
3 1761 07993645 6

CASSII DIONIS COCCEIANI

HISTORIARVM ROMANARVM
QVAE SVPERSVNT

EDIDIT

VRSVLVS PHILIPPVS BOISSEVAIN

VOLVMEN I

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MDCCCLXXXXV

PRAEFATIO.

Multis annis abhinc cum curriculo Academico absoluto Vindobonae studiis historicis me darem, admonitus sum ab Ottone Hirschfeld nunc Berolinensi — qui quanta comitate me tunc exceperit postea semper prosecutus sit grato animo usque recordor — ut Cassio Dioni, post Immanuelis Bekkeri curas egregias nimis diu neglecto, operam dare vellem. Putabat enim Academiae Lugduno-Batavae alumno, discipulo Cobeti, qui iam historiae veteri incumberet, Dionis edendi munus, quod tam philologi vires exigeret quam historici, haud absurde fortasse posse confidi.

Nec meus a tali negotio abhorrebat animus. Itaque paulo post peregrinans per Italiam codices paene omnes, quibus Dionis libri vel fragmenta adservata sunt, investigare, examinare, conferre coepi. Sed redux in patriam statimque scholae negotiis obrutus edendi Dionis consilium in incertum tempus differre coactus sum. Post aliquot demum annos tantum otii nactus ut quod olim mihi proposuissem peragere me posse putarem, certior factus sum in officina Teubneriana iam editionem parari novam. Quod laetus paene accepi: magis enim magisque deterrebar a munere, quod quam arduum esset et molestum initio parum perspexeram.

Anno autem 1890 Melberianae editionis primum volumen in lucem prodiit quam, licet laude sua non fraudandam, tamen aequis eruditorum desideriis non ab omni parte satis facere cum intellexissem[1]), tandem aliquando *ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ* onus iam abiectum rursus humeris meis imposui.

---

1) Censuram eius libri egi *Berl. Phil. Wochenschrift* 1891, p. 101—108 et *Museum* 1894, p. 307—311. Vide praeterea *Litt. Centralblatt* 1891, p. 1319, Rushforth (*The Classical Review* 1891, p. 27—29), B. Kuebler (*Deutsche Litteraturzeitung* 48, p. 1743—1745), H. Maisel (*Neue phil. Rundschau* 1893, p. 93 sqq.).

Continet hoc primum editionis nostrae volumen librorum 1—35 deperditorum reliquias, libros superstites 36—40. In praefatione primum de libris manu scriptis, quibus Zonarae epitome et varia Dionis fragmenta servata sunt, tum de codicibus librorum integrorum quanta potui cum cura exposui. Editionum et interpretationum index his subiectus. Appendicis loco fragmenta quaedam Plutarchi in magno opere historico Constantiniano Dioneis interiecta et Excerpta Planudea imprimenda curavi. Non addidi, quam olim addere constitueram, disquisitionem de Dionis vita et scriptis, de historiarum eius indole fide auctoritate, de sermone Dioneo et quae sunt eiusmodi, ne hoc volumen in inmensum cresceret.

DE IOANNIS ZONARAE CODICIBUS.

(cf. Buettner-Wobst, *Studien zur Textgeschichte des Zonaras, Byz. Zeitschr.* 1 [1892] p. 202—244 et 594—597, Boissevain, *Zur handschriftlichen Ueberlieferung des Zonaras, Byz. Zeitschr.* 4 [1895] p. 250—271.)

Ostendit primus A. W. Schmidt in nota sua disquisitione de fontibus Zonarae[1]), historicum Byzantinum in libris 7—12 praeter Plutarchum et Eusebii Caesariensis historiam ecclesiasticam (si minutiora omittas) solum Cassium Dionem excerpsisse, idque post alios accuratissime et plerumque recte exposuit Buettner-Wobst.[2]) Igitur Zonaras in hac ἐπιτομῆς ἱστοριῶν parte nobis tamquam alter est Xiphilinus. Ut enim hic 45 Dionis libros (36—80) in epitomen redegit ita Zonaras primum libros 1—21 excerpsit (l. 7—9), deinde (neglecta rei publicae liberae historia post Carthaginem captam, quam Dionis libris destitutus omittere coactus erat) eum inde a libro 44 usque ad Traiani fere regnum rursus est secutus (10, 12—11, 21), postremum Xiphilino in Dionis locum substituto epitomes nobis dat epitomen.[3]) Nec si operis utriusque ambitum spectas multum inter se differunt Zonaras et Xiphilinus, quod praesertim valet de Zonarae libris 7—9.[4])

1) *Ueber die Quellen des Zonaras, Zeitschr. f. d. Alterthumswissenschaft* 1839 n. 30—36 (Zon. ed. Dind. 6, III—LX).

2) *Die Abhängigkeit des Geschichtsschreibers Zonaras von den erhaltenen Quellen, Commentationes Fleckeisenianae* 1890 p. 142—150.

3) Lib. 11, 21—12, 15. Vide me in *Herm.* 26 p. 440—452.

4)

Zonaras:		Xiphilinus:	
Dio	libri	Dio	libri
1—21	21 = circiter 220 pag. ed. Dind.	36—80	45 = circiter 454 pag. ed. Dind.
44—68	25 = „ 138 „ „ „		
69—80	12 = „ 50 „ „ „		

Itaque rectissime nuperrimus Dionis editor Melber Zonarae libros 7—9, quoad Dionis sunt, in editionem suam recepit, in hoc tantum leviter vituperandus, quod ex libro septimo, in quo Plutarcheis quoque largiter usus est Zonaras, non omnia quae Dionis sunt sedulo collegit. Zonaras

Innotuerunt autem ad hoc tempus codices Zonarae non minus 44, quorum duodeviginti totam ἐπιτομὴν complectuntur, tres libros 1—12, unus libros 1—9, item unus l. 7—11, 22. De ceteris, quibus libri 10—18 aut omnes aut partim continentur, nunc nobis agendum non est. Magnus ille codicum numerus quonam cognationis vinculo inter se sint coniuncti nondum satis exploratum habemus, quo factum est ut ne hoc quidem constet qui agmen ducant, qui prorsus abiciendi sint. Ego quoque, cum Zonarae libros 7—9 edendos mihi sumerem, in hanc rem inquirendum duxi, quam tamen ad liquidum perducere non potui.[1]) Nec poterit, opinor, nisi qui libros Zonarae manu scriptos aut omnes aut magna saltem ex parte sua manu versaverit, sedulo excusserit, inter se comparaverit. Quod a Dionis editore flagitandum non videtur.

Adhibui autem ad textum Zonarae constituendum libros tres:

1. *Codicem Vindobonensem 16* (*B*)
2. *Codicem Colberteum sive Parisinum 1717* (mihi *C*)
3. *Codicem Parisinum 1715* (*A*)

nec neglexi

Codicem Monacensem 324 (mihi c, Pindero *C*).

Codex Vindobonensis n. 16 (B)

membranaceus est, saec. XV[2]) in fol., foliorum 478, pulchre scriptus[3]), olim Matthiae Corvini, post Joannis Fabii, Vindobonensis episcopi, nunc Bibliothecae Caesareae. Continet totum Zonarae opus.

Inscribitur: ἐπιτομὴ ἱστοριῶν συλλεγεῖσα καὶ συγγραφεῖσα

1) Cf. disquisitionem meam supra laudatam. Tres quattuorve codicum familias α β γ δ distinguere conatus sum, non nescius ipse hanc divisionem ad tempus tantum valere posse. Hinc in adnotatione critica initio hic illic adnotavi lectionem aliquam esse classis α vel β, quibus locis semper agitur non tam de varia quadam lectione quam de verbis retractatis. Ex quattuor codicibus quos in textu constituendo adhibui cod. C(olberteus) solus pertinet ad α, nullus ad β.

2) Ut putat Schenkl., *Byz. Zeitschr.* 1 p. 207 sq.

3) Cf. *Byz. Zeitschr.* 1 p. 216.

Zonaras *παρὰ Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρᾶ τοῦ γεγονότος μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλας καὶ πρωτοασηκρήτης.*

Hunc codicem optimae notae in plerisque convenire cum codice Colberteo qui adnotationem criticam inspexerit facile agnoscet; quas solus servavit bonas lectiones paucae sunt, veluti 7, 18, 1 *ἐπεξελθόντες*, 8, 11, 2 *παχύτητι* (quod tamen etiam cod. c habet), 8, 14, 6 *τῶν ναυτικῶν*. Si saeculo demum decimo quinto exaratus est, ut opinatur Schenkl., ab optimo exemplari descriptus sit necesse est. Codicem ipse non vidi. Contulit nescio quis in usum Pinderi, ex cuius editione (*Corp. Script. Hist. Byz. Bonn.*) variam lectionem desumpsi.

Codex Colberteus s. Parisinus n. 1717 (C)

bombycinus est, saec. XIII, 252 × 175 mm., foliorum 418, parvis litteris sed nitide exaratus. Continet libros 1—12. Initio mutilus est, praeterea madore et tinearum morsu valde corruptus.

Incipit f. 1r: *στιχον ἂν καὶ αὐτὸσ τὴν περὶ ἑκάστου πραγματεια[ν ποιήσομαι δι]ὰ ταῦτα κ. τ. λ.* (1, p. 8, 19 Bonn. = 1, p. 5, 24 Dind.).

Explicit f. 418v: *ἀλέξανδρος τὴν ἀρχιερωσύνην ἔσχηκεν* + (2, p. 626, 2 Bonn. = 3, p. 170, 10 Dind.).

In codice Praefectorum Bibliothecae Parisinae insigni liberalitate Groningam mihi transmisso libros 7—9 ipse excussi. In universum aut cum B, quod plerumque obtinet, aut cum A convenit, haud raro tamen utrique bonitate praestat. Sic solus servavit veram lectionem 7, 7, 2 *περὶ ἑαυτοῖς* (*περὶ ἑαυτῶν* BA), 7, 10, 5 *ἀνέμιξεν* (*ἐνέμιξεν* BA), 7, 14, 9 *ἔφη* (*ἔφησεν* BA), 7, 17, 4 *ἐνετειχίσαντο* (*ἐτειχίσαντο* BA), 8, 3, 5 *καὶ* add., 8, 3, 8 *τῶν* add., 8, 4, 1 *μὲν* add., 8, 7, 3 *καταίρειν* (*καθαίρειν* BA), 8, 15, 1 *τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἀρετὴν* (*τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἀξίωμα* BA), 8, 18, 3 *ἐδεδίεσαν* (Dio *ἐδέδισαν*; *ἐδεδοίκεσαν* BA), 8, 21, 1 *ἐχομένῳ* (*ἐρχομένῳ* BA), 9, 2, 11 *ὅποι* (*ὅπῃ* BA), 9, 6, 3 *ἀναχωρεῖν* (*ἀναφυγεῖν* BA) cet.

Verba quaedam vel sententias saepe huius codicis librarius omisit, quae tamen pleraque a manu secunda ex altero libro in margine vel inter lineas addita sunt.

Colbertei codicis, utpote hucusque minus noti, etiam minutiora in adnotatione critica commemoravi.

Codex Parisinus n. 1715 (A)

bombycinus est, anno 1289 ad finem perductus (teste subscriptione *ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸσ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ τάχα*

καὶ μοναχοῦ μώκϊου τοῦ ταράνη: — + μηνὶ ἀπριλλίῳ πεντεκαιδεκάτη· ἡμέρα ς̄ˢ· Ν[1]) *ἔτουσ ςψϛζ: — δόξα σοι ἁγΐα τρϊὰσ πάντων ἕνεκα: —*), 360 × 280 mm., foliorum 473 (469 + 14 bis 150 bis 215 bis 215 ter 215 quater — 116), litteris grandibus perspicue nec tamen eleganter perscriptus. Continet totum Zonarae opus. Zonaras

Inscribitur: *ἐπιτομὴ ἱστοριῶν συλλεγεῖσα καὶ συγγραφεῖσα παρὰ Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρᾶ γεγονότος μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλας* [*καὶ* om.] *πρωτοασηκρῆτις*.

Haud parvus est numerus locorum, quibus solus Parisinus codex A genuinam lectionem nobis servavit, pessumdatam in B et C. Insigniora dabo exempla: *ὑποθήκης* (*ὑποθέσεως* BC) 7, 10, 9, *οὖν* add. 7, 19, 5, *ἔργον σφᾶς* (*σφᾶς ἔργον* BC) 8, 5, 3, *ἐφῆκε* (*ἀφῆκε* BC) 8, 5, 4, *μετέπεμψατο* (*μετεπέμπετο* BC) 8, 5, 7, *συνηγμένα* (*συνενηγμένα* B, *συνενηνεγμένα* C) 8, 6, 13, *προσεπεκτῶντο* (*προσεκτῶντο* BC) 8, 12, 11, *Αἴνου* (*Αἵμου* BC) 8, 19, 8, *Γεμίνιον* (debebat *Γέμινον*; *γάιον* BC) 8, 25, 2, *Σικελίαν* (*Ἰταλίαν* BC) 9, 11, 8, *ἐκεῖ* (*ἐκεῖσε* BC) 9, 11, 8, *ἐπεδίωξεν* (*ἐδίωξεν* BC) 9, 15, 6, *ἀνάγοντα* (*ἄγοντα* BC) 9, 20, 2.

Nec tamen eius est bonitatis ut criseos Zonarae tamquam fundamentum haberi possit, ut non nemo opinatus est.[2]) Immo vero, cum in universum aestimanti libri B et C codici A praestent (cf. *Byz. Zeitschr.* 4, p. 265 sqq.), hic liber tamen nonnumquam ipsam Zonarae manum solus servaverit, hodie his tribus codicibus textus Zonarae aequaliter niti debet, in quo constituendo *ἐκλεκτικῶς*, ut aiunt, est agendum.

Hic quoque codex per aliquod tempus Groningae praesto mihi fuit. Satis tamen habui Haasii collationem, qua et Pinder et Dindorf usi sunt, in meum quoque usum convertere, non nescius eam non ab omni errore immunem esse. Ipse contuli l. 7, 1—11 et 8, 3—6, praeterea varios hic illic locos.

Codex Monacensis n. 324 (c)

bombycinus, saec. XIII, foliorum 247, nitidissime scriptus (Hardt. *Cat. codd. mss. graec. bibl. reg. Bavar.*), continet totum Zonarae opus.

---

1) Indictionis numerus deest.

2) Hac opinione in errorem inducti nonnullis locis Dindorfius et Melber auctoritatem libri A immerito secuti sunt veluti 7, 9, 8 *καὶ τῶν ἱερωσυνῶν* (*καί τινων ἱερωσυνῶν* BC), 7, 16, 10 *πάντες ταύτην τὴν χάριν* (cf. Add. et Corr.; *ταύτην τὴν χάριν πάντες* BC), 8, 9, 2 *οὕτως ἔπλευσεν* (*οὕτω διέπλευσεν* BC), 8, 11, 9 *ἐλύθη* (*διελύθη* BC), 8, 12, 4 *ἐπέστρεψαν* (*ὑπέστρεψαν* BC), 8, 12, 4 *πλευσόμενος*

Zonaras

Inscribitur: *χρονικὸν τοῦ τιμιωτάτου μοναχοῦ κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ* ⁖ Huius autem codicis, quem Hieronymus Wolf, primus Zonarae editor, inprimis secutus est, proprium pretium aut exiguum est aut nullum. Quanta licentia eius librarius in describendo usus sit monui *Byz. Zeitschr. l. l.* p. 257 sq., nec, quod sciam, praeter locos fortasse tres, in his certe Zonarae libris, sinceram praebet lectionem quae in BCA non compareat. Quare hunc librum omnino spernere decreveram; a quo consilio tamen recedendum mihi putavi, quoniam utiliter poterat adhiberi ad fidem codicum ABC exigendam, ubi aut A a BC, aut B a CA, aut C a BA discreparet. Quod ubi obtinet ope Monacensis facile diiudicabimus utrum ea peculiaris sit lectio libri A aut B aut C, alibi non reperta, an exstet etiam in alia codicum familia, quam Monacensis nobis repraesentet.

Igitur neglectis lectionibus, quas solus praebet, in variis tamen lectionibus codicum ABC indicavi (parva littera c) a cuius parte stet Monacensis liber. Pinderi adnotationem criticam plerumque secutus collatione quoque usus sum a Dindorfio in volumine quinto editionis suae publici iuris facta.

DE EXCERPTORUM CONSTANTINIANORUM CODICIBUS.

DE TITULI *ΠΕΡῚ ἈΡΕΤΗ͂Σ ΚΑῚ ΚΑΚΊΑΣ* CODICE PEIRESCIANO.

Cf. Wescher in Dorange, *Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque de Tours* 1875 p. 428 sq., Omont, *Catalogue des manuscrits Grecs des départements* 1886 p. 63 sqq., Gros. in *Praef.* ad editionem suam *Cassii Dionis* I p. LVII—LXXXIV, praecipue vero Buettner-Wobst, *der Codex Peirescianus. Ein Beitrag zur Kenntniss der Excerpte des Konstantinos Porphyrogennetos, Berichte der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften* 1893 p. 261—352.

Nobilissimus hic codex, hodie apud Turones in bibliotheca publica adservatus, olim fuit Nicolai Claudii Fabricii Peirescii[1]), regis consiliarii in senatu Aquisextiensi, qui cum magna

(*πλευσούμενος* BC), 8, 22, 7 *τὰ ἱμάτια* (*τὸ ἱμάτιον* BC), 9, 3, 3 *τέτοκε* (*ἔτεκε* BC), 9, 16, 4 *καὶ ὁ μὲν* (*καὶ ὃς* BC).

1) *Nicolas-Claude de Fabri Seigneur de Peiresc*, nat. die 1 mens. Dec. 1580, † die 24 mens. Iunii 1637. Vide de eo praeter Gassendii notum librum L. Delisle, *Un grand amateur français du XVIIe siècle*, *Toulouse* 1889 et Ch. Joret, *Fabri de Peiresc humaniste, archéologue, naturaliste*, Aix, J. Remondet-Aubin 1894. Optime cognoscitur ex litteris permultis ab eo vel ad eum scriptis, quae iam partim publici iuris factae sunt (*Collection de documents inédits sur l'histoire de France publiés par les soins du Ministre de l'Instruction publique*).

pecunia in insula Cypro emerat. Atque id quidem notum, ignorant plerique, Peirescium cum liber adveheretur nesciisse quodnam *κειμήλιον* adeptus esset. Patet hoc ex litteris eius ad amicum Parisinum *Du Puy* sub finem anni 1627 datis. Scribit die 8 mensis Decembris: ... „*de Cypre on mande avoir quelque esperance d'un ms. pour raison de quoy le vice-consul vouloit aller en persone à la montagne pour l'amour de moy, cependant il m'envoye trois mss. en parchemin, qui sont en quarantaine aux isles de Marseille. Dieu sçait s'il y aurà rien qui vaille*[1]), et decem diebus post: „*Les trois livres mss. dont je vous parlois dernierement ont enfin acheré leur quarantaine et sont parvenus sains et saures entre noz mains, et si bien pas un d'eux n'estoit celuy que nous avions demandé, je crois que vous ne trouverez pas pourtant que nous ayons perdu au change. Le plus petit n'est .... qu'un registre de la chambre des finances du royaulme de Cypre de l'an MCCCCLXVIII .... L'un des autres .... ne contient que des vies des saints ..... Mais le troisiesme est bien autre chose que tout cela. Il est en fort beau velin in fol., mais plus grand de beaucoup et fort espois, contenant 336 feuillets escripts en caractere de six cents bonnes années pour le moings et les tiltres en majuscule de lettres d'or comme aussy une quinzaine de vers jambiques inserez entre la preface et le premier chappitre, et les pages sont si grandes et si remplies qu'il y a bien de la matiere, n'y en ayant pas une qui ne fist un feuillet entier par colonne y joignant la version latine comme c'est la coustume des libraires de Paris et en la forme du Polybe de Casaubon a peu près. Ce livre est intitulé ΠΕΡῚ ἈΡΕΤΗ͂Σ ΚΑῚ ΚΑΚΊΑΣ et contient des extraicts ou collections sur cette matiere, tirées de quattorze differants autheurs des meilleurs que l'on eust encores en Constantinoble au temps de Constantin Porphyrogenete qui a faict ou faict faire cette compilation, à sçavoir*“ [Iosephus, Georgius Monachus, Ioannes Malalas „*que je n'avois pas encor ouy nommer*“, Ioannes Antiochenus „*qui ne passe plus oultre que Focas*“, Diodorus, Nicolaus Damascenus, Herodotus, Thucydides, Xenophon, Arrianus, Dionysius, Polybius, Appianus, Dio]. Excerpta Valesiana

Et paulo post: .... „*ce volume a esté relié en la forme qu'il est, et les feuillets cottez il y a bien 200 ans. Mais il falloit qu'il*

---

1) *Lettres de Peiresc aux frères Dupuy publiées par Philippe Tamizey de Larroque, Paris, Imprimerie Nationale* 1888 sqq., vol. 1 p. 436.

Excerpta Valesiana *eust esté auparavant descousu et deschiré et quelques feuilles perdues, dont il est aisé d'en recognoistre les deffectuositez, manquant le tiltre du recueil tiré de Nicolas Damascenus et ceulx de l'Arrianus et du Dyonisius Halicarnasseus, et se trouvant des transpositions toutes manifestes en divers endroicts, où l'on a entrelassé des cahiers du Polybe dans ceux du Dion et de ceux du Dion parmy ceux d'autres autheurs. Ce qui a besoing d'une disquisition bien exacte et d'une patience telle que pourroit estre celle de Mess*[rs] *Saulmaise, Holstenius (ou de M*[r]. *Rigault s'il vouloit s'y assujettir) pour bien discerner par le style different, ce qui merite d'estre restitüé a son vray autheur, là ou les allegations manquent*" (p. 443 sqq. cf. 5, 250 sqq.).

Ex quibus ultimis hoc quoque discimus Peirescium, circumspicientem cui eclogarum edendarum munus optime mandaret, cogitasse de Salmasio, de Holstenio, de Rigaltio, non cogitasse de eo, cui hoc negotium mox datum fuit: Henricum Valesium dico, tunc temporis annos tantum viginti quattuor natum atque extra Lutetiam Parisiorum hominibus litteratis vix notum.

Codex non statim Lutetiam missus est. Peste enim his temporibus Francogalliam praesertim meridionalem graviter vastante, quo commercium maxime impediebatur, verebatur Peirescius ne, si forte hic illic in statione retineretur, damnum acciperet, totusve periret.[1]) Accedebat libri melius noscendi cupiditas.[2]) Anno tamen 1629 exeunte thesaurum suum a se dimittere ausus est teste epistola ad eundem Dupuy data die 18 m. Novembris. „In cista", scribit, „qua Thuani res („*hardes et curiositez*") ad eum mittendas curavi, imposui et alias res *et finalement mon grand volume des eclogues de l'Empereur Constantin Porphyrogenete, que je me suis resolu de hazarder, pour ne vous faire tant languir, en l'attente de meilleure saison et plus seures commoditez, de crainte que vous ne trouviez par aprez que la chose ne le meritast pas, de quoy je commançois d'avoir grande honte*" (2 p. 198 sq.).

Mense demum Aprili anni sequentis Peirescius certior factus est cistam Lutetiam advectam esse (2 p. 238; cf. ep. dat. die 22 m. Febr., p. 237 et p. 698), nec tamen qui eclogas ederet inventus erat. Olim Salmasium vel Rigaltium editorem optaverat Peirescius, iam Hugonem Grotium, his annis ut notum est Lutetiae degentem, praeferebat (2 p. 199 sqq., cf. p. 705). Salmasius autem fortasse editoris munus se suscepturum pollicitus est, quippe cui

1) Cf. *Lettres de Peiresc* 5 p. 295.
2) cf. *l. l.* p. 482.

a. 1631 liber a Dupuy traditus sit (2 p. 290). Nec tamen si pollicitus est, promisso stetit. Ante diem 1 m. Nov. 1632 redierat codex in manus Dupuy (2 p. 367), at simul qui eum ederet sese obtulerat. „*J'ay bien de l'obligation a Mr de Valois*“, ita Peirescius ad amicum, „*et rechercheray tout moyen de me revancher de tant de bonne volonté qu'il monstre avoir pour moy, laquelle je ne dois imputer qu'à l'excedz de courtoisie avec quoy vous aultres Messieurs luy pourriez avoir parlé de moy, plus tost selon ce que vous souhaittiez que je fusse que selon ce que je pourrois estre de ma vie, de quoy par consequent je vous ay la principalle obligation. Et serois bien ayse d'entendre que son Ammian Marcelin fusse en estat de voir le jour, mais pour la dedicace des eglogues de Constantin Porphyrogenete je suis bien d'advis que vous luy en fassiez faire l'addresse à quelqu'un qui aye moien de luy faire toucher quelque chose des bienfaicts du Roy. Pour moy je luy suis trop redevable de sa bonne volonté*“ (2 p. 368). Excerpta Valesiana

Intra annum et semestrem, mense Maio ut videtur anni 1634[1]), iam prodiit liber hoc titulo: *Polybii, Diodori Siculi, Nicolai Damasceni, Dionysii Halicar., Appiani Alexand., Dionis et Joannis Antiocheni Excerpta ex Collectaneis Constantini Augusti Porphyrogenetae Henricus Valesius nunc primùm Graecè edidit, Latinè vertit, Notisque illustravit, Parisiis, M. D. C. XXXIV. Sumptibus Mathurini du Puis, viâ Jacobaeâ, sub signo Coronae. Cum privilegio Regis.*

Valesius quam bene de his fragmentis meritus sit, nemo doctus nescit. Non tamen omnia edidit, neglectis nempe iis quae iam aliunde nota erant, omissis quoque excerptis Georgii Monachi et Ioannis Malalae.

Codex autem etiam postea apud Parisios aliquamdiu remansit, nec fortasse ad dominum suum vivum rediit (Peirescius † die 24 m. Iunii 1637). Certe anni 1635 initio erat adhuc in manibus Samuelis Petiti (*l. l.* 3 p. 269).

Qui varios codicis per saec. XVII casus cognoscere curat fortasse non sine fructu librum Delislii supra laudatum adibit, quem mihi consulere non licuit. Hoc tantum novi eum tandem pervenisse in bibliothecam ducum de Lesdiguières[2]); quae gens cum

---

1) Regium privilegium bibliopolae Mathurino du Puis datum est die 15 m. Maii 1634. cf. quoque Peirescii litteras *l. l.* 2 p. 478 sq. et 527; 3 p. 123; 5 p. 423.

2) . . . . *le précieux manuscrit est venu s'échouer a Marmoutier avec les débris de la bibliothèque de Lesdiguières* (Tamizey de Larroque, *l. l.* 1, 469 adn. 2).

Excerpta Valesiana

ineunte saec. XVIII exstincta esset[1]), codex Peirescianus anno 1716 a Benedictinis Maioris Monasterii (*Marmoutiers*), prope Turonum oppidum trans Ligerim siti, emptus est, teste antiquo huius monasterii catalogo in quo memorabatur *de itiis et virtutibus Ms. Graecum emptum Tolosae anno 1716 in-fol.*[2]) Quocum conspirat nota in codicis pagina prima *ex libris Majoris Monasterii C 980.*[3]) Temporibus civilis perturbationis cum coenobium everteretur nobilis codex ad Turones translatus est, apud quos ad hunc usque diem adservatur. Grosio autem cum editionem Dionis pararet Lutetiam transmissus plus decem annos in huius domo latuit et vix tandem post mortem eius a Turonibus recuperatus est.[4]) Post Grosium codicem tractarunt Iulius Wollenberg, Carolus de Boor, ego, postremus denique Buettner-Wobst, qui accuratissime totum descripsit.[5])

Codex est membranaceus, 365 × 277 mm., (pars autem scripta cuiusque folii est 275 × 190 mm.), saec. X/XI, foliorum 333, litteris minusculis pulchre scriptus.[6]) Unumquodque folium 32 versus continet 46—54 litterarum.

Quo tempore in Peirescii manus veniebat codex quattuor foliis scriptis, duobus a capite et duobus itidem in fine, auctior erat. Hinc folium quod nunc primum est numero 3 signatur. Continebantur autem duobus primis foliis, iam olim teste Valesio lectu diffi-

1) Die 5 m. Augusti 1711 obiit Alphonsus *de Créquy*, comes *de Canaples* qui anno 1703 ultimus dux de Lesdiguières factus est, et die 21 m. Ianuarii 1716 paenultimi ducis vidua. Cf. *Lettres de Madame de Sévigné* (*Les grands écrivains de la France*) 2 p. 492 adn. 8 et 3 p. 40 adn.

2) Cf. Gros. *l. l.* p. LXXXIV, Buettner-Wobst *l. l.* p. 262.

3) Cf. quoque epistulam die 20 m. Iulii 1719 a Benedictino Alexio Lobineau ad Ludovicum Tasche datam apud Gros. *l. l.* p. LX, Buettner-Wobst *l. l.* p. 263.

4) Cf. Buettner-Wobst *l. l.* p. 265.

5) Lutetiam postquam a Peirescio missus est codex teste Valesio in praefatione *transcriptus* (est) *a paucis iisque doctissimis viris.* Idem ex Peirescii litteris manifestum fit. Quod tamen non ita accipiendum est quasi totius voluminis tum apographa facta sint. Partes tantum eas quae maxime placebant sibi quisque descripsit. Sic cod. Parisinus Graecus n. 2550 f. 17—94 excerpta continet Diodori, Dionis, Ioannis Malalae manu Casauboni scripta. Vide quoque *Lettres de Peiresc* 2, 705. Ipse quoque Peirescius amicis suis Excerptorum indices speciminaque misit. Einsmodi index repperitur in cod. Barberiniano 2, 58 f. 102—106 quibus prima ultimaque cuiusque scriptoris fragmenta notata sunt.

6) Vide imaginem photolithographicam folii 272r apud Omont. *l. l.* in calce. — „*addo codicem, id quod iam primo obtutu adparet, eadem manu qua praestantissimum illum Aristotelis librum Parisinum 1835 P exaratum esse*" Iulius Wollenberg, *Progr. d. französ. Gymnasiums zu Berlin*, 1861 p. 2.

cillimis,[1]) tituli praefatio (quae redit in titulo *de legatis* redibat- Excerpta Valesiana
que, opinor, in omnibus) cum indice scriptorum excerptorum, et *ἴαμβοι σημαίνοντες τὴν βασιλικὴν ἀγωγήν* (ed. Val. p. 2—6). In fine duo folia scripta periisse facile demonstrari potest. Omnium enim fragmentorum ultima sunt Excerpta Dionea. Horum postrema pars, qua nondum carebat codex cum a Valesio edebatur, nunc desideratur (inde a *μήτε λέγων μήτε ἀκούων* lib. 79, 13, 2). Quae fragmenta cum 1 ½ folii spatium expleant ad minimum duo folia evulsa fuerunt, quorum ultimum e parte versa scriptura vacabat. Continebat igitur codex cum in Galliam advectus est 333 + 2 + 2 = 337 folia (336 ½ scripta).[2])

Bis folia numeris notata sunt, a Peirescio vel Valesio olim et nostris temporibus a viro doctissimo Duboz, qui hodie bibliothecae Turonensi praeest. Uterque cum unum folium casu signare omiserit (Peirescius inter f. 236 et f. 237 postea 236 bis insignitum, Duboz inter f. 65 et 66 iam 65 bis notatum) cumque praeterea folia quaedam locum mutaverint et Duboz primum quoque folium chartaceum signarit, hi numeri ab illis ubique discrepant.[3]) Equidem veteres secutus sum, hucusque necessario usurpatos ab iis qui codicem tractaverunt, ne discrepantia numerorum cum inutilis tum molesta oreretur.[4])

Tituli *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας* parte priore quae sola hodie superest — periit pars altera[5]) rerum ab Imperatoribus gestarum

---

1) „*Cum in exemplari nostro maxima pars huius prooemii ita deleta esset, ut prorsus non posset legi ex editione Hoeschelii id supplevimus*“ Vales. *adn.* ad p. 2.

2) Peirescius ipse quod scribit *contenant 336 feuillets escripts en caractere* cet. (vide supra p. VII), id inde explicandum videtur quod unum folium in numerando praetermiserit, nisi credere mavis eum folium 337 a recta parte tantum scriptum neglexisse. — Tria folia hodie ultima 332—334 olim prima ternionis vel quaternionis fuerunt, nam f. 144, quod folium 332 praecedebat, quaternionis ultimum erat. Ergo codex cum e librarii manu exiret aut tribus foliis in fine auctior erat, si ternione usus est, aut quinque, si quaternione. Vacabantque igitur a scriptura aut 1 ½ aut 3 ½ folia. Foliis puris utrum codex privatus fuerit cum ad Peirescium adlatus est necne nihil refert. Equidem crediderim iam tum avulsa esse cum liber pessime habitus denuo illigaretur („*il y a bien 200 ans*“ Peirescius). Rationes Buettneri-Wobstii p. 348, 3 non intellego.

3) Cf. Buettner-Wobst *l. l.* p. 267.

4) Aliter visum Buettnero-Wobstio, quem tamen spero fore ut in excerptis edendis ad veterem numerationem redeat, qua recens nihilo est praestantior.

5) Praefatio ita incipit: *ὑπόθεσις τοῦ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας βιβλίον πρῶτον*, explicit: *καὶ οἱ ἐφεξῆς* (scriptores) *ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει ἐπιγράφονται*.

Excerpta Valesiana

chronica Byzantina continens — fragmenta quattuordecim scriptorum collecta erant, quorum ecce index:

- Α Flavius Josephus
- Β Georgius Monachus
- Γ Joannes Malalas
- Δ Joannes Antiochenus
- Ε Diodorus
- ς Nicolaus Damascenus
- Ζ Herodotus
- Η Thucydides
- Θ Xenophon
- Ι Arrianus
- ΙΑ Dionysius
- ΙΒ Polybius
- ΙΓ Appianus
- ΙΔ Cassius Dio.

Quae fragmenta quo modo per singula codicis folia distributa sint[1]) accuratissime exposuit Buettner-Wobst *l. l.* p. 270—350.

Dionis fragmenta reperiuntur:

(quat. 4½ folia ultima)	f. 288ᵛ—292 =	**1** (fr. 6, 2) —	**22** (fr. 40, 5)
(integer quaternio)	f. 168 —175 =	**22** (fr. 40, 5) —	**73** (fr. 84, 2)
(integer quaternio)	f. 192 —199 =	**74** (fr. 85, 1) —	**123** (fr. 109, 21)
(integer quaternio)	f. 200 —207 =	**124** (42, 8, 1) —	**159** (49, 7, 6)

[1]) Supra iam Peirescium audivimus querentem quaterniones totos vel singula folia locum suum in codice saepissime mutasse. Operae pretium est nosse quae scribit in litteris die 18 m. Nov. 1629 ad Dupuy datis: *Je ne l'ay pas faict couldre, ains l'ay faict passer par des longs filletz tendus d'une tranchefile à aultre, pour chascun cahier, selon l'ordre que je l'avois rangé dez la permiere foys que j'y mis le nez et que je le fis descouldre, pour r'abiller les transpositions, qui y estoient manifestes, la vieille rellieure ayant esté si mal endossée, que la plus part des cahiers avoient esté aultres fois pourris par le doz, et les feuilles mesmes fendües, et puis recousües sans ordre, car il n'y avoit poinct eu de reclame, lorsqu'il fust escript. Je crois bien avoir rencontré en plusieurs lieux la vraye suitte et des cahiers et des feuillets transposez, et y avoir suppléé les reclames qu'il y falloit, mais il y en a d'aultres, où je pense m'estre equivocqué, et toutefoys je n'eus pas le loisir depuis de le mieux parcourir et examiner, pour ne pas y laisser du regret, principalement aux eclogues tirées du Nicolaus Damascenus que j'eusse bien voulu pouvoir bien distinguer d'avec le reste, car le commancement y manque. Il fauldra que quelqu'un de cez Messieurs de delà, qui ont plus de cognoisçance, de practique et de loisir que moy, s'en donne la peine,* cet. (*l. l.* 2, p. 199).

Excerpta Valesiana

(int. quat.) { f. 145. 150. 151. 149 / 147. 152. 153. 146 }[1]) = **160** (49, 20, 4) — **199** (59, 4, 6)

(int. quat.) { f. 122. 123. 124. 148 / 125. 126. 127. 128 }[2]) = **199** (59, 4, 6) — **239** (61, 10, 1)

(int. quat.) { f. 131. 132. 133. 129 / 130. 134. 135. 136 }[3]) = **239** (61, 10, 1) — **304** (71, 14, 1)

integer quaternio f. 137 — 144 = **304** (71, 14, 1) — **375** (77, 13, 7)

quaternionis 4½ folia priora { f. 332 — 334 = **376** (77, 13, 7) — **411** (79, 13, 2) [4]) / 335. 336r [5]) = **411** (79, 13, 2) — **415** (80, 3, 2) }

Itaque hodie supersunt in codice Peiresciano 415 Excerpta Dionea,[6]) sed etiam plura fuerunt. Nam inter f. 199 et f. 200 integer quaternio perierit necesse est, cum credibile non sit ex libris 36—41 epitomatorem nihil excerpsisse. Quo quaternione si 40—50 Excerpta scripta fuisse sumamus titulum *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας* circiter 460 Fragmenta Dionis foliis 73 (65 + 8 quae perierunt) comprehendisse apparet.[7])

1) Foliorum paria hoc ordine sese excipiebant:
145 150 151 149 147 152 153 146

2) Foliorum paria hoc ordine sese excipiebant:
122 123 124 148 125 126 127 128

3) Foliorum paria hoc ordine sese excipiebant:
131 132 133 129 130 134 135 136

4) Buettner-Wobst unum fragmentum parvulum (ex 78, 27, 1) adnotare omisit. Quod moneo ne quis putet meam computationem ab eius computatione discrepare.

5) Hodie desunt, cf. p. XI.

6) Inter quae sex Plutarchea, n. 106—111 (V. p. 646—649) inter fr. 102, 12 et fr. 104, 1. 2. Cf. Appendix.

7) Ad haec non optime quadrant quae scribit Peirescius *l. l.* 1, p. 482: *J'oublіois de vous dire qu'ayant faict descouldre une partie de nostre ms. grec et en ayant conferé quelques passages sur ce que nous avons de Polybe et de Dion, j'en ay assemblé du Dion jusques à 64 feuillets, dont les 60 s'entresuivent, y ayant encore une grave lacune ou interruption entre les 4 feuillets du commancement et les 60 du reste de la suitte; mais il y a dans notre volume deux cahiers que je pense estre de cet autheur là, nous verrons s'il y aura moyen de les joindre. En ce cas là il y en auroit 80 feuillets en tout.* Errasse Peirescium patet.

Excerpta Valesiana

Codex Peirescianus quanquam pulchre tamen sat neglegenter scriptus est: accentus spiritusque saepissime omittuntur aut perperam appinguntur, iota quod vocatur adscriptum neglegitur fere, interpunctionis ratio subinde risum movet. Quae omnia ut probentur initium Excerptorum Dioneorum ad fidem codicis exscribam (f. 288ᵛ)[1]):

ΙΔ † ΠΕΡῚ ἈΡΕΤῆC ΚΑῚ ΚΑΚΊΑC ⁘ †

ἐκ τ ἱστορίας Δίων κοκ κιανοῦ. ῥωμαϊκ

Ὅτι ὁ νουμασ ᾤκει ἐν κολωνῶι τῶι κυριναλίω ὠνομασμένωι ἅτε | ϗ σαβῖνοσ ὤν· τα δε δὴ αρχεῖα ἐν τῆι ἱερᾶ ὁδῶ εἶχε· καὶ τάσ τε | διατριβὰσ. πλησίον τοῦ ἑστιάιου ἐποιεῖτο· ϗ ἐστιν ὅτε καὶ κατα | χώραν ἔμενεν· ὁ δε δίων φη ὅτι σπουδὴν ἔχω συγγράψαι· πάνθ |

De itacismo in orthographia huius codicis frequentissimo iam egit Gros. *l. l.* p. LIX. Scribitur saepe

ει pro η ι οι
η pro ι ει οι
ι pro η ει οι
υ pro η οι
οι pro ι υ

Praeterea haud raro ε pro αι et η pro ε et αι exaratur et saepissime ο et ω confunduntur.

Siglis compendiisve librarius haud raro usus est. In Dionea parte haec occurrunt[2]):

θσ θυ θὸν θῶν	= θεός θεοῦ θεόν θεῶν
οὐνου	= οὐρανοῦ
πρσ πρι πρα	= πατρός πατρί πατέρα
μρα	= μητέρα
υσ	= υἱός
ἀνων	= ἀνθρώπων
ἀνινων ἀνεινων	= ἀνθρωπίνων ἀνθρωπείνων
ἀνινώτερον	= ἀνθρωπινώτερον
ἀνπεια	= ἀνθρώπεια
πριδι	= πατρίδι
σριασ	= σωτηρίας
ϗ ς	= καί

1) Alia exempla vide apud Wollenberg *l. l.* p. 5 et apud Buettner-Wobst passim. — Tituli auratis litteris exarati sunt.

2) Vide quoque Gros. *praef.* p. LX.

Excerpta Valesiana

ϗ	=	γάρ (in versus fine)
θ	=	-θαι (in versus fine)
ἧττō	=	ἧττον
πειραιῶ'	=	πειραιῶς
τ̊	=	τος
αὐ^τ	=	αὐτῷ αὐτόν
τοῦ^τ	=	τοῦτο
βουλεύμα^τ	=	βουλεύματα
δαμασί^π	=	Δαμασίππου
δημάρ^χ	=	δημάρχους
ῤ^χ	=	ἑκατοντάρχοις
⫶	=	Ζεύς
φ^η φ^α	=	φησί φασί
π^ε	=	περί
νουμαν^τ	=	Νουμαντίνων
κοριν^θ	=	Κορινθίων
στρα^τ	=	στρατηγῶν
ι^π	=	ἱππέα ἱππῆς ἱππέων ἱππεῦσι
ὀν^ο	=	ὀνόματι
δικτα	=	δικτάτορι
πο^λ	=	πολέμου
προ	=	προαστείῳ

Praeterea numeri fere litteris et nomina propria haud raro per compendia exarantur, cf. fr. 63 et 65 et exempla modo allata.

Lemmata in margine saepissime adscripta sunt veluti:

πυρρ̊/   ρηγουλ̊/   cet.,

vel:

μ   π^ε σκιπι
α   ω^ο_ν Τοῦ α
ρ   φρικαν^ου
κ
ε
λλ^ο/

Interdum quoque ad eam fragmenti partem qua virtutis exemplum narratur in margine adnotatur ἀρετή, ad fragmentum autem 96, 1. 2 *ὅμοιον καὶ διάφορον*.

Excerpta Valesiana

Fragmenta incipere solent a solemni *ὅτι* cuius prima littera modulo maiore atramento rubro exarata est; in fine post puncta duo (:) spatium 3—4 litterarum a scriptura vacat.

Excerpta Dionea codicis Peiresciani ipse contuli; ante me contulerant Gros, Wollenberg, cuius schedae periisse videntur, de Boor; post me totum, ut dixi, codicem excussit Buettner-Wobst. Hunc de paucis quibusdam, in quibus me a de Boorii lectionibus, Melbero subministratis, discrepare videbam, per litteras adii. Is humanissime desiderio meo satisfecit. Quare ubi a Melbero discessero velim mihi fides habeatur.

DE TITULI *ΠΕΡῚ ΓΝΩΜΩ͂Ν* CODICE RESCRIPTO (VATICANO GRAECO 73).

(Cf. Maius, *Scriptorum veterum nova collectio* vol. 2, p. VIIII—XVIII. XXIII. XXXI—XXXIII, Theod. Heyse, *Polybii historiarum excerpta gnomica in palimpsesto Vaticano LXXIII Ang. Maii curis resignato retractavit Th. H.*, Berolini 1846, in praefatione, H. van Herwerden, *Spicilegium Vaticanum*, 1860 p. IX—XII, U. Ph. Boissevain, *de excerptis Planudeis et Constantinianis ab Angelo Maio editis*, in programmate gymnasii Erasmiani, Roterodami 1884 p. 25 sqq.)

Codex est membranaceus, saec. X/XI, formae maximae, 350 mm. × 275 mm. (pars scripta cuiusque folii 260 mm. × 200 mm.), foliorum 177 (= paginarum 354), litteris minusculis pulchre scriptus.[1]) Unumquodque folium 32 versus continet 46—54 litterarum.[2]) Haec qui comparaverit cum iis, quae de codice Peiresciano exposita sunt, statim videbit alterum librum alteri simillimum esse.[3]) Nec suspicionem meam premam eiusdem bibliothecae dicam an collectionis olim fuisse et Peirescianum et Vaticanum et fortasse etiam Hispanum illum librum (*περὶ πρέσβεων*) quod incendio Escorialensi periit.

Neque dubito quin in hoc nostro quoque Vaticano ut in codice Turonensi fragmentorum ex quoque scriptore excerptorum seriei litteris auratis titulus appictus fuerit in hunc modum[4]):

Α † ΠΕΡῚ ΓΝΩΜΩ͂Ν ⁖ †

Nempe haec mihi causa esse videtur cur nullius scriptoris

1) Vide scripturae imaginem apud Maium *l. l.* in operis fronte.

2) Saeculo fere XIV super scripturam antiquam, quoad eius fieri poterat deletam, Aristidis rhetoris orationes et Platonis Gorgias scripta sunt.

3) Mensurae paululum quidem differunt, nec tamen obliviscendum librum Vaticanum esse rescriptum pergamenamque chemicis Maii venenis facile se contrahere potuisse.

4) Non aliter codex antiquus ille Hispanus ut ex apographis eius patet.

initium servatum sit: abiciebantur folia quae ad rescribendum minus idonea videbantur. Excerpta Maiana

Sed non tantum eae verum multo plures membranae illo tempore perierunt, ceteraeque quas in novos usus seponebant ita divulsae sunt, ut hodie vix ac ne vix quidem duo foliorum paria vetere ordine sese excipiant.

Scriptores, quorum excerpta gnomica in codicis parte superstite collecta sunt, ordine litterarum dispositi[1]) hi sunt:

1 Agathias
2 Appianus
3 Arrianus
4 Dexippus
5 Cassius Dio
6 Diodorus
7 Eunapius
8 Iamblichus
9 Menander
10 Polybius
11 Procopius
12 Theophylactus
13 Xenophon.

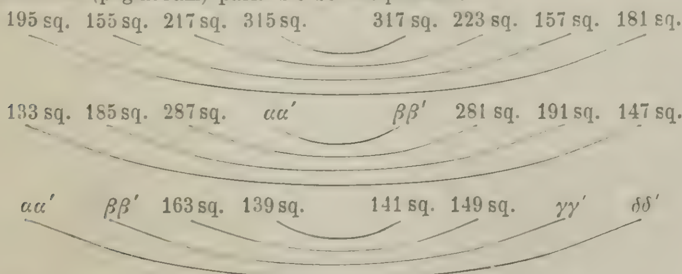
Horum excerptorum per singulas codicis paginas distributionem exposuit Mai. *l. l.* p. 132 sq. et 462 sqq. Dionea fragmenta habes:

int. quat.	p. 195. 196. 155. 156. 217. 218. 315. 316 p. 317. 318. 223. 224. 157. 158. 181. 182	= **1** (fr. 1, 2) — **65** (fr. 36, 15)
quat. 6 fol. ext.	p. 133. 134. 185. 186. 287. 288. α. α′ p. β. β′. 281. 282. 191. 192. 147. 148	= **65** (fr. 36, 15) — **101** (fr. 40, 30) **102** (fr. 40, 31) — **124** (fr. 43, 21)
quat. 6 fol. med.	p. α. α′. β. β′. 163. 164. 139. 140 p. 141. 142. 149. 150. γ. γ′. δ. δ′	=[2]) **125** (fr. 46, 2) — **161** (fr. 57, 26)

---

1) Quem ordinem scriptores in codice olim tenuerint non satis liquet. Diodorum Dio secutus esse videtur, Arrianum Eunapius, hunc Polybius, Dexippum Iamblichus, Agathiam Menander, cf. Mai. *l. l.* p. 135. 282. 295. 330. 361.

2) Foliorum (paginarum) paria sic se excipiebant:

Excerpta Maiana

In medio excerpto 161 (quod agit de pugna Cannensi) Dionis fragmenta subsistunt. Sed reperitur in hoc titulo altera quoque excerptorum series non Dionis quidem sed Anonymi cuiusdam qui eius historiam Augustam in compendium redegit continuavitque[1]). Haec fragmenta, olim Dioni ipsi attributa, continentur his foliis:[2])

quaternionis 6 fol. media	p. α. α'. 301. 302. 349. 350. 203. 204 p. 205. 206. 343. 344. 299. 300. β. β'	=	Dio ed. Dind. 5 p. 181—202 (48, 24, 5—66, 13, 1)
quaternionis 6 fol. media	p. α. α'. 261. 262. 337. 338. 309. 310 p. 323. 324. 327. 328. 275. 276. β. β'	=	Dio ed. Dind. 5 p. 203—232 (67, 7, 3 usque ad Constantinum.

Ergo, ut ad Dionis excerpta redeamus, 18 foliis (= 36 paginis) continentur 161 fragmenta; foliis 6, quae intercepta sunt, circiter 50 periisse censenda sunt. Quot insuper quaterniones excerpta Dionea continentes interierint difficile dictu. Cum tamen quaterniones illi tres fragmenta ex libris tantum 15 prioribus desumpta comprehendant neque ulla causa sit cur credamus, ante in excerpendo Dione substituisse eclogarium quam historia illa Augusta inciperet, i. e. ut credere licet circa librum 40, 1, statuendum erit nos damnum quattuor fere quaternionum passos esse, quibus continerentur circiter 280 excerpta.[3]) Ceterum haec computatio quam sit incerta nemo non videt. Hoc tamen apparet eclogarium, cui sententias ex historicis conquirendi negotium datum erat, ex Dione certe multo plura excerpsisse quam excerpsit is qui virtutis exempla

---

1) Niebuhrii opinionem Anonymum hunc Petrum Patricium esse conicientis ego, quanquam argumentis usus parum validis, amplexus sum *l. l.* p. 23 sq., redarguere conatus est Sotiriadis, *Zur Kritik des Johannes von Antiochia*, Lipsiae 1887 p. 35, 1, admodum probabilem nuper reddidit de Boor *Byz. Zeitschr.* 1, 14—33.

2) Foliorum (paginarum) paria sic se excipiebant:

α. α' 301 sq. 349 sq. 203 sq. 205 sq. 343 sq. 299 sq. β. β'

α. α' 261 sq. 337 sq. 309 sq. 323 sq. 327 sq. 275 sq. β. β'

3) Iure porro suspiceris inter haec Plutarchea quaedam recepta fuisse, ut factum videmus in titulo *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας* et titulo *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους*.

Excerpta Maiana congessit — nam Maianum Excerptum 161 ex eodem Dionis libro desumptum est ex quo Valesianum 33, — et Maium perperam iudicasse (cf. adn. p. 196) inter codicis p. 150 et 301, i. e. inter fragmenta Dionis et Anonymi, tria tantum folia esse amissa. Qui error inde quoque natus est quod excerpta aetatis imperatoriae Dioni ipsi tribuebat.

Codicis huius librarius itacismi vitia commisit quidem sed non ita multa, velut *ἠπίστισεν* fr. 13, 4, *ἄστι* pro *ἄστει* fr. 23, 3, *τίμησιν* pro *τιμήσειν* fr. 24, 6, *κατεκρημνίσθη* fr. 26, 3, *ὀνειδήσαντος* fr. 36, 23 al. Idem valet de confusione inter *αι* et *ε* et inter *ο* et *ω*. In re orthographica Vaticanus codex libro Peiresciano longe praestat.

Siglis compendiisve raro usus est, nec nisi usitatis illis *ἄνος* = *ἄνθρωπος*, *μηρ* = *μήτηρ*, *σρια* = *σωτηρία*, et *ϗ* vel *ς* = *καί* saepissime. Praeterea *πε* = *περί* enotavi fr. 43, 16, *ἀνδ* = *ἄνδρες* fr. 57, 4.

Fragmenta spatio 3—4 litterarum inter se distant incipiuntque, ut par est, a sollemni *ὅτι*. In margine lemmata satis multa litteris rubris adscripta sunt appictique hic illic asterisci ut carmen, oraculum, tale quid indicetur.

Edidit primus hunc titulum totum idem qui invenit Maius eo libro quem supra indicavimus omissis tantum iis quae iam nota erant. Qui in codice legendo quantis difficultatibus conluctatus sit ipsius potissimum verbis aperiam: „*Et primum quidem chemicis adiuvantibus diuturnis atque efficacibus sepulta prorsus atque oculos fugiens scriptura suscitanda fuit, ita ut eius apices iamdiu deleti atque intermortui colorem aliquem traherent, et sub novi scripti velamine promicarent. Cave tamen putes paratum ita codicem facile protinus ac iculariter legi: quin immo hoc Sisyphium saxum, conatu prope infinito atque innumeris vicibus pervolutandum est: isque labor in hoc diutius summeque palimpsesto me torsit, minutis ut dixi litteris exarato*“ e. q. s. (p. XXXII). Maius quo modo officio suo functus sit recte aestimavit v. Herwerden, qui, postquam iam Theodorus Heyse Polybianam partem ad fidem codicis excussit, Diodori, Dionis (et Anonymi), Eunapii, Dexippi, Menandri excerpta denuo cum codice contulit. „*Verissima autem sunt*“, ita v. Herwerden (*l. l.* p. XI) cui plane assentior, „*quae de legendi huius rescripti codicis difficultate Maius conqueritur, quin et fatendum est virum eminentissimum in negotio supra quam dici possit arduo revera non tironem se praestitisse. Cernebat enim acute et prorsus admirabilis est perseverantia, qua scripturam fere obliteratam, paucis quibusdam paginis exceptis, legere felicissimo ut plerumque successu*

Excerpta Maiana *conatus est. In tanto tamen opere non raro eum lapsum esse, nemo mirabitur, qui reputaverit, solidiorem illam accuratioremque veterum linguarum doctrinam, qua Angli, Germani et nostrates inde a pueris in scholis publicis informari solemus, recentiori saltem aevo Italis, genti ceteroquin a natura ingenii dotibus magnifice instructae, prorsus deficere*".

Quae post pauca apud eum sequuntur, ea hodie quoque valent: „*Hodie autem, quod valde dolendum est, antiquae scripturae conditio longe longeque miserior est quam fuit, quo tempore Maius eam primus detexit. Scilicet aliquando mihi accidit, ut integros versus, quos olim ille satis commode legerat, vix ullis relictis vestigiis disparuisse animadverterem. Chemica autem adiumenta, quibus ille tunc ubique locorum et interdum, ut fit, iusto profusius usus est, fuere causa, ut sensim palimpsestus fuscum colorem duxerit; quare, quo tempore eum conferebam, ioci causa* il carbonaccio *sive carbonem hunc librum Vaticanae bibliothecae praefecti vocare solebant. Quae res legendi difficultatem non mediocriter mihi auxit. Non nisi is, qui hunc aut similem codicem rescriptum manibus triverit, fidem mihi habebit affirmanti haud raro evanescentem istam scripturam ipsum Proteum superare mira diversitate formarum, in quas se singulae litterae intuenti subinde induere videantur, donec vix tandem τετληότι θυμῷ, quemadmodum olim Menelaus, nitenti felix coniectura Idotheae vice perfungens, quid revera scriptum sit, lectori patefecerit*".

Herwerdeni labor non sine fructu fuit. In Dione solo plus quam 250 locis Maii errores corrigere ei contigit. Interdum eum et ipsum lapsum esse neque ubique recentem scripturam a vetere satis distinxisse, nemo ei vitio vertet. Ubi ab Herwerdeni lectionibus meae discrepant id consulto factum esse sciendum est. Dioneam enim partem ego quoque in codice rursus examinavi atque etiam post opimam Herwerdeni messem spicae non ita paucae legendae mihi supererant.

Omnibus qui codices rescriptos tractaverunt, notum est in hac re nihil agere nisi qui oculorum et mentis acie aeque intenta non tantum id quod dispicere sibi videatur verum etiam quod quoque loco sententia requirat animo teneat, vel ut aliis verbis idem dicam, Graece bene sciens quid scriptum fuerit non solum legere sed etiam divinare possit. Unde patet magnum esse periculum ne in codice deprehendere tibi videaris quod scriptum aut oportuit aut potuit, nec tamen in eo extet.[1]) Id Herwerdeno interdum accidit,

1) Quod tamen non ita acceptum velim quasi plus aequo coniecturis indulserim aut non semper id quod distinguere credebam summa cum diligentia no-

mihi non accidisse vix est exspectandum. Sed de Herwerdeni lectionibus, quas ego quoque in codice dispicere mihi visus sum, dubitari iam non potest; quare opus non erat ut eas sub illius nomine afferrem. Cum tamen nondum quis exstiterit qui meas lectiones ad codicem examinaret, quidquid a me primo lectum est, ob eam quam dixi causam, sedulo indicandum duxi. Excerpta Maiana

Atque in locis dumtaxat iis, qui in paginis ita obscuratis[1]) leguntur ut primo obtutu pristinae lectionis prorsus nihil superesse credas, litterarum vestigiis, qualia e codice enotavi non nimis tribuendum est. Sic fr. 39, 3 Maius *ἐν σκέπῃ φαβρίου* legerat, ego a Maio quodammodo in errorem inductus *ἐν σκέπῃ τοῦ φαβρίου* vel *φαλιου*. Collato tamen Herod. 1, 143 re vera ibi *ἐν σκέπῃ τοῦ φόβου* scriptum fuisse patet. — Vide praeterea p. 111 adn.

DE TITULORUM *ΠΕΡῚ ΠΡΈΣΒΕΩΝ ἘΘΝΙΚΩ͂Ν*[2]) *ΠΡῸΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ* ET *ΠΕΡῚ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ῬΩΜΑΊΩΝ ΠΡῸΣ ἘΘΝΙΚΟΎΣ* LIBRIS MANU SCRIPTIS.

(cf. E. Schulze, *de Excerptis Constantinianis quaestiones criticae*, Bonnae 1866, H. Nissen, *Kritische Untersuchungen über die Quellen der vierten und fünften Dekade des Livius*, Berolini 1863, *Anhang IV: die konstantinischen Gesandtschaftsexcerpte*, Ch. Graux, *Essai sur les origines du Fonds Grec de l'Escurial*, 1880, praesertim p. 93—97.)

Inter codices manu scriptos a Ioanne Pacio (*Iuan Paez de Castro*), viro docto Hispano litterarumque amantissimo[3]), medio sae-

---

taverim. Testimonio sit Exc. Maianum 78 (fr. 40, 2, p. 109). Miseras verborum reliquias, quo pertinerent nescius, ita enotaveram: *φθονο . ε|ρον εν . . το . . . .*[8]*. . . . καὶ τον . .*[4]*. . των ανδρων πολλο . . . ησ φιλοτιμι |* . . . . Collato Exc. Val. 21 apparet ita scriptum fuisse: *φθόνου γενόμενος ὅσπερ που καὶ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν πολλοῖς ὑπὸ φιλοτιμίας*. Neque inutile erit etiam Maianam lectionem apponere: *ἀφθονόστε|ρον μὲν . . ἀνδρῶν πολλ . . . ἐπὶ φιλοτιμί|ας* . . . . Minora quidem praebet Maius sed ubi ego *ησ* (articulum, credo, legi oportere existimans) ille rectius *ἐπὶ* pro eo quod re vera erat *ὑπό*. Id tenendum ne quis, ubi posteriores nihil aut fere nihil vidimus, Maianas lectiones neglegendas putet. Occasione data moneo Maium omnes lacunas magnas parvas duobus tribusve punctis indicasse.

1) Veluti p. 134. 142.

2) In hoc titulo, qui cuiusque scriptoris excerptis praefigitur, variant codices inter *ἐθνῶν* et *ἐθνικῶν*. Cum tamen in optimo libro Ambrosiano *ἐθνικῶν* praevaleat (*ἐθνικῶν* octies scribitur, *ἐθνῶν* septies, omittitur quinquies) neque unquam in altero titulo scriptum inveniatur *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἔθνη*, sed semper *πρὸς ἐθνικούς*, praetuli *ἐθνικῶν*.

3) Vide de eo Graux *l. l.* p. 79 sqq., 25 sqq.

Excerpta Ursiniana

culo decimo sexto collectos praecipuum locum obtinebat liber antiquus quo Constantiniani tituli *περὶ πρέσβεων* [1]), totius operis historici partes vicesima sexta et septima[2]), comprehendebantur. Ubi

1) Monuit iam Nissen *l. l.* p. 313 *περὶ πρέσβεων* titulum dici non *περὶ πρεσβειῶν*, quod Ursino debetur. Nihilo minus etiam hodie saepissime laudari solet *περὶ πρεσβειῶν*.

2) Omnibus titulis eandem praefationem praefixam fuisse veri simile est (vide supra p. XI). Utque Excerptorum Valesianorum prooemium haec habet in fine: *ὧν κεφαλαιωδῶν ὑποθέσεων ἡ προκειμένη αὕτη καὶ ἐπιγραφομένη περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας πεντηκοστὴ οὖσα τυγχάνει, τῆς πρώτης τὸ ἐπώνυμον λαχούσης περὶ βασιλέων ἀναγορεύσεως* ita prooemium quod edidit Hoeschel, *l.* infra *l.* p. XXXIV, 1 sic desinit: *ὧν κεφαλαιωδῶν ὑποθέσεων ἡ προκειμένη αὕτη καὶ ἐπιγραφομένη περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς τυγχάνει οὖσα ἑβδόμη ἐπὶ τοῖς εἴκοσι, τῆς πρώτης τὸ ἐπώνυμον λαχούσης περὶ βασιλέων ἀναγορεύσεως*. Id ad unam tantum horum Excerptorum partem pertinere apparet. Alterius autem partis (*Exc. leg. exterorum ad Romanos*) initium periit. Polybii fragmenta, quae agmen ducunt, in media sententia incipiunt, qua lacuna prooemium quoque haustum puto, cf. quoque Nissen. *l. l.* p. 317 adn. Omnia tamen utriusque tituli excerpta uno Pacii volumine continebantur. Nam ex eius rebus unum tantum codicem „*de legatis*" in bibliothecam Escurialensem translatum fuisse catalogus huius bibliothecae probat a. circiter 1600 confectus in quo:

Ἰωάννου Κωνσταντινουπόλεως

Περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς Ῥωμαίους καὶ Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας Πολυβίου Ἰωσήπου Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου Δεξίππου Ἀθηναίου Σωκράτους Πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου Διοδώρου Σικελιώτου καὶ ἑτέρων, ἐλλ. Ι. Β. 4 (inductum linolea transversa); *Ι. Θ.* 4

ἔτι ἐν τρισὶ τόμοις IIII. *Γ.* 1/2/3 (inductum ut supra) III. *Η.* 6/7/8.

Ultimum ad alterum exemplar (olim Augustini; vide p. XXIV) pertinet. Pacii codex membranaceus formae maximae fuisse videtur, hic illic mutilatus, ut ex apographis eius cognoscitur, et omnino, ut mea fert opinio, codicibus Peiresciano et Vaticano simillimus. In quo uter titulus utri praecesserit pro certo diiudicari nequit, veri tamen simillimum est Excerpta *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν* priorem locum obtinuisse. Primum enim haec alteris illis longe uberiora sunt. Deinde antecedunt in codicis descriptione, quam ex vetere catalogo Escurialensi modo citavi: *Ἰωάννου Κωνσταντινουπόλεως περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς Ῥωμαίους* [haec igitur priora] *καὶ Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς, ἐκ τῆς ἱστορίας Πολυβίου Ἰωσήπου Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου κ. τ. λ.* [enumerantur ii scriptores ex quibus Excerpta *περὶ πρέσβεων ἐθνῶν* sunt desumpta, cf. p. XXIV et XXXII]. Nec refragatur codicum Augustini descriptio (vide p. XXIV, 1): *Ioannis Constantinopolitani de legationibus gentium ad Romanos* [haec tantum memorantur, utpote priora] *selecta ex historiis Petri Patricii et Magistri, Georgii monachi* cet. Nam scriptores quod enumerantur ii, ex quibus fragmenta *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων* excerpta sunt, id inde explicari potest, quod supererat tituli posterioris prooemium, cui index scriptorum adiectus est, perierant tituli prioris prooemium et index.

Observandum porro apographorum Monacensium, quae utrumque titulum complectuntur, soli volumini *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων* Darmarii subscriptionem additam esse, i. e., si verum assecutus sum, totius operis parti posteriori.

Excerpta Ursiniana

et quando a Pacio emptus vel repertus sit nescimus. Anno 1545 nondum in eius manus venisse videtur, cf. Graux *l. l.* p. 84 et *App.* 4. At viginti fere annis post Antonium Augustinum, eo tempore episcopum Ilerdensem (1561—1576, quo anno archiepiscopus Tarracone factus est) doctorum Hispanorum saeculo XVI longe celeberrimum[1]) eius libri notitiam habuisse si non certum at tamen probabile est. Scribit enim die 25 m. Decembris anni 1566 ad amicum Zuritam: „*Yo escrivo al dotor Iuan Paez, que me haga dar una copia de las oraciones griegas de autores no impressos que él tiene*“ (Graux *l. l.* p. 94, 2), quo excerpta nostra indicari probabiliter coniecit Graux *l. l.*[2]) Post mortem Pacii, qui anno 1570 decessit, iterum Augustinus in litteris d. 23 m. Novembris 1570 vel 1571 scriptis: „*Y deseo aver una copia de aquellas oraciones de nuestro amigo Paez*“ (Graux *l. l.* p. 95, 1). Iussu Philippi II regis Hispanorum Pacii libris in Bibliothecam Escurialensem recens institutam translatis Augustinus a rege petivit ut codicis apographum sibi sumere liceret; quam facultatem sibi datam esse scribit ad Zuritam die 12 m. Octobris 1573: „*Gracian me escrive que Su Majestad le da licencia que se copien para mi los libros que pido . . . Los libros principales que deseo*

Cui ultimo argumento non nimis tribuendum est; nam ex apographis Escurialensibus subscriptionem Darmarii habet codex R-III-14. Is autem continet quidem titulum *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων*, verum eiusdem tituli Excerpta ultima Theophylactea in alterum volumen R-III-21 reiecta sunt, unde ita inscribitur: *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς τόμος β'*, quocum conveniunt subscriptionis codicis R-III-14 ultima verba: *τέλος σὺν θεῷ τοῦ πρώτου τόμου τοῦ περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ὑπὸ διαφόρων*. Adversa autem fronte repugnant opinioni meae codices Bruxellenses, quorum alter qui Excerpta *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν* continet inscribitur *τόμος β^ος* et subscriptum habet *τέλος καὶ τῷ θῷ χάρις*.

Quanquam itaque certi nihil affirmaverim, tamen probabile mihi videtur antiquum Pacii librum incepisse a titulo *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους*, saeculo XVI mutilo a capite et in fine, secutum esse titulum *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς* integrum (utramque partem hic illic foliorum atque quaternionum damnum passam esse id nunc quidem non curo); quem librum cum Darmarius transcribendum sibi sumpsisset, ab altera illa parte integra, cui prooemium non deesset, incepisse, huic postea partem priorem subiunxisse.

1) De quo vide Graux *l. l.* p. 280 sqq.

2) Vide quod idem Augustinus scribit ad Ursinum anno 1574: *Hò nelle mani alcuni bellissimi fragmenti che non è più lucido il cristallo, et tantum non le stelle. Trà le altre cose narra la Legatione di C. Fabricio al Rè Pyrrho, e la riposta del Rè scritta in versi da Ennio lodati da Cicerone ..... Narra due bellissime orationi, overo raggionamenti secreti di Fabricio e Pyrrho* cet. (Graux *l. l.* p. 15, 1).

Excerpta Ursiniana

son: el libro septimo y principio del octavo de los Basiliscos (sic), *y del* (legendum *y el*) *libro de legationibus que era de Ioan Paez*" (*l. l.* p. 94, 1). Anno sequenti Andreas Darmarius Epidaurensis, homo philologis notissimus, cui Augustinus multum favebat, in usum eius vastum Pacii librum tribus voluminibus descripsit. Hoc quoque exemplar[1]), cum post Augustini mortem omnes eius codices Graeci a Philippo rege empti essent, in bibliothecam Escurialensem illatum, ibi una cum Pacii libro adservabatur. Perierunt ambo nobili monasterii Escurialensis incendio anno 1671.

Sed non tantum sibi Augustinus Excerpta illa transcribenda curavit, verum etiam amicis. Videtur sane ab eo exemplar accepisse Andreas Schottus S. I. Antverpianus qui tempore bellorum civilium patria profugus apud episcopum Tarraconensem degebat, huic adeo probatus ut ioca seria, Bibliothecam atque adeo mensam communem esse voluerit[2]), (*Bruxellenses* codices). Per eundem iam antea, anno 1575, Fulvius Ursinus apographum adeptus erat non quidem omnium fragmentorum, sed eorum quae maxime curabat habere Polybii, Diodori, Dionis al.[3]), (cod. *Vaticanus* et *Neapolitanus*). Eodem tempore alteri viro docto Hispano, Antonio Covarrubias[4]), Darmarius Pacii volumen descripsit tomis tribus (cod. *Escurialenses*). Ab eadem denique manu confecti sunt codices *Monacenses* et liber *Ambrosianus*, qui quibusnam descripti sint adhuc latet.

Sunt igitur ab archetypo illo Pacii derivati quotquot habemus horum Excerptorum codices, ex Darmarii officina profecti omnes:

A. *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους* (adhibiti sunt scriptores 19: 1. Polybius 2. Iosephus 3. Zosimus 4. Dexippus

---

1) In *Bibliotheca manuscripta Graeca* Antonii Augustini (Tarracone 1586) ita describitur (n. 142. 143. 144) Ioannis *Constantinopolitani de legationibus gentium ad Romanos, selecta ex historiis Petri Patricii et Magistri, Georgii Monachi, Ioannis Antiocheni, Dionysii Halicarnassei, Polybii Megalopolitani, Zosimi Ascalonitae, Iosephi, Diodori Siculi, Dionis Coccei, Procopii Caesariensis, Prisci rhetoris, Malchi Sophistae, Menandri Protictoris* (sic), *et Theophylacti, et alior. — Volumina tria descripta, ut dicitur in extremo libro, ex bibliotheca regia sancti Laurentii ∞. D. LXXIV, in charta forma quadrati.*

2) Verba sunt Schotti in epist. dedic. ad Senecam suum, Coloniae Allobrogum 1613. Vide Schulze *l. l.* p. 28 et Graux *l. l.* p. 282.

3) Augustinus ad Ursinum d. 13 mens. Nov. 1574: *ho in mano l'altra parte di detti fragmenti, la quale si copia per la S. V.* Vide Schulze p. 24 adn.

4) De Covarrubia cf. Graux *l. l.* p. 322 sqq.

5. Socrates 6. Petrus Patricius 7. Diodorus 8. Dio 9. Herodotus 10. Thucydides 11. Agathias 12. Menander 13. Theophylactus 14. Procopius 15. Arrianus 16. Appianus 17. Malchus 18. Priscus 19. Eunapius). Excerpta Ursiniana

1. Codex *Ambrosianus N 135 sup.* (Excerpta omnia).

2. Codex *Bruxellensis 11317—11321* (Excerpta omnia).[1]

3. Codex *Monacensis A n. 185* (Excerpta omnia).

4. { Codex *Escurialensis R - III - 21* (pars prior, 1—8; praecedunt fragm. Theophylacti ex titulo B).
Codex *Escurialensis R - III - 13* (pars posterior, 9—19).

5. Codex *Neapolitanus III-B-15* (Excerpta 5 scriptorum: 1. Polybii; sed pars tantum posterior, prior extat in cod. Vat. 1418 7. Diodori 8. Dionis 15. Arriani 16. Appiani).[2]

B. *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς* (adhibiti sunt scriptores 16: 1. Petrus Patricius 2. Georgius Monachus 3. Ioannes Antiochenus 4. Dionysius 5. Polybius 6. Appianus 7. Zosimus 8. Iosephus 9. Diodorus 10. Dio 11. Arrianus 12. Procopius 13. Priscus 14. Malchus 15. Menander 16. Theophylactus).

1. Codex *Bruxellensis 11301—11316* (Excerpta omnia).

2. Codex *Monacensis B n. 267* (Excerpta omnia).

3. Codex *Escurialensis R - III - 14* (Excerpta omnia exceptis Theophylacteis quae in volumen R - III - 21 translata sunt).

4. Codex *Vaticanus n. 1418* (pars prior Excerptorum, 1—11; quibus praecedit pars prior fragmentorum Polybii e tit. A).

De singulis iam videndum.

Codices Bruxellenses.

a. Codex Bruxellensis 11301—16 chartaceus est in 4⁰ foliorum 262, manu Darmarii scriptus. — Legitur fol. 1

AND · SCHOTTI ANTVERPIANI

περὶ πρέσβεων

1) Vide tamen infra quae de Polybii fragmentis dicta sunt p. XXVI.

2) Memorantur praeterea a Casaubono (cf. Schulze *l. l.* p. 50) libri Pithoei et Thuani. Priorem reperire non potui. Alter est cod. Parisinus 2463 chart., fol. 135, scriptus a Darmario. Continet:

f. 1 Manuelis Bryennii Harmonicorum libri III

f. 110 Constantini Porphyrogenneti Excerpta de Legatis

f. 123 Eusebi Pamphili Commentarius in Isaiam profetam, in fine mutilus. Nomen veteris possessoris adhuc in fronte legitur: *I. A. de Thou.* Post Colberteus factus est (n. 2596). Parvam tantum Excerptorum partem contineri foliis 14 in aprico est.

Excerpta Ursiniana

DE LEGATIS[1]) ROM. AD EXTERAS GENTES
et exterarum Gentium ad Rom. TOM : III

Recensitis eis quae edita quae nondum edita erant:

TOMO I⁰ HAEC CONTINENTVR

Praefatio. — Ex historia Petri Patricii et Magistri p. 2
2 Georgio Monacho pag. 2

et sic deinceps. (Haec omnia manu Schotti scripta.)

f. 2 in summo margine:

† soc^tis IESU Ant. D. P.

Tum: *ὁ ἐρανίσας τὸ παρὸν θεοδόσιος ἐστὶν ὁ μικρός:*[2])

ὑπόθεσις τοῦ περὶ πρέσβεων
τεύχους ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς: — } litt. rubr.
προοίμιον

Ὅτι (sic) *τῶν πάλαι ποτὲ βασιλέων κ. τ. λ.* (Prooemium).

f. 5 *ὅσους ἐδέξαντο πρέσβεις βασιλέων ῥωμαίων ἐθνικοί · καὶ ποίῳ σχήματι τούτους ἐδέξαντο, καὶ μεθ᾽ ὁποίας δοχῆς + ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου.* — Sequuntur eius fragmenta.

f. 261: *τέλος τοῦ περὶ πρέσβεων* [*πρέσβεων* add. a manu sec.] *τεύχους ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς: —*

f. 262: + *πίναξ:*

+ *ὑπόθεσις τοῦ περὶ πρέσβεων τεύχους ῥωμαίων*
πρὸς ἐθνικούς: προοίμιον

ὅσους ἐδέξαντο πρέσβεις βασιλέων ῥωμαίων ἐθνικοὶ
καὶ ποίῳ σχήματι τούτους ἐδέξαντο, καὶ μεθ᾽ ὁποίας
δοχῆς: ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου κ. τ. λ.

Excerpta Dionis inveniuntur f. 94—103.

b. Codex Bruxellensis 11317—21 chartaceus est in 4⁰, foliorum 305 + 16 vacua, manu Darmarii scriptus.

f. 1: ~ *τόμος β^{ος}* ⁖ ~

περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους: ὑπὸ διαφόρων
+ *ἐκ τῆς ἱστορίας ἀρριανοῦ ἀναβάσεως ἀλεξάνδρου: —*

Incipit primum Arriani excerptum.

Foliis 107—120 Polybii fragmenta continentur. Quae cum plus 150 folia complecti deberent Darmarium longe maximam partem tacite transsiluisse apparet, nisi forte codex damnum passus est.

f. 177^v et 178 ultima Procopii verba versibus minutis viginti tribus ita scripta sunt ut figura quaedam evadat.

1) Scripserat iam Schottus LEGATIO, ipse O in S correxit.
2) Is videtur indicari cui mandatum erat ut huic titulo scriptores excerperet.

Deinde: τέλος: + τέλος Excerpta Ursiniana

~

~ + ~

~

f. 178ᵛ τέλος τῆς προκοπίου ἱστορίας

~ ~ ~

+

~

τέλος σὺν θῷ

~

f. 179 περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους
ἐκ τῆς ἱστορίας ζωσίμου ἀσκαλωνίτου.

Sequitur primum Zosimi fragmentum.

f. 305ᵛ subscriptio:

τέλος καὶ τῷ θῷ χάρις.

Excerpta Dionis inveniuntur f. 221—252.

Beneficio Schotti, *hominis*, ut ait Gruterus[1]), *perpaucorum hominum, tantaeque prothymiae, ut cum caeteri bibliothecas suas habeant pro carcere, ipsius tribunicia videatur domus, certe ianua semper sit aperta,* Casaubonum Polybii editionem parantem utrumque codicem aliquamdiu habuisse probavit Schulze *l. l.* p. 28 sq. Alterum librum (11301—16) a Schotto accepit Hoeschelius Eclogas Legationum Dexippi Eunapii Petri Patricii Prisci Malchi Menandri editurus, ut testatur ipse in praef.[2]). Sed quod contendit Schulze *l. l.* p. 29 Gruterum quoque, cum post Cimedoncii praematuram mortem Theophylacti Quaestionum Physicarum edendarum munus suscepisset, codices nostros a Schotto missos sibi habuisse, quoniam eius beneficio Theophylactus integrior pleniorque factus esset, id aperte falsum est. Nam Quaestiones Physicae nihil cum his excerptis habent commune.

Codicum fata post Schotti excessum obscura. In Bibliothecam collegii Iesuitarum Antverpiani translati videntur.[3]) Initio huius saeculi a Francogallis rapti et Lutetiam missi ibi a Boissonadio visi sunt. Hic enim in praef. ad Eunapium p. XIV: *E Belgio Codicem hunc nostri milites, qui a pretiosioribus multo et sanctioribus rebus*

1) In praef. *Theophylacti Quaest. Phys.*, cf. Schulze *l. l.* p. 29 adn.
2) Vide quoque summarium, quod primam textus paginam praecedit.
3) Cf. quod in summo margine fol. 2. scriptum est: socᵗⁱˢ IESU *Ant. D. P.*

Excerpta Ursiniana

non abstinebant, per fas armorum, quod qui nefas dixerint voce propriore utentur: nostri igitur milites rapuerant, fueratque Parisinae bibliothecae illatus. Sed quam subito (tale Deae Numen!) in medio rerum certamine Imperator ille, vitio creatus, praeceps corruisset, e regno male parto pulsus in exilium, oratores a regibus principibusque victoribus Lutetiam missi, vel de minimis, quod aequum fuit, curantes, libros tum manu tum typis descriptos sibi suos anxie conquisitos repetiverunt: unde factum est ut codex Legationum ad pristinos possessores iure postliminii prius redierit, quam aetatis eius et conditionis notitiam mihi potuerim scribere. Memini dumtaxat Chartaceum esse atque toto aspectu externo recentissimum. Ex quibus verbis hoc quoque elucet aut falli Boissonadium memoria lapsum, aut unum tantum ex Schottianis codicibus raptum fuisse, nisi credere mavis iis temporibus una illigatos fuisse.

In Belgium reduces ibi delituerunt, donec a de Boor rursus reperti sunt.

Hic quae de excerptis Dioneis e codicibus enotaverat cum Melbero liberalissime communicavit. Ipse libros humanitate Bibliothecae regiae Bruxellensis praefecti huc transmissos manibus versavi partemque Dioneam excussi totam.

Codices Monacenses.

(cf. Nissen. *l. l.*, E. Gros. *Histoire Romaine de Dion Cassius* vol. 1 *Introduction* p. XLV—L.)

a. codex Monacensis A (n. 185), chartaceus in 4°, foliorum 444, manu Darmarii scriptus.

Tit. *περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους. ὑπὸ διαφόρων ἱστορικῶν.*

Excerpta Dionis inveniuntur f. 361—391.

Bruxellensi 11317—21 simillimus est.

b. Codex Monacensis B (n. 267) chartaceus in 4°, foliorum 434, manu Darmarii scriptus ut testatur subscriptio: *ὑπὸ ἀνδρέου δαρμαρίου Ἐπιδαυρίου.*

Tit. *ὑπόθεσις τοῦ περὶ πρέσβεων τεύχους ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς*

προοίμιον

τῶν πάλαι ποτὲ βασιλέων κ. τ. λ.

f. 5. *ὅσους ἐδέξαντο πρέσβεις βασιλέων ῥωμαίων ἐθνικοί· καὶ ποίῳ σχήματι τούτους ἐδέξαντο καὶ μεθ᾽ ὁποίας δοχῆς. ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου.* Eius fragmenta sequuntur.

Excerpta Dionea inveniuntur f. 152—168.

Excerpta Ursiniana

Codex A anno 1603 iam Maximiliani Boiorum ducis erat (Hoeschel. in *praef.*); codex B anno 1624 „ex dono R(everendissimi) P(atris) D(omini) Petri Garsensis praepositi" in Iesuitarum collegium Monacense est illatus. Hodie in biblio theca publica adservatur uterque.

Horum codicum varias lectiones, quae ad Dionem pertinent, ab Ignatio Hardtio, bibliothecae praefecto subministratas sibi, diligenter indicavit Sturz.[1] Denuo contulit Gros et nuper Melber, qui tamen cum sola littera L orationis varietatem in Excerptis indicare soleat, ex eius editione quid Monacensibus libris proprium sit erui nequit. Sturzii et Grosii suppellectile ego usus sum; codices ipse non vidi.

Codices Escurialenses.

(cf. Miller, *Catalogue des manuscrits grecs de la bibliothèque de l'Escurial* 1848 p. 27 sq., p. 50 sq.; Graux *l. l. passim.*)

a. Codex Escurialensis R-III-14, chartaceus in 4⁰, foliorum 397, manu Darmarii scriptus et finitus d. 27 m. Iunii a. 1574.

Tit. *ὑπόθεσις τοῦ περὶ πρέσβεων τεύχους ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς.*

Sequitur prooemium et mox fragmenta Petri patricii. Theophylacti fragmenta, quae sunt ultima huius tituli hic omissa sunt et in codicem R-III-21 translata. Menandri excerptis statim adiungitur subscriptio: *ὑπὸ ἀνδρέου δαρμαρίου υἱοῦ γεωργίου τοῦ ἐπιδαυρίου. εἴληφε τέρμα σὺν θεῷ ἐν τῷ ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ͵αφοδ΄, Ἰουνίου κζ΄, ἐν μαδριλλίῳ. τέλος σὺν θεῷ τοῦ πρώτου τόμου τοῦ περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ὑπὸ διαφόρων.*

Excerpta Dionea incipiunt f. 143ᵛ.

b. Codex Escurialensis R-III-21, chartaceus in 4⁰, foliorum 397, manu Darmarii scriptus.

Tit. *περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς τόμος β΄.*

Sequuntur Theophylacti excerpta. Haec sine titulo statim excipiunt fragmenta Polybii (*ἀκέφαλα ἐξίτηλον ἦν . . . . . θόλον τῇ περὶ τὰ λάφυρα πλεονεξία τῶν αἰτωλῶν κ. τ. λ.*), quae alterius tituli *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους* prima sunt. Post

1) Ei cod. A *Bavaricus 1*, cod. B *Bavaricus 3* appellatur. Codex Bavaricus 2 Sturzii est Monacensis 234, chartaceus, saec. XVI. fol. 185, ex libris P. Victorii. Codex est miscellaneus, quo f. 122 sqq. continentur fragmenta Dionis ex libris 37 38. 39. 40. 41. 43. 44. 45. cf. Gros *l. l.* p. XLVI.

Excerpta Ursiniana

fragmenta Dionis (quae incipiunt f. 349) subsistit. Reliqua huius tituli excerpta complectitur

c. Codex Escurialensis R-III-13, chartaceus in 4°, foliorum 330, manu Darmarii scriptus.

Tit. *περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους* et in margine: *Theodosii cuiusdam sub Constantino Porphyrogenito clari.*

Sequuntur fragmenta Thucydidis; agmen claudit Eunapius.

Hi libri, qui olim Covarrubiae fuerunt, saeculo XVII in bibliothecam Escurialensem illati sunt, cf. Graux *l. l.* p. 322—328.

Fragmenta Dionea quinque (tria in cod. R-III-21; duo in cod. R-III-14) benigne in meum usum examinavit vir doctissimus O. Cuntz; cum tamen nihil novi hos codices praebere cognovissem, ut tota pars Dionea in iis conferretur necessarium non duxi.

Codex Ambrosianus N 135 sup. chartaceus in 4°, foliorum 710, manu Darmarii scriptus, finitus d. 24 m. Augusti 1574.

Legitur in prima pagina non numerata: *ex antiquissimo libro S. Laurentii Scorialensis.*

f. 1: *περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους*
καθ᾽ ὅλου τὰ περὶ τὰ λάφυρα πλεονεξία τῶν αἰτωλῶν κ. τ. λ. (Polyb.).

Subscriptio: *ὑπὸ ἀνδρέου δαρμαρίου τοῦ ἐπιδαυρίου υἱοῦ γεωργίου, εἴληφε σὺν θεῷ τέλος ἐν τῷ ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ αφοδ αὐγου' ϛ' κδ' ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου λαυρεντίου τοῦ σκουριαλίου ὑπὸ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης βασιλέως ἱσπανῶν αὐτοκράτορος κυρίου Φιλίππου.*

Excerpta Dionea leguntur f. 332—380.

Singularem in hoc codice scribendo diligentiam adhibuisse Darmarium saepe est observatum. Partem Dioneam ipse contuli.

Codices Fulvii Ursini.

a. Codex Vaticanus 1418, chartaceus in 4°, foliorum 239, manu Darmarii scriptus.

f. 1. *περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους.*

Incipiunt Polybii fragmenta *ἀκέφαλα.*

In imo folio: *ex libri* (sic) *Fulvii Ursini.*

f. 79ʳ: ‖ *λήσιοι δὲ τὴν ἱερὰν — πρότερον* Pol. 22, 48, 5; reliqua paginae pars pura. Sequitur folium numero non insignitum vacuum.

f. 80: *ὑπόθεσις τοῦ περὶ πρέσβεων τεύχους ῥωμαίων πρὸς ᾽θνικούς + προοίμιον*
ὅσοι τῶν πάλαι ποτὲ βασιλέων κ. τ. λ.

f. 83v: *ὅσους ἐδέξαντο πρέσβεις βασιλέων ῥωμαίων ἐθνικοί· καὶ ποίῳ σχήματι τούτους ἐδέξαντο καὶ μεθ᾽ ὁποίας δοχῆς:* Excerpta Ursiniana

ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου

Continet excerptorum Polybii e titulo *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν* pars prior, et undecim priorum scriptorum fragmenta ex titulo *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων,* inter quae Dionis excerpta f. 224—238.

In margine emendationes, loci paralleli Livii aliorumque adscripta sunt manu Ursini.

Libri Vaticani Dionea excerpta ipse contuli.

b. Codex Neapolitanus III-B-15 (olim III-C-42) chartaceus in 4⁰, foliorum 326, manu Darmarii scriptus.

f. 1: *πρώτων ἐξεχώρησαν· χίους δὲ καὶ σμυρναίους κ. τ. λ.* (Polyb. 22, 48, 5).

Continet excerptorum Polybii e titulo *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν* partem posteriorem et eiusdem tituli Diodori, Dionis, Arriani, Appiani fragmenta.

In margine prorsus eodem modo quo in cod. Vat. 1418 emendationes, loci paralleli Livii aliorumque manu Ursini adscripta leguntur.

Dionis fragmenta inveniuntur f. 179—223.

Codicem hunc oculis quidem perlustravi, nec tamen Dionea fragmenta contuli.

Ex his libris Fulvium Ursinum a. 1582 editionem suam procurasse notum est.

Codices igitur omnes nostri cum ex vetere illo Pacii libro a Darmario sint descripti, non abs re erit monere eum plerumque neglegenter admodum munere suo functum fuisse. Qua de re egerunt Vogel in *Serapeum* 5 p. 277 sq., 6 p. 254 sq., Graux *l. l.* p. 287 sqq., Wölfflin in praef. ad Polyaeni *Strategemata*² p. XVII, alii, ad quos lectorem ablego. Codices autem Excerptorum de Legatis omnes raptim et incuriose scripti sunt[1]), praecipue vero Bruxellenses; multa tamen vitia, quibus sane abundant, iam archetypum inquinasse apud me constat.[2]) Idem valet de lacunis.

1) Et quidem a Darmario ipso, nam adiutores in Hispania habuisse non videtur. Cf. Graux *l. l.* p. 289.

2) Sic quod praebent codices fr. 57, 82 *τοὺς αἰχμαλώτους τούς τε αὐτομόλους οὓς ἤτοι* (*ἤτει* M) *τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν συμμάχων ἐφ᾽ ὧν εἶχον ἀποδοῦναι,* inde a Leunclavio ita editum: *τοὺς αἰχμαλώτους τούς τε αὐτομόλους* [*οὓς*] *ἤτοι τῶν*

Excerpta Ursiniana

Restat ut significem quonam ordine variorum scriptorum Excerpta in codicibus *de Legatis* sint disposita. Tituli *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους* scriptores in codice Ambrosiano hoc ordine sese excipiunt:

1 Polybius (initio mutilus)
2 Iosephus
3 Zosimus
4 Dexippus
5 Socrates
6 Petrus Patricius
7 Diodorus
8 Dio
9 Herodotus
10 Thucydides
11 Agathias
12 Menander
13 Theophylactus
14 Procopius
15 Arrianus
16 Appianus
17 Malchus
18 Priscus
19 Eunapius (in fine mutilus)

Neque aliter Escurialenses R - III - 21 (1—8 Polybius - Dio) et R - III - 13 (9—19 Herodotus - Eunapius).

Discrepant tamen Monacensis A et Bruxellensis 11317—21, in quibus hic ordo reperitur:

15—19 Arrianus — Eunapius
1. 2 Polybius, Iosephus
13. 14 Theophylactus, Procopius
3—12 Zosimus — Menander

Codex Neapolitanus porro quinque scriptores, quos complectitur, hoc habet ordine:

1 Polybius
7 Diodorus
8 Dio

Ῥωμαίων ἢ τῶν συμμάχων [*ἐφ'*] *ὧν εἶχον ἀποδοῦναι*, a me in hunc modum restitutum *τοὺς αἰχμαλώτους τούς τε αὐτομόλους, οὓς ἤτοι τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν συμμάχων σφῶν εἶχον, ἀποδοῦναι*, id iam veteris codicis vitium fuit. Etenim ΘΦΩΝ pro CΦΩN ex unciali scriptura originem duxit.

15 Arrianus

16 Appianus.

Excerpta Ursiniana

Quinam pristinus ordo sit et iustus patet ex descriptione codicis antiqui (vide p. XXII, 2): *ἐκ τῆς ἱστορίας Πολυβίου, Ἰωσήπου, Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου, Δεξίππου Ἀθηναίου, Σωκράτους, Πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου, Διοδώρου Σικελιώτου καὶ ἑτέρων*, ubi codicum Ambrosiani et Escurialensium ordinem referri manifestum est. Id confirmatur codice Neapolitano qui seriem Ambrosianam sequitur atque adeo, ni fallor, Bruxellensi libro ipso. In eo enim post Procopii fragmenta totius operis finis indicatur, vide p. XXVII. Nempe sequebantur in codice antiquo ultima excerpta (Arriani Appiani Malchi Prisci Eunapii), quae primo loco iam descripserat Darmarius. Sed oblitus erat describenda superesse excerpta media (inde a Zosimo usque ad Menandrum). Quae cum errore suo animadverso addidisset, iterum et nunc quidem recte f. 305ᵛ subscripsit *τέλος καὶ τῷ θεῷ χάρις*.

De scriptorum ordine in titulo *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς* dubitari nequit. Legitur in prooemii exitu: *εἰσὶ δὲ (οἱ λόγοι) ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων χρονικῶν*

α̅ Πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου
β̅ Γεωργίου μοναχοῦ χρονικῆς
γ̅ Ἰωάννου Ἀντιοχέως
δ̅ Διονυσίου Ἁλικαρνασέως Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας
ε ϛ̅ Πολυβίου Μεγαλοπολίτου καὶ Ἀππιανοῦ
ζ̅ Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου
η̅ Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας
θ̅ Διοδώρου Σικελιώτου
ι̅ Δίωνος Κοκκιανοῦ
ι̅α̅ Προκοπίου Καισαρέως[1])
ι̅β̅ Πρίσκου ῥήτορος
ι̅γ̅ Μάλχου σοφιστοῦ
ι̅δ̅ Μενάνδρου προτίκτορος
ι̅ε̅ Θεοφυλάκτου ἀπὸ ἐπάρχων καὶ ἀντιγραφέως τοῦ Σιμοκάττου.

Neque ab hoc ordine libri recedunt. Vaticanum quinque postremos non habere, Escurialensem R-III-14 carere Theophylacti fragmentis (quae in R-III-21 leguntur) supra monui.

In titulum *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους* (U^G) recepta sunt excerpta ex Dione 70[2]), in titulum *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων*

1) Omittitur Arrianus, cuius fragmenta perpauca Dionis excerpta sequuntur.
2) Inter quae Plutarchea quattuor n. 25—28 (U. p. 386—388), cf. App.

Excerpta Ursiniana

πρὸς ἐθνικοὺς (U^R) 21. Nec plura fuerunt: nusquam in media sententia oratio abrumpitur cumque e Dionis libris 40 prioribus in illo titulo extent 32 excerpta (nam n. 33 = 42, 47, 2), in altero 9 (nam n. 10 = 42, 37, 1. 2), Dionea excerpta prioris tituli non plus quam 70, alterius 21 tantum esse mirum non est.

Excerpta de Legatis Polybii, Dionysii, Diodori, Appiani, Dionis[1]) primus edidit Ursinus a. 1582 apud Plantinum (*Ἐκ τῶν Πολυβίου τοῦ Μεγαλοπολίτου ἐκλογαὶ περὶ πρεσβειῶν. Ex libris Polybii Megalopolitani selecta de legationibus; et alia quae sequenti pagina indicantur: nunc primùm in lucem edita. Ex bibliotheca Fulvi Ursini. Antverpiae, Ex officina Christophori Plantini. M. D. LXXXII.* [pagina sequenti:] *Fragmenta ex historiis quae non extant: Dionysii Halicarnassei: Diodori Siculi: Appiani Alexandrini. Dionys.* [sic] *Cassii Nicaei De Legationibus. Dionys.* [sic] *Lib. LXXIX et LXXX imperfectus.*[2]) — *Emendationes in Polybium, impressum Basileae per Ioannem Heruagium Anno M. D. XXIX.*)

Ursinus autem utriusque tituli excerpta promiscue edidit[3]), quo factum est ut ex eius editione quonam ordine fragmenta in codicibus sese excipiant, erui quidem potest, si ad argumentum attendas, nec tamen facile apparet.[4]) Cumque praeterea hic illic frag-

---

1) Fragmenta Dexippi, Eunapii, Petri Patricii, Prisci, Malchi, Menandri a. 1603 David Hoeschel edidit, neglectis Ioannis Antiocheni et Georgii Monachi Excerptis, quanquam ineditis. (*Eclogae Legationum. Dexippi Atheniensis. Eunapii Sardiani. Petri Patricii et Magistri. Prisci Sophistae. Malchi Philadelphensis. Menandri Protectoris. Cum corollario Excerptorum è libris Diodori Siculi amissis, XXI. XXII. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. Omnia è M. SS. Cod. à Davide Hoeschelio Augustano edita. Augustae Vindelicorum. Typis Ioannis Praetorii, M. DC. III. Cum privilegiis S. Caes. Maiest. et Christianissimi Regis Galliarum.*

2) Ex codice Vaticano n. 1288.

3) Non ita Hoeschel. Is separatim utriusque tituli excerpta dedit.

4) Ecce ordo excerptorum Ursinianus ex libris 35 prioribus:

1 = U^R 1	11 = U^R 6	21 = U^G 15	31 = U^G 23
2 = U^R 2	12 = U^R 7	22 = U^G 16	32 = U^G 24
3 = U^G 2.3	13 = U^G 7	23 = U^G 17	33 = U^G 25
4 = U^G 1	14 = U^G 8	24 = U^G 18	34 = U^G 26
5 = U^R 3	15 = U^G 9	25 = U^R 8	35 = U^G 27
6 = U^R 4	16 = U^G 10	26 = U^R 9	36 = U^G 28
7 = U^R 5	17 = U^G 11	27 = U^G 19	37 = U^G 29
8 = U^G 4	18 = U^G 12	28 = U^G 20	
9 = U^G 5	19 = U^G 13	29 = U^G 21	
10 = U^G 6	20 = U^G 14	30 = U^G 22	

mentorum ordinem quem in codice suo invenerat suo Marte commutaverit, errores nati sunt haud pauci, ad hunc usque diem nondum omnes sanati.[1]

Excerpta Ursiniana

DE FRAGMENTIS PARISINIS
(Fr. **57**, 53—60; 63—71; 83—86. 76; **58**, 2—6. **57**, 81).

In optimo Strabonis codice, Parisino 1397 (A), permulta folia iam olim adeo humore corrupta aut a muribus corrosa erant ut margines exteriores cum versuum ipsorum aliqua parte periissent. Quos ut restitueret librarius aliquis sub finem ut videtur saeculi XIV schedulas membranaceas unicuique folio mutilo altera ex parte agglutinavit (cf. Kramer. in Praef. ed. Strab. 1, XII). Harum autem schedularum ex veteribus libris manu scriptis exsectarum nonnullae priorem scripturam adhuc servant.

Strabonis autem codicem anno 1838/39 Gustavus Kramer, geographi futurus editor, Lutetiae cum tractaret, Friderico Haase amico, qui eodem venisset ut in scriptorum militarium codices inquireret, aliquando ostendit. Hunc schedulae illae rescriptae adverterunt; quas cum curiosius iam amici perlustrarent „facile apparuit, contineri iis inter alia boni alicuius scriptoris historici fragmenta“.

Mox Cassii Dionis frusta haec esse perspexit Haase, qui summa cum cura, invocata quoque chemices ope, lecta descriptaque statim publici iuris fecit in *Rhein. Mus.* 6 (1839) p. 445—476.

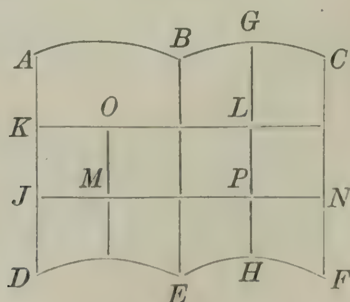
Ipse Lutetiae schedulas has rescriptas ad folia Strabonis rursus agglutinatas examinans, Haasium et strenue et accurate rem suam egisse facile agnovi. Quae etiam nunc distingui possunt, nam haud pauca inducta iam Strabonis pergamena legi amplius nequeunt et praeterea vi medicaminis quo Haase usus est, loci aliquot obscuriores facti sunt[2] — igitur quae hodie distinguuntur, sedulo sub examen vocavi. Sed raro tantum a Haasii lectione recedendum erat.

Quo modo autem fragmenta Dionis per schedulas sint disposita, ipsius Haasii verbis accipe.

Reperta igitur sunt „in schedulis quinque, quae agglutinatae sunt foliis 212., 213., 214., 219., 220., magnitudine fere pares, nec casu ita dispositae aut e variis locis conflatae, sed apparet priores tres olim inter se coniunctas fuisse et item posteriores duas .... Quum enim Strabonianorum foliorum exteriores tantum margines periissent,

1) Cf. p. 138. Alium errorem correxi *Herm.* 25 p. 329 sqq.
2) Cf. Haase p. 447.

Fragmenta Parisina non opus erat ad lacunas explendas admodum latis foliis; et quinque quidem haec habent fere latitudinem trium digitorum aut paulo plus; altitudine autem necessario eadem sunt qua folia Straboniana, id est digitorum fere novem. Sed unum tantum folium est 213., quod ita e Dionis codice exsecuit librarius, ut id eodem modo, quo in illo positum fuerat, in Strabonis quoque codice poneret; itaque hoc folium altitudinem priorem servavit nisi quod margo superior vacuus, qui fere duorum digitorum fuisse videtur, resectus est, ut altitudo paulo minor codicis Straboniani aequaretur; inferior vero margo servatus est integer et praeterea lineae omnes a summa ad imam, quae sunt numero 34., quem quidem numerum probabile est in omnibus Dionis foliis observatum esse, quum scriptura sit admodum accurata et aequalis. Sed ex folio hoc 213. ut altitudo perditi codicis intelligi potest, ita non potest latitudo, cuius tres tantum, ut dixi, digitos librarius servavit; eam vero demonstrant integram reliqua folia quattuor. Haec enim omnia inversa sunt ita, ut quae eorum in Dionis codice latitudo fuerat, ea in Straboniano fieret altitudo, et contra quae fuerat altitudo, fieret latitudo; quo factum est, ut fragmentorum lineae in his foliis servarentur integrae; tota enim earum latitudo in Straboniani codicis altitudine non solum locum habebat commode sed eam ne aequabat quidem; qua re coactus est librarius non unius folii latitudinem adhibere sed adiungere partem alterius, quod illi cohaerebat; quum enim membrana omnis in bina complicata esset folia, haec librarius explicuit et secundum latitudinem dissecuit, non tamen continuata sectione ab unius folii exteriore margine ad eundem marginem alterius; sed cum paulo supra plicam pervenisset fere ad medium alterius folii, substitit eiusque partem exteriorem in altitudinem servavit integram, ita ut haec fere totius rei forma esset:

Fragmenta Parisina

Folium igitur 213. resectum est ut FG; reliqua vero ut HI, in quibus apparet binorum foliorum partes coniunctas esse, et folia quidem 212. et 214. cum folio 213. plane ita cohaeserunt ut HI et LA cum GF; contra folia 219. et 220. ut FM et NO. Haec mihi fusius explicanda putavi, ne qua in ordinandis foliis obscuritas aut dubitatio relinqueretur. Signabo autem folia ita, ut A significet eius folii partem, cuius integra latitudo est, ut IE; B autem alterius partem illi cohaerentem, ut EP; *a* contra significabit paginam rectam, *b* paginam versam".

Quae et plenius et facilius ex his figuris cognoscentur:

fol. 2 versum fol. 1 rectum

214 Bb 214 Aa
213 b 4 versus excisi
212 Bb 212 Aa

fol. 1 versum fol. 2 rectum

214 Ab 214 Ba
4 versus excisi 213 a
212 Ab 212 Ba

fol. 2 versum fol. 1 rectum

220 Ab (Fr. 13) 220 Ba (Fr. 7)
2 vs. exc. periit
219 Ab (Fr. 14) 219 Ba (Fr. 8)
5 versus abscissi

fol. 1 versum fol. 2 rectum

220 Bb (Fr. 9) 220 Aa (Fr. 11)
periit 2 vs. exc.
219 Bb (Fr. 10) 219 Aa (Fr. 12)
5 versus abscissi

Ad quas notatu digna, quae habet Haase p. 466: „inter schedulam inferiorem [212 Bb + 212 Aa sive 212 Ab + 212 Ba] et superiorem [214 Bb + 214 Aa sive 214 Ab + 214 Ba] . . . quattuor versus execuit (librarius)" et p. 468 sq.: „neque eae [214 + 212 et 213] tam accurate cohaerent ut non aliqua certe desint; nam . . . hae

Fragmenta Parisina schedulae [214 + 212] quum semel a tertia [213] divisae essent, iterum eis tenuis margo ablatus est et quidem is ipse, quo tertiae schedulae adhaeserant, quo factum est, ut, ubi eas coniungas, non integri versus existant, sed desint in medio aut una aut duae vel etiam tres litterae; non enim pari ubique latitudine fuit margo e medio sublatus. Accedit praeterea, quod schedula illa tertia 213. in pagina recta magnam partem pessumdata est glutine; qua de re pagina haec integra restitui non potest."

De ultimis schedulis 219 et 220 ita Haase p. 472 sq.: „binorum foliorum partes sunt olim coniunctae; et certissime id quidem cognoscitur e fragmentis 11 et 12, quae continua esse manifestum est; nihil enim interpositum fuit inter verba [fr. 58, 3] καὶ προσπεσὼν αὐτῷ μὴ [ultima fr. 11 (220 Aa)] et προσδεχομένῳ πολλῷ πλείους ἀντεπέκτεινεν [prima fr. 12 (219 Aa)]. Apparet igitur, schedulam 220. superiorem, 219. inferiorem fuisse; neque eae tamen ita dissectae sunt, ut non aliquid in medio periret; quum enim schedulam 220. ab altera parte voluisset librarius minus latam esse, quam in altera est, iterata sectione partem eius infimam abscidit, et quidem oblique, ita ut quum in sched. 219. a. lineam primam non laesisset nisi in ultimis 12. litteris, quarum imae tantum partes supersunt, paulatim deinde ascenderet, schedulaeque 220. lineam ultimam fere in medio tangeret reliquamque eius partem interiorem auferret, inter fragmenta 7. et 8. vero, itemque in versa pagina inter 9. et 10. duos versus deleret. Haec quattuor fragmenta ut ultimis quattuor praeponerem diverso ordine ab eo, qui est in schedulis 212. et 214., docebat et argumentum et ipsa etiam schedularum inclinatio aut fractura in medio conspicua; confirmavit deinde rem etiam Zonaras. Quum autem schedula 219. imos margines duorum foliorum complectatur, altera autem 220. ei continua fuerit, facile est computare, quanta pars utriusque folii perierit; si enim ponamus, quod e fol. 213. apparet, cuiusque paginae 34. fuisse versus, inito eorum qui relicti sunt numero efficitur, inter fragm. 8. et 9. sex, inter 12. et 13. quinque versus periisse; inter fragm. 10. et 11. vero . . item quinque versus perierunt", ac praeterea duo integra folia, quae olim his interposita fuisse recte censet Haase. Pag. autem 476 refert fragmentorum 13 et 14 magnam partem inducto glutine esse absumptam.

Fragmentum autem Parisinum 2 (214 Ba + 212 Ba et 213 a in folio recto et 213 b et 214 Bb + 212 Bb in folio verso; huius editionis fr. 57, 63—71) ita repraesentavit Haase p. 460. 461:

Folium rectum.

214 Ba σχοντεσ· στρατόπεδ[ό]ν τε ἐν ἐπιτηδείῳ ἐποιήσαντο, καὶ 213 a Fragmenta Parisina
πᾶν αὐτὸ σταυρώμα[σι] περιεχάραξαν, χάρακασ ἐπ' αὐτὸ
τοῦτ' ἐνεγκάμενοι· [οὐκέ]τι τε κατεσκεύαστο, καὶ δράκων
παρ' αὐτὸ μέγασ διὰ [τ]ῆσ ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα φερούσησ
ὁδοῦ παρείρπυσεν· ὥστε καὶ ἐκ τούτου τὸν Σκιπίωνα
κατὰ τὴν περὶ το[ύτ]ων . . [ἑ]αυτοῦ φήμην ἐπιθαρσή-
σαντα προθυμότ[ε]ρ[ον τήν τε] χώ[ρ]αν πορθῆσαι, καὶ
ταῖσ πόλεσι προσμί[ξα]ι· κ[αί τινασ κα]ὶ εἷλεν αὐτῶν· οἵ τε
Καρχηδόνιοι μηδ[έπ]ω . φ . . . . [π]α[ρ]εσκευασμένοι ἡσύ-
χαζον· καὶ ὁ Σύφαξ [τῇ γ]ε μ[ὲν δόξῃ φίλ]οσ αὐτῶν ἦν· τῷ δὲ
ἔργῳ ἐκ μέσου εἱστή[κει]· κελ[εύων γὰρ] πρὸσ τὸν Σκιπίωνα
καταλλαγὰσ αὐτοῖσ . . ρα εσχ . . . [οὐκ] ἐβούλετο κρατή-
σαντασ τοὺσ ἑτέρο[υσ τῶν τε ἑτέρων] ἅμα καὶ ἑαυτοῦ
δεσπότασ γενέσθα[ι, ἀλλ' ἔτι ἀντιπάλο]υσ ὅτι μάλιστα
ἀλλήλοισ ὄντασ ἑ[αυτῷ] δ[ια]λλ[άξαι. Ἐγ]κειμένου δ' οὖν
τῇ χώρᾳ τοῦ Σκι[πίωνοσ] . . . . χοσ ἦν δὲ
. . . . φ . ξ . . εινοσ μὲν τὸν
. . . . διεστ . . . . [ἀ]νεπεισθη πρὸσ
[τοῦ Μασινίσσου] . . . . . . χω . . . . [Κα]ρχηδονίοισ
. . . . ν πολεμικῶν
212 Ba. ομ . . . ριασ ἐν π . . . . . . νε . . . ε . ϙ . . . σιν ἐπιστεύετο
κἀκ τούτου προ . . . . σ τινὰσ ἐκ
τῆσ συμβουλίασ . . . . δ . . ν . . ἐνήδρευσεν
ἐσ χωρία ἐπιτήδ[εια, οὗ] ἔμελλον . . . χα καταδρομὴν ποι-
ούμενοι ὑποφε[ύγειν]. ἐπὶ . . . . τοὺσ ἐπιδιῶξαι
σφᾶσ ἐθελήσοντ[ασ· γ]ενομ[ένου] δὲ τούτου καὶ τῶν Καρχη-
δονίων ἐπεξελθ[όντων] [καὶ] ἐκ[είνοισ] καὶ δι . . . ου κατὰ τὸ
συγκείμενον τρ[απομ]ένοισ ἀνὰ κράτοσ ἐπισπομένων
ὅ τε Μασινίσσα[σ μετὰ τῶν] ἀμφ' αὐτὸν ἱππέων ὑπολη-
φθεὶσ κατὰ νώ[του τοῖσ] διώκου[σι]ν ἐγένετο καὶ ὁ Σκιπί-
ων ἐξαναστὰσ ἐ[κ τοῦ λόχου] ἐ[πι]ὼν ἀπήντησεν αὐτοῖσ
ὥστ' ἀμφιβόλουσ [δί]χα ἀποληφθέντασ καὶ ἀποθανεῖν
πολλοὺσ καὶ ἁλ[ῶναι] . . . . . δ . ε καὶ τὸν Ἄννωνα· πυθό-
μενοσ δὲ τοῦτ[ο ὁ Ἀσδρ]ούβασ τὴν μητέρα τοῦ Μασι-

Folium versum.

Fragmenta Parisina 213b νίσσον συνέλαβε καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀν[τ]απεδόθησαν· ὁ δὲ 214 Bk. δὴ Σύφαξ εὖ τε εἰδώσ, ὅτι ὁ Μασινί[σ]σασ οὐ Καρχηδονίοισ μᾶλλόν τι ἢ καὶ αὐτῷ πολεμήσ[ει] καὶ φοβηθεὶσ, μὴ ἐν ἐρημίᾳ συμμάχων, ἄντι ἐκεῖν[οι] ἐγκαταλειφθέντεσ ὑπ' αὐτοῦ πάθωσι, γένηται, τήν [τε] προσποίητον πρὸσ τοὺσ Ῥωμαίουσ φιλίαν ἀπεῖπε· [καὶ] τοῖσ Καρχηδονίοισ φανερῶσ συνῆρ[εν]· οὐ μέντοι [γε] καθαρῶσ, ὥστε καὶ ἀνθίστασθαί σφισιν, ἀλλὰ ἀδεῶσ [ἐ]κεῖνοι καταθέοντεσ λείαν τε πολλὴν ἦγον, καὶ συχνοὺ[σ τ]ῶν ἐκ τῆσ Ἰταλίασ ὑπὸ τοῦ Ἀννίβου πρότερον ἐσ τὴ[ν Λι]βύην πεμφθέντων ἐκομίσαντο· καταφρονήσαντέσ τ[ε α]ὐτῶν διὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ τὴν Οὐτίκην ἐπεστράτευσαν· [Ἰ]δόντεσ οὖν τοῦτο ὅ τε Σύφαξ καὶ ὁ Ἀσδρούβασ καὶ δείσαν[τεσ] περὶ αὐτῆσ οὐκέτ' ἐκαρτέρησαν ἀλλ' ἀντεπελθόντ[εσ ἔλ]υσαν τὴν πολιορκίαν, μὴ τολμησάντων αὐτῶν ς̀ [πρὸσ] ἀμφοτέρουσ ἅμα ἀγωνίσασθαι· καὶ οἱ μὲν ἐκ τούτ[ου κα]τὰ χώραν ἐχείμασαν, τὰ ἐπιτήδεια τὰ μὲν αὐτόθεν [λαμβανόμενοι, τὰ δὲ ἐκ] τῆσ Σικελίασ τῆσ τε Σαρδοῦσ μ[εταπεμπόμενοι· αἱ γὰρ] νῆεσ σφίσιν αἱ τὰ λάφυρα [εἰσ Ἰταλίαν ἄγουσαι καὶ] τροφὴν ἂν ἐπῆγον. Ἐν δὲ τῇ [Ἰταλίᾳ κατὰ τὸν πρὸσ Ἀννίβαν] Πόλεμον οὐδὲν μέγα ἐπράχθη. Π[ούπλιοσ γὰ]ρ Σεμπρώνιοσ 212 Bk. μάχῃ τινὶ βραχείᾳ νικηθεὶσ [ὑπὸ τ]οῦ Ἀννίβου ἀντεπεκράτησεν αὐτοῦ. Ὁ δὲ δὴ Λιο[ύιοσ καὶ] ὁ Νέρων τιμητεύσαντεσ τοῖσ τε Λατίνοισ το[ῖσ προ]λιποῦσι τὴν συστρατείαν καὶ διπλοῦν ἀποδι[δόναι] πλῆθοσ τῶν στρατιωτῶν προσταχθεῖσι διδό[ναι ἀπ]ογραφὰσ ἐπήγγειλαν, ὅπωσ καὶ ἄλλοι χρήμα[τά σφ]ισι συνεισφέρωσι· καὶ τοὺσ ἅλασ ἀτελεῖσ μέχρισ τότ[ε οὖσ]ασ ὑποτελεῖσ ἐποίησαν· τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλων [ἕνεκ]α, ἀλλ' ὅτι ὁ Λιούιοσ ἔπραξέ τε αὐτὸ ἀμυνόμενοσ το[ὺσ πολί]τασ ἐπὶ τῇ καταψηφίσει· καὶ ἐπίκλησιν ἀπ' αὐτο[ῦ ἔλαβε]· Σαλινάτωρ γὰρ ἐπωνομάσθη. Διά τε οὖν τοῦτο [περιβ]όητοι οἱ τιμηταὶ οὗτοι ἐγένοντο, καὶ ὅτι τε ἀλλήλου[σ τῶν] τε ἵππων παρείλοντο, καὶ αἰραρίουσ ἐποίησαν ετ[ ]όντεσ κατὰ τὴν

Fragmenta Parisina

Notandum est quae ab Haasio de coniectura suppleta sunt inter uncinas, quae non potuerat ita legere ut dubitatio nulla relinqueretur rectis litteris describi. Ceterum verba σ τινὰσ ἐκ et τῆς συμβουλίασ (folii recti v. 22. 23) omiserat Haase ut iamdudum observavit Gros.

Scriptura autem horum foliorum elegans est, saeculi fere XI. In quaque pagina 34 versus scripti sunt, singuli 40—44 litterarum. Compendiis raro librarius usus est. Reperitur ⸗ = καὶ, σ̄ρ̄ῑα = σωτηρία, pro ν in versus fine interdum praecedenti litterae linea superposita est. Iota quod dicitur subscriptum aut neglegitur aut adscribitur.

Fragmenta Parisina ceteris Dionis excerptis inseruit Bekker. Qua in re tamen infeliciter admodum versatus est, quippe qui, Haasii disputatione nescio quomodo neglecta, fr. 57, 76 (219 B b; fr. 10) a fr. 57, 86 (220 B b; fr. 9) et fr. 57, 81 (219 A b; fr. 14) a fr. 58, 6 (220 A b; fr. 13) divelleret, collocaretque loco prorsus alieno. Bekkeri errorem iam detexit Melber.

DE CODICIBUS FLORILEGII S. MAXIMI CONFESSORIS.

(cf. A. Maius, *Scriptorum veterum nova collectio* 2 p. XXV—XXVIII, R. Dressler, *Quaestiones criticae ad Maximi et Antonii Gnomologias spectantes*, *Jahrb. für klass. Phil. Suppl.* 5 1864—1872, C. Wachsmuth, *Studien zu den griechischen Florilegien*, Berolini 1892 (praesertim c. 4), praecipue vero adeundus Antonius Elter, qui in horum gnomologiorum historiam et indolem mira et sagacitate et doctrina inquisivit (*de Gnomologiorum Graecorum historia atque origine commentatio*, programmata tria Universitatis Fridericiae Guilelmiae Rhenanae 1893, *Gnomica I. II.*, Lipsiae 1892.)

Maius, eodem illo *Script. Vet. nov. coll.* volumine secundo, qui Excerpta Constantiniana περὶ γνωμῶν continet, inedita Dionis fragmenta non ita pauca publici iuris fecit, quae in Florilegio quodam Vaticano reppererat, p. 532—547 (fragmenta ea quibus adscriptum est *Ex florilegio inedito Vaticano*) et p. 556—559.

Haec autem fragmenta maximam quidem partem Dionis sunt; nonnulla tamen, e Dione Chrysostomo, Pseudo-Demade, aliis excerpta nomen eius mentiuntur, quae fere omnia iam dudum deprehensa sunt et abiecta. Restant adhuc perpauca eodem nomine reicienda. Cum tamen operae pretium sit scire quonam iure Dioni sive attribuantur sive abiudicentur, de hoc gnomologio paulo fusius disputandum videtur.

Igitur sylloge haec sententiarum ex sacris et profanis scriptoribus collectarum, in capita 71 divisa, a S. Maximo confessore confecta videtur [1]), atque Maii temporibus iam diu cognita erat. Reperitur

1) Equidem in codicibus, quibus hoc florilegium continetur, Maximi, nedum

Excerpta Florilegii

enim inter *S. Maximi opera* anno 1675 a Combefisio edita, vol. 2 p. 528—689, item in Conradi Gesneri libro qui inscribitur *sententiarum sive capitum, theologicorum praecipue, ex sacris et profanis libris tomi tres per Antonium et Maximum monachos olim collecti* etc. Tiguri a. 1546.[2]) Neque hoc Maius ipse ignorasse videtur, qui Vaticanum suum Florilegium suo iure praedicet *ab editis differens re bona et illustribus auctorum veterum nominibus plenum* (praef. p. XXV). Nempe in hoc singulare est illud quod in Maii manus venerat Maximi florilegium dicam an Maximiani florilegii recensio (continetur cod. Vat. Graeco 739), quod, etiam in ceteris saepe differens, Dionis nostri (*Δίωνος τοῦ Ῥωμαίου* cod.) sententias exhibet satis multas, quae apud Combefisium atque in editione Gesneriana tantum non omnes desiderantur.

Sunt enim huius gnomologii exemplaria quae Dionea habent, sunt quae non habent: utriusque autem recensionis libri inter se quoque vel maxime solent discrepare, quanquam in omnibus sententiae divisae sunt in totidem (71) capita atque eodem fere ordine congestae, capita autem ipsa eodem quoque ordine sese excipiunt hoce:

1	Α̅	*περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*
2	Β̅	*περὶ φρονήσεως καὶ βουλῆς*
3	Γ̅	*περὶ ἁγνείας καὶ σωφροσύνης*
4	Δ̅	*περὶ ἀνδρείας καὶ ἰσχύος*
5	Ε̅	*περὶ δικαιοσύνης*
6	Ϛ̅	*περὶ φίλων καὶ φιλαδελφίας*
7	Ζ̅	*περὶ ἐλεημοσύνης*
8	Η̅	*περὶ εὐεργεσίας καὶ χάριτος*
9	Θ̅	*περὶ ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας*
10	Ι̅	*περὶ ψόγου καὶ διαβολῆς*
11	ΙΑ̅	*περὶ κολακείας*
12	ΙΒ̅	*περὶ πλούτου καὶ πενίας καὶ φιλαργυρίας*
13	ΙΓ̅	*περὶ αὐταρκείας*
14	ΙΔ̅	*περὶ προσευχῆς*
15	ΙΕ̅	*περὶ διδαχῆς καὶ λόγων καὶ ὁμιλίας*
16	ΙϚ̅	*περὶ νουθεσίας*
17	ΙΖ̅	*περὶ παιδείας καὶ φιλοσοφίας*
18	ΙΗ̅	*περὶ εὐτυχίας καὶ δυστυχίας*

S. Maximi confessoris, nomen non deprehendi. Video tamen Elterum quoque S. Maximo florilegium nostrum (?) attribuere, cf. *Rhein. Mus.* 47, 633, *Gnomica* I, XXXVIII b. Quare nomen usu receptum retinui.

2) Eodem anno librum Graece quoque edidit. Qui quatenus a Latina versione differat et in universum de Gesneri editionibus exposuit Dressler *l. l.* p. 315 sqq., Wachsmuth *l. l.* p. 5.

Excerpta Florilegii

19 ΙΘ περὶ ὀργῆς καὶ θυμοῦ
20 Κ περὶ σιωπῆς καὶ ἀπορρήτων
21 ΚΑ περὶ πολυπραγμοσύνης καὶ ἡσυχίας
22 ΚΒ περὶ πλεονεξίας
23 ΚΓ περὶ τιμῆς γονέων καὶ φιλοτεκνίας
24 ΚΔ περὶ φόβου
25 ΚΕ περὶ τῶν τάχεως μεταβαλλομένων καὶ περὶ μετανοίας
26 ΚϚ περὶ ἁμαρτίας καὶ ἐξαγορεύσεως
27 ΚΖ περὶ ἀκρασίας καὶ γαστριμαργίας
28 ΚΗ περὶ λύπης καὶ ἀθυμίας
29 ΚΘ περὶ ὕπνου
30 Λ περὶ μέθης
31 ΛΑ περὶ παρρησίας καὶ τοῦ ἐλέγχειν
32 ΛΒ περὶ φιλοπονίας
33 ΛΓ περὶ ὅρκου
34 ΛΔ περὶ κενοδοξίας
35 ΛΕ περὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους
36 ΛϚ περὶ θανάτου
37 ΛΖ περὶ εἰρήνης καὶ πολέμου
38 ΛΗ περὶ ἐλπίδος
39 ΛΘ περὶ γυναικῶν
40 Μ περὶ ἀντιλογίας καὶ θρασύτητος καὶ ἔριδος
41 ΜΑ περὶ γήρους καὶ νεότητος
42 ΜΒ περὶ ὑπομονῆς καὶ μακροθυμίας
43 ΜΓ περὶ ἐπαίνου
44 ΜΔ περὶ κάλλους
45 ΜΕ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως
46 ΜϚ περὶ δόξης
47 ΜΖ περὶ γλωσσαλγίας
48 ΜΗ περὶ προνοίας
49 ΜΘ περὶ ταπεινοφροσύνης
50 Ν περὶ ἰατρῶν
51 ΝΑ περὶ πίστεως
52 ΝΒ περὶ μνήμης
53 ΝΓ περὶ ψυχῆς
54 ΝΔ περὶ φθόνου
55 ΝΕ περὶ ἑκουσίου καὶ ἀκουσίου
56 ΝϚ περὶ τοῦ γνῶθι σεαυτόν
57 ΝΖ περὶ χρηστότητος
58 ΝΗ περὶ νόμου
59 ΝΘ περὶ λογικοῦ καὶ λογισμοῦ
60 Ξ περὶ ἀφροσύνης
61 ΞΑ περὶ ἀσωτίας
62 ΞΒ περὶ συνηθείας καὶ ἔθους
63 ΞΓ περὶ εὐγενείας καὶ δυσγενείας
64 ΞΔ περὶ γέλωτος
65 ΞΕ περὶ ἐνυπνίων
66 ΞϚ περὶ ἀκακίας καὶ μνησικακίας

Excerpta Florilegii

67 ΞΖ περὶ βίου ἀνωμαλίας
68 ΞΗ περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τιμᾶν ἀρετὴν καὶ κολάζειν κακίαν
69 ΞΘ περὶ τοῦ ὅτι εὔκολος ἡ κακία καὶ δυσπόριστος ἡ ἀρετή
70 Ο περὶ φιλαυτίας
71 ΟΑ περὶ τοῦ ὅτι οὐκ ἀεὶ τὸ πλεῖον ἄριστον.

Quotquot Maximi codices noverat Wachsmuth, enumeravit omnes *l. l.* p. 103 sqq. Qui quanquam multi sunt, etiam plures exstare certum est; sane ipse in bibliotheca Parisina repperi unum nondum neque a Wachsmuthio neque ab alio indicatum: codicem Parisinum n. 926. Omnes aliquando Antonii Elteri industria habebimus recensitas.[1])

Equidem missis factis codicibus eis, qui Dionis fragmenta non exhibeant, alterius tantum recensionis[2]) libros enumerabo:

1. Codex Vaticanus n. 739
2. Codex Barberinus 1 n. 158 cod. 365
3. Codex Laurentianus plut. 9, 29
4. Codex Laurentianus plut. 7, 15 (inde a f. 242)
5. Codex Parisinus n. 926
6. Codex Parisinus n. 1169.

1. Codex Vaticanus n. 739 (A)

membranaceus in quarto, saec. XI/XII, foliorum 232, pulchre scriptus (vide spec. apud Maium *l. l.* n. 5).

f. 1 ✝ ΠΕΡῚ ΑΡΕΤΗ͂C ꞏ̀ ΚΑΚΊΑC ·:· (litteris auratis)
Στενὴ ἡ ὁδὸσ ἡ ἀπάγουσα εἰσ τὴν ζωήν: —
τοῦ ἀποστόλου
Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἀλλὰ νίκα ἐν τῶ
ἀγαθῶ τὸ κάκον : — σολομῶντοσ
Μὴ σε πλανήσωσιν ἄνδρεσ ἀσεβεῖσ· μὴ δὲ
πορευθῇσ ἐν ὁδῶ μετ᾽ αὐτῶν· ἔκκλινον
δὲ τὸν πόδα σου ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν
οἱ γὰρ πόδεσ αὐτῶν εἰσ κακίαν τρέχουσιν: —

---

1) *Gnom.* I p. 1 scribit se omnia quae in bibliothecis servari videantur gnomologia Graeca conquisivisse, quorum ingentem molem ita iam digestam habeat ut mox singula deinceps quo decet modo proferre queat.

2) Hanc recensionem a ceteris facile eo distingui posse observavi, quod caput 1 ei inscribitur *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*, ceteris *περὶ βίου ἀρετῆς καὶ κακίας* et prima sententia in ea audit *στενὴ ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν*, in ceteris *στενὴ ἡ ὁδὸς καὶ τεθλιμμένη ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν*.

Excerpta Florilegii

Ὥσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερὸν καὶ κα
πνὸσ ὄμμασιν, οὕτωσ παρανομία τοῖσ
χρωμένοισ αὐτῇ : — σιράχ :

Et sic deinceps.

Lemmata litteris rubris aut inter lineas aut in margine scripta sunt; omittuntur interdum sed non ita saepe.

Excerpta Dionea ipse contuli.

2. Codex Barberinus 1 n. 158 cod. 365 (B)

membranaceus in quarto, saec. XI, foliorum 157. Caput primum et secundi capitis pars prior perierat. Haec addita sunt a manu saec. fere XIV sed ex altera recensione. Huius codicis lectiones lectionibus Vaticani 739 haud raro praestant.

Excerpta Dionea ipse contuli.

3. Codex Laurentianus plut. 9, 29

chartaceus in quarto, saec. XIII/XIV, foliorum 107, vetustate valde consumptus ac mutilus. Continet capita 6—66; praeterea in medio codice quaedam desiderantur. Descriptus mihi videbatur ex Vaticano 739, quare accuratius eum non examinavi. Huic accedat:

4. Codex Laurentianus plut. 7, 15

membranaceus in quarto minori, saec. XI/XII, foliorum 252. Continet:

1. *Ioannis Chrysostomi homiliam* (f. 1—8)
2. *Sententiarum collectionem ἀκέφαλον καὶ ἀνεπίγραφον* (f. 8—25)
3. *Georgidii Gnomologium* (f. 25—103)
4. *S. Maximi Florilegium* (f. 103v—252), et quidem alterius recensionis, quae Dioneis fere caret. At finis codicis inde a f. 242 cum periisset, damnum ab alia manu multo recentiore suppletum est, idque e codice nostrae recensionis. Quo factum est ut in hac ultima parte tria fragmenta Dionis extent (c. 67 et 68).

5. Codex Parisinus n. 926 [= cod. Reg. 2382 = cod. Colbert. 1527]

membranaceus in quarto, saec. XI, foliorum 206, litteris grandibus pulchrisque scriptus. Praeter Florilegium in eo insunt:

SS. Basilii, Gregorii Nazianzeni, Ioannis Chrysostomi, Epiphanii fragmenta (f. 118v sqq.)

Martyrium S. Stephani iunioris (f. 127v sqq.)

Excerpta Florilegii

S. Gregorii Magni an prosit mortuis in ecclesia sepeliri (f. 179ᵛ sqq.)
Dorothei Abbatis de ieiuniis servandis doctrina XV (f. 186ᵛ sqq.)
S. Ioannis Chrysostomi de compunctione ad virgines monachos et fideles (f. 189 sqq.)

Anonymi quomodo possit sine scandalo eucharistiam suscipere cum in grave peccatum incidisse se noverit: τὸ κρίνειν καὶ ἀνακρίνειν κ. τ. λ. (f. 205 sqq.)[1]

Florilegium ipsum exordium facit, f. 1—118. Constat 71 capitibus (72 errore *Inventaire sommaire*). Incipit f. 1 in medio capite 3 (περὶ ἁγνείας καὶ σωφροσύνης) his verbis:

ΚΥΡΙΛΛΟΥ

καὶ ἐπισυρομένουσ ἤδη πονηρίασ πονηρίασ : —
Καπνοῦ δίκην ἢ καὶ ὥσπερ τινεσ ἀτμόν· τῶν ἐμ
φύτων κ. τ. λ.

quorum priora Nili sunt, inde a καπνοῦ δίκην Cyrilli (cf. Gesneri *edit. lat.* p. 184 sub fin.). Sequuntur f. 3ᵛ—24ᵛ capita 4—10 et capitis 11 περὶ κολακείας pars prior. Folia autem 25. 26. 27. 28 a codicis capite huc casu translata continent frusta capitis 1 περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας (f. 25. 26. 27ʳ) et capitis 2 περὶ φρονήσεως καὶ βουλῆς (f. 27ᵛ. 28), et capitis 3 περὶ ἁγνείας καὶ σωφροσύνης prima fragmenta usque ad S. Basilii ἡ ἐν γήρα σωφροσύνη οὐ σωφροσύνη ἀλλ' ἀκολασ ‖ (cf. Gesn. *l. l.* p. 184).

Folio 24 continuatur f. 29.[2])

Sub finem quoque codex damnum unius folii passus est inter f. 115 et 116, qua lacuna periit capitis 68. finis et exordium c. 69.

Denique f. 117ᵛ et 118ʳ fragmenta quaedam ex cap. 7. 8. 9. 12 scripta sunt, quae suo loco desiderantur, inter haec Dionea duo ex cap. 8.

Dionis fragmenta contuli ipse quamquam paulo festinantius cumque pars huius editionis iam typis impressa erat. Variam lectionem nullius fere pretii tantum non neglexi.

6. Codex Parisinus n. 1169

chartaceus in duodecimo, saec. XIV/XV, foliorum 260, male neglegenterque scriptus.

1) *Inventaire sommaire.*
2) f. 24ᵛ Ἀποδέχου αὐτοὺσ τὰ χρηστὰ συμβουλεύειν ἐθέλοντασ
ἀλλὰ μὴ τοὺσ κολακεύειν ἑκάστωτε σπεύδοντασ ‖
f. 29ʳ ‖ οἱ μὲν γὰρ τὸ σύμφερον ἐν ἀληθεία ὁρῶσιν οἱ δὲ προ
Epicteti est, cf. Gesn. *l. l.* p. 201.

Incipit ab indice capitum. Excerpta Florilegii

f. 2^v 3^r: Γνῶμαι εὐαγγελίου ἁγίων ‖ καὶ διαφόρων ἀνδρῶν περὶ ἀρετῆσ καὶ κακίασ

Continet 70 capita, omisso cap. 13 περὶ αὐταρκείας. Praeterea c. 36—42 ad finem translata sunt.[1])

Fragmenta Dionea ipse contuli festinans. Codicis lectiones in adnotatione critica raro indicavi.

Igitur ut libros Laurentianos missos faciamus, quattuor huius recensionis exemplaria mihi innotuerunt, quorum priora, Vaticanus liber et Barberinus arcto vinculo coniuncta, excerpta Dionea eadem eodem ordine exhibent. At discrepant Parisini, qui ne inter se quidem ipsi consentiunt. Quod ex elencho fragmentorum manifestum fiet:

	Vat. et Barb.	Par. 926	Par. 1169
Tit. 1			
	Diodorus	Diodorus	
	Dio fr. 110, 1	Dio fr. 110, 1	om.
	Procopius	Procopius	
Tit. 2			
	?	Aristoteles	Aristoteles
	om.	om.	Dio fr. 55, 3^a
	om.	om.	Dio fr. 55, 3^b
	?	?	Pythagoras
	Ignatius		Ignatius
	Dio 52, 33, 6. 7	deest	Dio 52, 33, 6. 7
	Plutarchus		Plutarchus
Tit. 3			
	?		Choricius
	om.	deest	Dio fr. 52, 1^b. 2^a
	?		Antiphon
Tit. 6			
	Plutarchus?	Plutarchus?	
	1. Dio fr. 40, 14	Dio fr. 40, 14	om.
	2. Dio fr. 40, 15^a	Dio fr. 40, 15^a	om.
	3. Dio fr. 40, 15^b	Dio fr. 40, 15^b	om.

1) Hinc capitum numeri in hoc libro a numeris in ceteris codicibus discrepant inde a c. 13.

Par. 1169		cet. cod.
1—12	=	1—12
om.	=	13
13—34	=	14—35
35—63	=	43—71
64—70	=	36—42

Excerpta Florilegii

	Vat. et Barb.	Par. 926	Par. 1169
	4. Dio fr. 40, 15c	Dio fr. 40, 15c	om.
	5. Dio 55, 19, 4	Dio 55, 19, 4	om.
	Aristoteles	Aristoteles	
Tit. 8			
	Crates		
	1. Dio fr. 36, 11	Dio fr. 36, 11	om.
	2. Dio fr. 36, 13	Dio fr. 36, 13	om.
	3. Dio fr. 36, 14 in.	om.	om.
	4. Dio 46, 34, 2	om.	om.
	Heraclitus physicus		
Tit. 9			
	Plutarchus	Dio Chrysostomus	
	1. Dio 52, 34, 1	om.	om.
	2. Dio 52, 34, 2	om.	om.
	3. Dio 52, 38, 1	om.	om.
	4. Dio 55, 14, 4	om.	om.
	5. Dio 55, 15, 4	om.	om.
	6. Dio 52, 26, 2	om.	om.
	7. Dio fr. 110, 2	Dio fr. 110, 2	om.
	8. Dio fr. 110, 3 [1])	Dio fr. 110, 3	om.
	9. Dio fr. 110, 4	om.	om.
	Democritus	Antigonus	
Tit. 10			
	Lucianus	Lucianus	
	[Dio fr. 110, 5 Dind.] [2])	om.	om.
	Dionysius rex	Dionysius rex	
Tit. 12			
	Isocrates		
	Dio fr. 40, 35	om.	om.
	Diodorus		
Tit. 16			
	Dio Chrysostomus	Dio Chrysostomus	
	Dio 56, 6, 1. 2	om.	om.
	Aristoteles	Aristoteles	
Tit. 18			
	Josephus	Josephus	
	1. Dio fr. 55, 6	Dio fr. 55, 6 (sine lemmate)	om.
	2. Dio fr. 39, 3 med.	om.	om.
	3. Dio fr. 55, 7	om.	om.
	Diodorus	Demosthenes	
Tit. 20			
	Simonides	Simonides	

1) In Antonii melissa II, 1 *περὶ βασιλέως χρηστοῦ καὶ δικαίου καὶ περὶ ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας* (ed. Gesn. 1546 p. 87) n. 1 et 8 reperiuntur, praecedit Plutarchus, sequitur Democritus. In cod. Par. 926 n. 7 et 8 arcte cohaerent.

2) Pseudo-Demadis est *ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας* c. 3.

Excerpta Florilegii

	Vat. et Barb.	Par. 926		Par. 1169
	Dio fr. 43, 25	om.		om.
	Demosthenes	Demosthenes		
Tit. 24				
	Socrates			
	Dio 55, 21, 2	om.		om.
	Xenophon			
Tit. 35				
	Menander	Menander		
	[Dio fr. 57, 13 Dind.]	om.		[Dio fr. 57,13 Dind.][1])
	Diogenes	om.		
Tit. 36				
	Diogenes	Diogenes		Diogenes
	1. [Dio fr. 110, 6 Dind.	[Dio fr. 110, 6 Dind.		[Dio fr. 110, 6 Dind.
	2. Dio fr. 110, 7 Dind.	Dio fr. 110, 7 Dind.	Coniunctim	Dio fr. 110, 7 Dind.]
	3. Dio fr. 110, 8 Dind.	Dio fr. 110, 8 Dind.]		om.
	4. Dio fr. 110, 9 Dind.	om.		om.
	5. Dio fr. 110, 10 Dind.][2])	om.		om.
	Plutarchus	Euripides		
Tit. 37				
	Gregorius Nyssaeus	Gregorius Nyssaeus		Gregorius Nyssaeus
	Dio fr. 57, 11	Dio fr. 57, 11		om.
	Dio fr. 57, 5	Dio fr. 57, 5		om.
	Dio fr. 57, 12	Dio fr. 57, 12		om.
	[Dio fr. 53 Mai.	Dio fr. 53 Mai.		Dio fr. 53 Mai.][3])
	Dio fr. 55, 3	om.		om.
	Xenophon	Demosthenes		Xenophon?
				Demosthenes
Tit. 38				
	Dio Chrysostomus			Plutarchus
	Dio fr. 110, 5 [11 Bekk. Dind.]	om.		om.
	om.	om.		[Dio fr. 110, 14 Dind.][4])
	Socrates			Socrates

1) Est Pseudo-Demadis *ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας* 10.

2) Haec omnia Dioni abiudicanda videntur. N. 1. 2. 3 in cod. Par. 926 Dioni Chrysostomo attribuuntur (sed 1. 2 Dioni Romano in cod. Par. 1169), n. 3 in cod. Vat. 740 (alterius recensionis florilegii Maximi) redit insignitum lemmate *δίωνος* (non addito *τοῦ ῥωμαίου*). Nec de n. 4 dubitandum videtur cum praesertim n. 5 Dionis non esse constet. Est enim n. 5 Pseudo-Demadis *ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας* 68, 16 Blass. N. 1—4 habes p. LIII sq.

3) Cf. p. 213 huius edit.

4) Dionis non videtur. Reperitur in cod. Lips. bibl. Paul. n. 8 (Westermann. *Progr. Univ. Lips.* 1864) addito lemmate *δίωνος τοῦ χρυσοστόμου*. In cod. Par. 1169 *δίωνος* praescriptum est inter lineas; additur in margine *τοῦ ῥωμαίου*. Habes p. LIV.

Excerpta Florilegii

	Vat. et Barb.	Par. 926	Par. 1169
Tit. 39			
	Philo		
	[Dio fr. 110, 4 Dind.]	om.	[Dio fr. 110, 4 Dind.][1])
	Plutarchus		
Tit. 40			
	Isidorus	Isidorus	
	Dio fr. 43, 13	Dio fr. 43, 13	om.
	Dio fr. 43, 14. 15	Dio fr. 43, 14. 15	om.
	Plutarchus	Aristoteles	
Tit. 41			
	Symeon	Nilus	
	Dio fr. 70, 2	Dio fr. 70, 2	om.
	Dio fr. 70, 3	om.	om.
	Plutarchus	Plutarchus	
Tit. 49			
	Isocrates	Isocrates	Isocrates
	Dio fr. 20, 4	om.	om.
	[Dio fr. 102 Mai.][2])	om.	om.
	Socrates	Socrates	Socrates
Tit. 54			
	Plutarchus	Plutarchus	Plutarchus
	Dio fr. 110, 6 [20 Bekk. Dind.]	Dio fr. 110, 6	Dio fr. 110, 6
	Dio 52, 33, 8. 9	om.	Dio 52, 33, 8. 9
	Anacharsis	Anacharsis	?
Tit. 55			
	?	?	
	[Dio fr. 103 Mai.][3])	[Dio fr. 103 Mai.]	om.
	om.	Dio fr. 36, 3[4])	om.
	Choricius	Choricius	
Tit. 57			
	Dionysius Areopagita	Dionysius	Dionysius
	Dio 55, 16, 5—17, 3	om.	om.
	Dio 55, 17, 3^{b}. 4	om.	Dio 55, 17, 3^{b}. 4
	Menander	Menander	Menander
Tit. 58			
	Xenophon		
	[Dio fr. 104 Mai.][5])	om.	om.
	Dio 53, 10, 1	om.	Dio 53, 10, 1
	Diodorus		

1) Est Plutarchi, desumptum ex *coni. praec.* c. 17, p. 140 C (1, 342 Bernard.), ut sequens quoque fragm. (c. 37 p. 143 C = 1, 350 Bernard.), quod quia lemmate carebat a Maio inter Dionea editum est (fr. 101).

2) et 3) Haec iam dudum ex Dionis fragmentis eiecta sunt.

4) Inde a πείθεται γὰρ πᾶς usque ad ἀπωθεῖται.

5) *Theologo* adscribitur initium in editione Gesneri Latina 1546 p. 76. Dudum abiectum est.

Excerpta Florilegii

	Vat. et Barb.	Par. 926	Par. 1169
Tit. 59			
	Euagrius	Philo	
	Dio fr. 30, 2—4	Dio fr. 30, 2—4	Dio fr. 30, 2. 3[a]
	Democritus	Democritus	
Tit. 61			
	Plutarchus	Plutarchus	
	Dio 52, 35, 4	om.	Dio 52, 35, 4
	Menander	Menander	
Tit. 67			
	Gregorius Nyssaeus	Gregorius Nyssaeus	om.
	[Dio fr. 105 Mai.	Dio fr. 105 Mai.] [1])	
	Socrates	Socrates	
Tit. 68			
	Plutarchus		
	Dio 52, 34, 6—8	deest	om.
	Dio 52, 34, 8. 9	deest	Dio 52, 34, 8. 9
	Socrates		Socrates.

Hunc laterculum qui oculis perlustraverit videbit in Par. 1169 duo fragmenta Dionis a me reperta esse quae nondum nota erant (fr. 55, 3[a] et 3[b]), in omnibus autem codicibus complura excerpta iniuria lemmate *δίωνος τοῦ ῥωμαίου* esse praedita, cum sint Pseudo-Demadis, Dionis Prusaeensis, Plutarchi. Quam facile in florilegiis, lemmatibus aut loco positis non iusto aut omnino neglectis, tales errores nasci potuerint et res ipsa clamat et omnibus, qui in hanc rem inquisiverunt, notum est.

Etiam magis hoc videre est in Arsenii Monembasiae episcopi anthologia, ex qua Maius novem fragmenta tamquam Dionea edidit: M. 112—120, p. 560 — 562. Extant in codice bibliothecae Angelicae 3 C 17, chartaceo in quarto minori, saec. XVI, f. 78[r]—79[r], et in codice Laurentiano 4, 26, chartaceo in fol. min., saec. XVI, f. 225, et fortasse in pluribus. Ex his quinque tantum Dionis sunt.

M. 112 (= fr. 110, 17 Bk. Dind.): Bionis Borysthenitae dictum est, cui tribuitur in *Flor.* ed. Gesn. lat. a. 1546 p. 204.

M. 113 (= fr. 110, 18 Bk. Dind.): Eiusdem Bionis videtur. Dioni certe abiudicandum est.

M. 114 (= fr. 110, 19 Bk. Dind.): Dio Chrys. 1 p. 5, 15 D. p. 4, 19 Arn.

M. 115 (= fr. 20, 4): Dionis est *l. l.*

M. 116 (= fr. 110, 20 Bk. Dind.): Dionis videtur, fr. 110, 6.

M. 117[2]) (= fr. 110, 21 Bk.): Dio 53, 10, 1. Redit *Flor.* tit. 58.

---

1) Iamdudum abiectum.

2) Inter M. 116 et 117 legitur in cod. bibl. Ang. *δίων ὁ ῥωμαῖος ἰδών τινα*

Excerpta Florilegii

M. 118 (= fr. 110, 22 Bk.): Dio 52, 35, 4. Redit in Max. Conf. *Flor.* tit. 61.

M. 119 (= fr. 110, 23 Bk.): Dinarchi 2, 3. Dioni Chrysostomo tribuitur in Max. Conf. *Flor.* (c. Vat. f. 217, c. Par. 926 f. 109^{v}, c. Par. 1169 f. 221).

M. 120[1]) (= fr. 110, 24 Bk., 21 Dind.): Dionis est, fr. 110, 1, cui datur in Max. Conf. *Flor.* (c. Vat. f. 7^{r}).

Idem valet de fragmentis Maianis 107—111 ex Antonii *melissa* (ed. Gesn. graec. a. 1546) petitis:

M. 107 (= fr. 110, 14 Bk. Dind.): Dioni Chrysostomo datur in codice Lipsiensi (cf. p. XLIX, 4). Habes p. LIV.

M. 108 (= fr. 110, 13 Bk. Dind.): Dio Chrys. 3 p. 58, 9 Dind., p. 51, 12 Arn.

M. 109 (= fr. 110, 15 Bk. Dind.): Dio Chrys. 3 p. 41, 28 Dind., p. 36, 24 Arn.

M. 110 (= fr. 110, 16 Bk. Dind.): Socrati datur in Maximi editione Mignii p. 1008. Habes p. LIV.

M. 111 (= fr. 110, 3 Bk. Dind.): Dionis videtur, fr. 110, 3.

Denique excerptum quod ex Georgidae collectione inedita Vaticana protulit Maius

M. 106 (= fr. 110, 12 Bk. Dind.): Dionis Chrysostomi est 1 p. 7, 26 Dind., p. 6, 17 Arn.

Ceterum notatu dignum est longe maximam partem horum fragmentorum ex orationibus, quas Dio historiae suae intexuit, esse desumpta. Nam ex 18 fragmentis, quae in Dionei operis parte superstite inveniuntur, unum tantum excipitur; ex ceteris 31 excerptis 6 aut certo aut probabiliter ex orationibus desumpta non sunt, contra 22 inde fluxisse tantum non certum est, cum de 3 dubitetur:

Lib. 36—60

ex orationibus	ex narratione
52, 26, 2 (*tit.* 9)	46, 34, 2 (*tit.* 8)
52, 33, 6. 7 (*tit.* 2)	
52, 33, 8. 9 (*tit.* 54)	
52, 34, 1 (*tit.* 9)	
52, 34, 2 (*tit.* 9)	

φθονερὸν σφόδρα κεκυφότα εἶπεν ἢ τούτῳ μέγα κακὸν συμβέβηκεν ἢ ἄλλῳ μέγα ἀγαθόν. Omittitur in cod. Laur. 4, 26 neque est apud Maium. Bionis est dictum (Sternbach, *Wiener Studien* 1888 p. 34 n. 158).

1) In cod. Ang. et Laur. 4, 26 hoc fragmentum non extat. Fortasse Maius cum inter Maximi Excerpta Dionea edere omisisset, Arsenianis ultimo loco subiunxit.

Excerpta Florilegii

ex orationibus	ex narratione
52, 34, 6—8 (*tit.* 68)	
52, 34, 8. 9 (*tit.* 68)	
52, 35, 4 (*tit.* 61)	
52, 38, 1 (*tit.* 9)	
53, 10, 1 (*tit.* 58)	
55, 14, 4 (*tit.* 9)	
55, 15, 4 (*tit.* 9)	
55, 16, 5—17, 3 (*tit.* 57)	
55, 17, 3. 4 (*tit.* 57)	
55, 19, 4 (*tit.* 6)	
55, 21, 2 (*tit.* 24)	
56, 6, 1. 2 (*tit.* 16)	

Libri deperditi

ex orationibus	ex narratione	incertum
fr. 30, 2—4 (*tit.* 59)	fr. 20, 4 (*tit.* 49)	fr. 110, 3 (*tit.* 9)
fr. 36, 3 (*tit.* 55)	fr. 39, 3 (*tit.* 18)	fr. 110, 5 (*tit.* 38)
fr. 36, 11 (*tit.* 8)	fr. 43, 13 (*tit.* 40)	fr. 110, 6 (*tit.* 54)
fr. 36, 13 (*tit.* 8)	fr. 43, 14. 15 (*tit.* 40)	
fr. 36, 14 in. (*tit.* 8)	fr. 43, 25 (*tit.* 20)	
fr. 40, 14 (*tit.* 6)	fr. 52, 1^{b} 2^{a} (*tit.* 3)	
fr. 40, 15^{a} (*tit.* 6)		
fr. 40, 15^{b} (*tit.* 6)		
fr. 40, 15^{c} (*tit.* 6)		
fr. 40, 35 (*tit.* 12)		
fr. 55, 3 (*tit.* 37)		
fr. 55, 3^{a} (*tit.* 2)		
fr. 55, 3^{b} (*tit.* 2)		
fr. 55, 6 (*tit.* 18)		
fr. 55, 7 (*tit.* 18)		
fr. 57, 5 (*tit.* 37)		
fr. 57, 11 (*tit.* 37)		
fr. 57, 12 (*tit.* 37)		
fr. 70, 2. 3 (*tit.* 41)		
fr. 110, 1 (*tit.* 1)		
fr. 110, 2 (*tit.* 9)		
fr. 110, 4 (*tit.* 9)		

Fragmenta Florilegii a me eiecta haec sunt:

110, 6 B. D. *τίς γὰρ οὐκ ἂν ἕλοιτο σώφρων ὢν ἐν τοῖς κόλποις τῆς πόλεως ἀποθανὼν κεῖσθαι μᾶλλον ἢ πορθουμένην ταύτην ἐπιδεῖν;* Max. Conf. Flor. f. 154^{r} (M. p. 557).

110, 7 B. D. *εἰ μέν τίς σοι κατεσκεύαζεν οἰκίας ἔνθα μὴ ἔμελλες μένειν, ζημίαν τὸ πρᾶγμα ἐνόμισας ἄν· νῦν δὲ ἐνταῦθα βούλει πλουτεῖν, ὅθεν καὶ πρὸ τῆς ἑσπέρας πολλάκις μέλλεις ἀποδημεῖν;* ibid. (M. p. 557).

110, 8 B. D. *οὐκ οἶδας ὅτι ἐπ᾽ ἀλλοτρίας διατρίβομεν καθάπερ ξένοι καὶ*

Excorpta Florilegii

πάροικοι; οὐκ οἶδας ὅτι παροίκων ἐστὶν ἐκβάλλεσθαι, ὅτε μὴ προσδοκῶσι μηδὲ ἐλπίζουσιν; ὅπερ καὶ ἡμεῖς πάσχομεν; ibid. (M. p. 557).

110, 9 B. D. τίς μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἕλοιτο ἀπὸ μιᾶς πληγῆς, καὶ ταύτης μηδὲν ἢ βραχύτατόν τι λυπησάσης ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ νοσήσας; τίς δ' οὐκ ἂν εὔξαιτο ἀκεραίου τοῦ σώματος ἀκεραίῳ τῇ ψυχῇ ἀπαλλαγῆναι μᾶλλον ἢ φθόῃ τινὶ καὶ ὑδέρῳ σαπῆναι ἢ λιμῷ μαρανθῆναι; ibid. (M. p. 557).

110, 14 B. D. κινδύνων ἐλπὶς ἄνευ κινδύνων τίθησι τὸν ἐλπίζοντα τῷ προησφαλίσθαι τῶν δυσχερῶν τῇ δοκήσει τὰ πράγματα. M. p. 560 ex Antonii melissa.

110, 16 B. D. ταὐτόν ἐστιν ἐπὶ εὐτυχίᾳ μέγα φρονεῖν καὶ ἐπὶ ὀλισθηρᾶς ὁδοῦ σταδιοδρομεῖν. M. p. 560 ex Antonii melissa.

110, 18 B. D. ὁ αὐτὸς ἔφη „πῶς οὐ δεινὸν τοῖς μὲν θεοῖς ἐνοχλεῖν, αὐτοὺς δὲ μὴ βούλεσθαι πράττειν ἅ γε ἐφ' ἡμῖν εἶναι δοκεῖ τοῖς θεοῖς"; M. p. 561 ex Arsenio.

Cf. p. XLIX, 2 (fr. 110, 6—9), LII (fr. 110, 14 et 16), LI (fr. 110, 18). Ex fragmentis a Dindorfio in textum receptis sex iam damnata erant: 110, 4. 12. 19 a Dindorfio ipso (vol. 1 p. 110 a et vol. 5 p. XIII), 110, 13. 15 a me (*Mnemos. N. S.* 13 p. 316), 110, 17 ab Aug. Nauckio (*Herm.* 24 p. 460).

DE FRAGMENTIS QUAE IN BEKKERI *ANECDOTIS* EXTANT.

(cf. Z. C. de Boer, *de tertio lexico Bekkeri*, Lugduni Batavorum 1884, A. von Gutschmid, *Kleine Schriften* 5 (1894), 554—562.)

E codice Segueriano sive Coisliniano Parisino n. 345, membranaceo in quarto maiori, saec. XI, f. 272, litteris elegantibus sed minutissimis ab una manu perscripto, Bekkerus vetus lexicon syntacticum edidit, quod inscribitur περὶ συντάξεως. ποῖα τῶν ῥημάτων γενικῇ καὶ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ συντάσσονται (*Anecdota Graeca* vol. 1 p. 117—180, lectionis varietate adiecta vol. 3 p. 1082—1094).

Notissimi huius codicis succinctam descriptionem et omnium quae continet lexicorum enumerationem habes apud Bachmann. *Anecd. Graec.* 1 p. V—VII.[1]) Anonymum lexicon περὶ συντάξεως invenitur f. 257ᵛ—269ʳ.

Inter exempla autem illustrandi causa e variis scriptoribus veteribus allata loci e Dione petiti reperiuntur 143 vel potius 137, nam sex fragmenta bis citantur (p. 130, 23 = p. 164, 32; p. 133, 32 = p. 140, 25 (cf. ad fr. 102, 11 a); p. 134, 17 = p. 172, 4; p. 134, 6 = p. 171, 32 plenius; p. 141, 3 = p. 155, 16 plenius; p. 166, 3 = p. 166, 16 plenius).

1) Lexicorum indicem paulo minus accuratum dedit Gros. in Dionis edit. vol. 2 p. XIII sqq.

Excerpta Bekk. Anecd.

Excerpta haec brevissima quidem sunt sed ideo tamen maximam habent utilitatem quod e quo libro desumpta sint sedulo est adnotatum.[1]) Hinc non tantum quonam referenda sint fragmenta quantumvis brevia plerumque extra dubium est positum, sed etiam, quod multo maioris est momenti, tamquam fundamentum sunt, quo quis nisus deperditi operis Dionei reliquias ex librorum ordine distribuere conetur.

Partis autem posterioris Dionei operis quae supersunt iam in libros 61—80 divisit Leunclavius, quem tamen non ab omni parte recte divisisse praesertim ex his fragmentis constat quanquam etiam aliunde cognosci poterat. Prioris partis (l. 1—35) reliquiarum divisionem ego primus tentavi, quam tamen in textum introducere ausus fortasse non essem, nisi cognossem v. Gutschmid. *l. l.* eandem fere distributionem, quae mihi probata esset, ipsum quoque protulisse.[2])

---

1) Excipiuntur tantum p. 119, 25 (= 54, 16, 6); p. 124, 17 (= 38, 42, 5); p. 136, 32 (= 36, 44, 3); p. 140, 12 (= 40, 6, 3; sed aliunde quoque petitum esse potest, fortasse e libro quinto unde est praecedens excerptum); p. 160, 17 (vide p. 357), p. 161, 12 (= 47, 48, 5); p. 162, 25 locus lacunosus (= fr. 13, 1 quod conferas); p. 162, 27 (= fr. 13, 2[a]); p. 164, 11 (vide p. 357); p. 164, 23 (vide p. 357).

2) Hanc historiae Dionis oeconomiam adumbravit v. Gutschmid *l. l.* p. 561:

A) *Rom unter den Königen, 2 BB.*
- I. a. 753—673
- II. a. 672—510

B) *Rom unter der Republik, 39 BB.*
- a) *bis zum Ende des zweiten punischen Krieges, 15 BB.*
  - 1. *bis zum Beginn des zweiten Samniterkrieges, 5 BB.*
    - III. a. 509
    - IV. a. 508—493
    - V. a. 493—449
    - VI. a. 449—390
    - VII. a. 390—326
  - 2. *bis zum Beginn des zweiten punischen Krieges, 5 BB.*
    - VIII. a. 326—290
    - IX. a. 290—278
    - X. a. 277—264
    - XI. a. 264—250
    - XII. a. 250—219
  - 3. *bis zum Ende des zweiten punischen Krieges, 5 BB.*
    - XIII. a. 219/218
    - XIV. a. 218—217
    - XV. a. 216—211
    - XVI. a. 211—206
    - XVII. a. 206—201

Excerpta Bekk. Anecd.

Quo consensu fretus amplius non haesitavi, quanquam bene gnarus eam divisionem probabilem sane dici posse, nec tamen certissimam, et locos ipsos, ubi libri alterius finis sit, incipiat alter, non ubique facile indicari posse.[1])

---

b) *vom Ende des zweiten punischen Krieges, 24 BB.*
1. *bis zum Tode des C. Gracchus, 8 BB.*
XVIII. a. 200—195
XIX. a. 195—183
XX. a. 183—149
XXI. a. 149—146
XXII. a. 145—140
XXIII. a. 139—133
XXIV. a. 133—124
XXV. a. 124—121
2. *bis auf Sulla's Dictatur, 8 BB.*
XXVI. a. 120—106
XXVII. a. 105—101
XXVIII. a. 100—91
XXIX. a. 90—89
XXX. *innere Geschichte des Jahres 88.*
XXXI. *äussere Geschichte des Jahres 88 und innere des Jahres 87.*
XXXII. a. 87 (*äussere Geschichte*) —84
XXXIII. a. 84—82
3. *bis zur Schlacht bei Pharsalus, 8 BB.*
XXXIV. a. 81—79
XXXV. a. 78—70
XXXVI. a. 69—66
XXXVII. a. 65—60
XXXVIII. a. 59—58
XXXIX. a. 57—54 (= 700 u. c.), *innere Geschichte*
XL. a. 54 (*äussere Geschichte*) —50
XLI. a. 49—48
C) *Rom unter den δυναστεῖαι und der μοναρχία, 39 BB.*
a) *bis zum Tode des Augustus, 15 BB.*
1. *bis zum Triumvirat, 5 BB.*
2. *bis zum Beginn der ἄκρατος μοναρχία mit der Verleihung des Imperatortitels an Augustus, 5 BB.*
3. *bis zum Tode des Augustus, 5 BB.*
b) *vom Tode des Augustus, 24 BB.*
1. *bis auf Vespasianus, 8 BB.*
2. *bis auf Commodus, 8 BB.*
3. *bis auf Dios zweites Consulat, 8 BB.*

Ultima inde a C. contracta me dedisse apparet.

1) Cf. praesertim p. 166/167 et 168. sed etiam alibi res incerta est. Librorum 31—35 reliquias perpaucas coniunctim edidi.

Excerpta Bekk. Anecd.

Accedit quod librorum numeri in codice saepe sunt corrupti, quod in fragmentis ex Dionis libris superstitibus desumptis facile est videre. Numeri recte traduntur tricies sexies:

p. 178, 1	37 (37, 3)	p. 152, 6	48 (17, 5)
124, 14	37 (43, 2)	141, 16	48 (21, 2)
155, 4	39 (21, 3)	152, 12	48 (30, 4)
124, 20	39 (24, 4)	166, 16	49 (22, 5)
124, 23	41 (27, 2)	141, 18	49 (24, 3)
147, 6	41 (27, 3)	180, 3	49 (27, 4)
134, 3	41 (35, 2)	167, 18	51 (12, 3)
157, 33	43 (50, 5)	167, 24	51 (13, 1)
141, 3	44 (10, 1)	125, 3	52 (12, 5) / 52 (11, 1)
166, 31	44 (13, 3)		
171, 32	46 (8, 3)	149, 25	52 (25, 4)
141, 7	46 (9, 2)	167, 13	52 (37, 6)
167, 7	46 (16, 4)	176, 1	53 (29, 4)
141, 9	47 (42, 3)	179, 8	54 (34, 3)
124, 29	48 (1, 1) / 48 (9, 2)	167, 30	57 (12, 3)
		134, 17 / 172, 4	58 (2, 5)
134, 9	48 (4, 1)		
141, 12	48 (6, 5)	167, 20	58 (11, 2)

Perperam contra traditi sunt vicies semel:

debebat	scriptum est	pag.	
42 (31, 2)	37	166, 27	vitium unius pentadis ΛΖ pro ΜΒ
46 (22, 7)	36	152, 9	vitium unius decadis [1]) (trium decadum) Λϛ pro Μϛ; ΜΒ pro ΝΒ; ΜΔ pro ΝΔ. ΚΒ pro ΝΒ
52 (3, 1)	42	158, 18	
54 (27, 1)	44	167, 27	
52 (25, 4)	22	149, 25	
52 (27, 5)	2	174, 1	post *δίων ν* excidit
54 (5, 4)	4	147, 25	
54 (17, 5)	4 (cf. B. A. 3, 1085)	134, 14	
44 (10, 1)	42	155, 17	*δ* et *δεύτερος* permutata
44 (31, 1)	42	167, 1	
54 (23, 2)	52	141, 25	
54 (27, 4)	52	141, 28	
44 (13, 1)	41 (cf. B. A. 3, 1085)	124, 26	Α et Δ permutata
44 (33, 4)	41	167, 4	
46 (8, 3)	47	134, 6	ϛ et ζ permutata

1) Addi potest p. 168, 3, ubi libri numerus traditur 64, cum locus sit libro 74 excerptus (73 Leunclavii c. 15, 1).

Excerpta Bokk. Anecd.

debebat	scriptum est	pag.	
37 (20, 2)	36	166, 25	liber praecedens citatur
42 (58, 3)	41	140, 28	
49 (3, 3)	48	167, 11	
55 (13, 2)	54	141, 22	
?	50	140, 17	
?	46	178, 32	

Excerpta e libris 1—35 ex parte iam Dioneis fragmentis intexuit Bekkerus[1]; cetera quonam referenda essent sagaciter divinare conatus est v. Gutschmid *l. l.*, cui saepe non semper assensus sum.

DE CODICIBUS FRAGMENTORUM EX TZETZAE OPERIBUS DESUMPTORUM.

(cf. H. Haupt, *Beiträge zu den Fragmenten des Dio Cassius*, *Hermes* 14 p. 435 sqq., C. Harder, *de Ioannis Tzetzae historiarum fontibus quaestiones selectae*, 1886.)

Ioannem[2] Tzetzam in *Scholiis ad Lycophronis Alexandram* multa ex historico nostro hausisse iam Valesius observavit, qui primus ea collegit et tamquam corollarium Excerptis Constantinianis e codice Peiresciano a se editis subiunxit p. 770 sqq.

Idem unum Dionis fragmentum ex eiusdem Tzetzae *Historiis* sive *Chiliadibus* attulit p. 777, cui complura alia addidit Reimarus p. 1522 sqq., pauca quaedam H. Haupt *l. l.*

Quae quo iure et quatenus inter Dionis reliquias recipienda sint in adnotationibus ad singulos locos quaesitum est. In universum conferatur Harder. *l. l.* capite 1.

Historiarum locos dedi, Kiesslingii editionem a. 1826 secutus, eius variam lectionem, brevissimam sane neque ut videtur ullius pretii, non attuli.

Quod ad Scholia in Lycophronis Alexandram attinet, ea me hic illic emendatiora et iusta lectionis varietate instructa edere potuisse insigni liberalitati debeo Eduardi Scheer, Lycophronis editoris doctissimi, qui omnem suam suppellectilem criticam ad Dioneos locos benignissime mihi subministravit atque de fide et auctoritate codicum quid statuendum sit per litteras certiorem me fecit.

Ex Scheerii igitur sententia duae horum scholiorum recensiones, a Tzetza ipso profectae, distingui possunt. Vetustioris autem recensionis optimus testis est codex Ambrosianus 222 (A), recen-

1) Fragmenta librorum 61—80 Bekkerus Dionem edens neglexit, unde nec apud Dindorfium leguntur.

2) Cf. Krumbacher, *Geschichte der Byzantinischen Litteratur* p. 240.

tioris codex Parisinus 2723 (B). Ambrosiani tamen librarius cum haud pauca suo Marte mutaverit ad eius fidem exigendam codice Palatino 18 (a; = Vit. 2 editorum priorum) utendum est. Recentioris autem recensionis novissimam curam repraesentat codex Palatinus 264 (b; = Vit. 1 editorum priorum). **Fragmenta Tzetziana**

Ceterum Dio iniuria a Tzetza laudatur:

ad Lycophr. v. 355: *τὸ παλλάδιον δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τοιοῦτο ἦν· τρίπηχυ ξύλινον ἐξ οὐρανοῦ καταπεσὸν ἐν Πεσινοῦντι τῆς Φρυγίας ὅθεν Διόδωρος καὶ Δίων τὸν τόπον φασὶ κληθῆναι,* desumptum ex Apoll. 3, 12, 2 (p. 107, 1 West.) et Herodian. 1, 11. (Scheer).

ad Lycophr. v. 938: *Ῥωμαῖοι γὰρ τοὺς πολεμικοὺς Μαμερτοὺς καλοῦσιν ὡς ἱστορεῖ που ἢ Διόδωρος ἢ Δίων· οὐ γὰρ ἀκριβῶς μέμνημαι. γράφει γὰρ οὑτωσί πως· Μεσσηνίους κατακόψαντες τοὺς ὑποδεξαμένους αὐτοὺς κατέσχον Μεσήνην καὶ Μαμερτοὺς ἑαυτοὺς ὠνόμασαν τουτέστι πολεμικούς. Μαμερτὸς γὰρ ὁ Ἄρης παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται,* quod cum scriberet Diodorum (cf. 21, 18, 3 Dind.), quem primum nominat, ante oculos habuisse videtur; ad ultima cf. Plut. *Pyrrh.* 23. (Scheer).

Praeterea in Tzetzae *Scholiis ad Exegesin Iliadis*, et *in Allegoriis in Iliadem* atque in *Epistulis* quaedem Dionea inventa sunt, de quibus nihil habeo quod addam.

De ceteris fragmentis perpaucis ex Ioanne Antiocheno, Cedreno, aliisque scriptoribus Byzantinis desumptis hoc adnotare satis erit me textum ad hunc diem optimum secutum esse.

DE CODICIBUS XIPHILINI

vide praefationem ad volumen secundum.

DE CODICIBUS QUIBUS DIONIS LIBRI SUPERSTITES (36—60) ADSERVANTUR.

Libri 36—60 [1]), quos solos integros, quanquam hic illic praesertim in ultima parte mutilatos, habemus, nobis supersunt in codicibus undecim, quorum duo (n. 1. 2) saec. XI XII, reliqui omnes post renatas litteras scripti sunt:

1. Laurentianus sive Mediceus plut. 70 n. 8. Continet libros 36, 18, 1—50, 6, 2.

1) De codice Vaticano n. 1288, quo res annorum p. Chr. 217/9 continentur, in praefatione voluminis tertii agemus.

Libri superstites

2. Marcianus sive Venetus n. 395. Continet libros 44, 35, 4—60, 28, 3.

3. Vaticanus n. 144. Continet L. 36—54.
4. Parisinus n. 1690. Continet L. 36—54.

5. Laurentianus sive Mediceus plut. 70 n. 10. Continet L. 42—60.

6. Parisinus n. 1689. Continet L. 36—60.
7. Marcianus sive Venetus n. 396. Continet L. 36—60.
8. Vaticanus n. 993. Continet L. 36—60.
9. Escurialensis Y—I—4. Continet L. 37—60.
10. Taurinensis n. 76. Continet L. 37—60.

11. Vesontinus Z n. 68, 80. Continet L. 36—60.

De quorum codicum cognatione et indole in *Mnemosynes N. S.* vol. 13 (1885) p. 311—345. 456 sqq., agens ostendi a duobus veteribus illis ceteros omnes originem traxisse. Neque id erat difficile ad demonstrandum. Lacunae enim, quae inde natae sunt quod ex codicibus L(aurentiano) et M(arciano) aut folia abscissa sunt aut toti quaterniones, in ceteris libris repetuntur. Verum quidem est quaestionem eo paulo intricatiorem factam esse quod, cum mediam Dionis librorum partem (libros dico 44, 35—54[1])) uterque codex L et M haberet, in recentioribus hac parte damna alterius alterius ope reparata sunt, in extrema autem parte (L. 55—60) lacunae M(arciani) codicis ex Xiphilino quoad eius fieri poterat consarcinatae: at nihilominus res adeo evidens est et manifesta, ut satis mirari nequeas exstitisse tamen qui huic argumentationi fidem denegaret.[2])

His praemissis libros manu scriptos iam accurate describam, qua descriptione id quod modo dictum est satis stabilitum iri confido.[3])

Atque primum agendum est de codice L(aurentiano 70, 8) et de codicibus V(aticano 144) et Parisino 1690, ex eo derivatis,

tum de codice M(arciano 395)

1) Codex L(aurentianus) nunc quidem 50, 6, 2 desinit, olim tamen usque ad finem libri 54 progrediebatur, ut hodie eius apographum Vaticanus 144.

2) Maisel, *Beiträge zur Würdigung der Handschriften des Cassius Dio*, Leipzig 1894.

3) Quae in *Mnemosyne l. l.* publici iuris feci, ea pleraque verbotenus hic repeto, nonnullis additis, demptis, correctis.

deinde de codice Laurentiano 70, 10 (L b) et de codicibus P(arisino 1689), Marciano 396, Vaticano 993, Escurialensi Y - 1 - 4, Taurinensi 76, quorum in libris 42—60 L b est archetypum, Libri superstites

denique de codice Vesontino Z n. 68, 80, e codice M(arciano 395) et uno ex recentioribus contaminato.

Post haec addam nonnulla, quae de archetypo, a quo et L et M derivati sunt, observanda videntur.

Codex Laurentianus sive Mediceus plut. 70 n. 8 (L; olim Med. a sive Ma)

membranaceus, saec. XI, formae quadratae, foliorum 244, litteris minusculis clare et perspicue scriptus. Singulae paginae 36 versus continent, singuli versus 38—43 litteras.

Initium et pars postrema perierunt; hodie incipit a verbis || *φεί-δεται. δυναστείας τε ἐρῶν κ. τ. λ.* 36, 18, 1 (36, 1, 1 Reim. Bk. Dind.), desinit f. 244^v in medio vocabulo *ἥ τε οὖν ἡλικία παρ᾿ ἀμφο* || 50, 6, 2.

Sed de exordio paulo accuratius disserendum est.

F. 1^r haec continet: || *φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν κ. τ. λ. — ὁ γὰρ Πομπήιος ἀναπείσας τῶν δημάρχων τινὰ προαφείλετο αὐτοὺς* || (36, 18, 1—19, 3 = 36, 1, 1—2, 3 Reim. Bk. Dind.).

F. 1^v: || *ὡς καὶ ἑαυτῷ κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀλλ᾿ οὐκ ἐκείνῳ προσχωρήσαντας· λέξω δὲ ἤδη καὶ τὸ κατὰ τοῦτον* | *πῶς ἐγένετο κ. τ. λ.* Statim igitur ne novo quidem versu distincta ultimum vocabulum capitis 19 (= 2 vetustiorum editionum) *προσχωρήσαντας* sequuntur verba capitis 20 (= 3 Reim.) *λέξω δὲ ἤδη κ. τ. λ.* Capitibus 1—17 (= 35, 1—17 Reim. = 36, 3—19 Bk. Dind.) caret.

Quae tamen capita olim codici non defuisse demonstratur primum littera *γ* qua notatus est qui nunc primus est quaternio, unde patet L aliquando duobus quaternionibus initio auctiorem fuisse, tum codice Vaticano 144, quem L(aurentiani) apographum esse mox videbimus, in quo haec ipsa capita adhuc supersunt, idque, ut par est, ante verba *φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν κ. τ. λ.* Igitur Vaticani libri initium ita sese habet:

f. 1^r: || *καὶ ὅτι ἰσχυρᾷ τῇ τύχῃ κ. τ. λ.* (36, 1 sqq. = 35, 1 sqq. Reim. = 36, 3 sqq. Bk. Dind.)

f. 4^r vs. 11: | *ὀλίγου διεφθάρη* (vacuum) | (36, 17, 3 = 35, 17, 3 Reim. = 36, 19, 3 Bk. Dind.)

f. 4^r vs. 12: | *δυναστείας τε ἐρῶν* 1) *κ. τ. λ.* (36, 18, 1 = 36, 1, 1 Reim. Bk. Dind.)

1) Omissa voce *φείδεται.* — Ceterum non aliter ceteri codices recentiores,

Libri superstites. Codex L

Ex quo apparet anno 1439 (nam hoc anno liber Vaticanus scriptus est) hunc statum L(aurentiani) fuisse:

initium deerat

c. 1—17 (= 9 1/2 pag. ed. Dind., quae efficiunt 4 folia L)

lacuna

c. 18. 19. 20 sqq.

Patet iam quam falsus fuerit Penzelius, haec aliter ordinanda esse contendens. Etenim cum capitibus 1—17, quibus Luculli expeditio in Armeniam narratur, tamquam libri 35 fragmentum ab editoribus prioribus ante verba .... *φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν*, quae librum 36 exordiebantur, locus datus esset, Penzelius coniecit ea inter verba *προσχωρήσαντας* (c. 19, 3) et *λέξω δὲ ἤδη καὶ τὸ κατὰ τοῦτον πῶς ἐγένετο* (c. 20, 1) collocanda esse, quae tamen quam arcte inter se cohaereant L demonstrat. Nec magis, si sententiarum nexum spectas, causa ulla est cur disiungantur.

Hanc tamen opinionem, a Xiphilino ut videbatur confirmatam, secuti exordium Dionei operis in hunc modum Grosius et Bekkerus[1]) disposuerunt:

1. Xiphilini prima verba *κληρουμένων δὴ τῶν ὑπάτων — καὶ Κρητικὸς ἐπεκλήθη* (p. 1, 6—20 Dind., c. 1[a] et 17[a] huius edit.) tamquam libri 35 fragmentum.
2. ..... *φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν — προσχωρήσαντας* (36, 18. 19 = 36, 1. 2 Bk. Dind.)
3. *Λούκουλλος δὲ Λούκιος — καὶ ἀπέρριψεν* (Xiph. p. 1, 20—2, 15 Dind., c. 1[b] huius edit.)
4. ...... *καὶ ὅτι ἰσχυρᾷ τῇ τύχῃ — διεφθάρη* (36, 1—17 = 36, 3—19 Bk. Dind.)
5. *λέξω δὲ ἤδη καὶ τὸ κατὰ τοῦτον κ. τ. λ.* (36, 20 sqq.)

Cum contra ita sit ordinandum:

1. *Κληρουμένων δὴ τῶν ὑπάτων — ἐς Κρήτην* (Xiph. p. 1, 6—12 Dind.). Initium belli Cretici a Metello gesti.
2. *Λούκουλλος δὲ Λούκιος — καὶ ἀπέρριψεν* (Xiph. p. 1, 20—2, 15 Dind.)
3. .... *καὶ ὅτι ἰσχυρᾷ τῇ τύχῃ — διεφθάρη.* (36, 1—17)

} Luculli expeditio in Armenia.

qui a libro 36 incipiunt, (quippe itidem a L(aurentiano) derivati), in eo tantum a V(aticano) discrepantes quod vocabulum *φείδεται* non omittunt et post *διεφθάρη* satis magnum spatium vacuum relinquunt (veluti Parisinus 1689 24 1/2 versus, plus quam duo folia Vaticanus 993).

1) In quibusdam differunt, quae memorare otiosum est. Ordo quem dedi est Bekkeri.

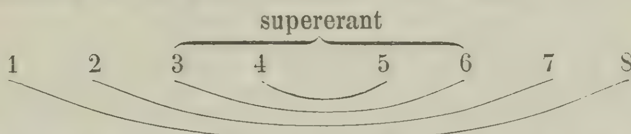
4. *καὶ τὴν νῆσον ἅπασαν ἐχειρώσατο — ἐπεκλήθη.* (Xiph. p. 1, 13—20)
5. . . . . *φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν — προσχωρήσαντας.* (36, 18. 19)

} Finis belli Cretici. — Libri superstites. Codex L

6. *λέξω δὲ ἤδη καὶ τὸ κατὰ τοῦτον κ. τ. λ.* (36, 20 sqq.)

In qua dispositione hoc solum offendere posset, quod statuendum erit Xiphilinum bellum Creticum, a Dione duobus locis enarratum, uno tenore absolvisse. Nec tamen ubique Xiphilinus rerum ordinem, qualis est apud Dionem, restricte servavit. Sic in vicinio quae p. 14, 13—32 Dind. leguntur ex 40, 17, 3—19, 3 praecedunt ea quae p. 14, 32—15, 18 Dind. ex 40, 14, 2—15, 4 excerpta sunt. Praeterea ipsum illud *ἐχειρώσατο μετὰ τοῦτο* (v. 13) idem indicat. Vide quoque adnotata ad p. 368 vs. 1 et 6. 7.

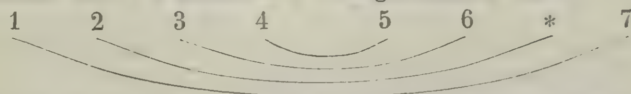
Quattuor autem folia codicis L(aurentiani) quibus libri 36 capita 1—17 continebantur, quoniam in his capitibus lacuna nulla est, quaternionis media fuisse admodum est verisimile:

Unde efficitur inter *διεφθάρη* et *φείδεται* duo folia (circiter $4^2/_3$ pag. ed. Dind.) amissa esse. Etenim haec quattuor folia ex quaternione primo olim superfuisse vel, quod eodem redit, inter *διεφθάρη* et *φείδεται* decem folia (duo folia ultima quaternionis primi et totum quaternionem secundum) periisse, id ne accipiamus obstat primum quod tot foliis additis liber 36 solitum ambitum magnopere excederet (cf. p. 359), tum quod tanto spatio res quae narrandae erant non sufficiunt.

Ex his autem quae ultimo loco disputata sunt, id quoque intellegitur Laurentianum codicem olim in medio libro 35 incepisse, vel ut aliis verbis idem dicam, derivatum esse ab exemplari mutilato.

Sed praeter primos duos quaterniones alia quoque damna L passus est. Abscissum est ex quaternione nunc primo (olim γ′) folium inter f. 6 et 7 (lacuna est inter c. 36 et 37 libri 36); quod ei coniunctum fuit f. 2 hodie ad f. 6 adglutinatum est

Quaternioni tertio[1]) (olim ε′) folium deest primum inter f. 15

1) Nulla vero lacuna est 37, 29, 3. 4 inter *τὸν Κατιλίναν* et *καὶ οὐκ ἐτόλ-*

Libri superstites. Codex L

et 16 (lacuna est inter c. 7 et 8 libri 37; παρὰ ultimum est vocabulum f. 15v)

* 16 17 18 19 20 21 22

Primum itidem folium abscissum est quaternioni 29 (olim λα'), inter f. 222 et 223. Continebat ea quae 48, 41, 7—44, 3 a verbis *ἐγένετο μὲν καὶ* usque ad *μετὰ τοῦ Καίσαρος* leguntur in Marciano

* 223 224 225 226 227 228 229

Ultimo denique quaternioni (olim λγ') quintum folium deest inter f. 241 et 242. Desideratur igitur in Laurentiano *ἢ ἵνα τοὺς Ἀρμενίους* usque ad *φιλοτιμούμενοι καὶ* 49, 39, 5—42, 3

238 239 240 241 * 242 243 244

Sed aliquanto maioris momenti damnum est quo Laurentianus in fine est affectus: nempe tota extrema pars (non minus quam circiter 76 folia = 9½ quaterniones), quae complectebatur libros 50 (a capite 6) usque ad 54 est avulsa, ut statim videbimus in descriptione codicis Vaticani.

Singulorum librorum indicibus hic titulus praefixus est: *τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ* $\overline{λ\varsigma}$ ($\overline{λη}$ cet.) *τῶν δίωνος ῥωμαϊκῶν*, qui in solo libro 47 (ut in Marciano quoque) in hunc modum mutatus est: *τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ δίωνος ῥωμαϊκῶν* $\overline{μζ}$.

Subscriptio quinquies variatur:

δίωνος ῥωμαϊκῆς ἱστορίας $\overline{λη}$, $\overline{λθ}$, $\overline{μ}$, $\overline{μα}$, $\overline{με}$, $\overline{μζ}$, $\overline{μθ}$ (et $\overline{ν}$ cod. V)

δίωνος ῥωμαϊκῆς μη

δίωνος ῥωμαϊκῶν ἱστορίας βιβλίον $\overline{μβ}$

δίωνος ῥωμαϊκῶν ἱστορίας $\overline{μγ}$, $\overline{μδ}$

δίωνος ῥωμαϊκῶν $\overline{λ\varsigma}$, $\overline{λζ}$, $\overline{μ\varsigma}$ (et $\overline{να}$, $\overline{νβ}$, $\overline{νγ}$ cod. V)

Compendiis scripturae librarius non nisi raro usus est, iisque usitatissimis. Saepe unius vocabuli syllabas disiungit, coniungit

---

μησε ut statueramus et ego et Dindorfius olim, decepti a Vaticani codicis scriba, qui folium Laurentiano suo deesse arbitratus, unam paginam et dimidiam hic vacuam reliquit. Omnia recte procedere nec quidquam deesse posse cum intellexissem Vitellium Florentinum v. c. rogavi ut codicem examinare vellet, isque quod suspicatus eram confirmavit.

diversorum. Hoc habet singulare quod in verbis cum praepositione *πρὸς* compositis praepositionem a verbo divulsam addito accentu separatim scribere solet *πρὸσ ποιήσασθαι, πρὸσ δεηθῆναι* sim. Correctiones manus antiquae inter lineas vel in margine extant perpaucae[1]), haud raro tamen in margine ϲн aut ∾ appictum invenies, si non semper at plerumque, ubi aliquid corruptum est. Item ζ^τ legitur ad locum admodum lacunosum 38, 11, 6. Libri superstites. Codex L

Codicem L annis aliquot abhinc contuli ipse. Ubi de lectione codicis dubitatio mihi hoc volumen paranti oborta est, Vitellium Florentinum adii, isque, quae est summa eius humanitas ac benivolentia apud cives peregrinosque aeque celebrata, numquam non desideriis meis satisfecit. Quare spero fore ut quid in L legatur ex hac editione satis certo possit cognosci. Hic illic sed non semper diserte adnotavi in L „ita“ legi, si de qua lectione in editionibus superioribus aliter relatum erat. Fateor ad accentus me non semper satis attendisse.

Codex Vaticanus graecus n. 144 (V)

chartaceus, formae quadratae, foliorum 282, anno 1439 perscriptus teste subscriptione *ἐτελειώθη ἐν ἔτει ͵ϛ^ω ϡ^ω μζ^ω ἰνδικτίωνος* (per comp.) *β′ ἐν μηνὶ ἰε^λ′ ε′^η ἡμέρα* (per comp.) *α^η* i. e. anno aerae mundi 6947, indictione secunda, d. 5 m. Iulii, die Solis. Continet libros 36—54. Integer servatus est; initio nihil deesse vel ex quaternionum numeris efficitur. Haec gerit in fronte, manu recentiore addita:

πίναξ

δίωνος ῥωμαϊκῶν ἱστοριῶν βιβλία ἐννεακαίδεκα | ἀπὸ τοῦ λϛ^{ον} (λε) *μέχρι τοῦ νδ ὧν ὁ λϛ′ καὶ ὁ λζ′ | καὶ ὁ νδ′ ἐν τῷ μέσῳ ἐλλειπεῖς | βιβλίον λϛ^{ον} ἄναρχον | βιβλίον λϛ^{ον} ἡ ἀρ. τῷ δ᾽ ἐπιγιγνομένῳ ἔτει κ. τ. λ.*

Incipit ita, ut iam vidimus supra:

f. 1^r vs. 1—f. 4^r vs. 11: *καὶ ὅτι ἰσχυρᾶ τῇ τύχῃ — ὀλίγου διεφθάρη* (36, 1—17)

f. 4^r vs. 12 *δυναστείας τε ἐρῶν κ. τ. λ.* prorsus eodem modo quo in Laurentiano leguntur 36, 18 sqq.

Etenim ab L Vaticanum librum descriptum esse, clare eo demonstratur quod quae *folio abscisso* in illo codice perierunt, eadem illa non habet vel spatio vacuo relicto additaque nota *λείπει* vel ne indicata quidem lacuna. Primam lacunam et secundam (lib. 36 c. 36/7 et lib. 37 c. 7/8) binis fere foliis puris relictis librarius indi-

1) Manum quoque recentem interdum sed raro deprehendis.

Libri superstites. Codex V

cavit; non vidit etiam 48, 41, 7 et 49, 39, 5 singula folia Laurentiano deesse. Quo factum est ut priore loco cum verbis in folio L 222v ultimis τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον (48, 41, 7) prima verba folii 223r χωρὶς δὲ τὸν Νέρωνα (48, 44, 3) coniunxerit, altero autem eodem modo errans continuo scripserit σκηπτόμενος δι᾽ οὐδὲν ἄλλο αὐτὸν συνειληφέναι ὑπεστέλλοντο καὶ ἐμετρίαζον κ. τ. λ., omissis ἢ ἵνα τοὺς Ἀρμενίους — φιλοτιμούμενοι καὶ (49, 39, 5—42, 3).

Apparet iam quanti pretii sit Vaticanus codex. In aprico enim est Laurentiano libro, quo tempore ab ea V describeretur, nec initio defuisse quattuor illa folia de quibus fusius supra egimus, nec in fine libros 50—54. In qua parte Vaticanus nobis iam Laurentiani loco est. Quare de ea accuratius erit disputandum. Patet autem in L etiam hanc partem hic illic mutilatam fuisse. Libro enim 51 in V verba ἐπιδιώκων τήν τε Σεγετικὴν — ἐς τοὺς πεζοὺς (c. 23, 5—26, 1) sine ullo lacunae indicio omissa sunt. Folium scilicet deerat Laurentiano. Eodem autem libro inter c. 26, 5 πρὸς γὰρ τῷ ὕδατι ἐπεπό et 27, 1 καὶ νεωτερισμὸν ἐμποιοῦντας quaedam desiderari spatium versuum 12 vacuum relictum ostendit, unde patet Laurentianum quoque haec lacuna indicata omisisse (ut 48, 4, 3 aliam lacunam significavit) aut habuisse quidem, sed madore vel quavis alia causa ita oblitterata, ut legi amplius non possent.[1])

Rursus folium in L perierat libro 52 inter c. 13 et 14, quod Vaticani scriba non animadvertit: coniungit enim ὥστε μηδὲ τοὺς χρηστοὺς ἄνδρας et οὔτε πεῖσαί τι ῥᾳδίως κ. τ. λ. (cf. infra p. LXIX, 1). Libro deinde 54 in V desiderantur c. 7, 6—19, 4 γενόμενος κἂν τούτῳ ὁ Φραάτης — τὸν τοῦ Κυρί. Hic quinque folia pura eum labem quam contraxerat L deprehendisse ostendunt.[2]) Verum paulo post cum in Laurentiano unum folium periisse non videret, verbis πάντα τἆλλα ἐκπώματα c. 23, 3 adiunxit ἔτ᾽ ἐπέστελλον, quae c. 24, 7 leguntur. Litteris denique in ultima pagina, ut fit, evanidis in libri 54 fine nihil dispicere potuit nisi haec:

τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν Χάττων πρὸς γὰρ τοὺς
μετέστησαν καὶ τῆς τε χώρας αὐτῶν
τῶν Ῥωμαίων εἰλήφεσαν ἐξα
ἐκάκωσε τὰ δὲ ἐχειρώ

1) Hoc probabilius videtur, quia Marcianus codex, qui 48, 4, 3 eodem modo quo Laurentianus lacunam illam spatio vacuo indicavit, his versibus non caret. L et M autem ab uno exemplari vetere derivati videntur.

2) Haud male lacunae ambitum scriba indicavit; quae desunt ad amussim respondent 5 foliis Laurentiani.

Libri superstites. Codex V

τὴν Ῥώμην σὺν τῷ
ἐν γὰρ τῇ Λουγδω
Κελτοῖς ἐφεδρ
καις ἐψήφιστο ἢ
ἐπετέλεσαν
νίου καὶ ἐπὶ Φαβίου.

Librarius Vaticani munere suo satis bene functus est. Universum si spectas V cum L optime convenit. Nec tamen mirandum haud raro quaedam in V esse omissa, levia praesertim ut καὶ γὰρ τε οὖν δὴ talia, sed etiam versus Laurentiani integros veluti τῶν Ῥωμαίων προκαλουμένων σφᾶς συνέμιξεν ἀλλά | 38, 48, 2 et ὀλίγον ἄπωθεν παραρρέοντος διάκενόν τι κατε | 49, 37, 4[1]), tum absurda quaedam vitia nata esse ex lectione Laurentiani aut depravata aut male intellecta[2]), glossas denique et varias lectiones ex margine L in textum Vaticani irrepsisse.[3]) Contra interdum lectionem L de suo correxit.[4])

Codicem V ipse contuli.

Codex Parisinus 1690

chartaceus saec. XVI, formae maximae, foliorum 358. Continet libros 36—54. De hoc libro olim Mediceo pauca adnotare satis erit. Cum enim Vaticano codici sit simillimus habeatque omnes eius lacunas[5]), verborum omissiones[6]) et lectiones depravatas[7]) omnes et in hoc tantum discrepet quod ultro corrupit non pauca, omisit permulta[8]), procul dubio ex eo est descriptus.

Hunc librum ipse non vidi; Grosii descriptione et variis lectionibus ab eo allatis usus sum.

1) Alia vide mox adn. 6. 7.

2) Sic 39, 42, 2 L in versus fine *ὁμοί* praebet pro *ὁμοίως*, versu enim sequenti scriba aliud agens *ως* addere oblitus est: id *ὁμοί* in medio versu fideliter repetitur in V. Libro 46, 23, 5 *μὴ δεόντως* librarius Laurentiani suo more (vide supra p. LXIV sq.) scripsit *μηδε ὄντως*, unde *μηδὲ ὄντως* in V natum est.

3) Veluti 39, 1, 4 L habet *τούς τε *ψιλοὺς* et in marg. **φίλους*, Vaticanus *τούς τε φίλους ψιλούς*.

4) E. gr. 38, 31, 2 *διασπασθέντες* ex *διασπανθέντες*.

5) Veluti 38, 48, 2 *τῶν Ῥωμαίων — ἀλλὰ*, vide supra.

6) *κατέδεισαν καὶ κατελύσαντο* 40, 3, 2, *ἀποδειχθῆναι* 40, 46, 1 cet.

7) Ut *ὄντα* pro *ἔχοντα* 38, 49, 4, *ἐκεῖθεν* pro *ἔγγυθεν* 38, 50, 2, *μηδενῶς σφῶν* pro *μηδενός σφων προσδεῖσθαι* 39, 33, 1.

8) In solo libro 39: *μήτε τὴν ἡσυχίαν — πρὶν γὰρ ἐκεῖνον* c. 19, 2. 3, *ἀλλήλοις — παρακινήσωσι* c. 40, 2, *ἐπὶ τούτῳ — καταγνόντες* c. 47, 3 — 48, 1, *δι' ὀλίγου — ὥστε καὶ* c. 54, 2, *καὶ γνώμας — αὐτοῦ* c. 59, 2.

Libri superstites. Codex M

Codex Marcianus sive Venetus n. 395 (M; olim Ven. a) membranaceus, saec. XI, formae maximae, foliorum 251, litteris minusculis grandibus pulcherrimisque scriptus. Singulae paginae 34 versus continent litterarum circiter 40. Mutilus est et a capite et in fine. Incipit in medio libro 44, 35, 4 inde a verbis ‖ *ἀνοητότατα κομίσας*, desinit 60, 28, 3 in medio vocabulo *ὁπότε γε λόγος τις ἐν τῷ δή* ‖ . . . Sed praeterea quoque quaternionibus aut foliis hic illic deficientibus admodum lacunosus est. Quas lacunas bene nosse cum multum valeat ad ceterorum codicum originem detegendum, hanc rem paulo accuratius oportet tractare. Igitur librarius cum primum folium singulorum quaternionum in summo margine tribus asteriscis et numero notasset in hunc modum:

* * * KH

interierunt quidem numeri omnes uno excepto, sed asterisci aut integri aut ex parte certe remanserunt, unde quaternionum singulorum initium certo cognoscitur. Cum praeterea, ut dixi, uni numero (est *κη'*) bibliopegi culter pepercerit, nullo negotio unicuique quaternioni suus numerus restitui potest, quo facto iam patebit, quot initio perierint.

fol.	quat.	
1—8	= *ϑ*	
9—16	= *ι*	
17—24	= *ια*	
25—32	= *ιβ*	
deest	*ιγ*	libro 46 c. 23, 2 *εἴπερ τινὰ ἀλήθειαν* — c. 43, 2 *οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο.* Servata haec in L paginis 17⅞ editionis Dindorfianae continentur. Singuli autem quaterniones cod. M eum ipsum paginarum numerum aequant. — Damnum a manu recentiore indicatum est, quae in imo f. 32ᵛ *εἴπερ τινα ἀληϑ* et in summo f. 33ʳ *οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο αὐτῆς τυχεῖν* adscripsit.
33—40	= *ιδ*	
41—48	= *ιε*	
49—56	= *ιϛ*	
57—64	= *ιζ*	
65—72	= *ιη*	
73—80	= *ιϑ*	
81—88	= *κ*	

Libri superstites. Codex M

89—96	= κα	
97—104	= κβ	
105—112	= κγ	
113—120	= κδ	huius numeri pauca quaedam vestigia supersunt.
121—128	= κε	
deest	κς	libro 52 c. 5, 2 | *αυτοὺς μόνον* — c. 20, 4 *ὀνομάτων φρονή* | = $15^1/_4$ pag. ed. Dind. Numerum $17^3/_4$ vel 18 paginarum editionis Dind. non expleri lacuna, qua haec pars laborat, facilem habet explicationem. Periit enim post c. 13, 7 finis orationis Agrippae et Maecenatis responsionis exordium folio in L abscisso.[1]) Folium autem cod. L = $2^1/_2$ pag. ed. Dind. — Hoc quoque damnum indicatur ab eadem manu recentiore. Scriptum enim est f. 129^r supra *ζήτει τὸ τέλος τῆς τοῦ καίσαρος* [debebat *ἀγρίππου*] *δημηγορίας καὶ ἐφεξῆς τὴν ἀρχὴν τὴν τοῦ μαικήνου.*
129—136	= κζ	huius quoque numeri leve indicium remansit.
137—144	= κη	hic numerus totus superest.
145—152	= κθ	
153—159	= λ	tricesimi quaternionis duo folia media inter f. 155 et 157 perierant (54, 1, 5 — 6, 2 *δικτάτορας ἔχων* — *Σιλουανὸς ἐσπουδαῥ* = $4^1/_2$ pag. ed. Dind.). Haec a manu recentiore eadem quae passim correxit textum litteris parvis ex alio codice (quem L fuisse paene certum est)[2]) suppleta sunt in folio chartaceo, qui hoc loco insertus numero 156 notatur.

1) Id indicavit scriba cod. L(aurentiani) b, quem hanc partem ex L hausisse post demonstrabitur (cf. p. LXXVII) vacuis relictis f. 203^r medio et 203^v, non vidit librarius cod. V, cf. p. LXVI.

2) Lectio optima *ἱππῆς* c. 2, 5, quae forma in solis L et M ubique fere servata est (*ἱππῆις*), in ceteris vero omnibus, ne V quidem excepto, in *ἱππεῖς* mutari solet, probat haec duo folia ex L etiamtum integro esse suppleta. In his tantum differt M a V, qui hic nobis pro L est (litteris diductis scribitur lectio genuina):

V	M
1, 5 *αὐτὸν*	*αὐτῶν*
2, 2 *ἔσχατοι δη*	*δὴ* om.
2, 5 *ἐπειδὴ δὲ*	*ἐπειδήπερ*
3, 6 *εὐθυνόμενον*	*εὐθυνούμενον*
3, 8 *καὶ θυσίας ὥς*	om. (de hoc loco non recte iudicavit Dind. in praef. vol. I p. VIII)

Libri superstites. Codex M

160—167 = λα

168—175 = λβ litterae λ vestigium superest.

176, 177 λγ tricesimi tertii quaternionis haec duo folia (quae cohaerent) remanserunt. Leguntur libro 55 c. 10, 2—15 *ρει ἑαυτὸν δὲ καὶ τοὺς ἐγγόνους — Ἰούλιος Ἀντώνιος ὡς καὶ* (fol. 176)[1]), et ibid. c. 10a, 1—11, 2 *ἑτέρους ἐκ τῆς Αἰγύπτου — καὶ τὴν μέλλησιν τῆς ἐπιβουλῆς* (f. 177). Sex folia exciderunt, quae ubi exciderint quaerendum. Folium autem primum et ei coniunctum octavum, itidem quartum quintumque periisse apparet. Incertum tantum videri possit, reliquumne sit secundum et septimum an tertium sextumque.[2]) Revera autem superesse tertium et sextum, itaque inter fol. 175 et 176, itidemque inter fol. 176 et 177, denique inter fol. 177 et 178 bina folia excidisse (nec vero inter f. 175 et 176 et 177 et 178 singula, inter 176 et 177 quattuor) eo demonstratur, quod ea parte, quae inter fol. 175 et 176 periit, res narrantur per annos quattuor (a. 748—752 a. u.) gestae, quae certe spatio unius folii absolvi non potuerunt, cum praesertim quae fragmenta huius partis a Xiphilino (p. 100, 19—101, 1 Dind.) et in excerpto Valesiano n. 177 (p. 662) et apud Zonaram (2, 446, 31 — 447, 16 Dind.) nobis servata sunt, iam spatium dimidii folii excedant, neque tamen in his fragmentis

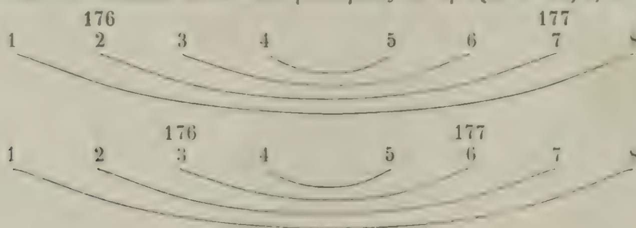

V	M
4, 4 *ὀνείραξιν*	*ὀνείρωξιν*
5, 4 *ἐν τῇ ὁδῷ*	om. (in marg. addidit altera manus)
6, 2 *ἐκείνου δὲ δὴ*	*δὴ* om.

Igitur codicis L lectiones duobus locis leviter a Vaticani librario, ceteris omnibus neglegentia eius, qui hoc folium in M inseruit, corruptae sunt. Vix opus est ut dicam has codicis M corruptelas omnes in libro Laurentiano b redire.

1) Folii 175^{v} ultima verba sunt *βουληθεὶς δὲ δὴ τρόπον* 55, 9, 4.

2)

quidquam inveniatur de fori Augusti inauguratione, quam hic narrasse Dionem ex indice huius libri cognovimus. Libri superstites. Codex M

178—185 = λδ

186—189 = λε perierunt quattuor folia media inter f. 187 et 188, libro 55 inter c. 33 et 34.

190—197 = λϛ

198—201 = λζ interiit primum folium eique coniunctum octavum et tertium sextumque.[1]) Desunt igitur singula folia libro 56 c. 22, 2 inter *καὶ τά τε* et *τὸ μὲν πρῶτον,* c. 24, 5 inter *καὶ ὅτι καὶ* et *μετὰ τὴν,* c. 28, 6 inter *ἰδιωτῶν καὶ* et *τό τε συνέδριον,* denique c. 32, 1 inter *καίτοι τὰς* et *χόντων.*

202—209 = λη

210—217 = λθ

Hic lacuna est quaternionum minimum duorum (quae enim ex hac parte excerpserunt Xiphilinus et Eclogarii Constantiniani Zonarasque quaternione uno comprehendi nequeunt). Desinit codex in verbis *τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐπετήδευσε ἀπε* 57, 17, 8, rursus incipit 58, 7, 2 *ἄλλα καὶ ἑαυτῷ ἔθυε.* Periit igitur titulus et index libri 58. Sequuntur tres quaterniones integri:

218—225

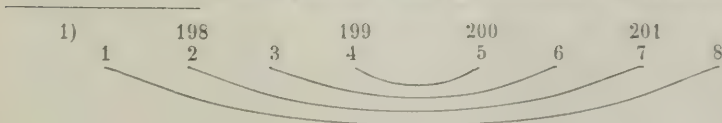
226—233

234—241

Iterum inter folia 241 et 242 unus duove quaterniones deficiunt, nam plures excidisse probabile non est. Ultima verba fol. 241ᵛ sunt *ἀπέκτεινε καὶ* 59, 25, 1, prima fol. 242ʳ *ἀλλὰ ἀεὶ καὶ ἐν παιδείᾳ* 60, 2, 1. Itaque intercidit libri 60 titulus et index. — Ex foliis 242—251

242—249 integro quaternione continentur et

250, 251 duo folia sequentis quaternionis sunt, quae non cohaerent. Inter f. 249 et 250 unum tantum folium periit, primum huius quaternionis. Quae continebat,

1)

Libri superstites. Codex M

integra supersunt in codicibus alterius classis (libri 60 c. 17, 7—20, 2 *ποιεῖν,· ἀπηγόρευσε — ὡς δ' ἐπὶ ποταμῷ*). Inter f. 250 et 251 duo folia exciderunt, quibus legebantur c. 22, 3—26, 2 *ἐκείνους μὲν δὴ — εἶτ' οὖν ἐφεξῆς,* itidem nobis in illis codicibus servata. Fuit igitur f. 250 secundum, f. 251 quintum huius quaternionis.

Itaque apparet ex numero *ϑ,* quo notatus erat qui nunc primus est quaternio, codicem Marcianum olim octo quaternionibus in initio auctiorem fuisse. Quo quaternionum numero cum contineantur paginae ed. Dind. circiter 143, incepisse fere in c. 10—12 libri 41 statuendum est, unde consequi videtur archetypum codicis Marciani, olim quidem exorsum ab ipso libro 41, quo tempore descriptus est, iam damnum aliquot foliorum passum esse. De codicis M fine certi nihil affirmaverim nec tamen reticeam veri mihi simillimum videri ultra librum 60 eum non esse progressum, et Marciani archetypum duas decadas comprehendisse, quocum conferenda sunt Suidae verba: „*διαιροῦνται δὲ* (sc. libri Dionis) *κατὰ δεκάδας*".[1])

Lacerato iam et mutilo ei contigit ut iterum conglutinaretur, sed eum cui hoc negotium mandatum erat, pessime munere functum fuisse discimus ex numeris arabicis, qui vocantur, quibus primam cuiusque quaternionis paginam notaverat.[2])

fol.	num.	fol.	num.	fol.	num.
1	deest	89	13	178	24
9	3	97	14	186	25
17	4	105	15	190	26
25	5	113	16	198	**32**
33	6	121	17	202	**28**
41	7	129	18	210	**27**
49	8	137	19	218	**29**
57	9	145	20	226	30
65	10	153	21	234	31
73	deest	160	22	242	deest
81	**11**	168	23	250	deest

1) Eodem modo lacuna illa, qua iam olim laborabant Dionis codices, orta videtur. Res divi Pii, et initium regni divi Marci amissae iam aetate Constantini Porphyrogenneti libro 70 (ultimo decadis septimae) et libri 71 (primi decadis octavae) exordio narrata erant.

2) Haec, quae futilia cuipiam videri possunt, quare memoranda sint in descriptione codicis Vesontini patebit.

Libri superstites. Codex M

Unde quaternionum ordinem tum hunc fuisse apparet:[1])

quat.	fol.	num.	quat.	fol.	num.
ϑ	1—8	deest	κη	137—144	19
ι	9—16	3	κϑ	145—152	20
ια	17—24	4	λ	153—159	21
ιβ	25—32	5	λα	160—167	22
ιδ	33—40	6	λβ	168—175[2])	23
ιε	41—48	7	λδ	178—185	24
ις	49—56	8	λε	186—189	25
ιζ	57—64	9	λς	190—197	26
ιη	65—72	10	λϑ	**210—217**	27
κ	**81—88**	11	λη	**202—209**	28
ιϑ	**73—80**	deest		218—225	29
κα	89—96	13		226—233	30
κβ	97—104	14		234—241	31
κγ	105—112	15	λζ	**198—201**[3])	32
κδ	113—120	16		242—249	deest
κε	121—128	17		250, 251	
κζ	129—136	18			

Quos laterculos si quis perlustraverit, primum intelleget codicem eo tempore nondum octo sed septem tantum quaternionibus a fronte caruisse, primus enim etsi numero caret, qui nunc secundum locum occupat tunc tertius fuit. Tum bibliopegum ter quaterniones perperam coniunxisse videbit. Nam 11 et 12 (cui numerus deest) et 27 et 28 inter se permutavit; atque adeo quaternionem, cuius folia 198—201 supererant, post f. 241 collocavit.[4]) Cognoscet denique primo illo quaternione excepto Marcianum iam eo tempore ita mutilatum fuisse ut hodie est.

1) Hodie iustus ordo restitutus est.

2) Hodie in Marciano suo loco inter f. 175 et 178 inserta sunt duo folia (176. 177) quae quaternionis λγ supersunt. Quo tempore a Marciano Laurentianus b et Vesontinus describerentur casu alium in locum, ad codicis finem, ut credi licet, migraverant. Quo factum est, ut in utroque codice haec desiderentur.

3) Imo f. 198^{r} adnotatur ζη^{τ} διφ^{λλ} (hoc minus recte, nam post f. 198^{v} demum deest unum folium cf. p. LXXI) et αἴγ. f. 198^{v} signum quoddam et ζη^{τ}, f. 199^{r} αἴγ, f. 200^{v} ζη^{τ}, f. 201^{r} αἴγ. Illo αἴγ mihi indicari videtur haec folia, inter f. 241 et f. 242 i. e. in historia imperatorum Gai et Claudii collocata, pertinere ad historiam Augusti.

4) Id confirmatur notis marginalibus. Legitur enim in imo folio 197^{v}: *μέχρι τᾶδε γράφε* (sic) et in summo folio 202^{r} *ζήτει ὁ ἀναγινώσκων τὸ παρὸν τετράδιον ἐν ἄλλω τόπω ὀφεῖλον τεθῆναι | ὁ γὰρ τὰς βεμβράνας συντιθεὶς ἠστόχησεν.*

Libri superstites. Codex M

Singuli libri ita incipiunt: *τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ με* (*μς* cet.) *τῶν δίωνος ῥωμαϊκῶν* (sequitur argumentum), solo libro 47 excepto qui, ut in L quoque, inscribitur: *τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ δίωνος ῥωμαϊκῶν μζ.*

Subscriptio ter variatur

δίωνος ῥωμαϊκῆς ἱστορίας μδ με μς μη μθ ν νη
δίωνος ῥωμαϊκῶν μς να νβ νγ νε νς
δίωνος κοκκιανοῦ ῥωμαϊκῶν βιβλίον νδ.

Siglis Marciani librarius fere abstinet, nisi quod *καὶ* saepe noto compendio scribit et in versuum fine litteram *ν* haud raro lineola ultimae litterae superscripta expressit. Praeterea *-ος* et *-ως* nonnunquam ita exarata inveniuntur, ut *σ* litteram *ο* tanquam involvat sed id quoque in extremis tantum versibus; iota quod dicitur subscriptum vocali adscribitur. Lineolae stilo membranis impressae summas litteras attingunt. Orationes et colloquia appicto ante singulos versus signo 〉 distinguuntur; ubi duo colloquuntur vel duorum adversariorum conciones se invicem excipiunt posterioris verbis duplex signum 〉〉 additur.

Tenuioribus litteris uncialibus corrector antiquus et in marginibus et inter lineas multa vitiosa correxit, quae male abundarent induxit, explevit quae deessent, plerumque recte, non ex ingenio sed adhibito codice quodam, eo ipso fortasse qui descriptus erat, ut inde quoque apparet, quod interdum lectioni depravatae alteram substituat vitiosam quidem et ipsam sed ex qua genuina scriptoris verba erui possint.[1])

Multo post alia manus recentior correctiunculus aliquot afferre conata est, sed huic res male cessit: quae tentavit aut parvi momenti sunt aut ulterius corrupta. Sic ad 55, 1, 3 *ποῖ δῆτα ἐπείγει, Δροῦσε ἀκόρεστε* in margine adnotavit *γρ. βαδίζεις.* Cf. quoque p. LXXVI.

Ut in L ita in Marciano libro quoque signo CH in margine adscripto indicari solet aliquid corruptum esse aut lacunosum.

Codicem M ipse contuli.[2])

Codex Laurentianus sive Mediceus plutei 70 n. 10 (L b; olim M b)

membranaceus est, saec. XV, formae quadratae, foliorum 361, litteris minusculis nitidissime exaratus. Continet libros 42—58 (= 60;

1) Exempla quaedam vide *Mnem. l. l.* p. 327 sq.

2) Notae quoque stichometricae, si bene memini, in Marciano inveniuntur, ad quas me olim non satis attendisse nunc vehementer doleo.

57 + 58 = 57; 59 + 60 = 58. A L(aurentiano) et M(arciano) descriptus.[1] Libri superstites. Codex L b

F. 1r ita incipit:

δίωνος κοκκιανοῦ ῥωμαϊκῶν βιβλίον μβ

ἡ μὲν οὖν μαχὴ τοίαδέ τις[2] *ἐγένετο κ. τ. λ.* (42, 1, 1).

Initio mutilatus non est ut vel ex quaternionum numeris patet. Data opera igitur qui hunc codicem scripsit (vel is qui describi sibi iussit) inde a pugna Pharsalica, qua iam Caesar rerum est potitus, initium facere instituit.[2]

Verba ultima *τοὺς γὰρ μύκητας θεῶν βρῶμα ἔλεγεν εἶναι, ὅτι καὶ ἐκεῖνος διὰ τοῦ μύκητος θεὸς ἐγεγόνει* (L. 60 ex.) inveniuntur f. 359v.

Sequitur autem f. 360r et 361 fragmentum ex Ciceronis cum Philisco colloquio quod a Dione in libro 38 narratur, inde a verbis *οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, ὦ Κικέρων* (c. 18, 1) usque ad *κακῶς αὐτῆς ἐχούσης μὴ οὐ* (c. 21, 2) cui ab eadem manu titulus praefixus est *ἐκ τοῦ λη τῆς δίωνος ῥωμαϊκῆς ἱστορίας.* Haec, quae ad pergamenam explendam addita videntur[3], id certe demonstrant librarium codice usum fuisse qui priores quoque libros 36—41 exhiberet.

Hunc autem codicem librum L(aurentianum) fuisse vel ex tribus lacunis in L b intellegitur, quibus quae uno versu L(aurentiani)

---

1) Quoniam etiam hodie sunt qui ignorare videntur saepe post litteras renatas librarios in describendo duobus exemplaribus usos fuisse, ut alterum ex altero explerent, luculentum afferam testimonium quod nuper protulit Battifol, *la Vaticane de Paul III à Paul V* p. 50: „*Emmanuele a scritto il Palladio et e stato bene farlo transcrivere perchè da quello de la libreria* [*la Vaticane*] *et da questo* [*un exemplaire de Grotta Ferrata*] *n'haveremo fatto un bono.*“ *En d'autres termes un bon copiste comme est Emmanuel Embènes combine deux exemplaires pour obtenir une copie plus lisible. Et remarquez qu'il ne s'agit pas de deux exemplaires représentant la même édition textuelle, car Sirleto nous apprend qu'il y a entre les deux une „varietà grande . . . quello di Grotta Ferrata ha manco di questo de la libreria Vaticana, ma quel che ha e molto più corretto et di megliori sensi che questo nostro, . . . immodo che l'uno et l'altro faranno uno bono.*“

2) Statim ab initio exemplum deprehenditur temeritatis huius librarii, qui incredibili licentia in textum Dionis grassatus est. Scripsit Dio *ἡ μὲν οὖν μαχὴ τοιαύτη δή τις ἐγένετο* respiciens ad enarrationem pugnae Pharsalicae quae praecedit 41, 55—63. Quam cum non haberet noster, qui a libro 42 inciperet, pro *τοιαύτη δή τις* substituit *τοίαδέ τις*.

3) Philisci et Ciceronis colloquium hominibus illius aevi perplacuisse nemo mirabitur qui eorum indolem moresque vel mediocriter noverit. Separatim id edidit longe ante Dionis editionem principem Ioannes Aurispa (*Philisci consolatoria ad Ciceronem e graeco Dionis Cassii libro 38 in latinum versa*, Paris. 1510).

Libri superstites. Codex L b

continentur, intercepta sunt: 43, 51, 3 *καὶ ἐς μὲν τὸ πρῶτον ἔτος* | *⟨ταμίαι τεσσαράκοντα προεχειρίσθησαν ὥσπερ καὶ⟩* | *πρότερον*, 44, 20, 1 *πάντες ὡς καὶ κινδυνεύοντες ἐταράσσοντο* | *⟨καὶ αὐτοί τε ἐς φυγὴν ὥρμησαν ᾗ ἕκαστος ἐδύνατο⟩* | *καὶ τοὺς προστυγχάνοντάς σφισιν ἐξέπλησσον*, 44, 31, 3 *οὔτε πολλοί πω συνεστήκασιν οἵ τε κεκινημένοι* | *⟨οὔτε πεπλεονεκτήκασιν ἀπ᾽ ἀλλήλων οὔτ᾽ ἠλάττωνται⟩* | *ὥστ᾽ ἢ ἐλπίδι τοῦ κρείττονος κ. τ. λ.*[1])

Statim vero ubi incipit codex Marcianus, hunc secutus est. L. 44, 38, 4 legitur in L *πᾶς γὰρ λόγος ἐν* (*ἐπὶ* Bekk.) *τῷ τοιῷδε λεγόμενος, κἂν τ ὸ βραχὺ τὸ ψεῦδος προσλάβῃ, οὐχ ὅσον οὐκ ἔπαινον αὐτῷ φέρει, ἀλλὰ καὶ ἔλεγχον αὐτοῦ ἔχει* et eodem modo habuit M, ex quo rectissime veram lectionem eruit Bekkerus *τὸ βραχύτατον ψεύδους*, sed supervenit aliquis, qui in M corrigeret scilicet *τὸ βραχὺ τοῦ ψεῦδος* (sic). Hinc L b librarius suum *τὸ βραχὺ τοῦ ψεύδους* procudit. Sic eodem libro c. 43, 1 *μετὰ τῶν ἄλλων νήσων τῶν περικειμένων αὐτῇ* (Britanniae) L b exhibet cum M, cum in L *προκειμένων* legatur, et c. 44, 2 *καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ* ut M, ubi alterum *καὶ* in L omissum est. Ultimo autem capite § 5 in verbis *τήν τε κληρονομίαν ὡς χαλεπὴν καὶ δυσμεταχείριστον οὖσαν* cum M ante *χαλεπὴν* habet *καί*, quod ab L abest.

Adhibuit tamen eundem L, quem habuit ultimis libris nondum spoliatum, ad lacunas Marciani codicis, quas supra enumeravimus, sarciendas. Ex eo igitur in L b sunt lib. 46, 23, 2—43, 2[2]), et 52, 5, 2—20, 4. Posteriore autem loco non statim, ut in priore, lacuna expleta est in L b, sed postea. Substitit enim librarius in medio folio 199r in verbis *πλείους σφῶν τό τε καθ᾽ ἑαυτοὺς* quae Mar-

---

1) Locos paulo fusius exscripsi ut videres *τῷ ὁμοιοτελεύτῳ* has lacunas nasci non potuisse. Eiusmodi enim lacunae, quibus L b abundat, minoris sunt momenti, licet in eis quoque fere animadvertas librarii oculos tum aberrasse cum *τὰ ὁμοιοτέλευτα* eundem paene locum in utroque archetypi versu occuparent. In solo libro 43 reperiuntur tres: *τὰ δὲ καὶ ὑμῖν τετήρηται ⟨ἀφ᾽ ὧν ἥ τε πόλις κομισθήσεται καὶ τὰ λοιπὰ διοικηθήσεται⟩* c. 18, 3, *πρὸς τοῦ ἱερέως τοῦ Ἄρεως ἐτύθησαν, ⟨καί γε αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν πρὸς τὸ βασίλειον ἀνετέθησαν⟩* c. 24, 4, *ἐδικτατόρευσέ τε ἅμα τὸ πέμπτον, ⟨ἵππαρχον τὸν Λέπιδον προσλαβών, καὶ ὑπάτευσε τὸ πέμπτον⟩* c. 49, 1.

2) In ea quoque parte integer vs. L omittitur c. 29, 2 *τῇ δ᾽ οὖν ὑστεραίᾳ* | *⟨καὶ τῇ τρίτῃ πολλῶν καὶ ἄλλων ἐφ᾽ ἑκάτερα λεχθέντων⟩* | *ἐκράτησαν οἱ τὰ τοῦ Καίσαρος πράττοντες.* — Noli credere capita 5, 2—20, 4 libri 52, quia haec lacuna non statim ut in libro 46, sed postea demum expleta est, ex V sumpsisse librarium; in V inter *μηδὲ τοὺς χρηστοὺς ἄνδρας* (c. 13, 7) et *οὔτε πεῖσαί τι ῥᾳδίως* (c. 14, 1) nullum est lacunae indicium, imo continuo haec scribuntur, cum scriba folium hic libro L deesse non animadvertisset, cf. p. LXVI.

ciani ante lacunam ultima sunt (usque ad καθ᾽ ἕ). Rursus incepit in summo fol. 207[r] καὶ χρόνον τινὰ ἰδιωτεύσαντες omissis tantum vocabulis ματι γενόμενοι quae Marcianus praemittit. Folia autem intermedia alio tempore, ut atramenti color ostendit, ita scripta sunt: Libri superstites. Codex Lb

f. 199[r] m—203[r] m: μόνον σπεύδουσι καὶ πάντας τοὺς ἄλλους μισοῦσι — ὥστε μηδὲ τοὺς χρηστοὺς ἄνδρας . . . c. 5, 2—13, 7.
f. 203[r] m et 203[v]: vacua relicta, deerat enim in L unum folium. cf. p. LXIX.
f. 204[r]—206[v] m: οὔτε πεῖσαί τι ῥᾳδίως — ἐν τῷ τῶν ὀνομάτων φρονήματι γενόμενοι. c. 14, 1—20, 4.
f. 206[v] m usque ad finem vacuum relictum est.

Praeterea quaternione κε comprehenduntur folia 193—200, quaternione κϛ folia 207—214; sex autem folia media inter utrumque 201—206, ternione coniuncta, custode carent. Haec qui consideraverit non dubitabit quin res ita sese habeat: cum in describendo codice Marciano ad lacunam librarius venisset reliqua quaternionis κε parte 3½ paginarum vacua relicta, quae post lacunam sequebantur in novo quaternione describere coepit. Postea autem ex L lacunam explere voluit; cui sarciendae cum 3 paginae et dimidia non sufficerent alia sex folia inseruit. Cum autem ad horum sex foliorum ultimam paginam mediam (fol. 206[v]) pervenisset nihilque damno iam toto reparato describendum superesset, alteram huius paginae partem puram relinquere coactus est. Haec autem pagina ex dimidia parte vacua, quae lacunam indicare videtur, cum revera nihil amplius desideretur, in ceteris codicibus praeter Vesontinum repetita est, quod certum argumentum est et indubitatum ex Laurentiano b eos derivatos esse omnes.

At Laurentiano codice deficiente iam ad Marciani lacunas explendas alio remedio opus erat. Quod Dionis epitomator Xiphilinus subministravit. Ubicunque enim post librum 54 in Marciano aut folia quaedam aut quaterniones desunt, ex epitomatore damnum refectum est.

Hodie duo folia quaternionis λγ nobis servata sunt, quae cum olim casu quodam in alium locum translata essent (Vesontinus quoque codex, quem ex Marciano descriptum esse post videbimus, his caret) etiam librarium Laurentiani b defecerunt. Itaque omnem lacunam ex Xiphilino supplevit. Ultima verba Marciani f. 175[v] haec sunt (L. 55, 9, 3): ἐπειδή τε καὶ ὡς ἐνέκειντό οἱ (Augusto),

Libri superstites. Codex Lb

τότε ἔφη χρῆναί τινα τὴν ἀρχὴν ταύτην λαμβάνειν, ὅταν μήτε τι αὐτὸς ἁμαρτάνειν καὶ ταῖς τοῦ δήμου σπουδαῖς ἀνθίστασθαι δύνηται. καὶ μετὰ τοῦθ᾽ ἱερωσύνην μέν τινα αὐτῷ (C. Caesari Augusti filio adoptivo) καὶ τὴν ἐς τὸ συνέδριον συμφοίτησιν τό τε συνθεᾶσθαι καὶ τὸ συνεστιᾶσθαι τῇ βουλῇ ἔδωκε. βουληθεὶς δὲ δὴ τρόπον | .... Eadem mediis tantum omissis apud Xiphilinum leguntur, qui pergit (βουληθεὶς δὲ δὴ) μᾶλλον αὐτοὺς σωφρονίσαι τῷ Τιβερίῳ τήν τε ἐξουσίαν τὴν δημαρχικὴν ἐς πέντε ἔτη ἔνειμε καὶ τὴν Ἀρμενίαν ἀλλοτριουμένην προσῆξε κ. τ. λ. In quibus προσῆξε Xiphilini est, qui etiam μετὰ τὸν τοῦ Τιγράνου θάνατον (Zon. 2 p. 447, 1 Dind.) omisit. Haec ipsa librarius L b ex Xiphilino transcripsit, nisi quod Marciani τρόπον, recte τρόπον τινὰ expletum, non neglexit, eumque in sequentibus ad verbum secutus est donec ea invenit quae in M rursus extarent. Transtulit igitur p. 100, 19—103, 28 Dind. βουληθεὶς δὲ μᾶλλον usque ad ὕστερον δὲ ἐξεβιάσατο ὥστε ἐς γοῦν τὴν ἤπειρον αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι. Pergit Xiphilinus τῷ δὲ Καίσαρι ἐπεβούλευσαν ἄλλοι τε καὶ Γναῖος Κορνήλιος κ. τ. λ. quae etiam in M inveniuntur (Lib. 55 c. 14). Ibi vero his alia praecedunt c. 13, 2 sqq.: .... | Τιβέριον καὶ ἐποιήσατο καὶ ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς (exciderunt quaedam) τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν ἐς δέκα ἔτη δοὺς κ. τ. λ., quae cum omnia noster omittere nollet, inepto vinculo δέ γε ad ultima Xiphilini verba ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι adnexuit: τὸν δέ γε Τιβέριον καὶ ἐποιήσατο κ. τ. λ.

Eodem modo in secunda lacuna L. 55, c. 33 et 34 versatus est. Res anno 8 p. C. n. contra Pannonios Dalmatasque gestas narrante Dione in media sententia oratio abrumpitur: οἱ Δελμάται καὶ οἱ Παννόνιοι — καὶ ὡς ἀντεῖχον. καὶ Σκενόβαρδός τέ τις προσποιησάμενος μεταστήσεσθαι, καὶ πέμψας κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο πρὸς Μάνιον Ἔννιον φρούραρχον Σισκίας ὡς ἕτοιμος μὲν ὢν αὐτομολῆσαι, δεδιὼς δὲ μὴ προπάθῃ ... Haec Scenobardi simulata traditio cum in Xiphilino non extaret Dionis verba ex eo continuare non potuit. At invenit apud eundem p. 114, 31 sq. Splauni (sive Sploni) oppidi expugnationem et Batonis ducis Dalmatici deditionem. Quae hoc loco a Dione narrata fuisse opinatus, abiecta iam omni Scenobardi mentione, statim adamato suo δέ γε adiunxit verbis ultimis, quae in Marciano integram sententiam efficerent: οἱ Δελμάται καὶ οἱ Παννόνιοι — καὶ ὡς ἀντεῖχον. τοῦ δέ γε Γερμανικοῦ τοῦ υἱέος Δρούσου, ὡς εἴρηται, κατ᾽ αὐτῶν ἐστρατευμένου κ. τ. λ. At fugit hominem haec neque facta esse hoc anno et, a Dione suo loco 56, 11, 1. 2 et 16, 1, 2 memoriae prodita, extare etiam in codice

Marciano. Cum tali imprudentia impudentiam coniungit nihilo minorem. Nam cum in describendo M, quem post lacunam rursus sequi coepit (inde a 55, 34, 2, neglectis verbis | *μέντοι καὶ ἐν — ἠριθμεῖτο* § 1, quae in M praecedebant) ad eos ipsos quos dixi locos venisset (56 c. 11 et 16), errore suo animadverso priorem tacite totum omisit, verbis quae apud Dionem § 3 sequuntur *ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ Ῥαίτινον ἐλθόντες οἱ Ῥωμαῖοι οὐχ ὁμοίως ἀπήλλαξαν*, ne oratio hiaret, in hunc modum commutatis: *οἱ δέ γε μετὰ Γερμανικοῦ Ῥωμαῖοι ἐπὶ Ῥαίτινον τῆς Δαλματίας πόλιν ἐλθόντες οὐ καλῶς ἀπήλλαξαν*. Sed Batonis deditionem et liberam ad Tiberium vocem repetere maluit. Haec itaque bis in Lb inveniuntur, secundo vero loco ita reformata: *πάλιν δ' ἐρωτηθεὶς . . . τοῦτ' ἔφη ὅπερ καὶ πρότερον ὅτι ὑμεῖς κ. τ. λ.* ubi M *καὶ τέλος ἐρωτηθεὶς . . . ἔφη ὅτι κ. τ. λ.*[1]) Libri superstites. Codex Lb

Plane eandem medicinam in ceteris lacunis resarciendis adhibuit, ubi nihil in Xiphilino inveniebat satis habens verba ante et post lacunam truncata tota omisisse. Quod quos errores pepererit uno alterove exemplo monstrare iuvat. Lib. 56, 22, 2 ubi Marcianus haec habet (de clade Variana sermo est): *ἐκόπτετό τε οὖν ἀδεῶς πᾶς καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος καὶ τά τε* |. . . deest folium . . . | *τὸ μὲν πρῶτον — τὸ ψῦχος ἀνακαλούντων. κἂν πάντες ἀπώλοντο ἢ καὶ ἑάλωσαν κ. τ. λ.*, ille nos docet *equos* quoque paene interiisse: *ἐκόπτετό τε οὖν ἀδεῶς πᾶς καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος· κἂν πάντες ἀπώλοντο κ. τ. λ.* Quae in Marciano perierunt ex parte servavit Zonaras 10 p. 452, 12—20 Dind. L. 56, 24, 5 ultima verba folii 198^v *τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ ὅτι καὶ* . . . omisit; pro eis quae in summo folio 199^r leguntur: . . . . *μετὰ τὴν στρατηγίαν ἔχων. τῷ δὲ δευτέρῳ τά τε ἄλλα τὰ προειρημένα ἐγένετο καὶ τὸ Ὁμονόειον ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καθιερώθη* haec substituit: *καὶ ταῦτα μὲν οὕτω τότε* (i. e. anno 10) *συνέβη. τῷ δὲ ἑξῆς ἔτει* (anno igitur 11) *τό τε Ὁμονόειον ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καθιερώθη*. At Concordiae Augustae templum a. d. XVII Kal. Febr. anni 10 dedicatum est ut docent Fasti Praenestini ad hunc diem C. I. L. I^2 p. 231. 308, et ipse Dio, qui post pauca demum (c. 25, 2) res anno 11 gestas narrare incipit: *Μάρκου δὲ Αἰμιλίου μετὰ Στατιλίου Ταύρου ὑπατεύσαντος κ. τ. λ.*

Sed in re manifesta exempla cumulare quid attinet? Hoc tantum moneo damnum folii unius post *καίτοι τὰς* 56, 32, 1 a Xiphi-

1) Hoc iam vidit Arnoldus Hug, *Observationes criticae in Cassium Dionem*, Bonnae 1855 p. 25—28, unde rectissime conclusit *a codice Veneto omnes codices quotquot hos posteriores quidem libros continent promanasse*, p. 28. — Idem iam senserat Niebuhr, *Röm. Gesch.* 3 adn. 97.

Libri superstites. Codex Lb

lino maximam quidem partem neque tamen totum reparatum esse. Quae desiderantur apud Zonaram 10, 38 (p. 454, 27—455, 3 Dind.) extant, quod iam vidit Reimarus. Neque hoc praetermittendum, cum argumenta et tituli librorum 58 et 60 quaternionum aliquot amissione in Marciano inter 57, 17, 8 et 58, 7, 2 et inter 59, 25, 1 et 60, 2, 1 intercepta essent (cf. p. LXXI), inde factum esse ut in L b liber 57 cum 58 coniungeretur, ultimusque liber ex 59 et 60 conflatus fieret 58.

Superest ut dicam de capitibus 17—28 libri 60, ex quibus nunc quidem in Marciano (foliis 250 et 251) supersunt tantum c. 20, 2—22, 2 et c. 26, 2—28, 3. Certum tamen est L b quae habet c. 17, 7—20, 2 et c. 22, 2—26, 2 ex Xiphilino non hausisse qui p. 177, 30—178, 18 et p. 178, 24—179, 8 in brevius haec contraxerit. Imo cum quae his capitibus contineantur ad amussim priora folio uni, posteriora duobus codicis Marciani respondeant [1]) neque quicquam in iis inveniatur quod non prorsus Dioneum sit, his tribus foliis Marcianum quo tempore L b ex eo descriptus est nondum caruisse manifestum est.

Talem igitur cum se L b librarius in lacunis ex Xiphilino explendis praestiterit, in vitiis corrigendis eum pari audacia et levitate usum esse non mirabimur. Quarum infelicissimarum lectionum Dindorfius in praefatione tantam copiam congessit, ut alias insuper addere vix opus sit, nec tamen hoc monere omittam eiusdem hominis futilitati et corrigendi prurigini ea deberi quae sine ulla causa, interdum etiam cum gravi sententiae detrimento in L b mutata inveniuntur. Cuius rei statim libri 42 initio conspicua sunt exempla. Capite 1, 2 ubi Dio *τότε δὲ πολλῷ τοῦ Καίσαρος περισχήσειν ἐλπίσας* (*ὁ Πομπήιος*) *οὐδὲν προείδετο*, hic *ἐλπίσας* mutavit in *δοκῶν*; post pauca § 3 pro *τρῖψαί τε δυνηθεὶς ἂν τὰ πράγματα* absurdum *πέψαι* substituit (quod in reliquis codicibus in *πέμψαι* corruptum est). Non placuit ultimum vocabulum c. 2, 1 *διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ ὁ Πομπήιος — καὶ γυμνὸς καὶ ἄφρακτος εὑρέθη*, reposuit *ἐγένετο*, et eodem modo c. 10, 2 *παραυτίκα* pro *παραχρῆμα* quod prorsus idem significat. L. 44, 4, 3 verba *ἐπὶ κέλητα* (leviter depravatum ex *ἐπὶ κέλητος*) quae non intellegebat, correxit scilicet in *ἐπίκλησιν* vocabulum bene Graecum sed ab hoc loco

1) c. 17, 8—20, 2	=	70 versus + 19 litterae	ed. Dind.
c. 22, 2—26, 2	=	142 versus	„ „
f. 249 cod. M	=	71 versus + 34 litterae	„ „
f. 250 „ „	=	69 versus + 37 litterae	„ „

Libri superstites. Codex L b

alienum. Ultimo mihi exemplo sint verba 42, 30, 1 *ὃ μηπώποτε πρὸς ἱππάρχου ἐγεγόνει* (narrat Dio Antonium magistrum equitum L. Caesarem urbi praefecisse) corrupta in *ὃ μηπώποτε τῷ ἱππάρχῳ ἐξουσία ποιεῖν ἦν.*

Haec qui perpenderit, quibus sescenta alia addi possunt, ei mirum iam non accidet verba Dionis interdum a librario ita esse mutata ut aut idem, quod antea, sed minus eleganter, aut, quod haud raro factum est, plane aliud quid enuntient. Id quoque uno alterove exemplo probare iuvat. Cum de Caelio, noto Ciceronis amico, Dio 42, 22, 1 dixisset: *ὁ δὲ δὴ Καίλιος ὁ Μᾶρκος καὶ ἀπώλετο τολμήσας τὰ περὶ τῶν δανεισμάτων ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὁρισθέντα — λῦσαι καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκταράξας,* et addidisset *οὗτος γὰρ ἔπραξε μὲν ἀνὰ πρώτους τὰ τοῦ Καίσαρος, διὸ καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη,* pro his, quae ei aperte cum superioribus pugnare videbantur, substituit *οὗτος γὰρ ἀντέπραξε πρῶτος τοῖς τοῦ Καίσαρος,* oblitus hanc suam bellam emendationem sequentibus statim redargui. De honoribus imperatori Claudio ex Britannica expeditione reduci a senatu decretis Dio ita refert 60, 22, 1: *πανήγυρίν τε ἐτησίαν καὶ ἁψῖδας τροπαιοφόρους τὴν μὲν ἐν τῇ πόλει τὴν δὲ ἐν τῇ Γαλατίᾳ — γενέσθαι ἐψηφίσαντο,* quod elegantius ille in hunc modum exprimere sibi visus est: *καὶ ἁψῖδα τροπαιοφόρον ἐν τῇ πόλει καὶ ἑτέραν ἐν τῇ Γαλατίᾳ — γενέσθαι ἐψηφίσαντο.* L. 50, 35 legimus Caesarianos in naves Antonii flammis ardentes transiluisse ignemque exstinguere conatos esse, ut praedam sibi servarent, *κἀκ τούτου,* pergit, *συχνοὶ καὶ ἐκείνων καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς καὶ ὑπὸ τῶν ἁρπαγῶν ἀπώλοντο.* Quid hoc homine facias qui his addat: *καὶ ὑπὸ τῶν ἁρπάγων* (in *ἁρμάτων* ulterius corruptum in Vat. 993 et Ven. 396) *αὐταῖς τελέως ναυσὶ συναπώλοντο.*

Sed iam satis exemplorum, quibus incredibilis eius audacia demonstratur. Interdum autem aut casu aut fortasse etiam ex ingenio (nam graeci sermonis eum non ignarum fuisse apparet) verum eum vidisse atque inveniri in L b lectiones aliquot bonas, quae in L (et V) et M desiderantur, non est quod miremur. Sunt enim fere ita comparatae, ut a quovis reperiri possent, neque hoc argumento usus quispiam contendat eum praeterea alium codicem nescio quem adhibuisse.

Ex eo efficitur L b, excepta illa tantula parte, quam in archetypo pessumdatam ille nobis servavit (lib. 60, c. 17, 7—20, 2 et c. 22, 2—26, 2) plane esse abiciendum, nisi quod etiam lib. 52 c. 5, 2—20, 4, quae

Libri superstites. Codex L b deficiente Marciano ex Laurentiano hausit, ad corrigendas vitiosas lectiones in altero Laurentiani apographo, Vaticano, (nam Laurentianus, ut dixi, ipse hodie ultra librum 50, 8 non progreditur) non sine fructu adhibitus est.[1])

Hunc autem L b ceterorum codicum deteriorum archetypum esse invicto illo argumento, quod supra (p. LXXVII) attuli, demonstratum est.[2]) Quare de his breviter tantum erit agendum.

Codex Parisinus n. 1689 (P), chartaceus est saec. XV, formae maximae, foliorum 218. Continet libros 36—58 (= 60; 57 + 58 = 57, 59 + 60 = 58).

f. 1. incipit: *ἱστοριῶν* (litt. rubr.)
καὶ ὅτι ἰσχυρᾶ τῇ τύχῃ κ. τ. λ. (36, 1, 1).

Codex Marcianus sive Venetus n. 396, membranaceus saec. XV, formae maximae, foliorum 166, scriptus litteris minutis. Continet libros 36—58 (= 60; 57 + 58 = 57, 59 + 60 = 58).

Folio primo (praecedunt textui quattuor folia pura):
loc' 60
dionis romanarum historiarum a 36 usque ad 58; b car. tusculani
το^π ξο' δίωνος ῥωμαικῆς ἱστορίας ἀπὸ τοῦ λς μέχρι τοῦ νη βησσαρίωνος καρδηνάλεως τοῦ τουσκλανοῦ.

Incipit: *καὶ ὅτι ἰσχυρᾶ τῇ τύχῃ κ. τ. λ.*
subscriptio: *τέλος*
ὁ τὰ πάντα πληρῶν θς ἡμῶν ἐλέησον ἡμᾶς.

Codex Vaticanus n. 993, chartaceus saec. XV, formae quadratae, foliorum 534. Continet libros 36—58 (= 60; 57 + 58 = 57, 59 + 60 = 58).

F. 1 incipit: *καὶ ὅτι ἰσχυρᾶ τῇ τύχῃ κ. τ. λ.*
Subscriptio: *ὁ τὰ πάντα πληρῶν θς*
ἡμῶν ἐλέησον ἡμᾶς : —

---

1)

	L b	Vat.		L b	Vat.
7, 3	*δόξεις*	*δόξης*	12, 3	*αὐτὸ χάριν*	*αὐτῷ χάριν*
8, 7	*ἀγενὴς*	*ἀγεννὴς*	15, 1	*οἰηθῇς*	*οἰηθεὶς*
	πιθαρχήσειεν	*πιθάρχησεν*	17, 3	*ποιῆσαι ἐθελήσας*	*ποιήσας*
9, 2	*ἐκείνως*	*ἐκεῖνος*	18, 6	*ἀπαρτᾶν*	*ἀπαντᾶν*

2) Vix opus est ut addam omnia, quae codicis L b propria sunt, lacunas ex Xiphilino utcumque expletas, multa illa tam temere mutata tamque stolide corrupta et interpolata, quattuor libros ultimos in duos coniunctos, in his codicibus redire. Insuper, ut fit, quae in L b sana sunt ulterius corrumpunt, omittunt haud pauca praesertim versus integros.

Hunc codicem a Veneto 396 esse descriptum ex innumeris indiciis patet. Libri superstites. codd. deter.

Codex Escurialensis Y-I-4, chartaceus saec. XV/XVI, formae quadratae, foliorum 515, olim Pacii, post Hurtadi de Mendoza. Continet libros 37—58 (= 60; 57 + 58 = 57, 59 + 60 = 58).

Librum ipse non vidi. Cf. Miller, *Catalogue des manuscrits grecs de l'Escurial* p. 261 sq. et Graux, *Essai sur les origines du fonds grec de l'Escurial* p. 258 sq. 401. 468.

Codex Taurinensis n. 76, chartaceus, saec. XVI, foliorum 397. Continet libros 37—58 (= 60; 57 + 58 = 57, 59 + 60 = 58).

Librum ipse non vidi; arcte cum cod. Escurialensi cohaerere videtur.

Hi codices omnes a libro 36 initium faciunt[1]), at codex L b a libro demum 42 incipit: priores igitur libros 36(37)—41 eos aliunde habere apparet. P(arisinum 1689)[2]) autem hanc partem ex L descriptam habere eis lacunis liquido demonstratur quae folio abscisso in L ortae (cf. p. LXIII sq. et LXII, 1), in eo quoque reperiuntur.[3])

Adhiberi igitur potest P ad V(aticani) fidem exigendam in capitibus 1—17 libri 36, quibus L hodie caret.[4])

---

1) Escurialensis et Taurinensis, omisso libro 36 ἀκεφάλῳ, a libro 37.

2) Nam a Parisino n. 1689 derivatos esse Venetum 396 (unde descriptus est Vaticanus n. 993) et Escurialensem Taurinensemque qui hoc aget facile, ni fallor, agnoscet. Cum vero fere nihil referat scire uter ex utro fluxerit, in hanc rem non ulterius inquisivi.

3) Parisini priorem partem ex L fluxisse (nec vero ex V vel Parisino 1690, L(aurentiani) apographis, quod cuipiam in mentem venire possit) inde patet quod omissiones lectionesque, quas soli habent Vaticanus et Parisinus 1690, in Parisino 1689 non extant.

Huius anni 1895 initio apud Parisios paucos dies commoratus cum hanc cod. P partem conferre vellem certior factus sum eum Augustam Vindelicorum missum esse. Quare post tres fere menses rogavi ut Groningam mihi transmitteretur. Interim, nam iam tempus instabat, e Roberti Stephani editione (quem ex hoc Parisino libro Dionem primum edidisse constat) varias eius lectiones eruere conatus sum. Postquam liber 36 iam prelum subiit, codex advenit. Vidi aliter legi atque ex Roberti Stephani editione collegeram his locis:

p. 360, 4 ἐλάττω] ἐλάττων P
„ 362, 9 *ἐγκατελείπετο] ἐγκατελέλειπτο P
„ „ 16 δὲ] δὴ P
„ 363, 3 *ἐγκαταληφθέντας] P (ut V)
„ „ 6 *αὖ τῷ] αὐτῷ P (circumfl. a m.²?)
„ „ 16 *οἰκείαν exhibet P
„ „ 32 *προσκοπὴν exhibet P

Libri superstites. Codex Vesontinus

Superest ut de

Codice Vesontino Z n. 68, 80

paucis disputem; huius enim libri, Vesontione in bibliotheca publica servati, singularis est conditio.

Chartaceus est, saec. XV [1]), formae maximae, foliorum 352, a duabus manibus exaratus (f. 1—288 ab una, ab altera f. 289—352). Continet libros 36—58 (= 60; 57 + 58 = 57, 59 + 60 = 58).

Prioris partis quaterniones (etiam ternionibus hic illic scriba usus est; sunt autem 37) litteris graecis signantur, posteriores et numeris arabicis notantur et litteris graecis, ita tamen ut nova series incipiat:

37	f. 281—288	signatur	λζ
38	f. 289—296	„	α et 1
39	f. 297—304	„	β et 2
40	f. 305—312	„	γ et 3
41	f. 313—320	„	δ et 4 (litt. δ tantum superest, ceterae partim aut totae interierunt).

---

p. 364, 2 **καὶ* om. — post *ἔργον* spat. circiter 24 litt.
„ „ 3 *altera lacuna exstat in P circiter 15 litt.
„ „ 13 *κομμαγηνῶν* P
„ „ 24 **τὸ ταυρικὸν βρέτας* P, signis tamen additis quibus indicatur *βρέτας* praecedere debere.
„ 365, 5 **προκαλούμενος* exhibet P
„ „ 7 *τοῦ στρατοῦ*] *τοὺς στρατηγοὺς* P
„ „ 9 *κρατήσῃ*] *κρατήσειν* P
„ „ 18 *προσπεσόντες*] *πεσόντες* P
„ „ 33 *ἐκεῖνα* exhibet P
„ 366, 2 *μέντοι*] *μέντι* P
„ „ 8 **νισίβι*] *νισίβει* P, etiam p. 367, 25
„ „ 24 *ἀκολουθῆσαν*] *ἀκολουθῆ* P
„ 367, 3 *ἐγκατέλιπον*] *κατέλιπον* P.

Lectiones, quibus asteriscum appinxi, alicuius momenti sunt.

1) *En date de 28 Pluviose an 8 de la République Française* bibliothecarius Vesontinus *Coste* haec f. 3 adnotavit: „*Ex Bibliotheca Ioannis Baptistae Boisot Vesontini, Prioris de Grandecour et de La Loye. — Ce manuscrit provient originairement de la bibliothèque de Matthias Corvinus, roi de Hongrie et de Bohême.*“ Cui testimonio fidem denegat Hase: „*les manuscrits provenant de la collection de Bude . . . . se reconnaissent facilement par la couronne Royale painte en or sur le premier feuillet. Rien de semblable ne se voit dans le manuscrit de Besançon, qui cependant, sans avoir appartenu a Matthias Corvin, peut être venu de la Hongrie ou de l'Autriche, au temps où la Franche-Comté faisait partie des Etats des Empereurs Maximilien Ier et Charles-Quint.*“ Vide quoque Müntz et Fabre, *La Bibliothèque du Vatican au XVeme siècle* p. V.

Libri superstites. Codex Vesontinus

Prior codicis pars (f. 1—288) continet libros 36—56 (c. 13, 3 *μέχρις οὗ ὁ Βάτων ἀπογνοὺς τὴν ἐπικράτησιν, τά τε γὰρ ἄλλα*), quorum libri 45—56, 13, 3 ex M descripti sunt, quo tempore bibliopegi incuria perperam colligatus erat. Vidimus enim supra (cf. p. LXXII sq.) tunc folia 81—88 (quibus continentur lib. 49 c. 2, 2—22, 1) inter folia 72 et 73 (f. 73ʳ incipit a verbis *πενθοῦντι συνελυποῦντο* 48, 37, 8) interiecta fuisse. Ea autem ipsa capita in Vesontino in mediam paragraphum 8 libri 48, 37 translata sunt. Praeterea toti quaterniones $\overline{ιγ}$ (46 c. 23, 2—43, 2) et $\overline{κϛ}$ (52 c. 5, 2—20, 4) et $\overline{λγ}$ (cuius reliquiae sunt 55 c. 10, 2—15 et c. 10 a, 1—11, 2)[1], atque ex quaternione $\overline{λε}$ folia quattuor (lacuna est libro 55 inter c. 33 et 34) eo tempore interierant: haec omnia Vesontino desunt.[2]

Marcianum usque ad f. 194 secutus scriba cum animadvertisset mox omnia in eo esse turbata (inde a f. 198: 56, 22, 2, cf. p. LXXIII et notam marginalem *μέχρι τᾶδε γράφε* ibid. adn. 4) scribendi finem fecit ultimo quaternionis sui 37 folio (f. 288ʳ) in verbis illis modo laudatis 56, 13, 3.

Libros autem 36—44, quibus Marcianus caret, non ex L (vel V aut Parisino 1690) Vesontinus habet, verum ex codice aliquo alterius familiae deterioris. Testis est locus libri 44, ubi in his codicibus ita legitur c. 53, 3: *κἀκ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἥρπασε, συχνὰ δὲ ἠργυρολόγησε παρ' ἰδιωτῶν τε καὶ δήμων καὶ τῶν βασιλέων, τοῖς μὲν χώραν κ. τ. λ.*, in Veneto: *κἀκ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἥρπασε, συχνὰ δὲ καὶ παρ' ἰδιωτῶν τῶν τε δήμων καὶ τῶν βασιλέων ἠργυρολόγησε, τοῖς μὲν χώραν κ. τ. λ.*

Haec in Vesontino libro in hunc modum scripta sunt:

f. 144ᵛ lin. ult.
m.¹ *αὐτὰ ποιῶν κἀκ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἥρπασε συχνὰ δὲ [ἠργυρολόγη*
m.² καὶ παρ' ἰδιωτῶν τῶν τε δήμων καὶ τῶν βασιλέων ἠργυρολόγησε
f. 145ʳ lin. prim.
m.¹ *σε παρ' ἰδιωτῶν τε καὶ δήμων καὶ τῶν βασιλέων] τοῖς μὲν χώραν κ. τ. λ.*
Verba cancellis saepta induxit man.²

Patet priorem lectionem ex codice secundae classis esse derivatam, correctorem adhibuisse Marcianum.[3]

---

1) Cf. p. LXX et LXXIII adn. 2.

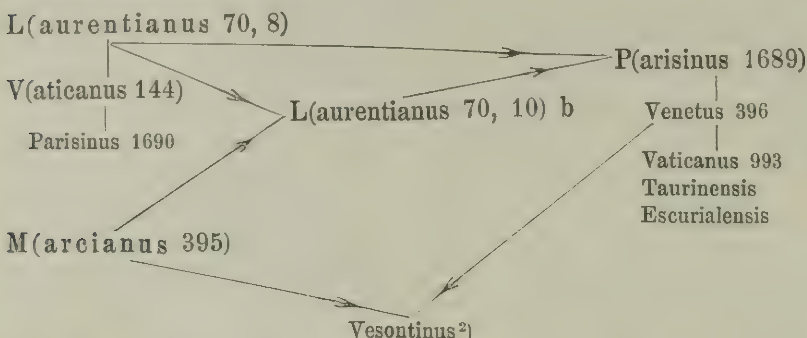
2) Quaterniones hos deesse scriba non viderat. Libro 52, 5, 2 novum verbum et inauditum procudit *καθ' ἑματι* coniunctis scilicet litteris *καθ' ἑ*, quae in M extremo folio 8 quaternionis $\overline{κε}$ de vocabulis *καθ' ἑαυτοὺς* supererant cum verbi *φρονήματι* litteris posterioribus, a quibus incipit quat. $\overline{κζ}$.

3) Hunc locum ideo attuli, ut appareret inde a libro demum 45 in Veson-

Libri superstites. codicum stemma

In parte posteriore quoque inde a f. 289 (56, 13, 3 usque ad finem) codex secundae familiae, Xiphilini ope expletae, adhibitus est. Eum Venetum 396 fuisse ex subscriptione in utroque communi veri simillimum est.[1])

Ad finem iam hac disputatione perducta hoc solum restat, ut codicum stemma proponam:

Quo stemmate manifestum fit textum Dionis niti solis L et M codicibus. L(aurentiani) autem vicem agunt V et P libro 36 c. 1—17 (cf. p. LXII. LXXXIII), V unus in libris 50—54 (p. LXVI), nisi quod libro 52 c. 5—20 etiam L b in partes est vocandus (cf. p. LXXVI sq.). M libro 60 c. 17, 7—20, 2 et c. 22, 3—26, 2 ab L b suppletur (cf. p. LXXX).

Itaque adhibendi sunt:

VP	36, 1, 1 — 36, 17, 3
L	36, 18, 1 — 44, 35, 4
LM	44, 35, 4 — 46, 23, 2
L	46, 23, 2 — 46, 43, 2
LM	46, 43, 2 — 48, 41, 7

tino incipere Marcianum. Id nosse propterea alicuius momenti est, quod Marcianus liber quo tempore ab eo Vesontinus descriptus est, uno quaternione auctior erat quam hodie est (p. LXXIII). Ergo si simul ac potuit Marcianum scriba Vesontini secutus esset, hac parte Vesontinus nobis Marciani loco foret. — In Vesontino capita quoque 35—37 libri 44 contuli:

c. 35, 2 *ἐπιτρόπους τε* L — *ἐπιτρόπους* L b Ves.
„ „ 3 *ἄλλοις τέ τινας* L — *ἄλλοις* L b Ves.
„ 36, 5 *ἔπαινον αὐτῶν* LM — *ἔπαινον* L b Ves.
„ 37, 2 *φύντες* LM — *ὄντες* L b Ves. (cuius corr. in marg. *φῦντες*).

Numquam non cum L b stat contra L et inde a c. 35, 4 (ubi incipit M) contra LM.

1) De Vaticano 993, Veneti 396 apographo, non cogitandum videtur.

2) Vesontinus utrum etiam in libris 36—44 Venetum 396 secutus sit an alium librum, nec scio nec scire curo, sed illud verisimilius.

Libri superstites

M	48, 41, 7 — 48, 44, 3
LM	48, 44, 3 — 49, 39, 5
M	49, 39, 5 — 49, 42, 3
LM	49, 42, 3 — 50, 6, 2
VM	50, 6, 2 — 51, 23, 5
M	51, 23, 5 — 51, 26, 1
VM	51, 26, 1 — 52, 5, 2
VLb	52, 5, 2 — 52, 20, 4
VM	52, 20, 4 — 54, 7, 6
M	54, 7, 6 — 54, 19, 4
VM	54, 19, 4 — 54, 23, 3
M	54, 23, 3 — 54, 24, 7
VM	54, 24, 7 — 54, 36, 4
M	55, 1, 1 — 60, 17, 7
Lb	60, 17, 7 — 60, 20, 2
M	60, 20, 2 — 60, 22, 2
Lb	60, 22, 3 — 60, 26, 2
M	60, 26, 2 — 60, 28, 3

Laurentianus et Marcianus libri adeo vel in minutissimis rebus conspirant, ut ab uno eodemque exemplari eos esse derivatos certum sit.[1]) Hoc autem exemplar duobus potissimum mendorum generibus laborabat: unum ex uncialibus litteris ortum quae oculos librariorum fefellerant, alterum inde natum quod pergamena multis locis vermibus tineisque vel quavis alia de causa perforata et corrosa erat.

Utriusque generis exempla quaedam promere iuvat:

1. 36, 38, 1 ΑΝΑΛΙσκομένων pro ΑΛΙσκομένων per dittographiam
36, 48, 1 τὶ̧ΝΜΑΝΑῖτιν pro τὶ̧ΝΑΝΑῖτιν per dittographiam
36, 53, 5 τῇΙΤαναΐτιδι pro τῇΙάναΐτιδι per dittographiam
39, 1, 3 συνωμόσανΤΑΔΡΑΝ pro συνώμοσανΓΑΛΒΑΝ
39, 10, 2 ΕΠΕΙΕΠΕΓραψεν pro ΕΠΕΓγραψεν per dittographiam
39, 15, 1 ΛΑβανῷ pro ΑΛβανῷ
39, 45, 1 ώσΤΑΠΑΝτοΤε pro ὥσΤΑΓΑΠΑΝΑΝτόΓε per haplographiam
39, 59, 1 αὐταΙΓελος pro αὐτάΓΓελος

1) Lacuna 48, 4, 3 in utroque exstat: in L spatium 2 7/8 versuum litteris vacat, in M spatium 2 9/10 versuum, addito ζη^τ. Itidem 49, 18, 4 in L spatium est 18/20 litterarum, addito ∾, in M 34 litterarum addito ζη^τ.

Libri superstites. archetypum

40, 6, 1 *τὰ*ΠΕ*ναντί*ΑΔ*ιδόναι* pro *ταύ*ΤΗ*νἀντι*Δ*ιδόναι* partim per dittographiam

40, 12, 2 *τα*ΛΥ*μενο*CΕ*ιλακης* pro *ταχὺμὲνό*CΙ*λάκης* partim per dittographiam

quibus addam

46, 3, 3 *συναίρε*IN pro *συναίρε*ΤΑΙ, nam hoc cum Reiskio reponendum est, et

49, 43, 6 *λουκίουτοῦ*ΑΛΛ*ου* pro *λουκίουτού*ΛΛ*ου*, ut emendatum oportuit.

Nec mirandum huius generis corruptelas in fragmentis priorum librorum quoque deprehendi veluti

fr. 57, 82 ε*φ᾽ῶν* pro C*φῶν*, quod a me restitutum est, et

fr. 72, 1 *διά*ΓΟΥCΙΝΜ*άλιστα* pro *διαι*ΟΥΟΤΙΜ*άλιστα*, ut praeclare coniecit Reimarus

2. Quod ad alterum mendorum genus attinet, quicumque vel obiter textum Dionis inspexerit, hunc interdum scatere lacunis plerumque paucarum tantum litterarum videbit. Quas omnes librariorum incuriae tribuere vix audeas, cum praesertim ipsis illis locis non desint indicia, quibus cognoscatur, quam diligenter munere suo functi sint. Exemplo sit 39, 59—62, ubi brevi spatio (unius fere folii solitae magnitudinis) haec habes:

ὅτι παρεβάνθη	pro	*ἄν τι παραβαθῇ*
δα	„	*δ⟨ι⟩ὰ*
ὅπως	„	*ὅμως*
om.		*⟨ἐπ᾽⟩*
ἔπεισεν	„	*ἐπίεσεν*
διὸ	„	?
ἀνειπόντος	„	*ἀν⟨τ⟩ειπόντος*
τοιοῦτον	„	*τοιοῦτος*
om.		*⟨οἰκίαι⟩*
om.		*⟨ἐν⟩*
om.?		*⟨ταῖς⟩*
τέγναις	„	*τέγαις* vel *⟨σ⟩τεγνοῖς*
πολλοὶ	„	*πολλοῖ⟨ς⟩* vel *πολλαὶ*
ὁ	„	*ο⟨ἱ⟩*
om.		*⟨ἀλλ᾽⟩*
ἐπελθόντα	„	*ἐπ⟨αν⟩ελθόντα*
ποιῆσαι καὶ	„	*ἐποίησε καί⟨τοι⟩*
ἰταλίας	„	*οἰκίας*

Quorum mendorum licet non omnium eadem origo fuerit, tamen vix dubium videtur quin ea certe quae diductis litteris scribuntur eo quo dixi modo orta sint. Praecipue attendas velim ad illud *δα* pro *διὰ* (*διά τε τὸ σπουδαρχῆσαι καὶ δα τὸ παρὰ γνώμην αὐτοῦ ἀποδειχθῆναι ὤν*) et *ὁ γὰρ Ῥωμαῖοι* pro *οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι*, quae non sunt scribae dormitantis sed eius, qui accuratissime id describit, quod ante oculos habet. Libri superstites. archetypum

Ceterum inter archetypum litteris quadratis exaratum et nostros libros L et M interfuisse alium codicem, nisi alios dicere mavis, minusculis litteris scriptum et per se patet et probatur i. a. confusione litterarum *β* et *κ* (saepissime in vocabulo *Βελτικὴ* pro *Κελτικὴ*) aliisque indiciis. Quae praeter haec observanda videntur, pauca sunt. In re orthographica saepe peccatum esse, praesertim ex itacismo, quis miretur?[1]) Glossae et interpolationes vix deprehenduntur. Vitia omnino eiusmodi sunt, qualia in eius aevi codicibus obviam esse solent.

DE EDITIONIBUS INTERPRETATIONIBUS SCRIPTISQUE DIONEM ILLUSTRANTIBUS.

(Editiones interpretationesque ex ordine temporum recensebo: editiones litteris cursivis diductis, interpretationes — sive in latinam sive in hodiernam linguam Dio versus est — litteris cursivis scripta sunt. Xiphilini editiones et versiones a margine magis recedunt.)

Zonarae *ἐπιτομὴ ἱστοριῶν* quater vel potius quinquiens in lucem prodiit:

Ioannis Zonarae Monachi . . . compendium Historiarum, in tres Tomos distinctum . . . opus praeclarum ac diu desideratum nunc vero . . . labore Hieronymi Wolfii *Graece ac Latine . . . in lucem editum. Basileae per Ioannem Oporinum,* 1557.

Ioannis Zonarae Annales ed. Carolus du Fresne, Dom. du Cange. *Parisiis* 1686/87 2 vol. (in *Corpore scriptorum historiae Byzantinae Parisino.*)

Eadem editio repetita est Venetiis 1729.

Ioannis Zonarae Annales ex recensione Mauricii Pinderi, Bonnae 1841—1844 2 vol. (in *Corpore scriptorum historiae Byzantinae Bonnensi*), continet libros 1—12.

Ioannis Zonarae Epitome Historiarum cum Caroli Ducangii suisque annotationibus edidit Ludovicus Dindorfius. Lipsiae 1868—1875. — Ducangii notas ad Zonarae partem Dioneam habes p. 5—25 ed. Parisinae = p. 5—23 ed. Dind. (vol. 6).

---

1) Cf. luculentum exemplum 39, 27, 2, ubi perpulchre Reiskius *ἀφ' ἧς εἰ* restituit pro *σφίσι*.

Editiones Interpretationes

A. *Editiones et Interpretationes.*

1490 *Dionis Cassii Nicaei Nerva Cocceius, Traianus Nerva, Adrianus* et *conflagratio Vesaevi montis ex Dione* [p. 226—255 et p. 213 sq. ed. R. Steph.] Georgio Merula *Alexandrino interprete* in *Scriptoribus Historiae Augustae Latinis* editis primum per Ioannem Rubeum de Vercellis et postea saepius.

1510 *Philisci consolatoria ad Ciceronem e Graeco Dionis Cassii libro XXXVIII in Latinum versa a* Ioanne Aurispa. Parisiis 1510.

1526 *Di Dione Historico Greco delle Guerre Romane libri XXII tradotti in Toscano per* M. Nicolo Leoniceno *et nuovamente stampati in Venegia.* 1526 8°.[1])

1533 *Dione historico delle guerre et fatti de Romani, tradotto di Greco in lingua vulgare per* M. Nicolo Leoniceno. *Opera nuovamente venuta in luce ne piu in lingua alcuna stampata. Impresso in Vinegia per Nicolo d'Aristotile di Ferrara, detto Zopino, nell' anno di nostra salute MDXXXIII nel mese di Marzo.*

1542 iterum prodiit *nuovamente stampata Vinegia. MDXLII.*

Dion, historien grec, des faicts et gestes insignes des Romains, reduictz par Annalles et consulatz, commençant au consulat de Lucius Cotta et Lucius Torquatus . . . . jusques à la mort de Claude Néron. Premièrement traduict de grec en italien par messire Nicolas Leonicene, Ferrarois; et depuis de italien en vulgaire françois par Claude Deroziers *de Bourges en Berry. Avec les histoires à chaque livre convenables. — Nouvellement imprimé à Paris pour Arnoul et Charles les Angeliers frères, libraires* etc.

1548 *Τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν ἱστοριῶν εἰκοσιτρία βιβλία. Dionis Romanarum historiarum libri XXIII, à XXXVI ad LVIII usque. — Ex bibliotheca Regia. Lutetiae, Ex officina* Rob. Stephani, *Typographi Regii, typis Regiis M·D·XLVIII.*

---

1) De Leoniceni interpretatione egit Ioannes Maisel, *Observationes in Cassium Dionem*, Berolini 1888, qui quibusnam codicibus in vertendo Dione Leonicenus usus sit investigare conatus est. — Ad textum Dionis constituendum haec interpretatio utilitatem non habet.

Ex privilegio Regis. EDITIO PRINCEPS. Usus est codice Parisino n. 1689. Accedunt p. 474—498 *Castigationes in Dionem* ita exorsae: „*Cum unico exemplari, eóque valde mendoso usi essemus, de iis locis te admonere, quos adhibita coniectura, similiúmve locorum collatione emendatum iri speraremus, non incommodum fore putavimus: reliquos autem, in quibus apertiora menda haberentur, quàm ut ea probatione aliqua indigerent, seorsum annotare. Tu igitur Lector, pro tuo animi candore conatus nostros aequi boníque facito*". Menda illa leviora reperiuntur p. 498 his praemissis: *Ne haec quidem menda, licet leviora, quòd te legentem remorari posse videbantur, praetermittenda duximus. Τῶν ἄλλων γραφικῶν σφαλμάτων ἐπανόρθωσις.* Editiones Interpretationes

Castigationes autem magnam partem non Roberto Stephano deberi sed Henrico filio patet ex huius praefatione ad editionem suam a. 1591.

Explicit: *Excudebat Robertus Stephanus Typographus Regius, Lutetiae Parisiorum, Anno M·D·XLVIII, Prid. Cal. Febr.*

1551 *Ἐκ τῶν Δίωνος τοῦ Νικαέως Ρωμαϊκῶν ἱστοριῶν, ἀπὸ Πομπηΐου Μάγνου μέχρις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίας, ἐπιτομὴ Ἰωάννου Ξιφιλίνου. Dionis Nicaei Rerum Romanarum à Pompeio Magno ad Alexandrum Mamaeae, Epithome authore Ioanne Xiphilino. Ex bibliotheca Regia. Lutetiae, Ex officina* Roberti Stephani *typographi Regii, Regiis typis. M·D·LI. Cum privilegio Regis.* In fine adduntur *Variae Lectiones* et *Errata.* EDITIO PRINCEPS.

Dionis Nicaei rerum Romanarum a Pompeio Magno ad Alexandrum Mamaeae filium Epitome, Ioanne Xiphilino authore et Guillelmo Blanco *Albiensi interprete, ad Georgium Armeniacum, Cardinalem Ampliss.* Parisiis 1551.

1552 Roberti Stephani editio coniunctim cum Blanci interpretatione in lucem prodiit.

1558 *Dionis Cassii Nicaei, Romanae historiae libri (tot enim hodie extant) XXV. nimirum à XXXVI ad LXI.* [sic] *Quibus*

Editiones Interpretationes

(1558) *exponuntur res gestae à bello Cretico usque ad mortem Claudii Caesaris, quae est historia annorum circiter CXX. Nunc primùm summa fide diligentiaque de Graecis Latini facti,* Guilielmo Xylandro *Augustano interprete. His accesserunt eiusdem annotationes, in quibus autoris huius quamplurima aut restituuntur corrupta, aut explicantur obscura loca.*

Additum est Ioannis Xiphilini è Dione Compendium, Guil. Blanco Albiensi interprete: quae versio ab eodem Xylandro *diligenter est, ubi oportuit, castigata.*

Iidem libri Dionis ac Xiphilini seorsim Graecè quoque eduntur, accuratè ab eodem emendati.[1]) *Adhaec, rerum et verborum copiosissimus Index. Cum Caes. Maiest. gratia et privilegio ad decennium. Basileae, apud Ioannem Oporinum.*

Explicit: *Basileae, ex officina Ioannis Oporini, anno salutis humanae M·D·LVIII. Mense Martio.*

P. 621—676 habes adnotationes eius in Dionem et Xiphilinum, quibus addita est *genealogiae Caesarum à Iulio usque ad Neronem, brevis delineatio* (p. 669 sq.). Sequitur Index.

Xylander Dionem, R. Stephani editione usus, universum si spectas, bene vertit, quamquam haud pauca postea ab Henrico Stephano, Leunclavio, Reimaro aut correctius aut elegantius reddita sunt; corruptelas permultas rectissimo iudicio sanavit. Cumque praeterea libros 57—60, in duos adhuc contractos, diviserit in quattuor, indicemque rerum primus adiecerit, bene de Dione meruisse putandus est. Id tanto maiori ei laudi vertendum est, quod viginti tantum et quinque annos natus intra septem menses, impellente dura paupertate, editionem hanc absolvit. Suo iure in elegia in Dionem de se potuit praedicare:

Quod fieri studio, cura, assiduoque labore
Sollicita fieri quod potuitque fide:
Temporis angusti spacium quod pertulit, et quod
Hac fieri potuit conditione mea:
Fecimus.

1559 *Interpretatio Xylandri Lugduni apud Gulielmum Rovillium sub scuto Veneto* prodiit.

1562 *Epitome della Historia Romana di Dione Niceo di XXV Imper. Romani, da Pompeio magno fino ad*

1) Quod numquam factum est.

Editiones Interpretationes

(1562) *Alessandro figliuolo di Mammea, tradotto per* M. Francesco Baldelli, *allo Illustriss. et Reverendiss. Monsignore, il Signor Cardinale da Este, con Privilegii, in Venegia appresso Gabriel Giolito de Ferrari.*

1563/5 *Interpretatio italica* Francisci Baldellii Venetiis edita.

1568 Henricus Stephanus *Varios historiae Romanae scriptores Graecos et Latinos* edidit, inter quos *Xiphilinum* Graece et Latine, cui subiunxit *Emendationes quorundam Epitomes Xiphilini locorum* p. 610 sqq.

1582 *Excerpta Ursiniana* prodierunt, cf. p. XXXIV.

1584 *Interpretationis italicae* Francisci Baldellii altera editio.

1588 *Interpretatio francogallica* A. Canquii Parisiis edita.[1]

1590 Fridericus Sylburgius *Xiphilinum* Graece et Latine edidit inter *Romanae historiae Scriptores graecos minores,* Francofurti apud Wechelii heredes, vol. 3 p. 137—452. Addidit *in Dionis Epitomen Xiphilinianam notationes p.* 917—944 et *Indicem graecum.*

1591 *Τῶν Δίωνος τοῦ Κασσίου Ῥωμαϊκῶν ἱστοριῶν βιβλία πέντε καὶ εἴκοσι. Dionis Cassii Romanarum Historiarum libri XXV, ex Guilielmi Xylandri interpretatione. Excudebat* Henricus Stephanus *Anno M·D·XCI.* In praefatione coniecturas nonnullas protulit, complura sed leviora fere tacite in textu correxit.

1592 *Dionis Cassii Cocceiani Historiae Romanae libri XLVI partim integri, partim mutili, partim excerpti:* Ioannis Leunclavii *studio tam aucti quam expoliti. Fragmenta priorum XXXIV amissorum, et posteriorum XX librorum. Notae Leunclavii quibus Dionia plurima restituuntur. Adiectus Index copiosissimus. Francofurti apud Wechelii heredes, Claudium Marnium et Ioann. Aubrium.*

1592 *Ἐκ τῶν Δίωνος ἐκλογαὶ Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλινοῦ. E Dione Excerptae Historiae*

---

1) Huius libri notitiam habeo ex Catalogo librorum die 29 m. Apr. anni 1895 divenditorum ab *I. M. Heberle (G. Lempertz' Söhne)* Coloniae Agrippinae p. 122: (Cassii Dionis) *vie des 26 empereurs, abbr. p. Xiphilin, franç. p. A. Canque Par. 1588.*

Editiones Interpretationes (1592) *ab Ioanne Xiphilino. Ex interpretatione Guilielmi Blanci, a Guilielmo Xylandro recognita.* Henrici Stephani *in Ioannem Xiphilinum post duos egregios messores Spicilegium. Excudebet* Henricus Stephanus *Anno M·D·XCII.*

1606 Editio Graeco-latina Leunclavii. *Τῶν Δίωνος τοῦ Κασσίου τοῦ Κοκκηιανοῦ Ῥωμαϊκῶν ἱστοριῶν τὰ εὑρισκόμενα.* — (sequitur titulus Latinus, ut supra). *Accedunt et R. Stephani, G. Xylandri, Fr. Sylburgii, H. Stephani, F. Ursini, Notae, quibus Dioni infinitis locis qua lux, qua medela, simul accedit. Adiectus Index copiosissimus. Hanoviae. Typis Wechelianis, apud Claudium Marnium, et haeredes Ioan. Aubrii. MDCVI. Cum Sac. Caesareae Maiest. Privilegio ad sexennium.*

Leunclavii prior editio Latina uno anno ante, altera Graecolatina tredecim annis post mortem eius prodiit. De qua altera editione recte Reimarus: „heredes Andreae Wechelii (bibliopolae) cum privilegium haberent Caesareum in omnia Leunclavii scripta eaque non sine lucro divendi experirentur, seu suo motu, seu docti cuiusdam viri hortatu, consilium hoc omnino laudandum ceperunt, ut Graeca Latinis et aliorum pariter Dionis interpretum annotationes iterata editione vellent adiungere . . . . Habebant procul dubio exemplum Dionis et Xiphilini ex editione Henrici Stephani, quo usus erat Leunclavius, et ad cuius marginem praeter correctiones versionis Latinae etiam Graeci textus nonnullas emendationes notaverat, quales nunc in Graeco-latina editione Leunclaviana ad marginem comparent." Leunclavius, qui editionem suam Excerptis *περὶ πρέσβεων* nuper (1582) ab Ursino publici iuris factis ditare potuit[1]), Xiphilini epitomen inde a Claudio usque ad finem in libros 61—80 distinxit[2]), additis etiam consulum indicibus et argumentis Graece et Latine a se confectis, quem ad modum Dionis quoque libris 58 et 60, iam a Xylandro ab 57 et 59 seiunctis, fastos

1) Excerpta ex ultimis libris 60—80 desumpta et libros in codice Vaticano n. 1288 servatos (nam hos quoque Ursinus Excerptis *περὶ πρέσβεων* adiunxerat) Xiphilineis inseruit.

2) Priorem partem neglexit, nam „reperto fonte non opus est rivulis".

et rerum indices praemisit. Haec Leunclaviana divisio, quam non omnino rectam esse iam observavi (cf. p. LX), ad hunc usque diem in editionibus nostris est retenta. Editiones Interpretationes

Locos permultos Dionis et Xiphilini in margine vel in annotationibus sagaciter emendavit.

1610 *interpretatio francogallica* Antonii de Bandole (proprie Iean Baudoin secundum Barbier, *Dictionnaire des Anonymes et Pseudonymes*) Parisiis apud I. Richter prodiit.

1634 *Excerpta Valesiana* edita sunt, cf. p. IX.

1675 Iacobi Gronovii *Supplementa lacunarum in Aenea Tactico, Dione Cassio et Arriano de expeditione Alexandri, Lugduni-Batavorum apud Danielem de Gaesbeek.*

Gronovio prima L(aurentiani) codicis notitia debetur. Ex hoc enim libro Dionis lacunae eb eo suppletae sunt.

1678 *Histoire Romaine écrite par Xiphilin par Zonare et par Zosime, traduite sur les originaux grecs par* M. Cousin, *président en la Cour des Monnayes, Paris chez la veuve de Damien Foucault.*

1685 *Eadem editio* repetita Amstelodami et Hagae Comitis. Vol. 1 Xiphilinum continet.

1704 *interpretatio Anglica* Manningi, Londinii 2 vol.

1724 *Κασσίου Δίωνος Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας τὰ τελευταῖα βιβλία τρία εὑρισκόμενα καὶ ἀποκαθιστάμενα. Cassii Dionis Romanae historiae ultimi libri tres reperti restitutique studio ac labore* Nic. Carminii Falconis *Presbyteri, in utroque Iure et in sacra Theologia Doctoris et Protonotarii Apostolici, Romae ex typographia Chracas prope S. Marcum in via cursus ex authoritate superiorum.* — Libri sunt Dionis, qui in codice Vaticano n. 1288 servantur, additis Excerptis Ursinianis et Valesianis. Falco hoc uno nomine laudandus est, quod etiam dimidiatas codicis columnas ab Ursino neglectas satis diligenter excudendas curavit.

1747 *Κυιν. Κασσίου Δίωνος Κοκκηιανοῦ Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας ἐκ τῶν αὐτοῦ ὀκτογίντα* (sic) *βιβλίων Τόμος πρῶτος. Q. Cassii Dionis Cocceiani Romanae Historiae, ex eius octoginta libris, Tomus primus continens priores libros XXI; ab U. C.*

Editiones Interpretationes

(1747) *usque ad U. C. annum DCX post eversam Carthaginem et Corinthum nunc primum detectos, restitutos, concinnatosque, et nova fere versione et perpetuis suis, variorumque notis auctos studio et labore* Nic. Carminii Falconii etc. *Neapoli anno Domini MDCCXLVII apud Iosephum de Bonis publicum typographum, superiorum permissu.* Hominem fatuum et vaniloquum Reimarus satis et fortasse plus quam satis est perstrinxit. Hoc tamen non obliviscendum, Falconem ex Zonara libros priores Dionis restituentem rectam viam primum esse ingressum, etiamsi merito vituperatur in eo, quod Dionysii quoque frusta quaedam et Plutarchi vitas aliquot tamquam Dionea edidit.

1750/52 *Τῶν Δίωνος τοῦ Κασσίου τοῦ Κοκκηιανοῦ Ῥωμαϊκῶν ἱστοριῶν τὰ σωζόμενα. Cassii Dionis Cocceiani Historiae Romanae quae supersunt.*

Volumen I quod complectitur Fragmenta librorum I—XXXV cum annotationibus maxime Henrici Valesii, libros XXXVI—LIV integros cum annotationibus Ioannis Alberti Fabricii ac paucis aliorum. Graeca ex codicibus MSS. et fragmentis supplevit emendavit Latinam versionem Xylandro-Leunclavianam limavit Varias lectiones Notas Doctorum et suas cum apparatu et indicibus adiecit Hermannus Samuel Reimarus.

Volumen II quod complectitur Libros Dionis LV—LX passim mutilos et breviatos cum annotationibus Ioannis Alberti Fabricii et nonnullis aliorum, Libros item Dionis LXI—LXXX ex compendio Io. Xiphilini cum annotationibus Hermanni Samuelis Reimari *qui et ubiris fragmenta reperta suis locis inseruit, Varias lectiones et annotationes subiecit, versionem castigavit Apparatum annotationum et emendationum cum Indice Graeco et Latino adiunxit. Hamburgii, Sumtibus Christiani Heroldi.*

Priores cum Roberti Stephani textum emendare satis habuissent, Reimarus primus novos codices adhibuit. Inter quos fuit L(aurentianus 70, 8), quem Iacobus Gronovius

Florentiae reppererat (vide supra s. a. 1675) cuiusque variam lectionem integram a patre factam Gronovius filius Reimaro subministravit, tum V(aticanus n. 144), a Cardinale Angelo Mario Quirino, Bibliothecae Vaticanae praefecto, collatus.[1]) Itaque iam usque ad librum 54 his praesertim codicibus Reimari editio nititur. Quid praeterea in ea novatum sit, titulus libri pro illorum temporum more amplitudine excellens, satis declarat. Ex virorum doctorum adnotationibus seorsim tamen memorandae videntur Iacobi Palmerii animadversiones in *Exercitationibus ad optimos auctores Graecos* p. 242—267, Turnebi notae marginales ad Roberti Stephani editionem, item Obadiae Oddey Britanni, qui et ipse Dionis edendi consilium ceperat, emendationes in H. Stephani exemplari adnotatae, denique Anonymi cuiusdam, quem Reimarus N appellavit, coniecturae in exemplari editionis alterius Leunclavii repertae. Sed ante omnia nominandae sunt praeter Wesselingii *Epistolam criticam* ad Reimarum paucas nec inutiles observationes continentem, Ioannis Iacobi Reiskii *Animadversiones* ad Dionis libros 60 priores, quae serius a Reimaro acceptae in Addendis editae sunt. Reiskii laudes praedicare hodie inutile: agnoverunt posteri quod aequales plerique videre aut nolebant aut nequibant. Egregii critici acumen et iudicandi sollertia quantum Dioni profuerit innumeri loci testantur, quae peccavit praepropera eius festinatio iam oblivioni sunt tradita. — Praecipuum vero Reimarianae editionis ornamentum adnotationes sunt *rerum memorabilium explicationem continentes* partim Fabricii soceri partim ipsius editoris. Hae etiam hodie post 150 annos magno cum fructu consuluntur. Quibus quid voluerit ipse indicat praef. § 10: *Nam et ex aliis historiae scriptoribus, qui eadem tradiderant, plenius et explicatius non pauca sisti iuvabat; et varietatem ac dissensum narrantium annotari: vel cum Dio in multis hallucinatus a vero aberrasset, reprehendi scriptorem ne incautos in fraudem induceret: denique cum et plurima scitu dignissima, nec a quoquam veterum memoriae prodita contineat, quae sine monitore obiter forte et absque fructu legerentur, haec ipsa signatius denotari et uberius explicari.*

Editiones Interpretationes

1) Praeterea in Reimari usum a Quirino collatus est codex Vaticanus n. 993 nullius pretii.

Editiones Interpretationes

Nec silentio praetermittendus Index Graecus copiosissimus optimeque confectus, Rerumque index priorum editionum magno opere auctus.

1783/96 *Dio Cassius Römische Geschichte aus dem Griechischen übersetzt von* Joh. Augustin Wagner, Francofurti 5 vol.

Adiectae sunt annotationes nonnullae.

1786—1818 *Des Titus Dio Kassius Kokkeianus Jahrbücher Römischer Geschichte. Aus dem Griechischen übersetzt, und mit Anmerkungen versehen von* Abraham Jakob Penzel Lipsiae 4 vol.

Continet interpretationem librorum 36—53, cf. Sturz. vol. 7 p. 565.

1790/92 *interpretatio Italica* Ioannis Viviani Romae prodiit 4 voluminibus. Iterum impressa Mediolanii a. 1823.

1798 *Dionis Cassii Historiarum Romanarum fragmenta, cum novis earundem lectionibus* a Iacobo Morellio, *Bibliothecae Venetae Praefecto, nunc primum edita. Bassani ex typographia Remondiniana.* — Eadem a Chardon de la Rochette „*forma maiori ad Reimarianam editionem accommodata, denuo excusa*“ sunt Parisiis typis I. I. Delance anno 1800.

Morellius hoc libello ex codice M(arciano 395), cuius praestantiam agnoverat, varias lectiones et lacunarum supplementa publici iuris fecit.

1814 in Anecdotis Graecis Bekkeri edita sunt *fragmenta Dionis tertii lexici Segueriani,* de quibus cf. p. LIV.

1824/5 *Τῶν Δίωνος τοῦ Κασσίου τοῦ Κοκκηιανοῦ Ῥωμαϊκῶν ἱστοριῶν τὰ σωζόμενα. Dionis Cassii Cocceiani Historiarum Romanarum quae supersunt. Graece ex codicibus MSS. aliisque subsidiis supplevit et emendavit, Xiphilini epitomen librorum Dionis Cassii aeque emendatam addidit, Latina versio ut Graecis verbis magis responderet operam dedit, Fragmenta et Indicem Graecum valde auxit, Annotationes ex editione Reimariana omnes repetiit, multasque tam Ioh. Iac. Reiskii et aliorum quam suas notas adiecit* Fridericus Guilielmus Sturzius. *Lipsiae in libraria Kuehniana.* 8 vol. Anno 1843 volumen nonum additum

est *Excerpta Vaticana* anno 1827 ab Angelo Maio edita complectens. Editiones Interpretationes

In editione Sturziana Reimarianam habes integram. Lacunarum supplementa Morellii (ex cod. M) in editionem suam intulit nec tamen in textum ausus est recipere. Praeterea in Sturzii usum collati sunt codices L(aurentianus 70, 8) iterum, et Laurentianus 70, 10 (L b) et Taurinensis. Adnotationibus ex Reimari editione repetitis nonnullas addidit desumptas *ex epistolis Reimari et Reiskii mutuis, quae in huius vita editae sunt, ex Reimari de vita et scriptis Ioannis Alberti Fabricii commentario, ex Ioannis Toupii emendationibus in Suidam et Hesychium et alios lexicographos Graecos, ex Gilberti Wakefield Silva critica, denique ex Schaeferi et Lobecki scriptis.* Hic illic textui Dioneo vitio laboranti opem tulit.

1826 *Des Dio Cassius Geschichte der Römer übersetzt von* Fr. Lorenz. vol. 1. Jenae.

1827 *Excerpta Vaticana* edita sunt, cf. p. XVI sqq. et XLI sqq.

1829 *Editio stereotypa Caroli Tauchnitzii,* Lipsiae 4 vol. (nova impressio 1870—1877).

1831 *Des Dio Cassius römische Geschichte übersetzt von* L. Tafel, Stuttgarti 1831—1844 3 vol.

1839 *Fragmenta Parisina* publici iuris fecit F. Haase, cf. p. XXXV.

1845/70 *Histoire Romaine de Dion Cassius, traduite en français avec des notes critiques, historiques etc. et le texte en regard, collationné sur les meilleurs éditions et sur les manuscrits de Rome, Florence, Venise, Turin, Munich, Heidelberg, Paris, Tours, Besançon par* E. Gros. Parisiis apud Firmin Didot 1845—1870. 10 vol. Post Grosii mortem vol. 5—10 edidit V. Boissée.

Gros primus fragmenta librorum 1—35 (exceptis tamen iis, quae Bekkerus in Anecdotis et Haase ediderant) ex temporum ordine digessit. Adnotationes eius suam habent utilitatem neque infeliciter locis aliquot Dionem emendavit. Praeterea bene fecit, quod codicem Turonensem contulit. Sed apparatus criticus Grosii ad libros integros ineptis et absurdis lectionibus ex codicibus nullius pretii corrasis foede est inquinatus atque insuper erroribus scatet.

Editiones Interpretationes

1849 *Cassii Dionis Cocceiani Rerum Romanarum libri octoginta ab* Immanuele Bekkero *recogniti.* Lipsiae, apud Weidmannos.

Plane egregia sunt Bekkeri de Dione merita. Lectiones codicum L et M ubique praeferendas esse perspexit, quanquam hic illic lapsus nec ceteros libros omnes ab illis pendere intellegens. Sed praecipua Bekkerianae editionis virtus in re critica cernitur. Incredibile dictu est, quot locos Dioneos coniecturis suis sanaverit. Nam opes criticas, praeter eas quas aut Reimari Sturziique industria collegerat aut Reiskii ingenium pepererat, frustra cum requisivisset[1]), licere sibi putavit, ut proprias vires periclitaretur (cf. praef.).

Coniecturarum autem Bekkeri bona pars certae emendationes dicendae sunt, quas sine ulla dubitatione in textum recipias; multae probabiles sunt, paucae tantum eiusmodi, ut statim abicias. Ex omnibus manifestum est Bekkerum tam Graecitatis quam Dionei sermonis intimam habuisse notitiam atque sano et sobrio iudicio quid scriptum oporteret distinxisse.

1863/65 *Δίωνος Κασσίου Κοκκηιανοῦ Ῥωμαϊκὴ ἱστορία. Dionis Cassii Cocceiani Historia Romana. Cum annotationibus* Ludovici Dindorfii. Lipsiae B. G. Teubner 5 vol., quorum quintum i. a. Xiphilini priorem partem (librorum 36—60 epitomen) complectitur, post H. Stephanum Graece seorsim non editam.

Annotationes Dindorfii numquam in lucem prodierunt, neque omnino Dindorfius in edendo Dione multum praestitit. Recto tamen iudicio usus codices L et M semper, etiam in locis corruptis, secutus est[2]), quod nondum

---

1) Codex tantum Vaticanus n. 1288 in eius usum denuo collatus est.

2) Sane mirandum est Dindorfium nondum plane perspexisse, qua cognatione cum L et M ceteri codices sint coniuncti. Nam sic scribit in praefatione „*scripti ambo* (sc. L et M), *antequam existeret, qui partim lacunas illorum utcunque explere, partim vitia pro captu suo emendare studeret*“ et paulo post de L b: „*nam adeo sui similis est per omnes viginti quinque, qui codicibus Mediceo et Veneto servati sunt, libros, ut unum eundemque fuisse putem hominem, qui codicem Laurentiano Marcianoque nactus similem eum ut posset corrigeret eiusque minores lacunas ex ingenio, maiores e Xiphilino sarciret.*“ Quod si ita esset, lectiones L b (utpote codicis eiusdem quidem familiae atque L et M, nec tamen ab his ipsis derivati) ubique respiciendas fuisse apparet.

fecerat Bekkerus. Coniecturae Dindorfii paucae sunt et bonae. Editiones Interpretationes

1890/94 *Δίωνος Κασσίου Κοκκηιανοῦ Ῥωμαϊκὴ ἱστορία. Dionis Cassii Cocceiani Historia Romana. Editionem primam curavit* Ludovicus Dindorf, *recognovit* Ioannes Melber. Lipsiae, B. G. Teubner vol. 1 et 2.

B. *Scripta Dionem illustrantia.*[1])

1. Scripta critica et exegetica.

I. R. C. Krebs, *lectiones Diodoreae*, Hadamarae 1832. (Insunt nonnullae ad Dionem emendationes.)

Iul. Pflugk, *schedae criticae*, Gedani 1835.

Iuli Pflugki *emendationes ad Dionem Cassium*, ex schedis eius edidit I. Marquardt. *Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft* IV, Nr. 39 et 40. 1846.

A. Hug, *Observationes criticae in Cassium Dionem*, Bonnae 1855.

H. v. Herwerden, *Spicilegium Vaticanum*, Lugduni-Batavorum 1860 p. 152—186 (Collatio Excerptorum Vaticanorum *περὶ γνωμῶν* cum supplemento Emendationum).

H. I. Heller, *Adnotationes ad Cassium Dionem*, *Philologus* 1864 p. 149—153.

S. A. Naber, *Over de grondslagen der critiek van Dio Cassius, Verslagen en Mededeelingen der Koninklyke Akademie van Wetenschappen, Afdeeling Letterkunde, Eerste Reeks, Deel X* p. 288—314, 1866. In quo multa insunt perutilia nec tamen probandum est id quod imprimis vir clarissimus demonstrare conatus est, Dionem ad stilum suum formandum non ipsos veteres scriptores legisse — Herodotum, Xenophontem, Platonem, praesertim Thucydidem — sed Phrynichi libros *περὶ Ἀττικῶν ὀνομάτων* (cf. p. 304). Naberi opinionem refutavit iam L. Dindorfius *l.* infra *l.* Ceterum non negandum videtur Dionem etiam Phrynichi libros in manibus habuisse.

S. A. Naber, *Εἰς Κάσσιον Δίωνα, Λόγιος Ἑρμῆς*, 1867 p. 403—424.

L. Dindorf, *Dio Cassius und Phrynichus. Jahrb. f. class. Phil.* 99 (1869) p. 1 sqq.

F. K. Hertlein, *Conjecturen zu griechischen Prosaikern*, Progr. Wertheim 1873.

1) Cf. quoque p. XCVII et Sturz. vol. 7 p. 570.

Scripta Dionem illustrantia

H. Haupt, *Neue Beiträge zu den Fragmenten des Dio Cassius, Hermes* 14 p. 432—446.

H. van Herwerden, *Lectiones Rheno-Traiectinae*, Lugduni-Batavorum 1882, p. 78—95.

S. A. Naber *ad Dionem Cassium, Mnemosyne, N. S.* 4, p. 331, 336, 340, 343, 344, 349; 5, p. 216, 389, 395; 7, p. 74; 8, p. 251; 14, p. 75 sqq.; p. 130 sqq.; 16, p. 109 sq.

C. G. Cobet, *ad Dionem Cassium, Mnemosyne N. S.* 6, p. 446—448; *Imitationes*, ibid. 7, p. 40—48; *ad Dionem Cassium* ibid. 10, p. 193—210.[1])

Madvig, *Adversaria critica*, Hauniae 1884, p. 79 sqq.

I. Maisel, *Observationes in Cassium Dionem*, Berolini 1888.

I. Melber, *Beiträge zur Neuordnung der Fragmente des Dio Cassius, Sitzungsber. d. bayr. Akad. der Wissensch.* 1889, p. 93—118, cf. *Blätter f. d. bayr. Gymn.* 26 p. 317 sq.

Th. Hultzsch, *Zu Cassius Dio, Jahrb. f. class. Phil.* 141 (1890) p. 213 sq.

U. Ph. Boissevain, *Ein verschobenes Fragment des Cassius Dio, Hermes* 25 (1890) p. 329—339.

2. Scripta ad grammaticam et elocutionem Dionis spectantia.

Niemeyer, *Zu Cassius Dion, Jahrb. f. class. Phil.* 113 p. 583 sq.

E. Litsch, *de Cassio Dione imitatore Thucydidis*, Diss. Friburg. 1893.

E. Kyhnitzsch, *de contionibus, quas Cassius Dio historiae suae intexuit, cum Thucydideis comparatis*, Diss. Lips. 1894.

3. Scripta Dionis historiam illustrantia.[2])

R. Wilmans, *de Dionis Cassii fontibus et auctoritate*, Berolini 1836.

M. Grasshof, *de fontibus et auctoritate Dionis Cassii*, Bonnae 1867.

O. Clason, *Cassius Dio 52, 20 über die leges annales der römischen Kaiserzeit*, Vratislaviae 1870.

J. G. Fischer, *de fontibus et auctoritate Cassii Dionis*, Lipsiae 1870.

---

1) Praeterea Cobeti adnotationes in exemplaris sui margine liberalitate Bibliothecae Leidensis praefecti consulere mihi licuit, quas tamen plerasque Cobetus ipse iam evulgaverat. Quae praeter has memorandae videbantur, eas dedi signatas *Cob.*(m).

2) Cf. quoque H. Haupt *Jahresbericht Philologus* 39, p. 541—548; 40, p. 139—166; 41, p. 140—158; 43, p. 678—701; 44, p. 132—163 et 557—578.

Scripta Dionem illustrantia

H. Christensen, *de fontibus a Cassio Dione in vita Neronis enarranda adhibitis,* Berolini 1871.

M. Posner, *quibus auctoribus in bello Hannibalico enarrando usus sit Dio Cassius,* Bonnae 1874.

G. Sickel, *de fontibus a Cassio Dione in conscribendis rebus inde a Tiberio usque ad mortem Vitellii gestis adhibitis,* Gottingae 1876.

G. Heimbach, *quid et quantum Cassius Dio in historia conscribenda inde a libro XI usque ad librum XLVII e Livio desumpserit,* Bonnae 1878.

R. Ferwer, *die politischen Anschauungen des Cassius Dio,* Progr. Gross-Glogau 1878.

D. G. Ielgersma, *de fide et auctoritate Dionis Cassii Cocceiani,* Diss. Leid. 1879.

A. Baumgartner, *über die Quellen des Cassius Dio für die ältere römische Geschichte,* Tubingae 1880.

A. Deppe, *des Dio Cassius Bericht über die Varusschlacht verglichen mit den übrigen Geschichtsquellen,* Detmold. 1880.

F. Beckurts, *Zur Quellenkritik des Tacitus, Sueton und Cassius Dio,* Brunsviciae 1880.

Breitung, *Bemerkungen über die Quellen des Dio Cassius LXVI—LXIX,* Progr. Markirch. 1882.

H. Grohs, *der Wert des Geschichtswerkes des Cassius Dio als Quelle für die Geschichte der Jahre* 49—44 v. Chr., Züllich. 1884.

I. Melber, *der Bericht des Dio Cassius über die gallischen Kriege Caesars,* Monachii 1891.

P. Meyer, *de Maecenatis oratione a Dione ficta,* Berolini 1891.

A. v. Gutschmid, *Kleine Schriften* 5, (1894) p. 547—554.

Pauca sunt, quae de hac editione praemonenda videntur.

Quod ad librorum 1—35 deperditorum reliquias attinet, in textum tantum recepi ea fragmenta, quae ipsa Dionis verba exhibent:

Excerpta Constantiniana, quamquam haud raro contracta sunt atque initio et in fine praesertim eclogarii manum produnt,

Excerpta e Florilegiis petita,

Excerpta Anonymi in Bekkeri Anecdotis.

Fragmenta Parisina.

Fragmenta autem Constantiniana, ut appareat quo ordine in

Editio nostra

codicibus legantur, numeris notavi. Quos numeros qui perlustraverit, me a codicum ordine numquam recessisse videbit, nisi quod Exc. Vat. 92 et 93 inter 88 et 89 collocanda erant (cf. p. 338). Vide quoque ad fr. 1, 1; 24, 1; 35, 9.

Excerptorum dispositionem, quam Grosius primus, post eum Bekkerus instituit, a Melbero iam ope Zonarae compluribus locis correctam, ego amplius hic illic immutavi (vide exemplum insigne p. 138). Quod quas ob causas fecerim, ubi opus erat, lectorem monui. Servavi tamen ubique Bekkerianos Dindorfianosque numeros. Id incommodi aliquid habere non est negandum, quamquam in adnotatione critica semper indicandum curavi, ubinam excerptum omissum aut transpositum reperiri possit.[1]) Sed cavendum mihi videbatur, ne in posterum si quis fragmentum Dioneum accurate indicare vellet, ter quaterve ei indicandum esset in hunc modum: fr. 57, 50 Bekk. Dind. = 56, 53 Melb. = x, y Boiss. Fragmenta iam poterunt laudari solo numero (nam numeri Bekkeriani Dindorfiani mei iidem sunt)[2]), nisi editionis Melberianae numerum addere mavis, et omne fragmentum, quod aut solo numero aut addito *Bekk. Dind.* citatur, in hac editione, quippe eodem numero notatum, sine ullo negotio reperias.[3])

Epitomen Zonarae, quem Dionea verba saepe immutasse constat, item Tzetzae ceterorumque Byzantinorum fragmenta, in quibus quantum insit, quod proprie Dioneum vocari possit, saepe difficile est dictu, in calce paginarum imprimenda curavi. Zonarae capita, quae longissima sunt, in paragraphos distribui. Ubi scriptor Byzantinus non tantum Dionem sed etiam Plutarchum secutus est, Dionea fragmenta diligenter excerpsi. In Zonarae textu constituendo ab auctoritate codicum, quorum duo circiter 150 annis tantum postquam vixit

---

1) Data occasione moneo fr. 2, 5 non inter fr. 43, 20 et 22 verum p. 174 legi.

2) Capitis tamen 57 paragraphi 14—45 Dindorfianae apud Bekkerum sunt 15—46; praeterea in c. 102. 106. 110 numeri discrepant.

3) Numeros eo minus mutare volui, quod non mihi persuaseram ordinem a me restitutum in posterum totum servari posse. Crediderim potius, ubi chronica lexica florilegia Byzantina melius quam adhuc factum est, explorata erunt, fore ut inde Dioneis reliquiis haud ita pauca fortasse accedant. Quod inprimis quidem valet de historia aetatis imperatoriae, sed etiam vetustiorum vel potius vetustissimorum temporum frusta Dionea in eis latere non absimile videtur. Neque hoc praefracte negandum inter Planudea fragmenta inesse posse quod Dionis sit. Fieri quoque potest, ut melior dies doceat unum alterumve fragmentum adhuc receptum cum Dione nihil habere commune.

Zonaras exarati sunt, fere nusquam recedendum putavi, veritus ne ipsius Zonarae potius quam librariorum manum corrigerem. Editio nostra

Has prioris partis reliquias in libros divisi, de qua re vide quae supra p. LV sq. dicta sunt.

In libris 36 sqq. locos, qui in Excerptis Constantinianis, apud Xiphilinum, in Bekkeri Anecdotis comparent, in margine indicavi, item codicum folia, ut si qua forte dubitatio de lectione a me allata oriatur, facili negotio quid in codice scriptum sit, indagari possit.

Vitia orthographica codicum fere neglexi. Coniecturas virorum doctorum, quas quidem memorare utile erat, in adnotatione critica attuli omnes, etiamsi minus probarem. Quae si a duobus pluribusve factae erant, eius tantum nomen apposui, qui primus protulit. Mea conamina et amicorum raro in textum admisi, eaque tantum quae certissima videbantur, veluti fr. 43, 18; 57, 18; 102, 3 (Kuiper.), fr. 36, 6; 37, 1; 39, 38, 6 (Polak.), fr. 57, 63; 57, 71; 57, 82; 87, 2. Sed in locis admodum lacunosis paulo liberius versatus sum, vide e. gr. fr. 36, 32; 57, 7; 57, 64, al. Ad nominum propriorum orthographiam magnam adhibui diligentiam, quam si quis nimiam appellare malit, ipse non magno opere refragrabor. Intra editionis criticae fines me tenere semper studui, sed *τὸ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν* non ubique me evitasse confitendum est.

Propero ad finem. Monendum nihil superest, restat iucundius aliquid. Nempe gratiae mihi agendae sunt, quae ex imo pectore agentur, omnibus, qui me hanc editionem parantem auxilio suo adiuverunt, inter quos praeter Theodorum Buettner-Wobst Eduardum Scheer Hieronymum Vitelli iam supra memoratos, nominatim mihi dicendi sunt Theodorus Mommsen, Augustus Mau, bibliothecarum Bruxellensis, Burdigalensis, Leidensis, Parisinae praefecti, in primis vero Henricus van Herwerden, v. c., in Universitate Ultraiectina collega aestumatissimus, qui grandem coniecturarum messem ad Dionem suum peramice per litteras mecum communicavit. Quorum quae recipiendae erant haud paucae, eas signatas habes *v. Herw. (litt.)*. Etiam plus beneficii in me contulerunt amici duo, Conradus Kuiper Harlemensis, Hermannus Polak, collega olim Roterodamensis nunc Groninganus. Hi plagularum emaculandarum ingratum laborem mea causa gratum putantes totum opus mecum perlustrarunt.[1]) Magnum id erat, sed

1) Usque ad p. 449 Kuiper., qui inde a p. 113 inceperat.

accedebat aliud. Uterque quid sibi inter legendum observatu dignum videbatur, in margine adnotabat adscribebatque coniecturas et emendationes suas, quibus ea condicione uterer, ut quidquid minus rectum certumve aestimabam seponerem. Quibus viris et ingenii sollertia et doctrinae praestantia excellentibus quid haec editio debeat Dionis studiosi grato animo mecum agnoscent.

Groningae mense Octobri MDCCCLXXXXV.

APPENDIX

A. FRAGMENTA PLUTARCHI DIONEIS IN COLLECTANEIS CONSTANTINIANIS INSERTA.

Non recepi inter Dionis fragmenta decem ex Constantinianis Excerptis, quae partim iam omiserant Bekker et Dindorf, omnia Melber: Ursiniana quattuor U[G] 25. 26. 27. 28 (cf. p. 345) et sex Valesiana V 106. 107. 108. 109. 110. 111 (cf. p. 347). Etenim in mediis fragmentis Dioneis titulorum *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους* (U[G]) et *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας* (V) hoc loco inveniri excerpta, quae ad verbum fere cum Plutarcho in vita Sullae oongruant, observaverat iam Valesius. Qui propterea Dionem in hac historiae suae parte Plutarchi scrinia impudenter compilasse opinatus indignabundus exclamat: „adeo furaces et plagiarii Graeci fere omnes deprehenduntur“ (adnot. in collect. Constant. p. 91). Cui merito oblocutus Reimarus. Is, qui Dionem tamquam digitos suos nosset, haec omnia ei abiudicanda esse perspexit. „Si“, inquit, „is mos Dioni fuisset, ut Plutarchi se spoliis ditaret: qui fit, ut in uno Sulla furtum subsistat? ut alibi nusquam nec aliorum scriptorum nec Plutarchi verba sibi vindicarit, cum toties occasio fuisset eadem narranti?“ Et paulo post: „equidem confidenter provoco ad omnes in utroque scriptore versatos, ut in tota historia, quae nimirum indubie Dionis est, quaeque eadem a Plutarcho satis copiose ut solet enarratur, vel unicum ambitum verborum ostendant utrinque eundem.“ Denique: (Photius eum) „imitatorem veterum, maxime Thucydidis, salva tamen perspicuitate, fuisse praedicat: nemo autem unquam furti eum postulavit. Iam quis in una Sullanorum temporum historia fecisse Dionem sibi persuadeat, quod nusquam fecit alias, quod longe infra se putabat, cuius nullam praebuit cuiquam suspicionem, et ad quod faciendum propriae facultatis inopia non cogebatur? Profecto alia subsit causa necesse est, cur hodie aliena quaedam Dioniis eaque unico tantum in loco admixta deprehendamus“ (praef. § 13). Quam causam hanc fuisse putat: cum casu quodem Dionis libri hac parte lacuna laborarent, eam ex Plutarchi *Sulla* librarios sarciisse; eiusmodi autem exemplar Constantiniano epitomatori in manibus fuisse. Probabile hoc, quamquam eodem iure, ut mihi videtur, possis conicere lacunam in Dionis opere deprehendisse epitomatorem, hanc ipsum e Plutarcho explevisse.

Haec fragmenta dedi fere quem ad modum in codicibus leguntur.

Excerpta Plutarchi

U^G 25 = U p. 386 (fr. 105, 1 B. D).

ὅτι ὁ Ἀρχέλαος παρεκάλει τὸν Σύλλαν διαλλαγῆναι πρὸς τὸν Μιθριδάτην. δεξαμένου δὲ τούτου τὴν πρόκλησιν ἐγένοντο συνθῆκαι· Μιθριδάτην μὲν τὴν Ἀσίαν ἀφεῖναι καὶ Παφλαγονίαν, ἐκστῆναι δὲ Βιθυνίας Νικομήδῃ καὶ Νικομηδείας Ἀριοβαρζάνει, καταβαλεῖν δὲ Ῥωμαίοις δισχίλια τάλαντα καὶ δοῦναι ναῦς ἑβδομήκοντα χαλκήρεις μετὰ τῆς οἰκείας παρασκευῆς· Σύλλαν δὲ ἐκείνῳ τήν τε ἄλλην ἀρχὴν βεβαιοῦν καὶ σύμμαχον Ῥωμαίων ψηφίσασθαι. ταῦτα οὕτως ὡμολογήθη. καὶ ἐβάδιζε διὰ Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ἔλαβε μεθ᾽ ἑαυτοῦ τὸν Ἀρχέλαον ἐν τιμῇ, καὶ νοσήσαντος ἐπισφαλῶς περὶ Λάρισσαν ἐπιστήσας τὴν πορείαν ὡς ἑνὸς τῶν ὑφ᾽ αὐτὸν ἡγεμόνων καὶ στρατηγῶν ἐπεμελήθη. ταῦτα δὲ διέβαλλε τὸ περὶ Χαιρώνειαν ἔργον, ὡς οὐχὶ καθαρῶς ἀγωνισθέν, καὶ ὅτι τοὺς ἄλλους Μιθριδάτου φίλους οὓς εἶχεν αἰχμαλώτους, ἀποδοὺς ὁ Σύλλας Ἀριστίωνα μόνον ἀνεῖλεν, Ἀρχελάῳ διάφορον ὄντα· μάλιστα δὲ ἡ ⟨δο⟩θεῖσα γῆ τῷ Καππάδοκι μυρίων πλέθρων ⟨ἐν⟩ Εὐβοίᾳ καὶ τὸ Ῥωμαίων φίλον αὐτὸν καὶ σύμμαχον ἀπογραφῆναι.

= Plut. *Sull.* 22, 5—23, 2. — vs. 3. 4 = Suid. *s. v.* ἐκστῆναι.

10 τῶν om. B 14 ⟨δο⟩θεῖσα Urs. 15 τῷ Καππάδοκι M, τῶν Καππαδόκων B ⟨ἐν⟩ add. Urs. τὸ Urs., τῇ MB.

U^G 26 = U p. 387 (fr. 105, 2 B. D).

ὅτι πρεσβευτῶν παραγενομένων παρὰ τοῦ Μιθριδάτου πρὸς Σύλλαν καὶ τὰ μὲν ἄλλα φασκόντων δέχεσθαι, Παφλαγονίαν δὲ ἀξιούντων μὴ ἀφαιρεθῆναι, τὰς δὲ ναῦς οὐδὲ ὅλως ὁμολογηθῆναι, χαλεπήνας ὁ Σύλλας „τί φατε“ εἶπεν „Μιθριδάτης Παφλαγονίας ἀντιποιεῖται καὶ περὶ τῶν νηῶν ἔξαρνός ἐστιν; ὃν ἐγὼ προσκυνήσειν ἐνόμιζον εἰ τὴν δεξιάν αὐτῷ καταλείποιμι χεῖρα, δι᾽ ἧς τοσούτους Ῥωμαίων ἀνεῖλεν· ἑτέρας μέντοι φωνὰς ἀφίησι διαβάντος μου εἰς τὴν Ἀσίαν. νῦν δὲ ἐν Περγάμῳ καθήμενος, ὃν οὐχ ἑώρακε διαστρατηγεῖ πόλεμον“. οἱ μὲν οὖν φοβηθέντες ἡσύχαζον. ὁ δὲ Ἀρχέλαος ἐδεῖτο τοῦ Σύλλου καὶ κατεπράυνε τὴν ὀργήν, ἁπτόμενος τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ καὶ δακρύων· καὶ ἔπεισεν ἀποσταλῆναι πρὸς Μιθριδάτην· διαπράξασθαι γὰρ ἐφ᾽ οἷς βούλεται τὴν εἰρήνην· εἰ δὲ μὴ πεῖσαι κτενεῖν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπὶ τούτοις.

= Plut. *Sull.* 23, 3—4.

5 εἰ] εἰ δὲ B 8 οἱ] ὁ B 12 πεῖσαι] πῖσαιοι M.

U^G 27 = U p. 388 (fr. 105, 3 B. D.).

ὅτι συνεισῆλθεν ὁ Σύλλας τῷ Μιθριδάτῃ ἐν Δαρδάνῳ τῆς Τρῳάδος ἔχων ναῖς διακοσίας ἐνήρεις, καὶ τῆς πεζῆς δυνάμεως ὁπλίτας μὲν δισμυρίους, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους· Σύλλας δὲ τέσσαρας σπείρας καὶ διακοσίους ἱππεῖς. ἀπαντήσαντος δὲ τοῦ Μιθριδάτου καὶ τὴν δεξιὰν προτείνοντος ἠρώτησεν αὐτὸν εἰ καταλύσει τὸν πόλεμον ἐφ᾽ οἷς ὡμολόγησεν Ἀρχέλαος.

= Plut. *Sull.* 24, 1. — vs. 1 sq. = Suidas *s. v.* ἐνήρης ναῦς.

2 πεζῆς] πεζικῆς B.

U[G] 28 = U p. 388 (fr. 105, 4 B. D.). Excerpta Plutarchi

ὅτι τὰς συνθήκας ποιήσαντες Σύλλας καὶ Μιθριδάτης Ἀριοβαρζάνην καὶ Νικομήδην τοὺς βασιλεῖς διήλλαξαν. καὶ ὁ μὲν Μιθριδάτης ἑβδομήκοντα ναῦς παραδοὺς καὶ τοξότας ὡς πλείστους ἐν αὐταῖς εἰς τὸν Πόντον ἀποπλεῖν ἔμελλεν, ὁ δὲ Σύλλας ἀχθομένους ἰδὼν τοὺς στρατιώτας τῇ διαλύσει, τὸν γὰρ ἔχθιστον τῶν βασιλέων καὶ πεντεκαίδεκα μυριάδας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ῥωμαίων ἀποσφαγῆναι παρασκευάσαντα, δεινὸν ἡγοῦντο μετὰ πλούτου καὶ λαφύρων ὁρᾶν ἐκπλέοντα τῆς Ἀσίας, ἣν ἔτη τέσσαρα λεηλατῶν καὶ φορολογῶν διετέλεσεν. ὁ δὲ ἀπελογεῖτο, ὡς οὐκ ἦν Φλάκκῳ καὶ Μιθριδάτῃ πολεμεῖν, εἰ συσταίησαν, δυνηθείς.

= Plut. *Sull.* 24, 3. 4.

4 ἔμελλεν Leuncl., ἔμελλον ABM 8 διετέλεσεν] διετέμεσεν B 10 δυνηθείς] δυνηθεῖεν M.

V. 106 (p. 646) = p. 93 adn. B., p. 142 adn. D.

ὅτι τοῦ Σύλλου τὸν Πειραιᾶ πολιορκοῦντος, ἐπιλειποῦς δὲ τῆς ὕλης διὰ τὸ κόπτεσθαι τὰ πολλὰ τῶν δένδρων περικλώμενα τοῖς αὐτῶν βρίθεσι καὶ πυρπολεῖσθαι βαλλόμενα συνεχῶς ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐπεχείρησε τοῖς ἱεροῖς ἄλσεσι. καὶ τὴν Ἀκαδημίαν ἔκειρε δενδροφορωτάτην τῶν προαστείων οὖσαν καὶ τὸ Λύκειον.

= Plut. *Sull.* 12, 3[a].

5 προαστείων scribitur in cod. per compendium.

V. 107 (p. 646) = p. 93 adn. B., p. 142 adn. D.

ὅτι ἐπεὶ καὶ χρημάτων ἐδεῖτο πολλῶν, ἐκίνει τὰ τῆς Ἑλλάδος ἄσυλα τοῦτο μὲν ἐξ Ἐπιδαύρου, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς Ὀλυμπίας τὰ κάλλιστα καὶ πολυτελέστατα τῶν ἀναθημάτων μεταπεμπόμενος. ὅτι καὶ τοῖς Ἀμφικτύοσιν ἔγραψεν ἐς Δελφοὺς ὅτι τὰ χρήματα τοῦ θεοῦ βέλτιον εἴη κομισθῆναι πρὸς αὐτόν· ἢ γὰρ φυλάξειν ἀσφαλέστερον ἢ χρησάμενος ἀποδώσειν οὐκ ἐλάττω.

= Plut. *Sull.* 12, 3[b]. 4.

V. 108 (p. 646) = p. 93 adn. B., p. 142 adn. D.

ὅτι τὸν ἀργυροῦν πίθον, ὃς ἦν ὑπόλοιπος, διὰ βάρος καὶ μέγεθος | οὐ δυναμένων ἀναλαβεῖν τῶν ὑποζυγίων, ἀναγκαζόμενοι κατακόπτειν τοῦτον οἱ Ἀμφικτύονες ἐς μνήμην ἐβάλοντο, τοῦτο μὲν Τίτον Φλαμίνιον καὶ Μάνιον Ἀκύλιον τοῦτο δὲ Αἰμίλιον Παῦλον· ὧν ὁ μὲν Ἀντίοχον ἐξελάσας τῆς Ἑλλάδος οἱ δὲ τοὺς Μακεδόνων βασιλεῖς καταπολεμήσαντες οὐ μόνον ἀπέσχοντο τῶν ἱερῶν τῶν Ἑλληνικῶν, ἀλλὰ καὶ δῶρα καὶ τιμὴν αὐτοῖς καὶ σεμνότητα πολλὴν προσέθεσαν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀνδρῶν σωφρόνων καὶ μεμαθηκότων σιωπῇ τοῖς ἄρχουσι παρέχειν τὰς χρείας ἡγούμενοι κατὰ νόμον, αὐτοί τε ταῖς ψυχαῖς βασιλικοὶ καὶ ταῖς διαίταις εὐσταλεῖς μετρίοις ἐχρῶντο, κολακεύειν τοὺς στρατιώτας αἴσχιον ἡγούμενοι τοῦ δεδιέναι τοὺς πολε- f. 196[r]

Excerpta Plutarchi μίους. οἱ δὲ τότε στρατηγοὶ βίᾳ τὸ πρωτεῖον οὐκ ἀρετῇ κτώμενοι, καὶ μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους δεόμενοι τῶν ὅπλων ἢ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἠναγκάζοντο δημαγωγεῖν. καὶ ἐν τῷ στρατηγεῖν τοῖς στρατευομένοις ἐς τὰς ἡδυπαθείας ἀνήλισκον, ὠνούμενοι τοὺς πόνους αὐτῶν. καὶ ἔλαθον ὤνιον τὴν πατρίδα ποιήσαντες ὅλην, ἑαυτοὺς δὲ δούλους τῶν κακίστων ἐπὶ τῷ τῶν βελτιόνων ἄρχειν. ταῦτα ἐξήλαυνε Μάριον, εἶτ' αὖθις τοὺς περὶ Σύλλαν κατήγαγεν, ταῦτα Ὀκταουίου τοὺς περὶ Κίνναν, ταῦτα Φλάκκου τοὺς περὶ Φιμβρίαν αὐτόχειρας ἐποίησεν. ὧν οὐχ ἥκιστα Σύλλας ἔδωκεν ἀρχὰς ἐπὶ τῷ διαφθείρειν καὶ μετακαλεῖν τοὺς ὑπ' ἄλλους ταττομένους αὐτὸς καταχορηγῶν ἐς τοὺς ὑφ' αὐτῷ καὶ δαπανώμενος· ἅμα τοὺς ἄλλους μὲν ἐς προδοσίαν, τοὺς δὲ ὑφ' αὐτῷ διαφθείρων καὶ παρασκευάζων χρημάτων δεῖσθαι πολλῶν καὶ μάλιστα καὶ ἐς τὴν πολιορκίαν τοῦ Πειραιέως.

= Plut. *Sull.* 12, 6—9.
9 *ἡγούμενοι* Val., *ἡγούμενα* cod. 19 *Φιμβρίαν* Val., *φαβρίαν* cod. 21 *ὑπ' ἄλλους* cod., *ὑπ' ἄλλοις* Val. *αὐτὸς* Val., *αὐτῶι* cod.

V. 109 (p. 649) = p. 93 adn. B., p. 142 adn. D.

ὅτι ὁ Ἀριστίων, ὁ τὰς Ἀθήνας φρουρῶν, ἄνθρωπος ἦν ἐξ ἀσελγείας ὁμοῦ καὶ ὠμότητος ἔχων συγκειμένην τὴν ψυχήν, καὶ τὰ χείριστα τῶν Μιθριδατικῶν συνερρυηκότα νοσημάτων καὶ παθῶν ἐς ἑαυτὸν ἀνειληφὼς καὶ πόλει, μυρίους μὲν πολέμους πολλὰς δὲ τυραννίδας καὶ στάσεις διαπεφευγυίᾳ πρότερον, ὥσπερ νόσημα θανατηφόρον ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς ἐπιγενόμενος. ὃς χιλίων δραχμῶν ὠνίου τοῦ μεδίμνου τῶν πυρῶν ὄντος ἐν ἄστει τότε, τῶν δὲ ἀνθρώ- f. 197r πων σιτουμένων τὸ περὶ τὴν ἀκρόπολιν παρθένιον, | ὑποδήματά τε καὶ ληκύθους ἐφθὰς ἐσθιόντων, αὐτὸς ἐνδελεχῶς πότοις μεθημερινοῖς καὶ κώμοις χρώμενος καὶ πυρριχίζων καὶ γελωτοποιῶν πρὸς τοὺς πολεμίους, τὸν μὲν ἱερὸν τῆς θεοῦ λύχνον ἀπεσβηκότα διὰ σπάνιν ἐλαίου περιεῖδε, τῇ δὲ ἱεροφάντιδι πυρῶν ἡμίεκτον προσαιτούσῃ πεπέρεως ἔπεμψε· τοὺς δὲ βουλευτὰς καὶ ἱερεῖς ἱκετεύοντας οἰκτεῖραι τὴν πόλιν καὶ διαλύσασθαι πρὸς τὸν Σύλλαν, τοξεύμασι βάλλων διεσκέδασεν.

= Plut. *Sull.* 13, 1—3.
5 *διαπεφευγυίᾳ* Gros., *διαπεφευγυίῃ* cod.

V. 110 (p. 649) = fr. 103, 2 B. D.

ὅτι Ὁρτήσιος στρατηγικὸς ἀνὴρ καὶ πολεμικὰ ἠσκημένος.

= Plut. *Sull.* 15, 3.

V. 111 (p. 649) = fr. 106, 1 B., p. 146 adn. D.

ὅτι Κίννα καὶ Κάρβωνος ἐν Ῥώμῃ τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἀνδράσι χρωμένων παρανόμως καὶ βιαίως, πολλοὶ τὴν τυραννίδα φεύγοντες ὥσπερ ἐπὶ λιμένα τὸ τοῦ Σύλλου στρατόπεδον κατεφέροντο, καὶ περὶ αὐτὸν ὀλίγου χρόνου σχῆμα βουλῆς ἐγένετο.

= Plut. *Sull.* 22, 1.

B. EXCERPTA PLANUDEA.

(Th. Mommsen, *Ueber die dem Cassius Dio beigelegten Theile der Planudischen und Constantinischen Excerpte, Hermes* 6, 82—89; H. Haupt, *Ueber die Herkunft der dem Dio Cassius beigelegten Planudischen Excerpte, Hermes* 14, 36—64, cf. p. 291—297; 443—446 et 15, 160; U. Ph. Boissevain, *De excerptis Planudeis et Constantinianis ab Angelo Maio editis, quae vulgo Cassio Dioni attribuuntur*, Progr. gymn. Erasmiani, Roterodami 1884; G. Sotiriadis, *Zur Kritik des Johannes von Antiochia*, Lipsiae 1887 p. 50—52. Praeterea A. Köcher, *de Ioannis Antiocheni aetate fontibus auctoritate*, Bonnae 1871; C. de Boor, *Zu Ioannes Antiochenus, Hermes* 22, 321 sqq.)

Quae post Angelum Maium inter Dionis fragmenta circumferuntur Excerpta historica a Maximo Planude, monacho Constantinopolitano (c. 1260—1310)[1]) collecta[2]), ea Mommsenus primus, cum iam ante eum nonnulli verum essent odorati, historico nostro abiudicanda esse demonstravit l. s. l. Mommsenum secutus est Hermannus Haupt; eandem quaestionem post Hauptium ego tractavi.

Huius autem collectionis, quae 330 fragmenta continet ad totam historiam Romanam ab urbis primordiis usque ad Imperatorem Theodosium pertinentia, duplex est ratio. Priora 44 fragmenta, quae de temporibus rei publicae liberae agunt, unde desumpta sint pro certo affirmari nequit: e Dione non fluxisse in aprico est. Quae sequuntur fragmenta 286, ad aetatem imperatoriam pertinentia, exceptis tantum septemdecim[3]), e Xiphilino sunt excerpta. Ea cum nec ad huius epitomatoris textum emendandum quidquam habeant utilitatis, iam olim monui prorsus esse abicienda.

Difficilior est quae oritur quaestio de sylloges parte priore. Etenim non satis est eam Dioni abiudicasse. Investigandum porro, an forte haec fragmenta ex historiarum scriptore manarint, qui Dionem compilaverit. Quod si statui posset, nonne eodem iure haec inter Dionea ederemus quo edimus Tzetziana et alia Byzantinorum fragmenta.

Mea autem ut olim[4]) ita etiam hodie est opinio, a Planude in hac priore sylloges suae parte unum potissimum historiarum scriptorem

1) Cf. Krumbacher, *Geschichte der Byz. Litteratur* p. 248.

2) Excerpta Planudea edidit Maius in *Scriptorum veterum nova collectione* 2, p. 527—555 (Ea sunt fragmenta, quibus ad finem additum non est *ex Suida*, *ex florilegio Vaticano*, *ex Zonara*).

3) Vide me *l. l.* p. 15. Haec partim e Paeanii metaphrasi Eutropii partim e scriptore ignoto, quo etiam Constantinus Manasses tamquam fonte usus est (cf. Sotiriadis *l. l.* p. 52), sunt decerpta. Eodem modo, ut mox videbimus, priori huius sylloges parti ex iisdem scriptoribus quaedam sunt addita. Ceterum in Planudis codice Heidelbergensi 129 f. 31 septem Paeanii excerpta inveniuntur (cf. Eutrop. ed. Droysen p. LXVIII). Nil mirandum igitur si syllogen suam historicam Planudes hic illic e Paeanio auxit.

4) *l. l.* p. 16. 20.

Excerpta Planudea excerptum esse, quem ad modum in posteriore unum tantum excerpsit Xiphilinum, additis utrique parti paucis quibusdam aliunde desumptis.[1]) Neque hoc me poenitet, quod Mommseni amplexus sententiam opinatus sum scriptorem quem priore loco excerpendum sibi sumpsisset Planudes, Ioannem Antiochenum fuisse. Argumenta quibus haec coniectura nititur invicta non sunt (quod quisnam in tali re exspectet?), probabilia esse fortasse non erit negandum.

Primum enim multa ex Planudeis reperiuntur apud Suidam, qui quot fragmenta Antiocheni ex Constantinianis collectaneis[2]) in lexicon suum transtulerit satis notum est. Tum haud pauca conveniunt cum Eutropio: constat autem Antiochenum eius graecam metaphrasin, a Paeanii et Capitonis versionibus diversam, in suum usum saepe descripsisse. Denique, id quod maximum est, quattuor excerpta Planudea verbo tenus cum Antiocheno conspirant (n. 32. 35. 41. 42). Neque obstat, si quid video, quod fr. 3 et 4 ex Paeanio, ut videtur, desumpta sunt, nam etiam sylloges parti alteri ex eodem Paeanio pauca quaedam addita fuisse vidimus. Quod idem valet de fr. 1 et 2 cum Constantini Manasses Chronico conspirantibus.[3]) Contra in ceteris fragmentis equidem nihil repperi, quod cum indubitatis Antiocheni reliquiis pugnaret.

At si re vera Antiocheni sunt[4]) haec de quibus agimus Planudea, nonne partim saltem e Dione, utpote ab illo saepissime exscripto, tamquam fonte primario derivantur?

Cui respondendum, ex fragmentis Antiocheni procul dubio genuinis (Valesiana dico *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας* et Escurialensia *περὶ ἐπιβουλῶν*) apparere quidem in aetatis imperatoriae historia conscribenda usque ad Commodum praeter Eutropii metaphrasin etiam Dione saepissime eum usum esse, verum in ea parte quae ad rem publicam liberam pertineat nulla Dionis vestigia inveniri[5]). Id ipsum autem in fragmentis Planudeis obtinet. Quae Eutropiana non sunt, ea ex ignoto scriptore fluxerunt qui inter alios Dionysio quoque usus est; nulla reperiuntur quae ad Dionem referenda esse certo constat. Nam nec fr. 12 cum Zonara 7, 25, 1—6 et fr. 30, 1 (cf. p. 87 sqq. huius ed.) nec fr. 14 cum Zon. 7, 26, 6. 7 ita convenit ut inde concludendum sit haec e communi fonte manasse. Atque etiam multo minus in fr. 2. 6. 15 Dionem deprehendere licet.[6])

1) Aliter censet Haupt. *l. l.* p. 295. cf. quoque Sotiriades *l. l.* p. 51.

2) Cf. de Boor, *l. l.* p. 324.

3) Cf. p. CXI, 1. Fr. 5 quod affert Sotiriades *l. l.* p. 51, 11 mihi a Planude ipso conflatum videtur idque ex Antiocheno.

4) Non necessario statuendum esse Planudem ipsum Antiocheni opus in manibus habuisse vix est quod moneam.

5) Contra fieri potest (vel adeo veri simile videtur) ut in historia Romana vetustissima enarranda Iohannes Dionem (vel scriptorem qui eo usus est) adhibuerit, quare fr. 32 Müll. (quanquam ut nunc fateor audacius fortasse quam cautius) inter Dionea edidi (fr. 6, 1[aa] huius edit.).

6) Ut putat Haupt. *l. l.* p. 44 sq. — Quid de fr. 24 iudicandum sit vide p. 307. Conferatur tamen adn. ad hoc fr. p. CXIX.

Restat ut refutem argumentum quo olim ipse demonstratum credebam, Antiochenum (vel quisquis est scriptor cui haec fragmenta debentur) iam ante quam ad aetatem imperatoriam perveniret Dionem expilandum sibi sumpsisse. Vidimus supra (p. CVII), cum iam antiquitus operis Dionei pars quae de temporibus Sullanis ageret casu quodam interiisset, hanc lacunam ex Plutarchi vita Sullae in eclogis Constantinianis expletam esse. Nec casu factum videbatur quod etiam in hac excerptorum serie hoc ipso loco fragmenta Plutarchea invenirentur (n. 37—42). Nonne inde colligendum erat hanc Dionis interpolationem iam ante Antiocheni aetatem factam fuisse, hunc autem eiusmodi exemplar interpolatum adhibuisse, quemadmodum postea adhibuissent eclogarii Constantiniani? Excerpta Planudea

Sed fallaci specie deceptos nos intellexi. Etenim ex fragmentis Valesianis et Escurialensibus facile est videre Antiochenum in hac chronici sui parte expilasse Plutarchi vitas, non Sullae tantum sed etiam Ciceronis Bruti Antonii, excerpta inde desumpta Eutropianis ceterisque admiscuisse. Me iudice sic statuendum est: Antiochenus quemadmodum in fr. 68 M (usque ad *κινήσεως κ. τ. λ.*) Sullae vitam Plutarcheam (c. 30, 4—34, 5) in breve contraxit, ita in iis quoque quae in chronico suo hoc fragmentum praecedebant priorem Sullanae vitae partem in historiam suam transtulerat; utque ex fr. 68 M excerpta Planudea 41 et 42 desumpta sunt, ita ex illa parte nobis deperdita excerpta Planudea 37—40. Neque aliter iudicandum de Exc. Plan. 44, huius prioris seriei ultimo: ex Plut. *Luc.* 8, 3 desumpsit Antiochenus, ex Antiocheno Planudes.

Florilegii Planudei, quod inscribitur *συναγωγὴ συλλεγεῖσα ἀπὸ διαφόρων βιβλίων παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου καὶ τιμιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυρίου Μαξίμου τοῦ Πλανούδη πάνυ ὠφέλιμος* quinque mihi innotuerunt libri manu scripti:

1. cod. Vaticanus Palatinus n. 141, chartaceus 8^0, saec. XV, fol. 378. Continet f. 1—150 Planudis epistolas, hymnos, scripta varia id genus. Sequitur f. 150 Florilegium. Ordo excerptorum hic est:

Excerpta Strabonis f. 150^r—172^v
„ *Pausaniae* f. 172^v—188^r
„ *ad historiam Romanam pertinentia* f. 188^r—210^v
„ *Aristotelis* f. 211^{rv}
„ *philosophica* ed. ab Aenea Piccolominio *Riv. di fil.* 2, 150 sqq.) f. 211^v—214^v
„ *Synesii* f. 214^v—217^v
„ *Ioannis Lydi* f. 217^v—224^v
„ *scriptorum ecclesiasticorum* f. 224^v—244^r
„ *Platonis* f. 244^r—273^v.

Sequuntur usque ad codicis finem primum excerpta ex scriptoribus Christianis, deinde varia quaedam, denique inde a f. 288^r Lecapeni grammatica.

Excerpta Planudea

Huius codicis (mihi A) ipse contuli folia 188ʳ—210ᵛ.

2. cod. Vaticanus Graecus n. 951, chartaceus 8⁰. saec. XV, fol. 260, neglegenter scriptus. Continet:

1. *Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ ἀλληγορίαι εἰς τὰ τοῦ Ὁμήρου περὶ θεῶν εἰρημένα* f. 1ʳ—8ᵛ
2. *Μαξίμου μοναχοῦ τοῦ Πλανούδη συναγωγὴ ἐκλεγεῖσα ἀπὸ διαφόρων βιβλίων πάνυ ὠφελίμος* f. 9ᵛ—152ᵛ. Insunt eadem atque in cod. Vat. Pal. 141
3. *τοῦ Ψέλλου ἐξήγησις Χαλδαϊκῶν ῥητῶν* f. 152ᵛ—169ᵛ
4. *Ἑρμοῦ τοῦ τρισμεγίστου ποιμάνδρης* et alia f. 169ᵛ—212ʳ, inter quae *ὅροι Ἀσκληπιοῦ πρὸς Ἄμμον* (sic) *βασιλέα* (f. 207ᵛ—212ᵛ)
5. *περὶ εὐφημίας τοῦ κρείττονος καὶ ἐγκώμιον βασιλέως* f. 212ʳ—213ᵛ
6. precatio quae incipit *ἡ πανσθένης καὶ ζωοποιὸς ἁγία τριὰς κ. τ. λ.* f. 213ᵛ—214ʳ. vacua folia 214ʳ—219ᵛ
7. *τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μαξιμοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ πρόλογος τῶν περὶ ἀγάπης τελείας καὶ τῶν ἄλλων ἀρεστῶν κεφαλαιωδῶς ἐκτεθέντων πρὸς Ἐλπίδιον πρεσβύτερον* f. 220ᵛ—260ᵛ.

Excerpta historica huius codicis (mihi B) contuli ipse. (f. 56ʳ sqq.)

3. cod. Laurentianus plut. 59 n. 30, chartaceus (?) 8⁰., saec. XIV/V.

Foliis 1—103 continetur Sylloge Planudea, cuius Excerpta historica inveniuntur f. 30ᵛ—47ᵛ. Codicem descripsit Aeneas Piccolomini *Riv. di fil.* 2, 101 sqq.

4. cod. Parisinus graecus 1409, chartaceus 8⁰., saec. XIV/V fol. 161.

Excerpta nostra incipiunt f. 41ʳ, desinunt f. 70ʳ. Librum ipse non vidi. Inspexerunt Planudea Omont (cf. Haupt *l. l.* p. 46), Melber (*Blätter für d. bayr. Gymn.* 23 p. 99 sqq.), Sotiriadis *l. l.* p. 50, 10.

5. cod. Neapolitanus, quem memorat Cobetus (*Brieven van Cobet aan Geel* p. 423), est Mus. Borb. 165 (II. F. 9), chartaceus, form. max., saec. XIV, fol. 238.

Excerpta Planudea leguntur f. 5ʳ—92. Sequuntur Euripidis *Hecuba*, *Orestes*, *Phoenissae*, *Troades* cum scholiis, cf. Cobet. in praef. Eurip. *Phoen.* ed. Geel. p. IX. Librum ipse non vidi. Inspexit olim Cobet., qui ad Excerpta historica adnotavit: „varietas lectionum, quae quidem sit memorabilis, non occurrit" (Sched. in Bibl. Leid. adserv.).

1.—M. α′ = fr. 5, 2 B. D.

ὅτι Ῥωμύλος ἐπὶ τοῦ Παλλαντίου τὸ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι Ῥώμης σχῆμα διαγράφων ταῦρον δαμάλει συνέζευξε, τὸν μὲν ταῦρον ἔξω πρὸς τὸ πεδίον νεύοντα τὴν δὲ δάμαλιν πρὸς τὴν πόλιν, συμβολικῶς διὰ τούτων εὐχόμενος τοὺς μὲν ἄνδρας φοβεροὺς εἶναι τοῖς ἔξω, τὰς δὲ γυναῖκας γονίμους καὶ πιστὰς οἰκουρούς. εἶτα βῶλον λαβὼν

ἔξωθεν ἔσω ῥίπτει τῆς πόλεως, εὐχόμενος ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων τὰ ταύτης αὔξειν. M p. 527. Excerpta Planudea

cf. Const. Man. *Chron.* v. 1620 sqq.
2 *δαμάλει* Mai., *δαμάλα* AB.

2.—M. β′ = fr. 11, 8 B. D.

ὅτι ἐν τῇ Ῥώμῃ θεμελίων ὀρυσσομένων ναοῦ κεφαλὴ νεοσφαγοῦς ἀνθρώπου εὑρέθη λελυθρωμένη· πρὸς ὅπερ Τυρρηνὸς μάντις ἔφη τὴν πόλιν κεφαλὴν πολλῶν ἐθνῶν ἔσεσθαι, πλὴν δι᾽ αἵματος καὶ σφαγῶν. κἀντεῦθεν ὁ Ταρπήιος λόφος μετωνομάσθη Καπιτωλῖνος. M p. 528.

cf. Const. Man. *Chron.* v. 1672 sqq., Suid. *s. v. καπιτώλιον.* — Vide quoque Dionys. 4, 59—61.
1 *τῇ* addidi ex AB, om. Mai.

3.—M. γ′ = fr. 11, 9 B. D.

ὅτι σημεῖον τὸ μίλιον λέγεται χιλίοις βήμασι μετρούμενον· μίλια γὰρ τὰ χίλια. M p. 528.

cf. Eutrop. 1. 4, Paean. 1, 4.

4.—M. δ′ = fr. 13, 1 B. D.

ὅτι δύο κατὰ τὴν Ῥώμην προεχειρίζοντο ὕπατοι ὡς εἰ συμβαίη τὸν ἕτερον φαῦλον εἶναι, καταφεύγειν ἐπὶ τὸν ἕτερον. M p. 528.

cf. Paean. 1, 9.

5.—M. ε′ = fr. 17, 13 B. D.

ὅτι τριβοῦνος ὁ δήμαρχος λέγεται, ὁ δὲ δικτάτωρ εἰσηγητής, ὁ δὲ πραίτωρ στρατηγός, ὁ δὲ κήνσωρ τιμητής· κῆνσος γὰρ ἡ τοῦ πλήθους ἀπαρίθμησις. M p. 528.

cf. Suid. *s. v. δικτάτωρ.* Vide Ioann. Antioch. fr. 45.
2 *τιμητής* A, *τιμητός* B.

6.—M. ς′ = fr. 18, 1 B. D.

ὅτι Μάρκιός τις κατὰ Βολούσκων ἀριστεύσας ἐφ᾽ ᾧ πολλοῖς μὲν χρήμασι πολλοῖς δὲ σώμασιν αἰχμαλώτοις πρὸς τοῦ μονάρχου τιμώμενος τὰ μὲν ἄλλα διωθήσατο, ἠρκέσθη δὲ στεφάνῳ καὶ ἵππῳ πολεμιστηρίῳ, καὶ αἰχμαλώτων ἕνα τῶν αὐτοῦ φίλων αἰτήσας ἀφῆκεν ἐλεύθερον. M p. 528.

= Suid. *s. v. Βολοῦσκοι.* Vide quoque Dionys. 6, 94.
1 inter *μὲν* et *χρήμασι* erasae 8—10 litterae in A.

7.—M. ζ′ = fr. 20, 2 B. D.

ὅτι συνεχέσιν ἀτυχήμασι Ῥωμαῖοι χρησάμενοι καὶ δαιμόνιον τοῦτο νομίσαντες, μίαν τῶν Ἑστιάδων κατὰ τὰ πάτρια ζῶσαν κατορύττουσιν ὡς αἰτίαν γενομένην τῆς θεοβλαβείας διὰ τοῦ προέσθαι τὴν παρθενίαν μιᾶναί τε μίξει παρανόμῳ τὰ ἱερά. M p. 529.

Excerpta Planudea

8.—M. η′ = fr. 25, 8 B. D.

ὅτι τῶν Ῥωμαίων ἁλούσης ὑπὸ Γαλατῶν τῆς πόλεως εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνασκευασαμένων, ὁ Κάμιλλος φυγὰς ὢν εἰσπέμπει πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐπιθέσθαι βούλεται τοῖς Γαλάταις· ὡς δὲ ὁ διακομίζων τὰ γράμματα εἰς τὸ φρούριον ἀφίκετο, οἱ βάρβαροι τὰ ἴχνη διεσημαίνοντο, καὶ μικροῦ δεῖν καὶ τὸ καταφύγιον ἔλαβον, εἰ μὴ ἱεροὶ χῆνες βοσκόμενοι τὴν τῶν βαρβάρων ἔφοδον διεθρύλλησαν καὶ τοὺς ἔνδον Ῥωμαίους διυπνίσαντες τοῖς ὅπλοις παρέστησαν. M p. 529.

3 ὁ om. A (eras. videtur), exhibet B.

9.—M. ι′ = fr. 25, 9 B. D.

ὅτι Σιβύλλης χρησμὸς ἔφασκε τὸ Καπιτώλιον κεφάλαιον ἔσεσθαι τῆς οἰκουμένης μέχρι τῆς τοῦ κόσμου καταλύσεως. M p. 530.

1 Σιβύλλης A, συβίλης B.

10.—M. ια′ = fr. 27 B. D.

ὅτι Φευρουάριος φθονήσας Καμίλλῳ μελέτην τυραννίδος αὐτοῦ κατηγόρησε· τούτου δὲ διωχθέντος καὶ αὖθις καθόδου τυχόντος οἷς πολιορκουμένῃ τῇ πατρίδι κατὰ τὴν φυγὴν ἐβοήθησεν, εἰς ἐξέτασιν Φευρουάριος ἄγεται καὶ διώκεται. Κάμιλλος δὲ καὶ τὸν ἐπώνυμον αὐτοῦ μῆνα παρὰ τοὺς ἄλλους ἐκολόβωσεν. M p. 530.

= Suid. s. v. Φεβρουάριος et Βρέννος. Vide quoque Ioann. Malal. p. 183 sqq. Bonn., Georg. mon. 1, 15 Muralt., Cedr.

11.—M. ιβ′ = fr. 31 B. D.

ὅτι Μάλλιος τῷ βασιλεῖ μονομαχήσας Κελτῶν καὶ τοῦτον καταβαλὼν τὸν νεκρὸν ἐσκύλευσε, καὶ τὸν περὶ τὸν τράχηλον στρεπτὸν ἀνελόμενος, ὃς ἐπιχώριός ἐστι Κελτοῖς κόσμος, αὐτὸς περιέθετο, καὶ ἀπὸ τοῦδε Τορκουᾶτος πρὸς τῶν πολιτῶν ἐπεκλήθη, ὅπερ ἂν εἴη στρεπτοφόρος, καὶ τὴν ἐπίκλησιν ταύτην τοῖς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ κατέλιπε μνημεῖον τῆς ἀριστείας. M p. 530.

= Suid s. v. Τορκουάτος. Cf. Eutrop. 2, 5.

12.—M. ιδ′

ὅτι σεισμοῦ κατὰ τὴν Ῥώμην συμβάντος, καὶ χάσματος ἐν τῇ ἀγορᾷ γενομένου, σιβύλλειον λόγιον ἦν συνελθεῖν τὸ χάσμα, τοῦ τιμιωτάτου ἐν ἀνθρώποις ἐμβληθέντος ἐν αὐτῷ. πολλῶν δὲ πολλὰ τῶν τιμίων ἐκεῖσε ῥιπτόντων, καὶ τοῦ χάσματος μηδαμῶς συνιόντος Κούρτιός τις καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἄριστος ἔφη συνιέναι βέλτιον τῶν ἄλλων τοῦ σιβυλλείου· τιμιώτατον γὰρ εἶναι χρῆμα πόλει ἀνδρὸς ἀρετήν· καὶ τά τε ὅπλα περιέθετο καὶ τὸν πολεμικὸν ἵππον ἀνέβη, καὶ ἀτρέπτῳ προσώπῳ ἐλαύνει κατὰ τοῦ χάσματος, καὶ συνῆλθεν ἡ γῆ· ὁ δὲ ἡρωϊκὰς καρποῦται τιμάς. M p. 531.

= Suid. s. v. Λίβερνος.
2 λόγιον ἦν A, ἦν λόγιον B.

Excerpta Planudea

13.—M. ιη' = fr. 34 B. D.

ὅτι Βαλλερίου μέλλοντος ἡγεμόνι τῶν Κελτῶν μονομαχεῖν, κόραξ προσιζάνει τῷ δεξιῷ τούτου βραχίονι καὶ ἀντιπρόσωπος τῷ Κελτῷ, τοῖς τε ὄνυξιν ἀμύττων τὸ πρόσωπον καὶ ταῖς πτέρυξι καλύπτων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφύλακτον αὐτὸν τῷ Βαλλερίῳ παρέδωκε. καὶ ὁ Βαλλέριος Κορβῖνος ἐπεκλήθη· κόρβος γὰρ ὁ κόραξ. M p. 534.

= Suid. *s. v.* ἀμύσσειν, ἐπώνυμον, Κελτοί, Κορβῖνος. Cf. Eutrop. 2, 6.

14.—M. κ' = fr. 35, 6 B. D.

ὅτι Ῥωμαίων Λατίνοις πολεμούντων, καὶ τοῦ μάντεως εἰπόντος Ῥωμαίους νικᾶν εἰ ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων χθονίοις ἑαυτὸν ἐπιδοίη δαίμοσι, Δέκιος ὁ ὕπατος τὴν πολεμικὴν σκευὴν ἀποθέμενος καὶ τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα ἀναλαβὼν κατὰ τὸ καρτερώτατον εἰσελαύνει τῶν πολεμίων. καὶ ὁ μὲν πανταχόθεν βαλλόμενος θνήσκει, Ῥωμαίοις δὲ πρὸς τὸ εὐτυχὲς ὁ ἀγὼν ἐτελεύτα. M p. 534.

4 καρτερώτατον B, καρτερικώτατον A.

15.—M. κα' = fr. 35, 3 B. D.

ὅτι Μάλλιος ὁ ὕπατος τὸν ἑαυτοῦ παῖδα μονομαχήσαντα Ποντίῳ τῷ Λατίνῳ καὶ καταβαλόντα τοῦτον ὡς μὲν ἀριστέα ἐστεφάνωσεν, ὡς δὲ ὑπερβάντα τὰ ἐξ αὐτοῦ τεταγμένα ἐπελέκισεν· ὃ δὴ σὺν ὠμότητι πραχθὲν εὐπειθεστάτους τοῖς ἄρχουσι Ῥωμαίους κατέστησεν. M p. 535.

= Suid. *s. v.* Μάλλιος.
3 ἐπελέκισεν Mai., ἐπελέκησεν AB.

16.—M. κβ' = fr. 36, 9 B. D.

ὅτι Σαμνῖται Ῥωμαίους αὐλῶσι στενοῖς ἀπολαβόντες εἰς διαλλαγὰς ἐλθεῖν αἰσχρὰς ἠνάγκασαν, γυμνοὺς ὅπλων ζυγῷ καθ᾿ ἕκαστον ὑποδυομένους ἀφιέντες. ἡ δὲ πόλις τὰς μὲν τοιαύτας σπονδὰς διέλυσε τοὺς δὲ ταύτας ποιησαμένους ὑπάτους τοῖς πολεμίοις ἐκδίδωσιν, εἰς ἐκείνους τὸ τῆς παρασπονδήσεως ἄγος ἀποτριβομένη. M p. 535.

= Suid. *s. v.* ζυγῷ.

17.—M. κς' = fr. 39, 2[a] B. D.

ὅτι τοῦ Δολοβέλλου περαιουμένοις τὸν Τίβεριν ἐπιθεμένου τοῖς Τυρρηνοῖς ὁ ποταμὸς αἵματός τε καὶ σωμάτων ἐπληρώθη, ὡς τοῖς κατὰ τὴν πόλιν Ῥωμαίοις τὴν ὄψιν τοῦ ποταμίου ῥείθρου σημᾶναι τὸ πέρας τῆς μάχης πρὶν ἀφικέσθαι τὸν ἄγγελον. M p. 536.

2 τοῖς om. B.

18.—M. κζ' = fr. 39, 2[b] B. D.

ὅτι ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν Τιβέρεως μέχρι Ῥώμης στάδιοι ναυσίποροι ιη'. M p. 536.

Excerpta Planudea

19.—M. λγ' = fr. 40, 17 B. D.

ὅτι Πόπλιος Βαλλέριος ἄνδρας ἐπὶ κατασκοπῇ πρὸς τοῦ Πύρρου σταλέντας ἐχειρώσατο. οὓς περινοστῆσαι κελεύσας τὸ στρατόπεδον ἀφῆκεν ἀπαθεῖς, ἀπαγγελοῦντας τῷ Πύρρῳ τόν τε κόσμον τῆς στρατιᾶς καὶ πρὸς οἵους καὶ ὅπως ἠσκημένους ἄνδρας διαγωνιεῖται. M p. 537.

cf. Eutrop. 2, 11.
1 κατασκοπῇ AB, κατασκοπεῖν Mai., κατασκοπὴν Bk. 4 διαγωνιεῖται B, ἀγωνιεῖται A.

20.—M. λδ' = fr. 40, 20 B. D.

ὅτι Πύρρος τοὺς κατὰ τὴν μάχην πεπτωκότας Ῥωμαίων ἐπιμελῶς ἔθαψε· καὶ θαυμάζων τὸ φοβερὸν τοῦ εἴδους τῶν ἀνδρῶν ἔτι διασωζόμενον, καὶ ὅπως ἐναντία πάντες ἔφερον τραύματα, λέγεται ἀνατείνας εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας τοιούτους εὔξασθαί οἱ γενέσθαι συμμάχους· ῥᾳδίως γὰρ ἂν κρατήσειε τῆς οἰκουμένης. M p. 53.

cf. Eutrop. 2, 11.
1 Ῥωμαίων restitui ex AB, Ῥωμαίους Mai. 4 εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας A, τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν B 5 κρατήσειε A, κρατήσειν B, κρατῆσαι Bk.

21.—M. λε' = fr. 40, 41 B. D.

ὅτι Κινέας ὁ ῥήτωρ πρεσβευτὴς ἐς Ῥώμην παρὰ Πύρρου σταλείς, ὡς ἐπανῆλθεν, ἐρωτώμενος παρ' αὐτοῦ περὶ τοῦ τῆς Ῥώμης κόσμου καὶ τῶν ἄλλων, ἀπεκρίνατο πολλῶν πατρίδα βασιλέων ἑωρακέναι, δεικνὺς τῷ λόγῳ τοιούτους ἅπαντας εἶναι Ῥωμαίους οἷος αὐτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὰ ἐς ἀρετὴν ὑπείληπται. M p. 538.

cf. Eutrop. 2, 13.

22.—M. λζ' = fr. 40, 44 B. D.

ὅτι ἀντικαθεζομένων μετὰ στρατευμάτων ἀλλήλοις Φαυρικίου καὶ Πύρρου, ἀνήρ τις τῶν περὶ τὴν θεραπείαν τοῦ βασιλέως ὡς τὸν Φαυρίκιον ἀφίκετο δηλητηρίοις φαρμάκοις ἀνελεῖν τὸν Πύρρον ὑφιστάμενος, εἴ οἵ τις δοθείη παρ' αὐτοῦ χρημάτων ὠφέλεια· ὃν ὁ Φαυρίκιος ἀποστυγήσας ἀποπέμπει τῷ Πύρρῳ δέσμιον. ὁ δὲ Πύρρος ἀγασθεὶς ἀναβοῆσαι λέγεται "οὗτός ἐστι καὶ οὐκ ἄλλος Φαυρίκιος, ὃν δυσχερέστερον ἄν τις παρατρέψειε τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἢ τῆς συνήθους πορείας τὸν ἥλιον." M p. 538.

= Suid. s. v. Φαβρίκιος, ἀποστυγοῦντες, ὑφιστάμενος. cf. Eutrop. 2, 14.
2 τὴν om. B 6 ὃν B, ὃν ἂν A.

23.—M. μ' = fr. 43, 24 B. D.

ὅτι συμμαχίας ἐκ Λακεδαίμονος τοῖς Καρχηδονίοις ἀφικομένης, Ξάνθος Σπαρτιάτης ἀνὴρ τοὺς στρατηγοὺς τῶν ἐγχωρίων κατεμέμφετο, ὅτι δὴ στρατιὰν ἔν τε τοῖς ἵπποις καὶ ἐν τοῖς θηρίοις τὸ κῦρος ἔχουσαν ὄρεσί τε καὶ δυσχωρίαις ὑποστέλλουσι. παραλαβὼν δὲ τὴν στρα

τιὰν αὐτὸς καὶ τάξας τοὺς Καρχηδονίους, πασσυδὶ μικροῦ τὸ τῶν Ῥωμαίων φθείρει στρατόπεδον. M p. 540.

Excerpta Planudea

2 Ξάνθος AB, Ξάνθιππος Gros. 3 ἵπποις B, ἱππόταις A.

24.—M. μβ' = fr. 71, 1 B. D. = p. 307 huius editionis.

ὅτι Καρχηδόνιοι πολεμούμενοι παρὰ Ῥωμαίων ὅπλα τε καὶ τριήρεις δι' ἐλαχίστου ἐποιήσαντο, τοὺς μὲν ἀνδριάντας πρὸς τὴν τοῦ χαλκοῦ χρῆσιν συγχωνεύσαντες, καὶ τὴν ξύλωσιν τῶν τε ἰδίων καὶ δημοσίων ἔργων πρὸς τὰς τριήρεις καὶ τὰς μηχανὰς μετενεγκάμενοι, ἔς τε τὰ σχοινία ταῖς τῶν γυναικῶν κόμαις ἀποκειραμέναις χρησάμενοι. M p. 540.

Hoc fragm. inter Dionea edidi p. 307, ubi tamen errore, fr. 70, 1 cum fr. 71, 1 commutato, in codice Parisino id non inveniri affirmavi. Igitur minus fortasse veri simile est excerptum hoc postea a Planude in syllogen suam esse insertum, quanquam manet quod in ea legitur loco prorsus alieno.

5 ἀποκειραμέναις AB, ἀποκεκαρμέναις Bk.

25.—M. μγ' = fr. 43, 28. 29 B. D.

ὅτι Ῥήγουλον τὸν στρατηγὸν Ῥωμαίων ἑαλωκότες Καρχηδόνιοι πρέσβεσιν ἅμα οἰκείοις πρὸς τὴν Ῥώμην ἐξέπεμπον, οἰόμενοι μετρίαν τινὰ τοῦ πολέμου εὑρήσειν κατάθεσιν καὶ τῶν αἰχμαλώτων ἀντίδοσιν τῇ συμπράξει τοῦ ἀνδρός. ὁ δ' ἐλθὼν τὰς μὲν συνήθεις τοῖς ὑπατικοῖς τιμὰς διώσατο, οὐ μετεῖναι τῆς πολιτείας αὐτῷ λέγων ἀφ' οὗπερ ἡ τύχη δεσπότας αὐτῷ Καρχηδονίους ἐπέστησε, παρῄνει τε τὰς διαλλαγὰς ἀπείπασθαι, εἰς τὸ ἀνέλπιστον ἤδη ἀφιγμένων τῶν πολεμίων. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀγασθέντες αὐτὸν τοὺς μὲν πρέσβεις ἀποπέμπουσιν, αὐτὸν δὲ κατέχειν ἠβούλοντο. ὁ δὲ οὐ μενετέον αὐτῷ φήσας ἐν πόλει ἐν ᾗ τῆς ἴσης οὐ μεθέξει κατὰ τοὺς πατρίους θεσμοὺς πολιτείας, πολέμου νόμῳ δουλεύειν ἑτέροις ἠναγκασμένος, εἵπετο τοῖς Καρχηδονίοις ἑκούσιος, ἔνθα πολλαῖς καὶ δειναῖς αἰκίαις καταναλωθεὶς ἐτελεύτησεν. M p. 541.

= Suid. s. v. Ῥήγουλος. cf. Eutrop. 2, 25.

1 ἑαλωκότες AB, ἑαλωκότα Gros. 5 τιμὰς A, τιμῆς B διώσατο AB, διεώσατο Bk. αὐτῷ AB, αὑτῷ Bk. 6 τε AB, δὲ Bk. 9 αὐτῷ AB, αὑτῷ Bk.

26.—M. μδ' = fr. 44 B. D.

ὅτι ἐπὶ Μάρκου Κλαυδίου καὶ Τίτου Σεμπρωνίου ὑπάτων μόνῳ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπωνυμίας τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων μετέχειν Ῥωμαῖοι παρεκελεύσαντο.

cf. p. 175.

27.—M. νδ' = 57, 28 B [27 D.]

ὅτι Ἀννίβας τὰς Ῥωμαίων συμφορὰς ὑπ' ὄψιν ἀγαγεῖν τοῖς οἴκοι Καρχηδονίοις μηχανώμενος, τρεῖς μεδίμνους Ἀττικοὺς πλήρεις χρυσῶν

Excerpta Planudea

δακτυλίων ἐς τὴν Λιβύην ἀπέπεμπεν, οὓς τοῖς ἱππικοῖς τε καὶ βουλευτικοῖς ἀνδράσι κατὰ τὸν πάτριον νόμον περικειμένοις σκυλεύσας τὰ σώματα τῶν πεπτωκότων ἀνῄρητο. M p. 544.

= Suid. s. v. Ἀννίβας. cf. Eutrop. 3, 11.
3 Λιβύην Bk., λίμνην AB.

28.—M. νε' = fr. 57, 38 B. [37 D.]

ὅτι Πτολεμαῖος Αἰγύπτου βασιλεὺς στάσεως γενομένης ὀλίγου μέν τινος ἐξέπεσεν, ἐπαναλαβὼν δ' αὖθις δειναῖς αἰκίαις τὸν δῆμον ἐτιμωρήσατο, ἕψων τε καὶ παροπτῶν τὰ τῶν κρατουμένων σώματα. δίκας τε μετ' οὐ πολὺ τῆς ὠμότητος ὑποστὰς νόσῳ χαλεπῇ μεταλλάττει τὸν βίον. M p. 544.

29.—M. νς'.

ὅτι ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ ἐπιφανοῦς Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιρὰχ Ἰουδαίοις τὴν πανάρετον σοφίαν ἐξέθετο. M p. 545.

cf. Cedr. 1, 290, 13 Bonn.

30.—M. νζ' = fr. 57, 42 B. [41 D.]

ὅτι Σκηπίων χρηστότητι τρόπων οὐδὲν μεῖον ἢ τοῖς ὅπλοις ἀθρόον ἀποκλῖναι πρὸς αὐτὸν ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἰβηρίαν παρεσκεύασεν. M p. 545.

31.—M. νη' = fr. 57, 45 B [44 D.]

ὅτι ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς ἁλοὺς ὑπὸ Σκηπίωνος τὰ Ῥωμαίων εἵλετο, ἑαυτόν τε καὶ τὴν οἰκείαν ἐπικράτειαν διδούς, ὁμήρους τε παρέχειν ἕτοιμος ὤν. ὁ δὲ Σκηπίων τὴν συμμαχίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀποδεξάμενος ὁμήρων οὐκ ἔφη δεῖσθαι· τὸ γάρ τοι πιστὸν ἐν τοῖς οἰκείοις ἔχειν ὅπλοις. M p. 545.

32.—M. νϑ' = fr. 66, 5 B. D.

ὅτι Περσεύς, ὕστατος βασιλεὺς Μακεδονίας, καταλιμπανόμενος ἐν τῷ πρὸς Ῥωμαίους πολέμῳ ὑπὸ τῶν οἰκείων, ἀπογνοὺς φέρων ἐνεχείρισεν ἑαυτὸν Αἰμιλίῳ Παύλῳ. ὁ δὲ πεσεῖν βουληθέντα πρὸς τοῖς γόνασιν αὐτοῦ ἀναστήσας, καὶ ἐπειπὼν "ἄνθρωπε, τί μου καθαιρεῖς τὸ κατόρθωμα;" ἐπί τινος βασιλικοῦ θρόνου πάρεδρον αὐτῷ κατεστήσατο. M p. 546.

= Ioann. Antioch. fr. 57 M. = Suid. s. v. Αἰμίλιος.
1 ὕστατος om. B 5 αὐτῷ AB, αὑτῷ Bk.

33.—M. ξ' = fr. 66, 6 B. D.

ὅτι Περσεὺς ναῦν τἄλλα τε μεγαλοπρεπῶς καὶ πέρα τοῦ συνήθους ἐξήσκησε, τὴν εἰρεσίαν ἐπὶ ἑκκαίδεκα στίχους ποιήσας. M p. 546.

= Suid. s. v. Περσεύς. cf. Eutrop. 4, 8.

Excerpta Planudea

34.—M. ξα' = fr. 70, 1 B. D.

ὅτι Σκηπίων ὁ νέος δ' καὶ κ' ἐτῶν ἐστρατήγησεν. M p. 546.

cf. Eutrop. 3, 15. Hoc fragm. non extat in cod. Parisino.

35.—M. ξδ' = fr. 80 B. D.

ὅτι Σκηπίωνος μαχομένου τοῖς Ἴβηρσιν οἱ βάρβαροι τοῦτον δείσαντες ἀποκτείνουσι τὸν αὐτῶν βασιλέα Βορίανθον. ὧν ἀφικόμενοί τινες πρὸς Σκηπίωνα ἆθλα παρ' αὐτοῦ τῶν πεπραγμένων λαβεῖν ἠξίουν. ὁ δὲ ἀποκρίνεται μηδαμῶς εἶναι Ῥωμαίοις ἔννομον ἐν ἐπαίνῳ ποιεῖσθαι τὰς κατὰ τῶν στρατηγῶν τοῖς ἀρχομένοις ἐπιχειρουμένας ἐπιβουλάς. M p. 547.

= Ioann. Antioch. fr. 60 M. = Suid. *s. v. Βορίανθος, ἐπιβουλή.* cf. Eutrop. 4, 16. 1 *Σκηπίωνος* AB, *Καιπίωνος* Gros. 2 *αὐτῶν* AB, *αὑτῶν* Bk. 3 *Σκηπίωνα* AB, *Καιπίωνα* Gros. *ἆθλα* B, *ἄλλα* A.

36.—M. ξς' = fr. 86 B. D.

ὅτι τὸ μετὰ τὸν πρῶτον τῆς Ῥώμης συνοικισμὸν ἑξακοσιοστὸν τριακοστὸν πέμπτον ἔτος ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἑξηκοστῆς τετάρτης ἦν Ὀλυμπιάδος. M. p. 548.

1 *τὸ* om. B.

37.—M. ξζ' = fr. 102, 1—3 B. [p. 143 adn. D.].

ὅτι μέλλοντος ἐν Ῥώμῃ τοῦ ἐμφυλίου ἐγείρεσθαι πολέμου ἄλλα τε πολλὰ Λίβιος καὶ Διόδωρος ἱστόρησαν, καὶ ἐξ ἀνεφέλου τοῦ ἀέρος καὶ αἰθρίας πολλῆς ἦχον ἀκουσθῆναι σάλπιγγος ὀξὺν ἀποτεινούσης καὶ θρηνώδη τὸν φθόγγον, καὶ τοὺς μὲν ἀκούσαντας ἅπαντας ἔκφρονας ὑπὸ τοῦ δέους γενέσθαι, τοὺς δὲ Τυρρηνῶν μάντεις μεταβολὴν τοῦ γένους καὶ μετακόσμησιν ἀποφήνασθαι σημαίνειν τὸ τέρας· εἶναι μὲν γὰρ ἀνθρώπων ὀκτὼ γένη, διαφερόντων τοῖς βίοις καὶ τοῖς ἤθεσιν ἀλλήλων, ἑκάστῳ δὲ ἀφωρίσθαι χρόνον ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμπεραινόμενον ἐνιαυτοῦ μεγάλου περιόδῳ· τῆς δ' οὖν προτέρας περιόδου τελευτώσης καὶ ἑτέρας ἀνισταμένης κινεῖσθαί τι σημεῖον ἐκ γῆς ἢ οὐρανοῦ θαυμάσιον, ᾗ δῆλον εὐθὺς τοῖς τὰ αὐτὰ σοφοῖς γίνεσθαι ὅτι καὶ τρόποις ἄλλοις καὶ βίοις ἄνθρωποι γεγόνασι χρώμενοι καὶ θεοῖς ἧττον τῶν προτέρων μέλοντες. M p. 548.

= Suid. *s. v. Σύλλας.* cf. Plut. *Sull.* 7, 3. 4.
3 *ἀποτεινούσης* B, *ἀποκτεινούσης* A 7 *διαφερόντων* AB, *διαφέροντα* Bk. ex Plut., et ita Suid. *τοῖς βίοις καὶ* inserui ex AB, om. Mai. 10 *τελευτώσης* A, *τελευτησάσης* B *ἀνισταμένης* AB, *ἐνισταμένης* Gros. ex Plut. et Suid. 11 *ᾗ* Bk., *ἢ* AB, *ὃ* Suid., *ὡς* Plut., *ᾧ* Bernhardy ad Suid. *τὰ αὐτα* AB, *ταῦτα* Bk., *τὰ τοιαῦτα* Plut. Suid. 13 *μέλοντες* Bk., *μέλλοντες* AB.

38.—M. ξη' = fr. 103, 1 B. D.

ὅτι τοὺς Ἀθηναίους τὰ Μιθριδάτου φρονήσαντας Σύλλας πολιορκίᾳ παραστησάμενος πᾶσαν ἔδοξε μικροῦ πανωλεθρίᾳ διαφθεῖραι τὴν

Excerpta Planudea

πόλιν διὰ τὰς εἰς αὐτὸν ἐν τῷ τῆς πολιορκίας χρόνῳ γινομένας ὑπ᾽ αὐτῶν ὕβρεις, εἰ μή τινες Ἀθηναίων φυγάδες καὶ οἱ συστρατευόμενοι Ῥωμαίων ἔπεισαν αὐτὸν στῆσαι τὸν φόνον. καὶ ὃς ἐγκώμιόν τι τῶν πάλαι Ἀθηναίων διεξελθὼν ἐκείνοις ἔφη χαρίζεσθαι πολλοῖς μὲν ὀλίγους, ζῶντας δὲ τεθνηκόσιν. M p. 549.

cf. Plut. *Sull.* 14, 5.

3 γινομένας AB, γενομένας Bk. 6 πολλοῖς μὲν ὀλίγους AB, πολλοὺς μὲν ὀλίγοις Gros.

39.—M. ξθ′ = fr. 103, 3 B. (p. 143 adn. D.).

ὅτι Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν πρὸς τὴν Μιθριδάτου στρατιὰν μάχην εἰς φυγὴν ἐτράπησαν· ὁ δὲ Σύλλας ἀποβὰς τοῦ ἵππου καὶ σημεῖον στρατιωτικὸν ἁρπάσας ὠθεῖτο διὰ τῶν φευγόντων εἰς τοὺς πολεμίους, βοῶν ὡς ἐγὼ μὲν ἄπειμι ζωῆς ἐπονειδίστου καὶ φυγῆς εὐκλεῆ θάνατον ἀνταλλαξόμενος· ὑμεῖς δὲ ὦ συστρατιῶται, ἢν ἔρηταί τις ποῦ τὸν Σύλλαν ἀπολελοίπατε, φράζειν μεμνημένους ἐν Ὀρχομενῷ. τούτου ῥηθέντος ἀνέστρεψαν μετ᾽ αἰδοῦς καὶ τῆς ἐς τὸν στρατηγὸν εὐλαβείας, καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν. M. p. 549.

cf. Plut. *Sull.* 21, 2.

5 ἀνταλλαξόμενος scripsi, ἀνταλλαξάμενος B, ἀλλαξάμενος A 6 μεμνημένους AB, μεμνημένοι Mai. ex Plut.

40.—M. ο′ = p. 146 adn. D.

ὅτι Σύλλας ἑαυτὸν εὐτυχῆ προσαγορεύειν διεκελεύσατο· καί ποτε θέας οὔσης τὴν Ὁρτησίου φασὶ τοῦ ῥήτορος ἀδελφὴν Βαλλερίαν ἐξόπισθεν τοῦ Σύλλου πορευομένην ἐπιβαλεῖν τὴν χεῖρα καὶ κροκίδος τοῦ ἱματίου σπάσαι· τοῦ δὲ ἐπιστραφέντος, "οὐδὲν δεινόν", εἰπεῖν, "αὐτόκρατορ, ἀλλὰ βούλομαι κἀγὼ μικρὸν εὐτυχίας μεταλαβεῖν". τὸν δ᾽ ὑπερησθῆναί τε τῷ ῥηθέντι καὶ μετὰ μικρὸν ἀγαγέσθαι τὴν γυναῖκα πρὸς γάμον, τῆς Μετέλλης ἤδη τεθνηκυίας. M p. 550.

cf. Plut. *Sull.* 35, 3.

41.—M. οα′ = p. 146 adn. D.

ὅτι Σύλλου καὶ Μαρίου στασιασάντων καὶ τυραννικώτερον τῶν πραγμάτων ἁπτομένων μετὰ τὴν τοῦ Μαρίου τελευτὴν ἐς πᾶν ἐπεξῄει Σύλλας τοῖς ἀντιστασιώταις, ὡς τὴν Μαρίου τελευτὴν οὐκ ἀπαλλαγὴν ἀλλὰ μεταβολὴν τυραννίδος νομισθῆναι· πάσῃ γὰρ εἰς αὐτοὺς ὠμότητι χρώμενος τελευτῶν ἔστιν οὓς χρημάτων ἢ κτημάτων ἕνεκα ἐπ᾽ ὠφελείᾳ τῶν ἑαυτοῦ φίλων ἐτιμωρεῖτο. λέγεται γοῦν Κόιντον, ἄνδρα ἐπιφανῆ, ἐπιεικῆ τε καὶ σώφρονα, οὐδετέρας μὲν γεγονότα στάσεως, ἀδοκίτως δὲ ἐν τοῖς προγεγραμμένοις θεασάμενον ἑαυτόν, "οἴμοι τάλας", εἰπεῖν, "διώκει με τὸ ἐν Ἀλβανοῖς χωρίον". M p. 550.

= Ioann. Antioch. fr. 68 M. cf. Plut. *Sull.* 31, 9.

3 οὐκ ἀπαλλαγὴν ἀλλὰ om. B.

Excerpta Planudea

42.—M. οβ΄ = p. 146 adn. D.

ὅτι ἀποδειχθέντος ὑπάτου τοῦ Λεπίδου χαίροντα Σύλλας τῷ γεγονότι Πομπήιον ἰδὼν "εὖ γε" ἔφη "τῆς σπουδῆς, ὦ νεανία, ὅτι Κατούλου πρότερον ἀνηγόρευσας Λέπιδον τοῦ πάντων ἀρίστου πολιτῶν· ὥρα μέντοι σοι σκοπεῖν ὅπως ἰσχυρὸν γεγονότα καταγωνίσῃ τὸν ἀντίπαλον". τοῦτο μὲν ὁ Σύλλας ὥσπερ ἀπεθέσπισε· μετ᾽ ὀλίγον γὰρ ἐξυβρίσας εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Λέπιδος πολέμιος κατέστη τοῖς περὶ τὸν Πομπήιον. M p. 550.

= Ioann. Antioch. fr. 68 M. cf. Plut. *Sull.* 34, 8.

43.—M. ογ΄ = fr. 106, 2 B. D.

ὅτι κεραυνοῦ ἐπὶ τὸ Καπιτώλιον ἐνεχθέντος ἄλλα τε πολλὰ καὶ οἱ τῶν Σιβυλλείων χρησμοὶ διεφθάρησαν. M p. 551.

44.—M. οδ΄.

ὅτι Λούκουλλος ἔλεγεν ὡς ἕνα βούλοιτο ἂν ἐξελέσθαι κινδύνου Ῥωμαίων ἢ πάντα τὰ τῶν πολεμίων ἀμαχεὶ λαβεῖν. M p. 551.

cf. Plut. *Luc.* 8, 3.

45.—M. οε΄ primum est fragmentum e Xiphilino excerptum.

SIGLORUM CONSPECTUS.

ZONARAS

A	= cod. Parisinus n. 1715 (p. IV sq.)
B	= cod. Vindobonensis n. 16 (p. III sq.)
C	= cod. Colberteus sive Parisinus n. 1717 (p. IV)
c	= cod. Monacensis n. 324 (p. V. sq.)

EXCERPTA VALESIANA (V)

cod.	= cod. Peirescianus (p. VI sqq.)

EXCERPTA MAIANA (M)

cod.	= cod. Vaticanus n. 73 rescriptus (p. XVI sqq.)

EXCERPTA URSINIANA (U^G ET U^R)

U^G	= Excerpta tituli *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους*	
U^R	= Excerpta tituli *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς.*	
A	= cod. Ambrosianus N 135 sup. (p. XXX)	U^G
B	= cod. Bruxellensis n. 11317—11321 (p. XXVI sq.)	U^G
M	= cod. Monacensis n. 185 (A) (p. XXVIII)	U^G
V	= cod. Vaticanus n. 1418 (p. XXX sq.)	U^R
B	= cod. Bruxellensis n. 11301—11316 (p. XXV sq.)	U^R
M	= cod. Monacensis n. 267 (B) (p. XXVIII sq.)	U^R

FRAGMENTA PARISINA (P)

cod.	= schedae rescriptae foliis aliquot cod. Strabonis Parisini n. 1397 adglutinatae (p. XXXV sqq.)

EXCERPTA FLORILEGII

A	= cod. Vaticanus n. 739 (p. XLIV sq.)
B	= cod. Barberinus 1 n. 158 cod. 365 (p. XLV)

EXCERPTA IN BEKKERI ANECDOTIS

cod.	= cod. Coislinianus n. 345 (p. LIV)

EXCERPTA TZETZAE IN SCHOLIIS AD LYCOPHRONIS ALEXANDRAM

A	= cod. Ambrosianus n. 222	(p. LVIII sq.)
B	= cod. Parisinus n. 2723	(p. LVIII sq.)
a	= cod. Palatinus n. 18	(p. LVIII sq.)
b	= cod. Palatinus n. 264	(p. LVIII sq.)

LIBRI SUPERSTITES

36, 1—17	V	= cod. Vaticanus n. 144 (p. LXV)
36, 1—17	P	= cod Parisinus n. 1689 (p. LXXXII, cf. omnino pag. seq. adn. 3
36, 18—40	L	= cod. Laurentianus 70 n. 8 (p. LXI sqq.)

Bk.	=	Bekkerus
Cob.	=	Cobetus (p. CII)
Cob. (^{m})	=	Cobetus in margine exemplaris sui (p. CII, 1)
Dind.	=	Ludovicus Dindorfius
Fabr.	=	Fabricius (p. XCVI)
v. Herw.	=	v. Herwerden (p. CI sq.)
v. Herw. (litt.)	=	v. Herwerden in litteris ad me datis
Leuncl.	=	Leunclavius
Mai.	=	Maius
N	=	Anonymus apud Reimarum (p. XCVII)
Nab.	=	Naberus (p. CI sq.)
Odd.	=	Oddeyus (p. XCVII)
P	=	Palmerius (p. XCVII)
Reim.	=	Reimarus
Rk.	=	Reiskius (p. XCVII)
St.	=	Sturzius
H. St.	=	Henricus Stephanus
R. St.	=	Roberti Stephani editio princeps, sive lectio codici sive Roberto ipsi debeatur
R. St. (coni.)	=	Robertus Stephanus de coniectura (cf. p. XCI)
Turn.	=	Turnebus (p. XCVII)
Urs.	=	Ursinus
Val.	=	Valesius
Xiph.	=	Xiphilinus
Xyl.	=	Xylander
Zon.	=	Zonaras

Uncis ( ) inclusa in parenthesi sunt dicta
" ⟨ ⟩ " praeter codicum fidem sunt addita
" [ ] " delenda videntur.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

p. 4 infra:	22[a] *καὶ* om. A recte fortasse	*lege:* 21[a] *καὶ* om. A
p. 6 v. 3:	Fr. **2**, 5 vide inter fr. 43, 20 et 22	*lege:* Fr. **2**, 5 vide p. 174
p. 41 v. 3 im.:	*Κομίνιος* C, *καμίνιος* BA[c]	*lege:* *Κομίνιος* Wolf., *καμίνιος* BCA[c]
p. 57 v. 2 im.:	*πάντες τὴν χάριν ταύτην* A	*lege:* *πάντες ταύτην τὴν χάριν* A
p. 112 v. 10 im.:	*μικρὸν*]	*lege:* 11 *μικρὸν*]
p. 113 v. 9 im.:	*καὶ προσεποιοῦντο* cod. ut coni. Bk.	*lege:* *καὶ προσεποιοῦντο* Bk., *καὶ ἐποιοῦντο* cod.
p. 114 v. 15 im.:	*adde:* 4 *τὰ μέγιστα* om. palimps.	
p. 121 v. 7 im.:	4 *τε* om. C	*lege:* 3 *τε* (alterum) om. C
p. 121 v. 1 im.:	*adde:* 20 *ἤθελε* BC[c], *ἤθελον* A	
p. 122 v. 3 im.:	*τὴν* om. A	*lege:* *τὴν* (alterum) om. A
p. 124 v. 3 im.:	*adde:* 1 *τὸν* (alterum) om. A	
p. 126 v. 1 im.:	8 *τῆς* om. A	*lege:* 9 *τῆς* om. A
p. 129 v. 1 im.:	1 *βεβούλημαι*	*lege:* 3 *βεβούλημαι*
p. 138 v. 8:	in adn. ad *εἰ μήπερ* *adde:* fr. 29, 6; 42, 45, 1, Arist. *Lys.* 629, *ἢν μήπερ* Herod. 6, 57	
p. 147 v. 20:	*adde:* *ἐξέρχῃ* cod.	
p. 161 v. 12:	Fr. **43**. 25 vide p. 174	*lege:* Fr. **43**, 25 vide p. 172
p. 168 v. 6:	166, 29	*lege:* 166, 25
p. 174 v. 2 im.:	*adde:* cf. tamen Much, *germanische Völkernamen, Zeitschrift f. d. deutsche Altert.* 39 (1895) p. 34 sq.	
p. 195 v. 7 im.:	*adde:* an legendum *ἀνηλεῶς* coll. 47, 8, 1?	
p. 213 v. 20:	quod valde arridet et restituendum videtur	*lege:* at cf. Zon. 9, 26, 5
p. 214 v. 2 im.:	*dele:* *ἐνεδήμει*] *ἐξεδήμει* Dio?	
p. 231 v. 9 im.:	*adde:* 8 *οἴκοι πέμψαι*] ⟨*τοῖς*⟩ *οἴκοι πέμψαι* Kuiper. (litt.)	
p. 307 v. 8 im.:	confer p. CXIX	
p. 360—367:	vide varias lectiones ex codice P allatas p. LXXXIII adn. 3	
p. 450 v. 3 im.:	*προδεικνύντος* probat Polak., qui confert Xen. *Cyr.* 6, 1, 4 et exempla a Dindorfio ad h. l. congesta; praeterea praecedens *καί με μὴ* in *καὶ μή με* mutandum censet.	

CASSII DIONIS COCCEIANI

HISTORIARUM ROMANARUM

QUAE SUPERSUNT

RELIQUIAE LIBRI I.

. . . πάντα ὡς εἰπεῖν τὰ περὶ αὐτῶν τισι γεγραμμένα, συνέγραψα δὲ οὐ πάντα ἀλλ᾽ ὅσα ἐξέκρινα. μὴ μέντοι μηδ᾽ ὅτι κεκαλλιεπημένοις, ἐς ὅσον γε καὶ τὰ πράγματα ἐπέτρεψε, λόγοις κέχρημαι, ἐς τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν διὰ τοῦτό τις ὑποπτεύσῃ, ὅπερ ἐπ᾽ ἄλλων τινῶν συμβέβηκεν· ἐγὼ γὰρ ἀμφότερα, ὡς οἷόν τε ἦν, ὁμοίως ἀκριβῶσαι ἐσπούδασα. ἄρξομαι δὲ ὅθενπερ τὰ σαφέστατα τῶν περὶ τήνδε τὴν γῆν, ἣν κατοικοῦμεν, συμβῆναι λεγομένων παρελάβομεν. M. 1 (p. 135). **1, 2** p. 195 3

Fr. **1**, 1 vide inter fr. **6**, 2 et 3. Est Valesianum excerptum 2, praeter necessitatem ante Val. exc. 1 (6, 2) et initio operis Dionei a Bekkero collocatum.

1 *πάντα κ. τ. λ.*] prima verba p. 195 (i. e. primae qua excerpta Dionea continentur) codicis rescripti Vaticani 73, qui titulum Constantinianum *περὶ γνωμῶν* complectitur. — ⟨*ἀνέγνωκα*⟩ suppl. Maius, ⟨*ἀνέγνων μὲν*⟩ Bk. 3 *ἐπέτρεψε* Bk., *ἐξεπέτρεψε* cod. 7 *παρελάβομεν*] in cod. continuo sequitur *τὴν χώραν κ. τ. λ.*

[Zonaras 7, 1 (p. 3, 1 B. = p. 85, 6 D.)	Tzetzes ad Lyc. Alex. v. 1232.]
	πεντηκοστῷ δὲ πέμπτῳ ἔτει ἀφ᾽ **4, 4**
Αἰνείας μετὰ τὸν Τρωικὸν πόλε-	Ἡρακλέους οὗτος ὁ Αἰνείας, μετὰ

1ª Zonaras libro 7 res Romanas narraturus statim Dionem sequi coepit. — Nec dubium etiam apud Tzetz. in Lycophr. *Alex.* v. 1232 (= fr. 4 Bk. et Dind.) Dionem mutilatum superesse, ut primus vidit Valesius. Qui tamen iniuria ad eum quoque rettulit quae ante *πεντηκοστῷ δὲ πέμπτῳ ἔτει κ. τ. λ.* (§ 4) in hoc scholio leguntur: *αὐτὸς δὲ* (sc. Aeneas) *ἀπὸ Μακεδονίας ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν, ἡ πρὶν Ἀργεσσα* (*ἄρτεσσα* B) *ἐκαλεῖτο, εἶτα Σατυρία* (*σαρτυρία* A, *σατῦρος* B) *ἀπὸ τοῦ Κρόνου* (*Σατύρνος γὰρ ὁ Κρόνος παρὰ Ῥωμαίοις*), *εἶτα ἀπό τινος Αὔσονος Αὐσονία, εἶτα Τυρρηνία.* (2) *εἶτα ἀπὸ Ἰταλοῦ ἢ ἀφ᾽ ἑνὸς ταύρου τῶν Γηρυόνου ἀγομένων παρ᾽ Ἡρακλέος καὶ ἀποσκιρτάσαντος καὶ ἀπὸ* (*ἀποσκιρτάσαντος καὶ ἀπὸ* b, om. AaB) *Ῥηγίου διανηξαμένου εἰς Σικελίαν, εἰς πεδίον Ἔρυκος Ἐλύμων μὲν βασιλέως υἱοῦ δὲ Ποσειδῶνος, Ἰταλία ἡ χώρα ἐκλήθη· ἰταλὸν γὰρ Τυρρηνοὶ τὸν ταῦρον καλοῦσιν.* (3) *οὕτως οὖν Ἰταλία ἡ χώρα ἐκλήθη, ἧς πρῶτος Πῖκος ἐβασίλευσεν, εἶτα υἱὸς αὐτοῦ Φαῦνος, ὅτε καὶ Ἡρακλῆς ἐκεῖσε μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ Γηρυόνου βοῶν παρεγένετο. καὶ γεννᾷ Λατῖνον ἐκ τῆς Φαύνου γυναικός, ὃς ἐβασίλευσε τῶν ἐκεῖσε* (sic A B) *καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ Λατῖνοι πάντες ἐκλήθησαν* (fr. **4**, 1—3 Bk. et Dind.). — § 1 et 2 Dioni abiudicavit H. Haupt. *Herm.* 14, 432 sq. coll. Apollod. *Bibl.* 2, 5, 10, 10 Heyne = p. 59, 6 West. Etiam Dionys. 1, 35 conferri iubet Scheer. in litt. ad me

τὴν χώραν ταύτην, ἐν ᾗ τὸ τῶν Ῥωμαίων ἄστυ πεπόλισται ..
M. 2 (p. 135).

[Zon. 7, 1 (p. 3, 1 sqq. B. = p. 85, 6 sqq. D.)

μον ἀφῖκτο πρὸς Ἀβορρίγινας, οἳ
fr. 1, 1 πρώην τὴν χώραν ᾤκουν καθ' ἣν ἡ Ῥώμη πεπόλισται, Λατίνου τοῦ Φαύνου τότε τὴν τούτων ἀρχὴν ἔχοντος, καὶ προσέσχε Λαυρεντῷ κατὰ τὸν Νουμίκιον ποταμόν,

ἔνθα κατά τι δὴ θεοπρόπιον λέγεται παρασκευάζεσθαι ποιήσασθαι τὴν κατοίκησιν.

Tzetz. ad Lyc. v. 1232.]

τὴν τῆς Τροίας ἅλωσιν, εἰς Ἰταλίαν, ὡς ἔφημεν, καὶ Λατίνους παραγίνεται. περὶ Λαύρεντον δὲ προσώκειλε τὸ καὶ Τροίαν καλούμενον, περὶ Νουμίκιον ποταμόν, ἔχων καὶ τὸν ἐκ Κρεούσης υἱὸν
αὐτοῦ Ἀσκάνιον ἢ Ἶλον· ὅπου 5
φαγόντων τῶν μετ' αὐτοῦ τὰς τραπέζας σελινίνας οὔσας, ἢ ἐκ τῶν σκληροτέρων μερῶν τῶν ἄρτων (οὐ γὰρ εἶχον τραπέζας), ἔτι δὲ καὶ χοίρου λευκῆς ἀπὸ τοῦ πλοίου αὐτοῦ ἀποσκιρτησάσης ἐπὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς ὠνομασμένον Ἀλβανὸν ὄρος καὶ τριάκοντα τετοκυίας,
ἅπερ ἐδήλουν ὅτι τριακοστῷ ἔτει 6
οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ γῆν καὶ κράτος ἄμεινον ἕξουσιν, ἐπαύθη τῆς ἀλητείας, ἐκ χρησμοῦ τοῦτο προ

---

datis monetque exordium *αὐτὸς* — *Ἰταλίαν* ex vetere scholio p. 179, 8 Kink. esse desumptum. § 3 *οὕτως* — *ἐκλήθησαν* atque prima verba § 4 *πεντηκοστῷ* — *Ἡρακλέους* num Dionis sint equidem valde dubito.

1ª *Ἀβορρίγινας* BCA[c], *Ἀβορίγινας* Dind., cf. Schwegler 1, 198 sqq. 3ª *τοῦ* B[c], *τοῦ τοῦ* CA recte fortasse 5ᵇ *περὶ Νουμίκιον* a (nisi quod *Νουβίκιον*), om. A, *περὶ μίκνν ἢ κίον* B. — *Νομίκιος* Dion. 1, 64, *Numicius* Sisenna fr. 3 P. = Non. *s. v. iuxtim*, Ovid. *Fast.* 3, 647, *Met.* 14, 599, Plin. *n. h.* 3, 5, 56, Sil. 8, 191 (sed *Numicus* v. 180), Solin. 2, 15. sed *Numicus* Liv. 1, 2, 6, Sil. 8, 180, Serv. *ad Aen.* 4, 620; 7, 150. 797 (cf. 1, 259; 12, 794), C. I. L. 14, 2065 7ᵇ *Ἶλον*] *Ἴουλον* Val. iniuria, cf. Verg. *Aen.* 1, 268, App. *b. c.* 2, 68, Serv. ad *Aen.* 2, 167 *ὅπου* — *τραπέζας*] Ad haec cf. Tzetz. ad Lyc. v. 1250: *εἶπον τὴν ἱστορίαν ὄπισθεν πλατέως, ὅπως ἔκτισεν Αἰνείας τὴν Λαβηνίαν κἂν οὗτοι μὴ εἰδότες τὴν Ῥώμην φασίν. ὅρα γὰρ ὅπως φασὶ τὴν ἱστορίαν. Χρησμὸν ἔλαβεν ὁ Αἰνείας, ἔνθα ἂν οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ καταφάγωσι τὰς ἑαυτῶν τραπέζας, ἐκεῖ κτίσαι πόλιν. ἐλθόντες* (*ἦλθον* B) *οὖν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἀπορήσαντες τραπεζῶν ἄρτοις ἀντὶ τραπεζῶν ἐχρήσαντο. τέλος δὲ* (*καὶ τέλος* B) *ἔφαγον καὶ τὰς τραπέζας ἤτοι τοὺς ἄρτους. συνεὶς οὖν ὁ Αἰνείας τὸν χρησμὸν ἔκτισε τὴν Λαβινίαν* (om. B) *πόλιν ἐκεῖσε* (*ἐκεῖ* B), *κἂν οἱ μὴ εἰδότες τὴν Ῥώμην φασίν.* cf. Schwegler 1, 185 14ᵇ *ὠνομασμένον* B, om. Aab 16ᵇ *ἅπερ ἐδήλουν* AaB, *ἥπερ ἐδήλου* b.

ὅτι περὶ Τυρσηνῶν φησιν ὁ Δίων "ταῦτα γὰρ καὶ προσῆκεν 2,4
ἐνταῦθα τοῦ λόγου περὶ αὐτῶν γεγράφθαι· ἑτέρωθι καὶ ἄλλο τι

Fr. 2, 1 et 2 vide inter Fragmenta incertae sedis. cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 434. — Fr. 2, 3 collocatum inter fr. 57, 21 et 22.

1 Dio de Tuscis obiter egisse putandus est cum eos Rutulis auxilio venisse narrasset. cf. Zon. 7, 1, 4, Tzetz. ad Lyc., Liv. 1, 2, 3 *Τυρσηνῶν*] ita Dio (cf. 38, 37, 5; 45, 12, 6; 48, 30, 5. 46, 3. 50, 2, Zon. 7, 1, 4; 7, 17 et 20 passim; 8, 20, 4 et 24, 8) Herodotum et Thucydidem secutus 2 *ἑτέρωθι καὶ*] *καὶ* (om. *ἑτέ-*

[Zon. 7, 1 (p. 3, 6 sqq. B. = p. 85, 12 sqq. D.)

2 ὁ δὲ τῆς χώρας ἄρχων Λατῖνος ἀπεῖργε τῷ Αἰνείᾳ τὴν ἐν τῇ χώρᾳ καθίδρυσιν. καὶ συμβαλὼν ἡττᾶται· εἶτα δι' ὀνειράτων φανέντων ἀμφοῖν καταλλάττονται· καὶ τῆς κατοικίας αὐτῷ παραχωρεῖ, καὶ τὴν θυγατέρα Λαουινίαν εἰς γάμον ἐκδίδωσιν. ἔνθα πόλιν ὁ Αἰνείας οἰκοδομήσας ὠνόμασε Λαουίνιον· ἥ τε χώρα Λάτιον ἐπεκλήθη καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐκεῖ Λατῖνοι προσηγορεύθησαν.
3 Ῥουτοῦλοι δὲ ὁμοροῦντες τῇ χώρᾳ ἐκ πόλεως Ἀρδέας ὁρμώμενοι, καὶ πρόσθεν δυσμενῶς ἔχοντες πρὸς Λατίνους, καὶ τότε πόλεμον ἤραντο, ἐπαρήγοντος αὐτοῖς καὶ Τούρνου ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς καὶ τῷ Λατίνῳ προσήκοντος, ὃς δι' ὀργῆς τὸν Λατῖνον πεποίητο διὰ τὸν Λαουινίας γάμον· ἐκείνῳ γὰρ ἡ κόρη προωμολόγητο. μάχης οὖν γενομένης πίπτουσιν ὅ τε Τοῦρνος καὶ ὁ Λατῖνος, τὴν δὲ νίκην ὁ Αἰνείας κεκόμιστο καὶ
2,4 4 τὴν τοῦ πενθεροῦ βασιλείαν. μετὰ δέ τινα χρόνον συμμαχίας ἐκ Τυρσηνῶν οἱ Ῥουτοῦλοι

Tzetz. ad Lyc. v. 1232.]

ἀκηκοώς, θύσας δὲ καὶ τὴν χοῖρον παρεσκευάζετο κτίζειν πόλιν. 7
ὁ δὲ Λατῖνος τοῦτον οὐκ εἴα· ἡττηθεὶς δὲ πολέμῳ δίδωσιν Αἰνείᾳ πρὸς γάμον Λαβινίαν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα. Αἰνείας δὲ κτίσας πόλιν Λαβινίαν ὠνόμασε.

Λατίνου δὲ καὶ Τύρνου τοῦ Ῥουτούλων βασιλέως πολέμῳ ὑπ' ἀλλήλων ἀποθανόντων Αἰνείας ἐβασίλευσεν.
ἀνῃρημένου δὲ καὶ Αἰ- 8

3[b] *κτίζειν,* AaB, *κτίσαι* b 4[a] *εἶτα — καταλλάττονται* habet A (non omittit) 7[a] *Λαουινίαν* CA (semper), *λαουνίαν* B (semper) 7[b] *Λαβινίαν* B, *ἀλβηνίαν* A 9[b] *Λαβινίαν*] *λαβηνίαν* AB, *λαβιννίαν* b. scripsisse videtur Tzetzes hic *Λαβηνίαν* et § 9 *Λαβηνίας* quanquam *Λαβίνιον* paulo post § 9 9[a] *οἱ ἄνθρωποι — προσηγορεύθησαν*] cf. Tzetz. ad Lyc. *Alex.* v. 1254: *οἱ Ἀβορείγινες ἀπὸ Λατίνου τοῦ Φαύνου ἢ Ἡρακλέους* (*ἢ Ἡρακλέους* Dionis non videtur, cf. supra Tzetz. ad v. 1232 in. = fr. 4. 3 Bk., Dind.) *υἱοῦ Λατῖνοι ἐκλήθησαν.* Cf. quoque Zon. § 1 et Eust. ad Dion. *Perieg.* 350 (vide p. 5) 18[a] *γενομένης* BA[c], *γινομένης* C 22[a] *Τυρσηνῶν* BC[c], *τυσηνῶν* A.

καὶ αὖθις αὖ ἕτερον, ὅτῳ ποτ' ἂν ἡ διέξοδος τῆς συγγραφῆς τὸ ἀεὶ παρὸν εὐτρεπίζουσα προστύχῃ, κατὰ καιρὸν εἰρήσεται. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀναγκαίων ἀρκούντως ἔχοντες· τὰ μὲν γὰρ τῶν Ῥωμαίων πάντα κατὰ δύναμιν ἐπέξειμι, τῶν δὲ δὴ λοιπῶν τὰ πρόσφορα αὐτοῖς μόνα γεγράψεται." M. 3 (p. 136).

ρωθι) Mai., ἕτερα . . . dispexit v. Herw., ἑτέρωθι καὶ ego, addidique in re praesenti „sic omnino". An ἑτέρωθι ⟨δὲ⟩ vel ⟨γὰρ⟩ καὶ? Ceterum cf. Herod. 6, 19. 2 ἀεὶ παρὸν Bk., λιπαρὸν cod. 3 τῶν ἀναγκαίων] cf. fr. 1, 1 (p. 12), Zon. 9, 22, 3 ἔχοντες corruptum, ἕξει coll. Thuc. 1, 22, 4 vel ἐχέτω Bk., ἔχει Gros.

[Zon. 7, 1 (p. 4, 13 sqq. B. = p. 86, 2 sqq. D.) Tzetz. ad Lyc. v. 1232.]

τυχόντες ἐπῆλθον τῷ Αἰνείᾳ καὶ τὸν πόλεμον νενικήκασιν. ἀφανὴς δὲ ὁ Αἰνείας γενόμενος, οὔτε γὰρ ζῶν ὤφθη ἔτι οὔτε μὴν τεθνεώς, ὡς θεὸς παρὰ Λατίνοις τετίμητο. ἐντεῦθεν καὶ τοῖς Ῥωμαίοις τοῦ σφετέρου γένους ἀρχηγέτης νενόμισται καὶ Αἰνειάδαι καλεῖσθαι αὐχοῦσι. τὴν δὲ τῶν Λατίνων ἀρχὴν ὁ ἐκείνου υἱὸς Ἀσκάνιος διεδέξατο, ὃς οἴκοθεν συνείπετο τῷ πατρί· οὐδέπω γὰρ ἐκ τῆς Λαουινίας παῖδα ἐγείνατο, ἔγκυον δ' αὐτὴν καταλέλοιπε. τὸν δὲ Ἀσκάνιον κατακλείσαντες οἱ πολέμιοι ἐπολιόρκουν· νυκτὸς δ' οἱ Λατῖνοι αὐτοῖς ἐπιθέμενοι τήν τε πολιορκίαν ἔλυσαν καὶ τὸν πόλεμον.

6 Χρόνου δὲ διεληλυθότος πληθυνθέντες οἱ Λατῖνοι τὴν μὲν πόλιν τὸ Λαουίνιον οἱ πλείονες ἐκλελοίπασιν, ἑτέραν δ' ἐν ἀμείνονι χώρῳ ἀντῳκοδόμησαν, ἣν Ἄλβαν ἐκ τῆς λευκότητος καὶ ἀπὸ τοῦ μήκους Λόγγαν ἐπωνόμασαν· εἴποιεν ἂν Ἕλληνες λευκὴν καὶ μακράν.

νείου πολέμῳ ἐν Λαυρέντῳ ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ῥουτούλων καὶ Μαζεντίου τοῦ Τυρρηνοῦ, ἐγκύου οὔσης τῆς Αἰνείου γυναικὸς Λαβινίας τὸν Σίλβιον, Ἀσκάνιος ὁ ἐκ Κρεούσης παῖς βασιλεύει,

ὃς καὶ τὸν Μαζέντιον πολέμῳ συμβαλόντα νικᾷ τελέως, μὴ δεχόμενον τὰς πρεσβείας, ἀλλὰ τὰ τοῦ Λατίνου πάντα εἰς ἐτήσιον δασμὸν ζητοῦντα. αὐξηθέντες δὲ οἱ Λατῖνοι, 9 ἐπεὶ καὶ τὸ τριακοστὸν ἔτος ἐνέστη, Λαβινίας μὲν ὑπερεφρόνησαν, Ἄλβαν δὲ Λόγγαν ἑτέραν πόλιν ἔκτισαν ἀπὸ τῆς χοίρου, τουτέστι λευκὴν μακράν.

3b Μαζεντίου AB, μαξεντιου a, μεζεντίου b. — Μεσέντιος Dion. 1, 64 65; 2, 5. *Mezentius* Latine, formam *Messentius*, *Medentius* citant grammatici cf. Schwegl. 1, 330 4a *Λατίνοις* BAc, τοῖς *Λατίνοις* C τετίμητο CAc, τετίμηται B 10a καταλέλοιπε CA, κατελέλοιπε Bc 11b Μαζέντιον B Μάζεντον A 19b *Λαβινίας* B a, λαβηνίας A, λαβιννίας b 20a χώρῳ BCAc recte cf. Herod. 1, 160 al., Thuc. 2, 20, 4; 7, 78, 4, χώρᾳ Wolf (non A) 22a καὶ om. A recte fortasse.

[Zon. 7, 1 (p. 5, 4 sqq. B. = p. 86, 19 sqq. D.)

Ἀσκανίου δὲ τελευτήσαντος οἱ Λατῖνοι τὸν ἐκ τῆς Λαουινίας τεχθέντα τῷ Αἰνείᾳ υἱὸν εἰς τὴν βασιλείαν προετιμήσαντο τοῦ Ἀσκανίου παιδός, διὰ τὸν πάππον τὸν Λατῖνον τοῦτον προκρίναν-
7 τες, Σίλουιον κεκλημένον. ἐκ Σιλουίου δὲ Αἰνείας ἐτέχθη, ἐξ Αἰνείου δὲ Λατῖνος ἐγένετο, Λατῖνον δὲ διεδέξατο Πάστις. Τιβερῖνος δ' ἄρξας μετέπειτα ἐν ποταμῷ καλουμένῳ Ἀλβούλῳ πεσὼν διεφθάρη· ὃς δὴ ποταμὸς Τίβερις ἐξ ἐκείνου μετωνομάσθη, ῥέων διὰ τῆς Ῥώμης καὶ ὢν τῇ πόλει πολυαρκέστατος καὶ Ῥω-
8 μαίοις ἐς τὰ μάλιστα χρησιμώτατος. ἔκγονος δὲ τοῦ Τιβερίνου Ἀμούλιος ὃς ὑπερφρονήσας καὶ θεοῦν ἑαυτὸν τολμήσας, ὡς βροντάς τε ταῖς βρονταῖς ἐκ μηχανῆς ἀντεπάγειν καὶ ἀντ-αστράπτειν ταῖς ἀστραπαῖς ἐνσκήπτειν τε κεραυνούς. διεφθάρη, τῆς λίμνης παρ' ᾗ τὰ αὐτοῦ βασίλεια ἵδρυτο ἐπιρρυείσης αἰφνίδιον καὶ καταποντισάσης κἀκεῖνον καὶ τὰ βα-

Tzetz. ad Lyc. v. 1232.]

καὶ τὸ ἐκεῖσε ὄρος Ἀλβανὸν ἐκάλεσαν ὁμοίως· τὰ δὲ ἐκ Τροίας ἀγάλματα μόνα πρὸς τὸ Λαβίνιον δεύτερον ὑπεστράφησαν. μετὰ δὲ Ἀσκανίου τελευτὴν οὐχ ὁ αὐτοῦ παῖς Ἰοῦλος ἐβασίλευσεν, ἀλλ' ὁ ἐκ Λαβινίας Αἰνείου υἱὸς Σίλβιος. ἢ κατά τινας Ἀσκανίου υἱὸς Σίλβιος. Σιλβίου πάλιν Αἰνείας, οὗ Λατῖνος, οὗ Κάπης, Κάπητος δὲ παῖς Τιβερῖνος.

οὗ Ἀμούλιος.

4[b] *μόνα* om. A *Λαβίνιον* Ba, *λαβήνιον* A, *λαβίννιον* b cf. supra ad § 7 7[b] *αὐτοῦ* ABb, *ἀσκανίου* a 8[b] *Ἰοῦλος*] cf. Schwegler 1, 338 9[b] *Λαβινίας* B a, *λαβηνίας* A, *λαβιννίας* b 10[b] *ἢ — Σίλβιος*] hoc a Tzetza ipso additum esse potest. Ceterum cf. Schwegler l. l. 12[b] *Αἰνείας* ABb, *ἄλλος αἰνείας* a 13[a] *Ἀλβούλῳ* B, *ἀλβούνῳ* CA. — *Albula* Latine, vide locos apud Schwegl. 1, 340, 5 laudatos. Ceterum cum his conferendus locus Eustathii in Dion. *Perieg.* 350 (= fr. 3, 16 Melber) *ὅτι δὲ ἡ Ῥώμη τῆς Λατίνης χώρας ἐστίν, καὶ ὅτι Λατίνου ὁμώνυμοί εἰσιν οἱ Λατῖνοι, ὃς Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης λέγεται. καὶ ὅτι ὁ Τίβερις, Ἀλβουλός* [*Ἄλβας* codd. duo; *γρ. Ἀλβουλος Ἄλβας* optimi: *Ἀλβουλος* vel *Ἀλκουλος* ceteri] *ποτε καλούμενος, οὕτω μετεκλήθη ὡς βασιλέως Τιβερίου ἐν αὐτῷ θανόντος, ἄλλαι τε ἱστορίαι βοῶσι καὶ ἡ τοῦ Δίωνος. Τιβέριον δὲ ἐνταῦθα ἡ ἱστορία φησὶν οὐ τὸν μετὰ τὸν Αὔγουστον, ἀλλ' ἕτερον ἀρχαιότερον. ὅς, φασίν, ἐν μάχῃ τελευτήσας καὶ ὑπὸ τοῦ ῥεύματος παρενεχθεὶς ἐπώνυμον ἑαυτῷ τὸν ποταμὸν ἀφῆκε* Quorum ultima ex Dionysio 1, 71, 2 desumpta sunt, media ipsius Eustathii est additamentum. Prima Dioni attribuenda videntur, cf. Zon. 7, 1, 1. 2. 7, excepto tamen *ὅς — λέγεται* (cf. Schwegler 1, 403, 27 et Dion. 1, 72, 5) quocum pugnat Zon. 7, 1, 1 14[b] *Κάπητος* ABb, *κάπυος* a 19[a] *τολμήσας* om. A 22[a] *ᾗ* BC[c], *ἧς* A.

..... (*οὐ γὰρ ἔστιν οὔτε προϊδέσθαι πάντα ἀνθρώπῳ ὄντι οὔτ᾽ ἀποτροπὴν τῶν ἀναγκαίως ἐσομένων εὑρεῖν) τιμωρούς*

Fr. **2**, 5 vide inter fr. **43**, 20 et 22.
Fr. **3** eiectum. Pausaniae (8, 43) esse vidit Dind. (vol. 5 p. XIII).
Fr. **4**, 1^{a} vide p. 8.
Fr. **4**, 1^{b}—3 Dioni abiudicanda habes supra p. 1, in adn. ad Zonaram.
Fr. **4**, 4—15 habes p. 1—8 iuxta Zon. 7, 1, 1—10.
1 supple ⟨*ὅτι ἐχρῆν*⟩ sive ⟨*ὅτι ἔδει*⟩ vel cum Bk. ⟨*ἔδει δὲ*⟩.

[Zon. 7, 1 (p. 5, 17 sqq. B. = 2 p. 87, 4 sqq. D.)

σίλεια. Ἀουεντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐν πολέμῳ ἀπέθανε.

9 Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Λαουινίου καὶ Ἀλβανῶν· τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐσχήκασι τὸν Νομίτορά τε καὶ τὸν Ἀμούλιον, οἱ Ἀουεντίνου μὲν ἐγένοντο υἱωνοί, τοῦ δ᾽ Αἰνείου ἀπόγονοι.

Tzetz. ad Lyc. v. 1232.]

οὗ Ἀβεντῖνος.

Μέχρι τούτου τὰ περὶ Ἄλβης καὶ 11
Ἀλβανῶν. τὰ δὲ περὶ Ῥώμης ἐν-
τεῦθεν. Ἀβεντῖνος γεννᾷ Νομή-
τορα καὶ Ἀμούλιον, ἢ κατά τινας
τὸν Πρόκαν. τοῦ Πρόκα δὲ τού-
του λέγουσι παῖδας τοῦτον τὸν
Νομήτορα καὶ Ἀμούλιον. βασι-
λεύοντα δὲ τὸν Νομήτορα ὁ Ἀμού-
λιος ἐξήλασε, καὶ Αἰγέστην τὸν
Νομήτορος υἱὸν ἐν κυνηγεσίῳ ἀναι-
ρεῖ, τὴν δὲ ἀδελφὴν Αἰγέστου, 12
θυγατέρα δὲ τοῦ προρρηθέντος Νο-
μήτορος, Σιλουίαν ἢ Ῥέαν Ἰλίαν
ἱέρειαν τῆς θεᾶς Ἑστίας ποιεῖ, ὡς
ἂν παρθένος διαμείνῃ· ἐδεδίει γάρ
τινα χρησμὸν λέγοντα ὑπὸ τῶν
Νομήτορος παίδων αὐτὸν ἀναιρε-
θῆναι. διά τοι τοῦτο τὸν μὲν
Αἰγέστην ἀνεῖλε, τὴν δὲ ἱέρειαν
τῆς Ἑστίας ἐποίησεν, ὅπως παρ-
θένος καὶ ἄπαις διαμείνῃ. ἡ δὲ 13

1^{a} et 6^{a} *Ἀουεντῖνος* (*— τίνου*) Pinder, *λουεντῖνος* (*— τίνου*) BCA[c] 1^{b} et 5^{b} *Ἀβεντῖνος* B, *ἀβεντιανός* A 3^{b} *τούτου* B, *τούτων* A 5^{a} *Νομήτορα* BC[c], *νομίτωρα* A 8 sqq. Quae apud Zonaram sequuntur e Plut. vita Romuli excerpta sunt. Tzetzam Dionem sequi verisimile est. An tamen eum solum adhibuerit videndum. Etenim 1) id ipsum quod tanquam e fonte secundario addit Tzetzes *ἢ κατά τινας — Ἀμούλιον* Dionis videtur (*Ἀουεντίνου υἱωνοί* Zon.), 2) § 12 ex duobus fontibus fluxisse putes, 3) pastoris nomen Tzetzae *Φαίστυλος* audit, ut etiam Dionysio, quem *Φαύστουλον* dixit Dio, vide infra ad Zon. 7, 3, p. 8 11^{b} *Αἰγέστην*] *Αἴγεστος* Dionys. 1, 76, 2, *Ἔγεστος* App. *reg.* 1, Plut. *par.* 36 (corruptum) 15^{b} *Σιλουίαν ἢ Ῥέαν Ἰλίαν*] cf. Schwegler 1, 426 sq.

τινας τῆς ἀδικίας αὐτοῦ ἐκ τῆς κόρης ἐκείνης γεννηθῆναι. M. 4 (p. 136).

ὅτι στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους Ῥέμος καὶ Ῥωμύλος ἔκδηλον 3
ἐποίησαν ὅτι τινὲς καὶ πάνυ ἀσφαλέστερον τοὺς κινδύνους τῶν εὐτυχιῶν συνδιαφέρουσιν. M. 5 (p. 136).

Fr. 5, 2 (= Plan. 1 Mai p. 527) Dionis non est. cf. Const. Man. *Chron.* vs. 1620 sqq., Laur. Lyd. *de mens.* 4, 6 (p. 98 Schow).

1 *κόρης*] Reae Silviae 3 *Ῥέμος*] Romuli frater Dioni Graeco more *Ῥῶμος* audit 37, 9, 2. *Ῥέμος* eclogario videtur deberi *ἔκδηλον*] ita cod. ut coniecerat Bk., *ἔκδημον* Mai. 5 *συνδιαφέρουσιν*] in cod. continuo sequitur *καὶ αὐτοί τε κ. τ. λ.*

[Tzetz. ad Lyc. v. 1232.]

ἐν Ἄρεος ἄλσει ὑδρευομένη ἔγκυος γίνεται, καὶ γεννᾷ Ῥωμύλον καὶ Ῥῶμον. καὶ τήνδε μὲν ἐξαιτεῖται μὴ ἀποθανεῖν ἡ τοῦ Ἀμουλίου θυγάτηρ, τὰ δὲ βρέφη Φαιστύλῳ ποιμένι, Λαυρεντίας ἀνδρί, ἔδοντο ῥῖψαι περὶ τὸν Τίβεριν ποταμόν. ἃ ἡ τούτου γυνὴ λαβοῦσα ἀνέτρεφεν· ἔτυχε γὰρ αὐτὴν τότε νεκρὸν βρέφος τεκεῖν. αὐξηθέντες δὲ ὁ Ῥωμύλος καὶ ὁ Ῥῶμος ἐποίμαινον κατὰ τοὺς τοῦ Ἀμουλίου ἀγρούς, ἀνελόντες δέ τινας τῶν τοῦ πάππου Νομήτορος ποιμένων ἐπετηροῦντο. κατασχεθέντος δὲ τοῦ Ῥώμου δραμὼν ὁ Ῥωμύλος τῷ Φαιστύλῳ λέγει, καὶ ὃς δραμὼν τῷ Νομήτορι πάντα διηγεῖται. τέλος ἔγνω Νομήτωρ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ παῖδας ὄντας αὐτούς. οἱ δὲ συναραμένων πολλῶν ἀναιροῦσι τὸν Ἀμούλιον, τῷ δὲ Νομήτορι πάππῳ αὐτῶν τὴν βασιλείαν τῆς Ἄλβης παρασχόντες αὐτοὶ τὴν Ῥώμην κτίζειν ἀπήρξαντο. Tzetz. in Lycophr. Alex. 1232.

(right margin: cf. fr. 5, 1 — beside "Ῥωμύλον καὶ Ῥῶμον"; 14 — beside "βρέφος τεκεῖν"; 15 — beside "παῖδας ὄντας αὐτούς")

Romulus et Remus inter se discordant περί τε τῆς ἀρχῆς καὶ περὶ τῆς πόλεως, καὶ διὰ μάχης ἐχώρησαν, ἐν ᾗ ὁ Ῥῶμος ἀπέθανεν Zon. 7, 3 (p. 9, 8—10 B. = p. 90, 8—10 D.). Verba quae praecedunt ὡρμημέ-

---

4 *Λαυρεντίας* Val., *λαβρεντίας* AB. — de nominis formis cf. Momms. *R. F.* 2, 1, 1 *ἔδοντο* B, *ἔδοντι* A, *ἔδοντας* a, *ἔδωκε* b et ita Val. 5 *περὶ*] *πρὸς* Val. — Ceterum conferri meretur Eustathius in Odyss. p. 1961, 13—16 = fr. 3, 17 Melber, quem locum attulit Dind. Fleck. *Jahrb.* 1869 p. 12: *ἐν οἷς* [infantibus nutritis ab animalibus] *καὶ οἱ τῶν Ῥωμαίων ἔξαρχοι κατὰ Δίωνα, Ῥῶμος δηλαδὴ καὶ Ῥωμύλος, οὓς ἐθήλασε λύκαινα, ἡ παρὰ Ἰταλιώταις λοῦπα· ὃ δὴ ὄνομα μετῆκται ἀστείως εἰς ἑταιρίδων προσηγορίαν* 19 Ad haec et sequentia cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 441.

4 καὶ αὐτοί τε ἐξέμαθον καὶ τοὺς ἄλλους ἐξεδίδαξαν ὅτι οὔθ' οἱ τιμωρούμενοί τινας κατορθοῦσι πάντως, ὅτι προηδίκηνται, οὔθ' οἱ παρὰ τῶν κρειττόνων ἀπαιτοῦντές τινα ἀπολαμβάνουσιν αὐτά, ἀλλὰ πολλάκις καὶ τὰ λοιπὰ προσαπολλύουσιν. M. 6 (p. 136).

5 ὅτι ἡ Ἑρσιλία καὶ αἱ ἄλλαι ⟨αἱ⟩ ὁμόφυλοι γυναῖκες τηρήσασαί ποτε ἀντιπαρατεταγμένους σφᾶς κατέδραμον ἀπὸ τοῦ Παλατίου μετὰ τῶν παιδίων (ἤδη γάρ τινα ἐγεγέννητο) καὶ ἐς τὸ μεταίχμιον

1 *αὐτοί*] Caeninenses Crustuminos Antemnates intellegendos esse recte adn. Bk., cf. Liv. 1, 10, 11 *ἐξεδίδαξαν ὅτι*] coniunctim cod. Male discerpsit Mai. 5 ⟨*αἱ*⟩ ins. Dind. coll. fr. 18, 3 et 7 7 *ἐγεγέννητο* restitui ex cod. *ἐγεγένητο* Mai. *μεταίχμιον* scripsi, cod. fortasse *μεσαίχμιον*, ut Mai, sed ductus litterarum *ετ* et *εσ* simillimus est. Ceteroquin Dio per *τ* litteram (40, 26, 4; 47, 42, 1; 75, 6, 4; 76, 5, 4) ut Herodotus, Attici.

[Zonaras 7, 3 (2, 9, 14 sqq. B. = 2, 90, 16 sqq. D.)] νοις δὲ πρὸς τὴν τῆς πόλεως δόμησιν διαφορὰ συνέβη τοῖς ἀδελφοῖς ex Plut. *Rom.* 9, 4 expressa sunt.

Remus necatur quod murum transsiluisset (hoc Zonaras ex Plut. *Rom.* 10, 1) ὅθεν καὶ ἐνομίσθη τὸν στρατοπέδου τάφρον τολμήσαντα διελθεῖν παρὰ τὰς συνήθεις ὁδούς, θανατοῦσθαι. Zon. 7, 3 (p. 9, 14. 15 B. = p. 90, 16—18 D.)

ὀκτωκαίδεκα δ' εἶναι ὁ Ῥωμύλος ἐνιαυτῶν ἀναγέγραπται ὅτε τὴν Ῥώμην συνῴκισεν. ἔκτισε δὲ αὐτὴν περὶ τὴν τοῦ Φαυστούλου οἴκησιν· ὠνόμαστο δ' ὁ χῶρος Παλάτιον Zon. 7, 3 (p. 10, 8—10 B. = p. 91, 7—10 D.) cf. 10 c. 32

(αὐτοὶ τὴν Ῥώμην κτίζειν ἀπήρξαντο) ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς Ῥωμύλου ἡλικίας. πρὸ δὲ τῆς μεγάλης ταύτης Ῥώμης, ἣν ἔκτισε Ῥωμύλος περὶ τὴν Φαιστύλου οἰκίαν ἐν ὄρει Παλατίῳ, ἑτέρα τετράγωνος ἐκτίσθη Ῥώμη παρὰ Ῥώμου καὶ Ῥωμύλου παλαιοτέρων τούτων. Tzetz. in Lycophr. 1232.

4, 1a Δίων καὶ Διονύσιος γράφουσι τὰ τοῦ Κάκου
ἄλλοι πολλοί τε συγγραφεῖς, γράφοντες τὰ τῆς Ῥώμης.

Tzetz. Chil. 5, 21 vs. 109 sq.

ἐκείνη γὰρ (sc. Ταρπηία) ἐφ' ὕδωρ κατελθοῦσα συνελήφθη καὶ ἤχθη πρὸς Τάτιον καὶ ἀνεπείσθη προδοῦναι τὸ ἔρυμα. Zon. 7, 3 (p. 12, 21 sq. B. = p. 93, 15—17 D.) cf. Liv. 1, 11, 7.

8a ὁ C, om. BAc 11a *Φαυστούλου*] ita hic BCAc, quanquam in superioribus quae ex Plutarcho desumpta sunt cum huius codicibus *φαίστυλος* constanter scribunt 12b *Παλατίῳ* a, *ταλατίω* AB, *ταλαντίω* b *ἑτέρα* om. AB 13b *Ῥώμου* Bab, *ῥέμου* A 14b *καὶ* Ab, *ἢ* B, *ἣ* a *Ῥωμύλου* ab, *ῥώμου* A *ῥώμη* B *παλαιοτέρων* A, *παλαιοτέρα* B. — Ceterum *πρὸ* — *Ῥώμης* et *ἑτέρα* — *τούτων* e Dione fluxisse non videntur 16 Fragm. 4, 1a hic collocavi coll. Liv. 1, 7.

ἐξαπίνης ἐσπεσοῦσαι πολλὰ καὶ οἰκτρὰ καὶ εἶπον καὶ ἐποίησαν·
τοτὲ μὲν γὰρ πρὸς τούτους τοτὲ δὲ πρὸς ἐκείνους βλέπουσαι "τί
ταῦτα" ἔφασαν "ποιεῖτε, πατέρες; τί ταῦτα, ἄνδρες; μέχρι ποῦ
μαχεῖσθε; μέχρι ποῦ μισήσετε ἀλλήλους; καταλλάγητε τοῖς γαμ- 6
βροῖς, καταλλάγητε τοῖς πενθεροῖς. φείσασθε πρὸς τοῦ Πανὸς
τῶν τέκνων, φείσασθε πρὸς τοῦ Κυρίνου τῶν ἐκγόνων. ἐλεήσατε
τὰς θυγατέρας, ἐλεήσατε τὰς γυναῖκας· ὡς εἴγε ἀκαταλλάκτως ἔχετε
καί τις ὑμᾶς | σκηπτὸς μανίας ἐσπεσὼν οἰστρεῖ, ἡμᾶς τε, δι' ἃς p. 196
μάχεσθε, προαποκτείνατε, καὶ τὰ παιδία ταῦτα ἃ μισεῖτε προαπο-
σφάξατε, ἵνα μηδὲν ἔτι μήτ' ὄνομα μήτε σύνδεσμον συγγενείας πρὸς
ἀλλήλους ἔχοντες κερδάνητε τὸ μέγιστον τῶν κακῶν, τὸ τούς τε
πάππους τῶν παίδων καὶ τοὺς πατέρας τῶν ἐκγόνων φονεύειν."
ταῦτά τε ἔλεγον καὶ τὰ ἱμάτια καταρρηξάμεναι, τούς τε μαστοὺς 7
καὶ τὰς γαστέρας γυμνώσασαι, αἱ μὲν αὐταὶ τοῖς ξίφεσί σφων ἐνε-
χρίμπτοντο, αἱ δὲ καὶ τὰ παιδία αὐτοῖς προσερρίπτουν, ὥστε ἐκεί-
νους καὶ ἐξ ὧν ἤκουον καὶ ἐξ ὧν ἑώρων κλαῦσαι καὶ τῆς τε μάχης
ἐπισχεῖν καὶ ἐς λόγους αὐτοῦ, ὥσπερ εἶχον, ἐν τῷ κομιτίῳ δι'
αὐτὸ τοῦτο κληθέντι συνελθεῖν. M. 7 (p. 137).

πολὺ γὰρ διαφέρει ἐκ καινῆς τινας κατασταθῆναι ἢ καὶ πρό- 10
τερον οὔσας ἐπικληθῆναι. M. 8 (p. 137).

1 ἐσπεσοῦσαι Bk., εἰσπεσοῦσαι cod. εἶπον scripsi, εἶπαν cod. quod utrum eclogarii an scribae sit incertum. 2 τοτὲ — τοτὲ restitui ex cod. mutato accentu, ποτὲ — ποτὲ Mai. 6 ἐκγόνων] hic et alibi retinui codicum lectionem, ἐγγόνων Bk.; *nepos* Dioni est ἔκγονος et ἔγγονος promiscue, cf. v. Herw. *lap. test.* 49, Meisterh.[2] 83 8 σκηπτὸς Krebs., μα|σκηπτος (sic) cod. ἐσπεσὼν Bk., εἰσπεσὼν cod. (non ἐμπεσὼν) 9 προαποκτείνατε cod. ut coni. Bk., προαποκτείνετε Mai. 13 τε cod., γε Mai. 14 αὐταὶ τοῖς cod. ut coni. Bk., αὐτοῖς Mai. ἐνεχρίμπτοντο restitui ex cod., ἐνέχριμπτον Mai. 15 αἱ δὲ cod. ut coni. Bk., αὐτάς τε Mai. 16 καὶ ἐξ ὧν ἤκουον addidi ex cod. τε inserui ex cod. 17 ἐς λόγους cod. ut coni. Krebs., ἔληγον Mai. Fr. 5, 8. 9 vide infra 19 de curiis Romanis hic agi probabiliter coniecit Mai., cf. Liv. 1, 13.

[τρίβους τριττὺς ἢ τρίτον μέρος.] τρισχίλιοι γὰρ ὄντες ὁπλῖται Ῥω- 5, 8
μύλου, ὥς φησι Δίων ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τῆς ἱστορίας, εἰς τρεῖς ἐνεμή-
θησαν μοίρας κληθείσας τρίβους, τοῦτ' ἔστι τριττύας, ἃς καὶ φυλὰς
ὠνόμασαν Ἕλληνες. ἑκάστη δὲ τριττὺς εἰς δέκα διῃρέθη κουρίας ἤτοι
φροντιστήρια. κοῦρα μὲν γὰρ ἡ φροντὶς λέγεται, καθ' ἑκάστην δὲ κου-
ρίαν συνιόντες οἱ εἰς αὐτὴν τεταγμένοι τινὰ τῶν καθηκόντων ἐξεφρόν-

1 et p. 10, 1—6 quae uncis inclusi glossatoris sunt. τριττὺς Val. τριτύς Labb. (eodem modo τριττύας (3) et τριττὺς (4) 2 τῷ om. Val. πρώτῳ Val., προτέρῳ Labb. ἐνεμήθησαν Val., ἐνεμήθη Labb. 6 τεταγμένοι Val., τεταλμένοι Labb.

11 *ὅτι ὁ Ῥωμύλος πρὸς τὴν γερουσίαν τραχύτερον διέκειτο καὶ τυραννικώτερον αὐτῇ προσεφέρετο, καὶ τοὺς ὁμήρους τοῖς Οὐηιένταις*

---

2 *Οὐηιένταις* scripsi, *βιένταις* (*αις* per compendium) cod. (non *οὐηίοις* vel *οὐεϊένται* vel *οὐιεντίοις*). — oppidum apud D., ut credi licet, *Οὐηίοι* (an *Οὐεΐοι*?) fr. 24, 4 (Exc. Val., *βιεων gen.* cod.); oppidani *Οὐηιένται* (per *η* vel *ε* litteram ut videtur licet nusquam servata sit, cf. Dittenb. *Herm.* 6, 147 et adn. ad Zon. 7, 11, 5) fr. 25, 1 (Urs., *βένταις* codd.), Zon. 7, 9, 10; 7, 20, 7—9, (*Οὐιεντῶν, ταις, τας* codd.). Ut Latine *Veiens, Veientus* et *Veientanus* dicitur ita *Οὐηιένται* semper habet Dio; *Οὐηιεντανοί* (*Οὐιεντανοί* in codd. semper?) Dion. Hal., Diod. 11, 53, 6 (at *οὐεξίοι* codd. 14, 102, 4), Plut. *Cam.* 2; *Οὐηίοι* Plut. *Rom.* 25. 27, *Popl.* 13, *Cam.* 3. 17. Ceterum cf. C. I. L. 12, p. 556.

---

9 τιζον. [λέγονται δὲ καθ' Ἕλληνας αἱ κουρίαι φρατρίαι καὶ φατρίαι, οἱονεὶ ἑταιρεῖαι ἀδελφότητες συναλλάγματα συστήματα, παρὰ τὸ τοὺς φρατριάζοντας φράζειν ἢ φαίνειν ἀτρέπτως καὶ ἀφόβως ἀλλήλοις τὰ ἴδια βουλήματα· ὅθεν καὶ φράτορες οἱ πατέρες ἢ συγγενεῖς ἢ διδάσκαλοι, οἱ τῆς αὐτῆς φρατρίας μετέχοντες. τάχα δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς μετηνέχθη λέξεως τοῦ φράτερ, ὃ δηλοῖ τὸν ἀδελφόν.] Veteres glossae verborum iuris ed. C. Labbaeus, Paris. 1606, p. 123 = Val. in edit. Exc. Peir. p. 770.

6, 1[a] τῷ γε μὴν Ῥωμύλῳ καὶ στέφανος ἦν καὶ σκῆπτρον ἀετὸν ἔχον ἐπ' ἄκρου καὶ φαινόλης λευκὸς ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι ποδῶν πορφυροῖς ὑφάσμασιν ῥεραβδωμένος (ὄνομα δὲ τῷ φαινόλῃ τόγα οἱονεὶ σκέπασμα ἀπὸ τοῦ τέγερε κατ' ἀντίστοιχον· οὕτω γὰρ τὸ σκέπειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι) καὶ ὑπόδημα φοινικοῦν (κόθορνος ὄνομα αὐτῷ), κατὰ τὸν Κοκκήιον. Ioann. Laur. Lyd. de magistr. rei publ. Rom. 1, 7 (p. 20. 22. Fuss = 126 B.), cf. c. 21. — καὶ πεδίλοις ἐκέχρητο ἐρυθροῖς Zon. 7, 4 (p. 15, 22 B. = 96, 5 D.)

6, 1[aa] ὅτι Ῥωμύλος βασιλεύσας Ῥωμαίων διετέλει εἰς μὲν τοὺς πολέμους διαπρέπων, εἰς δὲ τοὺς πολίτας ὑπερφρονῶν καὶ μάλιστα εἰς τοὺς τῆς βουλῆς ἐξέχοντας. τοῖς μὲν γὰρ στρατευομένοις προσφιλὴς ἦν καὶ χώρας

---

1 *φατρίαι* Val., *φρατρίαι* Labb. 3 *ἀτρέπτως* Val., *ἀτρέστως* Labb. 5 *μετηνέχθη* Val., *μετήνεχον* Labb. — Verba *οἱονεὶ — συστήματα* (2), *ἀλλήλοις* (3), *ὅθεν — μετέχοντες* (4 sq.) om. Val. cf. praeterea Etym. Magn. s. v. *φράτορες* 11 *ῥεραβδωμένος*] *ἐρραβδωμένος* Fuss. *φαινόλῃ* Fuss., *φαινόλης* cod. 14 *κοκκήιον* Dind., *κοκκήον* cod. (*κοκκίον* m. rec.). — Ceterum quae uncis saepta sunt Laurentii interpretamenta videntur, reliqua, certe quoad sensum, Dionis putanda sunt 18 *καὶ — ἐρυθροῖς* de Romulo habet Zonaras loco ceteroquin ex Plutarcho (*Rom.* 26) desumpto. — *πέδιλον* apud Dionem non recurrit, sed Herodotum (vel fortasse poetas) hic imitari potuit 19 *στρατευομένοις* Esc. (cod. Ω-I-11), *στρατευόμενοι* Par. (cod. Par. 1666)

. . . . . . καθ᾽ ἑαυτὸν καὶ οὐκ ἀπὸ κοινῆς γνώμης, ὥσπερ τὰ πολλὰ ἐγίγνετο· ἀγανακτοῦντάς τε ἐπὶ τούτῳ αἰσθόμενος ἄλλα τε ἐπαχθῆ καὶ τέλος εἶπεν ὅτι "ἐγὼ ὑμᾶς, ὦ πατέρες, ἐξελεξάμην οὐχ ἵνα ὑμεῖς ἐμοῦ ἄρχητε, ἀλλ᾽ ἵνα ἐγὼ ὑμῖν ἐπιτάττοιμι." M. 9 (p. 138).

Δίων α' "οὕτω που φύσει πᾶν τὸ ἀνθρώπινον οὐ φέρει πρός 12 τε τοῦ ὁμοίου καὶ τοῦ συνήθους, τὰ μὲν φθόνῳ τὰ δὲ καταφρονήσει αὐτοῦ, ἀρχόμενον." Bekk. Anecd. p. 164 15.

1 . . . .] nulla lacuna in cod., ⟨ἀπέδωκε⟩ Mai. 2 ἐπαχθῆ] sic omnino cod. an inserendum ⟨διελέξατο⟩ sive ⟨διελέχθη⟩ vel tale quid? Cf. e. gr. 38, 5, 4; fr. 66, 2 4 ἐμοῦ cod. ut coni. v. Herw. ἄρχητε] ἄρχοιτε Krebs. iniuria 5 de patribus post Romuli mortem de regno inter se certantibus dictum videtur, cf. Liv. 1, 17, 1. 4.

αὐτοῖς νέμων καὶ τῶν λαφύρων διδούς· πρὸς δὲ τὴν γερουσίαν οὐχ ὁμοίως cf. fr. 5, 11 διέκειτο· ὅθεν μισήσαντες αὐτὸν καὶ περιέχοντες ἐν τῷ βουλευτηρίῳ δημηγοροῦντα διεσπάραξάν τε καὶ διέφθειραν. Συνήρατο δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ λαθεῖν ζάλη μεγίστη τοῦ ἀέρος καὶ ἔκλειψις ἡλίου· ὅπερ που καὶ ὡς ἐγεννᾶτο γέγονεν. καὶ ὁ μὲν Ῥωμύλος αὐταρχήσας ζ' καὶ λ' ἔτη τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος. ἀφανισθέντος τε οὕτως αὐτοῦ τὸ πλῆθος καὶ οἱ στρατιῶται μάλιστα ἐκεῖνον ἐζήτουν, αὐτοὶ δ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν μήτε ἐξειπεῖν τὸ πραχθὲν ἔχοντες μήτε βασιλέα καταστῆσαι δυνάμενοι. ταρασσομένων οὖν αὐτῶν καί τι παρασκευαζομένων δρᾶσαι Ἰούλιός τις Πρόκλος, ἀνὴρ ἱππεὺς [τις τῶν ἱππέων Zon. 7, 4 (p. 17, 8 Bk. = 97, 10 D.], στειλάμενος ὡς καὶ ἑτέρωθέν ποθεν ἥκων, εἰσεπήδησεν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἔφη· "μὴ λυπεῖσθε Κυιρῖται· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς τὸν Ῥωμύλον εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνιόντα εἶδον· καί μοι ἔφη εἰπεῖν τε ὑμῖν ὅτι θεὸς ἐγένετο καὶ ὅτι Κυιρῖνος ὀνομάζεται καὶ προσπαραινέσαι ὑμῖν βασιλέα τε πάντως εὐθὺς ἑλέσθαι τινὰ καὶ τούτῳ πολιτεύματι κεχρῆσθαι." λεχθέντων δὲ τούτων ἅπαντες ἐπίστευσαν καὶ τῆς ταραχῆς ἀπεπαύσαντο· εὐθέως τε ναὸν Κυιρίνῳ ᾠκοδόμησαν καὶ πᾶσι μὲν ἐδόκει βασιλεύεσθαι, οὐ μέντοι καὶ ὡμοφρόνουν· οἵ τε γὰρ κατ' ἀρχὰς Ῥωμαῖοι καὶ οἱ ἐκ τῶν Σαβίνων προσοικισθέντες ἑκάτεροι ἐξ ἑαυτῶν βασιλέα γενέσθαι ἠξίουν· ἐκ τούτου cf. fr. 5, 12 τε ἀναρχία συνέβαινεν. ἐνιαυτὸν γοῦν ὅλον ἡ σύγκλητος τὸ κῦρος τῶν κοινῶν εἶχε πραγμάτων, πενθήμερον ἀρχὴν τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν βου-

2 περιέχοντες] an περισχόντες? 4 που scripsi, ποῦ codd. 10 τὶς τῶν ἱππέων a Dione mutuatus est Zon. addiditque Plutarcheis suis 11 εἰσεπήδησεν] ἠσεπέδησεν Esc. 13 θεὸς Esc., ὡς Par. aut error Cram. κυιρῖνος Cram., κυΐριος Esc. Par. 14 προσπαραινέσαι Esc., προσπαραινέσθαι Par. aut error Cram., προσπαραινεῖσθαι Mull. 15 δὲ ins. ex Esc. 17 Κυιρίνῳ] κυιρινῷ Esc. Par. 21 ἐπιφανεστάτοις Esc. Par., ἐπιφανεστέροις Suid.

13 *α' βιβλίῳ Δίων "ἐν ᾧ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐκινδύνευσεν."* Bekk. Anecd. p. 165 27.

6, 2 *ὅτι ὁ Νουμᾶς ᾤκει ἐν κολωνῷ τῷ Κυριναλίῳ ὠνομασμένῳ ἅτε*
a. u. 39 (715) *καὶ Σαβῖνος ὤν, τὰ δὲ δὴ ἀρχεῖα ἐν τῇ ἱερᾷ ὁδῷ εἶχε, καὶ τάς τε διατριβὰς πλησίον τοῦ Ἑστιαίου ἐποιεῖτο καὶ ἔστιν ὅτε καὶ κατὰ χώραν ἔμενεν.* V 1 (p. 569).

1, 1 *ὁ δὲ Δίων φησὶν ὅτι σπουδὴν ἔχω συγγράψαι πάνθ' ὅσα τοῖς Ῥωμαίοις καὶ εἰρηνοῦσι καὶ πολεμοῦσι ἀξίως μνήμης ἐπράχθη, ὥστε μηδὲν τῶν ἀναγκαίων μήτε ἐκείνων τινὰ μήτε τῶν ἄλλων ποθῆσαι.* V 2 (p. 569).

6, 3 *ἐπειδὴ γὰρ εὖ ἠπίστατο τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων τὸ μὲν*

Fr. 6, 1[a] vide supra p. 10 Fr. 6, 1[b] vide infra in adn. ad 6, 1[b].

1 fragm. si verba continet Horatii patris filium suum apud populum defendentis, ut coniecit non sine specie Baumgarten, *die Quellen des Dio in der älteren röm. Geschichte* p. 2 coll. Liv. 1, 26, 11, collocandum inter fr. 7, 4 et 5; transponere ausus non sum obstante libri numero; pugnam enim Horatiorum et Curiatiorum Dio narravit libro secundo, cf. fr. 7, 1. 4. — Haec de Romulo aliove dici potuerunt; ex Iulii Proculi oratione coll. Plut. *Rom.* 18 desumpta putat v. Gutschm. *Kl. Schr.* 5, 555 3 *Νουμᾶς*] s. acc. cod. *Νουμᾶς* (non *Νομᾶς*) Dio, cf. § 4. 5 7 fragm. 1, 1 quod licet in cod. post 6, 2 legatur hodie initio operis Dionei collocari solet, suo loco movere nolui. Quamquam enim fatendum est haec prooemio esse aptissima, non tamen negaveris etiam postea dici potuisse e. gr. in parenthesi, si Dionem in hunc modum scripsisse conicias: quae Numae Romani debeant iam singillatim exponam *καὶ γὰρ σπουδὴν ἔχω κ. τ. λ.* — Ceterum post *ἔμενεν* (v. 6) sine intervallo in cod. sequitur *ὁ δὲ Δίων κ. τ. λ.* 11 *τοὺς πολλοὺς*] *τε* quod inter *τοὺς* et *πολλοὺς* dedit Mai. (a Bk. in *γε* mutatum) ego non deprehendi.

λευτῶν ἐκ διαδοχῆς κατανέμουσα, οὓς μεσοβασιλεῖς ὠνόμασεν. Ioann. Antioch. fr. 32 M. (*de insid.* p. 5 sq. Cram.). Ad v. 9 cf. Suid. *s. v.* Κυρῖνος 2 p. 442 B. postrema Suidas *s. v.* μεσοβασιλεῖς: μετὰ θάνατον Ῥωμύλου ἀναρχίας οὔσης ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐνιαυτὸν ὅλον κ. τ. λ.

6, 1[b] τὴν μαντικὴν ῥάβδον φησίν, ἣν — ὁ Κοκκειανὸς Κάσσιος Δίων καλεῖ λίτουους Io. Tzetz. Exeg. in Hom. Il. p. 76 = Bachmann. Schol. in Hom. Il. 1, 792. Cf. Io. Tzetz. Alleg. Iliad. 1, 28.

---

1 *ὠνόμασεν* Suid. cod. A., *ὀνόμασεν* Esc., *ὀνόμασθεν* Par., *ὠνόμασαν* Suidae codd. ceteri. — Ceterum Zonaras 7, 5 (p. 18, 15—19, 4 Bonn. = 98, 14—24 Dind.) de interregno Plut. *Num.* 2, 6. 7 secutus, haec addit Dionem respiciens: *οἶδα μὲν οὖν καὶ ἕτερά τινα περὶ τῆς τοιαύτης εἰρημένα ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτὸς τῷ πιθανωτέρῳ ἐθέμην* 5 In *Alleg. Iliad.* Tzetzes haec: *κατὰ τῆς γῆς γὰρ χέοντες τέφραν ἐκ τῆς ἑστίας | τῇ ῥάβδῳ ταύτῃ τεχνικῶς ἔγραφον τῆς μαντείας | βλέποντες πρὸς τὸν ἥλιον καὶ λέγοντες τὸ μέλλον. | ταύτην τὴν ῥάβδον Πλούταρχος λίτυον ὀνομάζει λίτουους δὲ Κοκκειανὸς Κάσσιος Δίων λέγει* (fr. 6, 1[b] Dind.), in *Exegesi in Iliad.* ita: *τὴν μαντικὴν ῥάβδον φησίν, ἣν ὁ μὲν*

ὁμοφυές σφισι καὶ σύννομον ἐν ὀλιγωρίᾳ ὡς μηδὲν βέλτιον ἑαυτῶν ὂν ποιουμένους, τὸ δὲ ἀφανὲς καὶ ἀλλοῖον ὡς καὶ κρεῖσσον πίστει τοῦ θείου θεραπεύοντας, χωρίον τέ τι ταῖς Μούσαις ἱέρωσεν . . . M. 10 (p. 138).

Δίων α΄ βιβλίῳ "*ταῦτά τε οὖν ὁ Νουμᾶς ἐνόμισεν.*" Bekk. 4
Anecd. p. 158 23.

[ἔπειτα καὶ] ὅτι δι᾿ ἑαυτῶν τότε κατέστησαν, πίστιν τοῦ θείου 5
λαβόντες, κἀκ τούτου αὐτοί τε ἐν εἰρήνῃ καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους παρὰ πᾶσαν τὴν τοῦ Νουμᾶ ἀρχὴν διεγένοντο, καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἀθεεί σφισι ἐξ ἴσου τῷ Ῥωμύλῳ ὑπάρξαι ἔδοξεν. φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ τὰ σαφέστατα Σαβίνων εἰδότες ἐν τῇ

---

1 *ἑαυτῶν* Mai., *ἑαυτὸν* cod. *κρεῖσσον πίστει τοῦ θείου*] ita legi ut olim Mai. *κρεῖσσον ἐξ ἴσου τῷ θείῳ?* Bk., quod non placet, *πίστει τοῦ θείου* secl. Dind. Sed cf. § 5 et 36, 7, 3 7 [*ἔπειτα καὶ*] excerptoris esse vidit Reim. *πίστιν*] *πύστιν* Reim. male. — cf. Liv. 1, 21, 1 11 *τὰ σαφέστατα Σαβίνων*] cf. Thuc. 1, 9, 2, *σαφέστατα τὰ Σαβίνων* Dind., quem inconsulto secutus est Melber.

6, 2[a] . . . . καὶ τοὺς λεγομένους ποντίφικας καὶ φλαμινίους τοῖς ἱερεῦσιν ἐπέστησε· Σαλίους τε τοὺς τὴν ὄρχησιν ἀσκήσαντας· τάς τε Ἑστιάδας παρθένους τοῦ πυρὸς καὶ ὕδατος τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν ἐπέτρεψεν· αἳ τὴν μὲν ἄκραν τιμὴν παρὰ Ῥωμαίοις εἶχον, διὰ βίου δὲ τὴν παρθενίαν ἐφύλαττον· κἄν τις αὐτῶν ἠνδρώθη κατεχώννυτο· καὶ διὰ

6, 2[b] καὶ τὰς Ἑστιάδας παρθένους τοῦ πυρὸς καὶ ὕδατος τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν ἐπέτρεψεν αἳ διὰ τοῦ βίου τὴν παρθενίαν ἐφύλαττον· εἰ δὲ μή, λίθοις κατεχώννυντο.

Πλούταρχος λίτυον ὀνομάζει, ὁ Κάσσιος δὲ Κοκκειανὸς Δίων καλεῖ λίτουους. ἔστι δὲ τοῦτο λίτουους βακτηρία καμπύλη, μεθ᾿ ἧς τὰς μαντείας ἐπὶ τέφρας κατὰ γῆς κεχυμένης διέγραφον ἀφορῶντες πρὸς ἥλιον. Quae coll. Plut. *Rom.* 22 et *Cam.* 32 inde originem traxisse apparet nec inter Dionis fragmenta recipienda sunt, ut receperunt Dind. et Melber. — Ceterum certum non est Dionem in Numae historia litui mentionem fecisse. cf. tamen Liv. 1, 18.

1[a] fragmenta *παράλληλα* 6, 2[a] et 2[b] recepi primus. Quae praecedunt apud Suidam (praeter prima) et Cedrenum oriunda sunt ex Eutropii versione Graeca. In hisce hic illic color Dioneus servatus est, cf. e. gr. *ἠνδρώθη* (v. 10). Cedreni ultima redeunt fere supra in Exc. Val. 6, 6. — cf. Liv. 1, 20. Vide Proleg. et Gelzer *Sextus Julius Africanus* 1, 231 sqq 4[a] *ἀσκήσαντας*] *ἀσκήσοντας* Bernhardy.

6 *αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἡ Ῥώμη ἐκτίσθη γεγεννῆσθαι. οὕτω μὲν δὴ δι' ἀμφοτέρους αὐτοὺς καὶ ἰσχυρὰ ταχὺ καὶ εὔκοσμος ἡ πόλις ἐγένετο, τοῦ μὲν τὰ πολεμικὰ αὐτὴν ἀναγκαίως ἅτε καὶ νεόκτιστον οὖσαν ἀσκήσαντος, τοῦ δὲ τὰ εἰρηνικὰ προσεκδιδάξαντος, ὥστ' αὐτὴν ἐν ἑκατέρῳ ὁμοίως διαπρέψαι.* V 3 (p. 569).

7b *α' βιβλίῳ Δίων "καὶ γὰρ ἐν ἀρχαῖς τισι τελευταίων ὀριγνώμενοι καὶ τὰς δαπάνας οὐκ ἀκουσίως ὑπομένομεν."* Bekk. Anecd. p. 161 3.

6 quorsum pertineat incertum. Huc insertum, quod ex libro primo (si numerus recte traditur) petitum est. Prooemio tribuit v. Gutschm. *Kl. Schr.* 5, 554
7 *ἀκουσίως* scripsi, cf. e. gr. fr. 36, 16; 39, 22, 3; 40, 13, 1; 78, 27, 2, Zon. 7, 9, 4, *ἀκουσίους* cod.

τοῦτο οὐ μύρῳ οὐκ ἄνθεσιν οὐχ ἱματίῳ χρῆσθαι συνεχωροῦντο πλὴν λευκοῦ. Suidas *s. v.* Νουμᾶς Πομπίλιος.

Interpositis quibusdam quae ad Dionem non pertinent: οὕτως μὲν οὖν ἐξ ἀμφοτέρων καὶ ἰσχυρὰ ταχέως καὶ εὔκοσμος ἡ πόλις ἐγένετο, τοῦ μὲν τὰ πολιτικὰ καὶ εἰρηνικὰ ἐκτυπώσαντος, τοῦ δὲ Ῥωμύλου τὰ πολεμικά. Cedrenus I p. 259 18—20 et p. 260 5—7 Bekk. fr. 6, 6

6, 7 Δίων ὁ Ῥωμαῖος ἀρχαῖόν τινα ἥρωα Ἰανὸν λέγει διὰ τὴν τοῦ Κρόνου ξένισιν λαβόντα τὴν γνῶσιν τῶν μελλόντων καὶ τῶν προϋπαρχόντων, καὶ διὰ τοῦτο διπρόσωπον ὑπὸ Ῥωμαίων πλάττεσθαι· ἐξ οὗ τόν τε μῆνα κληθῆναι Ἰανουάριον, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς γίνεσθαι. Cedren. 1 p. 295 10 Bekk.

Numa moritur βασιλεύσας ἔτη ἐπὶ τρισὶ τεσσαράκοντα Zon. 7, 5 ex.

10 Hoc fragm. an hic inserendum sit incertum *λαβόντα*] *λαβεῖν*? (*λαβεῖν τε* Polak.), vel v. 12 [*καὶ*] *διὰ τοῦτο*? 15 Zonaras ceteroquin Plut. *Num.* 21 excerpens hoc addit ex Dione. In eis quae praecedunt *χρόνον τινὰ* (= *χρόνον οὐ πολὺν* Plutarchi) *τοῖς ὀγδοήκοντα προσβιώσας* praebent optimi codd. Ergo deteriorum *χρόνον τριετῆ* scribae non Dioni debetur.

RELIQUIAE LIBRI II.

Δίωνος β' βιβλίῳ "*δόξαν τὴν ἐκείνων ἐπίπροσθέν σφισι τῆς* 7
αὐξήσεως ἔσεσθαι." Bekk. Anecd. p. 139 12.
ὅτι ὅ τε Τοῦλλος καὶ ὁ Μέττιος οὐδέτεροι συνεχώρουν τὴν μετα- 2
νάστασιν, ἀμφότεροι δὲ τὰ σφέτερα περιέστελλον· ὅ τε γὰρ Τοῦλ-
λος πρός τε τὴν φήμην τὴν περὶ Ῥωμύλου καὶ πρὸς τὴν δύναμιν
τὴν παροῦσαν καὶ ὁ Φουφήτιος πρός τε τὴν ἀρχαιότητα τῆς Ἄλβης
καὶ ὅτι καὶ μητρόπολις ἄλλων τε πολλῶν καὶ αὐτῶν τῶν Ῥω-
μαίων ἦν, ἐπαιρόμενοι μικρὸν οὐδὲν ἐφρόνουν. δι' οὖν ταῦτα τῆς 3
ἀμφισβητήσεως ἐκείνης ἀπέστησαν, περὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας διηνέ-
χθησαν· ἀστασία ... γὰρ ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἀσφαλῶς συμβῆναί σφας

1 *δόξαν τὴν ἐκείνων*] de Albanis dictum videtur. 3 *τε* addidi ex cod. *ὅ τε Τοῦλλος καὶ ὁ Μέττιος* excerptoris esse vid. Dind. 6 *παροῦσαν* legit Mai., *οἱ οὖσαν* dubitans ego 9 *ἀπέστησαν* leg. v. Herw., *ἀπήντησαν* Mai., *ἀπέ . . . . σαν* vel *ἀφι . . . . σαν* vel *ἀπη . . . . σαν* ego, an *ἀπηλλάγησαν*? *ἀπέστησαν τοῦ σκόπου* Zon. 10 repraesentavi codicis lectionem qualem ego dispicere mihi visus sum addito in re praesenti *sic* post *συμβῆναι*. *ἀστασίαστοι γὰρ ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἀσφαλῶς συμβιοῦν σφᾶς ἑώρων τὸν ἐκ τῆς κ. τ. λ.* Mai., *ἀστασίαστοι — συμβιοῦν οὐδ' ἐπειρῶντο ἐκ τῆς κ. τ. λ.* Bk., *ἀστασιάστοις — συμβιοῦν σφισιν ⟨ἀδύνατον⟩ ἑώρων ὂν ἐκ τῆς κ. τ. λ.* v. Herw. (litt.), *ἀστασιά-*

[Zonaras 7, 6, 1, 2 (2, 23, 3 sqq. B. = 2, 102, 4 sqq. D.)]

Τοῦ δὲ Νουμᾶ τελευτήσαντος καὶ μηδένα καταλιπόντος διάδοχον, 1 a. u. 82 (672)
Ὀστίλλιος Τοῦλλος ᾑρέθη παρὰ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς. ὃς (τὰ πλεῖστα
τῶν τοῦ Νουμᾶ χλευάσας ἠθῶν ex Plut. *Num.* 22, 7) τὸν Ῥωμύλον
ἐζήλωσε καὶ πρὸς μάχας αὐτός τε ὥρμα καὶ τὸν δῆμον ἠρέθιζεν. ἁρπα-
γῆς γοῦν γενομένης παρὰ Ῥωμαίων ἐξ Ἀλβανῶν ὥρμησαν πρὸς μάχην
ἑκάτεροι· πρὸ δὲ τοῦ συμβαλεῖν κατηλλάγησαν καὶ ἐς μίαν πόλιν ἀμφοῖν 2 fr. 7, 2
ἐδόκει συνοικῆσαι τοῖς γένεσιν. ἑκάστου δὲ τῆς οἰκείας ἐχομένου καὶ τὸ
ἕτερον εἰς ταύτην ἀξιοῦντος μετανάστεῦσαι ἀπέστησαν τοῦ σκοποῦ. εἶτα fr. 7, 3

4 *τε* om. C *καὶ — ἠρέθιζεν*] cf. Plut. *Num.* 22, 7 5 *γενομένης* BC[c], *γινομένης* A *παρὰ* B, *περὶ* C, om. A 7 *τὸ* BC[c], *τὸν* A rectene?

. . . ρωνιον ἐκ τῆς ἐμφύτου τοῖς ἀνθρώποις πρός τε τὸ ὅμοιον φιλονεικίας καὶ πρὸς τὸ ἄρχειν ἑτέρων ἐπιθυμίας. πολλάς τε καὶ περὶ τούτου δικαιώσεις ἀλλήλοις προσήνεγκον, εἴ πως ἐκείνης γε p. 155 *οἱ ἕτεροι ὁποτεροιοῦν ἐθελούσιοι | τοῖς ἑτέροις παραχωρήσειαν. οὐδὲν ⟨δ'⟩ ἐπέραναν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνίσασθαι συνέθεντο.* M. 11 (p. 139).

4 *Δίωνος βιβλίον β' "καὶ μηδὲν ἕτερον δεινὸν προσδεχομένοις ἐπιθέμενος."* Bekk. Anecd. p. 139 15.

στους — συμβιοῦν σφᾶς ἑώρων οὐ ⟨δυνατὸν⟩ ἐκ τῆς κ. τ. λ. Schenkl., *ἀστασιάστους — συμβῆναί σφας παρώθουν ἐκ τῆς κ. τ. λ.* speciose Polak. coll. Dionys. 1, 85, cui tamen restitutioni vocabulum *ἀσφαλῶς* obstare videtur. Scriptor hoc videtur dixisse: Intellegebant enim, si Romani Albanique suas quique urbes habitare pergerent, eos *aequis* condicionibus satis tuto societatem inire non posse.
2 *φιλονεικίας* Bk., *φιλ̅α̅νίας (= φιλανθρωπίας)* cod. 5 *⟨δ'⟩ ἐπέραναν* Bk., *ἐπέρανον* cod. ut dedit fortasse eclogarius 8 cf. ad fr. 5, 13.

[Zonaras 7, 6, 2—6 (2, 23, 12 sqq. B. = 2, 102, 14 sqq. D.)]

περὶ τῆς ἡγεμονίας διηνέχθησαν· ὡς δὲ οὐδεὶς τῷ ἑτέρῳ παρεχώρει αὐτῆς, ἀγωνίσασθαι συνέθεντο περὶ τῆς ἀρχῆς. οὔτε δὲ τοῖς στρατο-
3 πέδοις ὅλοις ἐδόκει μαχέσασθαι οὔτε μὴν μονομαχίᾳ κριθήσεσθαι. ἦσαν δὲ παρ' ἀμφοῖν τρίδυμοι ἀδελφοί, ἐκ μητέρων γεγονότες διδύμων, ἰσήλικές τε καὶ ἰσοπαλεῖς τὴν ἰσχύν· ἐκαλοῦντο δὲ οἱ μὲν τῶν Ῥωμαίων Πουπλιοράτιοι, οἱ δὲ τῶν Ἀλβανῶν Κουριάται. τούτους εἰς μάχην προεβάλοντο παρ' οὐδὲν τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν συγγένειαν θέμενοι. οἱ δὲ ὁπλισάμενοι καὶ ἐν τῷ μεταιχμίῳ τῶν στρατοπέδων ἀντιπαραταξάμενοι θεούς τε ὁμογνίους ἀνεκαλοῦντο καὶ συνεχῶς ἀνέβλεπον πρὸς τὸν ἥλιον. συμβαλόντες δὲ ποτὲ μὲν ἀθρόοι, ποτὲ δὲ καὶ καθ' ἕνα ἐμάχοντο.
4 τέλος δὲ τῶν μὲν Ῥωμαίων τῶν δύο πεσόντων, τῶν δὲ Ἀλβανῶν ἁπάντων τρωθέντων ὁ Ὁράτιος ὁ κατάλοιπος, ὅτι τοῖς τρισὶν ἅμα, εἰ καὶ ἄτρωτος ἦν, οὐκ ἠδύνατο ἀντιτάξασθαι, ἐνέκλινεν, ὡς ἂν διώκοντες
5 αὐτὸν σκεδασθῶσι· κἀπειδὴ πρὸς τὴν δίωξιν διεσπάρησαν, ἑκάστῳ ἐπιτιθέμενος ἅπαντας διεχρήσατο. κἀντεῦθεν τετίμητο· ὅτι δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν προσαπέκτεινεν, ὀλοφυρομένην ἐπεὶ τὰ τῶν ἀνεψιῶν σκῦλα ἑώρα φέροντα τὸν Ὁράτιον, φόνου ἐκρίθη· ἐς δὲ τὸν δῆμον ἔκκλητον αἰτήσας ἀφείθη.
6 οἱ δὲ Ἀλβανοὶ τότε μὲν ὑπήκοοι τῶν Ῥωμαίων ἐγένοντο, ὕστερον δὲ τὰς συνθήκας ἀθετήσαντες καὶ ὡς ὑπήκοοι πρὸς συμμαχίαν κληθέντες, μεταθέσθαι δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ἐν τῷ καιρῷ τῆς μάχης ἐπιχειρή-

1 *παρεχώρει* B, *παρεχώρουν* CA[c] (an ipsius Zonarae Dionem (cf. v. 12) oscitanter describentis?) 4 *τρίδυμοι* BC[c], *τριδίδυμοι* A 10 *καὶ* om. C 15 *καὶ* om. C 16 *ἑώρα φέροντα* BA[c] *φέροντα ἑώρα* C 17 *αἰτήσας* BC[c], *ζητήσας* A.

5 ὅτι ὁ Τοῦλλος πρὸς τοὺς πολεμίους κράτιστος ἐνομίζετο, τοῦ δὲ δὴ θείου πάνυ καταφρονήσας παρημέλει, μέχρις οὗ νόσου λοιμώδους γενομένης καὶ αὐτὸς ἠρρώστησε· τότε γὰρ τῶν τε ἄλλων θεῶν δι᾽ ἀκριβείας ἐπεμελήθη, καὶ τοὺς Σαλίους τοὺς Κολλίνους προσκατέστησε. V 4 (p. 569).

8 ὅτι συνεὶς ὁ Μάρκιος ὡς τοῖς βουλομένοις εἰρηνεῖν οὐκ ἐξαρκεῖ τὸ μηδὲν ἀδικεῖν, οὐδέ ἐστι τὸ ἄπραγμον ἄνευ τοῦ δραστηρίου σωτήριον, ἀλλ᾽ ὅσῳ τις αὐτοῦ ὀριγνᾶται, εὐεπιθετώτερος τοῖς πολλοῖς γίγνεται, μετεβάλετο· οὔτε γὰρ τὸ ἐπιθυμοῦν ἡσυχίας ἰσχυρὸν πρὸς φυλακὴν ἄνευ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευῶν ἑώρα ὄν, καὶ τὸ τερπνὸν τῆς ἀπραγμοσύνης τάχιστα καὶ ῥᾷστα τοῖς πέρα

2 *καταφρονήσας* Bk., *καταφρονήσει* cod. 4 *ἐπεμελήθη* Val., *ἐπεμελήθησαν* cod. 7 *δραστηρίου σωτήριον* Egger. coll. Thuc. 2, 63, 3, *σωτηρίου δραστήριον* cod. 8 *πολλοῖς* cod., *πολεμίοις* Hertlein progr. Wertheim 1873 10 *πρὸς φυλακὴν* Bk., *προφυλακῆς* cod. 11 *ῥᾷστα* cod. (*ῥαιστ.*) ut coni. Bk., *ῥᾷον* Mai. *τοῖς* Mai., *τοὺς* cod.

[Zonaras 7, 6, 6—7, 2 (2, 24, 13 sqq. B. = 2, 103, 13 sqq. D.)]

σαντες καὶ συνεπιθέσθαι Ῥωμαίοις, γνωσθέντες ἐκολάσθησαν· καὶ πολλοὶ μὲν ἐκτάνθησαν καὶ ὁ αὐτῶν ἐξηγούμενος Μέττιος, οἱ ἄλλοι δὲ μετανάστασιν ἔπαθον, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν Ἄλβα κατεσκάφη, πεντακόσιά που ἔτη Ῥωμαίοις νομισθεῖσα μητρόπολις.

7 fr. 7. 5 πρὸς μὲν οὖν τοὺς πολεμίους ὁ Τοῦλλος κράτιστος ἔδοξε, τοῦ θείου δὲ παρημέλει. νόσου δ᾽ ἐνσκηψάσης λοιμώδους καὶ αὐτὸς νοσήσας εἰς δεισιδαιμονίαν ἀπεκλίνεν (ultima tria verba ex Plut. *Num.* 22, 7). ἐσχηκέναι μέντοι τοῦ βίου λέγεται τέλος (καταφλεχθεὶς ὑπὸ κεραυνῶν, ἢ ex Plut. *Num.* 22, 7) ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ Μαρκίου Ἄγκου, ὃς θυγατριδῆς ἐτύγχανεν, ὡς εἴρηται, τοῦ Νουμᾶ. ἐβασίλευσε δὲ Ῥωμαίων ἔτη δύο ἐπὶ τριάκοντα.

7. Διεδέξατο δὲ αὐτὸν Μάρκιος παρ᾽ ἑκόντων τῶν Ῥωμαίων τὴν βασι- a. u. 114 (640)
λείαν λαβών. ἦν δὲ τὴν χεῖρα οὐκ ἄρτιος· τὴν γὰρ ἀγκύλην πεπήρωτο,
ὅθεν καὶ Ἄγκος ἐπώνυμον ἔσχηκεν. ἐπιεικὴς δὲ ὢν ἠναγκάσθη μετα- cf. fr. 8, 1
βαλέσθαι, καὶ πρὸς στρατείας ἐτράπετο. οἱ γὰρ λοιποὶ Λατῖνοι διά τε 2

3 *πεντακόσιά που* bis C 5 *τοὺς πολεμίους* BC[c], *τοῖς πολεμίοις* A 8 *καταφλεχθεὶς* BC[c], *καταφλεγεὶς* A *θυγατριδῆς* CA[c], *θυγατριδοῦς* B 12 *διεδέξατο — λαβών*] recepi textum classis *α*, *ἐπεὶ δ᾽ Ὀστίλλιος ἐτελεύτησε διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ Μάρκιος παρ᾽ ἑκόντων τῶν Ῥωμαίων ταύτην λαβών* ceteri 13 *τὴν — πεπήρωτο*] cf. Const. Man. *Chron.* vs. 1641.

τοῦ καιροῦ σπουδάζουσιν αὐτὴν ἀπολλύμενον ᾐσθάνετο. καὶ διὰ
2 *ταῦτα καὶ καλλίω καὶ ἀσφαλεστέραν καὶ παρασκευὴν καὶ φροντίδα*
τῆς εἰρήνης τὸν πόλεμον νομίσας εἶναι, πάνθ' ὅσα παρ' ἑκόντων
τῶν Λατίνων μηδέν σφας ἀδικῶν οὐκ ἠδυνήθη κομίσασθαι, παρὰ
ἀκόντων στρατεύσας ἀπέλαβεν. M. 12 (p. 139).

[Zonaras 7, 7, 2—8, 1 (2, 25, 6 sqq. B. = 2, 104, 5 sqq. D.)]

τὸν τῆς Ἄλβης ὄλεθρον καὶ περὶ ἑαυτοῖς δεδοικότες μή τι πάθωσιν ὅμοιον
δι' ὀργῆς μὲν εἶχον Ῥωμαίους, ἕως δὲ περιῆν ὁ Τοῦλλος, δεδιότες ἐκεῖ-
νον ὡς μάχιμον, συνεστέλλοντο. τὸν δὲ Μάρκιον εὐεπίθετον ἡγησάμενοι
διὰ τὸ εἰρηναῖον τῆς γνώμης, τῇ τε χώρᾳ ἐπῆλθον καὶ αὐτὴν ἐλῄσαντο.
cf. fr. 8, 2 3 συνεὶς δ' ἐκεῖνος εἰρήνης εἶναι τὸν πόλεμον αἴτιον, ἐπιτίθεται τοῖς ἐπι-
θεμένοις καὶ ἀντημύνατο, καὶ πόλεις εἷλεν αὐτῶν, ὧν μίαν καὶ κατέ-
σκαψε, καὶ πολλοῖς τῶν ἁλόντων ὡς αἰχμαλώτοις ἐχρήσατο, καὶ ἐς τὴν
Ῥώμην δὲ συχνοὺς ἑτέρους μετῴκισεν. αὐξανομένων δὲ τῶν Ῥωμαίων καὶ
τῆς χώρας σφίσι προστιθεμένης οἱ πλησιόχωροι ἤχθοντο καὶ ἑαυτοὺς
Ῥωμαίοις ἐξεπολέμωσαν· ὅθεν αὐτῶν Φιδηνάτας μὲν πολιορκίᾳ ἐκράτη-
4 σαν, Σαβίνους δ' ἐκάκωσαν, αὐτοῖς τε προσπεσόντες ἐσκεδασμένοις καὶ
τὸ σφῶν ἑλόντες στρατόπεδον, ἑτέρους δ' ἐκφοβήσαντες εἰρηνεῖν καὶ
5 ἄκοντας παρεσκεύασαν. καὶ ἐπὶ τούτοις Μαρκίῳ ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον,
εἴκοσιν ἐνιαυτοὺς καὶ τέσσαρας ἄρξαντι, καὶ πολλὴν τοῦ θείου κατὰ τὸν
πάππον Νομᾶν ποιουμένῳ τὴν ἐπιμέλειαν.

(a. u. 139—176) 8. Λούκιος δὲ Ταρκύνιος τὴν ἀρχὴν ᾠκειώσατο, ὃς Δημαράτου μὲν
ἦν παῖς Κορινθίου, φυγόντος δὲ καὶ ἐς πόλιν Τυρσηνίδα Ταρκυνίαν ἐγκα-
τοικήσαντος ἐξ αὐθιγενοῦς γυναικὸς ἐκείνῳ ἐτέχθη, Λουκούμων ὀνομα-
σθείς. πολλὰ μέντοι πατρόθεν διαδεξάμενος, ὅτι μὴ τῶν πρωτείων παρὰ
τῶν Ταρκυινησίων ὡς ἔπηλυς κατηξίωτο, πρὸς τὴν Ῥώμην μετανάστευει,
τῇ πόλει καὶ τὴν κλῆσιν συμμεταθέμενος, καὶ μετωνομάσθη Λούκιος

---

1 *ἑαυτοῖς* recepi ex C, cf. infra 7, 11, 11, Dio 36, 12, 3; 38, 40, 3; 40, 16, 2; 41, 15, 1 al., Herod. 7, 163, Plat. *Prot.* 322 C, *ἑαυτῶν* BA^c 5 *ἐπιθεμένοις* BC^c, *ἐπιτιθεμένοις* A 6 *ἀντημύνατο* CA^c, *ἀντιμύνατο* B *καὶ* (ante *κατέσκαψε*) recepi ex C, om BA^c 12 *εἰρηνεῖν* CA^c, *εἰρηνεύειν* B 14 *καὶ πολλὴν—ἐπιμέλειαν* om. classis *α* 16 *Λούκιος*] cf. ad fr. 11, 10 *Ταρκύνιος*] cf. ad fr. 9, 1 17 *ἐς* C, *εἰς* BA^c *Ταρκυνίαν*] ita BCA ut vs. 7 *Ταρκυινησίων* (sed -*κυ*- correctum ex -*κη*- A), at *Ταρκυνησίους* 7, 11 extr., contra numquam non *Ταρκύνιος*. cf. Dittenb. *Herm.* 6, 301. — *Ταρκυνία* quoque Strabo 5, p. 219, Eust. ad Dion. *Perieg.* 347, Steph. Byz *s. v.*, *Ταρκουίνιαι* traditur Ptol. 3, 1, 44, *Ταρκύνιοι* Strabo 5, p. 220, Dion. Hal. 3, 46; 5, 3, Plut. *fort. Rom.* 4 (*Ταρκυίνιοι*) 20 *Ταρκυινησίων*] cf. ad. vs. 4. — *Ταρκυνιῆται* Dion. Hal. 4, 27 bis; 5, 3. 14. 54; 6, 74 (cod. A semper, nisi quod 4, 27 semel *Ταρκυνῖται* cum cod. B; *Ταρκυνῆται* cod. B 4, 27 et 5, 54), Strabo 5, p. 219 (ut videtur,

ὅτι Ταρκύνιος πλούτῳ καὶ συνέσει καὶ εὐτραπελίᾳ πολλῇ παν- 9
ταχοῦ κατὰ καιρὸν χρώμενος οὕτω τὸν Μάρκιον διέθηκεν ὥστε καὶ
ἐς τοὺς εὐπατρίδας καὶ ἐς τὴν βουλὴν ὑπ᾽ αὐτοῦ καταλεχθῆναι,
στρατηγός τε πολλάκις ἀποδειχθῆναι, καὶ τὴν ἐπιτροπείαν τῶν
παίδων αὐτοῦ καὶ τῆς βασιλείας πιστευθῆναι· καὶ γὰρ τοῖς ἄλλοις
προσφιλὴς οὐδὲν ἧττον ἦν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἑκόντων αὐτῶν ἐπρώ-
τευσεν. αἴτιον δὲ | ὅτι πάντα ἀφ᾽ ὧν ἰσχύειν ἔμελλε πράττων οὐκ 2 f. 289 r
ἐξεφρόνει, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς πρῶτος ὢν συνεστέλλετο, καὶ τὰ μὲν ἐπί-
πονα καὶ ἀνθ᾽ ἑτέρων καὶ ἐν τῷ φανερῷ ὑπέμενεν, τῶν δὲ δὴ ἡδέων
τοῖς τε ἄλλοις ἐθελοντὴς παρεχώρει καὶ [γὰρ] αὐτὸς ἢ οὐδὲν ἢ
ὀλίγα, καὶ ταῦτα λανθάνων, ἐκαρποῦτο. καὶ τῶν μὲν ἀμεινόνων τήν
τε αἰτίαν ἐς πάντας μᾶλλον ἢ ἐς αὑτὸν ἀνῆγε καὶ τὴν ἀπόλαυσιν
ἐς τὸ μέσον τῷ δεομένῳ κατετίθει, τὰ δὲ ἀτοπώτερα οὔτ᾽ ἀνέφερεν
ἔς τινα οὔτε ἐκοινοῦτό τινι. πρὸς δὲ τούτοις ἐχαρίζετο μὲν πᾶσι 3
τοῖς ἀμφὶ τὸν Μάρκιον ὡς ἑκάστοις καὶ τῷ ἔργῳ καὶ τοῖς λόγοις·
τῶν τε γὰρ χρημάτων ἀφειδῶς ἀνήλισκε, καὶ ταῖς σπουδαῖς, εἴ τίς
τι αὐτοῦ δεηθείη, ἑτοίμως ἐχρῆτο· φαῦλον δέ ⟨τι⟩ ἐς οὐδένα οὔτε

1 *Ταρκύνιος*] ita cod. Peir. et Vat., et Zonaras (vide p. 18), *Ταρκυνίους* 45, 32, 1 Ma et Ven. a 8 *πρῶτος* Bk. recte, *πρώτοις* cod. Iterum Dio Thucydidem (vide e. gr. 1, 6, 1; 3, 17, 1; 3, 82, 1 al.) imitatus 58, 23, 1 (ubi solus Ven. a genuinum *πρῶτον* servavit, corruperunt in *πρώτοις* eius apographa). Nec tuentur codicis lectionem *πρώτοις* loci, quales sunt 37, 35, 2; 59, 18, 4; 77, 7, 4 (gen. casu addito), quibus cf. Thuc. 4, 105, 1. — Vide quoque fr. 57, 50
10 [*γὰρ*] exp. Bk. 12 *αὑτὸν* Val., *αὐτὸν* cod. 17 ⟨*τι*⟩ ins. Gros.. ex Zon.

[Zonaras 7, 8, 1—4 (2, 26, 11 sqq. B. = 2, 105, 4 sqq. D.)]

Ταρκύνιος ἐκ τῆς πόλεως, ἐν ᾗ παρῴκει. λέγεται δὲ μετοικιζομένου ἀετὸς 2
καταπτὰς ἁρπάσαι τὸν πῖλον ὃν εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ μετεωρισθεὶς
καὶ κλάγξας ἐπὶ πολὺ αὖθις αὐτὸν ἐφαρμόσαι τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ, ὡς ἐν-
τεῦθεν μηδὲν ἐλπίσαι μικρὸν καὶ προθύμως τῇ Ῥώμῃ ἐγκατοικῆσαι·
ὅθεν τοῖς πρώτοις οὐ μετὰ πολὺ συνηρίθμητο. τῷ τε γὰρ πλούτῳ χρώ- 3 fr. 9, 1
μενος ἀφειδέστερον, συνέσει τε καὶ εὐτραπελίᾳ τοὺς δυνατοὺς οἰκειούμενος,
ἐς τοὺς εὐπατρίδας καὶ ἐς τὴν βουλὴν κατελέχθη παρὰ Μαρκίου, καὶ
στρατηγὸς ἀπεδείχθη, καὶ τὴν τῶν παίδων ἐκείνου ἐπιτροπείαν καὶ τῆς
βασιλείας πεπίστευτο. ἐδείκνυε γὰρ ἑαυτὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, χρημάτων τε 4 fr. 9, 3
τοῖς δεομένοις μεταδιδοὺς καὶ ἑαυτὸν ἕτοιμον παρέχων εἴ τις δέοιτο
αὐτοῦ εἰς βοήθειαν· φαῦλον δέ τι οὔτ᾽ ἔπραττεν οὔτ᾽ ἔλεγεν οὐδενί. καὶ εἴ τι

Ταρκυννητῶν codd.), Steph. Byz. *s. v. Ταρκυνία* (ita cod. opt. Rhedig.; *Ταρκυνῖται* ceteri), fortasse etiam Diod. 20, 44, 9. *Ταρκύνιοι ἄνδρες* Diod. 16, 45, 8.
3 *ἐφαρμόσαι* BA[c], *μεθαρμόσαι* C 5 *ὅθεν*] *ὅθι*? Polak. *τε* CA, *δὲ* B[c]
7 *ἐς* inserui ex C.

*ἔλεγεν οὔτε ἔπραττεν, οὐδὲ ἐς ἀπέχθειαν ἑκὼν οὐδενὶ καθίστατο.
καὶ προσέτι, ἃ μὲν εὖ ὑπό τινων ἔπασχεν, ἐπὶ τὸ μεῖζον ἀεὶ ἐλάμ-
βανεν, τὰ δὲ δυσχερέστερα ἤτοι τὴν ἀρχὴν οὐδὲ προσεποιεῖτο ἢ
καὶ φαυλίσας παρ' ἐλάχιστον ἦγε, καὶ οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύνετό τινα
ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ εὐηργέτει, μέχριπερ καὶ ἐκεῖνον ἐξενίκησεν.
ἐκ μὲν οὖν τούτων σοφίας τινὰ δόξαν, ἅτε καὶ τὸν Μάρκιον καὶ
τοὺς περὶ αὐτὸν πάντας χειρωσάμενος, ἐκτήσατο, ἐκ δὲ δὴ τῶν
4 ἔπειτα ἀπιστεῖσθαι τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐποίησεν ὡς
ἤτοι δολεροὺς φύσει ὄντας ἢ καὶ πρὸς τὰς δυνάμεις τάς τε τύχας
καὶ τὴν γνώμην ἀλλοιουμένους.* V 5 (p. 570).

2 *ἐπὶ* Salmasius, *ὑπὸ* cod. *ἀεὶ ἐλάμβανεν* Bk., *διελάμβανεν* cod. 4 *ἠμύνετο* ita cod. ut coni. Gros., *ἠμύνατο* Val. 6 *τινὰ* Bk., *τινὸς* cod. 9 *τάς τε τύχας*] *τάς τ' εὐτυχίας*? Polak.

[Zonaras 7, 8, 4—7 (2, 27, 3 sqq. B. = 2, 105, 19 sqq. D.)]
πρός τινων εὖ ἔπασχεν, ἐξῆρε τὸ γινόμενον, εἰ δέ τι καὶ ἐπαχθέστερον αὐτῷ
γένοιτο, ἢ οὐδ' ἐλογίζετο τὸ λυποῦν ἢ καὶ φαυλίσας παρελογίζετο, οὐ
fr. 9, 4 μόνον τε οὐκ ἠμύνετο τὸν λελυπηκότα, ἀλλὰ καὶ εὐηργέτει. τούτοις
αὐτόν τε τὸν Μάρκιον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐχειρώσατο, καὶ δόξαν ἀν-
δρὸς ἐκτήσατο σοφοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ.
5 Ἀλλ' οὐ προσέμεινε μέχρι τέλους αὐτῷ ἡ ὑπόληψις. τοῦ Μαρκίου
γὰρ τελευτήσαντος κακῶς τε περὶ τοὺς ἐκείνου διετέθη δύο υἱεῖς καὶ
τὴν βασιλείαν ἐσφετερίσατο. τῆς τε γὰρ βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τοὺς
τοῦ Μαρκίου παῖδας χειροτονεῖν μελλόντων, ἐκεῖνος τῶν βουλευτῶν τε
μετῆλθε τὸ δυνατώτατον, καὶ τοὺς ὀρφανοὺς πόρρω ποι ὡς ἐς θήραν
προπέμψας, οἷς τε εἶπε καὶ οἷς ἔπραξεν αὐτῷ τὴν βασιλείαν ψηφίσασθαι
παρεσκεύασεν, ὡς ἀνδρωθεῖσιν αὐτὴν δῆθεν τοῖς παισὶν ἀποδώσοντι.
6 ἐγκρατής τε καταστὰς τῶν πραγμάτων οὕτω τοὺς Ῥωμαίους διέθετο
ὥστε μηδέποτε ἐθελήσειν ἀνθελέσθαι τοὺς παῖδας ἐκείνου· καὶ τὰ μει-
ράκια δὲ πρὸς ῥαστώνην ἐθίζων τάς τε ψυχὰς αὐτῶν καὶ τὰ σώματα
σὺν χάριτι δή τινι ἔφθειρε. δεδιὼς δὲ καὶ οὕτως ἔχων ἰσχὺν ἑαυτῷ ἐν
τῷ συνεδρίῳ περιεποιήσατο. τοὺς γὰρ φιλίως αὐτῷ ἐκ τοῦ δήμου δια-
κειμένους περὶ διακοσίους ἐς τοὺς εὐπατρίδας ἐνέγραψε καὶ τοὺς βουλευ-
τάς, καὶ οὕτω τήν τε γερουσίαν ὑφ' ἑαυτὸν καὶ τοὺς πολλοὺς ἐποιή-
7 σατο. καὶ τὴν στολὴν πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον ἤμειψεν· ἡ δὲ ἦν

3 *ἠμύνετο* CA, *ἠμύνατο* B[c] 8 *τε* addidi ex C 10 *μετῆλθε τὸ δυνατώτατον* restitui ex codd. classis *α* et *β*, *τοὺς δυνατωτάτους μετῆλθε* BA[c] *ὡς ἐς θήραν προπέμψας* scripsi ex codd. classis *α* et *β*, *προπέμψας εἰς θήραν* BA, *πέμψας εἰς θήραν* c 11 *τε* restitui ex C, *δὲ* BA[c].

[Zonaras 7, 8, 7—12 (2, 28, 2 sqq. B. = 2, 106, 15 sqq. D.)]
ἱμάτιον καὶ χιτὼν ὁλοπόρφυρα καὶ χρυσόπαστα, στέφανός τε λίθων χρυ-
σοδέτων καὶ σκῆπτρον δίφρος τε ἐλεφάντινα, οἷς καὶ οἱ μετὰ ταῦτα οἵ τε
ἄλλοι καὶ οἱ τὴν αὐτοκράτορα ἔχοντες ἡγεμονίαν ἐχρήσαντο. καὶ τεθρίππῳ
ἐν τοῖς ἐπινικίοις ἐπόμπευσε, καὶ ῥαβδούχους διὰ βίου δώδεκα ἔσχε.

Πάντως δὲ καὶ ἄλλα πλείω ἐκαινοτόμησεν ἄν, εἰ μή τις Ἄττος 8
Νάουιος τὰς φυλὰς αὐτὸν βουληθέντα μετακοσμῆσαι κεκώλυκεν, ὃς οἰ-
ωνιστὴς ἦν οἷος οὐχ ἕτερος γέγονε. τοῦτον ὁ Ταρκύνιος ὀργισθεὶς διὰ
τὴν ἐναντίωσιν ὑβρίσαι καὶ τὴν τέχνην ἐξουθενῆσαι διεμελέτησεν. λα- 9
βὼν οὖν ἐν τῷ κόλπῳ ἀκόνην τε καὶ ξυρὸν ἐς τὸν δῆμον παρῆλθεν,
ἐν νῷ ἔχων τμηθῆναι τῷ ξυρῷ τὴν ἀκόνην, πρᾶγμα τῶν ἀδυνάτων· εἰ-
πών τε ὅσα ἐβούλετο, ἐπεὶ ὁ Ἄττος ἀντέλεγεν ἐντονώτατα, μηδὲν ὑφιέ-
μενος "εἰ μὴ φιλονείκως ἀντιλέγεις" ἔφη "ἀλλ' ἀληθῆ λέγεις, ἐπὶ πάν-
των τούτων ἀπόκριναί μοι εἰ ὃ κατὰ νοῦν ἔχω ποιῆσαι γενήσεται." ὁ 10
δὲ Ἄττος αὐτοῦ που οἰωνισάμενος παραυτίκα "καὶ πάνυ γε" εἶπεν "ὦ
βασιλεῦ, ὃ διανοῇ ἔσται ἐπιτελές." "οὐκοῦν" ἔφη "τὴν ἀκόνην ταύτην
λαβὼν τῷ ξυρῷ τούτῳ διάτεμε· τοῦτο γὰρ γενέσθαι διανενόημαι." ὁ δὲ
ἔλαβέ τε αὐτὴν εὐθὺς καὶ διέκοψε. θαυμάσας δὲ ὁ Ταρκύνιος ἄλλας τε
τιμὰς ἐκείνῳ παρέσχε καὶ χαλκῆς εἰκόνος ἠξίωσε, καὶ οὐδὲν ἔτι τῆς πο-
λιτείας ἠλλοίωσε, πρὸς πάντα τε συμβούλῳ τῷ Ἄττῳ ἐκέχρητο.

Μαχεσάμενος δὲ Λατίνοις ἀποστατήσασιν, ἔπειτα καὶ Σαβίνοις ἐς 11
τὴν Ῥωμαΐδα ἐμβαλοῦσι, συμμαχουμένοις καὶ ὑπὸ Τυρσηνῶν, ἁπάντων
ἐκράτησε. τῶν δὲ τῆς Ἑστίας ἱερειῶν, ἃς παρθενεύειν διὰ βίου νενό-
μισται, φωράσας τινὰ συμφθαρεῖσαν ἀνδρί, ὑπόγεών τινα κατασκευάσας
ὑποδρομὴν προμήκη, κλίνην τε θεὶς ἐν αὐτῇ καὶ λύχνον καὶ τράπεζαν
σιτίων ὑπόπλεων, ἐκεῖ τὴν φθαρεῖσαν προπεμπομένην ἐκόμισε, καὶ ζῶ-
σαν εἰσαγαγὼν ἐγκατῳκοδόμησε. καὶ οὕτω τὰς τὴν παρθενίαν μὴ τη- 12
ρησάσας τῶν ἱερειῶν ἐξ ἐκείνου τιμωρεῖσθαι κεκράτηκεν· οἱ δὲ ταύτας
αἰσχύνοντες εἰς ξύλον τὸν αὐχένα δίκρουν ἐμβάλλονται ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ
μετὰ τοῦτο γυμνοὶ αἰκιζόμενοι ἀποψύχουσιν.

---

2 *ἐλεφάντινα* CA^c, *ἐλεφάντινος* B *οἱ* (ante *μετὰ ταῦτα*) recepi ex BC^c, om. A 6 *αὐτὸν* BC^c, *αὐτῶν* A 7 *τοῦτον ὁ Ταρκύνιος ὀργισθεὶς δια τὴν ἐναντίωσιν ὑβρίσαι καὶ — διεμελέτησεν* scripsi ex codd. classis *α* et *β*, *τοῦτον ὑβρίσαι διὰ τὴν ἐναντίωσιν ὀργισθείς καὶ — διεμελέτησεν ὁ Ταρκύνιος* BA^c 10 *ἐν νῷ ἔχων* edidi ex C, *ἔχων ἐν νῷ* BA^c 11 *ὁ* inserui ex C, om. BA^c 13 *ἀντιλέγεις* B (nisi quod *ἀντιλέγῃς*) A^c, *ἀντιλέγειν ἔχεις* C 13 *ἀπόκριναί* CA^c, *ἀπόκρινέ* B *εἰ* BC, om. A, *εἰς* c 17 *διέκοψε* CA^c, *διέτεμε* B *δὲ* BC^c, *τε* A 19 *τε* BA^c, *δὲ* C 20 *μαχεσάμενος* BC^c, *μαχεσάμενοι* A *ἐς* BC, *εἰς* A^c 21 *καὶ* inserui ex C, om. BA^c 25 *προπεμπομένην* BA^c, *πεμπομένην* C 26 *παρθενίαν* BA^c, *παρθενείαν* C *τηρησάσας* BC^c, *τηρούσας* A 28 *αἰσχύνοντες*] an *αἰσχύναντες*?

[Zonaras 7, 8, 13—9, 3 (2, 29, 14 sqq. B. = 2, 107, 25 sqq. D.)]

13 Ἐπέθεντο μέντοι τῷ Ταρκυνίῳ οἱ τοῦ Μαρκίου παῖδες, ἐπεὶ μὴ
τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς παρεχώρει, ἀλλά τινα Τούλλιον τεχθέντα οἱ ἐξ αἰχμα-
λωτίδος προῆγε πάντων· ὃ δὴ μάλιστα τοὺς εὐπατρίδας ἐλύπει. ὧν
τινας προσεταιρισάμενοι αὐτῷ ἐπεβούλευσαν. δύο τινὰς χωριτικῶς ἐσταλ-
μένους, ἀξίναις καὶ δρεπάνοις ὡπλισμένους, αὐτῷ ἐπιθέσθαι παρασκευά-
14 σαντες. οἳ ἐπεὶ μὴ ἀγοράζοντι τῷ Ταρκυνίῳ ἐνέτυχον, ἐπὶ τὰς θύρας
τῶν βασιλείων ἧκον, ἀλλήλοις δῆθεν διαμαχόμενοι, καί οἱ ἐς ὄψιν ἐλ-
θεῖν ἐδέοντο. καὶ τυχόντες τούτου εἰς λόγους ἀλλήλοις ἀντικατέστη-
σαν, καὶ δικαιολογουμένῳ τῷ ἑνὶ προσέχοντα τὸν Ταρκύνιον ὁ ἕτερος
κατειργάσατο.

a. u. 176 (578) 9. Ὁ μὲν οὖν Ταρκύνιος τοιοῦτον ἔσχε ⟨τὸ⟩ τέλος, τριάκοντα καὶ ὀκτὼ
βασιλεύσας ἐνιαυτούς. οὐ μὴν τῆς βασιλείας οἱ τοῦ Μαρκίου παῖδες ἐδρά-
ξαντο, ἀλλ' ὁ Τούλλιος ταύτην ἔσχε συνεργίᾳ τῆς τοῦ Ταρκυνίου γυ-
ναικὸς Τανακυίλιδος. ὃν γυνή τις Ὀκρισία καλουμένη, Σπουρίου Τουλ-
λίου ἀνδρὸς Λατίνου εὐνέτειρα ἐν τῷ πολέμῳ ἁλοῦσα καὶ τῷ Ταρκυνίῳ
ἐξαιρεθεῖσα, τέτοκεν ἢ ἐγκύμων οἴκοθεν οὖσα ἢ συλλαβοῦσα μετὰ τὴν
2 ἅλωσιν· λέγεται γὰρ καὶ ἀμφότερα. οὗτος ἐς παῖδας ἤδη τελῶν ἐπὶ
δίφρου μεθ' ἡμέραν κατέδαρθε, καὶ πῦρ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς πολὺ
ἐδόκει ἐξάλλεσθαι. ὅπερ ἰδὼν ὁ Ταρκύνιος διὰ σπουδῆς ἦγε τὸν παῖδα,
καὶ εἰς ἡλικίαν ἀφιγμένον τοῖς εὐπατρίδαις καὶ τῇ γερουσίᾳ συνέταξε.
3 Συλληφθέντων οὖν τῶν τοῦ Ταρκυνίου φονέων, μαθοῦσα ἡ ἐκείνου
γυνὴ καὶ ὁ Τούλλιος τὴν παρασκευὴν τῆς ἐπιβουλῆς οὐ φανερὸν αὐτίκα
τὸν τοῦ Ταρκυνίου θάνατον ἔθεντο, ἀλλ' ἀνελόμενοι αὐτὸν ὡς ἔτι ἐμ-
πνέοντα ἐθεράπευον δῆθεν, κἀν τούτῳ πίστεις ἀλλήλοις ἔδοσαν ὥστε

---

4 *χωριτικῶς ἐσταλμένους* BA[c], *ἐσταλμένους χωριτικῶς* C 5 *δρεπάνοις* BA[c], *δρεπάναις* C rectene? *ὡπλισμένους* CA, *ὁπλισαμένους* B[c] 7 *ἐς ὄψιν ἐλθεῖν* B[c], *ἐλθεῖν ἐς ὄψιν* CA 11 ⟨*τὸ*⟩ ins. Polak. 12 *οὐ μὴν — ἔσχε* recepi ex codd. classis *α*, *τὴν δὲ τῆς Ῥώμης βασιλείαν ὁ Τούλλιος διεδέξατο* ceteri 14 *Τανακυίλιδος*] *Τανακυλίς* Dion. Hal. 4, 2; *Τανακυλλίς* Dion. Hal. 4, 7 (*Τανακυλίς* cod. A) 10, 30 (ter), Plut. *fort. Rom.* 10 (ter), *quaest. Rom.* 36, *mul. virt.* init., *Τανακύλλα* Dion. Hal. 3, 47 *ὃν* scripsi ex C, *τοῦτον δὲ* BA[c] *Σπουρίου* scripsi *ἐπουρίου* BC[c], *ἐπ·ρίου* A, quod ad *Σπουρίου* ducere iam animadvertit Wolf, qui tamen ipse *Σερουΐου* edidit. Quanquam Livio 1, 39, 5 sexti regis pater *Servius* Tullius audit, *Σπουρίου* tueri uidetur Festus s. v. *Nothum* p. 174 M. *Ser. Tullius qui Romae regnavit natus est ex concubina Spurius Tulli tributis* (*Spurii Tulli Tiburtis?*). nec in Dionysii narrationem (4, 1 fin.) quadrat praenomen Servium patri inditum 16 *συλλαβοῦσα μετὰ τὴν ἅλωσιν* BA[c], *μετὰ τὴν ἅλωσιν συλλαβοῦσα* C 17 *καὶ* add. ex C, om. BA[c] scripseratne Dio *λέγεται γὰρ καὶ ἐπ' ἀμφότερα* Herodotum 3, 87 secutus? 18 *δίφρου* CA[c], *δίφρους* B *πολὺ* om. A 24 *ἀλλήλοις* A[c], *ἀλλήλων* BC.

β' βιβλίῳ Δίων "ὡς δὲ οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐπειθάρχουν αὐτῷ." Bekk. Anecd. p. 164 19.

[Zonaras 7, 9, 3—8 (2, 30, 18 sqq. B. = 2, 108, 24 sqq. D.)
τὸν Τούλλιον τὴν ἀρχὴν εἰληφότα τοῖς παισὶν αὐτῆς ἀνδρωθεῖσιν ἐκ-
στῆναι ταύτης. ἐπεὶ δὲ τὸ πλῆθος συνδραμὸν ἐθορύβει, προκύψασα ἐκ 4
τῶν ὑπερῴων ἡ Τανακυίλις "μὴ φοβεῖσθε" ἔφη· "ὁ γὰρ ἀνήρ μου καὶ
ζῇ καὶ ὑμῖν μετ' ὀλίγον ὀφθήσεται. ἵνα δὲ αὐτός τε σχολάζων ὑγια-
σθῇ καὶ μή τι τοῖς πράγμασιν ἐκ τῆς αὐτοῦ ἀσθενείας εἴη ἐμπόδιον,
Τουλλίῳ κατά γε τὸ παρὸν τὴν τῶν κοινῶν ἐπιτρέπει διοίκησιν." εἶπεν
ἐκείνη ταῦτα· οἱ δὲ τὸν Τούλλιον οὐκ ἀκουσίως ἐδέξαντο· ἀγαθὸς γὰρ
ἀνὴρ ἐδόκει.

Ἐγχειρισθεὶς οὖν ἐκεῖνος τὴν τῶν κοινῶν οἰκονομίαν, τὰ πλείω κατ' 5
ἐντολὰς δῆθεν διῴκει τοῦ Ταρκυνίου. ὡς δ' ἐν πᾶσιν ἑώρα πειθαρ- fr. 10
χοῦντας αὐτῷ, τοὺς αὐτόχειρας τοῦ Ταρκυνίου πρὸς τὴν γερουσίαν
παρήγαγε διὰ τὴν ἐπιβουλὴν τάχα· ἔτι γὰρ ζῆν ἐκεῖνον προσεποιεῖτο.
καὶ οἱ μὲν καταψηφισθέντες ἀπέθανον, οἱ δὲ τοῦ Μαρκίου υἱοὶ φοβη-
θέντες εἰς Οὐολούσκους κατέφυγον. κἀκεῖνος τότε τόν τε θάνατον τοῦ
Ταρκυνίου ἐξέφηνε καὶ φανερῶς τῆς βασιλείας ἐπείληπτο. καὶ πρῶτον 6
μὲν τοὺς τοῦ Ταρκυνίου παῖδας προυβάλλετο ὡς αὐτὸς τὴν ἡγεμονίαν
ἐπιτροπεύων, εἶτα πρὸς θεραπείαν τοῦ δήμου ἐτράπετο, ὡς ῥᾷστα μᾶλλον
τὸν ὅμιλον ἢ τοὺς εὐπατρίδας ὑποποιησόμενος, χρήματά τε αὐτοῖς ἐδί-
δου καὶ γῆν ἑκάστῳ προσένειμε καὶ τοὺς δούλους ἐλευθεροῦσθαι καὶ
φυλετεύεσθαι παρεσκεύασεν. ἀχθομένων δ' ἐπὶ τούτοις τῶν δυνατῶν,
ἔταξέ τινα τοὺς ἐλευθερωθέντας τοῖς ἐλευθερώσασι σφᾶς ἀνθυπουργεῖν. 7
ὡς δὲ χαλεπῶς εἶχον οἱ εὐπατρίδαι αὐτῷ, καὶ διεθρόουν ἄλλα τε καὶ
ὅτι μηδενὸς αὐτὸν ἑλομένου τὴν ἀρχὴν ἔχει, συναγαγὼν τὸν δῆμον ἐδη-
μηγόρησε· καὶ πολλὰ ἐπαγωγὰ διαλεχθεὶς αὐτῷ οὕτω διέθετο ὡς αὐ-
τίκα πᾶσαν αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἐπιψηφίσασθαι. ὁ δὲ αὐτοὺς ἀμειβό- 8
μενος ἄλλα τε ἐφιλοτιμήσατο καὶ ἐς τὸ συνέδριόν τινας αὐτῶν ἐνέγρα-
ψεν· οἳ πάλαι μὲν ἐν πλείστοις ἧττον ἔφερον τῶν εὐπατριδῶν, τοῦ
χρόνου δὲ προϊόντος, πλὴν τῆς μεσοβασιλείας καί τινων ἱερωσυνῶν, τῶν

---

1 *αὐτῆς* BC^c, *αὐτοῖς* A 2 *συνδραμὸν* C^c, *συνδραμὼν* BA 4 *ὑμῖν* om. C *τε* om. A 12 *ἐπιβουλὴν* BC^c, *ἐπιβουλῆς* A 14 *Οὐολούσκους* BA, *Οὐολέσκους* C (infra c. 16. 17 *Οὐολοῦσκοι* sexies), *Οὐολόσκους* c. — *Οὐολοῦσκοι* Dionysius passim, Diodorus [variant codd. inter *Οὐολοῦσκοι* et *Ὀλοῦσκοι*, sed *Οὐόλσκοι* 14, 11, 5 (*Οὐαλσκων* P) et 14, 16, 5 (*Οὐόλκων* AP)], Appianus, Steph. Byz. *s. v.* *Ἐχέτρα*, *Φρέγελλα*, *Οὐόλσκοι* Strab. 5, p. 228. 231, Diod. l. l. Dio fr. 18, 2. 6. 12 (cf. fr. 2, 1) *τότε* post *θανάτον* B *τοῦ Ταρκυνίου — πρῶτον μὲν* om. A, *τοὺς* quod sequitur inter lin. add. 22 *αὐτῷ* om. B 23 *αὐτὸν* BA^c, *αὐτῶ* C 25 *πᾶσαν*] *πάντας*? Polak. 28 *καί τινων* reduxi e BC^c, *καὶ τῶν* A perperam.

[Zonaras 7, 9, 8—14 (2, 32, 7 sqq. B. = 2, 110, 1 sqq. D.)]

ἴσων μετεῖχον τοῖς εὐπατρίδαις, καὶ διέφερον ἄνευ τῶν ὑποδημάτων οὐ-
9 δέν. τοῖς γὰρ εὐπατρίδαις τὰ ὑποδήματα ἀστικὰ [καὶ] τῇ τε ἐπαλλαγῇ
τῶν ἱμάντων καὶ τῷ τύπῳ τοῦ γράμματος ἐκεκόσμητο, ἵν' ἐκ τούτου
δοκοῖεν ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν τῶν κατ' ἀρχὰς βουλευσάντων κατιέναι.
τὸ γράμμα δὲ ῥῶ φασιν εἶναι, ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑκατὸν ἐκείνων ἀν-
δρῶν δηλωτικὸν ὂν ἢ ὡς τοῦ τῶν Ῥωμαίων κατάρχον ὀνόματος.
10 Τὸν μὲν οὖν ὅμιλον οὕτως ὁ Τούλλιος ᾠκειώσατο, δείσας δὲ μή
τις στάσις συμβῇ, τὰ πλεῖστα καὶ ἰσχυρότατα τῶν κοινῶν τοῖς δυνατω-
τέροις ἐπέτρεψε· καὶ οὕτως σφίσι τε αὐτοῖς συνεφρόνησαν καὶ τὸ δημό-
σιον διήγαγον ἄριστα. καὶ πολέμους δέ τινας πρός τε τοὺς Οὐιέντας
καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς Τυρσηνοὺς ἐπολέμησεν, ἐν οἷς οὐδὲν ἐπράχθη
11 συγγράμματος ἄξιον. τοὺς Λατίνους δ' ἐπὶ μᾶλλον Ῥωμαίοις βουλη-
θεὶς οἰκειώσασθαι, νεών τινα ἐκ χρημάτων κοινῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ κατα-
σκευάσασθαι πέπεικε. καὶ τοῦτον ἀνέθεσαν τῇ Ἀρτέμιδι. περὶ δὲ τῆς
νεωκορίας αὐτοῦ διεφέροντο. κἀν τούτῳ Σαβῖνος ἀνὴρ βοῦν ἦγε περι-
καλλῆ πρὸς τὴν Ῥώμην, ὡς ἔκ τινος χρησμοῦ θύσων αὐτὴν τῇ Ἀρτέ-
μιδι. ὁ δὲ χρησμὸς τὸν ἐκείνην θύσαντα ἔλεγε τὴν πατρίδα ἐπαυξήσειν.
12 τοῦτο δέ τις τῶν Ῥωμαίων μαθὼν προσῆλθεν αὐτῷ καὶ πρότερον εἶπε
δεῖν ἐν τῷ ποταμῷ ἁγνισθῆναι, καὶ εἰπὼν ἔπεισε, καὶ πείσας ἔλαβε τὴν
βοῦν ὡς φυλάξων, καὶ λαβὼν ἔθυσεν. ἐκφήναντος δὲ τοῦ Σαβίνου τὸ
λόγιον οἱ Λατῖνοι καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ προστασίας τοῖς Ῥωμαίοις ἐξέστη-
σαν καὶ ἐς τἆλλα ὡς κρείττονας σφῶν ἐτίμων αὐτούς.
13 Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ὁ Τούλλιος δὲ τοῖς Ταρκυνίοις τὰς θυγα-
τέρας συνῴκισε, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῖς ἀποδώσειν ἐπαγγελλόμενος
ἄλλοτε ἄλλο τι προφασιζόμενος ἀνεβάλλετο. οἱ δὲ οὐδὲν ὑγιὲς ἐφρό-
νουν, ἀλλὰ ἤχθοντο. ὁ δ' ἐν οὐδενὶ λόγῳ τούτους πεποίητο, καὶ τοὺς
Ῥωμαίους πρὸς τὸ δημοκρατικὸν ἐνῆγε καὶ τὸ ἐλεύθερον. ἔτι δὲ μᾶλλον
14 ἐπὶ τούτοις ἤσχαλλον οἱ Ταρκύνιοι. ἀλλ' ὁ μὲν νεώτερος, κἂν ἐχαλέ-
παινεν, ἔφερε, τῷ δὲ τῷ χρόνῳ προήκοντι οὐκέτι τοῦ Τουλλίου ἐδόκει
ἀνέχεσθαι. ἐπεὶ δὲ μὴ συνευδοκοῦσαν εὕρισκε τὴν γυναῖκα καὶ τὸν ὁμαί-

---

2 *ἀστικὰ* CA[c], *ἀστυκὰ* B? [*καὶ*] del. Pinder 3 *τούτου* edidi ex C, *τούτων* BA[c] 9 *οὕτως* CA, *οὕτω* B[c] *σφίσι τε* C, *σφίσιν* BA[c] *αὐτοῖς* CA, *αὐτοὶ* B[c] *δημόσιον* BA[c], *δημοτικὸν* C 10 *Οὐιέντας*] cf. ad fr. 5, 11 11 *Τυρσηνοὺς* CA[c], *Τουσσηνοὺς* B. — cf. ad fr. 2, 4 13 *κοινῶν* om. C *κατασκευάσασθαι* scripsi ex C, *κατασκευάσαι* BA[c] 19 *τὴν* BC[c], *τὸν* A 20 *Σαβίνου* CA[c], *Λατίνου* B 21 *καὶ* BC[c], *ἐκ* A 22 *κρείττονας* CA, *κρείττονα* B[c] 23 *Τούλλιος δὲ* BA[c], *δὲ Τούλλιος* C 24 *ἐπαγγελλόμενος* BC[c], *ἐπαγγειλάμενος* A.

Δίωνος βιβλίον β' "καὶ τὸν ἀδελφόν, ὅτι μὴ συνήρετο, λάθρᾳ διὰ 11
τῆς γυναικὸς αὐτοῦ φαρμάκοις ἐξειργάσατο." Bekk. Anecd. p. 139 17.
ὅτι ὁ Ταρκύνιος ἐπεὶ ἱκανῶς ὡς καὶ ἀκόντων τυραννήσων 2
παρεσκευάσατο, τοὺς δυνατωτάτους πρῶτον μὲν τῶν βουλευτῶν ἔπειτα καὶ τῶν ἄλλων συλλαμβάνων, πολλοὺς μὲν φανερῶς, οἷς γε αἰτίαν τινὰ εὐπρεπῆ ἐπενεγκεῖν ἐδύνατο, πολλοὺς δὲ καὶ λάθρᾳ ἀπεκτίννυε καί τινας ὑπερώριζεν. οὐ γὰρ ὅτι τὸν Τούλλιόν τινες αὐ- 3

4 *Ταρκύνιος*] cf. ad fr. 9, 1   8 *οὐ γὰρ*] *οὐ γὰρ ⟨μόνον⟩* Bk. iniuria.

[Zonaras 7, 9, 14—10, 2 (2, 33, 18 sqq. B. = 2, 111, 10 sqq. D.)]

μονα, αὐτὸς μὲν τὴν γυναῖκα, τὸν δ' ἀδελφὸν διὰ τῆς γυναικὸς ἐκείνου fr. 11, 1
φαρμάκοις διέφθειρε, καὶ συναφθεὶς τῇ συνεύνῳ τοῦ ἀδελφοῦ τῷ Τουλλίῳ
σὺν αὐτῇ ἐπεβούλευε. καὶ πολλοὺς τῶν τε βουλευτῶν καὶ τῶν εὐπατρι- 15
δῶν αἰτίας ἔχοντας κατὰ τοῦ Τουλλίου πείσας συνάρασθαί οἱ, ἐξαπιναίως μετ' αὐτῶν εἰς τὸ συνέδριον παραγέγονεν, ἑπομένης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς Τουλλίας· καὶ πολλὰ μὲν εἶπε τῆς τοῦ πατρὸς ἀξίας τοὺς παρόν-
τας ἀναμιμνήσκων, πολλὰ δ' ἀπέσκωψε πρὸς τὸν Τούλλιον. ἐπεὶ δ' 16
ἐκεῖνος ταῦτα μαθὼν ἐπέστη σπουδῇ, καί τι δὴ καὶ ἐφθέγξατο, συνήρπασεν αὐτὸν καὶ ἐξάρας ὦσε κατὰ τῶν πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀναβαθμῶν. καὶ ὁ μέν, ταραχθεὶς πρὸς τὴν τοῦ Ταρκυνίου τόλμαν καὶ ὅτι
οὐδέ τις αὐτῷ ἐπεκούρησεν, οὔτ' εἶπεν ἔτι οὐδὲν οὔτ' ἐποίησε· Ταρκύ- 17
νιος δὲ τήν τε βασιλείαν εὐθὺς παρὰ τῆς βουλῆς ἔλαβε καὶ πέμψας τινὰς τὸν Τούλλιον κομιζόμενον οἴκαδε διεχρήσατο. ἡ δὲ θυγάτηρ ἐκείνου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τὸν ἄνδρα καταφιλήσασα καὶ βασιλέα προσαγορεύσασα καὶ ἀπιοῦσα πρὸς τὰ βασίλεια τὸ ὄχημα κατὰ τοῦ νεκροῦ τοῦ πατρὸς ὡς εἶχεν ἐπήλασεν.

10. Οὕτω μὲν οὖν ὁ Τούλλιος ἦρξε καὶ οὕτως ἀπέθανε βασιλεύσας a. u. 220 (534)
τέσσαρας ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τεσσαράκοντα, ὁ Ταρκύνιος δὲ τὴν βασιλείαν παρειληφὼς δορυφόρους κατὰ Ῥωμύλον ἑαυτῷ περιέστησε, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν αὐτοῖς καὶ οἰκουρῶν καὶ ἀγοράζων ἐκέχρητο. ἐξ ὧν γὰρ αὐτὸς εἰς τὸν κηδεστὴν καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἐποίη-
σαν, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐδεδίεσαν. ἐπεὶ δὲ ὡς τυραννήσων παρεσκευάσατο, 2 fr. 11, 2
τοὺς δυνατωτάτους τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἄλλων συλλαμβάνων ἐκτίννυεν, οἷς μὲν αἰτίαν εἶχεν ἐπενεγκεῖν φανερῶς ἀναιρῶν, οὓς δὲ λάθρᾳ·
ἐνίους δέ γε καὶ ὑπερώριζεν. οὐ γὰρ τοὺς τῷ Τουλλίῳ προσκειμένους fr. 11, 3

ἐπο (m^2)
5 *ἑπομένης* BA^c, *ἐπαγομένης* C   *πρὸς*] *ἐς* Polak. atque ita scripserit Dio, nam Tullius nondum in curia aderat, cf. 40, 54, 4; 59, 17, 11; 75, 16, 1 et 48, 38, 2; 76, 16, 5   10 *τοῦ* om. A   12 *ἔλαβε* ante *παρὰ τῆς βουλῆς* B   16 *ἐπήλασεν* BC^c, *ἀπήλασεν* A   20 *αὐτοῖς* BA^c, *εὐθὺς* C   *καὶ* (ante *οἰκουρῶν*) om. A
21 *αὐτοῦ* inserui ex C, om. BA^c.

τῶν μᾶλλον ἢ ἐκεῖνον ἠγάπησαν, οὐδ᾽ ὅτι γένη καὶ πλούτους ἢ
καὶ φρόνημα εἶχον. ἀνδρείᾳ τε ἐπιφανεῖ ἢ καὶ σοφίᾳ διαπρεπεῖ
ἐχρῶντο, τοὺς μὲν ἀμυνόμενος τοὺς δὲ προκαταλαμβάνων, φθόνῳ
τε καὶ ὑποψίᾳ ἅμα μίσους ἐκ τοῦ μὴ ὁμοήθους ἔφθειρεν, ἀλλὰ
f. 289 v. καὶ τοὺς πάνυ φίλους πρός τε τὴν | μοναρχίαν οἱ σπουδάσαντας
οὐδὲν ἧττον τῶν ἑτέρων ἀπώλλυεν, νομίζων σφᾶς ὑπό τε τῆς θρα-
σύτητος καὶ ὑπὸ τῆς νεωτεροποιίας, ὑφ᾽ ἧς ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν συγ-
4 κατέπραξαν, κἂν ἄλλῳ τινὶ αὐτὴν δοῦναι. κἀκ τούτου τὸ κράτι-
στον τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἱππάδος ἀπανάλωσεν, οὐδ᾽ ἀντικαθίστη
τὸ παράπαν ἐς αὐτοὺς ἀντὶ τῶν ἀπολλυμένων οὐδένα· μισεῖσθαί
⟨τε⟩ γὰρ ὑπὸ παντὸς τοῦ δήμου ἐπίστευε, καὶ τὰ τέλη ἐκεῖνα ἀσθε-
νέστατα ἐκ τῆς ὀλιγανθρωπίας ποιῆσαι ἐπεθύμει. καὶ τήν γε γε-
ρουσίαν καὶ καταλῦσαι παντελῶς ἐπεχείρησεν, πᾶν ἄθροισμα ἀν-
θρώπων, ἄλλως τε καὶ ἐπιλέκτων καὶ πρόσχημα προστατείας τινὸς
5 ἀπὸ παλαιοῦ ἐχόντων, πολεμιώτατον τυράννῳ νομίζων εἶναι. δείσας
δὲ μή πώς οἱ τὸ πλῆθος ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ δορυφόροι, οἷά που πολῖ-
ται ὄντες, ἀγανακτήσει τοῦ τὴν πολιτείαν σφῶν μεθίστασθαι ἐπα-
ναστῶσιν, ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐποίησεν τοῦτο, ἐν τρόπῳ
δέ τινι ἐπιτηδείῳ καὶ πάνυ αὐτὸ κατέπραξεν. οὔτε γὰρ ἀντεσῆγεν
ἐς αὐτὴν οὐδένα, οὔτε τοῖς καταλοίποις λόγου τι ἄξιον ἐπεκοίνου.
συνεκάλει μὲν γὰρ αὐτούς, οὐ μὴν ὥστε καὶ συνδιοικεῖν τι τῶν

1 ἢ ins. ex cod. 5 *φίλους πρός τε τὴν*] ita cod., *φίλους ⟨τοὺς⟩ πρὸς [τε] τὴν* Bk. *σπουδάσαντας*] *συσπουδάσαντας* Dind. At Dioni *συσπουδάζειν τινι* est *favere alicui, a partibus alicuius stare* 50, 22, 2; 53, 11, 1 et 32, 4; 56, 41, 7; 59, 5, 4; 62, 26, 1, cf. 40, 55, 1, eique opponitur *ἀντιστασιάζειν* 59, 5, 4; neque credibile ipsis duobus locis, quibus *σπουδάζειν τινὶ πρός τι* obviam est, *σπουδάζειν* e *συσπουδάζειν* esse corruptum, cf. fr. 40, 34 9 *ἱππάδος* Val., *ἱππάνδος* cod. 11 ⟨*τε*⟩ ins. Val. 15 *τυράννῳ* Val., *τύραννον* cod. 19 *καὶ πάνυ* bene Graecum (cf. e. gr. 44, 46, 6) temere tentatum. pro *πανὶ αὐτῷ* (ut cod. exhibet) *πανούργῳ* Wagner, quod in textum recepit Melb., *ἀνυπόπτῳ* Sturz. (in add.), Reiskii conamina afferre nihil attinet *αὐτὸ* Val., *αὐτῶι* cod.

[Zonaras 7, 10, 2. 3 (2, 35, 3 sqq. B. = 2, 112, 13 sqq. D.)]

μόνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸς τὴν μοναρχίαν συναραμένους αὐτῷ προσ-
fr. 11, 4 απώλλυε, καὶ οὕτω τὸ κράτιστον τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἱππάδος ἀνάλωσε.
3 μισεῖσθαί τε ὑπὸ παντὸς τοῦ δήμου ἐπίστευε· διὸ οὐδὲ ἀντικαθίστη τὸ
παράπαν ἀντὶ τῶν ἀπολλυμένων τινάς, ἀλλὰ καὶ τὴν γερουσίαν κατα-
fr. 11, 5 λῦσαι παντελῶς ἐπιχειρήσας οὔτε ἀντεισῆγεν ἐς αὐτὴν οὐδένα οὔτε τοῖς
οὖσιν ἐπεκοίνου τι λόγου ἄξιον. συνεκάλει μὲν γὰρ αὐτούς, οὐ μὴν ὥστε

4 *τινάς* om. C.

*ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο πρός τε τὸν ἔλεγχον τῆς ὀλιγό-
τητός σφων καὶ διὰ τοῦτο καὶ ταπεινότητα καὶ καταφρόνησιν
ἐξεπίτηδες ἐποίει. τὰ δὲ δὴ πλεῖστα καθ᾽ ἑαυτὸν ἢ καὶ μετὰ τῶν* 6
*υἱέων, τοῦτο μὲν ὅπως μηδεὶς τῶν ἄλλων μηδὲν δύναιτο, τοῦτο
δὲ καὶ κατοκνῶν δημοσιεύειν ἐν οἷς ἐκακούργει, ἔπραττεν. δυσπρόσ-
οδός τε καὶ δυσπροσήγορος ἦν, καὶ τῇ ὑπεροψίᾳ τῇ τε ὠμότητι
τοσαύτῃ πρὸς πάντας ὁμοίως ἐχρῆτο ὥστε καὶ Ὑπερήφανος ἀπ᾽
αὐτῶν ἐπικληθῆναι. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες
αὐτοῦ τυραννικώτερον ἔπραττον, καί ποτε πολιτῶν τινὰς ἔν τε τῇ
ἀγορᾷ καὶ ἐν τοῖς τοῦ δήμου ὄμμασι σταυροῖς τε γυμνοὺς προσ-
έδησεν καὶ ῥάβδοις αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν. καὶ τοῦθ᾽ ὑπ᾽ ἐκείνου
τότε ἐξευρεθὲν καὶ πολλάκις ἐγένετο.* V 6 (p. 573).

Δίων ἐν β´ βιβλίῳ "τὸν γὰρ πατέρα πολλὰ καὶ ἄτοπα ὡς καὶ 7
*τυραννοῦντα καὶ παρασπονδοῦντα φανερῶς ἐκ συνθήκης λοιδορή-
σας."* Bekk. Anecd. p. 155 1.

---

9 *πολιτῶν*] *πολίτας* vel ⟨*τῶν*⟩ *πολιτῶν* Bk. eclogarium fortasse corrigens *τε* ins. ex cod. 10 *σταυροῖς* Val., *σταυρούς* cod. 12 *ἐξευρεθὲν*] *ἐξυβρισθὲν* Naber. speciosa coniectura sed inutili, cf. quoque Serv. ad *Aen.* 12, 603 (Cassius Hemina fr. 15 Pet.), Plin. *h. n.* 36, 24, 107, Ioann. Antioch. fr. 36 M.

[Zonaras 7, 10, 3—6 (2, 35, 10 sqq. B. = 2, 112, 21 sqq. D.)]

τι τῶν ἀναγκαίων συνδιοικεῖν, ἀλλ᾽ ἵνα δήλη αὐτῶν ἡ βραχύτης γίνοιτο
ἅπασι, κἀντεῦθεν καταφρονοῖντο· τὰ δὲ πλεῖστα καθ᾽ ἑαυτὸν ἢ καὶ 4 fr. 11, 6
μετὰ τῶν υἱέων ἔπραττε. δυσπρόσιτός τε καὶ δυσπροσήγορος ἦν, καὶ
τῇ ὑπεροψίᾳ καὶ τῇ ὠμότητι ὁμοίως ἐχρῆτο πρὸς ἅπαντας, καὶ τυραννι-
κώτερον αὐτός τε καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ προσεφέροντο ἅπασι. διὰ ταῦτα 5
δὲ καὶ τοὺς δορυφόρους ὑπόπτους ἔχων, ἐκ τῶν Λατίνων προσηταιρίσατο
δορυφορικόν, καὶ ἐς τὰς τῶν Ῥωμαίων τάξεις Λατίνους ἀνέμιξεν, ἵνα
οἱ μὲν Λατῖνοι ἰσομοιρίας τοῖς Ῥωμαίοις τυχόντες εὔνοιαν αὐτῷ ἐντεῦ-
θεν ὀφείλωσι, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἧττον ἐκφοβῶσιν αὐτόν, μηκέτι κατὰ
σφᾶς ὄντες, ἀλλὰ τοῖς Λατίνοις συνοπλιτεύοντες.

Γαουΐνοις δὲ μάχην συνῆψε, καὶ κακῶς μὲν ἠγωνίσατο, δόλῳ δὲ 6
αὐτοὺς ἐχειρώσατο. αὐτομολῆσαι γὰρ αὐτοῖς Σέξτῳ ὑπέθετο τῷ υἱῷ·
ἵνα δ᾽ εὐπρόσωπος αὐτῷ τῆς αὐτομολίας πρόφασις γένηται, ἐκεῖνος μὲν
τὸν πατέρα φανερῶς ὡς τύραννον καὶ παράσπονδον ἐλοιδόρησεν, ὁ δὲ τὸν fr. 11, 7

---

6 *δὲ* om. A 7 *ἀνέμιξεν* edidi ex C, cf. 55, 23, 7, Herod. 1, 146, *ἐνέμιξεν* BA[c] 11 *Γαουΐνοις*] Incolae *Γάβιοι* dicuntur Dion. Hal. 4, 53. 58, App. *reg.* 8, Steph. Byz. *s. v. Γάβιοι* et *Τάβιοι* (*Γαβῖται* Stephanum ipsum finxisse autumat Meineke a. l.). Adi. *Γαβιανὸς* (*οἶνος*) apud Gal. *ὑγιεινῶν* 5, 5 (6, 334 K.)

[Zonaras 7, 10, 6—11, 1 (2, 36, 3 sqq. B. = 2, 113, 10 sqq. D.)]
7 υἱὸν ἐμαστίγωσέ τε καὶ ἀντημύνατο. εἶτα κατὰ συνθήκας πρὸς Γαουί-
νους ἐψευδαυτομόλησε, χρήματά τε καὶ ἑταίρους παρειληφώς. οἱ δέ,
πιστεύσαντες τῇ σκηνῇ διά τε τὴν τοῦ Ταρκυνίου ὠμότητα καὶ ὅτι καὶ
τότε πολλὰ καὶ ἀληθῆ τὸν πατέρα ἐκακηγόρει κἀντεῦθεν ἐκπεπολεμῶ-
σθαι αὐτῷ ἐδόκει, ἐδέξαντό τε αὐτὸν ἀσμενέστατα καί τινας ἐπελεύσεις
κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς χώρας σὺν αὐτῷ ἐποιήσαντο καὶ οὐ μετρίως αὐτὴ
ἐλυμήναντο. διὰ ταῦτα γοῦν, καὶ ὅτι καὶ χρήματα ἰδίᾳ τέ τισι παρ-
εῖχε καὶ ἐς τὸ κοινὸν ἀνήλισκε δαψιλῶς, ᾑρέθη παρ' αὐτῶν στρατηγὸς
8 καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν ἐν αὐτοῖς πραγμάτων ἐπετράπη διοίκησιν. ἐπὶ
τούτοις λάθρα πέμψας τινὰ τὰ συμβάντα τε ἐγνώρισε τῷ πατρὶ καὶ
πρὸς τὸ μέλλον γνώμην ᾔτησεν ἐξ αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπε μὲν τῷ πεμφθέντι
οὐδέν, ἵνα μὴ ἴσως γνωσθεὶς ἑκών τι ἢ ἄκων ἐξείποι, εἰς δὲ κῆπον εἰσα-
γαγὼν αὐτόν, ἐν ᾧ μήκωνες ἦσαν, τὰς κωδύας αὐτῶν τὰς ὑπερεχούσας
ῥάβδῳ κατέκλασε καὶ εἰς γῆν κατεστόρεσε, καὶ οὕτω τὸν ἀγγελιαφόρον
9 ἀπέπεμψε. καὶ ὁ μὲν τὸ πραχθὲν τῷ Σέξτῳ ἀπήγγειλεν, ἀσυνέτως ἔχων
τῆς πράξεως, ὁ δὲ τὸν νοῦν συνῆκε τῆς ὑποθήκης, καὶ τοὺς ἀξιολογω-
τέρους τῶν Γαουίνων τοὺς μὲν λάθρα φαρμάκοις διέφθειρε, τοὺς δὲ διά
τινων δῆθεν λῃστῶν, ἄλλους δὲ καὶ ἐκ δικαστηρίων ἀπέκτεινε, συκοφαν-
τίας κατ' αὐτῶν πρὸς τὸν πατέρα προδοσίας πλαττόμενος.
12 Καὶ ὁ Σέξτος οὖν οὕτω τοὺς Γαουίνους μετῆλθε, καὶ τοὺς μὲν
κρείττους ἀπώλλυε, τῷ πλήθει δὲ τὰ σφῶν διένειμε χρήματα. καὶ μετὰ
τοῦτο τῶν μὲν διαφθαρέντων ἤδη, τῶν δὲ λοιπῶν ἠπατημένων καὶ πάντα
πιστευόντων αὐτῷ, μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων καὶ τῶν αὐτο-
μόλων, οὓς πολλοὺς διὰ τοῦτο συνήθροισε, κατέσχε τὴν πόλιν καὶ τῷ
πατρὶ παραδέδωκε. καὶ ὃς ἐκείνης τῷ υἱῷ παρεχώρησεν, αὐτὸς δὲ πρὸς
ἄλλα ἐπολέμησεν ἔθνη.

11. Τοὺς δὲ τῆς Σιβύλλης χρησμοὺς Ῥωμαίοις καὶ ἄκων προσεποιήσατο. γυνὴ γάρ τις θεόμαντις, ἣν Σίβυλλαν ὠνόμαζον, ἐς τὴν Ῥώμην ἐλήλυθε βιβλία τρία ἢ ἐννέα φέρουσα, καὶ ταῦτα πρίασθαι τῷ Ταρκυνίῳ ἐδίδου καὶ τὴν τιμὴν τῶν βιβλίων ὡρίσατο. ἐκείνου δὲ μὴ

περὶ ἧς δὲ Σιβύλλης νῦν ὁ Λυκόφρων λέγει· Κυμαία ἦν, ἥτις τέθνηκεν ἐν χρόνοις Ταρκυνίου τοῦ Ὑπερηφάνου βίβλους προφητι-

1 *ἀντημύνατο* BA^c, *ἀντηκίσατο* C rectene? 2 *ἑταίρους* B?, *ἑτέρους* CA^c 3 *καὶ* post *ὅτι* add. CA, om. B^c 7 *καὶ* inserui ex C, om. BA^c 9 *ἐν αὐτοῖς* om. C, fortasse recte 12 *ἐξείποι* BA^c, *ἐξείπῃ* C, fortasse recte 13 *αὐτὸν* BC^c, *αὐτῷ* A *μήκωνες* BC^c, *μήκων* A 16 *ὑποθήκης* A recte, cf. infra 7, 20, 9, Herod. 5, 92, 6, Dion. 72, 1, 2, *ὑποθέσεως* BC^c 19 sequitur in Zonara Periandri nota historia ex Herodoto 5, 92, 6 desumpta 27^b Tzetzam sua ex Dione hausisse vidit Reim. 30^b *Ταρκυνίου*] *γαρ κωίντου* A 32^b *βίβλους — τρεῖς* om. A.

[Zonaras 7, 11, 1—5 (2, 38, 5 sqq. B. = 2, 115, 4 sqq. D.)]

προσεσχηκότος αὐτῇ, τὸ ἓν ἢ τὰ τρία τῶν
βιβλίων κατέκαυσεν. ὡς δ' αὖθις ὠλιγώρει 2
αὐτῆς ὁ Ταρκύνιος, κἀκ τῶν λοιπῶν ὁμοίως
διέφθειρε. μελλούσης δὲ καὶ τὰ ἔτι λοιπὰ
καταφλέξειν, ἠνάγκασαν αὐτὸν οἱ οἰωνισταὶ τὰ
γοῦν σωζόμενα πρίασθαι. καὶ ὠνήσατο ταῦτα
ὅσου τὰ πάντα κτήσασθαι ἔμελλε, καὶ δύο βου-
λευταῖς ἀνδράσι φυλάσσειν παρέδωκεν. ὡς δ' 3
οὐ πάνυ τῶν γεγραμμένων συνίεσαν, εἰς τὴν
Ἑλλάδα στείλαντες δύο ἄνδρας ἐκεῖθεν μι-
σθοῦ ἤγαγον τοὺς ἀναγνωσομένους ταῦτα καὶ
ἑρμηνεύσοντας. οἱ δὲ περίοικοι μαθεῖν ἐθελήσαν- 4
τες ὅ,τι ποτὲ τὸ διὰ τῶν βιβλίων εἴη δηλού-
μενον, τὸν ἕτερον τῶν φυλασσόντων αὐτὰ Μάρ-
κον Ἀκίλλιον χρήμασιν ἀναπείσαντες μετε-
γράψαντό τινα. γνωσθέντος δὲ τοῦ ἔργου ὁ
Μάρκος βύρσαις δύο συρραφείσαις ἐμβληθεὶς
κατεποντώθη, ὃ ἐξ ἐκείνου μετέπειτα κατὰ
τῶν πατροκτόνων ἐπεκράτησε γίνεσθαι, ἵνα μήτε
ἡ γῆ μήτε τὸ ὕδωρ μήτε ὁ ἥλιος μιανθῇ αὐ-
τοῦ θνήσκοντος.

κὰς αὐτῆς τρεῖς ἢ ἐννέα καταλιποῦσα, ὡς τὰς λοιπὰς τῆς ἐκείνης θεραπαίνης ἀναλωσάσης πυρί, ὅτι μὴ ἐδίδουν ἐκείνῃ ὅσον ἐζήτει χρυσίον. ὃ ὕστερον ποιήσαντες ἐξωνήσαντο ἢ μίαν τὴν καταλειφθεῖσαν ἢ τρεῖς καὶ ἔδοντο Μάρκῳ Ἀκιλίῳ φυλάσσειν. ζῶντα δὲ τοῦτον εἰς δέρμα βοὸς ἐμβαλόντες ἀνεῖλον, ὅτι πρὸς μεταγραφὴν ἔδοτο, τὴν δὲ βίβλον ἢ τὰς βίβλους ὀρύξαντες ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ μετὰ λάρνακος κατέχωσαν. Tzetz. in Lycophr. 1279.

Τὸν δὲ νεὼν τὸν ἐν τῷ Ταρπεΐῳ ὄρει κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς εὐχὴν 5
ᾠκοδόμει. τῆς δὲ γῆς εἰς τὴν τῶν θεμελίων καταβολὴν ἀναρρηγνυμένης,

2b *ὡς τὰς* rest. Scheer. ex ABb, *τὰς δὲ* a. — Ceterum ancillam libros in ignem coniecisse Tzetzae ipsius commentum videtur, ut monuit Scheer. in litteris ad me datis 3 *ὁμοίως*] corruptum aut mancum? Polak. 11b *Μάρκῳ*] *μάρκω καὶ* a *Ἀκιλίῳ*] *ἀκίλλω* A *ἀκιλύω* B. — M. Atilius audit Dion. Hal. 4, 62 et Val. Max. 1, 1, 13 (*M. Tullium* codd., at *Matilius* Nepotiani breviatoris cod. Vat.) 19b *κατέχωσαν* om. b 22 Fragm. 11, 8 Planudeum (Mai p. 528), quod de eadem re agit, Dionis non est, sed ex Constantino Manasse v. 1672 sqq. (vel ex scriptore ab eo adhibito) haustum. Is sua paene verbo tenus a Dion. Hal. 4, 58, 2 et 61, 2 mutuatus est. cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 292. Unum quod inter Dionysium et Constantinum interest discrimen (*τὴν πόλιν κεφαλὴν πολλῶν ἐθνῶν γενέσθαι πλὴν διὰ ξίφους καὶ σφαγῶν καὶ λιμνασμῶν αἱμάτων* Man. vs. 1679 sq., *κεφαλὴν εἵμαρται γενέσθαι συμπάσης Ἰταλίας τὸν τόπον τοῦτον ἐν ᾧ τὴν κεφαλὴν εὕρετε* Dion. 4, 61, 2) non tanti videtur ut inde concludendum sit Manassis verba ex alio fonte esse derivata *Ταρπεΐῳ*] ita BCAc, *Ταρπηΐας* et *Ταρπηΐῳ* 7, 3 extr. ex Plutarcho. — *Ταρπέϊα* Dion. Hal. 2, 38—40, *Ταρπήϊος* 3, 69; 4, 60. 61; 10, 48, *Ταρπήϊα, Ταρπήϊος* Plut. *Rom.* 17. 18, *Num.* 7. 10, *par. min.* 15. 39 (*Ταρπίου*), *Ταρπέϊος* Diod. 12, 6 (cod. P.). cf. *Τάρπεια* in versu Simyli (Plut. *Rom.* 17, 6), *Ταρπαῖος* Steph. Byz. *s. v. Καπετώλιον.* — Dio vocabula in *-eius* desinentia per *-έϊος* scribere solet.

10 *ὅτι Λούκιος Ἰούνιος, ἀδελφῆς Ταρκυνίου παῖς, φοβηθεὶς ἐπειδὴ τόν τε πατέρα αὐτοῦ ἀπεκτόνει καὶ προσέτι καὶ τὰς οὐσίας αὐ-*

Fr. 11, 8 (cf. ad Zon. 7, 11, 5) et 9 Planudea eiecta.

1 *Λούκιος* cod. ut solet Dio, non *Λεύκιος* 2 *τὰς οὐσίας αὐτῶν* cod. (*τὰς* Mai. quoque, *τῆς* v. Herw. errore, *αὐτῶν* v. Herw. quoque, *αὐτῷ* Mai., *τῆς οὐσίας αὐτὸν* Bk., sed nihil mutandum. *τὰς* rectissime traditur: Dio *ἀφαιρεῖσθαί*

Zonaras 7, 11, 5—11 (2, 39, 2 sqq. B. = 2, 115, 24 sqq. D.)]

ἀνδρὸς νεοθνῆτος κεφαλὴ ἀνεφάνη ἔναιμος ἔτι. ἔπεμψαν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς ἄνδρα Τυρσηνὸν τερατοσκόπον ἐρωτῶντες τὸ διὰ τοῦ φανέντος
6 δηλούμενον. ὁ δὲ τὸ σημεῖον εἰς τὴν Τυρσηνίδα μεταθεῖναι μηχανησάμενος, διάγραμμα ἐπὶ τῆς γῆς ἐποιήσατο, καὶ εἰς αὐτὸ τήν τε τῆς Ῥώμης θέσιν ἐντείνας καὶ τὸ Ταρπέϊον ὄρος, ἔμελλε τοὺς πρέσβεις ἀνερέσθαι "ἡ Ῥώμη αὕτη ἐστί; τὸ ὄρος τουτό ἐστιν; ἡ κεφαλὴ ἐνταῦθα εὑρέθη;" ἵν' ἐκείνων μηδὲν ὑποτοπησάντων καὶ συμφησάντων ἡ δύναμις τοῦ ση-
7 μείου εἰς τὸ χωρίον ἐν ᾧ διεγέγραπτο μετασταίη. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἐτεχνάσατο, οἱ δὲ πρέσβεις παρὰ τοῦ υἱέος ἐκείνου μαθόντες τὸ τέχνασμα, ἐρωτώμενοι "οὐκ ἐνταῦθα" εἶπον "οἰκεῖται ἡ Ῥώμη, ἀλλ' ἐν τῷ Λατίῳ, καὶ τὸ ὄρος ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐστί, καὶ ἡ κεφαλὴ ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ εὑρέθη."
8 οὕτω δὲ τῷ τερατοσκόπῳ διακρουσθέντος τοῦ μηχανήματος πᾶσαν ἐκεῖνοι τὴν ἀλήθειαν ἔμαθον καὶ τοῖς πολίταις ἀνήγγειλαν ὅτι κράτιστοι ἔσονται καὶ πλείστων ἄρξουσιν. ἐλπὶς οὖν κἀκ τούτου αὐτοῖς προσεγένετο. κἀντεῦθεν τὸ ὄρος μετωνομάσθη παρ' αὐτῶν Καπιτώλιον· καπίτα γὰρ τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ ἡ κεφαλὴ ὀνομάζεται.

9 Δεηθεὶς δὲ χρημάτων εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ ὁ Ταρκύνιος Ἀρδεάταις ἐπήνεγκε πόλεμον· ὅθεν οὔτε χρήματα προσεκτήσατο καὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσε. γεγόνασι δ' αὐτῷ καὶ σημεῖά τινα δηλωτικὰ τῆς ἐκπτώσεως. ἔκ τε γὰρ τοῦ κήπου αὐτοῦ γῦπες νεοσσοὺς ἐξήλασαν ἀετῶν, καὶ ἐξ ἀνδρῶνος, ἐν ᾧ συνειστιᾶτο φίλοις, ὄφις μέγας ἐπιφανεὶς αὐτόν
10 τε καὶ τοὺς συσσίτους ἐξέβαλε. διά τοι ταῦτα ἐς Δελφοὺς Τίτον τε καὶ Ἀρροῦντα τοὺς υἱοὺς ἔπεμψε. τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος χρήσαντος τότε τῆς ἀρχῆς ἐκπεσεῖσθαι αὐτὸν ὅτε κύων ἀνθρωπίνῃ φωνῇ χρήσαιτο, ἀγαθαῖς ἐλπίσιν ᾐώρητο, μὴ οἰηθείς ποτε γενέσθαι τὸ μάντευμα.

fr. 11, 10 11 Ἦν δὲ Λούκιος Ἰούνιος ἀδελφῆς τοῦ Ταρκυνίου υἱός, οὗ τὸν πα-

1 *οἱ* inserui ex C, om. BA[c] 5 *θέσιν ἐντείνας* BA[c], *ἐντείνας θέσιν* C *καὶ* om. A *Ταρπέϊον*] ita BCA[c] 7 *συμφησάντων* BC[c], *συμφωνησάντων* A 9 *ἐτεχνάσατο* A, *ἐτεχνήσατο* BC[c] 10 *Λατίῳ* CA[c], *παλατίῳ* B 15 *παρ' αὐτῶν* BC[c], *αὐτοῖς* A 23 *Ἀρροῦντα* B[c], *Ἀροῦντα* CA, cf. ad fr. 11, 10 *δὲ* om. A 24 *ἀνθρωπίνῃ φωνῇ* BC[c], *φωνὴ ἀνθρωπινὴ* A 25 *οἰηθείς* BC[c], *οἰθεὶς* A *γενέσθαι*] *γενέσθαι* ⟨*ἂν*⟩ Polak.

τῶν ἀφῄρητο, μωρίαν προσεποιήσατο, εἴ πως αὐτός γε περιγένοιτο· καὶ γὰρ εὖ ἠπίστατο ὅτι πᾶν τὸ ἔμφρον, ἄλλως τε καὶ ὅταν ἐν λαμπρότητι γένους ᾖ, δι' ὑποψίας τοῖς τυραννοῦσι γίγνεται. καὶ ἐπειδή γε ἅπαξ ἐπὶ τοῦτο ὥρμησεν, ἀκριβέστατα αὐτὴν ὑπεκρίνετο, καὶ διὰ τοῦτο καὶ Βροῦτος ἐκλήθη· τοὺς γὰρ εὐήθεις οὕτω πως οἱ Λατῖνοι προσηγόρευον. τῷ τε Τίτῳ καὶ Ἀρροῦντι ὥσπερ τι ἄθυρμα συμπεμφθεὶς βακτηρίαν τινὰ ἀνάθημα τῷ θεῷ φέρειν ἔλεγεν, μηδὲν μέγα ὅσα γε ἰδεῖν ἔχουσαν. M. 13 (p. 139).

ἐν β' βιβλίῳ Δίων "ἔπειτα ἐν τοῦ Πυθίου εὑρέθη." Bekk. 11
Anecd. p. 139 20.

ὅτι τοῦ Βρούτου τό τε δῶρον, [τοῦτ' ἔστι τὴν βακτηρίαν] 12

τινός τι (e. gr. 40, 22, 4; 41, 25, 2; 41, 41, 3; 52, 20, 3; 57, 7, 4; 60, 12, 1; 60, 21, 5; 60, 24, 4; 67, 9, 6) vel τινά τι (e. gr. 42, 38, 4; 45, 23, 6; 60, 17, 4; 65, 6, 1; 71, 28, 3) dicere solet; genet. cas. rei verbo act. (med.) coniungitur rarissime (e. gr. 58, 18, 4). αὐτῶν autem eo defenditur quod, ut ex Zon. patet, Dio scripserat τὸν πατέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀπεκτόνει. Verba καὶ τὸν ἀδελφὸν excerptoris vel librarii incuria exciderunt. Nec in tali re offendunt bona mortuis scilicet erepta.

1 αὐτός] οὕτω Naber. sine causa. 6 Ἀρροῦντι] cf. Zon. 7, 11, 10. — Apud Dion. Hal. primo casu Ἄρρους (Ἄρρου A, Ἄρρος B) 5, 15, (Ἄρρος AB vitiose 5, 36), in cas. obl. codd. inter Ἀρροῦντος et Ἄρροντος cet. variant, ita tamen ut haec forma praevaleat; Plutarchus Ἄρρων, οντος *Popl.* 9, 1; 18, 2; 19, 3, Ἄρρων, ωνος *Cam.* 15, 3. cf. Dittenb. *Herm.* 6, 285 sq. et 308 ὥσπερ restitui ex cod., ὡς Mai. 8 ὅσα] ita explevi codicis ὅσ. cf. Thuc. 6, 25, 2, Arist. *Pac.* 857, ὡς Mai. 11 [τοῦτ' ἔστι τὴν βακτηρίαν] excerptoris additamentum secl. v. Herw.

[Zonaras 7, 11, 11—13 (2, 40, 9 sqq. B. = 2, 117, 1 sqq. D.)]
τέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν ὁ Ταρκύνιος ἔκτεινεν. οὗτος οὖν καὶ περὶ ἑαυτῷ
δεδοικὼς μωρίαν προσεποιήσατο, ταύτην ἑαυτοῦ προστησάμενος σώτειραν·
διὸ καὶ Βροῦτος ἐπεκλήθη· τοὺς γὰρ εὐήθεις οὕτω τοῖς Λατίνοις ἔθος
καλεῖν. πλαττόμενος οὖν τὸν μωραίνοντα τοῖς τοῦ Ταρκυνίου παισὶν
εἰς Δελφοὺς ἀπιοῦσι συμπαρελήφθη ὡς ἄθυρμα. ὁ δὲ καὶ ἀνάθημα φέρειν 12
ἔλεγε τῷ θεῷ· τὸ δ' ἦν βάκτρον τι μηδὲν ἐκ τοῦ φαινομένου ἔχον
χρηστόν, ὅθεν καὶ ἐπὶ τούτῳ ὠφλίσκανε γέλωτα. τὸ δ' ἦν οἷον εἰκών
τις τῆς κατ' αὐτὸν προσποιήσεως· κοιλάνας γὰρ αὐτὸ λάθρα χρυσίον
ἐνέχεεν, ἐνδεικνύμενος δι' αὐτοῦ ὡς καὶ τὸ φρόνημα αὐτῷ τῷ τῆς μω-
ρίας ἀτίμῳ σῷον καὶ ἔντιμον κατακρύπτεται. ἐρομένων δὲ τῶν Ταρκυνίου 13

---

1 ἑαυτῷ BA^c, ἑαυτοῦ C cf. ad 7, 7, 2 6 τὸ δ' ἦν — γέλωτα om. A 8 προσποιήσεως CA^c, εἰσποιήσεως B αὐτὸ BC^c, αὐτῷ A 9 αὐτῷ om. A 10 τῶν BC^c, τῶν τοῦ A.

ἔσκωπτον, καὶ ὅτι τοῦ θεοῦ τοῖς θεωροῖς περὶ τῆς τοῦ πατρὸς βασιλείας, ὅστις αὐτὴν διαδέξεται ἐπερωτήσασι, θεσπίσαντος τὸν πρῶτον τὴν μητέρα φιλήσαντα τὸ κράτος τὸ τῶν Ῥωμαίων ἕξειν, τὴν γῆν ὡς καὶ καταπεσὼν ἄλλως κατεφίλησε, νομίσας αὐτὴν μητέρα ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων εἶναι. M. 14 (p. 140).

13 *ὅτι ὁ Βροῦτος τοὺς Ταρκυνίους ἐκ τοιᾶσδε αἰτίας κατέλυσε.*
συνδειπνοῦντές ποτε ἐν τῇ τῶν Ἀρδεατῶν πολιορκίᾳ οἵ τε τοῦ
Ταρκυνίου παῖδες καὶ Κολλατῖνος καὶ Βροῦτος, ἅτε καὶ ἡλικιῶται
f. 290r *καὶ συγγενεῖς | αὐτῶν ὄντες, ἐς λόγον τινὰ περὶ τῆς σωφροσύνης*
τῶν γυναικῶν σφῶν, κἀκ τούτου καὶ ἐς ἔριν, τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν
14 *ἑκάστου προκρίνοντος, ἦλθον. καὶ (ἐτύγχανον ⟨γὰρ⟩ πᾶσαι ἀπὸ*
τοῦ στρατοπέδου ἀποῦσαι) ἔδοξεν αὐτοῖς αὐτίκα τῆς νυκτός, πρὶν
καταγγέλτους σφᾶς γενέσθαι, πρὸς πάσας ἅμα αὐτὰς ἀφιππεῦσαι.
ποιήσαντες δὲ τοῦτο τὰς μὲν ἄλλας ἐν λόγῳ τινὶ εὗρον, Λουκρη-
15 *τίαν δὲ τὴν τοῦ Κολλατίνου γυναῖκα ἐριουργοῦσαν κατέλαβον. περι-*
βόητον οὖν ἐπὶ τούτῳ γενομένην ὁ Σέξτος αἰσχῦναι ἐπεθύμησεν·
τάχα μὲν γὰρ καὶ ἔρωτα αὐτῆς ἔσχε ὑπερκαλλοῦς οὔσης, ἐπὶ πλέον
δὲ ὅμως τὴν δόξαν μᾶλλον ἢ τὸ σῶμα διαφθεῖραι ἠθέλησε. καί

11 ⟨*γὰρ*⟩ add. Val. 14 *λόγῳ* corruptum, *πότῳ* Rk. coll. Liv. 1, 57, 9 probabiliter, ⟨*συλ*⟩*λόγῳ* idem 17 *ὑπερκαλλοῦς* St. (ut 59, 28, 1), *ὑπερκάλλου* cod.

[Zonaras 7, 11, 13—15 (2, 40, 20 sqq. B. = 2, 117, 15 sqq. D.)]

fr. 11, 12 υἱῶν τίς τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διαδέξεται, ἔχρησεν ὁ θεὸς τὸν πρῶ-
τον τὴν μητέρα φιλήσαντα τὸ κράτος ἕξειν. ὃ συνεὶς ὁ Βροῦτος ὡς
τυχαίως καταπεσὼν τὴν γῆν κατεφίλησεν, αὐτὴν μητέρα πάντων ὑπάρ-
χειν κρίνας ὀρθῶς.
fr. 11, 13 14 Οὗτος ὁ Βροῦτος τοὺς Ταρκυνίους κατέλυσεν, αἰτίαν τὸ περὶ τὴν
Λουκριτίαν συμβεβηκὸς προστησάμενος, καὶ ἄλλως μισουμένους παρὰ
πάντων διὰ τὸ τυραννικόν τε καὶ βίαιον. ἡ δὲ Λουκριτία θυγάτηρ μὲν
ἦν Λουκριτίου Σπουρίου, ἀνδρὸς τῶν τῆς συγκλήτου ἑνός, γαμετὴ δὲ
Κολλατίνου Ταρκυνίου τῶν ἐπιφανῶν, ἐπί τε κάλλει καὶ σωφροσύνῃ τυγ-
χάνουσα περιβόητος. ταύτην Σέξτος ὁ τοῦ Ταρκυνίου υἱὸς αἰσχῦναι
σπούδασμα ἔθετο, οὐχ οὕτω τοῦ κάλλους αὐτῆς ἐρασθεὶς ὅσον τῇ ἐπὶ
fr. 11, 15 15 τῷ σώφρονι δόξῃ ἐπιβουλεύων αὐτῆς. τηρήσας οὖν τὸν Κολλατῖνον τῆς

1 ὃ BC[c], *καὶ* A 3 *αὐτὴν — κατέλυσεν* om. C sed add. in marg. a m. rec. *ὑπάρχειν* om. A 5 *αἰτίαν* BC[c], *αἰτίαν ποτε* A, *ποτὲ* post *τὸ* coll. Melber. 6 *Λουκριτίαν* BCA[c] ut vs. 7; § 15; c. 12, 1, et ita scripserit Zonaras 8 *Σπουρίου* hic et infra BCA[c] ut Dio 45, 32, 2 11 *ὅσον* CA[c], *ὡς* B *τῇ* CA[c], om. B 12 *τῷ σώφρονι* BA[c], *τῇ σωφροσύνῃ* C.

*ποτε τηρήσας τὸν Κολλατῖνον πρὸς τοῖς Ῥουτούλοις ὄντα ἠπείχθη
μὲν ἐς τὴν Κολλατίαν, καὶ νυκτὸς πρὸς αὐτὴν ὡς καὶ πρὸς οἰκείαν
γυναῖκα ἐλθὼν καὶ σίτου καὶ καταλύσεως ἔτυχε. καὶ τὰ μὲν πρῶτα* 16
*ἀναπείθειν αὐτὴν ἐπειρᾶτο συγγενέσθαι οἱ, ὡς δὲ οὐδὲν ἐπέραινεν,
ἐβιάζετο. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν οὐδὲ οὕτως αὐτῷ προεχώρει, καινὸν
δή τινα τρόπον ἐξεῦρεν, ὑφ᾽ οὗ τὸ παραδοξότατον ἠνάγκασεν αὐτὴν ἑκοῦσαν ὑβρισθῆναι. ὅτι μὲν γὰρ ἀποσφάξειν αὐτὴν εἶπε,
παρ᾽ οὐδὲν ἔθετο, καὶ ὅτι καὶ τῶν οἰκετῶν τινα προσκαταχρήσεσθαι ἔφη, καὶ τοῦτο ὀλιγώρως ἤκουσεν· ἐπεὶ μέντοι παρακατα-* 17
*κλινεῖν τε αὐτῇ τὸ τοῦ δούλου σῶμα καὶ λόγον ὡς καὶ συγκαθεύδοντάς σφας εὑρὼν ἀποκτείνειε διαδώσειν ἐπηπείλησεν, οὐκέτ᾽
ἀνεκτὸν ἐποιήσατο, ἀλλὰ φοβηθεῖσα μὴ καὶ πιστευθῇ ⟨τοῦθ᾽⟩
οὕτω γεγονέναι, εἵλετο μιχθεῖσα αὐτῷ καὶ τὸ πραχθὲν ἐξειποῦσα
ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ παραχρῆμα τελευτήσασα ἀδοξῆσαι. διὰ μὲν* 18
*οὖν ταῦτ᾽ οὐκ ἄκουσα δὴ ἐμοιχεύθη, παρασκευάσασα δὲ ἐκ τούτου
ξιφίδιον ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον μετεπέμψατο τόν τε ἄνδρα καὶ
τὸν πατέρα, καὶ ἐπειδὴ τάχιστα ἦλθον, κατεδάκρυε, καὶ μετὰ
τοῦτ᾽ ἀναστενάξασα “πάτερ” εἶπε, “(τὸν γὰρ ἄνδρα μᾶλλον
ἢ σὲ αἰσχύνομαι) οὐδέν μοι χρηστὸν ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ πέπρακται.*

---

2 *οἰκείαν* cod. rectissime, cf. e. gr. Herod. 1, 108, *οἰκεῖον* Reim. dubitanter 8 *προσκαταχρήσεσθαι* Rk., *προσκαταστήσασθαι* cod. 12 *καὶ πιστευθῇ ⟨τοῦθ᾽⟩ οὕτω* Bk. coll. Zonara, *καταπιστευθῇ οὕτωι* cod. 17 *ἦλθον*] hic (non post *πατέρα*) inserenda fortasse quae apud Zon. 7, 11, 16 leguntur *συνεπομένων αὐτοῖς τοῦ τε Βρούτου καὶ Ποπλίου Οὐαλλερίου*. Sed fieri potest ut ex iis, quae apud Dionem postea narrabantur, Zonaras haec desumpserit.

[Zonaras 7, 11, 15. 16 (2, 41, 11 sqq. B. = 2, 118, 1 sqq. D.)]

οἰκίας ἀποδημοῦντα, νυκτὸς ἐλθὼν πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς γαμετὴν συγγενοῦς κατέλυσε παρ᾽ αὐτῇ. καὶ πρῶτον μὲν λόγοις ἐπείρα συγγενέσθαι fr. 11, 16
αὐτῇ, εἶτα καὶ βίαν προσῆγεν· ὡς δ᾽ οὐδὲν ἐπέραινεν, ἀποσφάξειν ἠπείλησεν· ὡς δὲ καὶ τοῦ θανάτου κατωλιγώρει, δοῦλον παρακατακλινεῖν fr. 11, 17
αὐτῇ ἐπηπείλησε καὶ ἄμφω κτανεῖν καὶ λόγον διαδώσειν ὡς εὑρὼν αὐτοὺς συγκαθεύδοντας ἔκτεινε. τοῦτο τὴν Λουκρητίαν ἐτάραξε, καὶ φοβηθεῖσα μὴ πιστευθείη ταῦθ᾽ οὕτω γενέσθαι, ἐνέδωκε. καὶ μοιχευθεῖσα 16 fr. 11, 18
ξιφίδιον ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ἔθετο, καὶ μεταπεμψαμένη τόν τε ἄνδρα καὶ τὸν πατέρα, συνεπομένων αὐτοῖς τοῦ τε Βρούτου καὶ Ποπλίου Οὐαλλερίου, κατεδάκρυσε καὶ στενάξασα τὸ δρᾶμα πᾶν διηγήσατο· εἶτα

---

3 *ἀποσφάξειν* BC[c], *ἀποσφάζειν* A 8 *ὑπὸ* BC[c], *ἐπὶ* A 9 *Ποπλίου*] Dio semper *Πούπλιος*.

ἀλλά με Σέξτος ἐβιάσατο ἀπειλήσας δούλῳ τινὶ συναποκτενεῖν ὡς καὶ μετ' αὐτοῦ καθεύδουσαν λαβών. αὕτη γάρ με ἡ ἀπειλὴ ἁμαρ-
f. 290v 19 τεῖν ἠνάγκασεν, ἵνα μὴ καὶ πιστεύσητε τοῦθ' οὕτω γεγονέναι. καὶ ἐγὼ μέν (γυνὴ γάρ εἰμι) τὰ πρέποντα ἐμαυτῇ ποιήσω· ὑμεῖς δ' εἴπερ ἄνδρες ἐστὲ καὶ τῶν γαμετῶν τῶν τε παίδων ὑμῶν προορᾶσθε, τιμωρήσατε μὲν ἐμοί, ἐλευθερώθητε δὲ αὐτοί, καὶ δείξατε τοῖς τυράννοις οἵων ἄρα ὑμῶν ὄντων οἵαν γυναῖκα ὕβρισαν." τοιαῦτα ἄττα εἰποῦσα οὐκ ἀνέμεινεν ἀντακοῦσαί τι, ἀλλ' εὐθέως τὸ ξιφίδιον ὑφελκύσασα αὐτὴ ἑαυτὴν ἐφόνευσεν. V. 7 (p. 574).

20 Δίων β' βιβλίῳ "καὶ ἐκχωρήσας ἐκ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς πολλαχῇ μὲν τῶν προσοίκων ἐπείρασεν." Bekk. Anecd. p. 164 25.

12, 3b Δίων β' βιβλίῳ "μαθὼν οὖν τοῦτο ἐκεῖνος ἦλθέ τε τῆς ὑστεραίας πρὸς αὐτούς." ib. p. 177 20.

---

5 *προορᾶσθε* Val., *προορᾶσθαι* cod. 7 *ἐλευθερώθητε δὲ αὐτοὶ* Reim. ex Zonara, *ἐλευθερώσατε δὲ αὐτοὶ* cod. an *ἐλευθερώσατε δὲ ἑαυτοὺς* (cf. 56, 41, 1; 62, 5, 1) vel ⟨*ὑμᾶς*⟩ *αὐτοὺς*? 10 de Tarquinio Superbo dictum est.

Fr. 12, 3b incertae sedis, quia ex libro secundo desumptum est, hic ad finem huius libri collocatum.

[Zonaras 7, 11, 16. 17 (2, 41, 22 sqq. B. = 2, 118, 14 sqq. D.)]

fr. 11, 19 ἐπήγαγε "καὶ ἐγὼ μὲν τὰ πρέποντα ἐμαυτῇ ποιήσω, ὑμεῖς δὲ εἴπερ ἄνδρες ἐστέ, τιμωρήσατε μὲν ἐμοί, ἐλευθερώθητε δὲ αὐτοί, καὶ δείξατε τοῖς τυράννοις οἵων ὑμῶν ὄντων οἵαν γυναῖκα ὕβρισαν." τοιαῦτα εἰποῦσα εὐθὺς τὸ ξιφίδιον ὑφελκύσασα κατέκτεινεν ἑαυτήν.

17 Ἀκούσαντες δ' ἐκεῖνοι ταῦτα καὶ θεασάμενοι ὑπερήλγησαν. καὶ τῷ Ποπλίῳ συμβούλῳ καὶ προθύμῳ πρὸς τοὔργον ὁ Βροῦτος χρησάμενος τήν τε γυναῖκα πολλοῖς τῶν τοῦ δήμου κειμένην ὑπέδειξε, καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς δημηγορήσας τὸ πρὸς τοὺς τυράννους μῖσος ἐκφῆναι πεποίηκε· καὶ μηκέτι δέξασθαι συνέθεντο τὸν Ταρκύνιον. ταῦτα δὲ πράξας, καὶ τὴν πόλιν ἐπιτρέψας τοῖς ἄλλοις, αὐτὸς πρὸς τὸ στρατόπεδον ἐξιππάσατο, καὶ τὰ αὐτὰ τῷ δήμῳ συνέπεισε καὶ τοὺς στρατιώτας ψηφίσασθαι. ὁ δέ γε Ταρκύνιος τὰ συμβεβηκότα μαθὼν καὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐπειχθεὶς ἀπεώσθη, καὶ πρὸς τοὺς Ταρκυνησίους μετὰ τῶν παίδων καὶ τῶν ἄλλων ὁμοφρόνων κατέφυγε, μόνης τῆς Τουλλίας, ὡς λόγος, ἑαυτὴν ἀνελούσης.

---

12 *ἐπειχθεὶς* CAc, *ἐπεχθεὶς* B 13 *Ταρκυνησίους*] cf. ad 7, 8, 1.

RELIQUIAE LIBRI III.

ὅτι οἱ ὅμιλοι πάντες τὰ πράγματα πρὸς τοὺς μεταχειρίζοντας 12, 1
αὐτὰ κρίνουσι, καὶ ὁποίους ἂν τούτους αἰσθάνωνται ὄντας, τοιαῦτα a. u. 245 (509)
καὶ ἐκεῖνα νομίζουσιν εἶναι. **M.** 15 (p. 140).

πᾶς γάρ τις τὸ ἀπείρατον πρὸ τοῦ κατεγνωσμένου προαιρεῖται, 2
μεγάλην ἐς τὸ ἄδηλον ἐλπίδα παρὰ τὸ μεμισημένον ἤδη ποιούμενος. **M.** 16 (ib.).

πᾶσαι μὲν γὰρ μεταβολαὶ σφαλερώταταί εἰσι, μάλιστα δὲ αἱ 3[a]
ἐν ταῖς πολιτείαις πλεῖστα δὴ καὶ μέγιστα καὶ ἰδιώτας καὶ πόλεις
βλάπτουσι. διὸ | οἱ νοῦν ἔχοντες ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀεί, κἂν μὴ βέλ- p. 156

Fr. **12**, 1—11. Horum excerptorum seriem immutavi.

Fr. **12**, 1. 2. 3[a]. 8. 9. 11. Mihi Dionis ipsius verba videntur de commutata rei publicae forma libro tertio disputantis. Possis quoque conicere haec prolata esse a coniuratoribus de re publica constituenda consultantibus, cf. Dionys. 4, 72. Tale quid a Dionis ingenio alienum non esse probant orationes Maecenatis et Agrippae libro 52.

Fr. **12**, 4. 5[a]. 5[b]. legatorum verba videntur ad p. R. de Tarquinio (5[b] ex altera oratione),

Fr. **12**, 6. 7. 10. verba Bruti ad haec respondentis, cf. Dionys. 5, 4. 5.

Nec multo aliter v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 555 ordinanda censet fragmenta ex tertio lexico Bekkeri desumpta (nam de his tantum agit):

§ 4 et 5[a] (ex oratione legatorum priorum), § 11 (ex responsione ad eam), § 5[b] et 6 (ex oratione legatorum posteriorum), § 7 (ex responsione ad eam).

Ceterum v. Gutschmid paululum decipi se passus est a Zonara, quem etiam post verba *ὡς δ' οὐδὲν ἤνυον* (2, 43, 3 B. = 2, 119, 13 D.) Dionem sequi credebat.

2 *αἰσθάνωνται*] *αἰσ* evanuit 4 *πᾶς* St., *πᾶν* cod. *ἀπείρατον* Bk., cf. fr. 24, 1; 54, 1, *ἀπειρότατον* cod. ut fr. 43, 17 *προαιρεῖται* St., *προσαίρει* cod. 5 *ποιούμενος* Mai., *ποιούμενο* cod.

[Zonaras 7, 12, 1 (2, 42, 17 sqq. B. = 2, 119, 4 sqq. D.)]

12. Ὁ μὲν οὖν Ταρκύνιος πέντε καὶ εἴκοσι τυραννήσας ἐνιαυτοὺς οὕτως ἐξέπεσε τῆς ἀρχῆς, οἱ Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς τὸν Βροῦτον ἀπέκλιναν καὶ αὐτὸν εἵλοντο ἄρχοντα. ἵνα δὲ μὴ ἡ μοναρχία βασιλεία δοκῇ, καὶ

τιστα ᾖ, ἀξιοῦσιν ἐμμένειν ἢ μεταλαμβάνοντες ἄλλοτε ἄλλα ἀεὶ πλανᾶσθαι. M. 17 (p. 140).

8 ὅτι καὶ τὰ βουλήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας πρὸς τὰς τύχας ἕκαστοι κτῶνται, καὶ ὁποῖα ἂν τὰ παρόντα αὐτοῖς ᾖ, τοιαῦτα καὶ τὰ οἰήματα λαμβάνουσιν. M. 18 (p. 141).

9 ὅτι τὸ τῆς βασιλείας πρᾶγμα οὐκ ἀρετῆς μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμης καὶ συνηθείας, εἴπερ τι ἄλλο, πολλῆς δεῖται, καὶ οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ἄνευ ἐκείνων ἁψάμενόν τινα σωφρονῆσαι. πολλοὶ γοῦν ὥσπερ ἐς ὕψος τι μέγα παρὰ λόγον ἀρθέντες οὐκ ἤνεγκαν τὴν μετεώρισιν, ἀλλ' αὐτοί τε καταπεσόντες ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπταισαν καὶ τὰ τῶν ἀρχομένων πάντα συνηλόησαν. M. 19 (ib.).

11 γ' Δίωνος βιβλίῳ "οὐχ ὅπως πρὸς αὐτῶν τῶν βασιλευόντων σφῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῶν παραδυναστευόντων αὐτοῖς γίγνεται." Bekk. Anecd. p. 130 23 et 164 32.

4 ἐν γ' βιβλίῳ Δίωνος "οὗ γε καὶ ὁ πατὴρ ἀμέμπτως ὑμῶν ἦρξεν." ib. p. 120 24.

5ª Δίωνος γ' βιβλίῳ "ὅτι μὲν γὰρ ἀγαπᾷ ὑμᾶς, οὐδὲν ἂν μεῖζον τεκμήριον λάβοιτε ἢ ὅτι τοῦ τε βίου τοῦ παρ' ὑμῖν ἐφίεται . . . ib. p. 139 26.

5ᵇ γ' βιβλίῳ Δίων "καὶ πρὸ πολλοῦ κομίσασθαι τὰ προϋπάρξαντά οἱ ποιεῖται" ib. p. 164 28.

6 Δίων βιβλίῳ γ' "πῶς δ' ἂν καὶ λυσιτελήσειέ τινι τοῦτο πρᾶξαι;" ib. p. 155 14.

7 Δίωνος γ' βιβλίον "ὥσπερ που καὶ Ῥωμύλος ἡμῖν ἐπέσκηψεν." ib. p. 139 29.

---

8 τινα] τινα ⟨αὐτῆς⟩? At ὑψωμένον τινὰ pro ἁψάμενόν τινα Polak. ingeniosa coniectura nec tamen me iudice probanda 10 ἔπταισαν] ἔπται evanuit 13 γίγνεται scripsi, γίνεται cod. 17 fragmenta 5ª et 5ᵇ coniunxit Bk. iniuria.

[Zonaras 7, 12, 1 (2, 42, 20 sqq. B. = 2, 119, 8 sqq. D.)]

συνάρχοντα αὐτῷ ἐψηφίσαντο τὸν τῆς Λουκρητίας ἐκείνης ἄνδρα τὸν Κολλατῖνον Ταρκύνιον, ὡς ἀπεχθῶς πρὸς τοὺς τυράννους πιστευόμενον cf. fr. 12, 4. 5 ἔχειν διὰ τὴν βίαν τῆς γυναικός. ἐκ δέ γε Ταρκυνίου πρέσβεις εἰς Ῥώμην ἧκον περὶ καθόδου διαλεγόμενοι· ὡς δ' οὐδὲν ἤνυον. . . . . .

---

4 Quae sequuntur apud Zonaram hausta sunt ex Plutarchi vita Publicolae, quem 2 p. 43, 3—49, 21 B. = 2, 119, 13—125, 14 D., paucis exceptis expressit. cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 442, Buettner-Wobst *Comment. Fleckeisen.* p. 145 sq.

καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἐξ ὧν ἔπραξαν τεκμήρασθε, ἀλλὰ μὴ 10
ἐξ ὧν πλάττονται ἱκετεύοντες ἀπατηθῆτε· τὰ μὲν γὰρ ἀνόσια ἔργα ἀπὸ γνώμης ἀληθοῦς ἑκάστῳ γίγνεται, συλλαβὰς δ' ἄν τις εὐπρεπεῖς συμπλάσειεν· καὶ διὰ τοῦτ' ἀφ' ὧν ἐποίησέ τις, ἀλλ' οὐκ ἀφ' ὧν φησὶ ποιήσειν, κρίνετε. M. 20 (p. 141).

⟨Δίων γ' βιβλίῳ⟩ "πένθος αἱ γυναῖκες ἐνιαυτῷ ὅλῳ ἐποιήσαντο." 13
Bekk. Anecd. p. 162 26.

ὅτι Οὐαλέριον τὸν συνάρχοντα Βρούτου, καίπερ δημοτικώτα- 2
τον ἀνδρῶν γενόμενον, ὅμως αὐτοεντίᾳ μικροῦ ὁ ὅμιλος κατεχρήσατο· ἐπιθυμεῖν γὰρ αὐτὸν μοναρχίας ὑπετόπησαν. καὶ ἐφόνευσαν ἄν, εἰ μή σφας διὰ ταχέων φθάσας ἐθώπευσεν. ἐσελθὼν γὰρ ἐς τὴν ἐκκλησίαν τάς τε ῥάβδους ἔκλινεν, ὀρθαῖς πρότερον ταύταις

---

1 *τεκμήρασθε* cod. ut coni. Gros. 3 *γίγνεται* scripsi, *γίνεται* cod. *συλλαβὰς*] cf. 45, 44, 1 5 *κρίνετε* v. Herw., *κρίνεται* cod. 6 In locum veteris fr. 13, 1 Plan. inserui novum e Bekk. Anecd. erutum a Z. C. de Boer *de tertio lex. Bekk.*, Lugd. Bat. 1884 p. 65. Legitur apud Bekk. *s. v. ποιῶ* p. 162, 25 sqq.: *ὅταν δέ ἐστι κατὰ περιποίησιν, δοτικῇ· „πάσχειν οὖν αἱρεῖται παρ' ὑμῖν μᾶλλον ἢ πάθος αἱ γυναῖκες ἐνιαυτῷ ὅλῳ ἐποιήσαντο." δοτικῇ δὲ πάλιν τὸ πρόσωπον ᾧ ποιεῖται τὸ γινόμενον, μετά τινα· „τῷ γὰρ Μάρκῳ κ. τ. λ.* (= fr. 13, 2ª). quem locum ita fere constituendum censet de Boer: *ὅταν — δοτικῇ ⟨ἐκ τοῦ παραπρεσβείας⟩ „πάσχειν ὁτιοῦν αἱρεῖται παρ' ὑμῖν μᾶλλον ἢ ⟨Φιλίππῳ τι ποιῆσαι μὴ πρὸς ἡδονήν." ὅταν δὲ κατὰ περίφρασιν αἰτιατικῇ, Δίων δ' βιβλίῳ⟩ πένθος αἱ γυναῖκες κ. τ. λ.* — Demosthenis locus legitur § 118. Prius Dionis fr. de Poplicolae morte dictum videtur de Boer, mihi de morte Bruti, ob alterum exc. quod de M. Horatio agere crediderim. Ceterum res anni 245/509 libro tertio enarratas puto, quare non *δ'* sed *γ' βιβλίῳ* supplevi 8 *συνάρχοντα* Mai., *ἄρχοντα* cod. 9 *αὐτοεντίᾳ*] an *αὐθεντίᾳ* ut fr. 102, 12? *αὐτοεντεὶ* legitur quidem 58, 24, 4 et *αὐτοέντας* 58, 15, 4. At *αὐτοέντας* certe in *αὐθέντας* corrigendum esse credibile fit ex 37, 13, 4 et Zon. 9, 25, 8 ubi *αὐθέντης* forma servata est, usurpata Her. 1, 117, Thuc. 3, 58, 5, Antiphonti saepe, aliis. *αὐτοέντης* tantum Soph. *O. R.* 107. — Aliter Dind. in Steph. *Thes. s. v.*

[Zonaras 7, 12 (2, 44, 17 sqq. B. = 2, 120, 28 sqq. D.)]

ἦσαν δὲ τούτων τινὲς τῷ Κολλατίνῳ προσήκοντες· δι' οὓς καὶ ὠργίζετο. ὅθεν ὁ Βροῦτος οὕτω κατ' αὐτοῦ τὸν δῆμον παρώξυνεν ὡς μικροῦ καὶ αὐτοχειρίᾳ αὐτὸν ἀνελεῖν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησαν, τὴν fr. 13, 2
δ' ἀρχὴν ἠνάγκασαν αὐτὸν ἀπειπεῖν. εἵλοντο δὲ ἀντ' ἐκείνου συνάρχοντα Πόπλιον Οὐαλλέριον, ὃς Ποπλικόλας προσωνομάσθη· δηλοῖ δ' ἡ κλῆσις ἐξελληνιζομένη δημοκηδῆ ἢ δημοτικώτατον.

---

1 *τούτων*] coniuratorum a populo, Bruto instigante, necatorum 5 *δηλοῖ — δημοτικώτατον*] haec fortasse ex Plut. *Popl.* 10, 6; 12, 1 hausta.

χρώμενος, καὶ τοὺς πελέκεις τοὺς συνδεδεμένους σφίσι περιεῖλε· σχηματίσας δὲ ἐπὶ τούτοις ἑαυτὸν ἐς τὸ ταπεινότατον ἐπὶ πολὺ μὲν ἐσκυθρώπασε καὶ κατεδάκρυσεν, ἐπεὶ δὲ καὶ ἐφθέγξατό ποτε, σμικρᾷ καὶ δεδιυίᾳ τῇ φωνῇ ὑποτρέμων εἶπεν. M. 21 (p. 141).

2a τῷ γὰρ Μάρκῳ ἀνελθόντι τε ἐς τὸ Καπιτώλιον καὶ τοῖς θεοῖς εὐχὰς ὑπὲρ τῶν παρόντων ποιουμένῳ . . . Bekk. Anecd. p. 162 28.

3 ὅτι τὸν τοῦ Διὸς νεὼν ἐθείωσεν ἀπὸ κλήρου ὁ Ὁράτιος, καίτοι τοῦ Οὐαλερίου τόν τε υἱὸν αὐτοῦ τεθνηκέναι φήσαντος, καὶ τοῦτο παρ᾽ αὐτὴν αὐτῷ τὴν ἱερουργίαν ἀγγελθῆναι παρασκευάσαντος, ἵν᾽ ὑπό τε τοῦ πάθους, καὶ ὅτι οὐδ᾽ ἄλλως ὅσιον ἦν ἐν πένθει τινὰ ὄντα ἱεροποιεῖν, παραχωρήσειέν οἱ τῆς τοῦ ἔργου ἱερώσεως.

4 ἐκεῖνος γὰρ οὐκ ἠπίστησε μὲν τῷ ῥηθέντι (καὶ γὰρ ὑπὸ πολλῶν καὶ ἀξιοπίστων ἐθρυλήθη), οὐ μέντοι καὶ τῶν ἱερῶν ἐξέστη, ἀλλ᾽ ἄταφον τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς ὡς καὶ ἀλλότριον, ὅπως μηδὲν τῇ περὶ αὐτοῦ ὁσίᾳ προσήκειν δόξῃ, κελεύσας τισὶν ἐᾶσαι, πάνθ᾽ οὕτω τὰ καθήκοντα διετέλεσεν. V. 8 (p. 577).

---

1 *συνδεδεμένους* cod. recte; secures ad fasces adligabantur, cf. e. gr. fascis imaginem apud Rich. *s. v.* et Plut. *q. R.* 82 *αἱ ῥάβδοι συνδεδεμέναι προσηρτημένων τῶν πελέκεων φέρονται,* *ἐνδεδεμένους* Bk. 4 *εἶπεν*] add. in cod. *τέθειτ*ζ *π*ε *δημῆ* = *τέθειται περὶ δημηγοριῶν* 5 cf. ad fr. 13, 1 11 *ἔργου*] *ερου* m[1], *γ* add. a m[2] *ἱερώσεως* Reim., *ἱδρύσεως* cod. *ἱέρωσις* apud Dionem recurrere non videtur, sed *dedicare* ei est, praeter *θειοῦν* et *ὁσιοῦν* (id de herois tantum dictum), tam *ἱεροῦν* quam *καθιεροῦν* 12 *ἠπίστησε* Val., *ἠπίστισεν* cod. 13 *ἐθρυλήθη* cod., *ἐθρυλλεῖτο* Val.

RELIQUIAE LIBRI IV.

Λάρτας Πορσέννας Τυρρηνὸς ἢ Κλάρας γε Πορσέννας
κατὰ τῆς Ῥώμης ἦν χωρῶν στρατεύματι μεγάλῳ.
Μώκιος δὲ Ῥωμαῖός τις γενναῖος στρατιώτης
ὅπλα καὶ σχῆμα Τυρρηνῶν ἠμφιεσμένος τότε
χωρεῖ κατόπτης κατ᾽ αὐτῶν κτεῖναι Πορσένναν θέλων.
συγκαθημένου τούτῳ δὲ τότε τοῦ γραμματέως,
ὃς ἦν τῇ γλώσσῃ Τυρρηνῶν Κλουσῖνος κεκλημένος,
ἀμφιγνοῶν ὁ Μώκιος, τίς βασιλεὺς τυγχάνει,
ἀπέκτεινε τὸν Κλουσῖνον ἀντὶ τοῦ βασιλέως.
ὡς συσχεθέντα τοῦτον δὲ ἀνέκρινε Πορσέννας·
"τί ποτε τοῦτο δέδρακας; τί προπαθὼν ἐκ τούτου;"
"οὐ Τυρρηνός," ἐβόησε, "Ῥωμαῖος δὲ τυγχάνω,
ἄλλοι τε τριακόσιοι ὁμοῖοί μοι τὴν γνώμην
σὲ νῦν θηρῶσιν ἀνελεῖν." τοῦτο ψευδῶς δ᾽ εἰρήκει,
τῆς δὲ χειρὸς τῆς δεξιᾶς εἰς πῦρ ἐμβεβλημένης
αὐτὸς ὡς ἄλλου πάσχοντος ἔβλεπε πρὸς Πορσένναν,
τούτου δ᾽ εἰπόντος "πρὸς ἡμᾶς τί ἀτενῶς προσβλέπεις;"
ἔφη "τὸ πῶς πεπλάνημαι καὶ σὲ μὲν οὐκ ἀνεῖλον,
ἀντὶ δὲ σοῦ ἀπέκτεινα, ὃν ἔδοξα Πορσένναν."
εἰπόντος τοῦ Πορσέννα δέ "γενήσῃ νῦν μου φίλος."
ὁ Μώκιος ἀντέλεξεν "εἰ γένῃ σὺ Ῥωμαίων."
θαυμάσας ὁ Πορσέννας δὲ τῆς ἀρετῆς τὸν ἄνδρα
φίλος Ῥωμαίοις γίνεται καὶ παύει τὰ τῆς μάχης.

Tzetz. Chil. 6, 201—223. Quibus confer: Κλουσῖνος (Κλούσινος Press.) ἐκαλεῖτο ⟨ὁ⟩ τοῦ Πορσέννα γραμματεύς, καθά φησι Δίων. Schol.

---

1 Hic inserendum foret Tzetz. *Chil.* 3, 818—829 (a Melbero receptus loco prorsus alieno fr. 24, 5 M.) si Dionis esset, ut dubitanter coni. H. Haupt. *Herm.* 14, 440. At Plutarchum Tzetzes videtur secutus esse (*Popl.* 16). Nec tamen dubium Coclitis facinus narrasse Dionem. Vide quoque 45, 31, 1 et 32, 3; 53, 8, 3   *ἢ Κλάρας γε Πορσέννας*] ex Plut. *Popl.* 16, 1 desumptum videtur   18 *τὸ πῶς*] corruptum puto.

14 *Δίωνος δ' βιβλίῳ "καὶ τῇ γε κόρῃ καὶ ὅπλα, ὥς φασί τινες, καὶ ἵππον ἐδωρήσατο."* Bekk. Anecd. p. 133 8.

15[b] *Δίωνος δ' βιβλίῳ "καὶ τά τε ἄλλα αὐτοῖς πολὺ διαλλάττοντα ἀλλήλων καὶ τὰς ἐπικλήσεις διαφόρους παρέθεσαν."* ib. p. 133 16.

---

fr. 15[a] collocatum post 15[b].

1 *κόρῃ*] Cloeliae 2 *ἐδωρήσατο*] Porsenna 3 de quaestoribus hoc dici conicio. cf. infra Zon. locum. — v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 556 conferri iubet Zon. 2, 51, 14 B. = 2, 126, 29 D. et Dionys. 5, 75, iniuria credo.

Io. Tzetz. Epist. p. 8 ed. Pressel (= Cram. Anecd. Oxon. 3, 360, 30), et quae a Zonara (7, 12), ceteroquin Plutarchum describente, ex Dione desumpta sunt

1) *Mucii cognomen* Κόρδος (2, 46, 5 B. = 2, 122, 6 D.).

2) *Scaevolae nominis significatus* Σκαιόλας τὴν ἐπίκλησιν ὃ δηλοῖ τὸν μονόχειρα ἢ μὴ ἀρτιόχειρα (ibid. v. 7 B. = 8 D.).

3) *Mucium occidisse* τὸν γραμματέα αὐτοῦ (Porsennae) συγκαθήμενον αὐτῷ καὶ ὁμοίως ἔχοντα τῆς στολῆς (ibid. v. 10 B. = 13 D.).

καὶ μετὰ ταῦτα δὲ πολλάκις μὲν ἐπεχείρησαν οἱ Ταρκύνιοι τὴν βασιλείαν ἀναλαβεῖν, τοῖς ὁμοροῦσι Ῥωμαίοις ἔθνεσι συμμαχούμενοι, πάντες δὲ ἐν ταῖς μάχαις ἐφθάρησαν, πλὴν τοῦ γέροντος, ὃς καὶ Σούπερβος ἐκαλεῖτο· εἴποι ἄν τις Ἕλλην ἀνήρ, Ὑπερήφανος. κἀκεῖνος δὲ μετέπειτα εἰς Κύμην τὴν ἐν Ὀπικίᾳ γενόμενος ἐτελεύτησεν. Zon. 7, 12 (2, 47, 8 sqq. B. = 2, 123, 5 sqq. D.).

3 καὶ τὴν τῶν χρημάτων διοίκησιν ἄλλοις ἀπένειμεν, ἵνα μὴ τούτων
ἐγκρατεῖς ὄντες οἱ ὑπατεύοντες μέγα δύνωνται. ὅτε πρῶτον οἱ ταμίαι
cf. fr. 15[b] γίνεσθαι ἤρξαντο· κοιαίστωρας δ' ἐκάλουν αὐτούς. οἳ πρῶτον μὲν τὰς
θανασίμους δίκας ἐδίκαζον, ὅθεν καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην διὰ τὰς ἀνακρίσεις ἐσχήκασι καὶ διὰ τὴν τῆς ἀληθείας τὴν ἐκ τῶν ἀνακρίσεων

---

5 Hoc Zonaras habet ex Dione. Plutarchum (*Popl.* 17, 3 extr.) sequitur vs. 15 B. = 19 D. 9 *ταῦτα δὲ πολλάκις μὲν* BA[c], *ταῦτα μὲν πολλάκις* C 11 *ὃς — Ὑπερήφανος*] Zonarae additamentum? cf. fr. 11, 6 12 *ἀνήρ* om. C 13 *ἐτελεύτησεν*] Quae sequuntur: *οὕτω μὲν οὖν τοῖς Ταρκυνίοις τὰ πράγματα ἐπεράνθησαν· ἐκείνων δ' ἐξωσθέντων τῆς βασιλείας ὕπατοι, ὡς εἴρηται, παρὰ τῶν Ῥωμαίων ᾑρέθησαν. ὧν εἷς ἦν καὶ Πόπλιος Οὐαλέριος, ὃς τετράκις ὑπάτευσεν, ὁ καὶ Ποπλικόλας ἐπικληθείς* me iudice Zonarae ipsius verba sunt ad Plutarchi *Poplicolam* reditum quaerentis 15 *ἀπένειμεν*] Poplicola 17 *γίνεσθαι ἤρξαντο* BC[c], *ἤρξαντο γίνεσθαι* A *κοιαίστωρας* BCA[c], *κοναίστωρας* vel *κοαίστωρας* (*-ορας?*) scripserit Dio. — ad rem cf. Momms. *Staatsr.* 2[2], 513, 2 19 *τὴν ἐκ* C, *τῆς ἐκ* B[c], om. A.

Δίωνος ἐκ τοῦ δ' βιβλίου "ἀλλὰ τῆς τε χώρας τῆς Ῥωμαϊκῆς 15a
κατέδραμον." Bekk. Anecd. p. 152 3.

Δίων δ' βιβλίῳ "πάντα τὰ μέχρι τείχους ἐκακούργουν." ib. p. 152 1.

1—4 Haec duo fragmenta inserto *καὶ* inter *κατέδραμον* et *πάντα* coniunxit Bk., probabiliter.

[Zonaras 7, 13 3. 8—11 (2, 48, 12 sqq. B. = 2, 124, 7 sqq. D.)]

ζήτησιν· ὕστερον δὲ καὶ τὴν τῶν κοινῶν χρημάτων διοίκησιν ἔλαχον, καὶ ταμίαι προσωνομάσθησαν. μετὰ ταῦτα δ' ἑτέροις μὲν ἐπετράπη τὰ δικαστήρια, ἐκεῖνοι δὲ τῶν χρημάτων ἦσαν διοικηταί. Zon. 7, 13, 3 (2, 48, 6 sqq. B. = 2, 123, 30 sqq. D.).

οἱ δὲ Σαβῖνοι καὶ τοῦτο τοῦ πολέμου ποιησάμενοι πρόφασιν στρατῷ μεγάλῳ κατὰ τῆς Ῥώμης ἐπήλασαν. οἷς τοὺς Ῥωμαίους ὁ Ποπλικόλας ἀντεπαγαγών, καὶ στρατηγήσας ὡς ἄριστα, μικροῦ πάντας ἀπώλεσε. Zon. 7, 13, 8 (2, 49, 14 sqq. B. = 2, 125, 6 sqq. D.). 8 a. u. 250 (504)

Οἱ μέντοι Σαβῖνοι δι' ὀργὴν ὧν ἔπαθον οὐδὲ τὸν χειμῶνα ἠρέμησαν, 9 a. u. 251 (503)
ἀλλὰ τὴν Ῥωμαΐδα χώραν κατέδραμον, καὶ τὸν Ποστούμιον ἐκάκωσαν fr. 15a
τὸ δεύτερον ὑπατεύοντα· καὶ εἷλον ἂν αὐτὸν πανσυδί, εἰ μὴ Μενήνιος Ἀγρίππας ὁ συνάρχων αὐτῷ ἐπεκούρησε. προσπεσόντες δὲ αὐτοῖς πολλοὺς ἔφθειραν, ὥστε τοὺς λοιποὺς ἀναχωρῆσαι. μετὰ δὲ ταῦτα Σπούριός τε 10 a. u. 252 (502)
Κάσσιος καὶ Ὀπιτώριος Οὐεργίνιος ὑπατεύοντες τοῖς Σαβίνοις ἐσπείσαντο. Καμέριον δὲ τὸ ἄστυ ἑλόντες τοὺς μὲν πλείους ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ λοιποὺς ζωγρήσαντες ἀπέδοντο, καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψαν.

Ποστούμιος δὲ Κομίνιος καὶ Τίτος Λάρκιος δούλους τινὰς ἐπὶ κατα- 11 a. u. 253 (501)
λήψει τοῦ Καπιτωλίου συνωμοσίαν θεμένους συλλαβόντες ἔφθειραν. Σέρ-

---

5—8 haec utrum ex Dione an e Plut. *Popl.* 22 sumpserit Zon. incertum 14 *Ὀπιτώριος*] *Ὀπίτωρ* Dionys. 5, 49, 1; *Ὀπίτερος* Diod. 12, 73 (cos. a. 429) 15 *Κάσσιος* CA^c, *κάσιος* B *ὑπατεύοντες* A^c, *ὑπατεύσαντες* BC 16 *Καμέριον*] ita quoque Diod. 7, 5, 9. Vog. = Eus. *Chron.* I, 287 Schöne (*Kmerium*) et Plin. *n. h.* 3, 5, 68 (*Camerium*). Ceteroquin *Καμερία* Dionys. 2, 50; 5, 40, Plut. *Rom.* 24, App. *b. c.* 5, 50 et *Cameria* Liv. 1, 38. Incolae *Καμέριοι* Plut. *Rom.* 24 sive *Καμερῖνοι* Plut. *Mar.* 28 b, Dionys. 2, 50. Pro *ε* substitutum *α* vitiose Dionys. 3, 51 (*Καμαρῖνοι*) et 5, 49. 51 (*Καμαριναῖοι*), sed 2, 50, ubi *Καμαρία* legit Steph. Byz., codd. nostri *Καμερία* praebent 16 *δὲ λοιποὺς* BA^c, *λοιποὺς δὲ* C 17 *Ποστούμιος*] ita quoque Dionysii (5, 50, 1) et Livii (2, 18) codices (*Postumus* Cassiod.) *Κομίνιος* C, *καμίνιος* BA^c *Λάρκιος* BA^c, *λάρτιος* C sed *λαρκίου* 7, 14, 1. — *Λάρκιος* Dionys. 5, 50, *Largius* Liv. 2, 18 (*Largus* Cassiod.) 18 *Σέρουιος*] *Servilius* Liv. 2, 19 (at *Servius* Cassiod.), Dionys. 5, 52.

16 *ὅτι τὸ κρύφιον τῶν βουλευμάτων καὶ τὸ καίριον τῶν πράξεων, τό τε ἰδιοβουλεῖν τινα καὶ τὸ μήτ᾽ ἀναχώρησιν ἐς μηδένα ἄλλον μηδεμίαν ἔχειν καὶ τῶν συμβαινόντων αὐτὸν ἐφ᾽ ἑκάτερα τὴν αἰτίαν λαμβάνειν, μέγα μέρος ἐς τὸ κατορθωθῆναί τι συμβάλλεται.* M. 22 (p. 142).

Fr. 15 c. d. vide initio libri 5.

1 Mihi ut Bekkero haec de dictatura dicta videntur 3 *ἐφ᾽ ἑκάτερα*] *ἐφ᾽ ἑαυτὸν* Krebs. male.

[Zonaras 7, 13, 11—14 (2, 50, 11 sqq. B. = 2, 125, 28 sqq. D.)]

a. u. 254 (500) ουιός τε Σουλπίκιος καὶ Μάρκος Τούλλιος ἑτέραν αὖθις συνωμοσίαν δούλων καὶ ἄλλων δή τινων συστάντων αὐτοῖς προκατέλαβον, ἀγγελθεῖσαν αὐτοῖς πρός τινων τῶν τῆς ἐπιβουλῆς μετεχόντων. οὓς καὶ συσχόντες περισταδὸν κατέκοψαν. τοῖς δὲ μηνυταῖς ἄλλα τε καὶ πολιτεία ἐδόθη.

12 Αὖθις δὲ πολέμου παρὰ Λατίνων κατὰ Ῥώμης κεκινημένου οὐκ ἤθελον οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα λαβεῖν, ἀποκοπὴν τῶν χρεῶν ἀξιοῦντες γενέσθαι. καὶ διὰ τοῦτο καινήν τινα ἀρχὴν ἐπ᾽ ἀμφοτέροις αὐτοῖς τότε πρῶτον οἱ δυνατοὶ κατεστήσαντο· δικτάτωρ ὁ ταύτης ἠξιωμένος ὠνόμαστο, ἠδύνατο δὲ πάντα ἐξ ἴσου τοῖς βασιλεῦσι. τὴν μὲν γὰρ τοῦ βασιλέως ἐπωνυμίαν διὰ τοὺς Ταρκυνίους ἐμίσησαν, τὴν δ᾽ ἐκ τῆς μοναρχίας ὠφέλειαν θέλοντες, ὡς πολὺ ἰσχυούσης ἐς τὰς τῶν πολέμων καὶ τῶν
13 στάσεων περιστάσεις, ἐν ἄλλῳ ταύτην ὀνόματι εἵλοντο. ἦν οὖν, ὡς εἴ-
cf. fr. 16 ρηται, ἡ δικτατορία κατά γε τὴν ἐξουσίαν τῇ βασιλείᾳ ἰσόρροπος, πλὴν ὅτι μὴ ἐφ᾽ ἵππον ἀναβῆναι ὁ δικτάτωρ ἠδύνατο, εἰ μὴ ἐκστρατεύεσθαι ἔμελλεν, οὔτε ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων ἀναλῶσαί τι ἐξῆν αὐτῷ, εἰ μὴ ἐψηφίσθη· δικάζειν δὲ καὶ ἀποκτείνειν καὶ οἴκοι καὶ ἐν στρατείαις ἠδύνατο, καὶ οὐ τοὺς τοῦ δήμου μόνους, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἱππέων καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς βουλῆς. καὶ οὔτ᾽ ἐγκαλέσαι τις αὐτῷ οὔτ᾽ ἐναντίον τι διαπράξασθαι ἴσχυεν, οὐδὲ οἱ δήμαρχοι, οὔτε δίκη ἐφέσιμος ἐγίνετο ἀπ᾽
14 αὐτοῦ. οὐκ ἐπὶ πλέον δὲ τῶν ἓξ μηνῶν ἡ τῆς δικτατορίας ἀρχὴ παρετείνετο, ἵνα μή τις αὐτῶν ἐν τοσούτῳ κράτει καὶ ἐξουσίᾳ ἀκράτῳ χρονίσας ὑπερφρονήσῃ καὶ πρὸς ἔρωτα μοναρχίας ἐκκυλισθῇ. ὅπερ ἐς ὕστερον

---

1 *Μάρκος Τουλλιος* BC[c], *μάρκος τάλλιος* A. — *Μάνιος Τύλλιος Λόγγος* Dionys. 5, 52, 1 et 5; 57, 2 et 5, *M. Manlius Tullus* Liv. 2, 19 (*M. Tullius* Cassiod.), *Longus* chron. a. 354, *fast. Hyd.*, *Chron. Pasch.*, cf. Fest. *s. v. novem* p. 174 3 *τῶν* inserui ex C, om. BA[c] 5 *παρὰ Λατίνων κατὰ Ῥώμης* BA[c], *κατὰ ῥώμης παρὰ λατίνων* C 9 *τοῖς* om. B ut videtur 12 *ἦν* CA, *ἦν μὲν* B[c] 13 *δικτατορία*] ita semper CA, ut Dio, *δικτατωρεία* B(?)[c] 15 *τι ἐξῆν* BA[c], *ἐξῆν τι* C 16 *δὲ* BC[c], *τε* A 22 *ὑπερφρονήσῃ* CA, *ὑπερφρονήσει* B[c].

πρὸς στάσεις ἐτράποντο. αἴτιον δ' ὅτι οἵ τε ἰσχύοντες τοῖς 17
χρήμασιν ἐν πᾶσι τῶν καταδεεστέρων ὡς καὶ βασιλεύοντές σφων προέχειν ἐβούλοντο, καὶ οἱ ἀσθενέστεροι οὐδὲν αὐτοῖς οὐδὲ σμικρὸν ὡς καὶ ἰσονομούμενοι πειθαρχεῖν ἤθελον, ἀλλ' οἱ μὲν ἄπληστοι τῆς ἐλευθερίας ὄντες καὶ ταῖς οὐσίαις ταῖς ἐκείνων, οἱ δὲ ἀκρατῶς τῆς τιμήσεως ἔχοντες καὶ τοῖς σώμασι τοῖς τούτων ἐχρῶντο· καὶ οὕτως ἐξ ὧν | πρότερον τὰ πρόσφορα ἀνθυπουργοῦν- 2 p. 217
τες ἀλλήλοις συνεφρόνουν, καταλύσαντες οὐκέτι τὸ οἰκεῖον ἀπὸ τοῦ ὀθνείου διέκρινον, ἀλλὰ τό τε μέτριον ἀμφότεροι ὑπερορῶντες καὶ τὸ ἄκρον οἱ μὲν τῆς ἐπιτάξεως οἱ δὲ τῆς οὐκ ἐθελοδουλείας προτιμῶντες, οὔτε ἐκεῖνα κατειργάσαντο καὶ πολλὰ καὶ ἄτοπα τὰ μὲν ἀμυνόμενοι τὰ δὲ καὶ προκαταλαμβάνοντες ἀλλήλους ἔδρασαν, ὥστ' 3
αὐτοὺς ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων, πλὴν ἐν τοῖς πάνυ κινδύνοις, οὓς ἐκ τῶν ἀεὶ πολέμων δι' αὐτὰ ταῦτα μάλιστα ἔσχον, διχοστατῆσαι· ὅθενπερ συχνοὶ τῶν πρώτων καὶ ἐξεπίτηδές σφας πολλάκις παρεσκεύασαν. καὶ ἐκεῖθεν ἀρξάμενοι πολὺ πλείω κακὰ πρὸς ἀλλήλων ἢ τῶν ἀλλοφύλων ἔπαθον. καί μοι καὶ καταμαντεύσασθαι ἐξ αὐτῶν ἐπέρχεται ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως ἄλλως εἴτ' οὖν τῆς δυνάμεως εἴτ' οὖν τῆς ἀρχῆς στερηθεῖεν, εἰ μὴ δι' ἀλλήλων σφαλεῖεν. M. 23 (ib.).

1 *στάσεις* Mai., *τάσεις* cod. 3 *αὐτοῖς* St., *αὐτῶν* cod. 5 *ἐκείνων* Krebs., *ἐκείνου* cod. 10 *ἐθελοδουλείας*] formam, quae etiam apud Plat. *Conv.* 184 C reperitur et simplice *δουλεία* defendi posse videtur, mutare nolui, *ἐθελοδουλίας* Dind. 13 *πάνυ κινδύνοις* cod. recte, cf. 40, 15, 4; 50, 10, 6 al., *πάνυ ⟨δεινοῖς⟩ κινδύνοις* v. Herw. 16 *πολὺ* rescripsi ex cod., *πολλό* Mai. 17 *καταμαντεύσασθαι* edidi ex cod., *τὸ μαντεύσασθαι* Mai. 18 *εἴτ' οὖν — εἴτ' οὖν* Dind., *ὅταν — ὅταν* in cod. ego legi, sed Mai. *εἴτ' ἂν — εἴτ' ἂν* 19 *σφαλεῖεν*] in cod. continuo sequitur *ἄλλως*, fr. 17, 4.

[Zonaras 7, 13, 11—14, 1 (2, 51, 13 sqq. B. = 2, 126, 27 sqq. D.)]

καὶ ὁ Καῖσαρ Ἰούλιος ἔπαθεν, ἐπεὶ παρὰ τὰ νενομισμένα τῆς δικτατορίας ἠξίωτο.

14. Τότε μὲν οὖν δικτάτορος γενομένου Λαρκίου οὐδὲν ὁ δῆμος ἐνεωτέρισεν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ἐγένοντο. τῶν δὲ Λατίνων ἡσυχίαν ἀγόν- a. u. 259 (495)
των ἐπὶ συνθήκαις, οἱ δανεισταὶ τοὺς ὀφειλέτας μετεχειρίζοντο βιαιότερον, καὶ ὁ δῆμος αὖθις ἐστασίαζε διὰ τοῦτο, ὥστε καὶ εἰς τὸ συνέδριον συνδραμεῖν· καὶ πάντες ἂν ὑπὸ τῶν εἰσπεσόντων ἐν αὐτῷ διεφθάρησαν, εἰ μή τινες τοὺς Οὐολούσκους εἰς τὴν χώραν ἐμβαλεῖν ἤδη κατήγγειλαν.

ανει m[2]
5 *δανεισταὶ* AB^c, *δυνασταὶ* C 8 *Οὐολούσκους* CA^c, *οὐολόσκους* B? cf. ad 7, 9, 5

4 *ἄλλως τε γὰρ ἐδυσχέραινον ὅτι μὴ τὰ αὐτὰ δεόμενοί σφων οἱ βουλευταὶ καὶ τυχόντες ἐφρόνουν, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ κινδύνῳ πολλὰ καὶ μεγάλα αὐτοῖς ὑπέσχοντο, σωθέντες δὲ οὐδὲν οὐδὲ τῶν ἐλαχίστων ἐποίησαν.* M. 24 (p. 143).

5 *ἵνα γὰρ δὴ μὴ καθ' ἓν μαχόμενοι ἀλλ' ὑπὲρ τῆς οἰκείας χωρὶς ἕκαστοι ἀγωνιζόμενοι εὐχειρωτότεροί σφισι γένωνται, διεῖλον τὴν στρατιάν.* M. 25 (ib.).

6 *ὅτι ὁ δῆμος ἰδιωτεύσαντος τοῦ Οὐαλερίου τοῦ δικτάτορος χαλεπώτατα ἐστασίασεν, ὥστε καὶ τὴν πολιτείαν νεοχμῶσαι· οἱ γὰρ*

1 *μὴ*] *οὐ* Krebs. 5 ad fr. 17, 5 cf. Liv. 2, 30 7 *στρατιάν* Bk., *στρατείαν* cod. 8 *τοῦ Οὐαλερίου* Mai., *τοῦάελερίου* (sic) cod. *δικτάτορος* Mai., *δικάτωρος* cod.

[Zonaras 7, 14, 1—5 (2, 52, 1 sqq. B. = 2, 127, 8 sqq. D.)]
πρὸς δὲ τὴν τοιαύτην ἀγγελίαν ὁ δῆμος ἠρέμησεν, οὐχὶ φεισάμενος τῆς
2 βουλῆς, ἀλλ' ὡς ὑπὸ τῶν πολεμίων ὅσον οὔπω φθαρησομένης. διὸ οὔτε
τοῦ τείχους ἔθεντο φυλακὴν οὔτε τινὰ παρεῖχον βοήθειαν, μέχρις ὁ
Σερουίλιος τούς τε ἐξ ὑπερημερίας κρατουμένους ἀφῆκε, καὶ ἄδειαν τῶν
εἰσπράξεων καθ' ὅσον στρατεύοιντο ἐψηφίσατο καὶ κουφίσαι τὰ χρέα
ὑπέσχετο. τότε μὲν οὖν διὰ ταῦτα τοῖς πολεμίοις ἐπεξελθόντες ἐνίκησαν·
cf. fr. 17, 4 μήτε δὲ τῶν χρεῶν κουφισθέντες μήτ' ἄλλου μηδενὸς τυχόντες ἐπιεικοῦς,
καὶ πάλιν ἐθορύβουν τε καὶ ὠργίζοντο, καὶ κατὰ τῆς βουλῆς καὶ τῶν
στρατηγῶν ἐστασίαζον.
a. u. 260 (491) 3 Πολέμου δὲ αὖθις ἐπενεχθέντος οἱ μὲν στρατηγοὶ χρεῶν ἀποκοπὰς
ἐψηφίζοντο, ἠναντιώθησαν δ' ἕτεροι· διὸ καὶ δικτάτωρ ἐρρήθη Οὐαλλέριος
Μάρκος, ἐκ τῆς τοῦ Ποπλικόλα συγγενείας γενόμενος, καὶ τῷ πλήθει
φιλούμενος· ἔνθεν τοι τοσοῦτοι καὶ οὕτω προθύμως, ἐπεὶ αὐτοῖς καὶ
cf. fr. 17, 5 ἄλλα ὑπέσχετο, συνελέγησαν, ὡς καὶ τῶν Σαβίνων κρατῆσαι καὶ τῶν
4 συμμαχούντων αὐτοῖς Οὐολούσκων καὶ Αἰκουῶν. ἐπὶ τούτοις ἄλλας τε
cf. fr. 15d (?) τῷ Οὐαλλερίῳ ὁ δῆμος τιμὰς ἐψηφίσατο καὶ Μάξιμον ἐπωνόμασεν· ἐξελ-
ληνιζόμενον δὲ μέγιστον σημαίνει τὸ ὄνομα. ὁ δὲ θέλων τῷ δήμῳ χαρί-
σασθαι πολλὰ διειλέχθη τῇ γερουσίᾳ, ἀλλ' οὐκ ἔσχε ταύτην πειθήνιον.
διὸ σὺν ὀργῇ ἐκπηδήσας τοῦ συνεδρίου δημηγορήσας τε πρὸς τὸν δῆμόν
τινα κατὰ τῆς βουλῆς τὴν ἡγεμονίαν ἀπείπατο.
fr. 17, 6 5 καὶ ὁ δῆμος ἔτι μᾶλλον εἰς στάσιν ἠρέθιστο. οἱ γὰρ δανεισταί, τῆς

2 *ὑπὸ* A, *παρὰ* BC[c] 3 *παρεῖχον* BC[c], *παρεῖκον* A 4 *κρατουμένους* om. sed add. a m² in marg. C 5 *χρέα* BC[c], *χρέη* A 12 *Μάρκος*] cf. C. I. L. I², 1 p. 51 et 190 sq. *τοῦ* BC[c], om. A 13 *τοσοῦτοι—προθύμως* CA, *καὶ οὕτω προθύμως τοσοῦτοι* B[c] 15 *Αἰκουῶν*] cf. ad fr. 23, 1 20 *τινα* CB[c], *πολλὰ* A.

*ἐν ταῖς περιουσίαις ὄντες τοῦ πάνυ ἀκριβοῦς περὶ τὰ συμβόλαια
ἀντεχόμενοι καὶ μηδ᾽ ὁτιοῦν αὐτοῦ παριέντες καὶ ἐκείνου διήμαρ-
τον καὶ ἄλλων πολλῶν ἐστερήθησαν· οὐ γὰρ ἔγνωσαν ὅτι ἥ τε
πενία ἡ ἄκρατος βιαιότατον κακόν, ἥ τε ἐξ αὐτῆς ἀπόνοια, ἄλλως
τε καὶ πλῆθος προσλαβοῦσα, δυσμαχώτατόν ἐστι. καὶ διὰ τοῦτο* 7
*οὐκ ὀλίγοι τῶν τὰ πολιτικὰ πρασσόντων ἐθελοντὶ τὸ ἐπιεικὲς πρὸ
τοῦ σφόδρα δικαίου προαιροῦνται· τοῦτο μὲν γὰρ τῆς τε ἀνθρωπείας
φύσεως πολλάκις ἡττᾶται καὶ ἔστιν ὅτε καὶ παντελῶς καταλύεται,
ἐκεῖνο δὲ σμικρόν τι αὐτοῦ παραθραῦσαν τὸ γοῦν λοιπὸν μεῖζον
ὂν σώζει. πλείστων γοῦν δεινῶν τοῖς Ῥωμαίοις αἰτία ἡ τοῦ δυνα-
τωτέρου ἐς τοὺς ὑποδεεστέρους ἀκρίβεια ἐγένετο· ἄλλα τε γὰρ* 8
*πολλὰ κατὰ τῶν ὑπερημέρων αὐτοῖς ἐδέδοτο, καὶ εἰ δή τινι πλείους
δεδανεικότες ἔτυχον, κρεουργηδὸν αὐτοῦ τὸ σῶμα πρὸς τὸ μέρος
ὧν ὤφειλεν ἐξουσίαν εἶχον κατανέμεσθαι. καὶ τοῦτο μὲν εἰ καὶ
τὰ μάλιστα | ἐνενόμιστο, ἀλλ᾽ οὔτι γε καὶ ἔργῳ ποτὲ ἐγεγόνει· πῶς* p. 218
*γὰρ ἂν πρὸς τοσαύτην ὠμότητα προεχώρησαν οἱ καὶ τοῖς ἐπ᾽
ἀδικήματί τινι ⟨ἁλοῦσι⟩ διάφευξιν ἐπὶ σωτηρίᾳ πολλάκις δόντες
τοῖς τε ἀπὸ τῶν πετρῶν τοῦ Καπιτωλίου ὠσθεῖσι ζῆν, εἰ περι-
γένοιντο, ἐπιτρέποντες;* **M. 26 (p. 143).**
ὅτι οἱ χρεωστοῦντες τὰ δάνεια κολωνόν τινα κατέλαβον, καὶ 9

6 *ἐθελοντὶ* reposui ex cod. (*ἐθελοντεὶ*), *ἐθελοντεῖς* legerat Mai., *ἐθελονταὶ* v. Herw., uterque errore 8 *ἔστιν* Krebs., *ὅτι* cod. omnino 10 *τοῦ δυνατωτέρου* revocavi e cod., *τῶν δυνατωτέρων* Gros. e Zonara 12 *τινι* v. Herw., *τινες* cod. 14 *ὧν ὤφειλεν*] *ὃ ὤφειλεν ⟨ἑκάστῳ⟩* v. Herw. *κατανέμεσθαι* cod. recte, cf. Gell. 20, 1, 48; Quint. 3, 6, 84, *κατατέμνεσθαι* Naber. 17 ⟨*ἁλοῦσι*⟩ ins. v. Herw., ⟨*κρινομένοις*⟩ Bk. 18 *ἀπὸ*] *κατὰ* v. Herw. ut 38, 6, 3; 44, 50, 3; 48, 34, 5. Promiscue tamen Dio ut *κατακρημνίζειν κατὰ* (60, 18, 4) et *ἀπὸ* (42, 32, 3; 57, 22, 5; 58, 15, 3; 59, 18, 2) ita *ὠθεῖν κατὰ* et *ἀπὸ*, cf. fr. 26, 2; 55, 11, 2.

[Zonaras 7, 14, 5. 6 (2, 53, 1 sqq. B. = 2, 128, 7 sqq. D.)]

περὶ τὰ συμβόλαια ἀκριβείας ἐχόμενοι καὶ μή τι τοῖς ὄφλουσιν ἐνδιδόν-
τες, τοῦ ἀκριβοῦς τε διήμαρτον καὶ πολλῶν ἑτέρων ἀπέτυχον. ἡ γὰρ
πενία καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀπόνοια κακόν ἐστι βίαιον, εἰ δὲ καὶ πλῆθος 6
προσλάβοι, καὶ δυσμαχώτατον. πλείστων γοῦν δεινῶν τοῖς Ῥωμαίοις fr. 17, 7
αἰτία ἡ τότε τῶν δυνατωτέρων πρὸς τοὺς ὑποδεεστέρους ἀκρίβεια γέ-
γονεν. ὡς γὰρ ταῖς στρατείαις τε τὸ στρατιωτικὸν ἐπιέζετο καὶ cf. fr. 17, 8
πολλὰ πολλάκις ἐλπίσαν σαφῶς ἐξηπάτητο, καὶ παρὰ τῶν δανειστῶν
οἱ ὀφειλέται ὑβρίζοντο καὶ ᾐκίζοντο, ἐς τοσοῦτον ὀργῆς ἐξεκαύθησαν
ὡς καὶ τὴν πόλιν τῶν ἀπόρων συχνοὺς ἐκλιπεῖν καὶ ἐκ τοῦ στρατοπέδου fr. 17, 9

1 *μή τι* CA, *μηδὲν* B, *μήτε* c 3 *πλῆθος* C, *τὸ πλῆθος* BA^{c} 4 *δυσμαχώτατον* BA^{c}, *δυσμαχότατον* C *γοῦν* BA^{c}, *οὖν* C 9 *συχνοὺς* BC^{c}, *πολλοὺς* A.

Γάιόν τινα προστησάμενοι τὴν τροφὴν ἐκ τῆς χώρας ὥσπερ ἐκ πολεμίας ἐλάμβανον, κἀκ τούτου τούς τε νόμους τῶν ὅπλων καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἀπονοίας σφῶν ἀσθενέστερα ἀπέφηναν. οἱ δὲ βουλευταὶ ⟨τούτους τε⟩ φοβηθέντες μὴ ἐπὶ πλεῖον πολεμωθῶσι καὶ τοὺς περιοίκους ⟨μὴ⟩ πρὸς τὰ παρόντα συνεπίθωνται σφίσι, διεκηρυκεύσαντο αὐτοῖς πάνθ᾽ ὅσα καθ᾽ ἡδονὴν ἤλπιζον ἔσεσθαι προτεί-
10 *νοντες. οἱ δὲ τὸ ⟨μὲν⟩ πρῶτον ἐθρασύνοντο, θαυμασίῳ ⟨δὲ⟩ δή τινι τρόπῳ κατέστησαν· ἐπειδὴ γὰρ ἀτάκτως διεβόων, Ἀγρίππας εἷς τῶν πρέσβεων μύθου τινὸς ἐπακοῦσαί σφας ἠξίωσε, καὶ τυχὼν εἶπεν ὅτι πρὸς τὴν γαστέρα ποτὲ τἄλλα μέλη τοῦ ἀνθρώπου ἐστασίασε, λέγοντα αὐτὰ μὲν καὶ ἄσιτα καὶ ἄποτα πονεῖν καὶ ταλαιπωρεῖν ἅτε καὶ ἅπαντα αὐτῇ διακονούμενα, ἐκείνην δὲ δὴ μήτε*

4 ⟨*τούτους τε*⟩ ins. Bk. *πολεμωθῶσι* Dind., cf. ind., Thuc. 1, 36, 1; 1, 57, 1; 5, 98, *πολεμηθῶσι* cod., *ἐκπολεμωθῶσι* Zon. 5 ⟨*μὴ*⟩ ins. Bk. 7 *τὸ* ⟨*μὲν*⟩ Bk., *τὸ* in cod. evanuit, sed spatium est 2 litt. capax ⟨*δὲ*⟩ *δή* scripsi, *δέ* Bk. 8 *κατέστησαν*] *μετέστησαν* v. Herw. immerito, cf. fr. 6, 5; 37, 41, 4; 57, 4, 5 al. 11 *ἄποτα*] *ἄποτα* ⟨*ὄντα*⟩ v. Herw. praeter necessitatem 12 *αὐτῇ διακονούμενα* Mai., *αὐτῶι διακονουμένοις* cod. *μήτε* restitui ex cod., *οὔτε* Mai.

[Zonaras 7, 14, 6—9 (2, 53, 11 sqq. B. = 2, 128, 19 sqq. D.)]

ἀναχωρῆσαι καὶ ἐκ τῆς χώρας ὡς πολεμίους τὰς τροφὰς ἐρανίζεσθαι.
7 Οὕτω δὲ τούτων συνενεχθέντων, ἐπεὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς ἀποστάντας συνέρρεον, δείσαντες οἱ βουλευταὶ μὴ ἐπὶ πλέον οὗτοί τε ἐκπολεμωθῶσι καὶ τῇ στάσει συνεπίθωνται οἱ περίοικοι, διεκηρυκεύσαντο πρὸς αὐτούς, ὅσα πρὸς βουλῆς ἦσαν αὐτοῖς ποιεῖν ὑπισχνούμενοι. ὡς δὲ μάλιστα
fr. 17, 10 ἐθρασύνοντο καὶ οὐδένα λόγον ἐδέχοντο, εἷς τῶν πρέσβεων Ἀγρίππας
8 Μενήνιος μύθου τινὸς σφᾶς ἀκοῦσαι ἠξίωσε· καὶ τυχὼν εἶπε στασιάσαι πρὸς τὴν γαστέρα τὰ μέλη πάντα τοῦ σώματος, καὶ φάναι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἡμεῖς τάς τε χεῖρας ἐνεργοὺς εἰς ἔργα καὶ τοὺς πόδας πρὸς πορείαν τιθέαμεν, τὴν γλῶσσαν δὲ καὶ τὰ χείλη ὅτι δι᾽ ἡμῶν τὰ τῆς καρδίας βουλεύματα διαγγέλλονται, τὰ ὦτα δ᾽ αὖ ὡς δι᾽ ἡμῶν οἱ ἑτέρων λόγοι τῷ νοΐ παραπέμπονται, τὰς δὲ χεῖρας ὅτι ἐργάτιδες οὖσαι ἡμεῖς περιποιούμεθα πορισμούς, τοὺς πόδας δ᾽ αὖθις ὅτι ἅπαν ἡμεῖς τὸ σῶμα φέροντες κοπιῶμεν κἀν ταῖς πορείαις κἀν ταῖς ἐργασίαις καὶ ἐν ταῖς στάσεσιν· ἡμῶν δ᾽ ἐνεργούντων οὕτω σὺ μόνη ἀσυντελὴς οὖσα καὶ ἀεργὸς ὑπὸ πάντων ἡμῶν ὡς δέσποινά τις ὑπηρετῇ καὶ τῶν ἐκ καμάτου
9 πάντων ἡμῶν πορισμῶν ἀπολαύεις αὐτή. ἡ δὲ γαστὴρ συνέθετο καὶ

4 *περίοικοι* BC[c], *πολέμιοι* A 5 *μάλιστα*] *μᾶλλον*? Polak. 14 *κἀν* (alterum) BA[c], *καὶ ἐν* C *ἐν ταῖς στάσεσιν* BC[c], *ταῖς ἐνστάσεσιν* A 15 *ἀσυντελὴς* BC[c], *ἀτελὴς* A 16 *καμάτου* BC[c], *καμάτων* A.

τινὰ πόνον ἔχειν καὶ τῆς τροφῆς μόνην ἐμπίμπλασθαι. καὶ τέλος 11
ἐψηφίσαντο μηκέτι μήτε τὰς χεῖρας τῷ στόματι προσφέρειν μήτε ἐκεῖνο λαμβάνειν, ὅπως ὅτι μάλιστα ἡ γαστὴρ ἐνδεὴς καὶ σίτου καὶ ποτοῦ γενομένη φθαρείη. ὡς δὲ ἔδοξε ταῦτα καὶ ἐγένετο, τὸ μὲν πρῶτον ἐξισχνάνθη τὸ σῶμα σύμπαν, ἔπειτα ὑπέδωκε καὶ ἐξέκαμε. πονήρως οὖν τὰ μέλη σφῶν ἔχοντα συνέγνω τε ἐκεῖνοι καὶ τὴν σφετέραν σωτηρίαν εἶναι καὶ ἀπέδωκεν αὐτῇ τὴν τροφήν.
ἀκοῦσαν δὲ τούτων τὸ πλῆθος συνῆκεν ὅτι καὶ τὰ τῶν πενήτων 12
αἱ τῶν εὐπόρων περιουσίαι ἀνέχουσι, καὶ διὰ τοῦτ' ἠπιώτεροι ἐγένοντο καὶ κατηλλάγησαν ἄφεσιν τῶν τε δανεισμάτων καὶ τῶν ὑπερημεριῶν εὑρόμενοι. ταῦτα μὲν οὖν καὶ πρὸς τῆς βουλῆς ἐψηφίσθη. M. 27 (p. 144).

---

1 *ἐμπίμπλασθαι* Dind., *ἐμπίπλασθαι* cod. 2 *μηκέτι*] *μηδὲν ἔτι* Bk., speciose, at haec in breve sunt contracta 5 *ἔπειτα* cod., *ἔπειτα* ⟨*δ'*⟩ v. Herw. quo opus non est 6 *σφῶν* corruptum, *σφόδρα* Polak. coll. i. a. Athen. 8, 26 p. 341 B *ἐκεῖνοι* corruptum, *ἐκείνην* Gros., an ⟨*ἐν*⟩ *ἐκείνῃ*? 10 *δανεισμάτων* cod. clare 11 *ἐψηφίσθη*] in codice continuo scribitur *καὶ ἐδόκει κ. τ. λ.* § 14. — Ceterum ad haec conferatur Ioannes Antiochenus fr. 46 M.
Fr. 17, 13 (Planudeum) eiectum.

[Zonaras 7, 14, 9—15, 1 (2, 54, 8 sqq. B. = 2, 129, 14 sqq. D.)]

αὐτὴ οὕτω ταῦτ' ἔχειν, καὶ εἰ δοκεῖ, ἔφη, ἀχορήγητόν με ἐάσατε, μηδέν
μοι προσφέροντες. ἔδοξε ταῦτα, καὶ μή τι τοῦ λοιποῦ χορηγεῖσθαι τῇ cf. fr. 17, 11
γαστρὶ κοινῶς ἐψηφίσθη τοῖς μέλεσι. τροφῆς δὲ μὴ προσφερομένης αὐτῇ οὔθ' αἱ χεῖρες πρὸς ἔργον ἦσαν εὐκίνητοι διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς γαστρὸς ἀτονήσασαι, οὔθ' οἱ πόδες ἔρρωντο, οὔτε τι ἕτερον τῶν μελῶν τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν παρεῖχεν ἀπρόσκοπον, ἀλλ' ἄπρακτα πάντα δυσκίνητά τε ἦ καὶ τέλεον ἦσαν ἀκίνητα. καὶ τότε συνῆκαν ὅτι τὰ τῇ γαστρὶ προσφερόμενα οὐ μᾶλλον ἐκείνῃ, ἀλλ' αὐτοῖς κεχορήγηνται καὶ αὐτῶν
ἕκαστον τῶν ἐκείνῃ προσαγομένων παραπολαύει. 10

Τούτοις τοῖς λόγοις τὸ πλῆθος συνῆκεν ὡς αἱ τῶν εὐπόρων οὐσίαι fr. 17, 12
καὶ τοῖς πένησίν εἰσιν εἰς ὠφέλειαν, καὶ εἰ κἀκεῖνοι ὠφελοῖντο ἐκ δανεισμάτων καὶ τὰς οὐσίας αὔξουσιν, οὐκ εἰς βλάβην τοῦτο τῶν πολλῶν ἀποβαίνει, ὡς εἴ γε μὴ ἔχοιεν οἱ πλουτοῦντες, οὐδ' οἱ πένητες ἂν ἐν καιροῖς ἀναγκαίοις ἕξουσι τοὺς δανείσοντας, καὶ ἀπολοῦνται χρείας κατεπειγούσης. ἐντεῦθεν ἠπιώτεροι γενόμενοι κατηλλάγησαν, κουφισμὸν τῶν ὀφειλῶν καὶ τῶν ὑπερημεριῶν ἄφεσιν τῆς βουλῆς ψηφισαμένης αὐτοῖς.

15. Φοβηθέντες δὲ μὴ σκεδασθείσης αὐτοῖς τῆς συστάσεως ἢ τὰς

---

1 *ἔφη* C, *ἔφησεν* BA[c] 7 *τὰ* om. A. 8 *ἀλλ'*] *ἀλλ'* ⟨*ἢ*⟩? Polak.

14 *καὶ ἐδόκει μήτ᾽ ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου εἶναι, καὶ πολλοῖς καὶ ἄλλοις, τοῖς μὲν ἑκοῦσι τοῖς δὲ ἄκουσιν* . . . **M. 28** (p. 145).

ὅτι ὅταν πολλοὶ καθ᾽ ἓν γενόμενοι πλεονεκτήσωσι βιασάμενοι, παραχρῆμα μὲν ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ θρασύνονται, διαλυθέντες δὲ ἄλλος κατ᾽ ἄλλην πρόφασιν δικαιοῦνται. **M. 29** (p. 146).

2 *ἄλλοις* Mai., in cod. *ἄλλως* potius quam *ἄλλοις* deprehendit Mai., *ἄλλως* leg. v. Herw., litterae de quibus dubitatur hodie evanuerunt *ἄκουσιν* . . .] in cod. nullum lacunae signum. Aliquid deesse vidit Bk. An supplendum *συμβεβηκέναι* vel eius modi quid? 3—5 haec cum iis quae praecedunt cohaerere videntur nec tamen ita ut unum enuntiatum efficiant.

[Zonaras 7, 15, 1—5 (2, 55, 5 sqq. B. = 2, 130, 6 sqq. D.)]

fr. 17, 14 συνθήκας οὐκ ἐπιτελεῖς ἕξουσιν ἢ κακωθῶσι διαλυθέντες καὶ ἄλλος κατ᾽
ἄλλην πρόφασιν κολάζοιτο συνεχόμενος, συνέθεντο ἐπαρήγειν ἀλλήλοις,
ἄν τίς τι ἀδικοῖτο, καὶ ὅρκους ἐπὶ τούτῳ ὑπέσχον, καὶ προστάτας αὐτίκα
ἐξ ἑαυτῶν δύο προεχειρίσαντο, εἶτα καὶ πλείους, ἵν᾽ εἶεν αὐτοῖς κατὰ
2 συμμορίαν βοηθοί τε καὶ τιμωροί. καὶ τοῦτο οὐχ ἅπαξ ἐποίησαν, ἀλλ᾽
ἔκτοτε τὸ πρᾶγμα ἀρξάμενον οὕτω προέβαινε, καὶ ἐπ᾽ ἐνιαυτὸν τοὺς
προστάτας ὡς ἀρχήν τινα ἀπεδείκνυσαν, τῇ μὲν τῶν Λατίνων γλώσσῃ
καλουμένους τριβούνους, (οὕτω γὰρ οἱ χιλίαρχοι κέκληνται,) δημάρχους
δὲ προσαγορευομένους τῇ Ἑλληνίδι φωνῇ. ἵνα δὲ διαστέλληται ἡ τῶν
τριβούνων προσηγορία, τοῖς μὲν τὸ τῶν στρατιωτῶν, τοῖς δὲ τὸ τοῦ
3 πλήθους προσέθεντο πρόσρημα. οὗτοι δὴ τοῦ πλήθους οἱ τριβοῦνοι ἢ
δήμαρχοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι τῇ Ῥώμῃ γεγόνασι. τὸ μὲν γὰρ τῶν
ἀρχόντων ὄνομα οὐκ ἔσχον εὐθύς, ἰσχὺν δ᾽ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους
ἐκτήσαντο, ἀμυνόν τε δεομένῳ παντί, καὶ πάντα τὸν ἐπιβοησάμενον
σφᾶς ἀφῃροῦντο οὐκ ἐκ μόνων ἰδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν ἀρχόν-
των, πλὴν τῶν δικτατόρων. εἰ δέ τις καὶ ἀπόντας αὐτοὺς ἐπεκαλέσατο,
κἀκεῖνος ἀπό τε τοῦ συνέχοντος αὐτὸν ἀπηλλάττετο καὶ ἢ ἐς τὸ πλῆθος
4 ὑπ᾽ αὐτῶν εἰσήγετο ἢ καὶ ἀπελύετο. ἀλλὰ καὶ εἴ τί που ἔδοξεν αὐτοῖς
μὴ γενέσθαι, ἐκώλυον, κἂν ἰδιώτης ἦν ὁ ποιῶν κἂν ἄρχων· κἂν ὁ δῆμος
κἂν ἡ βουλὴ πράττειν ἔμελλέ τι κἂν ψηφίζεσθαι, εἷς δέ τις ἠναντίωτο
δήμαρχος, ἄπρακτος καὶ ἡ πρᾶξις καὶ ἡ ψῆφος ἐγίνετο. τοῦ χρόνου δὲ
προϊόντος καὶ τὴν γερουσίαν ἀθροίζειν καὶ ζημιοῦν τὸν μὴ πειθαρχοῦντα
καὶ μαντείᾳ χρῆσθαι καὶ δικάζειν ἐπετράπησαν ἢ ἑαυτοῖς ἐπέτρεψαν.
καὶ ὃ γὰρ ποιεῖν αὐτοῖς οὐκ ἐξῆν, κατώρθουν ἐκ τῆς ἀνανταγωνίστου
5 πρὸς πᾶν τὸ πραττόμενον ὑφ᾽ ἑτέρων ἐναντιώσεως. καὶ γὰρ καὶ νόμους

11 *προσέθεντο* BA^c, *συνέθεντο* C 15 *ἀλλὰ καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν* B (nisi quod *ἐπ᾽*), *καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν δὲ* CA 17 *τε* inserui ex C, om. BA^c 19 *κἂν ὁ δῆμος κἂν ἡ βουλὴ* BA^c, *κἂν ἡ βουλὴ κἂν ὁ δῆμος* C 20 *κἂν* (alterum)] *ἢ καὶ*? 25 *πᾶν* om. A.

κατά τε τὸ φύσει τοῖς πλείστοις πρὸς τοὺς συνάρχοντας | διά- 15 p. 315
φορον (χαλεπὸν γὰρ πολλοὺς ἄλλως τε καὶ ἐν δυνάμει τινὶ συμ-
φρονῆσαι) πᾶσα αὐτῶν ἡ ἰσχὺς διεσπᾶτο καὶ κατετέμνετο· οὐδὲν
γὰρ ὄφελος ὧν ἐγίγνωσκον ἦν, εἰ καὶ εἷς σφῶν ἀντεῖπεν· τῷ γὰρ
τὴν ἀρχὴν αὐτοὺς μὴ ἐπ' ἄλλο τι ἢ ⟨τὸ⟩ τοῖς βιαζομένοις τινὰς
ἐναντιοῦσθαι λαμβάνειν ἰσχυρότερος ὁ κωλύων τι πραχθῆναι τῶν
σπουδαζόντων αὐτὸ ἐγίγνετο. M. 30 (ib.).

2 *συμφρονῆσαι* Mai. ex Zon., *σωφρονῆσαι* cod. 3 *πᾶσα αὐτῶν ἡ* evanuit 4 *ὧν* Bk., *ὡς* leg. Mai., hodie evanuit 5 ⟨*τὸ*⟩ add. v. Herw. 7 *ἐγίγνετο*] continuo sequitur in cod. *οὐ γὰρ κ. τ. λ.* fr. 18, 2.

[Zonaras 7, 15, 5—8 (2, 56, 10 sqq. B. = 2, 131, 10 sqq. D.)]

εἰσῆγαγον ἵν' ὅστις αὐτοῖς ἔργῳ ἢ λόγῳ προσκρούσῃ, κἂν ἰδιώτης εἴη
κἂν ἄρχων, ἱερός τε ᾖ καὶ τῷ ἄγει ἐνέχηται. τὸ δὲ ἱερὸν εἶναι ἀπο-
λωλέναι ἦν· οὕτω γὰρ καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ὥσπερ τι θῦμα εἰς σφαγὴν
καθιερώθῃ, ὠνόμαστο. καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς δημάρχους τὸ πλῆθος σακρο-
σάγκτους ὠνόμασαν, οἷον τείχη ἅγια εἰς φρουρὰν τῶν σφᾶς ἐπικαλου-
μένων τυγχάνοντας. σάκρα γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὰ τείχη καὶ σάγκτα
τὰ ἅγια. ἔδρων οὖν πολλὰ ἄτοπα· καὶ γὰρ καὶ ὑπάτους ἔβαλλον εἰς 6
τὸ δεσμωτήριον καὶ ἐθανάτουν τινὰς μηδὲ λόγου τυγχάνοντας. καὶ
οὐδεὶς αὐτοῖς ἐναντιωθῆναι ἐτόλμα· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτὸς ἱερὸς ἐγίνετο.
εἰ μέντοι τινὲς μὴ παρὰ πάντων τῶν δημάρχων κατεδικάζοντο, τοὺς μὴ
ὁμογνωμονοῦντας ἐπεκαλοῦντο εἰς ἀρωγήν, καὶ οὕτως εἰς δίκην καθί-
σταντο ἢ παρ' αὐτοῖς ἐκείνοις ἢ παρά τισι δικασταῖς ἢ καὶ παρὰ τῷ
πλήθει, καὶ τῆς νικώσης ἐγίνοντο. εἰς δέκα δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου οἱ 7
δήμαρχοι κατέστησαν· ὅθεν αὐτοῖς τὸ πολὺ τῆς ἰσχύος καταβέβλητο. fr. 17, 15
φύσει γὰρ ὥσπερ, φθόνῳ δὲ μᾶλλον, ἀλλήλοις οἱ συνάρχοντες διαφέρονται.
καὶ χαλεπὸν πολλοὺς ἐν δυνάμει μάλιστα ὄντας συμφρονῆσαι. ἅμα δὲ
καὶ οἱ ἄλλοι διασπᾶν τὴν αὐτῶν δύναμιν μηχανώμενοι, ὅπως ἀσθενέστε-
ροι διχογνωμονοῦντες ὦσιν, ἐστασίαζον, καὶ οἱ μὲν τοῖσδε, οἱ δὲ τοῖσδε
προσετίθεντο. εἰ δὲ καὶ εἷς σφῶν ἀντεῖπε, τὰς τῶν ἄλλων διαγνώσεις
ἀπράκτους ἀπέφαινε. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὐκ εἰσῄεσαν εἰς τὸ βουλευ- 8
τήριον, καθήμενοι δὲ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τὰ ποιούμενα παρετήρουν, καὶ εἴ
τι μὴ αὐτοῖς ἤρεσκε, παραχρῆμα ἀνθίσταντο· εἶτα καὶ εἰσεκαλοῦντο
ἐντός. εἰσέπειτα μέντοι καὶ μετέλαβον τῆς βουλείας οἱ δημαρχήσαντες,

2 *δὲ* CA, *γὰρ* B^c 3 *καὶ* addidi ex A, om BC^c *ὅπερ ἂν* om. C 6 *σάγκτα* BC^c, *σάκτα* A 10 *μέντοι* BA^c, *μέν τι* C 13 *τῆς νικώσης ἐγίνοντο*] cf. Dio 37, 36, 3, Xen. *Anab.* 5, 9, 18 15 *φθόνῳ δὲ μᾶλλον*] Zonarae additamentum? 17 *τὴν* CA^c, *τῶν* B 20 *ἀπράκτους* om. A 22 *ἀνθίσταντο* BC^c, *ἀνθίστατο* A.

[Zonaras 7, 15, 8—10 (2, 57, 13 sqq. B. = 2, 132, 10 sqq. D.)]

καὶ τέλος κἀκ τῶν βουλευτῶν τινες ἠξίωσαν δημαρχεῖν, εἰ μή τις εὐ-
9 πατρίδης ἐτύγχανεν· οὐ γὰρ ἐδέχετο τοὺς εὐπατρίδας ὁ ὅμιλος. κατὰ γὰρ τῶν εὐπατριδῶν ἑλόμενοι τοὺς δημάρχους, καὶ πρὸς τοσαύτην προαγαγόντες ἰσχύν, ἐδεδοίκεσαν μή τις αὐτῶν τῇ ἰσχύϊ ἐς τοὐναντίον κατ' αὐτῶν χρήσηται. εἰ δέ τις τὸ τοῦ γένους ἀξίωμα ἐξωμόσατο καὶ πρὸς τὴν τοῦ πλήθους μετέστη νόμισιν, ἀσμένως αὐτὸν προσεδέχοντο. καὶ συχνοὶ τῶν σφόδρα εὐπατριδῶν ἀπείπαντο τὴν εὐγένειαν ἔρωτι τοῦ μέγα δυνηθῆναι, καὶ ἐδημάρχησαν.

10 Οὕτω μὲν οὖν ἡ τῶν δημάρχων δυναστεία συνέστη. οἷς καὶ ἀγορανόμους δύο προσείλοντο, οἷον ὑπηρέτας σφίσιν ἐσομένους πρὸς γράμματα. πάντα γὰρ τά τε παρὰ τῷ πλήθει καὶ τὰ παρὰ τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ γραφόμενα λαμβάνοντες, ὥστε μηδὲν σφᾶς τῶν πραττομένων λανθάνειν, ἐφύλασσον. τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον ἐπὶ τούτῳ ᾕρουντο καὶ ἐπὶ τῷ δικάζειν, ὕστερον δὲ καὶ ἄλλ' ἄττα καὶ τὴν τῶν ὠνίων ἀγορὰν ἐπετράπησαν, ὅθεν καὶ ἀγορανόμοι τοῖς ἑλληνίζουσιν ὠνομάσθησαν.

---

1 *ἠξίωσαν* CB[c], *ἠξιώθησαν* A 3 *προαγαγόντες ἰσχύν* BC[c], *δύναμιν προσαγαγόντες* A Dio in tali re semper *προάγειν*. *δύναμιν* librarii cod. A orationem variantis videtur 4 *ἐς* om. A 11 *τὰ παρὰ* om. A.

RELIQUIAE LIBRI V.

Δίων ε' βιβλίῳ "ἐπελπίζοντές τινα αὐτοὺς οἱ δυνατοί." Bekk. Anecd. p. 140 10. 15c

Δίων ε' βιβλίῳ "τούτῳ τε οὖν αὐτὸν ἐτίμησεν" Bekk. Anecd. p. 175 19. 15d

---

Fr. 15c incertae sedis collocavi initio huius libri e quo excerptum est. Saepe patriciorum promissa memorantur. Zon. 7, 18, 1 comparat v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 556.

Fr. 15d de Cn. Marcio a populo post captos Coriolos honorato dictum opinatur v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 556. Vide quoque Zon. 7, 14, 4.

Fr. 18, 1 (Planudeum) agens de Coriolano, cui add. Suid. *s. v. Βολοῦσκοι* 1, 1024 Bernh., seclusum. fluxit ex scriptore Byzantino qui Dionysium secutus est.

[Zonaras 7, 16, 1 (2, 58, 9 sqq. B. = 2, 133, 1 sqq. D.)]

16. Ἡ μὲν οὖν στάσις ἡ πρώτη οὕτω τοῖς Ῥωμαίοις κατέπαυσεν· ἐκ δὲ τῶν περιοίκων σφίσι διὰ τὴν στάσιν πολλῶν κατ' αὐτῶν κινηθέντων, μετὰ τὴν σύμβασιν ὁμονοήσαντες ἐρρωμένως τοὺς ἐξ ἐκείνων πολέμους διήνεγκαν καὶ πάντας ἐνίκησαν.

ὅτε καὶ Κοριόλους πολιορκοῦντες ἐκπεσεῖν καὶ τοῦ στρατοπέδου μικροῦ ἐκινδύνευον, εἰ μὴ Γναῖος Μάρκιος εὐπατρίδης ἀνὴρ ἠρίστευσε καὶ a. u. 261 (493)

[Tzetz. Chil.]

Ῥωμαῖοι Κοριόλανον τὴν πόλιν πολεμοῦντες,
ὡς πρὸς φυγὴν ἐτράπησαν οἱ πάντες ἀνὰ κράτος,
αὐτὸς δ' εἰς τὴν πολέμιον πόλιν στραφεὶς καὶ μόνος
ἠνεῳγμένην ἐφευρὼν ἐνέπρησεν ἐκείνην,
λαμπρῶς δ' ἀρθείσης τῆς φλογὸς ἐπαναβὰς τὸν ἵππον
ῥύμῃ πολλῇ κατόπισθεν ἐμπίπτει τῶν βαρβάρων,
οἳ τοῖς Ῥωμαίοις διωγμὸν τὸν ἄστρεπτον ἐποίουν.

---

1 κατέπαυσεν] *κατεπαύσθη* Polak. recte fortasse 3 *ἐρρωμένως* CAc, *ἐρρωμένους* B 6b praecedunt apud Tzetzam haec: *Δίων αὐτὸς Κοκκειανὸς καὶ ἄλλοι δὲ μυρίοι, | ὁπόσοι συνετάξαντο τὰς πράξεις τῶν Ῥωμαίων, | τὰ κατὰ Κοριόλανον τοῦτόν φασι τὸν Μάρκον. | ὁ Μάρκος οὗτος πρότερον καλούμενος καὶ Γναῖος | ὕστερον Κοριόλανος σὺν τούτοις ἐπεκλήθη* 7b *φυγὴν* Kiessling., *αὐτὴν* codd. 8a *μικροῦ* BCc, *μικρὸν* A.

18, 2 οὐ γάρ ἐστι ῥάδιον οὔτε ἐν πᾶσί τινα ἰσχύειν οὔτε ἐν ἑκατέροις ἅμα τοῖς τε πολεμικοῖς καὶ τοῖς εἰρηνικοῖς πράγμασιν ἀρετὴν ἔχειν· οἵ τε γὰρ τοῖς σώμασιν ἰσχυριζόμενοι ἀνοηταίνουσιν ὡς πλήθει, καὶ τὰ ἀθρόως εὐτυχήσαντ' οὐκ ἐπὶ πᾶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνθεῖ. δι' οὖν ταῦτ' ἐς τὰ πρῶτά ποθ' ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀρθεὶς ἔπειτα πρὸς αὐτῶν οὐ πολλῷ ὕστερον ἐξέπεσεν, καὶ τὴν πόλιν τὴν τῶν Οὐόλσκων τῇ πατρίδι δουλώσας τὴν οἰκείαν αὖ μετ' ἐκείνων ἐς πᾶν κινδύνου κατέστησεν. M. 31 (p. 146).

3 ὅτι ὁ αὐτὸς στρατηγὸς θελήσας καὶ μὴ τελεσθεὶς ἠγανάκτησε τῷ ὁμίλῳ, καὶ ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ τοῖς δημάρχοις πολὺ δυναμένοις

---

1 *ἰσχύειν* cod. ut coni. Bk., *ἰσχὺν ἔχειν* Mai. 3 *ἰσχυριζόμενοι* Bk., recte cf. 44, 38, 3, Plat. *Gorg.* 489 C, *ἐγχειριζόμενοι* cod. clare 4 *τὰ ἀθρόως εὐτυχήσαντ'* Bk. (sed *εὐτυχήσαντα*), *τῷ ἀθρόῳ εὐτυχήσαντα* Mai. Equidem dispexi quamquam aegerrime *τὰ ἀθρο|ως εντυχησαντ'* (???? ??) 5 *ἐς* scripsi, *εἰς* cod. fortasse *ἔπειτα* restitui ex cod., *εἶτα* Mai. 7 *Οὐόλσκων*] cf. ad Zon. 7, 9, 5 *αὖ* Bk., *ἂν* cod. clare 9 *στρατηγὸς* cod., *στρατηγῆσαι* Mai. ex Zon., an *στρατηγὸς ⟨γενέσθαι⟩* vel *⟨αἱρεθῆναι⟩*? *μὴ τελεσθεὶς* cod. Nihil mutandum. Dio ante oculos habuit [Dem.] 13, 19 *τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων*. *ἡττηθεὶς* Naber., quod de iis, qui a populo repulsam tulerunt, non dicitur, *μὴ αἱρεθεὶς* Dind. 10 *καὶ ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ τοῖς* rescripsi ex cod. (qui tamen *τούτοις* pro *τοῦ τοῖς*), *καὶ ἐκ τούτου καὶ τοῖς* Mai. (coni.), *καὶ ἐκ τοῦ τοῖς* inde a Krebsio.

[Zonaras 7, 16, 1. 2 (2, 58, 15 sqq. B. = 2, 133, 8 sqq. D.)]

τοὺς ἐπιόντας ἀπώσατο· ὃς διὰ τοῦτο
cf. fr. 15d ἄλλως τε ἐδοξάσθη καὶ Κοριολᾶνος ἐκ τοῦ ἔθνους οὗ ἐτρέψατο ἐπεκλήθη.
cf. fr. 18, 2 2 καὶ τότε μὲν οὕτως ἤρθη, οὐ πολλῷ δ' ὕστερον
fr. 18, 3 a. u. 263 (491) στρατηγῆσαι σπεύδων καὶ μὴ τυχών, ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ ὁμίλου καὶ τοὺς δημάρχους ἐβαρύνετο.

οἵπερ στραφέντες καὶ τὸ πῦρ φλέγον ἰδόντες πόλιν
καὶ πορθηθῆναι δόξαντες ἔφευγον ἀλλαχόσε.
αὐτὸς Ῥωμαίους σώσας δὲ πορθήσας καὶ τὴν πόλιν,
τὴν ἥνπερ Κοριόλανον εἰρήκαμεν καλεῖσθαι,
πρὸς τῷ καλεῖσθαι πρότερον Μάρκος καὶ Γναῖος ἅμα
ἔσχε καὶ Κοριόλανος ἐκ τοῦ τροπαίου κλῆσιν.
οἷα δ' ὁ φθόνος εἴωθεν ποιεῖν τοῖς εὐεργέταις,
μετὰ μικρὸν ἐν λογισμοῖς τὸν ἄνδρα ζημιοῦσιν.
ὑπερπαθήσας δ' ὁ ἀνὴρ θυμῷ δικαιοτάτῳ
ἀφεὶς γυναῖκα τὴν αὐτοῦ, μητέρα καὶ πατρίδα
πρὸς Κοριόλους ἔρχεται, καὶ δέχονται τὸν ἄνδρα.

Tzetz. Chil. 6, 532—549 (quae sequuntur vide infra p. 55 sqq.). — Ceterum cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 440 et Harder. *de Tzetz. hist. font.* (Kiliae 1886) p. 11. 46.

4ª *Κοριολᾶνος* BAᶜ, *κοριάλανος* (sic) C 5ª *οὗ* A, *ὃ* BCᶜ.

βαρύνεσθαι παρρησίᾳ πλείονι πρὸς αὐτὸν παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς
ὁμοίους οἱ ἐκ τῶν κατειργασμένων ἐχρῆτο. καὶ λιμοῦ γενομένου 4
ἰσχυροῦ καὶ Νώρβης πόλεως ἀποικίζεσθαι βουλομένης τὸ πλῆθος
ἐπ' ἀμφοτέροις αὐτοῖς τοὺς δυνατοὺς ᾐτιάσατο, ὡς καὶ δι' ἐκείνους
καὶ τῆς τροφῆς στερισκόμενοι καὶ ἐς τοὺς πολεμίους ἐπίτηδες ἐπ'
ὀλέθρῳ προύπτῳ ἐκδιδόμενοι· ὅταν γὰρ ἐς ὑποψίαν τινὲς ἀλλήλων
ἔλθωσι, πάντα καὶ τὰ ὑπὲρ σφῶν γιγνόμενα ἀλλοίως κατὰ τὸ
στασιωτικὸν λαμβάνουσι. καὶ ὁ Κοριολανὸς ἄλλως τε ἐν ὀλιγωρίᾳ 5
αὐτοὺς ἐποιήσατο, καὶ σίτου πολλαχόθεν κομισθέντος, καὶ τοῦ γε
πλείστου προῖκα παρὰ τῶν ἐν Σικελίᾳ βασιλέων πεμφθέντος, οὐκ
ἐπέτρεψέ σφισι διαλαχεῖν αὐτὸν ὥσπερ ᾔτουν. οἱ οὖν δήμαρχοι,
οὕσπερ που καὶ τὰ μάλιστα καταλῦσαι ἐγλίχετο, τυραννίδος αὐτὸν
ὑπὸ τὸ πλῆθος ἀγαγόντες ἐξήλασαν, καίτοι πάντων βοώντων καὶ
δεινὸν ποιουμένων ὅτι καὶ περὶ σφῶν τὰ τοιαῦτα κρίνειν ἐτόλμων.
ἐκπεσὼν οὖν πρὸς τοὺς Οὐόλσκους καίπερ ἐχθίστους ὄντας ὀργῇ 6
τῆς συμφορᾶς ἦλθε, καὶ ἑαυτὸν ἔκ τε τῆς ἀνδρείας ⟨ἧς⟩ ἐπεπεί-
ραντο καὶ ἐκ τοῦ θυμοῦ τοῦ πρὸς τοὺς πολίτας ἀσμένως δέξεσθαι
προσεδόκησεν, ἀντίπαλα ἢ καὶ μείζω δι' αὐτὸν τοὺς Ῥωμαίους ὧν
ἔπαθον δράσειν ἀντελπίσαντας· ὑφ' ὧν γὰρ ἄν τις σφόδρα κακο-

---

3 *βουλομένης* cod. clare, *βουλευομένης* v. Herw. (cui adstipulatur Polak.), *διδομένης* Naber., an *βεβουλευμένης*? 4 *αὐτοῖς*] *τούτοις* v. Herw. citra necessitatem *καὶ* exp. v. Herw. sine causa 5 *πολεμίους* cod., ut coniecerat Bk., *πολέμους* Mai. 13 *ὑπὸ τὸ πλῆθος* Krebs., vide 52, 31, 4, Herod. 6, 104. 136, *του πλήθους* cod. omnino *πάντων*] *πάντων ⟨τῶν ὁμοίων⟩* Bk., *⟨τῶν βουλευτῶν⟩* Polak. coll. fr. 17, 9, quod valde arridet, patricii certe intelleguntur 14 *ἐτόλμων*] *ἔμελλον* Naber. sine causa. — In codice continuo sequitur *ἐκπεσὼν* 16 *ἑαυτὸν*] *⟨σφας⟩ αὐτὸν* Bk. *⟨ἧς⟩* add. Krebs., in cod. non exstat *ἐπεπείραντο* Bk., *ἐπεπείρατο* Mai., syllaba paenultima hodie legi nequit 17 *θυμοῦ*] hodie fere evanuit. enotavi *θ. μ* (?) .. *δέξεσθαι* ita cod. ut coniecerat Bk. 19 *αὐτὸν* scripsi, *αὐτὸ* cod. 19 *ἀντελπίσαντας* Bk., *ἀντελπίσας* cod. — pro *δράσειν ἀντελπίσαντας* v. Herw. *ἀντιδράσειν ἐλπίσαντας*, at cf. 49, 3, 1; 78, 9, 2, Thuc. 1, 70, 7 *κακοπαθῇ* cod., *κακῶς πάθῃ*, v. Herw., at cf. Thuc. 2, 41, 3.

[Zonaras 7, 16, 2 (2, 58, 19 sqq. B. = 2, 133, 13 sqq. D.)]

οἱ οὖν δήμαρχοι, οὓς καταλῦσαι ἐγλίχετο, αἰτίας τινὰς κατ' αὐτοῦ συμ- fr. 18, 5
φορήσαντες τυραννίδος αὐτῷ προσῆψαν αἰτίαμα καὶ τῆς Ῥώμης ἐξήλα-
σαν. ἐκπεσὼν οὖν τοῖς Οὐολούσκοις εὐθὺς προσεχώρησεν.

p. 316 *παθῃ. | πρὸς τῶν αὐτῶν τούτων καὶ εὖ πείσεσθαι, βουλομένων γε
καὶ δυναμένων εὖ ποιῆσαι, οὐκ ἐλάχιστα πιστεύει.* M. 32 (p. 147).
7 *πάνυ γὰρ περιθύμως ἔφερεν ὅτι καὶ περὶ τῆς οἰκείας κινδύ-
νεύοντες μηδ᾽ ὣς τῶν ἀλλοτρίων ἀφίσταντο. ὡς οὖν καὶ ταῦτα*

1 *τῶν αὐτῶν τούτων* v. Herw., cf. fr. 19; 22, 1; 30, 3 al., *τῶν αὐτῶν αὐτῶν* cod. 2 *εὖ* Bk., *τι* cod. cf. quoque fr. 36, 12; 40, 2 3 *περιθύμως*] hodie charta superducta legi nequit, *περιθύμως ἔχειν* Herod. 2, 162, Plat. *Tim.* 87 C 4 *ἀλλοτρίων*] hodie charta superducta legi nequit.

[Zonaras 7, 16, 3—7 (2, 59, 2 sqq. B. = 2, 133, 17 sqq. D.)]

3 ὧν οἱ μὲν πρῶτοι καὶ οἱ ἐν τοῖς τέλεσιν αὐτῶν ὄντες ἔχαιρόν τε
αὐτῷ καὶ αὖθις πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζοντο, Ἀττίου Τουλλίου πρὸς τοῦ-
τον ἐρεθίζοντος ἅπαντας· ὁ δὲ ὅμιλος ἀπρόθυμος ἦν. ὡς οὖν οὔτε
παραινοῦντες οὔτ᾽ ἐκφοβοῦντες αὐτοὺς οἱ δυνατοὶ κινῆσαι πρὸς ὅπλων
4 ἄρσιν ἠδύναντο, τοιόνδε τι ἐμηχανήσαντο. ἱπποδρομίαν τῶν Ῥωμαίων
ἀγόντων ἄλλοι τε τῶν προσχώρων αὐτοῖς καὶ Οὐολοῦσκοι πλήθει πολλῷ
κατὰ θέαν συνῆλθοσαν. ὁ δὲ Τούλλιος τοὺς τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὺς
ἔπεισεν, ὡς εὐνοῶν δῆθεν αὐτοῖς, τοὺς Οὐολούσκους φυλάσσεσθαι, πα-
ρεσκευασμένους ἐπιθέσθαι σφίσιν ἀνελπίστως ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ. οἱ δὲ
στρατηγοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τὸ μήνυμα κοινωσάμενοι τοὺς Οὐολούσκους
5 αὐτίκα πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἅπαντας ἐξεκήρυξαν. οἱ δὲ δυσανασχετήσαντες
ὅτι μόνοι ἐκ πάντων ἐξελήλαντο, ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἐγένοντο. καὶ
προστησάμενοι τὸν Κοριολᾶνόν τε καὶ τὸν Τούλλιον ἐπὶ τὴν Ῥώμην,
καὶ τοὺς Λατίνους προσειληφότες, πλήθει ἐχώρησαν πλείονι. ὃ οἱ Ῥω-
μαῖοι πυθόμενοι πρὸς τὰ ὅπλα μὲν οὐκ ἐρρώσθησαν, ἐν αἰτίαις δ᾽ ἀλλή-
λους πεποίηντο, οἱ μὲν τοῦ ὁμίλου τοὺς εὐπατρίδας ὅτι ἐξ αὐτῶν ὁ
Κοριολᾶνος τυγχάνων μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ τὴν πατρίδα στρατεύοιτο,
οἱ δὲ τὸν ὅμιλον ὅτι μὴ ἐνδίκως αὐτὸν ἐξελάσαντες πολέμιον πεποιήκα-
a. u. 266 (488) 6 σιν. οὕτω δὲ στασιάζοντες ἐς μέγα τι κακὸν ἐνέπεσον ἄν, εἰ μὴ αἱ
γυναῖκες αὐτοῖς ἐπεκούρησαν. ὡς γὰρ ἡ γερουσία κάθοδον τῷ Κοριο-
λάνῳ ἐψηφίσατο, καὶ ἐπὶ τούτῳ πρέσβεις πρὸς ἐκεῖνον ἐστάλησαν, ἐκεῖνος
καὶ τὴν χώραν τοῖς Οὐολούσκοις ἀποδοθῆναι ἀπῄτει ἧς ἐν τοῖς πρὶν
πολέμοις ἐστέρηντο. τὸ δὲ πλῆθος τῆς χώρας οὐ μεθίετο. πάλιν οὖν
ἑτέρα πρεσβεία.
fr. 18, 7 7 ὁ δὲ περιθύμως ἔφερεν ὅτι καὶ περὶ τῆς ἑαυτῶν κινδυνεύοντες οὐδ᾽
οὕτω τῶν ἀλλοτρίων ἀφίστανται. καὶ τούτων δὲ ἀγγελθέντων αὐτοῖς

5 *τοιόνδε τι* B (sed *τοῖον δέ τι*) C, *τοιοῦτον δέ τι* A, *τοιόνδε* c *ἐμηχανήσαντο* CA[c], *ἐμηχανήσατο* B 6 *καὶ* om. C 9 *ἐπιθέσθαι* BC[c], *τιθέσθαι* A *ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ* BC[c], *ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ* A. — *ἐν ταῖς θέαις* Plut. *Cor.* 26 11 *δυσανασχετήσαντες* BC[c], *δυσανασχετοῦντες* A 15 *ἐρρώσθησαν*] cf. Thuc. 2, 8, 1.

ἀνηγγέλθη σφίσιν, οἱ μὲν ἄνδρες οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθησαν· οὕτω πως κακῶς ἐστασίαζον ὥστε μηδ' ὑπὸ τῶν κινδύνων καταλλαγῆναι· αἱ δὲ γυναῖκες, ἥ τε γαμετὴ τοῦ Κοριολανοῦ Οὐολουμνία καὶ ἡ μήτηρ Οὐετουρία, παραλαβοῦσαι καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐπιφανεστάτας, ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐς τὸ στρατόπεδον τὰ παιδία αὐτοῦ ἄγουσαι, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν μὴ ὅτι ἐπὶ τῇ χώρᾳ ⟨ἀλλὰ⟩ μηδὲ ἐπὶ τῇ καθόδῳ καταλύσασθαι. προσήκατο γὰρ αὐτὰς εὐθύς, ἐπειδὴ 8
τάχιστα παρούσας ᾔσθετο, καὶ λόγου σφίσι μετέδωκεν, ἐπράχθη τε ὧδε· αἱ μὲν ἄλλαι σιωπῶσαι ἔκλαον, ἡ δὲ δὴ Οὐετουρία "τί θαυμάζεις" ἔφη, "τέκνον; τί δὲ ἐκπέπληξαι; οὐκ ηὐτομολήκαμεν, ἀλλ' ἡμᾶς ἡ πατρὶς ἔπεμψέ σοι, εἰ μὲν πείθοιο, μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα, εἰ δὲ μή, λάφυρα, ὥστ' εἰ καὶ νῦν ἔτι ὀργίζῃ, πρώτας ἡμᾶς ἀπόκτεινον. τί δακρύεις; τί δ' ἀποστρέφῃ; ἢ 9

1 *οὐδὲν μᾶλλον*] *οὐδέν* ⟨*τι*⟩ *μᾶλλον* v. Herw., at veteres quoque scriptores, Herod. Thuc. Plato *οὐδὲν μᾶλλον* et *οὐδέν* ⟨*τι*⟩ *μᾶλλον* promiscue usurpare solent 2 *πως*] *γὰρ* v. Herw. inter *καταλλαγῆναι* et *αἱ δὲ γυναῖκες* insertum in cod. *ὅτι οὕτω κακῶς ἐστασίαζον οἱ περὶ Κοριόλανον ὥστε μηδ' ὑπὸ τῶν κινδύνων καταλλαγῆναι.* cf. Nissen., *Krit. Unters.* p. 320 sq. 3 *δὲ*] ita cod. ut coniecerat Bk. *Οὐολουμνία* Bk., *οὐλουμνία* cod. 4 et 9 *Οὐετουρία* Bk., *βετουρία* cod. 6 ⟨*ἀλλὰ*⟩ ins. Gros. 9 *τε*] *δὲ* St., recte fortasse 13 *δακρύεις* restitui ex cod., *δ' ἀκούεις* Mai.

[Zonaras 7, 16, 7. 8 (2, 60, 7 sqq. B. = 2, 134, 20 sqq. D.)]

οὔτ' ἔτι κεκίνηντο οὔθ' ὑπὸ τῶν κινδύνων οἱ ἄνδρες τοῦ στασιάζειν ἐξίσταντο. αἱ δὲ γυναῖκες, ἥ τε γαμετὴ τοῦ Κοριολάνου Οὐολουμνία καὶ ἡ μήτηρ Οὐετουρίνα, καὶ τὰς λοιπὰς τὰς ἐπιφανεστάτας παραλαβοῦσαι, ἦλθον ἐς τὸ στρατόπεδον πρὸς αὐτὸν καὶ τὰ παιδία
18, 8 αὐτοῦ ἐπαγόμεναι. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι σιωπῶσαι ἐδάκρυον, ἡ δὲ Οὐετουρίνα "οὐκ ηὐτομολήκαμεν" ἔφη "τέκνον, ἀλλ' ἡ πατρὶς ἡμᾶς ἔπεμψέ σοι, εἰ μὲν πείθοιο, μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα, εἰ δὲ μή, λάφυρα. καὶ εἰ καὶ νῦν ἔτι ὀργίζῃ, πρώτας ἡμᾶς ἀπόκτεινον.

καὶ δὴ καὶ παρετάξαντο καὶ κατὰ τῶν Ῥωμαίων. | καὶ εἰ μὴ μετὰ συρραγῆς ἐκείνου τοῦ πολέμου | δραμοῦσαι κατεσχίσαντο τοὺς ἑαυτῶν
8 χιτῶνας, | γυμναί τε περιέστησαν ἡ σύζυγος καὶ μήτηρ, | ἡ Βετουρνία τε αὐτὴ καὶ Βολουμνία κλῆσιν, |

1ª *οὔτ'—οὔθ'* Dind., *οὐδ'—οὐδ'* BCAᶜ *οὔτ' ἔτι κεκίνηντο*] Zonaras Dionem non intellexit 4ª—8ª *Οὐετουρίνα* A(?), *Οὐετουρρίνα* BCᶜ 4ᵇ *συρραγῆς*] *συρραγὴν* Polak. 5ª *ἐπιφανεστάτας* BAᶜ, *ἐπιφανεστέρας* C 7ª *αὐτοῦ* BCᶜ, *αὐτῶν* A 10ª *πείθοιο* CA, *πύθοιο* B(?)ᶜ.

ἀγνοεῖς ὅπως τὰν τῇ πόλει ἡμεῖς τοι ἄρτι ὀδυρόμεναι ἐπαυσάμεθα, ἵνα σε ἴδωμεν; καταλλάγηθί τε οὖν ἡμῖν καὶ μηκέτι ὀργίζου τοῖς πολίταις τοῖς φίλοις τοῖς ἱεροῖς τοῖς τάφοις, μηδ' ἐπεσπέσῃς ἐς τὸ ἄστυ θυμῷ πολεμίῳ, μηδὲ ἐκπολιορκήσῃς τὴν πατρίδα, ἐν ᾗ καὶ ἐγεννήθης καὶ ἀνετράφης καὶ τὸ μέγα τοῦτο ὄνομα Κοριολανὸς ἐγένου. πείσθητί μοι, παιδίον, μηδέ με ἄπρακτον ἀποπέμψῃς,
10 ἵνα μὴ καὶ νεκράν με ὑπ' αὐτοχειρίας ἴδῃς." ταῦτ' εἰποῦσα ἀνέκλαυσε, καὶ τήν τε ἐσθῆτα καταρρηξαμένη καὶ τοὺς μαστοὺς προδείξασα τῆς τε γαστρὸς ἁψαμένη "ἰδού" ἔφη, "τέκνον, αὕτη σε ἔτεκεν, οὗτοί σε ἐξέθρεψαν." εἰπούσης δὲ αὐτῆς ταῦτα καὶ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ τά τε παιδία καὶ αἱ ἄλλαι γυναῖκες συνεθρήνησαν,
11 ὥστε καὶ ἐκεῖνον ἐς πένθος ἐμβαλεῖν. μόλις τέ ποτε ἀνενεγκὼν περιέπτυξε τὴν μητέρα, καὶ φιλῶν ἅμα αὐτὴν "ἰδού" ἔφη, "μῆτερ,

1 ὅπως] ὅπως ⟨ἔχοντα⟩? Bk. ὀδυρόμεναι Mai.; cod. secundum Mai. ὀδυρόμενοι, sec. v. Herw. ὀδυρόμεναι, sec. me οδυρόμενα 2 σε Mai., τε in cod. legere mihi visus sum τε οὖν cod., γοῦν Mai. 3 ἐπεσπέσῃς rescripsi ex cod. (ἐπεισπέσησ), cf. 56, 11, 4, ἐπεμπέσῃς Mai., ex quo ἐτ' ἐμπέσῃς Bk. 5 Κοριολανὸς Bk., in cod. leg. Mai. Κοριόλαις, v. Herw. Κοριόλα . ., ego κυριόλαος vel κυριόλβος 9 ἰδού cod. hic, sed ἴδε vs. 13 ἰδοὺ—ἰδοὺ Bk., ἴδε—ἴδε Dind., sane veri simile Dionem bis eadem forma usum fuisse, ἰδοὺ quoque 60, 16, 6 10 ἔτεκεν cod. ut coni. Gros., τέτοκεν Mai. 11 συνεθρήνησαν] ἀνεθρήνησαν Naber. coll. 74, 13, 4, at recte se habet συνεθρήνησαν confirmatum a Zonara 12 ἀνενεγκὼν] ita quoque 54, 16, 6; 60, 14, 2, quanquam Herod. 1, 116 (cuius loci me monuit Polak.) ἀνενειχθείς. Activa forma utitur Herod. 3, 22 13 περιέπτυξε cod. clare, περιεπτύξατο? Bk. sine causa ἰδοὺ] cf. ad vs. 9.

[Zonaras 7, 16, 8—10 (2, 60, 16 sqq. B. = 2, 134, 32 sqq. D.)]

fr. 18, 9 καταλλάγηθι καὶ μηκέτι ὀργίζου τοῖς πολίταις τοῖς φίλοις τοῖς ἱεροῖς τοῖς τάφοις, μηδὲ ἐκπολιορκήσῃς τὴν πατρίδα, ἐν ᾗ ἐγεννήθης καὶ ἐτράφης καὶ τὸ μέγα τοῦτο ὄνομα Κοριολᾶνος ἐγένου. μή με ἄπρακτον ἀποπέμψῃς, ἵνα μὴ καὶ νεκράν
fr. 18, 10 9 με αὐτοχειρίᾳ θεάσῃ." ἐπὶ τούτοις ἀνέκλαυσε, καὶ τοὺς μαστοὺς προδείξασα τῆς τε γαστρὸς ἁψαμένη "αὕτη σε ἔτεκεν" ἔφη "τέκνον, οὗτοί σε ἐξέθρεψαν." ἡ μὲν εἶπε ταῦτα, ἡ γαμετὴ δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ παιδία καὶ αἱ ἄλλαι γυναῖκες συνεθρήνησαν, ὥστε κἀκεῖνον εἰς πένθος κινῆσαι.
fr. 18, 11 μόλις δ' ἀνενεγκὼν περιέπλεξε τὴν μητέρα, καὶ
10 φιλῶν ἅμα "ἴδε" ἔφη "μῆτερ, πείθομαί σοι· σὺ

καὶ τοῦτον μόλις ἔπαυσαν τῆς κατὰ Ῥώμης μάχης, | ἡ Ῥώμη ἂν ἐπέγνωκε τιμᾶν τοὺς εὐεργέτας. | ἀλλὰ λιταῖς ταῖς τῆς μητρὸς παυσθεὶς καὶ τῆς συζύγου | πόλεμον μὲν κατέπαυσε τὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων, | αὐτὸς τοὺς Κοριόλους δὲ ἀφεὶς καὶ τοὺς Ῥωμαίους | πρὸς ἄλ-

2ª ἐκπολιορκήσῃς CA, ἐκπολιορκήσεις Bᶜ 7ª τε om. B 8ª ἔτεκεν ἔφη τέκνον CAᶜ, ἔτεκεν ὦ τέκνον ἔφη B 9ª γαμετὴ δὲ BCᶜ, δὲ γαμετὴ A.

πείθομαί σοι· σὺ γάρ με νικᾷς, καὶ σοὶ δὴ ταύτην τὴν χάριν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐχέτωσαν· ἐγὼ γὰρ οὐδ' ἰδεῖν αὐτοὺς ὑπομένω, οἵτινες τηλικαῦτα ὑπ' ἐμοῦ εὐεργετηθέντες τοιαῦτά με ἔδρασαν. οὔκουν οὐδ' ἀφίξομαί ποτε ἐς τὴν πόλιν· ἀλλὰ σὺ μὲν καὶ | ἀντ' p. 317 *ἐμοῦ τὴν πατρίδα ἔχε, ἐπειδὴ τοῦτο ἠθέλησας, ἐγὼ δὲ ἐκποδὼν ὑμῖν ἀπαλλαγήσομαι." ταῦτ' εἰπὼν ἀπανέστη· τῷ τε γὰρ δέει τῷ* 12 *τοῦ ὁμίλου καὶ τῇ αἰσχύνῃ τῶν ὁμοίων, ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπ' αὐτοὺς ἐπεστράτευσεν, οὐδὲ τὴν κάθοδον διδομένην οἱ ἐδέξατο, ἀλλ' ἐς τοὺς Οὐόλσκους ἀναχωρήσας ἐνταῦθα ἐξ ἐπιβουλῆς ἢ καὶ γηράσας ἀπέθανεν.* M. 33 (p. 148).

ὅτι Κάσσιος τοὺς Ῥωμαίους εὐεργετήσας ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων 19 *ἐθανατώθη· ὥστε καὶ ἐκ τούτου διαδειχθῆναι ὅτι πιστὸν οὐδὲν ἐν* a. u. 269 (485) *τοῖς πλήθεσιν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πάνυ σφίσι προσκειμένους οὐχ ἧττον τῶν τὰ μέγιστα ἀδικούντων ἀπολλύουσι· πρὸς μὲν γὰρ τὸ ἀεὶ παρὸν μεγάλους τοὺς αἰτίους τῶν ὠφελημάτων ἄγουσιν, ἐπειδὰν δέ σφας ἐκκαρπώσωνται, οὐδὲν ἔτ' αὐτοὺς οἰκειοτέρους τῶν ἐχθίστων νομίζουσι. τὸν γὰρ Κάσσιον καίπερ χαριζόμενόν σφισιν ὅμως ἐπ' αὐτοῖς οἷς ἐσεμνύνετο ἀπέκτειναν, καὶ ἔκδηλόν γε ὅτι ζηλοτυπηθεὶς ἀλλ' οὐκ ἀδικήσας τι ἀπώλετο.* M. 34 (p. 150).

οἱ γὰρ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀεὶ γιγνόμενοι ἐπειδὴ μηδένα ἄλλον 20

1 *δὴ* Bk., *δὲ* cod. 3 *με ἔδρασαν* cod., *μετέδρασαν* Mai. ex quo *μ' ἀντέδρασαν* Bk. 4 *καὶ* damnat v. Herw. 10 *γηράσας*] *γήρᾳ* v. Herw., *γηράσας* etiam Zonaras 18 *ἔκδηλόν γε*] an *ἔκδηλόν γε* ⟨*ἐποίησαν*⟩, cf. fr. 5, 3, vel *ἔκδηλον ἐγένετο*? 18—19 *ἀπώλετο οἱ γὰρ* coniunctim in cod. exaratum est.

[Zonaras 7, 16, 10—17, 1 (2, 61, 5 sqq. B. = 2, 135, 12 sqq. D.)]

γάρ με νικᾷς. καὶ σοὶ ταύτην τὴν χάριν πάντες ἐχέτωσαν· ἐγὼ γὰρ οὐδὲ ἰδεῖν αὐτοὺς ὑπομένω οἳ τηλικαῦτα παρ' ἐμοῦ εὐεργετηθέντες τοιαῦτά μοι ἀνταπέδωκαν, οὐδ' ἀφίξομαι εἰς τὴν πόλιν· ἀλλὰ σὺ μὲν ἀντ' ἐμοῦ τὴν πατρίδα ἔχε, ὅτι τοῦτο ἠθέλησας, ἐγὼ δὲ ἀπαλλαγήσο-
18, 12 μαι." ταῦτα εἰπὼν ἀπανέστη· καὶ οὐδὲ τὴν κάθοδον κατεδέξατο, ἀναχωρήσας δὲ εἰς τοὺς Οὐολούσκους ἐκεῖ γηράσας ἀπήλλαξεν.

17. Οἱ δὲ δήμαρχοι χώραν ἐκ πολεμίων προσκτηθεῖσαν Ῥωμαίοις a. u. 270 (484) ἀπῄτουν διανεμηθῆναι τῷ πλήθει· ὅθεν πρός ἀλλήλων τε καὶ πρὸς τῶν πολεμίων πολλὰ ἐκακώθησαν. οἱ γὰρ δυνατοὶ μὴ ἄλλως κατέχειν αὐ- fr. 20, 1 λην γῆν ἀπέδραμε τῇ λύπῃ βεβλημένος. | Tzetz. Chil. 6, 550—560. (cf. 3, 856—861). Vide H. Haupt. *Herm.* 14, 440.

1ª *ταύτην τὴν χάριν πάντες* BCᶜ, *πάντες τὴν χάριν ταύτην* A 7ª *οὐδὲ* BAᶜ, *ἰδοὺ* C.

τρόπον κατέχειν σφᾶς ἐδύναντο, πολέμους ἐκ πολέμων ἐξεπίτηδες ἐκίνουν, ὅπως πρὸς ἐκείνους ἀσχολίαν ἄγοντες μηδὲν περὶ τῆς γῆς πολυπραγμονῶσιν. M. 35 (p. 150).

3 οὕτω γοῦν ὑφ᾽ ἑκατέρου παρωξύνθησαν ὥστε καὶ τὴν νίκην a. u. 274 (480) ἔνορκον τοῖς στρατηγοῖς ὑποσχέσθαι· πρὸς γὰρ τὴν αὐτίκα ὁρμὴν κύριοι καὶ τῆς τύχης εἶναι ἐνόμισαν. M. 36 (ib.).

4 ὅτι ἔοικε τὸ πλεῖστον τοῦ ἀνθρωπίνου πρὸς μὲν τὸ ἀνθιστάμενον καὶ παρὰ τὸ συμφέρον φιλονεικεῖν, τοῖς δὲ ὑπείκουσι καὶ παρὰ δύναμιν ἀνθυπουργεῖν. M. 37 (p. 151) = Max. Confessor. flor. f. 189^r A (f. 125^r B) = Arsen. ap. Mai. fr. 115 (p. 561).

21 ὅτι οἱ Φάβιοι ἐπί τε τῷ γένει καὶ τῷ πλούτῳ ὅμοια τοῖς ἀρί- a. u. 276 (478) στοις φρονοῦντες ὡς τάχιστα αὐτοὺς ἀθυμοῦντας εἶδον· ὅταν γὰρ

fr. 20, 2 Planudeum eiectum. 4 ad fr. 20, 3 cf. Liv. 2, 45.
5 ἔνορκον] ἐνόρκους v. Herw. inutiliter, cf. e. gr. Zon. 7, 19, 7
11. 12 cf. exc. Val. 9 in. (in adn. crit. p. 59) τε om. cod. Vat., praebet exc. Val. — Ceterum inconcinne haec excerpta sunt.

[Zonaras 7, 17, 1—3 (2, 61, 16 sqq. B. = 2, 135, 24 sqq. D.)]

τοὺς δυνάμενοι, πολέμους ἐκ πολέμων ἐξεπίτηδες ἐκίνουν, ἵν᾽ αὐτοῖς ἀσχολούμενοι μηδὲν περὶ τῆς γῆς πολυπραγμονῶσι. χρόνῳ δέ ποτε ὑποτοπήσαντές τινες τὸ πραττόμενον, οὐκ εἴων καὶ ἄμφω τοὺς ὑπάτους ἢ στρατηγοὺς ὑπὸ τῶν δυνατῶν ἀποδείκνυσθαι, ἀλλ᾽ ἤθελον καὶ αὐτοὶ
2 τὸν ἕτερον ἐκ τῶν εὐπατριδῶν αἱρεῖσθαι. ὡς δὲ τοῦτο κατειργάσαντο, a. u. 273 (481) προείλοντο Σπούριον Φούριον, καὶ μετ᾽ ἐκείνου στρατευσάμενοι πάντα ἐφ᾽ ὅσα ὥρμησαν προθύμως κατέπραξαν. οἱ δὲ τῷ συνάρχοντι αὐτοῦ Φαβίῳ Καίσωνι συνεξελθόντες οὐ μόνον οὐκ ἐρρώσθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸ στρατόπεδον ἐκλιπόντες εἰς τὴν πόλιν ἦλθον καὶ ἐθορύβουν, ἕως οἱ Τυρ- a. u. 274 (480) σηνοὶ τοῦτο μαθόντες ἐπεχείρησαν αὐτοῖς. καὶ τότε μέντοι οὐ πρότερον ἐξῆλθον τῆς πόλεως πρὶν τῶν δημάρχων τινὰς συμφρονῆσαι τοῖς δυνατοῖς. cf. fr. 20, 3 ἠγωνίσαντο δὲ προθύμως, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν πολεμίων διέφθειραν, συχνοὶ δὲ καὶ αὐτῶν ἀπέθανον· ἔπεσε δὲ καὶ ὁ εἷς τῶν ὑπάτων ὁ Μάλιος. ὁ δὲ ὅμιλος στρατηγὸν τὸ τρίτον τὸν Μάλιον εἵλετο.

3 Καὶ πόλεμος αὖθις αὐτοῖς ἐπενήνεκτο πρὸς τῶν Τυρσηνῶν· ἀθυ- a. u. 276 (478) μοῦσι δὲ Ῥωμαίοις καὶ ἀποροῦσι πῶς τοῖς ἐχθροῖς ἀντικαταστῶσιν, οἱ fr. 21, 1. 2 Φάβιοι ἐπεκούρησαν. ἓξ γὰρ ὄντες καὶ τριακόσιοι, ὡς ἀθυμοῦντας εἶδον

3 τινες om. A καὶ ἄμφω om. sed add. in marg. a m^2 C 6—9 cf. Dionys. 9, 1, Schwegler 1, 513 sqq. 6 Φούριον Wolf., φρούριον BCA^c 9 Τυρσηνοὶ] cf. ad fr. 2, 4 14 Μάλιον] Zonarae error videtur; debebat Φάβιον
16 ἐχθροῖς BA^c, Τυρσηνοῖς C quod fortasse eo loco, quem hic Zonaras excerpit, in Dione fuit.

τινες ἐς πολλὰς ἅμα καὶ δυσχερεῖς πράξεις ἐμπέσωσιν, οὔτε τι βούλευμα πρός τε τὸ πλῆθος καὶ πρὸς τὸ ἀθρόον τῶν κινδύνων ἐξευρεῖν δύνανται, καὶ τῶν ἔργων καὶ τὰ πάνυ ῥᾴδια ἀπογιγνώσκουσι, κἀκ τούτου ταῖς τε γνώμαις καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς ταῖς δόξαις ἀναπίπτουσι καὶ τὰ πράγματα ἑκόντες ὡς καὶ μάτην πονήσοντες προΐενται, καὶ τέλος ἐπιτρέψαντές σφας τοῖς ἐκ τοῦ δαιμονίου παραλόγοις ἀναμένουσι πάνθ᾽ ὅσα ἂν ἡ συντυχία ἐνέγκῃ. M. 38 (p. 151).

ὅτι οἱ Φάβιοι ἓξ καὶ τριακόσιοι ὄντες ὑπὸ Τυρσηνῶν ἀνηρέθησαν· 2 a. u. 277 (477)
καὶ γάρ πως τὸ δι᾽ ἀνδρείας πίστιν ὀγκούμενον ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ θράσους πολλάκις φθείρεται, τό τε δι᾽ εὐτυχίαν αὐχοῦν ἐς τοὐναντίον ἐκφρονῆσαν ἐκπίπτει. M. 39 (ib.).

οὓς οἱ Ῥωμαῖοι μειζόνως ἢ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἀπογενομένων 3
καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ ἐπένθησαν. ἦν μὲν γὰρ ἐκεῖνος ἄλλως τε καὶ ἐν εὐπατρίδαις οὐ σμικρός, πρὸς δὲ δὴ τὴν ἀξίωσιν τό τε φρόνημα αὐτῶν πᾶσάν σφων ἀπολωλέναι τὴν ἰσχὺν ἐνόμιζον. καὶ διὰ τοῦτο τήν τε ἡμέραν ἐν ᾗ διεφθάρησαν ἐς τὰς μιαρὰς ἐνέγραψαν, καὶ τὰς πύλας δι᾽ ὧν ἐξεστράτευσαν ἐν ἀτιμίᾳ ἐποιήσαντο, ὥστε μηδένα δι᾽ αὐτῶν ἄρχοντα διιέναι. καὶ Τίτου Μενηνίου τοῦ στρατηγοῦ (ἐπὶ γὰρ τούτου τὸ πάθος ἐγένετο) κατηγορηθέντος ὕστερον

3 δύνανται Bk., δύναται cod. 4 γνώμαις—δόξαις] γνώμαις παρὰ τὸ εἰκὸς καὶ ταῖς δόξαις? Bk., γνώμαις καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς ⟨καὶ⟩ ταῖς δόξαις? Polak. 5 πονησόντες in cod. fuisse videtur ut coni. Bk., πονήσαντες Mai. 6 ἐπιτρέψαντες Mai., ἐπιθρέψαντες cod. 8 cf. exc. Val. 9 9 ἀνδρείας Bk., ἀνδρείαν cod. 11 τοὐναντίον Mai., τὸναντίον cod. 12 Exc. Val. ita incipit: ὅτι οἱ Φάβιοι ἐπί τε τῷ γένει καὶ τῷ πλούτῳ ὅμοια τοῖς ἀρίστοις φρονοῦντες ὑπὸ Τυρσηνῶν διεφθάρησαν ἓξ καὶ τ̅ ὄντες. οὓς οἱ Ῥωμαῖοι κ. τ. λ.

[Zonaras 7, 17, 3. 4 (2, 62, 14 sqq. B. = 2, 136, 18 sqq. D.)]

αὐτοὺς καὶ μήτε τι βουλευομένους λυσιτελὲς καὶ ἀπογινώσκοντας ἅπαντα, τὸν πρὸς τοὺς Τυρσηνοὺς ὑπεδέξαντο πόλεμον αὐτοὶ δι᾽ ἑαυτῶν προθυμηθέντες μαχέσασθαι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασι. καί τι χωρίον 4
καταλαβόντες ἐπίκαιρον ἐνετειχίσαντο, ὅθεν ὁρμώμενοι πάντα τὰ τῶν πολεμίων ἦγον, τῶν Τυρσηνῶν μηδὲ ἐς χεῖρας αὐτοῖς ἰέναι θαρρούντων, εἰ δὲ καί ποτε συμμίξειαν, ἐλαττουμένων παρὰ πολύ. προσλαβόμενοι δὲ a. u. 277 (477)
καὶ συμμάχους οἱ Τυρσηνοὶ ἐν ὑλώδει χωρίῳ ἐλόχησαν, καὶ ἀφυλάκτους ἐπελθόντας αὐτοῖς τοὺς Φαβίους ὑπὸ τοῦ πάντα νικᾶν περιεστοίχισαν καὶ πάντας ἐφόνευσαν. καὶ παντελῶς τὸ γένος αὐτῶν ἐξέλιπεν ἄν, εἰ μὴ εἷς τις οἴκοι κατελείφθη διὰ νεότητα, ἀφ᾽ οὗπερ αὖθις εἰσέπειτα ηὐξήθησαν.

4 ἐνετειχίσαντο recepi ex C, cf. Dio 43, 4, 5; 51, 25, 4; 54, 11, 2; 68, 9, 3, Thuc. 6, 90, 3, ἐτειχίσαντο BA[c].

ἐν τῷ δήμῳ ὅτι μήτ᾽ ἐκείνοις ἥμυνε καὶ μάχῃ μετὰ τοῦθ᾽ ἡττήθη, κατεψηφίσαντο. V. 9 (p. 578).

24, 5 Δίωνος ς′ βιβλίῳ ἐπειδὴ διῆρξεν, εἰσήγαγον καὶ χρημάτων a. u. 278 (476) ἐζημίωσαν, οὔτε περὶ τοῦ σώματος ἐς κίνδυνον καταστήσαντες .... Bekk. Anecd. p. 146 21.

---

1 *μήτ᾽ ἐκείνοις ἥμυνε* Val. (qui tamen *μὴ*, *μήτ᾽* Bk.), *μὴ μετ᾽ ἐκείνοις ἥμυσσε* vel *ἥμυασε* cod.

Fr. **24**, 5 quod de Camillo agere creditur nec agit (nam *ἐπειδὴ διῆρξεν* de Camillo qui, cum trib. mil. a. 361/393 fuisset, duobus annis post accusatus est, dici nequit et verba *εἰσήγαγον — καταστήσαντες*, quae ipsius Dionis sunt, discrepant a verbis fragmenti 24, 4 itidem Dioneis) hic coll. Liv. 2, 52, Dion. 9, 27 collocavi dubitans. Non obstat quod, teste fragm. 21, 3, Dio iam antea Menenii damnationem commemoraverat, nam prorsus eodem modo Dionysius (cf. 9, 23), obstat libri numerus, si sextum librum anno demum 305/449 incipere recte statuimus. verum ad ceteras accusationes tribunicias, quae multae in annalibus nostris inveniuntur, hoc fragmentum apte referri posse non videtur et libri numerus fortasse corruptus est. — Anno 331/423 tribuit v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 556 coll. Liv. 4, 40. 41.

3 *ἐπειδὴ διῆρξεν* Z. C. de Boer l. l. (ad fr. 13, 1) p. 46 coll. 40, 66, 5, *ἐπειδὴ ἦρξεν* cod., *ἐπεὶ διῆρξεν* Bk. 4 *καταστήσαντες* Bk., *καταστήσας* cod. — In media sententia orationem abrumpi punctis additis indicavi.

[Zonaras 7, 17, 5. 6 (2, 63, 5 sqq. B. = 2, 137, 1 sqq. D.)]

5 Τῶν δὲ Φαβίων οὕτω φθαρέντων οἱ Ῥωμαῖοι μάλα παρὰ τῶν Τυρσηνῶν ἐκακώθησαν. εἶτα πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους σπονδὰς ἐποιήσαντο, τραπόμενοι δ᾽ ἐπ᾽ ἀλλήλους ἔπραξαν πολλὰ καὶ δεινά, ὡς μηδὲ τῶν a. u. 281 (473) στρατηγῶν ἀποσχέσθαι τὸ πλῆθος. τούς τε γὰρ ὑπηρέτας αὐτῶν ἔπαιον καὶ τὰς ῥάβδους κατέκλων, αὐτούς τε τοὺς στρατηγοὺς ὑπ᾽ εὐθύνην ἦγον a. u. 283 (471) ἐπὶ πάσῃ προφάσει καὶ μείζονι καὶ ἐλάττονι. Ἄππιον οὖν Κλαύδιον καὶ παρ᾽ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἐς τὸ δεσμωτήριον ἐμβαλεῖν ἐβουλεύσαντο, ὅτι τε αὐτοῖς ἠναντιοῦτο εἰς ἅπαντα καὶ ὅτι τοὺς συστρατευσαμένους

6 αὐτῷ ἐδεκάτευσεν, ἐπειδὴ τοῖς Οὐολούσκοις ἐν μάχῃ ἐνέδοσαν. ἡ δεκάτευσις δὲ τοιόνδε τι ἦν. ὅτε τι οἱ στρατιῶται μέγα ἡμάρτησαν, ὁ στρατηγὸς εἰς δεκάδας αὐτοὺς ἀριθμῶν, ἕνα λαβὼν ἐξ ἑκάστης δεκάδος τὸν κλήρῳ λαχόντα θανάτῳ ἐκόλαζεν. ἀπελθόντα δ᾽ ἐκ τῆς ἀρχῆς τὸν Κλαύδιον εὐθὺς οἱ τοῦ πλήθους εἰς ἀγῶνα κατέστησαν, καὶ οὐ κατεψηφίσαντο μέν, τὴν ψῆφον δὲ ὑπερθέμενοι ἐς ἀνάγκην αὐτὸν αὐτοχειρίας κατέστησαν. καί τινες δὲ τῶν δημάρχων ἄλλα τε κατὰ τῶν εὐπατριδῶν συνέγραψαν καὶ τὸ ἐξεῖναι τῷ πλήθει καὶ καθ᾽ ἑαυτὸ συνιέναι καὶ ἄνευ ἐκείνων βουλεύεσθαι καὶ χρηματίζειν πάνθ᾽ ὅσα ἂν ἐθελήσῃ. κἄν τις

---

3 *τραπόμενοι* BC[c], *τρεπόμενοι* A 8 *συστρατευσαμένους* BC[c], *συστρατευομένους* A 9 *δεκάτευσις* CA[c], *δεκάτεσις* B 10 *ἡμάρτησαν* A, *ἡμάρτοσαν* CB[c] 11 *λαβων* B[c], *λαμβάνων* CA 14 *αὐτοχειρίας* CA[c], *αὐτοχειρία* B (*—ρίαν* man. rec.) 17 *βουλεύεσθαι* BC[c], *βουλεύσασθαι* A.

ὅτι οἱ εὐπατρίδαι φανερῶς μὲν οὐ πάνυ | πλὴν βραχέων ἐπι- 22 p. 318
θειάζοντές τινα ἀντέπραττον, λάθρᾳ δὲ συχνοὺς τῶν θρασυτάτων
ἐφόνευον. ἐννέα γάρ ποτε δήμαρχοι πυρὶ ὑπὸ τοῦ δήμου ἐδόθη-
σαν· ἀλλ' οὔτε τοῦτο τοὺς λοιποὺς ἐπέσχεν, πολλῷ ⟨τε⟩ πλείονα
ἐλπίδα οἱ μετὰ ταῦτα ἀεὶ δημαρχοῦντες ἐκ τῆς ἑαυτῶν φιλονεικίας
ἢ δέος ἐκ τῆς ἐκείνων συμφορᾶς λαμβάνοντες οὐκ ἠμβλύνοντο,
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μᾶλλον ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐθρασύνοντο· τούς τε γὰρ 2
ἀπολλυμένους ἐς δικαίωμα τῆς ὑπὲρ ἑαυτῶν τιμωρίας προεβάλ-
λοντο, καὶ αὐτοὶ μεγάλην ἡδονὴν ἐκ τοῦ καὶ παρὰ δόξαν ἀκινδύ-
νως περιέσεσθαι νομίζειν προσετίθεντο. ὥστε καὶ τῶν εὐπατριδῶν
τινάς, ἐπειδὴ μηδὲν ἄλλως ἤνυτον, ἐς τὰ τοῦ πλήθους νομίσματα
μεταστῆναι· τὴν γὰρ ταπεινότητα αὐτοῦ πολὺ . . . . . πρὸς τὰς
τῆς δημαρχικῆς ἰσχύος ἐπιθυμίας τῆς τῶν σφετέρων καλλωπισμά-
των ἀσθενείας ἐνόμιζον εἶναι, καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ δεύτερον καὶ
τρίτον ἐπὶ πλεῖόν τε ἔτι, καίπερ κωλυθὲν τό τινα ⟨δὶς⟩ τὴν ἀρ-
χὴν λαμβάνειν, συχνοὶ καὶ ἐφεξῆς ἐδημάρχουν. M. 40 (p. 152).
ὅτι ἐς τοῦτο ⟨ὁ⟩ ὅμιλος ὑπ' αὐτῶν τῶν εὐπατριδῶν προήχθη· 3
ὃ γάρ τοι ὑπὲρ ἑαυτῶν ἡγοῦντο ποιεῖν, τὸ πολέμους τινὰς ἀεὶ
παρασκευάζειν σφίσιν, ὅπως ὑπό γε τῶν ἔξωθεν κινδύνων σωφρονεῖν
ἀναγκάζωνται, τοῦτο θρασυτέρους αὐτοὺς ἀπειργάζετο· οὔτε γὰρ

3 ἐννέα Mai., ἐνέα cod. 4 οὔτε revocavi ex cod., οὐδὲ Mai. πολλῷ ⟨τε⟩ scripsi, πόλλα enotavi e cod., ἐπ' ἄλλα Mai., unde ἀλλὰ Bk., possis etiam πολύ ⟨τε⟩ vel ⟨καὶ⟩ πολλῷ (πολύ) πλείονα] πλείονα μὲν Mai., equidem μὲν non deprehendi 7 ἐπὶ cod. rectissime, ἔτι Gros. 12 locum lacunosam esse vidit Mai., explevitque probabiliter ⟨κρείττω⟩ vel ⟨ἱκανώτερον⟩ 15 ⟨δίς⟩ suppl. v. Herw., in cod. inter τινα et τὴν nihil fuit, ⟨πλεονάκις⟩ Bk. — Ceterum cf. Momms. *Staatsr.* 1², 504, 4 17 ⟨ὁ⟩ ins. Krebs. 20 ἀναγκάζωνται] ita scriptum fuisse videtur in cod. ut coniecerat Krebs., ἀναγκαῖον καὶ Mai.

[Zonaras 7, 17, 6. 7 (2, 64, 1 sqq. B. = 2, 137, 24 sqq. D.)]

ἐπ' αἰτίᾳ τινὶ παρὰ τῶν στρατηγῶν προστιμηθῇ, ἔκκλητον ἐπὶ τούτοις τὸν δῆμον δικάζειν ἔταξαν. καὶ τοὺς ἀγορανόμους δὲ καὶ τοὺς δημάρχους ἐπηύξησαν, ἵνα πλείστους τοὺς αὐτῶν προϊσταμένους ἔχωσι.

Πραττομένων δὲ τούτων οἱ εὐπατρίδαι φανερῶς μὲν οὐ πάνυ ἀντέ- 7 fr. 22, 1
πραττον πλὴν βραχέων, λάθρᾳ δὲ συχνοὺς τῶν θρασυτάτων ἐφόνευον.
ἀλλ' οὔτε τοῦτο τοὺς λοιποὺς ἐπέσχεν οὔθ' ὅτι ποτὲ ἐννέα δήμαρχοι
πυρὶ ὑπὸ τοῦ δήμου ἐδόθησαν. οὐ μόνον γὰρ οἱ μετὰ ταῦτα δημαρ-
χοῦντες οὐκ ἠμβλύνοντο, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐθρασύνοντο. εἰς τοῦτο ὑπὸ fr. 22, 3
τῶν εὐπατριδῶν προήχθη ὁ ὅμιλος. οὔτε γὰρ στρατεύειν ἐπείθοντο

1 προστιμηθῇ Dind., προστιμωθῇ CA[c], προστιμωρηθῇ B 5 θρασυτάτων CA[c], θρασυτέρων B 7 πυρὶ ὑπὸ τοῦ δήμου BC[c], ὑπὸ τοῦ δήμου πυρὶ A.

στρατεύειν, εἰ μὴ λάβοιεν ὧν ἑκάστοτε ἐπωρέγοντο, βουλόμενοι, καὶ ἀπροθύμως ὁπότε ἐξέλθοιεν ἀγωνιζόμενοι πάνθ᾽ ὅσ᾽ ἤθελον ἔπραττον. κἀν τούτῳ καὶ ἀληθῶς οὐκ ὀλίγοι τῶν πλησιοχώρων σφίσι, τῇ ἐκείνων διχοστασίᾳ πλέον ἢ τῇ ἑαυτῶν δυνάμει θαρσοῦντες, ἐνεωτέριζον. **M. 41 (ib.).**

a. u. 296 (458) **23** ὅτι οἱ *Αἴκουοι* τό τε Τούσκουλον λαβόντες καὶ Μᾶρκον Μινούκιον νικήσαντες ἐν φρονήματι ἐγένοντο, ὥστε καὶ τοῖς πρέσβεσι τοῖς τῶν Ῥωμαίων, οὓς ἐπὶ τῇ τοῦ χωρίου καταλήψει αἰτιώμενοί σφας ἔπεμψαν, πρὸς μὲν τὸ ἐπίκλημα μηδὲν ἀποκρίνασθαι, δρῦν δέ τινα διὰ τοῦ στρατηγοῦ σφων Κοιλίου Γράκχου δείξαντες πρὸς ἐκείνην, εἴ τι βούλοιντο, λέγειν αὐτοὺς κελεῦσαι. U[R] 1 (p. 373).

2 ὅτι πυθόμενοι οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Μινούκιον ἐν κοίλῳ τινὶ καὶ λοχμώδει τόπῳ μετά τινων ἀπειλῆφθαι, δικτάτορα ἐπ᾽ αὐτοὺς *Λούκιον Κοΐντιον*, καίπερ πένητα ὄντα, τό τε γήδιον, ὃ μόνον

3 *ἀληθῶς*] opponitur vanis instantium bellorum rumoribus a patriciis dispersis 4 *πλέον* recepi ex cod., *πλεῖον* Mai. 6 *Αἴκουοι*] huius populi nomen, quod admodum varie a scriptoribus Graecis scribitur, Dioni est *Αἴκουοι* hic et passim apud Zonaram. *Τούσκουλον*] ita Dio hic, 58, 24, 1; 78, 21, 4 et *Τουσκουλανοί* fr. 28, eadem forma Ptolem. 3, 1, 54 et Strabo 5, p. 237. 239 sed *Τοῦσκλον* ibid. p. 238. 239. *Τοῦσκλον* quoque Plut. *Cat.* 1, *Luc.* 39. 43, *Cic.* 40. 47 et *Τουσκλάνον* (*ager Tusculanus*) *Pomp.* 67. *Caes.* 41, *Τύσκλον* Dionys. 4, 45; 5, 21. 36. 76; 9, 71; 10. 22. 24; 11, 23 (*Τούσκλον* tamen 5, 21, 3 cod. Urb.), *Τύσκλος* St. Byz. *s. v.* *Μᾶρκον*] *Lucii* praenomen habet Minucius *Fast. Cap.*, Diod. 11, 88, Liv. 3, 25 sq., Val. Max. 2, 7, 7, Dionys. 10, 22 sq.; *Quinti* apud Ps.-Victorem (c. 17); cf. Flor. 1, 5 (11), 12. — Ceterum quod legimus Minucium victum iam fuisse cum legati mitterentur id eclogario deberi videtur 9 *ἐπίκλημα*] an *ἔγκλημα*? quamquam *ἐπίκλημα* poetae et Xen. *Oec.* 11, 4, cf. fr. 57, 75, Zon. 7, 18, 2 10 *Κοιλίου*] *Cloelius* Liv. 3, 25, Ps.-Victor 17, *Κοίλιος* Dionys. 10, 22 sqq. *Γράκχου* V, *δράκχου* BM *δείξαντες* Bk., *δείξαντος* VBM 13 *δικτάτορα* Bk., *δικτάτωρα* cod. 14 *Λούκιον Κοΐντιον* Val., *λούκονκοιντον* cod. cf. fr. 96, 1.

[Zonaras 7, 17, 7. 8 (2, 64, 12 sqq. B. = 2, 138, 5 sqq. D.)]

πολέμων ἐπικειμένων, εἰ μὴ ὧν ὠρέγοντο ἔτυχον, καὶ εἴ ποτε δ᾽ ἐξῆλθον, ἀπροθύμως ἐμάχοντο, εἰ μὴ πάνθ᾽ ὅσα ἐβούλοντο ἤνυσαν. κἀντεῦθεν πολλοὶ τῶν προσοίκων αὐτοῖς τῇ ἐκείνων διχοστασίᾳ ἢ τῇ ἑαυτῶν θαρροῦντες ἰσχύϊ ἐνεωτέρισαν.

fr. 23, 1 8 ὧν ἦσαν καὶ Αἰκουοί, οἳ Μάρκον Μινούκιον στρατηγοῦντα τότε
fr. 23, 2 νικήσαντες ἐφρονηματίσθησαν. μαθόντες δὲ τὸν Μινούκιον ἡττημένον οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ δικτάτορα Λούκιον Κοΐντιον εἵλοντο, πένητα μὲν ἄνδρα

1 *πολέμων* BC[c], *πολεμίων* A.

αὐτῷ ὑπῆρχεν, αὐτοχειρίᾳ τότε γεωργοῦντα, προεχειρίσαντο· ἔς τε γὰρ τὰ ἄλλα ὅμοιος τοῖς πρώτοις ἀρετὴν ἦν καὶ σωφροσύνῃ διέπρεπεν, καίτοι τὰς κόμας ἐς πλοκάμους ἀνιείς, | ἀφ᾽ οὗ δὴ καὶ Κιγκινᾶτος ἐπωνομάσθη. V. 10 (p. 578). f. 291

4 *Κιγκινᾶτος*] ita quoque Zonaras (nisi quod —*νάτος* uterque). — *Κικινᾶτος* (-*νάτος*) Diod. 12, 3; Dionys. 10, 5. 17. 23; 12, 2. Plut. *fort. Rom.* 3, Ioann. Antioch. fr. 48 M. = Suid. *s. v. Κύντιος* et *λυπρά*.

[Zonaras 7, 17, 8—18, 2 (2, 64, 19 sqq. B. = 2, 138, 13 sqq. D.)]

καὶ γεωργίᾳ συνεζηκότα, ἐς ἀρετὴν δὲ καὶ σωφροσύνην διαπρεπῆ, καίτοι
τὰς κόμας ἐς πλοκάμους ἀνιέντα, ὅθεν καὶ Κιγκινάτος ὠνόμαστο. οὗτος 9
οὖν δικτάτωρ προχειρισθείς, καὶ αὐθημερὸν ἐκστρατεύσας, καὶ τάχει σὺν ἀσφαλείᾳ χρησάμενος, καὶ τοῖς Αἰκουοῖς προσβαλὼν μετὰ τοῦ Μινουκίου, πλείστους μὲν διέφθειρε, τοὺς δ᾽ ἄλλους ἐζώγρησεν· οὓς ὑπὸ ζυγὸν δια-
γαγὼν ἀφῆκεν. ἡ δὲ πρᾶξις ἡ τοῦ ζυγοῦ τοιάδε τις ἦν. σταυροὺς δύο, 10
ὄρθια δηλαδὴ ξύλα διέχοντα ἀλλήλων, εἰς τὴν γῆν κατεπήγνυον, καὶ αὐτοῖς ἐπετίθουν ἐγκάρσιον ἕτερον, καὶ διὰ μέσου τούτων τοὺς ἁλόντας διῆγον γυμνούς· ὃ τοῖς μὲν δρῶσι λαμπρότητα, πολλὴν δ᾽ ἀτιμίαν τοῖς πάσχουσιν ἔφερεν, ὥστε τινὰς τοῦ τοιοῦτόν τι παθεῖν προαιρεῖσθαι θανεῖν. καὶ πόλιν δὲ αὐτῶν Κορούινον καλουμένην ἑλὼν ἐπανῆλθε, καὶ τὸν Μινούκιον διὰ τὴν ἧτταν τὴν στρατηγίαν ἀφείλετο, καὶ αὐτὸς ἀπέθετο τὴν ἀρχήν.

18. Οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι οἰκεῖον ἐσχήκασι πόλεμον, ὃς ἐκ δούλων a. u. 294 ? (460)
συνέστη καὶ φυγάδων τινῶν, οἳ νυκτὸς ἐπεξελθόντες ἐξαπιναίως τοῦ Κα-
πιτωλίου ἐκράτησαν. ὁ δ᾽ ὅμιλος καὶ τότε οὐ πρότερον ἐν τοῖς ὅπλοις
ἐγένετο πρίν τι πλέον σχεῖν τῶν εὐπατριδῶν. ἐπελθόντες δέ γε τοῖς cf. fr. 15c (?)
στασιάσασιν ἐκράτησαν μὲν αὐτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν σφετέρων ἀπέβαλον.
διὰ ταῦτα τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ διά τινα σημεῖα εὐλαβηθέντες 2
τῶν τε πρὸς ἀλλήλους ἀπηλλάγησαν ἐγκλημάτων καὶ τὴν πολιτείαν

2 *Κιγκινάτος* scripsi, *κινκινάτος* (an *κιννινάτος*?) C, corr. a m^2 in *κικινάτος*. eodem modo mox in eis quae post *ὠνόμαστο* ab ipso Zonara addita sunt: *οἷοι νῦν πολλοὶ περὶ τὰ βασίλεια· ἐκεῖθεν δὲ τοῦ κακοῦ παρεισφθαρέντος εἰς τὸ πολίτευμα καὶ ἁπανταχοῦ κιγκινάτους ἔστιν ὁρᾶν*, (at *Κικιννάτος* 7, 20, 3), *κικινάτος* et *κικινάτους* BA^c 4 *τοῦ* om. A 6 *ἡ* (alterum) om. A 8 *ἐπετίθουν* BC^c, *ἐτίθουν* A 11 *Κορούινον*] *Corbio* Liv. 2, 39, 4; 3, 28, 10. 30, 2. 66, 6 *Κορβιῶν* Dionys. 6, 3; 8, 19; 10, 24—30 (sed *Κορουιῶν* St. Byz. *s. v.* ex Dionysio) et *Κορβιντῶν* (*gen. pl.*) 5, 61, 3 15 *ἐπεξελθόντες* recepi ex B, *ἐπελθόντες* CA^c 17 *πρὶν* BA^c, *πλήν* C 14—18 Haec utrum a Zonara an a Dione ipso hoc loco enarrata sint, dubium. Herdonio duce arcem occuparunt exules a. a. u. 294/460 (cf. Liv. 3, 15 sqq., Dionys. 10,14 sqq.).

3 *ὅτι καὶ τὰ ἐν τοῖς στρατοπέδοις καὶ τὰ ἐν τῷ ἄστει ἐταράχθη·*
a. u. 305 (449) *οἵ τε γὰρ στρατευόμενοι φιλονεικίᾳ τοῦ μηδὲν τοῖς τὴν δυναστείαν*

1 *ἄστει* Gros., *ἄστυ* cod. 2 *γὰρ* cod. ut coniecerat Bk., *γε* Mai.

[Zonaras 7, 18, 2—6 (2, 66, 5 sqq. B. = 2, 139, 12 sqq. D.)]

a. u. 300 (454) ἰσωτέραν ποιήσασθαι ἐψηφίσαντο. καὶ τρεῖς ἄνδρας εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ παρ' ἐκείνοις ἔθη πεπόμφασι. καὶ κομισθέντων αὐτῶν τάς τε ἄλλας ἀρχὰς καὶ τὰς τῶν δημάρχων κατέλυσαν, καὶ
a. u. 303 (451) ἄνδρας ὀκτὼ ἐκ τῶν πρώτων ἀνθείλοντο, καὶ Ἄππιον Κλαύδιον Τίτον τε Γενούκιον ἀπέδειξαν κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον στρατηγοὺς αὐτοκρά-
3 τορας. καὶ νόμους αὐτοῖς συγγράψαι ἐπέτρεψαν, μηδεμίαν τε δίκην ἐφέσιμον ἀπ' αὐτῶν γενέσθαι προσεψηφίσαντο· ὃ πρώην οὐδενὶ τῶν ἀρχόντων πλὴν τῶν δικτατόρων ἐδέδοτο. ἦρξάν τε οὗτοι ἐφ' ἡμέραν ἕκαστος, ἐναλλὰξ τὸ πρόσχημα τῆς ἡγεμονίας λαμβάνοντες. καὶ νόμους συγγράψαντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐξέθηκαν· οἳ ἐπεὶ πᾶσιν ἤρεσαν, ἐς τὸν δῆμον εἰσήχθησαν, καὶ κυρωθέντες σανίσιν ἐνεγράφησαν δέκα· ὅσα γὰρ φυλακῆς ἐκρίθησαν ἄξια, ἐν σανιδίοις ἐθησαυρίζοντο.

a. u. 304 (450) 4 Ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὸν ἐνιαυτὸν ἀνύσαντες ἀφῆκαν τὴν ἀρχήν, ἕτεροι δ' αὖθις αἱρεθέντες δέκα ὥσπερ ἐπὶ καταλύσει τῆς πολιτείας χειροτονηθέντες ἐξώκειλαν. πάντες γὰρ ἅμα ἀπὸ τῆς ἴσης ἦρχον, καὶ νεανίσκους ἐκ τῶν εὐπατριδῶν θρασυτάτους ἐκλεξάμενοι πολλὰ δι' αὐτῶν ἐποίουν καὶ βίαια· ὀψὲ δέ ποτε ἐπ' ἐξόδῳ τοῦ ἔτους ὀλίγα ἄττα ἐν δύο σανίσι προσέγραψαν ἐς πάντα δὴ αὐτογνωμονήσαντες. ἀφ' ὧν οὐχ ὁμόνοια, ἀλλὰ καὶ διαφοραὶ μείζους Ῥωμαίοις γενήσεσθαι ἔμελλον.

5 Αἱ μὲν οὖν λεγόμεναι δώδεκα δέλτοι οὕτως τότε ἐγένοντο· οἱ δὲ νομοθέται ἐκεῖνοι οὐ μόνον ταῦτ' ἔπραξαν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς διελθόντος ἔτι τοῖς πράγμασιν ἐνέμειναν, βίᾳ τὴν πόλιν κατέχοντες, καὶ μηδὲ τὴν βουλὴν ἢ τὸν δῆμον ἀθροίζοντες, ἵνα μὴ συνελθόντες παύσωσιν αὐτούς. Αἰκουῶν δὲ καὶ Σαβίνων πόλεμον αἱρομένων κατὰ Ῥωμαίων, τότε τοὺς ἐπιτηδείους αὐτοῖς παρασκευάσαντες διεπράξαντο σφίσι τοὺς πολέμους ἐπιτραπῆναι. ἐκ γοῦν τῆς δεκαρχίας αὐτῶν Σερούιος μὲν Ὄππιος καὶ Ἄππιος Κλαύδιος κατὰ χώραν ἔμειναν, οἱ δὲ ὀκτὼ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐστράτευσαν.

fr. 23, 8 6 Πάντα μέντοι ἁπλῶς καὶ τὰ ἐν τῷ ἄστει καὶ τὰ ἐν τοῖς στρατο-

1 *ἰσώτεραν* A, *ἰσοτέραν* BC^c. — Dio *ἰσαίτεραν* scripserit cum Thuc. 8, 89, 2 7 *ἐφέσιμον* BC^c, *ἀφέσιμον* A 16 *εὐπατριδῶν* BA^c, *πατριδῶν* C 18 *δὴ* CA, *δὲ* B^c 27 *Σερούιος Ὄππιος*] *Sp. Oppius Cornicen* Liv. 3, 35, *Σπόριος Ἄππιος* Dionys. 10, 58; 11, 22.

ἔχουσι προχωρῆσαι καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ οἰκεῖα ἐθελονταὶ προΐεντο, καὶ ἐκεῖνοι οὐχ ὅτι τοῖς ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπολλυμένοις σφῶν ἔχαιρον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ πολλοὺς τῶν δραστηρίων τῶν τὰ τοῦ πλήθους πραττόντων ἐκ τρόπου δή τινος ἐπιτηδείου ἔφθειρον. κἀκ τούτου στάσις οὐ σμικρά σφων συνηνέχθη. M. 42 (p. 153).

1 *προχωρῆσαι* cod. clare, ut coniecerat Bk., *προσχαρῆσαι* Mai.

[Zonaras 7, 18, 7—10 (2, 67, 15 sqq. B. = 2, 140, 22 sqq. D.)]

πέδοις τετάρακτο, κἀντεῦθεν στάσις αὖθις συνηνέχθη. ἐμβαλόντες γὰρ εἰς τὴν τῶν Σαβίνων γῆν οἱ στρατιάρχαι Λούκιόν τινα Σίκιον, ἄκρον τε τὰ πολέμια καὶ ἐν τοῖς πρώτοις τοῦ ὁμίλου καταριθμούμενον, μεθ' ἑτέρων ὥς τι χωρίον καταληψόμενον ἔπεμψαν, καὶ διὰ τῶν συνεκπεμφθέντων αὐτῷ τὸν ἄνδρα διέφθειραν. λόγου δ' εἰς τὸ στρατόπεδον γεγονότος 7
ὡς παρὰ τῶν πολεμίων τοῦ ἀνδρὸς σὺν ἄλλοις ἀνῃρημένου, οἱ στρατιῶται ἀνελέσθαι τοὺς νεκροὺς ὁρμήσαντες οὐδὲν σῶμα τῶν ἐναντίων εὑρήκασι, συχνοὺς δὲ τῶν ὁμοφύλων, οὓς ὁ Σίκιος ἐπιθεμένους αὐτῷ ἀπέκτεινεν ἀμυνόμενος. ὡς οὖν κύκλῳ τε αὐτοῦ κειμένους καὶ τετραμμένους πρὸς αὐτὸν εἶδον, ὑπετόπησαν τὸ γενόμενον καὶ μέντοι καὶ ἐθορύβησαν· πρὸς δὲ τοῖς καὶ διά τι τοιοῦτον.

Λούκιός τις Οὐεργίνιος ἐκ τοῦ πλήθους ὢν καὶ θυγατέρα ἔχων 8
περικαλλῆ Λουκίῳ Ἰκιλλίῳ τῶν ὁμοίων αὐτῷ ἐκδώσειν ἔμελλε. ταύτης ὁ Κλαύδιος ἐρασθεὶς καὶ μὴ τυχών, παρεσκεύασέ τινας δουλαγωγῆσαι αὐτήν· καὶ δικαστὴς ἦν ἐκεῖνος. ἐλθὼν οὖν ὁ τῆς κόρης πατὴρ ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἐδικαιολογεῖτο. ὡς δὲ ὁ Κλαύδιος ταύτης κατεψηφίσατο καὶ τοῖς δουλαγωγοῦσιν αὐτὴν ἡ κόρη παρεδόθη καὶ οὐδεὶς ἐπήμυνεν, ὑπερήλγησεν ὁ ταύτης πατήρ, καὶ τὴν θυγατέρα κοπίδι διαχειρισάμενος πρὸς τοὺς στρατιώτας ὡς εἶχεν ἐξώρμησεν. οὓς οὐδὲ πρὶν εὖ διακειμένους οὕτως ἐτάραξεν ὥστε εὐθὺς ἐπὶ τὴν πόλιν πρὸς τὸν Κλαύδιον ἐπειχθῆναι. καὶ οἱ ἕτεροι δὲ οἱ ἐπὶ τοὺς Σαβίνους ἐστρατευμένοι, ἐπεὶ τοῦτ' ἔμαθον, τό τε τάφρευμα ἐξέλιπον, καὶ συμμίξαντες τοῖς λοιποῖς ἄνδρας εἴκοσιν ἑαυτῶν προεστήσαντο, καὶ οὐδὲν μικρὸν ἐλογίζοντο πρᾶξαι. καὶ τὸ ἄλλο δὲ πλῆθος τὸ ἐν τῇ πόλει προσεχώρησεν αὐτοῖς καὶ μετ' αὐτῶν ἐθορύβει.

Ἐν τούτοις ὁ μὲν Κλαύδιος φοβηθεὶς ἐκρύβη, Ὄππιος δὲ τήν τε 10

2 *στρατιάρχαι* CA, *στρατίαρχοι* B[c] *Σίκιον*] cf. Schwegler. 3, 50, Kempf. ad Val. Max. 3, 2, 24 6 *τῶν* inserui ex C, om. BA[c] 7 *ἀνελέσθαι* CA[c], *ἀνθελέσθαι* B 8 *αὐτῷ* Melber., *αὐτῶ* BCA[c] 10 *ὑπετόπησαν* BC[c], *ὑπετόπασαν* A 13 *Λουκίῳ Ἰκιλλίῳ* CA[c], *λουκιλλίω κιλλίω* B 25 *Ὄππιος* BA[c], *ὅπτιος* C.

[Zonaras 7, 18, 10—19, 2 (2, 68, 20 sqq. B. = 2, 141, 25 sqq. D.)]

βουλὴν ἤθροισε καὶ πέμψας ἐπύθετο τοῦ πλήθους τί βούλονται. οἱ δὲ τὸν Οὐαλλέριον Λούκιον καὶ τὸν Ὁράτιον Μάρκον, ἄνδρας ἐκ τῶν βουλευτῶν αὐτοῖς προσκειμένους, πεμφθῆναι σφίσιν ἐζήτουν, ὥς τι δι' ἐκείνων ἀποκρινούμενοι. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπέμφθησαν, φοβηθέντων τῶν δέκα ἀρχόντων, (ἤδη γὰρ πάντες παρῆσαν,) μὴ στρατηγοῖς αὐτοῖς κατ' αὐτῶν χρήσαιντο, ἔτι μᾶλλον ὠργίζοντο. φόβος οὖν τοῖς βουλευταῖς ἐνέπεσεν ἐντεῦθεν οὐ μέτριος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἀρχόντων
11 τόν τε Οὐαλλέριον σφίσι καὶ τὸν Ὁράτιον ἔπεμψαν. κἀκ τούτου συναλλαγῆς γενομένης τοῖς μὲν θορυβήσασιν ἄδεια τῶν πραχθέντων ἐδόθη καὶ ἡ δεκαρχία κατελύθη, αἱ δὲ ἐπέτειοι ἀρχαὶ αἵ τε λοιπαὶ καὶ αἱ τῶν δημάρχων ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς προνομίοις ἐπανῆλθον ἐφ' οἷσπερ ἦσαν καὶ πρότερον. ἀποδειχθέντες δὲ ἄρχοντες ἄλλοι τε καὶ Οὐεργίνιος τὸν μὲν Ὄππιον τόν τε Κλαύδιον εἰς δεσμωτήριον ἐνέβαλον, οἳ πρὶν εὐθυνθῆναι ἑαυτοὺς διεχειρίσαντο, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐγράψαντο καὶ ἑλόντες ἐξήλασαν.

19. Οἱ δ' ὕπατοι, (τότε γὰρ λέγεται πρῶτον ὑπάτους αὐτοὺς προσαγορευθῆναι, στρατηγοὺς καλουμένους τὸ πρότερον· ἦσαν δὲ Οὐαλλέριος καὶ Ὁράτιος,) καὶ τότε καὶ μετέπειτα τῷ πλήθει προσέκειντο καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἢ τοὺς εὐπατρίδας ἐκράτυναν. ἐλαττούμενοι οὖν οἱ εὐπατρίδαι οὔτε ῥᾴδιον συνελέγοντο οὔτε τὰ πράγματα ἐπ' αὐτοῖς ἐποίουν παντάπασιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δημάρχους οἰωνοσκοπίᾳ ἐν συλλόγοις χρῆσθαι
12 δεδώκασιν· ὃ λόγῳ μὲν τιμὴν αὐτοῖς ἔφερε καὶ ἀξίωμα, (μόνοις γὰρ τοῦτο ἐκ τοῦ πάνυ ἀρχαίου τοῖς εὐπατρίδαις ἐπετέτραπτο,) ἔργῳ δὲ κώλυμα ἦν, ἵνα μὴ ῥᾳδίως οἱ δήμαρχοι καὶ τὸ πλῆθος ὅσα βούλοιντο πράττοιεν, ἀλλὰ προφάσει τῆς οἰωνοσκοπίας ἔστιν οὗ ἐμποδίζοιντο. ἀχθόμενοι δὲ τοῖς ὑπάτοις οἵ τε εὐπατρίδαι καὶ ἡ βουλή, ὡς τὰ τοῦ πλήθους φρονοῦσιν, οὐκ ἐψηφίσαντο σφίσι τὰ ἐπινίκια, πόλεμον ἑκατέρου νικήσαντος, οὐθ' ἡμέραν ἑκάστῳ ἀπένειμαν, ὥσπερ εἴθιστο. τὸ μέντοι πλῆθος ἐπὶ δύο τε ἡμέρας ἑώρτασε καὶ τοῖς ὑπάτοις τὰ νικητήρια ἐψηφίσαντο.

---

4 *ἀποκρινούμενοι* BC[c], *ἀποκρινόμενοι* A 12 *δὲ* BC[c], *τε* A 15 *ὑπάτους αὐτοὺς* CA[c], *αὐτοὺς ὑπάτους* B 21 *τοῦτο* BC[c], *τούτου* A 22 *ἐπετέτραπτο* CA[c], *ἐπετράπετο* B 27 *οὐθ'*] *οὐδ'* Dind. *οὐθ'—εἴθιστο*] cf. Liv. 3, 63, 5.

RELIQUIAE LIBRI VI.

[Zonaras 7, 19, 3—7 (2, 70, 8 sqq. B. = 2, 143, 3 sqq. D.)]

Οὕτως οὖν ἐς διαφορὰς τῶν Ῥωμαίων ἐλθόντων οἱ ἐναντίοι σφίσιν 3
ἀναθαρσήσαντες ἐπῄεσαν αὐτοῖς. τῷ δ' ἑξῆς ἔτει Μάρκου Γενουκίου καὶ a. u. 309 (445)
Γαΐου Κουρτίου ὑπατευόντων ἐπ' ἀλλήλους ἐτράποντο. οἵ τε γὰρ τοῦ
πλήθους καὶ ὑπατεύειν ἤθελον, ἐπείπερ ἐδημάρχουν οἱ εὐπατρίδαι πρὸς
αὐτοὺς μεθιστάμενοι, καὶ οἱ εὐπατρίδαι λίαν τῆς ὑπάτου ἀρχῆς περι-
είχοντο. καὶ πολλὰ κατ' ἀλλήλων καὶ βίαια ἔλεγόν τε καὶ ἔπραττον.
ἵνα δὲ μὴ πρός τι χεῖρον χωρήσωσι, τοῦ μὲν ἔργου τῆς ἡγεμονίας οἱ 4
δυνατοὶ αὐτοῖς παρεχώρησαν, τοῦ δὲ ὀνόματος οὐ μετέδωκαν, ἀλλ' ἀνθ'
ὑπάτων χιλιάρχους ὠνόμασαν, ἵνα μὴ τὸ τῆς κλήσεως ἔντιμον τῷ σύρ-
φακι ὁμίλῳ καταρρυπαίνοιτο. καὶ τρεῖς ἀφ' ἑκατέρων χιλιάρχους ἀντὶ
τῶν δύο ὑπάτων αἱρεῖσθαι συνέδοξεν. οὐ μέντοι τὸ τῶν ὑπάτων ἐξέλιπε
τέλεον ὄνομα, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ὕπατοι καθίσταντο, ποτὲ δέ γε χιλίαρχοι.
οὕτω μὲν οὖν ταῦτα παραδέδοται γίνεσθαι, καίτοι οὐ μόνον τῶν ὑπάτων 5
δικτάτορας ἀνειπόντων, καὶ ταῦτα πολὺ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης ἐλαττουμένων,
ἀλλὰ καὶ χιλιάρχων τοῦτο πεποιηκότων ἐνίοτε· λέγεται δὲ ὅτι οὐδεὶς
τῶν χιλιάρχων, καίτοι πολλῶν πολλάκις νικησάντων, ἐπινίκια ἔπεμψεν.

Οἱ μὲν οὖν χιλίαρχοι οὕτω τότε ᾑρέθησαν, οἱ δὲ τιμηταὶ τῷ ἐχο- 6 a. u. 311 (413)
μένῳ ἔτει Βαρβάτου καὶ Μάρκου Μακρίνου ὑπατευόντων κατεδείχθησαν·
καὶ ᾑρέθησαν Λούκιός τε Παπείριος καὶ Λούκιος Σεμπρώνιος. κεχειρο-
τόνηντο δὲ ὅτι οἱ ὕπατοι ἀδύνατοι ἐπὶ πάντας διὰ τὸ πλῆθος ἐξαρκεῖν
ἦσαν· τὰ γὰρ τοῖς τιμηταῖς ἀπονεμηθέντα προνόμια ἐκεῖνοι μέχρι τότε
ἐποίουν. δύο τε ἦσαν οἱ τιμηταὶ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκ τῶν εὐπατριδῶν.
ἦρχον δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ τελευταῖα ἐπὶ πενταετίαν, ἐν δὲ τῷ 7

3 *Γαΐου Κουρτίου*] *P. Curatius* Liv. 4, 1 (sed *T. Curiacius* Cassiod.), *Γάιος Κοίντιος* Dionys. 11, 53, uterque librariorum incuria, *Ἀγρίππας Κόρτιος Χίλων* Diod. 12, 31, *Philo* (sexto casu) *Chron.* a. 354   *ἐπ' ἀλλήλους* BC^c, *ἐπαλλήλοις* A   11 *μέντοι* BA^c, *μὲν* C (*τοι* add. m^2)   13 *οὖν* A, om. BC^c *γίνεσθαι*] excidítne aliquid?   18 *Μακρίνου*] *Macerinus* Liv. 4, 8, *Chron.* a. 354 (ad a. u. 307 uterque vitiose *Macrinus*), *fast. Cap.* a. u. 387, *Μακερῖνος* Dionys. 7, 1 (*καμερῖνος* codd.); 11, 63, Diod. 12, 36 (*Μακέρνος* 12, 33 vitiose), *Μακρίνου Chron. Pasch.* semper ut *Macrino* semper *Fasti Hydat.*   *κατεδείχθησαν* CA^c, *κατεκρίθησαν* B   19 *Παπείριος* BA^c, *ταπείριος* C   *Σεμπρώνιος* BA^c, *σεμπρώριος* C (*νι* super *ρι* add. m^2)   20 *πάντας*] *πάντα*?   23 – p. 68, 2 cf. de Boor, *fast. Cens.* p. 40.

[Zonaras 7, 19, 7—20, 2 (2, 71, 11 sqq. B. = 2, 144, 3 sqq. D.)]

μέσῳ χρόνῳ ἐπὶ τρεῖς ἐξαμήνους· καὶ ἐγένοντο τῶν ὑπάτων μείζους, καίτοι μέρος τῆς ἐκείνων λαβόντες ἀρχῆς. ἐξῆν δὲ αὐτοῖς τάς τε προσόδους τὰς κοινὰς ἐκμισθοῦν, καὶ τῶν ὁδῶν καὶ τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῆς ἑκάστου εὐπορίας διατελεῖν, καὶ τὸν βίον τῶν πολιτῶν ἐπισκοπεῖν τε καὶ ἐξετάζειν, καὶ τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου ἐς τὰς φυλὰς καὶ ἐς τὴν ἱππάδα καὶ ἐς τὴν γερουσίαν ἐγγράφειν, καθὼς ἑκάστοις προσήκειν ἐνομίζετο, τοὺς δ' οὐκ εὖ βιοῦντας ἁπανταχόθεν ὁμοίως ἀπαλείφειν· ὃ μεῖζον πάντων ἦν τῶν τοῖς ὑπάτοις
8 καταλειφθέντων. πίστεις δ' ἐνόρκους ἐφ' ἑκάστῳ πεποίηντο ὡς οὔτε πρὸς χάριν οὔτε πρὸς ἔχθραν τι ποιοῦσιν, ἀλλ' ἐξ ὀρθῆς γνώμης τὰ συμφέροντα τῷ κοινῷ καὶ σκοποῦσι καὶ πράττουσι. καὶ τὸν δῆμον ἐπί τε νόμων εἰσφοραῖς καὶ τοῖς ἄλλοις συνήθροιζον, καὶ τῷ τῶν μειζόνων ἀρχῶν κόσμῳ πλὴν ῥαβδούχων ἐχρῶντο. τοιαύτη ἡ τῶν τιμητῶν ὑπῆρχεν ἀρχή. τῶν μέντοι μὴ ἀπογραψαμένων τὰς οὐσίας ἐν ταῖς ἀπογραφαῖς καὶ ἑαυτούς, τὰς μὲν οὐσίας οἱ τιμηταί, αὐτοὺς δ' ἐκείνους οἱ ὕπατοι
9 ἐπίπρασκον. χρόνῳ μὲν οὖν τινι ταῦθ' οὕτως ἐπράχθη, ὕστερον δὲ τὸν ἅπαξ τῇ βουλῇ καταλεχθέντα διὰ βίου βουλεύειν ἔδοξε, μηδ' ἀπαλείφεσθαι, εἰ μή τις ἀδικήσας καὶ κριθεὶς ἠτίμωτο ἢ κακῶς ζῶν ἠλέγχθη· τοὺς γὰρ τοιούτους ἀπήλειφον καὶ ἀντ' αὐτῶν ἑτέρους ἐνέγραφον.
10 τῶν δὲ προσκαίρως ἀρχόντων πρεσβεῖα μὲν ἐδέδοτο τοῖς δικτάτορσι, δευτερεῖα δέ γε τοῖς τιμηταῖς, ἡ δὲ τρίτη τάξις τοῖς ἱππάρχοις νενέμητο· καὶ οὕτω ταῦτα ἐτέτακτο, κἂν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἦσαν κἂν ἀπηλλάγησαν. εἰ γάρ τις ἐκ μείζονος ἀρχῆς εἰς ὑποδεεστέραν κατέστη, τὸ τῆς προτέρας ἀξίωμα εἶχεν ἀκέραιον. εἷς δέ τις, ὃν πρίγκιπα μὲν τῆς γερουσίας ὠνόμαζον, (λέγοιτο δ' ἂν καθ' Ἕλληνας πρόκριτος), συμπάντων προεῖχε τὸν χρόνον ὃν προεκρίνετο, (οὐ γὰρ διὰ βίου τις ἐς τοῦτο προεχειρίζετο), καὶ προέφερε τῶν ἄλλων τῷ ἀξιώματι, οὐ μὴν καὶ δυνάμει ἐχρῆτό τινι.

20. Χρόνον μὲν οὖν τινα εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς
a. u. 311 (443) περιοίκους ἦγαγον· εἶτα λιμοῦ ἐπικρατήσαντος, ὥστε τινὰς καὶ ἐς τὸν
ποταμὸν ἑαυτοὺς ἐμβαλεῖν μὴ φέροντας τὸν λιμόν, ἐστασίασαν. οἱ μὲν
γὰρ τοὺς εὐπόρους ὡς περὶ τὸν σῖτον κακουργοῦντας ἐν αἰτίᾳ πεποίηντο,
2 οἱ δὲ τοὺς πένητας ὡς τὴν γῆν μὴ βουλομένους ἐργάζεσθαι. ἰδὼν δὲ
a. u. 315 (439) τοῦτο Σπούριος Μάλλιος, ἀνὴρ ἱππεὺς πλούσιος, τυραννίδι ἐπικεχείρηκε,

6 *φυλὰς* CA^c, *φυλακὰς* B *ἐς* (tert.) addidi ex C, om. BA^c 10 *ἐξ—γνώμης*] scripsitne Dio certe *ἀπὸ* (?) *— τῆς γνώμης*? cf. fr. 57, 29; 38, 18, 2; 38, 42, 4; 44, 23, 2, Dem. 18, 298 14 *ἀπογραφαῖς* BA^c, *γραφαῖς* C 17 *βουλεύειν* CA^c, *δουλεύειν* B 20 *μὲν* om. B *ἐδέδοτο* B, *ἐδέδοκτο* C, *ἐδίδοτο* A^c 26 *προεκρίνετο* BA^c, *προεχειρίζετο* C *ἐς* C, *εἰς* BA^c 29 *ἐς* B, *εἰς* CA^c 33 *Μάλλιος* hic et infra BC^c, *Μάλιος* A. *Maelii* nomen apud Diodorum *arg.* libri 12

ὅτι πρὸς Φαλίσκους οἱ Ῥωμαῖοι πολλὰς μάχας μαχεσάμενοι καὶ πολλὰ καὶ παθόντες καὶ δράσαντες τῶν μὲν πατρίων ἱερῶν 24, 1 a. u. 326 (428)

Fr. **24**, 1 (M. 43) post fr. **23**, 5 a Bk. editum huc revocavi. In cod. reperitur inter fr. **23**, 3 (M. 42) et **23**, 4 (M. 44). Addito in marg. *a. a. u.* 359 Bk. Gros. secutus indicavit hic agi de Iunone Veientana Romam translata, Liv. 5, 22. Melius sane ad lectisternia a. 355/399 primum instituta rettulissent, Liv. 5, 13. Nihil tamen magno opere obstare videtur quominus servato ordine excerptorum adscribamus a. 326/428, cf. Liv. 4, 30, 9. Cum Faliscis iam tum bella gesta erant, Liv. 4, 18. 21; suspicor tamen *Φαλίσκους* eclogario deberi, cum Dio haec de Fidenatibus vel Veientibus dixisset, cf. Liv. 4, 32 in.

1 *πρὸς Φαλίσκους*] ita cod. omisso *τοὺς*, quod inde a Maio addi solet. — Oppidum *Falerii* Graecis plerisque *Φαλέριοι*, oppidani *Falisci Φαλίσκοι* nisi quod Graeci auctores nonnulli ut Strabo 5, 2, 9 p. 226 et Plut. *Cam.* 2. 10 a natione *τῶν Φαλίσκων* distinguunt Faleriorum incolas *τοὺς Φαλερίους*, cf. Dionys. 13, 1, Steph. Byz. *s. v. Φαλέριον*. Vide C. I. L. 11 p. 465.

[Zonaras 7, 20, 2—4 (2, 73, 3 sqq. B. = 2, 145, 18 sqq. D.)]

καὶ σῖτον ἐκ τῆς περιχώρου πριάμενος πολλοῖς μὲν ἐπευωνίζων πολλοῖς δὲ καὶ προῖκα ἐδίδου, κἀκ τούτου συχνοὺς προσοικειωσάμενος, ὅπλα τε ἐπορίσατο καὶ φρουρούς· καὶ ἐκράτησεν ἂν τῆς πόλεως, εἰ μὴ Μινούκιος Αὐγουρῖνος, ἀνὴρ εὐπατρίδης, ἐπὶ τῇ σιτοδοσίᾳ τεταγμένος καὶ αἰτιώμενος ἐπὶ τῇ σιτοδείᾳ, εἰσήγγειλε τῇ βουλῇ τὸ πραττόμενον. ἡ δὲ γερουσία 3
μαθοῦσα τὸ μήνυμα δικτάτορα παραυτίκα ἐν τῷ συνεδρίῳ ἀνεῖπε τὸν Κυΐντιον τὸν Λούκιον τὸν Κικινάτον καὶ ταῦτα παρήλικα ὄντα· ὀγδοηκοντούτης γὰρ ἦν. κἀκεῖ τὴν ἡμέραν πᾶσαν ἀνάλωσαν συγκαθήμενοι, ὥς τι δὴ βουλευόμενοι, ἵνα μὴ τὸ γεγονὸς ἐκφοιτήσῃ. νυκτὸς δ' ὁ δικτάτωρ τὸ Καπιτώλιον καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπικαιρότατα διὰ τῶν ἱππέων προκαταλαβών, ἕωθεν ἐπὶ τὸν Μάλλιον ἔπεμψε Γάιον Σερουίλιον τὸν ἵππαρχον, ὡς δι' ἄλλο τι ἐκεῖνον μετακαλούμενος. ὁ δέ, ὑποτοπήσαντός 4
τι τοῦ Μαλλίου καὶ διαμέλλοντος, δείσας μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐξαρπασθῇ, (ἤδη γὰρ συνέτρεχον,) ἔκτεινε τὸν ἄνδρα, ἢ αὐτογνωμονήσας ἢ τοῦτο κεκελευσμένος πρὸς τοῦ δικτάτορος. θορυβηθέντος δ' ἐπὶ τούτῳ τοῦ πλήθους ὁ Κυΐντιος δημηγορήσας καὶ σῖτον σφίσι παρασχὼν καὶ μή τινα ἕτερον ἢ κολάσας ἢ ἐπαιτιασάμενος τὸν θόρυβον ἔπαυσε.

Μάλιος L, *Μάνλιος* cet., 12, 37 *Μαίνιος* P, *Μάνιος* cet. (cf. 14, 90 *Μενελαῖος* A, *Μελαῖος* cet.), apud Dionysium libro 12 *Μάλλιος* et *Μάλιος*, apud Plutarchum *Μάλλιος* (*Brut.* 1). Fuitne ubique *Malλιος*?

2 *προσοικειωσάμενος* BA[c], *προσοκοιωσάμενος* C 3 *ἐπορίσατο* BA[c], *ἐφρουρήσατο* C *Μινούκιος* BC[c], *μονούκιος* A 4 *Αὐγουρῖνος* BA[c], *ἀγουρῖνος* C (corr. in *αὐγ.* a. m[2]) 7 *Κικινάτον* BA[c], *Κικιννάτον* C, cf. ad 7, 17, 9 11 *προτακαλαβών* CA[c], *καταλαβών* B *Γάιον*] *Gaius* Liv. 4, 13. 14, Cic. *Cat. Mai.* 16, 56, *Quintus* Cic. *Catil.* 1, 1, 3, Aug. *de civ. dei* 3, 17, *Marcus* Cic. *de domo* 32, 86 15 *κεκελευσμένος* BC[c], *κεκελευσμένοι* A 16 *Κυΐντιος* CA[c], *κυίντινος* B.

ὠλιγώρησαν, πρὸς δὲ τὰ ξενικὰ ὡς καὶ ἐπαρκέσοντά σφισιν ὥρμησαν. p. 223 φιλεῖ γάρ πως τὸ ἀνθρώπειον ἐν ταῖς | συμφοραῖς τοῦ μὲν συνήθους, κἂν θεῖον ᾖ, καταφρονεῖν, τὸ δὲ ἀπείρατον θαυμάζειν. παρ' ἐκείνου μὲν γὰρ ἅτε μηδὲν ἐς τὸ παρὸν ὠφελεῖσθαι νομίζοντες οὐδὲ ἐς τὸ ἔπειτα χρηστὸν οὐδὲν προσδέχονται, παρὰ δὲ δὴ τοῦ ξένου πᾶν ὅσον ἂν ἐθελήσωσιν ὑπὸ τῆς καινοτομίας ἐλπίζουσιν. M. 43 (p. 153).

23, 4 a. u. 336 (418) ἐς γὰρ τοῦτο φιλοτιμίας κἀκ τούτου καὶ φιλονεικίας ἀλλήλοις ἀφίκοντο, ὥστε μηκέτι καθ' ἓν πάντας, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀλλ' ἐκ περιτροπῆς ἰδίᾳ ἕκαστον αὐτῶν ἄρχειν, ἀφ' οὗ οὐδὲν χρηστὸν ἐγίγνετο· τό τε γὰρ οἰκεῖον, οὐ τὸ κοινὸν ἑκάστου αὐτῶν σκοποῦντος, καὶ βλαβῆναί πῃ τὸ δημόσιον μᾶλλον ἢ τὸν συνάρχοντα εὐδοκιμῆσαι ἐθέλοντος, πολλὰ καὶ δυσχερῆ συνέβαινεν. M. 44 (ib.).

5 ὅτι δημοκρατία ἐστὶν οὐ τὸ πάντας τῶν αὐτῶν ἁπλῶς τυγχάνειν, ἀλλὰ τὸ ⟨τὰ⟩ κατ' ἀξίαν ἕκαστον φέρεσθαι. M. 45 (p. 154).

6 ἂν St., οὖν cod. 8 hoc de tribunis militum consulari potestate a. 336/418 dictum est, Liv. 4, 45. 7 et 46, 3 sqq. vidit quoque Gros. 14 haec in oratione cuiusvis optimatium dici potuerunt, e. gr. Appii Claudii Liv. 5, 3 sqq., nisi Dioni ipsi adscribere malis. 15 ⟨τὰ⟩ ins. Bk.

[Zonaras 7, 20, 5—7, (2, 74, 1, sqq. B. = 2, 146, 12 sqq. D.)]

5 Πολέμων δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ διαφόρων ἐθνῶν ἐπενηνεγμένων, τοὺς μὲν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐνίκησαν, τοῖς δὲ Τυρσηνοῖς ἐπὶ μακρὸν ἐπολέμησαν. a. u. 340 (414) Ποστουμίου δὲ νενικηκότος τοὺς Αἰκουοὺς καὶ μεγάλην πόλιν ἑλόντος αὐτῶν, ὅτι μήτ' ἐκείνην οἱ στρατιῶται εἰς προνομὴν ἐξεχωρήθησαν μήτε τι τῆς λείας αἰτήσαντες ἔλαβον, τόν τε ταμίαν τὸν διατιθέμενον αὐτὴν περιστάντες ἐφόνευσαν καὶ τὸν Ποστούμιον ἐπιτιμῶντα αὐτοῖς ἐπὶ τούτῳ καὶ ζητοῦντα τοὺς αὐτόχειρας προσαπέκτειναν, καὶ τὴν χώραν οὐ τὴν αἰχμάλωτον μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν προσένειμαν ἑαυτοῖς τὴν ἐν τῷ δημοσίῳ τότε τυγχάνουσαν. 6 κἂν ἐπὶ πλεῖστον ἡ στάσις διήρκεσεν, εἰ μὴ πόλεμος αὖθις Ῥωμαίοις παρὰ τῶν Αἰκουῶν ἐπενήνεκτο. φοβηθέντες γὰρ διὰ τοῦτο ἡσύχασαν, καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν φόνων εἰς ὀλίγους ἐλθοῦσαν ὑπέμειναν, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους στρατεύσαντες μάχῃ αὐτοὺς νενικήκασι. διὸ τήν τε λείαν αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ διέδοσαν καὶ a. u. 348 (406) μισθὸν τοῖς πεζοῖς, εἶτα καὶ τοῖς ἱππεῦσιν ἐψηφίσαντο· ἄμισθοι γὰρ μέχρι τότε καὶ οἰκόσιτοι ἐστρατεύοντο· τότε δὲ πρῶτον μισθοφορεῖν ἤρξαντο.

7 Πολέμου δὲ αὐτοῖς πρὸς Οὐιέντας συστάντος, ἕως μὲν κατὰ σφᾶς ἐπολέμουν ἐκεῖνοι, πολλάκις αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν, καὶ ἐς πολιορ-

2 *Τυρσηνοῖς*] cf. ad fr. 2, 4 4 *ὅτι—ἐξεχωρήθησαν*] cf. VV. LL. ex pandectis apud Steph. Thes. *s. v.* *ἐξεχωρήθησαν* CA[c], *ἐχωρήθησαν* B 6 *αὐτὴν* BA[c], *αὐτῇ* C 16 *Οὐιέντας*] cf. ad fr. 5, 11.

[Zonaras 7, 20, 7—21, 3 (2, 74, 20 sqq. B. = 2, 147, 3 sqq. D.)]

κίαν κατέστησαν· προσγενομένων δὲ αὐτοῖς συμμάχων ἐπεξῆλθον τοῖς
Ῥωμαίοις καὶ ἐπεκράτησαν. ἐν τούτοις δὲ ἡ πρὸς τῷ ὄρει τῷ Ἀλβανῷ a. u. 356 (398)
οὖσα λίμνη, ὑπὸ τῶν πέριξ αὐτῆς περικλειομένη λόφων καὶ μὴ ἔχουσα ἐκροήν,
κατὰ τὸν τῆς πολιορκίας τῶν Οὐιεντῶν καιρὸν ἐς τοσοῦτον ἐπλήμμυ-
ρεν ὡς ὑπερεκχεῖσθαι καὶ τῶν ὀρῶν καὶ κατιέναι πρὸς θάλασσαν. κρίναν- 8
τες δ' οἱ Ῥωμαῖοι πάντως τι διὰ τούτου θεῖον σημαίνεσθαι, ἔπεμψαν
εἰς Δελφοὺς περὶ τούτου χρησόμενοι. ἦν δέ τις καὶ παρὰ τοῖς Οὐιένταις
Τυρσηνὸς ἀνὴρ μαντικός. ἐς ταὐτὸν οὖν ἥ τε Πυθία καὶ ἡ ἐκείνου
μαντεία συνέδραμον· καὶ ἄμφω γὰρ ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν εἶπον ὅταν
τὸ ὕδωρ τὸ πλημμυρῆσαν μὴ ἐς θάλασσαν ἐμπέσῃ, ἀλλ' ἀναλωθείη
ἑτέρωθι, καί τινας ἱερουργίας διὰ τοῦτο γενέσθαι ἐκέλευσαν. ἀλλ' ὁ μὲν 9
Πύθιος οὔτε τίσι θεῶν οὔθ' ὅπως αὐτὰς ποιήσουσι διεσάφησεν, ὁ δὲ Τυρ-
σηνὸς ἐῴκει μὲν εἰδέναι, οὐδὲν δὲ ἐδήλου. οἱ γοῦν περὶ τὸ τεῖχος, ὅθεν
ἐκεῖνος ὡμίλει, τεταγμένοι Ῥωμαῖοι, φιλίαν πρὸς ἐκεῖνον ὑποκριθέντες, τά
τε ἄλλα θαρρεῖν αὐτῷ ἐνεδίδουν καὶ ἀδεῶς ἐπέτρεπον ἐκφοιτᾶν· καὶ
οὕτω συλλαβόντες αὐτὸν πάντα τὰ καθήκοντα ἠνάγκασαν ἐξειπεῖν. καὶ
κατὰ τὴν ὑποθήκην ἐκείνου τάς τε θυσίας ἐποίησαν καὶ τὸν λόφον διέτρη-
σαν καὶ τὸ πλεονάζον ὕδωρ εἰς τὸ πεδίον κρυπτῇ διώρυχι μετωχέτευσαν,
ὥσθ' ἅπαν ἐν αὐτῷ ἀναλίσκεσθαι καὶ μή τι καταρρέειν εἰς θάλασσαν.

21. Ἄρτι μὲν οὖν τοῦτο ἐγένετο καὶ δικτάτωρ ᾑρέθη Μάρκος Φού- a. u. 358 (396)
ριος Κάμιλλος. ὃς προσβαλὼν τῇ πόλει ἐπεὶ οὐδὲν ἤνυεν, ὑπόγειον ὠρύ-
ξατο δίοδον πόρρωθεν ἀρξάμενος ἐς τὴν ἀκρόπολιν φέρουσαν. παρεσκευ-
ασμένου δὲ ἤδη τοῦ ὑπονόμου, ἐπεὶ πολλοὶ καὶ ἀπὸ τῆς Ῥώμης αὐτῷ
προσεχώρησαν ἐθελονταί, παραλαβὼν κἀκείνους προσέβαλε τῇ πόλει καὶ
πανταχόθεν τὸ τεῖχος ἐκύκλωσε· τῶν δ' ἐντὸς περὶ πάντα τὸν περίβολον
σκεδασθέντων, ... (Plutarchea quae sequuntur omissa) τὴν δὲ τῆς
λείας δεκάτην ἐξελὼν ἀκόντων τῶν στρατιωτῶν ἀνέθετο τῷ Ἀπόλλωνι,
εὐχὴν τοῦτο πρὶν ποιησάμενος. ἀνέθετο δὲ καὶ κρατῆρα χρυσοῦν ἐκ τοῦ 3
τῶν γυναικῶν κόσμου πεποιημένον· ἀνθ' οὗ τιμὴ αὐταῖς παραχρῆμα
ἐψήφιστο· ἡ δὲ ἦν τὸ ἐπ' ὀχημάτων αὐτὰς ἐς τὰς πανηγύρεις φοιτᾶν,
αὐτοποδίᾳ βαδιζούσαις πρότερον ἐς αὐτάς. τῷ δὲ Καμίλλῳ προσώχθισεν
ὁ δῆμος καὶ ἐνεμέσησε, τὸ μὲν ὅτι τὴν δεκάτην τῶν λαφύρων οὐκ ἐν

---

2 ἡ CA, *καὶ* B[c] 4 *ἐπλήμμυρεν* CA[c], *ἐπλημμύρησεν* B 10 *ἐμπέσῃ* BC[c], *ἐκπέσῃ* A 13 *γοῦν* BA[c], *οὖν* C 14 *φιλίαν πρὸς ἐκεῖνον* BA[c], *πρὸς ἐκεῖνον φιλίαν* C 20—26 haec omnia e Dione hausta esse vel ex verbis Dioneis ubique perlucentibus apparet. aliter Plut. *Cam.* 5 20 *Φούριος* c (?), *φρούριος* BCA 26 inter *σκεδασθέντων* et *τὴν δὲ* omissa quae Zonaras desumpsit ex Plut. *Cam.* 5, 3. 5. 6 ; 26—p. 72, 3 haec quoque a Dione mutuatus est Zonaras, cf. Liv. 5, 25. e Plut. *Cam.* 7, 5—8, 3 non fluxerunt, cf. praesertim v. 30. 31 cum *Cam.* 8, 3.

[Zonaras 7, 21, 3—5 (2, 76, 16 sqq. B. = 2, 148, 23 sqq. D.)]

τῷ διαρπάζεσθαι ταῦτα, ἀλλὰ καιροῦ παρελθόντος ἐξείλετο τῷ θεῷ, τὸ δ' ὅτι (τά τε ἄλλα σοβαρῶς ἐθριάμβευσε καὶ) πρῶτος Ῥωμαίων λευκῷ τεθρίππῳ τὰ ἐπινίκια ἔπεμψεν.

4 Ἡ δὲ τῶν ἐπινικίων πομπή, ἣν καὶ θρίαμβον ἐκάλουν, τοιάδε τις ἐγίνετο. ὅτε τι κατωρθώθη μέγα καὶ ἐπινικίων ἐπάξιον, αὐτοκράτωρ αὐτίκα ὁ στρατηγὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὠνομάζετο, καὶ κλῶνας δάφνης περιέδει ταῖς ῥάβδοις καὶ τοῖς δρομοκήρυξι τοῖς τὴν νίκην καταγγέλλουσι τῇ πόλει κομίζειν ἐδίδου. ἐλθὼν δὲ οἴκαδε τὴν γερουσίαν συνήθροιζε καὶ ᾔτει ψηφίσασθαί οἱ τὰ ἐπινίκια. καὶ εἰ ἔτυχε ψήφου παρά τε τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, ἐβεβαιοῦτο αὐτῷ καὶ ἡ ἐπωνυμία τοῦ αὐτοκράτορος. καὶ εἰ μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ἦν ἔτι, ἐν ᾗ τυγχάνων ἐνίκησε, ταύτῃ καὶ πανηγυρίζων ἐκέχρητο, εἰ δ' ὁ χρόνος παρεληλύθει τῆς ἀρχῆς, ἄλλο τι πρόσφορον αὐτῇ ἐλάμβανεν ὄνομα· ἰδιώτῃ γὰρ νικητήρια πέμψαι

5 ἀπείρητο. ἐνσκευασάμενος δὲ τῇ ἐπινικίῳ σκευῇ, καὶ περιβραχιόνια λαβὼν στέφανόν τε δάφνης ἀναδησάμενος καὶ κλάδον κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ, τὸν δῆμον συνεκάλει·

[Tzetz. Ep.]

εἰς δίφρον τὸν θριαμβονίκην ἀναβιβάσαντες σινωπιδίῳ ἢ κινναβάρει τὸ πρόσωπον ἀντὶ αἵματος, ὡς μὴ ἐρυθριᾷ, περιχρίουσι καὶ βραχιονιστῆρας ἐμβάλλουσι ταῖς χερσὶ καὶ δάφνινον στέμμα καὶ δάφνης κλῶνα διδοῦσι τῇ δεξιᾷ. περιτιθέασι δὲ καὶ τῇ κεφαλῇ στέφανον ἐξ ὕλης ὁποίας, ἀνάγραπτα φέροντα ὅσα ἐποίησεν ἢ ἐπεπόνθει·

[Tzetz. Chil.]

τὸν θριαμβεύοντα χρίσαντες κινναβάρει
ἢ καὶ σινωπιδίῳ δὲ ἐφ' ἅρματος ἱστῶσι
καὶ στέφανον δὲ χρύσεον τῇ κεφαλῇ τιθοῦσιν,
ὁπόσα κατειργάσατο φέροντα τυπωθέντα,
καὶ τῇ χειρὶ διδόασιν δάφνινον τούτῳ κλάδον,
καὶ βραχιονιστῆρας δὲ ἐμβάλλουσιν ἐκείνῳ,

---

1 *παρελθόντος* BC[c], *προελθόντος* A 2 (*τά τε — καὶ*) ex Plut. *Cam.* 7, 1 6 *στρατιωτῶν* BC[c], *ῥωμαίων* A 7 *δρομοκήρυξι* BC[c], *προκήρυξι* A redit 9, 8, 7, Dio 78, 35, 1, cf. Suid *s. v.*: *δρομοκήρυκες οἱ ἀγγελιαφόροι παρὰ Δίωνι.* Ex Aeschine 2, 130 habuit Dio 11 *ταύτῃ καὶ πανηγυρίζων* CA[c], *καὶ πανηγυρίζων ταύτῃ* B 12 *ἄλλο τι* CA, *ἀλλ' ὃ* B, *ἀλλ' ὅτι* c. 15[b] praecedunt in Tzetz. *Ep.* haec: *γενέσθαι δὲ καθὼς ὁ θριαμβικὸς παρακελεύεται νόμος, περὶ οὗ γράφει Δίων Κοκκειανός. εἰ δὲ τῶν ἐργωδῶν σοι δοκεῖ παλαιῶν βίβλους ἀνερευνᾶν, ἀλλ' οὖν ὡς οἷον ἐπιδρομάδην αὐτὸς τὰ τοῦ θριάμβου ἐξείποιμι* 15[c] ita incipit Tzetz. in *Chil.*: *τὰ τοῦ θριαμβικοῦ πάντα τοῦ κουρουλίου δίφρου | ἔχει τὸ ἐπιστόλιον. τί δὲ δεῖ γράφειν πάλιν | ὅπως τὸν θριαμβεύοντα κ. τ. λ.* 16[b·c] sqq. cf. Plin. *n. h.* 33, 111, Serv. Verg. *Ecl.* 6, 22; 10, 27 25[b] sqq. 19[c] sqq. Tzetzes quae apud Zon. § 6 leguntur confudisse videtur.

[Zonaras 7, 21, 5—8 (2, 77, 9 sqq. B. = 2, 149, 14 sqq. D.)]

καὶ ἐπαινέσας τοὺς συστρατευσαμένους αὐτῷ καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ τινάς, ἐδωρεῖτο μὲν σφίσι χρήματα, ἐτίμα δὲ καὶ κόσμῳ, περιβραχιόνιά τέ τισι καὶ δόρατα ἀσίδηρα παρεῖχε, καὶ στεφάνους τοῖς μὲν χρυσοῦς, τοῖς δὲ ἀργυροῦς ἐδίδου, τοὔνομά τε ἑκάστου καὶ τῆς ἀριστείας φέροντας τὸ ἐκτύπωμα.
6 εἰ γὰρ τείχους τις πρῶτος ἐπέβη, καὶ τείχους ὁ στέφανος εἶδος ἔφερεν· ἢ καὶ ἐξεπολιόρκησέ τι, καὶ τοῦτο κἀκεῖνο εἰκόνιστο. ἐναυκράτησέ τις, ναυσὶν ὁ στέφανος ἐκεκόσμητο· ἱπποκράτησέ τις, ἱππικόν τι ἐξετετύπωτο. ὁ δὲ πολίτην τινὰ ἐκ μάχης ἢ ἑτέρου κινδύνου ἢ ἐκ πολιορκίας σώσας μέγιστόν τε εἶχε τὸν ἔπαινον καὶ ἐλάμβανε στέφανον γινόμενον ἐκ δρυός, ὃς πολὺ πάντων καὶ τῶν ἀργυρῶν καὶ τῶν χρυσῶν
7 ὡς ἐντιμότερος προτετίμητο. καὶ οὐ κατ' ἄνδρα μόνον ἀριστεύσαντα ταῦτα ἐδίδοτο, ἀλλὰ καὶ λόχοις καὶ στρατοπέδοις ὅλοις παρείχετο. καὶ τῶν λαφύρων πολλὰ μὲν τοῖς στρατευσαμένοις διανενέμητο· ἤδη δέ τινες καὶ παντὶ τῷ δήμῳ διέδοσαν καὶ ἐδαπάνων εἰς τὴν πανήγυριν καὶ ἐδημοσίευον, καὶ εἴ τι περιελέλειπτο, εἰς ναούς, εἰς στοὰς ἤ καί τι ἕτερον δημόσιον ἔργον ἀνήλισκον.
8 ταῦθ' ὁ πομπεὺς ποιήσας εἰς τὸ ἅρμα ἀνέβαινε. τὸ δὲ δὴ ἅρμα οὔτ' ἀγωνιστηρίῳ οὔτε πολεμιστηρίῳ ἦν ἐμφερές, ἀλλ' ἐς πύργου περιφεροῦς τρόπον ἐξείργαστο. καὶ οὐ μόνος ἦν ἐν τῷ ἅρματι, ἀλλ' ἐάν γε καὶ παῖδας ἢ καὶ συγγενεῖς τινας εἶχε, κἀκείνων τὰς μὲν κόρας καὶ τὰ ἄρρενα τὰ νεογνὰ ἐν αὐτῷ ἀνεβίβαζε, τοὺς δὲ

[Tzetz. Chil.]

καὶ πάντας ἀριστεύσαντας
στεφάνοις στεφανοῦσιν,
ἐξ ἀργυρᾶς τῆς ὕλης μὲν γραπτοῖς ταῖς ἀριστείαις,

3a δὲ BAc, τε C 4a *δόρατα ἀσίδηρα*] *hastae purae*, „id est sine ferro" Serv. *Aen.* 6, 760. Ceterum cf. C. I. L. 3 suppl., 6984, *Bull. Istit.* 1890 p. 295 6a τε BCc, δὲ A 7a τῆς BCc, τὰς A 8a εἰ BA, ἢ Cc τις om. A 9a ἢ καὶ BAc, ἢ C 10a *κἀκεῖνο*] *κἀκείνῳ* Pinder. 31a ἐάν C, ἄν BAc 32a *καὶ* (alterum) inserui ex C, om. BAc.

[Zonaras 7, 21, 8—10 (2, 78, 9 sqq. B. = 2, 150, 10 sqq. D.)]

ἁδροτέρους ἐπὶ τοὺς ἵππους τούς τε ζυγίους καὶ τοὺς σειραφόρους ἀνετίθετο· εἰ δὲ πλείους ἦσαν, ἐπὶ κελήτων τῷ πομπεῖ παριππεύοντες συνεπόμπευον. τῶν δ' ἄλλων οὐδεὶς ὠχεῖτο, ἀλλ' ἐστεμμένοι δάφνῃ πάντες ἐβάδιζον.

9 οἰκέτης μέντοι δημόσιος ἐπ' αὐτοῦ παρωχεῖτο τοῦ ἅρματος, τὸν στέφανον τὸν τῶν λίθων τῶν χρυσοδέτων ὑπερανέχων αὐτοῦ, καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτόν "ὀπίσω βλέπε," τὸ κατόπιν δηλαδὴ καὶ τὰ ἐφεξῆς προσκόπει τοῦ βίου, μηδ' ὑπὸ τῶν παρόντων ἐπαρθῇς καὶ ὑπερφρονήσῃς. καὶ κώδων ἀπήρτητο καὶ μάστιξ τοῦ ἅρματος, ἐνδεικτικὰ τοῦ καὶ δυστυχῆσαι αὐτὸν δύνασθαι, ὥστε καὶ αἰκισθῆναι ἢ καὶ δικαιωθῆναι θανεῖν. τοὺς γὰρ ἐπί τινι ἀτοπήματι καταδικασθέντας θανεῖν νενόμιστο κωδωνοφορεῖν, ἵνα μηδεὶς βαδίζουσιν αὐτοῖς ἐγχριμπτόμενος μιάσματος ἀναπίμπληται.

10 οὕτω δὲ σταλέντες εἰσῄεσαν εἰς τὴν πόλιν, ἔχοντες προπέμποντα σφῶν τὰ σκῦλά τε καὶ τὰ τρόπαια, καὶ ἐν εἰκόσι τά τε αἰχμάλωτα φρούρια ᾐσκημένα, πόλεις τε καὶ ὄρη καὶ ποτα-

[Tzetz. Ep.]

οἰκέτης δὲ δημόσιος τοῦ ἅρματος ἑστὼς ὄπισθεν ἀνέχει τὸν στέφανον λέγων ἐκείνῳ πρὸς οὖς "βλέπε καὶ τὸ κατόπιν". κώδωνες δὲ καὶ μάστιξ τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἅρματος ἀπῃώρηνται·

[Tzetz. Chil.]

51 καὶ πῶς ἐπὶ τοῦ ἅρματος δημόσιος οἰκέτης
ὄπισθεν τούτου ἵσταται τὸν στέφανον ἀνέχων
καὶ λέγων τούτῳ πρὸς τὸ οὖς· καὶ τὸ κατόπιν βλέπε.

Tzetz. *Chil.* 13, 43—53. cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 436.

11[a] *τὸν τῶν* CA, *τῶν* B[c] 17[c] sequitur apud Tzetzam v. 54: *πάντα τὸ ἐπιστόλιον ἔχει τὰ τῶν καιρίων* 28[a] *ἀναπίμπληται* c, *ἀναπίμπλαται* BCA 31[a] *προπέμποντα*] *προπεμπόμενα* vel *προπεμφθέντα*?

[Zonaras 7, 21, 10. 11 (2, 79, 1 sqq. B. = 2, 150, 28 sqq. D.)]

μούς, λίμνας, θαλάσσας, τά τε σύμπαντα ὅσα ἑαλώκεσαν. καὶ εἰ μὲν μία ἡμέρα ἦν ἐξαρκοῦσα πρὸς τὴν τούτων πομπήν· εἰ δὲ μή, καὶ ἐν δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ ἐπέμπετο. 11 προδιελθόντων δ᾽ ἐκείνων οὕτως ὁ πομπεὺς εἰς τὴν Ῥωμαίαν κομισθεὶς ἀγοράν, καὶ τῶν αἰχμαλώτων τινὰς εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαχθῆναι καὶ θανατωθῆναι κελεύσας, ἀνήλαυνεν εἰς τὸ Καπιτώλιον, καί τινας ἐκεῖ τελετὰς πληρώσας, καὶ προσαγαγὼν ἀναθήματα, καὶ παρὰ ταῖς ἐκεῖ δειπνήσας στοαῖς, πρὸς ἑσπέραν οἴκαδε μετ᾽ αὐλῶν καὶ συρίγγων ἀπήρχετο. τοιαῦτα μὲν ἦσαν πάλαι τὰ νικητήρια· αἱ δὲ στάσεις αἵ τε δυναστεῖαι πλεῖστα ἐνεωτέρισαν ἐπ᾽ αὐτοῖς.

[Tzetz. Ep.]

εἶτα τρὶς κυκλῶν τὸν τόπον περιτρέχει καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς ἐπὶ γόνασιν ἀνέρπει καὶ τοὺς στεφάνους ἐκεῖ ἀποτίθεται.

εἶτα μετὰ θυμελικῶν οἴκαδε ἀπέρχεται. Tzetz. Epist. 107, p. 86.

Quae habet Zonaras 7, 22 de Faleriorum oppugnatione et de lite Camillo intenta (incipiunt autem sic: εἰ δὲ καί, ὡς ἤδη ἱστόρηται, ὁ δῆμος ἐμίσει τὸν Κάμιλλον, ἀλλ᾽ ὁ πρὸς Φαλίσκους πόλεμος ἠνάγκασε χιλίαρχον ψηφισθῆναι αὐτόν, quorum priora Dionea videntur) longe maximam partem e Plutarcho hausit, quibus tamen ex Dione addita sunt haec:

1) καὶ αὐτοὺς (*Faliscos*) μὲν ἐνίκησαν (*Romani*) μαχεσάμενοι (p. 79, 13 B. = p. 151, 12 D.).

2) οὐδὲν ἤνυον (*Romani Falerios oppugnantes*) (p. 79, 14 sq. B. = p. 151, 14 D.).

1ª *λίμνας*] *λιμένας*? Pinder 2ª *ἑαλωκέσαν* BA^c, *ἑάλωσαν* C 4ª *πρὸς* BC^c, recte, ita solet Dio, *εἰς* A 11ª *ἀπαχθῆναι* BC^c, *ἀχθῆναι* A 14ᵇ cf. Dio 43, 21, 2; 60, 23, 1 19ª *ἀπήρχετο* BC^c, *ἀνήρχετο* A 19ᵇ Tzetzae fragmenta (de quibus perperam iudicavi *Berl. Phil. Wochenschr.* 1891 p. 104) recte attulerunt Dindorf. et H. Haupt. l. l. 30 *μὲν* om. A.

24, 2 a. u. [illegible] ὅτι τὴν τῶν Φαλίσκων πόλιν πολιορκοῦντες οἱ Ῥωμαῖοι ταύτῃ προσκαθήμενοι διετρίβησαν, εἰ μὴ τοιόνδε τι ἐγένετο. γραμματιστής τις ἐν αὐτῇ παῖδας οὔτ' ὀλίγους οὔτ' ἀφανεῖς παιδεύων, εἴθ' ὑπ' ὀργῆς ἢ καὶ κέρδους ἐλπίδι πάντας σφᾶς ἔξω τε τοῦ τείχους ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο τι ἐξήγαγεν (τοσοῦτον γάρ που τῆς ἀδείας αὐτοῖς περιῆν ὥστε καὶ τότε συμφοιτᾶν) καὶ πρὸς τὸν Κάμιλλον ἐκόμισε, πᾶσάν οἱ τὴν πόλιν δι' αὐτῶν παραδιδόναι λέγων· οὐ
3 γὰρ περιοίσειν ἔτι τοὺς ἔνδον, τῶν φιλτάτων σφίσι ἐχομένων. οὐ μέντοι καὶ ἐπέρανέ τι· ὁ γὰρ Κάμιλλος τῆς τε ἀρετῆς ἅμα τῆς τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν συμπτωμάτων τῶν ἀνθρωπίνων ἐνθυμηθεὶς οὐκ ἠξίωσεν ἐκ προδοσίας αὐτοὺς ἑλεῖν, ἀλλὰ καὶ τὼ χεῖρε ἐς τοὐπίσω τοῦ προδότου δήσας παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς τοῖς παισὶν ὀπισθόχειρα ἀπαγαγεῖν οἴκαδε. γενομένου δὲ τούτου οἱ Φαλίσκοι οὐκέτ' ἀντέσχον, ἀλλὰ καίτοι καὶ δυσάλωτοι ὄντες καὶ ἐκ περιουσίας τὸν πόλεμον διαφέροντες, ὅμως ἐθελονταὶ ὡμολόγησαν αὐτῷ, θαυμαστήν τινα φιλίαν παρ' αὐτοῦ προσδοκήσαντες ἕξειν, οὗγε καὶ πολεμίου οὕτω δικαίου ἐπεπείραντο. V. 11 (p. 578).

a. u. 363 (391) 4 ὁ οὖν Κάμιλλος ἐπιφθονώτερος ἔτι καὶ μᾶλλον ἐκ τούτων τοῖς πολίταις γενόμενος ἐγράφη τε ὑπὸ τῶν δημάρχων ὡς μηδὲν ἐκ τῆς λείας τῆς τῶν Οὐηίων τὸ δημόσιον ὠφελήσας, καὶ ἑκουσίως πρὸ τῆς δίκης ὑπεξέσχεν. V. 12 (ib.). = Suid. *s. v.* ὑπεξέσχεν.

Fr. **24**, 1 vide p. 69.

2 *διετρίβησαν*] ⟨*πολὺν χρόνον*⟩ *διετρίβησαν* ⟨*ἂν*⟩ Rk. Sed in excerpti initio nihil temere mutandum. Ceterum priore additamento opus non est, cf. 47, 36, 4, Thuc. 8, 78; 8, 87, 3 3 *εἴθ'* Reim. coll. Zonara, *ἔπειθ'* cod. 5 *ἄλλο* Val., *ἄλλῳ* cod. *που* cod., *τι* Val. 8 *σφίσι* Val., *σφσι* (sic) cod. 13 *ὀπισθόχειρα* del. Rk. recte fortasse, at quis adscripsisset? *ἀπαγαγεῖν* reduxit e cod. Melb., *ἀγαγεῖν* Val. 17 *ἐπεπείραντο*] continuo sequitur in cod. *ὁ οὖν κ. τ. λ.* 20 *Οὐηίων* Bk., *βιεων* cod. cf. ad fr. 5, 11 *τὸ* add. St. ex Suid.

[Zonaras 7, 22.]

fr. 24, 2 3) *κἂν ἀπέστησαν* (***Romani***) *τῆς πολιορκίας εἰ μή τι συμβέβηκε* (p. 79, 17 sq. B. = p. 151, 18 sq. D.) cf. fr. 24, 2 in.

4) *ἢ δι' ὀργήν τινα ἢ κέρδους ἐλπίδι* (p. 79, 19 B. = p. 151, 20 D.)

5) *πᾶσαν εἶπε* (***ludi magister***) *παραδιδόναι τὴν πόλιν διὰ τῶν παίδων* (p. 80, 3 sq. B. = p. 151, 25 sq. D.).

fr. 24, 3 6) *φέροντες ἑαυτοὺς ἐθελονταὶ τῷ Καμίλλῳ παρέδοσαν* (***Falisci***) (p. 80, 13 sq. B. = p. 152, 11 sq. D.) cf. fr. 24, 3 ex.

fr. 24, 4 7) *φθονηθεὶς δ' ἐπὶ πλέον κατηγορήθη* (***Camillus***) *ὡς μηδὲν τὸ δημόσιον ἐκ τῶν Τυρρηνικῶν ὠφελήσας χρημάτων, αὐτὸς δ' ἐκ τούτων*

9 *Τυρρηνικῶν* BC[c], *τυραννικων* A *ἐκ — χρημάτων*] Plutarchum (*Cam.* 12, 1) sapiunt.

οὕτω γὰρ αὐτὸν οὐ τὸ πλῆθος μόνον, οὐδ' ὅσοι φιλοτιμίαν 6
τινὰ πρὸς τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ εἶχον, ἀλλὰ καὶ οἱ πάνυ φίλοι συγγενεῖς τε αὐτῷ ὄντες ἐβάσκαινον ὥστε μηδ' ἀποκρύπτεσθαι· δεομένου γὰρ αὐτοῦ τῶν μὲν καὶ συναγωνίσασθαί οἱ τῶν δὲ τήν γε ἀπολύουσαν θέσθαι, . . . ἁλόντι δ' αὐτῷ χρημάτων τε τιμήσειν καὶ τὴν καταδίκην συνεκτίσειν ὑπέσχοντο. διὰ μὲν δὴ ταῦτα εὐχήν τε ὑπ' ὀργῆς ἐποιήσατο χρείαν αὐτοῦ τὴν πόλιν σχεῖν, καὶ πρὸς τοὺς Ῥουτούλους πρὶν κατηγορηθῆναι μετέστη. **M.** 46 (p. 154).

Fr. **24**, 5 vide inter **21**, 3 et **22**, 1.

4 *οἱ* inserui ex cod. 5 *θέσθαι*] lacuna, quam agnovit Bk., quod ad sententiam sarciri potest ex Plutarcheis apud Zon. 7, 22 (p. 81, 2 B. = p. 152, 22 D.) *πρὸς μὲν τὴν ψῆφον αὐτῷ βοηθήσειν ἀπείπαντο* *τιμήσειν* Bk., *τίμησιν* cod. 7 *ὑπ' ὀργῆς* restitui ex cod., *ὑπὲρ γῆς* Mai., ex quo *περιοργὴς* Bk. *ἐποιήσατο* Mai., *ἐποιήσαντο* cod. 8 *πρὶν κατηγορηθῆναι* eclogarii videtur. debebat saltem *πρὶν καταδικασθῆναι.*

Fr. **24**, 7 (Dind. = Zon. 7, 21 4—11) vide p. 72 sqq.

[Zonaras 7, 22.]

σφετερισάμενος et probabiliter quoque quae sequuntur οὕτω δὲ ὠργίζοντο κατ' αὐτοῦ, ὡς μηδ' οἶκτον αὐτοῦ τινα λαβεῖν ἐπὶ τῇ συμβάσῃ αὐτῷ συμφορᾷ· τέθνηκε γὰρ αὐτοῦ νοσήσας ὁ ἕτερος τῶν υἱῶν, quamquam idem tradit Plut. *Cam.* 11, 2 (p. 80, 18—22 B. = p. 152, 15—20 D.).

8) πρὸς Ῥουτούλους μετέστη (*Camillus*) (p. 81, 7 B = p. 152, fr. 24, 6
28 D.) cf. fr. 24, 6.

Ceterum cf. Schmidt., *über die Quellen des Zonaras* (Zon. ed. Dind. 6 p. XXXV) et Buettner-Wobst, *Comm. Fleckeisen.* p. 148.

RELIQUIAE LIBRI VII.

a. u. 363 (391) **25** ὅτι τῆς στρατείας τῶν Γαλατῶν αἰτία αὕτη ἐγένετο. οἱ Κλουσῖνοι πολέμῳ ὑπ᾽ αὐτῶν κακωθέντες πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον, ἐλπίδα οὐκ ἐλαχίστην ἔχοντες, ἐπειδὴ τοῖς Οὐηιένταις καίπερ ὁμοφύλοις οὖσιν οὐ συνήραντο, πάντως τινὰ ὠφελίαν παρ᾽ αὐτῶν εὑρήσεσθαι. ὡς δὲ ἐκεῖνοι τὴν ἐπικουρίαν οὐκ ἐψηφίσαντο, πρέσβεις δὲ πρὸς τοὺς Γαλάτας πέμψαντες εἰρήνην αὐτοῖς ἔπραττον,
2 ταύτην παρὰ μικρόν (ἐπὶ γὰρ μέρει τῆς χώρας προετείνετό σφισιν) ἐποιήσαντο, συμπεσόντες δὲ τοῖς βαρβάροις ἐκ τῶν λόγων ἐς μάχην τοὺς τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις προσπαρέλαβον. οἱ οὖν Γαλάται χαλεπῶς ἐπὶ τῇ ἀντιτάξει αὐτῶν ἐνεγκόντες, τὸ μὲν πρῶτον ἀνταπέστειλάν τινας ἐς τὴν Ῥώμην, αἰτιώμενοι τοὺς πρέσβεις· εἶτ᾽ ἐπειδὴ μήτε τιμωρία σφίσιν ἐγένετο καὶ χιλίαρχοι πάντες ἀπεδείχθησαν, θυμοῦ τε ἐπληρώθησαν ὄντες καὶ ἄλλως ὀργὴν ἄκροι,

---

1 *στρατείας* M., *στρατιᾶς* VB *Γαλατῶν*] *Galli* Dioni *Γαλάται*, nunquam *Κελτοὶ* (*Germani* apud eum) *Κλουσῖνοι* VBM (acc. negl.), vs. 14 *κλοσινούς* B, *κλοσίνους* M, *κλοσιανους* V 3 *Οὐηιένταις* Bk., *βένταις* VBM, cf. ad fr. 5, 11 4 *ὠφελίαν* scripsi, cf. ad 38, 24, 3, *ὠφέλειαν* VBM 5 *τὴν* ⟨*μὲν*⟩ *ἐπικουρίαν* Bk. 7 *ταύτην* ⟨*μὲν*⟩ *παρὰ* Bk. *μικρόν*] an *σμικρόν*? Vide Ind. 8 *συμπεσόντες* Bk., *συμπεσόντας* Urs., *συμπεσόν* VBM 9 *προσπαρέλαβον* Urs., *προσπαρέβαλον* VBM 10 *ἐνεγκόντες* BM, *ἐνεγκόντων* V.

Zonaras Gallorum in Italiam incursionem enarrans 7, 23 sua hausit e Plutarcho et Dione. Dionea haec sunt:

1) οἱ δ᾽ Εὐρωπαῖοι Γαλάται, ὧν οἱ Ἀσιᾶται νομίζονται ἄποικοι .... (2, 81, 10 sq. B. = 2, 153, 2 sq. D.).

2) ἐν τούτοις δὲ λοχήσαντες οἱ Κλουσῖνοι μετὰ τῶν ἐκ Ῥώμης πρέσβεων ἐπέθεντο τοῖς Γαλάταις (2, 82, 1 sq. B. = 2, 153, 16 sq. D).

3 *Ἀσιᾶται*] scripserit Dio (si haec iure ei attribuuntur) *Ἀσιανοί*, cf. fr. 101, 1; 38, 38, 4; 41, 61, 1; 48, 30, 1; 60, 23, 5 5. 6 in his Zonaras Dionem potius (cf. fr. 25, 2) quam Plutarchum (cf. *Cam.* 17, 5) ante oculos habuisse videtur.

καὶ Κλουσίνους ἐν ὀλιγωρίᾳ θέμενοι πρὸς τὴν Ῥώμην ὥρμησαν. a. u. 364 (390)
U^R 2 (p. 373).

ὅτι τοῖς Ῥωμαίοις δεξαμένοις τὴν τῶν Γαλατῶν ἔφοδον οὐδ' 3
ἀναπνεῦσαι ὑπῆρξεν, ἀλλ' αὐθημερὸν ἐς τὴν μάχην ἐκ τῆς πορείας ὥσπερ εἶχον καταστάντες ἔπταισαν· πρός τε γὰρ τὸ ἀδόκητον τῆς ἐπιστρατείας αὐτῶν καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν σωμάτων τήν τε φωνὴν ξενικόν τέ τι καὶ φρικῶδες φθεγγομένην ἐκπλαγέντες τῆς τε ἐμπειρίας ἅμα τῆς τῶν τακτικῶν ἐπελάθοντο καὶ ἐκ τούτου καὶ τὰς ἀρετὰς προήκαντο. πλεῖστον γάρ τοι πρὸς ἀνδρείαν 4
ἐπιστήμη φέρει, ὅτι καὶ παροῦσά τισι τὴν ῥώμην τῆς γνώμης σφῶν βεβαιοῖ καὶ ἐλλείπουσα καὶ ἐκείνην προσδιαφθείρει πολλῷ μᾶλλον ἢ εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς προϋπῆρχεν· ἄπειροι μὲν γὰρ πολλοὶ πολλὰ θυμῷ βιαίως κατορθοῦσιν, οἱ δὲ δὴ τῆς εὐταξίας, ἣν ἂν μάθωσιν, ἁμαρτάνοντες καὶ τὴν τοῦ φρονήματος ἰσχὺν προσαπολλύουσιν. ὑφ' ὧν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐσφάλησαν. M. 47 (p. 154).

1 *Κλουσίνους*] ⟨*τοὺς*⟩ *Κλουσίνους* Dind. 5 *τε* addidi ex cod. 7 *φθεγγομένην*] *φθεγγομένων* v. Herw., quod non displicet 11 *πολλῷ*] ita cod. ut coni. Mai., qui *πολλὰ* legerat 12 *αὐτοῖς προϋπῆρχεν* Bk., *αὐτῆς προσαπῆλθεν* cod. *ἄπειροι* Bk., *ἀπειρία* cod. *πολλοὶ πολλὰ* cod. ut coniecerat Bk., *πολλὰ* Mai.

[Zonaras 7, 23.]

3) καὶ τοσούτῳ τάχει ἐχρήσατο ὥστ' ἐπελθεῖν αὐτοὺς τῇ πόλει μὴ προμαθόντων Ῥωμαίων τὴν ἔφοδον. τὸ μέντοι δαιμόνιον προαγγεῖλαι αὐτοῖς τὴν ἔφοδον λέγεται. Μάρκος γὰρ Καίδικος νυκτός ποι βαδίζων φωνῆς ἤκουσε λεγούσης "Γαλάται ἔρχονται." εἰρηκότος δὲ τοῦτο Μάρκου τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ, ἐν παιδιᾷ τὸν λόγον ἐποιοῦντο καὶ γέλωτι, ἕως αὐτάγγελοι οἱ Γαλάται σφῶν πλησίον ἐγένοντο. τότε δὲ σπουδῇ ἐξελθόντες καὶ ἀτάκτως ἀγωνισάμενοι αἴσχιστα ἥττηντο. καὶ πολλοὶ μὲν ἐν τῇ μάχῃ πεπτώκασι, πολλοὶ δὲ φεύγοντες ἔθνησκον καταλαμβανόμενοι, πλεῖστοι δὲ καὶ ἐς τὸν ποταμὸν τὸν Τίβεριν συνώσθησαν καὶ ἐφθάρησαν· οἱ δὲ λοιποὶ σκεδασθέντες οἱ μὲν εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθεῖν ἠδυνήθησαν, οἱ δὲ ἀλλαχοῦ. οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ γνόντες τὸ γεγονὸς ἐν ἀμηχανίᾳ ἐγένοντο, καὶ ἀπογνόντες οὔτε τῶν τειχῶν φυλακὴν ἔθεντο οὔτε τὰς πύλας τῆς πόλεως ἔκλεισαν, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτὴν ἐκλιμπάνοντες ἔφευγον, οἱ δὲ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀνέδραμον εἰς τὸ Καπιτώλιον. μόνοι δὲ ὀγδοήκοντα ἄνδρες, οὓς οἱ μὲν ἱερεῖς εἶναί φασιν, οἱ δὲ τοὺς

3 *Καίδικος*] *Καιδίκιος* scripserit Dio ut Liv. 5, 32, 6. 46, 7, Plut. *Cam.* 14. 30, *fort. Rom.* 5 6 *αὐτάγγελοι* BC^c, *αὐτάγγελτοι* A 9 *ἐς τὸν* CA, *εἰς* B^c *τὸν* (alterum) om. C *συνώσθησαν* B corr., *συνωθήθησαν* C^c, *συνωθήσθησαν* A (? tacet Dind.).

5 ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι οἱ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ὄντες καὶ πολιορκούμενοι ἐλπίδα σωτηρίας πλὴν παρὰ τοῦ δαιμονίου οὐδεμίαν εἶχον. τὸ γὰρ δὴ θεῖον καίπερ ἐν παντὶ κακοῦ ὄντες ἐθεράπευον οὕτως ὥστε, ἐπειδή τι τῶν ἱερῶν ἐχρῆν ὑπὸ τῶν ποντιφίκων ἄλλοθί που τῆς πόλεως γενέσθαι, Καίσων Φάβιος, οὗ ἡ ἱερουργία ἱκνεῖτο, κατέβη τε ἐπ᾽ αὐτὴν ἐκ τοῦ Καπιτωλίου στειλάμενος ὥσπερ εἰώθει, καὶ διὰ τῶν πολεμίων διεξελθὼν τά τε νομιζόμενα ἐποίησε καὶ
6 αὐθημερὸν ἀνεκομίσθη. θαυμάζω μὲν οὖν καὶ τῶν βαρβάρων ὅτι αὐτοῦ, εἴτ᾽ οὖν διὰ τοὺς θεοὺς εἴτε καὶ διὰ τὴν ἀρετήν, ἐφείσαντο· πολύ γε μὴν μᾶλλον αὐτὸν ἐκεῖνον ἐν θαύματι ποιοῦμαι καθ᾽ ἑκάτερον, ὅτι τε ἐς τοὺς πολεμίους μόνος κατελθεῖν ἐτόλμησε, καὶ ὅτι δυνηθεὶς ἀναχωρῆσαί ποι ἀσφαλῶς οὐκ ἠθέλησεν,
f. 291v ἀλλ᾽ ἐς τὸ Καπιτώλιον αὖθις ἑκὼν ἐπὶ πρoῦπτον κίνδυνον | ἀνεχώρησεν, ἐπιστάμενος μὲν ὀκνοῦντας αὐτοὺς τὸ χωρίον, ὃ μόνον ἔτι τῆς πατρίδος εἶχον, ἐκλιπεῖν, ὁρῶν δὲ μηδ᾽ εἰ πάνυ ἐπεθύμουν ἐκφυγεῖν δυναμένους ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν πολιορκούντων τοῦτο ποιῆσαι. V. 13 (p. 581).

1 *οἱ* insertum ex cod. 3 *κακοῦ* Bk., *κακῷ* cod., expungit v. Herw., iniuria, cf. Herod. 7, 118; 9, 118; 8, 52; Thuc. 7, 55, 1; Plat. *rep.* 579 B, quibus omnibus locis genetivum a librariis additum esse haud credibile. Vide praeterea 60, 9, 3; 71, 8, 3 et permultos eius modi locos in Indice 5 *Καίσων*] *Gaius* Liv. 5, 46, 2; Val. Max. 1, 1, 11 *οὗ* corruptum videtur, ⟨*ἐς*⟩ *ὃν* v. Herw.; an *ὃν*? cf. Herod. 2, 36; 6, 57; 9, 26 *οὗ ἡ ἱερουργία*] ita cod. nisi quod *ου ηϊερουργία*, errat Melber.

[Zonaras 7, 23.]

πρώτους Ῥωμαίων καθ᾽ ἡλικίαν καὶ πλοῦτον καὶ γένος ἐνδύντες ἱερὰς ἢ πολυτελεστάτας στολάς . . . (2, 82, 5—83, 1 B. = 2, 153, 22—154, 17 D.).

4) Οἱ δὲ Γαλάται τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθον μὲν ἐπὶ τὴν Ῥώμην, (ἰδόντες δὲ τὰς πύλας ἠνεῳγμένας καὶ τὸ τεῖχος ἀφύλακτον Plut.) ἐπέσχον καὶ οὐκ εἰσῄεσαν (ἐνέδραν ὑποτοπήσαντες Plut.). τῇ δὲ τρίτῃ θαρσήσαντες εἰσεπήδησαν καὶ εἷλον τὴν πόλιν (2, 83, 2—6 B. = 2, 154, 19—23 D.).

5) εἶτα καὶ τῷ Καπιτωλίῳ προσέβαλον· ὡς δ᾽ ἐπὶ πολλὰς ἐπιχειροῦντες ἡμέρας οὐδὲν ἤνυον, *partim in praesidiis agebant ad Capito-*

1 *καὶ πλοῦτον καὶ γένος* BA[c], *καὶ γένος καὶ πλοῦτον* C 2 haec ex Dione hausta potius quam e Camilli vita Plutarchea 14, 2; 18, 6; 21, 2, quamquam Zonaras scribens *ἐν παιδιᾷ—γέλωτι* et *ἀτάκτως—ἥττηντο* et fortasse *ἐνδύντες—στολάς* Plutarchum quoque ante oculos habuerit 4 *μὲν* om. A 4—7 contaminata haec ex Dione et Plut. *Cam.* 22, 1.

ὅτι ὁ αὐτὸς παρακαλούμενος τὴν ἡγεμονίαν ἐγχειρισθῆναι οὐχ 7 *ὑπήκουσεν, ὅτι φεύγων τε ἦν καὶ οὐκ ἔμελλε κατὰ τὰ πάτρια αὐτὴν λήψεσθαι. οὕτω γάρ που νόμιμος ἀκριβής τε ἀνὴρ ἐγένετο ὥστε καὶ ἐν τηλικούτῳ τῆς πατρίδος κινδύνῳ διὰ φροντίδος τὰ καθήκοντα ποιεῖσθαι, καὶ μὴ δικαιοῦν παράδειγμα τοῖς ἔπειτα παρανομίας καταλιπεῖν.* V. 14 (p. 582).

---

1 *αὐτὸς*] sc. Camillus, quod nomen pro *αὐτὸς* substituit Val.

[Zonaras 7, 23.]

lium, partim agrum vicinum populabantur (hoc ex Plut. *Cam.* 23, 1), *καὶ ὑπὸ μέθης ἐσφάλλοντο· οἴνῳ γὰρ ἐντυχόντες πολλῷ ἀκρατέστερον* ἐχρῶντο αὐτῷ, μήπω πρότερον πόματος τοιούτου γευσάμενοι. (2, 83, 16—22 B. = 2, 155, 3—10 D.).

6) *χαλεπῶς ἀνερπύσας μόλις τε ἀναρριχησάμενος* de *Pontio Cominio* dictum (2, 84, 21 — 85, 1 B. = 2, 156, 6 sq. D.).

7) οἱ δὲ βάρβαροι μεθ' ἡμέραν διιόντες (*καὶ καταμαθόντες ὅθεν ὁ* Πόντιος προσέβη τῷ Καπιτωλίῳ Plut. *Cam.* 26, 1), (τοῦτο δ' ὑπετόπασαν ἔκ τε τῶν ἀπερρωγότων τῆς πέτρας θραυσμάτων καὶ τῆς πόας, ἣ πολλὴ ἐπ' αὐτῆς ἦν, τῆς μὲν ἀνεσπασμένης, τῆς δὲ συμπεπιλημένης), ἐκεῖθεν ἀναβῆναι νυκτὸς καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύσαντο. καὶ ἐπεχείρησαν τῷ ἔργῳ, καὶ δυσχερῶς μέν, ἀνῄεσαν δ' ὅμως καὶ ἔλαθον ἂν . . (2, 85, 7—13 B. = 2, 156, 15—22 D.).

---

5 *μόλις* BC[c], *καὶ μόλις* A 5. 6 hoc quanquam invenitur in mediis Plutarcheis (*Cam.* 25, 2), Zonarae ipsius additamentum non videtur 8 *τοῦτο* BC[c], *τοῦτον* A 12 *ἔλαθον ἂν . . .*] Zonaras quanquam in sequentibus usque ad p. 87, 3 B. = p. 158, 1 D. Plutarchum secutus est (c. 27, 2—31, 1) tamen hic illic etiam Dionem ante oculos habuisse aut verborum Dioneorum memor fuisse videtur. Compara e. gr. *ἀπαναστῆναι* (p. 86, 4 B. = p. 157, 5 D.), qua voce praeter Herodotum et Thucydidem Dio tantum usus est, cum Plutarchi *ἀναχωρεῖν* (c. 28, 4) 13 difficile dictu utrum Dionem an Plutarchum (*Cam.* 27, 4) ante oculos habuerit Tzetzes, Chil. 3, 830—840: *Μάρκος δὲ Μάλιος ἀνὴρ τῆς Ῥώμης πορθηθείσης | ἐκ Γαλατῶν, κατάρχοντος τῷ τότε τούτων Βρέννου, | ὡς καὶ τὸ Καπιτώλιον ἔμελλον σχεῖν Γαλάται | νυκτὸς πρὸς τὴν ἀκρόπολιν λαθραίως ἀνελθόντες | κραυγῆς ἐκεῖσε τῶν χηνῶν μεγάλης γενομένης | ἐξεγερθεὶς ἀνέρποντας εἶδε τοὺς πολεμίους | καὶ οὓς μὲν παίων θυρεῷ, οὓς δὲ τῷ ξίφει σφάττων | τοὺς πάντας ἀπεώσατο καὶ ῥύεται Ῥωμαίους | ὅθεν αὐτὸν κεκλήκασι κλῆσιν Καπιτωλῖνον* cf. v. 878 sq. *Πλούταρχός τε καὶ Δίων καὶ Διονύσιος ὁμοῦ γράφουσι ταῦτα πάντα.* Dionysius cum Gallos semper *Κελτοὺς* appellet de eo cogitandum non est. a Dione sine ulla exceptione *Γαλάται* vocantur, apud Plutarchum modo *Γαλάται* modo *Κελτοί*, c. 27 autem *Γαλάται*. Ceterum haec tam exilia sunt ut parum refert scire unde desumpta sint. cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 440.

[Zonaras 7, 23. 24.]

8) μικροῦ ἐξέλιπον ἂν (*Romani*) αὐτήν (*urbem a Gallis devastatam*). οὐδὲ γὰρ ἐπείθοντο οὔτε τοῖς ἐν τέλει οὔτε τῇ γερουσίᾳ παρακαλοῦσι καὶ συμβουλεύουσι μὴ ἐκλιπεῖν τὸ ἄστυ, ὃ ἐκ τῶν πολεμίων ἤδη ἐσέσωστο, εἰ μὴ ἐν τῇ ἀγορᾷ πάντων περὶ τούτου βουλευομένων ἑκατόνταρχος φρουρὰν ἄγων τινὰ καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν διιὼν τυχαίως "ἐνταῦθα στῆτε" πρὸς τοὺς αὐτῷ ἑπομένους ἐβόησεν, "ἐνταῦθα γὰρ δεῖ ὑμᾶς μεῖναι". θείᾳ γὰρ προνοίᾳ ἐνόμισαν ταῦτ' εἰρῆσθαι, καὶ τοῦ μεταναστεῦσαι ἀπέσχοντο, πρὸς δὲ τὸν ἀνακαινισμὸν τῆς Ῥώμης σὺν προθυμίᾳ ἐτράποντο. (2, 87, 3—11 B. = 2, 158, 1—11 D.). — In his Zonaram Plutarchum (*Cam.* 31, 3 et 32) expressisse haud mihi credibile. at quae sequuntur ex eo fluxerunt (C. 32, 3).

a. u. 365 (389) 9) ἀπαθὲς κακῶν αὐθημερὸν τοῖς πολίταις αὐτὸ ἀνεσώσατο (2, 88, 2 sq. B. = 2, 158, 27 sq. D.), de *Sutrio a Camillo recepto* dictum, frustulum Dioneum in mediis Plutarcheis (*Cam.* 35) videtur. Etiam quae praecedunt καὶ ἀπροσδοκήτως αὐτῷ προσβαλών, ἀφύλακτόν τε εὑρών et quae sequuntur ἐθριάμβευσεν οὖν ἐπὶ τούτοις ἄγων τὰ ἐπινίκια καὶ ἐπὶ μέγα δόξης ἤρετο Dionis fortasse magis quam Plutarchi putanda sunt.

10) παραλαβὸν οὖν αὐτὸν τὸ πλῆθος ἀνήγαγεν εἰς τὸ Καπιτώλιον· καὶ κατέσχον αὐτό. διὸ καὶ δικτάτωρ τὸ τέταρτον ᾑρέθη ὁ Κάμιλλος. τῶν δὲ τῆς γερουσίας καὶ τῶν ἐν τέλει ἐς μέγα δέος ἐμπεπτωκότων καὶ ἀπορούντων τί ἂν πράξαιεν, δοῦλός τις αὐτοῖς προσελθὼν ζῶντα τὸν Καπιτωλῖνον σφίσι παραδώσειν ὑπέσχετο. λαβὼν οὖν ὁπλίτας καὶ τάξας αὐτοὺς ἀφανῶς ἐνεδρεύειν ὑπὸ τὸ Καπιτώλιον, ὡς αὐτόμολος τῷ Καπιτωλίνῳ προσκεχωρήκει, ἐπῄνει τε αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ βοήθειαν παρὰ τῶν ὁμοδούλων αὐτῷ ἐπηγγέλλετο. καὶ ταῦτά οἱ διαλεγόμενος ἀπήγαγε τὸν ἄνδρα πόρρω τῶν περιεστηκότων, ὡς δή τι κοινολογούμενος αὐτῷ ἰδιαίτατα, καὶ ἠρέμα κατ' ἐκεῖνο τοῦ Καπιτωλίου προσῆγε καθ' ὃ ἡ ἐνέδρα ἐλελόχιστο, κἀκεῖθεν αὐτὸν κάτω ἀπώσατο· ὃς καὶ συλληφθεὶς ἀποκεκόμιστο πρὸς τὸ δικαστήριον. ὁ δὲ τάς τε ἀριστείας κατέλεγε καὶ τὸ Καπιτώλιον τοῖς τε δικάζουσι καὶ τοῖς περιεστηκόσιν ἐδείκνυ, ἄποπτον ὂν ἐκεῖθεν, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐν αὐτῷ προσπεφευγότων πολιτῶν ἀνεμίμνησκεν, ὡς ἐντεῦθεν κατακλᾶσθαι τοὺς δικαστὰς καὶ ὑπερτίθεσθαι τὴν ψῆφον. (2, 88, 9—89, 4 B. = 2, 159, 5—26 D.). Sequentia e Plutarcho (*Cam.* 36, 5—7) derivata videntur.

3 *συμβουλεύουσι* BC^c, *συμβασιλεύουσι* A 4 *ἐσέσωστο* BC^c, *ἔσωστο* A 6 *αὐτῷ ἑπομένους* BC^c, *ἑπομένους αὐτῷ* A 18 *ἀνήγαγεν* BA^c, *ἀνήγαγον* C recte fortasse 19 *τὸ τέταρτον ᾑρέθη* BC^c, *ᾑρέθη τὸ τέταρτον* A 22 *σφίσι παραδώσειν* BC^c, *παραδοῦναι σφίσιν* A 28 *συλληφθεὶς* C, *ληφθεὶς* BA^c 30 *περιεστηκόσιν* C, *περιεστῶσιν* BA^c.

26 ὅτι τοῦ Καπιτωλίνου κατέγνω ὁ δῆμος, καὶ ἥ τε οἰκία αὐτοῦ κατεσκάφη καὶ τὰ χρήματα ἐδημεύθη, τό τε ὄνομα, καὶ εἰ δή που εἰκὼν ἦν, ἀπηλείφθη καὶ διεφθάρη. καὶ νῦν δὲ πλὴν τῆς κατασκαφῆς πάντα γίγνεται ἐπὶ τοῖς τῷ κοινῷ ἐπιβουλεύουσιν. ἔκριναν δὲ καὶ μηδένα εὐπατρίδην ἐν τῇ ἄκρᾳ κατοικεῖν, ὅτι καὶ ἐκεῖνος ἐνταυθοῖ οἰκῶν ἐτύγχανεν. ἡ δὲ δὴ συγγένεια ἡ τῶν Μαλλίων ἀπεῖπε μηδένα σφῶν Μᾶρκον, ἐπείπερ οὗτος ὠνομάζετο, προσκαλεῖσθαι. a. u. 370 (384)

Καπιτωλῖνος μὲν οὖν τοσοῦτον τὸ διαλλάσσον κἀν τοῖς τρόποις κἀν τῇ τύχῃ ἔσχεν· τά τε γὰρ πολέμια ἀκριβώσας εἰρηνεῖν οὐκ ἠπίστατο, καὶ τὸ Καπιτώλιον ὃ ἐσεσώκει κατέλαβεν ἐπὶ τυραννίδι, εὐπατρίδης τε ὢν οἰκέτου ἔργον ἐγένετο, καὶ πολεμικὸς νομισθεὶς ἐν ἀνδραπόδου τρόπῳ συνελήφθη, κατά τε τῆς πέτρας αὐτῆς ἀφ᾽ ἧς τοὺς Γαλάτας ἀπεώσατο ἐρρίφη. V. 15 (p. 582). 2

ὅτι ὁ Καπιτωλῖνος κατεκρημνίσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. οὕτως οὔτ᾽ ἄλλο τι κατὰ χώραν ὡς πλήθει τοῖς ἀνθρώποις μένει, καὶ ⟨αἱ⟩ εὐπραγίαι συχνοὺς ἐς συμφορὰς ἀντιρρόπους προάγουσιν· 3

Fr. 25, 8 et 9 (Planudea) eiecta.

4 πάντα] πάντα ⟨ταῦτα⟩ Bk., idem vel ταῦτα v. Herw., ⟨ταῦτα⟩ πάντα Schenkl., primum praefero 7 οὗτος] aut οὕτως scribendum cum Bk., aut οὗτος ⟨οὕτως⟩ cum Bk. 12 οἰκέτου ἔργον ἐγένετο] hanc posteriorum locutionem illustrasse Wyttenb. *bibl. crit.* 3, 2 p. 16 monet Polak. — Dio hic significat id quod narratum invenies apud Zon. 7, 24 (pag. sup.) πολεμικὸς] πολέμιος v. Herw. At non *hostilis* hic requiritur, sed *bello strenuus* 14 ἀπεώσατο Val., ἀπεωστο (sic) cod. 15 κατεκρημνίσθη Mai., κατεκρημνήσθη cod. 17 ⟨αἱ⟩ ins. Dind.

Non liquet utrum Dionis an Plutarchi vel Dionysii narrationem secutus sit Tzetzes, Chil. 3, 843—855:

οὗτος ὁ Μάρκος Μάλιος ὁ καὶ Καπιτωλῖνος
ποτὲ καὶ αἰτιάματι πεσὼν τῆς τυραννίδος
καὶ ψήφῳ μέλλων δικαστῶν ἁπάντων ἀναιρεῖσθαι
τὸ Καπιτώλιον εὐθὺς ἐσώζετο βλεπόντων,
οὗπερ αὐτὸς ἐποίησε κλεινὰς ἀνδραγαθίας,
ἕως ὁ λέγων κατ᾽ αὐτοῦ νοήσας τὰς αἰτίας
πρὸς ἄλλο δικαστήριον τὴν σύγκλητον μετάγει,
ὅθεν τὸ Καπιτώλιον οὐδ᾽ ὅλως ἑωρᾶτο,
ὡς γίνεσθαι ὑπόμνησιν ἐκείνου τῶν τροπαίων.
τότε δὲ κτείνουσιν αὐτόν. ἀλλὰ καὶ οὕτω πάλιν
ὅλον ἐμελαμφόρησε χρόνον ὁ δῆμος Ῥώμης
ἀποτιννὺς τὰς χάριτας τὰς τῆς ἀνδραγαθίας
καὶ τῆς χρηστότητος αὐτοῦ τοὺς ἀμιμήτους τρόπους.

p. 24 | ἐξαίρουσαι γὰρ αὐτοὺς πρὸς τὰς ἐλπίδας τῶν ὁμοίων τοῦ τε πλείονος ἀεὶ ποιοῦσιν ἐπορέγεσθαι καὶ ἐς τὸ ἐναντιώτατον σφαλέντας καταβάλλουσι. M. 48 (p. 155).

28 ὅτι πρὸς Τουσκουλανοὺς ἐστράτευσε Κάμιλλος, θαυμαστῇ δέ
a. u. 373 (381) τινι προσποιήσει δεινὸν οὐδὲν ἔπαθον. καθάπερ γὰρ οὔτ᾽ αὐτοί τι πλημμελήσαντες οὔτε τῶν Ῥωμαίων ὀργὴν σφισι ἐχόντων, ἀλλ᾽ ἤτοι ὡς φίλων παρὰ φίλους ἰόντων ἢ καὶ ἐφ᾽ ἑτέρους τινὰς διὰ τῆς ἐκείνων στρατευόντων, οὔτε τι μετέβαλον τῶν καθεστηκότων
2 οὔθ᾽ ὅλως ἐταράχθησαν, ἀλλὰ καὶ πάνυ πάντες ἐπί τε ταῖς δημιουργίαις καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἔργοις ὡς καὶ ἐν εἰρήνῃ κατὰ χώραν μείναντες, εἴσω τε τὸν στρατὸν ἐσεδέξαντο καὶ ξένια αὐτοῖς ἔδο-
f. 292 r σαν τά τε ἄλλα ὡς φίλους ἐτίμησαν. | ἐξ οὗπερ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι οὐχ ὅτι κακόν ⟨τι⟩ αὐτοὺς ἔδρασαν, ἀλλὰ καὶ ἐς τὴν πολιτείαν μετὰ ταῦτ᾽ ἐσεγράψαντο. V. 16 (p. 582).

3 Δίωνος ζ΄ βιβλίῳ "Τουσκουλανοὶ δὲ χεῖρας μὲν οὐκ ἀντήραντο αὐτῷ." Bekk. Anecd. p. 123 32.

29 ὅτι ἡ τοῦ Ῥούφου γυνὴ χιλιαρχοῦντος καὶ πράττοντός ⟨τι⟩ ἐν
a. u. 378 (376) τῇ ἀγορᾷ δημόσιον, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἀφίκετο καὶ τὴν θύραν ὁ ῥαβ-

Fr. 27 (Planudeum) eiectum.

5 ἔπαθον Val., ἔπαθεν cod. 7 φίλους Rk., φίλοις cod. 13 ⟨τι⟩ ins. Bk. 15 Τουσκουλανοὶ Bk., κουλανοὶ cod. cf. ad fr. 23, 1 17 τοῦ inserui ex cod. Ῥούφου Mai., ῥόφου cod. ⟨τι⟩ add. Bk. 18 δημόσιον] lacunam statuit et ita explevit Bk.: ⟨ἐπεσκέφθη ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς· αὕτη δὲ (vel καὶ ἡ)⟩, multo lenius Vinkesteyn, *de fontibus libri de vir. ill.*, Lugd. Bat. 1886, p. 76 ὅτι ἡ γυνὴ τοῦ Ῥούφου χιλιαρχοῦντος—ἔκρουσεν, ἐξεταράχθη. Uterque tamen eclogarii vitium correxisse videtur non librarii. ad rem cf. Liv. 6, 34, 5 sqq., Flor., 17 [26], *lib. de vir. ill.* 20 ἐκεῖνος] ita cod., ἐκεῖνος ⟨οἴκαδε⟩ v. Herw. praeter necessitatem.

[Zonaras 7, 24, 7. 8 (2, 89, 10 sqq. B. = 2, 160, 3 sqq. D.)]

cf. fr. 28 7 Εἶτα πολλῶν πολέμων κατά τε τῆς Ῥώμης αὐτῆς καὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ πόλεων κινηθέντων, ἐπεξελθόντες τοῖς ἐναντίοις οἱ Ῥωμαῖοι διά τε τοῦ Καμίλλου καὶ δι᾽ ἑτέρων, ἤδη ἐκείνου ὑπεργηράσαντος, τούς τε πολέμους κατέπαυσαν καὶ εἰρήνην βαθεῖαν ἔσχον πρὸς τοὺς ἐκτός,
8 πρὸς ἀλλήλους δὲ ἐστασίαζον. Μάρκος γάρ τις Φάβιος εὐπατρίδης, θυγατέρων δύο τυγχάνων πατήρ, τὴν μὲν πρεσβυτέραν Λικιννίῳ τινὶ Στόλωνι κατηγγύησε πολὺ αὐτοῦ καταδεεστέρῳ, τὴν δὲ νεωτέραν Σουλπικίῳ
fr. 29, 1 Ῥούφῳ, ἀνδρὶ ὁμοτίμῳ, συνῴκισε. χιλιαρχοῦντος οὖν τοῦ Ῥούφου καὶ ὄντος ἐν ἀγορᾷ, πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς παραγέγονεν.

3 ἑτέρων BA[c], ἑτέρου C 4 πολέμους CB[c], πολεμίους A 6 Λικιννίῳ CA[c], λικινίῳ B Στόλωνι BA[c], στήλωνι C.

δοῦχος κατά τι ἔθος ἀρχαῖον [ὁ ῥαβδοῦχος] ἔκρουσεν, ἐξεταράχθη πρὸς τοῦτο οὔπω πρότερον τοιούτου τινὸς πεπειραμένη καὶ διεπτοήθη. γέλωτος οὖν ἐπ' αὐτῇ συχνοῦ καὶ παρὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ τῶν ἄλλων γενομένου, καὶ σκωφθεῖσα ὡς ἰδιῶτις τῶν ἀρχικῶν 2 πραγμάτων διὰ τὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς μήποτε ἐν ἡγεμονίᾳ τινὶ ἐξητάσθαι οὖσα, δεινὸν ἐποιήσατο, οἷά που ἄλλως τε καὶ ταῖς γυναιξὶν ἐκ μικροψυχίας συμβαίνειν πέφυκεν, καὶ οὐ πρότερον ἀνῆκε δυσκολαίνουσα πρὶν πᾶσαν τὴν πόλιν θορυβῆσαι, ὥς που σμικρὰ καὶ τὰ τυχόντα πολλῶν τισι καὶ μεγάλων κακῶν αἴτια γίγνεται, ὅταν φθόνῳ τέ τις αὐτὰ καὶ ζηλοτύπως λαμβάνῃ. M. 49 (p. 155.).

ὅτι δεινὸν ἐν κακοῖς προσδοκία σωτηρίας ἀναπεῖσαί τινα πι- 3 στεῦσαι καὶ τοῖς παραλόγοις. M. 50 (p. 156).

ἀεὶ γάρ τι τοῦ τῆς πολιτείας κόσμου στασιάζοντες παρέλυον, 4 ὥσθ' ὑπὲρ ὧν τοὺς πολέμους πρὶν τοὺς μεγίστους ἀνῃροῦντο, ταῦτ' ἐν τῷ χρόνῳ σύμπαντα ὡς εἰπεῖν οὐκ ἀστασιάστως μέν, οὐ μέντοι καὶ χαλεπῶς κατακτήσασθαι. M. 51 (ib.).

ὅτι Πούπλιος, τῶν πολιτῶν Ῥωμαίων στασιαζόντων πρὸς ἀλ- 5 a. u. 386 (368) λήλους, ὀλίγου τούτους συνήλλαξεν· Λικίννιον γὰρ Στόλωνα προσείλετο ὄντα ἵππαρχον. ὅπερ καινοτομηθὲν τοὺς μὲν εὐπατρίδας

1 [ὁ ῥαβδοῦχος] exp. Mai. 3 συχνοῦ] ἰσχυροῦ Naber. sine causa τῶν] παρὰ τῶν Zon. cod. A, rectene? 8 θορυβῆσαι Mai., θεραπεῦσαι cod. 13 τοῦ cod. ut coni. St., που Mai. 15 ἐν τῷ χρόνῳ] τῷ χρόνῳ vel σὺν χρόνῳ v. Herw. frustra, cf. 44, 27, 4; 52, 41, 2; 66, 18, 5; 66, 21, 2 17 Πούπλιος] P. Manlius dictator, cf. Liv. 6, 39 Ῥωμαίων add. eclogarius 18 Λικίννιον] ita cod. προσείλετο ὄντα ἵππαρχον] corrupta vel potius mutila. προσείλετο ⟨καίπερ ἐκ τοῦ πλήθους⟩ ὄντα ἵππαρχον Reim., recte ut videtur, nisi quod concinnius scribemus ἵππαρχον προσείλετο ⟨καίπερ ἐκ τοῦ πλήθους⟩ ὄντα. Quod a Bk. in textum admissum, hunc locum adhuc tenet

[Zonaras 7, 24, 8. 9 (2, 89, 20 sqq. B. = 2, 160, 15 sqq. D.)]

ἀφικομένου δ' ἐκείνου τὴν θύραν ὁ ῥαβδοῦχος κατά τι ἔθος ἀρχαῖον ἔκρουσε. διεπτοήθη δὲ πρὸς τὸν πάταγον ἡ γυνὴ οὔπω τούτου πεπειραμένη· καὶ γέλως ἐπὶ τούτῳ καὶ παρὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ τῶν παρόντων ἐγένετο, καὶ ὡς ἰδιῶτις ἐσκώφθη. τῇ δ' ἐν δεινῷ τὸ πρᾶγμα πεποίητο, 9 fr. 29, 2 καὶ τὸν ἄνδρα ἐς ἀρχὴν παραγγεῖλαι ἠρέθιζεν. ὁ γοῦν Στόλων ὑπὸ τῆς γυναικὸς παρακινηθεὶς Λουκίῳ τινὶ Σεξτίῳ, ἀνδρὶ τῶν ὁμοίων, τὰ τοῦ πράγματος κοινωσάμενος, ἄμφω δημαρχῆσαι κατεβιάσατο, καὶ τὸν κό- cf. fr. 29, 4 σμον τῆς πολιτείας συνέχεον, ὡς καὶ ἐπὶ τέσσαρσιν ἔτεσιν ἀναρχίαν γενέσθαι τῷ δήμῳ· τὰς γὰρ τῶν εὐπατριδῶν ἀρχαιρεσίας ἐνεπόδιζον.

3 τῶν BC[c], παρὰ τῶν A 4 ἰδιῶτις BC[c], ἰδιώτης A 6 ἀνδρὶ τῶν ὁμοίων om. sed add. in marg. a m[2] C 7 κατεβιάσατο C, κατεβιάσαντο BA[c].

ἐλύπησεν. τοὺς δὲ ἄλλους οὕτως ὑπηγάγετο ὥστε μηκέτι τῆς ὑπατείας τῷ ὑστέρῳ ἔτει ἀντιποιήσασθαι, ἀλλ᾽ ἐᾶσαι τοὺς χιλιάρχους
6 αἱρεθῆναι. ἐκ γὰρ τούτου καὶ ἐς τἆλλα ἀνθυπείξαντές γέ τινα ἀλλήλοις ἴσως ἂν κατηλλάγησαν, εἰ μήπερ ὁ Στόλων ὁ δήμαρχος τοιοῦτόν τι εἰπών, ὡς οὐκ ἂν πίοιεν εἰ μὴ φάγοιεν, ἀνέπεισεν αὐτοὺς μηδενὸς ἀφέσθαι, ἀλλ᾽ ὡς καὶ ἀναγκαῖα πάντα ὅσα ἐνεχειρίσαντο κατεργάσασθαι. V. 17 (p. 585).

———

ἵππαρχον προσείλετο ὄντα δήμαρχον, id falsum esse arguunt verba § 6 εἰ μήπερ ὁ Στόλων ὁ δήμαρχος — ἀνέπεισε, quibus a nostro Stolone tribunus plebis eiusdem nominis distinguitur. Dio, cum Livio (6, 39, cf. 10, 8, 8) magistrum equitum Manlii Stolonem appellavit (non Calvum), nec tamen Stolonem eum, qui tribunatum plebis gereret, magistrum equitum dictum crediderunt. Quod monstrum nobis obtrudit Plut. *Cam.* 39, 6   2 ὑστέρῳ Bk., ἑτέρῳ cod.   5 ἂν πίοιεν Reim., ἀπίοιεν cod.

[Zonaras 7, 24, 10—13 (2, 90, 8 sqq. B. = 2, 160, 27 sqq. D.)]

10 καὶ ἐπὶ πλέον ἂν ἔτι τοῦτο ἐγένετο, εἰ μή τις ἀγγελία κεκόμιστο (ἐπὶ τὴν Ῥώμην αὖθις ἐλαύνειν Κελτούς). ἅπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους ἀφέντες διάφορον, (δικτάτορα τὸ πέμπτον τὸν Κάμιλλον εἵλοντο) καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐστράτευσαν. οὐ μάχη μέντοι κοινή, μονομαχία δὲ γέ-

a. u. 387 (367)

11 γονε πρότερον. Τίτος γάρ τις Μάλλιος ἀνὴρ εὐπατρίδης προσκεκρουκὼς τῷ πατρὶ παρημελεῖτο καὶ διέτριβεν ἐν ἀγρῷ· εἶτα τῷ πατρὶ διηλλάγη, καὶ χιλίαρχος στρατοπέδου γενόμενος τῷ τε προκαλουμένῳ Κελτῷ πρὸς μονομαχίαν ἀντέστη καὶ νικήσας αὐτὸν τὸν στρεπτὸν αὐτοῦ χρυσοῦν
12 ὄντα ἐσκύλευσε, καὶ Τουρκουάτος φορῶν αὐτὸν ἐπεκέκλητο. συμμιξάντων δὲ καὶ τῶν στρατευμάτων ἥττηντο οἱ Κελτοί, καὶ τῆς μὲν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὁρμῆς ἀπέσχοντο, τὴν δ᾽ Ἀλβανίδα ἐλεηλάτουν. ἐάσαντες οὖν αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι διαρπάσαι τὴν χώραν, ὡς κατακορεῖς γενόμενοι βρωμάτων καὶ μέθης εὐεπιχειρητότεροι εἶεν, ἐπέθεντο σφίσι, καὶ αὐτῶν τε πολλοὺς διέφθειραν καὶ τὸ σφῶν εἷλον στρατόπεδον. ὁ δὲ Κάμιλλος εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανελθὼν ἀπέθετο τὴν ἀρχήν.

13 Ἔκτοτε οὖν οἱ μὲν χιλίαρχοι, οἳ ἀντὶ τῶν ὑπάτων ἐγίνοντο, ἐσχολάκασιν, ὕπατοι δὲ ἀπεδείκνυντο ἐνίοτε μὲν εὐπατρίδαι, ἐκ δὲ τοῦ πλήθους ἐνίοτε, ποτὲ δὲ καὶ ἐξ ἀμφοτέρων ὁμοῦ. νόσου δ᾽ ἐνσκηψάσης τῇ Ῥώμῃ καὶ ὁ Κάμιλλος τέθνηκε, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι πλεῖστα θανόντος τοῦ ἀνδρὸς ἠνιάθησαν.

———

1 sqq. cf. Liv. 6, 42, 5   2. 3 quae uncinis inclusi e Plutarcho (*Cam.* 40, 1. 2) desumpta videntur   7. 10 *Κελτῷ, Κελτοί*] *Gallos* paulo ante (§ 10) cum Plutarcho *Κελτοὺς* appellatos, hic reiecta forma Dionea (cf. p. 81 *adn. crit.*) eodem modo vocare pergit   12 ὡς] ἕως Buettner-Wobst, *Comm. Fleckeisen.* p. 150, 1, frustra   15 *Ῥώμην* BA[c], *πόλιν* C.

οὐκ ἔστιν οὐδὲν ζῷον θνητὸν οὔτ' ἄμεινον οὔτ' ἰσχυρότερον **30, 2**
ἀνθρώπου. ἢ οὐχ ὁρᾶτε ὅτι τὰ μὲν ἄλλα πάντα κάτω κέκυφε καὶ a. u. 392 (362)

Fr. 30, 1 (Tzetz. *Schol. ad Exeg. Hom. Il.* p. 136, 17) vide infra, iuxta Zonaram.

1 *οὔτ'— οὔτ'* Bk., *οὐδ'— οὐδ'* AB.

[Zonaras 7, 25, 1—4 (2, 91, 8 sqq. B. = 2, 161, 25 sqq. D.)]

30, 1
25. Μετὰ δὲ ταῦτα καί τι συμβῆναι πάθος περὶ τὴν Ῥώμην ἱστόρηται. διαστῆναι γὰρ τὸ πεδίον λέγεται τὸ μεταξὺ τοῦ Παλατίου καὶ τοῦ Καπιτωλίου ἐξάπινα, μήτε σεισμοῦ προηγησαμένου μήτ' ἄλλου τινός, οἷα συμβαίνειν εἴωθε φυσικῶς ἐπὶ τοιούτοις παθήμασι. καὶ ἦν τὸ χάσμα διαμένον ἐπὶ μακρόν, οὔτε συνερχόμενον οἵως δή ποτε οὔτε μέντοι πληρούμενον, καὶ ταῦτα χοῦν τε τῶν Ῥωμαίων ἐς αὐτὸ συμφορούντων πολὺν καὶ λίθους καὶ ἄλλην ὕλην παντοδαπήν.
2 ἀποροῦσιν οὖν τοῖς Ῥωμαίοις χρησμὸς ἐδόθη μὴ ἄλλως τὸ διεστὸς συνελθεῖν, εἰ μὴ τὸ κρεῖττον αὐτῶν καὶ δι' οὗ μάλιστα πλεῖστον ἰσχύουσιν εἰς τὸ χάσμα ἐμβάλλουσιν· οὕτω γὰρ ἐκεῖνό τε παύσεται καὶ τῇ πόλει ἔσται δύναμις ἀκατάλυτος. ἔμενεν οὖν καὶ πάλιν τὸ ἄπορον ἀπορούμενον, ἀσαφοῦς τυγχάνοντος τοῦ χρησμοῦ. Μάρκος δὲ Κούρτιος, ἀνὴρ εὐπατρίδης, νέος τὴν ἡλικίαν, ὡραιότατος τὴν μορφήν, ῥωμαλεώτατος τὴν ἰσχύν, ἀνδρειότατος τὴν ψυχήν, φρονήσει διαπρεπής, τὸν νοῦν συνεὶς τοῦ χρησμοῦ παρελθὼν εἰς μέσον ἐδημη-
3 γόρησε λέγων "τί τῶν λογίων ἀσάφειαν, ὦ Ῥωμαῖοι, ἢ ἀμαθίαν ἡμῶν αὐτῶν καταψηφιζόμεθα; ἡμεῖς ἐσμεν τοῦτο δὴ τὸ ζητούμενόν τε καὶ ἀπορούμενον. οὐ γάρ τι ἄψυχον ἐμψύχου λογισθήσεται βέλτιον, οὐδὲ τοῦ ἔννου καὶ ἔμφρονος καὶ λόγῳ κεκοσμημένου τὸ ἄνουν
4 ἄλογόν τε καὶ ἄφρον προτιμηθήσεται. τί γὰρ ἄν τις ἀνθρώπου προκρίνειεν, ἵνα τοῦτο ἐς τὴν τῆς γῆς βαλόντες διάστασιν αὐτὴν συναγάγωμεν; οὐκ ἔστιν fr. 30, 2
οὐδὲν ζῷον θνητὸν οὐδ' ἄμεινον οὐδ' ἰσχυρότερον ἀν-

Δίων δὲ Κάσσιος Κοκκειανός, ὁ τὰ Ῥωμαίων συντάξας, ἐκ θεομηνίας φησὶ γενέσθαι χάσμα περὶ τὴν Ῥώμην καὶ μὴ ἐπιμύειν. χρησμοῦ δὲ δοθέντος ἐπιμῦσαι τὸ χάσμα ἐὰν ὃ κράτιστον Ῥωμαίοις ἐμβάλωσιν ἐν αὐτῷ, Κούρτιός τις ἱππεὺς εὐγενής, οὐδενὸς ἄλλου συμβαλεῖν τὸν χρησμὸν δυναμένου, αὐτὸς ἑρμηνεύσας ἵππον ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον λέγειν.

1ª *συμβῆναι* BC[c], *συμβεβηκέναι* A 2ª *τὸ πεδίον λέγεται* BC[c], *λέγεται το πεδίον* A 5ª *τοιούτοις* BC[c], *τοῖς τοιούτοις* A 8ª *τῶν* CA[c], om. B 11ª *διεστὸς* Dind., *διεστὼς* BCA[c] 14ª *ἔσται* Dind., *ἔσεται* BCA[c] 20ª *τί κ. τ. λ.*] Aut interpungendum *τί*; aut inserendum *μᾶλλον* pro *ἢ* 26ª *προκρίνειεν* CA, *προκρίνοιεν* B[c].

ἐς τὴν γῆν ἀεὶ βλέπει, πράττει τε οὐδὲν ὃ μὴ τροφῆς καὶ ἀφρο-
δισίων ἔχεται, (οὕτω καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἐς ταῦτα κατακέκρι-
3 ται), μόνοι δὲ ἡμεῖς ἄνω τε ὁρῶμεν καὶ τῷ οὐρανῷ αὐτῷ ὁμιλοῦ-
μεν, καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὑπερφρονοῦμεν, τοῖς δὲ δὴ θεοῖς
αὐτοῖς ὡς καὶ ὁμοίοις οὖσιν ἡμῖν σύνεσμεν, ἅτε καὶ φυτὰ καὶ
ποιήματα αὐτῶν οὐ γήινα ἀλλ' οὐράνια ὄντες; ὑφ' οὗ καὶ αὐτοὺς
ἐκείνους πρὸς τὰ ἡμέτερα εἴδη καὶ γράφομεν καὶ πλάττομεν· εἰ
γὰρ δεῖ δή τι καὶ θρασυνόμενον εἰπεῖν, οὔτ' ἄνθρωπος οὐδὲν ἄλλο
ἐστὶν ἢ θεὸς σῶμα θνητὸν ἔχων, οὔτε θεὸς ἄλλο τι ἢ ἄνθρωπος
4 ἀσώματος καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀθάνατος. ταῦτά τοι καὶ συμπάντων
τῶν ἄλλων ζῴων προφέρομεν· καὶ οὔτε τι πεζόν ἐστιν ὃ μὴ τάχει
καταληφθὲν ἢ ἰσχύι δαμασθὲν ἢ καὶ τέχναις τισὶ συλληφθὲν δουλού-
μεθα, οὔτ' ἔνυδρον οὔτ' ἀεροπόρον, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τὰ μὲν ἐκ
τοῦ βυθοῦ μηδ' ὁρῶντες ἀνέλκομεν, τὰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μηδὲ
ἐξικνούμενοι κατασύρομεν. Max. Conf. flor. f. 211v A (f. 241 B)
(M. p. 532).

1 τε] δὲ Dind. perperam 2 ἔχεται,] pro interrogationis signo substitui virgulam, illud transposui post ὄντες vs. 6 8 δεῖ δή] δὴ δεῖ corr. m. rec. B 9 ἄλλο τι B, ἀλλ' ὅτι A.

[Zonaras 7, 25, 4—6 (2, 92, 12 sqq. B. = 2, 162, 25 sqq. D.)]

fr. 30, 3 θρώπου. εἰ γάρ τι δεῖ καὶ θρασυνόμενον εἰπεῖν,
οὔτ' ἄνθρωπος οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ θεὸς σῶμα
θνητὸν ἔχων οὔτε θεὸς ἄλλο τι ἢ ἄνθρωπος
ἀσώματος κἀντεῦθεν ἀθάνατος, καὶ οὐ πόρρω
τῆς θείας δυνάμεως ἀπηρτήμεθα. ταῦτα ἐγὼ
5 μὲν οὕτω φρονῶ, ἀξιῶ δὲ καὶ ὑμᾶς τῇ γνώμῃ
προσθέσθαι ταύτῃ. καὶ μή τις οἰήσαιτο ὅτι
κλῆρον ποιήσομαι ἢ κόρην κελεύσω θανεῖν ἢ
μειράκιον· αὐτὸς γὰρ ἐγὼ ἑκὼν ἐμαυτὸν ὑμῖν
ἐπιδίδωμι, ἵνα σήμερον αὐτίκα κήρυκα πέμψητέ
με καὶ πρεσβευτὴν τοῖς χθονίοις θεοῖς, ἐσόμε-
6 νον ὑμῖν ἀεὶ προστάτην καὶ σύμμαχον." ταῦτα
εἰπὼν ὁ Κούρτιος τὰ ὅπλα ἐνεδιδύσκετο, εἶτα
καὶ τοῦ ἵππου ἐπέβη. οἱ δ' ἄλλοι περιαλγεῖς
ἐγίνοντο καὶ περιχαρεῖς, καὶ κοσμήματά τινα
συμφορήσαντες οἱ μὲν αὐτὸν ἐκεῖνον αὐτοῖς ἐκό-

εὐθέως ἀνέβη τε τὸν ἵππον καὶ ὡς εἶχεν ἐλάσας ἡρωικῶς κατὰ τοῦ φρικώδους ἐκείνου βόθρου ἐφέρετο.

2a οὐδὲν ἄλλο BAc, ἄλλο οὐδὲν C 9a ἐγὼ ἑκὼν BAc, ἑκὼν ἐγὼ C 12a ὑμῖν BA, ὑμῶν Cc.

[Zonaras 7, 25, 6—9 (2, 93, 2 sqq. B. = 2, 163, 10 sqq. D.)]

σμουν ὡς ἥρωα, οἱ δέ τινα καὶ ἐς τὸ χάσμα ἐνέβαλλον. ἄρτι δ᾽ ἐς αὐτὸ ἐνήλατο ὁ Κούρτιος ἔφιππος καὶ ἡ τῆς γῆς συνήχθη διάστασις, καὶ οὐδεὶς οὐκέτι οὔτε τὸ χάσμα οὔτε τὸν Κούρτιον ἐθεάσατο. ταῦθ᾽ οὕτω τοῖς Ῥωμαίοις ἱστόρηται· εἰ δέ τῳ μυθώδη κριθείη καὶ μὴ πιστά, ἔξεστίν οἱ μὴ προσέχειν αὐτοῖς.

καὶ εὐθέως κατενεχθέντος τὸ χάσμα ἐπέμυε ⟨καὶ⟩ οἱ λοιποὶ τῶν Ῥωμαίων ἄνωθεν ἄνθεσιν ἔβαλλον. κἀκ τούτου καὶ Κούρτιος ὁ λάκκος ἐκλήθη Io. Tzetz. Schol. ad. Exeg. Iliad. p. 136, 17. —

Τοῖς Ῥωμαίοις δὲ πόλεμοι αὖθις καὶ παρὰ Γαλατῶν καὶ ὑφ᾽ ἑτέ- 7
ρων ἐθνῶν ἐπηνέχθησαν, ἀλλ᾽ ἀπεκρούσαντο πάντας, τῇ μὲν ὑπάτους, τῇ δὲ δικτάτορας ψηφιζόμενοι. ὅτε καί τι τοιοῦτον συμβέβηκε. δικτάτωρ ἐλέχθη Λούκιος Κάμιλλος, Γαλατῶν κατατρεχόντων τὰ ὑπὸ a. u. 405 (349)
Ῥώμην. ὃς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ὁρμήσας γνώμην εἶχε τρίβειν τὸν καιρὸν καὶ μὴ διακινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονοίᾳ χρωμένους· ἐξὸν γὰρ αὐτοὺς καὶ ἀσφαλέστερον ἀπορίᾳ τροφῶν ἐκτρυχώσειν ἤλπισε. Γαλάτης 8
δέ τις εἰς μονομαχίαν τινὰ τῶν Ῥωμαίων προεκαλεῖτο. καὶ ἀντέστη αὐτῷ Οὐαλλέριος Μάρκος χιλιαρχῶν, ὁ τοῦ Μαξίμου ἐκείνου ἔγγονος. καὶ λαμπρὰ μὲν ἡ μάχη προέβη ἀμφοῖν· ὁ μὲν γὰρ τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ περιτεχνήσει προέφερεν, ὁ δὲ Γαλάτης τῇ ἰσχύϊ καὶ τῇ τόλμῃ· ἐπὶ πλέον δ᾽ ἐθαυμαστώθη ὅτι τῷ τοῦ Οὐαλλερίου κράνει κόραξ ἐφιπτάμενος καὶ κρώζων εἰς τὸν βάρβαρον ἐνεχρίμπτετο, καὶ τήν τε ὄψιν αὐτοῦ ἐπετάρασσε καὶ τὴν ὁρμὴν ἐνεπόδιζε, μέχρις οὗ κατειργάσθη. διὸ ἀγανακτήσαντες οἱ Γαλάται ὡς ὑπὸ ὄρνιθος ἡλαττωμένοι, θυμῷ αὐτίκα συνέμιξαν τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ κακῶς ἀπηλλάγησαν. ὁ δ᾽ Οὐαλλέριος ἀπὸ τῆς τοῦ κόρακος συμμαχίας Κορουῖνος ἐπωνομάσθη.

Εἰσέπειτα δὲ τῶν στρατευμάτων στασιασάντων καὶ ἐμφυλίου πο- 9
λέμου γενέσθαι μέλλοντος, κατηλλάγησαν οἱ στασιάσαντες, νόμων τεθέν- a. u. 412 (342)
των μήτ᾽ ἄκοντά τινα τοῦ καταλόγου ἀπαλείφεσθαι μήτε τὸν χιλιαρ-

---

6ª *τοῖς* BCᶜ, om. A 7ª *τῳ μυθώδη* BCᶜ, *τῷ μυθώδει* A 8ᵇ quae de Curtio tradit Suidas *s. v. Λίβερνος* congruunt cum Excerpto Planudeo p. 531 M. desumpta haec ex scriptore Byzantino qui Dionysium 14, 11 secutus est 11 *τι* BCᶜ, *τοι* A 19 *προέφερεν* BCᶜ, *διέφερεν* A 20 *τοῦ* CAᶜ, om. B 21 *κρώζων* CAᶜ, *κράζων* B 24 *ἀπὸ*] *ὑπὸ* Dind. 19—25 Ex Dione ut videtur Tzetzes quoque *Chil.* 3, 862—866:

ὁ Μάρκος ὁ Κορβῖνος δὲ Κορβῖνος ἐπεκλήθη,
ὅτι ποτὲ μονομαχῶν μετά τινος βαρβάρου
ἄγριον ἔσχε κόρακα τῇ μάχῃ συνεργοῦντα
τοῖς ὀφθαλμοῖς πετόμενον ἐκείνου τοῦ βαρβάρου
ἕως αὐτὸν ἀπέκτεινεν οὗτος ὁ Μάρκος τότε.

32 *ὅτι ὁ Δίων φησί "διόπερ που, καίπερ οὐκ εἰωθὼς ἐκβολαῖς*
a. u. 414? (340) *τοῦ λόγου χρῆσθαι, ἄλλως τε ἐπεμνήσθην αὐτοῦ καὶ τὴν ὀλυμ-*
πιάδα προσέγραψα, ἵν' ἐπειδὴ λανθάνει τοὺς πολλοὺς ὁ χρόνος
τῆς μετοικίσεως, ἐκφανέστερος ἐξ ἐκείνου γένηται." M. 52 (p. 156).
35 *ταῦτά τε δὴ καὶ ἄλλα τινὰ τοιουτότροπα προετείνοντο, οὐχ*
a. u. 414 (340) *ὅτι καὶ καταπράξειν τι αὐτῶν ἤλπιζον (εὖ γάρ, εἴπερ τινὲς ἄλλοι,*
τὰ τῶν Ῥωμαίων φρονήματα ἠπίσταντο), ἀλλ' ὅπως ἀποτυχόντες
αὐτῶν πρόφασιν ἐγκλημάτων ὡς ἀδικούμενοι λάβωσιν. M. 53 (p. 156).

Fr. **31** (Planudeum; ultima = Suid. *s. v. Τορκουᾶτος*) eiectum.

1 hoc fragm. (M. 52), quod inter M. 51 (a. circiter 384/370) et M. 53 (a. 414/340) collocari debet, coll. Liv. 8, 3, 6 referendum mihi videtur ad Alexandri Epirotae in Italiam migrationem, anno sec. Livium 414/340. ita quoque Gros. sed vox *μετοίκισις* obstare videtur.

Fr. **33** (U.[G] 2) huc perperam insertum vide inter fr. **40**, 47 et fr. **41**.

Fr. **34** (Planudeum; cf. Suid. *s. v. Κελτοί, ἀμύσσειν, ἐπώνυμον, Κορβῖνος*) eiectum.

5 *δὴ* addidi ex cod. *τοιουτότροπα*] ita cod. 6 *καὶ* addidi ex cod. *ἤλπιζον*] sc. Latini, cf. Liv. 8, 4—6 7 *ἀποτυχόντες* Mai., *ἐπιτυχόντες* cod.

[Zonaras 7, 25, 9—26, 3 (2, 94, 7 sqq. B. = 2, 164, 14 sqq. D.)]

χήσαντα ἑκατονταρχεῖν, καὶ τοὺς ὑπάτους καὶ ἄμφω ἐξὸν εἶναι καὶ ἐκ τοῦ πλήθους καθίστασθαι καὶ τὸν αὐτὸν μήτε δύο ἅμα ἀρχὰς μήτε τὴν αὐτὴν δὶς ἐντὸς δέκα ἄρχειν ἐτῶν.

26. Λατῖνοι δὲ καίπερ ἔνσπονδοι τοῖς Ῥωμαίοις ὄντες ἀπέστησαν καὶ
a. u. 414 (340) πόλεμον ἤραντο, ἐν φρονήματι γεγονότες ὅτι τε νεότητι ἤκμαζον καὶ
τὰ πολεμικὰ ἐκ τῆς ἀεὶ σὺν αὐτοῖς στρατείας ἀκριβῶς ἤσκηντο. οἱ δὲ
τοῦτο γνόντες ἐξῆλθον, ὕπατον τόν τε Τουρκουάτον τὸ τρίτον ἑλόμενοι
καὶ τὸν Δέκιον, καὶ ἐμαχέσαντο αὐτοῖς κραταιὰν μάχην, κρίσιν τὴν
ἡμέραν ἐκείνην ἑκάτεροι νομίζοντες ἀκριβῆ τῆς σφετέρας τύχης τε καὶ
2 τῆς ἀρετῆς. ἔδοξε δὲ περιφανεστέρα ἡ μάχη καὶ διά τι συμβεβηκός.
τοὺς γὰρ Λατίνους οἱ ὕπατοι καὶ ὁμοσκεύους καὶ ὁμοφώνους τοῖς Ῥω-
μαίοις ὁρῶντες ἐφοβήθησαν μὴ τῶν στρατιωτῶν τινες σφαλῶσι, τό τε
οἰκεῖον καὶ τὸ πολέμιον μὴ ῥᾷστα διαγινώσκοντες. καὶ διὰ τοῦτο προ-
εἶπον σφίσι τά τε ἄλλα παρατηρεῖν ἀκριβῶς, καὶ καθ' ἑαυτὸν μηδένα
3 μηδενὶ τῶν ἐναντίων συμβαλεῖν. τοῦτο δὴ τὸ παράγγελμα οἱ μὲν ἐτή-
ρησαν, ὁ δὲ τοῦ Τουρκουάτου παῖς, στρατευόμενος ἐν τοῖς ἱππεῦσι, καὶ
πεμφθεὶς πρὸς κατασκοπὴν τῶν ἐναντίων, παρεῖδεν οὐκ αὐθαδείᾳ, ἀλλὰ

---

7 *τὸν* om. A 10 *δὲ* BA[c], *γὰρ* C 16 *τοῦ* BC[c], om. A.

Δίωνος ζ' βιβλίῳ "καὶ διὰ τοῦτό σε δικαιώσω, ἵνα ὥσπερ τὸ 2
τῆς ἀριστείας ἆθλον, οὕτω καὶ τὸ τῆς ἀνηκουστίας τίμημα ἀπολάβῃς." Bekk. Anecd. p. 133 19.

ἦν μὲν δὴ παντὶ καταφανὲς ὅτι περισκοπήσαντες τὴν ἔκβασιν 4
τῆς τύχης πρὸς τὸ κρατοῦν ἔστησαν· οὐ μὴν ἐξήλεγξεν αὐτοὺς ὁ Τορκουᾶτος, μή τι οἰδούντων σφίσιν ἔτι τῶν πρὸς τοὺς Λατίνους πραγμάτων νεωτερίσωσιν· οὐ γάρ τοι τὰ πάντα τραχύς, οὐδ' οἷος ἐς τὸν υἱὸν ἐγένετο καὶ ἐς τἆλλα ἦν, ἀλλὰ καὶ εὔβουλος καὶ εὐπόλεμος ὡμολόγητο εἶναι, ὥστε καὶ πρὸς τῶν πολιτῶν καὶ πρὸς τῶν ἐναντίων ὁμοίως λέγεσθαι ὅτι τό τε κράτος τοῦ πολέμου ὑποχείριον ἔσχε, καὶ εἰ καὶ τῶν Λατίνων ἡγεῖτο, πάντως ἂν αὐτοὺς νικῆσαι ἐποίησεν. M. 54 (p. 157). (usque ad *ἐς τἆλλα ἦν*) et V. 18 (p. 585) (*ὅτι ὁ Τορκουᾶτος οὐ τὰ πάντα τραχύς — ἐποίησεν*).

---

1 Torquati verba ad filium. Liv. 8, 7.
Fr. **35**, 3 (Planudeum) eiectum.
5 *τύχης* Mai., hodie *ης* tantum superest. an *μάχης*? *ἔστησαν*] sc. Samnites, cf. Liv. 8, 10, 7. 8 et 8, 11, 2 6 *Τορκουᾶτος*] *Τορκουα* (with *τ* above) cod. *οἰδούντων* Bk., *δούντων* cod. (non *οἰδούντων*) 7 *τραχύς* cod. Peir., *τρυφ* ˜. cod. Vat. 9 *ὡμολόγητο* Val., *ὡμολογεῖτο* cod. 11 *ἡγεῖτο*] *ἥγητο* Naber.

[Zonaras 7, 26, 3—5 (2, 95, 3 sqq. B. = 2, 165, 7 sqq. D.)]
μέντοι φιλοτιμίᾳ. ἐπεὶ γὰρ ὁ ἵππαρχος τῶν Λατίνων ἰδὼν αὐτὸν προσιόντα πρὸς μονομαχίαν προεκαλέσατο, καὶ μὴ δεξάμενον ταύτην διὰ τὴν πρόρρησιν, παρώξυνεν εἰπών "οὐ σὺ μέντοι Τουρκουάτου υἱὸς εἶ; οὐ 4
σεμνύνει τῷ στρεπτῷ τοῦ πατρός; ἢ πρὸς μὲν Γαλάτας ἀνθρώπους φθόρους ἔρρωσθε καὶ ἀνδρίζεσθε, τοὺς δὲ δὴ Λατίνους ἡμᾶς φοβεῖσθε; τί οὖν ἄρχειν ἡμῶν ἀξιοῦτε; τί δ' ὡς χείροσιν ὑμῶν ἐπιτάσσετε;" ἔκφρων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς παραγγέλσεως ἑκὼν ἐπελάθετο, καὶ μονομαχήσας ἐνίκησε, καὶ τὰ σκῦλα μέγα φρονῶν ἐκόμισε τῷ πατρί. καὶ 5
ὃς ἀθροίσας τὸ στράτευμα "γενναίως μέν" ἔφη "ὦ παῖ, ἐμαχέσω, καὶ διὰ τοῦτό σε στεφανώσω· ὅτι δὲ τὸ προσταχθὲν οὐ παρετήρησας, καίτοι καὶ ὡς υἱὸς πειθαρχεῖν καὶ ὡς στρατιώτης ἀναγκαζόμενος, διὰ τοῦτό σε fr. 35, 2
δικαιώσω, ἵνα καὶ τὸ τῆς ἀριστείας ἆθλον καὶ τὸ τῆς ἀνηκουστίας τίμημα λήψῃ." ταῦτ' εἰπὼν ἅμα τόν τε στέφανον τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐπέθετο καὶ αὐτὴν ἐκείνην ἀπέτεμεν.

---

2 *προεκαλέσατο* BA[c], *προσεκαλέσατο* C 3 *οὐ σὺ μέντοι* A[c], *οὐ σὺ μὲν* B, *καὶ σὺ μὲν* C 4 *σεμνύνει* A, *σεμνύνῃ* BC[c] 5 *δὴ* om. A 13 *αὐτοῦ* om. C.

9 ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι καίπερ ἀχθόμενοι τῷ Τορκουάτῳ διά τε τὸν υἱὸν αὐτοῦ οὕτως ὥστε καὶ τὰ χαλεπώτατα τῶν ἔργων μαλλιανὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ ὀνομάσαι, καὶ διότι καὶ τὰ ἐπινίκια τεθνηκότος μὲν

Fr. **35**, 5 (Tzetz. *ad Lycophr.* 1378, apud Diod. 21, 6, 2 Dind.) eiecti, licet incipiat ita: *γράφει δὲ Δοῦρις Διόδωρος καὶ Δίων*. Pertinet ad pugnam apud Sentinum a. 459/295 commissum nec quidquam habet commune cum Dione nisi quod fortasse huius male memor Tzetzes Decium Fabii Rulliani collegam *συστράτηγον Τορκουάτου* vocavit.

Fr. **35**, 6 (Planudeum) eiectum.

Fr. **35**, 7. 8 vide pag. seq.

Exc. M. 56 (§ 7. 8) ante M. 55 (§ 9) collocavit Bk., recte fortasse, cf. Zon. 7, 26, 8. attamen ne hic quidem prorsus certum est fragmentorum ordinem esse perturbatum. Nam fieri potest ut Dio de moribus Torquati agens (cf. § 4) verba § 9 addiderit, post suo tempore triumphi mentionem iterum fecerit, nisi credere malis Zonaram Dioneam rerum seriem turbasse. Ego in re incerta excerptorum seriem, qualis est in codice, restitui.

1 *Τορκουάτῳ* Bk., *Τορκουάτῃ* cod. 2 *χαλεπώτατα* edidit Mai. nihil dubitans; hodie *τατα* tantum superest, reliqua prorsus evanida. spatium est 6—8 litt. *χαλεπώτατα* optime se habet, *ἰταμώτατα* Naber. quod non placet, *πικρότατα* v. Herw., *ὠμότατα* idem (litt.), utrumque spatium non explet *μαλλιανὰ* Mai., *μαλλιάννι* (sic) cod. 3 *ἐπινίκια* Mai., *ἐπ . . .΄κια* cod. hodie.

[Zonaras 7, 26, 6—8 (2, 95, 19 sqq. B. = 2, 165, 27 sqq. D.)]

6 Εἶτα ὄναρ ἀμφοῖν τοῖς ὑπάτοις ἐν τῇ αὐτῇ νυκτὶ ὁμοίως φανὲν ἔδοξε λέγειν τῶν ἐναντίων κρατήσειν, ἂν ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων ἑαυτὸν ἐπιδῷ. μεθ᾽ ἡμέραν οὖν ἀλλήλοις τὸ ὄναρ διηγησάμενοι συνέθεντο θεῖον εἶναι, καὶ πεισθῆναι δεῖν αὐτῷ ὡμολόγησαν. ἠμφισβήτησαν δὲ πρὸς ἀλλήλους, οὐχ ὃς ἂν σωθείη, ἀλλ᾽ ὃς ἂν μᾶλλον ἑαυτὸν ἐπιδῷ· καὶ παρὰ τοῖς πρώτοις τοῦ στρατοπέδου ἐδικαιολογήσαντο. καὶ τέλος ἤρεσε σφίσι τὸν μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως, τὸν δὲ ἐπὶ τοῦ λαιοῦ παρατάξασθαι, καὶ ὁπότερον ἂν ἐκείνων ἐλαττωθῇ, τὸν ἐπ᾽ αὐτῷ τεταγμένον ἀποθανεῖν.
7 τοσαύτη δ᾽ ἦν φιλοτιμία αὐτοῖς περὶ τὴν ἐπίδοσιν ὡς εὔχεσθαι ἕκαστον τῶν ὑπάτων ἡττηθῆναι, ἵνα τύχῃ τῆς ἐπιδόσεως καὶ τῆς εὐκλείας τῆς ἐξ αὐτῆς. συμβαλόντες δὲ τοῖς Λατίνοις μέχρι μὲν πολλοῦ ἰσοπαλῶς ἠγωνίσαντο, εἶτα τὸ κατὰ τὸν Δέκιον κέρας μικρόν τι τοῖς Λατίνοις ἐνέκλινεν. ὃ γνοὺς ὁ Δέκιος ἑαυτὸν ἐπιδέδωκε· καὶ τὰ ὅπλα ἐκδὺς τὴν ἐσθῆτα ἐνέδυ τὴν περιπόρφυρον. καὶ οἱ μὲν οὕτω φασὶν ἐφ᾽ ἵππον ἀναπηδῆσαι αὐτὸν καὶ εἰσελάσαι πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ ὑπ᾽ ἐκείνων ἀπο-
8 θανεῖν, οἱ δὲ ὑπὸ συστρατιώτου πολιτικοῦ σφαγῆναι. τέως δὲ τελευτή-

3 *τὸ ὄναρ διηγησάμενοι* BC[c], *διηγησάμενοι τὸ ὄναρ* A 4 *αὐτῷ* BA[c], *αὐτὸ* C *καὶ* ante *ἠμφισβήτησαν* ins. A 8 *ὁπότερον* BA[c], *ὁπότερος* C *ἐκείνων* BA[c], *ἐκεῖνον* (sic) corr. ex *ἐκεινων* C 13 *τὰ* om. B.

ἐκείνου τεθνηκότος δὲ καὶ τοῦ συνάρχοντος ἑώρτασεν, ὅμως ἐπείξαντός ποτε ἑτέρου σφᾶς πολέμου καὶ αὖθις αὐτὸν ἐς τετάρτην ὑπατείαν προεχειρίσαντο. οὐ μέντοι καὶ ἐκεῖνος ἄρξαι ἔτ' αὐτῶν ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐξωμόσατο εἰπὼν ὅτι οὔτ' ἂν ἐγὼ ὑμῶν ἀνασχοίμην οὔθ' ὑμεῖς ἐμοῦ. **M. 55 (p. 157).**

ὅτι φησὶν ὁ Δίων "θαυμάζω μὲν γὰρ εἰ ὁ θάνατος ὁ τοῦ Δε- 7 *κίου τὴν μάχην ἀνώρθωσε καὶ τοὺς μὲν νικῶντας ἥττησε, τοῖς δὲ δὴ κρατουμένοις νίκην ἔδωκεν, οὐ μὴν καὶ συμβαλεῖν ἔχω δι' ὃ τοῦτ' ἐγένετο. ὅταν μὲν γὰρ τὰ πραχθέντα τισὶν ἐπιλέξωμαι (πολλὰ γὰρ ἤδη πολλοῖς τοιαῦτα συνενεχθέντα ἴσμεν), οὐ δύναμαι τοῖς λεγομένοις ἀπιστῆσαι· ὅταν δὲ δὴ τὰς αἰτίας αὐτῶν ἐκλογίσωμαι,* 8 *καὶ πάνυ ἐς ἀπορίαν καθίσταμαι· πῶς γὰρ ⟨ἂν⟩ καὶ πιστεύσειέ τις ἐκ τοιαύτης ἑνὸς ἀνδρὸς ἐπιδόσεως τοσοῦτο πλῆθος ἀνθρώπων ἔς τε τὴν σωτηρίαν ὁμοίως καὶ ἐς τὴν ἐπικράτησιν μεταβαλέσθαι; καὶ ταῦτα μὲν ὅπῃ ποτὲ καὶ δι' ἃς αἰτίας οὕτως ἔχει ζητεῖν ἄλλοις μελήσει.* **M. 56 (p. 157).**

ὅτι ἀνθυπαγόμενοι τοὺς Λατίνους ἐς εὔνοιαν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν 10 *πολιτείαν αὐτοῖς ἔδωκαν, ὥστε καὶ τῶν ὁμοίων σφίσι μεταλαμβά-* a. u. 416 (338) *νειν· ὧν γὰρ ἀπειλοῦσι τὸν πόλεμον οὐ μετέδοσαν καὶ δι' ἃ το-*

5 *ὑμεῖς ἐμοῦ*] ita cod. 4—5 Cum Dione convenit *lib. de vir. ill.* 28. De T. Manlio Torquato a. 543/211 idem tradit Liv. 26, 22 (cf. Val. Max. 6, 4, 1), et tradidit itidem Dio (Zon. 9, 5, 6) 6 *θαυμάζω μὲν γὰρ εἰ* Dind., *θαυμάζομεν εἰ γὰρ* cod., *θαυμάζω μὲν εἰ ἄρ'* Bk. *ὁ τοῦ* rescripsi ex cod., *αὐτοῦ* Mai. 11 *ἐκλογίσωμαι* Bk., *ἐκλογίσωμι* (sic) cod., *ἐκλογίσαιμι* Mai. 12 ⟨*ἂν*⟩ add. Bk.
Fr. 35, 9 vide pag. sup.
17 *ἀνθυπαγόμενοι*] ita fuisse videtur, hodie fere evanuit. *τοὺς Λατίνους*] aliquanto plus eclogarius Dionem facit dicentem, quam ipse dixisse videtur. ex sequentibus enim patet secundum Dionem quoque non omnibus Latinis civitatem Romanam datam fuisse. — eclogario quoque *ἔδωκαν* deberi videtur 19 *μετέδοσαν* Mai., *μετέδωσαν* cod.

[Zonaras 7, 26, 8. 9 (2, 96, 14 sqq. B. = 2, 166, 17 sqq. D.)]

σαντος τοῦ Δεκίου τοῖς Ῥωμαίοις ἡ νίκη καθαρῶς συνηνέχθη, καὶ οἱ Λατῖνοι πάντες ἐτράπησαν, οὐ πάντως δὲ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Δεκίου· fr. 35, 7 πῶς γὰρ ἄν τις πιστεύσειεν ἐξ ἑνὸς ἀνδρὸς τοιᾶσδε τελευτῆς τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων τὸ μὲν φθαρῆναι, τὸ δὲ σωθῆναι καὶ νικῆσαι περι- fr. 35, 8 φανῶς; οἱ μὲν οὖν Λατῖνοι οὕτως ἥττηντο, ὁ δέ γε Τουρκουάτος καὶ τὸν υἱὸν ἀποκτείνας καὶ τοῦ συνάρχοντος τεθνηκότος ἑώρτασεν ὅμως cf. fr. 35, 9 τὰ ἐπινίκια.

Εἶτ' αὖθις αὐτούς τε τοὺς Λατίνους ἐπαναστάντας κατεπολέμησαν, 9

1 *τοῦ* om. C 2 *δὲ* B, om. CA^c^.

τούτους κινδύνους ὑπέστησαν, ταῦτα τότε κρατήσαντες αὐτῶν αὐτεπάγγελτοι τούτοις ἐψηφίσαντο, τοὺς μὲν τῆς συμμαχίας, τοὺς δὲ ὅτι μηδὲν ἐνεόχμωσαν ἀμειβόμενοι. M. 57 (p. 158).

a. u. 426 (328) 11 ὅτι διαγνώμην πρὸς Πριουερνάτας ἐποιήσαντο οἱ Ῥωμαῖοι, ἐρωτήσαντες τί παθεῖν τοιαῦτα δρῶντες ἄξιοι εἶεν· οἳ ἀπεκρίναντο θαρσούντως ὅτι ὅσα χρὴ τοὺς ἐλευθέρους ὄντας τε καὶ ἐπιθυμοῦντας εἶναι. πυθομένου τε αὖθις τοῦ ὑπάτου "καὶ τί ποιήσετε ἂν τῆς εἰρήνης τύχητε;" ἔφασαν ὅτι, ἂν μὲν ἐπὶ μετρίοις τισὶν αὐτὴν λάβωμεν ἡσυχάσομεν, ἂν δὲ ἀφόρητόν τι προσταχθῶμεν, πολεμήσομεν. θαυμάσαντες δὲ τὴν προθυμίαν οὐχ ὅπως τὰς σπονδὰς πολὺ βελτίους σφίσι παρὰ τοὺς ἄλλους ἔδοσαν . . . M. 58 (ib.).

3 Hic fortasse inserendum fr. 2, 1 (primum Excerptorum incertae sedis) ὅτι] ita cod. (non ἐπεὶ) 4 *Πριουερνάτας* Bk., *Πριβερνάτας* Mai. nihil adnotans, *πριβεννάτας* e cod. enotavit v. Herw., *πριβενα* . . . ego. *Πρίβερνον* Strab. 5, 3, 10 p. 237, *Πρίουερνον* Ptol. 3, 1, 54, *Πρίουερνος* (adi.) Athen. 1 p. 26 e, *Πριούερνος* (oppidum) et *Πριουερνᾶται* St. Byz. *s. v.* Latine *Privernum*, hodie *Pipernò* 7 *πυθομένου* Mai., *πυθουμένου* cod. *ποιήσετε* St., *ποιήσητε* cod. *ἂν* revocavi e cod., *ἐὰν* Mai. 8 *ἂν μὲν* evanuit fere 9 *πολεμήσομεν* St., *πολεμήσωμεν*.

[Zonaras 7, 26, 9 (2, 96, 23 sq. B. = 2, 166, 27 sq. D.)]

καὶ ἕτερα ἔθνη μάχαις ὑπέταξαν, ποτὲ μὲν ὑπάτοις κεχρημένοι, ποτὲ δὲ δικτάτορσιν.

1 *ἕτερα ἔθνη* BA[c], *ἔθνη ἕτερα* C.

RELIQUIAE LIBRI VIII.

Δίωνος η' βιβλίῳ “*ἦν γὰρ καὶ πάνυ αὐτὸς ἑαυτῷ πρὸς πάντα* **36,** 18b
τὰ τοιαῦτα ἀρκῶν.” Bekk. Anecd. p. 124 1.

ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι αἱ μὲν ἀνήκεστοι ἐν τοῖς τοιούτοις τιμωρίαι **36,** 1 a. u. 429 (325)
αὐτούς τε τοὺς δικαιουμένους παραπολλύουσι ἀντὶ τοῦ θέντας ἂν ἀμεί-
νους γενέσθαι καὶ τοὺς ἄλλους οὐδὲν μᾶλλον σωφρονίζουσιν· ἡ
γὰρ ἀνθρωπίνη φύσις οὐκ ἐθέλει ἑαυτῆς πρὸς τὰς ἀπειλὰς ἐξί-
στασθαι, ἀλλ' ἢ δέους τινὸς ἀνάγκῃ ἢ θάρσους ὕβρει ἀπειρίας τε 2
θρασύτητι καὶ ἐξουσίας προπετείᾳ, ἢ καθ' ἑτέραν τινὰ συντυχίαν,
οἷα πολλὰ πολλοῖς καὶ παρ' ἐλπίδα συμβαίνει, τοὺς μὲν οὐδὲ ἐν-
θυμουμένους τῶν κολάσεων ἀλλ' ἀλογίστως αὐτῶν | ἐς τὸ προκείμενον p. 158
φερομένους, τοὺς δὲ παρ' οὐδὲν αὐτὰς πρὸς τὸ τυχεῖν ὧν ὀρέγον-
ται ποιουμένους ἁμαρτάνειν ἀναπείθει. αἱ δὲ ἐμμελεῖς φιλανθρω- 3
πίαι τἀναντία αὐτῶν πάντα διαπράττουσιν· ὑπὸ γὰρ τῆς ἐγκαίρου
συγγνώμης αὐτοί τε πολλάκις μεταβάλλονται, ἄλλως τε καὶ ὅταν
ἐξ ἀνδρείας καὶ μὴ κακουργίας, ἐκ φιλοτιμίας καὶ μὴ πονηρίας τι
ποιήσωσι (δεινὴ γάρ ἐστι καὶ δουλῶσαι καὶ σωφρονίσαι φρόνημα
γενναῖον εὔλογος φιλανθρωπία), καὶ τοὺς ἄλλους ἐθελοντὰς ἅτε

Fr. 36, 18b huc inserui de L. Papirio Cursore vel fortasse de Q. Fabio Maximo dictum. Coll. Liv. 10, 26 hoc praefert v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 5, 556.

3 In marg. ЄΚ ΤΗϹ ΔΗΜΗΓΟΡΙΑϹ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟϹ ΡΟΥΛΛΟΥ 4 *παραπολλύουσι* restitui ex cod., *προσαπολλύουσι* Mai. 8 *θρασύτητι*] hodie evanuit 11 *αὐτὰς* cod. ut coni. Bk., *αὐτοὺς* Mai. 13 *αὐτῶν* cod., *αὖ* inde a. Bk., frustra, cf. 38, 44, 3 14 *τε* exstat in cod. 15 *τι* exstat in cod.

[Zonaras 7, 26, 9 (2, 97, 1 sqq. B. = 2, 166, 29 sqq. D.)]

Ὧν εἷς ἦν καὶ Λούκιος Παπείριος ὁ καὶ Κούρσωρ ὀνομαζόμενος διά τε τὴν ἕξιν, ἦν γὰρ δρομικώτατος, καὶ διὰ τὴν ἄσκησιν τὴν τοῦ δρόμου. μετὰ δὲ ταῦτα δικτάτωρ ὁ Παπείριος ἐπὶ τοὺς Σαυνίτας ἐξεπέμφθη μετὰ Φαβίου Ῥούλλου ἱππάρχου.

---

1 *Κούρσωρ* CAc, *κούρσων* B 2 *τὴν τοῦ* BCc, *τοῦ* A.

καὶ τὸ σεσωσμένον ὁρῶντας μεταρρυθμίζουσι· πείθεται γὰρ πᾶς ἥδιον ἢ βιάζεται, καὶ ἑκούσιος ἀκούειν τοῦ νόμου βούλεται μᾶλλον ἢ ἀνάγκῃ, ὅτι τὸ μὲν αὐθαίρετον ὡς καὶ οἰκεῖον σπουδάζει, τὸ δὲ ἐξ ἐπιτάγματος ὡς καὶ ἀνελεύθερον ἀπωθεῖται. M. 59 (p. 159).

4 ὅτι τῆς μεγίστης καὶ ἀρετῆς καὶ ἐξουσίας ἐστὶν ἔργον οὐ τὸ φονεῦσαί τινα (τοῦτο μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν κακίστων καὶ ἀσθενεστάτων πολλάκις γίγνεται) ἀλλὰ τὸ φείσασθαί τινος καὶ τὸ σῶσαί τινα, ὃ μηδεὶς ἄλλος ἡμῶν ἄκοντός γέ σου δύναται.

5 βούλομαι μὲν ἤδη πεπαῦσθαι λέγων· τό τε γὰρ ψυχίδιόν μου κέκμηκε καὶ τὸ φθέγμα ἐνδίδωσι, τά τε δάκρυα τὴν φωνὴν ἐνίσχει, καὶ ὁ φόβος τὸ στόμα συνδεῖ. ἀλλ᾽ οὐκ ἔχω πῶς ἀπαλλαγῶ· τὸ γὰρ πάθος ἄν . . ἄλλο δόξῃ σοι μὴ δο . . . . προφαινόμενον οὐκ ἐπιτρέπει μοι σιωπῆσαι, ἀλλ᾽ ὡς καὶ παρὰ τοῦθ᾽ ὅ τι ποτ᾽ ἂν τελευταῖον εἴπω τῆς σωτηρίας μοι τοῦ παιδὸς ἐσομένης, ἀναγκάζει με πλείω ὥσπερ ἐν εὐχαῖς λαλεῖν. M. 60 (p. 159).

6 τό τε γὰρ ὄνομα καὶ τὸ σχῆμα τῆς ἀρχῆς ἧς περιεβέβλητο ὤκνει καταλῦσαι· καὶ ἐπειδὴ ἔμελλε τοῦ Ῥούλλου φείσεσθαι (τὴν γὰρ σπουδὴν τοῦ δήμου ἑώρα), ἐκείνῳ τε ἐπὶ πλεῖον ἀντισχὼν χαρίσασθαι καὶ τοὺς νέους ἐπιστρέψαι μᾶλλον, ὥστε ἐξ ἀδοκήτου αὐ-

---

1 ὁρῶντας] ita cod. 2 τοῦ νόμου Bk., τὸν νόμον cod. 3 σπουδάζει cod. clare, ut coni. Bk., που δόξει Mai. 5 ὅτι κ. τ. λ. Hic incipit in cod. novum exc. Post ἀπωθεῖται spatium vacuum est. Sequitur τι i. e. ὅτι omisso ο rubro colore pingendum. In marg. litt. rubr. περὶ τοῦ . . . . . , ὅτι Mai., ἔτι Bk. 8 ἡμῶν Bk., ἡμῖν cod. 9 πεπαῦσθαι] παύεσθαι aut ἐβουλόμην — ἂν pro βούλομαι proponit v. Herw.; Dio memor fortasse fuit Plut. *Phaed.* 100 B 10 ἐνίσχει v. Herw., ἀνίσχει cod. 11 συνδεῖ Mai., συνδεῖν cod. 12 . . ἄλλο | enotavi e cod. dubitans; spir. incert., inter ἄλλο et δόξῃ nihil fuisse videtur, prior littera evanida γ non fuit, γε μᾶλλον Mai., γε μὴ ἄλλο τι? Tafel. δο . . . .] nihil dispexi praeter δο, sed littera sequens ξ mihi visa est ut Maio, qui δοξ . . . . . τι et supplet δόξ⟨ει ἐπί⟩ τι. Totus locus fortasse ita fere sarciendus: τὸ γὰρ πάθος, ἄν γε μὴ ἄλλο τι δόξῃ σοι, μὴ ⟨ἐν⟩δοιαστῶς μοι προφαινόμενον, cf. Thuc. 8, 87, 4 16 γὰρ] ita cod. (non γοῦν) ὤκνει] sc. Papirius Cursor 17 τοῦ Ῥούλλου restitui ex cod., qui . ῦν ῥούλλου clare, διὰ Ῥούλλου Mai. — *Rullianus Fast. Cap.* (*Chron.* a. 354) a. 432. 439. 444. 445. 446. 453. 457. 459, Liv. 8, 29, 9, Val. Max. 2, 7, 8; 3, 2, 9; 5, 7, 1 (*Rutilianus* codd. sed *Rullianus* Parid. *ep.*). Contra *Rullus Fast. Hydat.* (*Chron. Pasch.*) a. 432. 444. 446. 457. 458. 459, Cic. *Phil.* 5, 17, 48 Liv. 24, 9, 7; 30, 26, 8. Frontin. 2, 4, 2; 4, 1, 39 (hic *Rutilius* codd. nisi quod *Rutilus* cod. P.), *de vir. ill.* 31. 32 (codd. optimi; *iullo rutilius*, *rutilianus* alii, cf. Wyga in edit. a. l.), Plut. *Fab. Max.* 1, 2, Dio (Zonaras infra, ut 8, 1, 5) 19 τοὺς νέους dedi ex cod., τόπον ἑαυτῷ Mai. ἐπιστρέψαι Polak., cf. 46, 19, 7; 36, 22, 3; 52, 34, 5, ἐπιτρέψαι cod. ὥστε cod. recte; ὥστε more Herodoteo pro ἅτε, ὡς usurpatum 38, 15, 3; 48, 28, 3; 49, 36, 4; 52, 34, 2; 79, 16, 2 (cf. 56, 3, 5) quibus locis omnibus editores ὥς γε vel ὡς scribendum duxerunt ἐξ ἀδοκήτου rescripsi e cod., ἐξαρκῇ τῷ Mai.

τῷ συγγνούς, ἠθέλησε. τό τε οὖν πρόσωπον συστρέψας καὶ τὸν δῆμον δριμὺ ὑποβλέψας τὴν φωνὴν ἐνέτεινε καὶ εἶπε —. καὶ σιωπὴ 7 *μὲν ἦν, οὐ μέντοι καὶ ἡσύχαζον, ἀλλ' οἷόν τι φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, αὐτῷ τε ἐπιστένοντες καὶ πρὸς ἀλλήλους τονθορύζοντες ἓν μὲν οὐδὲν λαλοῦντες ἐξῃκούοντο, σωθῆναι δὲ δὴ τὸν ἵππαρχον ἐπιθυμεῖν ὑπωπτεύοντο. ἰδὼν δὲ ταῦθ' ὁ Παπίριος καὶ φοβηθεὶς ⟨μὴ⟩ καὶ νεοχμώσωσί τι, τοῦ τε πάνυ ἀρχικοῦ, ὅπερ ἐς ἐπανόρθωσιν αὐτῶν ἐπὶ μεῖζον τοῦ καθήκοντος προσεπεποίητο, ὑφῆκε, καὶ τὰ λοιπὰ μετριάζων ἔς τε φιλίαν ἑαυτοῦ καὶ προθυμίαν | αὖθις σφᾶς ἀντικατέστησεν, ὥστε συμβαλόντας τοῖς ἐναντίοις ἀνδρίσασθαι.* M. 61 (p. 160). p. 181

ὅτι νικηθέντες οἱ Σαυνῖται ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπεκηρυκεύσαντο 8 *τοῖς ἐν τῇ πόλει Ῥωμαίοις, τούς τε αἰχμαλώτους, ὅσους εἶχον αὐτῶν, πέμψαντές σφισι, καί τινος Παπίου, ἀνδρὸς ἔς τε τὰ πρῶτα τῶν παρ' αὐτοῖς ἀξιουμένου καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου πᾶσαν φερομένου, τήν τε οὐσίαν καὶ τὰ ὀστᾶ, ἐπειδὴ φθάσας ἑαυτὸν προαπεχρήσατο, διαρρίψαντες. οὐ μέντοι καὶ ἔτυχον τῆς εἰρή-* a. u. 432 (322)

1 *ἠθέλησεν*] restitui e cod. (*ἠθέλη . .*), *ἐθελήθη* Mai., *ἐλελήθη* v. Herw. *συστρέψας* edidi e cod., *ἐπιστρέψας* Mai. 2 *ἐνέτεινε*] forma media utitur Aesch. 2, 157 *εἶπε*] in cod. nulla lacuna; apud Dionem procul dubio sequebatur ipsa Papirii oratio, recepta fortasse tit. *περὶ δημηγοριῶν*, si eclogarius in marg. adnotavit: *ζήτει ἐν τῷ περὶ δημηγοριῶν* (cf. fr. 13, 2), id hodie periit 3 *μέντοι* restitui e cod., *μὲν* Mai., *μὴν* v. Herw. 4 *αὐτῷ* Mai., *αὐτοὶ* cod. 6 *ἰδὼν*] in cod. hic novum fragm. incipere videtur 7 ⟨*μὴ*⟩ add. Mai. 10 *ἀντικατέστησεν* St., *ἀντεκατέστησεν* cod., *ἀποκατέστησεν* v. Herw. frustra, cf. 36, 16, 3; 45, 11, 4; 51, 10, 3, Thuc. 2, 65, 9 *συμβαλόντας* Bk., *συμβαλόντες* cod. 12 *ἐπεκηρυκεύσαντο* A, *ἐκηρυκεύσαντο* MB 14 *Παπίου* Leuncl., *Παπιρίου* AMB. Est Papius Brutulus *ἔς τε* A, *ἔσται* MB 15 *ἀξιουμένου* Reim., *ἀξιουμένων* AMB, cf. Suid. *s. v. ἀξιουμένου* 17 *προαπεχρήσατο*] ita AMB *διαρρίψαντες* St., *διέρριψαν* AMB fortasse recte (cf. Zon.), nam inconcinne haec excerpta esse possunt.

[Zonaras 7, 26, 9. 10 (2, 97, 5 sqq. B. = 2, 167, 1 sqq. D.)]

καὶ ἡττήσας αὐτοὺς ἠνάγκασεν ἐπὶ συνθήκαις συμβῆναι αἷς ἐκεῖνος ἐβούλετο. ἀποθεμένου δὲ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ ἐπανέστησαν αὖθις.

ὑπὸ δὲ Κορνηλίου Αὔλου δικτάτορος καὶ πάλιν πολεμηθέντες καὶ 10 ἡττηθέντες διεκηρυκεύσαντο πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ, τοὺς αἰχμαλώτους fr. 36, 8 τε ὅσους εἶχον πέμψαντες αὐτοῖς, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου Ῥουτούλῳ, ἀνδρὶ δυνατῷ παρ' αὐτοῖς, ἐπιγράφοντες· οὗ τὰ ὀστᾶ, ἐπεὶ φθάσας ἐκεῖνος διεχειρίσατο ἑαυτόν, διέρριψαν. οὐ μέντοι καὶ ἔτυχον τῆς

5 *Ῥουτούλῳ* CA[c], *ῥουτούλλῳ* B.

νης· ἄπιστοί τε γὰρ δόξαντες εἶναι, καὶ πρὸς τὰς συμφορὰς ἐς παράκρουσιν τοῦ ἀεὶ κρατοῦντός σφων σπένδεσθαι, οὐχ ὅσον οὐχ εὕροντό τι συμβατικόν, ἀλλὰ καὶ ἄσπονδόν σφισι τὸν πόλεμον παρεσκεύασαν. οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι, καίτοι τοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες, ἀκηρυκτὶ πολεμεῖν αὐτοῖς ἐψηφίσαντο. U^G 1 (p. 374). (ἄπιστοι — παρεσκεύασαν Suid. s. v. παράκρουσιν, οὐχ ὅσον — παρεσκεύασαν Suid. s. v. οὐχ ὅσον, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι — ἐψηφίσαντο Suid. s. v. ἀκηρυκτεί. cf. Suid. s. v. ἀξιουμένου).

10 πολλὰ μὲν δὴ οὖν καὶ ἄλλα τοῦ ἀνθρωπείου γένους θαυμάσειεν ἄν τις, οὐχ ἥκιστα δὲ τὰ τότε γενόμενα· οἵ τε γὰρ Ῥωμαῖοι ὑπεραυχήσαντες, ὥστε μήτε κήρυκα ἔτι ἐπ᾽ εἰρήνῃ παρὰ τῶν Σαυνιτῶν προσδέχεσθαι ψηφίσασθαι καὶ προσελπίσαι καὶ αὐτοβοεὶ πάντας αὐτοὺς αἱρήσειν, παθήματι δεινῷ περιέπεσον καὶ ἐν αἰσχύνῃ οἵᾳ οὐ πώποτε ἐγένοντο, καὶ ἐκεῖνοι ἄλλως τε ὑπερδείσαντες καὶ ἐν μεγάλῃ συμφορᾷ τὸ μὴ σπείσασθαι ποιησάμενοι πανσυδίᾳ τε τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐζώγρησαν καὶ πάντας ὑπὸ τὸν ζυγὸν ὑπήγαγον· ἐς τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἡ τύχη περιέστη. M. 62 (p. 161).

a. u. 433 (321)

11 αἱ εὐεργεσίαι ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον προαιρέσει εἰσί,

5 ἀκηρυκτὶ MB, ἀκηρυκτεὶ A Suid.

Fr. 36, 9 (Planudeum) eiectum.

16. 17 haec ex iis quae postea sequebantur addidisse videtur ecl. nam apud Dionem Herennius Pontius suos longa oratione adlocutus est (cf. § 11—14), quod fecit ante quam Romani sub iugum mitterentur. Ceterum Zonaras in excerpendo ita ut eclogarius Constantinianus versatus esse videtur.

Fr. 36, 11 et 13 (ex Florilegio) Dionis esse eo probatur quod in florilegio reperiuntur ordine quattuor excerpta 36, 11; 36, 13; 36, 14 in.; 46, 34, 2 (οὐ γὰρ ὁμοίως — ὀφλήσοντες), quorum primum adscriptum habet lemma δίωνος τοῦ ῥωμαίου, duo postrema apud nostrum recurrunt. Tum totus color dicendi Dioneus est. — Haec fragmenta ex orationibus ad Caudium habitis excerpta esse

---

[Zonaras 7, 26, 10. 11 (2, 97, 12 sqq. B. = 2, 167, 10 sqq. D.)]

εἰρήνης ὡς ἄπιστοι, ἀλλ᾽ ἄσπονδον σφίσιν ἐψηφίσαντο πόλεμον, καίτοι
fr. 36, 10 τοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες. ὑπεραυχήσαντες οὖν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ αὐτοβοεὶ πάντας αὐτοὺς αἱρήσειν ἐλπίσαντες, δεινῷ παθήματι περιέπεσον. ὑπερδείσαντες γὰρ οἱ Σαυνῖται καὶ ἐν συμφορᾷ ποιούμενοι τὸ μὴ σπεί-
11 σασθαι, καὶ ὡς ἀπεγνωσμένοι μαχόμενοι, καὶ λοχήσαντες ἔν τινι χώρᾳ κοιλοτέρᾳ καὶ στενῇ, τό τε στρατόπεδον εἷλον καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐζώγρησαν πανσυδὶ καὶ πάντας ὑπήγαγον ὑπὸ τὸν ζυγόν, (τί δ᾽ ἦν τὸ τοῦ

1 ἄπιστοι BC^c, ἄσπονδοι A 3 αὐτοὺς αἱρήσειν BA^c, αἱρήσειν αὐτοὺς C 4 συμφορᾷ BC^c, συμφοραῖς A 7 τί — ἱστόρηται a Zonara additum videtur.

καὶ οὔθ᾽ ὑπ᾽ ἀνάγκης οὔθ᾽ ὑπ᾽ ἀγνοίας, οὐκ ὀργῆς, οὐκ ἀπάτης, οὐκ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων γίγνονται, ἀλλ᾽ αὐθαίρετοι παρ᾽ ἑκουσίας καὶ προθύμου τῆς ψυχῆς ἐκτελοῦνται· καὶ διὰ ταῦτα χρὴ τοὺς μὲν πλημμελήσαντάς τι ἐλεεῖν νουθετεῖν παιδεύειν, τοὺς δὲ εὖ ποιήσαντας θαυμάζειν φιλεῖν ἀμείβεσθαι. καὶ ὅταν γε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἑκάτερον γένηται, πολύ που μᾶλλον τοῖς ἤθεσιν ἡμῶν προσήκει τῶν ἀμεινόνων μνημονεύειν ἢ τῶν ἀτοπωτέρων. Max. Conf. Flor. f. 46 (M. p. 535).

ὅτι αἱ διαφοραὶ εὐεργεσίαις παύονται· καὶ ὅσῳ ἄν τις ἐπὶ 12
μεῖζον ἔχθρας ἐλθὼν σωτηρίας ἀντὶ τιμωρίας παρὰ δόξαν τύχῃ, πολὺ μᾶλλον ἐκείνην τε ἑκὼν καταλύει καὶ ταύτης ἄσμενος ἡττᾶται· ὅσῳ τε τῶν ἄλλως πως διενεχθέντων οἱ ἐκ φιλίας ἐς ἔχθραν χωρήσαντες μισοῦσιν ἀλλήλους, ἐπὶ πλεῖον καὶ τῶν ἄλλως πως εὐεργετηθέντων οἱ ἐκ διαφορᾶς εὖ παθόντες φιλοῦσι τοὺς πεποιηκότας. καὶ Ῥωμαῖοι οὖν βούλονται μὲν καὶ μάλα πολέμῳ κρατιστεύειν, προσέτι δὲ δὴ καὶ ἀρετὴν τιμῶσι καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἀμφοτέροις ἠναγκασμένοι τῇ τῆς ψυχῆς γενναιότητι τὸ κρατεῖν ἐπικερδαίνουσι, σπουδάζοντες ἀεὶ τὰ ὅμοια τοῖς ὁμοίοις καθ᾽ ὑπερβολὰς ἀμύνεσθαι. M. 63 (p. 161).

μέγα μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῷ τοὺς ἀδικήσαντάς τι ἀμύνασθαι δεῖ 13
φρονεῖν, μείζω δὲ δόξαν ἐπὶ τῷ τοὺς εὐεργετήσαντάς τι ἀμείβεσθαι ἔχειν. Max. Conf. Flor. f. 46v (M. p. 536).

πεφύκασι γὰρ πάντες ἄνθρωποι πλέον ἀλγεῖν ὧν ἂν ἀτιμα- 14
σθῶσιν ἢ χαίρειν ἐφ᾽ οἷς ἂν εὐεργετηθῶσι, καὶ ῥᾷόν γε ἐπεξέρ-

---

coniecit Mai., probabiliter; nam saepe in florilegio duo plurave excerpta Dionea, quae se excipiunt, ex uno loco sunt desumpta (vide fr. 40, 14. 15; 43, 13. 15), tertium autem fragm. (36, 14 in.) ad Herennii Pontii orationem referendum esse patet ex fragm. M. 64. Ceterum incertam hanc ratiocinationem esse quivis videt.

1 οὔθ᾽ ὑπ᾽ ἀνάγκης omissa a Maio addidi e codd. 4 τοὺς δὲ εὖ ποιήσαντας θαυμάζειν om. a Maio addidi e codd. 6 ἀνθρώπων] αὐτῶν? Bk. 7 ἡμῶν A, ὑμῶν B 12 ὅσῳ τε] ὅσῳ τε ⟨μᾶλλον⟩ v. Herw. frustra, cf. e. gr. 38, 44, 1; 39, 56, 4; 68, 13, 4 13 σοῦσιν ἀλλήλους evanida ἐπὶ revocavi e cod., cf. fr. 36, 30; 37, 2; 40, 36; 52, 1 al., τόσῳ Mai. 14 τοὺς πεποιηκότας] τοὺς ⟨εὖ⟩ πεποιηκότας v. Herw. recte ut videtur, at cf. fr. 18, 6 15 οὖν βούλονται] hodie ουν . . ονται tantum dispicitur. an ὀρέγονται? μὲν καὶ μάλα πολέμῳ Bk., ἂν καὶ ἅμα πολέμῳ Mai., hodie haec perierunt; spatium est 20—23 litt. 16 προσέτι] evanuit. adscripsi in re praes. „aliud quid fuisse videtur" ἀρετὴν] hodie ετ non discernitur 17 ἠναγκασμένοι] ἐγγεγυμνασμένοι Naber., ἠναγκασμένοι — ἐπικερδαίνουσι omissa a Maio attulit v. Herw. vix omnia ita in cod. leguntur 18 ἀεὶ τὰ ὅμοια] evanida καθ᾽] καὶ καθ᾽ v. Herw. e cod. enotavit, καὶ ibi non exstat 19 πεφύκασι γὰρ flor., ὅτι πεφύκασι palimps. 23 ὧν ἂν flor. cod. A et B et cod. palimps. ut videtur, ᾧ ἂν Bk. ex Maii lect.: ὧν (palimps.) et ᾧ ἂν (flor.) 24 ἂν praeb. flor., om. palimps.

χονται τοῖς τι λυπήσασί σφας ἢ ἀνθυπουργοῦσι τοῖς εὖ ποιήσασι, τήν τε κακοδοξίαν τοῦ τὸν σώσαντα μὴ δι᾽ εὐνοίας ποιήσασθαι παρ᾽ οὐδὲν πρὸς τὰ συμφέροντα αὐτῶν τιθέμενοι, καὶ τῷ θυμουμένῳ καὶ παρὰ τὸ λυσιτελοῦν σφῶν χαριζόμενοι.

τοιαῦτα αὐτοῖς παρά τε τῆς ἐμφύτου φρονήσεως καὶ παρὰ τῆς ἐκ τοῦ γήρως ἐμπειρίας οὐ τὸ αὐτίκα κεχαρισμένον ἀλλὰ τὸ ἔπειτα ἀλγεινὸν προσκοπῶν παρῄνεσεν. M. 64 (p. 162) et πεφύκασι γὰρ πάντες — ποιήσασιν Max. Conf. Flor. f. 46ᵛ (M. p. 536).

15 ὅτι οἱ Καπυηνοὶ τῶν Ῥωμαίων ἡττηθέντων καὶ ἐς Καπύην ἐλθόντων οὔτ᾽ εἶπον αὐτοὺς δεινὸν οὐδὲν οὔτε ἔπραξαν, ἀλλὰ καὶ τροφὴν καὶ ἵππους αὐτοῖς ἔδωκαν καὶ ὡς κεκρατηκότας ὑπεδέξαντο· οὓς γὰρ οὐκ ἂν ἐβούλοντο διὰ τὰ προγεγονότα σφίσιν ὑπ᾽ αὐτῶν

p. 182 16 νενικηκέναι, τούτοις | κακοτυχήσασιν ἠλέησαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ὡς τὰ πεπραγμένα ἤκουσαν, ἄποροι πανταχόθεν ἐγένοντο, μήθ᾽ ὅπως ἡσθῶσι τῇ τῶν στρατιωτῶν σωτηρίᾳ μήθ᾽ ὅπως ἀχθεσθῶσιν

1 τι λυπήσασί palimps., λυπήσασί τι flor. 2 τήν τε Bk., τὴν δὲ cod. ποιήσασθαι Mai., ποιῆσθαι cod. an πεποιῆσθαι? 7 ἀλγεινὸν] λγ evanida προσκοπῶν cod. (sed προσσκοπῶν) ut coni. Bk., προσκοπεῖν Mai. παρῄνεσεν] Herennius Pontius 9 Καπυηνοὶ] „η non fuit, fortasse ι“ adnotavi in re praes. an Καπυανοὶ? Vox fortasse profecta ab eclogario. Dio more latino (cf. Varr. *l. L.* 10, 16) Καμπανοί fr. 57, 46; 38, 7, 3 (ἡ τῶν Καμπανῶν γῆ = ἡ Καμπανίς 38, 1, 4), 49, 14, 5 (Καμπανῶν τῶν ἐν τῇ Καπύῃ οἰκούντων), et apud Zonaram 9, 2, 7; 9, 6, 5 et 8. Καμπανοί quoque Diod. 26, 11 et 17 (bis) sed Καπυηνοί 26, 10; 26, 12, 4. Καπυηνοί Pol. 9, 5 sed Καπυανοί 3, 118 ut Steph. Byz. *s. v.* Καπύα. Καπυαῖοι App. *Hann.* 36. 37. 43, Καπυήσιοι Athen. 12 p. 528 a 11 αὐτοῖς Gros., αὐτοὺς cod. 13 τούτοις κακοτυχήσασιν ἠλέησαν cod., τούτους κακοτυχήσαντας ἠλέησαν Gros., τούτοις κακοτυχήσασιν ἤλγησαν(?) Polak., an τούτοις κακοτυχήσασι συνήλγησαν?

[Zonaras 7, 26, 11. 12 (2, 97, 20 sqq. B. = 2, 167, 20 sqq. D.)]

ζυγοῦ ἤδη μοι ἄνωθί που ἱστόρηται), οὐδένα μέντοι ἀπέκτειναν, ἀλλὰ τά τε ὅπλα καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἄλλα ὅσα εἶχον πλὴν ἑνὸς ἱματίου ἀφείλοντο, καὶ γυμνοὺς σφᾶς ἀφῆκαν ἐπὶ συνθήκαις τοῦ τε τὴν χώραν αὐτῶν ἐκλιπεῖν καὶ συμμάχους σφίσιν ἀπὸ τῆς ἴσης εἶναι. ἵνα δὲ τὰ τῆς ὁμολογίας καὶ παρὰ τῆς γερουσίας βεβαιωθῶσι, τῶν ἱππέων ἑξακοσίους εἰς ὁμηρείαν κατέσχον.

12 Οἱ δ᾽ ὕπατοι Σπούριός τε Ποστούμιος καὶ Τιβέριος Καλουῖνος μετὰ τῆς στρατιᾶς εὐθὺς ἀνεχώρησαν, καὶ νυκτὸς αὐτοί τε καὶ τῶν ἄλλων οἱ ἀξιολογώτατοι εἰς τὴν Ῥώμην εἰσῆλθοσαν, οἱ δὲ λοιποὶ στρατιῶται

fr. 36, 16 κατὰ τοὺς ἀγροὺς ἐσκεδάσθησαν. οἱ δ᾽ ἐν τῇ πόλει τὰ πεπραγμένα μαθόντες οὔτε ἡσθῆναι τῇ τῶν στρατιωτῶν σωτηρίᾳ οὔτ᾽ ἀχθεσθῆναι

3 τοῦ τε τὴν BCᶜ, τοῦ τὴν A 6 Τιβέριος] Dio certe Τίτος.

*ἔχοντες· πρὸς μὲν γὰρ τὸ δεινὸν τῆς αἰσχύνης ὑπερήλγουν, ἀπα-
ξιοῦντες ἄλλως τε τοῦτο καὶ ὑπὸ τῶν Σαυνιτῶν πεπονθέναι, καὶ
ἐβούλοντο ἂν πάντας αὐτοὺς ἀπολωλέναι, ἐκλογιζόμενοι δὲ ὅτι,
εἴπερ τι τοιοῦτον συνεβεβήκει σφίσι, κἂν περὶ τοῖς λοιποῖς ἅπα-
σιν ἐκινδύνευσαν, οὐκ ἀκουσίως ἤκουον ὅτι ἐσώθησαν.* M. 65 (ib.).
ὅτι τῆς σωτηρίας τῆς ἑαυτῶν πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ ἀναγκαῖον 17 a. u. 434 (320)
*καὶ ἀνεμέσητόν ἐστι προνοεῖσθαι, κἂν ἐν κινδύνῳ τινὶ καταστῶσι,
πᾶν ὁτιοῦν ὥστε σωθῆναι πράττειν.* M. 66 (p. 163).
*ὅτι συγγνώμη καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρὰ ἀνθρώπων δίδοται
τοῖς ἀκούσιόν τι πράξασιν.* M. 67 (ib.).
Δίων η' βιβλίῳ "καὶ προσποιοῦμαι τὸ ἀδίκημα καὶ ὁμολογῶ 18[a]
τὴν ἐπιορκίαν." Bekk. Anecd. p. 165 13.

---

2 *καὶ* alterum habet cod. 4 *κἂν* St., *καὶ* cod. 6—12 verba Postumii.

[Zonaras 7, 26, 12—15 (2, 98, 11 sqq. B. = 2, 168, 4 sqq. D.)]
ἠδύναντο. πρὸς μὲν γὰρ τὸ δεινὸν ὑπερήλγουν, καὶ ὅτι παρὰ τῶν Σαυ-
νιτῶν τοιαῦτα πεπόνθασι, μεῖζον σφίσι τὸ ἄλγος ἐγίνετο· λογιζόμενοι 13
δὲ ὡς εἰ πάντας ἀπολέσθαι συνέβη, καὶ περὶ πάντα ἂν ἐκινδύνευσαν,
ἐπὶ τῇ σφῶν ἥδοντο σωτηρίᾳ. ἐπικρύπτοντες δὲ τέως τὸ ἥδεσθαι, πέν-
θος ἐπεποιήκεσαν, καὶ οὐδὲν ἐν τῷ καθεστηκότι τρόπῳ ἔπραξαν, οὔτ'
αὐτίκα οὔθ' ὕστερον, ἕως ἀντεπεκράτησαν· τοὺς δ' ὑπάτους μὲν παρα-
χρῆμα ἔπαυσαν, ἑτέρους δ' ἀνθελόμενοι βουλὴν ἐποιήσαντο. καὶ ἐδό-
κει μὲν σφίσι μὴ δέξασθαι τὴν σύμβασιν, ἐπεὶ δὲ ἀδύνατον ἦν τοῦτο 14 a. u. 431 (320)
δρᾶσαι μὴ οὐχὶ πρὸς τοὺς πράξαντας αὐτὴν τρέψαντας τὴν αἰτίαν, ὤκ-
νουν μὲν τῶν ὑπάτων καταψηφίσασθαι καὶ τῶν ἄλλων, οἳ μετ' αὐτῶν
ὡς ἀρχάς τινας ἄρχοντες τὰς σπονδὰς ἐποιήσαντο, ὤκνουν δὲ καὶ ἀφεῖ-
ναι, ἵνα μὴ ἐφ' ἑαυτοὺς τὸ παρασπόνδημα περιστήσωσιν. αὐτοῖς οὖν
ἐκείνοις τοῖς ὑπάτοις ἐπεκοινώσαντο, καὶ πρώτῳ γε τῷ Ποστουμίῳ τὴν
ψῆφον ἐπήγαγον, ὅπως αὐτὸς καθ' ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφήνηται, αἰσχύνῃ
τοῦ μὴ πάντας ἀδοξίας ἀναπλῆσαι. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὸ μέσον ἔφη
μὴ δεῖν κυρωθῆναι τὰ ὑπ' αὐτῶν πεπραγμένα παρὰ τῆς γερουσίας καὶ 15
τοῦ δήμου· μηδὲ γὰρ αὐτοὺς ἑκουσίως πρᾶξαι αὐτά, ἀλλ' ἀνάγκῃ συνε-
χομένους, ἣν αὐτοῖς ἐπήγαγον οἱ πολέμιοι οὐκ ἐξ ἀρετῆς, ἀλλ' ἐκ δόλου cf. fr. 36, 17
καὶ ἐξ ἐνέδρας. οἱ γοῦν ἀπατήσαντες, εἰ ἀντηπατήθησαν, οὐκ ἂν δύ-
ναιντο δικαίως ἐγκαλεῖν τοῖς ἀνταπατήσασι. ταῦτα τοίνυν εἰπόντος καὶ
τοιαῦτα πολλά, ἐν ἀμηχανίᾳ ἡ γερουσία ἐγένετο· τοῦ δὲ Ποστουμίου cf. fr. 36, 18[a]?

---

3 *πάντα* BA[c], *ταῦτα* C (superscr. *πάντα* m[2]) 4 *ἥδοντο* CA[c], *ἥδονται* B
6 *ἀντεπεκράτησαν* CA[c], *ἀνταπεκράτησαν* B 12 *περιστήσωσιν* BC[c], *παραστή-
σωσιν* A 15 *ἀναπλῆσαι* BA, *ἐμπλῆσαι* C 16 *πεπραγμένα* BC[c], *κυρω-
θέντα* A 20 *ἐγκαλεῖν* BC[c], *ἐπεγκαλεῖν* A *ἀνταπατήσασι* BA[c], *ἀπατήσασι* C.

19 ὅτι οἱ Σαυνῖται ὁρῶντες μήτε τὰς συνθήκας σφίσι τηρουμένας
μήτε ἄλλην χάριν ἀντιδιδομένην, ἀλλ' ὀλίγους ἀντὶ πολλῶν ἐς
παραγωγὴν τῶν ὅρκων ἐκδιδομένους, δεινῶς ἠγανάκτησαν, ἐπεθεί-
αζόν τέ τινα τοὺς θεοὺς ἐπιβοώμενοι καὶ τὰς πίστεις αὐτῶν προ-
φερόμενοι, καὶ ἀπῄτουν τοὺς ἁλόντας, ἐκέλευόν τε αὐτοὺς ὑπὸ τὸν
αὐτὸν ζυγὸν γυμνοὺς ἐσελθεῖν οὗπερ ἐλεηθέντες ἀφείθησαν, ἵνα
20 καὶ τῷ ἔργῳ μάθωσι τοῖς ἅπαξ ὁμολογηθεῖσιν ἐμμένειν. καὶ ἀπέ-
πεμψαν τοὺς ἐκδοθέντας, εἴτ' οὖν ὅτι οὐκ ἠξίωσάν σφας μηδὲν
ἠδικηκότας ἀπολέσαι, ἢ ὅτι τῷ δήμῳ τὴν ἐπιορκίαν προσάψαι
ἠθέλησαν καὶ μὴ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν κολάσεως τοὺς ἄλλους ἀπο-
λῦσαι. ταῦτ' ἔπραξαν ἐλπίσαντες ἐκ τούτων ἐπιεικές τι εὑρήσε-
σθαι. M. 68 (p. 163).
21 ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς Σαυνίταις οὐχ ὅτι χάριν τινὰ τῆς γοῦν
τῶν ἐκδοθέντων σωτηρίας ἔσχον, ἀλλ' ὥσπερ τι δεινὸν ἐκ τούτου
παθόντες ὀργῇ τε τὸν πόλεμον ἐποιήσαντο, καὶ κρατήσαντες τὰ
αὐτὰ αὐτοὺς ἀντειργάσαντο· τὸ γὰρ δίκαιον οὐκ ἐκ τοῦ ὁμοίου τῷ

Fr. 36, 18[b] vide supra inter 35, 11 et 36, 1.
2 *ἄλλην*] evanuit *ἀντιδιδομένην* Bk., cf. Thuc. 3, 63, 4, Dio 40, 6, 1, fortasse sic cod. nam *ἀναδιδομένην* legit Mai., *ἀντιδιδομένην* v. Herw., *ἂν διδομένην* ego 3 *ἠγανάκτησαν*] *τησαν* periit *ἐπεθείαζόν* Gros. coll. Zon., *ἐπεθεί* prorsus evanidum, ⟨*ἐπωνόμ*⟩*αζον* Mai. 4 *τινα* cod., *τινας* Mai. 5 *ὑπὸ* restitui e cod., *εἰς* Mai. *τὸν αὐτὸν ζυγὸν* evanuit, *αὐτὸν ζυγὸν* Mai., *τὸ αὐτὸ ζυγὸν* v. Herw. at *ὁ ζυγός* fr. 36, 22; Zon. 7, 26, 11 et 16; 8, 1, 8 7 *μάθωσι*] *μάθω* funditus periit, ⟨*δοκῶ*⟩*σι* Mai., *μά*⟨*θω*⟩*σι* v. Herw. *ἀπέπεμψαν* Bk., *ἀντέπεμψαν* cod. 11 *εὑρήσεσθαι* Bk., *εὑρήσασθαι* cod. 13 *γοῦν* exp. v. Herw. nescio quare., cf. fr. 17, 7; 46, 2 15 *ὀργῇ*] *ὀργῇ* ⟨*μείζονι*⟩ v. Herw. frustra 16 *αὐτοὺς* Bk., *αὐτοῖς* cod.

[Zonaras 7, 26, 15. 16 (2, 99, 12 sqq. B. = 2, 169, 1 sqq. D.)]
καὶ τοῦ Καλουίνου εἰς ἑαυτοὺς τὴν αἰτίαν ἀναδεχομένων, ἐψηφίσθη μήτε
κυρωθῆναι τὰ ὡμολογημένα ἐκείνους τε ἐκδοθῆναι.
16 ἀπήχθησαν οὖν καὶ ἄμφω οἱ ὕπατοι καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες οἱ ἐπὶ
τοῖς ὅρκοις παρουσιάσαντες εἰς τὸ Σαύνιον. οὐ μέντοι αὐτοὺς οἱ Σαυ-
fr. 35, 19 νῖται ἐδέξαντο, ἀλλὰ τοὺς ἁλόντας ἀπῄτουν ἅπαντας, καὶ τοὺς θεοὺς
ἐπεβοῶντο καὶ ἐπεθείαζον, καὶ τέλος τοὺς ἐκδοθέντας ἀντέπεμψαν. οἱ
fr. 36, 21 δὲ Ῥωμαῖοι ἐκείνους μὲν ἀσμένως ἀπέλαβον, τοῖς δὲ Σαυνίταις ὀργῇ τὴν
μάχην ἐπήγαγον. καὶ κρατήσαντες τὰ ὅμοια σφίσιν ἐποίησαν καὶ ὑπὸ

---

5 *ἁλόντας* BC[c], *ἄλλους* A 6 *ἀντέπεμψαν* BC[c], *ἀπέπεμψαν* A? (ita Melber., tacet Dind.) 8 *καὶ κρατήσαντες — ἀνθυπήγαγον* om. C.

νομιζομένῳ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ὡς πλήθει κρίνεται, οὐδ᾽ ἀνάγκη τίς ἐστι νικᾶν τοὺς ἀδικουμένους, ἀλλ᾽ ὁ πόλεμος αὐτοκράτωρ ὢν τά τε ἄλλα πρὸς τὸ τοῦ κρατοῦντος συμφέρον τίθεται καὶ τὴν τοῦ δικαίου νόμισιν ἐς τοὐναντίον πολλάκις περιίστησιν. M. 69 (ib.).

ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι Σαυνιτῶν κρατήσαντες τοὺς αἰχμαλώτους ὑπὸ 22 *τὸν ζυγὸν ἀνθυπήγαγον, ἐξαρκεῖν σφίσι νομίσαντες τὴν τῆς ὁμοίας αἰσχύνης ἀνταπόδοσιν. | οὕτω μὲν ἡ τύχη πρὸς τὰ ἐναντία τοῖς* p. 133 *ἀμφοτέροις ἐς βραχύτατον περιστᾶσα, καὶ τοὺς Σαυνίτας ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν ὑβρισθέντων τὰ αὐτὰ ἀντιποιήσασα, διέδειξε καὶ ἐν τούτῳ τὸ ὅλον αὐτὴ δυναμένη.* M. 70 (p. 164).

ὅτι ὁ Παπίριος στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Σαυνίτας καὶ καταστή- 23 *σας αὐτοὺς ἐς πολιορκίαν προσήδρευε σφίσι. κἂν τούτῳ ὀνειδί-* a. u. 435 (319) *σαντός τινος αὐτῷ ὅτι οἴνῳ πολλῷ ἐχρῆτο, ἔφη ὅτι τὸ μὲν μὴ εἶναί με μεθυστικὸν παντί που δῆλον ἔκ τε τοῦ πρωιαίτατά με ὀρθρεύεσθαι καὶ ἐκ τοῦ ὀψιαίτατα καταδαρθάνειν ἐστίν· διὰ δὲ ⟨τὸ⟩ τὰ κοινὰ ἀεὶ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν καὶ νύκτωρ ὁμοίως ἐν φροντίδι ποιεῖσθαι, καὶ ὑπὸ τοῦ μὴ δύνασθαι ῥᾳδίως ὕπνου λαχεῖν, τὸν οἶνον κατακοιμήσοντά με παραλαμβάνω.* M. 71 (ib.).

ὅτι ὁ αὐτὸς ἐφοδεύων ποτὲ τὰς φυλακὰς καὶ μὴ εὑρὼν τὸν 24 *Πραινεστίνων στρατηγὸν ἐν τῇ τάξει ὄντα ἠγανάκτησεν, εἶτα μεταπεμψάμενος αὐτὸν ἐκέλευσε τῷ ῥαβδούχῳ τὸν πέλεκυν προχειρίσασθαι· ἐκπλαγέντος τε αὐτοῦ πρὸς τοῦτο καὶ καταδείσαντος, τῷ τε φόβῳ αὐτοῦ ἠρκέσθη καὶ οὐδὲν ἔτι δεινὸν αὐτὸν ἔδρασεν, ἀλλὰ ῥίζας τινὰς παρὰ τὰ σκηνώματα οὔσας ἐκκόψαι τῷ ῥαβδούχῳ, ἵνα μὴ τοὺς παριόντας λυπῶσι, προσέταξεν.* M. 72 (ib.).

1 *ἐν* del. Gros. *τῷ νομιζομένῳ* coniungens cum *κρίνεται* praeter necessitatem cf. fr. 57, 17 7 *τοῖς*] *αὐτοῖς* Bk. quod placet 8 *ἐς βραχύτατον* corruptum, *ἐς βρ* hodie non dispicitur, *διὰ βραχυτάτου*? Bk. 15 *ὀψιαίτατα* Mai., *ὀψαίτατα* cod. ut vid. 16 ⟨*τὸ*⟩ *τὰ*] *τὸ* Mai., unde *τὸ* ⟨*τὰ*⟩ Bk., sed *τὰ* exstat in cod. non *τὸ* *καὶ* ante *μεθ᾽* inserui e cod. 18 *κατακοιμήσοντά* St., *κατακοιμήσαντά* cod. 19 *τὸν* cod., *τῶν* Mai., *τὸν τῶν* Bk., *τὸν* solum eclogarius dederit 20 *Πραινεστίνων* Mai., *πρανεστίνων* cod. 22 *τε αὐτοῦ* cod., *δὲ αὐτοῦ* Bk. 25 *λυπῶσι προσέταξεν*] hodie charta superducta legi nequeunt.

[Zonaras 7, 26, 16 (2, 99, 21 sqq. B. = 2, 169, 11 sqq. D.)]

τὸν ζυγὸν αὐτοὺς ἀνθυπήγαγον καὶ ἀφῆκαν, μηδὲν ἄλλο κακὸν δράσαντες. fr. 36, 22 καὶ τοὺς σφετέρους ἱππεῖς, οὓς ὡς ὁμήρους κατεῖχον οἱ Σαυνῖται, ἀπαθεῖς ἐκομίσαντο.

2 *οὓς* om. C.

25 ὅτι αἱ εὐπραγίαι οὐ πάνυ τοῖς πολλοῖς παραμένουσιν, ἀλλὰ καὶ συχνοὺς ἐς ἀφυλαξίαν παραγαγοῦσαι φθείρουσιν. M. 73 (p. 165).

a. u. 444 (310) 26 ὅτι Παπίριον δικτάτορα προεβάλοντο οἱ ἐν τῷ ἄστει, καὶ δείσαντες μὴ ὁ Ῥοῦλλος οὐκ ἐθελήσῃ αὐτὸν διὰ τὰ συμβάντα οἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ εἰπεῖν, ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν δεόμενοι [οὐ] τὰ κοινὰ πρὸ τῆς ἰδίας ἔχθρας προτιμῆσαι. καὶ ὃς τοῖς μὲν πρέσβεσιν οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ἐπειδὴ δὲ νὺξ ἐγένετο (νυκτὸς γὰρ πάντως ἐκ τῶν πατρίων τὸν δικτάτορα ἔδει λέγεσθαι), εἶπέ τε αὐτὸν καὶ εὔκλειαν ἐκ τούτου μεγίστην ἔλαβεν. V. 19 (p. 585).

a. u. 458 (296) 27 ὅτι Ἄππιος ὁ τυφλὸς καὶ ὁ Οὐολούμνιος διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους· ἀφ᾽ οὗπερ Οὐολούμνιος τοῦ Ἀππίου προενεγκόντος ποτὲ αὐτῷ ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι σοφώτερος ὑφ᾽ ἑαυτοῦ γεγονὼς οὐδεμίαν οἱ χάριν εἰδείη, αὐτὸς μὲν καὶ γεγονέναι οὕτως σοφώτερος καὶ ὁμολογεῖν τοῦτ᾽ ἔφη, ἐκεῖνον δὲ μηδὲν πρὸς τὰ τοῦ πολέμου πράγματα ἐπιδεδωκέναι. M. 74 (p. 165).

---

1 ad fr. 36, 25 confer Liv. 9, 18, 8 τοῖς cod., τι Bk. παραμένουσιν — καὶ] cf. ad 10 sqq. 2 φθείρουσι v. Herw. e cod., φ . . . ρουσιν ego, φέρουσι Mai. errore 3. 8 δικτάτορα Bk., δικτάτωρα cod. 5 [οὐ] exp. Val. tacite 9 μεγίστην Val., μεγίστη cod. 10 sqq. ὅτι Ἄππιος ὁ τυφλὸς, περ Οὐολούμνιος, σια ὅτι σοφώτερος, τὸς μὲν καὶ γεγονέναι οὔ, δὲ μηδὲν πρὸς τὰ hodie charta tecta legi nequeunt Οὐολούμνιος Bk., βολούμνιος cod. 12 σοφώτερος] σοφώτερος ⟨λέγειν⟩ Bk., cf. Liv. 10, 19, 6 sqq. 13 εἰδείη] η evanidum οὕτως Mai., hodie τως tantum legi potest, ὄντως ego olim frustra.

[Zonaras 8, 1, 1. 2 (2, 100, 4 sqq. B. = 2, 169, 16 sqq. D.)]

a. u. 443 (311) 8, 1. Μετὰ δὲ χρόνους πλείονας αὖθις τοῖς Σαυνίταις πολεμοῦντες οἱ Ῥωμαῖοι, Γαΐου Ἰουνίου ἡγουμένου αὐτῶν, συμφορᾷ περιέπεσον. πορθοῦντος γὰρ τοῦ Ἰουνίου τὴν χώραν αὐτῶν, εἰς τὰς ὕλας τὰς Ἀόρνους τὰ προσόντα οἱ Σαυνῖται ἀνεκομίσαντο, οὕτω καλουμένας ἀπὸ τοῦ μηδ᾽ ὄρνις εἰσπέτεσθαι εἰς αὐτὰς τῇ τῶν δένδρων πυκνότητι. ἐκεῖ δὲ ὄντες, ποίμνιά τινα ποιμένων ἢ φρουρῶν ἄνευ προκαθιστάντες καὶ ψευδαυτομόλους ὑποπέμποντες, ὡς ἐφ᾽ ἑτοίμην λείαν αὐτοὺς ὑπηγάγοντο. εἴσω δὲ γενομένους τῆς ὕλης περιέσχον τε σφᾶς καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο κτείνοντες πρὶν τέλεον ἐκκαμεῖν.

2 καὶ ἄλλοτε δὲ πολλάκις τοῖς Ῥωμαίοις πολεμήσαντες οἱ Σαυνῖται καὶ ἡττηθέντες οὐκ ἐφησύχασαν, ἀλλὰ καὶ συμμάχους ἄλλους τε προσλαβόμενοι καὶ Γαλάτας, ὡς καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην αὐτὴν ἐλάσοντες ἡτοιμάζοντο. ὃ οἱ Ῥωμαῖοι μαθόντες ἐς δέος κατέστησαν, καὶ σημείων

4 ἀπὸ BAᶜ, ὑπὸ C 9 κτείνοντες CA, κτείναντες B, ἐκτείνοντες c 11 ἐλάσοντες BCᶜ, ἐλάσοντας A.

ὅτι ὁ ὅμιλος περὶ τῆς μαντείας παραχρῆμα μὲν οὔθ' ὅπως 25
πιστεύσῃ οὔθ' ὅπως ἀπιστήσῃ αὐτῷ εἶχεν· οὔτε γὰρ ἐλπίζειν
πάντα ἐβούλετο, ὅτι μηδὲ γενέσθαι πάντα ἤθελεν, οὔτ' αὖ ἀπι-
στεῖν ἅπασιν ἐτόλμα, ὅτι νικῆσαι ἐπεθύμει, ἀλλ' οἷα ἐν μέσῳ
τῆς ταραχῆς καὶ τοῦ φόβου ὢν χαλεπώτατα διῆγεν. συμβάντων
δ' αὐτῶν ὡς ἑκάστων καὶ τὴν ἑρμήνευσίν σφισιν ἐκ τῆς τῶν ἔρ-
γων πείρας ἐφήρμοσαν, καὶ αὐτὸς σοφίας τινὰ δόξαν ἐς τὴν ⟨τοῦ⟩
ἀφανοῦς πρόγνωσιν προσποιεῖσθαι ἐπεχείρει. **M. 75 (ib.).**

1 sqq. *ὅτι ὁ ὅμιλος περὶ τ, τεύσῃ οὔθ' ὅπως ἀπι, βούλετο ὅτι μηδὲ γε, σιν ἐτόλμα ὅτι νικ, καὶ τοῦ φόβου ὢν χαλε, στων καὶ τὴν ἑρμήν, αν καὶ αὐτὸς σοφίας τιν, ἐπεχείρει* hodie charta tecta legi nequeunt 2 *αὐτῷ*] Manio Etrusco, cf. Zon. 3 *πάντα* cod. ut coni. Gros., *πάντων* Mai. *γενέσθαι πάντα* Mai. (coni.), *γενέσθω πάντων* cod. *οὔτ'* Mai., *ὅτ' ἂν* cod. *αὖ* St., *ἂν* cod. 5 *ταραχῆς*] *τε εὐχῆς*? Polak. 7 *ἐφήρμοσαν*] *ρ* hodie evanuit ⟨*τοῦ*⟩ inserui *ἀφανοῦς πρόγνωσιν*] ita cod., non *ἀφανοῦς τε* (Mai.) vel *τὴν* (v. Herw.) *πρόγνωσιν*.

[Zonaras 8, 1, 2—5 (2, 100, 17 sqq. B. = 2, 170, 2 sqq. D.)]

πολλῶν ἐς τοῦτο αὐτοὺς ἐναγόντων. ἐν γὰρ τῷ Καπιτωλίῳ ἐκ τοῦ
βωμοῦ τοῦ Διὸς αἷμα τρισὶν ἡμέραις, μιᾷ δὲ μέλι καὶ ἐν ἑτέρᾳ γάλα
θρυλλεῖται ἀναδοθῆναι, εἴ τῳ ταῦτα πιστά· καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ Νίκης
τι ἄγαλμα χάλκεον ἱδρυμένον ἐπὶ βάθρου λιθίνου αὐτομάτως εὑρέθη
κάτω ἑστὸς ἐπὶ γῆς· ἐτύγχανε δὲ ἐκεῖ ἀποβλέπον ὅθεν οἱ Γαλάται ἤδη
ἐπῄεσαν. ταῦτ' οὖν καὶ ἄλλως ἐξεφόβει τὸν δῆμον, πλέον δ' ὑπὸ τῶν 3
μάντεων κεκριμένα ἀπαίσια. Μάνιος δέ τις Τυρσηνὸς τὸ γένος ἐθάρσυνεν
αὐτούς, εἰπὼν τήν τε Νίκην, εἰ καὶ κατέβη, ἀλλ' εἰς τὸ πρόσθεν προ-
χωρήσασαν καὶ βεβαιότερον ἐπὶ τῆς γῆς ἱδρυθεῖσαν τὸ κράτος σφίσι
προδηλοῦν τοῦ πολέμου· κἀκ τούτου καὶ θυσίας πολλὰς γενήσεσθαι τοῖς
θεοῖς· τοὺς γὰρ βωμούς, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, ἐν ᾧ τὰ
νικητήρια θύουσιν, ἐν ταῖς εὐπραγίαις αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ ἐν ταῖς συμφο-
ραῖς κατ' ἔθος αἱμάττεσθαι. ἐκ μὲν οὖν τούτων ἀγαθόν τι σφᾶς ἔπειθε 4
προσδοκᾶν, ἐκ δὲ τοῦ μέλιτος νόσον, ὅτι αὐτοῦ οἱ κάμνοντες δέονται,
καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος λιμόν· ἐς γὰρ τοσαύτην σιτοδείαν ἀφίξεσθαι ὥστε
καὶ τὴν αὐτόφυτον τήν τε αὐτόνομον ζητῆσαι τροφήν.

ὁ μὲν οὖν Μάνιος οὕτω τὰ τῶν σημείων ἡρμήνευσε, καὶ ἐπὶ τῶν
πραγμάτων δ' ἐσύστερον τῆς αὐτοῦ μαντείας ἐκβάσης σοφίας ἐκομίσατο fr. 36, 28
δόξαν καὶ προγνώσεως· ὁ δὲ Οὐολούμνιος τοῖς Σαυνίταις πολεμεῖν ἐκε- 5

5 *ἑστὸς* BA^{c}, *ἑστὼς* A *ἐπὶ γῆς* BA^{c}, *ἐπὶ τῆς γῆς* C *ἐκεῖ* BA^{c}, *ἐκεῖθεν* C 8 *προχωρήσασαν* BC^{c}, *προσχωρήσασαν* A 11 *καὶ μάλιστα* om. sed in marg. add. m^{2} C 15 *καὶ ἐκ* BC^{c}, *ἐκ δὲ* A *γάλακτος* BC^{c}, *γάλατος* A 17 *σημείων* BA^{c}, *ῥωμαίων* C 18 *μαντείας* BA^{c}, *μανίας* C.

29 *ὅτι οἱ Σαυνῖται ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσι καὶ ἀπα-*
a. u. 461 (293) *ξιώσαντες ἐπὶ πολὺ ἡττᾶσθαι, πρὸς ἀποκινδύνευσιν καὶ πρὸς ἀπό-*
p. 134 *| νοιαν ὡς ἤτοι κρατήσοντες ἢ παντελῶς ἀπολούμενοι ὥρμησαν, καὶ*
τήν τε ἡλικίαν πᾶσαν ἐπελέξαντο, θάνατόν τε προειπόντες ὅστις

1 *καὶ ἀπαξιώσαντες ἐπὶ* hodie charta tecta legi nequeunt 4 *πᾶσαν ἐπελέξαντο* fere evanuit *τε* scripsi e cod., *μὲν* Mai.

[Zonaras 8, 1, 5—8 (2, 101, 21 sqq. B. = 2, 170, 29 sqq. D.)]
λεύσθη, τοῖς δὲ Γαλάταις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς μετ' αὐτῶν ἀντικατα-
a. u. 459 (295) στῆναι ὕπατοι αἱρεθέντες ἐπέμφθησαν ὅ τε Ῥοῦλλος ὁ Φάβιος ὁ Μάξι-
μος καὶ ὁ Δέκιος ὁ Πούπλιος. οἳ πρὸς τὴν Τυρσηνίδα σπουδῇ ἀφικόμενοι,
καὶ τὸ τοῦ Ἀππίου στρατόπεδον ἰδόντες διπλῷ σταυρώματι κατωχυρω-
μένον, τοὺς σταυροὺς ἀνέσπασάν τε καὶ διεφόρησαν, ἐν τοῖς ὅπλοις ποι-
6 εῖσθαι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας τοὺς στρατιώτας διδάσκοντες. προσ-
έβαλον οὖν τοῖς πολεμίοις· κἂν τούτῳ λύκος ἔλαφον διώκων εἰς τὸ
μεταίχμιον εἰσπεσὼν αὐτὸς μὲν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὁρμήσας διεξῆλθε
καὶ αὐτοὺς ἐπεθάρσυνε, προσήκειν αὐτὸν νομίζοντας ἑαυτοῖς ὡς λυκαί-
νης θρεψαμένης τὸν Ῥωμύλον, καθάπερ ἱστόρηται· ἡ δ' ἔλαφος πρὸς
τοὺς ἑτέρους χωρήσασα κατεκόπη, καὶ τόν τε φόβον αὐτοῖς καὶ τὴν
συντυχίαν τοῦ πάθους κατέλιπε. συμπεσόντων οὖν τῶν στρατευμάτων
ὁ μὲν Μάξιμος ῥᾷον τοὺς κατ' αὐτὸν ἐνίκησεν, ἥττητο δέ γε ὁ Δέκιος.
ἐνθυμηθεὶς δὲ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ πατρός, ἣν διὰ τὸ ἐνύπνιον ἐποιήσατο,
7 ἑαυτὸν ὁμοίως ἐπέδωκε, μή τινι περὶ τῆς πράξεως κοινωσάμενος. ἄρτι
δὲ ἔσφακτο καὶ οἱ συντεταγμένοι αὐτῷ τὸ μὲν ἐκείνου αἰδοῖ ὡς δι' αὐ-
τοὺς θανόντος ἐθελοντοῦ, τὸ δὲ καὶ ἐλπίδι τοῦ πάντως ἐκ τούτου κρα-
τήσειν, τῆς τε φυγῆς ἐπέσχον καὶ τοῖς διώκουσι σφᾶς γενναίως ἀντικα-
τέστησαν. κἂν τούτῳ καὶ ὁ Μάξιμος κατὰ νώτου τε αὐτοῖς προσέπεσε
καὶ παμπόλλους ἐφόνευσεν· οἱ δὲ περιλειφθέντες ἀποδιδράσκοντες διε-
φθάρησαν. Μάξιμος δὲ Φάβιος τὸν μὲν τοῦ Δεκίου νεκρὸν κατέκαυσε
σὺν τοῖς σκύλοις, τοῖς δὲ εἰρήνης δεηθεῖσι σπονδὰς ἐποιήσατο.
a. u. 460 (291) 8 Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει αὖθις τοῖς Σαυνίταις ἐπολέμησεν Ἀτίλιος Ῥήγου-
λος. καὶ μέχρι μέν τινος ἰσορρόπως ἐμάχοντο· εἶτα κρατησάντων τῶν
Σαυνιτῶν αὖθις οἱ Ῥωμαῖοι ἀντεπεκράτησαν, καὶ ἑλόντες αὐτοὺς ὑπή-
fr. 36, 29 γαγον ὑπὸ τὸν ζυγόν, καὶ οὕτως ἀφῆκαν. Σαυνῖται δὲ ἐπὶ τοῖς γεγο-
νόσιν ἀγανακτήσαντες πρὸς ἀπόνοιαν ὥρμησαν, ὡς ἢ κρατήσοντες ἢ παν-
τελῶς ἀπολούμενοι, θάνατον ἀπειλήσαντες τῷ οἴκοι μενοῦντι. καὶ οἱ

2 *Ῥοῦλλος* B?C[c], *ῥοῦλος* A[c] 5 *τοὺς σταυροὺς* om. sed in marg. add m[2] C 9 *ἐπεθάρσυνε* BC[c], *ἀπεθάρσυνε* A 10 *καθάπερ ἱστόρηται* Zonarae additamentum *πρὸς* A, *ἐς* BC[c] 11 *αὐτοῖς* BA[c], *αὐτῆς* C 14 *δὲ* BA[c], *δέ γε* C 17 *ἐθελοντοῦ* CA[c], *ἐθελοντὶ* B 23 *Ἀτίλιος* Pind., *ἀτίδιος* CA, *ἀττίδιος* B[c] 28 *ἀπειλήσαντες* BA[c], *ἀπειλήσαντι* C.

ἂν αὐτῶν οἴκοι καταμένῃ, καὶ ὅρκοις σφᾶς φρικώδεσι πιστωσάμενοι μήτ᾽ αὐτόν τινα ἐκ μάχης φεύξεσθαι καὶ τὸν ἐπιχειρήσοντα τοῦτο ποιῆσαι φονεύσειν. M. 76 (p. 165).

1 *καταμένῃ* Dind., *καταμένοι* Mai., hodie evanuit 2 *αὐτὸν* cod. ut coni. Bk., *αὐτῶν* Mai. *τινα ἐκ μάχης* evanida.

[Zonaras 8, 1, 8—12 (2, 103, 9 sqq. B. = 2, 172, 4 sqq. D.)]
μὲν ἐς τὴν Καμπανίαν ἐνέβαλον, οἱ δ' ὕπατοι ἔρημον ὂν στρατιωτῶν
τὸ Σαύνιον ἐπόρθουν καὶ πόλεις εἷλόν τινας. ὅθεν οἱ Σαυνῖται τὴν 9
Καμπανίαν λιπόντες εἰς τὴν οἰκείαν ἠπείχθησαν, καὶ τῷ ἑνὶ τῶν ὑπάτων συμμίξαντες ἔκ τινος ἥττηντο στρατηγήματος, καὶ φεύγοντες δεινῶς ἔπταισαν, καὶ τὸ στρατόπεδον ἀπέβαλον, πρὸς δὲ καὶ τὸ πόλισμα, ᾧ ἐπεβοήθουν. ὁ δὲ ὕπατος τά τε ἐπινίκια ἔπεμψε καὶ τὰ ἀθροισθέντα ἐκ τῶν λαφύρων ἐδημοσίωσεν. ὁ δ' ἕτερος ὕπατος κατὰ τῶν Τυρσηνῶν στρατεύσας, καὶ καταστήσας αὐτοὺς δι' ὀλίγου, σῖτόν τε καὶ χρήματα παρ' αὐτῶν εἰσπράξας, τὰ μὲν τοῖς στρατιώταις διέδωκε, τὰ δ' εἰσήνεγκεν εἰς τοὺς θησαυρούς.

Συμβεβηκότος δὲ λοιμοῦ ἰσχυροῦ, οἱ Σαυνῖται καὶ Φαλίσκοι κατα- 10 a. u. 462 (292)
φρονήσαντες τῶν Ῥωμαίων διά τε τὴν νόσον καὶ ὅτι τοὺς ὑπάτους οὐ κατ' ἀρετὴν ᾕρηντο, ὡς μὴ πολέμων ὄντων, παρεκίνησαν. μαθόντες οὖν τοῦθ' οἱ Ῥωμαῖοι, Ἰουνίῳ μὲν Βρούτῳ τὸν Καρουίλιον, Κυίντῳ δὲ Φαβίῳ τὸν πατέρα τὸν Ῥοῦλλον τὸν Μάξιμον ὑποστρατήγους ἢ πρεσβευτὰς συνεξέπεμψαν. ὁ μὲν οὖν Βροῦτος Φαλίσκους ἐνίκησε καὶ τὰ τούτων
καὶ τὰ τῶν ἄλλων Τυρσηνῶν ἐληίζετο, Φάβιος δὲ τῆς Ῥώμης πρὸ τοῦ 11
πατρὸς ἐξελάσας καὶ τοὺς Σαυνίτας ληίζεσθαι τὴν Καμπανίδα πυθόμενος ἠπείγετο. προσκόποις τέ τισιν αὐτῶν ἐντυχών, καὶ ταχέως ἀποχωροῦντας σφᾶς θεασάμενος, πάντας τε πολεμίους ἐκεῖ τυγχάνειν ἐνόμισε καὶ φεύγειν ἐπίστευσε· κἀκ τούτου σπεύσας αὐτοῖς συμβαλεῖν πρὸ τοῦ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀφικέσθαι, ἵν' αὐτοῦ τὸ κατόρθωμα, ἀλλὰ μὴ ἐκείνου δοκῇ, προεχώρησεν ἀσυντάκτως. καὶ περιπεσὼν ἀθρόοις τοῖς πολεμίοις
πανσυδὶ ἂν διεφθάρη, εἰ μὴ νὺξ ἐγένετο. πολλοὶ δ' οὖν καὶ μετὰ ταῦτα 12
τεθνήκασι, μήτ' ἰατροῦ μήτ' ἐπιτηδείου τινὸς παρόντος, διὰ τὸ πολὺ πρὸ τῶν σκευοφόρων αὐτοὺς ἐπειχθῆναι ὡς αὐτίκα νικήσοντας· καὶ πάντως ἂν καὶ τῆς ὑστεραίας ἀπώλοντο, εἰ μὴ οἱ Σαυνῖται τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐγγὺς εἶναι νομίσαντες ἔδεισάν τε καὶ ἀνεχώρησαν.

3 *ἠπείχθησαν* BA, *ὑπήχθησαν* C 4 *φεύγοντες* BC[c], *φυγόντες* A 5 *ᾧ* B[c], *ὃ* CA 9 *διέδωκε* CA[c], *δέδωκε* B 11 *λοιμοῦ* B[c], *λιμοῦ* CA 15 *Ῥοῦλλον* B?C[c], *ῥοῦλον* A 16 *συνεξέπεμψαν* BA[c], *ὑπεξέπεμψαν* C 20 *πολεμίους*] an *τοὺς πολεμίους*? *ἐκεῖ τυγχάνειν* BC[c], *τυγχάνειν ἐκεῖ* A.

30 ὅτι πυθόμενοι οἱ Ῥωμαῖοι ὅτι ὁ ὕπατος Φάβιος ἡττήθη ἐν
a. u. 462 (292) τῷ πολέμῳ δεινῶς ἠγανάκτησαν καὶ τοῦτον μεταπέμψαντες εὔθυνον. κατηγορίας τε αὐτοῦ πολλῆς ἐν τῷ δήμῳ γενομένης (καὶ γὰρ τῇ τοῦ πατρὸς δόξῃ ἐπὶ πλεῖον τῶν ἐγκλημάτων ἐβαρύνετο) ἐκείνῳ μὲν οὐδεὶς λόγος ἐδόθη, ὁ δὲ γέρων ὑπὲρ τοῦ παιδὸς οὐκ ἀπελογήσατο, καταριθμήσας δὲ τά τε ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν προγόνων ἔργα, καὶ προσυποσχόμενος μηδὲν ἀνάξιον αὐτῶν πράξειν τῆς
f. 292v τε ὀργῆς σφας παρέλυσεν, ἄλλως τε καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ υἱέος
31 προβαλόμενος· καὶ συνεξελθὼν εὐθὺς αὐτῷ μάχῃ τοὺς Σαυνίτας καὶ πρὸς τὴν νίκην ἐπηρμένους κατέβαλεν, καὶ τὸ στρατόπεδον καὶ λείαν πολλὴν εἷλεν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι διὰ τοῦτο ἐκεῖνόν τε ἐμεγάλυνον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἐς τὸ ἔπειτα ἀντὶ ὑπάτου ἄρξαι ἐκέλευσαν, ὑποστρατήγῳ καὶ τότε τῷ πατρὶ χρώμενον. καὶ ὃς πάντα μὲν αὐτῷ διῴκει καὶ διῆγεν οὐδὲν τοῦ γήρως φειδόμενος, καὶ τά γε συμμαχικὰ προθύμως οἱ, μνήμῃ τῶν παλαιῶν αὐτοῦ ἔργων, συνῄρετο· οὐ μέντοι καὶ ἔνδηλος ἦν δι' ἑαυτοῦ τὰ πράγματα ποιούμενος, ἀλλ' ὥσπερ ὄντως ἔν τε συμβούλου καὶ ἐν ὑπάρχου μέρει τῷ παιδὶ συνὼν αὐτός τε ἐμετρίαζε καὶ τὴν δόξαν τῶν ἔργων ⟨ἐκείνῳ⟩ προσετίθει. V. 20 (p. 585).

7 πράξειν] πράξειν ⟨τὸν υἱὸν⟩ Zon. 9 προβαλόμενος Gros., προβαλλόμενος cod. — eclogarius, ut Zonaras quoque, haec contraxisse videtur 10 καὶ πρὸς] nisi quid exciderit (ἀφυλάκτως ἔχοντας suppl. Polak.) καὶ delendum censet Rk. 11 post εἷλεν quaedam omissa ab eclogario vel librario, cf. Zon. 19 ⟨ἐκείνῳ⟩ add. Rk. — omisit fortasse eclogarius.

[Zonaras 8, 1, 13. 14 (2, 104, 20 sqq. B. = 2, 173, 10 sqq. D.)]

fr. 36, 30 13 Πυθόμενοι δὲ ταῦθ' οἱ ἐν τῷ ἄστει δεινῶς ἠγανάκτησαν, καὶ μεταπεμψάμενοι τὸν ὕπατον εὐθύνειν ἤθελον. ὁ δὲ γέρων ὁ τούτου πατὴρ καταριθμήσας τά τε οἰκεῖα καὶ τὰ τῶν προγόνων ἀνδραγαθήματα, καὶ ὑποσχόμενος μηδὲν αὐτῶν πράξειν ἀνάξιον τὸν υἱόν, καὶ τὴν τούτου νεότητα πρὸς τὸ ἀτύχημα προβαλόμενος, τῆς ὀργῆς αὐτοὺς αὐτίκα παρ-
fr. 36, 31 έλυσε. καί οἱ συνεξελθὼν μάχῃ τοὺς Σαυνίτας ἐνίκησε καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν εἷλε τήν τε χώραν ἐπόρθησε καὶ λείαν πολλὴν ἤλασε· καὶ
14 τὰ μὲν αὐτῆς ἐδημοσίωσε, τὰ δὲ τοῖς στρατιώταις κατένειμε. διά τοι ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι ἐκεῖνόν τε ἐμεγάλυνον καὶ τὸν υἱὸν καὶ εἰς τὸ ἔπειτα ἀντὶ ὑπάτου ἄρξαι ἐκέλευσαν, ὑποστρατήγῳ καὶ τότε τῷ πατρὶ χρώμενον. καὶ ὃς πάντα μὲν αὐτὸς διῴκει καὶ διῆγε μηδὲν τοῦ γήρως φειδόμενος, οὐ μέντοι καὶ ἔνδηλος ἦν δι' ἑαυτοῦ τὰ πράγματα πράττων, ἀλλὰ τὴν δόξαν τῶν ἔργων τῷ παιδὶ προσῆπτε.

4 αὐτῶν B^c, αὐτὸν CA 11 ὃς BC^c, ὡς A.

ὅτι οἱ τοῦ Ἰουνίου στρατιῶται σὺν Ποστουμίῳ ἐξελθόντες κατὰ 32 τήν ὁδόν τε ἐνόσησαν καὶ ἐδόκουν διὰ τὴν τοῦ ἄλσους τομὴν πο- a. u. 463 (291) νεῖσθαι. ἐπ᾽ οὖν τούτοις ἀνακληθεὶς ἐν ὀλιγωρίᾳ κἀνταῦθα αὐτοὺς ἐποιήσατο λέγων οὐχ ἑαυτοῦ τὴν βουλὴν ἀλλ᾽ ἐκείνης αὐτὸν ἄρχειν. M. 77 (p. 166).

ὅτι Γάιος Φαβρίκιος ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ὅμοιος ἦν Ῥουφίνῳ, 40 ἐν δὲ δὴ τῇ ἀδωροδοκίᾳ πολὺ προέχων· ἦν γὰρ ἀδωρότατος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνῳ οὔτ᾽ ἠρέσκετο καὶ ἀεί ποτε διεφέρετο. ὅμως ἐχειροτονήθη· ἐπιτηδειότατον γὰρ αὐτὸν ἐς τὴν τοῦ πολέμου χρείαν ἐνόμισεν εἶναι, καὶ παρ᾽ ὀλίγον τὴν ἰδίαν ἔχθραν πρὸς τὰ κοινῇ 2 συμφέροντα ἐποιήσατο, καὶ δόξαν γε καὶ ἐκ τούτου ἐκτήσατο, κρείττων καὶ τοῦ φθόνου γενόμενος, ὅσπερ που καὶ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν πολλοῖς ὑπὸ φιλοτιμίας ἐγγίγνεται. φιλόπολίς τε γὰρ ἀκριβῶς ὤν, καὶ οὐκ ἐπὶ προσχήματι ἀρετὴν ἀσκῶν, ἐν τῷ ἴσῳ τό τε ὑφ᾽ ἑαυτοῦ καὶ ⟨τὸ⟩ δι᾽ ἑτέρου τινός, κἂν διάφορός οἱ ᾖ, εὖ τι τὴν πόλιν παθεῖν ἐτίθετο. V. 21 p. 586 et M. 78 p. 166 (κρείττων — ἐγγίγνεται).

ὅτι ἐρωτηθεὶς Γάιος Φαβρίκιος διὰ τί τῷ ἐχθρῷ τὰ πράγματα 36, 33

1 ὅτι — ἐξελθόντες] in pagina pessime habita haec dispicere mihi visus sum: τι οἱ .³. . ωιου . . ω στρατιῶται . . α πουστου| . .⁴. . ἐξελθόντες, quae supplevi ut vides supra., ὅτι οἱ σὺν τῷ Ἰουνίῳ στρατιῶται ἅμα τῷ Ποστουμίῳ ἐξελθόντες Mai. 2 ἄλσους] ου incertum πονεῖσθαι] ι incertum 4 οὐχ κ. τ. λ.] e codice enotavi: οὐχ ἑαυτο .³. . ν . .⁵. . . ων | αλλ εκειν . . ενι .³. . χ . ν, quod coll. Dionys. 17, 4 (16, 16) dubitans supplevi ut supra scriptum est, [ὅτι ἡ βουλὴ] τῶν ἰδιωτῶν | ἀλλ᾽ [οὐ τῶν ὑπάτων ἄρχει] Mai.

Fr. **40**, 1 huc inseruit Melber. partim redit in cod. palimpsesto Vaticano, e quo post χ . ν ego enotavi ηαι . . . . .²¹⁻²⁵. . . . . φθονο . ε | ρον εν . . το . . . .⁸. . . . καὶ τον . .⁴. . των ανδρων πολλο .³. . ησ φιλοτιμι | . . . . , Maius olim: καὶ . . . ἀφθονόστε | ρον μὲν . . ἀνδρῶν πολλ . . . ἐπὶ φιλοτιμί | α . . . , quae collato exc. Val. in hunc modum restituenda sunt: ὅτι Φαβρίκιος ἐδοξάσθη κρείττων τοῦ φθόνου γενόμενος ὅσπερ που καὶ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν πολλοῖς ὑπὸ φιλοτιμίας ἐγγίγνεται vel ὅτι Φαβρίκιος κρείττων καὶ τοῦ φθόνου ἐγένετο ὅσπερ που κ. τ. λ.

7 ἀδωροδοκίᾳ Val., δωροδοκία cod. 9 ἐχειροτονήθη cod., ἐχειροτόνησεν Val. coll. Cic. *de orat.* 2, 66, 268 (add. Quint. *inst. or.* 12, 1, 43; Gell. 4, 8), sed fieri potest ut pluribus haec Dio persecutus fuerit quae eclogarius reddidit breviter: ὅμως ἐχειροτονήθη 10 ἐνόμισεν Val., ἐνόμισαν cod. 13 πολλοῖς Reim. iam confirmatum e cod. palimps., πολὺς cod 14 ἀρετὴν ἀσκῶν Rk., ἀρέσκων cod. 15 ⟨τὸ⟩ add. Bk.

Ad Fr. 36, 33 cf. Cic. l. l., Quint. l. l., Gell. l. l. et Niebuhr. *Rhein. Mus.* 2 (1828) p. 600 = *Kl. Schr.* 2, 256 18 ὅτι ἐρωτηθεὶς Γάιος] ita explevi id quod e cod. enotaveram: τι . . . . .¹¹. . . . . . λιοσ, nihil hic Mai. διὰ τί τῷ ἐχθρῷ scripsi e cod., nihil hic Mai. legerat, sed διότι πᾶν ἐχθρῶν iam v. Herw.

ἐπέτρεψε τήν τε ἄλλην ἀρετὴν τοισ . . .⁵. . φετο καὶ πρὸς εἶπεν ὅτι αἱρετώτερόν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολίτου συληθῆναι ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων πραθῆναι. M. 79 (p. 166).

a. u. 464 (290) 37 ὅτι Κούριος τὰ πεπραγμένα οἱ ἐν τῷ δήμῳ ἀπολογιζόμενος ἔφη, ὅτι γῆν μὲν τοσαύτην προσεκτήσατο ὅσην οὐκ ἂν ἄνθρωποι ἐλάττους ἐξειργάσαντο καὶ ἀνθρώπους τόσους ἐχειρώσατο(?) ὅσοις οὐκ ἂν ἐλάττων χώρα ἐξήρκεσεν. M. 80 (ib.).

2 ὅτι χρεῶν ἀποκοπὴν εἰσηγουμένων τῶν δημάρχων ὁ νόμος κελεύων τὴν ἄφεσιν τῶν ὑπερημεριῶν πολλάκις . . . . , τὸ πᾶν
a. u. 467? (287)

1 ἐπέτρεψε scripsi, enotavi e cod. επ . εσετο, nihil hic Mai., τιμώμενον v. Herw. τοισ . . .⁶. . . φετο ego, nihil Mai., πᾶσαν ἤσκηκε v. Herw., αὐτοῦ ἐπήνεσε vel tale quid fuisse videtur, αὐτοῦ προεφέρετο Polak. καὶ προσ| εἶπεν ὅτι ego e cod., καὶ προ| . . . Mai., καὶ πρός|τινα φασι v. Herw. 2 αἱρετώτερον Niebuhr. l. l., nihil dispexerat Mai., αιρετωτερον . . ego συληθῆναι cod. ut coni. Niebuhr., nihil Mai. 3 πραθῆναι edidi, enotavi e cod.: . . λ . θηναι, συλλεχθῆναι Mai., συλληφθῆναι Niebuhr.

Ad fr. 37, 1 cf. *de vir. ill.* 33: „tantum agri se cepisse ut solitudo futura fuerit nisi tantum hominum cepisset, tantum porro hominum cepisse ut fame perituri fuerint nisi tantum agri cepisset", et Flor. 1, 10 (15). Oros. 3, 22.

4 τὰ] evanuit, spatium est 2. 3 litt. capax οἱ ἐν scripsi, οι εν cod., μὲν Mai. et v. Herw. τῷ δήμῳ ἀπολογιζόμενος edidi e cod., nihil leg. Mai., ... λογιζόμενος v. Herw. — Reliqua restituit Polak., pauca quaedam mea sunt, ἔφη . . . σε κατὰ . . . . . e codice Mai., ἔφη ὅτι γῆν μὲν (κατεστρεψάμην) τοσαύτην ὥστε | v. Herw., ἔφη ὅτι γην λεαν . . . .⁹. . . . . ην προσ|εκτήσατο τοσ . . . .⁹. . . . . λο .³. . εσ εξεγιγ . σαντο καὶ ἀ̅ν̅ο̅υ̅σ τοσουσ| εθεασατο . . .⁷. . . . καν αλλο τησ χωρασ . . .⁶. . . σεν ego.

8 de hoc fragmento egregie egit Niebuhr. *Rhein. Mus.* 2 (1828) p. 588 sqq. (= *Kl. Schr.* 2, 241 sqq.). Prioris partis restitutionem dubitans in textum recepi, incertam esse et hic illic procul dubio vitiosam non ignorans. quid in ea Niebuhrio debeatur comparatione instituta apparebit. E codice haec enotavi (p. 134 v. 17): τι χ . εων
ἀποκοπὴν εἰσηγουμένων τῶν δημάρχων . . . .⁷. . . σ το . . .⁵. .
αφεσιν των τι προ τε . .³. πολλάκισ . .⁴. . ν .². ντο παν απωσ . .⁴. .
τουσ δανειστων βουλομένων των δε . .³. δε . .⁴. . | . . . . . .¹³⁻¹⁵. . . . .
παν . .⁴. . τοισ δανείοισ ἢ τοῦτον . . . .¹⁰. . . . . | . . . . . . .¹³⁻¹⁵. . . . .

[Zonaras 8, 2, 1 (2, 105, 11 sqq. B. = 2, 173, 28 sqq. D.)]

2. Μετὰ δὲ ταῦτα δημάρχων τινῶν χρεῶν ἀποκοπὴν εἰσηγησαμένων, ἐπεὶ μὴ καὶ παρὰ τῶν δανειστῶν αὕτη ἐδίδοτο, ἐστασίασε τὸ πλῆθος· καὶ οὐ πρότερον τὰ τῆς στάσεως κατηυνάσθη ἕως πολέμιοι τῇ πόλει ἐπῆλθοσαν.

3 πολέμιοι Wolf., πόλεμοι CBA^c.

ἀπολαβεῖν τῶν δανειστῶν βουλομένων, τῶν δὲ δὴ δημάρχων αἵρεσιν
διδόντων τοῖς δυνατοῖς ἢ τοῦτον ἐπιψηφίσαντας τὸν νόμον τὰ ἀρχαῖα
μόνα λαβεῖν ἢ καὶ ἐκείνους τοὺς . . . . ἀποφοραῖς τριέτεσι κο-
μίσασθαι. καὶ ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα οἵ τ᾽ ἀσθενέστεροι ὀκνή- 3
σαντες μὴ καὶ τοῦ παντὸς ἁμαρτάνοιεν ἄμφοτερα προσήκαντο καὶ
οἱ εὐπορώτεροι θαρσήσαντες ὡς οὐδέτερον ἀναγκασθήσονται

— — —

εκεινουσ λαβειν ἢ καὶ ἐκείνουσ τουσ .[2]. χ .[2]. το | . . . . .[13—15]. . . . .
. . . .[7]. . . σασθαι καὶ ἐν μὲν τῶ παραχρῆμα ο | ἵ τ᾽ ἀσθενέστεροι η
σαντεσ . η καὶ τοῦ παντὸσ . . . .[15]. . . . . . | προσεκ . . .[7—9]. . .
το καὶ οἱ εὐπορώτεροι θαρσήσαντεσ .[2]. οὐδέτερο | ν ἀναγκασθήσονται
ἠχθ . .[4]. . ἐπειδὴ δὲ ἐπίσχειν το μετασταν τι ἔμελλ | ε ἐς τοὐναντίον
ἀμφοτέροισ αὐτοῖσ περιέστη τοῖς τε γὰρ ὀφεί | λουσιν οὐδέτερον
ἔτ᾽ αὐτῶν ἐξήρκεσε καὶ τοῖσ δυνατοῖσ ἀγαπητὸν | εὐδοκεῖν .[2]. εἰωθ .[2].
καὶ τῶν .[2]. χ .[2]. ων στερηθεῖεν οὔτ᾽ οὖν ἐν τῶ. .[3]. πα | ρόντι . . .[9—10]. . .
διεκρι . η καὶ μετὰ τούτων ἐπὶ μακρότερον ἐ | ς τὸ . . . .[12—13]. . . .
συνέβαλλον ἀλλήλοισ οὔτ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἐν τῶ | ι καθεστῶτι προ
σώπω ἐποίουν· τελευτῶντεσ οὖν οὐδὲ ἐθελ | όντων τῶν δυνα

Inde a v. 20 posterior versuum pars, charta ad pergamenam conservandam inducta, hodie legi nequit, quare Maii lectiones apposui. Is v. 23 in. *ετεσ ικονίσασθαι* et v. 24 post *παντὸς* legit *ἁμαρτήματος . . . προσεκ . . .* Ceterum vix opus est ut moneam accentus plerumque a me additos esse, periisse in codice et litteras saepe incertissimas esse. Nec de litterarum deficientium numero satis ubique constat nec constare potest, cum altera littera altera maior sit et interdum sed non saepe, versus in marginem procedant (sic vs. 11 huius pag. litterae *θρωι* (*ἔχθρῳ* fr. 36, 33 in.) modulo minore exaratae versus spatium excedunt). Siglis tamen compendiisve librarius abstinet fere nisi quod *τε* et interdum *ου* uno ductu et *καὶ* saepe noto siglo scribere solet. Versus 17—26 Mai. repraesentavit ita: . . . *εἰσηγουμένων τῶν δημάρχων . . . πολλάκις . . .* | . . . *βουλομένων· τῶν δὲ . . . δυνατοῖς ἢ τοῦτον . . .* | . . . *καὶ ἐκείνους τοὺς . . .* | *ετες ἰκονίσασθαι· καὶ ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα οἵ τ᾽ ἀσθενέστεροι ἦ* | *σαν . . . καὶ τοῦ παντὸς ἁμαρτήματος . . . προσεκ . . .* | *το· καὶ οἱ εὐπορώτεροι θαρσήσαντες ὡς οὐδέτερον ἀναγκασθήσονται* | *ἤχθρ . . . ἐπειδὴ δὲ ἐνίσχειν τὸ μεταστάντι ἔμελλε ἐς τοὐναντίον κ. τ. λ.* Unde Niebuhr.: [*ὅτι χρεῶν ἀποκοπὴν*] *εἰσηγουμένων τῶν δημάρχων,* [*ὁ νόμος*] *πολλάκις* [*μάτην ἐξετίθετο, τῶν μὲν δανειστῶν αὐτὸν δέχεσθαι μηδαμῶς*] *βουλομένων. τῶν δὲ* [*δημάρχων αἵρεσιν διδόντων τοῖς*] *δυνατοῖς, ἢ τοῦτον ἐπιψηφίσαι τὸν νόμον ἢ τῷ τοῦ Στόλωνος χρῆσθαι*], *καὶ ἐκείνους, τοὺς* [*μὲν τόκους ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλογίσασθαι, τὸ δὲ λοιπὸν ἀποφοραῖς τρι*]*ετέσι κομίσασθαι. καὶ ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα οἵ τ᾽ ἀσθενέστεροι ἦσαν* [*πρόθυμοι*] *καὶ τοῦ παντὸς ἁμαρτήσεσθαι* [*δεδιότες*] *προσεῖχ*[*ον αὐ*]*τοῖς, καὶ οἱ εὐπορώτεροι. θαρσήσαντες ὡς οὐδέτερον ἀναγκασθήσονται, ἤχθ*[*ραινον*]· *ἐπειδὴ δὲ ἀντίσχειν τὸ μεταστὰν ἔμελλε, ἐς τοὐναντίον αὐτοῖς περιέστη κ. τ. λ.*

4 *ὀκνήσαντες μὴ* scripsi 5 *ἁμαρτάνοιεν ἀμφότερα προσήκαντο* conieci. possis etiam *ἐκεῖνα* vel *ταῦτα* vel *αὐτὰ προσεδέχοντο* vel *προσίεντο* 6 *ἀναγκασθήσονται*] an *ἀναγκασθησόμενοι*?

ἤχθοντο· ἐπειδὴ δὲ ἐπισχεῖν τὸ μεταστάν τι ἔμελλεν, ἐς τοὐναντίον ἀμφοτέροις αὐτοῖς περιέστη· τοῖς τε γὰρ ὀφείλουσιν οὐδέτερον ἔτ᾽ αὐτῶν ἐξήρκεσε, καὶ τοῖς δυνατοῖς ἀγαπητὸν ἐδόκει εἰ μὴ καὶ τῶν ἀρχαίων στερηθεῖεν. οὔτ᾽ οὖν ἐν τῷ τότε παρόντι ἡ στάσις διεκρίθη, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ μακρότερον ἐς τὸ φιλονεικεῖν συνέβαλλον ἀλλήλοις· οὔτ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἐν τῷ καθεστῶτι προσώπῳ
p. 185 4 ἐποίουν. τελευτῶντες οὖν οὐδέ, ἐθελόντων τῶν δυνα|τῶν πολλῷ πλείω τῶν κατ᾽ ἀρχὰς ἐλπισθέντων σφίσιν ἀφεῖναι, συνηλλάγησαν, ἀλλ᾽ ὅσῳ μᾶλλον εἴκοντας αὐτοὺς ἑώρων, ἐπὶ πλεῖον ὡς καὶ δικαιώματί τινι περιγιγνόμενοι ἐθρασύνοντο, καὶ διὰ τοῦτο τά τε ἀεὶ συγχωρούμενα αὐτοῖς ὡς καὶ ἀναγκαῖα παρὰ μικρὸν ἐτίθεντο καὶ ἑτέρων ἐπωρέγοντο, ἐπιβασίαν ἐς αὐτὰ τὸ τινῶν ἤδη τετυχηκέναι ποιούμενοι. M. 81 (p. 166).

38 ὅτι ὡς εἶδον οἱ ἐναντίοι καὶ ἕτερον στρατηγὸν ἐλθόντα, τοῦ
a. u. 471 (283) μὲν κοινοῦ τῆς στρατείας σφῶν ἠμέλησαν, τὴν δὲ ἰδίαν ἕκαστοι σωτηρίαν διεσκόπουν, οἷά που φιλοῦσι ποιεῖν οἱ μήτε ἐξ ὁμοφύλων συνιόντες μήτ᾽ ἀπὸ κοινῶν ἐγκλημάτων στρατεύοντες μήτ᾽ ἄρχοντα ἕνα [ἔχοντα ἕνα] ἔχοντες· ἐν μὲν γὰρ ταῖς εὐπραγίαις
2 συμφρονοῦσιν, ἐν δὲ δὴ ταῖς συμφοραῖς τὸ καθ᾽ ἑαυτὸν ἕκαστος μόνον προορᾶται. καὶ ὥρμησαν ἐς φυγήν, ἐπειδὴ συνεσκότασε, μηδὲν ἀλλήλοις ἐπικοινωνήσαντες· ἀθρόοι μὲν γὰρ οὔτ᾽ ἂν βιάσασθαι οὔτ᾽ ἂν λαθεῖν τὴν ἀπόδρασιν ἐνόμισαν, ἂν δὲ αὐτοὶ ἰδίᾳ ἕκαστοι καὶ ὡς ᾤοντο μόνοι ποι ἀπίωσι, ῥᾷόν που διαπεσεῖσθαι. καὶ . . ṭ . τῷ οἰκείῳ ἕκαστος αὐτῶν δόξωσι . . τ̣η̣ν̣ . . . λ̣ . . . ο̣ν̣ τὴν φυγὴν ποιησάμενοι . . . M. 82 (p. 167).

---

1 *ἤχθοντο* ego, *ἤχθραινον* Niebuhr. *ἐπισχεῖν τὸ μεταστάν τι*] haec non expedio. Ceterum *το μεταστ* admodum est incertum, nec tot litteris spatium sufficere crediderim 3 *ἐδόκει εἰ μὴ* Niebuhr., *εὐδοκεῖν . . εἰωθ . .* Mai. 4 *τῷ τότε* scripsi, cf. 44, 51, 4; 60, 11, 1; 63, 26, 2, *τω̃ . . .* cod. *ἡ στάσις* Niebuhr., nihil legerat Mai. 5 *ταῦτα* Niebuhr., *τούτων* cod. *φιλονεικεῖν* Niebuhr., nihil Mai. 6 *ἐν τῷ — ἐποίουν* mihi suspecta *δυνατῶν* Mai. (coni.), *δυναστῶν* cod. *μικρὸν*] an *σμικρὸν*? cf. ad fr. 25, 2; 40, 12 12 *ἐς αὐτὰ τὸ*] ita cod. 14 *οἱ ἐναντίοι*] Tusci Senonesque et Galli intellegendi videntur 17 *κοινῶν* Gros., *κοινοῦ* cod. 18 [*ἔχοντα ἕνα*] eiecit Mai. tacite 19 *συμφρονοῦσιν* restitui e cod., *συμφρωνοῦσιν* Mai. 20 *προορᾶται* cod. ut coni. Bk., *προσορᾶται* Mai. 21 *οὔτ᾽ ἂν* (prius) Mai., *ὅτ᾽ ἂν* cod. 22 *αὐτοὶ ἰδίᾳ* et *ᾤοντο* evanuerunt 23 *ποι ἀπίωσι* scripsi, *πη . . . . .* cod., *ποιήσωσι* Mai., *ἀπίωσι* Bk., *φεύγωσι* Gros. *διαπεσεῖσθαι* cod. ut coni. Bk., *διαπεσεῖ . ὅθεν* Mai. *καὶ — ποιησάμενοι*] dedi id quod dispicere mihi visus sum, *καὶ οὕτω(?) τῷ οἰκείῳ ἕκαστος αὐτῶν δόξουσι(?) ὅτι(?) ἀσφαλέστατον(?) τὴν φυγὴν ποιησάμενοι* Mai., pro *ἀσφαλέστατον* Bk. coni.: *ἀσφαλέστατα.*

RELIQUIAE LIBRI IX.

ὅτι πυθομένων τῶν Ῥωμαίων ὡς Ταραντῖνοι καὶ ἄλλοι [τε] τινὲς πόλεμον ἀρτύουσι κατ᾽ αὐτῶν, καὶ πρεσβευτὴν Φαβρίκιον ἐς τὰς πόλεις τὰς συμμαχίδας, ὅπως μηδὲν νεωτερίσωσι, στειλάντων, ἐκεῖνόν τε συνέλαβον, καὶ πέμψαντες πρὸς τοὺς Τυρσηνοὺς καὶ Ὀμβρικοὺς καὶ Γαλάτας συχνοὺς αὐτῶν, τοὺς μὲν παραχρῆμα τοὺς δ᾽ οὐ πολλῷ ὕστερον, προσαπέστησαν. U[R] 3 (p. 375). 39 a. u. 471 (283)

3 *ὅτι οἱ Ταραντῖνοι, καίπερ τὸν πόλεμον αὐτοὶ παρασκευάσαντες, ὅμως ἐν σκέπῃ τοῦ φόβου ἦσαν· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι ᾐσθάνοντο μὲν τὰ πραττόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν, οὐ μέντοι καὶ προσεποιοῦντο διὰ τὰ παρόντα σφίσι. μετὰ δὲ δὴ τοῦτο νομίσαντες γοῦν ἢ δ . α . . λειν ἢ πάντως γε λανθάνειν, ὅτι μηδ᾽ ἔγκλημα ἐλάμβανον, ἐπὶ πλεῖον ἐξύβρισαν καὶ ἄκοντας αὐτοῖς τοὺς Ῥωμαίους ἐξεπολέμω-*

---

1 [τε] secl. Urs., at fieri potest ut inter *καὶ* et *ἄλλοι* aliquid exciderit 2 *Φαβρίκιον* M(?), *φαβρίκιος* VB 5 *Ὀμβρικοὺς* Urs., *ὀμβρίσκους* VBM, cf. 48, 13, 2 *ἡ Ὀμβρική*. Umbri *Ὄμβροι* quoque Graece audiunt vide St. Byz. *s. v.*
Fr. **39**, 2[a] et 2[b] (Planudea) eiecta.

8 *ἐν σκέπῃ τοῦ φόβου* scripsi coll. Herod. 1, 143, e cod. enotaverat Mai. *ἐν σκέπῃ φαβρίου*, ego *ἐν σκεπη του φαβριου* vel *φαλιου* 9 *ὑπ᾽* Bk., *ἀπ᾽* cod. *μέντοι* e cod. restitui, *μὴν* Mai. *καὶ προσεποιοῦντο* cod. ut coni. Bk. 10 *γοῦν ἢ δ . α . . λειν*] *γουν η δ . α . . λειν* e cod. enotavi, an inter *δ* et *α* littera fuerit incertum, *γὰρ μὴ διαρκεῖν* Mai., *γοῦν ἢ διαφυγεῖν*? 11 *γε* e cod. revocavi, om. Mai., *γὰρ* v. Herw.

[Zonaras 8, 2, 1. 2 (2, 105, 14 sqq. B. = 2, 174, 3, sqq. D.)]

ἦρξαν δὲ τῶν πολέμων οἱ Ταραντῖνοι, Τυρσηνοὺς καὶ Γαλάτας καὶ Σαυνίτας καὶ ἄλλους προσεταιρισάμενοι πλείονας. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἄλλους οἱ Ῥωμαῖοι συμβαλόντες διαφόροις μάχαις ἐνίκησαν καὶ ὑπάτοις ἄλλοτε ἄλλοις· οἱ δὲ Ταραντῖνοι, καίτοι αὐτοὶ τὸν πόλεμον παρασκευάσαντες, 2 fr. 39, 3

σαν, ὥστε καὶ ἐκπληχθεῖσαι ὅτι καὶ αἱ εὐπραγίαι, ἐπειδὰν ἔξω τοῦ συμμέτρου τισὶ γένωνται, συμφορῶν σφισιν αἴτιαι καθίστανται· προαγαγοῦσαι γὰρ αὐτοὺς ἐς τὸ ἔκφρον (οὐδὲ γὰρ ἐθέλει τὸ σῶφρον τῷ χαύνῳ συνεῖναι) τὰ μέγιστα σφάλλουσιν, ὥσπερ που καὶ ἐκεῖνοι ὑπερανθήσαντες ἀντίπαλον τῆς ἀσελγείας κακοπραγίαν ἀντέλαβον. M. 83 (p. 168) et *αἱ εὐπραγίαι — σφάλλουσιν* Max. Conf. f. 103ᵃ (M. p. 536).

a. u. 472 (282) 4 *Δίων Θ' βιβλίῳ "Λούκιος Οὐαλέριος ναυαρχῶν τε Ῥωμαίοις καὶ σταλείς ποι ὑπ' αὐτῶν."* Bekk. Anecd. p. 158 25.

5 *ὅτι Λούκιος ἀπεστάλη παρὰ Ῥωμαίων ἐς Τάραντα. οἱ δὲ Ταραντῖνοι Διονύσια ἄγοντες, καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ διακορεῖς οἴνου τὸ δείλης καθήμενοι, πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτὸν ὑπετόπησαν, καὶ παραχρῆμα δι' ὀργῆς, καί τι καὶ τῆς μέθης αὐτοὺς ἀναπειθούσης, ἀντανήχθησαν, καὶ προσπεσόντες αὐτῷ μήτε χεῖρας ἀνταιρομένῳ μήθ' ὅλως πολέμιόν τι ὑποτοπουμένῳ κατέδυσαν κἀκεῖνον καὶ ἄλ-*
6 *λους πολλούς. πυθόμενοι δὲ ταῦθ' οἱ Ῥωμαῖοι χαλεπῶς μέν, ὥσπερ οὖν εἰκός, ἔφερον, οὐ μὴν καὶ στρατεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς εὐθὺς ἠθέλησαν. πρέσβεις μέντοι, τοῦ μὴ κατασεσιωπηκέναι δόξαι κἂν τοῦτον θρασυτέρους αὐτοὺς ποιῆσαι, ἔστειλαν. καὶ αὐτοὺς οἱ Ταραντῖνοι οὐχ ὅπως καλῶς ἐδέξαντο, ἢ τρόπον γέ τινα ἐπιτήδειον ἀπο-*

1 *αἱ* om. palimps. 3 *προαγαγοῦσαι* palimps., *προάγουσαι* flor. *ἔκφρον* palimps. et flor. A, *ἔκφορον* flor. B *οὐδὲ γὰρ ἐθέλει τὸ σῶφρον* om. palimps., pro *οὐδὲ* flor. B *οὐ* 5 *ἀσελγείας* revocavi e cod., *εὐπραγίας* Mai. 8 *Οὐαλέριος*] *Κορνήλιος* App. *Samn.* 7, 1 12 *τὸ δείλης*] *ἀπὸ δείλης* Leuncl., *δείλης* est apud [Plat.] *ep.* 7 p. 348 E, *τὸ δείλης* *Septuag.*, ut monet St. 13 *αὐτοὺς* Reim., *αὐτοῖς* VBM.

[Zonaras 8, 2, 2. 3 (2, 105, 19 sqq. B. = 2, 174, 8 sqq. D.)]

fr. 39, 4 ὅμως οὔπω πρὸς μάχην ἀντικατέστησαν φανερῶς. ναυαρχοῦντος δὲ Λουκίου Οὐαλλερίου, καὶ τριήρεσι προσορμίσαι βουληθέντος ἐς Τάραντα, ἐπεὶ ἀπῄει
fr. 39, 5 ὅπη σὺν αὐταῖς ἀπεστάλη, φίλιον τὴν χώραν ἡγούμενος, οἱ Ταραντῖνοι κατ' αὐτῶν ὑποτοπήσαντες τὸν Οὐαλλέριον πλεῖν ἐκ τοῦ συνειδότος ὧν ἔδρων, μετ' ὀργῆς ἀντανήχθησαν, καὶ προσπεσόντες αὐτῷ μηδὲν πολέμιον ἐλπίσαντι κατέδυσαν ἐκεῖνόν τε καὶ ἄλλους πολλούς· καὶ τοὺς ἁλόντας
fr. 39, 6. 8 τοὺς μὲν καθεῖρξαν, τοὺς δὲ καὶ ἀπέκτειναν. πυθόμενοι δὲ ταῦθ' οἱ Ῥωμαῖοι ἠγανάκτησαν μέν, πρέσβεις δ' ὅμως ἀπέστειλαν ἐπεγκαλοῦντες αὐτοῖς καὶ δίκας ἀπαιτοῦντες. οἱ δὲ οὐ μόνον αὐτοῖς οὐδὲν ἐπιεικὲς ἀπε-

2 *προσορμίσαι* BCᶜ, *προσορμῆσαι* A.

κρινάμενοι ἀπέπεμψαν, ἀλλ' εὐθύς, πρὶν καὶ λόγον σφίσι δοῦναι, γέλωτα τά τε ἄλλα καὶ τὴν στολὴν αὐτῶν ἐποιοῦντο. ἦν δὲ ἡ 7 ἀστική, ᾗ κατ' ἀγορὰν χρώμεθα· ταύτην γὰρ ἐκεῖνοι, εἴτ' οὖν σεμνότητος ἕνεκα εἴτε καὶ διὰ δέος, ἵν' ἔκ γε τούτου αἰδεσθῶσιν αὐτούς, ἐσταλμένοι ἦσαν. κατὰ συστάσεις τε οὖν κωμάζοντες ἐτώθαζον (καὶ γὰρ καὶ τότε ἑορτὴν ἦγον, ὑφ' ἧς καίτοι μηδένα χρόνον σωφρονοῦντες ἔτι καὶ μᾶλλον ὕβριζον), καὶ τέλος προσστάς τις τῷ Ποστουμίῳ καὶ κύψας ἑαυτὸν ἐξέβαλε καὶ τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ ἐκηλίδωσε. θορύβου δὲ ἐπὶ τούτῳ παρὰ πάντων τῶν ἄλλων γενο- 8 μένου, καὶ τὸν μὲν ἐπαινούντων ὥσπερ τι θαυμαστὸν εἰργασμένον, ἐς δὲ δὴ τοὺς Ῥωμαίους πολλὰ καὶ ἀσελγῆ ἀνάπαιστα ἐν ῥυθμῷ τοῦ τε κρότου καὶ τῆς βαδίσεως ᾀδόντων, ὁ Ποστούμιος "γελᾶτε" ἔφη, "γελᾶτε, ἕως ἔξεστιν ὑμῖν· κλαυσεῖσθε γὰρ ἐπὶ μακρότατον, ὅταν τὴν ἐσθῆτα ταύτην τῷ αἵματι ὑμῶν ἀποπλύνητε."

ἀκούσαντες τοῦτ' ἐκεῖνοι τῶν μὲν σκωμμάτων ἐπέσχον, ἐς δὲ 9 τὴν παραίτησιν τοῦ ὑβρίσματος οὐδὲν ἔπραξαν, ἀλλ' ὅτι καὶ σῶς αὐτοὺς ἀφῆκαν, ἐν | εὐεργεσίας μέρει ἐτίθεντο. U[R] 4 (p. 375) § 5—8, p. 186 et M. 84 (p. 168) § 8. 9, cf. adn. crit.

4 *γε* St., *τε* VBM 7 *προσστάς* St., *προστάς* VBM 8 *ἑαυτὸν ἐξέβαλε*] corruptum videtur; ad rem cf. Val. Max. 2, 2, 5, Dionys. 19, 5 (17, 7), App. *Samn.* 7, Niebuhr. *Röm. Gesch.* 3, p. 515, adn. 762/3 9 Exc. Vat. ita incipit: *ὅτι ὁ ποστούμιος τὸν* (sic) *ταραντῖνον* (sic) *τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ κατακιλιδώντων καὶ ἀνάπαιστα τινὰ ἐν ῥυθμῷ τοῦ τε κρότου καὶ τῆς βαδίσεως αὐτῷ* (sic) *ἔφη γελᾶτε ἕως ἔξεστιν ὑμῖν κ. τ. λ.* 10 *τὸν* Bk., *τῶν* VBM 11 *ἐς* VM, *ὡς* B 13 *κλαυσεῖσθε* VBM, *κλαυσεῖσθαι* palimps. 16 *καὶ* restitui e cod., *γε* Mai.

[Zonaras 8, 2, 3. 4 (2, 106, 10 sqq. B. = 2, 174, 21 sqq. D.)]

κρίθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐτώθαζον, ὡς καὶ τὴν ἐσθῆτα τοῦ Λουκίου Ποστου- fr. 39, 7 μίου τοῦ προέχοντος κηλιδῶσαι τῶν πρέσβεων. θορύβου δὲ ἐπὶ τούτῳ fr. 39, 8 γενομένου, καὶ τῶν Ταραντίνων ἐπικαγχαζόντων, ὁ Ποστούμιος "γελᾶτε" ἔφη, "γελᾶτε ἕως ἔξεστιν ὑμῖν· κλαυσεῖσθε γὰρ ἐπὶ μακρότατον, ὅταν τὴν ἐσθῆτα ταύτην τῷ αἵματι ὑμῶν ἀποπλύνητε."

Ἐπανελθόντων οὖν τῶν πρέσβεων οἱ Ῥωμαῖοι τὰ πραχθέντα μα- 4 a. u. 473 (281) θόντες ἤλγησαν, καὶ στρατεῦσαι ἐπὶ τοὺς Ταραντίνους Λούκιον Αἰμίλιον τὸν ὕπατον ἐψηφίσαντο. ὃς εἰς Τάραντα προσχωρήσας λόγους αὐτοῖς ἐπιτηδείους ἔπεμψε, νομίζων εἰρήνην ἐπί τισι μετρίοις αἱρήσεσθαι. οἱ δὲ ταῖς γνώμαις ἀλλήλοις ἠναντιώθησαν· καὶ τῶν μὲν πρεσβυτέρων καὶ εὐπόρων τὴν εἰρήνην σπευδόντων, τῶν δ' ἐν ἡλικίᾳ καὶ ὀλίγα ἢ μηδὲν

4 *μακρότατον* B[c], *μακρότερον* CA.

10 ὅτι Μέτων ὡς οὐκ ἔπεισε Ταραντίνους τὸ μὴ Ῥωμαίοις ἐκπολεμωθῆναι, ἔκ τε τῆς ἐκκλησίας ὑπεξῆλθε καὶ στεφάνους ἀνεδήσατο, συγκωμαστάς τέ τινας καὶ αὐλητρίδα λαβὼν ὑπέστρεψεν. ᾄδοντος δὲ αὐτοῦ καὶ κορδακίζοντος ἐξέστησαν τῶν προκειμένων καὶ ἐπεβόων καὶ ἐπεκρότουν, οἷα ἐν τῷ τοιούτῳ φιλεῖ γίγνεσθαι. καὶ ὃς σιγάσας αὐτοὺς "νῦν μὲν καὶ μεθύειν" ἔφη "καὶ κωμάζειν ἔξεστιν ἡμῖν· ἂν δ' ὅσα βουλεύεσθε ἐπιτελέσητε, δουλεύσομεν." M. 85 (p. 169).

40, 5 ὅτι ὑπὸ τοῦ Κινέου ἐλέγετο Πύρρος ὁ βασιλεὺς πλείονας πόλεις ἢ ὑπὸ τοῦ αὑτοῦ ἐξελεῖν δόρατος. καὶ γὰρ ἦν δεινός [εἶναι], φησὶ Πλούταρχος, ἐν τῷ λέγειν, καὶ τῷ Δημοσθένει μόνος ἐν τῇ δεινότητι παρισούμενος. ἀμέλει καὶ τὸ ἄτοπον τῆς ἐκστρατείας οἷα ἔμφρων εἰδὼς ἀνήρ, ἐμποδὼν τῷ Πύρρῳ ἐς λόγους ἐλθὼν καθίστατο· ὁ μὲν γὰρ ἄρξειν ⟨διὰ τὴν⟩ ἀνδρείαν πάσης διενοεῖτο

1 τὸ cod. ut coni. Gros., τοῦ Mai. 3 αὐλητρίδα Mai., αὐλιστρίδα cod. 6 ἔφη Mai. (coni.), ἔδει cod. 7 βουλεύεσθε et δουλεύσομεν Mai., βουλεύεσθαι et δουλεύσωμεν cod.

Fr. 40, 1, 2 vide inter 36, 32 et 33.

Fr. 40, 3 vide inter 40, 5 et 4.

Fr. 40, 5 (V. 22) suum locum reddidi ante fr. 40, 3 (V. 23). Haec Dionem narrasse puto Cineam primum memorantem, cf. Zon. 8, 2, 6.

9 ἐλέγετο] cod. lect. restitui, ἔλεγεν ὁ Bk. immerito. 11 αὑτοῦ Bk., αὐτοῦ cod. et ita forte eclog. [εἶναι] secl. Rk. 11 Πλούταρχος] cf. Plut. *Pyrrh.* 14. Ceterum nescio an Plutarchea haec ab ipso eclogario sint addita. Bis tantum Plutarchus citatur apud Nostrum, hic et fr. 107, itidem in exordio fragm. Peiresciani 13 ἐμποδὼν] ἐμποδὼν ⟨αὐτῇ⟩ Rk., possis inter λόγους et ἐλθὼν inserere ⟨οἱ⟩ 14 ⟨διὰ τὴν⟩ add. Val. διενοεῖτο Bk., διενόει cod.

[Zonaras 8, 2, 5. 6 (2, 107, 2, sqq. B. = 2, 175, 5 sqq. D.)]

cf. fr. 30, 10 et fr. inc. sed. 5 ἐχόντων πόλεμον αἱρουμένων, ἐκράτησαν οἱ νεώτεροι. φοβούμενοι δὲ ὅμως, τὸν Πύρρον τὸν Ἠπειρώτην εἰς συμμαχίαν ἐβουλεύσαντο προσκαλέσασθαι, καὶ πρέσβεις αὐτῷ καὶ δῶρα πεπόμφασιν. Αἰμίλιος δὲ ταῦτα μαθὼν τὴν χώραν αὐτῶν ἐλεηλάτει καὶ ἔφθειρεν. οἱ δὲ ἐπεξῆλθον μέν, ἀλλ' ἐτράπησαν, ὥστε τοὺς Ῥωμαίους τήν τε χώραν αὐτῶν ἀδεῶς πορθῆσαι καί τινα χειρώσασθαι φρούρια.
6 πολλὴν δὲ τῶν ἁλόντων τοῦ Αἰμιλίου πεποιηκότος ἐπιμέλειαν, καί τινας τῶν δυνατωτέρων ἐλευθερώσαντος, οἱ Ταραντῖνοι τήν τε φιλανθρωπίαν αὐτοῦ θαυμάσαντες, καὶ εἰς ἐλπίδας προαχθέντες σπονδῶν, Ἄγιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιτήδειον ὄντα εἵλοντο στρατηγὸν αὐτοκράτορα. ἄρτι δ' οὗτος κεχειροτόνητο καὶ Κινέας ὑπὸ τοῦ Πύρρου προπεμφθεὶς ἐμποδὼν τοῖς πραττομένοις ἐγένετο. cf. fr. 40, 5

7 ἐπιμέλειαν BC[c], πρόνοιαν A, recte fortasse 11 Πύρρου BA[c], κύρου C.

τῆς γῆς, ὁ δὲ ἀρκεῖσθαι ἱκανοῖς οὖσι τοῖς οἰκείοις πρὸς εὐδαιμο-
νίαν προέτρεπεν. ἀλλὰ τὸ φιλοπόλεμον τοῦ ἀνδρὸς καὶ φιλόπρω-
τον τὴν τοῦ Κινέου νικῆσαν παραίνεσιν, αἰσχρῶς ἀπαλλάξαι αὐτὸν
καὶ Σικελίας καὶ Ἰταλίας πεποίηκεν, πολλὰς τῶν αὑτοῦ δυνάμεων
μυριάδας | ἐν ταῖς μάχαις ἁπάσαις ἀποβεβληκότα. V. 22 (p. 586). f. 168r

ὅτι ὁ Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς τε Ἠπείρου καλουμένης ἐβασί- 3
λευσε, καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ τὸ πλεῖστον, τὸ μὲν εὐεργεσίαις τὸ δὲ
φόβῳ, προσεπεποίητο. Αἰτωλοί τε πολὺ τότε δυνάμενοι καὶ Φί-
λιππος ὁ Μακεδὼν καὶ οἱ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ δυνάσται ἐθεράπευον
αὐτόν. καὶ γὰρ φύσεως λαμπρότητι καὶ παιδείας ἰσχύι καὶ ἐμ-
πειρίᾳ πραγμάτων πολὺ πάντων προέφερεν, ὥστε καὶ ὑπὲρ τὰς
δυνάμεις καὶ τὰς ἑαυτοῦ καὶ ⟨τὰς⟩ τῶν συμμάχων καίπερ μεγάλας
οὔσας ἀξιοῦσθαι. V. 23 (p. 589).

ὅτι Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου τό τε φρόνημα πολλῷ 4
μεῖζον ἔσχεν ἅτε καὶ ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων ἀντίπαλος τοῖς Ῥω-
μαίοις εἶναι νομιζόμενος, καὶ ἐν τύχῃ οἱ ἡγήσατο ἔσεσθαι τοῖς τε
πρὸς αὐτὸν καταφυγοῦσιν, ἄλλως τε καὶ Ἕλλησιν οὖσιν, ἐπικου-
ρῆσαι καὶ ἐκείνους σὺν προφάσει τινὶ εὐπρεπεῖ προκαταλαβεῖν
πρίν τι δεινὸν ὑπ᾽ αὐτῶν παθεῖν. οὕτω γάρ που καὶ τῆς εὐδο-
ξίας αὐτῷ ἔμελεν ὥστε καὶ ἐκ πολλοῦ χρόνου Σικελίας ἐφιέμενος καὶ
τὰ τῶν Ῥωμαίων ὅπῃ χειρώσαιτο διασκοπῶν, ὀκνεῖν τῆς πρὸς αὐτοὺς
ἔχθρας, ἐπειδὴ μηδὲν ἠδίκητο, προκατάρξασθαι. M. 86 (p. 169).

---

1 οὖσι Val., οὔσῃ cod. 2 προέτρεπεν Reim., ἐπέτρεπεν cod. 4 αὑτοῦ Bk., αὐτοῦ Val., αὐτῶν cod. 8 προσεπεποίητο Val., προσεποιήτο (sic) cod. Φίλιππος ὁ Μακεδὼν] Philippus Cassandri filius qui anno 458/296 per quattuor menses regnavit. At Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν (tertius Cassandri filius) Rk. coll. Plut. *Pyrrh.* 6 (vide quoque *Dem.* 36). Utrumque fortasse memoraverat Dio 12 ἑαυτοῦ Salmas., ἑαυτῶν cod. ⟨τὰς⟩ add. St.

Fr. 40, 5 vide pag. sup.

[Zonaras 8, 2, 7. 8 (2, 107, 14 sqq. B. = 2, 175, 20 sqq. D.)]

ὁ γὰρ Πύρρος τῆς καλουμένης βασιλεύων Ἠπείρου φύσεώς τε δεξι- 7 fr. 40, 3
ότητι καὶ παιδείας ἰσχύι καὶ ἐμπειρίᾳ πάντων προέφερε, καὶ τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ τὸ πλεῖστον τὸ μὲν εὐποιίαις, τὸ δὲ φόβῳ, προσεπεποίητο. οὗτος
τοίνυν τοῖς τῶν Ταραντίνων πρέσβεσιν ἐντυχών, ἕρμαιον τὴν συμμαχίαν fr. 40, 4
ἡγήσατο, ἐκ πλείονος τῆς Σικελίας καὶ τῆς Καρχηδόνος καὶ τῆς Σαρ-
δοῦς ἐφιέμενος, ὀκνῶν δ᾽ ὅμως ἔχθρας πρὸς Ῥωμαίους αὐτὸς προκατάρ-
ξασθαι· καὶ βοηθήσειν μὲν αὐτοῖς ἐπηγγείλατο, ἵνα δὲ μὴ ὑποπτευθείη 8

---

2 τοῦ Ἑλληνικοῦ CA^c, τῆς ἑλληνικῆς B 6 αὐτὸς BA^c, αὐτοὺς C.

a. u. 474 (280) 6 ὅτι Πύρρος πέμψας ἐς Δωδώνην ἐμαντεύσατο περὶ τῆς στρατείας· καί οἱ χρησμοῦ ἐλθόντος, ἂν ἐς τὴν Ἰταλίαν περαιωθῇ, Ῥωμαίους νικήσειν, συμβαλὼν αὐτὸν πρὸς τὸ βούλημα (δεινὴ γὰρ ἐξαπατῆσαί τινα ἐπιθυμία ἐστίν) οὐδὲ τὸ ἔαρ ἔμεινεν. M. 87 (p. 169).

4 ἐστὶν Mai. (coni.), τουτέστιν cod. an τοῦ τε . . . . ἐστὶν?

[Zonaras 8, 2, 8—12 (2, 107, 22 sqq. B. = 2, 175, 29 sqq. D.)]

δι' ἅπερ εἴρηται, οἴκαδε αὐτίκα ἀνακομισθήσεσθαι ἔφη, καὶ ἐν ταῖς συνθήκαις προστεθῆναι πεποίηκε τὸ μὴ περαιτέρω τῆς χρείας ἐν τῇ Ἰταλίᾳ παρ' αὐτῶν κατασχεθῆναι. συνθέμενος δὲ ταῦτα, τοὺς μὲν πλείους τῶν πρέσβεων ὡς τὰ στρατεύματα αὐτῷ συμπαρασκευάσοντας ἐν ὁμηρείᾳ κατέσχεν, ὀλίγους δ' ἐξ αὐτῶν καὶ τὸν Κιννέαν προέπεμψε σὺν στρατῷ.
9 ἐλθόντων δ' αὐτῶν οἱ Ταραντῖνοι θαρσήσαντες τῶν τε καταλλαγῶν τῶν πρὸς Ῥωμαίους ἀπέσχοντο καὶ τὸν Ἄγιν παύσαντες τῆς στρατηγίας
10 ἕνα τῶν πρέσβεων ἐχειροτόνησαν στρατηγόν. μετ' οὐ πολὺ δὲ Μίλων ὑπὸ τοῦ Πύρρου σὺν δυνάμει πεμφθεὶς τήν τε ἀκρόπολιν αὐτῶν ἐς τὴν ἐκείνου ὑποδοχὴν κατειλήφει καὶ τὴν τοῦ τείχους φρουρὰν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο. καὶ οἱ Ταραντῖνοι ἐπὶ τούτοις ἔχαιρον, ὡς μήτε φρουρεῖν μήτ' ἄλλο τι ἐπίπονον ὑπομένειν ἀναγκαζόμενοι, καὶ αὐτοῖς τροφὰς ἐχορήγουν καὶ τῷ Πύρρῳ χρήματα ἔπεμπον.
11 ὁ οὖν Αἰμίλιος τέως μὲν κατὰ χώραν ἔμενεν, ἐπεὶ δὲ τούς τε Πυρρείους ἥκοντας ἔγνω καὶ διὰ τὸν χειμῶνα προσκαρτερεῖν οὐχ οἷός τε ἦν, ἐς Ἀπουλίαν ὥρμησεν. οἱ δὲ Ταραντῖνοι ἔν τινι στενοπόρῳ χωρίῳ, δι' οὗ διελθεῖν ἀνάγκην εἶχε, λοχήσαντες, ἄπορον αὐτῷ τὴν πορείαν ἐποίουν τοξεύμασιν ἀκοντίσμασί τε καὶ σφενδονήμασιν. ὁ δὲ τοὺς αἰχμαλώτους σφῶν, οὓς ἐπήγετο, προήγαγε. φοβηθέντες δ' οἱ Ταραντῖνοι μὴ τοὺς σφετέρους ἀντὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπολέσωσιν, ἐπαύσαντο.
fr. 40, 6 ex. 12 ὁ δὲ Πύρρος οὐδὲ τὸ ἔαρ ἀναμείνας ἀπῄει στράτευμά τε πολὺ καὶ ἔκκριτον ἐπαγόμενος καὶ ἐλέφαντας εἴκοσι, ζῷα μήπω πρότερον τοῖς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ὀφθέντα· ὅθεν ἐξεπλήσσοντο καὶ ἐθαύμαζον. χειμῶνι δὲ περιπεσὼν τὸ Ἰόνιον περαιούμενος πολλοὺς ἀπώλεσε τοῦ στρατεύματος,

5 *Κιννέαν* CA^c, *Κιννέα* B *σὺν στρατῷ*] *τῷ στρατῷ* Niebuhr. *Röm. Gesch.* 3, p. 523, *adn.* 775. ut sit *ante Cineam misit quam exercitum traduceret,* quod tamen ne Zonaras quidem Graece ita potuit exprimere. Plutarchus quoque, de Milone tacens, Cineam cum copiis Tarentum missum tradit (*Pyrrh.* 16) et fieri potest ut Dio utramque narrationem contaminaverit, nisi error subest Zonarae ipsius 6 *τε* om. A 10 *ὑποδοχὴν* BA^c, *ἀποδοχὴν* C 16 *στενοπόρῳ* BA^c, *στενωπῷ* C.

ὅτι οἱ Ῥηγῖνοι φρουρὰν ᾐτήσαντο παρὰ Ῥωμαίοις, ἡγεῖτο δὲ 7
αὐτῆς Δέκιος. τούτων οὖν οἱ πλείους ἔκ τε τῆς περιουσίας τῶν
ἐπιτηδείων καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ῥαστώνης, ἅτε καὶ ἀνειμένῃ παρὰ
πολὺ διαίτῃ πρὸς τὰ οἴκοι χρώμενοι, ἐπεθύμησαν, ἐνάγοντος αὐ-
τοὺς τοῦ Δεκίου, τοὺς πρώτους τῶν Ῥηγίνων ἀποκτείναντες τὴν
πόλιν κατασχεῖν· ἄδεια γὰρ αὐτοῖς πολλὴ ἐφαίνετο, τῶν Ῥωμαίων
περὶ τοὺς Ταραντίνους καὶ περὶ τὸν Πύρρον ἀσχόλων ὄντων, πάνθ'
ὅσα ἐβούλοντο πρᾶξαι. προσανέπειθε δὲ αὐτοὺς ὅτι καὶ τὴν 8
Μεσσήνην ὑπὸ τῶν Μαμερτίνων ἐχομένην ἑώρων· οὗτοι γὰρ Καμ-

---

1 *Ῥωμαίοις*] *Ῥωμαίων* Bk., epitomatorem fortasse corrigens, cf. fr. 66, 2 2 *Δέκιος*] *Decius Vibellius* cf. Liv. *ep.* 12 (*Decio Iubellio*); 28, 28, 4 (*D. Vibellius*). *Δέκιος* Pol. 1, 7, 7, Diod. 22, 1, 2. 3, Dionys. 20, 4. 5, App. *Samn.* 9 4 *αὐτοὺς* Reim., *αὐτοῖς* cod. 5 *ἀποκτείναντες* Val., *ἀποκτείναντας* cod. 8 *προσανέπειθε* Bk., *προσανέπειθον* cod. 9 *Μαμερτίνων* Val., *μανεθίνων* cod.

[Zonaras 8, 2, 12—15, (2, 109, 5 sqq. B. = 2, 176, 31 sqq. D.)]

οἱ δὲ λοιποὶ τῷ κλύδωνι ἐσκεδάσθησαν. μόλις δ' οὖν πεζεύσας ἦλθεν εἰς
Τάραντα. καὶ αὐτίκα τοὺς μὲν ἀκμάζοντας τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις συνέ- 13
ταξεν, ὅπως μὴ καθ' ἑαυτοὺς λελοχισμένοι νεωτερίσωσι, καὶ τὸ θέατρον
ἔκλεισε, τάχα διὰ τὸν πόλεμον, ὅπως μὴ ἐς αὐτὸ συνερχόμενοι νεοχμώ-
σωσί τι, ἀπεῖπε δ' αὐτοῖς καὶ πρὸς συμπόσια καὶ κώμους ἀθροίζεσθαι,
καὶ τοὺς νεωτέρους ἐν τοῖς ὅπλοις ἀσκεῖσθαι ἐκέλευεν ἢ διημερεύειν κατὰ
τὴν ἀγοράν. ὡς δέ τινες ἀχθόμενοι τούτοις ὑπεχώρησαν, φρουροὺς ἐκ 14
τῶν οἰκείων κατέστησεν, ὥστε μηδένα ἐξιέναι τῆς πόλεως. οἱ δὲ τού-
τοις τε καὶ τῇ χορηγίᾳ τῶν τροφῶν βαρυνόμενοι, καὶ τοὺς δορυφόρους
εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ἀναγκαζόμενοι δέχεσθαι, μετεγίνωσκον δεσπότου
καὶ οὐχὶ συμμάχου τοῦ Πύρρου πειρώμενοι. ὁ δὲ διὰ ταῦτα μὴ πρὸς
τοὺς Ῥωμαίους ἀποκλίνωσι φοβηθείς, τῶν τὰ πολιτικὰ δυναμένων πράτ-
τειν καὶ προστατεῖν τοῦ ὁμίλου τοὺς μὲν εἰς τὴν Ἤπειρον πρὸς τὸν
υἱὸν ἐπί τισι προφάσεσιν ἔπεμπε, τοὺς δὲ καὶ ἀφανῶς διώλλυεν. Ἀρί- 15
σταρχον δέ τινα ἐν τοῖς ἀρίστοις τῶν Ταραντίνων ἐξεταζόμενον καὶ εἰ-
πεῖν πιθανώτατον προσηταιρίσατο, ἵν' ὕποπτος τῷ δήμῳ ὡς τὰ τοῦ
Πύρρου φρονῶν γένηται· ὡς δ' ἔτι πιστεῦον ἐκείνῳ τὸ πλῆθος ἑώρα,
ἔπεμπεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἤπειρον· καὶ ὃς ἀντειπεῖν μὴ θαρρῶν ἐξέπλευσε
μέν, ἐς δὲ τὴν Ῥώμην ἀφίκετο.

---

4 *νεοχμώσωσι* B[c], *νεοχμώσωσι* (inter lineas add. man. rec.: *καὶ μετακοσμήσωσιν ἢ μετακινήσωσι*) A, *νεωτερίσωσι* C 17 *γένηται* BA[c], *γίνηται* C *ἐκείνῳ* BA[c], *ἐκεῖνο* C 18 *ὃς* CA[c], *ὡς* B?

πανοί τε ὄντες, καὶ φρουρεῖν αὐτὴν ὑπ' Ἀγαθοκλέους τοῦ ἐν Σικελίᾳ δυναστεύοντος ταχθέντες, σφαγάς τε τῶν ἐπιχωρίων ἐποιή-
9 σαντο καὶ τὴν πόλιν κατέσχον. οὐ μέντοι ἐκ τοῦ προφανοῦς τὴν ἐπιχείρησιν ἐποιήσαντο· πολὺ γὰρ ἠλαττοῦντο τῷ πλήθει· ἀλλ' ἐπιστολὰς ὁ Δέκιος ὡς καὶ τῷ Πύρρῳ ἐπὶ προδοσίᾳ σφῶν ὑπό τινων γεγραμμένας πλάσας ἤθροισε τοὺς στρατιώτας, καὶ ἐκείνας τε αὐτοῖς ὡς καὶ ἑαλωκυίας ἀνέγνω, καὶ προσπαρώξυνεν αὐτοὺς εἰπὼν οἷα εἰκὸς ἦν, ἄλλως τε καὶ ἐσαγγείλαντός τινος ἐκ κατασκευασμοῦ ὅτι ναυτικόν τέ τι τοῦ Πύρρου κατῆρέ που τῆς χώρας
10 καὶ ἐς λόγους τοῖς προδόταις ἀφικνεῖται. οἱ δὲ παρεσκευασμένοι ἐμεγάλυνον, καὶ διεβόων προκαταλαβεῖν τοὺς Ῥηγίνους πρίν τι δεινὸν παθεῖν· ἀγνοοῦντας δὲ τὸ πρασσόμενον χαλεπῶς ⟨ἂν⟩ ἀντισχεῖν. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς καταγωγάς σφων οἱ δὲ ἐς τὰς οἰκίας ἐσπηδήσαντες ἐφόνευσαν πολλούς, πλὴν ὀλίγων οὓς ὁ Δέκιος καλέσας ἐπὶ δεῖπνον ἔσφαξεν. V. 24 (p. 589).

11 ὅτι ὁ Δέκιος ὁ φρούραρχος τοὺς Ῥηγίνους ἀποσφάξας φιλίαν πρὸς Μαμερτίνους ἐσπείσατο, νομίζων αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὁμοιοτρόπου τῶν τολμημάτων πιστοτάτους σφίσι συμμάχους ἔσεσθαι, ἅτε καὶ εὖ εἰδὼς ὅτι συχνοὶ τῶν ἀνθρώπων ἰσχυροτέραις δή τισιν ἀνάγκαις ὑπὸ τοῦ τῶν ὁμοίων τι παρανομῆσαι τοῦ τε κατὰ νόμους ἑταιρικοῦ καὶ τοῦ κατὰ γένος οἰκείου συνίστανται. M. 88 (p. 170).

12 ὅτι διαβολὴν ἀπ' αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι χρόνον τινὰ ἔσχον, μέχρι οὗ ἐπεξῆλθον αὐτοῖς· πρὸς γὰρ τὰ μείζω καὶ πρὸς τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα ἀσχολίαν ἄγοντες παρὰ σμικρόν τισιν αὐτὰ ποιεῖσθαι ἔδοξαν. M. 89 (ib.).

---

1 *τοῦ* Rk., *τῶν* cod.; *δυναστεύειν ἐν* script. vet. saepe, quos secutus Dio, cf. 41, 63, 1 5 *προδοσίᾳ* Val., *προδοσιαν* (s. acc.) cod. 8 *ἐσαγγείλαντός* Val., *ἐσαγγείλαντες* cod. 9 *κατῆρέ* Val., *κατῆρκέ* cod. *που*] *ποι* Kuiper. (litt.) 12 ⟨*ἂν*⟩ ins. St. 17 *Μαμερτίνους* Mai., *μεμερτίνους* cod. 18 *πιστοτάτους* Bk., *πιστωτάτους* cod. 20 *παρανομῆσαι* Mai., *παρανομίσαι* cod. 21 *γένος* Bk., *γένους* cod. 22 *ἀπ' αὐτῶν* cod. recte cf. fr. 96, 1; 41, 63, 6 al., *ὑπ' αὐτῶν* Gros. *ἔσχον* Mai., *ἔσχατον* (sic) cod. *μέχρι οὗ*] ita cod. forma Attica *μέχρι οὗ* hic tantum et fr. 91, 3 reperitur, *μέχρις οὗ* Bk. 24 *κατεπείγοντα* Bk., *κατεπειγον* cod. (periit accentus) *σμικρόν* e cod. revocavi, *μικρόν* Mai., cf. ad fr. 25, 2; 37, 4.

[Zonaras 8, 3, 1 (2, 110, 5 sq. B. = 2, 177, 26 sq. D.)]

3. Καὶ τοιαῦτα μὲν ὁ Πύρρος τοῖς Ταραντίνοις ἐποίει· οἱ δ' ἐν τῇ

---

1 *τοῖς Ταραντίνοις*] cf. Matth. *Gr. Gramm.*[2] § 415.

ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι μαθόντες ἥξειν τὸν Πύρρον κατέδεισαν, ἐκεῖνόν τε αὐτὸν εὐπόλεμον εἶναι μαθόντες καὶ δύναμιν πολλὴν καὶ ἀνανταγώνιστον ἔχειν, οἷά που συμβαίνει περί τε τῶν ἀγνώστων σφίσι καὶ περὶ τῶν διὰ πλείστου ὄντων μάλιστα θρυλεῖσθαι ⟨τοῖς⟩ πυνθανομένοις. M. 90 (p. 170). 13

1 *μαθόντες* cod., *ἀκούοντες* Bk. 2 *πολλὴν* e cod. restitui, *πολεμικὴν* Mai. 3 *σφίσι* cod. ut coni. St., *φησι* Mai. 4 *ὄντων μάλιστα* v. Herw., *μάλιστα ὄντων* cod. ⟨*τοῖς*⟩ ins. v. Herw. *πυνθανομένοις* Mai., *πυνθανόμενος* cod.

[Zonaras 8, 3, 1—4 (2, 110, 6 sqq. B. = 2, 177, 27 sqq. D.)]

Ῥώμῃ κατέδεισαν μαθόντες τὸν Πύρρον ἐλθόντα εἰς Τάραντα τῷ τε ἐκπεπολεμῶσθαι τὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ αὐτοῖς καὶ τῷ θρυλλεῖσθαι ἐκεῖνον εὐπόλεμόν τε τυγχάνειν καὶ δύναμιν ἔχειν ἀνανταγώνιστον. στρατιώτας τε οὖν κατέλεγον καὶ χρήματα ἤθροιζον φρουρούς τε ἐς τὰς συμμαχίδας πόλεις διέπεμπον, ἵνα μὴ καὶ ἐκεῖναι ἀποστῶσι, καί τινας προαισθόμενοι νεωτεριοῦντας τοὺς πρώτους αὐτῶν ἐκόλασαν. fr. 40, 13 καί τινες τῶν Πραινεστίνων ἐς τὴν Ῥώμην ἀχθέντες περὶ δείλην ὀψίαν εἰς τοὺς θησαυροὺς ἐπὶ φυλακῇ ἐνεβλήθησαν, καί τις αὐτοῖς ἐκ τούτου χρησμὸς ἐκπεπλήρωτο· ἐχρήσθη γὰρ αὐτοῖς ποτε ὅτι τοὺς τῶν Ῥωμαίων καθέξουσι θησαυρούς. καὶ ὁ μὲν χρησμὸς εἰς τοῦτο ἀπέβη, ἐκεῖνοι δέ γε ἀπώλοντο. 2

Οὐαλλέριον δὲ Λαουίνιον ἐπὶ τὸν Πύρρον καὶ τοὺς Ταραντίνους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀπεστάλκασι, καί τι καὶ ἐν τῷ ἄστει τοῦ στρατεύματος κατέσχον. ὁ γοῦν Λαουίνιος εὐθὺς ἐξεστράτευσεν, ἵνα πορρωτάτω τὸν πόλεμον τῆς οἰκείας ποιήσηται· καὶ τὸν Πύρρον καταπλήξειν ἤλπισεν, εἰ αὐτοῖς ἐθελονταὶ ἐπίοιεν, οὓς ἐκεῖνος πολιορκεῖν προσεδόκησε. καὶ ἀπιὼν χωρίον τι τῶν Λευκανῶν εἷλεν ἰσχυρὸν καὶ ἐπίκαιρον, καὶ δύναμίν τινα ἐν τῇ Λευκανίᾳ κατέλιπεν, εἴρξουσαν αὐτοὺς τοῦ ἐπαρῆξαι τοῖς ἐναντίοις. 3

καὶ ὁ Πύρρος μαθὼν τὸν Λαουίνιον πλησιάζοντα προεξώρμησε, καὶ στρατοπεδευσάμενος τρίβειν ἤθελε τὸν καιρόν, ἀναμένων τοὺς συμμαχήσοντας. καὶ τῷ Λαουινίῳ ἐπέστειλεν ὑπερηφάνως, ὡς καταπλήξων αὐτόν· εἶχε δὲ ἡ γραφὴ ὧδε· "βασιλεὺς Πύρρος Λαουινίῳ χαίρειν. πυν- 4

1 *κατέδεισαν* hic CA^c, post *Τάραντα* B 4 *τε* om. C 6 *Πραινεστίνων* Dind., *πραινεστηνῶν* BCA^c 8 *ἐκπεπλήρωτο* CA, *ἐπεπλήρωτο* B^c 11 *Λαουίνιον*] cf. ad fr. 40, 28 14 *ποιήσηται* BC^c, *ποιήσεται* A 15 *ἐπίοιεν* CA^c, *ἐπέλθοιεν* B corr. 16 *Λευκανῶν*] *Λευκανοί*, *Λευκανία* omnes scriptores Graeci (sed Ptol. 3, 1, 8. 61. 62 *Λουκανοί*) usque ad Zosimum (*Λουκανία* 2, 10, 2). Sed *Lucanus* nom. pr. Dioni *Λουκανός* 62, 29, 4 18 *ἐναντίοις* BA^c, *πολεμίοις* C 20 *στρατοπεδευσάμενος* BC^c, *στρατευσάμενος* A.

14 *ἀδύνατον γάρ ἐστι μήτε ἐν τοῖς αὐτοῖς ἤθεσι τεθραμμένους τινάς, μήτε τῶν αὐτῶν ἐπιθυμοῦντας, μήτε τὰ αὐτὰ καλὰ καὶ αἰσχρὰ νομίζοντας εἶναι, φίλους ποτὲ ἀλλήλοις γενέσθαι.* Max. Conf. Flor. f. 34r (M. p. 537).

p. 287 15 | *ὅτι ἥ τε φιλοτιμία καὶ ἡ ἀπιστία ἀεὶ τοῖς τυράννοις σύνεστιν, ἐξ ὧν ἀνάγκη μηδένα αὐτοὺς ἀκριβῆ φίλον ἔχειν· ἀπιστού-*

Fr. 40, 14 hic collocandum censuit Mai. probabiliter. nam tria excerpta, quae in flor. sequuntur (§ 15, a. b. c), unde fluxerint patet ex eo quod in cod. rescripto redeunt (M. 91). hoc autem fragm. (lemmate *δίωνος τοῦ ῥωμαίου* insignitum) cum iis arcte cohaerere videtur. Vide praeterea ad fr. 36, 11 et 13. In flor. post fr. quartum (*ἡ τῶν τρόπων — εὑρίσκεται*) sequitur exc. ex 55, 19, 4.
Fr. 40, 14—16 desumpta fortasse ex oratione a Laevino ad milites habita, quam memorat Zon. 8, 3, 6.
1 *ἤθεσι* codd., *ἔθεσι* Dind. 2 *μήτε τῶν αὐτῶν ἐπιθυμοῦντας* addidi e codd., om. Mai. *καλὰ καὶ αἰσχρὰ* B, *αἰσχρὰ καὶ καλὰ* A 5 *ἡ* (alterum) om. flor. B *σύνεστιν* flor. AB, *πάρεστιν* Mai., hodie in palimps. prima syllaba evanuit 6 *αὐτοὺς* om. flor. A B *φίλον* flor. A B, *φιλίαν* palimps.

[Zonaras 8, 3, 4—6 (2, 111, 10 sqq. B. = 2, 178, 28 sqq. D.)]
θάνομαί σε στράτευμα ἐπὶ Ταραντίνους ἄγειν. τὸ μὲν οὖν ἀπόπεμψον,
αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων ἧκε πρὸς ἐμέ· δικάσω γὰρ ὑμῖν ἐγὼ εἴ τι ἀλλή-
5 λοις ἐγκαλεῖτε, καὶ ἄκοντας τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγκάσω." Λαουίνιος δὲ
τάδε τῷ Πύρρῳ ἀντέγραψε· "πάνυ μοι δοκεῖς, ὦ Πύρρε, τετυφῶσθαι,
δικαστὴν ἡμῖν ἑαυτὸν καθιστὰς καὶ Ταραντίνοις πρὶν δίκην ἡμῖν ὑπο-
σχεῖν ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐπεραιώθης. ἥξω τε οὖν μετὰ
παντὸς τοῦ στρατοῦ καὶ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν καὶ παρὰ Ταραντί-
νων καὶ παρὰ σοῦ λήψομαι. τί γὰρ δεῖ μοι λήρου καὶ φλυαρίας, ἐξὸν
καὶ παρὰ τῷ Ἄρει τῷ προπάτορι ἡμῶν κριθῆναι;" τοιαῦτα ἀντεπιστεί-
λας ἠπείγετο, καὶ ηὐλίσατο διὰ μέσου τὸ ῥεῦμα τοῦ ἐκεῖ ποταμοῦ ποιη-
6 σάμενος. κατασκόπους τέ τινας συλλαβών, δείξας τὴν δύναμιν αὐτοῖς
καὶ ἐπειπὼν πολλαπλασίαν ἄλλην ἔχειν, ἀπέπεμψεν. ἐπὶ τούτοις ὁ Πύρ-
ρος καταπλαγεὶς οὐ μάχεσθαι ἤθελεν, ὅτι καὶ τῶν συμμάχων οὔπω
τινὲς συνῆλθον αὐτῷ, ἐπιλείψειν τε τοῖς Ῥωμαίοις τὰ ἐπιτήδεια ἤλπι-
ζεν ἐν πολεμίᾳ διάγουσι. ταῦτα δὲ καὶ ὁ Λαουίνιος λογιζόμενος ἔσπευδε
συμμίξαι. τῶν δὲ στρατιωτῶν πρὸς τὴν τοῦ Πύρρου φήμην καὶ διὰ
cf. fr. 40, 14—16 τοὺς ἐλέφαντας ἐκπεπληγμένων, συγκαλέσας αὐτοὺς πολλὰ πρὸς θάρσος
παρακαλοῦντα ἐδημηγόρησε, καὶ παρεσκευάζετο καὶ ἄκοντι τῷ Πύρρῳ

1 *ἄγειν* BAc, *φέρειν* C 2 *μετ' ὀλίγων* BCc, *μετολίγον* A *ἀλλήλοις* ante *ὑμῖν* C 5 *ἡμῖν* (prius) BAc, *ὑμῖν* C 6 *τὴν* om. A 7 *Ταραντίνων* BAc, *ταραντίνοις* C 9 *καὶ παρὰ* C, *παρὰ* BAc 12 *ἐπὶ* BCc, *καὶ ἐπὶ* A 18 *παρακαλοῦντα* om. B.

μενός τε γὰρ καὶ φθονούμενός τις οὐδένα ἂν καθαρῶς ἀγαπήσειε. πρὸς δ᾽ ἔτι καὶ ἡ τῶν τρόπων ὁμοιότης ἥ τε τοῦ βίου ἰσότης καὶ τὸ τὰ αὐτά τισι καὶ σφαλερὰ καὶ σωτήρια εἶναι καὶ ἀληθεῖς καὶ βεβαίους φιλίας μόνα ποιεῖ. ὅπου δ᾽ ἂν τούτων τι ἐνδεήσῃ, προσποιητὸν μέν τι σχῆμα ἑταιρίας ὁρᾶται, ἔρμα δ᾽ οὐδὲν αὐτῆς ἐχέγγυον εὑρίσκεται. M. 91 (p. 170) et in tria excerpta divisum (a. ἡ φιλοτιμία — ἔχειν, b. ἀπιστούμενος — ἀγαπήσειε, c. ἡ τῶν τρόπων — εὑρίσκεται) Max. Conf. Flor. f. $34^{r\ et\ v}$ (M. p. 537).

ὅτι στρατηγία ἂν μὲν καὶ δυνάμεις ἀξιόχρεως λάβῃ, πλεῖστον 16
καὶ πρὸς σωτηρίαν σφῶν καὶ πρὸς ἐπικράτησιν φέρει, αὐτὴ δὲ καθ᾽ ἑαυτὴν οὐδενὸς ἐν μέρει ⟨ἐστίν⟩· οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ἄλλη τις τέχνη χωρὶς τῶν συμπραξόντων καὶ συνδιοικησόντων αὐτῇ ἰσχύει. M. 92 (p. 171).

1 τε inserui e flor. B, om. palimps. et flor. A   γὰρ om. flor. A   4 βεβαίους φιλίας Bk., βεβαίους φίλους palimps., βεβαίας φιλίας flor. A B, βεβαίους ⟨τὰς⟩ φιλίας Kuiper. (litt.)   5 τι Bk., τοι (non τὸ) palimps., om. flor. A B   11 ⟨ἐστὶν⟩ inserui, cf. 39, 57, 2, Demosth. 2, 18; pro ἐν μέρει Bk. coni. κρατεῖ?

Fr. 40, 17 (Planudeum) eiectum.

[Zonaras 8, 3, 6—9 (2, 112, 8 sqq. B. = 2, 179, 21 sqq. D.)]

συμμίξαι. ὁ δὲ γνώμην μὲν οὐκ εἶχε μάχεσθαι, ὅπως δὲ μὴ δόξῃ τοὺς 7
Ῥωμαίους φοβεῖσθαι, καὶ αὐτὸς τοῖς οἰκείοις διαλεχθεὶς ἐπώτρυνεν εἰς
τὸν πόλεμον. Λαουίνιος δὲ τὸν ποταμὸν πειρώμενος κατὰ τὸ στρατό-
πεδον διαβῆναι ἐκωλύθη. ἐπαναγαγὼν οὖν αὐτὸς μὲν κατὰ χώραν μετὰ
τοῦ πεζοῦ ἔμεινε, τοὺς δ᾽ ἱππεῖς ὡς ἐπὶ λείαν τάχα τινὰ ἔπεμψεν, ἐν-
τειλάμενος πόρρω ποι βαδίσαντας περαιωθῆναι. καὶ οὕτως ἐκεῖνοί τε
κατὰ νώτου τοῖς πολεμίοις προσέπεσον ἀπροσδόκητοι, καὶ ὁ Λαουίνιος
ταραχθέντων αὐτῶν τόν τε ποταμὸν διέβη καὶ τῆς μάχης συνεπελάβετο. 8
φεύγουσιν οὖν τοῖς ἑαυτοῦ ὁ Πύρρος ἐπικουρήσας τρωθέντα τὸν ἵππον
ἀπέβαλε, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς τεθνηκέναι. κἀκ τούτου τῶν μὲν ἀθυμη-
σάντων, τῶν δὲ καταφρονησάντων, τὸ ἔργον ἠλλοίωτο. συνεὶς δὲ τοῦτο
τὴν μὲν στολὴν ἐκπρεπεστέραν τῶν ἄλλων οὖσαν ἔδωκε Μεγακλεῖ, κελεύ-
σας ἐνδῦναι αὐτὴν καὶ πανταχόσε περιελαύνειν, ὅπως σώζεσθαι αὐτὸν
νομίσαντες οἱ μὲν ἐναντίοι πρὸς δέος, οἱ δ᾽ οἰκεῖοι πρὸς θάρσος ἀφίκων-
ται, αὐτὸς δὲ στειλάμενος ἰδιωτικῶς συνέμιξεν αὐτοῖς παντὶ τῷ στρατῷ
πλὴν τῶν ἐλεφάντων, καὶ τοῖς ἀεὶ πονουμένοις ἐπαμύνων πλεῖστον τοὺς
σφετέρους ὠφέλησε. τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἐπὶ πολὺ τῆς ἡμέρας ἰσορρόπως 9

16 τῶν add. C om. BA^c ἐπαμύνων CA^c, ἀπαμύνων B.

18 *ὅτι τοῦ Μεγακλέους τελευτήσαντος καὶ τοῦ Πύρρου τὸν πῖλον ἀπορρίψαντος ἐς τὸ ἐναντίον ἡ μάχη περιέστη· τοῖς μὲν γὰρ ἡ σωτηρία αὐτοῦ πολὺ πλεῖον ἐκ τοῦ παρὰ τὴν ἐλπίδα σφῶν αὐτὸν περιεῖναι, ἢ εἰ μηδ᾽ ἀρχὴν τεθνηκέναι ἐνενόμιστο, θάρσος ἐνεποίησεν, οἱ δὲ ἀπατηθέντες δεύτερον οὐδὲν ἔτι πρόθυμον ἔσχον, κολουσθέντες τε αὖθις τὸ μάτην θαρσῆσαι καὶ ἐκ τῆς δι᾽ ὀλίγου μεταβολῆς σφων ἐς τὴν τοῦ χείρονος δόκησιν οὐδ᾽ ὕστερόν ποτε αὐτὸν φθαρήσεσθαι ἐλπίσαντες.* M. 93 (p. 171).

3 *παρὰ* cod. ut coni. Tafel., *πάθους* Mai. 5 *πρόθυμον*] ⟨*τὸ*⟩ *πρόθυμον* Bk. immerito 8 *αὐτὸν* cod. recte, *αὖθις* v. Herw. *φθαρήσεσθαι* cod. omnino, ut coni. Bk., cf. 63, 19, 2, *θαρσήσεσθαι* Mai.

[Zonaras 8, 3, 9—12 (2, 113, 3 sqq. B. = 2, 180, 12 sqq. D.)]

ἐμάχοντο, ὡς δὲ τὸν Μεγακλέα τις ἀποκτείνας ᾠήθη τὸν Πύρρον ἀπε-
κτονέναι, καὶ τοῖς ἄλλοις δόκησιν τούτου παρέσχεν, οἵ τε Ῥωμαῖοι ἐπερ-
fr. 40, 18 ρώσθησαν καὶ οἱ ἐναντίοι ἐνέδοσαν. γνοὺς δὲ ὁ Πύρρος τὸ γινόμενον,
τὸν πῖλον ἀπέρριψε καὶ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ περιῄει· καὶ εἰς τοὐναντίον
10 περιέστη ἡ μάχη. ἰδὼν δὲ τοῦτο ὁ Λαουίνιος, καὶ ἱππέας ἔχων ἐνεδρεύ-
οντάς που τῆς μάχης ἐκτός, κατὰ νώτου προσπεσεῖν αὐτοὺς τοῖς πολε-
μίοις ἐκέλευσε. πρὸς τοῦτο δὲ ἀντιστρατηγῶν ὁ Πύρρος τὸ σημεῖον τοῖς
ἐλέφασιν ἦρεν· ἔνθα ἔκ τε τῆς τῶν θηρίων θέας ἀλλοκότου οὔσης καὶ
τῆς βοῆς φρικώδους, καὶ ἐκ τοῦ τῶν ὅπλων πατάγου, ὃν οἱ ἐπιβεβηκό-
τες ἐποίουν ἐν τοῖς πύργοις φερόμενοι, αὐτοί τε οἱ Ῥωμαῖοι ἐξεπλάγη-
σαν, καὶ οἱ σφῶν ἵπποι ἐκταραχθέντες οἱ μὲν ἀποσειόμενοι τοὺς ἀναβά-
11 τας, οἱ δὲ καὶ φέροντες ἔφευγον. ἀθυμῆσαν οὖν ἐκ τούτων τὸ Ῥωμαϊκὸν
ἐτράπετο στράτευμα, καὶ φεύγοντες ἀνῃροῦντο οἱ μὲν παρὰ τῶν ἐν τοῖς
πύργοις ἀνδρῶν τοῖς ἐπὶ τῶν ἐλεφάντων, οἱ δὲ καὶ παρ᾽ αὐτῶν τῶν
θηρίων ταῖς προβοσκίσι καὶ τοῖς κέρασιν ἢ ὀδοῦσι φθειρόντων πολλούς·
καὶ τοῖς ποσὶ δὲ οὐ μείους κατηλόων συμπατουμένους. καὶ οἱ ἱππεῖς
δὲ ἐφεπόμενοι πολλοὺς ἔφθειρον· οὐδ᾽ ἂν ὑπελείφθη τις, εἰ μὴ ἐλέφας
τρωθεὶς αὐτός τε ἐσφάδαζεν ἐκ τοῦ τραύματος καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς τὰς
12 ἐκείνου βοὰς ἐταράσσοντο. διὰ τοῦτο γὰρ ὁ Πύρρος ἐπέσχε τὴν δίωξιν,
καὶ οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι διαβεβηκότες τὸν ποταμὸν εἰς Ἀπουλίδα πόλιν
τινὰ ἀπεσώθησαν. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν τοῦ Πύρρου στρατιωτῶν καὶ τῶν

6 *ἐκτός* BC[c], *νυκτὸς* A 9. 10 *καὶ ἐκ — οἱ Ῥωμαῖοι* om. C sed add. in marg. m. rec. 15 *ἢ* BC[c], *ἢ καὶ* A 16 *οὐ μείους* BC[c], *ὁμοίως* corr. ex *ὁμοίους* A *κατηλόων* B(?), *κατηλόουν* CA[c].

ὅτι συγχαιρόντων τινῶν τῷ Πύρρῳ τῆς νίκης, τὴν μὲν δόξαν 19
τοῦ ἔργου ἐδέχετο, εἰ δὲ δὴ καὶ αὖθίς ποτε ὁμοίως κρατήσειεν,
ἀπολεῖσθαι ἔφη. καὶ τοῦτό τ' αὐτοῦ φερόμενόν ἐστιν, καὶ ὅτι
τοὺς Ῥωμαίους καίτοι νικηθέντας ἐθαύμασε καὶ προέκρινε τῶν
ἑαυτοῦ στρατιωτῶν, εἰπὼν ὅτι τὴν οἰκουμένην ἂν ἤδη πᾶσαν ἐχει-
ρωσάμην, εἰ Ῥωμαίων ἐβασίλευον. M. 94 (ib.).

ὅτι Πύρρος λαμπρός τε ἐπὶ τῇ νίκῃ ἦν καὶ ὄνομα ἀπ' αὐτῆς 21
μέγα ἔσχεν, ὥστε πολλοὺς μὲν τῶν ἐκ τοῦ μέσου καθημένων προσ-
χωρῆσαί οἱ, πάντας δὲ τοὺς περιορωμένους τῶν συμμάχων ἀφι-
κέσθαι. οὐ μὴν οὔτε ἐμφανῆ ὀργὴν αὐτοῖς ἐποιήσατο, οὔτ' αὖ
παντελῶς τὴν ὑποψίαν ἀπεκρύψατο, ἀλλ' ὀλίγα σφίσιν ἐπὶ τῇ
διαμελλήσει ἐπιτιμήσας .... ἔδεισε μὴ καὶ ἐς φανε-
ρὰν αὐτοὺς ἀλλοτρίωσιν προαγάγῃ, καὶ ἐκ τοῦ μηδὲν ἐνδείξασθαι 22
ἐνόμισεν ἤτοι καταγνωσθήσεσθαι ὑπ' αὐτῶν εὐήθειαν ὡς οὐ συνεὶς
ὧν ἔπραξαν, ἢ καὶ ὑποπτευθήσεσθαι ὀργὴν κρυφαίαν ἔχειν, καὶ
ἀπ' αὐτῶν ⟨ἢ⟩ καταφρόνησιν ἢ μῖσος προεπιβουλήν τε ἐς αὐτόν,
ὅπως μὴ προπάθωσί τι, ἐγγενήσεσθαί σφισι προσεδόκησε. δι'
οὖν | ταῦτα πρᾴως τε αὐτοῖς διελέχθη καὶ τῶν σκύλων τινὰ ἔδωκεν. p. 2[illegible]
M. 95 (p. 172).

| *ὅτι Πύρρος τοὺς τῶν Ῥωμαίων αἰχμαλώτους συχνοὺς ὄντας* 23 f. 168v
τὸ μὲν πρῶτον πεῖσαι ἐπεχείρησεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην συστρατεῦσαι,
ὡς δὲ οὐκ ἠθέλησαν, ἰσχυρῶς ἐθεράπευσε, μήτε δήσας τινὰ μήτ'
ἄλλο τι κακὸν δράσας, ὡς καὶ προῖκα αὐτοὺς ἀποδώσων καὶ ἀμα-
χεὶ δι' αὐτῶν τὸ ἄστυ προσποιησόμενος. V. 25 (p. 590).

Fr. **40**, 20 (Planudeum) eiectum.

7 *τε* inserui ex cod. 12 *ἐπιτιμήσας*] lacunam statui in hunc fere modum explendam ⟨*ἄλλως φιλοφρόνως ἐδέξατο· καὶ γὰρ ἔκ τε τοῦ σφόδρα αὐτοῖς ἐγκεῖσθαι*⟩ *καὶ* addidi e cod. 13 *προαγάγῃ* Bk., *προσαγάγῃ* cod. *οὐ*] *οὐδὲν* Kuiper. (litt.), at cf. 39, 38, 5 16 ⟨*ἢ*⟩ add. v. Herw. 21 *συστρατεῦσαι*] ⟨*οἱ*⟩ *συστρατεῦσαι* Bk. probabiliter, sed scribendum *συστρατεῦσαί* ⟨*οἱ*⟩ 22 *ἐθεράπευσε* cod., *ἐθεράπευε* Val. 23 *ἀμαχεὶ* cod. recte.

[Zonaras 8, 3, 12—4, 1 (2, 114, 5 sqq. B. = 2, 181, 10 sqq. D)]

ἡγεμόνων πεπτώκασιν, ὥστε συγχαιρόντων αὐτῷ τῆς νίκης τινῶν "εἰ fr. 40, 19
καὶ αὖθίς ποτε ὁμοίως" ἔφη "κρατήσομεν, ἀπολούμεθα." τοὺς μέντοι
Ῥωμαίους καὶ νικηθέντας ἐθαύμασεν, εἰπὼν ὅτι "τὴν οἰκουμένην ἂν
πᾶσαν ἐχειρωσάμην, εἰ Ῥωμαίων ἐβασίλευον."

Ὁ μὲν οὖν Πύρρος ἐπὶ τῇ νίκῃ μέγα ἔσχηκεν ὄνομα, καὶ πολλοὶ fr. 40, 21
αὐτῷ προσεχώρησαν, οἵ τε σύμμαχοι ἀφίκοντο πρὸς αὐτόν· οἷς ὀλίγα ἐπι-
τιμήσας διὰ τὴν μέλλησιν, τῶν σκύλων μετέδωκεν· (4.) οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ fr. 40, 22

24 *ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐν ἀπόρῳ γενόμενοι διὰ τοὺς ἐλέφαντας ἅτε μηπώποτε τοιοῦτο θηρίον ἰδόντες, τὴν μέντοι θνητὴν φύσιν ἐνθυμούμενοι καὶ ὅτι θηρίον οὐδὲν ἀνθρώπου κρεῖττόν ἐστιν, ἀλλὰ πάντα δὴ πάντως, εἰ καὶ μὴ κατ' ἰσχύν, ταῖς γοῦν σοφίαις σφῶν ἐλαττοῦται, ἐθάρσουν.* M. 96 (p. 172).

25 *ὅτι καὶ οἱ στρατιῶται οἱ τοῦ Πύρρου, οἵ τε οἴκοθεν καὶ οἱ σύμμαχοι, δεινῶς πρὸς τὰς ἁρπαγὰς ὡς καὶ ἑτοίμους καὶ ἀκινδύνους σφίσιν οὔσας ἠπείγοντο.* M. 97 (ib.).

26 *ὅτι οἱ Ἠπειρῶται τὴν φιλίαν, ἀγανακτήσει ὅτι ἐπὶ μεγάλαις δή τισιν ἐλπίσι στρατεύσαντες οὐδὲν ἔξω τῶν πραγμάτων εἶχον, ἐλυμήναντο, καὶ πάνυ γε ἐν καιρῷ τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο· συνιστάμενοι γὰρ πρὸς αὐτὸν οἱ τὴν Ἰταλίαν οἰκοῦντες ἀνεκόπησαν, ἐξ ἴσου τὰ τῶν συμμάχων ⟨καὶ τὰ⟩ τῶν πολεμίων πορθοῦντας αὐτοὺς ὁρῶντες· τὰ γὰρ ἔργα αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τὰς ὑποσχέσεις ἐσκόπουν.* M. 98 (ib.).

27 *ὅτι ὁ Πύρρος ἐφοβήθη μὴ καὶ πανταχόθεν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων*

4 *πάντως*] *πάντως ἦν* Mai., sed *ἦν* in cod. non exstat 5 *ἐλαττοῦται* Madvig., *ἐλαττοῦνται* vel *ἐλαττοῦντα* (ut Mai.) cod. 6 *οἵ τε* Gros., *ἅτε* cod. 10 *τῶν*] nonne expungendum? 11 *τοῦτο* Bk., *τούτωι* cod. *ἐγένετο συνιστάμενοι* cod. ut coni. Bk., *ἐγένοντο συνεστάμενοι* Mai. 13 ⟨*καὶ τὰ*⟩ inserui, *καὶ* Mai. tamquam e cod. *πορθοῦντας αὐτοὺς* cod., *πορθοῦντα αὐτὸν* Bk. probabiliter, in fine excerpti tamen nihil muto 16 *πανταχόθεν*] scripsi, cf. Zon., *πανταχ . . . .* cod., *πανταχῶς* Mai.

[Zonaras 8, 4, 1. 2 (2, 114, 13 sqq. B. = 2, 181, 20 sqq. D.)]

ἤλγησαν μὲν ἐπὶ τῇ ἥττῃ, τῷ δέ γε Λαουινίῳ στράτευμα ἔπεμψαν, καὶ τὸν Τιβέριον ἐκ τῶν Τυρσηνῶν μετεπέμψαντο, καὶ τὴν πόλιν διὰ φυλακῆς ἐποιήσαντο, πυνθανόμενοι ἐπ' αὐτὴν τὸν Πύρρον ἐπείγεσθαι. ὁ μέντοι Λαουίνιος τούς οἰκείους τε τραυματίας ἐξακεσάμενος, καὶ τοὺς σκεδασθέντας συναγαγών, ἤδη καὶ τῶν ἐκ Ῥώμης πεμφθέντων ἀφικομένων, τὸν
2 Πύρρον παρεπόμενος ἐλύπει· καὶ τὴν Καπύην μαθὼν ἑλεῖν ἱέμενον, προκατέλαβε καὶ ἐφύλαξεν. ἁμαρτὼν δ' ἐκείνης ὁ Πύρρος ἐπὶ τὴν Νεάπολιν ὥρμησεν. ὡς δ' οὐδὲν οὐδ' ἐν αὐτῇ δρᾶσαι ἴσχυσε, σπεύδων τὴν Ῥώμην καταλαβεῖν καὶ διὰ τῆς Τυρσηνίδος παριὼν ὡς κἀκείνους προσλάβοι, ἐπεὶ ἔμαθεν αὐτούς τε τοῖς Ῥωμαίοις ὁμολογίας πεποιημένους καὶ τὸν Τιβέριον αὐτῷ ἀντιπροσιόντα τόν τε Λαουίνιον ἐφεπόμενον,
fr. 40, 27 ἐφοβήθη μὴ ὑπ' αὐτῶν πανταχόθεν ἐν χωρίοις ἀγνώστοις ἀποληφθῇ, καὶ

1 *μὲν* inserui e C, om. BA[c] 2 *Τυρσηνῶν*] cf. ad fr. 2, 4 7 *Νεάπολιν*] cf. ad 48, 48, 6 8 *τῆς* om. A.

ἐν χωρίοις ἀγνώστοις ἀποληφθῇ. χαλεπῶς δ᾽ ἐπὶ τούτῳ τῶν συμμάχων αὐτοῦ φερόντων, εἶπέ σφισιν ὅτι σαφῶς ἐξ αὐτῆς τῆς χώρας ὁρῴη ὅσον τῶν Ῥωμαίων διαφέρουσι· τὴν μὲν γὰρ ἐκείνων ὑπήκοον καὶ δένδρα παντοδαπὰ καὶ ἀμπελουργίας καὶ γεωργίας κατασκευάς τε τῶν ἀγρῶν πολυτελεῖς ἔχειν, τὰ δὲ δὴ τῶν ἑαυτοῦ φίλων οὕτω πεπορθῆσθαι ὥστε μηδ᾽ εἰ κατῳκήθη ποτὲ γιγνώσκεσθαι. M. 99 (p. 173).

ὅτι ὁ αὐτός, ἐπειδή γε ἀναχωροῦντι αὐτῷ τὸ στράτευμα τοῦ Λαιουίνου πολλῷ πλεῖον τοῦ πρόσθεν εἶδεν, ὕδρας ἔφη δίκην τὰ στρατόπεδα τῶν Ῥωμαίων κοπτόμενα ἀναφύεσθαι. οὐ μέντοι παρὰ τοῦθ᾽ ἧττον ἐθάρσησεν, ⟨ἀλλ᾽⟩ ἀντιπαρετάξατο μέν, οὐκ ἐμαχέσατο δέ. M. 100 (ib.). 28

ὅτι ὁ Πύρρος πρέσβεις ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἄλλους τε καὶ τὸν Φαβρίκιον προσιέναι πυθόμενος, φρουράν τέ σφισι πρὸς τὰ μεθόρια, μὴ καὶ βίαιόν τι ὑπὸ τῶν Ταραντίνων πάθωσιν, ἔπεμψε, 29

1 *χαλεπῶς κ. τ. λ.*] haec demum e Zonarae verbis *καὶ περαιτέρω οὐ προεχώρησεν* intelleguntur 5 *τε* addidi e cod. 8. 9 dedi id quod in codice legisse mihi visus sum, nam inter *αὐτῷ* et *το* non deprehendi Maianum *ὡς* et in re praesenti magnopere dubitavi an unquam ibi scriptum quid fuisset. Collato Zonara crediderim id quod in codice legitur eclogarium ipsum dedisse. Dionem enim, quanquam fortasse prolixius, scripsisse fere id quod est apud Zonaram, qui tamen pro Dioneo *εἶδεν ὂν* substituerit *ἦν*. hinc natum esse eclogarii soloecum *εἶδεν*, obliti se scribere voluisse *ἐπεφάνη*. — *αὐτῷ . . . . . ὡς τὸ κ. τ. λ.* Bk., *αὐτῷ ⟨ἐπῆλθε θαυμάσαι⟩ ὡς τὸ — εἶδεν ⟨ὂν⟩* v. Herw., *αὐτῷ τὸ — πρόσθεν ⟨προσιὸν⟩ εἶδεν* Kuiper. (litt.) 9 *Λαιουίνου* Bk., *λαμινίου* cod. — *Λαουίνιος* Zon. semper 9, 4, 3 sqq.; 9, 6, 9; 9, 7, 1; 9, 7, 8 (*Λαουίνω* C) et Dionys. 19, 10. 11 (17, 17; 18, 1) in *Exc. Ambros.*, *Λαβινίῳ* bis App. *Samn.* 10, 2 (*Exc. Urs.* at altero loco *λαβίνῳ* MN) 11 *ἧττον* Bk., *ἤγαγον* cod. ⟨*ἀλλ᾽*⟩ ins. Bk. eclogarium fortasse corrigens.

[Zonaras 8, 4, 2—4 (2, 115, 6 sqq. B. = 2, 182, 7 sqq. D.)]

περαιτέρω οὐ προεχώρησεν. ὡς δὲ ἀναχωροῦντι καὶ γενομένῳ περὶ Καμ- 3 fr. 40, 28
πανίαν ὁ Λαουίνιος ἐπεφάνη, καὶ τὸ στράτευμα αὐτοῦ πολλῷ πλεῖον τοῦ
πρόσθεν ἦν, ὕδρας ἔφη δίκην τὰ στρατόπεδα τῶν Ῥωμαίων κοπτόμενα ἀνα-
φύεσθαι. καὶ ἀντιπαρετάξατο μέν, οὐκ ἐμαχέσατο δέ, ὅτι ἐκέλευσεν, ὡς
καταπλήξων πρὸ τῆς συμπλοκῆς τοὺς Ῥωμαίους, τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας
τὰς ἀσπίδας τοῖς δόρασι πλήξαντας ἐκβοῆσαι καὶ τοὺς σαλπιγκτὰς καὶ
τοὺς ἐλέφαντας συνηχῆσαι, ἐπεὶ δὲ κἀκεῖνοι πολὺ μεῖζον ἀντεβόησαν, ὡς
ἐκπλαγῆναι τοὺς τοῦ Πύρρου, οὐκέτ᾽ ἠθέλησε συμμῖξαι, ἀλλ᾽ ὡς δυσιε-
ρῶν ἐπανήγαγε. καὶ ἀφίκετο ἐς Τάραντα. ἔνθα πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων 4
ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἀφίκοντο ἄλλοι τε καὶ ὁ Φαβρίκιος. οὓς φιλοτί- fr. 40, 29

1 *προεχώρησεν* B^c, *προσεχώρησεν* CA 5 ἑαυτοῦ BA^c, *αὐτοῦ* C.

καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἀπήντησεν, ἔς τε τὴν πόλιν αὐτοὺς ἐσαγαγὼν καὶ ἐξένισε λαμπρῶς καὶ τἆλλα ἐδεξιώσατο, ἐλπίσας σπονδῶν τε δεῖσθαι καὶ ὁμολογίαν οἵαν ἡττηθέντας εἰκὸς ἦν ποιήσεσθαι. U^R 5 (p. 376).

30 ὅτι τοῦ Φαβρικίου αὐτὸ τοῦτο μόνον εἰπόντος, ὅτι Ῥωμαῖοι ἡμᾶς ἔπεμψαν τούς τε ἑαλωκότας ἐν τῇ μάχῃ κομιουμένους καὶ λύτρα ἀντ᾽ αὐτῶν ἀντιδώσοντας, ὅσα ἂν ἀμφοτέροις ἡμῖν συμβῇ, διηπορήθη τε ὅτι μὴ περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβεύειν ἔφη, καὶ μεταστησάμενος αὐτοὺς ἐβουλεύετο μετὰ τῶν φίλων ὥνπερ εἰώθει, τὸ μέν τι καὶ περὶ τῆς ἀνταποδόσεως τῶν αἰχμαλώτων, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον περί τε τοῦ πολέμου καὶ περὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ, εἴτε κατὰ τὸ ἰσχυρὸν εἴτε καὶ ἄλλως πως αὐτὸν . . . M. 101 (p. 173).

p. 281 31 . . . | μεταχειρίσασθαι ἢ μάχας καὶ παρατάξεις ἀσταθμήτους ἀναρρῖψαι· ὥστε πεισθείς, ὦ Μίλων, ἐμοὶ καὶ τῷ παλαιῷ λόγῳ, μηδὲ ἐς ἄλλο τι βίᾳ μᾶλλον ἢ σοφίᾳ, ὅπου γε καὶ ἐνδέχεται, χρήσῃ, ἐπεὶ Πύρρος γε πάντα τὰ πρακτέα οἶδε καὶ οὐδὲν αὐτῶν δεῖται παρ᾽ ἡμῶν μαθεῖν." ταῦτ᾽ εἶπε, καὶ πάντας ὁμογνώμονες ἐγένοντο, καὶ μάλισθ᾽ ὅτι ἐκ μὲν τούτων οὔτε ζημιωθήσεσθαί τι οὔτε κινδυνεύσειν, ἐκ δὲ τῶν ἑτέρων ἑκάτερον πείσε-

2 ἐλπίσας Urs., ἐλπίδας VBM 3 εἰκὸς Urs., εἰκὼς VBM 10 ἀνταποδόσεως restitui e cod. (cf. 44, 29, 1; Thuc. 4, 81), ἀντιδόσεως Mai., ἀποδόσεως Bk. 12 post αὐτὸν codici rescripto desunt paginae 4 13 μεταχειρίσασθαι κ. τ. λ.] loquitur Cineas ἢ Bk. probabiliter, cf. tamen Thuc. 5, 103, ἐς cod., ⟨ἢ⟩ ἐς Gros. 16 οὐδὲν cod. ut coni. Bk. 19 τι addidi e cod.

[Zonaras 8, 4, 4—6 (2, 115, 19 sqq. B = 2, 182, 22 sqq. D.)]

μως ἐξένισε καὶ ἐδεξιώσατο, ἐλπίσας αὐτοὺς σπείσασθαι καὶ ὁμολογίαν
fr. 40, 30 ὡς ἡττημένους ποιήσασθαι. τοῦ δὲ Φαβρικίου τοὺς ἑαλωκότας ἐν τῇ μάχῃ κομίσασθαι αἰτοῦντος ἐπὶ λύτροις τοῖς ἀμφοῖν συναρέσουσι, διηπορήθη ὅτι μὴ καὶ περὶ εἰρήνης πρεσβεύειν ἔφη, καὶ ἰδίᾳ μετὰ τῶν φίλων ἐβουλεύετο, ὡς εἰώθει, περὶ τῆς τῶν αἰχμαλώτων ἀποδόσεως καὶ περὶ
5 τοῦ πολέμου καὶ ὅπως τοῦτον μεταχειρίσηται. ὁ μὲν οὖν Μίλων μήτε τοὺς αἰχμαλώτους ἀποδόσθαι μήτε σπείσασθαι συνεβούλευεν, ἀλλ᾽ ἤδη τῶν Ῥωμαίων ἡττημένων καὶ τὰ λοιπὰ πολέμῳ προσκατεργάσασθαι, ὁ
cf. fr. 40, 31 δὲ Κινέας τοὐναντίον ἅπαν αὐτῷ συνεβούλευε· τούς τε γὰρ αἰχμαλώτους προῖκα ἀποδοῦναι συνῄνει καὶ πρέσβεις εἰς Ῥώμην καὶ χρήματα
6 πέμψαι τῆς εἰρήνης ἕνεκα καὶ σπονδῶν. οὗ τῇ γνώμῃ καὶ οἱ λοιποὶ

4 ὅτι CA^c, ὅτε B 6 μεταχειρίσηται CA, μεταχειρίσεται B^c 7—9 ἀλλ᾽— συνεβούλευε om. B.

σθαι ἔμελλον. καὶ ὁ Πύρρος οὕτω φρονῶν εἶπε πρὸς τοὺς πρέ- 32
σβεις “οὔτε πρότερον ἑκὼν ὑμῖν, ὦ Ῥωμαῖοι, ἐπολέμησα, οὔτ᾽ ἂν
νῦν πολεμήσαιμι· φίλος τε γὰρ ὑμῶν γενέσθαι περὶ παντὸς ποι-
οῦμαι, καὶ διὰ τοῦτο τούς τε αἰχμαλώτους πάντας ἄνευ λύτρων
ἀφίημι καὶ τὴν εἰρήνην σπένδομαι.” καὶ ἰδίᾳ τούτους ἐθεράπευεν,
ὅπως μάλιστα μὲν τὰ ἑαυτοῦ ἀνθέλωνται, εἰ δὲ μή, τήν γε φιλίαν
οἱ πρυτανεύσωσιν. M. 102 (p. 173).

ὁ δὲ Πύρρος τούς τε ἄλλους προσηταιρίσατο καὶ τῷ Φαβρικίῳ 33
διελέχθη ὧδε· “ἐγώ, ὦ Φαβρίκιε, πολεμεῖν μὲν ὑμῖν οὐδὲν ἔτι
δέομαι, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὴν ἀρχὴν τοῖς Ταραντίνοις ἐπείσθην καὶ
δεῦρο ἦλθον μεταγιγνώσκω, καίπερ πολὺ ὑμᾶς ἐν τῇ μάχῃ κρατή-
σας· φίλος δὲ δὴ καὶ πᾶσι μὲν Ῥωμαίων ἡδέως ἂν ἐγενόμην, μά-
λιστα δὲ δὴ σοί· πάνυ γάρ σε καὶ ἀγαθὸν καὶ ἐλλόγιμον ἄνδρα
ὁρῶ ὄντα. τήν τε οὖν εἰρήνην συμπρᾶξαί σέ μοι ἀξιῶ, καὶ οἴκαδε
[καὶ ἐς τὴν Ἤπειρον] ἐπισπέσθαι· ἐπί τε γὰρ τὴν Ἑλλάδα στρατευ-
σείω καὶ συμβούλου στρατηγοῦ τέ σου δέομαι.” ὁ οὖν Φαβρίκιος 34
“ἐπαινῶ μέν σε” εἶπεν “ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ στρατείᾳ μεταγιγνώσκεις
καὶ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖς, καί σοι πρὸς αὐτήν, εἴγε συμφέρει

3 ὑμῶν] μῶν hodie evanidum. an ὑμῖν? 5 τούτους cod. ut coni. Gros. 6 τὰ ἑαυτοῦ ἀνθέλωνται] hodie fere evanuerunt 7 πρυτανεύσωσιν] cohaerent in cod. sequentia ὁ δὲ Πύρρος κ. τ. λ. 8 ὁ δὲ et τούς τε iam legi nequeunt 11 πολὺ] cf. Thuc. 7, 34, 7 (vide quoque c. 60. 5), Plat. *leg.* 6, 781 C, *rep.* 5, 455 D 12 Ῥωμαίων] Ῥωμαίοις Gros., ecl. corrigens? Conferri iubet Kuiper. (litt.) Diod. 36, 4, 3 (Dind.), [Xen.] *rep. Ath.* 3, 3 (lacunosum putat Kirchhoff.). Vide quoque Liv. 24, 31; 31, 45 13 σε Mai., ἐς cod. καὶ ἐλλόγιμον dedi de coniectura coll. § 34 et 35. in codice spatium est 10 fere litterarum. nihil Mai. 15 [καὶ ἐς τὴν Ἤπειρον] seclusit v. Herw. — τε ante καὶ non exstat in cod. 17 ἐπαινῶ Mai., ἐπάνω cod.

[Zonaras 8, 4, 6—8 (2, 116, 10 sqq. B. = 2, 183, 4 sqq. D.)]

συνετίθεντο. οὕτω δὲ φρονῶν καὶ ὁ Πύρρος ἐτύγχανε. καλέσας οὖν τοὺς fr. 40, 32
πρέσβεις “οὔτε πρώην, ὦ Ῥωμαῖοι”, ἔφη “ἑκὼν ὑμῖν ἐπολέμησα οὔτε
νῦν πολεμήσαιμι· φίλος γὰρ ὑμῖν γενέσθαι βεβούλημαι· διὸ καὶ τοὺς
αἰχμαλώτους ὑμῖν ἄνευ λύτρων ἀφίημι καὶ σπείσασθαι ἀξιῶ.”

Ταῦτα μὲν πᾶσιν εἰρήκει τοῖς πρέσβεσι, καὶ χρήματα σφίσι τὰ μὲν 7 fr. 40, 33
δέδωκε, τὰ δὲ ἐπηγγείλατο, τῷ δὲ Φαβρικίῳ κατὰ μόνας διαλεχθεὶς
“φίλος” εἶπεν “ἡδέως καὶ πᾶσιν ἂν Ῥωμαίοις γενοίμην, μάλιστα δὲ
σοί· ὁρῶ γάρ σε ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ τὴν εἰρήνην συμπρᾶξαί μοι ἀξιῶ.”
ταῦτα λέγων καὶ δῶρα αὐτῷ πολλὰ ἐδίδου. ὁ δὲ “ἐπαινῶ σε” εἶπεν, 8 fr. 40, 34
“ὦ Πύρρε, ὅτι τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖς, καί σοι αὐτήν, ἄν γε συμφέρῃ

1 βεβούλημαι BC[c], βούλομαι A 8 σοὶ BA, σου C[c].

ἡμῖν, σπουδάσω (οὐ γάρ που καὶ κατὰ τῆς πατρίδος τι πρᾶξαί
με ἀγαθόν, ὡς φής, ἄνδρα ὄντα ἀξιώσεις), σύμβουλον δὲ δὴ καὶ
στρατηγὸν μηδένα ποτὲ ἐκ δημοκρατίας παραλάβῃς· [ἐμοὶ] ἔμοιγ᾽
οὐδ᾽ ἡτισοῦν ἐστι σχολή. οὐ μέντοι οὐδὲ τούτων τι ⟨λάβοιμι⟩ ἄν,
35 ὅτι οὐ προσήκει τὸ παράπαν πρεσβευτὴν δωροδοκεῖν. πυνθάνομαι
γοῦν πότερον ἐλλόγιμόν με ὡς ἀληθῶς νομίζεις ἄνδρα εἶναι ἢ
οὔ· εἰ μὲν γὰρ φαῦλός εἰμι, πῶς με δώρων ἄξιον κρίνεις; εἰ δὲ
χρηστός, πῶς με λαβεῖν αὐτὰ κελεύεις; εὖ τοίνυν ἴσθ᾽ ὅτι ἐγὼ
μὲν καὶ πάνυ πολλὰ ἔχω καὶ οὐδὲν δέομαι πλειόνων· ἀρκεῖ γάρ
μοι τὰ ὄντα, καὶ οὐδενὸς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμῶ· σὺ δ᾽ εἰ καὶ
p. 282 σφόδρα πλουτεῖν | νομίζεις, ἐν πενίᾳ μυρίᾳ καθέστηκας· οὐ γὰρ ἂν
οὔτε τὴν Ἤπειρον οὔτε τἆλλα ὅσα κέκτησαι καταλιπὼν δεῦρ᾽ ἐπεραι-
36 ώθης, εἴγε ἐκείνοις τε ἤρκου καὶ μὴ πλειόνων ὠρέγου. ὅταν γάρ
τις τοῦτο πάσχῃ καὶ μηδένα ὅρον τῆς ἀπληστίας ποιῆται, πτω-
χότατός ἐστι. διὰ τί; ὅτι πᾶν τὸ μὴ ὑπάρχον αὐτῷ ὡς καὶ ἀναγ-
καῖον ποθεῖ, καθάπερ ἄνευ ἐκείνου μὴ δυνάμενος ζῆσαι. ὥστ᾽
ἔγωγε ἡδέως ἄν σοι, ἐπειδὴ καὶ φίλος μοι φὴς εἶναι, ἐκ τοῦ ἐμαυ-
τοῦ τι πλούτου χαρισαίμην· πολλῷ γάρ τοι καὶ ἀσφαλέστερος καὶ
ἀθανατώτερός ἐστι τοῦ σοῦ, καὶ οὔτε τις αὐτῷ φθονεῖ οὔτε τις

1 *σπουδάσω* cod., *συσπουδάσω* Melber., at cf. ad fr. 11, 3 3 [*ἐμοὶ*] secl. Mai. tacite. an corruptum potius? *ἔμοιγ᾽ οὐδ᾽ ἡτισοῦν ἐστι* v. Herw., *ἔμοιγ᾽ οὐ δή τι οὖν ἐστι* cod., *ἐμοί γ᾽ οὖν δή τι οὐ* Mai. unde *ἐμοί γοῦν δῆλον ὅτι οὐ* Bk. 4 ⟨*λάβοιμι*⟩ *ἂν* Mai. (sed *ἂν* add. Gros) e Zonara, *ἀλλ᾽* cod. — fortasse plura exciderunt: ⟨*δεξαίμην ἄν, οὐχ ὅτι* .... ⟩ *ἀλλ᾽* vel tale quid 6 *με* flor. AB, *τε* cod. palimps. ut videtur *νομίζεις* flor. AB, *νομίζειν* cod. palimps. 7 *δώρων* flor. AB, *δῶρον* cod. palimps. *ἄξιον κρίνεις* cod. palimps. et flor. B, *κρίνεις ἄξιον* flor. A 12 *οὔτε τἆλλα* v. Herw., *οὔτ᾽ ἄλλα* cod., cf. Zon. 13 *γάρ*] *δέ* Kuiper. (litt.).

[Zonaras 8, 4, 8 (2, 117, 1 sqq. B. = 2, 183, 18 sqq. D.)]

ἡμῖν, καταπράξομαι. οὐ γὰρ κατὰ τῆς πατρίδος τι πρᾶξαί με ἀγαθόν,
ὡς φής, ἄνδρα ὄντα ἀξιώσεις. ἀλλ᾽ οὐδὲ τούτων ὧν δίδως τι λάβοιμι
fr. 40, 35 ἄν. πυνθάνομαι γάρ σου, πότερον ἐλλόγιμόν με ὡς ἀληθῶς νομίζεις
ἄνδρα ἢ οὔ; εἰ μὲν γὰρ φαῦλός εἰμι, πῶς με δώρων ἄξιον κρίνεις; εἰ
δὲ χρηστός, πῶς με λαβεῖν αὐτὰ κελεύεις; ἴσθι γοῦν ὡς ἐγὼ καὶ πάνυ
πολλὰ ἔχω, τοῖς παροῦσιν ἀρκούμενος, καὶ πλειόνων οὐ δέομαι· σὺ δ᾽ εἰ
καὶ σφόδρα πλουτεῖς, ἐν πενίᾳ μυρίᾳ καθέστηκας. οὐ γὰρ ἂν οὔτε τὴν
Ἤπειρον οὔτε τὰ ἄλλα ἃ ἔχεις καταλιπὼν δεῦρο ἐπεραιώθης, εἴ γε ἐκεί-
νοις ἤρκου καὶ μὴ πλειόνων ὠρέγου."

1 *ἡμῖν* BC[c], *αὐτὴν* A *καταπράξομαι* BA[c], *καταπράξαιμι* C 2 *ὄντα* om. C 3 *πότερον* BC[c], *πρότερον* A 5 *γοῦν* om. A.

ἐπιβουλεύει, οὐ δῆμος, οὐ τύραννος· καὶ τὸ μέγιστον, ὅσῳ τις ἂν
αὐτοῦ πλείοσι μεταδιδῷ, καὶ αὐτὸς ἐπὶ μεῖζον αὔξεται. τίς οὖν 37
οὗτός ἐστιν; τὸ τοῖς ὑπάρχουσί τινι ὡς καὶ παμπληθέσιν οὖσιν
ἡδέως χρῆσθαι, τὸ τῶν ἀλλοτρίων ὡς καὶ μέγα τι κακὸν ἐχόντων
ἀπέχεσθαι, τὸ μηδένα ἀδικεῖν, τὸ πολλοὺς εὐεργετεῖν, ἄλλα μυρία
ἃ σχολὴν ἄν τις ἄγων εἴποι. ὡς ἔγωγε βουλοίμην ἄν, εἴπερ
που πάντως ἀναγκαῖον εἴη θάτερον αὐτῶν παθεῖν, βιασθεὶς ἂν
μᾶλλον ἢ φενακισθεὶς ἀπολέσθαι· τὸ μὲν γὰρ τῆς τύχης ἀξιώσει φιλεῖ
τισι συμβαίνειν, τὸ δὲ ἔκ τε ἀνοίας καὶ ἐξ αἰσχροκερδείας πολλῆς,
ὥσθ᾽ αἱρετώτερον εἶναι [τι] τῇ τοῦ θείου πλεονεξίᾳ μᾶλλον ἢ τῇ 38
ἑαυτοῦ κακίᾳ σφαλῆναι· ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ τὸ σῶμά τινος ἡττᾶται,
ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἡ ψυχὴ προσδιαφθείρεται· . . . , ἐνταυθοῖ δ᾽ αὐ-
τοέντης τρόπον τινὰ αὐτός τις ἑαυτοῦ γίγνεται, ὅτι ὁ τὴν ψυχὴν
ἅπαξ τὴν ἑαυτοῦ τὸ μὴ τοῖς παροῦσιν ἀρκεῖσθαι διδάξας ἀόριστον
τὴν τῆς πλεονεξίας ἐπιθυμίαν λαμβάνει. M. 103 (p. 174) et ἐλλό-
γιμον — κελεύεις § 35 Max. Conf. Flor. f. 75^{v} (M. p. 538).

καὶ προθυμότατα ἐς τοὺς καταλόγους ἀπήντησαν, τὸ καθ᾽ 39
ἑαυτὸν ἕκαστος ἐλλιπὲς ἀνάστασιν τῆς πατρίδος [εἶναι] νομίζοντες
ἔσεσθαι. M. 104 (p. 176).

6 ὡς] an ὥστ᾽ cf. § 36 7 εἴη evanuit 8 ἀπολέσθαι Bk., ἀπολεῖσθαι cod. 9 τισι] τινι Kuiper. (litt.) 10 [τι] secl. Bk. θείου cod., cf. τῆς τύχης ἀξιώσει quod praecedit; πλεονεξία fortasse *praepotentia* cf. 41, 55, 5, Xen. *Hell.* 3, 5, 15; *Hier.* 8, 10, Isocr. *Nic.* 22, Dem. 23, 151, ὀθνείου Naber. 12 lacunam statuit Bk. ἐνταυθοῖ δ᾽ edidi e cod. qui ἐνταῦθ᾽ οἱ δ᾽ (sic), cf. fr. 26, 1; 55, 5; 71, 24, 4, ἐνταῦθα δ᾽ Mai. 13 ὅτι] in cod. novum incipit exc. add. in marg. (litt. rubr.) π^{ε} πλεονεξίας 17 ad § 39 cf. Plut. *Pyrrh.* 18, 1 18 [εἶναι] secl. Mai.

[Zonaras 8, 4, 9. 10 (2, 117, 12 sqq. B. = 2, 183, 31 sqq. D.)]

Τούτων οὕτω λεχθέντων οἱ πρέσβεις τοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες 9
ἀπῄεσαν. καὶ ὁ Πύρρος τὸν Κινέαν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλε μετὰ cf. fr. 40, 39
χρυσίου πολλοῦ καὶ κόσμου γυναικείου παντοδαποῦ, ἵνα εἰ καί τινες τῶν
ἀνδρῶν ἀντίσχοιεν, ἀλλ᾽ αἱ γυναῖκες αὐτῶν τοῖς κόσμοις ἀναπεισθεῖσαι
κἀκείνους συνδιαφθείρωσιν. ἐλθὼν δὲ πρὸς τὴν πόλιν ὁ Κινέας οὐ
προσῄει τῇ γερουσίᾳ, ἀλλὰ διῆγεν ἄλλοτε ἄλλην αἰτίαν σκηπτόμενος.
περιφοιτῶν δὲ καὶ τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας λόγοις τε σφᾶς καὶ δώροις 10
ὑπήγετο· καὶ ἐπειδὴ πολλοὺς ᾠκειώσατο, εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον καὶ
εἶπεν ὡς "Πύρρος ὁ βασιλεὺς ἀπολογεῖται ὅτι οὐχ ὡς πολεμήσων ὑμῖν
ἧκεν, ἀλλ᾽ ὡς καταλλάξων Ταραντίνους αὐτὸν ἱκετεύοντας· ἀμέλει καὶ

2 *Κινέαν* BC^{c}, *κινέα* A 6 *σκηπτόμενος* BC^{c}, *σκεπτόμενος* A 8 *ὑπήγετο* BA^{c}, *ὑπηγάγετο* C.

40 *τοιαύτη μὲν ἡ τοῦ λόγου φύσις ἐστὶ καὶ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει ὥστε καὶ ἐκείνους ὑπ' αὐτοῦ τότε μεταβαλεῖν καὶ ἐς ἀντίπαλον καὶ μῖσος καὶ θάρσος τοῦ τε δέους τοῦ Πύρρου καὶ τῆς ἐκ τῶν δώρων αὐτοῦ ἀλλοιώσεως περιστῆναι.* M. 105 (p. 176).

42 *ὅτι πᾶν τὸ τῇ γνώμῃ παρὰ δόξαν ταπεινωθὲν καὶ τῆς ῥώμης ὑποδίδωσιν.* M. 106 (p. 177).

4 *ἀλλοιώσεως*] cf. Pol. 3, 81, 5, Enn. *ann. fr.* 16 (Muell.) *περιστῆναι* Bk., *ἀντιστῆναι* cod.

Fr. **40**, 41 (Planudeum) eiectum.

[Zonaras 8, 4, 10—12 (2, 118, 1 sqq. B. = 2, 184, 12 sqq. D.)]

τοὺς ἁλόντας ὑμῶν λύτρων ἀφῆκεν ἄτερ, καὶ δυνάμενος πορθῆσαι τὴν χώραν καὶ τῇ πόλει προσβαλεῖν, ἀξιοῖ τοῖς φίλοις καὶ τοῖς συμμάχοις ὑμῶν ἐγγραφῆναι, πολλὰ μὲν ὠφελήσεσθαι ἀφ' ὑμῶν ἐλπίζων, πλείω δ' ἔτι καὶ μείζω εὐεργετήσειν ὑμᾶς."

11 Ἐπὶ τούτοις οἱ πλείους τῶν βουλευτῶν ἠρέσκοντο διὰ τὰ δῶρα καὶ διὰ τοὺς αἰχμαλώτους· οὐ μέντοι καὶ ἀπεκρίναντο, ἀλλ' ἐσκόπουν ἔτι πλείους ἡμέρας ὅ τι χρὴ πρᾶξαι. καὶ πολλὰ μὲν ἐλέγετο, ἐπεκράτει δὲ ὅμως σπείσασθαι. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἄππιος ὁ τυφλὸς ἐκομίσθη ἐπὶ τὸ βουλευτήριον (ὑπὸ γὰρ τοῦ γήρως καὶ τοῦ πάθους οἰκουρῶν ἦν), καὶ εἶπε μὴ συμφέρειν τὰς πρὸς τὸν Πύρρον συμβάσεις τῇ πολιτείᾳ, παρῄνεσε δὲ καὶ αὐτίκα τὸν Κιννέαν ἐξελάσαι τῆς πόλεως, καὶ δι' αὐτοῦ δηλῶσαι τῷ Πύρρῳ οἴκαδε ἀναχωρήσαντα ἐκεῖθεν ἐπικηρυκεύσασθαι περὶ
12 εἰρήνης αὐτοῖς ἢ καὶ περὶ ἑτέρου ὅτου δέοιτο. ταῦτα ὁ Ἄππιος συνε-
c. fr. 40, 40 βούλευσεν· ἡ δὲ γερουσία οὐκέτι ἐμέλλησεν, ἀλλ' εὐθὺς ὁμοθυμαδὸν ἐψηφίσαντο αὐθημερὸν τὸν Κιννέαν ἔξω τῶν ὅρων ἐκπέμψαι καὶ τῷ Πύρρῳ πόλεμον ἀκήρυκτον, ἕως ἂν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ διάγῃ, ποιήσασθαι. τοῖς δ' αἰχμαλώτοις ἀτιμίαν τινὰ ἐν ταῖς στρατείαις ἐπέθεσαν, καὶ οὔτε πρὸς τὸν Πύρρον αὐτοῖς ἔτι ἐχρήσαντο οὔτ' ἄλλοσέ ποι ἀθρόοις, ἵνα μή τι ὁμοῦ ὄντες νεωτερίσωσιν, ἀλλ' ἄλλους ἄλλῃ φρουρήσοντας ἔπεμψαν.

1 *πορθῆσαι — προσβαλεῖν* BC[c], *πορθῆσαι τὴν πόλιν καὶ τῇ χώρᾳ προσβαλεῖν* A 4 *εὐεργετήσειν* BC[c], *εὐεργετήσει* A 9 *γήρως* CA, *γήρους* B[c] 15 *αὐθημερὸν* BC[c], *αὐθημερῶν* A.

RELIQUIAE LIBRI X.

ὅτι τῷ Δεκίῳ ὁ Πύρρος προσπέμψας οὔτε προχωρήσειν οἱ 43 a. u. 475 (279)
τοῦτο πρᾶξαι ἐθελήσαντι ἔφη [τοῦτ᾽ ἔστι τὸ μὴ συλληφθέντα ἀποκτανθῆναι] καὶ ζωγρηθέντα κακῶς αὐτὸν ἀπολεῖσθαι ἐπηπείλησεν. οἱ δὲ ὕπατοι πρὸς | ταῦτα ἀπεκρίναντο μηδενὸς τοιούτου ἔργου σφᾶς p. 191
δεῖσθαι· πάντως γὰρ αὐτοῦ καὶ ἄλλως κρατήσειν. M. 107 (p. 177).

2 [*τοῦτ᾽ ἔστι — ἀποκτανθῆναι*] epitomatoris additamentum seclusit Gros. 5 *κρατήσειν*] continuo sequuntur in cod. prima verba § 45.

[Zonaras 8, 5, 1—3 (2, 119, 1 sqq. B. = 2, 185, 7 sqq. D.)]

5. Ἐν μὲν οὖν τῷ χειμῶνι παρεσκευάζοντο ἄμφω, ἔαρος δ᾽ ἤδη ἐφεστηκότος ὁ Πύρρος εἰς τὴν Ἀπουλίαν ἐνέβαλεν, καὶ πολλὰ μὲν βίᾳ, πολλὰ δὲ ὁμολογίᾳ προσεποιήσατο, μέχρις οὗ Ῥωμαῖοι πρὸς Ἀσκούλῳ πόλει ὄντι αὐτῷ ἐπελθόντες ἀντεστρατοπεδεύσαντο. ἐπὶ πλείους δ᾽ ἡμέρας διέτριψαν ὀκνοῦντες ἀλλήλους· οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαῖοι τοὺς προνενικηκότας οὐκ ἐθάρρουν, οἱ δὲ ὡς ἀπονενοημένους ἐδεδίεσαν τοὺς Ῥωμαίους. κἀν τούτῳ λογοποιούντων τινῶν ὅτι ὁ Δέκιος ἐπιδοῦναι ἑαυτὸν κατὰ τὸν 2
πατέρα καὶ τὸν πάππον ἑτοιμάζοιτο, καὶ τοὺς τοῦ Πύρρου δεινῶς ἐκφοβούντων ὡς ἐκ τοῦ θανεῖν ἐκεῖνον πάντως ἀπολουμένους, συνήγαγε τοὺς στρατιώτας ὁ Πύρρος καὶ διειλέχθη περὶ τούτου, συμβουλεύων μήτ᾽ ἀθυμεῖν μήτ᾽ ἐκπλήττεσθαι τοιούτοις λόγοις· μήτε γὰρ ἕνα ἄνθρωπον δύνασθαι θνήσκοντα πολλοὺς καταγωνίσασθαι μήτ᾽ ἐπῳδὴν ἢ μαγγανείαν τινὰ κρείττω τῶν ὅπλων καὶ τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι. ταῦτ᾽ εἰπὼν 3
καὶ λογισμοῖς ἐπικρατύνας τοὺς λόγους ὁ Πύρρος τὸ οἰκεῖον ἐθάρσυνε στράτευμα. καὶ πολυπραγμονήσας τὴν στολὴν ᾗ ἐχρήσαντο οἱ Δέκιοι ἐπιδιδόντες ἑαυτούς, παρήγγειλε τοῖς οἰκείοις, ἄν τινα οὕτως ἐσκευασμένον ἴδωσι, μὴ κτεῖναι αὐτόν, ἀλλὰ ζῶον συλλαβεῖν. τῷ δὲ Δεκίῳ πέμψας fr. 40, 43
ἔφη οὔτε προχωρήσειν αὐτῷ τοῦτο πρᾶξαι θελήσαντι καὶ ζωγρηθέντα κακῶς ἀπολεῖσθαι ἠπείλησε. πρὸς ἅπερ οἱ ὕπατοι ἀπεκρίναντο μηδενὸς τοιούτου ἔργου σφᾶς δεῖσθαι· πάντως γὰρ αὐτοῦ καὶ ἄλλως κρατήσειν.

2 *ἐνέβαλεν* CA, *ἐνέβαλλε* B 12 *δύνασθαι θνήσκοντα* BA^c, *θνήσκοντα δύνασθαι* C 15 *τὴν στολὴν* BA^c, *τῇ στολῇ* C 18 *προχωρήσειν* BA^c, *προσχωρήσειν* C 19 *ἀπολεῖσθαι* BC^c, *ἀπολέσθαι* A 20 *ἔργου σφᾶς* A, *σφᾶς ἔργου* BC^c.

[Zonaras 8, 5, 4—8 (2, 120, 2 sqq. B. = 2, 186, 2 sqq. D.)]

4 ποταμοῦ δὲ διὰ μέσου τῶν στρατοπέδων οὐκ εὐδιαβάτου ῥέοντος, ἤροντο
πότερον αὐτὸς περαιωθῆναι βούλεται ἀδεῶς, αὐτῶν ἀναχωρησάντων, ἢ
ἐκείνοις ἐπιτρέψαι τοῦτο ποιῆσαι, ἵν' ἐξ ἀντιπάλου μάχης ἀκεραίων τῶν
δυνάμεων εἰς χεῖρας ἐλθουσῶν ὁ τῆς ἀνδρείας ἔλεγχος γένοιτο ἀκριβής.
οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι πρὸς κατάπληξιν τὸν λόγον ἐποίησαν, ὁ δὲ Πύρρος
αὐτοῖς ἐφῆκε διαβῆναι τὸν ποταμόν, μέγα φρονῶν ἐπὶ τοῖς ἐλέφασιν.
5 οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τά τε ἄλλα παρεσκευάσαντο καὶ πρὸς τοὺς ἐλέφαντας
κεραίας ἐφ' ἁμαξῶν σεσιδηρωμένας καὶ πανταχόθεν προεχούσας ἡτοίμα-
σαν, ἵνα τοξεύοντες ἀπ' αὐτῶν ἄλλα τε καὶ πῦρ ἐμποδὼν σφίσι γίνων-
ται. προσμίξαντες δέ, χρόνῳ μὲν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Ἕλληνας ἐώσαντο
δ' οὖν, μέχρις ὁ Πύρρος τοῖς ἐλέφασιν οὐ κατὰ τὰς ἁμάξας, ἀλλ' ἐπὶ
θάτερα προσβοηθήσας αὐτοῖς τὴν ἵππον σφῶν καὶ πρὶν προσμίξαι φόβῳ
6 τῶν θηρίων ἐτρέψατο. τῷ μέντοι πεζῷ οὐδὲν μέγα ἐλυμήνατο. κἀν
τούτῳ τῶν Ἀπούλων τινὲς ἐπὶ τὸ τῶν Ἠπειρωτῶν ὡρμηκότες στρατό-
πεδον τῆς νίκης αἴτιοι τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένοντο. τινὰς γὰρ τῶν μαχο-
μένων ἐπ' αὐτοὺς τοῦ Πύρρου πέμψαντος πάντες οἱ λοιποὶ ἐταράχθησαν,
καὶ τάς τε σκηνὰς ἑαλωκέναι καὶ ἐκείνους φεύγειν ὑποτοπήσαντες ἐνέ-
δοσαν· καὶ συχνοὶ αὐτῶν ἔπεσον, ὅ τε Πύρρος καὶ ἄλλοι τῶν ἐν τέλει
πολλοὶ ἐτρώθησαν, καὶ μετὰ ταῦτα διά τε τὴν τῆς τροφῆς καὶ τὴν τῶν ἐπι-
7 τηδείων πρὸς ἄκεσιν ἀπορίαν σφόδρα ἐκακώθησαν. ὅθεν ἀπῆρεν εἰς Τά-
ραντα πρὶν τοὺς Ῥωμαίους αἰσθέσθαι. οἱ δ' ὕπατοι διέβησαν μὲν τὸν
ποταμὸν ἐπὶ μάχῃ, ὡς δὲ πάντας ἐσκεδάσθαι ἐπύθοντο, εἰς τὰς οἰκείας
ἀνεχώρησαν πόλεις· ἐπιδιῶξαι γὰρ διὰ τοὺς σφετέρους τραυματίας οὐκ
ἠδυνήθησαν. εἶτα οἱ μὲν εἰς τὴν Ἀπουλίαν ἐχείμασαν, ὁ δὲ Πύρρος
τἄλλα τε ἡτοιμάζετο καὶ οἴκοθεν στρατιώτας καὶ χρήματα μετεπέμ-
a. u. 476 (278) ψατο. μαθὼν δὲ τὸν Φαβρίκιον καὶ τὸν Πάππον ὑπάτους ᾑρημένους
καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφιγμένους, οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεμένηκε γνώμης.
8 ἤδη δὲ τῶν ῥηθέντων ὑπάτων ἐν τῷ στρατεύματι ὄντων, Νικίας
τις τῶν Πύρρῳ πιστῶν δοκούντων ἦλθε πρὸς τὸν Φαβρίκιον καὶ ὑπέ-
σχετο αὐτῷ τὸν Πύρρον δολοφονήσειν. δυσχεράνας οὖν ἐπὶ τούτῳ ἐκεῖ-
νος, (ἀρετῇ γὰρ καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἠξίου τῶν πολεμίων κρατεῖν ὡς ὁ

---

1 *τῶν στρατοπέδων* BA^c, *τοῦ στρατοπέδου* C 2 *πότερον* BC^c, *πρότερον* A 5 *τὸν λόγον* BC^c, *τῶν λόγων* A 6 *ἔφηκε* A, *ἀφῆκε* BC^c 14 *Ἀπούλων* BC^c, *ἀπουλίων* A *τὸ* BC^c, *τῶ* A 19 *τὴν* (alterum) om. A 25 *μετεπέμψατο* A, *μετεπέμπετο* BC^c 28 *Νικίας*] ita nominabatur sec. Claudium Quadrigarium fr. 40. 41 Pet. (Gell. 3, 8), cf. Ael. *v. h.* 12, 33(?), Amm. Marc. 30, 1, 22; at *Timochares* Valerius Antias ap. Gell. l. l., Val. Max. 6, 5, 1, Amm. Marc. l. l. (*Demochares*) 29 *τις τῶν* CA^c, *τῶ* B *πρὸς* BC^c, *εἰς* A.

οὔθ' ὅπως τὸν ἕτερον αὐτῶν πρότερον οὔθ' ὅπως ἀμφοτέρους ἅμα ἀμύναιτο ἔσχεν, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν· τό τε γὰρ διελεῖν τὸ στράτευμα ἔλαττον ὂν τῶν ἐναντίων ἐδεδίει, καὶ τὸ τῷ ἑτέρῳ τὴν χώραν ἀδεῶς κακοῦν ἀφεῖναι δεινὸν ἐποιεῖτο. M. 108 (p. 177). 45 a. u. 476 (278)

ἐπεὶ μέντοι ἄλλως τε δι' ἀκριβείας αὐτοὺς ἐποιεῖτο, μεῖζον μέρος ἐς ἀσφάλειαν τοῦ μηδ' ⟨ἂν⟩ ἐπιθυμῆσαί τινα κακῶς αὐτὸν δρᾶσαι τῷ μηδ' ἂν ἐθελήσῃ ⟨δύνασθαι⟩ νέμων, καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς τῶν ἐν τέλει, καὶ τοὺς ἐπικαλεσαμένους αὐτόν, τὸ μέν τι βαρυνόμενός σφισιν ὅτι ὑπ' αὐτῶν ἐν κράτει τῆς πόλεως γεγονέναι ἐλέγετο, τὸ δὲ καὶ προσυποπτεύων σφᾶς μὴ ὥσπερ αὐτῷ οὕτω καὶ ἄλλῳ τινὶ προσχωρήσωσιν, ἐξήλασε καὶ διέφθειρεν, . . . M. 109 (p. 178). 46 a. u. 477 (277)

Fr. **40**, 44 (Planudeum; cf. Suid. *s. v.* ἀποστυγοῦντες, Φαβρίκιος, ὑφιστάμενος) eiectum.
1 οὔθ'] cf. ad fr. 40, 43 αὐτῶν] sc. C. Fabricii Luscini et Q. Aemilii Papi consulum 2 ἀμύναιτο Mai., ἀμύνετο (αι supra) cod. (αι m[1]) 6 ⟨ἂν⟩ add. Bk. 7 τῷ Bk., τὸ cod. cf. Thuc. 3, 3, 1 ⟨δύνασθαι⟩ ins. Gros. 9 σφισιν Bk., σφιν cod.
Fr. **40**, 46[a] vide inter fr. **42** et **43** (p. 141).

[Zonaras 8, 5, 8—11 (2, 121, 13 sqq. B. = 2, 187, 13 sqq. D.)]

Κάμιλλος), κατεμήνυσε τῷ Πύρρῳ τὸ ἐπιβούλευμα· καὶ οὕτως αὐτὸν ἐκ τούτου κατέπληξεν ὥστε καὶ τοὺς ἑαλωκότας τῶν Ῥωμαίων προῖκα αὖθις ἀφεῖναι καὶ πρέσβεις πάλιν ὑπὲρ εἰρήνης ἀποστεῖλαι. ἐπεὶ δὲ οἱ 9 Ῥωμαῖοι περὶ τῆς εἰρήνης οὐδὲν ἀπεκρίναντο, ἀλλὰ καὶ τότε ἀπᾶραι τῆς Ἰταλίας ἐκέλευον καὶ οὕτως αὐτοῖς διακηρυκεύεσθαι καὶ τὰς συμμαχίδας αὐτῷ πόλεις κατέτρεχόν τε καὶ ᾕρουν, ἐν ἀμηχανίᾳ ἐγένετο, fr. 40, 45 πρὶν δὴ Συρακουσίων τινές (ἐτύγχανον δὲ ἐξ οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐτελεύτησε στασιάζοντες), ἐπεκαλέσαντο αὐτόν, παραδιδόντες οἱ καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. ἀναπνεύσας γὰρ ἐπὶ τούτῳ καὶ προσελπίσας πᾶσαν τὴν Σι- 10 κελίαν καταστρέψασθαι, τὸν μὲν Μίλωνα ἐν Ἰταλίᾳ κατέλιπεν, ἐν φυλακῇ τόν τε Τάραντα καὶ τὰ ἄλλα ποιησόμενον, αὐτὸς δὲ ὡς διὰ βραχέος ἐπανήξων ἀπέπλευσε. καὶ τῶν Συρακουσίων δεξαμένων αὐτὸν καὶ πάντα αὐτῷ ἀναθεμένων μέγας ἐν βραχεῖ αὖθις ἐγένετο, ὥστε τοὺς Καρχηδονίους φοβηθέντας μισθοφόρους ἐκ τῆς Ἰταλίας προσλαβεῖν. ἀλλὰ 11 ταχὺ πρὸς τοὐναντίον αὐτῷ περιέστη τὰ πράγματα τῷ τε πολλοὺς τῶν fr. 40, 46 ἐν τέλει τοὺς μὲν ἐξελάσαι, τοὺς δὲ διαφθεῖραι ὑποπτευομένους αὐτῷ.

1 οὕτως CA[c], οὗτος B 3 πάλιν BA[c], αὖθις C 4 τῆς om. A 5 τῆς] ⟨ἐκ⟩τῆς Kuiper. (litt.). ita sane Dio 13 βραχεῖ BC[c], βραχὺ A 15 τε suspectat Kuiper. (litt.).

[Zonaras 8, 5, 11—6, 4 (2, 122, 11 sqq. B. = 2, 188, 8 sqq. D.)]

οἱ γὰρ Καρχηδόνιοι, ἰδόντες αὐτὸν μήτε ταῖς οἰκείαις δυνάμεσιν ἐρρωμένον μήτε τοὺς ἐπιχωρίους δι' εὐνοίας ἔχοντα, τοῦ πολέμου προθύμως ἀντελάβοντο, καὶ τοὺς ἐκπίπτοντας τῶν Συρακουσίων δεχόμενοι δεινὰ αὐτὸν εἰργάσαντο, ὥστε μὴ τὰς Συρακούσας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Σικελίαν ἐκλιπεῖν.

6. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ πυθόμενοι ἀνεθάρσησαν καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν ἐπικαλεσαμένων αὐτὸν ἐτράπησαν. καὶ τοὺς Ταραντίνους εἰς ἄλλον καιρὸν ὑπερθέμενοι εἰσέβαλον εἰς τὸ Σαύνιον μετὰ ὑπάτων τοῦ Ῥουφίνου καὶ τοῦ Ἰουνίου, καὶ τήν τε χώραν ἐπόρθουν καὶ τείχη τινὰ ἐκλειφθέντα ἔλαβον. οἱ γὰρ Σαυνῖται εἰς τὰ ὄρη τὰ Κρανιτὰ λεγόμενα, ὅτι κρανίαν πολλὴν ἔχουσι, τά τε φίλτατα καὶ τὰ τιμιώτατα ἀνεκόμισαν. καταφρονήσαντες οὖν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὰ εἰρημένα ὄρη ἀναβῆναι ἐτόλμησαν. λασίων οὖν αὐτῶν καὶ δυσπροσβάτων ὄντων, πολλοὶ μὲν ἀπέθανον, πολλοὶ δὲ καὶ ἑάλωσαν.

2 οἱ δ' ὕπατοι οὐκέτι κοινῇ τὸν πόλεμον ἐποιήσαντο, ἀλλήλους αἰτιώμενοι διὰ τὸ ἀτύχημα, ἀλλ' Ἰούνιος μὲν ἐδῄου μέρος τι τῆς Σαυνίτιδος, Ῥουφῖνος δὲ Λευκανοῖς καὶ Βρεττίοις ἐλυμήνατο. καὶ ἐπὶ Κρότωνα ὥρμησεν ἀποστάντα Ῥωμαίων, μεταπεμψαμένων αὐτὸν τῶν ἐπιτηδείων, φθασάντων δὲ τῶν λοιπῶν ἐπαγαγέσθαι παρὰ τοῦ Μίλωνος φρουράν, ἧς ἦρχε Νικόμαχος. ἀγνοήσας τοῦτο καὶ ἀμελῶς τοῖς τείχεσι
3 προσιὼν ὡς πρὸς φίλους ἔπταισεν, ἐξαίφνης ἐπεκδραμόντων αὐτῷ. εἶτά τι ἐπινοήσας στρατήγημα τὴν πόλιν εἷλε· δύο γὰρ ἄνδρας αἰχμαλώτους ψευδαυτομόλους ἐς τὸν Κρότωνα ἔπεμψε, τὸν μὲν εὐθὺς λέγοντα ὅτι ἀπεγνωκὼς τὴν ἅλωσιν αὐτῶν ἐς τὴν Λοκρίδα προδιδομένην αὐτῷ μέλλει ἀπαίρειν, τὸν δ' ἕτερον μετὰ τοῦτο ὡς ἐν ὁδῷ ἐστι διαβεβαιούμενον· καὶ γὰρ ἵνα πίστιν ὁ λόγος ἔχῃ, ἀνεσκευάσατο καὶ προσεποιεῖτο ἐπείγεσθαι. ὁ οὖν Νικόμαχος πιστεύσας τούτοις, (καὶ οἱ κατάσκοποι γὰρ τὰ αὐτὰ ἀνήγγελλον), τὸν Κρότωνα λιπὼν ἐς τοὺς Λοκροὺς ἀπῄει
4 σπουδῇ δι' ἐπιτομωτέρας ὁδοῦ. καὶ ἐν τῇ Λοκρίδι γενομένου αὐτοῦ ὁ Ῥουφῖνος ὑπέστρεψε πρὸς τὸν Κρότωνα, καὶ λαθὼν διά τε τὸ ἀπροσδόκητον καὶ δι' ὁμίχλην τότε συμβᾶσαν εἷλε τὴν πόλιν. μαθὼν δὲ τοῦτο Νικόμαχος ἀπῄει εἰς Τάραντα· καὶ ἐν ὁδῷ τῷ Ῥουφίνῳ περιπεσὼν πολλοὺς ἀπέβαλε. καὶ οἱ Λοκροὶ τοῖς Ῥωμαίοις προσεχώρησαν.

---

5 *ἐκλιπεῖν* BC[c], *καταλιπεῖν* A 7 *αὐτὸν* BA[c], *αὐτὴν* C 8 *μετὰ* BC[c], *μετὰ καὶ* A 13 *δυσπροσβάτων* CA[c], *δυσπροβάτων* B 14 *μὲν* B[c], om. A, *μὲν καὶ* C 20 *ἀγνοήσας* CA[c], *ἀγνοήσας οὖν* B 21 *ἐπεκδραμόντων* CA[c], *ἐπιδραμόντων* B 22 *αἰχμαλώτους ψευδαυτομόλους* BA, *ψευδαυτομόλους αἰχμαλώτους* C[c] 24 *προδιδομένην* BA[c], *προδεδομένην* C 25 *ἀπαίρειν* BCA[c], *ἀπαρεῖν* Dind. 27 *γὰρ* om. A 28 et 30 *τὸν* CA[c], *τὴν* B ex corr.

ὅτι τῷ Πύρρῳ ὡς οὐδὲν οἱ σύμμαχοι συντελέσαι ἐβούλοντο, 48 a. u. 479 (275)
ἐτράπετο πρὸς τοὺς θησαυροὺς τῆς Φερρεφάττης, δόξαν πλούτου μεγάλην ἔχοντας, καὶ αὐτοὺς συλήσας ἐς τὸν Τάραντα τὰ σῦλα ἐπὶ νεῶν ἔπεμψε. καὶ οἵ τε ἄνθρωποι ὀλίγου πάντες ὑπὸ χειμῶνος ἐφθάρησαν καὶ τὰ χρήματα τά τε ἀναθήματα ἐς τὴν γῆν ἐξέπεσεν. V. 26 (p. 590).

ὅτι τοῦ Πύρρου ἐκεῖνο δὴ πάντες ἐθαύμαζον, ὅτι νεανίσκων 47
τινῶν ἐν συμποσίῳ σκωψάντων αὐτὸν τὰ μὲν πρῶτα ἐξελέγξαι σφᾶς ἠθέλησεν, ὅπως τιμωρήσηται, ἔπειτ᾽ εἰπόντων αὐτῶν ὅτι

Fr. **40**, 48 ante **40**, 47 collocavit Melber. coll. Zonara.

2 *Φερρεφάττης*] hanc nominis formam a scriptoribus Atticis mutuatus est Dio, cf. Plat. *Crat.* 404 C, Moer. p. 396.

[Zonaras 8, 6, 5—7 (2, 124, 7 sqq. B. = 2, 189, 23 sqq. D.)]

Τῷ δ᾽ ἑξῆς ἔτει Ῥωμαῖοι ἐστράτευσαν ἐς τὸ Σαύνιον καὶ ἐς Λευ- 5 a. u. 478 (276)
κανίδα καὶ Βρεττίοις ἐπολέμησαν. ὁ δὲ Πύρρος τῆς Σικελίας ἐκπεσὼν a. u. 479 (275)
καὶ ἐπανελθὼν ἤδη δεινῶς αὐτοὺς ἐλύπει, καὶ τοὺς μὲν Λοκροὺς ἐκομίσατο, τὴν γὰρ φρουρὰν τῶν Ῥωμαίων ἀποκτείναντες μετέστησαν, ἐπὶ δὲ τὸ Ῥήγιον στρατεύσας ἀπεκρούσθη καὶ αὐτὸς ἐτρώθη καὶ πλείστους ἀπέβαλε. μεταστὰς δὲ εἰς τὴν Λοκρίδα, καὶ τῶν αὐτῷ ἐναντία φρονησάντων δικαιώσας τινάς, παρὰ τῶν λοιπῶν σῖτον καὶ χρήματα ἔλαβε, καὶ εἰς Τάραντα ἀνεκομίσθη. κακῶς δὲ πάσχοντες ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ 6
Σαυνῖται ἐξαναστῆναι αὐτὸν ἐποίησαν. ἐλθὼν δὲ εἰς ἐπικουρίαν αὐτῶν ἐτράπη. πώλου τρωθέντος γὰρ ἐλέφαντος καὶ ἀποσεισαμένου τοὺς ἀναβάτας περιπλανωμένου τε κατὰ ζήτησιν τῆς μητρός, κἀκείνης ἐπὶ τούτῳ ταραχθείσης καὶ τῶν ἄλλων ἐλεφάντων θορυβηθέντων, φύρδην ἀνεμίχθησαν ἅπαντα. τέλος δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεκράτησαν, συχνοὺς ἀποκτείναντες καὶ ὀκτὼ ἑλόντες ἐλέφαντας, καὶ τὸ χαράκωμα κατέσχον αὐτῶν. ὁ δὲ Πύρρος σὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι διέφυγεν εἰς τὸν Τάραντα, ἐκεῖθεν δὲ 7
εἰς τὴν Ἤπειρον ἀπέπλευσεν ὡς αὖθις ἐπανήξων, τὸν Μίλωνα μετὰ φρουρᾶς εἰς Τάραντα καταλείψας, δοὺς αὐτοῖς δίφρον ἱμᾶσιν ἐκ τοῦ δέρματος τοῦ Νικίου ἐνδεδεμένον, ὃν ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ ἀπέκτεινεν. τὸν μὲν fr. 40, 47
οὖν Νικίαν οὕτως ἐτιμωρήσατο, νεανίσκους δέ τινας ἐν συμποσίῳ σκώψαντας αὐτὸν τιμωρήσασθαι ἔμελλεν, ἐρωτήσας δ᾽ αὐτοὺς διὰ τί ἔσκω-

---

8 *ὑπὸ* CA, *ἀπὸ* B[c] 10 *πώλου* (*πολλου* B) *τρωθέντος γὰρ* BCA[c], *τρωθέντος γὰρ πώλου* Dind. Zonaram, ni fallor, corrigens *καὶ* om. A 11 *τε* BA[c], *δὲ* C 14 *κατέσχον* BA[c], *κατεῖχον* C 17 *αὐτοῖς*] *αὐτῷ* Kuiper. (litt.) 18 *ἐνδεδεμένον* BA[c], *ἐνδεδυμένον* C.

πολὺ πλείω καὶ χαλεπώτερα ἂν εἰρήκειμεν εἰ μήπερ ὁ οἶνος ἡμᾶς ἐπελελοίπει, ἐγέλασε καὶ ἀφῆκεν αὐτούς. M. 110 (p. 178).

33 *ὅτι Ἀγύλλαιοι ἐπειδὴ ᾔσθοντο τοὺς Ῥωμαίους σφίσι πολε-*
a. u. 481 (273) *μῆσαι βουλομένους, πρέσβεις τε ἐς τὴν Ῥώμην ἔστειλαν πρὶν καὶ ὁτιοῦν ψηφισθῆναι, καὶ εἰρήνης ἐπὶ τῷ ἡμίσει τῆς χώρας ἔτυχον.* U^G 2 (p. 374).

1 *εἰρήκειμεν* Mai., *εἰρήκαμεν* cod. *εἰ μήπερ*] cf. Arist. *Nub.* 1183, Xen. *Oec.* 1, 13; 7, 17 3 *Ἀγύλλαιοι* Leuncl., *ἀγύλλαι* ABM. Ceterum cf. C. I. L. 11, 1 p. 533 4 *ἔστειλαν* ABM, *ἀπέστειλαν* Urs.

Fr. 33 huc inserui. Exc. nostrum U^G 2 inter exc. U^G 1 (fr. 36, 8) anni 432/322 et exc. U^G 3 (fr. 41) anni 481/273 collocandum esse patet. Cum autem Livium eiusmodi rem silentio praeteriisse parum sit credibile, iam intra viginti annorum spatium cohibemur. Decas enim altera incipiebat ab anno 462/292. In codicibus porro fr. 33 et 41 coniunctim scribuntur ita: *καὶ εἰρήνης ἐπὶ τῷ ἡμίσει τῆς χώρας ἔτυχον. καὶ ὁ Πτολεμαῖος κ. τ. λ.*, unde probabile fit Caeritum res ad hunc

---

[Zonaras 8, 6, 7—10 (2, 125, 5 sqq. B. = 2, 190, 18 sqq. D.)]

πτον, ἐπεὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι "πολὺ πλείω καὶ χαλεπώτερα εἰρήκειμεν ἂν εἰ μὴ ὁ οἶνος ἡμᾶς ἐπιλέλοιπε", γελάσας ἀφῆκεν αὐτούς.

8 Πύρρος μὲν οὖν ἐπιφανέστατος ἐν στρατηγοῖς γενόμενος καὶ φόβον πολὺν τοῖς Ῥωμαίοις ἐμβαλὼν καὶ πέμπτῳ ἔτει τὴν Ἰταλίαν λιπὼν καὶ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύσας οὐ πολλῷ ὕστερον ἐν Ἄργει ἀπέθανε. γυνὴ γάρ τις, ὡς λόγος ἔχει, παριόντα αὐτὸν ἰδεῖν ἀπὸ τοῦ τέγους ἐπι-
9 θυμήσασα ἐσφάλη καὶ ἐμπεσοῦσα διέφθειρεν αὐτόν. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἔτει ὅ τε Φαβρίκιος καὶ ὁ Πάππος ἐτιμήτευσαν καὶ ἄλλους τε τῶν ἱππέων ἀπήλειψαν καὶ τῶν βουλευτῶν καὶ τὸν Ῥουφῖνον, καίπερ δικτατορεύσαντα καὶ δὶς ὑπατεύσαντα. αἴτιον δ' ὅτι σκεύη ἀργυρᾶ λιτρῶν δέκα εἶχεν· οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι πενίαν οὐ τὸ μὴ πολλὰ κεκτῆσθαι, ἀλλὰ τὸ πολλῶν δεῖσθαι εἶναι ἐνόμιζον. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς τε ἄρχουσι τοῖς ἐκδημοῦσι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κατά τι πρᾶγμα τῇ πόλει διαφέρον ἐξιοῦσι τά τε ἄλλα τὰ ἀναγκαῖα καὶ δακτύλιος ἐκ τοῦ δημοσίου ἐδίδοτο.

10 Τῶν Ταραντίνων δέ τινες κακωθέντες ὑπὸ τοῦ Μίλωνος ἐπέθεντο αὐτῷ, Νίκωνα προστησάμενοι. ὡς δ' οὐδὲν ἤνυσαν, τεῖχός τι τῆς σφε-
fr. 33 τέρας χώρας κατέσχον, κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι τῷ Μίλωνι ἐπῄεσαν. ἐπεὶ δὲ ᾔσθοντο τοὺς Ῥωμαίους πολεμῆσαι σφίσι βουλομένους, πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην ἔστειλαν· καὶ εἰρήνης ἔτυχον.

1 *ὅτι* om. A *πολὺ πλείω καὶ* B^c, *πολλῷ πλείω καὶ* A, *πλείω καὶ πολὺ* C 2 *ἡμᾶς* BA^c, *αὐτοὺς* C 4 *ἐμβαλὼν* om. C *καὶ* (posterius) om. A 6 *ἀπὸ* om. B *τέγους* BC, *στέγους* A, *τόπου* c 10 *λιτρῶν δέκα* BA^c, *δέκα λιτρῶν* C 12 *εἶναι* om. B 14 *δακτύλιος* CA^c, *δακτύλιον* B 16 *σφετέρας* CA^c, *σφετέρων* B 17 *ἐπῄεσαν* BC^c, *ἐπίεσαν* A 18 *ᾔσθοντο*] cf. supra ad fr. 33.

καὶ ὁ Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύς, ὁ Φιλάδελφος 41 *ἐπικληθείς, ὡς τόν τε Πύρρον κακῶς ἀπηλλαχότα καὶ τοὺς Ῥωμαίους αὐξανομένους ἔμαθε, δῶρά τε αὐτοῖς ἔπεμψε καὶ ὁμολογίαν ἐποιήσατο. οἱ οὖν Ῥωμαῖοι ἡσθέντες ὅτι καίτοι διὰ πλείστου ὢν περὶ πολλοῦ σφᾶς ἐπεποίητο, πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἀνταπέστειλαν. ἐπειδή τε ἐκεῖνοι δῶρα παρ' αὐτοῦ μεγαλοπρεπῆ λαβόντες ἐς τὸ δημόσιόν σφας ἀπέδειξαν, οὐκ ἐδέξαντο αὐτά.* U^G 3 (p. 374).

---

annum 481/273 pertinere. Id autem pro certo demonstratur verbis Zonarae 8, 6, 10, ubi culpa aut Zonarae ipsius aut librarii excidit *οἱ Ἀγύλλαιοι*. Tarentinis enim in castello illo degentibus Romanos bellum indicere voluisse absurdum est; cum Tarentinis, qui in urbe erant, bellum iam diu gerebant. — Ceterum cf. Momms. *Staatsr.* 3, 572, 3.

1 *καὶ* ABM, *ὅτι* Urs. 7 *σφας* ABM, *ταῦτα* Gros., del. St.; at cf. 41, 1, 2 et 37, 49, 2; 39, 33, 1; 39, 41, 1; 40, 20, 2; 40, 66, 1.

[Zonaras 8, 6, 11—14 (2, 126, 6 sqq. B. = 2, 191, 14 sqq. D.)]

Καὶ Πτολεμαῖος δὲ ὁ Φιλάδελφος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύς, τόν 11 fr. 41 τε Πύρρον κακῶς ἀπηλλαχότα μαθὼν καὶ τοὺς Ῥωμαίους αὐξανομένους, δῶρά τε αὐτοῖς ἔπεμψε καὶ ὁμολογίαν ἐποιήσατο. καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ τούτῳ ἡσθέντες πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἀνταπέστειλαν· οἳ μεγαλοπρεπῆ δῶρα παρ' ἐκείνου λαβόντες εἰς τὸ δημόσιον ταῦτα εἰσῆγον. ἡ δὲ βουλὴ οὐ προσήκατο, ἀλλ' εἴασεν αὐτοὺς ταῦτα ἔχειν.

Μετὰ δὲ ταῦτα τούς τε Σαυνίτας διὰ Καρουιλίου ὑπέταξαν, καὶ 12 Λευκανῶν καὶ Βρεττίων διὰ Παπειρίου ἐκράτησαν. καὶ τοὺς Ταραντίνους a. u. 482 (272) ὁ αὐτὸς Παπείριος ἐχειρώσατο. ἀχθόμενοι γὰρ τῷ Μίλωνι, καὶ πρὸς τῶν σφετέρων κακούμενοι τῶν, ὡς εἴρηται, ἐπιθεμένων τῷ Μίλωνι, Καρχηδονίους ἐπεκαλέσαντο, ἐπεὶ καὶ τὸν Πύρρον τεθνάναι ἔμαθον. ὁ δὲ 13 Μίλων ἐν στενῷ ἑαυτῷ τὰ πράγματα συνηγμένα ὁρῶν, τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῆς ἠπείρου ἐφεδρευόντων, τῶν δέ γε Καρχηδονίων ἐκ τῆς θαλάσσης, παρέδωκε τῷ Παπειρίῳ τὴν ἄκραν, ἐπὶ τῷ ἀβλαβὴς μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ τῶν χρημάτων ἀποχωρῆσαι. ἐντεῦθεν οἱ μὲν Καρχηδόνιοι ὡς ἔνσπονδοι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπέπλευσαν, ἡ δὲ πόλις προσεχώρησε τῷ Παπειρίῳ· καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὰς ναῦς αὐτῷ παρέδοσαν, καὶ τὰ τείχη καθεῖλον καὶ δασμοφορεῖν ὡμολόγησαν.

Οὕτω δὲ τοὺς Ταραντίνους ὑφ' ἑαυτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι ποιησάμενοι 14 ἐτράποντο πρὸς τὸ Ῥήγιον, ὅτι τὸν Κρότωνα προδοσίᾳ λαβόντες τήν a. u. 484 (270) τε πόλιν κατέσκαψαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ Ῥωμαίους διέφθειραν. τοὺς μὲν

---

5 *ἀνταπέστειλαν* CA, *ἀντεπέστειλαν* B^c 10 *τῶν* (prius) om. A 11 *ἐπεκαλέσαντο* BA^c, *μετεκαλέσαντο* C 12 *συνηγμένα* A, *συνενηγμένα* B^c, *συνενηνεγμένα* C 14 *παρέδωκε* B^c, *προέδωκε* CA.

[Zonaras 8, 6, 14—7, 3 (2, 127, 7 sqq. B. = 2, 192, 10 sqq. D.)]

οὖν Μαμερτίνους τοὺς τὴν Μεσσήνην ἔχοντας, οὓς συμμάχους οἱ ἐν τῷ Ῥηγίῳ προσεδέχοντο, ὁμολογίᾳ διεκρούσαντο, ἐκακοπάθησαν δὲ πολιορκοῦντες τὸ Ῥήγιον σπάνει τε τροφῆς καὶ ἄλλοις τισίν, ἕως Ἱέρων ἐκ Σικελίας σῖτόν τε Ῥωμαίοις πέμψας καὶ στρατιώτας ἐπέρρωσε σφᾶς, καὶ τὴν πόλιν συνεῖλεν. ἣ τοῖς περιοῦσι τῶν ἀρχαίων πολιτῶν ἀπεδόθη· οἱ δ' ἐπιβουλεύσαντες αὐτῇ ἐκολάσθησαν.

15 Ὁ δέ γε Ἱέρων οὔτε πατρόθεν ἐπιφάνειαν ἔχων τινά, μητρόθεν δὲ καὶ δουλείᾳ προσήκων, Σικελίας ἁπάσης ἦρξε μικροῦ, καὶ φίλος Ῥωμαίοις ἐνομίσθη καὶ σύμμαχος. οὗτος οὖν τῶν Συρακουσίων κρατήσας μετὰ τὴν τοῦ Πύρρου φυγὴν καὶ τοὺς Καρχηδονίους εὐλαβηθεὶς ἐγκειμένους τῇ Σικελίᾳ, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀπέκλινε, καὶ πρώτην χάριν αὐτοῖς τὴν εἰρημένην συμμαχίαν καὶ τὴν σιτοπομπίαν ἀπένειμε.

16 Μετὰ ταῦτα δὲ χειμῶνος γεγονότος πολλοῦ, ὥστε τὸν Τίβεριν ἐς πολὺ τοῦ βάθους κρυσταλλωθῆναι καὶ αὐανθῆναι τὰ δένδρα, οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐταλαιπώρησαν, καὶ τὰ βοσκήματα τῆς πόας ἐπιλιπούσης ἐφθάρησαν.

7. Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει Λόλιός τις ἀνὴρ Σαυνίτης ὁμηρεύων ἐν Ῥώμῃ a. u. 485 (269) καὶ ἐκδρὰς δύναμιν συνελέξατο, καὶ χωρίον τι καρτερὸν ἐν τῇ οἰκείᾳ καταλαβὼν ἐλῄστευεν. ἐφ' ὃν Κύιντός τε Γάλλος καὶ Γάιος Φάβιος στρατεύσαντες αὐτὸν μὲν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ σύγκλυδας καὶ ἀόπλους τοὺς πλείονας ὄντας συνέσχον, χωρήσαντες δ' ἐπὶ Καρακήνους, παρ' οἷς τὴν λείαν ἐκεῖνοι ἀπετέθειντο, πράγματα ἔσχον. καὶ τέλος νυκτὸς ὑπ' αὐτομόλων ὑπερβάντες πῃ τοῦ τείχους ἐκινδύνευσαν ἀπολέσθαι διὰ σκότος, οὐχ ὡς ἀσελήνου τῆς νυκτὸς οὔσης, ἀλλ' ὅτι σφοδρότατα ἔνιφεν· ἐκφανείσης δὲ τῆς σελήνης ἀθρόον ἐκράτησαν τοῦ χωρίου.

2 Πολλὰ δὲ χρήματα τότε τῇ Ῥώμῃ ἐγένετο, ὥστε καὶ ἀργυραῖς δραχμαῖς χρήσασθαι.

a. u. 487 (267) 3 Εἶτα εἰς τὴν νῦν καλουμένην Καλαβρίαν ἐστράτευσαν, προφάσει μὲν ὅτι τὸν Πύρρον ὑπεδέξαντο καὶ τὴν συμμαχίδα κατέτρεχον, τῇ δ' ἀληθείᾳ ὅτι ἐβούλοντο οἰκειώσασθαι τὸ Βρεντέσιον, ὡς εὐλίμενον καὶ προσ-

---

1 *Μαμερτίνους* BA, *μαρμεντίνους* C[c] *τῷ* om. BC[c] 5 *ἀπεδόθη* BA, *ἐπεδόθη* c, *ἐδόθη* C 7 *ἐπιφάνειαν ἔχων* BA[c], *ἔχων περιφάνειαν* C fortasse recte, cf. fr. 108, 1 8 *Ῥωμαίοις*] *Ῥωμαίων* Kuiper. (litt.) 9 *ἐνομίσθη*] cf. 51, 24, 7 16 *Σαυνίτης* BC[c], *ναυνίτης* A 20 *ὄντας* om. C *Καρακήνους* Cluverius p. 1194, cf. C. I. L. 9, p. 257 et Muell. ad Ptol. 3, 1, 57, *Καρικίνους* BA, *κανικίνους* C, *καρκίνους* c 21 *ἀπετέθειντο* BA[c], *ἀπετίθεντο* C 25 *ἐγένετο* BA, *ἐγένοντο* C[c] 27 *τὴν — Καλαβρίαν*] cf. 9, 4, 5 et ad fr. 2, 2. 3 (inter fr. 57, 21 et 22) 29 *Βρεντέσιον*] *Brundusium* Graece dicitur *τὸ Βρεντέσιον*. *Βρεντήσιον* Pol. 21, 24 [22, 7] 16 librarii vitium est, *Βρενδέσιον* Ptol. 3, 1, 12 (sed *Βρεντέσιον* 8, 8, 4) quocum cf. *Βρενδεσίνων* vel *Βρουνδεσίνων* C. I. L. 9, 48 = C. I. Gr. 3, 5783 (cum add. p. 1254).

ὅτι τοιαῦτα πράττοντες οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἐπὶ μεῖζον ἀεὶ αἰρόμενοι οὐδέπω ὑπερεφρόνουν, ἀλλὰ Κύιντον Φάβιον βουλευτὴν Ἀπολλωνιάταις τοῖς ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὑπὸ Κορινθίων ἀποικισθεῖσιν ἐξέδωκαν, ὅτι τινὰς πρέσβεις αὐτῶν ὕβρισεν. οὐ μέντοι καὶ ἐκεῖνοι δεινόν τι ἔδρασαν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἔπεμψαν οἴκαδε. V. 27 (p. 590). 42 a. u. 488 (266)

1 *ἀεὶ αἰρόμενοι* Bk. (*αἰρόμενοι* iam Reim.), *διαιρούμενοι* cod. 2 *Κύιντον* Reim., *κυντον* cod. 3 *τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ*] cf. Nissen *Ital. Landesk.* 1, 89 sq. *Κορινθίων*] *κορ$^{\vartheta}$ιν* cod. 5 *ἔπεμψαν*] *ἀθῷον ἀπέπεμψαν* Rk., *ἀπέπεμψαν* Bk., uterque eclogarium corrigens.

[Zonaras 8, 7, 3—5 (2, 128, 18 sqq. B. = 2, 193, 19 sqq. D.)]

βολὴν καὶ κάταρσιν ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος καὶ τῆς Ἑλλάδος τοιαύτην ἔχον ὥστε ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος καὶ ἐξανάγεσθαί τινας καὶ καταίρειν. καὶ εἷλον αὐτό, καὶ ἀποίκους ἔπεμψαν εἰς αὐτό τε καὶ εἰς ἕτερα. ταῦτα fr. 42 δ' ἀνύοντες καὶ ἐπὶ μεῖζον αἰρόμενοι οὐχ ὑπερεφρόνουν, ἀλλὰ Κύιντον a. u. 488 (266) Φάβιον βουλευτὴν Ἀπολλωνιάταις τοῖς ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ἐξέδωκαν, ὅτι πρέσβεις αὐτῶν ὕβρισεν. οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἀπέπεμψαν οἴκαδε ἀπαθῆ.

Ἐπὶ δὲ Κυΐντου Φαβίου καὶ Αἰμιλίου ὑπάτων πρὸς Οὐλσινίους 4 a. u. 489 (265) ἐστράτευσαν ἐπ' ἐλευθερίᾳ αὐτῶν· ἔνσπονδοι γὰρ ἦσαν αὐτοῖς. οἳ ἀρχαιότατοι Τυρσηνῶν ὄντες ἰσχύν τε περιεποιήσαντο καὶ τεῖχος κατεσκεύασαν ὀχυρώτατον, πολιτείᾳ τε εὐνομουμένῃ ἐκέχρηντο, καὶ δι' αὐτὰ πολεμοῦντές ποτε τοῖς Ῥωμαίοις ἐπὶ πλεῖστον ἀντέσχον. ὡς δ' ἐχειρώθησαν, 5 αὐτοὶ μὲν ἐξώκειλαν εἰς ἁβρότητα, τὴν δὲ διοίκησιν τῆς πόλεως τοῖς οἰκέταις ἐπέτρεψαν, καὶ τὰς στρατείας δι' ἐκείνων ὡς τὸ πολὺ ἐποιοῦντο· καὶ τέλος ἐς τοῦτο προήγαγον σφᾶς ὡς καὶ δύναμιν τοὺς οἰκέτας καὶ φρόνημα ἔχειν καὶ ἐλευθερίας ἑαυτοὺς ἀξιοῦν. προϊόντος δὲ

1 *κάταρσιν* BA[c], *κάταρξιν* C 2 *ὥστε* C, *ὥσθ'* BA[c] *καταίρειν* C[c], *καθαίρειν* BA 3 *ἕτερα* BC[c], *ἕτερον* A *ταῦτα δ' ἀνύοντες* BC, *ταῦτ' ἀνύοντες* A 6 *ἀπέπεμψαν* BA[c], *ἔπεμψαν* C 8 *Κυΐντου Φαβίου καὶ Αἰμιλίου*] *Q. Fabius L. Manlius* Cassiod., *Maximo et Vitulo* Chron. a. 354, Hydat., Chron. Pasch., *Fabius Gurges* Flor. 1, 21. Ut apud Cassiodorum *Mamilius* ita apud Zonaram *Μαμίλιος* legendum; sic certe Dio scripsisse putandus est. Cf. ad 8, 10, 1 *Οὐλσινίους*] *Οὐολσινίους* Melber., atque sic scripsit certe Dio. — *Οὐολσινῖται* (—*σανίτας* codd.) incolae apud Diod. 14, 109, *Οὐλσίνιοι* oppidum in codd. Strabonis 5 p. 226 (*Οὐλσίνιον* B), *Οὐολσίνιον* Ptol. 3, 1, 43. *Volsinii* Romani veteres 11 *ὀχυρώτατον* BA[c], *ἐχυρώτατον* C rectene? *δι' αὐτὰ* BA[c], *διὰ ταῦτα* C 13 *ἁβρότητα* BC[c], *ἀκρότητα* A 14 *τὸ* BC[c], *τοῦ* A 16 *καὶ* (alterum) om. A.

40, 46a *Δίων ι' βιβλίῳ "οὗτοι δὲ καὶ προσυποπτεύουσιν ὑμᾶς". Bekk. Anecd. p. 177 28.*

Fr. 40, 46a ex libro decimo sed incertae sedis hic collocavi, ad finem ut credi licet libri decimi. — Zon. 8, 9, 2 (p. 198, 6. 8 D.) conferri iubet v. Gutschm. *Kl. Schr.* 5, 556.

[Zonaras 8, 7, 5—8 (2, 129, 17 sqq. B. = 2, 194, 10 sqq. D.)]

τοῦ χρόνου καὶ ἔτυχον ταύτης δι' ἑαυτῶν, καὶ τὰς σφῶν δεσποίνας ἠγάγοντο καὶ τοὺς δεσπότας διεδέχοντο, καὶ εἰς τὴν βουλὴν ἐνεγράφοντο καὶ τὰς ἀρχὰς ἐλάμβανον καὶ αὐτοὶ τὸ σύμπαν κῦρος εἶχον, καὶ τά τε ἄλλα καὶ τὰς ὕβρεις τὰς ὑπὸ τῶν δεσποτῶν αὐτοῖς γινομένας ἰταμώ-
6 τερον εἰς αὐτοὺς ἐκείνους ἀνταπεδείκνυντο. οὔτ' οὖν φέρειν σφᾶς οἱ ἀρχαῖοι πολῖται οὔτε καθ' ἑαυτοὺς δεδυνημένοι ἀμύνασθαι, λάθρᾳ πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλαν. οἳ καὶ δι' ἀπορρήτων νυκτὸς τὴν γερουσίαν εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν ἐλθεῖν, ἵνα μηδὲν ἐξαγγελθῇ, παρεκάλεσαν· καὶ ἔτυχον. καὶ οἱ μὲν ὡς οὐδενὸς ἐπακούοντος ἐβουλεύοντο, Σαυνίτης δέ τις παρὰ τῷ κυρίῳ τῆς οἰκίας ἐπιξενούμενος καὶ νοσῶν ἔλαθε κατὰ χώραν μείνας, καὶ ἔμαθεν ἃ ἐψηφίσαντο καὶ ἐμήνυσε τοῖς τὴν αἰτίαν
7 ἔχουσι. κἀκεῖνοι τοὺς πρέσβεις ἐπανιόντας κατέσχον καὶ ἐβασάνισαν· καὶ μαθόντες τὰ δρώμενα αὐτούς τε ἀπέκτειναν καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πρώτους. δι' οὖν ταῦθ' οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Φάβιον ἐπ' αὐτοὺς ἔστειλαν. καὶ ὃς τούς τε ἀπαντήσαντας αὐτῷ ἐξ ἐκείνων ἐτρέψατο καὶ πολλοὺς ἐν τῇ φυγῇ φθείρας κατέκλεισε τοὺς λοιποὺς εἰς τὸ τεῖχος, καὶ προσέβαλε
8 τῇ πόλει. καὶ ὁ μὲν ἐνταῦθα τρωθεὶς ἀπέθανε, θαρσήσαντες δ' ἐπὶ τούτῳ ἐπεξῆλθον. καὶ ἡττηθέντες αὖθις ἀνεχώρησαν καὶ ἐπολιορκοῦντο· καὶ εἰς ἀνάγκην λιμοῦ ἐμπεσόντες παρέδωκαν ἑαυτούς. ὁ δὲ ὕπατος τοὺς μὲν ἀφελομένους τὰς τῶν κυρίων τιμὰς αἰκισάμενος ἔκτεινε καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε, τοὺς δὲ αὐθιγενεῖς, καὶ εἴ τινες τῶν οἰκετῶν χρηστοὶ περὶ τοὺς δεσπότας ἐγένοντο, ἐν ἑτέρῳ κατῴκισε τόπῳ.

---

5 *ἀνταπεδείκνυντο* BA, *ἀντεπεδείκνυντο* C^c rectene? 7 *τὴν* (alterum) BA^c, *εἰς τὴν* C 15 *ἀπαντήσαντας* BC^c, *ἀπαντήσοντας* A 16 *εἰς* BA^c, *ἐπὶ* C 20 *ἀφελομένους* CA^c, *ἀφελόμενος* B 22 quod post *τόπῳ* versus spatium supererat librarius C figura quadam explevit, novum caput hic incipere indicans.

RELIQUIAE LIBRI XI.

ὅτι αἰτίαι ἐγένοντο τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς τοῖς μὲν Ῥω- 43
μαίοις ὅτι Καρχηδόνιοι τοῖς Ταραντίνοις ἐβοήθησαν, τοῖς δὲ Καρ-
χηδονίοις ὅτι Ῥωμαῖοι φιλίαν τῷ Ἱέρωνι συνέθεντο. ἀλλὰ ταῦτα
μέν, οἷά που πεφύκασιν οἱ τῷ μὲν ἔργῳ πλεονεκτεῖν βουλόμενοι
τὴν δὲ δόξαν αὐτοῦ αἰσχυνόμενοι, σκήψεις ἐποιοῦντο· ἡ δὲ ἀλή-
θεια ἄλλως ἔχει. δυνάμενοι ⟨μὲν⟩ γὰρ ἐκ πολλοῦ οἱ Καρχηδόνιοι, 2
αὐξανόμενοι δὲ ἤδη οἱ Ῥωμαῖοι ἀλλήλους τε ὑφεωρῶντο, καὶ τὰ
μὲν ἐπιθυμίᾳ τοῦ ἀεὶ πλείονος κατὰ τὸ ⟨τοῖς⟩ πολλοῖς τῶν ἀν-
θρώπων, καὶ μάλισθ' ὅταν εὖ πράττωσιν, ἔμφυτον, τὰ δὲ καὶ

4 πλεονεκτεῖν scripsi, πλεῖον ἐκείνου cod. omnino, πλεῖον ἔχειν Bk. 6 ἔχει] εἶχε Kuiper. (litt.) ⟨μὲν⟩ add. Bk. γὰρ] γὰρ ⟨μέγα⟩ v. Herw., at cf. 47, 12, 2; 79, 15, 3, Thuc. 1, 18, 1 et 33, 3; 6, 39, 2 8 ⟨τοῖς⟩ ins. v. Herw.

[Zonaras 8, 8, 1—3 (2, 130, 22 sqq. B. = 2, 195, 9 sqq. D.)]

8. Ἐντεῦθεν ἤρξαντο οἱ Ῥωμαῖοι διαποντίων ἀγώνων· ναυτικῶν
γὰρ οὔτι πάνυ πεπείραντο· θαλαττουργοὶ δὲ γενόμενοι καὶ ἐπὶ τὰς
νήσους τάς τε ἄλλας ἠπείρους ἐπεραιώθησαν. Καρχηδονίοις δὲ πρώτοις
ἐπολέμησαν, οὐδὲν αὐτῶν οὖσιν ἥττοσιν οὔτε πλούτῳ οὔτε ἀρετῇ χώρας,
καὶ ἠσκημένοις τὰ ναυτικὰ πρὸς ἀκρίβειαν, καὶ παρεσκευασμένοις ἱππικαῖς
τε δυνάμεσι καὶ πεζαῖς καὶ ἐλέφασι, καὶ ἄρχουσι Λιβύων, τήν τε Σαρδὼ
καὶ τῆς Σικελίας τὰ πλείω κατέχουσιν· ὅθεν καὶ τὴν Ἰταλίαν χειρώ-
σασθαι δι' ἐλπίδων πεποίηντο. τά τε γὰρ ἄλλα σφᾶς φρονηματίζεσθαι 2
ἔπειθον, καὶ τῷ αὐτονόμῳ λίαν ἐτύγχανον ἐπαιρόμενοι, (τὸν γὰρ βασιλέα
ἑαυτοῖς κλῆσιν ἐτησίου ἀρχῆς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ χρονίῳ δυναστείᾳ προυβάλ-
λοντο), καὶ ὡς αὐτοῖς πονούμενοι προθυμότατα ὤργων.

σκήψεις δὲ τοῦ πολέμου ἐγένοντο Ῥωμαίοις μὲν ὅτι Καρχη- 3 fr. 43, 1
δόνιοι τοῖς Ταραντίνοις ἐβοήθησαν, Καρχηδονίοις δὲ ὅτι φιλίαν Ῥω-
μαῖοι συνέθεντο τῷ Ἱέρωνι· τὸ δ' ἀληθές, ὅτι ἀλλήλους ὑφωρῶντο, fr. 43, 2

10 ἐτησίου BC^c, ἐτησίαν A 11 αὐτοῖς] αὑτοῖς? 12 σκήψεις BC^c, σκῆψις A.

φόβῳ προήχθησαν ἐς τὸν πόλεμον, ⟨μίαν⟩ καὶ τὴν αὐτὴν ἑκάτεροι τῶν οἰκείων σωτηρίαν ἀσφαλῆ τὸ τὰ τῶν ἑτέρων προσκτήσασθαι
3 νομίζοντες εἶναι· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ χαλεπώτατον ἀδύνατόν τε ἦν δύο δήμους ἔν τε ἐλευθερίᾳ καὶ ἐν δυνάμει φρονήματί τε ὄντας, καὶ βραχύτατον ⟨ὡς⟩ εἰπεῖν ταῖς τῆς ναυτιλίας ὀξύτησι διεστηκότας, ἄλλων μέν τινων ἄρχειν, ἀλλήλων δὲ ἀπέχεσθαι ἐθελῆσαι. τοιοῦτον κατὰ τύχην συμπεσὸν τάς τε σπονδάς σφων διέλυσε καὶ ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς συνέρρηξεν. M. 111 (p. 178).

p. 192 4 ὅτι τὸ ἀγώνισμα | λόγῳ μὲν περὶ Μεσσήνης καὶ Σικελίας, ἔργῳ δὲ καὶ περὶ τῆς οἰκείας ἑκάτεροι ἐκεῖθεν ἤδη κινούμενον ᾐσθάνοντο, καὶ τὴν νῆσον, ἅτε ἐν μέσῳ σφῶν κειμένην, ἐπίβασιν τοῖς κρατήσασιν αὐτῆς ἐπὶ τοὺς ἑτέρους ἀσφαλῆ παρέξειν ἐνόμιζον. M. 112 (p. 179).

1 ⟨μίαν⟩ add. Bk. e Zonara 5 ⟨ὡς⟩ ins. Bk. 7 ante τοιοῦτον Bk. inserendum censet οὕτω δ' ἀμφοτέρων ἐκ πλείονος διακειμένων, eclogarium corrigens.

[Zonaras 8, 8, 3—6 (2, 131, 15 sqq. B. = 2, 195, 28 sqq. D.)]

καὶ μίαν σωτηρίαν τῶν οἰκείων ἑκάτεροι ᾤοντο εἰ τὰ τῶν ἄλλων προσκτήσαιντο. fr. 43. 3 οὕτω διανοουμένοις αὐτοῖς συμπεσόν τι τὰς σπονδάς τε διέλυσε καὶ ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἐξηρέθισε· τὸ δ' ἦν τοιοῦτον.

4 Οἱ Μαμερτῖνοι ἐκ Καμπανίας ποτὲ πρὸς Μεσσήνην ἀποικίαν σταλέντες, τότε δ' ὑπὸ Ἱέρωνος πολιορκούμενοι, ἐπεκαλέσαντο τοὺς Ῥωμαίους οἷα σφίσι προσήκοντας. κἀκεῖνοι ἑτοίμως ἐπικουρῆσαι αὐτοῖς ἐψηφίσαντο, εἰδότες ὅτι, ἂν τῆς συμμαχίας αὐτῶν οἱ Μαμερτῖνοι μὴ τεύξωνται, πρὸς τοὺς Καρχηδονίους τραπήσονται, κἀκεῖνοι τῆς τε Σικελίας ὅλης κρατή-
5 σουσι καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐξ αὐτῆς διαβήσονται. ἡ γὰρ νῆσος αὕτη βραχὺ τῆς ἠπείρου διέχει, ὡς μυθεύεσθαι ὅτι ποτὲ καὶ αὐτὴ ἠπείρωτο.
cf. fr. 43, 4 ἥ τε οὖν νῆσος οὕτω τῇ Ἰταλίᾳ ἐπικειμένη ἐδόκει τοὺς Καρχηδονίους ἐκκαλέσασθαι καὶ τῶν ἀντιπέραν ἀντιποιήσασθαι, ἄν γε ταύτην κατάσχωσι, καὶ ἡ Μεσσήνη παρεῖχε τοῖς κρατοῦσιν αὐτῆς καὶ τοῦ πορθμοῦ κυριεύειν.

6 Ψηφισάμενοι δὲ βοήθειαν οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς Μαμερτίνοις, οὐ ταχέως αὐτοῖς ἐπεκούρησαν διά τινας ἐπισυμβάσας αἰτίας. ὅθεν ἀνάγκῃ πιεζό-
a. u. 490 (264) μενοι οἱ Μαμερτῖνοι Καρχηδονίους ἐπεκαλέσαντο. οἱ δὲ καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἐπικαλεσαμένοις εἰρήνην κατεπράξαντο πρὸς Ἱέρωνα, ἵνα μὴ οἱ Ῥωμαῖοι ἐς τὴν νῆσον περαιωθῶσι, καὶ τὸν πορθμὸν δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον, Ἄννωνος σφῶν ἡγουμένου. κἂν τούτῳ Γάιος Κλαύδιος χιλιαρ-

4 Μαμερτῖνοι A, μαρμετῖνοι B, μαρμεντῖνοι C (semper) Μεσσήνην] μεσήνην BCA[c] (semper) 7 τεύξωνται BA[c], ἐπιτεύξωνται C 19 δὲ om. A.

ὅτι Γάιος Κλαύδιος ἐλθὼν ἐς ἐκκλησίαν ἄλλα τε ἐπαγωγὰ εἶπε 5
καὶ ὅτι ἐπ' ἐλευθερώσει τῆς πόλεως ἥκει, οὐ γὰρ δεῖσθαί γε Ῥωμαίους Μεσσήνης οὐδέν· καὶ ὅτι εὐθύς, ἐπειδὰν τὰ πράγματα αὐτῶν καταστήσῃ, ἀποπλευσεῖται. κἀκ τούτου καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἤτοι καὶ ἀποχωρῆσαι ἐκέλευσεν, ἤ, εἰ δή τι δίκαιον εἰπεῖν ἔχουσιν, ἐς κρίσιν καταστῆναι. ὡς δ' οὔτε τῶν Μαμερτίνων τις 6
ὑπὸ δέους ἐφθέγγετο καὶ οἱ Καρχηδόνιοι ἅτε καὶ βίᾳ τὴν πόλιν κατέχοντες βραχὺ αὐτοῦ ἐφρόντιζον, αὔταρκες ἔφη μαρτύριον τὴν σιωπὴν παρ' ἀμφοτέρων ἔχειν, τῶν μὲν ὅτι ἀδικοῖεν, δεδικαιολογῆσθαι γὰρ ἂν εἴπερ τι ὑγιὲς ἐφρόνουν, τῶν δὲ ὅτι τῆς ἐλευθερίας ἐπιθυμοῖεν· παρρησίᾳ γὰρ ἄν, εἴπερ τὰ τῶν Καρχηδονίων ᾑροῦντο, ἄλλως τε καὶ ἰσχύος αὐτῶν παρούσης κεχρῆσθαι. καὶ προσυπέσχετό σφισι βοηθήσειν καὶ διὰ τὸ γένος αὐτῶν τῆς Ἰτα-

4 *ἀποπλευσεῖται* Bk., cf. 36, 45, 1; 49, 2, 3; 49, 34, 1, Zon. 8, 12, 4; 8, 14, 1; 9, 4, 4, *ἀποπλευ|σθαι* cod. ut videtur, *ἀποπλεύσεσθαι*, quod habet Mai., in cod. non fuit 5 *ἤτοι καὶ* edidi e cod., *ἢ* Mai. 6 *Μαμερτίνων* Mai., *μαρμερτίνων* cod. fortasse, nam fere evanuit 8 *τὴν σιωπὴν . . . ἔχειν* Bk., *ἡ σιωπὴ — ἔχει* cod. 13 *τῆς*] *ἐξ* v. Herw. recte fortasse, sed si mutatione opus est praetulerim ⟨*ἐκ*⟩ *τῆς*.

[Zonaras 8, 8, 7—9 (2, 132, 18 sqq. B. = 2, 196, 26 sqq. D.)]

χῶν ναυσὶν ὀλίγαις ὑπὸ Ἀππίου Κλαυδίου προπεμφθεὶς εἰς τὸ Ῥήγιον ἀφίκετο. διαπλεῦσαι δὲ οὐκ ἐθάρρησε, πολὺ πλεῖον τὸ τῶν Καρχηδονίων ὁρῶν ναυτικόν. ἀκατίῳ δ' ἐμβὰς προσέσχε τῇ Μεσσήνῃ καὶ διειλέχθη αὐτοῖς ὅσα ὁ καιρὸς ἐδίδου. ἀντειπόντων δὲ τῶν Καρχηδονίων, τότε μὲν μηδὲν πράξας ἀνεκομίσθη, μετὰ ταῦτα δὲ γνοὺς τοὺς Μαμερ- 8
τίνους ἐν στάσει ὄντας, (οὔτε γὰρ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπείκειν ἐβούλοντο καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐβαρύνοντο), ἔπλευσεν αὖθις, καὶ ἄλλα τε εἶπεν ἐπα- fr. 43, 5
γωγὰ καὶ ὡς ἐπ' ἐλευθερώσει τῆς πόλεως ἥκει, καὶ ἐπειδὰν κατασταῖεν τὰ πράγματα, ἀποπλεύσει· καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἢ ἀποχωρῆσαι ἐκέλευσεν ἤ, εἴ τι δίκαιον ἔχοιεν, τοῦτο εἰπεῖν. ὡς δ' οὔτε τῶν Μαμερ- 9 fr. 43, 6
τίνων τις ὑπὸ δέους ἐφθέγγετο, καὶ οἱ Καρχηδόνιοι βίᾳ τὴν πόλιν κατέχοντες οὐδὲν αὐτοῦ ἐφρόντιζον, "αὔταρκες" ἔφη "μαρτύριον παρ' ἀμφοτέρων ἡ σιωπή, τῶν μὲν ὅτι ἀδικοῦσιν, εἰ γάρ τι ὑγιὲς ἐφρόνουν, ἐδικαιολογήσαντο ἄν, τῶν δὲ ὅτι τῆς ἐλευθερίας ἐφίενται· ἐπαρρησιάσαντο γὰρ ἄν, εἰ τὰ τῶν Καρχηδονίων προῄρηντο." καὶ ἐπηγγέλλετο βοηθή-

6 *ὑπείκειν ἐβούλοντο* BA[c], *ὑπείκοντο* C 7 *τοὺς Καρχηδονίους*] *τοῖς Καρχηδονίοις* Dio? 8 *ἥκει* BC[c], *ἥκειν* A *κατασταῖεν* BA[c], *κατασταίη* C 9 *ἐκέλευσεν* A, *ἐκέλευεν* B[c], *ἢ — ἐκέλευε* om. C (add. in marg. m[1]) 14 *ὑγιὲς* BA[c], *ἀληθὲς* C (*ὑγιὲς* in marg. m[2]).

λίας ὃν καὶ διὰ τὴν αἴτησιν τῆς ἐπικουρίας ἣν ἐπεποίηντο. M. 113 (p. 179).

7 *ὅτι Γάιος Κλαύδιος τῶν τε τριήρων τινὰς ἀπέβαλε καὶ χαλεπῶς ἀπεσώθη· οὐ μέντοι παρὰ τοῦθ' ἧττον οὔτε ἐκεῖνος οὔτε οἱ ἐν τῷ ἄστει Ῥωμαῖοι ἀντελάβοντο τῆς θαλάσσης, ὅτι πρῶτον πειρασάμενοι αὐτῆς ἡττήθησαν, ὅπερ που φιλοῦσιν οἱ πρῶτόν τι ἐγχειρισάμενοι καὶ σφαλέντες ποιεῖν, πρὸς οἰωνοῦ τὸ πρόσθεν τιθέμενοι καὶ μηδ' αὖθίς ποτε κατορθώσειν νομίζοντες· ἀλλὰ καὶ προθυμότερον αὐτῆς διά τε τἆλλα καὶ διὰ φιλοτιμίαν, ἵνα μὴ καὶ ὑπὸ τῆς συμφορᾶς ἀποτετράφθαι δόξωσι, μετεποιήσαντο.* M. 114 (p. 180).

8 *ὅτι ὁ Ἄννων οὔτ' ἄλλως ἐν ἐλαφρῷ τὸν πόλεμον ποιούμενος, εἴ τε καὶ δέοι αὐτὸν γενέσθαι, τὴν γοῦν αἰτίαν τῆς διαλύσεως τῶν σπονδῶν ἐς ἐκεῖνον τρέψαι, μὴ κατάρχειν αὐτὸς νομισθείη, θέλων, ἀπέπεμψε αὐτῷ τὰς ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, πρός τε τὴν εἰρήνην προυκαλεῖτο, καὶ προσπαρῄνει οἱ μὴ πολυπραγμονεῖν τὴν θάλατταν.* M. 115 (ib.).

9 *ὅτι ἐπεὶ οὐδὲν ἐδέξατο, ἀπειλὴν ὑπέρφρονα καὶ νεμεσητὴν*

4 *ἀπεσώθη*] ita cod. 5 *τῷ* in versus fine si Mai. legit, iam evanuit *ἄστει* Bk., *ἄστυ* cod. *πειρασάμενοι* v. Herw., ... *μενοι* cod. 9 *πρόσθεν*] *πταισθὲν* Kuiper. (litt.), cf. 57, 1, 2 10 *μετεποιήσαντο* cod. ut coni. Bk., *μετεποίησαν* Mai. 12 *ἐν* scripsi coll. 39, 26, 1; 41, 9, 1; 58, 4, 1, Herod. 1, 118; 3, 154, *ἐπ'* cod. 14 *αὐτὸς* v. Herw., *αὐτῆς* cod. 15 *ἀπέπεμψε* Bk. (eclogarium corrigens?), *προσέπεμψε* cod. *αὐτῷ* cod., *τε αὐτῷ* Mai. *τὴν* inserui e cod. 16 *οἱ* addidi e cod. 18 *νεμεσητὴν* scripsi e cod., *νεμεσητικὴν* Mai.

[Zonaras 8, 8, 9—9, 1 (2, 133, 13 sqq. B. = 2, 197, 15 sqq. D.)]

σειν αὐτοῖς. θορύβου δὲ καὶ ἐπαίνου παρὰ τῶν Μαμερτίνων ἐπὶ τούτοις
γενομένου εὐθὺς ἀνέπλευσε πρὸς τὸ Ῥήγιον, καὶ μετ' ὀλίγον παντὶ τῷ
ναυτικῷ βιασάμενος τὸν διάπλουν, τὸ μέν τι ὑπὸ τοῦ πλήθους καὶ τῆς
τέχνης τῶν Καρχηδονίων, τὸ δὲ πλεῖστον διὰ τὴν τοῦ ῥοῦ χαλεπότητα
fr. 43, 7 καὶ χειμῶνα ἐξαίφνης γενόμενον, τινάς τε τῶν τριήρων ἀπέβαλε καὶ
ταῖς λοιπαῖς μόλις εἰς τὸ Ῥήγιον ἀπεσώθη.
9. Οὐ μέντοι τῆς θαλάσσης οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τὴν ἧτταν ἀπέσχοντο,
fr. 43, 8 11 ἀλλ' ὁ μὲν Κλαύδιος τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν, Ἄννων δὲ τὴν αἰτίαν τῆς
τῶν σπονδῶν διαλύσεως εἰς τοὺς Ῥωμαίους τρέψαι βουλόμενος καὶ τὰς
ἁλούσας τριήρεις τῷ Κλαυδίῳ ἔπεμψε καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπεδίδου
fr. 43, 9 καὶ πρὸς τὴν εἰρήνην προεκαλεῖτο αὐτόν. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἐδέξατο, ἠπεί-

1 *τῶν Μαμερτίνων* BA[c], *τινῶν* C 3 *τι* Pinder., *τοι* BCA[c] 5 *γενόμενον* CA, *γινόμενον* B[c].

ἠπείλησεν· ἔφη τε γὰρ μηδ' ἀπονίψασθαί ποτε τὰς χεῖρας | ἐν p. 147
*τῇ θαλάσσῃ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιτρέψειν, καὶ μετὰ ταύτης ἀπέβαλε
καὶ τὴν Μεσσήνην οὐ πολλῷ ὕστερον.* M. 116 (ib.).

ὅτι ὁ Κλαύδιος καταλαβὼν τοὺς Μαμερτίνους ἐν τῷ λιμένι 10
*συνεστραμμένους ἐκκλησίαν τε αὐτῶν ἐποίησε καὶ εἰπὼν ὅτι "οὐδὲν
δέομαι τῶν ὅπλων, ἀλλ' αὐτοῖς ὑμῖν διαγνῶναι πάντα ἐπιτρέπω,"
ἔπεισέ σφας μεταπέμψασθαι τὸν Ἄννωνα· μὴ βουληθέντος τε αὐτοῦ καταβῆναι πολὺς ἐνέκειτο κατατρέχων καὶ λέγων ὅτι, εἰ δή τι
καὶ τὸ βραχύτατον δικαίωμα εἶχεν, πάντως ἂν ἐς λόγους οἱ ἀφίκετο καὶ οὐκ ἂν βίᾳ τὴν πόλιν κατεῖχεν.* M. 117 (ib.).

Δίων ια' βιβλίῳ "σὺ μὲν καὶ τοῖς φίλοις τοῖς τι πλημμελήσασιν 32c
ἐπεξέρχῃ, ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς ἐχθροῖς συγγιγνώσκω." Bekk. Anecd. p. 171 29.

---

3 *οὐ πολλῷ ὕστερον* addidi e cod. 5 *εἰπὼν* Gros., *εἶπεν* cod. 7 *τε* restitui e cod., *δὲ* Mai. 9 *ἂν ἐς λόγους* edidi e cod., *ἀντελόγουν* Mai. (unde *ἂν ἐς ἀντιλογίαν* Bk.), *ἐς ἀντιλογίαν* enotavit e cod. v. Herw. errans omnino 10 *ἂν* cod. ut coni. Bk., *ἐν* Mai.

Fr. **43**, 32c ad Hannonis orationem pertinere putat v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 556, haud improbabiliter, quare huc transposui.

13 *ἐπεξέρχῃ* Stahl. *Rh. Mus.* 21, 311 coll. Thuc. 3, 38, 1; 5, 89; 6, 38, 2.

[Zonaras 8, 9, 1—4 (2, 134, 5 sqq. B. = 2, 197, 29 sqq. D.)]

λησε μηδ' ἀπονίψασθαί ποτε τὰς χεῖρας ἐν τῇ θαλάσσῃ τοὺς Ῥωμαίους
ἐᾶσαι. ὁ Κλαύδιος δὲ τὴν τοῦ πορθμοῦ φύσιν κατανοήσας ἐτήρησε τὸν 2
ῥοῦν καὶ τὸν ἄνεμον ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Σικελίαν ἅμα φέροντας,
καὶ οὕτω διέπλευσεν εἰς τὴν νῆσον, μηδενὸς ἐναντιωθέντος. εὑρὼν οὖν fr. 43, 10
ἐν τῷ λιμένι τοὺς Μαμερτίνους, (ὁ γὰρ Ἄννων προϋποπτεύσας αὐτοὺς
ἐν τῇ ἀκροπόλει καθῆστο φυλάσσων αὐτήν), ἐκκλησίαν συνήγαγε, καὶ
διαλεχθεὶς αὐτοῖς ἔπεισε μεταπέμψασθαι τὸν Ἄννωνα. ὁ δὲ καταβῆναι 3
οὐκ ἤθελε· φοβηθεὶς δὲ μὴ οἱ Μαμερτῖνοι ὡς ἀδικοῦντος αὐτοῦ νεωτερίσωσιν, ἦλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ πολλῶν ὑπ' ἀμφοῖν μάτην λεχ- cf. fr. 43, 32c
θέντων συνήρπασέ τις τῶν Ῥωμαίων αὐτὸν καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ δεσμωτήριον, συνεπαινούντων τῶν Μαμερτίνων.

καὶ ὁ μὲν οὕτως ὅλην ἀνάγκῃ τὴν Μεσσήνην ἐξέλιπεν, οἱ Καρχη- 4
δόνιοι δὲ ἐκόλασαν μὲν τὸν Ἄννωνα, κήρυκα δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἔπεμψαν
τήν τε Μεσσήνην ἐκλιπεῖν κελεύοντες καὶ ἐκ πάσης ἀπελθεῖν Σικελίας
ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ· καὶ στρατιὰν ἀπεστάλκασιν. ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο οἱ

---

1 *ποτε τὰς χεῖρας* CA, *τὰς χεῖρας ποτὲ* Bc 4 *οὕτω διέπλευσεν* BCc, *οὕτως ἔπλευσεν* A 6 *φυλάσσων* C, *φυλάττων* BAc.

11 ὅτι ὁ ὕπατος Κλαύδιος τοῖς στρατιώταις προσπαρήνεσε θαρσεῖν μηδὲ ἐπὶ τῇ τοῦ χιλιάρχου ἥττῃ καταπεπλῆχθαι, διδάσκων αὐτοὺς ὅτι τε αἱ νῖκαι τοῖς ἄμεινον παρεσκευασμένοις γίγνοιντο καὶ ὅτι ἡ σφετέρα ἀρετὴ πολὺ τῆς τῶν ἐναντίων τέχνης προέχουσα εἴη· ἑαυτοὺς μὲν γὰρ τὴν ἐπιστήμην τῶν ναυτικῶν δι᾽ ὀλίγου προσλήψεσθαι, τοῖς δὲ δὴ Καρχηδονίοις μηδέποτε τὴν ἀνδρείαν ἐκ τοῦ ἴσου σφίσιν ὑπάρξειν ἔφη· τὸ μὲν γὰρ κτητὸν διὰ βραχέος τοῖς τὸν νοῦν αὐτῷ προσέχουσι καὶ καθαιρετὸν μελέτῃ εἶναι, τὸ δὲ εἰ μὴ φύσει τῳ προσείη, οὐκ ἂν διδαχῇ πορισθῆναι. M. 118 (p. 181).

12 ὅτι θαρσήσαντες οἱ Λίβυες ⟨ὡς⟩ οὐ τῇ φύσει τοῦ χωρίου

1 τοῖς στρατιώταις Bk., eclogarium fortasse corrigens, τοὺς στρατιώτας cod. προσπαρήνεσε cod., προπαρήνεσε v. Herw. praeeunte Bekkero, frustra cf. supra § 8; 62, 8, 3 θαρσεῖν scripsi, θαρρεῖν cod. 3 τε cod., καὶ Mai. 7 κτητὸν cod., κτητόν ⟨τε⟩ Bk. 9 διδαχῇ Mai. (coni.), διδαχθῇ cod. cf. Thuc. 1, 121, 4 10 οἱ Mai., η cod. ⟨ὡς⟩ add. Bk.

[Zonaras 8, 9, 4—7 (2, 134, 22 sqq. B. = 2, 198, 20 sqq. D.)]

Ῥωμαῖοι, τούς τε μισθοφοροῦντας παρ᾽ αὐτοῖς ἐξ Ἰταλίας ἀπέκτειναν καὶ τῇ Μεσσήνῃ προσέβαλον, (συνῆν δὲ καὶ ὁ Ἱέρων αὐτοῖς), καὶ τὴν πόλιν ἐπολιόρκουν καὶ τὸν πορθμὸν ἐφύλασσον, ὡς μήτε στράτευμα μήτε σῖτος αὐτοῖς κομισθῇ. ὃ μαθὼν ὁ ὕπατος ἤδη πλησιάζων, ὡς εὗρε συχνοὺς αὐτῶν πολλαχῇ κατὰ πρόφασιν ἐμπορίας ἐλλιμενίζοντας, ἐξηπάτησε σφᾶς ὅπως διέλθῃ τὸν πορθμὸν ἀσφαλῶς, καὶ ἔλαθε νυκτὸς τῇ Σικελίᾳ προσορμισάμενος. καὶ προσπλεύσας οὐ πόρρω τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἱέρωνος αὐτίκα συνέμιξε, νομίζων φοβερώτατος αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἀθρόου φανήσεσθαι. ἀντεπεξελθόντων δ᾽ αὐτῶν τὸ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἱππικὸν ἠλαττώθη, τὸ δ᾽ ὁπλιτικὸν ὑπερέσχε. καὶ ὁ Ἱέρων τότε μὲν εἰς τὰ ὄρη, ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ὕστερον ἀπεχώρησεν.

6 Ὁ οὖν Κλαύδιος, ἀποχωρήσαντος τοῦ Ἱέρωνος καὶ τῶν Μαμερτίνων διὰ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἀναθαρσησάντων, ἐπῆλθε τοῖς Καρχηδονίοις μονωθεῖσιν ἤδη, καὶ τῷ σφῶν προσέβαλε χαρακώματι ὄντι οἷον ἐν χερρονήσῳ. ἐντεῦθεν μὲν γὰρ ἡ θάλασσα τοῦτο συνεῖχεν, ἐντεῦθεν δ᾽ ἕλη τινὰ δυσδιάβατα· ἐπὶ δὲ τὸν αὐχένα, δι᾽ οὗπερ μόνου εἰσῄεσαν στενο-
7 τάτου τυγχάνοντος, ἐπεποίητο διατείχισμα. βιαζόμενοι οὖν πρὸς ταῦτα
fr. 43, 12 οἱ Ῥωμαῖοι ἐταλαιπώρησαν καὶ βαλλόμενοι ἀνεχώρησαν. οἱ δὲ Λίβυες
θαρσήσαντες ἐπεξῆλθον, καὶ ὡς φεύγοντας ἐπιδιώκοντες ἔξω προεληλύ-

1 παρ᾽ om. C 5 πολλαχῇ BC^c, πανταχῇ A recte fortasse 6 ἀσφαλῶς A, ἀσφαλέστατα BC^c, an ⟨ὡς⟩ ἀσφαλέστατα? 10 τότε μὲν om. A 14 χερρονήσῳ CA, χερονήσῳ B^c 15 γὰρ BA^c, οὖν C 19 προεληλύθασι BC^c, προεληλύθεισαν A.

ἀλλὰ τῇ σφετέρᾳ ἀρετῇ κεκρατηκότες ἐπέξοδον ἐποιήσαντο· ὁ δὲ Κλαύδιος οὕτως αὐτοὺς δεδιέναι ἐποίησεν ὡς μηδ' ἔξω τοῦ στρατοπέδου παρακῦψαι. M. 119 (ib.).

συμβαίνει γὰρ ὡς [ἐπὶ] πλήθει τοῖς μὲν ἐκ λογισμοῦ τι δε- 13
διόσιν ὀρθοῦσθαι διὰ προφυλακὴν αὐτοῦ, τοῖς δ' ἀπρονοήτως θρασυνομένοις φθείρεσθαι δι' ἀφυλαξίαν. Max. Conf. Flor. f. 165^{v} (M. p. 539).

τὸ μὲν σωφρονοῦν καὶ κτᾶται τὰς νίκας καὶ γενομένας φυλάσ- 14
σει, τὸ δ' ἀσελγαῖνον οὔτε περιγίγνεταί τινος, κἂν ἄρα εὐτυχήσῃ ποτὲ ἔν τινι, ῥᾷστα αὐτὸ ἀπόλλυσι· κἂν μὲν διασώσῃ τι, χεῖρον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ παρὰ λόγον εὐπραγῆσαι γενόμενον, οὐχ ὅσον οὐκ ἐκείνου τι ὀνίναται, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ προσδιαφθείρεται. καὶ γάρ 15
πως πᾶν τὸ παρὰ λόγον θρασυνόμενον καὶ δεδιέναι ἀλόγως πέφυκεν· ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς τήν τε γνώμην τῇ προνοίᾳ βεβαίαν καὶ τὴν ἐλπίδα πιστὴν ἐκ τοῦ ἐχεγγύου αὐτῆς ἔχων, οὔτε καταπτήσσειν τινὰ οὔθ' ὑπερφρονεῖν ἐᾷ· ἡ δ' ἀλόγιστος ἐμπληξία πολλοὺς ἔν τε ταῖς εὐπραγίαις ἐξαίρει κἀν ταῖς συμφοραῖς ταπεινοῖ, οἷα μηδὲν ἕρμα ἔχουσα, ἀλλ' ἀεὶ τῷ συμπίπτοντι ἐξομοιουμένη. Max. Conf. Flor. f. 165^{v} (M. p. 539) et inde a καὶ γάρ πως (§ 15) M. 120 (p. 181).

1 ἐπέξοδον edidi quod cod. praebere videtur, cf. quoque Zon., τὴν ἔξοδον, quod dedit Mai., non fuit. 2 ἔξω τοῦ scripsi, ἐξ . τοῦ cod., ἐξ αὐτοῦ Mai., unde ἐξ αὐτοῦ ⟨τοῦ⟩ Bk. παρακῦψαι] statim sequitur καὶ γάρ πως κ. τ. λ. § 15.

Fr. 43, 13 (cui in marg. adscriptum est δίωνος τοῦ ῥωμαίου) hic collocat Mai. probabiliter. sequitur enim in florilegio fragm. 43, 14. 15 quod quo pertineat ex fragm. 120 Maiano patet. Cf. ad fr. 36, 11 et 13. — De Poenis sermo est.

3 [ἐπὶ] induxi. ὡς πλήθει Dio Platonem (veluti *Pol.* 3, 389 D.) secutus persaepe, cf. Ind., ὡς ἐπὶ πλήθει non item. possis quoque ὡς ἐπὶ πολὺ δεδιόσιν B, δεδιῶσιν A 10 αὐτὸ AB ut coni. Bk., αὐτὰ Mai. 12 αὐτῷ] nonne αὐτὸ? 13 πως cod. palimps. et flor. B, om. flor. A 15 οὔθ' Mai., οὐδ' palimps. et flor. AB ὑπερφρονεῖν palimps., ὑπερφρονέειν flor. AB 17 ταῖς (prius) om. flor. AB κἀν palimps. et flor. A, καὶ ἐν flor. B 18 ἕρμα Bk., ἔρυμα palimps. et flor. AB.

[Zonaras 8, 9, 7. 8 (2, 135, 21 sqq. B. = 2, 199, 15 sqq. D.)]

θασι τῶν στενῶν· κἀνταῦθα ἐπιστραφέντες οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοὺς ἐτρέψαντο καὶ πολλοὺς ἀπέκτειναν, ὥστε αὐτοὺς μηκέτι τοῦ στρατοπέδου προελθεῖν παρ' ὅσον ἦν ἐν Μεσσήνῃ ὁ Κλαύδιος.

ὁ δὲ βιάσασθαι τὴν πρόσοδον μὴ τολμῶν, πρὸς τὰς Συρακούσας 8
καὶ τὸν Ἱέρωνα ἐτράπετο, φυλακὴν ἐν τῇ Μεσσήνῃ καταλιπών. καὶ προσέβαλλέ τε αὐτὸς τῷ ἄστει κἀκεῖνοί ποτε ἐπεξῄεσαν· καὶ ὅτε μὲν

[Zonaras 8, 9, 8—10, 1 (2, 136, 5 sqq. B. = 2, 199, 22 sqq. D.)]

ἐκράτουν, ὅτε δ' ἐκρατοῦντο ἑκάτεροι. καί ποτε ἐν χωρίῳ στενῷ ὁ
ὕπατος γεγονὼς ἑάλω ἄν, εἰ μὴ πρὸ τοῦ περισχεθῆναι ἔπεμψε πρὸς τὸν
Ἱέρωνα, εἰς συμβάσεις δή τινας αὐτὸν προκαλούμενος. οὕτω γὰρ ἐλθόν-
τος τινὸς πρὸς ὃν ἔμελλε συμβήσεσθαι, διελέγετό τε αὐτῷ καὶ ὑπαπῄει,
9 μέχρις οὗ πρὸς τὸ ἀσφαλὲς ἀπεχώρησε. τῆς δὲ πόλεως ῥᾳδίως ἁλῶναι
μὴ δυναμένης, καὶ τῆς προσεδρείας ἀπόρου διὰ σπάνιν οὔσης σιτίων καὶ
διὰ νόσον τῆς στρατιᾶς, ἀπανέστη· καὶ οἱ Συρακούσιοι εἵποντο καὶ ἐς
λόγους τοῖς σκεδαννυμένοις ᾔεσαν, καὶ ἐσπείσαντο ἄν, εἰ καὶ ὁ Ἱέρων
συμβῆναι ἠθέλησεν. ὁ δὲ ὕπατος φρουρὰν ἐν τῇ Μεσσήνῃ καταλιπὼν
ἀπέπλευσεν εἰς τὸ Ῥήγιον.

a. u. 491 (263) 10 Οἱ Ῥωμαῖοι δέ, ἐπεὶ τὰ Τυρσηνικὰ καθειστήκει καὶ τὰ ἐν τῇ
cf. fr. 43, 29c Ἰταλίᾳ ἀκριβῶς εἰρήνουν, τὰ δὲ τῶν Καρχηδονίων ἐπὶ πλέον συνίστατο,
ἄμφω τοὺς ὑπάτους ἐς τὴν Σικελίαν ἐκστρατεῦσαι ἐκέλευσαν. περαιω-
θέντες οὖν ὅ τε Μάξιμος Οὐαλλέριος καὶ Ὀτακίλιος Κράσσος, καὶ διὰ
τῆς νήσου ὁμοῦ τε καὶ διχῇ πορευόμενοι, πολλοὺς ὁμολογίᾳ παρεστή-
11 σαντο. ὡς δὲ τὰ πλείω ᾠκείωντο, πρὸς τὰς Συρακούσας ὥρμησαν. καὶ
ὁ Ἱέρων φοβηθεὶς διεκηρυκεύσατο σφίσι, τάς πόλεις τε ἃς ἀφῄρητο
ἀποδιδοὺς καὶ χρήματα ὑπισχνούμενος καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐλευθερῶν.
καὶ ἔτυχεν ἐπὶ τούτοις σπονδῶν· οἱ γὰρ ὕπατοι ῥᾷον μετ' αὐτοῦ κατα-
12 στρέψασθαι τοὺς Καρχηδονίους ἐνόμισαν. συμβάντες δ' αὐτῷ πρὸς τὰς
λοιπὰς πόλεις ὑπὸ Καρχηδονίων φρουρουμένας ἐτράποντο. καὶ τῶν μὲν
ἄλλων ἀπεκρούσθησαν, Ἔγεσταν δ' ἑκουσίαν ἔλαβον. διὰ γὰρ τὴν πρὸς
Ῥωμαίους οἰκείωσιν οἱ ἐν αὐτῇ, ἀπὸ τοῦ Αἰνείου λέγοντες γεγονέναι,
προσεχώρησαν αὐτοῖς, τοὺς Καρχηδονίους φονεύσαντες.

10. Καὶ οἱ μὲν ὕπατοι διὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὸ Ῥήγιον ἀπῆραν,
Καρχηδόνιοι δὲ εἰς Σαρδὼ τὸ πλεῖον ἐκόμισαν τοῦ στρατοῦ, ἵν' ἐκεῖθεν
τῇ Ῥώμῃ ἐπίθωνται, καὶ ἢ τέλεον οὕτω τῆς Σικελίας ἐκστήσωσιν ἢ
διαπεραιωθέντας ἀσθενεστέρους ποιήσωσιν. ἀλλ' οὔτε τούτου οὔτε μὴν
ἐκείνου ἐπέτυχον· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι τήν τε οἰκείαν ἐφύλαττον, καὶ ἀξιό-
a. u. 492 (262) μαχον εἰς Σικελίαν δύναμιν ἔπεμψαν μετὰ Ποστουμίου Ἀλβίνου καὶ μετὰ

---

3 *προκαλούμενος* BC, *προσκαλούμενος* A^c 6 *προσεδρείας* BC^c, *προσεδρίας* A 12 *συνίστατο* BC^c, *συνίσταντο* Melber. (ex A?) 14 *Ὀτακίλιος* Pinder., *ὀτακίλιος* BCA^c *Κράσσος* Wolf., *κράσος* BCA^c 22 *Ἔγεσταν*] *Segesta* Graecis (excepto Ptolemaeo 3, 4, 7; 8, 9, 4 (*Σεγέστα*) et 3, 4, 3 et 6 (*Σεγεσταvοί*) Latinos fontes secuto) est *Ἔγεστα*, librariorum ut videtur culpa hic illic in *Αἴγεστα* corruptum, cf. Kramer. ad Strab. 6, 2, 4 p. 254 30 *μετὰ Ποστουμίου Ἀλβίνου καὶ μετὰ Αἰμιλίου Κυΐντου*] *L. Postumius L. f. L. n. Megellus Q. Mamilius Q. f. M. n. Vitulus* Fast. Cap. (*Megello Vitulo* chron. *a.* 354), *L. Postumius Q. Mamilius* Cassiod., sed *Albino et Vitulo* Hydat. (*Ἀλβίνου καὶ Βιτούλου Chron. Pasch.*). *Λεύκιος Ποστούμιος* et *Κόιντος Αἰμι-*

[Zonaras 8, 10, 1—5 (2, 137, 17 sqq. B. = 2, 201, 1 sqq. D.)]

Αἰμιλίου Κυΐντου. ἐλθόντες δὲ εἰς Σικελίαν οἱ ὕπατοι ἐπ' Ἀκράγαντα 2
ὥρμησαν, κἀνταῦθα Ἀννίβαν τὸν Γίσγωνος ἐπολιόρκουν. ὃ οἱ ἐν Καρχηδόνι πυθόμενοι Ἄννωνα αὐτῷ σὺν πολλῇ χειρὶ συμμαχήσοντα ἔπεμψαν. ὁ δὲ ἐς Ἡράκλειαν ἐλθὼν οὐ πόρρω οὖσαν Ἀκράγαντος ἐπολέμει. καὶ μάχαι πλείους, οὐ μεγάλαι δ' ἐγίνοντο· καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὁ Ἄννων τοὺς ὑπάτους προυκαλεῖτο εἰς πόλεμον, εἶθ' ὕστερον ἐκεῖνον οἱ Ῥωμαῖοι
προυκέκληντο. ἕως μὲν γὰρ ἄφθονον εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τροφήν, οὐκ 3
ἐτόλμων μάχεσθαι, τῷ πλήθει ἐλαττούμενοι, λιμῷ δὲ τὴν πόλιν αἱρήσειν ἤλπιζον· ἐπεὶ δὲ σίτου ἐσπάνιζον, αὐτοὶ μὲν ἀποκινδυνεύειν προεθυμοῦντο, ὁ δὲ Ἄννων ὤκνει, ὑποπτεύσας διὰ τὴν προθυμίαν ἐνεδρευθήσεσθαι. διὸ οἵ τε ἄλλοι τὰ τῶν Ῥωμαίων θεραπεύειν ἠξίουν ὡς ἀκμητὶ νενικηκότων, καὶ ὁ Ἱέρων, ἀπροθύμως αὐτοῖς συναιρόμενος πρότερον, τότε σῖτον αὐτοῖς ἔπεμψεν, ὥστε καὶ τοὺς ὑπάτους ἀναθαρσῆσαι.
Ἄννων δὲ ἐπεχείρησε μάχην συνάψαι, ἐλπίσας καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐκ 4
τοῦ τείχους κατὰ νώτου τοῖς Ῥωμαίοις προσπεσεῖσθαι. ὃ μαθόντες οἱ ὕπατοι ἡσύχαζον, ὥστε τὸν Ἄννωνα καταφρονήσαντα τῷ ταφρεύματι προσελθεῖν. ἔπεμψαν δέ τινας κατόπιν αὐτοῦ ἐνεδρεύσοντας. ἐκείνου δὲ πρὸς ἑσπέραν ἀδεῶς καὶ καταφρονητικῶς ἐπανάγοντος, ἔκ τε τῆς ἐνέδρας καὶ ἐκ τοῦ χαρακώματος αὐτῷ οἱ Ῥωμαῖοι προσέμιξαν, καὶ φόνον πολὺν καὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων εἰργάσαντο. ὁ δ' Ἀννίβας ἐν τούτῳ ταῖς σκηναῖς τῶν Ῥωμαίων ἐπελθὼν ἐξεκρούσθη ὑπὸ τῶν φυλαττόντων
αὐτάς. ὁ δ' Ἄννων εἰς τὴν Ἡράκλειαν κατέφυγε, τὸ στρατόπεδον ἐκ- 5
λιπών. καὶ ὁ Ἀννίβας νυκτὸς ἐκδρᾶναι τοῦ Ἀκράγαντος βουλευσάμενος αὐτὸς μὲν ἔλαθεν, οἱ δ' ἄλλοι γνωσθέντες οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, συχνοὶ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Ἀκραγαντίνων ἐκτάνθησαν. οὐ μέντοι συγγνώ-

---

λιος Pol. 1, 17, 6. — *Αἰμίλιος* apud Polybium et Zonaram (Dionem certe) librariorum errore natum videtur. Cf. ad 8, 7, 4.

1 *Ἀκράγαντα*] *ὁ Ἀκράγας* Zonarae (Dioni) cf. § 5 ut plerisque, *ἡ Ἀκράγας* non tantum Pind. *Ol.* 3, 2, *Pyth.* 6, 6, saepius (cf. Arist. in *Schol.* Pind. *Ol.* 2, 6) sed Strabo quoque 6, 2, 5 p. 272 et Diod. 22, 10, 1; 23, 1, 2 2 *Γίσγωνος* BA[c], *Γίσκωνος* C (sed per *γ* 9, 8, 8). *Γίσκων* etiam Plut. *Fab.* 15 (quater), sed *Γέσκων* Pol. 1, 66—80 (at *Γίσκων* 36, 3, 8), Diod. 13, 43, 5; 16, 81, 3; 24, 13, App. *Iber.* 16. 24, *Lib.* 9. 10, Polyaen. 5, 11 (sexies). *Gisgo* Livius semper et Iustinus 19, 2, 1; 22, 3, 6. 9; 22, 7, 10 3 *συμμαχήσοντα* CA, *συμμαχήσαντα* B[c] 4 *οὖσαν* B[c], *οὔσης* A *καὶ* CA[c], *οὐ* B 8 *ἐτόλμων* CA, *ἐτόλμουν* B[c] *μάχεσθαι* A, *μαχέσασθαι* BC[c] *ἐλαττούμενοι* CA, *ἐλαττονούμενοι* B(?)[c] 9 *ἤλπιζον* CA[c], *ἔμελλον* B 10 *δὲ Ἄννων* BC[c], *Ἄννων δὲ* A 11 *τὰ* om. A 12 *ἀκμητὶ* BCA, *ἀκμή* c, *ἀκμὴν* Wolf., quod fortasse praeferendum 15 *προσπεσεῖσθαι* BC[c], *προσπεσεῖν* A 16 *τὸν* om. A *καταφρονήσαντα* BC[c], *καταφρονήσαντας* A 19 *ἐκ* BC, om. A[c] 25 *καὶ* om. C, sed inter lineas add. a. m[1](?).

[Zonaras 8, 10, 9—11, 2 (2, 139, 3 sqq. B. = 2, 202, 3 sqq. D.)]
μης ἔτυχον οἱ Ἀκραγαντῖνοι, ἀλλὰ καὶ τὰ χρήματα σφῶν διηρπάσθησαν
καὶ αὐτοὶ ἐπράθησαν ἅπαντες.
a. u. 493 (261) 6 Καὶ οἱ μὲν ὕπατοι πρὸς τὴν Μεσσήνην διὰ τὸν χειμῶνα ἀνεχώρησαν.
ὠργίζοντο δ' οἱ Καρχηδόνιοι κατὰ Ἄννωνος, καὶ Ἀμίλκαν ἀντ' αὐτοῦ
τὸν Βαρχίδην ἀπέστειλαν, ἄνδρα τῶν ὁμοφύλων πλὴν τοῦ Ἀννίβου τοῦ
υἱέος ἐν στρατηγίᾳ κρείττονα. καὶ αὐτὸς μὲν τὴν Σικελίαν ἐφύλαττεν,
Ἀννίβαν δὲ ναυαρχοῦντα ἐς Ἰταλίαν ἔπεμψε τὰ παράλια αὐτῆς κακουρ-
γήσοντα, ἵνα τοὺς ὑπάτους πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπάσηται. ἀλλ' οὐκ ἔτυχε
τοῦ σκοποῦ· καταστήσαντες γὰρ ἐκεῖνοι φρουρὰς ἑκασταχόθι τῆς παρα-
7 λίας, εἰς Σικελίαν ἦλθον. οὐδὲν δὲ μνήμης ἔπραξαν ἄξιον. ὁ δὲ Ἀμίλκας
τοὺς Γαλάτας τοὺς μισθοφόρους, ὅτι μὴ ἐντελῆ δέδωκεν αὐτοῖς τὸν
μισθὸν ἀγανακτήσαντας, φοβηθεὶς μὴ προσχωρήσωσι τοῖς Ῥωμαίοις διέ-
φθειρε, πέμψας αὐτοὺς εἴς τινα τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους πόλιν παραληψομέ-
νους αὐτὴν ὡς τάχα προδιδομένην καὶ διαρπάσαι αὐτὴν ἐπιτρέψας, στεί-
λας δὲ πρὸς τοὺς ὑπάτους ψευδαυτομόλους τὴν τῶν Γαλατῶν προμη-
νύοντας ἔλευσιν· ὅθεν οἱ Γαλάται μὲν πάντες ἐνεδρευθέντες ἐφθάρησαν,
πολλοὶ δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπέθανον.
a. u. 494 (260) 8 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ὑπάτων οἴκαδε ὁ Ἀμίλκας καὶ τὴν Ἰταλίαν
ἐπόρθει προσπλέων καὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ πόλεις τινὰς ὑπηγάγετο. πυθό-
μενοι δὲ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι ναυτικὸν συνεστήσαντο, καὶ Γάιον αὐτῷ
Δουίλιον τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων ἐπέστησαν, τὸν δὲ τούτου συνάρχοντα
Κορνήλιον Γάιον εἰς Σικελίαν ἔπεμψαν. ὃς τοῦ κατὰ γῆν πολέμου ὃν
ἐκεκλήρωτο ἀμελήσας ταῖς προσούσαις αὐτῷ ναυσὶν ἐς Λιπάραν ἔπλευσεν
ὡς προδιδομένην αὐτῷ· τοῦτο δ' ἐκ δόλου τῶν Καρχηδονίων ἐγένετο.
9 ὡς οὖν ἐς τὴν Λιπάραν καθωρμίσατο, Βόδης αὐτὸν ὁ τοῦ Ἀννίβου περι-
εστοίχισεν ὑποστράτηγος. παρασκευαζομένου δὲ τοῦ Γαΐου πρὸς ἄμυναν,

---

4 *Ἀμίλκαν*] *Ἀμίλκας* Graeci omnes Appiano excepto qui *Ἀμίλχαρ Ἀμίλχαρος Hann.* 2, *Lib.* 24. 30. 68. 70, *Iber.* 4. 24 (*Ἀμίλχας Sic.* 2, 3 in exc. Urs.) 5 *Ἀννίβου* CA, *ἀννίβα* B^c, cf. ad 9, 9, 6 *Βαρχίδην*] ita quoque 8; 17, 10 et 21, 2. Ceteroquin *Βάρκας Barca* (*Barcha* Coelius Antipater *fr.* 4 Pet.) Graecis et Latinis scriptoribus (sed *Βάλκας* Porph. *de abstin.* 2, 57, *Boccar* Amp. 36). Cf. *Barcina factio* Liv. 21, 2, 4; 23, 12, 6, *familia* 23, 13, 6, *Barcini* 21, 3, 2. Ceterum Hamilcarem in Hannonis locum hoc anno in Siciliam missum errore cum Barca confudit Zonaras (an etiam Dio?), cf. Cic. *off.* 3, 26
10 *Ἀμίλκας*] *Hanno* secundum Front. *Strat.* 3, 16, 3 (cf. Diod. 23, 8, 3)
12 *ἀγανακτήσαντας* BA^c, *ἀγανακτήσας* C 15 *τὴν* om. A 21 *Δουίλιον*] de huius nominis forma cf. C. I. L. 1 p. 39 adn. *ἕτερον* BC^c, *ἕνα* A
22 *Γάιον* et p. 153, 1 *Γαΐου*] debebat *Γναῖον* et *Γναίου*. Dionem hunc errorem commisisse non crediderim 24 *ἐκ δόλου* CA^c, *ἐκ δήλου* B 25 *Βόδης*] *Βοώδης* Pol. 1, 21, 6 *περιεστοίχισε*] medium semper usurpat Dio.

ὅτι Ῥωμαῖοι καὶ Καρχηδόνιοι πρὸς ναυμαχίαν ἐλθόντες τῷ 16
μὲν ἀριθμῷ τῶν νεῶν καὶ ταῖς προθυμίαις ἀντίρροποι ἦσαν, ὕστε-
ρον δὲ πρῶτόν τ' ἐς ναυμαχίαν ἀπ' ἀντιπάλου παρασκευῆς καθι-
στάμενοι, καὶ ἐλπίζοντες καὶ τὸν πάντα πόλεμον ὑπ' αὐτῆς κρι-
θήσεσθαι, τό τε ἆθλον τὴν Σικελίαν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔχοντες,
καὶ περὶ δουλείας καὶ περὶ ἀρχῆς, τῆς μὲν μὴ πειραθῆναι νικη|θέν- p. 148
τες τὴν δὲ προσκτήσασθαι κρατήσαντες, ἀγωνιζόμενοι. προέφερον 17
δὲ οἱ μὲν τῇ ἐμπειρίᾳ τῶν τριηριτῶν ἅτε ἀπὸ παλαιοῦ ναυκρα-

1 *ναυμαχίαν*] *πόλεμον* Bk. (quem secuti Dind. et Melber.), ut videtur propter sequens *ὕστερον δὲ πρῶτον τ' ἐς ναυμαχίαν ἀπ' ἀντιπάλου παρασκευῆς καθιστάμενοι* oblitus a. 594/260 demum classem Romanos aedificasse. mihi *ὕστερον δὲ* corruptum videtur, vide infra *ἐλθόντες*] *συνελθόντες* v. Herw. 2 *ἀριθμῷ* Mai., iam evanuit, sed *. ρ . θ . μ .* dispicere mihi visus sum *νεῶν* Bk., *νηῶν* cod. *ὕστερον δὲ* Mai. nec v. Herw. se aliud quid legisse adnotavit neque ego in re praesenti. nunc autem addubito an ita in codice scriptum sit. conicio *ἑκάτεροι* vel, quod a lectione tradita minus recedit, *ἑκατέρωθεν* atque ita distinguo: . . . . *ἀντίρροποι ἦσαν, ἑκάτεροι πρῶτόν τ' — ἀγωνιζόμενοι. προέφερον δὲ οἱ μὲν κ. τ. λ.* Priores: . . . *ἀντίρροποι ἦσαν· ὕστερον δὲ πρῶτόν τ' — ἀγωνιζόμενοι, προέφερον [δὲ] οἱ μὲν* 3 *ἀπ'* et 4 *κριθήσεσθαι* vix dispiciuntur 6 *δουλείας* Mai. (coni.), *δούλων* cod. *πειραθῆναι*] *πειρα* iam evanidum *νικηθέντες* Mai. (coni.), *νικη|τες* cod.

[Zonaras 8, 10, 9—11, 2 (2, 140, 9 sqq. B. = 2, 203, 7 sqq. D.)]

δείσας ἐκεῖνος τὴν ἀπόνοιαν αὐτῶν προεκαλέσατο αὐτοὺς εἰς σπονδάς· καὶ πείσας ἀνεβίβασεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τριήρη τόν τε ὕπατον καὶ τοὺς χιλιάρχους ὡς τῷ ναυάρχῳ ἐντευξομένους. καὶ τούτους μὲν ἐς Καρχηδόνα ἀπέπεμψαν, τοὺς δὲ λοιποὺς οὐδὲ ἀραμένους τὰ ὅπλα εἷλον.

11. Εἶτα Ἀννίβας μὲν τὴν Ἰταλίαν ἐπόρθει, Ἀμίλκας δὲ εἰς Ἔγεσταν ἐστράτευσεν, ἐν ᾗ τὸ πλεῖστον τοῦ πεζοῦ τοῖς Ῥωμαίοις ἦν· οἷς ἐπικουρῆσαι Γάϊον Καικίλιον χιλίαρχον ἐθελήσαντα λοχήσας πολλοὺς ἐφόνευσε τῶν αὐτοῦ. ταῦτα δὲ μαθόντες οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ τὸν μὲν ἀστυνόμον εὐθὺς ἐξέπεμψαν καὶ τὸν Δουίλιον ἐπέσπευσαν· ὁ δὲ ἐς τὴν Σι- 2
κελίαν ἐλθών, καὶ καταμαθὼν τὰς ναῦς τῶν Καρχηδονίων τῇ μὲν παχύτητι καὶ τῷ μεγέθει τῶν σφῶν ἐλαττουμένας, τῷ τάχει δὲ τῆς εἰρεσίας καὶ τῇ ποικιλίᾳ τοῦ πλοῦ προεχούσας, μηχανὰς ἐπὶ τῶν τριήρων ἀγκύρας τε καὶ χεῖρας περικόντους σιδηρᾶς καὶ ἄλλα τοι-

1 *αὐτοὺς* BA[c], *αὐτὸν* C quod fortasse praeferendum 10 *τὰς* BC[c], *τάς γε* A 11 *παχύτητι* B[c], cf. Dio 39, 41, 1, *ταχύτητι* CA 13 *χεῖρας περικόντους σιδηρᾶς*] cf. Pol. 1, 22. An Polybii *στῦλοι στρογγύλοι* Zonarae (Dioni) = *κόντοι*?

τοῦντες, οἱ δὲ τῇ τε ῥώμῃ τῶν ἐπιβατῶν καὶ ταῖς τόλμαις· ὅσῳ γὰρ ἀπειρότεροι τῶν ναυτικῶν ἦσαν, τόσῳ καὶ προπετέστερον καὶ θρασύτερον ἐμάχοντο. τὸ μὲν γὰρ ἐν πείρᾳ σφίσιν ὂν ἀκριβῶς πάντες ὡς εἰπεῖν ἐκλογίζονται, καὶ ὀκνοῦσιν ἄν γε καὶ ταύτῃ σφᾶς ἡ γνώμη φέρῃ, τὸ δὲ ἀπείρατον ἀλογίστως τε θαρσοῦσι καὶ ἐς χεῖρας ἐξ ἀπροβουλίας ἄγονται. M. 121 (p. 181).

18 *ὅτι ἡττηθέντων Καρχηδονίων κατὰ τὴν ναυμαχίαν ὑπὸ Ῥωμαίων ὀλίγου καὶ τὸν Ἀννίβαν ἀπέκτειναν (πᾶσί τε γὰρ ὡς εἰπεῖν τοῖς στρατεύματά ποι πέμπουσι πρόσεστι φύσει τῶν μὲν πλεονεξιῶν προσποιεῖσθαι, τὰς δὲ ἐλαττώσεις ἐς τοὺς στρατηγήσαντας ἀνωθεῖν, καὶ οἱ Καρχηδόνιοι προχειρότατα τοὺς πταίσαντάς τι ἐκόλαζον), εἰ μὴ φοβηθεὶς εὐθὺς μετὰ τὴν ἧτταν ἐπερωτῶν αὐτούς, ὡς καὶ ἀκεραίων ἔτι τῶν πραγμάτων ὄντων, πότερον ναυμαχῆσαί οἱ κελεύουσιν ἢ μή, συνεπαινεσάντων αὐτῶν ὥσπερ που καὶ προσεδόκα, ἅτε καὶ τοσοῦτον τῷ ναυτικῷ προέχειν ἐπαιρομένων, ὑπεῖπε*

3 *ἐν πείρᾳ σφίσιν ὂν* restitui e cod., *ἔμπειρόν σφισιν* Mai. 5 *ἀπείρατον* Bk., *ἀπειρότατον* cod. clare cf. fr. 12, 2 8 *τε* praebet cod. ut coni. Bk. 9 *ποι* add. inter lineas a. m[1] 10 *ἐς* restitui e cod., cf. Thuc. 8, 93, 2, *ἐπὶ* Mai. 14 *κελεύουσιν* Mai., *κελευσιν* cod. *προσεδόκα ἅτε* Kuiper. (litt.), *προσεδοκάτο* (sic) cod., *προσεδόκα* Bk. 15 *τοσοῦτον*] ⟨*τῷ*⟩ *τοσοῦτον* v. Herw. frustra, cf. Thuc. 1, 25, 4 *ὑπεῖπε*] *ἐπεῖπε* v. Herw., at cf. ad 38, 3, 3.

[Zonaras 8, 11, 2—4 (2, 141, 2 sqq. B. = 2, 203, 24 sqq. D.)]

αὐτὰ κατεσκεύασεν, ὅπως ταῖς πολεμίαις ναυσὶν ἐπιρριπτοῦντες αὐτὰ συνάπτοιντο σφίσι, καὶ μεταβαίνοντες εἰς αὐτὰς εἰς χεῖρας ἴοιεν τοῖς
3 Καρχηδονίοις καὶ ὡς ἐν πεζῇ μάχῃ τούτοις συρρήγνυνται. συμμίξαντες οὖν οἱ Καρχηδόνιοι ταῖς τῶν Ῥωμαίων ναυσὶ περιέπλεον σφᾶς, συντόνῳ χρώμενοι εἰρεσίᾳ, καὶ ἐκ τοῦ αἰφνιδίου προσέβαλλον. χρόνον μὲν οὖν τινα ἰσοπαλὴς ἡ ναυμαχία ἐγίνετο, εἶθ' οἱ Ῥωμαῖοι ἐπικρατέστεροι γεγονότες πολλοὺς μὲν κατέδυσαν, συνέσχον δὲ καὶ πολλούς. ὁ δ' Ἀννίβας ἐπὶ ἑπτήρους ναυμαχῶν, συσχεθείσης τῆς αὐτοῦ νηὸς τριήρει τινί, φοβηθεὶς μὴ ἁλῷ, τὴν ἑπτήρη τε ἐγκατέλιπε καὶ μεταβὰς εἰς ἑτέραν διέφυγε.

4 τῆς μὲν οὖν ναυμαχίας τοῦτο τέλος ἐγένετο καὶ λάφυρα πολλὰ
fr. 43. 18 ἐλήφθη· τὸν δ' Ἀννίβαν οἱ Καρχηδόνιοι διὰ τὴν ἧτταν ἀπέκτειναν ἄν, εἰ μὴ εὐθὺς ἐπηρώτησε σφᾶς, ὡς ἀκεραίων ἔτι τῶν πραγμάτων ὄντων, εἰ ναυμαχῆσαι κελεύουσιν ἢ μή. συνθεμένων γὰρ αὐτῶν ναυμαχῆσαι, ὡς τῷ ναυτικῷ προέχειν ἐπαιρομένων, ὑπεῖπεν ὅτι "οὐδὲν ἄρα ἠδίκηκα

2 *εἰς αὐτὰς* BA[c], *αὐτὰς* C 10 *τοῦτο τέλος*] ita scripsisse videtur Zonaras, cf. 7, 9, 1 (ubi ⟨*τὸ*⟩ vix inserendum), 9, 31, 8 13 *κελευούσιν — ναυμαχῆσαι* om. B.

διὰ τῶν αὐτῶν ἀγγέλων ὅτι “οὐδὲν ἄρα ἠδίκηκα ὅτι τὰ αὐτὰ ὑμῖν ἐλπίσας συνέβαλον· τῆς γὰρ γνώμης, ἀλλ' οὐ τῆς τύχης ἦν κύριος.” M. 122 (p. 182).

---

1 *ἠδίκηκα* edidi e cod., *ἠδίκησα* Mai. 2 *συνέβαλον* Gros., *συνέβαλλον* cod.

[Zonaras 8, 11, 4—8 (2, 141, 18 sqq. B. = 2, 204, 14 sqq. D.)]
ὅτι τὰ αὐτὰ ὑμῖν ἐλπίσας συνέβαλον· τῆς γὰρ γνώμης, ἀλλ' οὐ τῆς
τύχης ἐτύγχανον κύριος.”
καὶ ὁ μὲν ἐσώθη, τὴν δὲ ἡγεμονίαν ἀφῃρέθη· Δουίλιος δὲ τὸν πεζὸν 5
προσλαβὼν τούς τε Ἐγεσταίους ἐρρύσατο, μηδ' εἰς χεῖρας αὐτῷ τοῦ
Ἀμίλκου ἐλθεῖν ὑπομείναντος, καὶ τὰ φίλια τὰ ἄλλα ἐβεβαιώσατο, καὶ
εἰς τὴν Ῥώμην τοῦ θέρους παρελθόντος ἀνεκομίσθη. ἀπάραντος δ' αὐ-
τοῦ ὁ Ἀμίλκας τό τε Δρέπανον κεκλημένον, (ἔστι δὲ λιμὴν ἐπίκαιρος),
ἐκρατύνατο καὶ ἐς αὐτὸν τὰ πλείστου κατέθετο ἄξια, καὶ τοὺς Ἐρυκί- 6
νους ἅπαντας μετανέστησε, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν κατέσκαψεν, ἵνα μὴ
οἱ Ῥωμαῖοι καρτερὰν αὐτὴν οὖσαν καταλαβόντες ὁρμητήριον τοῦ πολέμου
ποιήσωνται, καὶ πόλεις εἷλε τὰς μὲν βίᾳ, τὰς δὲ προδοσίᾳ· καὶ εἰ μὴ a. u. 495 (259)
Γάιος Φλῶρος αὐτὸν ἐπέσχεν ἐκεῖ χειμάσας, τὴν Σικελίαν ἂν κατεστρέ-
ψατο ἅπασαν.
Λούκιος δὲ Σκιπίων ὁ συνάρχων αὐτοῦ ἐπὶ Σαρδὼ καὶ ἐπὶ Κύρνον 7
ἐστράτευσε, (κεῖνται δὲ ἐν τῷ Τυρσηνικῷ πελάγει ὀλίγον ἀλλήλων ἀπέ-
χουσαι, ὡς μίαν αὐτὰς πόρρωθεν εἶναι δοκεῖν), καὶ προτέρᾳ τῇ Κύρνῳ
προσβαλὼν τὴν μὲν Οὐαλλερίαν τὴν κρατίστην αὐτῆς πόλιν βίᾳ εἷλεν,
ἀπόνως δὲ τὰ λοιπὰ ἐχειρώσατο. ἐς δὲ τὴν Σαρδὼ πλέων κατεῖδέ τι
ναυτικὸν Καρχηδόνιον, καὶ ἐπ' αὐτὸ ἐτράπετο. καὶ οἱ μὲν ἔφυγον πρὶν
ἢ συμμῖξαι, αὐτὸς δ' ἐπὶ πόλιν Ὀλβίαν ἦλθεν· ἔνθα τῶν Καρχηδονίων
μετὰ τῶν νεῶν ἐπιφανέντων φοβηθείς, οὐ γὰρ εἶχε τὸ πεζὸν ἀξιόμαχον,
ἐπ' οἴκου ἀπῆρεν.
Ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ ἄλλοι τε τῶν ἁλόντων καὶ ἐν τῷ ἄστει 8
δουλευόντων, καὶ οἱ Σαυνῖται, (συχνοὶ γὰρ πρὸς τὴν τοῦ ναυτικοῦ παρα-
σκευὴν ἀφίκοντο), συνέθεντο τῇ Ῥώμῃ ἐπιβουλεῦσαι. μαθὼν δὲ τοῦτο

---

3 *τὸν* restitui ex BCA^c, *τὸ* editores perperam, cf. Dio 39, 2, 2; 50, 12, 1 et 13, 2, Herod. 3, 25; 7, 84 4 *προσλαβὼν* Wolf., *προλαβὼν* BCA^c *τοὺς* BC^c, *τοῦ* A *Ἐγεσταίους* BC^c, *ἀγεσταίους* A, cf. ad 8, 9, 12 6 *παρελθόντος* BC^c, *προελθόντος* A 7 *ὁ Ἀμίλκας* om. B 8 *ἐκρατύνατο* BC^c, *ἐκρατύνετο* A *αὐτὸν*] *αὐτὸ* Kuiper. (litt.) 11 *ποιήσωνται* BC^c, *ποιήσονται* A 14 *αὐτοῦ* A^c. *αὐτῷ* BC 15 *ὀλίγον ἀλλήλων* BC^c, *ἀλλήλων ὀλίγον* A 17 *Οὐαλλερίαν*] Dio procul dubio *Ἀλερίαν*, cf. C. I. L. 1, 32 p. 18, Flor. 1, 18 [2, 2,] 16 19 *ἐπ' αὐτὸ* BC^c, *ἐπ' αὐτῇ* A 20 *αὐτὸς* BC^c, *αὐτὸ* A 21 *νεῶν*] *νησιωτῶν* Niebuhr. *R. G.* 3, 681, 1060 *τὸ* om. B, ceterum cf. ad vs. 2.

[Zonaras 8, 11, 8—12, 2 (2, 143, 4 sqq. B. = 2, 205, 15 sqq. D.)]

Ἔριος Ποτίλιος ὁ τῆς βοηθείας ἄρχων προσεποιήσατο συμφρονεῖν αὐτοῖς,
9 ἵνα ἀκριβώσῃ πᾶν τὸ δεδογμένον αὐτοῖς, καὶ ἐπεὶ μὴ οἷός τ' ἦν κατα-
μηνῦσαι τὸ βούλευμα, (πάντες γὰρ περὶ αὐτὸν ἦσαν οἱ Σαυνῖται), ἔπει-
σεν αὐτοὺς βουλῆς ἀγομένης εἰς τὴν ἀγορὰν ἀθροισθῆναι καὶ καταβοῆσαι
αὐτοῦ ὡς περὶ τὸν σῖτον ἀδικουμένους ὅνπερ ἐλάμβανον. τῶν δὲ τοῦτο
ποιησάντων μεταπεμφθεὶς ὡς αἴτιος τοῦ θορύβου ἐξέφηνεν αὐτοῖς τὴν
ἐπιβουλήν. καὶ τότε μὲν ἡσυχάσαντας ἀπέπεμψαν, νυκτὸς δὲ συνέλαβον
ἕκαστοι τῶν ἐχόντων δούλους τινὰς ἐξ αὐτῶν· καὶ οὕτως ἡ πᾶσα διε-
λύθη συνωμοσία.

a. u. 496 (258)
10 Τῷ δ' ἐπιγενομένῳ θέρει ἔν τε τῇ Σικελίᾳ καὶ τῇ Σαρδοῖ ἅμα
ἐπολέμησαν οἱ Ῥωμαῖοί τε καὶ οἱ Καρχηδόνιοι. καὶ μετὰ τοῦτ' Ἀτίλιος
Λατῖνος ἐς τὴν Σικελίαν ἐλθών, καὶ Μουτίστρατον πόλιν ὑπὸ τοῦ
Φλώρου πολιορκουμένην εὑρών, τῇ παρασκευῇ ἐκείνου ἐχρήσατο. καὶ
προσβολὰς περὶ τὸ τεῖχος αὐτοῦ ποιουμένου πρῶτον μὲν οἱ ἐπιχώριοι
μετὰ τῶν Καρχηδονίων ἠμύνοντο κραταιῶς, τῶν δὲ γυναικῶν καὶ τῶν
11 παίδων ἐς δάκρυα καὶ ἐς οἰμωγὰς προαχθέντων οὐκ ἀντέσχον. ὑπεξελ-
θόντων δὲ νυκτὸς τῶν Καρχηδονίων ἅμα τῇ ἕῳ τὰς πύλας ἐθελονταὶ
οἱ ἐπιχώριοι ἀνεπέτασαν. εἰσιόντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι πάντας ἐφόνευον, ἕως
ἐκήρυξεν ὁ Ἀτίλιος τὴν λοιπήν τε λείαν καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ λα-
βόντος εἶναι· ἔκτοτε γὰρ τούς λοιπούς τε ἐζώγρησαν καὶ τὴν πόλιν προ-
διαρπάσαντες κατέπρησαν.

12. Ἐκεῖθεν δ' ἐπὶ Καμάριναν ἀπερισκέπτως γενόμενοι ἐς χωρία προ-
λελοχισμένα ἐνέπεσον· καὶ πανσυδὶ ἂν ἐφθάρησαν, εἰ μὴ Μάρκος Καλ-
πούρνιος χιλιαρχῶν σοφίᾳ μετῆλθε τὸ δυστύχημα. ἰδὼν γάρ τινα τῶν
πέριξ λόφων μόνον ὑπὸ τοῦ κρημνώδους μὴ προκατειλημμένον, ὁπλίτας
τριακοσίους παρὰ τοῦ ὑπάτου ᾐτήσατο, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐπ' ἐκεῖνον ὥρ-
μησεν, ἵν' οἱ πολέμιοι πρὸς αὐτοὺς τράπωνται, κἀντεῦθεν οἱ λοιποὶ δια-
2 φύγωσι. καὶ ἔσχεν οὕτως· ὡς γὰρ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν εἶδον οἱ ἐναντίοι,

---

1 *Ἔριος*] cf. *Ἔριος Ἀσίνιος* dux rebellium bello Marsico, App. *b. c.* 1, 40 2 *ἵνα — αὐτοῖς* (om. C add. in marg. m[1]) 8 *διελύθη* restitui ex BC[c], cf. Thuc. 8, 81, 2, *ἐλύθη* A 12 *Λατῖνος*] c. 15, 14 *Κολλατῖνος*. Is est qui apud omnes *A. Atilius Calatinus* vocatur, in *fastis Capit. Caiatinus* errore (*Calatinus* Chron. a. 354), cf. C. I. L. I[2] p. 34 *Μουτίστρατον*] *Μυτίστρατος* (*Μυτισέρατος* codd.) Philistus apud Steph. *s. v.*, Antig. Car. *Mir.* 154, *τὸ Μυττίστρατον* Pol. 1, 24, 11 (sed *Μυτίστρατον* secundum Steph. *s. v.*) *ἢ Μύστρατος*, *Μήστρακος* (corrupt. e *Μυτίστρατος*) Diod. 23, 9, 3. 4, incolae *Mutustrani* Plin. 3, 6, 91. cf. C. I. L. 10 p. 769 14 *περὶ*] scripsitne Dio *πέριξ*? cf. Herod. 3, 158 18 *δὲ* om. C 19 *Ἀτίλιος* A[c], *ἀττίλιος* B(?), *ἀντίλιος* C 22 *Καμαρίναν* CA[c], *καμερίναν* B(?) 23 *Καλπούρνιος* BA[c], *καρπούρνιος* C. — Ceterum vide ad Claud. Quadr. *fr.* 42 Pet. 27 *πολέμιοι* CA[c], *πόλεμοι* B.

Δίωνος ια' βιβλίῳ "ἐπειδὴ δὲ ὅ τε χειμὼν ἐπέμενε καὶ ὁμίχλη προσεγένετο, ἔσφηλε δι' αὐτομόλων δή τινων τὸν Ἀννίβαν". Bekk. Anecd. p. 171 26. 32b

Fr. 43, 32b hic collocandum esse vidit de Boer, *de tertio lex. Bekk.* a. l.

[Zonaras 8, 12, 2—7 (2, 144, 11 sqq. B. = 2, 206, 20 sqq. D.)]
ἐκπλαγέντες τὸν μὲν ὕπατον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὡς ἤδη ἑαλωκότας κατέλιπον, ἐπὶ δὲ τὸν Καλπούρνιον συνέδραμον. καὶ μάχης ἰσχυρᾶς γεγονυίας πολλοὶ μὲν κἀκείνων, πάντες δ' οἱ τριακόσιοι ἔπεσον· μόνος δὲ περισέσωστο ὁ Καλπούρνιος, τρωθεὶς μέν, λαθὼν δ' ἐν τοῖς νεκροῖς κείμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων ὡς τεθνηκώς, ἔνθα ζωὸς εὑρεθεὶς ἐσώθη. ἐν 3
ᾧ δ' οἱ τριακόσιοι ἐμάχοντο, ὁ ὕπατος ἀπεχώρησε. διαφυγὼν δ' οὕτως τήν τε Καμάριναν καὶ ἄλλας πόλεις τὰς μὲν βίᾳ, τὰς δὲ καὶ ὁμολογίᾳ παρεστήσατο. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Λιπάραν ὥρμησεν ὁ Ἀτίλιος. νυκτὸς δὲ λαθὼν προκατέσχεν αὐτὴν ὁ Ἀμίλκας, καὶ ἐπεξελθὼν αἰφνιδίως πολλοὺς διέφθειρε.

Γάιος δὲ Σουλπίκιος τῆς τε Σαρδοῦς τὰ πλεῖστα κατέδραμε καὶ 4
ὑπερφρονήσας ἐκ τούτου ὥρμησεν ἐπὶ τὴν Λιβύην. καὶ ἀπῆραν μὲν καὶ οἱ Καρχηδόνιοι σὺν τῷ Ἀννίβᾳ περὶ τοῖς οἴκοι δεδιότες, ἀντιπνεύσαντος δὲ πνεύματος σφίσιν ἄμφω ὑπέστρεψαν. καὶ μετὰ ταῦτα ἔσφηλε fr. 43, 32b
διά τινων ψευδαυτομόλων τὸν Ἀννίβαν ὁ Ἀτίλιος ὡς ἐς τὴν Λιβύην αὖθις πλευσούμενος. σπουδῇ τε οὖν αὐτῷ ἐξαναχθέντι ἐπιπλεύσας ὁ 5
Σουλπίκιος τὰς μὲν πλείους τῶν νεῶν ἀγνοούσας ὑπὸ ὁμίχλης ἐπὶ πολὺ τὸ γινόμενον καὶ ταραττομένας κατέδυσε, τὰς δὲ λοιπὰς καταφυγούσας ἐς τὴν γῆν κενὰς εἷλεν. ὁ γὰρ Ἀννίβας οὐκ ἀσφαλῆ τὸν λιμένα ὁρῶν, καταλιπὼν αὐτὰς ἀνεχώρησεν εἰς πόλιν Σουλκούς· ἔνθα στασιασάντων πρὸς αὐτὸν Καρχηδονίων προῆλθέ τε ἐς αὐτοὺς μόνος καὶ ἀπώλετο. ἀδεέ- 6
στερον δ' ἐκ τούτου τὴν χώραν κατατρέχοντες οἱ Ῥωμαῖοι ἡττήθησαν ὑπὸ Ἄννωνος. ταῦτα ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐγένετο. καὶ συνεχῶς λίθοι ἐξ οὐρανοῦ ἐς τὴν Ῥώμην ἅμα πολλοί, ὡς καὶ χαλάζῃ ἐοικέναι, ἔπεσον· καὶ ἐς τὸ Ἀλβανὸν καὶ ἄλλοθι λίθους ὁμοίως συνέβη κατενεχθῆναι.

Οἱ δ' ὕπατοι ἐπὶ Σικελίαν ἐλθόντες ἐπὶ Λιπάραν ἐστράτευσαν. 7 a. u. 497 (257)

---

4 *περισέσωστο* CA, *περιεσέσωστο* B(?)c 14 *ὑπέστρεψαν* edidi e BC, cf. 8, 6, 4, Dio fr. 39, 10; 59, 21, 3; 60, 9, 3; 75, 6, 7 (bis); 75, 9, 5, *ἐπέστρεψαν* A, *ὑπεχώρησαν* c 15 *Ἀτίλιος*] Zonarae error videtur pro *Σουλπίκιος* 16 *πλευσούμενος* edidi e BC, cf. ad Dionis fr. 43, 5, *πλευσόμενος* A, *πλευσάμενος* c 20 *ἀνεχώρησεν* BCc, *ὑπεχώρησεν* A *Σουλκούς*] *Σολκοί* Artemidorus apud Steph. *s. v.*, Ptol. 3, 3, 3; 8, 9, 3, cf. 3, 3, 6, *Συλκοί* Paus. 10, 17, 9 unde Steph. *s. v.*, *Σοῦλχοι* Strab. 5, 2, 7 p. 224, *Sulci* Latine 22 *δ'* om. A 26 *Σικελίαν* BCc, *σικελία* A.

a. u. 498 (256) 19 ἀλλ᾽ ἐν τῷ ἴσῳ ⟨τὸ⟩ τὴν οἰκείαν μὴ προέσθαι καὶ τὸ τὴν ἀλλοτρίαν προσκτήσασθαι τιθέμενοι θυμῷ καὶ ῥώμῃ ἠγωνίζοντο· τῶν γὰρ πολλῶν τὰ μὲν σφέτερα καὶ παρὰ δύναμιν περιστελλόντων, τῶν δὲ ἀλλοτρίων οὐκ ἐθελόντων μετὰ κινδύνων ἀντιποιεῖσθαι, ἐκεῖνοι ἐν τῷ ὁμοίῳ τό τε κεχειρωμένον καὶ τὸ προσδοκώμενον ποιούμενοι πρὸς ἀμφότερα ὁμοίως ἔρρωντο. οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι ἄμεινον εἶναι νομίσαντες μηκέτι πόρρω τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, μηδὲ ἐν ταῖς νήσοις προκινδυνεύειν, ἀλλ᾽ ἐν τῇ οἰκείᾳ τῇ τῶν Καρχηδονίων ἀγωνίζεσθαι (πταίσαντες γὰρ οὐδενὸς στερήσεσθαι καὶ κρατήσαντες οὐκ ἐν ἐλπίσιν ἔσεσθαι), καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἀκόλουθον τῇ διανοίᾳ σφῶν ⟨τὴν⟩ παρασκευὴν ποιησάμενοι ἐξεστράτευσαν ἐπὶ Καρχηδόνα.

20 ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν ὅ τε Ῥήγουλος καὶ Λούκιος, ἀπ᾽ ἀρετῆς προκριθέντες· ὁ γὰρ Ῥήγουλος ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ ἦν ὥστε μήτε τὴν ἀρχὴν ῥᾳδίως ἐθελῆσαι δι᾽ αὐτὴν ὑποστῆναι, καὶ τῇ γυναικὶ τοῖς τε παισὶν αὐτοῦ τὴν τροφὴν ἐκ τοῦ δημοσίου δίδοσθαι ψηφισθῆναι. M. 123 (p. 183) (ἀλλ᾽ ἐν τῷ ἴσῳ — ἐξεστράτευσαν) et V. 28 (p. 593) (ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐστράτευσαν ἀκόλουθον — ψηφισθῆναι, om. ἐξεστράτευσαν vs. 11).

1 ⟨τὸ⟩ ins. Bk.; in cod. non exstat *προέσθαι* Gros., *προσέσθαι* cod. 2 *ἠγωνίζοντο*] Carthaginienses *πόρρω*] exciditne eclogarii vel librarii culpa ⟨*τῆς πολεμίας*⟩? 10 *οὐκ*] expungendum? cf. Thuc. 7, 25, 1. 9. ⟨*οὐδενὸς*⟩ *οὐκ* Kuiper. (litt.) acute 11 ⟨*τὴν*⟩ add. Val., om. et palimps. et Peir. cod. 12 *ἐπὶ Καρχηδόνα* additamentum eclogarii esse potest 15 *δι᾽ αὐτὴν ὑποστῆναι*] sanissima sunt. virorum doctorum coniecturas afferre nihil attinet.

[Zonaras 8, 12, 7. 8 (2, 145, 19 sqq. B. = 2, 207, 26 sqq. D.)]

ἐπεὶ δ᾽ ὑπὸ τὴν ἄκραν τὴν Τυνδαρίδα καλουμένην ναυλοχοῦντας ᾔσθοντο τοὺς Καρχηδονίους, διχῇ τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο. καὶ θατέρου τῶν ὑπάτων τῷ ἡμίσει τοῦ ναυτικοῦ τὸ ἀκρωτήριον περιβαλόντος, νομίσας ὁ Ἀμίλκας μόνους εἶναι ἐξανήχθη· ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἐπεγένοντο, πρὸς a. u. 498 (256) 8 φυγὴν ἐχώρησε καὶ τοῦ ναυτικοῦ πλεῖστον ἀπέβαλεν. ἐπαρθέντες δ᾽ cf. fr. 43, 19 οἱ Ῥωμαῖοι Σικελίαν μὲν ὡς ἤδη σφετέραν οὖσαν κατέλιπον, τῇ δὲ Λι- fr. 43, 20 βύῃ τῇ τε Καρχηδόνι ἐπιχειρῆσαι ἐτόλμησαν. ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν ὅ τε Ῥήγουλος ὁ Μᾶρκος καὶ Λούκιος Μάλλιος, ἐξ ἀρετῆς προκριθέντες. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν Σικελίαν πλεύσαντες τὰ ἐκεῖ τε καθίστων καὶ τὸν ἐς τὴν Λιβύην ηὐτρέπιζον πλοῦν, Καρχηδόνιοι δὲ οὐκ ἀνέμειναν αὐτοὺς ἐπιπλεῦσαι σφίσιν, ἀλλὰ παρασκευασάμενοι πρὸς Σικελίαν ἠπείχθησαν.

1 *ναυλοχοῦντας* C[c], *ναυλοχοῦντες* B, *ναυλομαχοῦντας* A 5 *ἐχώρησε* BC[c], *ἐχώρησαν* A *πλεῖστον*] ⟨*τὸ*⟩ *πλεῖστον*? 8 *Μάλλιος* A, *μάλιος* BC[c] 9 *ἐκεῖ τε* BC, *ἐκεῖσε* A[c] 10 *αὐτοὺς* BC[c], *αὐτὸν* A 11 *ἠπείχθησαν* BC[c], *ἀπήχθησαν* A.

ὅτι Ἄννωνα πρὸς Ῥωμαίους λόγῳ μὲν ὑπὲρ εἰρήνης ἔργῳ δὲ 21
τριβῆς ἕνεκα ἔπεμψεν Ἀμίλκας· καὶ ὃς ἐπιβοώντων τινῶν συλλαβεῖν αὐτόν, ὅτι Καρχηδόνιοι τὸν Κορνήλιον ἀπάτῃ | . . . . M. 124 (p. 183).

---

3 *ἀπάτῃ* . . .] quae sequebantur vide apud Zonaram. codici rescripto post p. 148 desunt paginae quattuor.

[Zonaras 8, 12, 8—13, 2 (2, 146, 9 sqq. B. = 2, 208, 9 sqq. D.)]

καὶ παρὰ τῇ Ἡρακλειώτιδι ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἦλθον. ἰσορρόπου δὲ τῆς 9
ναυμαχίας ἐπὶ πολὺ γινομένης, τέλος ὑπερέσχον Ῥωμαῖοι· Ἀμίλκας δὲ ἀντιστῆναι αὐτοῖς οὐκέτι ἐτόλμα, Ἄννωνα δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔπεμψεν ὡς fr. 43, 21
ὑπὲρ εἰρήνης, βουλόμενος τὸν καιρὸν τρίβειν· ἤλπιζε γὰρ στράτευμά οἱ πεμφθήσεσθαι οἴκοθεν. Ἄννων δέ, βοώντων τινῶν συλλαβεῖν αὐτὸν ὅτι καὶ Καρχηδόνιοι ἀπάτῃ συνέλαβον τὸν Κορνήλιον, "ἂν τοῦτο ποιήσητε" εἶπεν, "οὐδὲν ἔτι κρείττους τῶν Λιβύων ἔσεσθε." ἐκεῖνος μὲν οὖν εὐκαιρότατα θωπεύσας αὐτοὺς οὐδὲν ἔπαθεν, οἱ δὲ καὶ αὖθις τοῦ πολέμου εἴχοντο. καὶ οἱ μὲν ὕπατοι ἐκ τῆς Μεσσήνης ἔπλεον, Ἀμίλ- 10
κας δὲ καὶ Ἄννων διαιρεθέντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς περισχεῖν ἐμελέτων. ἀλλ' ὁ μὲν Ἄννων οὐχ ὑπέστη προσιόντας αὐτούς, προκαταπλεύσας δ' εἰς Καρχηδόνα ταύτην ἐφύλασσεν· ὁ δὲ Ἀμίλκας πυθόμενος τοῦτο κατὰ χώραν ἔμενεν. ἐκβάντες δ' εἰς τὴν γῆν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ 11
τὴν Ἀσπίδα τὴν πόλιν ἐχώρησαν. οὓς ἰδόντες προσιόντας οἱ ἐπιχώριοι προϋπεξῆλθον· καὶ ἀμαχεὶ κατασχόντες αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ πολέμου ὁρμητήριον ἐποιήσαντο, κἀντεῦθεν τήν τε γῆν ἐπόρθουν καὶ πόλεις τὰς μὲν ἐθελουσίας, τὰς δὲ φόβῳ προσεπεκτῶντο, λείαν τε πολλὴν ἐλάμβανον καὶ αὐτομόλους πλείστους ἐδέχοντο, καὶ τῶν οἰκείων συχνοὺς τῶν ἐν τοῖς πρὶν πολέμοις ἁλόντων ἐκομίζοντο.

13. Χειμῶνος δὲ ἐπιγενομένου Μάλλιος μὲν εἰς Ῥώμην σὺν τῇ λείᾳ ἀπέπλευσε, Ῥήγουλος δ' ἐν τῇ Λιβύῃ ὑπέμεινε. καὶ οἱ Καρχηδόνιοι ἐν παντὶ κακῷ γεγόνασι, τῆς χώρας τε πορθουμένης αὐτῶν καὶ τῶν περιοίκων ἀλλοτριουμένων, καὶ κατειληθέντες εἰς τὸ τεῖχος ἡσύχαζον.

Ῥηγούλῳ δὲ παρὰ τὸν Βαγράδαν ποταμὸν στρατοπεδευομένῳ δράκων

ὁ δὲ Δίων ὁ Ῥωμαῖος 2
λέγει, ὅτι Ῥηγούλου τοῦ ὑπάτου

---

7 ἔσεσθε B^c, ἔσεσθαι CA 12 δ' om. A, post *Καρχηδόνα* B 17 *προσεπεκτῶντο* A, cf. Dio 62, 10, 2, *προσεκτῶντο* BC^c 19 *ἐκομίζοντο* BC^c, *ἐκομίζετο* A 20 *Μάλλιος*] cf. ad 8, 12, 8 *σὺν* om. A 22 *κακῷ*] *κακοῦ* Dind., sic haud dubie Dio, an Zonaras quoque? 23 *κατειληθέντες* BC^c, *καταλειφθέντες* A 24^a *παρὰ* BC^c, *περὶ* A 25^a *στρατοπεδευομένῳ* BC^c, *στρατοπεδευσαμένῳ* A 24^b *ὁ δὲ Δίων*] plene: *ὁ δὲ Δίων ὁ Ῥωμαῖος ὁ συγ-*

22 ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι φοβηθέντες μὴ ἁλῶσι, προεκηρυκεύσαντο πρὸς τὸν ὕπατον, ὅπως ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψαντες αὐτὸν τὸ παραχρῆμα δεινὸν ὑπεκφύγωσιν. ἐπειδή τε οὐκ ἠθέλησαν Σικελίας τε πάσης καὶ Σαρδοῦς ἀποστῆναι, καὶ τοὺς μὲν τῶν Ῥωμαίων αἰχμαλώτους προῖκα ἀφεῖναι τοὺς δὲ σφετέρους λύσασθαι, τά τε δαπανηθέντα τοῖς Ῥωμαίοις ἐς τὸν πόλεμον πάντα διαλῦσαι καὶ χωρὶς ἄλλα καθ' ἕκαστον ἔτος συντελεῖν, οὐδὲν ἤνυ-

1 προεκηρυκεύσαντο ABM recte cf. 42, 47, 2; 48, 45, 6; 54, 9, 8, διεκηρυκεύσαντο Bk. e Zon. 2 ἀποπέμψαντες] an coll. Thuc. 3, 4, 2 ἀποπεμψάμενοι? ἀποτρέψαντες Bk. iniuria 4 Σαρδοῦς] Σαρδώ, οῦς Dio semper. *Sardinia* insula Graecis est Σαρδώ, οῦς vel Σαρδων, όνος vel ῶνος. illa forma vetustior, hac inter alios Polybius utitur. Σαρδονία, Σαρδινία, Σαρδανία posteriorum sunt 7 ἤνυσαν A, ἔωσαν B, ἐώνισαν M.

[Zonaras 8, 13, 2—4 (2, 147, 15 sqq. B. = 2, 209, 10 sqq. D.)]

ἐπεφάνη ὑπερμεγέθης, οὗ τὸ μῆκος λέγεται εἶναι ποδῶν ἑκατὸν πρὸς τοῖς εἴκοσι· καὶ γὰρ ἡ λεβηρὶς αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην κεκόμιστο δι' ἐπίδειξιν· ἀνάλογον δὲ καὶ τὸν ἄλλον εἶχεν ὄγκον τοῦ σώματος. ὃς συχνοὺς τῶν στρατιωτῶν τοὺς μὲν πελάζοντας αὐτῷ, τοὺς δὲ καὶ πίνοντας ἐκ τοῦ ποταμοῦ διέφθειρε. κατειργάσατο δ' αὐτὸν ὁ Ῥηγοῦλος πλήθει στρατιωτῶν καὶ μηχαναῖς λιθοβόλοις.
3 καὶ τὸν μὲν οὕτως ἔφθειρεν, τῷ δὲ Ἀμίλκᾳ ἐπὶ μετεώρου καὶ ὑλώδους στρατοπεδευομένῳ χωρίου νύκτωρ προσέμιξε, καὶ πολλοὺς μὲν ἐν ταῖς εὐναῖς, πολλοὺς δ' ἐξεγερθέντας διώλεσεν· εἰ δέ τινες καὶ διέφυγον, τοῖς τὰς ὁδοὺς τηροῦσιν ἐμπίπτοντες ὤλλυντο. καὶ οὕτω τῶν τε Καρχηδονίων μέρος ἀνηλώθη
fr. 43, 22 4 πολὺ καὶ πόλεις αὐτῶν συχναὶ πρὸς Ῥωμαίους μεθίσταντο. φοβηθέντες δ' οἱ ἐν τῇ πόλει μὴ ἁλῶσι διεκηρυκεύσαντο πρὸς τὸν ὕπατον, ὅπως ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψαντες αὐτὸν τὸ παραυτίκα δεινὸν ὑπεκ-

Ῥώμης πολεμοῦντος τὴν Καρχηδόνα ἐξαίφνης δράκων ἑρπύσας ἔξω τοῦ χαρακώματος τοῦ Ῥωμαίου στρατοῦ ἔκειτο, ὃν τῇ προστάξει αὐτοῦ ἔκτειναν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀποδείραντες αὐτὸν ἔστειλε (sic) τὴν δορὰν αὐτοῦ τῇ συγκλήτῳ Ῥώμης, μέγα θαῦμα· καὶ παρὰ τῆς αὐτῆς μετρηθεῖσα συγκλήτου, ὡς αὐτὸς ὁ Δίων ἔλεγε, εὑρέθη ἔχουσα μῆκος ποδῶν ἑκατὸν εἴκοσι. πρὸς τὸ μῆκος αὐτοῦ ἦν καὶ τὸ πάχος. Ioannes Damasc. De draconibus vol. 1 p. 472 AB.

γραψάμενος περὶ τῆς βασιλείας καὶ περὶ τῆς δημοκρατίας Ῥώμης καὶ διηγησάμενος περὶ τοῦ πολυθρυλήτου πολέμου τοῦ Καρχηδονίου λέγει κ. τ. λ.

6[a] εἶχεν ὄγκον BC, ὄγκον εἶχε A, εἶχεν post σώματος c 11[a] πλήθει A, πληθύϊ BC[c] 13[a] ἔφθειρεν BA, διέφθειρεν C[c].

σαν. πρὸς γὰρ δὴ τοῖς εἰρημένοις καὶ ἐκεῖνα αὐτοὺς ἐλύπει, ὅτι 23
μήτε πολεμεῖν [τὸ] μήτε συμβαίνειν ἄνευ τῶν Ῥωμαίων, καὶ αὐτοὶ
μὲν μὴ πλείοσι μιᾶς ναυσὶ μακραῖς χρῆσθαι, ἐκείνοις δὲ πεντήκοντα
τριήρεσιν ἐπικουρεῖν ὁσάκις ἂν ἐπαγγελθῇ σφίσιν, ἄλλα τέ τινα
οὐκ ἐκ τοῦ ὁμοίου ποιεῖν ἐκελεύοντο. ἐξ οὖν τούτων ἅλωσίν σφων
ἀκριβῆ τὰς σπονδὰς νομίσαντες ἔσεσθαι, πολεμεῖν αὐτοῖς μᾶλλον
εἵλοντο. U[G] 4 (p. 376).

---

1 de § 23 minus recte disserit Ranke *Weltgeschichte* 3, 2 p. 245 sqq. 2 [*τὸ*] vel potius *τε* secl. Reim., an *τὸ* ⟨*παράπαν*⟩? *τὸ* A, *τέ* BM 5 *ἐξ οὖν τούτων* AM, *ἐξ αὐτῶν τὴν* B.

Fr. 43, 24 (Planudeum) eiectum.

Fr. 43, 25 vide p. 174.

[Zonaras 8, 13, 4—8 (2, 148, 10 sqq. B. = 2, 209, 28 D.)]
φύγωσιν. ἐπεὶ δὲ πολλὰ ἀπῃτοῦντο καὶ φορτικά, ὡς ἅλωσιν αὐτῶν fr. 43, 23
ἀκριβῆ νομίζεσθαι τὰς σπονδάς, πολεμεῖν μᾶλλον εἵλοντο.
Ὁ μέντοι Ῥηγοῦλος μέχρι τότε εὐτυχῶν αὐχήματος μεστὸς ἐγένετο 5 a. u. 499 (255)
καὶ φρονήματος, ὥστε καὶ γράφειν εἰς τὴν Ῥώμην ὅτι κατεσφραγισμένας
ἔχει τὰς τῶν Καρχηδονίων πύλας ὑπὸ τοῦ φόβου· τὰ ἴσα δὲ καὶ οἱ σὺν
αὐτῷ καὶ οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐφρόνουν. ὅθεν καὶ ἐσφάλησαν. ἦλθον μὲν 6
γὰρ τοῖς Καρχηδονίοις καὶ ἕτεροι σύμμαχοι, ἦλθε δὲ καὶ ἐκ Λακεδαί-
μονος Ξάνθιππος. οὗτος τὴν αὐτοκράτορα τῶν Καρχηδονίων ἀρχὴν εἰλη-
φὼς (ὅ τε γὰρ δῆμος αὐτῷ τὰ πράγματα προθύμως ἐπέτρεψε καὶ ὁ
Ἀμίλκας καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τέλει ἑκουσίως ἐξέστησαν) τά τε ἄλλα
παρεσκεύασεν εὖ, καὶ ἀπὸ τῶν μετεώρων τοὺς Καρχηδονίους, ἐν οἷς ὑπὸ
δέους ἦσαν, κατήγαγεν εἰς τὸ ὁμαλόν, ἐν ᾧ ἥ τε ἱππεία αὐτῶν καὶ οἱ
ἐλέφαντες πλεῖστον ἰσχύσειν ἔμελλον. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἡσύχαζε, 7
τηρήσας δέ ποτε τοὺς Ῥωμαίους καταφρονητικῶς αὐλιζομένους, (μέγα τε
γὰρ τῇ νίκῃ φρονοῦντες καὶ τὸν Ξάνθιππον ὡς Γραικὸν ὑπερορῶντες —
οὕτω γὰρ καλοῦσι τοὺς Ἕλληνας, καὶ εἰς ὄνειδος δυσγενείας τῷ προσ-
ρήματι κατ᾽ αὐτῶν χρῶνται — τὰς στρατοπεδείας ἀπερισκέπτως πεποί-
ηντο), οὕτως οὖν τοῖς Ῥωμαίοις διακειμένοις ὁ Ξάνθιππος ἐπελθών, καὶ
τὸ ἱππικὸν αὐτῶν διὰ τῶν ἐλεφάντων τρεψάμενος, πολλοὺς μὲν κατέκοψε,
πολλοὺς δὲ καὶ ἐζώγρησε καὶ αὐτὸν τὸν Ῥηγοῦλον. καὶ ἐν φρονήματι 8
διὰ ταῦτα ἦσαν οἱ Καρχηδόνιοι· τοὺς δὲ ἁλόντας περιέσωσαν, ἵνα μὴ
καὶ οἱ παρὰ τῶν Ῥωμαίων πρότερον ἐξ αὐτῶν αἰχμαλωτισθέντες κταν-

---

4 *ὥστε* BA[c], *ως*[τε] C (*τε* add. m[2]) 14 *τε* add. A 16 *ὄνειδος* BC[c], *ὄνειδον* A 22 *καὶ* om. A.

[Zonaras 8, 13, 8—14, 2 (2, 149, 13 sqq. B. = 2, 210, 30 sqq. D.)]

θῶσι. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους τῶν ἑαλωκότων Ῥωμαίων ἐν θεραπείᾳ εἶχον, τὸν δὲ Ῥήγουλον ἐν πάσῃ κακουχίᾳ πεποίηντο, τροφήν τε αὐτῷ ὅσον ἀποζῆν προσῆγον, καὶ ἐλέφαντα προσέφερον συνεχῶς, ὅπως ὑπ' αὐτοῦ δειματούμενος μήτε τῷ σώματι μήτε τῇ διανοίᾳ ἡσυχάζοι. ἐπὶ συχνὸν δὲ κακώσαντες οὕτως αὐτὸν εἰς δεσμωτήριον ἔθεντο.

9 Τοὺς δὲ σφετέρους συμμάχους οἱ Καρχηδόνιοι δεινότατα μετεχειρίσαντο. οὐ γὰρ εὐποροῦντες ἀποδοῦναι αὐτοῖς ἃ προϋπέσχοντο, ἀπέπεμψαν αὐτοὺς ὡς καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῖς οὐκ ἐς μακρὰν ἀποδώσοντες. ἐκέλευσαν δὲ τοῖς κομίζουσι σφᾶς εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον ἐκβιβάσαι καὶ λάθρᾳ ἀπο-
10 πλεῦσαι. καὶ τὸν Ξάνθιππον δὲ οἱ μέν φασι καταποντίσαι αὐτοὺς ἀποπλεύσαντι ἐπιπλεύσαντας, οἱ δὲ ναῦν αὐτῷ δοῦναι παλαιὰν μηδὲν στέγουσαν, νέον καταπιττώσαντας ἔξωθεν, ἵν' αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς καταποντισθῇ· τὸν δὲ γνόντα τοῦτο ἐς ἑτέραν ἐμβῆναι καὶ οὕτω διασωθῆναι. ταῦτα δ' ἐποίουν, ἵνα μὴ δοκοῖεν πρὸς ἐκείνου σεσῶσθαι· ἐνόμισαν γὰρ ἀπολωλότος αὐτοῦ καὶ τὴν τῶν ἔργων δόξαν συναπολέσθαι.

14. Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ ἤλγουν μὲν διὰ τὸ συμβάν, καὶ πλέον ὅτι τοὺς Καρχηδονίους ἐπὶ τὴν Ῥώμην αὐτὴν προσεδόκων πλευσεῖσθαι. διὰ ταῦτα τήν τε Ἰταλίαν ἐν φυλακῇ ἐποιήσαντο καὶ ἐπὶ τοὺς ἐν Σικελίᾳ τῇ τε Λιβύῃ ὄντας Ῥωμαίους σπουδῇ τοὺς ὑπάτους ἔπεμψαν, Μάρκον
2 Αἰμίλιον καὶ Φούλβιον Πλαίτινον. οἳ ἐς Σικελίαν πλεύσαντες, καὶ φρουρήσαντες τὰ ἐκεῖ, πρὸς Λιβύην ὡρμήκεσαν· καὶ χειμῶνι ληφθέντες κατηνέχθησαν ἐς Κόρσουραν· πορθήσαντες δὲ τὴν νῆσον καὶ φρουρᾷ παραδόντες ἔπλεον αὖθις. κἀν τούτῳ ἰσχυρὰ ναυμαχία πρὸς Καρχηδονίους ἐγένετο. ἠγωνίζοντο γὰρ οἱ μὲν παντελῶς τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τῆς οἰκείας ἐκβαλεῖν, Ῥωμαῖοι δὲ τοὺς ἐγκαταλειφθέντας σφῶν ἐν τῇ πολεμίᾳ ἀνα-

1 *οὖν* om. A 7 *προϋπέσχοντο* BA^c, *ὑπέσχοντο* C (*προ* supra scr.; *προ* add. m[1]?) *ἀπέπεμψαν* BC^c, *ὑπέπεμψαν* A 9 *ἐκβιβάσαι* C^c, *ἐκβιάσαι* B, *ἐμβιβάσαι* A 10 *αὐτοὺς* BA^c, *αὐτὸν* C 12 *καταπιττώσαντας* Pinder., *καταπιττώσαντες* BCA^c *ἑαυτῆς* CA^c, *ἑαυτοῦ* B 13 *τοῦτο* BC, *τοῦτον* A, *τοῦ τοῖς* c 14 *ἐνόμισαν* — 15 *συναπολέσθαι* om. A 20 *Πλαίτινον*] apud Dionem *Παίτινος* sine dubio vocabatur 22 *Κόρσουραν*] *Κόσυρος* Scylax 111 (bis), *Κόσσυρος* Pol. 3, 96, *Κόσσουρος* Strabo 17, 3, 16 p. 834 (unde, ni fallor, Steph. Byz. *s. v. Κόσυρος*) tamquam altera insula, sed *Κόσουρα* 2, 5, 19 p. 123 et *Κόσσουρα* 6, 2, 11 p. 277, *Κόρσουρα* denique 17, 3, 16 p. 834 (bis), quem tamen locum Straboni abiudicat Kramer., *Κόσσυρα* Ptol. 4, 3, 47 (*Κόσσυρα ἢ Κόσσουρα* 8, 14, 14) et App. *b. c.* 1, 96; 5, 97 (bis). *Cossura* nummi, Mela 2, 7, 120 (174 Gron.), Sil. 14, 272, *Cossurenses* in *tab. triumph.* a. 500, *Cosyra* Ovid. *Fast.* 3, 567, Plin. *n. h.* 3, 8, 92. — Unde patet si non Zonaram at Dionem *Κόσσουραν* scripsisse (potius quam *Κόσσυραν*) 24 *ἐγένετο* CA, *ἐγίνετο* B^c 25 *ἀνασώσασθαι* BA^c, *διασώσασθαι* C, quod fortasse praestat.

Δίων ια' βιβλίῳ "οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τὰς ναῦς αὐτῶν ἀνα- **43**, 29ª
πλεούσας οἴκαδε τηρήσαντες, συχνὰς χρημάτων γεμούσας εἷλον."
Bekk. Anecd. p. 131 12.

Fr. **43**, 29ª cum Zonara 8, 14, 5 comp. de Boer *de tert. lex. Bekk.* p. 27.

[Zonaras 8, 14, 2—6 (2, 150, 19 sqq. B. = 2, 212, 4 sqq. D.)]

σώσασθαι. ἀγχωμάλως δὲ μαχομένων οἱ ἐν τῇ Ἀσπίδι ὄντες Ῥωμαῖοι 3
κατὰ νώτου τοῖς Καρχηδονίοις ἐξαίφνης ἐπέπλευσαν, καὶ ἀμφιβόλους αὐ-
τοὺς καταλαβόντες ἐνίκησαν. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τῷ πεζῷ οἱ Ῥωμαῖοι
ἐκράτησαν, καὶ εἷλον πολλούς· οὓς διὰ τὸν Ῥήγουλον καὶ τοὺς μετ'
αὐτοῦ ἁλόντας περιεσώσαντο. ἁρπαγὰς δέ τινας ποιησάμενοι ἐς Σικελίαν
ἔπλεον. χειμῶνι δὲ περιπεσόντες καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες, οἴκοι ταῖς
ναυσὶ ταῖς περισωθείσαις ἀπέπλευσαν.

Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι καὶ τὴν Κόρσουραν ἔλαβον καὶ ἐς Σικελίαν ἐπε- 4 a. u. 500 (254)
ραιώθησαν· καὶ εἰ μὴ τὸν Κολλατῖνον καὶ Γναῖον Κορνήλιον ἔμαθον
πολλῷ προσπλέοντας ναυτικῷ, πᾶσαν ἂν αὐτὴν ἐχειρώσαντο. οἱ γὰρ
Ῥωμαῖοι ναυτικόν τε ἄριστον ταχέως ἐξήρτυσαν καὶ καταλόγους βελτί-
στους ἐπεποιήκεσαν, καὶ οὕτως ἐρρώσθησαν ὥστε τρίτῳ μηνὶ ἐς τὴν Σι-
κελίαν ἐπανελθεῖν. πεντακοσιοστὸν δ' ἦν ἔτος ἀφ' οὗπερ ἡ Ῥώμη συν- 5
έστη. καὶ τὴν μὲν κάτω τοῦ Πανόρμου πόλιν οὐ χαλεπῶς εἷλον, τῇ
δὲ ἄκρᾳ προσεδρεύοντες ἐκακοπάθησαν, μέχρις οὗ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐπέλιπεν
ἡ τροφή· τότε γὰρ προσεχώρησαν τοῖς ὑπάτοις. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τὰς fr. 43, 29ª
ναῦς αὐτῶν οἴκαδε πλεούσας τηρήσαντες εἷλον συχνὰς χρημάτων μεστάς.

Εἶτα Σερουίλιός τε Πίων καὶ Γάιος Σεμπρώνιος ὕπατοι τοῦ μὲν 6 a. u. 501 (253)
Λιλυβαίου πειράσαντες ἀπεκρούσθησαν, ἐς δὲ τὴν Λιβύην ἐπεραιώθησαν,
καὶ τὴν παραλίαν ἐπόρθουν. ὡς δ' ἐκομίζοντο οἴκαδε, χειμῶνι ἐνέτυχον καὶ
ἐβλάβησαν. διὸ νομίσας ὁ δῆμος ἐξ ἀπειρίας τῶν ναυτικῶν βλάπτεσθαι,
τῆς μὲν ἄλλης θαλάσσης ἀπέχεσθαι ἐψηφίσαντο, ναυσὶ δ' ὀλίγαις τὴν
Ἰταλίαν φρουρεῖν.

---

4 *οὓς* BA^c, *καὶ οὓς* C 7 *ἀπέπλευσαν* BA^c, *ἔπλευσαν* C (sed in marg. *ἀπέπλευσαν* vel *ἀνέπλευσαν* litteris evanidis. *ἀνέπλευσαν* fortasse non reiciendum 8 *Κόρσουραν*] cf. ad § 2 9 *Κολλατῖνον*] cf. ad 8, 11, 10 10 *προσπλέοντας* BA^c, *προσπλέοντα* C *αὐτὴν* BA^c, *εὐθὺς* C 14 *τοῦ Πανόρμου*] cf. *τὸ Πάνορμον* § 8 et C. 16, 4. — *ὁ Πάνορμος* Graecis usitatum, *ἡ Πάνορμος* Diod. 23, 18, 3; 24, 1, 1. — *τὸ Πάνορμον* Diod. 23, 21; *Panhormus* Latine (*fem. gen.* apud Sil. 14, 261) et *Panhormum* Plin. *n. h.* 3, 8, 90 18 *Πίων*] scripsit Dio (et fortasse Zonaras quoque) *Καιπίων* *Σεμπρώνιος* BA^c, *σεμπρώριος* C 19 *πειράσαντες* BC, *περάσαντες* A^c 21 *τῶν ναυτικῶν* B, *τὸ ναυτικὸν* CA^c.

[Zonaras 8, 14, 7—10 (2, 152, 4 sqq. B. = 2, 213, 4 sqq. D.)]

a. u. 502 (252) 7 Τῷ δ' ἐπιγενομένῳ ἔτει Πούπλιος Γάιος καὶ Αὐρήλιος Σερουίλιος ἐς τὴν Σικελίαν ἦλθον, καὶ ἄλλα τέ τινα κατεστρέψαντο καὶ Ἱμέραν· οὐ μέντοι τινὰ συνέσχον τῶν ἐν αὐτῇ· νυκτὸς γὰρ αὐτοὺς οἱ Καρχηδόνιοι ἐξεκόμισαν. μετὰ δὲ τοῦτο Αὐρήλιος ναῦς τε παρὰ Ἱέρωνος εἰληφὼς καὶ ὅσοι τῶν Ῥωμαίων ἦσαν ἐκεῖ συμπαραλαβὼν ἔπλευσεν εἰς Λιπάραν, καὶ ἐν αὐτῇ Κύιντον Κάσσιον χιλίαρχον καταλιπὼν προσεδρεύσοντα μάχης ἄνευ, ἀπῆρεν οἴκαδε. Κύιντος δὲ μὴ φροντίσας τῆς ἐντολῆς προσέμιξε τῇ πόλει καὶ πολλοὺς ἀπέβαλεν. ὁ μέντοι Αὐρήλιος μετὰ ταῦτα ἐκείνους ἑλὼν πάντας ἀπέκτεινε καὶ τὸν Κάσσιον τῆς ἀρχῆς ἔπαυσε.

a. u. 503 (251) 8 Καρχηδόνιοι δὲ τὰ δόξαντα τοῖς Ῥωμαίοις περὶ τοῦ ναυτικοῦ μαθόντες, ἔπεμψαν εἰς Σικελίαν, πᾶσαν ὑποτάξαι τότε ἐλπίσαντες. καὶ ἕως μὲν ἄμφω παρῆσαν οἱ ὕπατοι Καικίλιος Μέτελλος καὶ Γάιος Φούριος, ἠρέμουν· ὡς δὲ πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπῆρεν ὁ Φούριος, κατεφρόνησαν τοῦ Μετέλλου καὶ πρὸς τὸ Πάνορμον ἦλθον. ὁ δὲ Μέτελλος κατασκόπους ἐλθεῖν μαθὼν ἐκ τῶν πολεμίων, ἤθροισε τοὺς ἐν τῇ πόλει πάντας, καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς ἀλλήλων λαβέσθαι σφίσιν ἐκέλευσε· καὶ οὕτως ἕκαστον ἀνακρίνων ὅστις τε εἴη καὶ ὅ τι πράττοι, κατεφώρασε
9 τοὺς πολεμίους. Καρχηδόνιοι δὲ παρετάξαντο ὡς μαχούμενοι, καὶ Μέτελλος δεδιέναι προσεποιεῖτο. τούτου δ' ἐπὶ πλείους ἡμέρας γινομένου οἱ Καρχηδόνιοι ἐφρονηματίσθησαν καὶ προσέβαλλον θρασύτερον. καὶ τότε ὁ Μέτελλος σημεῖον τοῖς Ῥωμαίοις ἦρε· κἀκ τούτου ἐξαπιναίως ἐκεῖνοι κατὰ πάσας τὰς πύλας ἐπεκδραμόντες ῥᾳδίως ἐκράτησαν, καὶ ἐς στενὸν αὐτοὺς κατέκλεισαν, ὥστε μηκέτ' ἀναχωρῆσαι δι' αὐτοῦ δυνηθῆναι. στενοχωρούμενοι γάρ, ἅτε καὶ αὐτοὶ πολλοὶ ὄντες καὶ πολλοὺς
10 ἐλέφαντας ἔχοντες, ἐταράττοντο. κἂν τούτῳ τὸ ναυτικὸν τὸ Λιβυκὸν προσπλεῦσαν αὐτοῖς ἐγένετο φθορᾶς αἰτιώτατον. ἰδόντες γὰρ τὰς ναῦς ὥρμησαν εἰς αὐτὰς καὶ ἐμβαίνειν ἐξεβιάζοντο, καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν θάλασσαν ἐνέπιπτον καὶ ἐφθείροντο, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων ἐμπελαζομένων ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπώλλυντο, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων

1 *Πούπλιος Γάιος καὶ Αὐρήλιος Σερουίλιος*] cf. 8, 16, 1, ubi recte *Αὐρήλιος Γάιος καὶ Σερουίλιος Πούπλιος* 6 *Κύιντον Κάσσιον χιλίαρχον* scripsi, *Κύιντον χιλίαρχον Κάσσιον* BCA[c], *χιλίαρχον Κύιντον Κάσσιον* Wolf. Ceterum vocatur *P. Aurelius Pecuniola* a Val. Max. 2, 7, 4 (= Front. *Strat.* 4, 1, 31) *προσεδρεύσοντα* BC, *προσεδρεύσαντα* A, *προσεδρεύοντα* c 7 *μάχης ἄνευ* BA[c], *μάχης ἄτερ* C 10 *τὰ δόξαντα* om. A 12 *Καικίλιος* Wolf., *καὶ κίλλιος* BCA[c], per dupl. λ fortasse scripsit Zonaras *Φούριος* hic et 12 Wolf., *φρούριος* BCA[c], errore tralaticio 14 *τὸ Πάνορμον*] cf. ad § 5 17 *κατεφώρασε* BC[c], *κατεφώρασαν* A 22 *τὰς* om. A 24 *ἅτε* BA[c], *αὖτε* C 25 *τὸ* (alterum) om. C (inter lin. add. m[2(?)]) 29 *ἀπώλλυντο* BC[c], *ἀπώλοντο* A.

Δίωνος ια' βιβλίῳ "τὸν δῆμον ἐδείπνισεν." Bekk. Anecd. 43, 29b
p. 133 24.

ὅτι φασὶ Καρχηδονίους ἐπικηρυκεύσασθαι τοῖς Ῥωμαίοις διά 26
τε τἆλλα καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, μάλιστα μὲν εἴ πως καὶ τὴν εἰρήνην ἐπὶ μετρίοις τισὶ ποιήσαιντο, εἰ δὲ μή, ἵνα τούς γε ἑαλωκότας κομίσαιντο. φασὶ δὲ καὶ τὸν Ῥήγουλον ἐν τοῖς πρέσβεσι πεμφθῆναι διά τε τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀρετήν· ὑπέλαβον γὰρ πᾶν ὁτιοῦν τοὺς Ῥωμαίους ἐπὶ τῷ κομίσασθαι αὐτὸν ἐλπίσαι σφᾶς πρᾶξαι, ὥστε καὶ μόνον ἀντὶ τῆς εἰρήνης ἢ πάν-

Fr. 43, 29b de epulo in triumpho Metelli populo dato mihi dictum videtur; quare hic collocavi. At v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 5, 556 confert Zon. 8, 9, 10 (p. 200, 5 Dind.) et comparari iubet Liv. *ep.* 16, *de vir. ill.* 32, Liv. 41, 28.

3 *Καρχηδονίους* A, *καρχηδονίοις* BM, ⟨*τοὺς*⟩ *Καρχηδονίους* Reim. ecl. corrigens 6 *κομίσαιντο* AM, *κομίσαντα* B 7 *τὴν* ABM, ⟨*διὰ*⟩ *τὴν* Bk. 8 sqq. *ὑπέλαβον — ἀνταποδοθῆναι*] mihi ut Reiskio haec vitium alere videntur. *ἐλπίσαι σφᾶς* aut delenda aut post *ὥστε καὶ μόνον* collocanda censet Rk. *ὑπέλαβον — ἐλπίσαι,* ⟨*πρὸς*⟩ *σφᾶς πράξειν, ὥστε — ἀνταποδοθῆναι* Polak. (litt.)

[Zonaras 8, 14, 10—15, 1 (2, 153, 16 sqq. B. = 2, 214, 15 sqq. D.)]

ἐκτείνοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ζῶντες ἑάλωσαν ἄνδρες τε καὶ ἐλέφαντες.
ἐπειδὴ γὰρ ἄνευ τῶν συνήθων σφίσιν ἀνδρῶν ὄντες ἠγριαίνοντο, κήρυγμα 11
τοῖς αἰχμαλώτοις ὁ Μέτελλος ἐποιήσατο σωτηρίαν καὶ ἄδειαν τοῖς συλλαβοῦσιν αὐτοὺς διδοῦν· καὶ οὕτως προσελθόντες τινὲς τοῖς σφῶν πρᾳοτάτοις ἐκείνους τε διὰ τὴν συνήθειαν ἐχειρώσαντο καὶ τοὺς ἄλλους προσεπεσπάσαντο. οὓς καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἐκόμισαν ἑκατὸν ὄντας καὶ
εἴκοσιν, οὕτως αὐτοὺς τὸν πορθμὸν περαιώσαντες. πίθους πολλοὺς συν- 12
δήσαντες ἀλλήλοις καὶ ξύλοις διαλαβόντες σφᾶς, ὥστε μήτ' ἀπαρτᾶσθαι σφᾶς μήτε συμπίπτειν, δοκοὺς ἐπ' αὐτῶν ἐπέτειναν καὶ ὕλην καὶ γῆν ἐπεφόρησαν, φράξαντές τε πέριξ τὸ χωρίον, ὡς αὐλῇ τινι ἐοικέναι, εἰς τοῦτο αὐτοὺς ἐπεβίβασαν, καὶ διεπόρθμευσαν οὐδ' αἰσθανομένους ὅτι
πλέοιεν. ὁ μὲν οὖν Μέτελλος οὕτως ἐνίκησεν, ὁ δ' Ἀσδρούβας ὁ τῶν cf. fr. 43, 29b
Καρχηδονίων στρατηγὸς σωθεὶς τότε ὕστερον ὑπὸ τῶν οἴκοι Καρχηδονίων ἐκλήθη καὶ ἀνεσκολοπίσθη.

15. Οἱ Καρχηδόνιοι δὲ διεκηρυκεύσαντο τοῖς Ῥωμαίοις διά τε τἆλλα fr. 43, 26
καὶ τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τοῖς πρέσβεσι καὶ αὐτὸν τὸν Ῥηγοῦλον συνέπεμψαν, πᾶν δι' αὐτοῦ οἰηθέντες κατωρθωκέναι διὰ τὸ ἀξίωμα

1 *τε* om. A 2 *ἀνδρῶν ὄντες* BAc, *ὄντες ἀνδρῶν* C 4 *προσελθόντες* CAc, *προσιόντες αὐτοὺς* B 10 *πέριξ* om. A 11 *αἰσθανομένους* BCc, *αἰσθομένους* A 12 *Ἀσδρούβας* BCc semper, *ἀσδρούσβας* A semper 13 *οἴκοι* om. Bc 17 *τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἀρετὴν* dedi e C, *τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἀξίωμα* BAc.

27 τως γε ἀντὶ τῶν αἰχμαλώτων ἀνταποδοθῆναι. ὥρκωσάν τε οὖν αὐτὸν πίστεσι [τε] μεγάλαις, ἦ μὴν ἐπανήξειν, ἂν [δὲ] μηδέτερον αὐτῶν διαπράξηται, καὶ πρεσβευτὴν μεθ' ἑτέρων ἔστειλαν. καὶ ὃς τά τ' ἄλλα καθάπερ τις Καρχηδόνιος ἀλλ' οὐ Ῥωμαῖος ὢν ἔπραττε, καὶ οὔτε τὴν γυναῖκα ἐς λόγους ἐδέξατο, οὔτε ἐς τὴν πόλιν καίπερ ἐσκληθεὶς ἐσῆλθεν, ἀλλ' ἔξω τοῦ τείχους τῆς βουλῆς ἀθροισθείσης, ὥσπερ τοῖς τῶν πολεμίων πρέσβεσιν ἔθος εἶχον χρηματίζειν, τήν τε πρόσοδον μετὰ τῶν ἄλλων, ὥς γε καὶ ὁ λόγος ἔχει, ἠτήσατο, . . . U[G] 5 (p. 377).

30 Δίων ια' βιβλίῳ "οὐ πρότερον αὐτοῖς ἐπείσθη ὁ Ῥήγουλος πρὶν Καρχηδονίους οἱ ἐπιτρέψαι". Bekk. Anecd. p. 140 20.

32a ια' βιβλίῳ "ἄλλος ἄν τις, παραμυθήσασθαι τὴν καθ' ἑαυτὸν συμφορὰν ἐθελήσας, ἐξῆρεν ἂν τὰ τῶν πολεμίων". ib. 165. 30.

---

2 *αὐτὸν* AB, *αὐτῷ* M [*τε*] del. Reim. (*τε καὶ* B) [*δὲ*] damn. Bk., *τε* Urs., *καὶ* Reim. *μηδέτερον αὐτῶν* Urs., *μηδὲν ἕτερον αὐτὸν* ABM 6 *ἐσκληθεὶς* scripsi, cf. 42, 2, 3, *ἐκβληθεὶς* ABM, *κληθεὶς* Bk. 9 *ἠτήσατο* A, *ἡττήσατο* BM, deesse aliquid sign. Bk.

Fr. **43**, 28. 29 (Planudeum = Suid. *s. v.* *Ῥήγουλος*, qui uberior est) eiectum.
Fr. **43**, 29a et 29b vide supra p. 163 et 165.
Fr. **43**, 30 cum Zonara 8, 15, 3 contulit Pinder. a. l.
Fr. **43**, 31 vide p. 168.
Fr. **43**, 32a mihi Dionis verba videntur de Regulo.
12 *ἄλλος ἄν τις* Bk., *ἄλλο γ' ἄν τι* cod.
Fr. **43**, 32b vide p. 157.
Fr. **43**, 32c vide p. 147.

[Zonaras 8, 15, 1—3 (2, 154, 11 sqq. B. = 2, 215, 7 sqq. D.)]

fr. 43, 27 2 καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός, ὥρκωσάν τε αὐτὸν ἦ μὴν ἐπανήξειν. καὶ ὃς τά τε ἄλλα ὡς εἷς τῶν Καρχηδονίων ἔπραττε καὶ οὔτε τὴν γυναῖκα εἰς λόγους ἐδέξατο οὔτε τὴν πόλιν εἰσῆλθε, καὶ ταῦτα καλούμενος, ἀλλ' ἔξω τοῦ τείχους τῆς βουλῆς ἀθροισθείσης, ὡς ἔθος ἦν χρηματίζειν τῶν πολεμίων τοῖς πρέσβεσιν, εἰσαχθεὶς εἰς τὸ συνέδριον εἶπεν "ἡμᾶς, ὦ πατέρες, πρὸς ὑμᾶς Καρχηδόνιοι ἔπεμψαν· ἐκεῖνοι γάρ με ἐστάλκασι, ἐπεὶ δοῦλος αὐτῶν νόμῳ πολέμου γεγένημαι· καὶ ἀξιοῦσι μάλιστα μὲν καὶ τὸν πόλεμον λύσασθαι ἐπὶ συνθήκαις ταῖς δοκούσαις ἀμφοῖν, εἰ δὲ μή,
3 τῶν αἰχμαλώτων ποιήσασθαι ἄλλαγμα." ταῦτα εἰπὼν μετέστη μετὰ τῶν πρέσβεων, ὡς ἂν καθ' ἑαυτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι βουλεύσωνται. κελευόν-
fr. 43, 30 των δὲ αὐτὸν τῶν ὑπάτων συμμετασχεῖν σφίσι τῆς διαγνώμης, οὐ πρὶν ἐπείσθη πρὸ τοῦ παρὰ τῶν Καρχηδονίων ἐπιτραπῆναι. ὁ δὲ τέως μὲν
cf. fr. 43, 32a ἐσιώπα· ἐπεὶ δ' οἱ βουλευταὶ εἰπεῖν αὐτὸν γνώμην ἐκέλευον εἶπεν·

11 *σφίσι* om. C (in marg. m2 litt. iam evan.) 13 *ἐσίωπα* BCc, *ἐσιώπησε* A.

RELIQUIAE LIBRI XII.

Δίωνος ιβ' βιβλίῳ "ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀπαλλοτριωθῆναι ὑμῶν τρόπον τινὰ ἠδυνήθη". Bekk. Anecd. p. 124 4. **43,** 32[d]

Δίωνος ιβ' βιβλίῳ "τεθνᾶσι δὲ οἱ μέν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν οἵ γε καὶ λόγου τινὸς ἄξιοι". ibid. p. 133 25. 32[e]

Fr. **43**, 32[d] e Reguli ad patres oratione desumptum esse coll. Zon. 8, 15, 4 recte statuisse videtur de Boer, *de tert. lex. Bekk.* a. l. — Minus recte v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 5, 556 conferri iubet Zon. 8, 18, 12 (p. 226, 22 Dind.) et 8, 17, 10 (p. 223, 21 sq. Dind.).

1 *ἐκεῖνο* de Boer l. l., *ἐκεῖνος* cod. 2 *ἠδυνήθη* Bk., *ἠδυνηθῆναι* cod.

Fr. **43**, 32[e] itidem Reguli verba putat de Boer l. l., probabiliter; de ducibus Carthaginiensium dictum conicias. — v. Gutschmid. l. l. comparat Zon. 8, 20, 3 (p. 230, 17 Dind.).

3 *ἑαλώκασι* cod., *ἑαλώκεσαν* Dind. perperam.

Fr. **43**, 33 vide p. 170.

[Zonaras 8, 15, 4. 5 (2, 155, 5 sqq. B. = 2, 215, 24 sqq. D.)]

"εἰμὶ μὲν εἷς ἐξ ὑμῶν, ὦ πατέρες, κἂν μυριάκις ἁλῶ· τὸ μὲν γὰρ 4 σῶμά μου Καρχηδονίων, ἡ δὲ ψυχή μου ὑμετέρα ἐστίν· ἐκεῖνο μὲν γὰρ fr. 43, 32[d] ὑμῶν ἠλλοτρίωται, ταύτην δὲ οὐδεὶς δύναται μὴ οὐχὶ Ῥωμαίαν εἶναι ποιῆσαι· καὶ ὡς μὲν αἰχμάλωτος Καρχηδονίοις προσήκω, ἐπεὶ δ' οὐκ ἐκ κακίας, ἀλλ' ἐκ προθυμίας ἐδυστύχησα, καὶ Ῥωμαῖός εἰμι καὶ φρονῶ τὰ ὑμέτερα. καὶ οὐδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου λυσιτελεῖν ὑμῖν τὰς καταλλαγὰς νομίζω."

ταῦτα ὁ Ῥηγοῦλος εἰπὼν καὶ τὰς αἰτίας προσέθηκε δι' ἃς τὰς 5 cf. fr. 43, 32[e] συμβάσεις ἀπηγόρευε, καὶ ἐπήγαγεν ὡς "οἶδα μὲν ὅτι μοι προὖπτος ὄλεθρος πρόκειται. ἀδύνατον γὰρ λαθεῖν αὐτοὺς ἃ συνεβούλευσα· ἀλλὰ

---

3 *ὑμῶν* om. B 6 *οὐδ'* BC[c], *οὐκ* A 8 *ταῦτα* CA[c], *καὶ ταῦτα* B
9 *μοι προὖπτος* BC[c], *προὖπτός μοι* A.

43, 31 *Δίων ια' βιβλίῳ* "*οὔτε γὰρ πρὸς ἐμοῦ οὔτε πρὸς ἄλλου ἀνδρὸς ἀγαθοῦ οὐδενός ἐστι προέσθαι τι τῶν κοινῇ συμφερόντων*". Bekk. Anecd. p. 165 23.

Fr. **43**, 31 quanquam obstante libri numero huc transtuli. Regulum loqui apparet. In Bekkeri lexico numeri saepe corrupti sunt atque quater (p. 140, 28; 141, 21; 166, 29; 167, 11) ita ut *praecedens* liber perperam citetur. — Ceterum non est obliviscendum librorum divisionem ut semper in hac Dionis parte ita hic quoque incertam esse.

2 *ἐστι προέσθαι* Bk., *ἐπιπροέσθαι* cod.

[Zonaras 8, 15, 5—8 (2, 155, 16 sqq. B. = 2, 216, 9 sqq. D.)]

cf. fr. 43, 31 καὶ οὕτως τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας τὸ κοινῇ συμφέρον προτίθημι. εἰ δέ τις φήσει, τί οὖν οὐκ ἐκδιδράσκεις ἢ ἐνταῦθα καταμένεις, ἀκούσεται ὅτι ὀμώμοκα αὐτοῖς ἐπανήξειν, καὶ οὐκ ἂν παραβαίην τοὺς ὅρκους, οὐδ' εἰ πρὸς πολεμίους γεγόνασι, καὶ δι' ἄλλα, μάλιστα δὲ ὅτι τὸ δεινὸν ἐμπεδορκήσας μὲν μόνος πείσομαι, ἂν δ' ἐπιορκήσω, πᾶσα ἡ πόλις ἀναπλησθήσεται."

6 ἡ γερουσία δὲ τῆς ἐκείνου σωτηρίας ἕνεκεν καὶ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀντιδοῦναι προτεθύμητο. γνοὺς οὖν τοῦτο αὐτός, ἵνα μὴ τὸ συμφέρον δι' αὐτὸν καταπρόωνται, ἐπλάσατο πεπωκέναι φάρμακον δηλητήριον, καὶ μέλλειν πάντως ὑπ' αὐτοῦ ἀπο-
7 λέσθαι. καὶ οὔτε ἡ σύμβασις γέγονεν οὔτε τῶν αἰχμαλώτων ἡ ἀμοιβή. ἀπιόντος δ' αὐτοῦ σὺν τοῖς πρέσβεσιν ἀντελάβοντο ἄλλοι τε καὶ οἱ παῖδες καὶ ἡ γυνή· οἱ δ' ὕπατοι μήτ' ἐθέλοντα καταμεῖναι αὐτὸν ἐκδώσειν ἔφασαν μήτ' ἀπιόντα κατασχεῖν. καὶ οὕτω προτιμήσας μὴ παραβῆναι τοὺς ὅρκους ἀνεκομίσθη. καὶ αἰκισθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ὡς ἡ φήμη λέγει, ἀπέθανε. τὰ γὰρ βλέφαρα αὐτοῦ περιτεμόντες, καὶ χρόνον τινὰ ἐν σκότει καθείρξαντες, εἶτα εἰς σκεῦός τι σύμπηκτον κέντρα πανταχόθεν ἔχον ἐμβαλόντες αὐτὸν καὶ τρέψαντες πρὸς τὸν ἥλιον, οὕτως ὑπὸ κακοπαθείας καὶ ἀγρυπνίας μὴ δυνάμενόν πῃ κλιθῆναι διὰ τὰ κέντρα διέφθειραν. ἃ πυθόμενοι οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς πρώτους τῶν παρ' αὐτοῖς αἰχμαλώτων παρέδοσαν τοῖς ἐκείνου παισὶ καὶ ἀνταικίσασθαι καὶ ἀνταποκτεῖναι.

a. u. 504 (250) 8 Τοὺς δ' ὑπάτους ἐς τὴν Λιβύην στρατεύσασθαι ἐψηφίσαντο τόν τε Γάιον τὸν Ἀτίλιον τὸν τοῦ Ῥηγούλου ἀδελφὸν καὶ τὸν Μάλλιον τὸν

---

4 *ὅτι* om. C 8 *προτεθύμητο* BA[c], *προετεθύμητο* C 9 *δι'* C[c], *ὑπ'* BA 24 *ἀδελφὸν*] C. Atilius M. f. M. n. Regulus cos. 497/257 et 504/250 frater patruelis est M. Atilii M. f. L. n. Reguli cos. suf. a. 498/256.

[Zonaras 8, 15, 8—12 (2, 156, 22 sqq. B. = 2, 217, 7 sqq. D.)]

Λούκιον. οἳ ἐς τὴν Σικελίαν ἐλθόντες τῷ Λιλυβαίῳ προσέβαλον, καί τι
μέρος τῆς τάφρου συγχῶσαι εἰς τὴν τῶν μηχανημάτων προσαγωγὴν ἐπε-
χείρησαν. καὶ οἱ Καρχηδόνιοι ὑπορύσσοντες τὸν χοῦν ὑφεῖλκον. ἐπεὶ δ' 9
ἠλαττοῦντο τῇ πολυχειρίᾳ, τεῖχος ἕτερον ἔνδον μηνοειδὲς ᾠκοδόμησαν.
καὶ οἱ μὲν ὑπονόμους ὑπὸ τὸν κύκλον εἰργάζοντο, ὅπως κατὰ τὸ διά-
κενον αὐτῶν ἰζήσαντος τοῦ τείχους εἰσπέσωσιν· οἱ Καρχηδόνιοι δὲ ἀντο-
ρύσσοντες πολλοὺς μὲν ἀγνοοῦντας τὸ γινόμενον ἐκδεχόμενοι ἔκτεινον,
πολλοὺς δὲ καὶ πῦρ ἐν φρυγάνοις εἰς τὰ ὀρύγματα ἐμβάλλοντες ἔφθειρον.
ἐπεὶ δέ τινες τῶν συμμάχων, τῇ τε παρατάσει τῆς πολιορκίας ἀχθόμενοι 10
καὶ τῷ μὴ τὸν μισθὸν αὐτοῖς ἐντελῆ καταβάλλεσθαι, προδοῦναι τὸ
χωρίον τοῖς Ῥωμαίοις διεκηρυκεύοντο, ἐφώρασεν ὁ Ἀμίλκας τὸ βουλευ-
όμενον, οὐκ ἐξέφηνε δέ, ἵνα μὴ πολεμώσῃ αὐτούς· χρήματα δὲ τοῖς ἄρ-
χουσιν αὐτῶν παρασχὼν καὶ τῷ πλήθει προσυποσχόμενος ἕτερα, οὕτως
αὐτοὺς ᾠκειώσατο ὥστε μηδ' ἀρνήσασθαι τὴν προδοσίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς
τελευταίους πρέσβεις ἐπανιόντας ἀπώσασθαι. οἳ πρὸς τοὺς ὑπάτους αὐτο-
μολήσαντες γῆν τε ἐν Σικελίᾳ καὶ ἕτερ' ἄττα ἔλαβον.

Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ οἴκοι Καρχηδόνιοι πέμπουσιν Ἀρδέβαν σὺν 11
ναυσὶ πλείσταις εἰς τὸ Λιλύβαιον σῖτον ἀγούσαις καὶ χρήματα. καὶ ὃς
χειμῶνα ἐπιτηρήσας εἰσέπλευσε. κἀκ τούτου καὶ ἄλλοι συχνοὶ καταίρειν
ὁμοίως ἐτόλμων· καὶ οἱ μὲν ἐπετύγχανον, οἱ δὲ ἀπώλλυντο.

Ἕως μὲν οὖν ἄμφω παρῆσαν οἱ ὕπατοι, ἰσοπαλεῖς οἱ ἀγῶνες ἐγί- 12
νοντο· νόσου δὲ καὶ λιμοῦ τρυχόντων αὐτούς, καὶ τοῦ ἑτέρου οἴκαδε
διὰ ταῦτα σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν στρατιώταις ἀναχωρήσαντος, Ἀμίλκας
θαρρήσας ἐπεξῄει καὶ τὰς μηχανὰς ἐνεπίμπρα καὶ τοὺς ἐπαμύνοντας
αὐταῖς ἔφθειρε, καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ ἐκ τοῦ Δρεπάνου ὁρμωμένη τά τε

---

4 ἠλαττοῦντο BC[c], ἠλαττοῦτο A   ἔνδον μηνοειδὲς] in C inter ἔνδον et μηνοειδὲς vocabulum fuit litterarum fere 10, (probabiliter μηνοειδὲς bis scriptum), quod erasum est   7 ἀγνοοῦντας CA, ἀγνοῦντας B[c]   11 Ἀμίλκας] secundum Pol. 1, 42 sqq. Ἰμίλκων. Non obliviscendum nomen Punicum *Himilkat* dici etiam *Himilko*, Graece Ἰμίλκας (Diod. 13, 85. 90. 114) et Ἰμίλκων, Latine *Himilco*, cf. C. I. L. 10, 7513 = C. I. Sem. 1, 149, inde nominum confusionem facile nasci potuisse. Sic *Imilco* Liv. 22, 9, 3 = Ἀμίλκας Pol. 3, 95, 2. cf. P. Schröder *die phönicische Sprache* p. 104, Gesenius *Monum. Phoen.* p. 408   12 οὐκ BA[c], καὶ οὐκ C   πολεμώσῃ BC[c], πολεμήσῃ A   16 ἕτερ' ἄττα] ἕτερά τα BC, ἕτερά τε c, ἕτερα A   17 Ἀρδέβαν] sic Zonaras semper. Ἀτάρβας Diod. 20, 61, 3; 24, 1, 2; 34, 31; 34, 35, Pol. 1, 44—52, *Adherbal* Sall. *Iug.* 5—48 passim, Flor. 1, 36 [3, 1] 4. 5, Eutrop. 4, 16 (Ἀδάρβαλος Paean.), *de vir. ill.* 66. Scripsitne Dio Ἀδέρβας? cf. Suid. Ἀδερβὸς ὄνομα κύριον   20 ἀπώλλυντο B?C[c], ἀπώλλοντο A   24 ἐπεξῄει CA[c], ἐπεξῆλθε B.

[Zonaras 8, 15, 12—16, 1 (2, 158, 6 sqq. B. = 2, 218, 10 sqq. D.)]

ἐπιτήδεια κομίζεσθαι τοὺς Ῥωμαίους ἐκώλυε καὶ τὴν αὐτῶν συμμαχίδα
13 κατέτρεχε, καὶ ὁ Ἀρδέβας ποτὲ μὲν τῆς Σικελίας, ποτὲ δὲ τῆς Ἰταλίας
a. u. 505 (249) τὰ παράλια ἔκειρεν· ὅθεν οἱ Ῥωμαῖοι ἐν ἀπορίᾳ κατέστησαν. τέως μέντοι Λούκιος Ἰούνιος ἡτοίμαζε ναυτικόν, Κλαύδιος δὲ Ποῦλχρος εἰς τὸ Λιλύβαιον ἐπειχθεὶς καὶ τριήρεις πληρώσας συνέλαβε δι' αὐτῶν Ἄννωνα τὸν Καρχηδόνιον ἐκπλέοντα πεντήρει· καὶ παράδειγμα τοῖς Ῥωμαίοις τῆς κατασκευῆς τῶν νηῶν ἐγένετο.

14 Πολλάκις δὲ τοῦ ναυτικοῦ κινδυνεύοντος ἐβαρύνοντο οἱ Ῥωμαῖοι τῇ συνεχεῖ τῶν νεῶν φθορᾷ· ἄνδρας γὰρ συχνοὺς καὶ χρήματα πλεῖστα ἐν ταύταις ἀπώλλυσαν· οὐ μέντοι γε καὶ ἐνέδοσαν, ἀλλὰ καί τινα φθεγξάμενον περὶ καταλλαγῶν πρὸς Καρχηδονίους ἐν τῇ βουλῇ διεχρήσαντο, καὶ λεχθῆναι δικτάτορα ἐψηφίσαντο. καὶ δικτάτωρ μὲν ὁ Κολλατῖνος ἐλέχθη, ἱππάρχησε δέ γε ὁ Μέτελλος· οὐδὲν δὲ μνήμης ἔπραξαν ἄξιον. ἐν ᾧ δ' ὁ Κολλατῖνος δικτάτωρ ἐλέγετο, ἐν τούτῳ τὸν Ἔρυκα παρεστήσατο ὁ Ἰούνιος, καὶ ὁ Καρθάλων κατέσχεν Αἰγίθαλον καὶ ἐζώγρησε τὸν Ἰούνιον.

43, 33 τὸ ἕτερον μέρος τῆς οἰωνοσκοπικῆς Δίων Κάσσιος Κοκκηιανὸς παραδίδωσι, λέγων ὅτι κριθοφάγους ἡμέρους κατέχουσιν ὄρνιθας καὶ τιθέασιν ἔμπροσθεν αὐτῶν κριθάς, ὅτε μαντεύονται. εἰ μὲν οὖν ἐσθίοντες οἱ ὄρνιθες οὐ πλήττουσι τοῖς ῥάμφεσι τὰς κριθὰς καὶ ἀπορρίπτουσιν, ἀγαθὸν τὸ σημεῖον, εἰ δὲ οὕτω ποιοῦσιν, οὐκ ἀγαθόν. Io. Tzetz. Exeg. in Hom. Il. p. 108.

a. u. 506 (248) 16. Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει Αὐρήλιος Γάιος καὶ Σερουίλιος Πούπλιος τὴν ἀρχὴν λαβόντες τό τε Λιλύβαιον καὶ τὸ Δρέπανον ἐλύπουν καὶ τοὺς Καρχηδονίους τῆς γῆς ἀπεῖργον καὶ τὴν αὐτῶν συμμαχίδα κατέτρεχον. ὁ οὖν Καρθάλων πολυτρόπως ἐπιχειρήσας κατ' αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ἤνυσεν, εἰς Ἰταλίαν ὥρμησεν, ἵν' οὕτω τοὺς ὑπάτους μεταγάγῃ ἐκεῖ ἢ τέως τὴν χώραν κακώσῃ καὶ

---

1 *τοὺς* C[c], *καὶ τοὺς* B, *τοῖς* A (et *ρωμαιοι*) 4 *Ποῦλχρος*] sic Dionis *ind. cons.* lib. 39 et 48 (in contextu cognomen abest), *Πούλχερ* (sic) *nom.* Arr. *c. Alan.* 3, *Ποῦλχερ* (*voc.*) Plut. *de cap. ex. inim. ut.* 1 6 Unde hoc, quod initio belli factum esse tradit Pol. 1, 20, tam absurde hic repetitur? Estne annalium Romanorum confusio an Dionis? Zonaras ipse addidisse non videtur 8—15 inter ea quae a Zonara hic omissa sunt etiam clades est nobilis P. Claudii Pulchri, qui contra auspicia cum hoste conflixerat. Dionem cum hanc enarraret, de auspicio ex tripudio egisse haud improbabile. Quare fragm. 43, 33 hic collocavit Bk. 18 et 20 *Κολλατῖνος*] cf. ad 8, 11, 10 19 *δέ γε* CA, *δὲ* B[c] 20 *δ' ὁ* CA, *δὲ* B[c] 21 *Αἰγίθαλον*] *Αἰγίθαλλος, ὅνπερ νῦν Ἄκελλον καλοῦσι* Diod. 24, 1, 10, *Αἰγίθαρσος ἄκρα* Ptol. 3, 4, 2 25 *κατέτρεχον* edidi e C qui in marg. a m[2] add. habet *κατέκειρον, κατέκειρον* BA[c] 27 *τοὺς* om. C (add. in marg. m[2]) *ἢ* CA[c], *εἰ* B?

[Zonaras 8, 16, 1—6 (2, 159, 7 sqq. B. = 2, 219, 8 sqq. D.)]

πόλεις αἱρήσῃ. ἀλλ' οὐδ' ἐνταῦθά τι αὐτῷ προεχώρησε· τὸν γὰρ στρατηγὸν τὸν ἀστυνόμον μαθὼν πλησιάζοντα, εἰς Σικελίαν ἀνέπλευσεν. ἔνθα 2 τῶν μισθοφόρων στασιασάντων διὰ τὸν μισθόν, συχνοὺς μὲν ἐς νήσους ἐρήμους ἐκβιβάσας κατέλιπε, πολλοὺς δὲ καὶ ἐς τὴν Καρχηδόνα ἀπέστειλεν. ὃ γνόντες οἱ λοιποὶ ἠγανάκτησαν καὶ νεωτερίσειν ἔμελλον. ὧν Ἀμίλκας, διαδεξάμενος τὸν Καρθάλωνα, πολλοὺς μὲν νυκτὸς κατέκοψε, πολλοὺς δὲ καὶ κατεπόντωσεν. ἐν τοσούτῳ δ' οἱ Ῥωμαῖοι φιλίαν ἀΐδιον πρὸς Ἱέρωνα διεπράξαντο, καὶ προσαφῆκαν ὅσα παρ' αὐτοῦ ἐπετείως ἐλάμβανον.

Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει τοῦ θαλαττίου πολέμου δημοσίᾳ μὲν οἱ Ῥωμαῖοι 3 a. u. 507 (247) ἀπέσχοντο διὰ τὰς ἀτυχίας καὶ διὰ τὰ ἀναλώματα, ἰδίᾳ δέ τινες νῆας αἰτήσαντες, ὥστ' ἐκείνας μὲν ἀποκαταστῆσαι, τὴν λείαν δὲ οἰκειώσασθαι, ἄλλα τε τοὺς πολεμίους ἐκάκωσαν, καὶ ἐς Ἱππῶνα Λιβυκὴν πόλιν εἰσπλεύσαντες τά τε πλοῖα πάντα καὶ πολλὰ τῶν οἰκοδομημάτων κατέπρησαν. τῶν δ' ἐπιχωρίων τὸ στόμα τοῦ λιμένος διαλαβόντων ἁλύσεσιν, ἐν περιστάσει ἐγένοντο, σοφίᾳ δὲ καὶ τύχῃ περιεγένοντο. σπουδῇ γὰρ 4 ταῖς ἁλύσεσι προσπεσόντες, ἐπεὶ προσάψασθαι αὐτῶν ἔμελλον οἱ ἔμβολοι τῶν νηῶν, μετέστησαν ἐς τὰς πρύμνας οἱ τοῦ πληρώματος, καὶ οὕτως αἱ πρῷραι κουφισθεῖσαι ὑπερῆραν τὰς ἁλύσεις, αὖθις δ' ἐς τὰς πρῴρας αὐτῶν μεταπηδησάντων αἱ πρύμναι τῶν σκαφῶν ἐμετεωρίσθησαν. καὶ διεξέδραμον, καὶ μετὰ τοῦτο περὶ τὸ Πάνορμον ναυσὶ Καρχηδονίους ἐνίκησαν.

Οἱ δ' ὕπατοι, Μέτελλος μὲν Καικίλιος περὶ τὸ Λιλύβαιον ἦν, Νου- 5 μέριος δὲ Φάβιος τῷ Δρεπάνῳ προσήδρευε καὶ ἐπεβούλευσε τῇ νησῖδι τῇ Πελιάδι καλουμένῃ, προκατειλημμένῃ παρὰ Καρχηδονίων, στρατιώτας πέμψας νυκτός, οἳ τοὺς φρουροὺς κτείναντες τὴν νῆσον εἷλον. ὃ μαθὼν Ἀμίλκας ἕωθεν τοῖς διαβεβηκόσιν ἐπέθετο· οἷς οὐκ ἔχων ἀμῦναι ὁ Φάβιος τῷ Δρεπάνῳ προσέμιξεν, ὡς ἢ τὴν πόλιν δι' ἐρημίαν αἱρήσων ἢ τῆς νήσου τὸν Ἀμίλκαν ἀπάξων. καὶ ἠνύσθη τὸ ἕν· φοβηθεὶς γὰρ ὁ Ἀμίλκας 6 ἀνεχώρησεν εἰς τὸ τεῖχος. καὶ ὁ Φάβιος τὴν Πελιάδα κατέσχε, καὶ τὸ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἠπείρου στενὸν καὶ τεναγῶδες τυγχάνον συγχώσας ἠπείρωσε, καὶ ῥᾷον προσεπολέμει τοῦ τείχους ἐκεῖ ὄντος ἀσθενεστέρου. καὶ οἱ Καρχηδόνιοι συχνὰ παρελύπουν αὐτοὺς εἰς Σικελίαν τε περιπλέοντες

---

1 *προεχώρησε* BA[c], *προσεχώρησε* C 3 *στασιασάντων* BA[c], *στασιαζόντων* C 4 *ἐκβιβάσας* BC[c], *ἐμβιβάσας* A 20 *ἐμετεωρίσθησαν* A, *μετεωρίσθησαν* BC[c] 21 *περὶ* CA[c], *παρὰ* B *τὸ*] cf. ad 8, 14, 5 22 *ἐνίκησαν* BC[c], *ἐνίκησε* A 23 *Καικίλιος*] cf. ad 8, 14, 8 24 *Φάβιος* BA[c], *φάβος* C *ἐπεβούλευσε* BA[c], *ἐπεβούλευε* C 33 *περιπλέοντες*] scripsit Dio certe *παραπλέοντες* (cf. Thuc. 1, 111, 2), sed etiam Zonaras ut videtur, cf. 8, 25, 1; 9, 11, 7.

43, 25 a. u. 510 (211) *καὶ γὰρ ἡγεῖτο δεῖν τόν τι δι᾽ ἀπορρήτων πρᾶξαι βουλόμενον μηδενὶ αὐτὸ τὸ παράπαν ἐμφαίνειν· οὐδένα γὰρ οὕτως ἰσχυρόφρονα εἶναι ὡς ἀκούσαντά τι καρτερῆσαι καὶ σιωπῆσαι αὐτὸ ἐθελῆσαι, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον, ὅσῳ ἂν ἀπορρηθῇ τινὶ μὴ εἰπεῖν τι, τόσῳ μᾶλλον αὐτὸν ἐπιθυμεῖν αὐτὸ ἐκλαλῆσαι, καὶ οὕτως ἕτερον παρ᾽ ἑτέρου τὸ ἀπόρρητον ὡς καὶ μόνον μανθάνοντα φημίζειν.* Max. Conf. Flor. f. 116^{v} (M. p. 540).

Fr. **43**, 25 dictum videri de Hamilcare Barca Erycem montem occupaturo, collato Diod. 24, 7, adnotat Mai. a. l., quare hic collocavit Melber. — *δίωνος τοῦ ῥωμαίου* AB in margine.

1 *καὶ γὰρ* addidi e B, om. A 3 *καρτερῆσαι* restitui ex AB, *παρατηρῆσαι* Mai. 4 *πᾶν* scripsi ex usu Dionis Platonem praesertim secuti, *πάνυ* AB.

[Zonaras 8, 16, 6—17, 1 (2, 160, 21 sqq. B. = 2, 220, 22 sqq. D.)]

καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν περαιούμενοι. τοὺς δ᾽ αἰχμαλώτους ἀλλήλων ἄνδρα ἀντ᾽ ἀνδρὸς ἠλλάξαντο· τοὺς δὲ λοιπούς, ἐπεὶ μὴ ἦσαν ἰσοπληθεῖς, ἀργυρίου οἱ Καρχηδόνιοι ἐκομίσαντο.

7 Ἔκτοτε δὲ διάφοροι μὲν ὑπάτευσαν, οὐδὲν δὲ ἱστορίας ἔπραξαν ἄξιον· μέγιστον γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι ἐσφάλλοντο ὅτι κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἄλλους, εἶθ᾽ ἑτέρους ἄρχοντας ἔπεμπον, ἄρτι τε τὴν στρατηγίαν μανθάνοντας τῆς ἀρχῆς ἔπαυον, ὥσπερ εἰς ἄσκησιν σφᾶς, ἀλλ᾽ οὐκ εἰς χρῆσιν αἱρούμενοι.

8 Οἱ Γαλάται δὲ τοῖς Καρχηδονίοις συμμαχοῦντες, καὶ μισοῦντες αὐτοὺς ὅτι κακῶς μετεχειρίζοντο σφᾶς, φρουρίου τινὸς φυλακὴν ἐμπιστευθέντες, τοῖς Ῥωμαίοις αὐτὸ προήκαντο ἐπὶ χρήμασι. μεταστάντας δὲ ἀπὸ τῶν Καρχηδονίων Γαλάτας καὶ ἄλλους τῶν σφῶν συμμάχων τινὰς οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ μισθοφορᾷ προσελάβοντο, μήπω πρότερον τρέφοντες ξενικόν. τούτοις οὖν ἐπαιρόμενοι, καὶ ὅτι οἱ τὰς ναῦς ἔχοντες ἰδιῶται τὴν Λιβύην ἐπόρθησαν, οὐκέτι ἀμελεῖν τῆς θαλάσσης ἤθελον, ἀλλὰ καὶ αὖθις ναυτικὸν συνεστήσαντο.

a. u. 513 (211) 17. Καὶ Λουτάτιος Κατύλος ὕπατος ᾑρέθη, καὶ τούτῳ συνεξεπέμφθη Κύιντος Οὐαλλέριος Φλάκκος ἀστυνομῶν. οἳ ἐς Σικελίαν ἐλθόντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν τῷ Δρεπάνῳ προσέβαλον, καί τι τοῦ τείχους κατήρειψαν· καὶ εἷλον ἂν αὐτό, εἰ μὴ τοῦ ὑπάτου τρωθέντος περὶ ἐκεῖνον οἱ στρατιῶται ἀπησχολήθησαν. κἂν τούτῳ μαθόντες τοὺς πολεμίους οἴκοθεν ἥκειν ναυτικῷ πλήθει, Ἄννωνος ναυαρχοῦντος, πρὸς ἐκείνους

---

1 *τὴν* om. C 6 *τε* CA, *δὲ* B^{c} 16 *Κατύλος*] *Κάτουλος* (*κατοῦλος* codd.) Dio 36, 30, 4; 37, 37, 2. 44, 1. 46, 3; 43, 14, 6; 45, 2, 3 17 *Φλάκκος* CA^{c}, *φλάκος* B. In *tab. triumph.*: Q. Valerius Q. f. P. n. Falto, cf. Matzat. *Röm. Chron.* 2, 328 18 *κατὰ θάλασσαν* CA, *θάλασσαν* B^{c} 19 *αὐτὸ* BA^{c}, *αὐτο*$^{\nu}$ (*ν* add. m^{2}) C.

[Zonaras 8, 17, 1—7 (2, 162, 1 sqq. B. = 2, 221, 18 sqq. D.)]

ἐτράποντο. καὶ ἀντιπαραταξαμένων αὐτῶν ἄστρον τι λαμπαδῶδες ὕπερ- 2
θεν τῶν Ῥωμαίων φανὲν ἐξ ἀριστερᾶς εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἀρθὲν ἐγκατ-
έσκηψεν. ἐγένετο δ' ἡ ναυμαχία καὶ ἐπ' ἀμφοῖν καρτερὰ δι' ἄλλα τε
καὶ ἵνα μὲν Καρχηδόνιοι ἐς τελείαν ἀπόγνωσιν τοὺς Ῥωμαίους τοῦ ναυ-
τικοῦ καταστήσωσιν, οἱ δ' ἵνα καὶ τὰς προτέρας ἀνακαλέσωνται συμ-
φοράς. ὅμως δ' οὖν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν νίκην ἤραντο· τὰ γὰρ τῶν Καρ-
χηδονίων σκάφη, φορτία φέροντα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ σῖτον καὶ χρήματα,
ἐβαρύνοντο.

Ὁ δ' Ἄννων διαφυγὼν εὐθὺς εἰς τὴν Καρχηδόνα ἠπείχθη. οἱ 3
Καρχηδόνιοι δὲ θυμῷ ληφθέντες καὶ φόβῳ τὸν μὲν ἀνεσταύρωσαν, πρέ-
σβεις δὲ πρὸς εἰρήνην τῷ Κατύλῳ πεπόμφασι. καὶ τῷ πρὸς βουλῆς ἦν
τὸν πόλεμον καταλύσασθαι, ὅτι ἐπ' ἐξόδῳ οὔσης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς οὔτε
δι' ὀλίγου ἐξαιρήσειν τὴν Καρχηδόνα ἤλπιζεν οὔτε τοῖς διαδόχοις τὴν
δόξαν τῶν ἑαυτοῦ πόνων καταλιπεῖν ἤθελε. διὸ ἀνακωχὴν ἐποιήσαντο, 4
καὶ χρήματα καὶ σῖτον καὶ ὁμήρους αὐτῷ δόντες, ἵν' ἐς τὴν Ῥώμην
πρεσβεύσωνται ἐπὶ τῷ τῆς Σικελίας τε αὐτοὺς πάσης ἐκστῆναι Ῥωμαίοις
καὶ πάσας τὰς πέριξ νήσους ἐκλιπεῖν καὶ μήτε τῷ Ἱέρωνι πολεμεῖν καὶ
χρήματα τὰ μὲν ἅμα τῷ σπείσασθαι δοῦναι, τὰ δὲ καὶ ὕστερον, καὶ
τοὺς μὲν ἐκείνων αὐτομόλους καὶ αἰχμαλώτους προῖκα ἐκπέμψαι, τοὺς
δ' ἑαυτῶν πρίασθαι.

Τοιαύτη μὲν οὖν ἡ σύμβασις ὡμολόγητο· μόνην γὰρ τὴν τοῦ ζυγοῦ 5
ἀτιμίαν ὁ Ἀμίλκας παρῃτήσατο. καὶ ὁ μὲν ταῦτα συνθέμενος καὶ τοὺς
στρατιώτας ἐκ τῶν τειχῶν ἐξαγαγὼν ἀπέπλευσεν οἴκαδε πρὶν τοὺς ὅρ-
κους ἐπενεχθῆναι, οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ τήν τε νίκην διὰ βραχέος ἔμαθον
καὶ ἐπήρθησαν ὡς παντάπασι κεκρατηκότες. καὶ τῶν πρέσβεων ἐλθόν-
των οὐκέτι κατέχειν ἑαυτοὺς ἠδύναντο, καὶ τὴν Λιβύην ἔχειν ἅπασαν 6
ἤλπιζον. διὸ οὐδὲ ταῖς τοῦ ὑπάτου ὁμολογίαις ἐνέμειναν, ἀλλὰ καὶ
χρήματα αὐτοὺς πολλῷ πλείω τῶν ὑπεσχημένων ἐπράξαντο· καὶ ἀπη-
γόρευσαν σφίσι μήτε τὴν Ἰταλίαν μήτε τὴν ἔξω συμμαχίδα σφῶν μακραῖς
ναυσὶ παραπλεῖν ἢ μισθοφόροις τισὶν ἀπ' αὐτῶν κεχρῆσθαι.

Ὁ μὲν οὖν πρῶτος τοῖς Καρχηδονίοις πόλεμος τοῖς Ῥωμαίοις εἰς 7
τοῦτο κατέληξε τετάρτῳ ἔτει καὶ εἰκοστῷ, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤγαγεν ὁ

---

5 *ἀνακαλέσωνται* CA^c, *ἀνακαλέσονται* B 9 *Καρχηδόνα* B, *καρχηδονίων* CA^c 10 *θυμῷ* BC^c, *λιμῷ* A 12 *αὐτῷ τῆς ἀρχῆς* BA^c, *τῆς ἀρχῆς αὐτῷ* C 14 *ἐποιήσαντο* CA, *ἐποίησατο* B^c 15 *δόντες* BC^c, *διδόντες* A 16 *τῆς* A, om. BC^c 19 *μὲν* om. C (add. inter lin. m²) *αὐτομόλους καὶ αἰχμαλώτους* BA^c, *αἰχμαλώτους καὶ αὐτομόλους* C 21 *ὡμολόγητο* BC^c, *ὡμολόγηται* A 26 *ἑαυτοὺς* BC^c, *αὐτοὺς* A 31 *τοῖς* (alterum) B^c, *τοῖς τε* CA 32 *κατέληξε* BC^c, *κατέπληξε* A.

2, 5 *οἱ δὲ Λίγυες τὴν παραλίαν ἀπὸ Τυρσηνίδος μέχρι τῶν Ἄλ-*

Fr. 2, 5 coll. Zon. 8, 18, 2 huc inseruit Melber. — Fragmentum in textum recepi quanquam Tzetzianam, quoniam a verbis Dioneis non nimis recedere videtur. 1 *Λίγυες*] *Λίγυες* Dio cum Graecis plerisque, *Λιγυστῖνοι* Pol. (at *Λίγυες*

[Zonaras 8, 18, 7—18, 2 (2, 163, 14 sqq. B. = 2, 222, 31 sqq. D.)]

Κατύλος τὰ ἐπινίκια, Κύιντος δὲ Λουτάτιος ὑπατεύσας ἀπῆλθεν ἐς
Σικελίαν καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Κατύλου πάντα τὰ ἐκεῖ κατεστήσατο·
καὶ τὰ ὅπλα τῶν ἐν αὐτῇ ἀφείλοντο. Σικελία μὲν οὖν οὕτως ὑπὸ Ῥω-
μαίων δεδούλωτο πλὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἱέρωνος, ἐκ δὲ τούτου πρὸς τοὺς
Καρχηδονίους φιλία ἦν αὐτοῖς.
5 Ἄμφω δ' αὖθις εἰς πολέμους ἑτέρους χωρὶς μετ' ὀλίγον κατέστησαν.
τοῖς γὰρ Καρχηδονίοις οἵ τε περίλοιποι τῶν μισθοφορησάντων σφίσι καὶ
τὸ δουλεῦον τὸ ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ὁμορούντων πολλοὶ πρὸς τὰς συμ-
9 φορὰς αὐτῶν συνεπέθεντο. οἵ γε μὴν Ῥωμαῖοι, ἐπικαλεσαμένων αὐτοὺς
τῶν πολεμούντων ἐκείνοις, οὔθ' ὑπήκουσαν, ἀλλὰ καὶ ἀντιπρεσβευσάμενοι
καὶ μὴ δυνηθέντες καταλλάξαι αὐτούς, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Καρ-
χηδονίων ὅσους εἶχον ἀφῆκαν προῖκα, καὶ σῖτον ἔπεμψαν καὶ μισθοφόρους
ἐκ τῆς οἰκείας συμμαχίδος αὐτοῖς ἐπαγαγέσθαι ἐπέτρεψαν, δόξαν ἐπιει-
10 κείας θηρώμενοι μᾶλλον ἢ τοῦ συμφέροντος αὐτοῖς προμηθούμενοι. ὅθεν
πράγματα ἔσχον εἰσέπειτα· ὁ γὰρ Ἀμίλκας ἐκεῖνος ὁ Βαρχίδης, ἐπεὶ
τοὺς ἐναντίους ἐνίκησεν, ἐπὶ μὲν τοὺς Ῥωμαίους, καίπερ κάρτα μισῶν
αὐτούς, οὐκ ἐτόλμησε στρατεῦσαι, ἐς δὲ τὴν Ἰβηρίαν παρὰ γνώμην τῶν
οἴκοι τελῶν ἀπῆρεν.

18. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐγένετο ὕστερον, τότε δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι
Φαλίσκοις ἐπολέμησαν, καὶ Μάλλιος Τουρκουάτος τὴν χώραν αὐτῶν
ἐδῄωσε. καὶ συμμίξας αὐτοῖς ἐσφάλη μὲν τῷ ὁπλιτικῷ, τοῖς δ' ἱππεῦσιν
ἐκράτησε. καὶ αὖθις αὐτοῖς μαχεσάμενος ἐνίκησε, καὶ τά τε ὅπλα αὐ-
τῶν καὶ τὴν ἵππον καὶ τὰ ἔπιπλα καὶ τὸ δουλεῦον καὶ τὸ ἥμισυ τῆς
χώρας ἀφείλετο. ὕστερον δὲ ἡ μὲν ἀρχαία πόλις εἰς ὄρος ἐρυμνὸν ἱδρυ-
a. u. 516 (238) 2 μένη κατεσκάφη, ἑτέρα δ' ᾠκοδομήθη εὐέφοδος. μετὰ δὲ τοῦτο ἐπολέ-
μησαν αὖθις πολέμους πρός τε Βοουίους καὶ πρὸς Γαλάτας ἐκείνοις πλη-
cf. fr. 2, 5 σιοχώρους καὶ πρὸς Λιγύων τινάς. τοὺς μὲν οὖν Λίγυας Σεμπρώνιος

1 *Λουτάτιος* Pinder., *λουτάτος* BCA[c] 3 *οὖν* om. A 15 *ὁ Βαρχίδης*] cf. ad 8, 10, 6 20 *Φαλίσκοις*] cf. ad fr. 24, 1 *Μάλλιος* Pinder., *μάλιος* BCA[c] 24 *ἐρυμνὸν* BA[c], *ὑψηλὸν* C 26 *Βοουίους*] ita semper Zonaras. Ceteroquin *Βόιοι*, *Βοῖοι*, *Βοιοί*, Pol. 2, 17—31; 3, 40—67 passim, Simyl. ap. Plut. *Rom.* 17, Strabo 4, p. 195—7, p. 296 passim, App. *Celt.* 1; *Hann.* 5. 8, Ptol. 3, 1, 23 (cf. Ptol. 2, 15, 2). neque aliter Dionem scripsisse crediderim 27 *Σεμπρώνιος* BA[c], *σεμπρώριος* (sed *ρ* in *ν* corr. a m[2]) C.

πεων καὶ ἄχρι Γαλατῶν νέμονται, ὥς φησι Δίων. Tzetz. ad Lycophr. 1312.

2, 28a, 3 sqq.; 34, 10, 18), Plut. *Aem. Paul.* 6 (ceteroquin *Λίγυες*), alii; *Λίγυρες* posteriores. *Liguria* Graece est *Λιγυστική* scriptoribus vetustioribus et Pol. 2, 31, 4, Diod. 4, 19, 4, Strab. passim, Zonarae, sed *Λιγυστίνη* Pol. 3, 41, 4; 7, 9, 6 sq., App. *Lib.* 9, *Λιγυστίς* App. *b. c.* 1, 80. *Λιγουρία* Latina forma Ptol. 3, 1, 3.

Fr. **44** (Planudeum) eiectum. — Ne tamen notabile fragmentum, de quo cf. Momms. *R. Staatsr.* 3, 213, 3, inter cetera Planudea delitescat, hic apponam: *ὅτι ἐπὶ Μάρκου Κλαυδίου καὶ Τίτου Σεμπρωνίου ὑπάτων μόνῳ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπωνυμίας τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων μετέχειν Ῥωμαῖοι παρεκελεύσαντο.* In Planudeorum excerptorum serie locum suum habet inter n. 25 (= [Dio] fr. 43, 28) et n. 27 (= [Dio] fr. 57, 27) i. e. inter a. 503/251 et a. 538/216, unde credi licet consules anni 514/240 C. Claudium Centhonem et M. Sempronium Tuditanum intellegendos esse. De anno 539/215 cogitandum non videtur. cf. Momms. *R. Forsch.* 1, 53.

[Zonaras 8, 18, 2—5 (2, 164, 20 sqq. B. = 2, 224, 6 sqq. D.)]

Γράκχος μάχῃ νικήσας ἐκάκου, καὶ τοῖς Γαλάταις Πούπλιος Οὐαλλέριος συμβαλὼν τὸ μὲν πρῶτον ἡττήθη, εἶτα πυθόμενος εἰς ἐπικουρίαν αὐτοῦ τινας ἐκ τῆς Ῥώμης ἥκειν, ὁμόσε αὖθις τοῖς Γαλάταις ἐχώρησεν, ἵν' ἢ καθ' ἑαυτὸν νικήσῃ ἢ ἀποθάνῃ· τοῦτο γὰρ μᾶλλον ἢ ζῶν αἰσχύνην ὄφλειν προείλετο· καί πως κατὰ τύχην ἐκράτησε.

Τότε μὲν οὖν ταῦθ' οὕτως τοῖς Ῥωμαίοις συνήντησαν, καὶ Σαρδὼ 3
παρὰ τῶν Καρχηδονίων ἀμαχεὶ χρήματά τε αὖθις ἔλαβον, ἐγκαλέσαντες αὐτοῖς βλάπτειν σφῶν τοὺς πλέοντας· οὔπω γὰρ κρατυνθέντες οἱ Καρχηδόνιοι τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν ἐδεδίεσαν· τῷ δ' ἑξῆς ἔτει Λούκιος Λέν- 4 a. u. 517 (237)
τουλος καὶ Κύιντος Φλάκκος ἐπὶ τοὺς Γαλάτας στρατεύσαντες, ἕως μὲν ὁμοῦ διῆγον, ἦσαν ἀνανταγώνιστοι, ἐπεὶ δὲ διχῇ πορθεῖν τινα ἤρξαντο, ὡς οὕτω πλείω λείαν περιβαλούμενοι, ἐς κίνδυνον τὸ τοῦ Φλάκκου κατέστη στρατόπεδον, νυκτὸς κυκλωθέν. ἀλλὰ τότε μὲν οἱ βάρβαροι ἀνεκόπησαν, προσλαβόμενοι δὲ συμμάχους χειρὶ πολλῇ ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους αὖθις ἐχώρησαν. ἀπαντησάντων δὲ σφίσι Πουπλίου τε Λεντούλου καὶ 5 a. u. 518 (236)
Λικιννίου Οὐάρου ἤλπισαν αὐτοὺς διὰ τὸ πλῆθος τὸ σφέτερον καὶ ἄνευ μάχης καταπλήξειν· καὶ πέμψαντες τήν τε χώραν τὴν περὶ τὸ Ἀρίμινον

---

1 *Οὐαλλέριος* CA[c], *ἀλλήριος* B 4 *νικήσῃ* CA, *νικήσοι* B[c] *ἀποθάνῃ* Pinder., *ἀποθάνοι* BCA[c] 6 *οὕτως* BA[c], *οὕτω* C 7 *ἀμαχεὶ* om. B 8 *κρατυνθέντες* CA[c], *κρατηθέντες* B 9 *ἐδεδίεσαν* edidi e C (m[1]), corr. in *ἐδεδίκεσαν*, *ἐδεδοίκεσαν* BA[c] *Λέντουλος* BA[c], *λέντουλλος* C 14 *ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους αὖθις* CA, *αὖθις ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους* B[c] 15 *ἀπαντησάντων* BC[c], *ἀπαρτησάντων* A 17 *Ἀρίμινον* C[c], *Ἀρίμηνον* BA.

45 ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Κλαύδιον, ἐπειδὴ πρὸς τοὺς Λίγυας συν-
a. u. 518 (236) θήκας ἐποιήσατο, πόλεμον ἀράμενοι καὶ αὐτοὺς χειρωσάμενοι τὸ μὲν πρῶτον, ὡς καὶ ἐκείνου τὸ παρασπονδηθὲν ἀλλ' οὐχ ἑαυτῶν ⟨τὸ⟩ αἰτίαμα ὄν, ἔπεμψαν ἐκδιδόντες αὐτοῖς, μὴ προσδεξαμένων δέ σφων αὐτὸν ἐξήλασαν. V. 29 (p. 593).

46 ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Καρχηδονίους χρήματα ἐπιπραξάμενοι τὰς σπονδὰς ἀνενεώσαντο, καὶ τὸ μὲν πρῶτον πρεσβείας αὐτῶν ἐλθούσης, ὅτι τε τῆς σφετέρας παρασκευῆς ᾔσθοντο καὶ ὅτι αὐτοὶ τῷ πρὸς τοὺς ὁμόρους πολέμῳ ἔτι καὶ τότε κατείχοντο, μέτριον

1 *Λίγυας*] error eclogarii, debebat *Κυρνίους*, cf. Zon., Val. Max. 6, 3, 3 6 *ἐποιήσατο — ἀράμενοι — χειρωσάμενοι* Val. coll. Zon., *ἐποιήσαντο — ἀράμενον — χειρωσάμενον* cod. (et fortasse eclogarius) 3 *πρῶτον* Val., *πρώτωι* cod. *ἐκείνου* Val., *ἐκεῖνος* cod. *παρασπονδηθὲν*] *παρασπόνδημα δῆθεν*? Bk. *ἑαυτῶν* Val., *ἑαυτὸν* cod. 4 ⟨*τὸ*⟩ ins. Val. *ὂν* Val., *ὃν* cod. 9 *κατείχοντο* A, *κατέχοντο* BM.

[Zonaras 8, 18, 5—9 (2, 165, 17 sqq. B. = 2, 224, 29 sqq. D.)]

ἀπῄτουν καὶ τῆς πόλεως ὡς αὐτῶν οὔσης ἐξοικισθῆναι ἐκέλευον. οἱ δ' ὕπατοι μήτε συμβαλεῖν θαρροῦντες δι' ὀλιγότητα μήτε τι προέσθαι τολ-
6 μῶντες ἀνοχὰς ἔπραξαν, ὡς ἐς τὴν Ῥώμην πρεσβεύσωνται. οἱ δ' ἐπὶ τὴν βουλὴν ἐλθόντες τὰ αὐτὰ εἶπον. ὡς δ' οὐδενὸς οἱ πρέσβεις ὧν ᾔτουν ἐτύγχανον, εἰς τὸ στρατόπεδον ἀνεχώρησαν. καὶ εὗρον ἐφθαρμένα σφίσι τὰ πράγματα· τινὲς γὰρ τῶν συμμάχων αὐτῶν μεταγνόντες καὶ διὰ φόβου τοὺς Ῥωμαίους πεποιημένοι ἐτράποντο ἐπὶ τοὺς Βοουίους, καὶ συχνοὶ ἀπώλοντο ἀμφοτέρωθεν, κἀντεῦθεν ἀπῆλθον οἴκαδε οἱ λοιποί, καὶ οἱ Βοούιοι σπονδὰς ἐπὶ μέρει πολλῷ τῆς χώρας σφῶν ἐποιήσαντο.

7 Ἤδη δὲ τῶν Γαλατικῶν λυθέντων πολέμων ὁ Λέντουλος ἐστράτευσεν ἐπὶ Λίγυας, καὶ τοὺς προσπίπτοντας ἠμύνετο καί τινα ἐρύματα παρεστήσατο. Οὐάρος δὲ ἐπὶ Κύρνον ὁρμήσας, καὶ μὴ δυνηθεὶς ἀπορίᾳ πλοίων περαιωθῆναι, Κλαύδιόν τινα Κλινέαν σὺν δυνάμει προέπεμψε. κἀκεῖνος τοὺς Κυρνίους καταπλήξας ἐς λόγους ἦλθε, καὶ ὡς αὐτοκράτωρ τυγχά-
8 νων ἐσπείσατο. Οὐάρος δὲ τῶν συνθηκῶν μὴ φροντίσας ἐπολέμησε τοῖς
fr. 45 Κυρνίοις, ἕως αὐτοὺς ἐχειρώσατο. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὸ παρασπόνδημα ἀποπροσποιούμενοι ἔπεμψαν αὐτοῖς ἐκδιδόντες τὸν Κλαύδιον· ὡς δ' οὐκ
9 ἐδέχθη, ἐξήλασαν αὐτόν. ἐπὶ δὲ Καρχηδονίους μέλλοντες στρατεύσειν,
fr. 46, 1 ὡς τοῖς σφῶν ἐμπόροις λυμαινομένους, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησαν, χρήματα

3 *ἀνοχὰς* BC[c], *ἐνοχὰς* A 11 *προσπίπτοντας* BC[c], *πίπτοντας* A 13 *Κλαύδιόν τινα Κλινέαν*] cf. Val. Max. 6, 3, 3, Amm. Marc. 14, 11, 32; cognomen Clineas suspectum 16 *ἀποπροσποιούμενοι* BA[c], *ἀποπροσποιησάμενοι* C 17 *τον* om. A.

οὐδὲν ἀπεκρίναντο, μετὰ δὲ τοῦτο Ἄννωνός τινος νέου τῇ ἡλικίᾳ καὶ δεινοῦ ⟨τῇ⟩ παρρησίᳳ πεμφθέντος, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἀπαρακαλύπτως καὶ τέλος ὅτι, "εἰ μὴ βούλεσθε εἰρηνεῖν, ἀπόδοτε ἡμῖν καὶ Σαρδὼ καὶ Σικελίαν· οὐ γὰρ πρόσκαιρόν τινα ἀνοχὴν ἀλλ' ἀΐδιον φιλίαν ἀπ' αὐτῶν ἐπριάμεθα" εἰπόντος, ἠπιώτεροί τε αἰσχυνθέντες ἐγένοντο . . U^G 6 (p. 378). (unde *οἱ Ῥωμαῖοι — ἀνενεώσαντο* Suid. s. v. *ἐπιπραξάμενοι*).

. . . | *οἱ δὲ μὴ τὰ αὐτὰ ἀντιπάθωσιν, ὥστε καὶ πάνυ ἀσμένως* 2 p. 163 *οἱ μὲν τὴν ἐκ τοῦ πρόσθεν εὐτυχίαν διασώσασθαι, οἱ δ' ἐπὶ γοῦν τῶν ὑπαρχόντων σφίσι μεῖναι αἱρούμενοι διεμέλλησαν, καὶ ταῖς ἀπειλαῖς μηκέτι τὴν εἰρήνην ἄγοντες, τοῖς ἔργοις ἔτι διασκοποῦντες περὶ τῆς αὐτῆς ἀνέσχον, ὥσθ' ἅπασι δῆλον γενέσθαι ὅτι ὁποτέροις ἂν αὐτῶν προτέροις παρακινῆσαί τι συνενέγκῃ, καὶ τοῦ πολέμου προκατάρξουσιν. ἐς γὰρ τοσοῦτον οἱ πολλοὶ ταῖς ὁμολογίαις ἐμμένουσιν ἐς ὅσον αὐτοῖς καὶ καθήκῃ· πρὸς δὲ δὴ τὸ μᾶλλόν σφισι συμφέρον ἀσφαλὲς καὶ τὸ [μὴ] παρασπονδῆσαί τι νομίζουσιν εἶναι.* M. 125 (p. 184).

---

1 *τοῦτο* Leuncl., *τοῦτον* ABM 2 ⟨*τῇ*⟩ add. Leuncl. 3 *εἰρηνεῖν* A, *εἰρήνην* BM 4 *πρόσκαιρόν* Rk., *πρὸς καιρόν* ABM 5 *ἀπ'*] *ἀντ'* Rk. 6 *ἐγένοντο . . .*] alteram enuntiati partem deesse vidit Rk. 8 . . . *οἱ δὲ*] ita cod. neque *δετο*. Ceterum codici ante *οἱ δὲ* quattuor paginae desunt cf. ad fr. 43, 21 10 *ὑπαρχόντων* Mai. (coni.), *ὑπάρχων* cod. *καὶ ταῖς* Bk., *αὐταῖς* Mai., *καν ταῖς* cod. 11 *ἔτι διασκοποῦντες* Bk. cf. 68, 12, 3, Thuc. 7, 48, 3, *ἐπιδιασκοποῦντες* cod. 12 *τῆς αὐτῆς* cod. ut coni. Dind., *τοῦ αὐτοῦ* Mai. an [*τῆς*] *αὐτῆς*? 16 [*μὴ*] secl. Bk. *παρασπονδῆσαί* Mai. (coni.), *παρασπονδάσαι* vel *παρασπονδάσαι* cod.

[Zonaras 8, 18, 9. 10 (2, 166, 18 sqq. B. = 2, 225, 25 sqq. D.)]

δ' ἐπιπραξάμενοι ἀνενεώσαντο τὰς σπονδάς. ἔμελλον δὲ μηδ' ὣς ἐς μακρὰν (cf. fr. 46, 2 (at vide § 12)) αἱ συνθῆκαι μένειν τὰ μὲν οὖν τῶν Καρχηδονίων ἀνεβέβλητο, ἐπὶ δὲ τοὺς Σαρδονίους μὴ πειθομένους αὐτοῖς ἐστράτευσαν· καὶ ἐνίκησαν. μετὰ (a. u. 519 (235)) ταῦτα δὲ ἔπεισαν τοὺς Σαρδονίους οἱ Καρχηδόνιοι κρύφα τοῖς Ῥωμαίοις ἐπαναστῆναι. καὶ τούτοις οἱ Κύρνιοι προσαπέστησαν καὶ οἱ Λίγυες οὐχ ἡσύχασαν.

Τῷ δ' ἐπιγενομένῳ ἔτει τριχῇ τὰς δυνάμεις διελόμενοι οἱ Ῥωμαῖοι, (a. u. 520 (234)) ἵν' ἅμα πολεμούμενοι πάντες μὴ συμβοηθοῖεν ἀλλήλοις, Ποστούμιον μὲν Ἀλβῖνον εἰς τὴν Λιγυστικήν, Σπούριον δὲ Καρουίλιον ἐπὶ τοὺς Κυρνίους, ἐς δὲ τὴν Σαρδὼ τὸν ἀστυνόμον Πούπλιον Κορνήλιον ἔπεμψαν. καὶ οἱ

---

1 *μακρὰν* c(?), an Wolf.? *μακρὸν* BCA 7 *δ'* om. A 9 *Λιγυστικὴν*] cf. ad fr. 2, 5 p. 175 *Καρουίλιον* BC^c, *Καργίλιον* A 10 *ἐς δὲ* BC^c, *ἐπὶ* A.

48 *ὅτι πρέσβεις ποτὲ ἐπὶ κατασκοπῇ . . . . Γαΐου Παπι-*
a. u. 523 (231) *ρίου, καίπερ μηδὲν μηδέπω τῶν Ἰβηρικῶν σφίσι προσηκόντων, ἀπέστειλαν, καὶ αὐτοὺς ἐκεῖνος τά τε ἄλλα ἐδεξιώσατο καὶ λόγοις ἐπιτηδείοις διήγαγεν, εἰπὼν ἄλλα τε καὶ ὅτι ἀναγκαίως τοῖς Ἴβηρσι*

Fr. 47 p. 183 collocatum iuxta Zon. 8, 19, 9.
1 *κατασκοπῇ* . . . .] lacunam statui in hunc fere modum explendam: *κατασκοπῇ ⟨τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀμίλκου πραχθέντων, ὑπατευόντων Μάρκου Πομπωνίου καὶ⟩*. Eclogarium tam insulse excerpsisse non crediderim.

[Zonaras 8, 18, 10—14 (2, 167, 7 sqq. B. = 2, 226, 6 sqq. D.)]

μὲν ὕπατοι οὐκ ἀπόνως μέν, οὐ βραδέως δὲ τὰ προσταχθέντα σφίσι κατέπραξαν· τοὺς δὲ Σαρδονίους μή τι μέτριον φρονοῦντας ἰσχυρᾷ μάχῃ ὁ Καρουίλιος κατεστρέψατο· ὁ γὰρ Κορνήλιος καὶ τῶν στρατιωτῶν πολλοὶ
11 ὑπὸ νόσου ἐφθάρησαν. ἐπεὶ δ' οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν ἀπηλ-
a. u. 521 (233) λάγησαν, ἀπέστησαν αὖθις οἱ Σαρδόνιοι καὶ οἱ Λίγυες. Κύιντος μὲν οὖν Φάβιος Μάξιμος ἐπέμφθη πρὸς Λίγυας, ἐς δέ γε τὴν Σαρδὼ Πομ-
12 πώνιος Μάνιος. τούς γε μὴν Καρχηδονίους ὡς αἰτίους αὐτοῖς τῶν πολέμων ὄντας πολεμίους ἔκριναν, καὶ πέμψαντες πρὸς αὐτοὺς χρήματά τε ἀπῄτουν καὶ ἁπασῶν ἐκπλεῖν τῶν νήσων ἐπέταττον ὡς αὐτοῖς διαφερουσῶν. ἐκφαίνοντες δὲ καὶ τὴν σφετέραν διάνοιαν δόρυ αὐτοῖς ἐπέστειλαν καὶ κηρύκειον, ἓν ἑλέσθαι κελεύοντες ὁποῖον ἂν ἐθελήσωσιν. οἱ δὲ μηδὲν ὑποπτήξαντες τά τε ἄλλα τραχύτερον ἀπεκρίναντο καὶ τῶν πεμφθέντων σφίσιν αἱρεῖσθαι μὲν εἶπον οὐδέτερον, δέχεσθαι δ' ἑτοίμως ὁπότερον κατα-
cf. fr. 46, 2 (at vide § 9) λείψουσιν. ἐντεῦθεν ἐμίσουν μὲν ἀλλήλους, ὤκνουν δὲ πολέμου κατάρξασθαι.
a. u. 522 (232) 13 Κινηθέντων δ' αὖθις τῶν Σαρδονίων ἐπ' αὐτοὺς οἱ ὕπατοι ἄμφω ἐστράτευσαν Μάρκος τε Μαλέολος καὶ Μάρκος Αἰμίλιος. καὶ πολλὰ μὲν λάφυρα ἔλαβον, παρὰ δὲ τῶν Κυρνίων προσσχόντες αὐτοῖς αὐτὰ ἀφῃ-
a. u. 523 (231) 14 ρέθησαν. διὸ μετὰ ταῦτα ἐπ' ἀμφοτέρους οἱ Ῥωμαῖοι ἐτράποντο. καὶ Μάρκος μὲν Πομπώνιος Σαρδόνας ἔφερε, καὶ μαθὼν τοὺς πλείονας αὐτῶν ἐς σπήλαια ὑλώδη καὶ δυσεξεύρετα καταδύντας, μὴ δυνάμενός τε αὐτοὺς

---

1 *οὐ* om. A 2 *μέτριον φρονοῦντας* BC^{c}, *φρονοῦντας μέτριον* A 3 *ὁ* BC^{c}, *ὁ μὲν* A 11 *κηρύκειον* C, *κηρύκιον* BA^{c} 17 *ἐστράτευσαν* BC^{c}, *ἐστρατεύσαντο* A *Μαλέολος*] *Malleolus* Latine ut *Fast. Cap.* (Malliolo *Chr. a. 554*), *Μαλλιολέων* Pol. 37, 2^{d} 18 *προσσχόντες* Pinder., *προσχόντες* BCA^{c} 19 *ἀμφοτέρους* BC^{c}, *ἀμφοτέροις* A 20 *Σαρδόνας* CA, *σαρδῶνας* B^{c}. hac forma Dio certe non usus erat, cui teste Zonara ipso *Sardi Σαρδόνιοι* audiunt ut Herodoto et Graecis plerisque, sed vel Zonaram sic scripsisse vix credendum 21 *καταδύντας* BC^{c}, *καταδῦναι* A.

πολεμεῖ, ἵνα τὰ χρήματα ἃ τοῖς Ῥωμαίοις ἔτι πρὸς τῶν Καρχηδονίων ἐπωφείλετο ἀποδοθῇ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἄλλοθέν ποθεν αὐτὰ ἀπαλλαγῆναι, ὥστε τοὺς πρέσβεις ἀπορῆσαι ὅ τι οἱ ἐπιτιμήσωσιν. M. 126 (p. 184).

[Zonaras 8, 18, 14—19, 3 (2, 168, 7 sqq. B. = 2, 227, 3 sqq. D.)]

εὑρεῖν, κύνας ἐκ τῆς Ἰταλίας μετεπέμψατο εὔρινας, καὶ δι' ἐκείνων τὴν στίβον καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν βοσκημάτων εὑρὼν πολλὰ ἀπετέμετο· Γάιος δὲ Παπείριος ἐκ μὲν τῶν πεδίων τοὺς Κυρνίους ἀπήλασε, βιαζόμενος δὲ πρὸς τὰ ὄρη συχνοὺς ἐξ ἐνέδρας ἀπέβαλε, πλείους τε ἂν ὕδατος ἀπορίᾳ ἀπώλεσεν, εἰ μή που ὕδωρ ὀψέ ποτε ἀνεφάνη καὶ ἔπεισε τοὺς Κυρνίους ὁμολογῆσαι.

19. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Ἀμίλκας ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς πρὸς Ἰβήρων νικηθεὶς ἔθανεν. ἀντιπαραταξαμένου γὰρ σφίσιν ἁμάξας δᾴδων καὶ πίσσης μεστὰς πρὸ τοῦ στρατοῦ τῶν Καρχηδονίων προήγαγον, καὶ πλησιάσαντες ἀνῆψαν αὐτάς, καὶ τὰ ἕλκοντα αὐτὰς ὑποζύγια ἐπισπέρχοντες οἴστρησαν. κἀκ τούτου συνταραχθέντων τῶν ἐναντίων διασπασθέντων τε καὶ τραπομένων ἑπόμενοι κἀκεῖνον καὶ ἄλλους πλείστους ἐφόνευσαν. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ πλεῖστον ἀνθήσας οὕτως ἐτελεύτησε, τελευτήσαντα δὲ αὐτὸν Ἀσδρούβας ὁ γαμβρὸς διεδέξατο. καὶ τῆς Ἰβηρίας πολλὰ προσεκτήσατο, πόλιν τε ἐν αὐτῇ Καρχηδόνα ὁμώνυμον τῇ πατρίδι ἔκτισε. a. u. 524 (230)

Τῶν δέ γε Βοουίων καὶ τῶν ἄλλων Γαλατῶν πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, πλείστους δὲ καὶ αἰχμαλώτους πωλούντων, δείσαντες οἱ Ῥωμαῖοι μήποτε κατ' αὐτῶν τοῖς χρήμασι χρήσωνται, ἀπεῖπον μηδένα ἀνδρὶ Γαλάτῃ μήτ' ἀργύριον μήτε χρυσίον διδόναι. ἐντεῦθεν οἱ Καρχηδόνιοι μαθόντες τοὺς ὑπάτους Μάρκον Αἰμίλιον καὶ Μάρκον Ἰούνιον εἰς τὴν Λιγυστικὴν ἀπάραντας, παρεσκευάζοντο εἰς τὴν Ῥώμην ἐλάσαι. γνόντων δὲ τοῦτο τῶν ὑπάτων, καὶ ἐπ' αὐτοὺς ἀθρόον ὡρμηκότων, ἐξεπλάγησαν καὶ ἀπήντησαν αὐτοῖς ὡς φίλιοι. κἀκεῖνοι δὲ ὑπεκρίθησαν ὅτι οὐκ ἐπ' ἐκείνους ἀπῄεσαν, ἀλλὰ διὰ τῆς χώρας αὐτῶν ἐς τοὺς Λίγυας. 2

Ῥωμαῖοι δὲ τόν τε Ἰόνιον ἐπεραιώθησαν καὶ τῆς ἠπείρου τῆς Ἑλληνικῆς ἥψαντο· πρόφασις δ' αὐτοῖς τοῦ πλοῦ ἐγένετο ἥδε. 3

---

1 *εὔρινας* BA^c^, *εὔρρινας* C   *τὴν*] *τὸν*?   2 *καὶ* prius om. A   4 *συχνοὺς* CA^c^, *πολλοὺς* B   15 *ἐν* BA^c^, *ἐπ'* (superscr. *ἐν* m²) C   19 *χρήσωνται* BC^c^, *χρήσονται* A   *ἀνδρὶ* BA^c^, *ἄνδρα* C   20 *Καρχηδόνιοι*] error Zonarae. Gallica gens intellegenda videtur   23 *τῶν* BC^c^, *καὶ τῶν* A   24 *φίλιοι* BC^c^, *φίλοι* A   25 *ἀπῄεσαν*] cf. Dio 36, 54, 4   26 *τόν τε Ἰόνιον*] cf. Nissen *Ital. Landesk.* 1, 89 sq.   27 *ἐγένετο* BA^c^, *ἐγίνετο* C.

49 *ὅτι Ἴσσα ἡ νῆσος ἑκουσία ἑαυτὴν Ῥωμαίοις παρέδωκεν. ἐπειδὴ γὰρ τότε πρῶτον πειρᾶσθαί σφων ἔμελλον, καὶ προσφιλεστέρους αὐτοὺς καὶ πιστοτέρους τῶν ἤδη φοβερῶν ἐνόμιζον εἶναι, κρείττους ἐς τὸ ἀφανὲς τοῦ προδήλου τῷ λογισμῷ γιγνόμενοι, ὅτι τὸ μὲν ἐκ τοῦ ἤδη προσκεῖσθαί σφισιν ἀχθηδόνα, τὸ δὲ ἐκ τοῦ προσδοκᾶσθαι ἐλπίδα χρηστὴν ἔφερεν.* M. 127 (p. 184).

2 *ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Ἰσσαίους προσχωρήσαντας αὐτοῖς, ἀνθυπουργεῖν τι εὐθὺς τούτοις προθύμως, ⟨ὡς⟩ τοῖς πρὸς ἑαυτοὺς ἐσπουδακόσι βοηθεῖν δοκεῖν, καὶ τοὺς Ἀρδιαίους ἀμύνεσθαι διότι τοὺς ἐκ τοῦ Βρεντεσίου ἐκπλέοντας ἐκακούργουν ἐθελήσαντες, ἔπεμψαν πρὸς Ἄγρωνα τοὺς μὲν παραιτούμενοι, τὸν δὲ ὅτι μηδὲν προπαθὼν*

3 *ἀδικοίη σφᾶς αἰτιώμενοι. καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐκέτι περιόντα εὗρον, ἀλλά τι παιδίον, Πίννην ὄνομα, καταλιπὼν ἐτεθνήκει·*

---

2 *προσφιλεστέρους*] *λεστ* hodie corrosum 4 *τῷ λογισμῷ* Gros., Thuc. 3, 83, 2 affert Stahl., *τῶν λογισμῶν* cod. *ὅτι*] hic novum excerptum incipit in cod. 6 *ἔφερεν* Bk., *ἔφερον* cod. 7 *Ἰσσαίους*] ita quoque Pol. 2, 11, 12, *Ἰσσεῖς* Strab. 7 p. 315 (*Ἰσσέων*), *Ἴσσιοι* Pol. 32, 18, 1, App. *Ill.* 7 (bis); *Issaei* Liv. 31, 45 (e Pol.), *Issenses* 43, 9; 45, 26 (*Issaicus* adi. 32, 21) 8 ⟨*ὡς*⟩ ins. Leuncl. — Totum locum sic edidi ut post Bk. edi solet nec salebrae in excerpti exordio molestiam creant, cf. App. *Ill.* 7, *ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς ⟨τε⟩ Ἰσσαίοις προσχωρήσασιν αὐτοῖς ἀνθυπουργεῖν τι εὐθύς, τοῦ [τοῖς] προθύμως τοῖς πρὸς ἑαυτοὺς ἐσπουδακόσι βοηθεῖν δοκεῖν, καὶ τοὺς Ἀρδιαίους ἀμύνεσθαι — ἐθελήσαντες, ἔπεμψαν κ. τ. λ.* proposuerunt partim Leuncl., partim Rk. 9 *ἐσπουδακόσι* Urs., *ἐσπουδακὼς* VBM *Ἀρδιαίους* et p. 181, 1 *Ἀρδιαίων* Val., *Σαρδιαίους* VBM, *Σαρδιανῶν* VM, *Σαρδιαρῶν* B. *Σαρδιαῖοι* quoque Zon. 8, 19, 3 et 20, 11 et codd. Pol. 2, 11, 10 et Strab. 7, 5, 3 p. 314 bis (sed *Ἀρδιέων* epit. Vat. optimae notae). Ceteroquin sine *σ* scribitur: apud Theop. Athen. 6, 271 d (*Ἀρκαδίους*); 10, 443 b (*Ἀριαίους*), Arist. *mir. aud.* 138, Strab. 7, 5, 5—12 p. 315—318 et fr. 4 noviens, cf. St. Byz. *s. v. Ἀρδέα*, App. *Ill.* 3. 10 (*Ἀρδεῖοι*). Liv. 27, 30, 13 (arrhidaei P), Suid. *s. v.* — *Οὐαρδαίους δ' οἱ ὕστερον ἐκάλεσαν τοὺς Ἀρδιαίους* Strab. 7, 5, 6 p. 315. Ita *Vardaei* Liv. *ep.* 56, Vatinius (Cic. *ad. fam.*) 5, 9, Plin. *n. h.* 3, 20, 143, Ptol. 2, 16, 5 et *Bardei* sequiores 9 *Βρεντεσίου*] cf. ad Zon. 8, 7, 3 10 *Ἄγρωνα* Urs., *ἄγρονα* VBM(?) *τοὺς* VB, *τὰς* M 13 *Πίννην*] *Πίννης, ου* Dio hic et fr. 53, apud App. *Ill.* 7, 8 modo *Πίνης* modo *Πίννης* codd., *Pineus* Liv. 22, 33, 5

[Zonaras 8, 19, 3. 4 (2, 169, 16 sqq. B. = 2, 228, 9 sqq. D.)]

fr. 49, 1 Ἴσσα νῆσός ἐστιν ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ κειμένη. οἱ γοῦν ταύτης κάτοικοι Ἰσσαῖοι καλούμενοι ἐθελονταὶ τοῖς Ῥωμαίοις παραδεδώκασιν ἑαυτούς, τῷ σφῶν κρατοῦντι ἀχθόμενοι Ἀγρῶνι τῷ τῶν Σαρδιαίων βασιλεῖ, γένους

fr. 49 2. 3 4 Ἰλλυρικοῦ. πρὸς ὃν πρέσβεις οἱ ὕπατοι ἔπεμψαν. ἐκείνου δὲ τεθνεῶτος

---

3 *Ἀγρῶνι* BC, *ἀγῶνι* A, *ἀχρῶνι* c *Σαρδιαίων*] cf. supra ad fr. 49, 2 4 *πρέσβεις οἱ ὕπατοι* BC, *οἱ ὕπατοι πρέσβεις* Ac.

Τεύτα δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μητρυιὰ δὲ τοῦ Πίννου, ἐκράτει τῶν Ἀρ-
διαίων . . . . ὑπὸ θρασύτητος οὖσα οὐδὲν μέτριον αὐτοῖς ἀπεκρίνατο,
ἀλλ' οἷα γυνὴ πρὸς τῇ ἐμφύτῳ προπετείᾳ καὶ ὑπὸ τῆς δυνά-
μεως ἧς εἶχε χαυνουμένη, τοὺς μὲν ἔδησε τῶν πρέσβεων, τοὺς δὲ
καὶ ἀπέκτεινεν, ὅτι ἐπαρρησιάσαντο. καὶ τότε μὲν ταῦτ' ἔπραξε, 4
καὶ φρόνημα ἀπ' αὐτῶν, ὥσπερ τινὰ ἰσχὺν ἐν τῷ προχείρῳ τῆς
ὠμότητος ἐπιδεδειγμένη, ἔλαβε· διήλεγξε δὲ δι' ἐλαχίστου τὴν
τοῦ γυναικείου γένους ἀσθένειαν ταχὺ μὲν ὑπὸ βραχύτητος γνώμης
ὀργιζομένην, ταχὺ δὲ καὶ ὑπὸ δειλίας φοβουμένην. ἐπειδὴ ⟨γὰρ⟩ 5
τάχιστα τὸν πόλεμον τοὺς Ῥωμαίους ἐψηφίσθαι οἱ ἐπύθετο, κατέ-
πτηξε, καὶ τούς τε ἄνδρας οὓς εἶχεν αὐτῶν ἀποδώσειν ὑπέσχετο
καὶ ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσιν ἀπελογεῖτο λέγουσα ὑπὸ λῃστῶν τινων
αὐτοὺς πεφονεῦσθαι. τῶν τε Ῥωμαίων τὰ τῆς στρατείας διὰ τοῦτο
ἐπισχόντων τοὺς δὲ αὐτόχειρας ἐξαιτησάντων κατεφρόνησέ τε αὖ-
θις, ὅτι μηδέπω τὰ δεινὰ αὐτῇ παρῆν, καὶ οὔτε τινὰ ἐκδώσειν
ἔφη καὶ ἐπὶ τὴν Ἴσσαν στράτευμα ἀπέστειλεν. ἐπειδὴ δὲ τοὺς 6 a. u. 525 (229)
ὑπάτους παρόντας ᾔσθετο, κατέδεισεν αὖ καὶ τοῦ θυμοῦ ὑφῆκε καὶ

---

1) *Τεύτα* VB, *τὰ δὲ* M, *Τεύτα* (*τεῦτα*) Pol. 2, 4—12, *Teuta* Iust. *prol.* 28, Plin. 34, 11, 24, *Teutana* Flor. 1, 21 [2, 5] 2 *μητρυιὰ* VM, *μητροιᾶ* B 2 . . . *ὑπὸ*] lacunam statuit Urs. 4 *εἶχε* Leuncl., *ἦρχε* V, *ἦρχε* correctum in *εἶχε* ut videtur B, *ἦρχε* superscr. *εἶ* M *χαυνουμένη*] *κεχαυνωμένη* Rk. 9 *ὀργιζομένην* — *φοβουμένην*] *ὀργιζομένη* — *φοβουμένη* Dind. iniuria ⟨*γὰρ*⟩ add. Reim. 11 *αὐτῶν* V, *αὐτῷ* BM 12 *τετελευτηκόσιν* Urs., *τετελεστικόσιν* VBM 13 *τε*] *μὲν* Rk., *δὲ* Bk. inutiliter 14 *ἐπισχόντων* Urs., *ἐπισχῶντος* VB, *ἐπισχῶντες* M 15 *ὅτι*] hic novum excerptum exorditur in B 17—p. 182, 12 Zonaras nonnulla tradit omissa ab eclogario 17 *κατέδεισεν αὖ* V, *κατέδυσεναῦ* B, *κατέδυσε νῦν* M *ὑφῆκε* V, *ἐφῆκε* BM.

[Zonaras 8, 19, 4—5 (2, 169, 20 sqq. B. = 2, 228, 15 sqq. D.)]

ἐπὶ υἱῷ διαδόχῳ παιδὶ ἔτι ἡ ἐκείνου γυνή, τοῦ δὲ παιδὸς μητρυιά, τὴν
τῶν Σαρδιαίων διεῖπεν ἀρχήν. ἣ τοῖς πρέσβεσιν οὐδὲν μέτριον ἐχρημά-
τισε, παρρησιασαμένους δὲ τοὺς μὲν ἔδησε, τοὺς δὲ ἀπέκτεινε. τῶν δὲ fr. 49, 5
Ῥωμαίων πόλεμον ψηφισαμένων αὐτῇ κατέπτηξε, καὶ τούς τε σωζομέ-
νους τῶν πρέσβεων ἀποδώσειν ὑπέσχετο καὶ τοὺς θανόντας ἔλεγεν ὑπὸ
λῃστῶν πεφονεῦσθαι. τῶν δὲ Ῥωμαίων τοὺς αὐτόχειρας ἐξαιτησάντων
οὔτε τινὰ ἐκδώσειν ἔφη καὶ ἐπὶ τὴν Ἴσσαν ἔστειλε στράτευμα. εἶτα 5 fr. 49, 6
αὖθις δείσασα Δημήτριόν τινα πρὸς τοὺς ὑπάτους ἔπεμψεν, ὡς ἑτοίμη a. u. 525 (229)

---

4 *πόλεμον* om. A 6 *λῃστῶν* BC[c], *τῶν λῃστῶν* A *ἐξαιτησάντων* edidi e CA, *ἀπαιτησάντων* B, *ἐξαιτησαμένων* c.

ἐς πᾶν ὁτιοῦν ἐπακοῦσαί σφων ἑτοίμη ἐγένετο. οὐ μέντοι καὶ
παντάπασιν ἐσωφρονίσθη· τῶν γὰρ ὑπάτων πρὸς Κέρκυραν περαι-
ωθέντων ἀνεθάρσησε, καὶ ἀποστᾶσα ἐπ' Ἐπίδαμνον ⟨καὶ Ἀπολ-
λωνίαν⟩ στράτευμα ἀπέστειλε. τῶν δὲ Ῥωμαίων τὰς πόλεις ῥυσα-
μένων καὶ πλοῖα αὐτῆς μετὰ χρημάτων λαμβανόντων ἐμέλλησεν
7 αὖθις πειθαρχῆσαί σφισιν· ἐπεὶ δὲ ἀναβάντες ὑπὲρ τῆς θαλάσσης
κακῶς περὶ τὸν Ἀτύριον λόφον ἀπήλλαξαν, ἐπέσχεν ἐλπίσασα αὐ-
a. u. 526 (228) τούς (ἤδη γὰρ καὶ χειμὼν ἦν) ἀπαναστήσεσθαι. αἰσθομένη δὲ τὸν
Ἀλβῖνον κατὰ χώραν μένειν, καὶ τὸν Δημήτριον ἔκ τε τῆς ἐμπλη-
ξίας ἐκείνης καὶ ἐκ τοῦ τῶν Ῥωμαίων φόβου μεθεστηκότα καί τινας
ἄλλους αὐτομολῆσαι πεπεικότα, παντελῶς κατέδεισε καὶ τὴν ἀρχὴν
ἀφῆκεν. U[R] 6 (p. 378).

1 *ἐπακοῦσαί*] *ὑπακοῦσαί* v. Herw., at *ὑπακούειν τινί* Dioni in usu est (v. Ind.) et *ἐπακούειν τινός*, cf. 42, 37, 2; 47, 39, 2 2 *Κέρκυραν* Urs., *κέρκυρα* VBM 3 ⟨*καὶ Ἀπολλωνίαν*⟩ ins. Bk. e Zonara; eclogarium addidisse, licet *τὰς πόλεις* sequatur, non spoponderim. Sane *ἀπέστειλε* hic iteratum (cf. § 5) eclogario deberi videtur cum Dionis potius sit *ἐξέπεμψε στρατιὰν* quod Zonaras habet 5 *πλοῖα*] ⟨*τὰ*⟩ *πλοῖα* Leuncl. 6 *ὑπὲρ τῆς θαλάσσης*] cf. Herod. 7, 115. Mihi *ἀναβαίνειν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης* significare videtur *ascendere in loca edita*, ⟨*ἐς τὰ*⟩ *ὑπὲρ τῆς θαλάσσης*? Polak., *ὑπὲρ τὴν Σαλώνην* Rk. *ἀπήλλαξαν* Urs., *ἀπήλλαξεν* VBM *περὶ τον Ἀτύριον λόφον*] *περὶ Νουτρίαν* Pol. 2, 11, 13 eandem ut videtur pugnam enarrans, *περὶ τὸν Ἀνδήτριον* (*Ἀνδήριον*) *λόφον* Sturz. coll. 56, 12, 3, perperam omnino 9 *τε* Leuncl., *τοῦ* VBM.

[Zonaras 8, 19, 5—7 (2, 170, 8 sqq. B. = 2, 228, 26 sqq. D.)]

πρὸς πᾶν ὑπακοῦσαι αὐτῶν. καὶ σπονδαὶ πρὸς τὸν πεμφθέντα ἐγένοντο,
τὴν Κέρκυραν αὐτοῖς παρασχόμενον. τῶν δὲ πρὸς τὴν νῆσον περαιωθέν-
των ἀνεθάρσησεν αὖθις, οἷα γυνὴ κούφην ἔχουσα γνώμην καὶ εὐμετά-
6 βολον, καὶ πρὸς Ἐπίδαμνον καὶ Ἀπολλωνίαν ἐξέπεμψε στρατιάν. τῶν δὲ
Ῥωμαίων τὰς πόλεις τε ῥυσαμένων καὶ πλοῖα αὐτῆς κατασχόντων μετὰ
fr. 49, 7 χρημάτων ἐκ Πελοποννήσου προσπλέοντα, καὶ τὰ χωρία πορθησάντων
τὰ πάραλα, καὶ τοῦ Δημητρίου διὰ τὴν ἐμπληξίαν ἐκείνης πρὸς Ῥω-
μαίους μεθεστηκότος καὶ ἄλλους αὐτομολῆσαι πεπεικότος, κατέδεισε καὶ
a. u. 526 (228) 7 ἀπέσχετο τῆς ἀρχῆς. καὶ τὴν μὲν ὁ Δημήτριος ὡς τῷ παιδὶ ἐπιτρο-
πεύσων εἰλήφει, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι διὰ ταῦτα παρὰ Κορινθίων ἐπῃνέθησαν,
καὶ τοῦ Ἰσθμικοῦ μετέσχον ἀγῶνος, καὶ στάδιον ἐν αὐτῷ ὁ Πλαῦτος
ἐνίκησε. καὶ πρὸς Ἀθηναίους δὲ φιλίαν ἐπεποιήκεσαν καὶ τῆς πολιτείας
σφῶν τῶν τε μυστηρίων μετέσχον.

1 *ὑπακοῦσαι*] cf. ad fr. 49, 6 8 *μεθεστηκότος* BC[c], *καθεστηκότος* A *κατέδεισε* BC, *κατέδεσε* A, *κατέπτηξε* c.

ὅτι χρησμός τις τῆς Σιβύλλης τοὺς Ῥωμαίους ἐδειμάτου, φυ- 50
λάξασθαι τοὺς Γαλάτας δεῖν κελεύων ὅταν κεραυνὸς ἐς τὸ Καπι-
τώλιον πλησίον Ἀπολλωνίου κατασκήψῃ. M. 128 (p. 185).

ὅτι οἱ Γαλάται τοὺς Ῥωμαίους ἰδόντες τὰ ἐπιτηδειότατα τῶν 2 a. u. 529 (225)
χωρῶν προκατειληφότας ἠθύμησαν· πάντες μὲν γὰρ ἄνθρωποι

1 ἐδειμάτου Sturz. cf. Herod. 6, 3, ἐδειμᾶτο vel ἐδείματο cod. 3 Ἀπολλωνίου ita etiam 58, 9, 4, Ἀπολλώνειον 53, 1, 3. Ἀπολλώνιον recte cf. Thuc. 2, 91, 1, Suid. *s. v.* Ἀθήναιον, Phryn. p. 367 et Lobeck. a. l., Meisterh.[2] p. 39 sqq. κατασκήψῃ] ita cod. clare.

[Zonaras 8, 19, 8—20, 1 (2, 171, 1 sqq. B. = 2, 229, 12 sqq. D.)]

Τὸ δ' Ἰλλυρικὸν ὄνομα πάλαι μὲν ἐν ἄλλοις ἐπεκέκλητο, ὕστερον δὲ ἐς τὴν ἄνω μεταβέβηκεν ἤπειρον καὶ ὑπὲρ τὴν Μακεδονίαν τήν τε Θρᾴκην 8
τὴν ἐντὸς τοῦ Αἵμου καὶ τὴν πρὸς τῇ Ῥοδόπῃ, καὶ ἔστιν ἐν τῷ μέσῳ τούτων τῶν ὀρῶν καὶ τῶν Ἄλπεων τοῦ τε Αἴνου ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἴστρου μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου καί πῃ καὶ ἐπέκεινα τοῦ Ἴστρου νέμεται.

Λογίου δέ ποτε τοῖς Ῥωμαίοις 9
ἐλθόντος καὶ Ἕλληνας καὶ Γαλάτας τὸ ἄστυ καταλήψεσθαι, Γαλάται δύο καὶ Ἕλληνες ἕτεροι ἔκ τε τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος γένους ζῶντες ἐν τῇ ἀγορᾷ κατωρύγησαν, ἵν' οὕτως ἐπιτελὲς τὸ πεπρωμένον γενέσθαι δοκῇ, καί τι κατέχειν τῆς πόλεως κατορωρυγμένοι νομίζωνται.

ἐπὶ Φαβίου γὰρ Μαξίμου Βερο- 47
κόσσου ἤτοι ἀκροχορδονώδους Ῥωμαῖοι τοῦτο ἐποίησαν, Ἑλληνικὸν καὶ Γαλατικὸν ἀνδρόγυνον κρύψαντες ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ, ἐκ χρησμοῦ τινὸς δειματωθέντες, λέγοντος Ἕλληνα καὶ Γαλάτην καταλήψεσθαι τὸ ἄστυ. Tzetz. in Lycophr. 603. cf. ad 1056.

Μετὰ δὲ τοῦτο Σαρδόνιοι ἐν δεινῷ ποιούμενοι ὅτι στρατηγὸς Ῥωμαίων ἀεὶ καθειστήκει αὐτοῖς, ἐπανέστησαν· αὖθις δὲ ἐδουλώθησαν. 10

20. Ἰνσοῦβροι δὲ Γαλατικὸν γένος, συμμάχους ἐκ τῶν ὑπὲρ τὰς a. u. 529 (225)
Ἄλπεις ὁμοφύλων προσειληφότες, ὅπλα τοῖς Ῥωμαίοις ἐπήνεγκαν· διὸ καὶ αὐτοὶ ἠυτρεπίζοντο. λησαμένων δὲ τῶν βαρβάρων τινά, τελευταῖον χειμῶνος μεγάλου νυκτὸς συμβάντος ὑπετόπησαν τὸ θεῖον ἐναντιοῦσθαι
αὐτοῖς καὶ ἠθύμησαν, καὶ καταπτήξαντες φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίσασθαι cf. fr. 50, 2. 3

---

1 ἐν ἄλλοις] corruptum? 3 ἔστιν om. A 4 Ἄλπεων A, ἀλπίων BC^c. — αἱ Ἄλπεις Dio semper, non τὰ Ἀλπεῖα ut i. a. Appianus Αἴνου A, Αἵμου BC^c, Αἶνος Ptol. 2, 12, 1, *Aenus* Tac. *hist.* 3, 5, *Itin. Ant.* 236; 257—259

Fr. 47 cum Zon. cont. H. Haupt. annus indicatur quo Q. Fabius Maximus Verrucossus fasces *iterum* gessit. Confuse Tzetzes. cf. quoque Plut. *Marc.* 3, 4, Oros. 4, 13, 3.

6^b Βεροκόσσου B, βεροκύσσου A 9^a τοῦ om. A 11^a ἐν τῇ ἀγορᾷ] Dio forum boarium memorasse putandus est 12^a γενέσθαι om. A 17 Ἰνσοῦβροι] ita Zonaras, cf. ad fr. 50, 4 18 ἐπήνεγκαν CA^c, προσήνεγκαν B.

καὶ ἐπιτυχόντες ὧν ἂν ὀριγνηθῶσι πρῶτον ἑτοιμότερον πρὸς τὰ λοιπὰ χωροῦσιν, καὶ διαμαρτόντες ἐς πάντα ἀπαμβλύνονται, τὸ δὲ δὴ Γαλατικὸν πλέον τι ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους ὀξύτατα μὲν ὧν ἂν ἐπιθυμήσωσιν ἀντιλαμβάνονται καὶ ἐρρωμενέστατα τῶν προχωρούντων αὐτοῖς ἀντέχονται, ἂν δ' ἄρα τι καὶ βραχύτατον ἐπισυγκρούσωσιν, οὐδὲν οὐδ' ἐς τὰ λοιπὰ ἐλπίζουσι, πρόχειροι μὲν ὑπ' ἀνοίας πᾶν ὃ βούλονται προσδοκῆσαι, πρόχειροι δὲ ὑπὸ θυμοῦ
p. 164 3 πᾶν ὃ ἂν ἐγχειρίσωνται | ἐπεξελθεῖν ὄντες. καὶ ὀργῇ ἀκράτῳ καὶ ὁρμῇ ἀπλήστῳ χρῶνται, καὶ δι' αὐτὰ οὔτε τι διαρκὲς ἐν αὐταῖς ἔχουσιν (ἀδύνατον γάρ ἐστιν ἐπὶ πολὺ τὸ προπετῶς θρασυνόμενον ἀνταρκέσαι), κἂν ἅπαξ ἀλλοιωθῶσιν, οὔτ' ἀναλαβεῖν ἑαυτοὺς ἄλλως τε καὶ δέους τινὸς προσγενομένου δύνανται, καὶ ἐς ἀντίπαλον ἔκπληξιν τῆς πρόσθεν ἀδεοῦς τόλμης καθίστανται· δι' ὀλίγου γὰρ πρὸς τὰ ἐναντιώτατα ὀξυρρόπως, ἅτε μηδὲν ἐκ τοῦ λογισμοῦ ἐχέγγυον ἐς μηδέτερον αὐτῶν παρεχόμενοι, φέρονται. M. 129 (p. 185).
4 ὅτι Αἰμίλιος τοὺς Ἰνσούμβρους νικήσας τὰ ἐπινίκια ἤγαγε, καὶ ἐν αὐτοῖς τοὺς πρώτους τῶν ἁλόντων ἐς τὸ Καπιτώλιον ὡπλισμέ-

2 *διαμαρτόντες* St., *διαμαρτωντες* (om. acc.) cod. 5 *βραχύτατον* Tafel., *παχύτατον* cod. *ἐπισυγκρούσωσιν* cod., *προσκρούσωσιν*? Bk. 8 *ἐγχειρίσωνται* Bk., *ἐγχειρώσονται* (forte *ἐγχειρώσον αἱ*) cod. *ἀκράτῳ — ἀπλήστῳ* Bk., *ἀκράτως — ἀπλήστως* cod. *αὐταῖς* edidi e cod., *αὐτοῖς* Mai, *αὑτοῖς* Bk. 11 *ἀλλοιωθῶσιν*] *ἀλλοῖόν τι πάθωσιν* Madvig. inutiliter, cf. 65, 14, 3; fr. 40, 40 13 *καθίστανται* Mai. (coni.), *καθίσταται* cod. 15 *αὐτῶν* Mai (coni.), *αὐτὸν* cod. 16 *Ἰνσούμβρους* restitui e cod. Ita quoque fr. 58, 5, at Zonaras *Ἰνσοῦβροι* 8, 20, 1. 3. 8. 9. Apud Polybium codices variant maxime inter *Ἴνσοβρες* et *Ἴσομβρες*, cf. St. Byz. *s. v.* *Ἰνσόβαρες, ἔθνος Κελτικὸν πρὸς τῷ Πάδῳ, Πολύβιος.*

[Zonaras 8, 20, 1—3 (2, 172, 3 sqq. B. = 2, 230, 5 sqq. D.)]

ἐπεχείρησαν. καὶ ὁ Ῥήγουλος αὐτοὺς κατεδίωξε, καὶ τοῖς ὀπισθοφυλακοῦσι προσμίξας ἡττήθη τε καὶ ἀπέθανεν· Αἰμίλιος δὲ λόφον τινὰ κατασχὼν ἡσύχαζεν. ἀντικατασχόντων δὲ καὶ τῶν Γαλατῶν ἕτερον, ἐπί τινας μὲν ἡμέρας ἠρέμουν, ἔπειτα οἱ μὲν ὀργῇ τοῦ γεγονότος, αὐχήματι
2 δὲ τῆς νίκης οἱ βάρβαροι, καταδραμόντες ἀπὸ τῶν μετεώρων συνέβαλον. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν ἰσορρόπως ἐμάχοντο, τέλος δ' οἱ Ῥωμαῖοι τῷ ἱππικῷ περισχόντες αὐτοὺς κατέκοψαν, καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν εἷλον καὶ τὰ λάφυρα ἐκομίσαντο. καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς τῶν Βοουίων ὁ Αἰμίλιος ἐλυμήνατο, καὶ τὰ ἐπινίκια ἤγαγε, τούς τε πρώτους τῶν ἁλόντων ὡπλι-
fr. 50, 1 3 σμένους ἐπὶ τὸ Καπιτώλιον ἀνεκόμισεν, ἐπισκώπτων αὐτοῖς ὡς ὀμωμο-

1 ὁ om. A. 8 *Boovίων*] cf. ad 8, 18, 2.

νους ἀνεκόμισεν ἐπισκώπτων σφίσιν, ὅτι ὀμωμοκότας αὐτοὺς ᾔσθετο μὴ πρότερον τοὺς θώρακας ἀποδύσεσθαι πρὶν ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀναβῆναι. M. 130 (p. 186).

ὅτι εἴ τι τῶν ἐν ταῖς πανηγύρεσι νομιζομένων καὶ τὸ βραχύ- 51
τατον ἡμαρτήθη, πάντως που καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἐπὶ πλεῖόν τε ἔτι, μέχρι περ καὶ ἀμέμπτως πάντα γεγονέναι σφίσιν ἔδοξεν, μιᾷ γέ τινι ἡμέρᾳ ἀνεωρτάζετο. M. 131 (ib.).

οὓς καὶ Ἴνσοβρας φησίν. Idem Ἴνσοβροι, ἔθνος Ἰταλικὸν, Πολύβιος ις'. Praeterea Ἴνσομβρες (forma a Hultsch. recepta) 2, 34. 35; 3, 40. 60. Ἴνσουβροι Strabo 5, 1, 6 p. 212. 213; 5, 1, 10 p. 216; 7, 1, 5 p. 292 (συμβροί 5, 1, 9 p. 216; συμβρίους 5, 1, 12 p. 218), Ἴνσομβρες Plut. *Marc.* 3. 4 sed Ἴνσομβροι c. 6, *Insubres* Latine.

1 ἐπισκώπτων Mai., ἐπισκόπτων cod. ὀμωμοκότας Bk., ὀμομοκότας cod. 3 ἀναβῆναι] ἀναβ evanuit.

4 ad hoc fragmentum, quod de ludorum instauratione agit nondum qui de hac re scripserunt satis animum attenderunt. cf. Ritschl. *Parerg.* p. XXIII sqq. et 306 sqq., Marq. *Staatsverw.* 3², 485 6 ἀνεωρτάζετο Bk., ἀνεορτάζετο cod.

[Zonaras 8, 20, 3—5 (2, 172, 14 sqq. B. = 2, 230, 19 sqq. D.)]

κόσι μὴ πρότερον τοὺς θώρακας ἀποδύσασθαι πρὶν ἀνελθεῖν εἰς τὸ Καπιτώλιον. ἐκ δὲ τούτου τήν τε τῶν Βοουίων ἅπασαν προσεκτήσαντο καὶ τὸν Ἠριδανὸν τότε πρῶτον ἐπὶ τοὺς Ἰνσούβρους διέβησαν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπόρθουν.

Τεράτων δ' ἐν τούτῳ γενομένων ἐς μέγα δέος οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ 4 a. u. 531 (223)
κατέστησαν· ποταμός τε γὰρ ἐν τῷ Πικηνῷ αἱματώδης ἐρρύη κἀν τῇ Τυρσηνίδι καίεσθαι τοῦ οὐρανοῦ πολὺ ἔδοξε, καὶ ἐν τῷ Ἀριμίνῳ φῶς νύκτωρ ἡμέρᾳ προσεοικὸς ἔλαμψε, καὶ πολλαχόθι τῆς Ἰταλίας τρεῖς σελῆναι νυκτὸς ἐφαντάσθησαν, κἀν τῇ ἀγορᾷ γὺψ ἐφ' ἡμέρας πλείονας ἐνιδρύθη. διά τε γοῦν τὰ τέρατα ταῦτα καὶ ὅτι τινὲς παρανόμως ἔλεγον 5
τοὺς ὑπάτους αἱρεθῆναι, μετεπέμψαντο αὐτούς. δεξάμενοι δὲ τὰ γράμματα οἱ ὕπατοι οὐκ εὐθὺς αὐτὰ ἀνέγνων, ἄρτι πρὸς πόλεμον καθιστάμενοι, ἀλλὰ προσυμβαλόντες ἐκράτησαν. μετὰ δὲ τὴν μάχην ἀναγνω-

---

3 Ἠριδανὸν BA^c, ἰρηδανὸν C. Dio Graeco more *Padum* Ἠριδανὸν appellitavit Ἰνσούβρους A^c, ἰσούβρους BC 6 Πικηνῷ Dind., πικινῷ BA^c, πυκινῷ C. τὸ Πικηνόν more Latino Dio fr. 107; 43, 51, 4, ἡ Πικεντίνη Pol. 2, 21, 7, Strab. 5 p. 227—242 passim, Suid. *s. v.*, ἡ Πικηνῖτις App. *b. c.* 1, 80. 117; 2, 2; 3, 66. 72. 93. (cf. 94), ἡ Πικηνίς Plut. *Marc.* 4, 1; *Crass.* 10, 1; *Pomp.* 6, 1, cf. Πικεντικὸν(?) St. Byz. *s. v.* Ὀμβρικοί. Vide ad fr. 98, 3 8 τρεῖς σελῆναι νυκτὸς BA^c, νυκτὸς τρεῖς σελῆναι C 9 γύψ BA^c, γύξ C 10 παρανόμως BC^c, παραλόγως A.

[Zonaras 8, 20, 5—10 (2, 173, 5 sqq. B. = 2, 231, 5 sqq. D.)]

σθείσης τῆς ἐπιστολῆς ὁ μὲν Φούριος ἑτοίμως ἐπείθετο, ὁ δέ γε Φλα-
μίνιος ἐπαιρόμενος τῇ νίκῃ τήν τε αἵρεσιν αὐτῶν ἀπεδείκνυ δι' αὐτῆς
ὀρθῶς ἔχουσαν καὶ διὰ τὸν πρὸς αὐτὸν φθόνον ἐνέκειτο καὶ τοῦ θείου
6 τοὺς δυνατοὺς καταψεύδεσθαι. οὔτ' οὖν ἀπαναστῆναι πρὶν τὸ πᾶν κατα-
στήσασθαι ἤθελε καὶ διδάξειν καὶ τοὺς οἴκοι ἔφη μήτ' ὄρνισι μήτ'
ἄλλῳ δή τινι τοιούτῳ προσέχοντας ἀπατᾶσθαι. καὶ ὁ μὲν κατὰ χώραν
μένειν ἤθελε καὶ τὸν συνάρχοντα κατέχειν ἐπειρᾶτο, Φούριος δ' οὐκ
ἐπείθετο. τῶν δὲ μετὰ τοῦ Φλαμινίου μελλόντων καταλειφθήσεσθαι
φοβηθέντων μὴ μονωθέντες πάθωσί τι παρὰ τῶν ἐναντίων, καὶ δεηθέν-
7 των ἡμέρας τινὰς προσμεῖναι, ἐπείσθη, οὐ μέντοι καὶ ἔργου ἥψατο. Φλα-
μίνιος δὲ περινοστῶν τὴν χώραν ἔτεμνε καὶ ἐρύματά τινα κατεστρέψατο,
τά τε λάφυρα πάντα τοῖς στρατιώταις, θεραπεύων αὐτούς, ἐχαρίσατο.
ὀψὲ δ' οἴκαδε ἐπανελθόντες ὑπὸ μὲν τῆς γερουσίας αἰτίαν τῆς ἀπειθείας
ἔσχον, (διὰ γὰρ τὴν πρὸς τὸν Φλαμίνιον ὀργὴν ἠτίμασαν καὶ τὸν Φού-
ριον), τὸ δὲ πλῆθος ἀντιφιλονεικῆσαν ὑπὲρ τοῦ Φλαμινίου ἐψηφίσαντο
τὰ νικητήρια. καὶ ἀγαγόντες αὐτὰ ἐξέστησαν τῆς ἀρχῆς.

a. u. 532 (222) 8 Ἕτεροι δὲ ὕπατοι Κλαύδιος Μάρκελλος καὶ Γναῖος Σκιπίων ἀνθαι-
ρεθέντες ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς Ἰνσούβρους· εἰρήνην γὰρ αὐτοῖς αἰτήσασιν
οὐκ ἐψηφίσαντο. καὶ ἄμφω μὲν πρῶτον πολεμοῦντες τὰ πλείω ἐκράτουν,
9 ἔπειτα τὴν συμμαχίδα λεηλατουμένην μαθόντες διῃρέθησαν. καὶ Μάρ-
κελλος μὲν ἐπὶ τοὺς ληιζομένους τὴν σύμμαχον διὰ ταχέων ἐλθὼν οὐ
κατέλαβε σφᾶς ἐκεῖ, φεύγοντας δ' ἐπεδίωξε καὶ ὑποστάντας ἐνίκησε.
Σκιπίων δὲ κατὰ χώραν μείνας Ἀκέρας ἐπολιόρκει, καὶ λαβὼν αὐτὰς
ὁρμητήριον τοῦ πολέμου πεποίηκεν, οὔσας ἐπικαίρους καὶ εὐερκεῖς. κἀν-
τεῦθεν ὁρμώμενοι τό τε Μεδιόλανον καὶ κωμόπολιν ἑτέραν ἐχειρώσαντο.
ἁλόντων δὲ τούτων καὶ οἱ λοιποὶ Ἰνσοῦβροι ὡμολόγησαν αὐτοῖς, χρή-
ματα καὶ μέρος τῆς γῆς δόντες.

a. u. 533 (221) 10 Εἶτα Πούπλιός τε Κορνήλιος καὶ Μάρκος Μινούκιος ἐπ' Ἴστρου

---

1 ἐπιστολῆς BA^c, ἐπιβουλῆς C 1. 7. 14 Φούριος (ον) BA, φρούριος (ον) C^c 4 καταστήσασθαι A, καταστήσεσθαι BC^c 6 τοιούτῳ προσέχοντας BA, προσέχοντας τοιούτῳ C, προσέχοντας c 21 τὴν σύμμαχον CA^c, τῶν συμμάχων B διὰ τάχεων CA^c, διὰ τάχεος B 23 Ἀκέρας CA^c, om. B. *Acerrae* Latine, Ἄχερραι Pol. 2, 34 (Steph. Byz. *s. v.*), Strab. 5, 4, 8 p. 247; 5, 4, 11 p. 249, App. *b. c.* 1, 42 (ter). 45, et Ἀχερρανοί *Lib.* 63, sed Ἄκερραι Plut. *Marc.* 6, 2. 3 et ita, puto, Dio 25 Μεδιόλανον] de formis *Mediolanium Mediolanum* cf. C. I. L. 5, p. 633 sq. Dio etiam 73, 11, 2 Μεδιόλανον, ut imperatoria aetate dicebant 28 ἐπ' Ἴστρου] ἐπ' Ἴστρους Val. et ita scripsisse credo Dionem, cf. Eutr. 3, 7 (unde Ioann. Antioch. fr. 51), Oros. 4, 13, 16; an Zonaras propter sequens πολλὰ τῶν ἐκεῖ ἐθνῶν mihi dubium. Incolae Histriae (Ἰστρία Graece) Ἴστροι vocantur saepissime inde ab Hecataeo (cf. St. Byz. *s. v.* Ἰστρία),

ὅτι Δημήτριος ἔκ τε τῆς τοῦ Πίννου ἐπιτροπεύσεως καὶ ἐκ 53 a. u. 535 (219) τοῦ τὴν μητέρα αὐτοῦ Τριτεύταν τῆς Τεύτας ἀποθανούσης γῆμαι ἐπαρθεὶς τοῖς τε ἐπιχωρίοις ἐπαχθὴς ἦν καὶ τὰ τῶν πλησιοίκων ἐκακούργει. καὶ ἐδόκει γὰρ τῇ τῶν Ῥωμαίων φιλίᾳ ἀποχρώμενος ἀδικεῖν αὐτούς, αἰσθόμενοι τοῦτο μετεπέμψαντο αὐτόν. ὡς δὲ οὐχ ὑπήκουσεν, ἀλλὰ καὶ τῆς συμμαχίδος σφῶν ἥπτετο, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτὸν ἐν τῇ Ἴσσῃ ὄντα. | V. 30 (p. 593). f. 169 r

Fr. 52 vide p. 190.
2 *Τριτεύταν*] s. acc. cod. 5 *μετεπέμψαντο* Val., *μετεπέμψατο* cod.

[Zonaras 8, 20, 10—13 (2, 174, 14 sqq. B. = 2, 232, 11 sqq. D.)]

ἐστράτευσαν, καὶ πολλὰ τῶν ἐκεῖ ἐθνῶν τὰ μὲν πολέμῳ, τὰ δὲ ὁμολογίαις ὑπέταξαν. Λούκιος δὲ Οὐετούριος καὶ Γάιος Λουτάτιος ἦλθον a. u. 531 (223) μέχρι τῶν Ἄλπεων, ἄνευ δὲ μάχης πολλοὺς ᾠκειώσαντο. ὁ μέντοι τῶν 11 Σαρδιαίων ἄρχων Δημήτριος, ὡς ἄνω που εἴρηται, τοῖς ἐπιχωρίοις ἐπαχθὴς fr. 53 ἦν καὶ τὰ τῶν πλησιοίκων ἐκακούργει καὶ ἐδόκει τῇ Ῥωμαίων φιλίᾳ ἀποχρώμενος ἀδικεῖν. αἰσθόμενοι δὲ τοῦτο οἱ ὕπατοι Αἰμίλιος Παῦλος a. u. 535 (219) καὶ Μάρκος Λιούιος μετεπέμψαντο αὐτόν. ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσεν, ἀλλὰ καὶ τῆς συμμαχίδος σφῶν ἥπτετο, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτὸν ἐν τῇ Ἴσσῃ ὄντα. καὶ προμαθόντες ὅτι ὑφώρμει που τῶν κατάρσεων, μέρος τῶν νεῶν εἰς τὰ ἐπὶ θάτερα τῆς νήσου προσμῖξαι ἔπεμψαν. κἀκ τούτου 12 τῶν Ἰλλυριῶν ἐπ' ἐκείνους ὡς καὶ μόνους ὄντας τραπομένων, αὐτοὶ κατὰ σχολὴν προσπλεύσαντες ἐν ἐπιτηδείῳ τε ἐστρατοπεδεύσαντο καὶ προσπεσόντας σφίσιν αὐθημερὸν τοὺς ἐπιχωρίους ὀργῇ τῆς ἀπάτης ἀπεώσαντο. τοῦ δὲ Δημητρίου ἐς Φάρον ἑτέραν νῆσον διαφυγόντος, καὶ ἐπ' ἐκείνην 13 ἔπλευσαν καὶ τῶν ἀντικαταστάντων ἐκράτησαν καὶ τὴν πόλιν ἐκ προδοσίας εἷλον, τοῦ Δημητρίου διαδράντος. ὃς τότε μὲν εἰς Μακεδονίαν μετὰ πολλῶν χρημάτων πρὸς Φίλιππον τὸν βασιλέα αὐτῆς ἐλθὼν ὑπ' ἐκείνου μὲν οὐκ ἐξεδόθη, πρὸς δὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐπανελθὼν συνελήφθη ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ ἐδικαιώθη.

---

et *Ἴστριοι* (St. Byz. *l. l.*). *Ἰστριεῖς* et *Ἰστριανοί* incolae sunt Istri oppidi ad Pontum siti, cf. ad Dionis 38, 10, 3.

2 *Λουτάτιος* Pinder., *λουτάτος* BCA^c 4 *Σαρδιαίων*] cf. ad fr. 49, 2 7 *Λιούιος* BA^c, *μιλούιος* C 10 *νεῶν* BC^c, *νηῶν* A 18 *συνελήφθη ὑπο Ρωμαιων* BA^c, *ὑπὸ Ῥωμαίων συνελήφθη* C.

RELIQUIAE LIBRI XIII.

[Zonaras 8, 21, 1—4 (2, 175, 13 sqq. B. = 2, 233, 7 sqq. D.)]

a. u. 536 (218) 21. Τῷ δ' ἐχομένῳ ἔτει περιφανῶς οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς Καρχηδονίοις ἐξε-
πολεμώθησαν, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος τῷ μὲν χρόνῳ πολὺ ἐλάσσων τοῦ
προτέρου συμβέβηκε, τοῖς δ' ἔργοις τοῖς τε παθήμασι καὶ μείζων καὶ
χαλεπώτερος. ἐπῆρε δὲ τοῦτον μάλιστα ὁ Ἀννίβας στραταρχῶν τῶν
2 Καρχηδονίων. ὁ δ' Ἀννίβας οὗτος παῖς τοῦ Ἀμίλκου τοῦ Βαρχίδου ἐγέ-
νετο, καὶ ἐκ παίδων εὐθὺς ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ἠσκήθη. πάντας γὰρ
τοὺς υἱεῖς ὁ Ἀμίλκας ὥσπερ τινὰς σκύμνους ἐπ' αὐτοὺς τρέφειν ἔλεγεν,
ἐκεῖνον δὲ πολὺ τῇ φύσει προφέροντα ὁρῶν καὶ ὥρκωσε πολεμήσειν αὐ-
τοῖς καὶ διὰ τοῦτο τά τε ἄλλα καὶ τὰ πολέμια ἔτι μᾶλλον αὐτὸν ἐξε-
δίδασκε, πεντεκαιδεκέτη ὄντα· ὅθεν οὐκ ἠδυνήθη θανόντος αὐτῷ τοῦ
3 πατρὸς τὴν στρατηγίαν διαδέξασθαι. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀσδρούβας ἐτελεύτησεν,
οὐκέτι ἐμέλλησεν, ἓξ τότε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν γεγονώς, ἀλλὰ τό τε στρά-
τευμα ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ αὐτίκα προκατέλαβε καὶ στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν ἀνα-
δειχθεὶς διῳκήσατο καὶ παρὰ τῶν οἴκοι τελῶν βεβαιωθῆναι αὐτῷ τὴν
ἡγεμονίαν. πράξας δὲ ταῦτα προφάσεως εὐπρεποῦς ἐδεῖτο εἰς τὴν κατὰ
Ῥωμαίων ὁρμήν, καὶ ταύτην ἐποιήσατο τοὺς ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Ζακυνθίους.
4 οὗτοι γὰρ οὐ πόρρω τοῦ ποταμοῦ οἰκοῦντες τοῦ Ἴβηρος, ἄνω τῆς θα-
λάσσης βραχύ, τοῖς Ῥωμαίοις προσέκειντο, κἀκεῖνοι καὶ ἐτίμων αὐτοὺς
καὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Καρχηδονίους συνθήκαις ἐξαιρέτους ἐπεποιήκεσαν.
διὰ ταῦτ' οὖν ὁ Ἀννίβας πόλεμον ἤρατο πρὸς αὐτούς, εἰδὼς ὅτι ἢ

---

1 *ἐχομένῳ* C, *ἐρχομένῳ* BA^c 4 *στραταρχῶν*] *στρατηγῶν* Melber. de coni. (nam etiam A habet *στραταρχῶν*) iniuria 5 *Βαρχίδου*] cf. ad 8, 10, 6 7 *υἱεῖς* CA^c, *υἱοὺς* B 10 *πεντεκαιδεκέτη* BC, *πεντεκαιδεκαέτη* A^c 12 *ἓξ τότε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν* CA, *ἓξ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν τότε* B^c 13 *προκατέλαβε* A, *προσκατέλαβε* BC^c 15 *προφάσεως* BA^c, *πράξεως* C 16 *Ζακυνθίους*] *Ζάκυνθος* et *Ζακύνθιοι* Zonaras ut Nic. Dam. *fr.* 12, 3 et Steph. Byz. *s. v.*, *Ζάκανθα* et *Ζακανθαῖοι* Polybius, Appianus, Diodorus (25, 15), *Σάγουντον* forma Latina Strab. 3 p. 159. 160. 167, Ptol. 2, 6, 62, *Σάγουντος* Steph. Byz. *s. v.*, cf. C. I. L. 2, p. 511 17 *τῆς θαλάσσης* BC^c, *τῇ θαλάσσῃ* A.

[Zonaras 8, 21, 4—8 (2, 176, 14 sqq. B. = 2, 234, 4 sqq. D.)]

ἐπικουρήσουσιν οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς Ζακυνθίοις ἤ καί τι παθοῦσι τιμωρήσουσι. διά τε οὖν ταῦτα καὶ ὅτι καὶ μέγαν πλοῦτον κεκτῆσθαι αὐτοὺς ἐγίνωσκεν, οὗ καὶ μάλιστα ἔχρῃζε, καὶ δι' ἕτερα αἴτια κατὰ Ῥωμαίων αὐτῷ συμβαλλόμενα τοῖς Ζακυνθίοις ἐπέθετο.

Ἡ δ' Ἰβηρία, ἐν ᾗ οἱ Ζακύνθιοι οἰκοῦσι, καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ 5 πᾶσα ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ πρὸς δυσμάς ἐστι καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν παρὰ τὴν ἔξω θάλασσαν καὶ παρὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας τόν τε Ὠκεανὸν αὐτὸν προήκει, καὶ προσέτι καὶ τὴν ἤπειρον τὴν ἄνω διὰ πλείστου μέχρι τοῦ Πυρηναίου νέμεται. τὸ γὰρ ὄρος 6 τοῦτο ἐκ τῆς θαλάσσης τῆς πάλαι μὲν Βεβρύκων ὕστερον δὲ Ναρβωνησίων ἀρξάμενον ἐς τὴν ἔξω τὴν μεγάλην διατείνει, πολλὰ μὲν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ σύμμικτα ἔθνη ἔχον, πᾶσαν δὲ τὴν Ἰβηρίαν ἀπὸ τῆς προσοίκου Γαλατίας ἀφορίζον. οὔτε δ' ὁμόφωνοι ἦσαν οὔτε κοινῇ ἐπολιτεύοντο. ὅθεν οὐδὲ εἰς ἓν ὄνομα ἐτέλουν· οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαῖοι Ἱσπανούς, οἱ δ' Ἕλληνες Ἴβηρας ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἴβηρος αὐτοὺς ἐπεκάλεσαν.

Δίων δὲ Κοκκειανὸς τοὺς Ναρβωνησίους Βέβρυκας λέγει, γράφων οὕτω "τῶν πάλαι μὲν Βεβρύκων νῦν δὲ Ναρβωνησίων ἐστὶ τὸ Πυρήναιον ὄρος. τὸ δὲ ὄρος τοῦτο χωρίζει Ἰβηρίαν καὶ Γαλατίαν." **56, 2**
Tzetz. in Lycophr. Alex. 516.

Οἱ μὲν οὖν Ζακύνθιοι οὗτοι ἐπολιορκοῦντο, καὶ ἔπεμψαν πρὸς τοὺς 7 περιοίκους καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐπικουρίας δεόμενοι. ἀλλὰ τοὺς μὲν ὁ Ἀννίβας ἐκώλυσεν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πρέσβεις πρὸς ἐκεῖνον πέμψαντες μὴ πελάζειν τοῖς Ζακυνθίοις ἐκέλευον, καὶ εἰ μὴ πείθοιτο, ἐς τὴν Καρχηδόνα πλεῦσαι εὐθὺς καὶ κατηγορῆσαι αὐτοῦ ἐπηπείλησαν. ὁ δ' Ἀννίβας ἐκ 8

---

2 *οὖν* BA^c, *γοῦν* C *καὶ* (alterum) om. A 3 *κατὰ* CA, *καὶ κατὰ* B^c
9 *τοῦ Πυρηναίου*] Graece dicitur *Πυρήνη*, *Πυρηναῖα* (*ὄρη*), *Πυρηναῖον* (*ὄρος*), Latine *Pyrene* (poet.) *Pyrenaei* (*montes*) *Pyrenaeus* (*mons*), Dio semper forma *τὸ Πυρηναῖον* usus est fr. 57, 53; 41, 20, 2 et 24, 3; 53, 25, 2, Zon. 8, 23, 1; 9, 11, 4. Scholium Tzetzae (fr. **56**, 2), quo Dionis verba multo minus integre servata sunt quam apud Zonaram, cum eo contulit iam Valesius 11^b *γράφων* A, *λέγων* B 11^a *Βεβρύκων*] *Βέβρυκες* Anon. ([Scymn.]) *orb. descr.* 201, St. Byz. p. 161, 6 M., *Bebrycis* (*gen. sing.*) et *Bebrycius* (adi.), Sil. It. 3, 423. 420; 15, 497, cf. *Berybraces* Avien. *or. mar.* 485 et Muellenh. *D. A.* 1, 166 sq. — Ceterum Tzetz. ad Lycophr. 1305 *Βέβρυκες, ἔθνος Γαλατῶν, μεταξὺ Πυρήνης καὶ Κεραυνίων* [*Κεμμένων* Letronne et Ukert] *ὀρῶν καὶ Ἰβηρίας κείμενον, οἳ καλοῦνται Ναρβωνήσιοι* num praeter ultima e Dione fluxerint dubitandum videtur 12^a *Ναρβωνησίων*] cf. ad fr. 56, 1 15^b *Γαλατίαν* A, *Γαλάτας* B
16^a *τῆς προσοίκου Γαλατίας* BC^c, *τοῦ προσήκου γαλάταις* A 19 *ποταμοῦ* om. C (sed *ποταμοῦ τοῦ* (ut habet c) add. in marg. a m^2) *ἐπεκάλεσαν* BC^c, *ἀπεκάλεσαν* A.

52 ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τὰ τοῦ πολέμου ἤκμαζον καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους

Fr. 52 agere de statu Romanorum initio belli Hannibalici Maius iam vidit.

[Zonaras 8, 21, 8—22, 1 (2, 177, 16 sqq. B. = 2, 234, 32 sqq. D.)]
τῶν ἐπιχωρίων πέμψας τινὰς ὡς εὔνοιαν τηροῦντας τοῖς πρέσβεσιν ἤδη
πλησίον οὖσι παρεσκεύασε λέγειν αὐτοῖς μὴ παρεῖναι τὸν στρατηγόν,
πόρρω που ἐς ἄγνωστα χωρία ἀποδημήσαντα. καὶ παρῄνουν ἀπαλλα-
γῆναι ὡς τάχιστα, πρὶν καταγγελθεῖεν ὡς πάρεισιν, ἵνα μὴ διὰ τὴν
9 ἀναρχίαν, τοῦ στρατηγοῦ μὴ παρόντος, ἀπόλωνται. οἱ μὲν οὖν πιστεύ-
σαντες αὐτοῖς εἰς τὴν Καρχηδόνα ἀπῇεσαν· γενομένης δὲ ἐκκλησίας οἱ
μὲν τῶν Καρχηδονίων εἰρήνην ἄγειν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους συνεβούλευον,
οἱ δὲ τῷ Ἀννίβᾳ προσκείμενοι τοὺς μὲν Ζακυνθίους ἀδικεῖν, τοὺς δὲ
Ῥωμαίους τὰ μηδὲν σφίσι προσήκοντα πολυπραγμονεῖν ἔλεγον. καὶ τέλος
ἐπεκράτησαν οἱ πολεμῆσαι σφᾶς ἀναπείθοντες.
10 Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Ἀννίβας σπουδῇ τὰς προσβολὰς τῆς τειχομαχίας
ἐποιεῖτο. πολλῶν δὲ πιπτόντων καὶ πλειόνων τιτρωσκομένων ἐκ τῶν
τοῦ Ἀννίβου, καί ποτε τῶν Καρχηδονίων κατασεισάντων τι τοῦ περι-
βόλου καὶ κατὰ τὸ ῥῆγμα εἰσελθεῖν τολμησάντων, ἐπεξέδραμον οἱ Ζα-
κύνθιοι καὶ ἀπεσόβησαν σφᾶς· ὅθεν αὐτοὶ μὲν ἐπερρώσθησαν, οἱ Καρχη-
δόνιοι δὲ ἐνέδοσαν ἀθυμήσαντες. οὐκ ἀπανέστησαν δὲ πρὶν τὴν πόλιν
ἑλεῖν, καίτοι ἐπ' ὄγδοον μῆνα τῆς πολιορκίας παραταθείσης· ἐν οἷς ἄλλα
11 τε πολλὰ συνηνέχθη καὶ ἄτοπα καὶ ὁ Ἀννίβας δεινῶς ἐτρώθη. ἥλω δὲ
οὕτως. μηχάνημα τῷ τείχει προσήγαγον πολύ τε αὐτοῦ ὑπεραῖρον καὶ
ὁπλίτας τοὺς μὲν ἐμφανεῖς ἔχον, τοὺς δὲ λανθάνοντας. τῶν οὖν Ζακυν-
θίων τοῖς ὁρωμένοις ὡς μόνοις οὖσι μαχομένων ἐρρωμενέστερον, οἱ κεκρυμ-
μένοι τὸ τεῖχος ὑπορύξαντες εἰσεβιάσαντο καὶ ἔνδον ἐγένοντο. τῷ γοῦν
παραδόξῳ οἱ Ζακύνθιοι ἐκπλαγέντες εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνέδραμον, καὶ
12 εἰς λόγους ἦλθον, εἴ πως ἐπιεικεῖ τινι ὁμολογίᾳ περισωθεῖεν. ὡς δ'
οὐδὲν ὁ Ἀννίβας προΐσχετο μέτριον οὐδέ τις αὐτοῖς ὠφέλεια πρὸς τῶν
Ῥωμαίων ἐγίνετο, ἐπισχεθῆναι τὰς προσβολὰς ἐξῃτήσαντο, ὥς τι περὶ
τῶν κατὰ σφᾶς βουλευσόμενοι· κἀν τούτῳ τὰ τιμιώτατα συμφορήσαντες
τῶν χρημάτων ἐς πῦρ ἐνέβαλον, καὶ οἱ μὲν ἀπόμαχοι διεχειρίσαντο ἑαυ-
τούς, οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ ἀθρόοι πρὸς τοὺς ἐναντίους ὡρμήκεσαν καὶ προθύ-
μως ἀγωνιζόμενοι κατεκόπησαν.
22. Καὶ δι' αὐτοὺς οἵ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι ἐπολέμησαν.

---

1 *τινὰς* om. A 2 *παρεσκεύασε* CA[c], *παρεσκεύαζε* B 10 *ἐπεκράτησαν* BC[c], *ἐκράτησαν* A 16 *ἀπανέστησαν* scripsi e BCA, *ἀπέστησαν* c *πρὶν τὴν πόλιν* BC[c], *τὴν πόλιν πρὶν* A 18 *καὶ ἄτοπα* CB[c], *ἄτοπα* A 22 *ὑπορύξαντες* BC[c], *ἐπορύξαντες* A 28 *ἐνέβαλον* A[c], *ἀνέβαλον* B, *ἔβαλον* C 31 *τε* om. A.

ὁμονοίᾳ ἀκριβῶς ἐχρῶντο, ὥσθ᾽ ἅπερ τοῖς πολλοῖς ἐκ μὲν ἀκράτου
εὐπραγίας ἐς θάρσος, ἐκ δὲ ἰσχυροῦ δέους ἐς ἐπιείκειαν φέρει,
ταῦτά τε αὐτοῖς τότε διαλλαγῆναι· ὅσῳ γὰρ ἐπὶ πλεῖον εὐτύχησαν,
ἐπὶ μᾶλλον ἐσωφρόνησαν, τὸ μὲν θράσος, οὗ τὸ ἀνδρεῖον μετέχει,
πρὸς τοὺς ἀντιπάλους ἐνδεικνύμενοι, τὸ δὲ ἐπιεικὲς οὗ κο⟨ι⟩ν⟨ωνεῖ
ἡ⟩ εὐψυχία, κατ᾽ ἀλλήλους παρεχόμενοι· τήν τε γὰρ ἰσχὺν πρὸς 2
μετριότητος ἀκινδύνου ἐξουσίαν καὶ τὸ κόσμιον πρὸς ἀνδρείας
ἀληθοῦς κτῆσιν ἐλάμβανον, μήτε τὴν εὐπραγίαν ἐς ὕβριν μήτε τὴν
ἐπιείκειαν ἐς δειλίαν ἐξάγοντες. οὕτω μὲν γὰρ τό τε σωφρονοῦν
ἐξ ἀνδρείας καὶ τὸ θαρσοῦν ἐκ θάρσους φθείρεσθαι, ἐκείνως δὲ
τὸ μέτριον ὑπ᾽ ἀνδρείας ἀσφαλέστερον καὶ τὸ εὐτυχοῦν ὑπ᾽ εὐταξίας βεβαιότερον γίγνεσθαι ἐνόμιζον. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ μάλιστα
τούς τε προσπεσόντας σφίσι πολέμους κράτιστα διήνεγκαν καὶ
τὰ σφέτερα τά τε τῶν συμμάχων ἄριστα ἐπολίτευσαν. M. 132
(p. 186) et ὅσῳ — ἐνόμιζον Max. Conf. Flor. (cod. Paris. 1169 f. 26r).

ὅτι ὅσοι ἐντὸς τῶν Ἄλπεων ἐνέμοντο τοῖς Καρχηδονίοις συν- 54
επανέστησαν, οὐχ ὅτι τοὺς Καρχηδονίους ἀντὶ τῶν Ῥωμαίων ἡγε-

Unde post fr. 53 collocavit Melber., iure ut videtur, quamquam bellum cum Demetrio gestum etiam post haec narrari potuit, cf. Pol. 3, 16. At enarratio rerum Liviana Melberi opinioni favet, cf. *per.* 20.

4 ἐπὶ μᾶλλον palimps., μᾶλλον Par. 5 οὗ κο⟨ι⟩ν⟨ωνεῖ ἡ⟩ εὐψυχία] Kuebleri coniecturam (*Rh. Mus.* 46, 324) ne in textum reciperem a me impetrare non potui (quanquam non omnino certa est atque etiam coll. 74, 5, 6 οὗ μεταλαμβάνει ἡ εὐψυχία conicere possis), cf. quod statim sequitur μήτε τὴν ἐπιείκειαν ἐς δειλίαν ἐξάγοντες. vocem εὐψυχία a Thucydide Dio mutuatus est, οὐκ ἐν εὐψυχίᾳ palimps. et Par., οὗ κ ... ἐν εὐτυχίᾳ Bk., οὗ κ⟨οσμιότης⟩ vel κ⟨όσμος⟩ ἐν εὐτυχίᾳ v. Herw. 7 ἀκινδύνου scripsi, ἀκίνδυνον Par., om. palimps. 9 δειλίαν palimps., δουλείαν Par. τό τε σωφρονοῦν Par. ut coni. Bk., τότε ἐσωφρόνουν palimps. 10 θάρσους mihi suspectum, exspectes synonymum ἐπιεικείας, δέους? Polak.

Fr. 53 vide p. 187.

Fr. 54. Hannibalis mores post res ad Saguntum gestas cum in eo esset ut bellum Italiae inferret, Dionem descripsisse puto. Id ut credam ideo potissimum adducor quod fr. 54 initium eo demum narrationis loco recte dici potuisse videtur. Etiam Zon. c. 22 in. huic opinioni quodammodo favet. Quare fr. 54 hic collocavi.

16 Ἄλπεων Mai. (coni.), ἄλσεων cod. — cf. ad Zon. 8, 19, 8

[Zonaras 8, 22, 1 (2, 179, 7 sq. B. = 2, 236, 10 sq. D.)]

ὁ γὰρ Ἀννίβας καὶ συμμάχους συχνοὺς προσλαβὼν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἠπείγετο. cf. fr. 54, 1

p. 139 *μόνας ἀνθηροῦντο, ἀλλ' ὅτι τὸ μὲν ἄρχον σφῶν ἐμίσουν, | τὸ δὲ
ἀπείρατον ἠγάπων. ἐκ πάντων μὲν δὴ ⟨τῶν⟩ τότε ἐθνῶν σύμμαχοι
τοῖς Καρχηδονίοις ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ὑπῆρξαν· πρὸς ἅπαντας δ'
ὡς εἰπεῖν αὐτοὺς ἰσοστάσιος ὁ Ἀννίβας ἐγένετο· συνεῖναί τε γὰρ ὀξύ-
τατα καὶ ἐκφροντίσαι πάνθ' ὅσα ἐνεθυμεῖτο τάχιστα ἐδύνατο·
καίτοι πέφυκεν ὡς πλήθει τὸ μὲν βέβαιον ἐκ βραδυτῆτος τὸ δὲ*
2 *ὀξύρροπον ἐκ τάχους διανοίας ὑπάρχειν. κ . . . ωτατος τε γὰρ ἐκ
τοῦ ὑπογυωτάτου καὶ διαρκέστατος ἐς τὸ φερεγγυώτατον ἦν· τό
τε ἀεὶ παρὸν ἀσφαλῶς διετίθετο καὶ τὸ μέλλον ἰσχυρῶς προενόει,
βουλευτής τε τοῦ συνήθους ἱκανώτατος καὶ εἰκαστὴς τοῦ παρα-
δόξου ἀκριβέστατος γενόμενος, ἀφ' ὧν τό τε ἤδη προσπῖπτόν οἱ
ἑτοιμότατα καὶ δι' ἐλαχίστου καθίστατο, καὶ τὸ μέλλον ἐκ πολλοῦ*
3 *τοῖς λογισμοῖς προλαμβάνων ὡς καὶ παρὸν διεσκόπει. κἀκ τούτου
καὶ τοῖς καιροῖς ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰς
πράξεις ἐφήρμοζεν, ἅτε καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ τό τε ὑπάρχον καὶ τὸ*
f. 169r (c. Peir.) *ἐλπιζόμενον ποιούμενος. ἐδύνατο δὲ ταῦθ' οὕτω πράττειν, | ὅτι
πρὸς τῇ τῆς φύσεως ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ πολλῇ μὲν Φοινικικῇ κατὰ
τὸ πάτριον πολλῇ δὲ καὶ Ἑλληνικῇ ἤσκητο, καὶ προσέτι καὶ μαν-
τικῆς τῆς διὰ σπλάγχνων ἠπίστατο.* M. 133 (p. 187) et *καίτοι*

---

1 *ἄρχον*] littera *χ* excepta hodie evanuit 2 *ἐκ πάντων μὲν δὴ ⟨τῶν⟩ τότε ἐθνῶν σύμμαχοι* dedi ex coniectura, *ἕκαστον τῶν μὲν δὴ τότε ἐθνῶν σύμμαχον* Mai., e cod. enotavi: *ἐκ . . . . ντων μὲν δὴ τότε ἐθνῶν συμμα . . .* 3 *ὑπῆρξαν* fere evanuit *δ'* inserui e cod. 5 *ἐνεθυμεῖτο τάχιστα* scripsi, *ενεθυμειτο . . 6–8 . . .* ego enotavi e cod., *ἐνεθυμεῖ . .* v. Herw. (qui explet *ἐνεθυμεῖτο*), *ἐπέθυμει* addito „verba aliquot legi nequeunt“ Mai. An ad secundam litteram animum satis attenderim nunc dubito 6 *βέβαιον ἐκ βραδυτῆτος* Suid., *βαιον ἐκ βραδυτῆτος* in palimps. hodie legi nequeunt 7 *κ . . . ωτατος* enotavi e cod. (neque *κ . . . . κ . . ωτατος* ut habet Melber. a me ipso in errorem inductus), sed incertissima etiam haec sunt, pro *κ* etiam *τη* vel *ψη* dispicere mihi videbar, *τη . . .* Mai., *τελεστικώτατος* e cod. v. Herw. quod tamen in eo non fuit 9 *προενόει* edidi ut cod. habere mihi videbatur, cf. 73, 15, 1, *. . . . . ει* v. Herw., qui explet *προεσκόπει*, . . . Mai. 10 *ἱκανώτατος* Mai., recte fortasse quanquam *κανοτατος* vel *καιοτατος* vel *κωοτατος* cod. habere videtur. *ι* ante *κ* non exstare et *οτατος* esse non *ωτατος* adnotavi in re praesenti 12 *δι' ἐλαχίστου* dedi e cod., *δ' ἔτι τάχιστα* Mai., [*δ'*] *ὅτι τάχιστα* v. Herw. *μέλλον ἐκ πολλοῦ* scripsi e cod. (adnotavi in re praes. „certum“), *μελλό*[*μενον*] *πάλιν* Mai., *μέλλ*[*ον αὖ*] *πάλιν* v. Herw. 13 *προλαμβάνων ὡς καὶ παρὸν* cod. ut coni. Bk., *προλαμβανόντως καὶ πρώην* Mai. *κἀκ* revocavi e cod., *ἐκ* Mai. 14 *πλεῖστον* incertum, sed ita videtur 16 *ἐδύνατο* Mai., *ἠδύνατο* cod. 18 *μαντικῆς — ἠπίστατο* palimps. et cod. Peir., *μαντικὴν τὴν* vel *μαντικῆς ⟨τι⟩ τῆς κ. τ. λ.* scribendum aut *ἠπίστατο* in *ἥψατο* mutandum censet Rk., *ἠπίστατο* mutat in *ἧπτο* Dind. (*Hist. Gr. min.* 1 p. XXII), in *διεπεφύκει* Bk. (cf. 55, 11, 1; 72, 6, 5; 77, 13, 2, cf. 46, 17, 7).

— ὑπάρχειν (§ 1) Suid. s. v. ὡς ἐπίπαν, "ἐν τρισκαιδεκάτῳ", et ὅτι πρὸς τῇ τῆς φύσεως — ἠπίστατο (§ 3) Val. 31 (p. 593).

τοιοῦτος οὖν δή τις τὴν ψυχὴν γενόμενος ἀντίρροπον καὶ τὸ 4
σῶμα, τὰ μὲν φύσει τὰ δὲ καὶ διαίτῃ, παρεσκεύαστο, ὥσθ᾿ ὅσα
ἐνεχειρίζετο ῥαδίως κατεργάζεσθαι. κοῦφόν τε γὰρ καὶ ἐμβριθὲς
ὅτι μάλιστα αὐτὸ εἶχε, καὶ διὰ τοῦτο καὶ θεῖν καὶ συνίστασθαι
ἱππεύειν τε ἀνὰ κράτος ἀσφαλῶς ἐδύνατο. καὶ οὔτε πλήθει ποτὲ
τροφῆς ἐβαρύνετο οὔτε ἐνδείᾳ ἔκαμνεν, ἀλλ᾿ ἐν ἴσῳ καὶ τὸ πλέον
καὶ τὸ ἔλαττον, ὡς καὶ αὔταρκες ἑκάτερον, ἐλάμβανεν. ταῖς ⟨τε⟩
ταλαιπωρίαις ἰσχυρίζετο, καὶ ταῖς ἀγρυπνίαις ἐρρώννυτο.

οὕτως οὖν δὴ καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἔχων τοιᾷδε τῇ 5
τῶν πραγμάτων διαχειρίσει ἐπίπαν ἐχρῆτο. τούς τε γὰρ πολλοὺς
ἐς μόνον τὸ συμφέρον σφίσι πιστοὺς ὁρῶν ὄντας, αὐτός τε τοῦτον
τὸν τρόπον αὐτοῖς προσεφέρετο καὶ ἐς ἐκείνους ταὐτὸν ὑπώπτευεν,
ὥστε πλεῖστα μὲν ἀπατήσας τινὰς κατορθῶσαι, ἐλάχιστα δὲ ἐπι-
βουλευθεὶς σφαλῆναι. καὶ πολέμιον πᾶν τὸ πλεονεκτεῖν δυνά- 6
μενον καὶ ἐν τοῖς ὀθνείοις καὶ ἐν τοῖς ὁμοφύλοις ὁμοίως ἡγούμε-
νος, οὐκ ἀνέμενε τοῖς ἔργοις τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐκμανθάνειν, ἀλλ᾿
ὡς καὶ βουλομένους σφᾶς ἀδικεῖν ὅτι ἐδύναντο τραχύτατα μετε-
χειρίζετο, προποιῆσαί τέ τι μᾶλλον ἢ προπαθεῖν ἄμεινον ἡγεῖτο.
καὶ ἐφ᾿ ἑαυτῷ τοὺς ἄλλους, ἀλλ᾿ οὐκ ἐφ᾿ ἑτέροις ἑαυτὸν εἶναι
ἠξίου. τό τε σύμπαν εἰπεῖν, τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, ἀλλ᾿ οὐ 7
τοῖς ἐς φήμην αὐτῶν εὐδοκιμοῦσιν, ὁσάκις γε μὴ κατ᾿ αὐτὸ καὶ
ἄμφω συνέπιπτε, προσέκειτο. καὶ μέντοι καὶ ἐτίμα καθ᾿ ὑπερ-
βολὴν ὅτου δέοιτο· δούλους τε γὰρ τοῦ τοιούτου τοὺς πλείστους
ἡγεῖτο εἶναι, καὶ κινδυνεύειν ἐπ᾿ αὐτῷ καὶ παρὰ τὸ συμφέρον
σφίσιν ἐθέλοντας ἑώρα. καὶ διὰ ταῦτα καὶ τῶν κερδῶν καὶ τῶν 8
ἄλλων τῶν ἡδίστων αὐτὸς μὲν πολλάκις ἀπείχετο, ἐκείνοις δὲ ἀφθό-
νως μετεδίδου, καὶ ἀπ᾿ αὐτοῦ κοινωνούς σφας καὶ τῶν πόνων
οὐκ ἀκουσίους ἐκτᾶτο. καὶ τούτοις μὲν οὐχ ὅπως ἰσοδίαιτος ἀλλὰ
καὶ ἰσοκίνδυνος ἐγίγνετο, πάνθ᾿ ὅσα ἀπῄτει | παρ᾿ αὐτῶν πρῶτος f. 169v
ἐκπονούμενος· οὕτω γὰρ καὶ ἐκείνους ἀπροφασίστως καὶ προθύμως

3 τοιοῦτος κ. τ. λ.] cohaeret cum prioribus in cod. Peir., nec quidquam deesse videtur 5 ἐμβριθὲς] ἀβριθὲς Rk., sed ipse vulg. recte interpretatur *compactus, solidus* 9 αὔταρκες] αὐτάρκης ἐς Kuiper. (litt.) coll. Thuc. 2, 36, 3; 2, 51, 3 ingeniose sed, ni fallor, praeter necessitatem ⟨τε⟩ add. Val. 10 καὶ Bk., κἂν cod. 19 ὅτι ἐδύναντο Reim., ὅτι ἐδύνατο cod., ὅτε ἐδύνατο Val., εἴ τι δύναιντο St., ὅτε δύναιντο Bk. 23 αὐτὸ Val., αὐτὸν cod.

ἅτε μήτε τοῖς λόγοις αὐτοῦ προσέχοντας, σύμπαντά οἱ συμπράξειν
ἐπίστευεν· πρὸς δὲ δὴ τοὺς ἄλλους πολλῷ τῷ φρονήματι ἀεὶ
9 ἐχρῆτο· ὥστε τοὺς μὲν εὔνοιαν αὐτοῦ τοὺς δὲ δέος ἔκ τε τοῦ ὁμο-
διαίτου καὶ ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος παμπληθεῖς ἔχειν. ἐξ οὗπερ καὶ
τὰ μάλιστα τό τε ὑπερέχον κολούειν καὶ τὸ ταπεινούμενον ἐξαίρειν,
καὶ τῷ μὲν ὄκνον τῷ δὲ θάρσος, ἐλπίδα ⟨τε καὶ⟩ ἀπόγνωσιν ὑπὲρ
τῶν μεγίστων δι' ἐλαχίστου πᾶσιν οἷς ἐβούλετο ἐμποιεῖν ἐδύνατο.
10 καὶ ὅτι ταῦτ' οὐκ ἄλλως περὶ αὐτοῦ λέγεται ἀλλ' ἀληθῆ παρα-
δέδοται, τεκμηριοῖ τὰ ἔργα. τῆς τε γὰρ Ἰβηρίας πολλὰ διὰ βραχέος
προσεκτήσατο, καὶ τὸν πόλεμον ἐκεῖθεν διὰ τῶν Γαλατῶν, οὐχ
ὅτι ἀσπόνδων ἀλλὰ καὶ ἀγνώστων οἱ τῶν πλείστων ὄντων, ἐς τὴν
Ἰταλίαν ἐσήγαγε. τάς τε Ἄλπεις πρῶτος ἀνθρώπων τῶν οὐκ Εὐρω-
παίων, ὅσα γε ἡμεῖς ἴσμεν, σὺν στρατῷ διέβη. καὶ ἐπ' αὐτὴν
τὴν Ῥώμην ἐπεστράτευσε, τά τε συμμαχικὰ αὐτῆς ὀλίγου πάντα,
11 τὰ μὲν βίᾳ τὰ δὲ καὶ πείθων, ἀπέρρηξεν. καὶ ταῦτα μέντοι αὐτὸς
καθ' ἑαυτὸν ἄνευ τοῦ κοινοῦ τῶν Καρχηδονίων κατέπραξεν. οὔτε
γὰρ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τῶν οἴκοι τελῶν ἐξεπέμφθη, οὔθ' ὕστερον
μεγάλης τινὸς βοηθείας παρ' αὐτῶν ἔτυχε· τῆς γάρ τοι δόξης τῆς
τε ὠφελίας οὐκ ἐλάχιστα ἀπολαύσειν ἀπ' αὐτοῦ μέλλοντες, μὴ
ἐγκαταλιπεῖν αὐτὸν δόξαι μᾶλλον ἢ συναίρεσθαι ἔν τινι ἰσχυρῶς
ἠθέλησαν. V. 31 (p. 593).

55 ὅτι ἡ μὲν εἰρήνη καὶ πορίζει χρήματα καὶ φυλάσσει, ὁ δὲ δὴ πόλεμος καὶ ἀναλίσκει καὶ διαφθείρει. M. 134 (p. 188).

---

1 ἅτε μήτε τοῖς λόγοις αὐτοῦ προσέχοντας] corruptum, ἅτε μὴ κενοῖς λόγοις κ. τ. λ. v. Herw., ἅτε μὴ ψιλοῖς λόγοις κ. τ. λ. Polak. coll. Dem. 27, 54, ἅτε μή τι — προσέχοντος Stahl., *Rh. Mus.* 21, 313, ἀτρεμῆ τε τοῖς κ. τ. λ. Rk., ὡς χρησμοῖς τοῖς κ. τ. λ. (?) Bk. infeliciter 5 κολούειν Val., cf. Herod. 7, 10, κωλύειν cod. 6 ⟨τε καὶ⟩ ins. Val. 19 ὠφελίας scripsi ex usu Dioneo, cf. ad 38, 24, 3, ὠφελείας cod. ἀπολαύσειν Val., ἀπολαύσιν (sic) cod., cf. 52, 33, 9.

Fr. 55, 1—9 excerpta ex orationibus Romae in curia habitis (Zon. 8, 22, 1—3): § 1 ignoti cuiusdam videtur qui bellum dissuadet (ἐλέχθη μὲν πολλά Zon.), § 2. 3 Lentuli est ad bellum adhortantis, § 3a—8 Fabii contra Lentulum disserentis. (De § 6 vide infra.)

23 ἀναλίσκει Bk., διαναλίσκει Mai., praeter κει hodie nihil distinguitur.

[Zonaras 8, 22, 1. 2 (2, 179, 8 sqq. B. = 2, 236, 11 sqq. D.)]

πυθόμενοι δὲ ταῦθ' οἱ Ῥωμαῖοι συνῆλθον εἰς τὸ συνέδριον, καὶ
cf. fr. 55. 1 2 ἐλέχθη μὲν πολλά, Λούκιος δὲ Κορνήλιος Λέντουλος ἐδημηγόρησε καὶ

ὅτι πέφυκε πᾶν τὸ ἀνθρώπειον δεσπόζειν τε ἐπιθυμεῖν τῶν ὑπεικόντων καὶ τῇ παρὰ τῆς τύχης ῥοπῇ κατὰ τῶν ἐθελοδουλούντων χρῆσθαι. M. 135 (ib.).

ἀλλὰ μὴν συνειδότες αὐτὸ καὶ πεπειραμένοι αὐτῶν ἐξαρκεῖν 2 *ὑμῖν πρὸς ἀσφάλειαν τήν τε ἐπιείκειαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν νομίζετε; καὶ ὅσα ἂν ἢ λαθόντες ἢ ἐξαπατήσαντες ἡμᾶς ἢ καὶ βιασάμενοι ἀδικήσωσιν ἐν ἀμελείᾳ τίθεσθε μήτε παρορμᾶσθε μήτε προφυλάττεσθε μήτε ἀμύνεσθε; καὶ μέντοι καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐλογίσασθε τοῦθ' ὅτι τὰ τοιαῦτα πρὸς μὲν ἀλλήλους ὀρθῶς ὑμῖν ἔχει ποιεῖν, πρὸς δὲ δὴ Καρχηδονίους αἰσχρῶς καὶ κακῶς· τοῖς μὲν γὰρ πολίταις καὶ πράως καὶ πολιτικῶς χρῆσθαι δεῖ, κἂν γὰρ ἀλόγως τις σωθῇ, ἡμέτερόν ἐστιν, τοῖς δὲ δὴ πολεμίοις ἀφειδῶς· οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἂν σφαλῶμεν φεισάμενοι αὐτῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν κρατήσωμεν κολούσαντες αὐτοὺς σωθησόμεθα.* M. 136 (p. 188).

ὅτι ὁ μὲν πόλεμος καὶ τὰ οἰκεῖά τισι | σώζει καὶ τὰ ἀλλότρια 3 p. 140 *προσκτᾶται, ἡ δὲ εἰρήνη οὐχ ὅπως τὰ πορισθέντα δι' ἐκεῖνον ἀλλὰ*

---

2 *ὑπεικόντων* Bk., *ὑπεικοων* cod., *ὑπηκόων* Mai. (coni.) 4 *ἀλλὰ μὴν συνειδότες αὐτὸ* scripsi dubitans, partim v. Herw. (*ἀλλὰ μὴν*) partim Bk. (*συνειδότες*) secutus, *ἀλλ' ἡμῖν οἵ τε εἰδότες αὐτὰ* Mai., *ἀλλ ημιν οι τε ειδοτες . . τὸ* ego, addito in re praes. „*ἀλλ* fortasse scripturae 2, si veteris est in codice § 1[b] continuatur § 2", an *ἀλλ' ὑμεῖς γε εἰδότες αὐτὸ*? 5 *ὑμῖν* Mai., *. μῖν* e cod. enotavi 6 *ἢ καὶ* edidi e cod., *καὶ* Mai. *βιασάμενοι ἀδικήσωσιν ἐν ἀμελείᾳ τίθεσθε* conieci, e cod. enotavi: *κο . ε . . ενοι αδ . . . . . . ν ἐν ἀ | . . ασ . . . τιθεσθαι,* Mai.: *κομισάμενοι δικαιον εν . . με . . τίθεσθαι* 7 *παρορμᾶσθε* scripsi, *παρορμᾶσθαι* cod., cf. 40, 46, 3 8 *προφυλάττεσθε* dedi de coni., *προσαλλάττεσθαι* Mai. neque aliud quid ego in codice legi, cf. Herod. 7, 176, Thuc. 6, 38, 2. 4 *ἀμύνεσθε* scripsi, *ἀμύνασθαι* Mai., ut cod. habere videtur *οὐδέποτε ἐλογίσασθε* scripsi e cod. (qui tamen *ἐλογισασθαι* [sic]), *οὐδέπω . . λογίσασθαι* Mai. 9 *ὀρθῶς* Mai., *ὀ . θ . . σ* cod. 10 *δὴ* inserui e cod. *αἰσχρῶς καὶ κακῶς* scripsi e cod., *ἀνθρωπίνως καὶ καλῶς* Mai. 11 *πολιτικῶς* Mai., *πολι* praeter *λ* evanuit, cf. 46, 27, 3 *δεῖ* inserui e cod. *γὰρ ἀλόγως* Mai., *γὰρ ἀ* incertum, *παραλόγως* Bk. 12 *τις* Mai., *τι* cod. *ἡμέτερον* Mai., hodie evanuit fere *ἀφειδῶς* dedi e coni., cf. 44, 46, 4, *ἀσφαλῶς* Mai., *αν . . . λωσ* vel *ασ . . . λωσ* cod. habere mihi videbatur 15 *οἰκεῖα* palimps. et flor. A, om. flor. B, cui man. rec. *προσόντα* add. inter lin.

[Zonaras 8, 22, 2 (2, 179, 10 sqq. B. = 2, 236, 14 sqq. D.)]

εἶπε μὴ μέλλειν, ἀλλὰ πόλεμον κατὰ τῶν Καρχηδονίων ψηφίσασθαι, καὶ cf. fr. 55, 2. 3 διχῇ διελεῖν καὶ τοὺς ὑπάτους καὶ τὰ στρατεύματα, καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν Ἰβηρίαν, τοὺς δὲ εἰς τὴν Λιβύην πέμψαι, ἵν' ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἥ τε χώρα αὐτῶν πορθῆται καὶ οἱ σύμμαχοι κακουργῶνται καὶ μήτε

καὶ ἑαυτὴν προσαπόλλυσιν. M. 137 (p. 188) et Max. Conf. Flor. f. 157[v] (M. p. 541).

3[a] *αἰσχρὸν ἄρ᾽ ἐστιν ἤτοι τὸ κατ᾽ ἀρχὰς μὴ ὀρθῶς δόξαι τι πεποιηκέναι ἢ αὖθις μὴ δεόντως μετεγνωκέναι· τό τε γὰρ ἀπ᾽ ἀρχῆς προπετῶς ἃ μὴ χρὴ πράττειν δεινόν ἐστι καὶ τὸ τὰ ἀρέσαντα ἅπαξ ἐμπλήκτως λύειν δεινότερον.* Max. Conf. Flor. in cod. Paris. 1169 f. 18[r].

3[b] *δεῖ γὰρ τοὺς ὀρθῶς καὶ καλῶς βιοῦντας καὶ τοῖς πράγμασι χρωμένους προδιασκοπεῖν πρότερον ἃ δεῖ ποιεῖν, εἶθ᾽ οὕτως τοῖς*
4 *ἀρέσασι χρῆσθαι· αἰσχρὸν γάρ ἐστι πρὸς τὰ ἔργα πρὸ τῶν λόγων τῶν περὶ αὐτῶν χωρεῖν, ἐν ᾧ κατορθώσαντες μὲν εὐτυχηκέναι μᾶλλον ἢ καλῶς βεβουλεῦσθαι δόξετε, σφαλέντες δὲ τὴν σκέψιν ἀπρονοήτως ὅτε οὐδὲν ὄφελος ἔτι ποιεῖσθαι. καὶ μέντοι καὶ ἐκεῖνο τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι τὸ μὲν ἐπιτιμῆσαί τι καὶ κατηγορῆσαί τινων προσπολεμησάντων ποτὲ ἡμῖν ῥᾷστόν που καὶ παντός ἐστι, τὸ δ᾽ αὖ τῇ πόλει συμφέρον οὐ πρὸς ὀργὴν ὧν πεποιήκασί τινες, ἀλλὰ πρὸς*
5 *τὸ χρήσιμον αὐτῆς εἰπεῖν τῇ τοῦ συμβούλου τάξει προσήκει; μὴ παρόξυνε πρότερον ἡμᾶς, ὦ Λέντουλε, μηδ᾽ ἀνάπειθε πολεμῆσαι πρὶν ὅτι καὶ συνοίσει τοῦθ᾽ ἡμῖν ἐπιδεῖξαι, σκοπῶν τά τε ἄλλα καὶ μάλισθ᾽ ὅτι οὐχ ὁμοίως ἐνταυθοῖ τε περὶ τῶν τοῦ πολέμου πραγμάτων λέγεται καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις πράττεται.* Max. Conf. Flor. in cod. Paris. 1169 f. 18[r] (*δεῖ γὰρ τοὺς — ὅτ᾽ οὐδὲν ὄφελός ἐστι ποιήσασθαι*) et M. 138 (p. 189) (*ὅτι αἰσχρόν ἐστι πρὸς τὰ ἔργα — πράττεται*).

Fr. 55, 3[a] et 3[b] mihi suppeditavit Florilegii cod. Paris. 1169. Prius lemmate *δίωνος τοῦ ῥωμαΐου* (sic) insignitur, alterum ex parte in titulo *περὶ γνωμῶν* redit, in utroque color vere Dioneus agnoscitur. Quo pertineat posterius fragmentum cum dubitari non possit, prius quoque ex Fabii oratione excerptum esse probabiliter conicias. quare huc inserui.

4 *δεόντως μετεγνωκέναι* scripsi, *δεοντος με γνωκέναι* cod. 9 *χρωμένους* scripsi, *χρωμένοις* cod. *εἶθ᾽* scripsi, *εἶτ᾽* cod. 10 *πρὸς* om. cod. Par. 11 *τῶν περὶ αὐτῶν*] ita palimps., om. cod. Par. 13 *ὅτε* palimps. et cod. Par. ut coni. Bk., *ὅτι* Mai. *ἔτι* v. Herw. (litt.), *τι* palimps., *ἐστι* cod. Par. *ποιεῖσθαι*] ita palimps., *ποιήσασθαι* cod. Paris., *πεποιῆσθαι* v. Herw. 16 *συμφέρον οὐ* Mai. (coni.), *συμφέρει* cod. 20 *τοῦ* cod. ut coni. Bk., *γε* Mai. 21 *αὐτοῖς* Mai., ... *σ* cod. hodie.

[Zonaras 8, 22, 2. 3 (2, 179, 15 sqq. B. = 2, 236, 19 sqq. D.)]

cf. fr. 55, 3 4–8 τῇ Ἰβηρίᾳ βοηθῆσαι δύνωνται μήτ᾽ ἐκεῖθεν αὐτοὶ ἐπικουρηθῶσι. πρὸς ταῦτα Κύιντος Φάβιος Μάξιμος ἀντέθετο μὴ οὕτως ἐκ παντὸς τρόπου τὸν πόλεμον δεῖν ψηφίσασθαι, ἀλλὰ πρεσβείᾳ χρήσασθαι πρότερον, κἂν

συχνοὺς γὰρ αἱ συμφοραὶ διορθοῦσι, καὶ πολλοὶ καλῶς αὐταῖς 6
χρησάμενοι κρεῖττον ἀπαλλάσσουσι τῶν εὖ καὶ τελείως πραττόντων καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὑβριζόντων· δοκεῖ γάρ πως ἡ κακοπραγία μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἔχειν ὠφελίας, ὅτι μήτε ἐκφρονεῖν τοὺς ἀνθρώπους μήτε ἐξυβρίζειν ἐᾷ. κράτιστον μὲν γάρ ἐστι φύσει πρὸς πάντα τὰ ἀμείνονα τετράφθαι, καὶ τῆς ἐπιθυμίας μέτρον μὴ τὴν ἐξουσίαν ἀλλὰ τὸν λογισμὸν ποιεῖσθαι· ἂν δέ τις ἀδυνατῇ στέργειν τὸ κρεῖττον, λυσιτελεῖ αὐτῷ καὶ ἄκοντι σωφρονεῖν, ὥστε ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ τὸ μὴ πάντα εὖ πράττειν τίθεσθαι. Max. Conf. Flor. f. 103^r (M. p. 542).

πῶς μὲν γὰρ οὐκ ἄτοπον τά τε ἔξω καὶ τὰ πόρρω πραττό- 57, 12
μενα προθυμεῖσθαι ἡμᾶς κατορθῶσαι πρὸ τοῦ τὴν πόλιν αὐτὴν ἐπανορθῶσαι; πῶς δ' οὐ σχέτλιον τῶν πολεμίων σπουδάζειν κρατῆσαι πρὸ τοῦ τὰ σφέτερα εὖ θέσθαι; Max. Conf. Flor. f. 157^v (M. p. 543).

φυλάξασθαι χρὴ μὴ καὶ αὖθίς τι τῶν ὁμοίων παθεῖν· ὅπερ 55, 7
που καὶ μόνον ἄν τις ἐκ τῶν συμφορῶν ὠφεληθείη· αἱ μὲν γὰρ εὐπραγίαι σφάλλουσιν ἔστιν ὅτε τοὺς ἀπερισκέπτως τι δι' αὐτὰς ἐλπίσαντας ὡς καὶ αὖθις κρατήσοντας, τὰ δὲ δὴ πταίσματα ἀναγ-

---

Fr. 55, 6 e florilegio petitum hic collocandum censuit Mai. argumento usus parum valido. In flor. tria excerpta ita se excipiunt: 1) *συχνοὺς γὰρ κ. τ. λ.* fr. 55, 6. 2) *αἱ εὐπραγίαι ἐπειδὰν κ. τ. λ.* fr. 39, 3. 3) *φυλάξασθαι χρὴ κ. τ. λ.* fr. 55, 7, unde probabile fit primum fragm. ex eodem quo tertium loco excerptum non esse. attamen cum ne hoc quidem certum sit nec magni referat ubi colloces sententiam a Dione ad satietatem usque repetitam, nihil mutandum duxi.

2 *καὶ* om. B 4 *ὠφελίας* scripsi, cf. ad 38, 24, 3, *ὠφελείας* AB 6 *τὰ* om. B 9 *τίθεσθαι* A, *πείθεσθαι* B.

Fr. 57, 12: In Max. Conf. flor. f. 157 haec quinque fragmenta se excipiunt: 1) fr. 57, 11, 2) fr. 57, 5, 3) 57, 12 nostrum, 4) adn. ad fr. 57, 10, 5) fr. 55, 3, quorum primo lemma adscriptum est *δίωνος τοῦ ῥωμαίου*. 1 et 2 et 5 certae sedis sunt (cf. adn. a. l.), 4 e Dione ipso excerptum non est (cf. a. l.); de tertio videndum primum an genuinum, si genuinum ubi collocandum sit. Dionis esse dictione probatur, cf. 41, 32, 3. Ex Fabii Cunctatoris oratione a. 537/217 in senatu habita (Liv. 22, 25, 12—15) excerptum putant, ad quam quomodo quadrare possit non video. equidem ad priorem hanc Fabii orationem pertinere crediderim. quare hic imprimendum curavi.

18 *τι* om. flor. B 19 *δὴ* om. flor. B.

[Zonaras 8, 22, 3 (2, 179, 18 sq. B. = 2, 236, 24 sq. D.)]

μὲν πείσωσιν ὅτι οὐδὲν ἀδικοῦσιν, ἡσυχίαν ἄγειν, ἂν δ' ἀδικοῦντες ἁλῶσι,

κάζει πάντα τινὰ ἐξ αὐτῶν ὧν πεπείραται, καὶ τοῦ μέλλοντος ἀσφαλῶς προορᾶσθαι. Max. Conf. Flor. f. 103r (M. p. 542) et M. 139 (p. 189) (inde a *ὅτι αἱ μὲν εὐπραγίαι κ. τ. λ.*).

8 *ὅτι οὐκ ἔστι σμικρὸν οὔτε πρὸς τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν οὔτε πρὸς τὴν παρὰ τῶν ἀνθρώπων εὐδοξίαν τὸ μὴ δοκεῖν πολεμοποιεῖν, ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι τοὺς ὑπάρξαντας ἀμύνασθαι.* M. 140 (p. 189).

9 *τοιούτων δή τινων ἐπ' ἀμφότερα λεχθέντων ἔδοξέ σφισι παρασκευάζεσθαι μὲν ὡς καὶ πολεμήσουσι, μὴ μέντοι καὶ τοῦτο ψηφίσασθαι, ἀλλὰ πρέσβεις ἐς τὴν Καρχηδόνα πέμψασι τοῦ Ἀννίβου κατηγορῆσαι, καὶ εἰ μὲν μὴ ἐπαινοῖεν τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ, δικάσαι, εἰ δ' ἐς ἐκεῖνον ἀναφέροιεν αὐτά, ἐξαίτησιν αὐτοῦ ποιήσασθαι, κἂν μὲν ἐκδῶσιν αὐτόν, εἰ δὲ μή, τὸν πόλεμόν σφισιν ἐπαγγεῖλαι.* M. 141 (p. 190).

1 *τοῦ μέλλοντος* palimps. et flor. B, *τὰ τοῦ μέλλοντος* flor. A add. in marg. *γρ. περὶ τοῦ μέλλοντος* 4 *οὐκ ἔστι* cod. ut coni. Bk., *οὐκέτι* Mai. 5 *εὐδοξίαν* cod. ut coni. Bk., *εὐδοκίαν* Mai. *τὸ* Bk., *τῶι* cod. 6 *ἀμύνασθαι*] continuo scribitur in cod. *τοιούτων κ. τ. λ.* § 9 9 *καὶ* (alterum) addidi, olim adnotaveram in cod. inter *μέντοι* et *τοῦτο* parvum spatium esse 10 *πέμψασι* Bk., *πέμψασθαι* Mai., *πέμψασι* legit v. Herw. et ita cod. fortasse habuit, sed praeter *ψασ* hodie nihil potest distingui 12 *αὐτά* Mai. (coni.) coll. Zon., *αὐτὰς* cod.

[Zonaras 8, 22, 3—6 (2, 179, 19 sqq. B. = 2, 236, 25 sqq. D.)]

cf. fr. 55, 8 τότε πολεμῆσαι αὐτοῖς, ἵνα καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου ἐς αὐτοὺς ἀπωσώμεθα. fr. 55, 9 4 αἱ μὲν οὖν ἀμφοῖν δόξαι τοιαῦται ἦσαν ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, τῇ δὲ βουλῇ παρασκευάζεσθαι μὲν ἔδοξε πρὸς τὴν μάχην, πρέσβεις δὲ εἰς τὴν Καρχηδόνα στεῖλαι καὶ τοῦ Ἀννίβου κατηγορῆσαι, καὶ εἰ μὲν μὴ ἐπαινοῖεν τὰ πραχθέντα, δικάσαι, εἰ δ' εἰς ἐκεῖνον αὐτὰ ἀναφέροιεν, ἐξαιτήσασθαι αὐτόν, κἂν μὴ ἐκδῶσι, τὸν πόλεμον ἐπαγγεῖλαι αὐτοῖς.

5 Τῶν γοῦν πρέσβεων ἀπελθόντων οἱ Καρχηδόνιοι τὸ ποιητέον ἐσκόπουν. καί τις Ἀσδρούβας, εἷς τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀννίβου προπαρεσκευασμένων, συνεβούλευσε σφίσι χρῆναι τήν τε ἀρχαίαν ἐλευθερίαν ἀνακτήσασθαι καὶ τὴν ἐκ τῆς εἰρήνης δουλείαν ἀποτρίψασθαι καὶ χρήμασι καὶ δυνάμεσι καὶ συμμάχοις συγκεκροτημένοις, ἐπαγαγὼν ὅτι "κἂν τῷ Ἀννίβᾳ μόνῳ ὅσα βούλεται πρᾶξαι ἐπιτρέψητε, καὶ τὰ προσήκοντα ἔσται καὶ οὐδὲν 6 αὐτοὶ πονήσετε." τοιαῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος Ἄννων ὁ μέγας ἐναντιούμενος τοῖς τοῦ Ἀσδρούβου λόγοις γνώμην εἰσήνεγκε μήτε ῥᾳδίως μήτε μικρῶν καὶ ἀλλοτρίων ἐγκλημάτων ἕνεκα τὸν πόλεμον ἐφ' ἑαυτοὺς ἐπι-

1 *ἀπωσώμεθα* BCc, *ἀπωσόμεθα* A 10 *τὴν ἐκ* om. A *ἀποτρίψασθαι* BCc, *ἀποτρέψασθαι* A.

ὅτι ὡς οὐδὲν σαφὲς οἱ Καρχηδόνιοι τοῖς πρέσβεσιν ἀπεκρί- 10
ναντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ὀλιγωρίᾳ αὐτοὺς ἐποιοῦντο, ὁ Φάβιος ὁ Μᾶρκος
τάς τε χεῖρας ὑπὸ τὸ ἱμάτιον ὑπέβαλε καὶ ὑπτιάσας αὐτὰς ἔφη "ἐγὼ
μὲν ἐνταῦθ', ὦ Καρχηδόνιοι, καὶ τὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰρήνην
φέρω, ὑμεῖς δ' ὁπότερον αὐτῶν βούλεσθε, ἄντικρυς ἕλεσθε." ἀποκρι-
ναμένων δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τότε αὐτῶν αἱρεῖσθαι μὲν μηδέτερον,
δέχεσθαι δὲ ἑτοίμως ὁπότερον ἂν σφισι καταλίπωσι, | τὸν πόλεμον p. 141
αὐτοῖς ἐπήγγειλεν. M. 142 (ib.).

ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι Ναρβωνησίους πρὸς συμμαχίαν ἐκάλουν· οἱ 56
δὲ οὔτε τι πρὸς τῶν Καρχηδονίων κακὸν οὔτ' αὖ πρὸς τῶν Ῥωμαίων ἀγαθόν, ὥστε τοῖς μὲν πολεμῆσαι τοῖς δὲ ἀμῦναι, πεπονθέναι πώποτε ἔφασαν, καὶ πάνυ δι' ὀργῆς αὐτοὺς ἔσχον, ἐπικαλοῦντές σφισιν ὅτι πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν ἐδεδράκεσαν. M. 143 (ib.).

---

1 *πρέσβεσιν* cod. ut coni. Bk., *πρεσβεῦσιν* Mai. 2 *Μᾶρκος*] secundum Liv. 21, 18, 1 *Quintus*. An corrigendum *Μάξιμος* cum Willems., *le Sénat* 2, 503, 3? 8 *αὐτοῖς*] *αὐτοῖς αὐτίκα* Zonaras 9 *Ναρβωνησίους* Mai. (coni.), *ἀρβωνησίους* cod., cf. Liv. 21, 20. — Dio: *οἱ Γαλάται οἱ Ναρβωνήσιοι* 53, 12, 5, *τὸ Ναρβωνήσιον ἔθνος* (*provincia Narbonensis*) 48, 30, 5, *ἡ Γαλατία ἡ Ναρβωνήσια* 36, 37, 2; 46, 55, 4, *ἡ Γαλατία ἡ περὶ Νάρβωνα* 37, 47, 1; 43, 51, 8; 52, 42, 6. — Adiectivum apud Strabonem est forma Graeca *Ναρβωνῖτις*: *ἡ Ναρβωνῖτις ἐπαρχία* 4, p. 177, *ἡ Ναρβωνῖτις* 4, p. 178. 179. 184. 189. — Ceterum cf. C. I. L. 12 p. 521 12 *δι' ὀργῆς* cod. ut coni. Bk., *δι' ὀργὴν* Mai.
Fr. 56, 2 vide p. 189.

[Zonaras 8, 22, 6. 7 (2, 180, 17 sqq. B. = 2, 237, 17 sqq. D.)]

σπάσασθαι, παρὸν τὰ μὲν λῦσαι, τὰ δὲ ἐς τοὺς δράσαντας αὐτὰ τρέψαι.
καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο, τῶν δὲ Καρχηδονίων οἱ μὲν πρεσβύ-
τεροι καὶ τοῦ πρὶν μεμνημένοι πολέμου αὐτῷ συνετίθεντο, οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ
καὶ μάλισθ' ὅσοι τὰ τοῦ Ἀννίβου ἔπραττον ἰσχυρῶς ἀντέλεγον. ὡς δ' 7 fr. 55, 10
οὐδὲν σαφὲς ἀπεκρίναντο καὶ ἐν ὀλιγωρίᾳ τοὺς πρέσβεις εἶχον, ὁ Μάρκος ὁ Φάβιος τὰς χεῖρας ὑπὸ τὸ ἱμάτιον ὑποβαλὼν καὶ ὑπτιάσας αὐτὰς ἔφη "ἐγὼ μὲν ἐνταῦθ', ὦ Καρχηδόνιοι, καὶ τὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰρήνην φέρω, ὑμεῖς δ' ὁπότερον αὐτῶν βούλεσθε ἕλεσθε." ἀποκριθέντων δὲ μηδέτερον μὲν αἱρεῖσθαι, δέχεσθαι δ' ἑτοίμως ὁπότερον καταλείψουσιν, ἐπήγγειλεν αὐτοῖς αὐτίκα τὸν πόλεμον.

---

1 *τρέψαι* BC[c], *πέμψαι* A 2 *μὲν* (alterum) om. C 6 *τὸ ἱμάτιον* BC[c], *τὰ ἱμάτια* A 7 *τὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰρήνην* BA[c], *τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον* C 8 *αὐτῶν* om. A.

[Zonaras 8, 22, 8. 9 (2, 181, 6 sqq. B. = 2, 237, 31 sqq. D.)]

8 Οὕτω μὲν οὖν καὶ διὰ ταῦτα οἵ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι
τὸ δεύτερον ἐπολέμησαν. καὶ τὸ δαιμόνιον τὰ γενησόμενα προεσήμηνεν.
ἐν γὰρ τῇ Ῥώμῃ ἀνθρωπίνως ἐλάλησε βοῦς, καὶ ἕτερος ἐν τῇ τῶν Ῥω-
μαίων πανηγύρει ἐξ οἰκίας εἰς τὸν Τίβεριν ἑαυτὸν ἔρριψε καὶ ἐφθάρη,
κεραυνοί τε πολλοὶ ἐφέροντο, καὶ αἷμα τὸ μὲν ἐξ ἀγαλμάτων ὤφθη, τὸ
δὲ ἐξ ἀσπίδος στρατιώτου ἐρρύη, ἑτέρου τε ξίφος ἐξ αὐτοῦ τοῦ στρα-
9 τοπέδου λύκος ἥρπασε. τῷ δ' Ἀννίβᾳ θηρία πολλὰ καὶ ἄγνωστα τὸν
Ἴβηρα διαβαίνοντι προκαθηγήσατο, καὶ ὄψις ὀνείρου ἐφάνη. ἔδοξε γάρ
ποτε τοὺς θεοὺς ἐν ἐκκλησίᾳ καθημένους μεταπέμψασθαί τε αὐτὸν καὶ
στρατεῦσαι ὅτι τάχιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν προστάξαι καὶ λαβεῖν παρ' αὐ-
τῶν τῆς ὁδοῦ ἡγεμόνα, καὶ ἀμεταστρεπτὶ ὑπ' αὐτοῦ κελευσθῆναι ἕπεσθαι·
μεταστραφῆναι δὲ καὶ ἰδεῖν χειμῶνα μέγαν χωροῦντα καὶ δράκοντα αὐτῷ
ἐπακολουθοῦντα ἀμήχανον, καὶ θαυμάσαι ἐρέσθαι τε τὸν ἀγωγὸν τί ταῦτα
εἶεν· καὶ τὸν εἰπεῖν "ὦ Ἀννίβα, ταῦτα συμπορθήσοντά σοι τὴν Ἰταλίαν
ἔρχεται."

---

1 *οὖν* om. BC[c] 3 *ἐν γὰρ τῇ Ῥώμῃ κ. τ. λ.*] haec prodigia a Livio postea traduntur 21, 62 5 *ὤφθη*] cf. fr. 57, 60 9 *καθημένους* CA[c], *καθημένους καὶ* B 12 *μέγαν* BC[c], *μέγα* A

RELIQUIAE LIBRI XIV.

ὅτι ἀπὸ τοιαύτης φησὶν ὁ Δίων ἐκεῖθεν ἤδη προσδοκίας Ῥω- 57
μαίους καὶ Καρχηδονίους καθίστασθαι μέγιστον τῇ γνώμῃ τὸ διάφορον ἐς τὴν τοῦ πολέμου διαχείρισιν εἰληφότας. τό τε γὰρ εὔελπι πρὸς εὐθυμίαν πάντας ἀνθρώπους ἄγον προθυμοτέρους τε αὐτοὺς καὶ ἐχεγγυωτέρους πρὸς πίστιν τοῦ κρατήσειν παρέχεται, καὶ τὸ δύσελπι ἔς τε ἀθυμίαν καὶ ἐς ἀπόγνωσιν ἐμβαλὸν καὶ τὴν ῥώμην τῆς εὐψυχίας ἀφαιρεῖται. M. 144 (p. 191).

οἷά που οὖν φιλεῖ τά τε διὰ πλείστου καὶ τὰ ἐν ἀγνωσίᾳ 2
ὄντα πολλοὺς ἐκταράσσειν, δέος τοῖς Ἴβηρσιν οὐκ ἐλάχιστον ἐνεποίει. τὸ γάρ τοι πολὺ τοῦ ὁμίλου, τὸ μὴ ἀπ᾿ οἰκείας τινὸς αἰτίας ἀλλ᾿ ἐν συμμαχίας λόγῳ στρατευόμενον, ἐπὶ τοσοῦτον ἔρρωται ἐφ᾿ ὅσον ἂν ὠφελήσεσθαί τι ἀκινδύνως ἐλπίσωσιν· ὅταν δὲ δὴ ἐγγὺς τῶν ἀγώνων γένωνται, τάς τε ἐλπίδας τῶν κερδῶν ἐξίστανται καὶ τὰς πίστεις τῶν ὑποσχέσεων ἐγκαταλείπουσι. καὶ τὸ μὲν πλεῖστον ταῖς γνώμαις, ὡς καὶ πάντῃ πάντως κατορθώσοντας, λαβεῖν·

---

2 καθίστασθαι] ἀντικαθίστασθαι? Bk. 4 ἄγον restitui e cod., ἄγει καὶ Mai. 5 κρατήσειν rescripsi e cod., κρατῆσαι Mai.

Fr. 57, 2 de Hispanis itineris initio militiam detrectantibus, dictum cf. Liv. 21, 23.

8 που Mai., ποτ᾿ cod. διὰ πλείστου Bk. et cod. ita habere videtur, cf. fr. 40, 13, διαπληκτικὰ Mai. 12 ἂν ὠφ. cod. ut coni. Bk., ἀντωφ. Mai. ὠφελήσεσθαι v. Herw. (litt.), quod coll. 39, 6, 1, Zon. 8, 4, 10 recipiendum duxi, ὠφεληθήσεσθαι cod. 15 κατορθώσοντας cod. ut coni. Bk., κατορθώσαντας Mai. — Ceterum haec ultima ab eclogario inconcinne excerpta.

[Zonaras 8, 23, 1 (2, 182, 1 sqq. B. = 2, 238, 19 sqq. D.)]

23. Ταῦτα τῷ μὲν Ἀννίβᾳ χρηστὴν ἐλπίδα, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις δεινὴν cf. fr. 57, 1
ἐνεποίει ἐκφόβησιν. διχῇ δὲ τὰς δυνάμεις οἱ Ῥωμαῖοι διελόντες καὶ τοὺς ὑπάτους, Σεμπρώνιον μὲν Λόγγον ἐς Σικελίαν ἔπεμψαν, ἐς δὲ τὴν Ἰβηρίαν Σκιπίωνα Πούπλιον. ὁ δὲ Ἀννίβας εἰς τὴν Ἰταλίαν ὡς τάχιστα

εἰ δ' οὖν τι καὶ σφαλεῖεν, ἐλάχιστον αὐτὸ πρὸς ἃ ἀντήλπιζον νομίζειν. M. 145 (p. 191).

3 *ὅτι ἐπεὶ τῷ πλήθει τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀννίβου οὐδὲν τῶν παρασκευαζομένων ἐξήρκει, καί τινος αὐτῷ διὰ τοῦτο γνώμην δόντος ταῖς τῶν ἐναντίων σαρξὶ τοὺς στρατιώτας σιτίζειν, τὸ μὲν πρᾶγμα οὐκ ἐδυσχέραινε, φοβεῖσθαι δὲ ἔφη μήποτε τοιούτων σωμάτων ἀπορήσαντες ἐπ' ἀλληλοφαγίαν τράπωνται.* M. 146 (ib.).

---

1 *ἐλάχιστον αὐ* charta tectum hodie legi nequit *αὐτὸ* cod. ut coni. Mai., *αὐτῷ* cod. secundum Mai.

Fr. 57, 3 quoque ad itineris initium pertinet, cf. Pol. 9, 24, 4.

3 *ἐπεὶ — στρατοῦ* Mai., hodie charta tecta sunt *τοῦ Ἀννίβου* Mai., *τοῦ ἀννι . . ν* enotavi e cod. addidique in re praesenti „sic". Nunc credo *ἀννίβαλ* in codice legi, cf. ad fr. 57, 4 4 *μένων ἐξήρκει καί τινος α* legi nequit, vide supra, inter *ἐξήρκει* et *καί τινος* lacunam statuit Bk. At codex certe plura non habuisse videtur quam dedit Mai., et fortasse eclogarii culpa haec male cohaerent 5 *τῶν — τοὺς* et 6 *φοβεῖσθαι* charta tecta legi nequeunt.

[Zonaras 8, 23, 1—3 (2, 182, 7 sqq. B. = 2, 238, 27 sqq. D.)]

ἐπιθυμῶν εἰσβαλεῖν, σπουδῇ ἐχώρει, καὶ πᾶσαν τὴν Γαλατίαν τὴν μεταξὺ
2 τοῦ Πυρηναίου καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ οὖσαν ἀμαχεὶ διῆλθε. καὶ μέχρι μὲν τοῦ
ποταμοῦ τοῦ Ῥοδανοῦ οὐδεὶς εἰς χεῖρας ἧκεν αὐτῷ, ἐκεῖ δ' ὁ Σκιπίων
ἐπεφάνη, καίπερ μὴ παρούσης αὐτῷ τῆς δυνάμεως. ὅμως μετὰ τῶν ἐπι-
χωρίων καὶ τῶν αὐτοῖς προσοίκων τά τε πλοῖα τὰ ἐν τῷ ποταμῷ προ-
διέφθειρε καὶ τὸ ῥεῦμα αὐτοῦ διὰ φυλακῆς ἐποιήσατο. ὁ οὖν Ἀννίβας
ἔτριψε μέν τινα χρόνον καὶ σχεδίας καὶ σκάφη ἄλλα τε καὶ μονόξυλα
κατασκευάζων, ἔφθη δ' οὖν ὑπὸ πολυχειρίας τὰ πρὸς περαίωσιν ἀναγκαῖα
πάντα, πρὶν τῷ Σκιπίωνι τὸ οἰκεῖον ἀφικέσθαι στράτευμα, προετοιμασά-
3 μενος. καὶ τὸν ἀδελφὸν Μάγωνα σὺν τοῖς ἱππεῦσι καὶ ψιλοῖς τισιν, ᾗ
σκεδάννυται ὁ ποταμὸς ἐπὶ πολὺ καὶ νήσοις διαλαμβάνεται, διαβησόμενον
ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ κατὰ τὸν ἐμφανῆ πόρον ἐχώρει δῆθεν, ἵν' οἱ Γαλάται
ἀπατηθεῖεν, πρὸς αὐτὸν ἀντιταττόμενοι, καὶ ἀμελέστερον ἐν ἄλλοις τοῦ
ποταμοῦ τὴν φυλακὴν θῶνται· ὃ καὶ γέγονε. καὶ ὁ Μάγων διέβη τὸν
ποταμόν, ὁ δὲ Ἀννίβας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν κατὰ τὸν πόρον ἐπεραιοῦντο.
καὶ γενόμενοι κατὰ τὸ μέσον ἠλάλαξαν, καὶ οἱ σαλπιγκταὶ δὲ συνήχησαν·
καὶ ὁ Μάγων κατὰ νώτου τοῖς ἀνθεστηκόσι προσέπεσε· καὶ οὕτως οἵ τε

---

3 *τοῦ Ῥοδανοῦ* CA, *Ῥοδανοῦ* B[c] 5 *προδιέφθειρε* BA et C (hic *προ* add. inter lin. a m[1]), *διέφθειρε* c 7 *τε καὶ* BA[c], *τε* C 8 *δ' οὖν* BA[c], *γοῦν* C 9 *τὸ* om. CA[c] 10 *Μάγωνα*] *Μαγών, Μαγῶνος* Zonarae codices.

ὅτι Ἀννίβας πρὶν ἔργου ἔχεσθαι συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας 4 παρήγαγε τοὺς αἰχμαλώτους οὓς κατὰ τὴν ὁδὸν εἰλήφει, καὶ ἐπύθετο αὐτῶν πότερα δεδέσθαι τε ἐν πέδαις καὶ δουλεύειν κακῶς ἢ μονομαχῆσαι ἀλλήλοις, ὥστ' ἀφεθῆναι προῖκα τοὺς νικήσαντας.

1 Ἀννίβας Mai., ἀννίβαλ cod. omnino, atque ita fr. 57, 3(?), 8(?) et 14 (Mai.); 57, 15. 30. 32 (Val.); 57, 36 (Urs.), 57, 54 (fragm. Par.). Inde a 57, 68 forma Graeca recurrit. Statuendum videtur in libris 14—16 quibus bellum Hannibalicum usque ad annum circiter 547/207 continebatur — nam ex his libris ea fragmenta excerpta — aut Dionem ipsum hac forma usum fuisse, (quod tamen minus veri est simile, nec praebet eam Zonaras), aut correctorem eam in textum intulisse.

[Zonaras 8, 23, 3—8 (2, 183, 2 sqq. B. = 2, 239, 18 sqq. D.)]

ἄλλοι καὶ οἱ ἐλέφαντες ἀκινδύνως ἐπεραιώθησαν. ἄρτι δὲ περαιωθέντων 4 αὐτῶν καὶ τῷ Σκιπίωνι ἡ οἰκεία ἀφίκετο δύναμις. πέμψαντες οὖν εἰς προσκοπὴν ἱππέας ἀμφότεροι τοιούτῳ τέλει τῆς ἱππομαχίας ἐχρήσαντο ὁποῖον ὁ σύμπας ἔσχηκε πόλεμος· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι καὶ ἔλαττον τὴν πρώτην ἐνεγκάμενοι καὶ συχνοὺς ἀποβαλόντες ἐνίκησαν.

ἐντεῦθεν Ἀννίβας ἀπιέναι πρὸς Ἰταλίαν σπεύδων, ὑποπτεύων δὲ τὰς 5 ἐπιτομωτέρας τῶν ὁδῶν, ἐκείνας μὲν παρεξῆλθεν, ἑτέραν δὲ πορευθεὶς ἰσχυρῶς ἐπόνησε. τά τε γὰρ ὄρη ἐκεῖνα ἀποτομώτατά ἐστι καὶ ἡ χιὼν πολλὴ γενομένη καὶ τὰς φάραγγας ὑπ' ἀνέμων πληρώσασα καὶ ὁ κρύσταλλος ἰσχυρότατα παγεὶς δεινῶς σφᾶς ἐταλαιπώρησε· καὶ πολλοὶ τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν ὑπό τε τοῦ χειμῶνος καὶ ὑπὸ σιτοδείας ἀπώλοντο, πολλοὶ δὲ καὶ οἴκαδε ἀνεχώρησαν. ἔχει δὲ λόγος ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνέστρεψεν 6 ἄν, εἰ μὴ πλείων καὶ ἀπορωτέρα ἡ προδιηνυσμένη ὁδὸς τῆς λειπομένης ἐτύγχανε. διὰ μὲν δὴ τοῦτο οὐκ ἀπετράπετο, ἐξαπίνης δὲ ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων ἐκφανεὶς θαῦμα καὶ δέος τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέβαλε.

Καὶ ὁ μὲν προεχώρει τὰ ἐν ποσὶ προσποιούμενος, Σκιπίων δὲ τὸν 7 μὲν ἀδελφὸν Γάιον Σκιπίωνα ὑποστρατηγοῦντα αὐτῷ εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἔπεμψεν ὡς καταληψόμενον αὐτὴν ἢ τὸν Ἀννίβαν ἐπανάξοντα. αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸν Ἀννίβαν ἤλασε. καὶ ἡμέρας μέν τινας ἐπέσχον, ἔπειτα ἄμφω πρὸς τὴν μάχην ὥρμησαν. πρὶν δὲ δὴ ἔργου ἔχεσθαι συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας 8 fr. 57, 4 ὁ Ἀννίβας παρήγαγε τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ τὴν ὁδὸν εἰλήφει, καὶ ἤρετο αὐτοὺς πότερον δεδέσθαι καὶ δουλεύειν κακῶς βούλοιντο ἢ μονομαχῆσαι ἀλλήλοις, ὥστ' ἀφεθῆναι προῖκα τοὺς νικήσαντας. καὶ ὡς

2 ἡ om. B 3 προσκοπὴν BC^{c}, προκοπὴν A 9 κρύσταλλος A, κρύσταλος BC^{c} 17 Γάιον] semper Zonaras, debebat Γναῖον, ut scripsit sane Dio 22 δεδέσθαι καὶ δουλεύειν κακῶς BC^{c}, δὲ δέχεσθαι κακῶς δουλεύειν A.

ἐθέλοιεν. ἐπειδή τε τοῦθ᾽ εἵλοντο, συνέβαλεν αὐτούς, καὶ μαχεσαμένων σφῶν εἶπεν "εἶτ᾽ οὐκ αἰσχρόν, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, τούτους μὲν τοὺς ὑφ᾽ ἡμῶν ἑαλωκότας οὕτω πρὸς τὴν ἀνδρείαν ἔχειν p. 142 | ὥστε καὶ ἀποθανεῖν ἀντὶ τοῦ δουλεῦσαι ἐπιθυμῆσαι, ἡμᾶς δ᾽ ὀκνῆσαι πόνον τινὰ καὶ κίνδυνον ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀκούειν ἑτέρων καὶ προσέτι καὶ ἄρχειν ἄλλων ὑποστῆναι;" M. 147 (p. 192).

5 ὅσα ἐλαττωθέντες ποτὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐπάθομεν, ταῦτα νικήσαντες αὐτοὺς ἀντιδράσομεν· εὖ γὰρ ἴστε, κρατήσαντες μὲν πάντων ὧν λέγω τευξόμεθα, κρατηθέντες δὲ οὐδὲ τὴν διαφυγὴν ἀσφαλῆ σχήσομεν· τοῦ τε γὰρ κρατήσαντος τὸ πᾶν παραχρῆμα φίλιόν ἐστι, κἂν μισοῦν αὐτὸ τυγχάνῃ, καὶ τὸ νικηθὲν οὐδεὶς οὐδὲ τῶν οἰκείων ἔτι θεραπεύει. Max. Conf. Flor. f. 157r (M. p. 543) et M. 148 (p. 192) (ὅτι τοῦ κρατήσαντος — θεραπεύει).

6a ὅτι τὸ ἅπαξ προσπταῖσαν πρός τινας ἀεί τε δυσωπεῖταί σφας καὶ θαρσεῖν οὐκέτι τολμᾷ. M. 149 (p. 192).

---

1 τε cod. habet ut coni. Bk., om. Mai. μαχεσαμένων Mai., μαχεσάμεν cod. 2 ἄνδρες] $\overset{δ}{ἄν}$ cod. per comp. 5 ἀκούειν rescripsi e cod., ὑπακούειν Mai. iniuria, cf. quoque ad fr. 49, 6 6 καὶ ἄρχειν cod. ut coni. Bk., κατάρχειν Mai.

Fr. 57, 5 Hannibalis verba sunt ad milites suos. cf. Liv. 21, 43.

8 ἀντιδράσομεν Bk., confirmatum a cod. Par. 926, ἀποδράσομεν AB ἴστε] an ἴστε ⟨τοῦθ᾽ ὅτι⟩ vel ⟨ὅτι⟩? 10 σχήσομεν A, σχῶμεν B, σχήσωμεν cod. Par. 926 τὸ om. palimps. 11 ἐστι κἂν flor. AB, ἐστιν καὶ palimps. αὐτὸ palimps. et flor. B, αὐτῷ flor. A 12 ἔτι θεραπεύει palimps., ἐπιθεραπεύει flor. AB.

Fr. 57, 6a praecedentibus subiunxi quod credi possit his verbis Hannibalem (aut Scipionem cf. Liv. 21, 40, 5—8; Pol. 3, 64, 3—8) milites suos cohortatum fuisse. quod tamen quam incertum sit neminem fugit. neque hoc praefracte negandum, fragm. nostrum cum fr. 57, 6b arcte cohaerere, vide p. 206.

15 θαρσεῖν scripsi, θαρρεῖν cod. τολμᾷ cod. ut coni. Bk., τολμᾶται Mai.

[Zonaras 8, 23, 8. 9 (2, 184, 7 sqq. B. = 2, 240, 19 sqq. D.)]

τὸ δεύτερον εἵλοντο, συνέβαλεν αὐτούς. καὶ μαχεσαμένων ἐδημηγόρησε, cf. fr. 57, 5. 6a τοὺς οἰκείους στρατιώτας ἐπιρρωννὺς καὶ παραθήγων εἰς πόλεμον· τοῦτο 9 δ᾽ ἑτέρωθεν καὶ ὁ Σκιπίων ἐποίησεν. εἶτα συνῆλθον μὲν ὡς ὅλοις τοῖς στρατοπέδοις μαχούμενοι, ὁ Σκιπίων δέ, προσυμμίξας τῷ ἱππικῷ καὶ ἡττηθεὶς συχνούς τε ἀποβαλὼν καὶ αὐτὸς τρωθείς, ἀποθανὼν τ᾽ ἄν, εἰ μή περ αὐτῷ Σκιπίων ὁ υἱὸς καίπερ ὢν ἑπτακαιδεκέτης ἐπήμυνε, κατέδεισε

---

4 μαχούμενοι BCc, μαχόμενοι A προσυμμίξας BAc, προσμίξας C 6 ἑπτακαιδεκέτης C, ἑπτακαιδεκαέτης BAc.

[Zonaras 8, 23, 9—24, 6 (2, 184, 14 sqq. B. = 2, 240, 27 sqq. D.)]

μὴ καὶ τῷ πεζῷ σφαλῇ, καὶ αὐτίκα τε ἐπανήγαγε καὶ τῆς νυκτὸς ὑπε-
χώρησεν.

24. Ἀννίβας δὲ μεθ' ἡμέραν τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ μαθὼν πρὸς τὸν
Ἠριδανὸν ἦλθε, καὶ μήτε σχεδίας ἢ πλοῖα εὑρών, (ἐνεπέπρηστο γὰρ παρὰ
τοῦ Σκιπίωνος), τὸν μὲν ἀδελφὸν Μάγωνα σὺν τοῖς ἱππεῦσι διανήξασθαι
καὶ ἐπιδιῶξαι τοὺς Ῥωμαίους ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἄνω πρὸς τὰς πηγὰς
χωρήσας τοῦ ποταμοῦ τοὺς ἐλέφαντας κατὰ τὸν ἐπίρρουν διαβῆναι προσέ-
ταξε. καὶ οὕτω τοῦ ὕδατος περὶ τοῖς ὄγκοις τῶν ζῴων ἐμποδιζομένου
καὶ σκεδαννυμένου, ῥᾷον κάτω σφῶν διεπεραιώθη. καταληφθεὶς οὖν ὁ 2
Σκιπίων κατὰ χώραν ἔμεινε, καὶ ἐμαχέσατ' ἄν, εἰ μὴ νυκτὸς οἱ Γαλάται
οἱ μετ' αὐτοῦ ηὐτομόλησαν. ὁ δ' οὖν Σκιπίων ἐπὶ τούτῳ ταραχθεὶς καὶ
ὑπὸ τοῦ τραύματος ταλαιπωρήσας ὑπὸ νύκτα αὖθις ἐξανέστη καὶ ἐπὶ
μετεώρου τὸ τάφρευμα ἐποιήσατο· δίωξις δὲ αὐτοῦ οὐκ ἐγένετο. μετὰ
δὲ τοῦτο ἀφίκοντο καὶ οἱ Καρχηδόνιοι, καὶ τὸν ποταμὸν διὰ μέσου ποιη-
σάμενοι ἐστρατοπεδεύσαντο.

Ὁ μὲν οὖν Σκιπίων διά τε τὸ τραῦμα καὶ διὰ τὰ συμβεβηκότα 3
ἀνεῖχε καὶ δύναμιν μετεπέμπετο, Ἀννίβας δὲ πολλὰ πειράσας παρακινῆσαι
πρὸς μάχην αὐτόν, ἐπεὶ οὔτε τοῦτ' ἠδυνήθη καὶ τροφῆς ἐσπάνισε, φρουρίῳ
προσέβαλεν ἐν ᾧ σῖτος πολὺς τῶν Ῥωμαίων ἔκειτο. καὶ μηδὲν περαίνων,
τὸν φρούραρχον διέφθειρε χρήμασι, κἀκεῖνό τε προδοθὲν ἔλαβε καὶ τὰ
ἄλλα σχεῖν τὰ μὲν ὅπλοις, τὰ δὲ χρυσίῳ ἐπήλπισε. κἂν τούτῳ ὁ Λόγγος 4
τὴν Σικελίαν τῷ ὑποστρατήγῳ πιστεύσας πρὸς τὸν Σκιπίωνα κεκλημένος
ἀφίκετο. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον ὑπὸ φιλοτιμίας, καὶ ὅτι τινὰς κατα-
τρέχοντας τὴν χώραν ἐκράτησεν, εἰς παράταξιν ὥρμησεν. καὶ ἐσφάλη
ἐνέδραις περιπεσών· καὶ τοῦ Ἀννίβου ἐπεξελθόντος μετὰ τῶν πεζῶν καὶ 5
τῶν ἐλεφάντων, οἱ μετ' αὐτοῦ ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καὶ πολλοὶ διεφθά-
ρησαν φόνῳ, πολλοὶ δὲ καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ἀπερισκέπτως ἐμπεσόντες
ἐπνίγησαν, ὡς ὀλίγους μετὰ τοῦ Λόγγου περισωθῆναι. νικήσας μέντοι ὁ
Ἀννίβας οὐκ ἔχαιρεν, ὅτι στρατιώτας τε πολλοὺς καὶ τοὺς ἐλέφαντας
πλὴν ἑνὸς ὑπὸ τοῦ χειμῶνος καὶ τῶν τραυμάτων ἀπέβαλεν.

Ἀνοχὴν οὖν ἄσπονδον ποιησάμενοι πρὸς τὴν συμμαχίδα σφῶν ἑκά- 6
τεροι ἐχώρησαν, κἀν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἐχείμαζον. καὶ τοῖς μὲν Ῥω-

---

1 τῆς om. A ὑπεχώρησεν Cᶜ, ἀπεχώρησεν BA 4 πλοῖα BC, πλοῖον A ἐνεπέπρηστο BCᶜ, ἐμπέπρηστο A 9 ῥᾷον om. C (add. m² in marg.) διεπεραιώθη BCᶜ, διεπεραιώθησαν A recte fortasse 17 μετεπέμπετο BCᶜ, κατεπέμπετο A 18 τοῦτ' BCᶜ, ταῦθ' A 20 προδοθὲν BCᶜ, παραδοθὲν A 21 ἐπήλπισε CAᶜ, ἤλπισε B 26 φυγήν BCᶜ, φυγήν, corr. σφαγήν A 28 λόγγου BAᶜ, λόγου C 30 ὑπὸ BCᶜ, καὶ A 31 τὴν om. A.

6b .... γάρ τι καὶ δειλὸν καὶ ἄπιστον φύσει πᾶν τὸ Γαλατικὸν γένος ἐστίν· ὥσπερ γὰρ ἑτοίμως θρασύνεται πρὸς τὰς ἐλπίδας, οὕτως ἑτοιμότερον φοβηθὲν ἐκπλήττεται· πιστότερόν τ' οὐδὲν τοῖς .... τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐκδιδάξει τε μηδέποτε ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐμβάλλειν τολμῆσαι ... M. 150 (p. 192).

Fr. 57, 6b de Gallis (*vertentibus*) *retro in Hannibalem ab Romanis odia* (Liv. 22, 1) dictum puto. Cum Zonara 8, 24, 2 contulit Pinder., iniuria credo, cf. ultima huius fragm. verba. — Ceterum si vs. 4 *ἐκδιδάξει* re vera scripsit Dio, praestare videtur ut haec verba Scipioni tribuamus in oratione ad milites suos auxiliorum Hannibalis robur detrectanti. Hoc qui admittet fr. 57, 6a nostrum subiungere debebit.

1 Post *τολμᾷ* (fr. 57, 6a) an spatium vacuum sit in cod. pro certo dici nequit. sed ita mihi videbatur et Maio olim visum est; praeterea lemmate quoque in margine rubris litteris depicto (iam evanido) confirmari id putaverim. Codicis lectionem sic enotavi: *τολμᾶι τι π. ν | γὰρ κ. τ. λ.*, Mai. ante *γὰρ* nihil dispexit, supplevit *σφαλερὸν* et postea *κοῦφον*, v. Herw. *π..π...* videre sibi visus est, quod explet *προπετές*. equidem, reiecto *ἄτοπον* quod olim dubitanter conieci, Maianum *κοῦφον* nunc praefero coll. 77, 10, 2 2 *ὥσπερ* Mai., evanuit nec spatium sufficere videtur *οὕτως*] fuisse videtur, *ου* incertum 3 post *τοῖς* spatium est 11 circiter litterarum capax. *τοῖς* et *τοὺς* (post lacunam) certa sunt. An *τοῖς Καρχηδονίοις ⟨ὃν⟩ τοὺς*? *τοῖς χρωμένοις ὃν τοὺς* Polak. 4 *ἀνθρώπους*] *ἀνους* cod. *ἐκδιδάξει*] ita cod. *ι* tantum hodie evanuit. An *ἐξεδίδαξε*? *ἐς τὴν* cod. ut coni. Bk., *ἐστὶν* Mai. 5 *ἐμβάλλειν τολμῆσαι* cod. omnino, ... *τολμ* ... Mai. Altera huius enuntiati pars deest.

[Zonaras 8, 24, 6—8 (2, 186, 8 sqq. B. = 2, 242, 10 sqq. D.)
μαίοις ἄφθονα ἐφοίτα τὰ ἐπιτήδεια, ὁ δ' Ἀννίβας οὐκ ἀρκούμενος τοῖς
παρὰ τῶν συμμάχων διδομένοις ταῖς τε κώμαις καὶ ταῖς πόλεσι τῶν
Ῥωμαίων προσπίπτων τὰ μὲν ἐκράτει, τὰ δ' ἀπεκρούετο. καί ποτε τῷ
7 ἱππικῷ ὑπὸ τοῦ Λόγγου νικηθεὶς ἐτρώθη. θαρσήσαντες οὖν ἐκ τούτου
τινὲς τῶν Ῥωμαίων καὶ καθ' ἑαυτοὺς προσβάλλοντι αὐτοῖς ἐπεξῆλθον.
κἀκείνους τε ἔφθειρε καὶ τοῦ χωρίου ὁμολογίᾳ ἐκράτησε· καὶ αὐτὸ μὲν
κατέσκαψε, τῶν δ' αἰχμαλώτων τοὺς μὲν Ῥωμαίους ἀπέκτεινε, τοὺς δ'
ἄλλους ἀφῆκε. τοῦτο δὲ καὶ ἐφ' ἅπασι τοῖς ζωγρουμένοις ἐποίει, τὰς
cf. fr. 57, 6b πόλεις δι' αὐτῶν οἰκειούμενος. ἀμέλει καὶ τῶν λοιπῶν Γαλατῶν πολλοὶ
καὶ Λιγύων καὶ Τυρσηνῶν τοὺς Ῥωμαίους τοὺς παρ' αὐτοῖς ὄντας οἱ μὲν
φονεύσαντες, οἱ δὲ ἐκδόντες μετέστησαν.
8 Ἐς δὲ τὴν Τυρσηνίδα τῷ Ἀννίβᾳ πορευομένῳ ὁ Λόγγος ἐπέθετο,
χειμῶνος πολλοῦ γενομένου. πεσόντων δὲ ἀμφοτέροις πολλῶν ὁ Ἀννίβας
ἐς τὴν Λιγυστικὴν ἐλθὼν ἐνδιέτριψεν. ὑποπτεύων δὲ καὶ τοὺς σφετέ-

3 *προσπίπτων* BCc, *προσπιπτόντων* A *τὰ δ'*] *τῶν δ'*? cf. Dio 48, 13, 1 9 *δι'* BCc, *δ'* A *πολλοὶ καὶ* BCc, *καὶ πολλοὶ τῶν* A.

ὅτι πολλὰ τέρατα τὰ μὲν ὡς ἀληθῶς συμβάντα, τὰ δὲ καὶ μάτην θρυλούμενα ἐλογοποιήθη· ὅταν γάρ τινες ἰσχυρῶς φοβηθῶσιν καί σφισι καὶ ἐκεῖνα ὡς ὄντως γενόμενα ἀποδειχθῇ, πολλάκις ἕτερα προσφαντάζεται· κἂν ἅπαξ τι καὶ ἐκείνων πιστευθῇ, προπετῶς ἤδη καὶ τἆλλα πίστιν λαμβάνει. ἐθύοντο οὖν αἱ θυσίαι καὶ τἆλλα ὅσα οἱ ἄνθρωποι πρός τε τὴν τοῦ παρόντος δεινοῦ σφισιν 7 a. u. 537? (217)

Ad fr. 57, 7 cf. Liv. 21, 62 (quae ibi enumerantur prodigia a Dione (Zonara) iam supra relata, 8, 28, 8) et 22, 1, 8—20.

1—p. 208, 5 totum locum dabo quemadmodum e cod. p. 142 enotavi secundum versuum ordinem divisum:

13 τι πολλὰ τερα .[2]. τὰ μὲν ὡς ἀληθῶσ συμβάντα
τὰ δὲ καὶ . . . .[7]. . . ρ . λουμενα ἐλογοποιήθη . .[3]. ρ γα . . . . [9].—.[12]. . . .
15 ρῶσ φοβηθῶσι . καί σφισι καὶ εκειν . . . .[23]. . . . .
δειχθη πολλάκισ ετερο . . .[5]. . φαντάζεται κἂν απα . τι καὶ ἐκει
νῶν πιστευθῇ προπετῶσ ἤδη κα . λλ . . . .[7]. . . δ . ν . . . .[8]. . . . ο . π . .[3].
ουν αἱ θυσίαι καὶ τἆλλα ὅσα . . .[6]. . . πρόσ τε τὴν του παρόντοσ δει
νοῦ σφισιν ἄκεσιν καὶ πρὸσ τὴν τοῦ υπο . ρευ .[2]. ενου διαφεσιν εἰ
20 ώθασι ποιεῖν ἐγίγνετο ἀλλα .[2]. γαρ πασχει . .[3]. ουσ . σ . .[4]. . ρ . .[3]. τοι
ουτοισ παρα | 15 | ζοντεσ πιστευ . .[3]. καὶ τότε εἰ καὶ μᾶλ
λον δι . το | charta 20 adglutinata | δου μέγεθος ἐνόμιζον ὅτι
καὶ τὸ τραχυ | 20 | ν ἡττηθήσεσθαι (spat. vacuum)

Maius sic: ὅτι πολλὰ τέρατα τὰ μὲν ὡς ἀληθῶς συμβάντα, | τὰ δὲ καὶ [ματαίως] θρυλούμενα ἐλογοποιήθη· ὅταν γάρ τινες . . . [ἰσχυ]|ρῶς φοβηθῶσιν καὶ σφίσι καὶ ἐκ τοῦ νεώτερον . . . | δειχθῇ, πολλάκις ἕτερον φαντάζεται· κἂν ἅπαξ τι καὶ ἐκείνων πιστευθῇ, προπετῶς ἤδη καὶ . . . | οὖν αἱ θυσίαι καὶ τἆλλα . . . τὴν . . . | νοῦ σφίσιν ἄκεσιν καὶ πρὸς τὴν τοῦ ὑπὸ . . . εἰ|ώθασι ποιεῖν ἐγίγνετο. ἀλλα . . . τοι|ούτοις παρὰ τὸ κρεῖττον ἐλπίζοντες πιστεῦσαι· καὶ τότε εἰ καὶ μᾶλ|λον διὰ τὸ τοῦ προσδοκωμένου κινδύνου μέγεθος ἐνόμιζον, ὅτι | καὶ τὸ τραχύτατον αὐτῶν . . . ἡττηθήσεσθαι. Edidi supra suppleta ita ut sensum praebeant qualemcunque, non nescius ipse supplementa ea et incerta esse et hic illic non admodum probabilia.

2 μάτην scripsi, ματαίως Mai. (coni.) quod spatium excedit 6 οἱ ἄνθρωποι scriptum οἱ ἄνοι iustum litterarum numerum praebet.

[Zonaras 8, 24, 8 (2, 187, 1 sqq. B. = 2, 242, 30 sqq. D.)]

ρους, οὐδενὶ ῥᾳδίως ἐπίστευεν, ἀλλὰ τήν ἐσθῆτά τε μεταβάλλων καὶ κόμαις χρώμενος περιθέτοις τήν τε διάλεξιν ἄλλοτε ἄλλην ποιούμενος, (ᾔδει γὰρ πλείους καὶ τὴν τῶν Λατίνων), καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν πολλὰ ἐπεσκόπει ἤκουέ τε πλεῖστα ὡς οὐκ Ἀννίβας καί τινα ὡς ἕτερός τις ἐφθέγγετο.

ἄκεσιν καὶ πρὸς τὴν τοῦ ὑποπτευομένου διάφευξιν εἰώθασι ποιεῖν, ἐγίγνετο. ἀλλά, καὶ γὰρ φιλοῦσιν οἱ πολλοὶ τοῖς τοιούτοις παρὰ τὸ κρεῖττον ἐλπίζοντες πιστεῦσαι, καὶ τότε, εἰ καὶ μᾶλλον διὰ τὸ τοῦ προσδοκωμένου κινδύνου μέγεθος ἐνόμιζον ὅτι καὶ τὸ τραχύτατον αὐτοῖς συμπέσοι, ὅμως ἤλπιζον ⟨μὴ⟩ ἡττηθήσεσθαι. **M. 151 (p. 192).**

---

1 *διάφευξιν*] cf. fr. 17, 8; 40, 32, 3; 49, 17, 3, Thuc. 3, 23, 5 2—5 cf. Liv. 21, 62, 11 *ἀλλά, καὶ γὰρ φιλοῦσιν κ. τ. λ.*] haec incertissima *παρὰ τὸ κρεῖττον ἐλπίζοντες*] an *παρὰ τὸ εἰκὸς ἐλπίζοντες*? vel *παρὰ* corruptum? 4 *τὸ τραχύτατον κ. τ. λ.*] haec vel maxime incerta cum neque spatium recte expleant, nec litterarum reliquiis satis conveniant.

[Zonaras 8, 25, 1—3 (2, 187, 6 sqq. B. = 2, 243, 4 sqq. D.)]

25. Ἐν μὲν οὖν τῇ Ἰταλίᾳ ταῦτα ἐγίνετο, ὁ δ' ἕτερος Σκιπίων ὁ Γάιος εἰς τὴν Ἰβηρίαν παρέπλευσε, καὶ τὰ παραθαλάσσια αὐτῆς μέχρι τοῦ Ἴβηρος πάντα καὶ τῶν ἄνω συχνὰ τὰ μὲν βίᾳ, τὰ δὲ καὶ ἑκόντα προσείληφε, καὶ τὸν Βάννωνα μάχῃ νικήσας ἐζώγρησεν. ὁ δὲ τοῦ Ἀννίβου ὁμαίμων Ἀσδρούβας μαθὼν ταῦτα διέβη τὸν Ἴβηρα, καὶ τῶν μεταστάντων τινὰς ὑπηγάγετο· τοῦ δὲ Σκιπίωνος ἐπελθόντος αὐτῷ ἀνεχώρησεν.

a. u. 537 (217) 2 Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ τὸν Φλαμίνιον καὶ τὸν Γέμινον ὑπάτους αὖθις εἵλοντο. Ἀννίβας δ' ἄρτι τοῦ ἔαρος ἐπιστάντος ὡς ἔγνω τὸν Φλαμίνιον μετὰ τοῦ Σερουιλίου Γεμίνου χειρὶ πολλῇ ἐπ' αὐτὸν ἰόντα, πρὸς ἐξαπάτην αὐτῶν ἐτράπη, καὶ πλαττόμενος ἐνδιατρίψειν ἐκεῖ καὶ μάχην συνάψειν, ἐπεὶ νομίσαντες αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ χώραν μένειν ἀμελῶς τὸν ὁδῶν ἔσχον, ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου τοὺς ἱππέας κατέλιπεν, αὐτὸς δ' ὑπὸ νύκτα ἄρας τά τε στενόπορα μεθ' ἡσυχίας διῆλθε καὶ πρὸς Ἀρίτιον ἠπείγετο·
3 καὶ οἱ ἱππεῖς δέ, ἐπεὶ πολὺ προῆλθεν, ἀπῄεσαν αὐτῷ ἐφεπόμενοι. οἱ δ' ὕπατοι γνόντες ἠπατημένοι, Γέμινος μὲν αὐτοῦ ὑπέμεινε τούς τ' ἀφεστηκότας κακώσων καὶ κωλύσων ἐπικουρῆσαι Καρχηδονίοις, Φλαμίνιος δὲ μόνος ἐδίωκεν, ἵν' αὐτοῦ μόνου τὸ ἔργον τῆς νίκης, ὡς ᾤετο, γένηται. καὶ τὸ Ἀρίτιον προκατέλαβεν· ὁ γὰρ Ἀννίβας συντομωτέραν τραπόμενος

---

1 *τῇ* om. B *ἐγίνετο* BC[c], *ἐγένετο* A 2 *Γάιος*] cf. ad 8, 23, 7 3 *δὲ καὶ* BC, *δ'* A[c] 4 *Βάννωνα* C (nisi quod *Βαννῶνα*), *Βαάννωνα* BA[c], nomen bene Carthaginiense, cf. *Βάννων ὁ Τίγιλλας* App. *Lib.* 82. 86, *Βάνων* Plut. *mul. virt.* 10, *Banno* C. I. L. 5, 4919. 4921, vide Gesen. *Monum. ling. Phoen.* p. 402, Schröder. *Phoen. Sprache* p. 109. At *Hanno* nominatur Pol. 3, 35, 4 et 76, 5. 6, Liv. 21, 60, 5 sq. (*Mago Per.* 21 et Oros. 4, 14, 9) 5 *διέβη* BA[c], *διέβα* C *τῶν* om. C (add. inter lin. m[2]) 6 *ὑπηγάγετο* CA, *ἐπηγάγετο* B[c] 7 *Γέμινον* Pinder., *γεμίνιον* A, *γάιον* BC[c] 9 *τοῦ* om. A 13 *Ἀρίτιον* BCA[c], *Ἀρρήτιον*, opinor, Dio 14 *προῆλθεν* BC[c], *προῆλθον* A 15 *Γέμινος* Pinder., *γεμίνιος* BCA[c] 18 *προκατέλαβεν* BC[c], *κατέλαβεν* A *συντομωτέραν* BC[c], *συντομώτερον* A.

[Zonaras 8, 25, 3—8 (2, 188, 6 sqq. B. = 2, 243, 29 sqq. D.)]

δυσόδοις ἐνέτυχε, καὶ ἀνθρώπους συχνοὺς καὶ πολλὰ ὑποζύγια καὶ τὸν
ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν ἀπέβαλεν. ὀψὲ δ' οὖν πρὸς τὸ Ἀρίτιον ἐλθών, 4
καὶ εὑρὼν ἐκεῖ τὸν Φλαμίνιον, κατεφρόνησεν αὐτοῦ, καὶ μάχῃ μὲν οὐ
συνέβαλε, τὸ γὰρ χωρίον ἀνεπιτήδειόν οἱ ἐδόκει, πεῖραν δὲ αὐτοῦ ποιού-
μενος ἔκειρε τὴν χώραν. κἂν τούτῳ ἐπεκδραμόντων τῶν Ῥωμαίων ἐπαν-
ήγαγεν, ἵνα φοβεῖσθαι δόξῃ. τῆς δὲ νυκτὸς ἐξαναστάς, ἐπιτήδειόν τι
χωρίον πρὸς τὴν μάχην εὑρὼν ἔμεινε. καὶ τοῦ μὲν πεζοῦ τὸ πλεῖον κατὰ τὰ
ὄρη λοχᾶν ἔταξε, τὸ δ' ἱππικὸν σύμπαν ἔξω τῶν στενῶν ἀφανῶς ἐφεδρεύειν
ἐκέλευσε, καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ γηλόφου μετ' ὀλίγων ἐστρατοπεδεύσατο. ὁ 5
δὲ Φλαμίνιος ἐν φρονήματι ὤν, καὶ ἐπὶ μετεώρου σὺν ὀλίγοις αὐτὸν ἰδών,
τήν τε λοιπὴν στρατιὰν πόρρω ποι πεπομφέναι νομίσας, ῥᾳδίως μεμονω-
μένον αἱρήσειν ἤλπισε, καὶ ἐς τὸ στενὸν ἀπερισκέπτως εἰσῆλθε, κἀνταῦθα,
ὀψὲ γὰρ ἦν, ηὐλίσατο. καὶ ὑπὸ μέσας νύκτας ὑπὸ καταφρονήσεως αὐτοὺς 6
ἀφυλάκτως καθεύδοντας πανταχόθεν ὁμοῦ περιέσχον οἱ Καρχηδόνιοι, καὶ
πόρρωθεν ἀκοντίοις καὶ σφενδόναις καὶ τοξεύμασι τοὺς μὲν εὐναζομένους
ἔτι, τοὺς δὲ τὰ ὅπλα λαμβάνοντας ἔκτεινον, αὐτοὶ μή τι δεινὸν ἀντι-
πάσχοντες. οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι, μηδενὸς αὐτοῖς συμπλεκομένου, σκότους τε
καὶ ὁμίχλης οὔσης, οὐκ εἶχον τῇ σφετέρᾳ χρήσασθαι ἀρετῇ. τοσοῦτος δ' 7
ἐγένετο θόρυβος καὶ τοιαύτη ταραχώδης ἔκπληξις κατέσχεν αὐτοὺς ὡς
μηδὲ τῶν σεισμῶν τῶν τότε γενομένων αἰσθέσθαι, καίπερ πολλὰ μὲν
οἰκοδομήματα κατερράγη, πολλὰ δὲ καὶ τῶν ὀρῶν τὰ μὲν διέσχε, τὰ δὲ
καὶ συνέπεσεν, ὡς καὶ τὰς φάραγγας ἐμφράξαι, καὶ ποταμοὶ δὲ τῆς ἀρχαίας
ἐξόδου ἀποκλεισθέντες ἄλλην ἐτράποντο. τοιοῦτοι μὲν σεισμοὶ τὴν Τυρ-
σηνίδα κατέσχον, οὐ μέντοι καὶ οἱ μαχόμενοι ἐν ἐννοίᾳ σφῶν ἐγένοντο.
αὐτός τε οὖν ὁ Φλαμίνιος καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς ἔπεσον, συχνοὶ δὲ ἐπί 8
τινα λόφον ἀνέβησαν· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ἐγένετο, εἰς φυγὴν ὥρμησαν, καὶ
καταληφθέντες τά τε ὅπλα καὶ ἑαυτοὺς ἐπ' ἀδείᾳ παρέδοσαν. ὅ γε μὴν
Ἀννίβας βραχὺ τῶν ὀμωμοσμένων ἐφρόντισε, πάντων δὲ τῶν ἐν τῷ στρα-
τοπέδῳ ἁλόντων τὸ μὲν ὑπήκοον τό τε συμμαχικὸν τῶν Ῥωμαίων ἀφῆκεν,

---

1 *συχνοὺς* BC^c, *πολλοὺς* A 8 *ἐφεδρεύειν* BC^c, *ἐνεδρεύειν* A 18—24 cf. Tzetz. *Chil.* 1, 767—770: *τούτου ῥαγέντος τότε δὲ πολέμου τοῦ φρικώδους | σεισμὸς ἐγένετο δεινός, ὡς ὄρη διαστῆναι, | ἐξ οὐρανοῦ δ' ἐχύθησαν ὄμβροι μεγάλων λίθων. | οἱ δὲ θερμῶς μαχόμενοι τούτων οὐδὲν ἐπέγνων*, quae a Tzetza quidem de pugna Cannensi tradi sed ad proelium ad Trasumennum pertinere recte observat H. Haupt. *Herm.* 14, 438. V. 769 quod narrat utrum in Dione invenerit an de suo addiderit dubium videri possit. non habent Liv. 22, 5, 8, (Oros. 4, 15, 6), Plut. *Fab. Max.* 3, 2, Sil. *Pun.* 5, 611 sqq., nec Coelius apud Cic. *div.* 1, 35, 78. — Quae apud Tzetz. praecedunt invenies p. 219 sq., quae sequuntur p. 223 22 *δὲ* om. B 23 *μὲν σεισμοὶ* BC, *σεισμοὶ μὲν* A, *μὲν* c.

8 *ὅτι οἱ ⟨῾Ρωμαῖοι⟩ δικτάτορα τὸν Φάβιον ἀνεῖπον, ἀγαπῶντες εἰ*

Fr. **57**, 8 e codice sic excepi:

τι οἱ δικ̣τα	19	*ἀγαπῶντεσ εἰ α̣ὐτοί γε περι*
εγένοντο ·	19	*η . τ̣ε̣ι̣αν . .³. εστειλο̣ν οὐδε .².*
οὐδὲ εσ̣τ̣η	charta 19 adglutinata	*πυθόμενοι δὲ τὸν ἀννίβα̣ν τῆσ*
τε ἐπὶ τη	19	*θαι καὶ ἐσ καμπανίαν ω . .³. σθαι*
τότε δὴ καὶ	19	*κ̣ο̣υ̣σ̣ι̣ο̣ι μ̣ή̣τ̣ε̣ βιασθέντεσ με*

τάστασιν ἐσ ἀσφάλειαν ἐποιήσαντο

Lectio autem Maiana haec est: *ὅτι οἱ δικτάτωρες . . . την ἀγαπῶντες εἰ ἂν . . . | ἐγένοντο οὐδὲ . . . | οὐδὲ . . . πυθόμενοι δὲ τὸν Ἀννίβαν τῆς | τε ἐπὶ τὴν ῾Ρώμην ὁδοῦ ἀποτετράφθαι καὶ ἐς Καμπανίαν ὁρμήσασθαι | τότε δὲ καὶ ἐκεῖνοι σιωπῶς μήτε ἑκούσιοι μήτε βιασθέντες με|τάστασιν ἐς ἀσφάλειαν ἐποιήσαντο.*

1 *⟨Ρωμαῖοι⟩ δικτάτορα τὸν Φάβιον ἀνεῖπον* coll. Zon. conieci dubitans.

[Zonaras 8, 25, 9—11 (2, 189, 17 sqq. B. = 2, 245, 8 sqq. D.)]

9 αὐτοὺς δὲ ἐκείνους δήσας ἐφύλασσε. πράξας δὲ ταῦτα ἐπὶ τὴν ῾Ρώμην ἠπείγετο, καὶ μέχρι μὲν Ναρνίας τήν τε γῆν τέμνων καὶ τὰς πόλεις προσαγόμενος πλὴν Σπωλητίου προῆλθε, Γάιόν τε ἐνταῦθα Κεντήνιον στρα-
10 τηγὸν ἐνεδρεύοντα περισχὼν ἔφθειρεν· ὡς δὲ τῷ Σπωλητίῳ προσβαλὼν ἀπεκρούσθη, καὶ τὴν τοῦ Ναείρου γέφυραν καθῃρημένην εἶδε, καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποταμοὺς οὓς ἀναγκαῖον ἦν διελθεῖν τοῦτο γεγονὸς ἐπύθετο, τῆς μὲν ἐπὶ τὴν ῾Ρώμην ὁρμῆς ἐπέσχεν, ἐς δὲ τὴν Καμπανίαν ἐτράπετο, τήν τε χώραν ἀρίστην καὶ τὴν πόλιν τὴν Καπύην μεγίστην οὖσαν ἀκούων, ἐνόμιζεν, εἰ σφᾶς προκαταλάβοι, καὶ τἆλλα δι' ὀλίγου προσκτήσασθαι.
11 Οἱ δ' ἐν τῇ ῾Ρώμῃ πυθόμενοι περὶ τῆς ἥττης ἤλγησαν, καὶ δι' ἐκείνους καὶ δι' ἑαυτοὺς ὀδυρόμενοι, καὶ ἐν ἀπόρῳ ἦσαν, τάς τε γεφύρας τοῦ Τιβέριδος πλὴν μιᾶς καθεῖλον καὶ τὰ τείχη πολλαχῇ πεπονηκότα σπουδῇ
fr. 57, 8 ἐπεσκεύαζον. δικτάτορά τε προχειρίσασθαι βουληθέντες αὐτοὶ ἐν ἐκκλησίᾳ

2 *Ναρνίας* (sed *Ναρνιᾶς*) CA[c], *μαρνιᾶς* B 3 *Σπωλητίου*] *Spoletium* (*Spoletum* non invenitur quamquam hodie est *Spoleto*) Graece est *Σπωλήτιον* per *ω* apud App. *b. c.* 1, 90 (*Σπωλήτιος adi.*); 5, 33, Athen. 1 p. 27[b] (*Σπωλητῖνος adi.*), Ptol. 3, 1, 54; per *ο* *Σπολήτιον* scribitur in Strab. codd. 5, 2, 10 p. 227 et *Σπολίτιον* apud Proc. *b. Goth.* 1, 16. 17; 3, 6. 23, cf. 4, 33 *Κεντήνιον* BC[c], *κεντώνιον* A *στρατηγὸν*] cf. Weissenb. ad Liv. 22, 8, 1
4 *Σπωλητίῳ* CA, *σπωλιτίω* B, *σπολ τίῳ* c 5 *Ναείρου* BC[c], *ναήρου* A. Hanc nominis formam (sive per *ει* sive per *η*) Zonaram usurpasse crediderim, cf. hod. *Nera*; num habuerit Dio dubito. *Nar* Latini et Strabo 5, 2, 10 p. 227; 5, 3, 7 p. 235, *Νάρνος* St. Byz. *s. v. Ναρνία* (ex Dionys.?) et Proc. *b. Goth.* 1, 17
6 *ἦν* BC[c], om. A *τοῦτο*] *ταὐτὸ* Polak. 8 *τε*] *τε ⟨γὰρ⟩* Kuiper. (litt.)
9 *προσκτήσασθαι*] *προσκτήσεσθαι* Pinder. recte ut videtur 12 *πολλαχῇ* BA[c], *πολλαχοῦ* (*πολλαχῇ* corr. m[1]) C.

αὐτοί γε περιγένοιντο οὐδὲ τοῖς συμμάχοις βοήθειαν ἀπέστειλαν οὐδεμίαν οὐδὲ εστη . . . ., πυθόμενοι δὲ τὸν Ἀννίβαν τῆς τε ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὁδοῦ ἀποτετράφθαι καὶ ἐς Καμπανίαν ὡρμῆσθαι τότε δὴ καὶ ἐκείνους, μή πως εἴτε ἑκούσιοι εἴτε βιασθέντες μεταστῶσιν, ἐς ἀσφάλειαν ἐποιήσαντο. M. 152 (p. 193).

1 *περιγένοιντο* scripsi, *περιεγένοντο* cod. *τοῖς συμμάχοις βοήθειαν ἀπέστειλαν οὐδεμίαν* supplevi Zonaram secutus 2 *ἐστη*] *ἐς τὴν* videtur fuisse; lacunam probabiliter explere non queo *Ἀννίβαν*] crediderim hic quoque *Ἀννίβαλ* in cod. legi eo ipso quod olim de littera *ν* dubitavi, cf. ad fr. 57, 4 3 *ὡρμῆσθαι* iam Bk. 4 *ἐκείνους μή πως εἴτε ἑκούσιοι εἴτε βιασθέντες μεταστῶσιν ἐς ἀσφάλειαν ἐποιήσαντο* coll. Thuc. 8, 1, 3 et Dione 37, 39, 4 Kuebler. (*Rhein. Mus.* 46, 325), nisi quod *εἴτε — εἴτε* ego pro *μήτε — μήτε*, idem proponit: *ἐκείνοις ⟨ἐπικουρῆσαι γνόντες αὐτοὺς⟩ μή πως μήτε ἑκούσιοι μήτε βιασθέντες μεταστῶσιν ἐς ἀσφάλειαν ἐποιήσαντο* quod non placet.

[Zonaras 8, 25, 11—26, 1 (2, 190, 10 sqq. B. = 2, 245, 26 sqq. D.)]

αὐτὸν ἀνεῖπον. ἀγαπῶντες δὲ εἰ αὐτοὶ μόνοι σωθεῖεν, οὐκ ἔστειλαν τοῖς συμμάχοις βοήθειαν. πυθόμενοι δὲ τὸν Ἀννίβαν ἐς Καμπανίαν ὁρμηθῆναι, τότε καὶ τοῖς συμμάχοις ἐπικουρῆσαι ἔγνωσαν. τῷ δ' Ἀννίβᾳ τὸν δικ- 12
τάτορα τὸν Φάβιον καὶ τὸν ἵππαρχον τὸν Μάρκον τὸν Μινούκιον ἀντικατέστησαν. οἳ ἐπ' ἐκεῖνον ἐλθόντες ἐς μὲν χεῖρας αὐτῷ οὐκ ᾔεσαν, παρεπόμενοι δὲ ἐπετήρουν εἴ που καιρὸς μάχης παραπέσοι· ἀποκινδυνεῦσαι γὰρ ὁ Φάβιος κατεπτηχόσι στρατιώταις καὶ ἡττημένοις πρὸς πλείους καὶ νενικηκότας οὐκ ἤθελε, καὶ ἅμα ὅσῳ μᾶλλον τὴν χώραν κακώσειαν, τοσούτῳ θᾶσσον ἀπορῆσαι τροφῆς αὐτοὺς ἤλπισε. τοιούτοις χρώμενος λογισμοῖς 13
οὔτ' ἄλλῃ χώρᾳ ἐπήμυνεν οὔτε τῇ Καμπανίᾳ. κατέκλεισεν οὖν διὰ ταῦτα πᾶν τὸ πολέμιον εἰς τὴν Καμπανίαν· περισχὼν γὰρ αὐτοὺς ἁπανταχόθεν οὐκ εἰδότας ἐν φυλακῇ ἐποιήσατο. αὐτὸς μὲν γὰρ κἀκ τῆς θαλάσσης καὶ ἐκ τῆς συμμαχίδος τῶν ἐπιτηδείων εὐπόρει, ἐκείνοις δὲ μόνα τὰ ἐκ τῆς γῆς ἣν ἔκειρον ὑπάρχοντα ᾔδει. καὶ διὰ τοῦτο ἀνεῖχε καὶ τῆς μελλήσεως οὐκ ἐφρόντιζε. διὸ καὶ παρὰ τῶν πολιτῶν αἰτίαν εἶχεν, ὡς καὶ μελλητὴς ἐπονομασθῆναι.

26. Ὁ δ' Ἀννίβας, ἐπεὶ πρὸς χειμῶνα ἐγίνετο, καὶ οὔτε κατὰ χώραν χειμάσαι σπάνει τῶν ἀναγκαίων ἠδύνατο καὶ πολλαχῇ πειράσας ἐξιέναι τῆς Καμπανίας κεκώλυτο, τοιοῦτόν τι ἐμηχανήσατο. τοὺς αἰχμαλώτους πάντας, ἵνα μή τις αὐτῶν διαφύγῃ καὶ τὸ γινόμενον γνωρίσῃ τοῖς Ῥω-

6 *παραπέσοι* CA[c], *περιπέσοι* B 12 *καὶ ἐκ* BA[c], *κἀκ* C 13 *δὲ* om. B 14. 15 *καὶ τῆς — εἶχεν* om. C (sed add. in marg. m[2]) 15 *ἐφρόντιζε* CA[c], *ἐφρόντισε* B 17 *ἐγίνετο* BA[c], *ἐγένετο* C.

9 *ὅτι ὁ Φάβιος δι' ἀσφαλείας μᾶλλον ἢ διὰ κινδύνων προσ-
εδρεύων οὔτε πεῖραν λαβεῖν ἀνδρῶν χειροτεχνῶν τοῦ πολέμου ὄντων
ἐτόλμα, καὶ ἐν πολλῇ περιωπῇ τὴν τῶν στρατιωτῶν σωτηρίαν,
ἄλλως τε ⟨καὶ⟩ διὰ τὴν τῶν πολιτῶν ὀλιγανθρωπίαν, ἐποιεῖτο,
συμφορὰν οὐ τὸ μὴ φθεῖραι τὰ τῶν ἐναντίων ἀλλὰ τὸ τῶν οἰ-
p. 149 10 κείων ἀποβαλεῖν μεγάλην | εἶναι νομίζων· ἐκείνους μὲν γὰρ τῇ περι-*

1. 2 haec e codice excepi ita: *τι ὁ φα . ιος δι α . φ . | λείας μᾶλλον ἢ . . . κινδύνων προσηδρε . . . ουτε . . . συμβαλειν | ανδρων χειροτεχνων τοῦ πολέμου οντ . ν ἐτόλμα κ. τ. λ.* Maius olim: *ὅτι ὁ Φάβιος δι' ἀσφαλείας μᾶλλον ἢ διὰ κινδύνων προσηδρεύετο . . . συμβαλεῖν ἀνδράσι χειροτέχναις τοῦ πολέμου οὖσιν ἐτόλμα κ. τ. λ.* 1 *προσεδρεύων οὔτε* scripsi nunc reiecto *προσήδρευε οἱ οὐδὲ* ut antea proposueram; *η* verbi *προσηδρε . . .* et *συμβαλειν* quod in cod. dispexisse mihi visus sum, id feci, opinor, Maiana lectione in errorem inductus 2 *πεῖραν λαβεῖν ἀνδρῶν χειροτεχνῶν τοῦ πολέμου ὄντων* scripsi coll. 40, 9, 2; 53, 5, 2; al. 3 *περιωπῇ*] cf. Thuc. 4, 86, 6 4 ⟨*καὶ*⟩ ins. Bk. 6 *περιουσίᾳ* Bk., *περουσίαι* (sic) cod., *παρουσίᾳ* Mai.

[Zonaras 8, 26, 1—4 (2, 191, 10 sqq. B. = 2, 246, 23 sqq. D.)]

μαίοις, κατέσφαξε· καὶ τὰς ἐν τῷ στρατοπέδῳ βοῦς ἀθροίσας δᾷδας τοῖς
2 αὐτῶν προσέδησε κέρασι, καὶ πρὸς τὰ κατὰ τοὺς Σαυνίτας ὄρη ὑπὸ νύκτα
χωρήσας τάς τε δᾷδας ἀνῆψε καὶ τὰς βοῦς ἐπετάραξεν. οἰστρηθεῖσαι δ' ἐκεῖναι διὰ τὸ πῦρ καὶ τὴν ἔλασιν πολλαχῇ τὴν ὕλην ἐνέπρησαν, κἀκ τούτου ῥᾳδίαν παρέσχον αὐτῷ τὴν ὑπέρβασιν. οἱ γὰρ ἐν τῷ πεδίῳ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ ἐν τοῖς μετεώροις, ἐνέδρας πτοηθέντες, οὐκ ἐκινήθησαν. καὶ οὕτως ὁ Ἀννίβας διῆλθε καὶ ἐς τὴν Σαυνίτιδα ἐκομίσθη.
3 ὁ οὖν Φάβιος μεθ' ἡμέραν τὸ γενόμενον γνοὺς κατεδίωξε, καὶ
τούς τε καταλελειμμένους ἐν τῇ ὁδῷ, ἵνα σφᾶς εἴρξωσι, τρεψάμενος, καὶ τοὺς βοηθήσαντας αὐτοῖς κρατήσας, ἐστρατοπεδεύσατο μὲν οὐ πόρρω τῶν πολεμίων, οὐ μέντοι καὶ ἐς χεῖρας ἐκείνοις ἦλθεν, ἀλλ' ἀποσκίδνασθαί
4 τε αὐτοὺς καὶ προνομεύειν ἐκώλυεν· ὥστε τὸν Ἀννίβαν ἀπορήσαντα τὸ
μὲν πρῶτον ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὁρμῆσαι· ὡς δ' οὐκ ἐμάχετο, δι' ἡσυχίας
fr. 57, 9 δὲ παρηκολούθει ὁ Φάβιος, αὖθις ὑπέστρεψεν εἰς τὸ Σαύνιον. καὶ ὁ
Φάβιος αὐτῷ ἐφεπόμενος δι' ἀσφαλείας προσήδρευε, προμηθούμενος μήτε τῶν οἰκείων ἀποβαλεῖν τινας, καὶ αὐτὸς μὲν τῶν ἀναγκαίων ἐν εὐπορίᾳ

2 *αὐτῶν* BC[c], *ἑαυτῶν* A 8 *γενόμενον* BC[c], *γινόμενον* A *κατεδίωξε* CA[c], *κατεδίωκεν* B 12 *τὸν* BA[c], *τὸν μὲν* C 14 *τὸ Σαύνιον*] ita saepe, veluti 7, 26, 16; 8, 6, 1. 5; 9, 4, 6; al., sed *ἡ Σαυνῖτις* 8, 6, 2; 8, 26, 2; 9, 3, 5 ut Pol. 3, 90, 7. 91, 9. 92, 1; 9, 5, 8, Strab. p. 242. 249. 251. 283, Plut. *Pyrrh.* 24, App. *b. c.* 1, 90. 119.

ουσίᾳ τοῦ πλήθους κἂν ἀνακινδυνεῦσαί ποτε σφαλέντας ἡγεῖτο, αὐτὸς δ' εἰ καὶ τὸ βραχύτατον πταίσειεν, ⟨ἐν⟩ παντὶ κακοῦ, οὐ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τότε ἀποθανόντων ἀλλὰ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν πρὶν παθημάτων, γενήσεσθαι ἐλογίζετο· τοῖς μὲν γὰρ ἀκεραίοις πράγμασι καὶ τὰ δεινότατα ῥαδίως πολλάκις τοὺς ἀνθρώπους ὑφίστασθαι, τοὺς δὲ προκεκμηκότας καὶ τὰ βραχύτατα κακοῦν ἔλεγεν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦ υἱέος συμβουλεύοντός ποτε αὐτῷ ἀποκινδυνεῦσαι, καί τι τοιοῦτον εἰπόντος ὅτι οὐκ ἂν πλείους ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀπόλοιντο, οὔτε ἐπείσθη, καὶ προσανήρετο αὐτὸν εἰ καὶ αὐτὸς ἂν ἐθελήσειε τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν γενέσθαι. M. 153 (p. 193).

ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι οὐχ ὅπως αὐτεπάγγελτοί τι τῷ Ἀννίβᾳ 14 [15 B] *ἔπεμψαν, ἀλλ' ἐν γέλωτί τε αὐτὸν ἐποιοῦντο ὅτι τε ⸢εὖ πράττειν καὶ ὅτι πολλὰ κατορθοῦν ἀεί ποτε γράφων σφίσι καὶ χρήματα καὶ στρατιώτας παρ' αὐτῶν ᾔτει, λέγοντες μηδὲν ὁμολογεῖν τὰς αἰτήσεις αὐτοῦ ταῖς κατορθώσεσι· τοὺς γὰρ κρατοῦντας προσήκειν καὶ τῷ παρόντι στρατεύματι ἀρκεῖσθαι καὶ χρήματα οἴκαδε πέμπειν, ἀλλ' οὐχ ἕτερα πρὸς ἑαυτῶν προσεπαιτεῖν.* M. 154 (p. 194).

1 *ἀνακινδυνεῦσαί* Mai., *ἀ|κινδυνεῦσαί* cod. si post *α* in versus fine *να* additum fuit, nunc evanuit 2 *αὐτὸς* Bk., *αὐτοῦ* cod. ⟨*ἐν*⟩ ins. Bk. 4 *τοῖς — πράγμασι* cod., ⟨*ἐν*⟩ *μὲν γὰρ ἀκεραίοις τοῖς πράγμασι* v. Herw. quod valde arridet et restituendum videtur 8 *τι τοιοῦτον* restitui e cod., *πρὸς αὐτον* Mai. 7—10 in Max. Conf. Flor. f. 157v exstat excerptum (M. p. 544), quod licet in media fragmentorum Dionis serie repperiatur (cf. ad fr. 57, 12 p. 197) huic tamen, teste potissimum fragmento nostro, abiudicandum est: *τοῦ υἱοῦ Φαβίου τῷ πατρὶ εἰπόντος "συμμίξωμεν τῷ Ἀννίβᾳ* (*ἀννίβαλ* cod. B) *καὶ ἑκατὸν πάντως οὐκ ἀποβαλοῦμεν", ἔφη αὐτῷ "ἐβούλου δὲ σὺ τῶν ἑκατὸν εἶναι"*;

Fr. 57, 11 vide mox p. 214.

Fr. 57, 12 vide p. 197.

Fr. 57, 13 (ex Max. Conf. Flor. f. 152v, M. p. 544) Demadis *περὶ δωδεκαετίας* esse vidit H. Haupt. *Herm.* 14, 434.

11 *Ἀννίβᾳ* Mai., *ἀννίβαλι* cod. ut videtur, cf. ad fr. 57, 4 12 *τε* (prius) addidi e cod. 13 *κατορθοῦν*] hodie fere evanidum.

[Zonaras 8, 26, 4. 5 (2, 192, 8 sqq. B. = 2, 247, 16 sqq. D.)]

τυγχάνων, ἐκείνῳ δὲ τῶν ὅπλων ἐκτὸς οὐδὲν προσεῖναι ὁρῶν, καὶ μηδ' οἴκοθεν προσιοῦσαν ἐπικουρίαν. οἱ γὰρ Καρχηδόνιοι καὶ ἐν γέλωτι αὐτὸν fr. 57, 14 ἐποιοῦντο, γράφοντα εὖ πράττειν καὶ πολλὰ κατορθοῦν, καὶ στρατιώτας παρ' αὐτῶν αἰτοῦντα καὶ χρήματα, λέγοντες μὴ συμφωνεῖν τὰς αἰτήσεις ταῖς κατορθώσεσι. τοὺς γὰρ νικῶντας προσήκειν καὶ τῷ παρόντι ἀρκεῖσθαι στρατεύματι, καὶ χρήματα στέλλειν οἴκαδε, ἀλλ' οὐ προσαιτεῖν.

5 *προσήκειν* Pinder., *προσήκει* BCAc.

11 *ἔγκλημα γοῦν ἔχω οὐχ ὅτι προπετῶς ἐς τὰς μάχας χωρῶ, οὐδ᾽ ὅτι διὰ κινδύνων στρατηγῶ, ἵνα πολλοὺς μὲν τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλὼν πολλοὺς δὲ καὶ τῶν πολεμίων ἀποκτείνας αὐτοκράτωρ τε ὀνομασθῶ καὶ τὰ ἐπινίκια πέμψω, ἀλλ᾽ ὅτι βραδύνω καὶ ὅτι μέλλω καὶ ὅτι τῆς σωτηρίας ὑμῶν ἰσχυρῶς ἀεὶ προορῶμαι.* Max. Conf. Flor. f. 157v (M. p. 542).

18 [19 B] *ὅτι τοῖς πολλοῖς σύνηθες τοῖς ἀρχομένοις εὖ φέρεσθαι ῥᾳδίως, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῶν εὐδοκιμούντων, προστίθεσθαι, διότι τὸ μὲν ἄρτι προφαινόμενον συναύξειν τὸ δ᾽ ὑπερέχον ἔτι καθαιρεῖν*

Fr. 57, 11 (ex Florilegio, cf. ad fr. 57, 12 p. 197) procul dubio Dionis est et desumptum ex oratione a Fabio in senatu habita Liv. 22, 25, 12 sqq., quare coll. Zon. post § 14 collocandum esse recte animadvertit Melber.

1 *γοῦν ἔχω* B, *γ . . . . χω* A, *γ[ὰρ πάσ]χω* vel *[ἔχ]ω* Mai. 3 *τε* AB ut coni. Bk., *δὲ* Mai. 5 *καὶ ὅτι* om. B *ἰσχυρῶς* A, *ἰσχυρὸς* B.

Fr. 57, 15—17 vide p. 215.

Fr. 57, 18. Hoc a Dione dictum putarim cum rettulisset M. Terentium Varronem legis de imperio inter dictatorem et magistrum equitum aequando suasorem extitisse, cf. Liv. 22, 25, 18 sq., 26, 3 sq. Certe propter ea quae Romae tunc dicta acta sunt ita locutus videtur. quare ante § 15 collocavi.

7 *ὅτι τοῖς πολλοῖς — προστίθεσθαι* Kuiper. (litt.), cf. fr. 94, 1, *ὅτι τοῖς πολλοῖς — συμφέρεσθαι ῥᾳδίως ἄλλως — προστίθενται* cod. (*ῥᾳδίως* hodie vix distinguitur), *ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ⟨ἰσχύειν⟩ συναίρεσθαι ῥᾳδίως· ἄλλως τε καὶ ⟨ὅτε⟩ ἐπὶ διαβολῇ τῶν εὐδοκιμούντων προστίθενται* Bk. 9 *δ᾽* cod., *τε* Dind. male *ἔτι καθαιρεῖν* cod., non *ἐκκαθαίρειν*.

[Zonaras 8, 26, 6—8 (2, 192, 16 sqq. B. = 2, 247, 26 sqq. D.)]

6 Ἕως μὲν οὖν ἐνεδήμει ὁ Φάβιος, δεινὸν οὐδὲν τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο, ὡς δ᾽ ἐκεῖνος εἰς τὴν Ῥώμην ἀπῆρε κατά τι δημόσιον, ἔπταισαν. ὁ γὰρ Ῥοῦφος ὁ ἵππαρχος, φρόνημα κενὸν ὑπὸ νεότητος ἔχων καὶ τῶν πολεμικῶν σφαλμάτων ἀπερίοπτος ὢν καὶ τῇ μελλήσει τοῦ Φαβίου ἀχθόμενος, ἐπεὶ τὴν προστασίαν τῆς στρατιᾶς μόνος ἔσχε, τῶν μὲν ἐντολῶν τοῦ δικτάτορος ὠλιγώρησεν, ὁρμήσας δ᾽ εἰς παράταξιν τὸ μὲν πρῶτον
7 νικᾶν ἔδοξεν, εἶτα ἡττήθη. κἂν πανσυδὶ διεφθάρη, εἰ μή τινες Σαυνιτῶν κατὰ τύχην τοῖς Ῥωμαίοις ἐπίκουροι ἀφικνούμενοι δόξαν τοῖς Καρχηδονίοις παρέσχον προσιέναι τὸν Φάβιον. ἀναχωρησάντων οὖν διὰ τοῦτο κεκρατηκέναι ἐνόμισε, καὶ ἐς τὴν Ῥώμην τὸ ἔργον μεγαλύνων καὶ τὸν δικτάτορα προσδιαβάλλων ἐπέστειλεν, ὀκνηρὸν καὶ μελλητὴν αὐτὸν καλῶν καὶ τὰ τῶν ἐναντίων φρονοῦντα.

8 οἱ δ᾽ ἐν τῇ Ῥώμῃ νενικηκέναι τὸν Ῥοῦφον ὄντως ἐνόμισαν, καὶ
cf.fr.57,11.18 οἷα παρὰ δόξαν θαρσήσαντες καὶ ἐπῄνουν αὐτὸν καὶ ἐτίμων, καὶ τὸν

---

1 *ἐνεδήμει*] *ἐξεδήμει* Dio? 11 *προσδιαβάλλων* BCc, *διαβάλλων* A *αὐτὸν* BCc, *αὐτῶν* A.

πεφύκασι· τοῖς μὲν γὰρ ἐκ πλείονος σφῶν προφέρουσιν οὐκ ἄν τις ἐξαίφνης παρισωθείη, τὸ δ᾽ ἀδόκητον αὐξηθὲν ἐλπίδα καὶ ἐκείνοις ἐς τὴν ὁμοίαν εὐτυχίαν φέρει. M. 155 (p. 194).

ὅτι Ἀννίβας ἤτοι χαριζόμενος τῷ Φαβίῳ ὡς καὶ ἐπιτηδείῳ 15 [16 B] *σφίσιν ὄντι, ἢ καὶ ἐπὶ διαβολῇ αὐτοῦ, οὐδὲν τῶν προσηκόντων οἱ κατέδραμεν. καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἀντιδόσεως τῶν αἰχμαλώτων τοῖς Ῥωμαίοις πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, ὥσθ᾽ ὁποτέρων ⟨ἂν⟩ πλείους εὑρεθῶσιν ἀπολυτρωθῆναί σφας, γενομένης, καὶ τῶν Ῥωμαίων μὴ βουληθέντων αὐτοὺς ἐκ τοῦ δημοσίου λυτρώσασθαι, τὰ χωρία ὁ Φάβιος ἀποδόμενος τὰ λύτρα αὐτοῖς ἐχαρίσατο. καὶ διὰ τοῦτο* 16 [17 B] *αὐτὸν ⟨μὲν⟩ οὐκ ἔπαυσαν, τῷ δὲ ἱππάρχῳ τὴν αὐτήν οἱ ἐξουσίαν ἔδωκαν, ὥστ᾽ ἀμφοτέρους ἅμα ἀπὸ τῆς ἴσης ἄρχειν. καὶ ὁ ⟨μὲν⟩ Φάβιος οὐδεμίαν ὀργὴν οὔτε τοῖς πολίταις οὔτε τῷ Ῥούφῳ ἔσχε· τῶν τε γὰρ ἀνθρωπίνων πραγμάτων συνεγίγνωσκεν αὐτοῖς, καὶ ἀγαπητὸν ἐποιεῖτο εἰ καὶ ὁπωσοῦν περιγένοιντο. τὸ γὰρ κοινὸν σώζεσθαι καὶ κρα|τεῖν, ἀλλ᾽ οὐκ αὐτὸς εὐδοξεῖν ἤθελεν, τήν τε ἀρετὴν* f. 170r *οὐκ ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἀλλ᾽ ἐν τῇ ἑκάστου ψυχῇ εἶναι, καὶ τὸ κρεῖττον τό τε χεῖρον οὐ⟨κ ἀπὸ⟩ δόγματός τινι ἀλλ᾽ ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐκείνου ἐπιστήμης ἢ ἀμαθίας ὑπάρχειν νομίζων. ὁ δὲ δὴ Ῥοῦφος* 17 [18 B] *οὐδὲ ἐν τῷ πρὶν ὀρθῶς φρονῶν τότε δὴ καὶ μᾶλλον ἐπεφύσητο, καὶ κατέχειν ἑαυτόν, ἅτε καὶ τῆς ἀπειθαρχίας ἆθλον τὴν πρὸς τὸν δικτάτορα ἰσομοιρίαν προσλαβών, οὐκ ἐδύνατο, ἀλλ᾽ ἡμέραν ἠξίου παρ᾽ ἡμέραν ἢ καὶ πλείους ἐναλλὰξ μόνος ἄρχειν. ὁ δὲ Φάβιος*

2 *ἀδόκητον*] an *ἀδοκήτως*? 4 *Ἀννίβας* Val., *ἀννίβαλ* cod. cf. ad fr. 57, 4 7 ⟨*ἂν*⟩ ins. Bk. 11 ⟨*μὲν*⟩ ins. Val. 12 ⟨*μὲν*⟩ ins. Val. 14 *πραγμάτων*] *πραγμάτων* ⟨*ἔμπειρος ὢν*⟩? Bk., haud male, sane tale quid deesse videtur 18 *οὐ⟨κ ἀπὸ⟩* Val., *οὐ* cod. 19 *νομίζων* restitui e cod., *ἐνόμιζεν* Val. praeter necessitatem 23 *πλείους*] *πλείους ἐφεξῆς* apud Zonaram.

[Zonaras 8, 26, 8. 9 (2, 193, 9 sqq. B. = 2, 248, 13 sqq. D.)]

Φάβιον ἐν ὑποψίᾳ σχόντες διὰ ταῦτα καὶ ὅτι τὰ ἐν Καμπανίᾳ χωρία cf. fr. 57, 15 αὐτοῦ οὐκ ἐδῄωσαν, μικροῦ καὶ τῆς ἀρχῆς ἂν παρέλυσαν. ἀλλ᾽ ἐκεῖνον fr. 57, 16 μὲν χρήσιμον νομίζοντες εἶναι οὐκ ἔπαυσαν, τῷ δ᾽ ἱππάρχῳ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν προσένειμαν, ὥστ᾽ ἄμφω ἀπὸ τῆς ἴσης ἄρχειν. δοξάντων δὲ 9 τούτων ὁ μὲν Φάβιος οὔτε τοῖς πολίταις οὔτε τῷ Ῥούφῳ ἔσχεν ὀργήν, ὁ δὲ Ῥοῦφος, οὐδὲ πρὶν ὀρθῶς φρονῶν, τότε μάλιστα ἐπεφύσητο καὶ fr. 57, 17 κατέχειν ἑαυτὸν οὐκ ἠδύνατο, ἀλλ᾽ ἡμέραν ἠξίου παρ᾽ ἡμέραν ἢ καὶ πλείους ἐφεξῆς ἐναλλὰξ μόνος ἄρχειν. δείσας δ᾽ ὁ Φάβιος μή τι κακὸν

3 *νομίζοντες* BA^c, *νομίσαντες* C *αὐτὴν* BC^c, *αὐτοῦ* A.

φοβηθεὶς μή τι κακόν σφας, εἰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐγκρατὴς γένοιτο, ἐξεργάσαιτο, πρὸς οὐδέτερον αὐτῷ συνήνεσεν, ἀλλ' ἐνείματο τὸ στράτευμα, ὥστε ἐν ὁμοίῳ τοῖς ὑπάτοις καὶ ἐκείνους ἰδίαν ἑκάτερον ἰσχὺν ἔχειν. καὶ παραχρῆμα ⟨ὁ Ῥοῦφος⟩ ἀπεστρατοπεδεύσατο, ἵνα καὶ τῷ ἔργῳ διάδηλος, ὅτι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τῷ δικτάτορι ἄρχοι, γένοιτο. V. 32 (p. 597).

19 [20 B] ὅτι ὁ Ῥοῦφος ἰσομοιρίαν λαχὼν τῷ δικτάτορι καὶ ἡττηθεὶς ὑπὸ Καρχηδονίων μετεβάλετο (σωφρονίζουσι γάρ πως τοὺς μὴ πάνυ ἀνοήτους αἱ συμφοραί) καὶ ἐθελοντὴς τὴν ἡγεμονίαν ἀφῆκε. καὶ αὐτὸν ἰσχυρῶς ἐπὶ τούτῳ πάντες ἐπῄνεσαν· οὐ γὰρ ὅτι μὴ κατ' ἀρχὰς τὸ δέον ἔγνω, μεμπτὸς ἐνομίζετο, ἀλλ' ὅτι μὴ κατώκνησε
20 [21 B] μετανοῆσαι, καλῶς ἤκουε. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ πρώτης εὐθὺς τὰ προσήκοντά τινα ἑλέσθαι καὶ εὐτυχίας ἔργον ἡγοῦντο εἶναι, τὸ δὲ ἐκ τῆς πείρας τῶν πραγμάτων τὰ βελτίω μαθόντα μὴ αἰσχυνθῆναι μεταθέσθαι μεγάλως ἐπῄνουν. ⟨ὥστε⟩ καὶ ἐκ τούτου δειχθῆναι σαφῶς ὅσον ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀρετῇ τε ἀληθὴς δοκήσεως διαφέρει· ἃ

---

2 οὐδέτερον Val., οὐδέτεραν (sic) cod. συνήνεσεν Val., συνήνεσαν cod. 4 ⟨ὁ Ῥοῦφος⟩ coll. Zon. add. Melber., eclogarium fortasse corrigens ἀπεστρατοπεδεύσατο Rk., ἀπεστρατοπεδεύσαντ^{ο} (i. e. —τος) cod., ἀπεστρατοπεδεύσαντο Val.

Fr. 57, 18 vide p. 214.

13 καὶ scripsi e cod., τὸ Mai. 15 ⟨ὥστε⟩ add. Bk.

[Zonaras 8, 26, 9—11 (2, 193, 17 sqq. B. = 2, 248, 24 sqq. D.)]

ἐξεργάσηται, εἰ πάσης τῆς δυνάμεως γένοιτο ἐγκρατής, πρὸς οὐδέτερον αὐτῷ συνήνεσεν, ἀλλ' ἐνείματο τὸ στρατόπεδον, ὥστε τοῖς ὑπάτοις ἐπ'
10 ἴσης ἰδίαν ἑκάτερον ἰσχὺν ἔχειν. καὶ παραχρῆμα ὁ Ῥοῦφος ἀπεστρατοπεδεύσατο, ἵνα διάδηλος ᾖ ὅτι καθ' ἑαυτὸν ἄρχει, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τῷ δικτάτορι. ὁ οὖν Ἀννίβας τοῦτο αἰσθόμενος ἐς μάχην αὐτὸν ὑπηγάγετο, ὡς ἐπὶ καταλήψει χωρίου προσελθών· καὶ περιστοιχισάμενος ἐξ ἐνέδρας εἰς κίνδυνον κατέστησεν ὡς πανστρατιᾷ ἐξελεῖν, εἰ μὴ ὁ Φάβιος κατὰ νώτου αὐτῷ προσπεσὼν ἐκώλυσε.

fr. 57, 19 11 παθὼν οὖν τοῦτο ὁ Ῥοῦφος μετεβάλετο, καὶ τὸ στράτευμά τε τὸ περίλοιπον ἐς τὸν Φάβιον εὐθὺς ἤγαγε, καὶ τὴν ἀρχὴν παραδέδωκεν, οὐδ' ἀνέμεινε τὸν δῆμον ἀναψηφίσασθαι, ἀλλ' ἐθελοντὴς τὴν ἡγεμονίαν, ἣν παρ' αὐτοῦ μόνος ἱππάρχων ἔλαβεν, ἀφῆκε. καὶ αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ

---

1 ἐξεργάσηται BC^{c}, ἐργάσηται A γένοιτο B^{c}, γένηται CA 3 ἰσχὺν BC^{c}, τὴν ἰσχὺν A 6 προσελθών BC^{c}, προελθών A.

γοῦν φθόνῳ καὶ διαβολῇ πρὸς τῶν πολιτῶν ὁ Φάβιος ἀφῃ|ρέθη, ταῦτα παρ᾽ ἑκόντος τοῦ συνάρχοντος καὶ δεομένου γε ἀνεκτήσατο. M. 156 (p. 194). p. 150

ὅτι ὁ αὐτὸς μέλλων ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπαλλαγήσεσθαι τοὺς ὑπά- 21 [22 B] τους μετεπέμψατο καὶ ἐκεῖνό τε αὐτοῖς παρέδωκε καὶ προσπαρῄνεσε πάνθ᾽ ὅσα πραχθῆναι ἐχρῆν ἀφθονώτατα· τήν τε γὰρ σωτηρίαν τῆς πόλεως προετίμα τοῦ μόνος γε δοκεῖν καλῶς ἄρχειν, καὶ οὐκ ἐξ ὧν ἂν ἔπταισαν ἰδιογνωμονήσαντες, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν κατώρθωσαν πεισθέντες αὐτῷ μᾶλλον ἐπαινεθήσεσθαι προσεδόκησε. καὶ οἱ ὕπατοι δὲ οὐδὲν θρασέως κατὰ τὴν τοῦ Φαβίου ὑποθήκην ἔπραξαν, ἀλλ᾽ ἐν ἀμείνονι τὸ μή τι καταπρᾶξαι τοῦ καὶ σφαλῆναι τιθέμενοι κατὰ χώραν πάντα τὸν τῆς ἡγεμονίας χρόνον ἔμειναν. M. 157 (p. 195).

5 *ἐκεῖνο* (sc. *τὸ στράτευμα* cf. Zon.) reduxi e cod., *ἐκείνην* Mai. (coni.). eclogarii neglegentia editores in errorem inducti. *τὴν ἀρχὴν* dictaturam esse patet 10 *δὲ* addidit eclogarius.

[Zonaras 8, 26, 11—14 (2, 194, 10 sqq. B. = 2, 249, 8 sqq. D.)]

πάντες ἐπῄνεσαν. καὶ ὁ Φάβιος αὐτίκα μηδὲν ἐνδοιάσας πᾶσαν ἐδέξατο, καὶ ὁ δῆμος αὐτὸ ἀπεδέξατο. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτός τε ἀσφαλέστατα 12 προέστη τοῦ στρατεύματος, καὶ μέλλων ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς ἀρχῆς τοὺς fr. 57, 21 ὑπάτους μετεπέμψατο καὶ τὸ στράτευμα σφίσι παρέδωκε καὶ πάνθ᾽ ὅσα πραχθῆναι ἐχρῆν παρῄνεσεν ἀφθονώτατα. κἀκεῖνοι θρασέως οὐδέν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὑποθήκην τοῦ Φαβίου ἅπαντα ἔπραξαν, καίπερ ὁ Γέμινος καὶ προκατωρθώκει τι. τὸ γὰρ ναυτικὸν τῶν Καρχηδονίων ἰδὼν ὁρμῆσαν μὲν 13 ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, διὰ δὲ τὴν ἀντιπαρασκευὴν αὐτῶν μὴ προσμίξαν αὐτῇ, ἐπεκπλεύσας τά τε τῶν Κυρνίων καὶ τὰ τῶν Σαρδονίων ἐν τῷ παράπλῳ ἐβεβαιώσατο, καὶ ἐς τὴν Λιβύην ἐκβὰς ἐλεηλάτησε τὴν παραλίαν αὐτῆς. ταῦτα μὲν ἔπραξεν, οὐ μέντοι δι᾽ αὐτὰ ἐπεφύσητο ὥστε πρὸς τὸν Ἀννίβαν διακινδυνεῦσαι, ἀλλὰ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Φαβίου ἐνέμεινεν. ὅθενπερ καὶ 14 αἱ πόλεις οὐκέθ᾽ ὁμοίως τοῖς Καρχηδονίοις προσετίθεντο. ἐφοβοῦντο γὰρ μὴ ὁ Ἀννίβας τῆς Ἰταλίας ἐκπέσῃ, καὶ κακόν τι αὐτοὶ ὑπὸ Ῥωμαίων ἅτε προσοίκων πάθωσι. καὶ οἱ μὲν πλείους τὸ ἀποβησόμενον ἐσκόπουν, ὀλίγοι δὲ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους αὖθις μετέστησαν, καὶ ἀναθήματά τινες αὐτοῖς ἔπεμψαν. καὶ τοῦ Ἱέρωνος πολλὰ πεπομφότος, σῖτον καὶ Νίκης ἄγαλμα

2 *ἀπεδέξατο* CA[c], *ὑπεδέξατο* B 5 *ἀφθονώτατα* BA[c], *ἀφνονώτατα* C 6 *προκατωρθώκει* CA[c], *προκατορθώκει* B 8 *αὐτῇ* BC[c], *αὐτῷ* A 9 *τὰ* (alterum) om. A, inter lin. add. m[2] C 11 *δι᾽ αὐτὰ* BC[c], *διὰ ταῦτα* A *ἐπεφύσητο* CA[c], *ἐπεφύσατο* B.

[Zonaras 8, 26, 14=9, 1, 3 (2, 195, 8 sqq. B. = 2, 250, 1 sqq. D.)]
οἱ Ῥωμαῖοι μόνα ἔλαβον, καίπερ ἐν ἀχρηματίᾳ ὄντες, ὥστε τὸ ἀργυροῦν νόμισμα, ἀμιγὲς καὶ καθαρὸν γινόμενον πρότερον, χαλκῷ προσμῖξαι.

9, 1. Ταῦτα ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τότε ἐπράχθη· καί τινες δοῦλοι συνωμοσίαν ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ πεποιηκότες προκατελήφθησαν· κατάσκοπός τέ τις ἁλοὺς ἐν αὐτῇ τὰς χεῖρας ἀπεκόπη καὶ ἀφείθη, ἵνα τοῖς Καρχηδονίοις
2 γένηται τοῦ πάθους αὐτάγγελος. ἐν δὲ τῇ Ἰβηρίᾳ ναυμαχίᾳ πρὸς τῇ τοῦ Ἴβηρος ἐκβολῇ ὁ Σκιπίων ἐνίκησεν· ἰσοπαλῶς γὰρ ἀγωνιζομένων τὰ ἱστία τῶν νεῶν ὑπετέμετο, ὅπως ἀπογνόντες προθυμότερον ἀγωνίσωνται. καὶ τήν τε χώραν ἐπόρθησε καὶ τείχη συχνὰ ἐχειρώσατο καὶ διὰ τοῦ ἀδελφοῦ Πουπλίου
3 Σκιπίωνος πόλεις τῶν Ἰβήρων προσεκτήσατο. Ἄβελος γάρ τις Ἴβηρ, δοκῶν μὲν τοῖς Καρχηδονίοις πιστός, τὰ τῶν Ῥωμαίων δὲ θεραπεύων, ἀνέπεισε τὸν φρουροῦντα τοὺς τῶν Ἰβήρων ὁμήρους οἴκαδε αὐτοὺς ἀποπέμψαι, ἵν' ἐς εὔνοιαν τάχα ὑπ' αὐτῶν αἱ πόλεις ὑπαχθῶσι· καὶ παραλαβὼν σφᾶς, ἅτε καὶ τῆς ἐπινοίας εἰσηγητὴς γεγονώς, πρὸς τοὺς Σκιπίωνάς τε πρότερον πέμψας καὶ κοινολογησάμενος περὶ ὧν ἠξίου, ἔπειτα νυκτὸς ὑπεκκομίζων αὐτοὺς ἑάλω δῆθεν. καὶ οὕτως ἐκείνων τε ἐγκρατεῖς ἐγένοντο οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰς πατρίδας αὐτῶν ἀνακομισθέντων οἴκαδε κατεκτήσαντο.

---

4 *Ῥώμῃ* BA^c, *πόλει* C 5 *ἀπεκόπη* BC^c, *ἀνεκοπη* A 9 *ἐπόρθησε* BC^c, *ἐπόρ^{ε}θησαν* A *τείχη* BC^c, *τὰ τειχη* A 10 *Ἄβελος*] *Ἀβιλυξ* Pol. 3, 98, 2. 96, 6, *Habelux* Liv. 22, 22, 6 (*exsollicitatelux* pro *exsolvit Habelux* P) et 20 (*Habelux* P1) 14 *τε* CA, *τὸ* B^c 15 *ἔπειτα* CA, *εἶτα* B^c 16 *ἐγένοντο* BC^c, *ἐγίνοντο* A.

RELIQUIAE LIBRI XV.

Οἱ γὰρ Ἰάπυγες καὶ Ἄπουλοι περὶ τὸν Ἰόνιον κόλπον οἰκοῦσιν. Ἀπούλων δὲ ἔθνη κατὰ τὸν Δίωνα Πευκέτιοι Πεδίκουλοι καὶ Δαύνιοι καὶ Ταραντῖνοι. καὶ Κάνναι Διομήδους πεδίον ἔστι περὶ τὴν Ἀπουλίαν τῶν Δαυνίων. ἡ δὲ Μεσσαπία καὶ Ἰαπυγία ὕστερον 2, 3

Fr. 2, 3 collato Zonara huc transferendum esse vidit H. Haupt. *Herm.* 14, 435. locum ex *Chil.* attulit Reim. — Ceterum hoc fr. secundum editionis huius rationem infra iuxta Zon. ponendum erat, quod ne facerem chartae angustiis prohibitus sum. — Idem Tzetzes ad v. 852: *ἡ γὰρ* [*δὲ* B] *Μεσσαπία* [*μεσαπυγία* AB] *ὕστερον Σαλεντία εἶτα Καλαβρία* [*καλαυρία* B] *ἐκλήθη, καθά φησιν ὁ ἱστορικὸς Δίων ὁ τὰς Ῥωμαίων πράξεις συγγράψας. κεῖται δὲ ἡ Καλαβρία περὶ τὸν Ἰόνιον κόλπον καὶ τὸν Ἀδρίαν.* — cf. quoque Tzetz. ad v. 592.

2 *Πευκέτιοι* A, *πευκέντιοι* B *Πεδίκουλοι* A, *πονδικοῦλοι* B. — *Ποίδικλοι* Strab. 6, 3, 1 et 7, p. 277. 282, *Πόδικλοι* codd. App. *b. c.* 1, 52, *Pediculi* Iust. 12, 2, 12, Plin. *n. h.* 3, 102 *καὶ* om. B 3 *καὶ* (ante *Ταραντῖνοι*) om. B Inter *Ταραντῖνοι* et *καὶ* interpunxi, cf. *Chil.* 1, 862, inter *Κάνναι* et *Διομήδους* priores 4 *Μεσσαπία* Val., *μεσσαπυγία* AB *Ἰαπυγία* A, *ἡ ἀπυγία* B *ὕστερον* post *ἐκλήθη* B.

[Zonaras 9, 1, 4. 5 (2, 196, 11 sqq. B. = 2, 250, 26 sqq. D.)]

Ἐν μὲν οὖν τούτοις εὐτύχουν, συμφορᾷ δ' αὖ περιέπεσον ἧς οὔτε 4 a. u. 538 (216)
πρόσθεν οὔθ' ὕστερον δεινοτέρᾳ οὐδεμιᾷ. προηγήσατο δὲ ταύτης καί τινα τέρατα καὶ τὰ τῆς Σιβύλλης λόγια, ἥτις πρὸ τοσούτων ἐτῶν τὴν συμφορὰν αὐτοῖς ἐμαντεύσατο. θαυμαστὸν δὲ καὶ τὸ τοῦ Μάρκου προμάντευμα· χρησμολόγος γάρ τις καὶ οὗτος γενόμενος ἐν τῷ Διομηδείῳ πεδίῳ πταίσειν αὐτούς, ἅτε καὶ Τρῶας τὸ ἀρχαῖον ὄντας, ἐφοίβασε. τοῦτο δ' 5
ἐν Ἀπουλίᾳ τῇ Δαυνίων ἐστί, καὶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς τοῦ Διομήδους

αἱ Κάνναι πεδιάδες δέ εἰσι τῆς Ἀργυρίππας, | οὗ Διομήδης ἔκτισε τὴν cf. fr. 2, 3

1 *συμφορᾷ δ' αὖ περιέπεσον* BC[c], *σφοδρᾶ δ' αὖ περιέπεσον συμφορᾶ* A 3 *ἐτῶν* BC[c], *χρόνων* A 4 *αὐτοῖς* BC[c], *αὐτῆς* A *Μάρκου*] *Μαρκίου* Pinder., et ita haud dubie Dio, cf. Liv. 25, 12 8[a] *Διομήδους* BC[c], *διομήδου* A.

Σαλεντία, εἶτα Καλαβρία ἐκλήθη. ἡ δὲ Ἀργύριππα πόλις τοῦ Διομήδους μετεκλήθη Ἀπούλοις Ἄρποι. Tzetz. ad Lycophr. v. 603.

22 [23 B] *ὅτι περὶ μαντικῆς καὶ ἀστρονομίας φησὶν ὁ Δίων "ἐγὼ μέντοι οὔτε περὶ τούτων οὔτε περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκ μαντικῆς προλεγομένων τισὶ συμβαλεῖν ἔχω· τί γάρ που καὶ βούλεται ⟨τὸ⟩ προσημαίνειν, εἴ γε πάντως τέ τι ἔσται καὶ μηδεμία ἂν αὐτοῦ ἀποτροπὴ μήτ' ἀνθρωπίνῃ περιτεχνήσει μήτ' αὖ θείᾳ προνοίᾳ γένοιτο; ταῦτα μὲν οὖν ὅπῃ ποτὲ ἑκάστῳ δοκεῖ νομιζέσθω."* M. 158 (p. 195).

23 [24 B] *ὅτι ἦρχον Παῦλος καὶ Τερέντιος ἄνδρες οὐχ ὁμοιότροποι, ἀλλ' ἐξ ἴσου τῷ διαφόρῳ τοῦ γένους καὶ τὰ ἤθη διαλλάττοντες. ὁ μὲν ⟨γὰρ⟩ εὐπατρίδης τε ἦν καὶ παιδείᾳ ἐκεκόσμητο, τό τε ἀσφαλὲς πρὸ τοῦ προπετοῦς προετίμα, καί πῃ καὶ ἐκ τῆς αἰτίας, ἣν ἐπὶ*

1 *ἐκλήθη* om. A 2 *Ἀπούλοις Ἄρποι* Cluver., om. A., *ἄπουλις ἅρπους* B 4 *τῶν ἐκ* cod. ut coni. Bk., *ἐκ* Mai. *προλεγομένων*] *προ* evanuit 5 ⟨*τὸ*⟩ coll. 50, 21, 2 inserui e coni. Bk., qui itidem *ὁ προσημαίνων* proposuit 6 *καὶ* cod. ut coni. Bk., om. Mai. 11 ⟨*γὰρ*⟩ ins. v. Herw.

[Zonaras 9, 1, 5. 6 (2, 196, 18 sqq. B. = 2, 251, 6 sqq. D.)]

κατοικήσεως, ἣν ἐκεῖ ἀλητεύσας ἐποιήσατο, ἔσχηκεν. ἐν γὰρ τῷ πεδίῳ ἐκείνῳ καὶ αἱ Κάνναι, ἔνθα τότε ἐδυστύχησαν, παρά τε τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ καὶ περὶ τὰς τοῦ Αὐ-
cf. fr. 57, 22 φιδίου ἐκβολάς εἰσιν. ἡ δὲ Σίβυλλα φυλάττεσθαι μὲν τὸ χωρίον παρῄνεσεν, οὐ μέντοι καὶ πλεῖόν τι γενήσεσθαι ἔφη οὐδ' εἰ διὰ πάσης αὐτὸ ποιήσαιντο φυλακῆς.

πόλιν Ἀργύριππαν, | τουτέστιν Ἄργος Ἵππειον τῇ γλώσσῃ τῶν Ἑλλήνων. | αἱ πεδιάδες αὗται δὲ τυγχάνουσι Δαυνίων | τῶν Ἰαπύγων ὕστερον, ἔπειτα Σαλαντίων, | τὰ νῦν δὲ πᾶσι Καλαυρῶν τὴν κλῆσιν λεγομένων. Tzetz. *Chil.* 1, 759—764.

6 τοιαῦτα μὲν οὖν ἦσαν τὰ χρησμῳδήματα, τὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις
fr. 57, 23 συμβάντα οὕτως ἐγένετο. ἦρχον μὲν Παῦλος Αἰμίλιος καὶ Τερέντιος Οὐάρρων, ἄνδρες οὐχ ὁμοιότροποι· ὁ μὲν γὰρ εὐπατρίδης ἦν καὶ παιδείᾳ

4[a] *αἱ Κάνναι*] Latini Graecique scriptores *Cannae Κάνναι*, solus Polybius *Κάννα* (*Κάνναι* tantum 15, 7, 3 et 11, 8) 6[a] *περὶ* c(?), *παρὰ* BCA *Αὐφιδίου*] an *Αὐφίδου* scripserit Dio dubium. *Aufidus* Latine (*Ofanto* hodie), sed *Aufidius* Liv. 22, 44, 2 cod. P., § 3 *Aufidum* ex *Aufidium* P[1] et *Αὐφίδιος* Plut. *Fab. Max.* 15, unde conicias exemplaria quaedam Liviana *Aufidius* praebuisse, *Αὔφιδος* Pol. 3, 110; 4, 1, Strab. 6, 3, 9 p. 283 (AB corr.; *ἀφίδιος* C), *Αὐφίδιος* Ptol. 3, 1, 15 6[b] sequuntur apud Tzetz. hi duo versus: *τῶν Καλαυρῶν μεσόριον αὖτε καὶ Λογγιβάρδων | οὗπερ ὁ μέγας πόλεμος ἐκείνοις ἀνερράγη.* sequentia vide p. 209 adn. 12 *Οὐάρρων* C[c], *Οὐάρων* BA.

τῇ προτέρᾳ ἀρχῇ εἰλήφει, κεκολουσμένος οὐκ ἐθρασύνετο, ἀλλ'
ὅπως μὴ καὶ αὖθίς τι δεινὸν πάθοι μᾶλλον ἢ ὅπως ἀποτολμήσας
τι κατορθώσῃ . . . Τερέντιος δὲ ἔν τε τῷ ὁμίλῳ ἐτέθραπτο καὶ ἐν 24 [25 B]
θρασύτητι βαναυσικῇ ἤσκητο, καὶ διὰ ταῦτ' ἔς τε τἆλλ' ἐξεφρόνει
καὶ τὸ κράτος ἑαυτῷ τοῦ πολέμου προυπισχνεῖτο, τοῖς τε εὐπα-
τρίδαις πολὺς ἐνέκειτο, καὶ τὴν ἡγεμονίαν μόνος πρὸς τὴν τοῦ
συνάρχοντος ἐπιείκειαν ἔχειν ἡγεῖτο. M. 159 (p. 196).

ὅτι τὸ τοῦ Τερεντίου ἀπερίσκεπτον καὶ τὸ τοῦ Παύλου ἐπι- 25 [26 B]
εικές, βουλομένου μὲν ἀεὶ τὰ προσήκοντα, συγχωροῦντος δὲ τὰ
πολλὰ τῷ συνάρχοντι (δεινὴ γάρ ἐστιν ἐλαττωθῆναι θράσους πρᾳ-
ότης), ἥττησεν αὐτούς. M. 160 (ib.).

---

1 *κεκολουσμένος*] *κεκολουμένος* v. Herw. recte fortasse, at aor. pass. *ἐκολούσθην* Dioni est non *ἐκολούθην* ut Thucydidi 7, 66, 3 2 *πάθοι* Mai., *πάθει* cod. 3 *κατορθώσῃ* . . .] lacunam statuit Bk., explet dubitanter *προεωρᾶτο*, quod minus placet, *κατορθώσῃ* ⟨*ἐσκόπει*⟩ v. Herw. (litt.), cf. fr. 57, 55, Thuc. 3, 22, 8; 6, 96, 3; 7, 17, 4 5 *προυπισχνεῖτο* v. Herw., *προσυπισχνεῖτο* cod. 8 *ἀπερίσκεπτον* cod. ut coni. St., *ἀπερίσκελον* Mai.

[Zonaras 9, 1, 6—8 (2, 197, 4 sqq. B. = 2, 251, 17 sqq. D.)]

κεκόσμητο καὶ τὸ ἀσφαλὲς προετίμα τοῦ προπετοῦς, Τερέντιος δὲ ἐν τῷ fr. 57, 24
ὁμίλῳ ἐτέθραπτο καὶ ἐν βαναυσικῇ θρασύτητι ἤσκητο καὶ τἆλλα τε
ἐξεφρόνει καὶ τὴν ἡγεμονίαν μόνος ἔχειν ἡγεῖτο διὰ τὴν τοῦ συνάρχοντος
ἐπιείκειαν. ἦλθον οὖν ἄμφω εἰς τὸ στρατόπεδον εὐκαιρότατα· οὔτε γὰρ 7
τροφὴ ἔτι ἦν τῷ Ἀννίβᾳ, καὶ τὰ τῶν Ἰβήρων κεκίνητο, τά τε τῶν συμ-
μάχων αὐτοῦ ἠλλοτριοῦτο· καὶ εἴ γε καὶ τὸ βραχύτατον ἐπεσχήκεσαν,
ἀπόνως ἐκράτησαν ἄν. νῦν δέ γε τοῦ Τερεντίου τὸ ἀπερίοπτον καὶ τὸ fr. 57, 25
τοῦ Παύλου ἐπιεικὲς ἥττησεν αὐτούς. ὁ γὰρ Ἀννίβας ἐπεχείρησε μὲν
καὶ παραχρῆμα πρὸς μάχην αὐτοὺς ὑπαγαγέσθαι, καὶ σὺν ὀλίγοις προσ-
πελάσας αὐτῶν τῷ ἐρύματι, ἐπεὶ ἐκδρομὴ ἐγένετο, ἑκὼν ὑπεχώρησεν,
ὅπως δεδιέναι νομισθεὶς ἐπισπάσαιτο μᾶλλον αὐτοὺς εἰς παράταξιν· τοῦ 8
δὲ Παύλου τοῖς οἰκείοις στρατιώταις ἐπισχόντος τὴν δίωξιν ὁ Ἀννίβας
προσεποιήσατο φοβεῖσθαι, καὶ τῆς νυκτὸς ἀνασκευασάμενος ὡς ἀπιὼν
σκεύη τε συχνὰ κατέλιπεν ἐν τῷ χαρακώματι καὶ τὰ λοιπὰ ἀμελέστερον
κομίζεσθαι ἐνετείλατο, ἵνα τῶν Ῥωμαίων ἐφ' ἁρπαγὴν αὐτῶν τραπομένων

---

2 *τἆλλα* BA^c, *τὰ ἄλλα* C 3 *μόνος* BA^c, *μόνος τε* C 4—7 Inter fr. 57, 24 et 25 plura quam haec Dio vix habuit 6 *ἠλλοτριοῦτο*] *ἠλλοτρίωτο* Naber. quo opus non est *ἐπεσχήκεσαν* BC^c, *ἐπεσχήκασιν* A, *ὑπέστησαν* Naber. infeliciter, sed ut vitium ed. Dind. (*ὑπεσχήκεσαν*) tolleret 9 *προσπελάσας* A^c, *προσελάσας* BC 12 *ὁ Ἀννίβας* om. C 14 *συχνὰ* CA^c, *χρυσᾶ* B.

26 [27 B] *ὅτι ἐν τῇ συμπλοκῇ τοῦ πολέμου οὐδ᾽ οἱ πάνυ θαρσοῦντες ἐλαφροτέραν τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου πρὸς τὸ ἄδηλον αὐτῆς εἶχον, ἀλλὰ καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἡγοῦντο νικήσειν, τόσῳ μᾶλλον ἐδέδισαν μή*

1 *πολέμου* eclogarii est, significat *μάχης* ex usu Byzantino. pugna Cannensis intellegenda videtur 2 *ἐλαφροτέραν*] corruptum? Kuiper. (litt.) 3 *ἐδέδισαν* edidi (et 37, 44. 3 et 41, 8, 2), *ἐδεδίεσαν* cod. Sequiorum formam damnavit iam Sturz.

[Zonaras 9, 1, 8—14 (2, 197, 20 sqq. B. = 2, 252, 5 sqq. D.)]

ἐπίθηται σφίσι. καὶ εἰς ἔργον ἂν τὸ βούλευμα ἤγαγεν, εἰ μὴ ὁ Παῦλος
καὶ ἄκοντας κατεσχήκει τοὺς στρατιώτας καὶ τὸν Τερέντιον.
9 ὁ οὖν Ἀννίβας καὶ τούτου διαμαρτὼν νυκτὸς πρὸς τὰς Κάννας
ἀφίκετο. καὶ γνοὺς τὸ χωρίον καὶ πρὸς ἐνέδρας καὶ πρὸς παράταξιν
ἐπιτήδειον, ἐστρατοπεδεύσατο. καὶ προήροσε πάντα τὸν τόπον ὑπόψαμ-
μον ὄντα, ἵνα κονιορτὸς ἐν τῇ μάχῃ ἀρθῇ· τὸν γὰρ ἄνεμον, ὃς ἐν θέρει
ἐκεῖσε περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰώθει γίνεσθαι, κατὰ νώτου ἔχειν ἐμη-
10 χανήσατο. οἱ δ᾽ ὕπατοι ἕωθεν κενὸν ἀνδρῶν ἰδόντες αὐτοῦ τὸ χαράκωμα,
πρῶτον μὲν ἐπέσχον, ἐνεδρεύεσθαι δόξαντες, εἶτα μεθ᾽ ἡμέρας πρὸς τὰς
Κάννας ἀφίκοντο. καὶ παρὰ τῷ ποταμῷ ἑκάτερος ἰδίᾳ ηὐλίσατο· οὐκ
ὄντες γὰρ ὁμοήθεις τὴν πρὸς ἀλλήλους συνουσίαν ἐξέκλινον. καὶ ὁ μὲν
Παῦλος ἡσύχαζεν, ὁ δέ γε Τερέντιος ἤθελε συμβαλεῖν· ἀμβλυτέρους δὲ
11 τοὺς στρατιώτας ὁρῶν ἀνεκόπτετο. ὁ δὲ Ἀννίβας καὶ ἄκοντας αὐτοὺς
εἰς μάχην παρακινῶν τῆς τε ὑδρείας εἶργε καὶ ἀποσκεδάννυσθαι σφᾶς
ἐκώλυε καὶ τὰ σώματα τῶν φονευομένων ἄνω πρὸ τῶν ταφρευμάτων
ἐνέβαλλεν, ὅπως σφίσι τὸ ποτὸν δυσχεραίνηται. κἀντεῦθεν καὶ οἱ Ῥω-
12 μαῖοι πρὸς παράταξιν ὥρμησαν. τοῦτο δὲ προγνοὺς ὁ Ἀννίβας λόχους
μὲν ὑπὸ τοὺς ὄχθους ἐκάθισε, τὴν δὲ λοιπὴν στρατιὰν συνέταξε, καί
τινας ψευδαυτομολῆσαι ὅταν συμμίγνῃ ἐκέλευσε, τὰς μὲν ἀσπίδας καὶ τὰ
δόρατα καὶ τὰ μείζω τῶν ξιφῶν ἀπορρίψαντας, τὰ δ᾽ ἐγχειρίδια κρύφα
φέροντας, ἵνα δεξαμένων αὐτοὺς τῶν ἀντικαθεστηκότων ὡς ἀόπλους ἐπί-
θωνται αὐτοῖς ἀπροσδοκήτως.
13 οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι ἰδόντες πρωΐθεν τοὺς περὶ τὸν Ἀννίβαν παρα-
τεταγμένους ὡπλίζοντό τε καὶ παρετάσσοντο. καὶ οἱ σαλπιγκταὶ ἀμφο-
τέρους ἐξώτρυναν, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, καὶ συμπεσόντες πολυτρόπως
ἠγωνίσαντο. καὶ μέχρι τῆς μεσημβρίας οὐδετέροις τὸ κράτος ἀπονενέμητο·
14 ἐπεὶ δὲ τὸ πνεῦμα ἐπῆλθε, καὶ οἱ ψευδαυτόμολοι δεχθέντες ὡς ὅπλων

9 *μεθ᾽ ἡμέρας*] cf. Geopon. 13, 1, 8 12 *ἡσύχαζεν* CA^c, *ἡσύχασεν* B 18 *τοὺς ὄχθους* BA^c, *τῆς ὄχθης* C 23 *περὶ τὸν Ἀννίβαν παρα* om. C (add. in marg. m^2) *τὸν* om. B 24 *παρετάσσοντο* BC^c, *παρετάττοντο* A.

πη καὶ σφαλῶσι· τοῖς μὲν γὰρ ἀγνοοῦσί τι οὐδέν ἐστι φοβερὸν ἐκ τῆς ἀπονοίας ὑπομένειν, τὸ δὲ ἐκ λογισμοῦ θαρσοῦν... M. 161 (p. 196).

2 *ὑπομένειν* Mai., *ὑπομένει* cod. *θαρσοῦν*] *hic desinunt Excerpta Maiana e Dione desumpta.* Post lacunam (de foliorum amissorum numero disputatum est in Prolegomenis) incipiunt Fragmenta ex Historia Imperatoriae aetatis petita, quam qui scripsit Dionem in breve contraxit retractavitque.

[Zonaras 9, 1, 14—16 (2, 199, 5 sqq. B. = 2, 253, 10 sqq. D.)]

γυμνοὶ ὄπισθεν τῶν Ῥωμαίων ἐγένοντο, ἵνα μὴ σφίσιν ἐπιτεθῶσι δῆθεν οἱ Καρχηδόνιοι, τότε καὶ οἱ λόχοι ἑκατέρωθεν ἐπανέστησαν, καὶ ὁ Ἀννίβας κατὰ πρόσωπον σὺν τοῖς ἱππεῦσι προσέμιξε, καὶ οἵ τε πολέμιοι τοὺς Ῥωμαίους πανταχόθεν ἐθορύβουν, καὶ ὁ ἄνεμος ὅ τε κονιορτὸς ἐς τὰς ὄψεις αὐτῶν βιαίως ἐμπίπτων ἐτάραττε καὶ τὸ ἆσθμα γινόμενον συνεχὲς ἐκ τοῦ καμάτου ἀπέφραττεν, ὥστ᾿ ἀπεστερημένοι μὲν τῆς ὄψεως, ἀπεστερημένοι δὲ καὶ φωνῆς, φύρδην καὶ ἐν οὐδενὶ κόσμῳ ἐφθείροντο.
καὶ τοσοῦτον ἔπεσε πλῆθος ὥστε τὸν 15
Ἀννίβαν τῶν μὲν ἐκ τοῦ ὁμίλου μηδὲ πειραθῆναι ἐξευρεῖν ἀριθμόν, περὶ δὲ τῶν ἱππέων καὶ τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἀριθμὸν μὲν μὴ γράψαι τοῖς οἴκοι Καρχηδονίοις, διὰ δὲ τῶν δακτυλίων ἐνδείξασθαι τοῦτον· χοίνιξι γὰρ σφᾶς ἀπομετρήσας ἀπέστειλε. μόνοι γὰρ οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἱππεῖς δακτυλίοις ἐκέχρηντο.

τέλος τοσοῦτο πέπτωκε πλῆθος
ἀνδρῶν Ῥωμαίων,
ὡς τὸν Ἀννίβαν στρατηγὸν πέμψαι
τῇ Σικελίᾳ
τοὺς δακτυλίους στρατηγῶν καὶ τῶν
λοιπῶν ἐνδόξων
μεδίμνοις τε καὶ χοίνιξι πολλοῖς
ἐμμετρηθέντας.

Tzetz. Chil. 1, 771—774.

συχνοὶ δ᾿ οὖν ὅμως καὶ τότε διέφυγον καὶ ὁ Τερέντιος· ὁ γὰρ Παῦλος 16
ἀπέθανεν. ὁ δ᾿ Ἀννίβας οὐκ ἐπεδίωξεν οὐδ᾿ εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείχθη. δυνάμενος γὰρ ἢ παντὶ τῷ στρατεύματι ἢ καὶ μέρει τούτου πρὸς τὴν Ῥώμην παραυτίκα ὁρμῆσαι καὶ ταχέως διαπολεμῆσαι, οὐκ ἐποίησε τοῦτο, καίτοι τοῦ Μαάρβου συναινοῦντος τοῦτο ποιῆσαι. διὸ καὶ αἰτίαν ἔσχεν ὡς νικᾶν μὲν δυνάμενος, χρῆσθαι δὲ ταῖς νίκαις οὐκ ἐπιστάμενος. ἐπεὶ δὲ τότε ἐμέλλησαν, οὐκέτι οὐδ᾿ αὖθις ἠπείχθησαν. διὸ καὶ ὁ Ἀννίβας ὡς ἁμαρτὼν μετεμέλετο, συνεχῶς ἀναβοῶν "ὦ Κάνναι Κάνναι."

4 *τοὺς Ῥωμαίους πανταχόθεν* BA[c], *πανταχόθεν τοὺς Ῥωμαίους* C 8[b] locum Tzetz. attulit Reim. (cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 437); ceterum absurdum *τῇ Σικελίᾳ* Tzetz. ipsi debetur cf. vs. 702. 792. 797. — Quae praecedunt habes p. 209 adn., versus sequentes p. 224 12[a] *μὲν* C[c], om. BA 19 *ἠπείχθη* BC[c], *ἀπήχθη* A 22 *Μαάρβου*] *Maharbal* Latine, *Μαάρβαλ* App. *Hann.* 10. 11. 20. 21, *Μαάρβας* Pol. 3, 84, 14; 85, 2; 86, 4 et 5 *ἔσχεν* BC[c], *ἔσχηκεν* A 24 *ὁ* om. C 25 *ὦ Κάνναι Κάνναι*] cf. 9, 6, 4.

28 [29 B] ὅτι ὁ Σκιπίων πυθόμενός τινας παρασκευάζεσθαι τῶν Ῥω-
μαίων τήν τε Ῥώμην ἐγκαταλιπεῖν καὶ τὴν Ἰταλίαν ὅλην ὡς τῶν
Καρχηδονίων ἐσομένην, ἐπέσχεν αὐτοὺς ξιφήρης ἐς τὴν κατάλυσιν
ἐν ᾗ ἐκοινολογοῦντο ἐξαίφνης ἐσπηδήσας, καὶ αὐτός τε ὀμόσας
πάντα τὰ προσήκοντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ πράξειν, καὶ ἐκείνους
ὁρκώσας ὡς παραχρῆμα ἀπολουμένους, ἂν μὴ τὰ πιστὰ αὐτῷ παρά-
29 [30 B] σχωνται. καὶ οἱ μὲν ἐκ τούτου συμφρονήσαντες πρὸς τὸν ὕπατον
ἔγραψαν ὅτι σώζοιντο· ἐκεῖνος δὲ ἐς μὲν τὴν Ῥώμην οὔτ' ἔγραψε
παραχρῆμα οὔτ' ἄγγελον ἀπέστειλεν, ἐς δὲ τὸ Κανύσιον ἐλθὼν τά
τε ἐνταῦθα κατεστήσατο, καὶ τοῖς πλησιοχώροις φρουρὰς ὡς ἐκ
τῶν παρόντων ἔπεμψε, προσβάλλοντάς τε τῇ πόλει ἱππέας ἀπε-
κρούσατο. τό τε σύνολον οὔτ' ἀθυμήσας οὔτε καταπτήξας, ἀλλ'
ἀπ' ὀρθῆς τῆς διανοίας, ὥσπερ μηδενός σφισι δεινοῦ συμβεβηκό-
τος, πάντα τὰ πρόσφορα τοῖς παροῦσι καὶ ἐβούλευσε καὶ ἔπραξεν.
V. 33 (p. 598).

Fr. 57, 27 [28 B] Planudeum (= Suid. *s. v.* Ἀννίβας) eiectum.
4 ἐξαίφνης Val., ἐξαίφθης cod. 6 παράσχωνται Val., παράσχονται cod.

[Zonaras 9, 2, 1. 2 (2, 200, 5 sqq. B. = 2, 254, 7 sqq. D.)]

2. Οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι παρὰ βραχὺ κινδυνεύσαντες ἀπολέσθαι ἀντεπ-
εκράτησαν διὰ τοῦ Σκιπίωνος· ὃς υἱὸς μὲν ἦν τοῦ Πουπλίου τοῦ ἐν τῇ
Ἰβηρίᾳ, καὶ τὸν πατέρα ὅτε ἐτρώθη περιέσωσε, τότε δὲ στρατευόμενος
fr. 57, 29 εἰς τὸ Κανύσιον ἔφυγε, καὶ ὕστερον εὐδοκίμησε. παρ' ἑκόντων γὰρ τῶν
συμφυγόντων εἰς τὸ Κανύσιον τὴν ἡγεμονίαν λαβὼν τά τε ἐκεῖ κατε-
στήσατο καὶ τοῖς πλησιοχώροις φρουρὰς ἔπεμψε καὶ πάντα καλῶς ἐβού-
λευσέ τε καὶ ἔπραξεν.

2 Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ τὴν ἧτταν μὲν ἤκουσαν, οὐ μὴν καὶ ἐπί-
στευον. πιστεύσαντες δ' ἐπένθουν καὶ συνιόντες εἰς τὸ συνέδριον μή τι

8—p. 225, 1 Cum his conferendi versus Tzetzae, *Chil.* 1, 775—785 (vide H. Haupt. *Herm.* 14, 437):

(*τέλος τοσοῦτο πέπτωκε πλῆθος ἀνδρῶν Ῥωμαίων*
ὡς κ. τ. λ. (vide supra p. 223)
τὰς εὐγενεῖς καὶ πρώτας δὲ γυναῖκας τῶν Ῥωμαίων
ὀδυρομένας προσδραμεῖν ναοῖς τοῖς ἐν τῇ Ῥώμῃ
καὶ ταῖς θριξὶν ταῖς ἑαυτῶν καθαίρειν ἕδη τούτων,
ὕστερον καὶ μιγῆναι δὲ καὶ δούλοις καὶ βαρβάροις
λειψανδρησάσης παντελῶς τῆς Ῥωμαΐδος χώρας,
ὅπως μὴ πρόρριζον αὐτῶν ἐκθαμνισθῇ τὸ γένος.
τότε δ' ἡ Ῥώμη παντελῶς πάντων ἀνῃρημένων

[Zonaras 9, 2, 2—5 (2, 200, 15 sqq. B. = 2, 254, 18 sqq. D.)]

πράσσοντες ἀπηλλάσσοντο. ὀψὲ δ' οὖν ὁ Φάβιος γνώμην ἔδωκε κατασκόπους
πέμψαι τοὺς ἀγγελοῦντας τὸ γεγονὸς καὶ τί ὁ Ἀννίβας πράττει, αὐτοὺς δὲ
μὴ κλαίειν, σιγῇ δὲ βαδίζειν, ἵν' ἐν καιρῷ τὰ προσήκοντα γίνοιτο, δύναμίν
τε συλλέξαι ὅσην ἂν δύναιντο καὶ τοὺς περιοίκους ἐπικαλέσασθαι. μετὰ 3
δὲ ταῦτα ὡς τὸν Ἀννίβαν ἐν τῇ Ἀπουλίᾳ ὄντα ἔμαθον, καὶ γράμματα
παρὰ τοῦ Τερεντίου ἐδέξαντο ὅτι περιείη καὶ ὅσα πράττοι, μικρὸν ἀν-
εθάρσησαν. καὶ δικτάτωρ μὲν Μάρκος Ἰούνιος, ἵππαρχος δὲ Τιβέριος
Σεμπρώνιος Γράκχος ἐλέχθησαν. καὶ παραχρῆμα τῶν τε πολιτῶν οὐ
τοὺς ἡβῶντας μόνον, ἀλλὰ καὶ παρηβηκότας ἤδη κατέλεξαν, καὶ δεσμώ-
τας ἐπ' ἀδείᾳ καὶ δούλους ἐπ' ἐλευθερίᾳ λῃστάς τέ τινας προσελάβοντο,
καὶ τοὺς συμμάχους προσπαρεκάλουν, ἀναμιμνήσκοντες εἴ τί που εὐηργέ-
τηντο καὶ προσυπισχνούμενοι δώσειν τοῖς μὲν σῖτον, τοῖς δὲ ἀργύρια, ὅπερ
οὔπω πρόσθεν ἐποίησαν· καὶ ἐς τὴν Ἑλλάδα πεπόμφασιν ἢ πείσοντές
τινας συμμαχῆσαι αὐτοῖς ἢ μισθωσόμενοι.

Ἀννίβας δὲ συνεστηκέναι τοὺς Ῥωμαίους καὶ παρασκευάζεσθαι μα- 4
θὼν ἐν ταῖς Κάνναις διέτριβε, τὴν ἐξ ἐπιδρομῆς ἅλωσιν ἀπεγνωκώς· καὶ
τῶν αἰχμαλώτων τὸ μὲν συμμαχικὸν ἄνευ λύτρων ἀφῆκεν, ὡς καὶ πρό-
τερον, τοὺς δὲ Ῥωμαίους ἐτήρει, ἀποδόσθαι ἐλπίζων αὐτούς, ἵν' ἑαυτὸν
εὐπορώτερον ἐντεῦθεν ποιήσῃ, τοὺς δὲ Ῥωμαίους ἀπορωτέρους. ἐπεὶ δὲ
μηδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀφίκετο τοὺς αἰχμαλώτους ζητῶν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς
πέμψαι τινὰς οἴκαδε ἐπὶ λύτρα, προομόσαντας ἐπανήξειν. ὡς δὲ οὐδ' 5
οὕτω λύσασθαι σφᾶς ἠθέλησαν, τοὺς μὲν λόγου τινὸς ἀξίους ἐς τὴν Καρ-
χηδόνα ἀπέστειλε, τῶν δ' ἄλλων τοὺς μὲν αἰκισάμενος ἀπέκτεινε, τοὺς
δὲ μονομαχῆσαι ἠνάγκασε, τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς ἀλλήλοις συμ-
βαλών. οἱ δὲ πεμφθέντες ἐπὶ τὰ λύτρα, ἐπανελθόντες ἵν' εὐορκήσωσι,
φυγόντες δὲ μετὰ τοῦτο, ἄτιμοι ὑπὸ τῶν τιμητῶν ἐγένοντο, καὶ ἑαυτοὺς
κατεχρήσαντο.

ἄκλειστος ἵστατο πολλοῖς ἡμεροδρόμοις κύκλοις.
οἱ γέροντες δ' ἑζόμενοι τοῖς ταύτης προπυλαίοις
τὴν συμφορὰν ὠδύροντο τὴν ὑπερπαθεστάτην,
τοὺς παριόντας ἤροντο, μή πού τις ζῶν ἐλείφθη.

quorum tamen tres primi et postremi tres quatenus Dionis narrationem referant difficile dictu (aliter Liv. 22, 55, Plut. *Fab. Max.* 18, ad vs. 775—777 cf. App. *Hann.* 27), cum versus intermedios Tzetzae ipsi deberi nemo non videt. — Quae sequuntur vide ad Zon. 9, 6, 3, p. 236, quae praecedunt p. 223.

1 *πράσσοντες* A^c, *πράττοντες* BC *ἀπηλλάσσοντο* CA^c, *ἀπηλλάττοντο* B *δ' οὖν* BC^c, *γοῦν* A 5 *ὄντα* CA, *εἶναι* B^c 12 *προσυπισχνούμενοι* BC^c, *προϋπισχνούμενοι* A 24 *συμβαλὼν* BC^c, *ἐμβαλὼν* A 25 *ἐπανελθόντες* CA^c, *ἐνανιόντες* B 26 *δὲ* om. C (add. inter lin. m²).

[Zonaras 9, 2, 6—10 (2, 202, 1 sqq. B. = 2, 255, 26 sqq. D.)]

6 Μάγωνα δὲ τὸν ἀδελφὸν ὁ Ἀννίβας ἀγγελοῦντα τοῖς Καρχηδονίοις
ἔπεμψε τὰ γενόμενα, καὶ χρήματα παρ᾽ αὐτῶν καὶ δυνάμεις αἰτήσοντα.
καὶ ὁ μὲν ἀπελθὼν τούς τε δακτυλίους ἠρίθμησε καὶ ἐπὶ μεῖζον ἐξῆρε
δὴ τὸ κατόρθωμα· καὶ ἐψηφίσθη πάντα ὅσα ᾐτήσατο, τῷ γὰρ Ἄννωνι
τἀναντία λέγοντι καὶ καταλύσασθαι τὸν πόλεμον ἕως καθυπέρτεροι δο-
κοῦσι συμβουλεύοντι οὐκ ἐπείσθησαν, οὐ μέντοι τὰ ψηφισθέντα καὶ εἰς
7 ἔργον ἤγαγον, ἀλλ᾽ ἐμέλλησαν. Ἀννίβας δ᾽ ἐν τούτῳ ἐς τὴν Καμπανίαν
προυχώρησε, καὶ πόλισμά τι εἷλε Σαυνιτικόν, καὶ ἐπὶ Νέαν ὥρμησε πό-
λιν, προπέμψας μετὰ τῆς λείας ὀλίγους τινάς. πρὸς οὓς ὡς μόνους ὄν-
τας τῶν τῆς πόλεως ἐκδραμόντων ἐπεφάνη αὐτὸς ἀπροσδόκητος καὶ
συχνοὺς ἀπέκτεινε, τὴν δὲ πόλιν οὐχ εἷλεν, οὔτ᾽ ἐπὶ πολὺ ταύτῃ προσ-
ήδρευσεν. οἱ γὰρ τὴν Καπύην οἰκοῦντες Καμπανοὶ οἱ μὲν τῇ Ῥωμαίων
8 φιλίᾳ ἐνέμειναν, οἱ δὲ πρὸς τὸν Ἀννίβαν ἀπέκλιναν. ἐπεὶ δ᾽ ἐν ταῖς
Κάνναις εὐτύχησε, καί τινες ἄνδρες αὐτῶν ἁλόντες ἀφείθησαν, τὸ μὲν
πλῆθος ὥρμησε μεταστῆναι πρὸς τὸν Ἀννίβαν, οἱ δὲ δυνατοὶ χρόνον μέν
τινα ἐπέσχον, εἶτ᾽ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν συνηγμένους ἐν τῷ
βουλευτηρίῳ πάντας ἂν κατεχρήσατο, εἰ μή τις ἐκ τοῦ πλήθους τὸ μέ-
γεθος συνιδὼν τοῦ κακοῦ κατηγόρησε μὲν τῶν βουλευτῶν ὡς πάντως
φθαρῆναι ἀξίων, ἔφη δὲ πρότερον ἄλλους ἀντ᾽ ἐκείνων ἀνθελέσθαι προσ-
ήκειν· τὴν γὰρ πόλιν μὴ δύνασθαι μὴ προβουλευόντων τινῶν σώζεσθαι.
9 πεισθέντων δὲ τῶν ἐν τῇ Καπύῃ ἐκβάλλων ἕνα ἕκαστον ἐκ τοῦ συνε-
δρίου ἠρώτα τὸ πλῆθος ὅντινα αὐτοῦ ἀνθαιρεῖται· καὶ οὕτω, μὴ δυνη-
θέντων αὐτῶν ἑτέρους δι᾽ ὀλίγου ἀνθελέσθαι, πάντας ἐκείνους ὡς ἀναγ-
καίους ἀφῆκε. καὶ καταλλαγέντες ἀλλήλοις ἐσπείσαντο τῷ Ἀννίβᾳ. καὶ
ὃς διὰ ταχέων ἀπαναστὰς ἐκ τῆς Νεαπόλεως ἦλθεν εἰς τὴν Καπύην,
καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς ἄλλα τε πολλὰ εἶπεν ἐπαγωγὰ καὶ τὴν ἡγεμονίαν
σφίσι τῆς Ἰταλίας δώσειν ὑπέσχετο, ἵν᾽ ἐν ἐλπίσι γενόμενοι ὡς καὶ ἑαυ-
τοῖς πονήσοντες προθυμότερον ἀγωνίσωνται.
10 Μεταστάσης δὲ τῆς Καπύης καὶ ἡ ἄλλη Καμπανία κεκίνητο· καὶ
οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἀπόστασιν αὐτῆς μαθόντες ἤχθοντο. ὅ γε μὴν Ἀννίβας
ἐπὶ Νουκερίνους ἐστράτευσεν. οἱ δὲ πολιορκούμενοι τὴν ἄχρηστον σφῶν
ἡλικίαν ἀπορίᾳ τροφῶν ἐξεώσαντο· οὓς ὁ Ἀννίβας οὐ προσήκατο, ἀλλὰ
καὶ εἰς τὴν πόλιν ἀπιοῦσι μόνον ἀσφάλειαν ἔδωκε. διὸ καὶ οἱ λοιποὶ

---

8 *Νέαν — πόλιν*] cf. ad 48, 48, 6 10 *ἐπεφάνη* BC[c], *ἐφάνη* A 12 *Καμπανοὶ*] cf. ad fr. 36, 15 14 *ἀφείθησαν* BA[c], *ἀφέθησαν* C 17 *κατεχρήσατο* BC[c], *κατεχρήσαντο* A 22 *αὐτοῦ*] *ἀντ᾽ αὐτοῦ*? Dio certe *ἀνθαιρεῖσθαί τινα ἀντί τινος* 25 *ἀπαναστὰς* CA[c], *ἐπαναστὰς* B *Νεαπόλεως*] an *Νέας πόλεως*? cf. ad 48, 48, 6.

ὅτι τοὺς Νουκερίνους καθ' ὁμολογίαν ὥστε μεθ' ἑνὸς ἱματίου 30 [31 B]
ἕκαστον ἐκ τῆς πόλεως ἐκχωρῆσαι λαβὼν Ἀννίβας, ἐπειδὴ ἐγκρατὴς
αὐτῶν ἐγένετο, τοὺς μὲν βουλευτὰς ἐς βαλανεῖα κατακλείσας ἀπέ-
πνιξεν, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀπελθεῖν δῆθεν ὅποι βούλοιντο δοὺς πολ-
λοὺς καὶ ἐκείνων ἐν τῇ ὁδῷ ἐφόνευσεν. οὐ μέντοι αὐτῷ ἐλυσιτέ-
λησε· | φοβηθέντες γὰρ καὶ οἱ λοιποὶ μὴ τὰ ὅμοια πάθωσιν, οὐ f. 170 v
συνέβαινον αὐτῷ, καὶ ἀντεῖχον ἐφ' ὅσον ἐξήρκουν. V. 34 (p. 598).

ὅτι ὁ Μάρκελλος καὶ ἀνδρείᾳ καὶ σωφροσύνῃ τῇ τε δικαιο- 31 [32 B]
σύνῃ πολλῇ ἐχρήσατο, παρὰ δὲ δὴ τῶν ἀρχομένων οὐ πάντα ἀκρι-
βῶς οὐδὲ χαλεπῶς ἀπῄτει, οὐδὲ ἐπιμέλειαν ὅπως καὶ ἐκεῖνοι τὰ
δέοντα πράττωσιν ἐποιεῖτο, τοῖς τε ἁμαρτάνουσί τι αὐτῶν συγ-
γνώμην κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἔνεμε, καὶ οὐκ ὠργίζετο ἔτι εἰ μὴ
ὅμοιοι αὐτῷ εἶεν. V. 35 (p. 601).

ὅτι ἐν τῇ Νώλῃ πολλῶν τοὺς ἁλόντας τε ἐν ταῖς Κάνναις καὶ 32 [33 B]
ἀφεθέντας ὑπὸ τοῦ Ἀννίβου διὰ φόβου τε ἐχόντων ὡς καὶ τὰ ἐκεί-
νου φρονοῦντας καὶ θανατῶσαι βουλομένων, ἀντέστη. καὶ μετὰ
τοῦτο τὴν ὑποψίαν ἣν ἐς αὐτοὺς εἶχεν ἀποκρυψάμενος, οὕτω σφᾶς
μετεχειρίσατο ὥστε τά τε ἑαυτοῦ ἀνθελέσθαι καὶ χρησιμωτάτους
καὶ τῇ πατρίδι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις γενέσθαι. V. 36 (ib.).

---

2 Ἀννίβας Val., ἀννίβαλ cod. cf. ad fr. 57, 4 3 *κατακλείσας* scripsi, cf. Zon., *ἀποκλείσας* cod. 4 *ὅποι* Val., *ὅπη* cod. 8 *σωφροσύνῃ*] *σωφροσύνη* ⟨*διέπρεπε*⟩? sed eclogarii haec sunt 10 *οὐδὲ ἐπιμέλειαν* reduxi e cod., *ἀλλ' ἐπιμέλειαν* ⟨*μὲν*⟩ Bk. sec. versionem Val. *τὰ*] ⟨*ἀεὶ*⟩ *τὰ* Polak. 11 *τε* scripsi, *δὲ* cod. 12 *ἔτι*] an *τι*?, *σφίσιν*? Polak., *τι* int. *εἰ* et *μὴ* Kuiper. (litt.) 15 *Ἀννίβου* Reim., *ἀννίβαλ* cod. cf. ad fr. 57, 4 *φόβου* Reim., *φόβον* cod. 16 *φρονοῦντας* Rk., *φρονούντων* cod. 17 *εἶχεν* Rk. cf. Liv. 23, 15, *εἶχον* cod. *οὕτω* Val., *οὐ* cod. 18 *ἀνθελέσθαι* v. Herw., *ἀνελέσθαι* cod.

[Zonaras 9, 2, 10—12 (2, 203, 14 sqq. B. = 2, 257, 8 sqq. D.)]

μεθ' ἑνὸς ἱματίου ἐκχωρῆσαι τοῦ ἄστεος ὡμολόγησαν. ἐπεὶ δ' ἐγκρα- 11 fr. 57, 30
τὴς αὐτῶν ἐγένετο, τοὺς μὲν βουλευτὰς ἐς βαλανεῖα κατακλείσας ἀπέ-
πνιξε, τοῖς δ' ἄλλοις ἀπελθεῖν εἰπὼν ὅποι βούλοιντο, πολλοὺς ἐν τῇ ὁδῷ
κἀκείνων ἐφόνευσε. συχνοὶ δ' οὖν αὐτῶν καὶ περιεγένοντο εἰς ὕλας προ-
καταφυγόντες. ἐκ τούτου δὲ οἱ λοιποὶ φοβηθέντες οὐ συνέβαινον ἔτι
αὐτῷ, ἀλλ' ἀντεῖχον ἕως ἠδύναντο. καὶ οἱ Νωλανοὶ βουλευόμενοι προσ- 12
χωρῆσαι αὐτῷ, ἐπεὶ τὸ εἰς ἐκείνους εἶδον πραχθέν, ἐπηγάγοντο λάθρᾳ
τὸν Μάρκελλον, καὶ τὸν Ἀννίβαν προσβαλόντα τῇ πόλει μετὰ ταῦτα

---

3 *ὅποι* scripsi cum C, *ὅπη* BA[c] 4 *προκαταφυγόντες* BC[c], *καταφυγόντες* A.

33 [34 B] *ὅτι ὁ αὐτὸς Μάρκελλος τῶν ἱππέων τινὰ τῶν Λευκανῶν αἰσθόμενος ἐν ἔρωτι γυναικὸς ὄντα, συνεχώρησεν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτὴν ἔχειν, ὅτι κράτιστα ἐμάχετο, καίπερ ἀπαγορεύσας μηδεμίαν ἐς τὸ τάφρευμα γυναῖκα ἐσιέναι.* V. 37 (p. 601).

34 [35 B] *ὅτι τὰ αὐτὰ ἐποίησε καὶ τοῖς Νουκερίνοις, πλὴν καθ᾽ ὅσον ἐς φρέατα τοὺς βουλευτὰς καὶ οὐκ ἐς βαλανεῖα ἐνέβαλεν.* V. 38 (ib.).

---

1 *Λευκανῶν*] cf. ad Zon. 8, 3, 3 5 *ἐποίησε καὶ τοῖς Νουκερίνοις*] *ἐποίησε τοὺς Ἀκεράνους τοῖς Νουκερίνοις* Bk., monente iam Valesio, eclogarium, ut videtur, corrigens.

[Zonaras 9, 2, 12—15 (2, 204, 1 sqq. B. = 2, 257, 18 sqq. D.)]

ἀπώσαντο. ἀποκρουσθεὶς δὲ τῆς Νώλης Ἀκερανοὺς εἷλε λιμῷ ἐπὶ ταῖς
fr. 57, 24 αὐταῖς τοῖς Νουκερίνοις συνθήκαις, καὶ τὰ αὐτὰ εἰργάσατο καὶ αὐτούς.
13 εἶτα καὶ ἐπὶ Βασιλίνας ἐστράτευσεν, ἐν ᾧ Ῥωμαῖοί τε καὶ συμμάχων
ὡσεὶ χίλιοι συγκατέφυγον. οἳ τοὺς μὲν ἐπιχωρίους προδοῦναι σφᾶς μελετήσαντας ἀπέκτειναν, καὶ τὸν Ἀννίβαν πολλάκις ἀπώσαντο, καὶ πρὸς
λιμὸν γενναίως διεκαρτέρησαν· ἐπιλιπούσης δὲ τῆς τροφῆς αὐτούς, ἐπ᾽
ἀσκοῦ τινα διὰ τοῦ ποταμοῦ πρὸς τὸν δικτάτορα ἔπεμψαν· ὁ δὲ πίθους
ἀλεύρων πλήρεις νυκτὸς ἐνέβαλλεν εἰς τὸν ποταμόν, ἐντειλάμενος αὐτοῖς
14 παρατηρεῖν ἐν τῷ σκότει τὸ ῥεῦμα. καὶ χρόνον μέν τινα ἐλάνθανεν οὕτως τὰς τροφὰς αὐτοῖς χορηγῶν, ἔπειτα πίθου τινὸς προσραγέντος ποι
καὶ συντριβέντος ἔγνων οἱ Καρχηδόνιοι τὸ γινόμενον, καὶ ἁλύσεσι τὸν
ποταμὸν διειλήφασιν. ὡς δὲ τῷ λιμῷ καὶ τοῖς τραύμασι συχνοὶ διεφθάρησαν, τὸ ἕτερον τῆς πόλεως μέρος ἐξέλιπον κἀν τῷ λοιπῷ διεκαρτέρουν,
15 τὴν γέφυραν διακόψαντες. εἶτα σπέρμα γογγυλίδος ἀπὸ τοῦ τείχους εἴς
τι χωρίον ἔξωθεν αὐτοῦ κατέβαλον. ἐποίησαν δὲ τοῦτο ἵνα καταπλήξωσι τοὺς πολεμίους ὡς καὶ ἐπὶ πολὺ ἀνταρκέσοντες. ὅθεν ὁ Ἀννίβας ἄφθονον αὐτοὺς ἔχειν τὴν τροφὴν οἰηθεὶς καὶ ἐπὶ τῇ καρτερίᾳ θαυμάσας εἰς ὁμολογίαν προεκαλέσατο, καὶ χρημάτων ἀπέδοτο σφᾶς. ἐλύσαντο γὰρ αὐτοὺς οἱ ἔξω Ῥωμαῖοι ἀσμένως, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐτίμησαν.

---

1 *Ἀκερανοὺς*] cf. ad 8, 20, 9 3 *εἶτα* post *Βασιλῖνας* B *Βασιλίνας*] Dio procul dubio *Κασιλῖνον* 4 *χίλιοι*] cf. Liv. 23, 17, 8, Strabo 5, 4, 10 p. 249 *μὲν* om. A 6 *ἐπιλιπούσης* BC[c], *ἐπιλειπούσης* A 8 *νυκτὸς* post *ποταμὸν* A *ἐνέβαλλεν* BC, *ἐνέβαλεν* A[c] 12 *διεφθάρησαν* BC, *ἐφθάρησαν* c, *ἀπώλοντο* A 13 *τῆς πόλεως μέρος* CA, *μέρος τῆς πόλεως* B[c] 15 *κατέβαλον* BA[c], *κατέβαλλον* C 16 *καὶ* om. CA *ἀνταρκέσοντες* A(?), *αὐταρκέσοντες* C, *αὐταρκέσοντας* B[c(?)] *ὁ* om. C 17 *τὴν* om. A.

ὅτι ὁ Φάβιος τοὺς πολίτας ⟨τοὺς⟩ ἐν ταῖς πρὶν μάχαις ζωγρη- 35 [36 B]
θέντας τοὺς μὲν ἄνδρα ἀντ' ἀνδρὸς ἐκομίσατο, τοὺς δὲ καὶ χρημάτων ἀπολύσασθαι συνέθετο. μὴ δεξαμένης δὲ τῆς βουλῆς τὸ ἀνάλωμα, ὅτι μηδὲ τὴν λύσιν αὐτῶν συνεπῄνεσε, τά τε ἑαυτοῦ χωρία, ὥσπερ εἶπον, ἀπεκήρυξεν, καὶ ἐκ τῆς τιμῆς σφων τὰ λύτρα αὐτοῖς ἐχαρίσατο. V. 39 (p. 601).

Fr. 57, 35 ad a. 538 (216) pertinere videtur. cf. fr. 57, 15 et Liv. 22, 58—61. 1 ⟨τοὺς⟩ ins. Bk. 3 δεξαμένης Val., δεξαμενος (s. acc.) cod.

[Zonaras 9, 3, 1—4 (2, 205, 1 sqq. B. = 2, 258, 14 sqq. D.)]

3. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγένετο καὶ ἐκ Δελφῶν οἱ πεμφθέντες ἀνεκο-
μίσθησαν, λέγοντες τὴν Πυθίαν χρῆσαι αὐτοῖς παύσασθαι τῆς ῥᾳθυμίας
καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν. ἐντεῦθεν ἀνερρώσθησαν. καὶ κατέλαβον τὸν
Ἀννίβαν καὶ οἱ παρεστρατοπεδεύσαντο, ὅπως τὰ πραττόμενα παρ' αὐτοῦ
παρατηρῶσι. καὶ ὅ γε Ἰούνιος ὁ δικτάτωρ τὰ τοῖς Καρχηδονίοις παραγ-
γελλόμενα καὶ τοὺς Ῥωμαίους ποιεῖν ὁμοίως ἐκέλευε. καὶ σῖτα καὶ
ὕπνον ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ ᾑροῦντο, καὶ τὰς φυλακὰς ὁμοίως ἐπεσκόπουν,
καὶ τἆλλα ἐπ' ἴσης ἔπραττον. καταμαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Ἀννίβας χειμέ- 2
ριον ἐτήρησε νύκτα, καὶ τοῖς μὲν τῶν στρατιωτῶν ἐπέξοδον ἀφ' ἑσπέρας
ἀνεῖπε, τοῦ δὲ Ἰουνίου τὸ αὐτὸ ποιήσαντος ἐκ διαδοχῆς ἄλλοτε ἄλλους
αὐτῷ προσβάλλειν ἐκέλευσεν, ἵν' ἐν συνεχεῖ πόνῳ ἐκ τῆς ἀγρυπνίας καὶ
τοῦ χειμῶνος εἴησαν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνεπαύετο. ἐπεὶ δ'
ἡμέρα ἐπιλάμψειν ἔμελλε, τὸ στράτευμά τε δῆθεν ἀνεκαλέσατο καὶ τῶν
Ῥωμαίων τὰ ὅπλα ἀποθεμένων καὶ πρὸς ἀνάπαυλαν τραπομένων ἐπῆλ-
θεν αὐτοῖς ἄφνω καὶ συχνοὺς ἀπέκτεινε καὶ τὸ τάφρευμα ἐκλειφθὲν εἷλε.

Τὰ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ καὶ τῇ Σαρδοῖ ἐκινεῖτο, οὐ μέντοι καὶ ἐπι- 3
στροφῆς τινος παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἔτυχον. ὕπατοι δὲ ὅ τε Γράκχος ὁ
ἵππαρχος καὶ Ποστούμιος Ἀλβῖνος ᾑρέθησαν. καὶ ὁ μὲν Ἀλβῖνος μετὰ
παντὸς τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τῶν Βοουίων ἐφθάρη, δι' ὄρους ὑλώδους πο-
ρευόμενος καὶ ἐνεδρευθείς· οὗ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες οἱ βάρβαροι καὶ
ἐκκαθάραντες καὶ περιχρυσώσαντες πρὸς τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἀντὶ φιάλης ἐχ-
ρῶντο. γεγόνασι δὲ τότε τέρατα· βοῦς τε γὰρ ἵππον ἔτεκε καὶ ἐν θα-
λάσσῃ ἐξέλαμψε πῦρ. οἱ δ' ὕπατοι Γράκχος καὶ Φάβιος στρατοπεδευ- 4 a. u. 539 (215)
σάμενοι τόν τε Ἀννίβαν ἐν Καπύῃ ὄντα ἐπετήρουν ὅ τι πράσσει καὶ
διεπέμποντο ἑκασταχόσε, τοῖς τε συμμάχοις ἐπήμυνον, καὶ τοὺς ἀφεστη-

5 τὰ om. A 8 ὁ om. BC^c 11 αὐτῷ om. A^c 14 τραπομένων BC^c, τρεπομένων A 18 Ἀλβῖνος] cf. Liv. 23, 24. 25, Pol. 3, 118, 6, C. I. L. 1^2 p. 34 19 Βοουίων] cf. ad 8, 18, 2 21 φιάλης BC^c, φυάλλης A 22 ἔτεκε BC^c, τέτοκε A 24 ἐπετήρουν BC^c, ἐτήρουν A.

[Zonaras 9, 3, 4—8 (2, 206, 6 sqq. B. = 2, 259, 18 sqq. D.)]

κότας οἰκειοῦσθαι ἐπειρῶντο τά τε τῶν ἀνθισταμένων ἐκάκουν. ὁ δ'
Ἀννίβας ἕως μὲν τῆς τροφῆς ἐνδεῶς ηὐπόρει καὶ διακινδυνεύων, σωφρό-
νως μετὰ τοῦ στρατοῦ διῆγεν, ὡς δὲ τὴν Καπύην ἔλαβον καὶ πολλοῖς
ἐπιτηδείοις ἐν ῥαστώνῃ διεχείμασαν, τήν τε ἰσχὺν τῶν σωμάτων μὴ πο-
νούμενοι καὶ τὴν ῥώμην τῆς γνώμης ὑπὸ τῆς εὐθυμίας ἠλαττώθησαν,
καὶ τὴν πάτριον ἀμείψαντες δίαιταν μετέμαθον ἡττᾶσθαι μαχόμενοι.
5 ἐπεὶ δὲ ὁ πόλεμος ἤδη ἐπέκειτο, ἐς ὄρη μετέστη καὶ ἐγύμναζε τὸ στρά-
τευμα. οἱ δ' οὐχ οἷοί τε δι' ὀλίγου ῥωσθῆναι γεγόνασι. βοηθείας δὲ
αὐτῷ οἴκοθεν ἄλλης τε καὶ ἐλεφάντων ἐλθούσης ἀνεθάρσησε. καὶ ἐπὶ
τὴν Νῶλαν ὡς αἱρήσων αὐτὴν ἢ τόν γε Μάρκελλον τὴν Σαυνῖτιδα πορ-
6 θοῦντα ταύτης ἀπάξων ὥρμησεν. ὡς δ' οὐδὲν ἐπέραινε, τῆς μὲν πόλεως
ἀπέστη, τὴν δὲ χώραν ἔκειρε, μέχρις οὗ μάχῃ κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἡττήθη,
ἐφ' ᾧ καὶ ἤλγησε. πολλοὶ μὲν γὰρ Ἴβηρες, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν Λιβύων
ἐγκατέλιπον αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ηὐτομόλησαν, ὃ οὔπω πρώην
ἔπαθε. καταγνοὺς δ' ἐκ τούτου καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, πᾶ-
σαν τὴν γῆν ἐκείνην ἐξέλιπε καὶ ἐς τὴν Καπύην ἀνεχώρησεν· εἶτα κἀ-
κεῖθεν μετέστη.

(a. u. 538 (216)) 7 Οἱ δὲ Σκιπίωνες τόν τε Ἴβηρα ποταμὸν διέβησαν καὶ τὴν χώραν
ἐπόρθουν καὶ πόλεις προσήγοντο καὶ τὸν Ἀσδρούβαν διὰ ταῦτα σπουδῇ
ἐπελθόντα μάχῃ ἐνίκησαν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι ταῦτα μαθόντες, καὶ νο-
μίσαντες πλείονος τὸν Ἀσδρούβαν ἢ τὸν Ἀννίβαν δεῖσθαι βοηθείας, καὶ
φοβηθέντες μὴ καὶ ἐς τὴν Λιβύην οἱ Σκιπίωνες διαβῆναι ἐπιχειρήσωσι,
a. u. 539 (215) τῷ μὲν Ἀννίβᾳ βραχεῖαν δύναμιν ἔπεμψαν, τὴν πλείστην δὲ μετὰ τοῦ
Μάγωνος εἰς τὴν Ἰβηρίαν τάχιστα ἀπεστάλκασι, κελεύσαντες μετὰ τὴν
τῆς Ἰβηρίας κατάστασιν τὸν μὲν ἐπὶ τῇ τῶν ἐκεῖ φυλακῇ καταμεῖναι,
8 τὸν δὲ Ἀσδρούβαν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν σὺν δυνάμει σταλῆναι. ὃ γνόντες
οἱ Σκιπίωνες οὐκέτ' ἐμαχέσαντο, ἵνα μὴ κρατήσας ἴσως ὁ Ἀσδρούβας εἰς
τὴν Ἰταλίαν ἐπειχθῇ. ὡς δὲ τὸ τῶν Ῥωμαίων φίλιον ἐκάκουν οἱ Καρ-
χηδόνιοι, Πούπλιος μὲν ὁμόσε τοῖς προσπεσοῦσιν αὐτῷ τῶν ἐναντίων ἐχώ-
ρησέ τε καὶ ἐπεκράτησε, Γναῖος δὲ τοὺς ἀποχωροῦντας σφῶν ἐκ τῆς
μάχης ὑπολαβὼν προσδιέφθειρεν. ἐκ δὲ τῆς συμφορᾶς ταύτης καὶ ὅτι

2 *διακινδυνεύων*] mirum, sed forte ita Zon., *διὰ κινδύνων* Kuiper. (litt.) 4 *πονούμενοι* BC[c], *πονουμένην* A 5 *τὴν ῥώμην τῆς γνώμης* BC[c], *τὴν γνώμην τῆς ῥώμης* A 6 *μετέμαθον* BA[c], *μετέμαθον* C sed *με* in ras. a m[2] 8 *οἱ δ'* BC[c], *οἳ* A *ῥωσθῆναι*] *ἀναρρωσθῆναι* Polak., et ita sane Dio 9 *αὐτῷ* om. C sed add. in marg. a m[1 (?)] 11 *ἐπέραινε* BC[c], *ἐπέρανε* A 12 *ἔκειρε μέχρις οὗ* BC[c], *ἔκειρεν ἕως οὗ* A 19 *προσήγοντο* BC[c], *προσηγάγοντο* A 20 *δὲ Καρχηδόνιοι* C, *Καρχηδόνιοι δὲ* BA[c] 22 *καὶ* om. A *ἐπιχειρήσωσι* CA, *ἐπιχειρήσουσι* B[c] 25 *τῇ — φυλακῇ* BA[c], *τὴν — φυλακὴν* C 26 *τὸν δὲ* BC[c], *καὶ τὸν* A 30 *ἐπεκράτησε* BC[c], *ἐκκράτησε* A.

[Zonaras 9, 3, 8—4, 4 (2, 207, 18 sqq. B. = 2, 260, 28 sqq. D.)]

καὶ πόλεις συχναὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μεθίσταντο καὶ τῶν Λιβύων τινὲς αὐτοῖς προσεχώρησαν πλέον ἢ διενοεῖτο ὁ Ἀσδρούβας κατέμεινεν. οἱ δὲ 9
Σκιπίωνες εἰς τὴν Ἰταλίαν εὐθὺς τοὺς προσχωρήσαντας ἔστειλαν, αὐτοὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ καθίστων, καὶ τοὺς τῶν Ζακυνθίων ὑπηκόους τοὺς καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς συμφορᾶς αἰτίους αὐτοῖς γενομένους ἑλόντες τό τε πόλισμα κατέσκαψαν καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐπώλησαν καὶ τὴν Ζάκυνθον μετὰ τοῦτο κομισάμενοι τοῖς ἀρχαίοις πολίταις ἀπέδοσαν. τοσαύτῃ 10 (a. u. 540 (214))
τε ἀκριβείᾳ περὶ τὴν λείαν ἐχρήσαντο ὡς μηδὲν οἴκοι πέμψαι· τοῖς μὲν γὰρ συστρατευομένοις ἐπέτρεπον τοῦτο ποιεῖν, αὐτοὶ δὲ ἀστραγάλους τοῖς τέκνοις ἔπεμψαν. ὅθεν ἡ γερουσία, παραιτουμένου τοῦ Γναίου ἵν' ἀπελθὼν οἴκαδε προῖκα τῇ θυγατρὶ ἐρανίσῃ ὡραίᾳ οὔσῃ ἀνδρός, ἐψηφίσαντο ἐκ τοῦ δημοσίου προῖκα δοθῆναι αὐτῇ.

4. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ καιρῷ καὶ ἡ Σικελία καὶ ἡ Σαρδὼ ἄντικρυς ἐπολεμώθησαν. καὶ τὰ μὲν ἐν ταύταις δι' ὀλίγου κατέστη, καὶ ὁ Ἀσδρούβας ἐπικουρῶν αὐταῖς ἑάλω, καὶ τὴν νῆσον μικροῦ πᾶσαν ἀνεκτήσατο Μάλλιος Τορκουάτος. καὶ τότε μὲν τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ ἡσύχασε, μετὰ δὲ ταῦτα ἐταράχθη. ὁ δὲ τῆς Μακεδονίας βασιλεὺς Φίλιππος φανερώ- 2
τατος τῶν Καρχηδονίων ἐγένετο σπουδαστής. τῆς γὰρ Ἑλλάδος προσεπάρξαι θέλων συνθήκας πρὸς τὸν Ἀννίβαν ἔθετο ὥστε κοινῇ πολεμῆσαι, καὶ τὴν μὲν Ἰταλίαν τοὺς Καρχηδονίους λαβεῖν, τὴν δ' Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἤπειρον μετὰ τῶν νήσων ἐκεῖνον. ἡ μὲν οὖν ὁμολογία ἐπὶ τούτοις ἐγέ- 3
νετο, τοῦ δὲ κήρυκος τοῦ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου πεμφθέντος πρὸς τὸν Ἀννίβαν ἁλόντος ἔμαθον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ γινόμενον, καὶ παραχρῆμα στρατηγὸν ἐπ' αὐτὸν Μάρκον Οὐαλέριον Λαουίνιον ἔστειλαν, ὅπως περὶ τοῖς οἴκοι δείσας κατὰ χώραν μείνῃ. καὶ ἔσχεν οὕτως· προῆλθε μὲν γὰρ 4 a. u. 540 (214)
μέχρι τῆς Κερκύρας ὁ Φίλιππος ὡς ἐς τὴν Ἰταλίαν πλευσούμενος, μαθὼν δὲ τὸν Λαουίνιον ἐς τὸ Βρεντέσιον ἤδη παρόντα οἴκαδε ἀνεκομίσθη. τοῦ Λαουινίου δὲ μέχρι τῆς Κερκύρας πλεύσαντος, εἰς τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους ὥρμησε, καὶ εἷλεν Ὤρικον, Ἀπολλωνίαν τ' ἐπολιόρκει. ἐπιστρατεύσας δ' αὖθις αὐτῷ Λαουίνιος καὶ Ὤρικον ἀνεκτήσατο καὶ τὴν

---

3 τοὺς om. B 5 *αὐτοῖς* om. A 12 *αὐτῇ* A, *αὐτῷ* BC[c] 16 *Μάλλιος* Pinder., *μάλιος* BCA[c] *Τορκουάτος* B, *τουρκουάτος* CA[c] 19 *πολεμῆσαι* BA[c], *πολεμήσειν* C 20 *μὲν* om. A 22 *δὲ κήρυκος* BC[c], *κήρυκος δὲ* A *τοῦ Φιλίππου* CA[c], *φιλίππου* B 24 *Οὐαλέριον* A[c], *οὐαλλέριον* BC *Λαουίνιον*] cf. ad fr. 40, 28 26 *πλευσούμενος* BC[c], cf. ad fr. 43, 5, *πλευσόμενος* A 27 *Βρεντέσιον*] cf. ad 8, 7, 3 29 *εἷλεν Ὤρικον* Pinder., *εἷλε νώρικον* BCA[c] 30 *Ὤρικον* Pinder., *νώρικον* BCA[c]. Zonaram in suo Dionis exemplari *Νώρικον* invenisse credo, cf. 41, 45, 1; 42, 12, 1 et 3. Dio l. l. cum Strabone 7, 5, 8 p. 316, Plutarcho (ut credi licet, sed acc. cas. tantum exstat.

[Zonaras 9, 4, 4—7 (2, 209, 8 sqq. B. = 2, 262, 7 sqq. D.)]

Ἀπολλωνίαν ἐρρύσατο. κἀντεῦθεν ὁ Φίλιππος τὰς ναῦς αἷς ἐκέχρητο καταπρήσας πεζῇ ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησεν.

5 Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑπάτους εἵλοντο τὸν Φάβιον καὶ τὸν Μάρκελλον. οἳ τὸν μὲν Ἀννίβαν τὴν νῦν Καλαβρίαν καλουμένην καὶ τὰ περὶ αὐτὴν περιπορευόμενον τῷ Γράκχῳ τῷ πρὸ αὐτῶν ἄρξαντι ἐπέταξαν· καὶ ὃς Ἄννωνα περὶ Βενεβεντὸν ἀπαντήσαντά οἱ ἐκ Βρεττίων ἐτρέψατο, κἀντεῦθεν προϊὼν τόν τε Ἀννίβαν παρεφύλαττε καὶ τὰ τῶν ἀφεστηκό-6 των ἐπόρθει, πόλεις τέ τινας ἀνεσώσατο· αὐτοὶ δὲ οἱ ὕπατοι πρὸς τὴν Καμπανίαν ἐτράποντο, ἵν' αὐτὴν χειρωσάμενοι μηδὲν κατόπιν πολέμιον ὑπολίπωσιν, οὕτω τε ἐπὶ τὸν Ἀννίβαν χωρήσωσιν. εἶτα διαιρεθέντες Φάβιος μὲν τά τε ἐκείνων τά τε τοῦ Σαυνίου κατέτρεχε, Μάρκελλος δὲ εἰς τὴν Σικελίαν ἐπεραιώθη καὶ τὰς Συρακούσας ἐπολιόρκει, προσχωρησάσας μὲν αὐτῷ, εἶτ' ἀποστάσας δόλῳ τινῶν ὑπὸ ψευδοῦς ἀγγελίας.

7 καὶ δι' ἐλαχίστου ἂν αὐτὰς ἐχειρώσατο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἅμα προσβαλὼν τῷ

καὶ τοῦ Μαρκέλλου στρατηγοῦ ποτὲ δὲ τῶν Ῥωμαίων | τῇ Συρακούσῃ κατὰ γῆν προσβάλλοντος καὶ πόντον | τινὰς

Aem. Paul. 30, 1; *Pomp.* 65, 3; *Caes.* 37, 2), Ptolemaeo 3, 13, 2 Romano more *τὸ Ὤρικον*, Graeci veteres et Pol. 7, 19, 2, App. *b. c.* 2, 54—56 *ὁ* et *ἡ Ὤρικος*.

4 *τὴν νῦν Καλαβρίαν καλουμένην*] cf. 8, 7, 3 et ad fr. 2, 3 p. 219. Ceterum *νῦν* om. A 5 *περιπορευόμενον* BA[c], *πορευόμενον* (add. *περι* inter lin. a m[2]) C *ἄρξαντι* BC[c], *ἄρχον* A 6 *Βενεβεντὸν*] 66, 9, 3 (Xiph.) *Βενουεντῷ*. Dio, opinor, more Romano *Βενεουεντόν*. *Βενεουεντός* App. *b. c.* 4, 3 cf. Ptol. 3, 1, 58 et App. *Hann.* 36. 37. Vide St. Byz. *s. v.* et C. I. L. 9 p. 136 *Βρεττίων*] *Bruttii* et *Bruttius ager* Latine, *Brittii* est posteriorum, *Bruttates* Ennius apud Fest. p. 35 M., *Βρέττιοι* Graeci scriptores (*Βρύττιοι* et *Βρούττιοι* ei tantum qui forma Latina utuntur ut Ptol. Procop.) et *ἡ Βρεττία*, sed *ἡ Βρεττιανὴ* (*χώρα*) Pol. 1, 56, 3; 9, 27, 11; fr. 41 et fortasse Dio 42, 25, 3 (*Βρεττανίαν* Ma, *Βρεττίαν* edit., at *Βρεττία* Zon. 9, 8, 1; 9, 11, 7,) *ἡ Βρεττανίς* (*Βρεττιανίς*?) St. Byz. 7 *παρεφύλαττε* BC[c], *παρεφυλάσσετο* A *ἀφεστηκότων* CA[c], *ἐφεστηκότων* B 11 *Σαυνίου*] cf. ad 8, 26, 4 14[b] Tzetzae locum attulit Reimarus. Quae apud Tzetzam praecedunt (vs. 103—108): *ὁ Ἀρχιμήδης ὁ σοφός, μηχανητὴς ἐκεῖνος, | τῷ γένει Συρακούσιος ἦν, γέρων γεωμέτρης, | χρόνους τε ἑβδομήκοντα καὶ πέντε παρελαύνων, | ὅστις εἰργάσατο πολλὰς μηχανικὰς δυνάμεις | καὶ τῇ τρισπάστῳ μηχανῇ χειρὶ λαιᾷ καὶ μόνῃ | πεντεμυριομέδιμνον καθείλκυσεν ὁλκάδα* Dionem referre vix crediderim, nec magis ex eo fluxisse puto vs. 129. 130 *ἔλεγε δὲ καὶ δωριστί, φωνῇ Συρακουσίᾳ· | "πᾷ βῶ, καὶ χαριστίωνι τὰν γᾶν κινήσω πᾶσαν."* Praeterea speculi quoque descriptio vs. 119—127 num e Dione desumpta sit valde dubito ut dubitavit H. Haupt. *Herm.* 14, 439 coll. vs. 149—156 praesertim 150—153: *μέμνηνται πολλοὶ τοῦ Ἀρχιμήδους· | Ἀνθέμιος μὲν πρώτιστον, ὁ παραδοξογράφος, | Ἥρων καὶ Φίλων, Πάππος τε καὶ πᾶς μηχανογράφος. | ἐξ ὧνπερ ἀνεγνώκειμεν κατοπτρικὰς ἐξάψεις κ. τ. λ.* Nec rem dirimit locus Zonarae a Dindorf. allatus, 14, 3

[Zonaras 9, 4, 7—9 (2, 210, 1 sqq. B. = 2, 262, 27 sqq. D.)]

τείχει, εἰ μὴ ὁ Ἀρχιμήδης μηχαναῖς ἐπὶ πλεῖστον αὐτοὺς ἐποίησεν ἀντισχεῖν. καὶ λίθους γὰρ καὶ ὁπλίτας μηχανήμασιν ἀπαρτῶν καθίει τε ἐξαπιναίως αὐτοὺς καὶ ἀνέσπα δι' ὀλίγου. ταῖς τε ναυσὶ καὶ ταῖς πυργοφόροις ἑτέρας ἐπιρρίπτων ἀνεῖλκέ τε αὐτὰς καὶ μετεωρίζων ἀθρόως ἠφίει, ὥστε ἐμπιπτούσας εἰς τὸ ὕδωρ ῥύμῃ βαπτίζεσθαι. καὶ τέλος σύμπαν τὸ ναυτικὸν τῶν Ῥωμαίων παραδόξως κατέπρησε. κάτοπτρον γάρ τι πρὸς τὸν ἥλιον ἀνατείνας τήν τε ἀκτῖνα αὐτοῦ ἐς αὐτὸ εἰσεδέξατο καὶ τὸν ἀέρα ἀπ' αὐτῆς τῇ πυκνότητι καὶ τῇ λειότητι τοῦ κατόπτρου πυρώσας φλόγα τε μεγάλην ἐξέκαυσε καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἐς τὰς ναῦς ὑπὸ τὴν τοῦ πυρὸς ὁδὸν ὁρμούσας ἐνέβαλε καὶ πάσας κατέκαυσεν.

μὲν πρῶτον μηχαναῖς ἀνείλκυσεν ὁλκάδας | καὶ πρὸς τὸ Συρακούσιον τεῖχος μετεωρίσας | αὐτάνδρους πάλιν τῷ βυθῷ κατέπεμπεν ἀθρόως | Μαρκέλλου δ' ἀποστήσαντος μικρόν τι τὰς ὁλκάδας | ὁ γέρων πάλιν ἅπαντας ποιεῖ Συρακουσίους | μετεωρίζειν δύνασθαι λίθους ἁμαξιαίους | καὶ τὸν καθένα πέμποντα βυθίζειν τὰς ὁλκάδας. | ὡς Μάρκελλος δ' ἀπέστησε βολὴν ἐκείνας τόξου, | ἑξάγωνόν τι κάτοπτρον ἐτέκτηνεν ὁ γέρων, | ἀπὸ δὲ διαστήματος συμμέτρου τοῦ κατόπτρου | μικρὰ τοιαῦτα κάτοπτρα θεὶς τετραπλᾶ γωνίαις | κινούμενα λεπίσι τε καί τισι γιγγλυμίοις | μέσον ἐκεῖνο τέθεικεν ἀκτίνων τῶν ἡλίου | μεσημβρινῆς καὶ θερινῆς καὶ χειμεριωτάτης. | ἀνακλωμένων δὲ λοιπὸν εἰς τοῦτο τῶν ἀκτίνων | ἔξαψις ἤρθη φοβερὰ πυρώδης ταῖς ὁλκάσι, | καὶ ταύτας ἀπετέφρωσεν ἐκ μήκους τοξοβόλου | οὕτω νικᾷ τὸν Μάρκελλον ταῖς μηχαναῖς ὁ γέρων.
Tzetz. Chil. 2, 109—128.

ἀπογνοὺς οὖν ὁ Μάρκελλος τὴν πόλιν αἱρήσειν διὰ τὸ τοῦ Ἀρχιμήδους εὐμήχανον, λιμῷ αὐτοὺς κατασχεῖν ἐκ προσεδρείας διεμελέτησε. καὶ ταύ- 9
τας μὲν τῷ Πούλχρῳ ἐπέτρεψεν, αὐτὸς δ' ἐπὶ τοὺς συναποστάντας σφίσιν ἐτράπετο· καὶ τοῖς μὲν γνωσιμαχοῦσι συγγνώμην ἔνεμε, τοὺς δ' ἀν-

---

(3, 261, 20 sqq. Dind.): *κάτοπτρα γὰρ ᾄδεται χαλκεῦσαι πυρφόρα ὁ Πρόκλος καὶ ταῦτα ἐκ τοῦ τείχους τῶν πολεμίων νεῶν ἀπαιωρῆσαι κατέναντι, τούτοις δὲ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων προσβαλουσῶν πῦρ ἐκεῖθεν ἐκκεραυνοῦσθαι καταφλέγον τὸν νηίτην τῶν ἐναντίων στρατὸν καὶ τὰς νῆας αὐτάς, ὃ πάλαι τὸν Ἀρχιμήδην ἐπινοῆσαι ὁ Δίων ἱστόρησε, τῶν Ῥωμαίων τότε πολιορκούντων Συράκουσαν.*

3ª *καὶ ὁπλίτας*] an sana sint vehementer dubito 7ª *τε* Cᶜ, *δὲ* BA 10ª *ἐμπιπτούσας εἰς τὸ ὕδωρ* BAᶜ, *ἐπὶ τὸ ὕδωρ ἐμπιπτούσας* C 11ª *βαπτίζεσθαι*] *βυθίζεσθαι* Harder., *de Tzetz. Hist. font. thes.* 3 perperam, cf. Dio 37, 58, 3; 38, 27, 2; 41, 42, 5; 74, 13, 3 17ª *εἰσεδέξατο* BAᶜ, *διεδέξατο* C *ἀπ' αὐτῆς* BCᶜ, *ὑπ' αὐτῆς* A 26 *προσεδρείας* BCᶜ, *προσεδρίας* A 27 *συναποστάντας* BAᶜ, *συναποστάτας* C 28 *ἔνεμε* BCᶜ, *ἔνειμε* A.

57, 46b *Δίων ἐν ιε' βιβλίῳ "μὴ οἱ Συρακούσιοι νεωτερίσωσί τι, τὴν βοήθειαν ἀπογνόντες."* Bekk. Anecd. p. 119 21.

Fr. 57, 46b ad ultima tempora obsidionis Syracusarum pertinere videtur, cf. Liv. 25, 23. 26. 27; quare hic collocavi. Cum Zon. 9, 4, 9, Liv. 24, 35 confert v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 5, 556, vix recte. — *Συρακούσιοι*] cf. ad fr. 57, 46a p. 238.

[Zonaras 9, 4, 9—5, 4 (2, 210, 17 sqq. B. = 2, 263, 14 sqq. D.)]

θισταμένους μετεχειρίζετο χαλεπῶς, καὶ συχνὰς μὲν τῶν πόλεων βίᾳ,
τινὰς δὲ καὶ προδοσίᾳ ᾕρει. ἐν τούτοις δ' Ἱμίλκων ἐκ Καρχηδόνος σὺν
στρατῷ ἧκε, τὸν Ἀκράγαντά τε κατέσχε καὶ τὴν Ἡράκλειαν, καὶ πρὸς
Συρακούσας ἐλθὼν ἡττήθη τε καὶ ἀντεπεκράτησε, καὶ τοῦ Μαρκέλλου
ἐξαπίνης αὐτῷ προσπεσόντος αὖθις ἐνικήθη.
a. u. 542 (212) 5. Ἐντεῦθεν ὁ Μάρκελλος ταῖς Συρακούσαις ἐφήδρευεν. ὁ δ' Ἀν-
νίβας ἐν τῇ Καλαβρίᾳ διέτριβεν. οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι πολλὰ αὖθις καὶ
δυσχερῆ πεπόνθασιν· οἵ τε γὰρ ὕπατοι πρὸς τῇ Καπύῃ ἔπταισαν, καὶ ὁ
Γράκχος ἐν τῇ Λευκανίᾳ ἀπώλετο, καὶ οἱ Ταραντῖνοι καὶ ἄλλαι πόλεις
ἀπέστησαν. καὶ ὁ Ἀννίβας κατεπτηχὼς πρότερον ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τε ἔμεινε
2 καὶ ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐστράτευσε, καὶ οἱ Σκιπίωνες ἄμφω διώλοντο. ἐπαρ-
θεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀννίβας ἐπεχείρησε τῇ Καπύῃ βοηθῆσαι. καὶ
ἦλθε μέχρι Βενεβεντοῦ· τὸν δὲ Κλαύδιον εἰς τὴν Λευκανίαν ἐκ τοῦ Σαυ-
νίου διὰ τὸν τοῦ Γράκχου θάνατον ἀπεληλυθέναι πυθόμενος, καὶ φοβη-
θεὶς μή τινα αὐτῆς σφετερίσηται, οὐκέτι περαιτέρω προεχώρησεν, ἐπ'
ἐκεῖνον δ' ἐτράπετο. τῶν Σκιπιώνων δὲ θανόντων πᾶσα ἡ Ἰβηρία τε-
τάρακτο, καὶ οἱ μὲν ἑκουσίως πρὸς τοὺς Καρχηδονίους ἀπέκλινον, οἱ δὲ
καὶ ἀναγκαζόμενοι, εἰ καὶ ὕστερον αὖθις πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀπένευσαν.
3 Ὁ δὲ Μάρκελλος ἐπεὶ μηδὲν προσβάλλων ταῖς Συρακούσαις ἐπέραινε,
τοιοῦτόν τι ἐπενόησεν. ἦν τι τοῖς Συρακουσίοις τοῦ τείχους ἐπίμαχον
ὃ Γαλεάγραν ὠνόμαζον, ὃ πρὶν μὲν ἐλάνθανε τοιοῦτον ὄν, τότε δὲ ἐφω-
ράθη. τηρήσας οὖν τοὺς Συρακουσίους παννυχίδα τῇ Ἀρτέμιδι ἄγοντας
πανδημεί, ἐκέλευσε στρατιώταις τισὶ κατ' ἐκεῖνο τὸ χωρίον ὑπερβῆναι τὸ
4 τεῖχος. κἀκ τούτου πύλαι τέ τινες ὑπ' αὐτῶν ἀνεῴχθησαν καὶ εἰσελ-
θόντων καὶ ἑτέρων ἅμα πάντες ἀπὸ σημείου καὶ οἱ ἔσω καὶ οἱ ἔξω συν-
εβόησαν καὶ τοῖς δόρασι τὰς ἀσπίδας συνέκρουσαν καὶ οἱ σαλπιγκταὶ
προσεπήχησαν, ὥστε ἀθρόαν τὴν ἔκπληξιν τοῖς Συρακουσίοις μηδ' ἄλλως

---

2 *Ἱμίλκων* BCc, *ἀμίλκων* A, *Himilco* Liv. 24, 35 sqq. *σὺν στρατῷ* BCc, *σὺν τῷ στρατῷ* A 3 *Ἀκράγαντα*] cf. ad 8, 10, 2 8 *ὁ* om. A 12 *ὁ* om. C 13 *Βενεβεντοῦ*] cf. ad 9, 4, 5 *Σαυνίου*] cf. ad 8, 26, 4 18 *εἰ*] *οἱ* Kuiper. (litt.) 21 *Γαλεάγραν* Bc, *γαλιάγραν* C, *γελεάγραν* A 22 *τηρήσας κ. τ. λ.*] cf. p. 235 adn. 23 *πανδημεὶ* BCc, *πανδημὶ* A.

[Zonaras 9, 5, 4—6 (2, 212, 4 sqq. B. = 2, 264, 24 sqq. D.)]

εὖ ἔχουσιν ὑπὸ μέθης συμβῆναι, καὶ τὴν πόλιν ἁλῶναι πλὴν τῆς Ἀχρα-
δίνης καὶ τῆς Νήσου καλουμένης. ὁ οὖν Μάρκελλος τά τε ἑαλωκότα 5
διήρπασε καὶ τοῖς μὴ ἁλοῦσι προσέβαλε, καὶ σὺν πόνῳ μὲν καὶ χρόνῳ, ὅμως δ' οὖν καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Συρακούσης ἐκράτησεν. ἐγκρατεῖς δὲ τούτων οἱ Ῥωμαῖοι γενόμενοι ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν Ἀρχιμήδην ἀπέκτειναν. διάγραμμα γάρ τι διαγράφων, καὶ ἀκούσας τοὺς πολεμίους ἐφίστασθαι, "πὰρ κεφαλάν" ἔφη "καὶ μὴ παρὰ γραμμάν." ἐπιστάντος δὲ αὐτῷ πολεμίου βραχύ τε ἐφρόντισε καὶ εἰπών "ἀπόστηθι, ἄνθρωπε, ἀπὸ τῆς γραμμῆς" παρώξυνέ τε αὐτὸν καὶ κατεκόπη.

ἦν κεκυφὼς διάγραμμα μηχανικόν τι γράφων, 57, 45
τὶς δὲ Ῥωμαῖος ἐπιστὰς εἷλκεν αἰχμαλωτίζων. | ὁ δὲ τοῦ διαγράμματος ὅλος ὑπάρχων τότε, | τίς ὁ καθέλκων οὐκ εἰδὼς ἔλεγε πρὸς ἐκεῖνον· | "ἀπόστηθι, ὦ ἄνθρωπε, τοῦ διαγράμματός μου." | ὡς δ' εἷλκε τοῦτον συστραφεὶς καὶ γνοὺς Ῥωμαῖον εἶναι, | ἐβόα· "τί μηχάνημά τις τῶν ἐμῶν μοι δότω." | ὁ δὲ Ῥωμαῖος πτοηθεὶς εὐθὺς ἐκεῖνον κτείνει, | ἄνδρα σαθρὸν καὶ γέροντα, δαιμόνιον τοῖς ἔργοις. | ἐθρήνησε δὲ Μάρκελλος τοῦτο μαθὼν εὐθέως | λαμπρῶς τε τοῦτον ἔκρυψεν ἐν τάφοις τοῖς πατρῴοις | σὺν τοῖς ἀρίστοις πολιτῶν καὶ τοῖς Ῥωμαίοις πᾶσι, | τὸν δὲ φονέα τοῦ ἀνδρὸς οἶμαι πελέκει κτείνει. | ὁ Δίων καὶ Διόδωρος γράφει τὴν ἱστορίαν.

Tzetz. Chil. 2, 136—149.

ὁ μὲν οὖν Μάρκελλος τὰς Συρακούσας ἑλὼν καὶ τῆς ἄλλης Σικε- 6 a. u. 543 (211)
λίας τὰ πλείω προσαγαγόμενος καὶ ἐπῃνεῖτο μεγάλως καὶ ὕπατος ἀποδέδεικτο. προεβάλοντο μὲν γὰρ τὸν Τορκουάταν, ὅς ποτε τὸν υἱὸν ἀπέκτεινεν· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἀπηρνήσατο, εἰπὼν ὡς "οὔτ' ἂν ἐγὼ τὰ ὑμέτερα ἁμαρτήματα οὔτ' ἂν ὑμεῖς τὴν ἐμὴν ἀκρίβειαν ἐνέγκοιτε," τὸν Μάρ-

1 *Ἀχραδίνης* Dind., *ἀχριδινῆς* Bc, *ἀχριδηνῆς* CA 2 *οὖν* BCc, *γοῦν* A 4 *τῆς Συρακούσης*] hac forma Dio non usus est 6b Tzetz. locum (fr. 57, 45 D.). iam attulerat Reim. praecedunt haec: *οὗτος* [*ὁ Ἀρχιμήδης*] *κατὰ Διόδωρον τῆς Συρακούσης ταύτης* | *προδότου πρὸς τὸν Μάρκελλον ἀθρόως γενομένης*, | *εἴτε κατὰ τὸν Δίωνα Ῥωμαίοις πορθηθείσης*, | *Ἀρτέμιδι τῶν πολιτῶν τότε παννυχιζόντων*, [Zon. § 3] *τοιουτοτρόπως τέθνηκεν ὑπό τινος Ῥωμαίου* (131—135) 7a *γὰρ* om. A 28 *προσαγαγόμενος* BAc, *προσαγόμενος* C 29 *Τορκουάτον* B, *τουρκουάτον* CAc. — Ceterum cf. fr. 35, 9.

[Zonaras 9, 5, 6—6, 4 (2, 212, 18 sqq. B. = 2, 265, 9 sqq. D.)]

κελλον καὶ Λαουίνιον τὸν Οὐαλλέριον ἐχειροτόνησαν. 6. ἀπελθόντος δὲ τοῦ Μαρκέλλου ἐκ Σικελίας, δύναμιν ἱππέων ἐς αὐτὴν ὁ Ἀννίβας ἀπέστειλε, καὶ ἑτέραν οἱ Καρχηδόνιοι ἔπεμψαν· καὶ μάχαις τισὶν ἐνίκησαν καὶ πόλεις προσεποιήσαντο· καὶ εἴ γε μὴ Κορνήλιος Δολοβέλλας στρατηγὸς ἐπελήλυθε, πᾶσαν τὴν Σικελίαν ἐχειρώσαντο ἄν.

2 Καὶ ἡ Καπύη δὲ τότε ἑάλω παρὰ Ῥωμαίων, καίτοι τοῦ Ἀννίβου ἐς τὴν Ῥώμην ὁρμήσαντος, ἵν' ἀπὸ τῆς Καπύης τοὺς πολιορκοῦντας αὐτὴν ἀπάξῃ, καὶ διὰ τῶν Λατίνων ἐλάσαντος καὶ πρὸς τὸν Τίβεριν ἐλθόντος καὶ πορθοῦντος τὰ πρὸ τοῦ ἄστεος. οἱ γὰρ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐφοβήθησαν μέν, ἐψηφίσαντο δὲ τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων ἐν Καπύῃ μεῖναι, τὸν δ' ἕτερον αὐτοῖς ἐπαμῦναι. καὶ Κλαύδιος μὲν ἐν τῇ Καπύῃ κατέμεινεν (ἐτέτρωτο γάρ), Φλάκκος δὲ πρὸς τὴν Ῥώμην ἠπείχθη.

3 Τοῦ δ' Ἀννίβου τάς τε καταδρομὰς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἀεὶ ποιουμένου καὶ πολλὰ δεινὰ δρῶντος, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἠγάπων, εἰ τά γε ἐντὸς τῶν τειχῶν περισώσαιντο, ἐπεὶ δὲ καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς στρατοπέδοις ἅμα προσβαλεῖν ἔμελλεν, ἀνερρίψαντο, τὸ τοῦ λόγου, κύβον, καὶ ἐπεξέδραμον. καὶ ἀκροβολιζομένων ἤδη χειμὼν ἐξ αἰθρίας ἐξαίσιος ἐπεγένετο μετὰ πνεύματος ἀμηχάνου βροντῶν τε καὶ χαλάζης καὶ ἀστραπῶν, ὥστ' ἄμφω ἀγαπητῶς ὡς ἐκ συνθήματος ἀναχωρεῖν ὅθεν ὥρμησαν.
4 ἄρτι τε τὰ ὅπλα κατετίθεντο καὶ αἰθρία ἐγένετο. ὁ γοῦν Ἀννίβας, καίτοι οὐκ ἀθεεὶ λογισάμενος παρὰ τὸν τῆς συνόδου καιρὸν συνενεχθῆναι τὰ γεγονότα, ὅμως οὐκ ἀπέστη τῆς πολιορκίας, ἀλλὰ καὶ αὖθις μετὰ τοῦτο συμβαλεῖν ἐπεχείρησεν. ὡς δὲ καὶ τότε τὰ αὐτὰ συνέβη, κατέδεισε. καὶ προσεκπλαγεὶς ὅτι ἐν τηλικούτῳ κινδύνῳ ὄντες οὔτε τῆς Καπύης ἀπέστησαν καὶ ἐς τὴν Ἰβηρίαν καὶ στρατιώτας καὶ στρατηγὸν

---

1 *Λαουίνιον*] cf. ad fr. 40, 28 4 *Δολοβέλλας*] *Dolabella* Latine *Δολοβέλλας* Graece. In Dionis codd. deciens recte scribitur, ter (47, 26, 1 et 28, 5) peccatum est. Sic Strab. 14, 1, 37 p. 646 *Δολοβέλλας*, 16, 2, 9 p. 752 *Δολαβέλλας* scrib. ut videtur errore 10 *ὑπάτων*] error Zon. pro *ἀνθυπάτων*? 13 *ἐν* om. A 15 *γε* BA[c], *τε* C *καὶ* prius om. A 17 sqq. Cf. Tzetz. Chil. 1, 786—792: *τοιαύτης τότε συμφορᾶς τὴν Ῥώμην κατασχούσης | Ἀννίβας κατημέλησε ταύτην ἐγκατασκάψαι | νίκαις καὶ πότοις καὶ τρυφαῖς φανεὶς ἀμβλὺς πρὸς τοῦτο, | ἕστ' ἂν συνήχθη στράτευμα Ῥωμαίων τοῖς Ῥωμαίοις. | τότε τριττῶς ἀπείρχθη δὲ πρὸς Ῥώμην ἐξορμήσας. | αἴφνης ἐκ τῆς αἰθρίας γὰρ χάλαζα σφοδροτάτη | καὶ γνόφος ἐγγιγνόμενος εἶργε πορείας τοῦτον.* quorum postrema e Dione expressa videntur. cf. H. Haupt. *Herm.* 14, 437. Quae in Tzetz. praecedunt vide ad 9, 2, 2, quae sequuntur ad 9, 11, 5 19 *ἀναχωρεῖν* recepi e C, *ἀναφυγεῖν* BA[c], *ἀναφεύγειν* Dioni est *fugere in locum editum* cf. 36, 7, 4 et 51, 2; 39, 61, 2; 55, 30, 6; 65, 17, 2, nec verbo *φεύγειν* hic locus est, cf. Liv. 26, 11, 1—3 23 *καὶ* om. A.

Δίων ἐν Ῥωμαϊκῶν ιε' "ἔκ τε γὰρ τῆς ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου 46a
ἀξιώσεως καὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φιλίας οὐκ ἤνεγκαν δικαιωθέντες ἀλλ' ἐπεχείρησαν καὶ οἱ Καμπανοὶ τοῦ Φλάκ-

---

Fr. 57, 46a hic edidit primus Melber., quanquam iam Val. attulerat Zonarae locum. Ita grammatici: *δίκαιοι ἐκρίθησαν, ἐνομίσθησαν. σημαίνει δὲ καὶ τὸ ἐναντίον κατεδικάσθησαν δικαίως Δίων — συνεδρίῳ. πολλαχοῦ δὲ καὶ οὗτος κέχρηται τῇ λέξει ταύτῃ ἐπὶ τοῦ εἰρημένου σημαινομένου ὡς ἐν τῷ ιε' "καὶ πάντες — ἀφίημι"* [fr. 57, 47 p. 251]. *ἀλλαχοῦ δὲ πολλαχοῦ ὁμοίως.*

1 *Ῥωμαικῶν* scripsi ex Etym. M., Lex. Seguer., Cram. cod., *ῥωμαικοῖς* Suid. 3 *Καμπανοὶ*] cf. ad. fr. 36, 15.

[Zonaras 9, 6, 4—8 (2, 214, 3 sqq. B. = 2, 266, 16 sqq. D.)]

πέμψειν ἔμελλον, καὶ ὅτι χρημάτων δεηθέντες ἐπώλησαν ἄλλα τε καὶ τὸ χωρίον ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύετο δημόσιον ὄν, καὶ ἀπογνούς, ἀπανέστη, πολλάκις ἀναβοήσας "ὦ Κάνναι Κάνναι." καὶ οὐδὲ τῇ Καπύῃ ἔτ' ἐπικουρῆσαι ἠθέλησεν.

Οἱ δὲ καίπερ ἐν ἀσθενεστάτοις ὄντες, ὅμως ἀπογνόντες ὡς οὐ τευ- 5
ξόμενοι συγγνώμης παρὰ Ῥωμαίων ἀντεῖχον, καὶ τῷ Ἀννίβᾳ ἐπέστειλαν, βοηθήσειν αὐτοῖς ἀξιοῦντες. συλληφθέντες δὲ οἱ τῶν ἐπιστολῶν κομισταὶ παρὰ τοῦ Φλάκκου, ὁ γὰρ Κλαύδιος ἔφθη τεθνηκὼς ἐκ τοῦ τραύματος, τὰς χεῖρας ἀπετμήθησαν. οὓς ἰδόντες οἱ Καμπανοὶ δεινῶς κατεπλάγησαν καὶ ὅ τι πράξουσιν ἐβουλεύοντο. λεχθέντων δὲ πολλῶν, Ἰούβιός τις 6
Οὐίριος ἐν τοῖς πρώτοις αὐτῶν ὢν καὶ τῆς ἀποστάσεως αἰτιώτατος "μία ἡμῖν ἐστιν" ἔφη "καταφυγὴ καὶ ἐλευθερία ὁ θάνατος. καί μοι ἀκολουθήσατε οἴκαδε· ἔχω γάρ τι φάρμακον παρεσκευασμένον." καὶ ὁ μὲν παραλαβὼν τοὺς αὐτῷ πεισθέντας ἑκούσιος ἀπέθανε σὺν αὐτοῖς, καὶ οἱ λοιποὶ τὰς πύλας τοῖς Ῥωμαίοις ἀνέῳξαν· ὁ δὲ Φλάκκος τά τε ὅπλα 7
αὐτῶν καὶ τὰ χρήματα πάντα ἀφείλετο, καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν κορυφαίων τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐς τὴν Ῥώμην ἔπεμψε, μόνων δ' ἀπέσχετο τῶν ἐκ τοῦ ὁμίλου περιλειφθέντων ἐπὶ τῷ καὶ ἄρχοντα αὐτοὺς Ῥωμαῖον λαμβάνειν καὶ μήτε βουλὴν ἔχειν μήτε σύνοδον ποιεῖσθαι.

Ὕστερον δὲ καὶ ἄλλα τινὰ προσεπώρλον, κατηγορῆσαι τοῦ Φλάκκου 8
τολμήσαντες. ἐπεχείρησαν δὲ καὶ οἱ Καμπανοὶ τοῦ Φλάκκου κατηγο- fr. 57, 46

---

2 *ἐστρατοπεδεύετο* BCc, *ἐστρατοπεδεύσατο* A 3 *πολλάκις* CAc, *καὶ πολλάκις* B *ὦ Κάνναι Κάνναι*] cf. 9, 1, 16 5 *ἀσθενεστάτοις*] *τῷ ἀσθενεστάτῳ* Dio 74, 12, 6, Thuc. 3, 52, 2 secutus 9 *Καμπανοὶ*] cf. ad fr. 36, 15 10 *Ἰούβιός τις Οὐίριος*] Dio, ut opinor, *Οὐίβιός τις Οὐίριος*. *Vibius* (uiuius P) *Virrius* Liv. 26, 13, 2 et 14, 1. 3 ubi *Virius* scribendum putat Riemann. coll. C. I. L. 10 p. 1061. Ceterum cf. Zvetaieff. *Ins. Ital. Inf.* p. 163 12 *ἡμῖν* BCc, *μὲν* A *ἐστιν* BAc, *ἐστιν ὅτι* C *ἔφη καταφυγὴ* BCc, *καταφυγὴ ἔφη* A 14 *ἑκούσιος* CAc, *ἑκουσίως* B 19 *Ῥωμαῖον* CA, *ῥωμαίων* Bc.

κον καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ Μαρκέλλου κατηγορῆσαι. καὶ ἐδικαιώθησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. Suidas v. *ἐδικαιώθησαν*, Lex. Seguer. ed. Bachm. Anecd. Gr. 1, 206, Cram. Anecd. Par. 4, 168 (e cod. Coisl. 347 optimo), et *καὶ οὐκ ἤνεγκαν — συνεδρίῳ* Etym. Magn. p. 316, 9 Gaisf.

1 *Συρακόσιοι* Cram. cod., *Συρακόσσιοι* Etym. M. cod. D., *Συρακούσιοι* Lex. Seguer., Suid., Etym. Magni codd. ceteri. forma *Συρακόσιοι* Dioni, veteres secuto, in usu fuisse videtur, quanquam fr. 57, 46^{b} (p. 234); 66, 25, 4 (Xiph.), et ubique apud Zonaram *Συρακούσιοι* invenitur *καὶ ἐδικαιώθησαν* Suid. cod. A (nisi quod *κατεδικαιώθησαν*), *κατεδικάσθησαν* Suid. cod. B, *καὶ κατεδικάσθησαν* Suid. cod. E, *καὶ ἐδικάσθησαν* Etym. M., Lex. Seguer., Cram. cod.

[Zonaras 9, 6, 8—10 (2, 215, 5 sqq. B. = 2, 267, 12 sqq. D.)]

ρῆσαι, καὶ τοῦ Μαρκέλλου οἱ Συρακούσιοι ὑπατεύοντος ἤδη. καὶ ἀπε-
λογήσατο· οὐ γὰρ ἠθέλησε πρᾶξαί τι τῶν τῇ ἀρχῇ προσηκόντων πρὶν
ἀπολογήσασθαι. οἱ Συρακούσιοι δὲ καταστάντες εἰς λόγους οἰκονομικώ-
τερον τῇ διαλέξει ἐχρήσαντο, οὐκ εἰς κατηγορίαν τοῦ Μαρκέλλου, ἀλλ'
εἰς ἱκετείαν τραπέντες καὶ ἀπολογίαν τοῦ μὴ ἑκόντες ἀποστῆναι Ῥω-
μαίων, καὶ συγγνώμης τυχεῖν ἀξιοῦντες. καὶ ταῦτα λέγοντες εἰς τὴν
9 γῆν πεσόντες ὠλοφύροντο. καὶ διαγνώμης γενομένης ἔδοξε τὸν Μάρκελλον
μὲν μηδὲν ἀδικεῖν, τοὺς μέντοι Συρακουσίους φιλανθρωπίας τινὸς ἀξίους
εἶναι, οὐκ ἐξ ὧν ἐποίησαν, ἀλλ' ἐξ ὧν εἶπόν τε καὶ ἱκέτευσαν. τοῦ δὲ
Μαρκέλλου παραιτησαμένου τὸ ἀπελθεῖν εἰς Σικελίαν, τὸν Λαουίνιον
ἔπεμψαν. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι οὕτω συγγνώμης τινὸς ἔτυχον, οἱ δὲ
Καμπανοὶ ὑπ' ἀπαιδευσίας θρασύτερον τῇ κατηγορίᾳ χρησάμενοι καὶ ἐπε-
τιμήθησαν, μηδὲ παρόντος τοῦ Φλάκκου, ἀλλά τινος τῶν ὑπεστρατηγη-
κότων αὐτῷ ἀπολογησαμένου.
10 Ἁλούσης δὲ τῆς Καπύης καὶ τἆλλα τὰ πέριξ πολίσματα τοῖς Ῥω-
μαίοις προσκεχωρήκασι πλὴν Ἀτελανῶν· οὗτοι γὰρ ἐκλιπόντες τὴν πόλιν
αὐτῶν πανδημεὶ πρὸς τὸν Ἀννίβαν ἐχώρησαν. καὶ ἡ ἄλλη δὲ Ἰταλία
ἡ τὰ τῶν Καρχηδονίων φρονοῦσα ἠλλοιοῦτο, καὶ περιιόντες οἱ ὕπατοι
προσεποιοῦντο αὐτήν. Ταραντῖνοι δὲ φανερῶς μὲν οὐδέπω τὰ τῶν Ῥω-
μαίων ᾑροῦντο, λάθρα δὲ τοῖς Καρχηδονίοις ἤχθοντο.

7 *διαγνώμης* CA^{c}, *δὴ γνώμης* B 8 *φιλανθρωπίας τινὸς* A^{c}, *τινὸς φιλανθρωπίας* B, *συγγνώμης τινὸς* C 10 *Λαουίνιον*] cf. ad fr. 40, 28 11 *οὕτω συγγνώμης τινὸς* B, *οὕτως συγγνώμης* C^{c} (sed add. m^{2} inter lin. *τινος* post *συγγνώμης* C), *οὕτως τινὸς συγγνώμης* A 13 *μηδὲ* BC^{c}, *μὴ* A 19 *τὰ* om. C (add. m^{2} inter lin.) 20 *τοῖς Καρχηδονίοις* BC^{c}, *τοὺς Καρχηδονίους* A.

RELIQUIAE LIBRI XVI.

57, 36 [37 B] a. u. 544 (210)

ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι διεκηρυκεύσαντο τῷ Ἀννίβᾳ, ἀνταπόδοσιν τῶν αἰχμαλώτων ἀξιοῦντες γενέσθαι, οὐ κατηλλάξαντο δὲ αὐτούς, καίπερ καὶ ἐκείνου Καρθάλωνα ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἀντιπέμψαντος· ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν εἴσω τοῦ τείχους κατὰ τὸ πολέμιον, οὐδὲ ἐς λόγους αὐτοῖς ἐλθεῖν ἠθέλησεν, ἀλλ' εὐθὺς δι' ὀργῆς ἀνέστρεψεν. U[B] 7 (p. 379).

Fr. **57,** 36 olim coll. Liv. 22, 58, 7 sqq. ad annum 538 (216) relatum, apud Zonaram 9, 7, 11 redire vidit Melber.

1 *Ἀννίβᾳ* Urs., *ἀννίβαν* V (*ν* del. Urs.), *ἀννίβα* BM, cf. ad fr. 57, 4 2 *οὐ κατηλλάξαντο* revocavi e VM, *οὐκατηλλάξαντο* B, *pecuniam permutare* apud veteres *καταλλάττεσθαι* dicitur, Dem. *de fals. leg.* 114, Athen. 1, 19[d], Plut. *Arat.* 18, cf. Plat. *Phaed.* 69[a]. de captivorum permutatione usurpasse videtur Dio, *οὐκ ἀντηλλάξαντο* Rk. 4 *γὰρ* Leuncl., *δὲ* VBM *κατα τὸ* restitui e VBM, *ὡς* inde ab Ursino.

[Zonaras 9, 6, 11—7, 1 (2, 216, 6 sqq. B. = 2, 268, 9 sqq. D.)]

Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ διεκηρυκεύσαντο τῷ Ἀννίβᾳ ἀνταπόδοσιν τῶν αἰχμαλώτων ποιήσασθαι. οὐ κατηλλάξαντο δὲ αὐτούς, ἐπεὶ οὐκ ἐδέξαντο τὸν Καρθάλωνα τοῦ τείχους ἐντός, ὡς πολέμιον· οὐδ' ἐς λόγους γὰρ αὐτοῖς ἐλθεῖν ἠθέλησεν, εὐθὺς δὲ ὠργισμένος ἀνέστρεψε. 11 fr. 57, 36

Τότε μέντοι καὶ ὁ Λαουίνιος τοὺς Αἰτωλοὺς συμμαχοῦντας Φιλίππῳ 12
προσηταιρίσατο, καὶ τὸν Φίλιππον μέχρι Κερκύρας προχωρήσαντα αὖθις ἐξεφόβησεν, ὥστε καὶ ἐς τὴν Μακεδονίαν τάχει ἐπανελθεῖν.

7. Οἱ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ Γάιον Κλαύδιον Νέρωνα εἰς τὴν Ἰβηρίαν μετὰ στρατιωτῶν ἔπεμψαν. καὶ ὃς παρεκομίσθη τῷ ναυτικῷ μέχρι τοῦ Ἴβηρος, ἔνθα καὶ τὰ λοιπὰ στρατεύματα εὑρηκὼς ἐπῆλθε τῷ Ἀσδρούβᾳ πρὶν γνωσθῆναι ὅτι πάρεστι. καὶ περιστοιχισάμενος αὐτὸν ἠπατήθη.

5 *Λαουίνιος*] cf. ad fr. 40, 28.

38 [39 B] ὅτι ὁ Σκιπίων ὁ τὸν πατέρα τρωθέντα σώσας, ὁ στρατηγός,
ἦν καὶ φύσεως ἀρετῇ κράτιστος καὶ παιδείᾳ λογιμώτατος, τό τε
φρόνημα καὶ τὸ τῆς γνώμης καὶ τὸ τῶν λόγων, ὁπότε γε καὶ τού-
του ἔδει, μέγιστον εἶχε, καὶ αὐτὸ καὶ ἐν τοῖς ἔργοις οὐχ ἥκιστα
ἐβεβαίου, ὥστε καὶ μεγαλόφρων καὶ μεγαλοπράγμων, οὐκ ἐκ κενοῦ
39 [40 B] αὐχήματος ἀλλ᾽ ἐξ ἐχεγγύου διανοίας, δοκεῖν εἶναι. διά τε οὖν
f. 171[r] ταῦτα, καὶ διότι καὶ τὸ θεῖον ἀκριβῶς | ἤγαλλεν, ἐχειροτονήθη.
οὐδὲν γὰρ οὔτ᾽ οὖν δημόσιον οὔτ᾽ ἴδιον πρὶν ἔς τε τὸ Καπιτώλιον
ἀναβῆναι καὶ χρόνον τινὰ ἐνδιατρῖψαι ἐνεχειρίζετο. καὶ διὰ τοῦτο
φήμην ἔλαβεν ἐκ τοῦ Διὸς ἐς δράκοντα ἐν τῇ ⟨πρὸς τὴν⟩ μητέρα αὐ-
τοῦ συνουσίᾳ μεταβαλόντος γεγεννῆσθαι. καί τινας καὶ ἐκ τούτου

Fr. 57, 37 [38 B] Planudeum eiectum.
7 *διότι* cod., *ὅτι* lexica 8 *ἴδιον* restitui ex cod., *ἰδιωτικὸν* inde a Val. perperam 10 *τοῦ* Val., *τοι* cod. ⟨*πρὸς*⟩ ins. Val., ⟨*τὴν*⟩ add. Bk. 11 *μεταβαλόντος* Val., *μεταβαλλόντος* (sic) cod. *γεγεννῆσθαι* Reim., *γεγενῆσθαι* cod.

[Zonaras 9, 7, 1—4 (2, 216, 19 sqq. B. = 2, 268, 24 sqq. D.)]

ἰδὼν γὰρ ὁ Ἀσδρούβας ὡς ἀπείληπται, προεκηρυκεύσατο πρὸς τὸν Νέρωνα
ὥστε τὴν Ἰβηρίαν πᾶσαν ἀφεθεὶς ἐκλιπεῖν. ὡς δ᾽ ἐκεῖνος ἀσμένως τοὺς
λόγους ἐδέξατο, ἀναβαλλόμενος ἵνα τὰς συνθήκας τῇ ὑστεραίᾳ ποιήσηται,
2 ὑπεξέπεμψε τῆς νυκτὸς ἄλλους ἄλλῃ τῶν ὀρῶν. διεξελθόντων δ᾽ ἐκείνων,
ἅτε μὴ φυλακῆς οὔσης παρὰ τῶν Ῥωμαίων διὰ τὰς τῶν σπονδῶν ἐλ-
πίδας, ἦλθε μὲν τῇ ἐπιούσῃ ἐς λόγους τῷ Νέρωνι, κατέτριψε δὲ πᾶσαν
αὐτὴν πρίν τι ἐπικυρωθῆναι. καὶ ἄλλους αὖθις τῆς νυκτὸς ὁμοίως ἀπέ-
πεμψε. τοῦτο δὲ καὶ ἐν ἄλλαις τισὶν ἡμέραις ὁμοίως πεποίηκεν, ἀμφι-
σβητῶν τινα ἐν τῇ συμβάσει. προελθόντων δὲ τῶν πεζῶν ἁπάντων,
τέλος καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς ἱππεῦσι καὶ τοῖς ἐλέφασιν ὑπεξεχώρησε. καὶ
διασωθεὶς φοβερὸς αὖθις τῷ Νέρωνι ἐγένετο.
3 Μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ τοῦ Νέρωνος μὲν κατέγνων,
ἄλλῳ δέ τινι τὴν ἡγεμονίαν ἐψηφίσαντο ἐγχειρίσαι. ἀπορούντων οὖν τίνα
ἂν ἀποστείλωσιν, (οὐ γὰρ τοῦ τυχόντος ἀνδρὸς ἐδεῖτο τὰ πράγματα καὶ
fr. 57, 38 πολλοὶ διὰ τὸ τῶν Σκιπιώνων πάθος ἐξίσταντο,) ὁ Σκιπίων ἐκεῖνος ὁ
Πούπλιος ὁ τὸν πατέρα τρωθέντα σώσας ἑαυτὸν ἐθελοντὴς εἰς τὴν στρα-
τείαν ἐπέδωκεν. ἦν δὲ καὶ ἀρετῇ κράτιστος καὶ παιδείᾳ λογιμώτατος.
4 καὶ παραχρῆμα μὲν ᾑρέθη· μεταμέλον δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον διά τε τὴν

3 *ποιήσηται* BC[c], *ποιήσεται* A 5 *τῶν* (prius) om. C 10 *τοῖς* (alterum) om. C *ὑπεξεχώρησε* BC[c], *ὑπεχώρησε* A 11 *ἐγένετο* B[c], *ἐγίνετο* CA 14 *ἂν* om. B 18 *μεταμέλον* Wolf., *μεταμέλου* BCA[c].

πολλοῖς ἐλπίδας ἐς αὐτὸν ἐνεποίει. V. 40 (p. 601) et *διά τε οὖν — ἤγαλλεν* (§ 39 in.) Phot. lex. (= Suid. et Etym. Magn. et Bachm. Anecd. Gr. 1, 248) s. v. *ἤγαλλεν* qui omnes: *Δίων ἐν ιζ' λόγῳ Ῥωμαικῶν.*

ὅτι ὁ Σκιπίων καὶ μὴ ἐννόμου ἡγεμονίας λαβὼν ὄνομα ἐξ ὧν ἐχειροτονήθη, τὸ στρατόπεδον προσφιλὲς ἐποιήσατο, καὶ ἤσκησεν ἐξηργηκότας ἐκ τῆς ἀναρχίας καὶ ἀνεκτήσατο κατεπτηχότας ἐκ τῶν συμφορῶν. τόν τε Μάρκιον οὐχ, οἷά που φιλοῦσιν οἱ πολλοί, ἀνεπιτήδειον ἡγήσατο ὅτι εὐδοκιμηκὼς ἦν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἔργοις ἀεὶ ἐσέμνυνεν· καὶ γὰρ ἦν οἷος οὐκ ἐκ τῆς τοῦ πέλας διαβολῆς καὶ καθαιρέσεως ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκείας ἀρετῆς αὔξεσθαι θέλειν. καὶ διὰ τοῦτό γε οὐχ ἥκιστα τοὺς στρατιώτας ᾠκειώσατο. V. 41 (p. 602). 40 [41 B]

1 *αὔτον* Bk., *αὐτὸν* cod.
Inter fr. 57, 39 et 40 fortasse inserendum fragm. 70, 2. 3, quod conferas.
8 *Μάρκιον*] L. Marcius, eques Romanus, qui in Hispania P. et Cn. Scipionibus mortuis dux exercitus comitiis militaribus creatus erat. cf. Liv. 26, 20, 3 (25, 37) 9 *ἡγήσατο* Bk., *εἰργάσατο* cod. 12 *θέλειν* St., *θέλων* cod., *ἐθέλειν* Bk., cf. Kühner. *Gr. Gramm.*³ 1, 187.

[Zonaras 9, 7, 4. 5 (2, 217, 18 sqq. B. = 2, 269, 20 sqq. D.)]

ἡλικίαν αὐτοῦ, τέταρτον γὰρ καὶ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ζωῆς ἦγε, καὶ ὅτι καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ διὰ τὸν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θείου ὄλεθρον ἐπένθει, ἦλθεν αὖθις εἰς τὸ κοινὸν καὶ ἐδημηγόρησε, καὶ οἷς εἶπε καταιδέσας τοὺς τῆς βουλῆς, τὴν μὲν ἀρχὴν οὐκ ἀφῃρέθη, Μάρκος δὲ Ἰούνιος ἀνὴρ γηραιὸς προσεπέμφθη αὐτῷ.

Τοῖς Ῥωμαίοις δὲ μετὰ ταῦτα τὰ πράγματα οὐκ ἀταλαιπώρως 5 ἐχώρησεν εἰς τὸ βέλτιον. ὁ γὰρ Μάρκελλος, ἐπειδὴ κατηγορηθεὶς ἀπελύθη, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἀννίβαν, καὶ τὰ μὲν πλεῖστα δι' ἀσφαλείας ἐποιεῖτο, δεδιὼς πρὸς ἀπονενοημένους διακινδυνεῦσαι· εἰ δέ ποτε ἠναγκάσθη προσμῖξαι, κρείττων ἐκ φρονήσεως εὐτολμίᾳ κεκραμένης ἐγίνετο. ὁ οὖν Ἀννίβας διά τε ταῦτα καὶ ὅτι αἱ πόλεις αἱ συμμαχοῦσαι αὐτῷ αἱ μὲν ἐγκαταλελοίπεσαν αὐτόν, αἱ δὲ διενοοῦντο, καὶ δι' ἕτερ' ἄττα κακῶσαι τὰ χωρία ἃ μὴ κατέχειν οἷος ἦν ἐπεχείρησε. καὶ πολλοῖς ἐλυμήνατο, καὶ πλείους διὰ τοῦτο ἀφίσταντο.

2 *καὶ τοῦ* BA^c, *καὶ τὸν τοῦ* C 7 *ἐχώρησεν* BC^c, *ἐχώρησαν* A *ἐπειδὴ* CA^c, *ἐπεὶ* C *ἀπελύθη* BC^c, *ἐλυπήθη* A 9 *διακινδυνεῦσαι* CA^c, *ἀποκινδυνεῦσαι* B 10 *ἐγίνετο* CA, *ἐγένετο* B^c 12 *ἐγκαταλελοίπεσαν* BC^c, *ἐγκαταλελοίπασιν* A 13 *οἷος*] *οἷος* ⟨*τ'*⟩ Kuiper. (litt.) 14 *ἀφίσταντο* C^c, *ἐφίσταντο* A, *ὑφίσταντο* B.

[Zonaras 9, 7, 6—9 (2, 218, 11 sqq. B. = 2, 270, 9 sqq. D.)]

6 Περὶ δὲ Σαλπίαν πόλιν τοιόνδε τι συνέπεσε. δύο ἄνδρες τὰ πράγ-
ματα αὐτῶν εἶχον διάφοροί τε ἀλλήλοις ἦσαν. καὶ Ἀλίνιος μὲν τὰ τῶν
Καρχηδονίων ἐφρόνει, Πλαύτιος δὲ τὰ τῶν Ῥωμαίων, ὃς καὶ διειλέχθη
τῷ Ἀλινίῳ περὶ προδοσίας τῆς εἰς Ῥωμαίους. μηνύσαντός τε εὐθὺς ἐκείνου
7 τῷ Ἀννίβᾳ ταῦτα, ἐς δίκην ὑπήχθη ὁ Πλαύτιος. βουλευομένου δὲ τοῦ
Ἀννίβου μετὰ τῶν συνέδρων ὅπως αὐτὸν κολάσει, ἐτόλμησεν ἐπ' ὄψει
αὐτοῦ τῷ Ἀλινίῳ πέλας που ὄντι περὶ προδοσίας αὖθις εἰπεῖν. ἀναβοή-
σαντος δ' ἐκείνου "ἴδε ἴδε, καὶ νῦν μοι περὶ αὐτοῦ τούτου λαλεῖ," οὐκ
ἐπίστευσεν ὁ Ἀννίβας διὰ τὸ ἄτοπον, ἀλλὰ καὶ ὡς συκοφαντούμενον αὐ-
τὸν ἀπέλυσεν. ἀφεθέντος δὲ ὡμονόησαν ἄμφω, καὶ στρατιώτας παρὰ
τοῦ Μαρκέλλου ἐπαγαγόμενοι τήν τε φρουρὰν τῶν Καρχηδονίων κατέ-
κοψαν καὶ τὴν πόλιν τοῖς Ῥωμαίοις παρέδοσαν.

8 καὶ οὕτω μὲν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἔσχον τοῖς Καρχηδονίοις τὰ πράγματα·
καὶ οὐδ' ἡ Σικελία ἦν εὐνοοῦσα αὐτοῖς, ἀλλὰ τῷ ὑπάτῳ τῷ Λαουινίῳ
προσεχώρουν. ἡγεῖτο μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ Καρχηδονίων Ἄννων,
συνεστρατεύετο δὲ αὐτῷ καὶ Μουτίνας. ὃς συνὼν τῷ Ἀννίβᾳ πρῴην,
καὶ φθονηθεὶς ὅτι μεγάλα ἔργα ἀρετῆς ἐπεδείκνυτο, ἐς Σικελίαν ἐπέμ-
9 φθη. ὡς οὖν κἀκεῖ λαμπρῶς ἱππάρχει, φθόνον καὶ πρὸς τοῦ Ἄννω-
νος ὦφλε, καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἱππαρχίας ἐπαύθη. περιαλγὴς γοῦν διὰ
ταῦτα γενόμενος πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀπέκλινε. καὶ πρῶτον μὲν προ-
δοσίαν Ἀκράγαντος συνέπραξε σφίσιν, εἶτα καὶ τἆλλα συγκατειργά-
σατο, ὥστε πᾶσαν αὖθις τὴν Σικελίαν ὑπ' αὐτοὺς ἄνευ μεγάλου πόνου
γενέσθαι.

---

1 *Σαλπίαν* BC[c], *σαλπόαν* A; et sic (sine *α* inter *λ* et *π*) 9, 9, 2. 3 *Σαλπίᾳ* BCA[c] et *Σαλπηνοί* CA[c], *Σαλπινοὶ* B. — *Salpia* quanquam in usu fuit aetate Romana (cf. Cic. *leg. agr.* 2, 27, 71; Vitruv. 1, 4, 12, Ptol. 3, 1, 16, *lib. col.* (*röm. Feldm.* 1) p. 210. 261, *Vib. Sequest.* p. 26 *Salpina lacus*, hodie *lago di Salpi*), Dionem *Σαλαπία, Σαλαπινοί* scripsisse puto forma in nummis obvia (Sambon, *monn. anc. de la presqu'île Italique* p. 215) et Straboni, Plinio 3, 11, 103, Lucano 5, 377 (*Salapina palus*), Appiano, praesertim Livio 24, 20. 47; 26, 38; 27, 1. 28 (cf. Val. Max. 3, 8 ext. 1) usitata   2 *Ἀλίνιος* 4 et 7 *Ἀλινίῳ*] vitium Zonarae vel librariorum pro *Δάσιος Δασίῳ*. cf. Liv. 26, 38, Val. Max. 3, 8 ext. 1, App. *Hann.* 45 sqq. cf. 31   3 et 5 *Πλαύτιος*] itidem corruptum. *Blattius* Liv. *l. l.*; *Blassius* Val. Max. *l. l.*, *Βλάτιος* App. *l. l.*   4 *περὶ* om. C   *Ῥωμαίους* BC[c], *ῥώμην* A   6 *κολάσει* B[c], *κολάσῃ* CA   11 *ἐπαγαγόμενοι* BCA[c] (sed add. *αγ* int. lin. m[1(?)] C)   14 *Λαουινίῳ* BA[c], *Λαουίνῳ* C, cf. ad fr. 40, 28   15 *τῇ* om. B   16 *Μουτίνας*] *Muttines* Liv. 25, 40. 41; 26, 21. 40; 27, 5; 38, 41, *Mutinae* (dat.) Varro apud Asc. *Pis.* p. 13 Or., *Μεττόνου* (gen.) Pol. 9, 22, 4. cf. C. I. L. 8 p. 1030, Schröder. *Phoen. Sprache* p. 127   18 *οὖν* om. A
22 *μεγάλου πόνου* BA[c], *μεγάλων πόνων* C.

ὅτι στάσεως γενομένης τῶν στρατιωτῶν ὁ Σκιπίων συχνὰ μὲν 42 [43 B]
τοῖς στρατιώταις διέδωκε, συχνὰ δὲ καὶ ἐς τὸ δημόσιον ἀπέδειξε. τῶν τε αἰχμαλώτων ἐς τὸ ναυτικὸν κατέταξεν, καὶ τοὺς ὁμήρους

Fr. 57, 41 [42 B] Planudeum eiectum.
1 *στάσεως γενομένης* minus recte eclogarius cf. Zonaras.

[Zonaras 9, 8, 1—4 (2, 219, 17 sqq. B. = 2, 271, 8 sqq. D.)]

8. Ὁ δὲ Φάβιος καὶ ὁ Φλάκκος ἄλλας τε πόλεις πολλὰς καὶ τὸν a. u. 545 (209)
Τάραντα, τοῦ Ἀννίβου κατέχοντος αὐτόν, ἐχειρώσαντο. κελεύσαντες γάρ
τισι τὴν Βρεττίαν κατατρέχειν, ἵν' ὁ Ἀννίβας εἰς ἐπικουρίαν αὐτῆς ἀπάρῃ
ἐκ Τάραντος, ἐπεὶ τοῦτο ἐγένετο, Φλάκκος μὲν ἐκεῖνον ἐπετήρει, Φάβιος
δὲ ἐν τούτῳ νυκτὸς τῷ Τάραντι ταῖς τε ναυσὶν ἅμα καὶ τῷ πεζῷ προσ-
βαλών, τῇ τε προσβολῇ καὶ προδοσίᾳ εἷλε τὴν πόλιν. ὁ οὖν Ἀννίβας 2
διὰ τὴν ἀπάτην ἀχθόμενος ἀντεπιβουλεῦσαι τῷ Φαβίῳ ἐσπούδασε. καὶ
ἐπιστολὴν αὐτῷ ἐκ Μεταποντίου ὡς παρὰ τῶν ἐπιχωρίων ἐπὶ προδοσίᾳ
τῆς πόλεως ἔπεμψεν, ἐλπίσας ἀπερισκέπτως αὐτὸν προσιόντα ἐνεδρεύσειν.
καὶ ὃς ὑπετόπησε τὸ πραττόμενον, καὶ παραβαλὼν τὰ γράμματα ταῖς
ἐπιστολαῖς ἃς τοῖς Ταραντίνοις ποτὲ ἐγεγράφει, κατεφώρασεν ἐκ τῆς
αὐτῶν ὁμοιότητος τὸ ἐπιβούλευμα.

Σκιπίων δὲ τὸν ἄλλον χρόνον, εἰ καὶ τιμωρῆσαι τῷ πατρὶ καὶ τῷ 3
θείῳ ἐγλίχετο καὶ τῆς τοῦ πολέμου δόξης ὠρέγετο, ἀλλ' οὐκ ἠπείγετο
διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων. ἐπεὶ δ' ᾔσθετο αὐτοὺς χειμάζοντας πόρρω
ποι, ἐκείνους μὲν εἴα, ἐς δὲ τὴν Καρχηδόνα τὴν ταύτῃ ὥρμησεν· οὐ
μέντοι τις τὸ παράπαν τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ ἔγνωκε πρὶν πρὸς αὐτῇ τῇ Καρ-
χηδόνι γενέσθαι· καὶ ἔλαβε σὺν πόνῳ τὴν πόλιν.

ἁλούσης δὲ τῆς Καρχηδόνος στάσις μεγίστη μικροῦ τῶν στρατιωτῶν 4 cf. fr. 57, 42
ἐγένετο ἄν. τοῦ γὰρ Σκιπίωνος στέφανον ὑποσχομένου δώσειν τῷ πρώτῳ
τοῦ τείχους ἐπιβάντι, δύο ἄνδρες, ὁ μὲν Ῥωμαῖος, ὁ δ' ἐκ τῶν συμμάχων,
περὶ αὐτοῦ ἠμφισβήτησαν. διαφερομένων δ' ἐκείνων καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος
ἐθορυβήθη, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἐταράχθησαν, ὥστε καὶ δεινόν τι δρᾶσαι,
εἰ μὴ ὁ Σκιπίων καὶ ἄμφω ἐστεφάνωσε, καὶ συχνὰ μὲν τοῖς στρατιώταις fr. 57, 42
διέδωκε, συχνὰ δὲ καὶ τοῖς δημοσίοις προσένειμε, καὶ τοὺς ἐκεῖ κατεχο-

1 ὁ alterum om. A 2 *ἐχειρώσαντο* BA^c, *ἐχειρώσατο* C 3 *Βρεττίαν*] cf. ad 9, 4, 5 4 *Φάβιος* BA^c, *φλάβιος* C 5 *τε* om. A 6 *τε* om. A *προδοσίᾳ* CA^c, *τῇ προδοσίᾳ* B 8 *Μεταποντίου* BC^c, *μεταπόντου* A, *τὸ Μεταπόντιον* Graece *Metapontum* Latine 10 *παραβαλὼν* BA^c, *παραλαβὼν* C 11 *ἐκ* BC^c, *καὶ* A 12 *ὁμοιότητος* BA^c, *ὁμοιότατον* C 16 *ποι*] an *που*? *τὴν Καρχηδόνα τὴν ταύτῃ* B^c, *τὴν* *ταυτῇ* C, *τὴν Καρχηδόνα ταύτην* A 20 *δώσειν* BC^c, *ἐπιδώσειν* A.

προῖκα πάντας τοῖς οἰκείοις ἀπέδωκε. καὶ αὐτῷ διὰ τοῦτο πολλοὶ μὲν δῆμοι πολλοὶ δὲ καὶ δυνάσται, ἄλλοι τε καὶ Ἰνδίβολις καὶ Μαν-
43 [44 B] δόνιος Ἰλεργετανοί, προσεχώρησαν. τό τε τῶν Κελτιβήρων ἔθνος πλεῖστόν τε καὶ ἰσχυρότατον τῶν περιχώρων ὃν ὧδε προσέθετο. παρθένον ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἐπιφανῆ κάλλει λαβὼν ὑπωπτεύθη μὲν ἄλλως ἔσεσθαι αὐτῆς ἐν ἔρωτι, μαθὼν δὲ ὅτι Ἀλλουκίῳ τινὶ τῶν ἐν τέλει Κελτιβήρων ἠγγύηται, μετεπέμψατό τε αὐτὸν αὐτεπάγγελτος, καὶ τὴν παῖδα αὐτῷ παρέδωκε μετὰ τῶν λύτρων ἅπερ οἱ προσήκοντες αὐτῆς ἐκεκομίκεσαν. κὰκ τοῦ ἔργου τούτου καὶ ἐκείνους καὶ τοὺς ἄλλους ἀνηρτήσατο. V. 42 (p. 602).

2 Ἰνδίβολις] corruptum videtur ex Ἰνδίβιλις ut habet Zon. 9, 10, 8. *Indibilis* Livius (cf. Weissenb. ad 22, 21, 2), Val. Max. 4, 3, 1, App. *Hisp.* 37. 38, Ἰνδιβέλης Diod. 26, 22, sed Ἀνδοβάλης Polybius saepissime, vide Ind. Hultsch. 3 Ἰλεργετανοί scripsi (Ἰλεργητανοί Sturz.), ἰαγερτανοί cod., *Ilergetes* Liv. 21—29 passim, Plin. 3, 3, 21, Ἰλεργετῶν (*g. c.*) Strab. 3, 4, 10 p. 161, Ἰλεργῆτες Ptol. 2, 6, 67, apud Polybium: Λεργητῶν (*g. c.*) 3, 33, 15, Ἰλουργητῶν (*g. c.*) 3, 35, 2, Λεγχητῶν (*g. c.*) 10, 18, 7 (ubi Ἰλεργητῶν cod. Vat. palimps. ex sil.) 6 ἄλλως] αὐτὸς Rk. temere αὐτῆς Reim. ex Zon., αὐτὸς cod. Ἀλλουκίῳ] *Allucius* Liv. 26, 50, 2. 12 (Spir.; *Aluccio* et *Alucceio* Put.), *Alicius* Front. *Strat.* 2, 11, 5 7 ἠγγύηται Sturz., ἐγγύηται cod., ἐγγεγύηται Reim., ἐνηγγύηται Melber. at cf. ad 38, 9, 1 8 μετὰ τῶν λύτρων] Dio scripsit προσεπιδοὺς καὶ τὰ λύτρα, cf. Zon. 9 αὐτῆς add. Melber. e cod.

Fr. **57**, 44 [45 B] Planudeum eiectum.

Fr. **57**, 45 (apud Bk. non exstat) vide supra p. 235.

Fr. **57**, 46a vide supra p. 237.

Fr. **57**, 46b vide supra p. 234.

Fr. **57**, 47 vide p. 251.

[Zonaras 9, 8, 5, 6 (2, 221, 3 sqq. B. = 2, 272, 13 sqq. D.)]

5 μένους ὁμήρους προῖκα πάντας τοῖς οἰκείοις ἀπέδωκεν. ὅθεν πολλοὶ μὲν
fr. 57, 43 δῆμοι, πολλοὶ δὲ καὶ δυνάσται αὐτῷ προσεχώρησαν, καὶ τὸ τῶν Κελτιβήρων ἔθνος πρὸς τοῖς λοιποῖς. παρθένον γὰρ ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις λαβὼν κάλλει ἐπιφανῆ, ἐνομίσθη μὲν ἔσεσθαι αὐτῆς ἐν ἔρωτι, μαθὼν δὲ ὅτι τινὶ τῶν ἐν τέλει Κελτιβήρων ἐγγεγύηται, μετεπέμψατο αὐτὸν καὶ τὴν νεᾶνιν αὐτῷ παραδέδωκε, προσεπιδοὺς καὶ τὰ λύτρα ἃ οἱ προσήκοντες αὐτῇ προσεκόμισαν. κὰκ τούτου καὶ ἐκείνους καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνηρτήσατο.

6 μαθὼν δὲ τὸν Ἀσδρούβαν τὸν τοῦ Ἀννίβου ἀδελφὸν σπουδῇ ἐπιόντα

3 τοῖς (alterum) BC^c, ταῖς A 4 ἐπιφανῆ BC^c, ἐπιφανεῖ A 5 Κελτιβήρων om. A ἐγγεγύηται CA^c, ἐνηγγύηται B.

ὅτι ὁ Σκιπίων δεινὸς μὲν ἦν ἐν ταῖς στρατηγίαις, ἐπιεικὴς δὲ 48
ἐν ταῖς ὁμιλίαις, καὶ ἐς μὲν τοὺς ἀνθισταμένους αὐτῷ φοβερός,
ἐς δὲ τοὺς ὑπείκοντας φιλάνθρωπος. καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς τοῦ
πατρὸς τοῦ τε θείου δόξης πλεῖστον ἐς πίστιν ὧν ἐποίει, | τῷ f. 171v
δοκεῖν ἀπ' ἀρετῆς ἐκ γένους ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ προστυχόντος εὐδοδοκιμεῖν, ἴσχυε. τότε δὲ καὶ μᾶλλον ἐπί τε τῷ τάχει τῆς νίκης, καὶ ὅτι καὶ ὁ Ἀσδρούβας ἐς τὴν μεσόγειαν ἀνεχώρησεν, μάλιστα δὲ ὅτι καὶ ἐθείασεν, εἴτ' οὖν παρὰ δαιμονίου τινὸς μαθὼν εἴτε κατὰ τύχην, ὅτι ἐν τῇ τῶν πολεμίων στρατοπεδεύσοιτο, ὃ καὶ ἐγένετο, πάντες μὲν αὐτὸν ὡς καὶ κρείττω σφῶν ὄντα ἐτίμων, οἱ δὲ Ἴβηρες καὶ βασιλέα μέγαν ὠνόμαζον. V. 43 (p. 605).

5 ἀπ' ἀρετῆς] cf. Herod. 8, 88 προστυχόντος] παρατυχόντος Naber. coll. Thuc. 1, 22, 2 10 κρείττω scripsi, κρείττων cod., κρείττονα Val. μέγαν Reim. ex Zon., sed cf. Liv. 27, 19, 3, Pol. 10, 40, 4, μέγα cod. 11 ὠνόμαζον Val., ὀνομάζων cod.

[Zonaras 9, 8, 6—8 (2, 221, 13 sqq. B. = 2, 272, 24 sqq. D.)]

καὶ ἀγνοοῦντα ἔτι τὴν τῆς πόλεως ἅλωσιν καὶ μηδὲν προσδοκῶντα κατὰ τὴν πορείαν πολέμιον, προσαπήντησεν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ κρατήσας ἐνηυλίσατο, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ προσεποιήσατο. ἦν μὲν fr. 57, 48
γὰρ ἐν ταῖς στρατηγίαις δεινός, ἐν δὲ ταῖς ὁμιλίαις ἐπιεικής, καὶ ἐς μὲν τοὺς ἀνθισταμένους φοβερός, ἐς δὲ τοὺς ὑπείκοντας καὶ μάλα φιλάνθρωπος. μάλιστα δ' ὅτι καὶ ἐθείασε, προειπὼν ὡς ἐν τῇ τῶν πολεμίων στρατοπεδεύσοιτο, πάντες ἐτίμων αὐτόν· οἱ δ' Ἴβηρες καὶ βασιλέα μέγαν ὠνόμαζον.

Ὁ δ' Ἀσδρούβας ἀπελπίσας τὴν Ἰβηρίαν ἀπᾶραι πρὸς τὴν Ἰταλίαν 7 a. u. 546 (208)
ἐβούλετο. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι συσκευασάμενος ὁ μὲν ὥρμητο, οἱ δὲ συστράτηγοι αὐτοῦ κατὰ χώραν μείναντες ἀσχολίαν τῷ Σκιπίωνι παρεῖχον, ὥστε μὴ τὸν Ἀσδρούβαν ἐπιδιῶξαι μήτε τοῖς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Ῥωμαίοις ἐπικουφίσαι τὸν πόλεμον γενομένῳ ἐκεῖ, ἢ πρὸς τὴν Καρχηδόνα πλεῦσαι. ὁ δὲ Σκιπίων τὸν μὲν Ἀσδρούβαν οὐκ ἐπεδίωξε, πέμψας δὲ δρομοκήρυκας τὴν πρόσοδον αὐτοῦ τοῖς ἐν τῇ Ῥώμῃ δι' αὐτῶν προεκήρυξεν, αὐτὸς δὲ τῶν ἐν χερσὶν εἴχετο. καὶ ὁρῶν τοὺς ἐναντίους πολλαχῇ τῆς χώρας ὄντας, 8

2 προσαπήντησεν] προϋπήντησε Wolf., Dio sane προαπήντησεν 3 μὲν om. A, add. int. lin. m$^{2(?)}$ C 6 μάλιστα CA^{c}, μάλα B 10 συστράτηγοι BC^{c}, στράτηγοι A 12 μὴ] μήτε Kuiper. (litt.) 14 δρομοκήρυκας] cf. Suid. s. v. δρομοκήρυκες· οἱ ἀγγελιαφόροι παρὰ Δίωνι. recurrit 78, 35, 1
πε
15 προεκήρυξεν BC^{c}, ἐκήρυξεν A.

[Zonaras 9, 8, 8—9, 2 (2, 222, 10 sqq. B. = 2, 273, 16 sqq. D.)]

ἐδεδίει μή τισιν αὐτῶν προσμίξας εἰς ἓν ἅπαντας συναγάγῃ ἀλλήλοις
ἐπικουρήσοντας. αὐτὸς μὲν οὖν ἐστράτευσεν ἐπ' Ἀσδρούβαν τὸν Γίσγω-
νος, Σιλανὸν δὲ ἐς Κελτιβηρίαν ἐπὶ Μάγωνα, καὶ Λούκιον Σκιπίωνα τὸν
ἀδελφὸν ἐς Βαστιτανίαν ἔπεμψεν. ὃς ἐκείνην τε πολέμῳ κατέσχε, καὶ
τὸν Μάγωνα ἐνίκησε, καὶ φεύγοντι αὐτῷ πρὸς τὸν Ἀσδρούβαν ἐπακο-
λουθήσας ἦλθε πρὸς τὸν Σκιπίωνα, μήπω μηδὲν διαπεπραγμένον.

9 ἐλθόντων οὖν τοῦ τε Μάγωνος πρὸς τὸν Ἀσδρούβαν καὶ τοῦ Λουκίου
πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν Σκιπίωνα, τὰ μὲν πρῶτα τῷ ἱππικῷ καταθέοντες ἐς
τὰ πεδία διεμάχοντο, εἶτα καὶ ὅλῳ τῷ στρατεύματι ἀντιπαρετάσσοντο, οὐ
μὴν καὶ ἐμάχοντο. καὶ ἐπὶ πλείους ἡμέρας τοῦτο ἐγίνετο· συμβολῆς δέ ποτε
γενομένης οἵ τε σύμμαχοι τῶν Καρχηδονίων καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἡττήθη-
σαν, καὶ τὸ ἔρυμα αὐτῶν παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἑάλω, καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ
ἐπιτηδείοις οἱ Ῥωμαῖοι ἐχρήσαντο· ὃ πρὸ τριῶν ἡμερῶν ὁ Σκιπίων, ὡς
10 λόγος ἐστίν, ἀπεφοίβασεν. ἐπιλιπόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν πρὸς τροφήν,
προεῖπεν, (ὅθεν δ' ἠγνόηται), ὡς "κατὰ τήνδε τὴν ἡμέραν τοῖς τῶν πολε-
μίων χρησόμεθα." μετὰ ταῦτα δὲ τοῖς περιλειφθεῖσι τῶν ἐναντίων τὸν
Σιλανὸν καταλιπὼν αὐτὸς πρὸς τὰς ἄλλας ἀπῄει πόλεις, καὶ πολλὰς
προσηγάγετο. καταστήσας δὲ τὰ ἑαλωκότα αὐτὸς μὲν ἐκεῖ διεχείμασε.
τὸν δὲ Λούκιον τὸν ὁμαίμονα ἐπὶ Ῥώμην ἀπέστειλε καταγγελοῦντά τε
τὰ γενόμενα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους κομίσοντα καὶ ὅπως οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ
φρονοῦσι περὶ αὐτοῦ πολυπραγμονήσοντα.

9. Οἱ δ' ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐκ νόσου ἐπόνησαν καὶ μάχαις ἐταλαι-
πώρησαν, Τυρσηνῶν νεωτερισάντων τινῶν. μεῖζον δὲ τῶν ἄλλων αὐτοὺς
ἐλύπησεν ὅτι τὸν Μάρκελλον ἀπέβαλον. ἐπιστρατεύσαντες γὰρ κατὰ
τοῦ Ἀννίβου τυγχάνοντος ἐν Λοκροῖς καὶ ἄμφω οἱ ὕπατοι ἐξ ἐνέδρας
περιστοιχισθέντες ὁ μὲν Μάρκελλος αὐτίκα ἀπώλετο, Κρισπῖνος δὲ τρω-
2 θεὶς ἀπέθανεν οὐ μετὰ πολύ. εὑρηκὼς δὲ τὸ τοῦ Μαρκέλλου σῶμα ὁ
Ἀννίβας, καὶ τὸν δακτύλιον αὐτοῦ εἰληφὼς ᾧ ἐκεῖνος τὰς γραφὰς ἐπε-
σφράγιζε, γράμματα ἐς τὰς πόλεις ὡς παρ' ἐκείνου στελλόμενα ἔπεμπε.

---

1 *συναγάγῃ* BA^c, *ἐπισυναγάγῃ* C 2 *Γίσγωνος* cf. ad 8, 10, 2 3 *Μάγωνα*] cf. ad 8, 23, 3 4 *Βαστιτανίαν*] Variatur inter *Bastitani* et *Bastetani*. *Βαστιτανοί* App. *Hisp.* 66, Strabo 3, 1, 7 p. 139 qui ceteroquin *Βαστητανοί* (p. 141. 156. 162. 163) et *Βαστητανία* 3, 3, 7 p. 155, 3, 4, 2 p. 156, *Βαστιτανοί* Ptol. 2, 6, 13 et 62 (ubi *Βαστητανοί* cod. nonnulli), *Bastetania* Plin. 3, 3, 10 sed *Bastitani* 3, 3, 25, *Bastetanus* C. I. L. 2, 3423. 5941 sed *Bastitanus* 3424. — cf. praeterea Liv. 28, 3, 3 et Weissenb. *a. l.* 8 *τὰ μὲν πρῶτα* om. A 9 *ἀντιπαρετάσσοντο* c(?) Wolf.(?), *ἀντεπαρετάσσοντο* BCA 20 *γενόμενα* BC^c, *γινόμενα* A 25 *ἐξ ἐνέδρας περιστοιχισθέντες* BC^c, *περιστοιχισθέντες ἐξ ἐνέδρας* A.

[Zonaras 9, 9, 2—6 (2, 223, 20, sqq. B. = 2, 274, 24 sqq. D.)]

καὶ ὅσα ἐβούλετο διεπράττετο· μέχρις οὗ τοῦτο γνοὺς ὁ Κρισπῖνος ἀντιπαρήγγειλεν αὐτοῖς φυλάσσεσθαι· ὅθεν ἀντιπεριέστη τῷ Ἀννίβᾳ τὸ πρᾶγμα. ἐπεὶ γὰρ τοῖς ἐν τῇ Σαλπίᾳ δι' αὐτομόλου δῆθεν ἦν ἐπιστείλας, ὡς ὁ Μάρκελλος νυκτὸς προσήξει τοῖς τείχεσι, τῇ τε τῶν Λατίνων κεχρημένος φωνῇ σὺν ἄλλοις ἐπισταμένοις αὐτήν, ἵνα Ῥωμαῖοι δόξωσιν εἶναι. 3 μαθόντες δὲ οἱ Σαλπηνοὶ τὴν ἐπιτέχνησιν αὐτοῦ ἀντετεχνήσαντο πιστεύειν ὄντως προσιέναι τὸν Μάρκελλον, καὶ ἀνασπάσαντες τὸν καταρράκτην εἰσήγαγον ὅσους αὐτοῖς ἔδοξεν ἱκανοὺς εἶναι κατεργασθῆναι παρ' αὐτῶν, καὶ πάντας ἀπέκτειναν. ὁ δὲ Ἀννίβας ἀπῆρεν αὐτίκα, μαθὼν τοὺς Λοκροὺς πολιορκουμένους ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκ Σικελίας ἐπιπλευσάντων.

4 Καὶ Πόπλιος δὲ Σουλπίκιος μετὰ Αἰτωλῶν καὶ συμμάχων ἑτέρων πολλὰ τῆς Ἀχαΐας ἐπόρθησε. τοῦ δὲ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος τοῖς Ἀχαιοῖς συμμαχήσαντος παντελῶς ἂν τῆς Ἑλλάδος ἐξηλάθησαν οἱ Ῥωμαῖοι, εἰ μὴ τοῦ κράνους τοῦ Φιλίππου περιρρυέντος οἱ Αἰτωλοὶ τοῦτο ἔσχον, καὶ φήμης εἰς τοὺς Μακεδόνας γενομένης ὡς τέθνηκε, στάσις τε γέγονεν ἐκεῖ καὶ ἐφοβήθη μὴ τῆς βασιλείας στερηθῇ, καὶ πρὸς Μακεδονίαν ἠπείχθη. ἐντεῦθεν οἱ Ῥωμαῖοι τῇ Ἑλλάδι προσέμειναν καί τινων ἐκράτησαν πόλεων.

5 a. u. 547 (207) Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει ὡς Ἀσδρούβας ἠγγέλλετο προσιών, οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ τὰς δυνάμεις τε ἤθροιζον καὶ τοὺς συμμάχους σφῶν μετεπέμποντο, ὑπάτους Κλαύδιόν τε Νέρωνα καὶ Λιούιον τὸν Μάρκον ἑλόμενοι. καὶ Νέρωνα μὲν ἐπὶ τὸν Ἀννίβαν, Λιούιον δὲ ἐπὶ τὸν Ἀσδρούβαν ἔπεμψαν. ὃς αὐτῷ πρὸς τῇ Σένᾳ τῇ πόλει ἀπήντησεν· οὐ μέντοι καὶ εἰς χεῖρας εὐθὺς ἦλθον. ἐπὶ πολλὰς δὲ ἡμέρας κατὰ χώραν ἔμεινεν· ἀλλ' οὐδὲ ὁ Ἀσδρούβας τὴν μάχην κατήπειξεν, ἡσύχαζε δὲ τὸν ἀδελφὸν ἀναμένων. 6 ὁ Νέρων δὲ καὶ ὁ Ἀννίβας εἰς Λευκανίαν ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ οὐδέτερος πρὸς παράταξιν ὥρμησεν, ἄλλως δὲ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ᾔεσαν. καὶ ὁ Ἀννίβας πυκνὰ μετανίστατο, καὶ ὁ Νέρων ἀκριβῶς αὐτὸν παρε-

---

2 *ἀντιπεριέστη* BC[c], *ἀντιπαρέστη* A 3 *τῇ* om. C (int. lin. add. m[2]) *Σαλπίᾳ* et 6 *Σαλπηνοὶ*] cf. ad 9, 7, 6 7 *καταρράκτην*] cf. Liv. 27, 28 8 *ἔδοξεν ἱκανοὺς* BC[c], *ἱκανοὺς ἔδοξεν* A 10 *ὑπὸ* A, *παρὰ* BC[c] 11 *Πόπλιος* BCA[c], *Πούπλιος* Pinder. et vix credibile formam *Πόπλιος* hoc uno loco servatam esse, alibi nusquam neque in Dione ipso neque apud Zonaram. Ceterum cf. Dittenb. *Herm.* 6, 287 sqq. 19 *ὡς* BCA, *ὡς ὁ* c 22 *Ἀσδρούβαν* BA[c], *ἀννίβαν* (corr. in *Ἀσδρούβαν* a m[2]) C 23 *Σένᾳ τῇ* Dind., *σεναιτη* CA[c], *σαινέτῃ* B, *Σένῃ τῇ* Wolf. *Σήνα* vel *Σήνη* Pol. (*Σήνης* 2, 14, 11, *Σήνην* 2, 19, 12, *Σήναν* 2, 16, 5 et fortasse 34, 11, 8 cf. Kram. ad Strab. 6, 3, 10), *Σήνη* St. Byz. *s. v.*, *Σήνα* Strab. 5, 2, 10 p. 227, *Σῆναι* App. *Hann.* 52, *b. c.* 1, 88, *Σηναγάλλικα* Ptol. 3, 1, 19 24 *ἦλθον*] *ἦλθεν* Kuiper. (litt.) 27 *ᾔεσαν* BC[c], *ᾔασαν* A.

[Zonaras 9, 9, 6 – 11 (2, 225, 8 sqq. B. = 2, 275, 32 sqq. D.)]

τήρει. κρείττων οὖν ἀεὶ αὐτοῦ γινόμενος, καὶ τὰ γράμματα τὰ παρὰ τοῦ Ἀσδρούβα αὐτῷ πεμφθέντα ἑλών, τοῦ μὲν Ἀννίβου κατεφρόνησε, δείσας δὲ μὴ τὸν Λιούιον ὁ Ἀσδρούβας τῷ πλήθει καταβιάσηται, μέγα
7 πρᾶγμα ἐτόλμησε. καὶ κατέλιπε μὲν μοῖραν ἐκεῖ ἀποχρῶσαν εἴργειν τὸν Ἀννίβαν, εἴ πῃ κινηθείη, ἐντειλάμενος πάντα ποιεῖν ἵνα καὶ αὐτὸς νομίζοιτο ἐνδημεῖν, τὸ δὲ καθαρώτατον τοῦ στρατοῦ ἀπολέξας ὥρμησεν ὡς πόλει τινὶ πλησιοχώρῳ προσμίξων, οὐδ' ᾔδει τις τὴν διάνοιαν αὐτοῦ. καὶ ἠπείχθη ἐπὶ τὸν Ἀσδρούβαν, καὶ ἀφίκετο νυκτὸς πρὸς τὸν συνάρχοντα, καὶ ἐν τῇ ταφρείᾳ τῇ αὐτοῦ κατεσκήνησε. καὶ παρεσκευάζοντο ἄμφω
8 ἵν' αἰφνίδιον αὐτῷ συνεπίθωνται. οὐκ ἔλαθον δέ, ἀλλ' ἐτεκμήρατο τὸ γεγενημένον ὁ Ἀσδρούβας ἀπὸ τῶν παραγγέλσεων διττῶν γινομένων· ἰδίᾳ γὰρ ἕκαστος τῶν ὑπάτων παρήγγελλέ τι τοῖς ἑαυτοῦ. ὑποπτεύσας οὖν ἡττῆσθαι τὸν Ἀννίβαν καὶ ἀπολέσθαι, (περιόντος γὰρ ἐκείνου οὐκ ἂν ἐπ' αὐτὸν ὁρμῆσαι τὸν Νέρωνα ἐλογίζετο,) ἔγνω πρὸς τοὺς Γαλάτας ἀπαναχωρῆσαι καὶ ἐκεῖ τὰ περὶ τὸν ἀδελφὸν ἀκριβώσασθαι καὶ οὕτω κατὰ σχολὴν πολεμῆσαι.

9 καὶ ὁ μὲν παραγγείλας τῷ στρατεύματι ἀναστῆναι νυκτὸς ἀπῆρεν, οἱ δ' ὕπατοι ἐκ τοῦ θορύβου ὑπώπτευσαν τὸ γινόμενον, οὐ μέντοι εὐθὺς ἐκινήθησαν διὰ τὸ σκότος. ἅμα δ' ἠοῖ τούς τε ἱππέας προέπεμψαν ἐπιδιῶξαι αὐτούς, καὶ αὐτοὶ εἵποντο. καὶ τοῦ Ἀσδρούβου τοῖς ἱππεῦσιν ἀντιταξαμένου ὡς μόνοις οὖσιν, οἱ ὕπατοι ἐπελθόντες τροπὴν αὐτοῦ ἐποιήσαντο, καὶ φεύγουσιν ἐπακολουθήσαντες πολλοὺς ἐφόνευσαν. καὶ
10 οὐδ' οἱ ἐλέφαντες αὐτοῖς ἐβοήθησαν· ὅτι γάρ τινες αὐτῶν τραυματισθέντες κακὰ πλείω τοὺς ἐπιτεταγμένους σφίσιν ἔδρων ἢ οἱ πολέμιοι, παρήγγειλεν ὁ Ἀσδρούβας τοῖς ἐπ' αὐτῶν καθημένοις τοὺς τιτρωσκομένους τῶν θηρίων παραυτίκα σφάζειν· ῥᾷστα δὲ σιδηρίῳ τινὶ ὑπὸ τὸ οὖς νυττόμενοι ἐκτιννύοντο. καὶ ἐκεῖνοι μὲν ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, οἱ ἄν-
11 δρες δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐφθείροντο. ἔπεσον δὲ τοσοῦτοι ὥστε τοὺς Ῥωμαίους διακορεῖς τοῦ φόνου γενομένους μὴ θελῆσαι τοὺς ἄλλους ἐπιδιῶξαι. φθείραντές τε ἄλλους πολλοὺς καὶ τὸν Ἀσδρούβαν, καὶ λάφυρα πλεῖστα λαβόντες, καὶ Ῥωμαίους αἰχμαλώτους ἐς τετρακισχιλίους ἐν

---

2 *Ἀσδρούβα* BCA[c]. *Ἀννίβου* CA[c], *ἀννίβα* B. An genuina forma gen. cas. hic et 8, 10, 6; 9, 10, 9; 9, 15, 8 servata? 8 *ἐπὶ* BC[c], *πρὸς* A 9 *κατεσκήνησε* C, *συνεσκήνησε* B[c], *κατεσκήνωσε* A, *κατασκηνεῖν* et *κατασκηνοῦν* invenitur apud Xenophontem *h. gr.* 4, 2, 23; 4, 5, 2, *Anab.* 2, 2, 6; 3, 4, 32; 7, 4, 11, *Cyr.* 4, 5, 39; 6, 2, 2; 8, 3, 34 12 *παρήγγελλέ* BC[c], *παρήγγειλέ* A 13 *περιόντος* B[c], *περιιόντος* CA 15 *ἀπαναχωρῆσαι*] an *ἐπαναχωρῆσαι*? ita sane Dio Thucydidem secutus, cf. 9, 26, 7 21 *αὐτοῦ* BC[c], *αὐτῷ* A 23 *τινὲς αὐτῶν* BC[c], *αὐτῶν τινες* A 26 *σιδηρίῳ* BC[c], *σιδήρῳ* A.

[Zonaras 9, 9, 11—10, 3 (2, 226, 20 sqq. B. = 2, 227, 10 sqq. D.)]

τῷ στρατοπέδῳ εὑρόντες, ἱκανῶς τὴν Καννηίδα συμφορὰν ἀνειληφέναι ἐνόμισαν.

πραχθέντων δὲ τούτων ὁ μὲν Λιούιος κατὰ χώραν ἔμεινεν, ὁ δὲ 12
Νέρων ἑκταῖος εἰς τὴν Ἀπουλίαν ἐπανελήλυθε, λαθὼν μέχρι τότε ὡς ἀπεδήμησε. καὶ τῶν ἁλόντων τινὰς ἐς τὸ Ἀννίβου στρατόπεδον ἔπεμψε τὰ πεπραγμένα δηλώσοντας, καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀσδρούβου πλησίον που ἀνεσταύρωσε. μαθὼν οὖν ἐκεῖνος τόν τε ἀδελφὸν ἡττημένον καὶ τεθνηκότα καὶ τὸν Νέρωνα νενικηκότα καὶ ἐπανήκοντα, πολλὰ μὲν ὠλοφύρατο, πολλάκις δὲ καὶ τὴν τύχην καὶ τὰς Κάννας ἀνεκάλεσε. καὶ ἐς τὴν Βρεττίαν ἀνεχώρησε, κἀκεῖ διῆγεν ἡσυχάζων.

10. Ὁ δὲ Σκιπίων μέχρις ἂν πάντα τὰ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ καταστήσῃ ἄρχειν τῶν ἐκεῖ προσετάχθη. καὶ πρῶτον μὲν ἐς τὴν Λιβύην δύο πεντήρεσιν ἔπλευσε, καὶ ὁ τοῦ Γίσγωνος Ἀσδρούβας ἐκεῖ κατὰ τύχην αὐτῷ συγκατῆρε. δεξιουμένου οὖν καὶ ἄμφω τοῦ Σύφακος, (ἔνσπονδος γὰρ τοῖς Καρχηδονίοις ἐγένετο, μέρους τῆς Λιβύης βασιλεύων,) καὶ καταλλάσσοντος σφᾶς, ὁ Σκιπίων οὐκ ἰδίαν ἔχθραν ἔχειν εἶπεν οὔτε μὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν δύνασθαι καθ' ἑαυτὸν καταλύσασθαι.

ἐπανῆλθεν οὖν αὖθις· καὶ Ἰλιτεργίταις ἐπολέμησεν, ὅτι τοὺς πρὸς 2
αὐτοὺς καταφυγόντας Ῥωμαίους μετὰ τὸν τῶν Σκιπιώνων θάνατον τοῖς Καρχηδονίοις ἐξέδωκαν. καὶ οὐ πρότερον τῆς πόλεως αὐτῶν ἐκράτησε πρὶν αὐτὸς τοῦ τείχους ἐπιβῆναι ἐτόλμησε καὶ ἐτρώθη. αἰδεσθέντες γὰρ οἱ στρατιῶται καὶ δείσαντες περὶ ἐκείνῳ τότε προσέβαλον προθυμότερον. καὶ κρατήσαντες τοὺς μὲν ἀνθρώπους πάντας ἀπέκτειναν, τὴν δὲ πόλιν κατέπρησαν ἅπασαν. καὶ τῷ φόβῳ τούτῳ πολλοὶ μὲν ἑκόντες αὐτῷ προσεχώρησαν, πολλοὶ δὲ καὶ βίᾳ κεχείρωντο· τινὲς δὲ πολιορκούμενοι τάς τε πόλεις ἑαυτῶν ἔκαιον καὶ τοὺς οἰκείους ἐφόνευον, ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ ἑαυτούς.

Τὰ πλείω δὲ καταστρεψάμενος ὁ Σκιπίων εἰς Καρχηδόνα ἀνέζευξεν· 3
ἔνθα τῷ τε πατρὶ καὶ τῷ θείῳ ἐπιταφίους ἀγῶνας ὁπλομαχίας ἔθετο. ὅτε πολλοὶ μὲν καὶ ἕτεροι ἠγωνίσαντο, καὶ ἀδελφοὶ δὲ δύο περὶ βασι-

---

1 *Καννηίδα* BA^c, *καννησίδα* C 4 *τὴν* om. A 7 *ἡττημένον καὶ τεθνηκότα* BC^c, *τεθνηκότα καὶ ἡττημένον* A 9 *τύχην* BC^c, *τέχνην* A 10 *Βρεττίαν* Wolf., *βρεττανίαν* BCA^c, cf. ad 9, 4, 5 13 *Γίσγωνος*] cf. ad 8, 10, 2 14 *Σύφακος* BA^c, *σύμφακος* C, cf. ad fr. 57, 53 18 *Ἰλιτεργίταις* BA^c, *ἰλιγέρταις* (corr. in *ἰλιτεργίταις* m^2) C. *Iliturgitani* Liv. 28, 25. oppidum *Iliturgi* vel *Iliturgis* (cf. Neue *L. F.* 1, 634). Ceterum vide Mueller. ad Ptol. 2, 4, 9, cf. Matzat, *röm. Zeitr.* p. 156 19 *τὸν* om. A *Σκιπιώνων* CA^c, *σκιπιόνων* B 22 *προθυμότερον* BC^c, *προθυμότατα* A 28 *Καρχηδόνα* BC^c, *καρχηδονίαν* A 30 *ἀδελφοὶ*] *fratres patrueles*, cf. Liv. 28, 21, 6.

[Zonaras 9, 10, 3—7 (2, 228, 9 sqq. B. = 2, 278, 22 sqq. D.)]

λείας διαφερόμενοι, καίτοι τοῦ Σκιπίωνος συναλλάξαι αὐτοὺς σπουδάσαν-
τος· καὶ ὁ πρεσβύτερος τὸν νεώτερον καίτοι ἰσχυρότερον ὄντα ἀπέκτεινεν.
4 Ἠρρώστησε δὲ μετέπειτα ὁ Σκιπίων, κἀν τούτῳ ἐνεωτέρισαν οἱ
Ἴβηρες. στράτευμα γὰρ τοῦ Σκιπίωνος περὶ Σογκρῶνα χειμάζον ἐκινήθη,
καὶ πρώην οὐκ εὐπειθὲς ὄν, οὐ μὴν φανερὰν ἀποστασίαν ἐπιδειξάμενον·
τότε δ' αἰσθόμενον τὸν Σκιπίωνα κάμνοντα, ἐπεὶ καὶ ἡ μισθοφορὰ αὐ-
τοῖς ἐβραδύνθη, ἀναφανδὸν ἀπέστησαν, καὶ τοὺς χιλιάρχους σφῶν ἀπε-
λάσαντες ὑπάτους ἑαυτοῖς κεχειροτονήκασιν· ἦσαν δὲ ὡς ὀκτακισχίλιοι.
γνόντες οὖν ταῦτα οἱ Ἴβηρες ἀφίσταντο προχειρότερον, καὶ τὴν συμμα-
χίδα τῶν Ῥωμαίων ἐκάκουν. καὶ ὁ Μάγων ἐκλιπεῖν ἤδη τὰ Γάδειρα
βουληθεὶς οὔτ' ἐξέλιπε καὶ εἰς τὴν ἤπειρον διαβαίνων πολλὰ ἐκακούργει.
5 μαθὼν δὲ ταῦθ' ὁ Σκιπίων, πέμψας πρὸς τὸ ἀποστατῆσαν στρα-
τόπεδον ἐπέστειλεν αὐτοῖς συγγνωμονῶν δῆθεν ὅτι διὰ ἔνδειαν τῶν ἀναγ-
καίων ἐνεωτέρισαν, καὶ μηδὲν ὑποπτεῦσαι διὰ τοῦτο ἀξιῶν, ἐπαινῶν δὲ
καὶ τοὺς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἀναδεξαμένους ἵνα μηδὲν δεινὸν ἢ πάθωσιν
ἢ δράσωσι διὰ ἀναρχίαν. τοιαῦτα τοῦ Σκιπίωνος γράψαντος οἱ στρατι-
ῶται μαθόντες ὅτι περιείη καὶ οὐδ' ὀργίζοιτο σφίσιν, οὐδὲν ἔτι διεκίνη-
6 σαν. ὡς δ' ἀνερρώσθη, τραχὺ μὲν οὐδὲ τότε αὐτοῖς ἐπηπείλησε, πέμψας
δὲ τήν τε τροφὴν ἀποδώσειν ὑπέσχετο, καὶ πάντας πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι
ἐκάλεσεν ὡς ἂν βούλωνται, ἢ ἀθρόοι ἢ ἐν μέρει κατὰ διαδοχάς. οἱ δέ
γε στρατιῶται κατ' ὀλίγους ἀπελθεῖν οὐκ ἐθάρσησαν, ὁμοῦ δ' ἀπῆλθον.
καὶ ὁ Σκιπίων ἔξω τοῦ τείχους αὐτοὺς αὐλίσασθαι, (πρὸς ἑσπέραν γὰρ
ἦν,) διετάξατο, καὶ παρέσχεν αὐτοῖς ἀφθόνως τὰ ἐπιτήδεια. καὶ οἱ μὲν
ἐστρατοπεδεύοντο, αὐτὸς δὲ τοὺς θρασυτάτους αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν εἰσ-
7 ελθεῖν κατεσκεύασε, καὶ τῆς νυκτὸς αὐτοὺς κατασχὼν ἔδησεν. ἅμα δ'
ἡμέρᾳ, ὡς ἔξω ποι στρατεύσων, πάντα τὸν αὐτοῦ στρατὸν προεξέπεμψεν.
εἶτα τοὺς ἄρτι ἐλθόντας εἴσω τοῦ τείχους ἄνευ τῶν ὅπλων ἐκάλεσεν,
ἵν' αὐτῷ συστρατεύσωνται, λαβόντες τὸ σιτηρέσιον. καὶ οὕτως εἰσελ-
θόντων αὐτῶν ἐσήμηνε τοῖς ἐκκεχωρηκόσιν ὥσπερ εἶχον ἐπανελθεῖν. καὶ

---

3 *οἱ* Bc, om. CA 4 *Σογκρῶνα* Ac, *σογηρῶνα* BC. Dio *Σουκρῶνα* scripsisse videtur (ut *κ* et *η* in scriptura cursiva ita *Υ* et *Γ* in unciali facile commutari potuerunt). *Sucro* Latine *Σουκρών* Strab. p. 158. 159. 163. 167 (quinquiens, *σώρκων* bis A, semel cod. omnes) App. *b. c.* 1, 110 (*σούρων* cod.), Plut. *Sert.* 19, *Pomp.* 19. Ptol. 2, 6, 14 9 *ἀφίσταντο* CAc, *ἀφίστανται* B 10 *Μάγων*] cf. ad 8, 23, 3 13 *ὅτι* BCc, *ἔτι* A 15 *αὐτῶν ἀναδεξαμένους* BCc, *ἀναδεξαμένους αὐτῶν* A 17 *περιείη* BCc, *περιήει* A 18 *τραχὺ* BCc, *ταχὺ* A 20 *ἐκάλεσεν*] an *ἐκέλευσεν*? cf. Liv. 28, 25, 10 *βούλωνται* BCc, *βούληται* A 24 *θρασυτάτους* CA, *θρασυτέρους* Bc 26 *ποι* BC (nisi quod *ποῖ* B), *που* Ac.

Δίων ἐν τῷ ις' "*πάντες ἀποθανεῖν ἐστε ἄξιοι, οὐ μέντοι καὶ ἐγὼ πάντας ὑμᾶς θανατώσω, ἀλλ' ὀλίγους μέν, οὓς καὶ συνείληφα ἤδη, δικαιώσω, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφίημι.*" Suidas v. *ἐδικαιώθησαν*, Etym. Magn. p. 316, 9, Lex. Seguer. (Bachm. Anecd. Gr. 1, 206) Cram. Anecd. Par. 4, 168. 57, 47

Fr. 57, 47 hic collocandum esse patet ex Zonara.
1 *Δίων κ. τ. λ.* vide ad fr. 57, 46ª p. 237 *πάντες*] *καὶ πάντες* lex. Seguer. *καὶ* om. lex. Seguer. 2 *ὑμᾶς*] *ὑμῶν* lex. Seguer. *καὶ* om. lex. Seguer. 3 *δικαιώσω*] *καὶ δικαιώσω* Cram. cod. recte fortasse.
Fr. 57, 48 vide p. 245.

[Zonaras 9, 10, 7—10 (2, 229, 21 sqq. B. = 2, 279, 31 sqq. D.)]

περισχὼν αὐτοὺς πολλὰ καὶ ὠνείδισε καὶ ἠπείλησε, καὶ τέλος "πάντες fr. 57, 47
μέν" ἔφη "θανεῖν ἐστε ἄξιοι, οὐ μέντοι πάντας θανατώσω αὐτός, ἀλλ' ὀλίγους οὓς καὶ ἤδη συνείληφα δικαιώσω, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφίημι." ταῦτα 8
εἰπὼν εἰς τὸ μέσον τοὺς δεδεμένους παρήγαγε, καὶ σταυροῖς προσδήσας καὶ αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν. ὡς δέ τινες τῶν παρεστηκότων ἀγανακτήσαντες ἐθορύβησαν, συχνοὺς καὶ ἐκείνων ἐκόλασε. καὶ μετὰ τοῦτο τὴν μισθοφορὰν τοῖς ἄλλοις δοὺς ἐπὶ τὸν Ἰνδίβιλιν καὶ ἐπὶ τὸν Μανδόνιον ἐστράτευσε. καὶ μὴ τολμώντων ἐκείνων συμμῖξαι αὐτῷ, αὐτὸς ἐπέθετο καὶ ἐνίκησεν.

Ὁμολογησάντων δ' ἐκείνων, καὶ τῆς ἄλλης Ἰβηρίας τὰ πλείω αὖθις 9
ἐδουλώθη, καὶ ὁ Μάγων τὰ Γάδειρα ἐξέλιπε, καὶ ὁ Μασινίσσας τοῖς Ῥωμαίοις προσεχώρησεν. οἱ Καρχηδόνιοι γάρ, τελευτήσαντος Ἀσδρούβα τοῦ Ἀννίβου ὁμαίμονος, ἐψηφίσαντο τῆς μὲν Ἰβηρίας ἐκστῆναι, τὰ δὲ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἀνακτήσασθαι· καὶ ἔπεμψαν ἀργύριον τῷ Μάγωνι, ἵν' ἐπικουρικὸν ἀθροίσας στρατεύσηται ἐπ' αὐτήν. καὶ ὃς πρὸς τὴν Ἰταλίαν 10
αὖθις ὁρμήσας ἀφίκετο πρὸς τὰς Γυμνησίας νήσους. καὶ τῆς μὲν μείζονος ἥμαρτε, μὴ δυνηθεὶς εἰς αὐτὴν καταῖραι, (οἱ γὰρ ἐπιχώριοι πόρρωθεν ἐς τὰς ναῦς ἐσφενδόνων, κράτιστοι τοῦτο ποιεῖν ὄντες,) εἰς δὲ τὴν μικροτέραν προσορμισάμενος ἐκεῖ διὰ τὸν χειμῶνα κατέμεινεν.

αἱ νῆσοι δ' αὗται τῇ περὶ τὸν Ἴβηρα ἠπείρῳ ἐπίκεινται· εἰσὶ

Δίων δὲ ὁ Κοκκηιανὸς ταύτας πλησίον 57, 49
φησὶ Ἴβηρος εἶναι ποταμοῦ, πλησίον

6 *ἐθορύβησαν* BCᶜ, *ἐθορυβήθησαν* A 7 *Ἰνδιβίλιν* cf. ad fr. 57, 42 *τὸν* alterum (at praecedens *ἐπὶ* secundum Pinder.) om. A 11 *Μασινίσσας* CAᶜ (semper nisi quod c *μασανίσσας* 9, 11, 3; 9, 13, 4), *μασσινίσας* B (semper) 12 *Ἀσδρούβα* BCAᶜ, cf. ad 9, 9, 6 13 *τῆς μὲν* CAᶜ, *μὲν τῆς* B 18 *τὰς ναῦς* om. C spat. vac. rel., quod his verbis expl. m² 19 *προσορμισάμενος* BCᶜ, *προσορμισάμενοι* A 20ᵇ apud Tzetz. praecedit *ταῦτα μὲν οὖν οὗτοι περὶ τῶν προειρημένων Γυμνησίων νήσων. Δίων δὲ κ. τ. λ.*

[Zonaras 9, 10, 10 (2, 230, 21 sqq. B. = 2, 280, 25 sqq. D.)]

δὲ τρεῖς, ἃς Ἕλληνες μὲν καὶ Ῥωμαῖοι κοινῇ Γυμνησίας καλοῦσιν, Οὐαλλερίας δὲ καὶ Ὑασούσας οἱ Ἴβηρες, ἰδίᾳ δ' ἑκάστην, τὴν μὲν Ἔβεσον, τὴν δὲ μείζω, μικροτέραν δὲ τὴν τρίτην φερωνυμώτατα. τὰ Γάδειρα δὲ οἱ Ῥωμαῖοι κατέσχον.

τῶν Εὐρωπαίων Ἡρακλείων στηλῶν, ἃς νήσους Ἕλληνες μὲν καὶ Ῥωμαῖοι κοινῶς Γυμνησίας φασίν, Ἴβηρες δὲ Βαλερίας ἤτοι ὑγιεινάς. Tzetz. ad Lycophr. 633.

2[b] *Γυμνησίας* BC[c], *γυμνασίας* A (sed *γυμνησίας* p. 251, 11). *Γυμνασίαις* Dio 43, 29, 2, cf. Plin. 3, 77   3[a] *Οὐαλλερίας δὲ καὶ Ὑασούσας* (*—σσας* B) in Dionis codd. iam corruptum fuisse puto ex *Βαλεάριδας δὲ καὶ Πιτυοῦσαν* (*—ούσας*?). sec. Dionem tres insulas (minores nempe neglexit), ab Hispanis *Baleares* sive *Pityusas* (et *Pityusam*?) vocatas, *Gymnasias* appellant Graeci et Romani (mirum hoc de Romanis, nam his Balearium nomen in usu est, quare videndum an Zonaras Dionis mentem recte assecutus sit, sed idem Tzetzes), quarum una est *Ebusus*, altera *Balearis maior*, tertia *Balearis minor*. Nota 43, 29, 2 quoque Ebusum, quae est Pityusa, Gymnasiis insulis (Baleares vocantur *bell. Afric.* c. 23) adnumerari. Tzetzianum *πλησίον — στηλῶν* an e Dione desumptum sit, dubium, interpretationem *ἤτοι ὑγιεινάς* ipsi Scholiastae deberi nemo non videt. — De his locis non recte iudicavit Th. Hultsch., *Jahrb. kl. Phil.* 141 p. 209 sqq.
5[a] *Ἔβεσον*] sic quoque 43, 29, 2. apud Strab. codd. variant: *Βύσος* 2, 5, 19 p. 123, *Ἔβοσος* 3, 4, 7 p. 159, *Ἄβουσος* (*ἔβουσος* E) 3, 5, 1 p. 167. *Ἔρεσος* Diod. 5, 16 (vitiose? cf. Muell. ad Dion. *Per.* 457), *Βοῦσος* (an *Ἔβουσος*? cf. Kram. ad Strab. 2, 5, 19) Dion. *Per.* 457, *Βυσσός* St. Byz. *s. v.* cf. Eust. ad Dion. *Per.* l. l., *Ebusus* Latine C. I. L. 2, 3660. 3663. 3664, Mela, Plinius, alii, *Eubusus* Ampel. 5.

RELIQUIAE LIBRI XVII.

ὅτι ὁ Μασινίσσας ἄλλως μὲν ἐν τοῖς κράτιστος ἀνὴρ ἦν, τά 57, 50
τε πολέμια καὶ τοῖς βουλεύμασι καὶ τῇ χειρὶ ἄριστα ἐξειργάζετο,
καὶ ἐς πίστιν οὐχ ὅτι τῶν ὁμοφύλων (ἄπιστοι [τε] γὰρ οὗτοί γε
ὡς πλήθει εἰσί) ἀλλὰ καὶ τῶν πάνυ μέγα ἐπ᾽ αὐτῇ φρονούντων
προέφερεν. V. 44 (p. 605).
ὅτι τῆς Σοφωνίδος ἰσχυρῶς ἤρα Μασινίσσας, ἡ τό ⟨τε⟩ κάλλος 51

Fr. 57, 49 vide ad Zon. 9, 10, 10.

1 *Μασινίσσας*] ita Dio (§ 51. 66. 67. 82, Zon. cf. ad 9, 10, 9) cum Livio ceterisque scriptoribus Latinis (neque aliter Luc. *Macr.* 17, (*Μασσινίσσας*), Them. *or.* 16 p. 212) Graeci *Μασσανάσσης* (—*σας* Polyaen. 6 *arg.*) vel *Μασανάσσης* *κράτιστος* Bk., *κρατίστοις* cod. cf. ad fr. 9, 2 3 [*τε*] del. Rk. sed fieri potest ut post *εἰσί* quid exciderit *οὗτοί* Val., *οὕτω* cod. 6 *Σοφωνίδος*] nomen corruptum puto idque iam in Dionis codicibus. nam eodem modo scribitur apud Zonaram (*Σοφωνίτιδι dat. cas.* 9, 13, 5 cod. A), *Sophoniba* Liv. 30, 12. 15 (*Put.*, *Sophonisba* Σ²), *Σοφωνίβα* App. *Lib.* 27. 28, *Σοφονίβα* Diod. 27, 8 (Exc. Peir.) ⟨*τε*⟩ ins. Bk. e Zonara.

[Zonaras 9, 11, 1, 2 (2, 231, 3 sqq. B. = 2, 280, 31 sqq. D.)]

11. Ὁ δὲ Μασινίσσας ἀνὴρ ἦν ἐν τοῖς κρατίστοις ἐξεταζόμενος· fr. 57, 50
καὶ χειρὶ γὰρ καὶ βουλεύμασιν ἄριστος ἐτύγχανε τὰ πολέμια. πρὸς δὲ
τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τῶν Καρχηδονίων ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε μετήνεκτο. ὁ
Ἀσδρούβας ὁ τοῦ Γίσγωνος φίλος τε ἦν αὐτῷ καὶ Σοφωνίδα τὴν ἑαυτοῦ
θυγατέρα αὐτῷ ἐνηγγύησε. τῷ Σύφακι δὲ συγγενόμενος, καὶ τὰ τῶν
Ῥωμαίων αὐτὸν φρονοῦντα αἰσθόμενος, οὐκέτι τὰ ὡμολογημένα πρὸς
τὸν Μασινίσσαν ἐφύλαξεν, ἀλλὰ θέλων τοῖς Καρχηδονίοις τὸν Σύφακα 2
προσποιήσασθαι, οὐκ ἐλαχίστης δυνάμεως ἄρχοντα, τήν τε ἀρχὴν αὐτῷ
συγκατέπραξεν, ἣ τῷ Μασινίσσᾳ προσῆκε, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τότε θανόν-
τος, καὶ τὴν Σοφωνίδα συνῴκισεν. ἡ δὲ τό τε κάλλος ἐπιφανὴς ἦν καὶ fr. 57, 51

1 *δὲ* BCᶜ, *γὰρ* A 4 *Γίσγωνος*] cf. ad 8, 10, 2 5 *ἐνηγγύησε*] cf. ad fr. 57, 43 *Σύφακι*] cf. ad fr. 57, 53.

ἐπιφανὲς εἶχε (καὶ γὰρ τῇ συμμετρίᾳ τοῦ σώματος καὶ τῷ ἄνθει τῆς ὥρας ἤκμαζεν) καὶ παιδείᾳ πολλῇ καὶ γραμμάτων καὶ μουσικῆς ἤσκητο· ἀστεία τε καὶ αἱμύλος ἦν, καὶ τὸ σύμπαν οὕτως ἐπαφρόδιτος ὥστε καὶ ὀφθεῖσα ἢ καὶ ἀκουσθεῖσα μόνον πάντα τινά, καὶ τὸν πάνυ δυσέρωτα, κατεργάσασθαι. V. 45 (p. 605.).

f. 214 A. a. 53 . . . | μέντοι καὶ ἠθέλησε τοῦτον τίσασθαι· προϋποπτευθεὶς γὰρ ἔφυγε, καὶ ἐς τὴν Λιβύην ἐλθὼν πολλὰ μὲν καθ᾽ ἑαυτὸν πολλὰ δὲ καὶ μετὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ τὸν Σύφακα καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐλύπησεν. Σκιπίων δὲ ἐπειδὴ πάντα τὰ ἐντὸς τοῦ Πυρηναίου τὰ μὲν βίᾳ τὰ δὲ καὶ ὁμολογίᾳ προσεποιήσατο, τὸν στόλον τὸν ἐς τὴν Λιβύην ἡτοιμάζετο, οὗπερ ἀεὶ ἐφίετο· καὶ γὰρ τοῦτο καίτοι πολλῶν ἀντιλεγόντων ἐπετράπη τότε, καὶ τῷ Σύφακι συγγενέσθαι ἐκελεύσθη.
54 κἂν ἐξείργαστό τι τοῦ φρονήματος τοῦ ἑαυτοῦ ἄξιον· ἢ γὰρ Καρχηδόνα εἷλεν ἂν τὸν πόλεμον αὐτῇ περιστήσας, ἢ τὸν Ἀννίβαν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐξήγαγεν, ὅπερ ὕστερον ἔπραξεν, εἰ μὴ οἱ ἐν οἴκῳ Ῥωμαῖοι τὰ μὲν φθόνῳ αὐτοῦ τὰ δὲ καὶ φόβῳ ἐμποδὼν ἐγένοντο· τό τε γὰρ νέον πᾶν μειζόνων ἀεὶ ἐπορέγεσθαι καὶ τὸ κατορ-

Fr. 57, 52 vide inter fr. 57, 60 et 61.

De fragmentis Parisinis, quae hic incipiunt, cf. Praef. — Litteras, quae in pergamena evanidae vel interceptae sunt, alio typorum genere indicavi.

6—12 Versus primi usque ad *συγγενέσθαι* hodie legi nequeunt: pergamena ad Strabonis folium adglutinata est 7 *ἔφυγε*] Masinissa cf. Liv. 28, 16. 35 8 *Σύφακα*] *Σύφαξ* Dio (Zonaras) ubique ut script. Latini, et sic quoque App. *Hisp.* et *Pun.* passim, *Num.* 4. — *Σόφαξ* Polyb. semper, Diod. 27, 6. 7. 10. Strab. 17, 3, 9 p. 829 (*σύοφαξ* et *σώφαξ* codd.), Polyaen. 8, 16, 7, cf. Plut. *Sert.* 9, *Σώφαξ* Suid. *s. v.* 9 *Σκιπίων* Bk., *ὁ σκηπίων* cod. *Πυρηναίου*] cf. ad Zon. 8, 21, 5 11 *οὗπερ* (Polak.) *ἀεὶ ἐφίετο* dedi, *ὥσπερ εἴ ἠφίετο* cod. (sec. Haase), *ὥσπερ οἱ ἐφεῖτο* Gros. 15 *Ἀννίβαν* Bk., *ἀννίβαλ* cod., cf. ad fr. 57, 4.

[Zonaras 9, 11, 2. 3 (2, 231, 14 sqq. B. = 2, 281, 12 sqq. D.)]

παιδείᾳ πολλῇ καὶ γραμμάτων καὶ μουσικῆς ἤσκητο, ἀστεία τε καὶ αἱμύλος ἦν, καὶ οὕτως ἐπαφρόδιτος ὡς ὀφθεῖσα ἢ καὶ ἀκουσθεῖσα μόνον καὶ τὸν πάνυ δυσέρωτα κατεργάσασθαι.

3 ὁ μὲν οὖν Σύφαξ διὰ ταῦτα τοῖς Καρχηδονίοις προσέθετο, καὶ ὁ
cf. fr. 57, 53 Μασινίσσας τὰ τῶν Ῥωμαίων ἀνθείλετο καὶ χρησιμώτατος αὐτοῖς διὰ
fr. 57, 53 πάντων ἐγένετο· Σκιπίων δὲ πάντα τὰ ἐντὸς τοῦ Πυρηναίου τὰ μὲν βίᾳ, τὰ δὲ ὁμολογίᾳ προσποιησάμενος ἐς τὴν Λιβύην στείλασθαι ἡτοι-
fr. 57, 54 μάζετο. οἱ δ᾽ ἐν τῇ Ῥώμῃ τὰ μὲν φθόνῳ τῶν κατορθωμάτων αὐτοῦ,

2 *ἢ καὶ* BA[c], *ἢ* C 5 *Μασινίσσας*] cf. ad fr. 57, 50.

θοῦν πολλάκις ἄπληστον τῆς εὐπραγίας εἶναι νομίζοντες χαλεπώτατα ἂν ἡγοῦντο νεανίσκου ψυχὴν αὐχήματι προ . . .[7]. . . . | . . .
. . . . | . . . .
. . . . | . . . .
. . . . | . . . .
| . . .[20]. . . . . χ . . ϱ οὐκ ἐκείνῳ πρός τε δυναστείαν καὶ δόξαν 55 f. 212 A. a. ἀλλ' ἑαυτοῖς πρός τε ἐλευθερίαν καὶ σωτηρίαν συμφέρῃ χρῆσθαι, κατέλυον αὐτόν, καὶ ὃν αὐτοὶ προῆγον ἐς τὰ πράγματα ἐν χρείᾳ αὐτοῦ γενόμενοι, τοῦτον ἐθελονταὶ καθῄρουν, ὅτι μείζων τῆς κοινῆς ἀσφαλείας ἐγεγόνει· καὶ τοῦτο οὐκέτι ὅπως Καρχηδονίους παντελῶς δι' αὐτοῦ καταπολεμήσωσιν, ἀλλ' ὅπως μὴ ἑαυτοῖς τύραννον αἱθαίρετον ἐπασκήσωσιν ἐσκόπουν. τῶν οὖν στρατηγῶν δύο αὐτῷ 56 διαδόχους πέμψαντες ἀνεκάλεσαν αὐτόν. καὶ τὰ μὲν ἐπινίκια οὐκ ἐψηφίσαντό οἱ, ὅτι ἰδιώτης τε ὢν ἐστράτευτο καὶ ἐπ' οὐδεμιᾶς ἐννόμου ἡγεμονίας ἐξήταστο, βοῦς μέντοι ἑκατὸν λευκοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ θῦσαι καὶ πανήγυρίν τινα ἐπιτελέσαι τήν τε ὑπατείαν ἐς τὸ τρίτον ἔτος αἰτῆσαι ἐπέτρεψαν· αἱ γὰρ | ἐς νέωτα ἀρχαιρεσίαι νεωστὶ ἐγεγόνεσαν. f. 214 A. b.

ἐν δὲ τοῖς αὐτοῖς τούτοις χρόνοις καὶ ὁ Σουλπίκιος μετὰ τοῦ 57 Ἀττάλου Ὠρεὸν μὲν προδοσίᾳ, Ὀποῦντα δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἔλαβεν·

2—6 inter primum et secundum fr. desunt versus 4 (singuli 40—45 litterarum) 6—12 (usque ad τῶν οὖν στρα) hodie legi nequeunt cf. supra. ϱ etiam ν legi posse, οὐκ dubium esse affirmat Haase 11. 12 καταπολεμήσωσιν — ἐπασκήσωσιν cod. recte, cf. Stahl. *Quaest. Thuc.* p. 25. Thucydidem secutus Dio, vide e. gr. 36, 12, 2; 40, 9, 3; 40, 10, 1 al., καταπολεμήσουσιν — ἐπασκήσουσιν Dind. 14 ἐστράτευτο] ita cod., errat Melber. ἐπ' οὐδεμιᾶς ἐννόμου ἡγεμονίας] an ἐν οὐδεμιᾷ ἐννόμῳ ἡγεμονίᾳ? Ita fr. 29, 2; 60, 2, 1 sed mutatio violentior, cf. quoque 74, 6, 2 18 νεωστὶ] scripsi id, quod aegre in pergamena dispicere mihi visus sum, ι littera tantum certa, φέρουσι vel γέρουσι Haase dubitanter 20 in marg. (η) Ὠρεὸν κατὰ τὸ Gros., . . τα το enotavi ego, . . δ . . . Haase.

[Zonaras 9, 11, 3. 4 (2, 232, 3 sqq. B. = 2, 281, 22 sqq. D.)]

τὰ δὲ φόβῳ μὴ ὑπερφρονήσας τυραννήσῃ, ἀνεκαλέσαντο αὐτόν, δύο τῶν στρατηγῶν διαδόχους αὐτῷ πέμψαντες. fr. 57, 56

Καὶ ὁ μὲν οὕτω τῆς ἀρχῆς ἐπαύθη, ὁ δέ γε Σουλπίκιος μετὰ τοῦ 4 fr. 57, 57 Ἀττάλου κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ὠρεὸν μὲν προδοσίᾳ, Ὀποῦντα δὲ

2 στρατηγῶν BC[c], στρατιωτῶν A.

ὁ γὰρ Φίλιππος οὐκ ἠδυνήθη σφίσι διὰ τάχεων καίπερ ἐν Δημητριάδι ὢν ἐπαμῦναι, ἐπειδὴ οἱ Αἰτωλοὶ τὰς διόδους προκατέσχον.
58 ὀψὲ δ' οὖν ποτε ἐπελθὼν καὶ καταλαβὼν τὸν Ἄτταλον τὴν λείαν τὴν ἐκ τοῦ Ὀποῦντος διατιθέμενον (ἐκείνῳ μὲν γὰρ αὕτη, τοῖς δὲ δὴ Ῥωμαίοις ἡ ἐκ τοῦ Ὠρεοῦ ἐγένετο) ἐς τὰς ναῦς αὐτὸν κατήραξεν, ὥστε τὸν Ἄτταλον διά τε τοῦτο καὶ διὰ Προυσίαν τὸν Βιθυνῶν βασιλέα, ἐσβαλόντα τε ἐς τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ πορθοῦντα αὐτήν, ἀποπλεῦσαι κατὰ τάχος οἴκαδε. ὁ μέντοι Φίλιππος οὐχ ὅσον οὐκ ἐπήρθη τούτῳ, ἀλλὰ καὶ σπείσασθαι τοῖς Ῥωμαίοις ἠθέλησε, καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ ὁ Πτολεμαῖος πρέσβεις ἐκ τῆς Αἰγύπτου πέμπων
59 συνήλλαττεν αὐτούς. καί τινων λόγων σφίσι γενομένων | . . . . .
. . . . | . . . .
. . . . | . . . .
. . . . | . . . .
f. 212 A. b. . . . εἰ|ρήνην οὐκέτι ᾔτησεν ἀλλὰ . . . . [18] . . . . τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῆς τῶν Ῥωμαίων ρ . . . . τινι ἀποσπάσας φίλους ἐποιήσατο. οὐ μέντοι καὶ ἐπράχθη τι μνήμης ἄξιον οὔθ' ὑπ' ἐκείνων οὔτε ὑπ' ἄλλων τινῶν, οὔτε τότε οὔτε ἐν
a. u. 548 (206) τῷ ὑστέρῳ ἔτει ἐν ᾧ Λούκιός τε Οὐετούριος καὶ Καικίλιος Μέτελλος ὑπάτευσαν, καίπερ σημείων πολλῶν καὶ δυσχερῶν τοῖς Ῥω-

---

1 *διὰ τάχεων* Haase e Zonara, *διὰ χθ . .* legit Haase, *διὰ ταχοσ* ego. an *διὰ τάχους* quod Thucydidi usitatum est? solet tamen Dio *διὰ τάχεων* 3 *ὀψὲ δ' οὖν ποτε ἐπελθὼν*] ita cod. nisi quod *π* (in *ποτε*) incertum est et *ἐπ* periit corrosa perg., *ὀψὲ δ' οὖν . . π . . . θ . .* ε Haase 4 *ἐκ τοῦ Ὀποῦντος* cod. clare, *ἐκ τῆς Ὀποῦντος* Gros., ἑαυτοῦ ο . . . . τ . Haase. ὁ Ὀποῦς etiam Strab. 9, 4, 2 p. 425 6 *Βιθυνῶν* Bk., *Βιθυνὸν* cod. 11 inter *γενομένων* et *ρήνην* 4 versus desunt, (singuli 40—45 litterarum) 15 *ἀλλὰ*] *ἀλλὰ ἔρρωτο ἤδη ἐς τὸν πόλεμον* lusit Polak. coll. Thuc. 2, 8 *τοὺς* add. Gros. 16 ἐ *Αἰτ* expl. Haase *ρ . . . .* Haase, sed pro *ρ* etiam *μ* legi posse adnotavi in re praesenti, an *μηχανῇ*? 18 *ἐκείνων* cod., *ἐκείνου* Dind. praeter necessitatem.

[Zonaras 9, 11, 4 (2, 232, 8 sqq. B. = 2, 281, 27 sqq. D.)]

ἰσχύϊ κατέσχεν. ὁ γὰρ Φίλιππος οὐκ ἠδυνήθη αὐτοῖς ἐπαμῦναι διὰ
fr. 57, 58 ταχέων, τὰς διόδους προκατασχόντων τῶν Αἰτωλῶν. ὀψὲ δέ ποτε ἐπελθών, εἰς τὰς ναῦς αὐτοῦ τὸν Ἄτταλον καταφυγεῖν ἐβιάσατο. ὁ μέντοι
fr. 57, 59 Φίλιππος σπείσασθαι τοῖς Ῥωμαίοις ἠθέλησε. καί τινων λόγων αὐτοῖς γενομένων τὰ μὲν τῆς εἰρήνης ἀφείθη, τοὺς δ' Αἰτωλοὺς ἀπὸ τοῦ συμμαχεῖν τοῖς Ῥωμαίοις μεταθέμενος φίλους ἑαυτοῦ ἐποιήσατο.

---

1 *ὁ γὰρ Φίλιππος* CA[c], *ὁ Φίλιππος γὰρ* B 2 *διόδους* CA[c], *διεξόδους* B.

μαίοις γενομένων· ἀρνίον τε γὰρ ἀρρενόθηλυ ἐγεννήθη, καὶ σμῆνος 60 ὑ . . . . ον ὤφθη, κατά τε τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου ὄφεις δύο κατώλισθον, καὶ ἱδρῶτι πολλῷ αἵ τε θύραι τοῦ Ποσειδωνίου καὶ ὁ βωμὸς ἐρρύη, ἔν τε Ἀντίῳ στάχυες αἱματώδεις θερίζουσί τισιν ὤφθησαν, καὶ ἑτέρωθι γυνὴ κέρατα ἔχουσα ἀνεφάνη, κεραυνοί τε ἐς ναοὺς πολλοὶ | . . . P. 1 (p. 458 sq.).

ὅτι Λικίννιος Κράσσος ὑπό τε ἐπιεικείας καὶ κάλλους πλούτου 52 a. u. 549 (205) τε, ἀφ᾽ οὗπερ καὶ πλούσιος ἐπωνομάσθη, ὅτι τε ἀρχιερεὺς ἦν, ἔμελλεν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἀκλήρωτος μένειν. V. 46 (p. 605).

2 ὑ . . . .[16]. . . . . ον] υ . . . . ετιον Haase, ὑπ . ρ . . . .[13]. . . . . . ον ego; quid supplendum sit difficile dictu, Livio 28, 11 de hoc prodigio tacente. an ὑπερμέγα ἐν τῷ κομιτίῳ? coll. Liv. 27, 23 ὑπὲρ Κασῖνον φερόμενον Polak. 6 πολλοὶ . . .] ἐνέσκηψαν desideratur. Ceterum ad haec prodigia in margine adscripti sunt numeri ΑΒΓΔЄϚΖ.

Fr. 57, 52 cum Zon. 9, 11, 6 comparavit Pinder. cf. quoque Liv. 28, 38, 12. Ceterum ⟨ὕπατος⟩ ὑπό τε — ἐπωνομάσθη ⟨ἀπεδέδεικτο⟩ coll. Liv. 30, 1, 4 sqq. Kuiper. (litt.). Sed ecl. ipse confusionis arguendus videtur, cum praesertim Plut. *Fab. Max.* 25, 5 suadeat ne ὑπό τε ἐπιεικείας ab ἔμελλεν μένειν disiungamus.

[Zonaras 9, 11, 5—7 (2, 232, 15 sqq. B. = 2, 282, 7 sqq. D.)]

Ὁ δ᾽ Ἀννίβας τέως ἡσυχίαν ἦγεν, ἀγαπῶν εἰ τὰ ὑπάρχοντά οἱ 5 διασώσαιτο. καὶ οἱ ὕπατοι νομίζοντες αὐτὸν καὶ ἄνευ μάχης ἐκτρυχωθῆναι, ἀνεῖχον.

Τῷ δ᾽ ἐπιόντι ἔτει ὅ τε Σκιπίων ὁ Πούπλιος καὶ Λικίννιος Κράσσος 6 fr. 57, 52 a. u. 549 (205) ὑπάτευσαν. καὶ ὁ μὲν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἔμεινεν, ὁ δὲ Σκιπίων ἐς Σικελίαν ἀπελθεῖν καὶ ἐς Λιβύην προσετέτακτο, ἵνα εἰ μὴ τὴν Καρχηδόνα αἱρήσει, τόν γε Ἀννίβαν τέως ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἀνθελκύσῃ. οὔτε δὲ στράτευμα ἀξιόλογον οὔτε πρὸς τριήρεις ἀνάλωμα ἔλαβε, διὰ τὰς ἀριστείας φθονούμενος· μόλις δὲ καὶ τὰ πάνυ ἀναγκαῖα παρέσχον αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν σὺν 7 τῷ ναυτικῷ τῶν συμμάχων καί τισιν ἐθελονταῖς ἐκ τοῦ δήμου ἀπῆρεν, ὁ δὲ Μάγων ἐκ τῆς νήσου παραπλεύσας εἰς τὴν Λιγυστικὴν ἀπέβη. ὁ

1 ἦγεν BA[c], ἄγειν C 2 διασώσαιτο BA[c], διασώσοιτο C 1—3 ad haec, coll. Liv. 28, 46, 14, conferas, si tanti est, Tzetz. *Chil.* 1, 793—798: ὕστερον δὲ φθονούμενος τοῖς Σικελοῖς Ἀννίβας | [cf. vs. 702: Ἀννίβας ἦν στρατηγὸς τῶν Σικελῶν, υἱὸς δὲ τοῦ Ἀμίλκα] ἐν σίτου χρείᾳ γεγονώς, καὶ μὴ στελλόντων τούτων, | ὁ πρὶν γενναῖος νικητής, λιμῷ νενικημένος, | φυγὰς ὑπὸ Σκιπίωνος γίνεται τοῦ Ῥωμαίου, | καὶ Σικελοῖς παραίτιος δεινῆς πανολεθρίας. Quae praecedunt habes ad Zon. 9, 6, 3, quae sequuntur ad Zon. 9, 21, 8 4 Λικίννιος CA[c], λικίνιος B perperam. Dio sine ulla exceptione hoc nomen per duplicem ν scribit. cf. Ditt. *Herm.* 6, 152 Κράσσος Wolf., κράσος BCA[c] (semper) 7 τέως ἀπὸ τῆς Ἰταλίας BC[c], ἀπὸ τῆς ἰταλίας τέως A 11 Λιγυστικὴν] cf. ad fr. 2, 5 p. 175.

a. u. 550 (204) 61 *ὅτι τοῦ Πυθίου κελεύσαντος τοῖς Ῥωμαίοις τῷ ἀρίστῳ τῶν πολιτῶν ἐπιτρέψαι τὴν θεὸν τὴν ἐκ Πεσινοῦντος κομιζομένην ἐς τὸ ἄστυ, Πούπλιον Σκιπίωνα, παῖδα τοῦ Γναίου τοῦ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ τελευτήσαντος ὄντα, ἁπάντων προέκριναν καὶ προετίμησαν. αἴτιον δὲ ὅτι ἄλλως τε . . . καὶ εὐσεβὴς καὶ δίκαιος ἐνομίζετο. ὃς ταύτην τότε ἐς τὴν πόλιν καὶ ἐς τὸ Παλάτιον μετὰ τῶν ἐπιφανεστάτων γυναικῶν ἀνήγαγεν.* V. 47 (p. 606).

62 *ὅτι πυθόμενοι τὰ τῶν Λοκρῶν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ νομίσαντες αὐτὰ ὀλιγωρίᾳ τοῦ Σκιπίωνος συμβεβηκέναι, χαλεπῶς τε ἔφερον,*

2 *τὴν* (ante *ἐκ*) add. Melb. e cod., om. Val. 5 *ἄλλως τε*] *ἁγνός τε* vel *ἁπλοῦς τε* Rk., lacunam agnovit St. 6 *ἐς* (alt.) om. Dind. Melb. (typ. errore?). 7. 8 cf. ad fr. **57**, 80.

[Zonaras 9, 11, 7—11 (2, 233, 6 sqq. B. = 2, 282, 21 sqq. D.)]

Κράσσος δ' ἐν τῇ Βρεττίᾳ τῷ Ἀννίβᾳ προσήδρευεν. ὁ μέντοι Φίλιππος κατηλλάγη Ῥωμαίοις· Πούπλιον γὰρ Σεμπρώνιον εἰς Ἀπολλωνίαν ἐλθόντα σὺν πολλῇ δυνάμει αἰσθόμενος ἀσμένως ἐσπείσατο.

8 Σκιπίων δ' ὁ ὕπατος εἰς Σικελίαν κατάρας παρεσκευάζετο μὲν ὡς ἐς Λιβύην πλεύσων, οὐκ ἠδυνήθη δέ, μήτε δύναμιν ἐντελῆ καὶ αὐτὴν ἀσυγκρότητον ἔχων. διὸ πάντα τὸν χειμῶνα ἐκεῖ διήγαγε, τοὺς σὺν αὐτῷ ἐξασκῶν καὶ ἄλλους προσκαταλέγων. μέλλοντι δὲ περαιώσασθαι ἀγγελία αὐτῷ ἐκ Ῥηγίου ἧκε τὴν πόλιν τὴν τῶν Λοκρῶν τινας προδώσειν. τοῦ γὰρ φρουράρχου καταβοήσαντες καὶ μηδεμιᾶς ἐκδικίας παρὰ
9 τοῦ Ἀννίβου τυχόντες πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀπέκλιναν. δύναμιν οὖν πέμψας ἐκεῖ, πολλὰ τῆς πόλεως νυκτὸς μετὰ τῶν προδιδόντων κατέλαβε. τῶν δὲ Καρχηδονίων εἰς τὴν ἄκραν συνειληθέντων καὶ τὸν Ἀννίβαν μετακαλεσαμένων, κατὰ τάχος ἐξανήχθη καὶ ὁ Σκιπίων, καὶ πλησιάσαντα τῇ πόλει αἰφνιδίῳ ἐπεκδρομῇ ἀπεώσατο. εἶτα λαβὼν τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἐπιτρέψας τὴν πᾶσαν πόλιν δύο χιλιάρχοις ἀνέπλευσεν. οὐκ ἠδυνήθη
10 μέντοι τῇ Λιβύῃ προσπλεῦσαι. οὕτω δ' οἱ Καρχηδόνιοι τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ ἔδεισαν, ὥστε χρήματα μὲν τῷ Φιλίππῳ στεῖλαι, ἵν' εἰς τὴν Ἰταλίαν στρατεύσῃ, καὶ τῷ Ἀννίβᾳ καὶ σῖτον πέμψαι καὶ στρατιώτας, καὶ ναῦς
11 τῷ Μάγωνι καὶ χρήματα, ἵνα τὸν Σκιπίωνα κωλύσῃ περαιωθῆναι. ἐκ

4 *Σικελίαν* A, *ἰταλίαν* BC[c] *κατάρας* BA[c], *ἀπάρας* C 5 *Λιβύην* Wolf., *σικελίαν* BCA[c] *πλεύσων* BC[c], *πλεῦσαι* A *αὐτὴν* BC[c], *μήτε* A 6 *ἐκεῖ* A, *ἐκεῖσε* BC[c] 7 *περαιώσασθαι*] an *περαιώσεσθαι*? Aor. Med. Dio certe usus non est 8 *τὴν τῶν* BC[c], *τῶν* A 9 *ἐκδικίας*] cf. Dio 38, 7, 4 11 *κατέλαβε* BC[c], *κατέλαβον* A 13 *ἐξανήχθη* BC[c], *ἐξηνέχθη* A 14 *ἐπεκδρομῇ* B[c], *ἀπεκδρομῇ* C, *ἐπιδρομῇ* A *ἀπεώσατο* BC[c], *ἀπώσατο* A 16 *προσπλεῦσαι* BA[c], *προσπαῖξαι* C 18 *πέμψαι* BA[c], *πέμψη* C perperam, cf. Liv. 29, 4, 2. 4. 5.

καὶ ἐβουλεύσαντο εὐθὺς ὑπὸ ὀργῆς τῆς τε ἡγεμονίας αὐτὸν παῦσαι καὶ ἐπὶ δίκην ἀνακαλέσαι, προσπαροξυνθέντες ὅτι τῇ τε Ἑλληνικῇ διαίτῃ ἐχρῆτο καὶ ὅτι ἱμάτιον ἀνεβάλλετο, ὅτι τε ἐς παλαίστραν παρέβαλλεν. ὅτι τε τοῖς στρατιώταις ἁρπάζειν τὰ τῶν συμμάχων ἐπιτρέπειν | ἐλέγετο, τόν τε πλοῦν τὸν ἐπὶ Καρχηδόνα διατρίβειν f. 172r
ἐπίτηδες, ὅπως ἐπὶ πλεῖον ἄρξειεν, ὑπωπτεύετο, μέγιστον δέ, ἐναγόντων τῶν ἀπ' ἀρχῆς οἱ φθονούντων, μεταπέμψασθαι αὐτὸν ἤθελον. καὶ τοῦτο μὲν διὰ τὸ πλῆθος μεγάλην εὔνοιαν αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐλπίδας ἔχον οὐκ ἐγένετο. V. 48 (p. 606).

. . . | σχόντες στρατόπεδόν τε ἐν ἐπιτηδείῳ ἐποιήσαντο, καὶ 63

4 ὅτι τε reduxi posita virgula pro puncto ante *μέγιστον*, ἔτι δὲ Rk.

Fr. Par. 2 (57, 63—71) quo modo in duabus paginis unius folii, in sex frusta dissecti, distributum sit vide in praefatione. Litterae quae perierunt alio typorum genere indicavi.

10 . . . *σχόντες*] coll. Zon. 9, 12, 3 supplendum fere videtur *πρὸς τὸ ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Ἀπολλώνιον προσσχόντες*, ut vidit iam C. Mueller. apud Gros., coll. Liv. 29, 28, 1 *τὰ πλησία ὄρη κατασχόντες* Zielinski, *die letzten Jahre d. 2. Pun. Krieg.* p. 23. 119.

[Zonaras 9, 11, 11—12, 3 (2, 234, 6 sqq. B. = 2, 283, 14 sqq. D.)]

δὲ σημείων τινῶν νίκην οἱ Ῥωμαῖοι λαμπρὰν ἐλπίσαντες, τήν τε ἐν τῇ a. u. 550 (204)
Λιβύῃ στρατιὰν τῷ Σκιπίωνι καὶ δύναμιν ἄλλην ὡς ἂν ἐθελήσῃ καταλέξασθαί οἱ ἐπέτρεψαν. τῶν γὰρ ὑπάτων Μάρκον μὲν Κέθηγον τῷ Μάγωνι, Πούπλιον δὲ Σεμπρώνιον τῷ Ἀννίβᾳ ἀντέταξαν.

12. Οἱ δέ γε Καρχηδόνιοι δείσαντες τὸν Μασινίσσαν μὴ Σκιπίωνι πρόσθηται, ἔπεισαν τὸν Σύφακα τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἀποδοῦναι, ὡς καὶ αὖθις αὐτὴν ἀνακτησόμενον. ὁ οὖν Μασινίσσας ὑπώπτευε μὲν τὸ πραττόμενον, κατηλλάγη δὲ δῆθεν, ἵνα πιστὸς νομισθεὶς μέγα τι σφῆλαι αὐτοὺς δυνηθῇ· μᾶλλον γὰρ ὑπὲρ τῆς Σοφωνίδος ἢ τῆς βασιλείας ὠργίζετο. διὸ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις προσέκειτο, ὑποκρινόμενος τὰ τῶν Καρχηδονίων αἱρεῖσθαι. ὁ δέ γε Σύφαξ τὰ τῶν Λιβύων πράττων ἐπλάττετο Ῥωμαίοις 2
ἔνσπονδος εἶναι, καὶ στείλας πρὸς τὸν Σκιπίωνα παρῄνει μὴ ποιήσασθαι τὴν διάβασιν. ἀκούσας δὲ ταῦτα δι' ἀπορρήτων ὁ Σκιπίων, ἵνα μὴ γνῶσιν οἱ στρατιῶται, τόν τε κήρυκα αὐθημερὸν ἀπέπεμψε μηδενὶ ἄλλῳ προσομιλήσαντα, καὶ τὸ στράτευμα συγκαλέσας ἐπέσπευδε τὴν διάβασιν, ἔτι τοὺς Καρχηδονίους ἀπαρασκεύους λέγων εἶναι, καὶ πρότερον μὲν τὸν Μασινίσσαν, τότε δὲ καὶ τὸν Σύφακα μετακαλεῖσθαι αὐτοὺς καὶ χρονίζουσιν ἐγκαλεῖν. ταῦτα εἰπὼν μηδὲν ἔτι μελλήσας ἐξανήχθη· καὶ πρὸς 3
τὸ ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Ἀπολλώνιον προσορμίσας τὰς ναῦς ἐστρα- fr. 57, 63

2 ἐθελήσῃ BC^c^, ἐθελήσοι A 7 αὐτὴν CA^c^, αὐτὸν B 15 ἐπέσπευδε C^c^, ἔσπευδε BA.

πᾶν αὐτὸ σταυρώμασι περιέφραξαν, χάρακας ἐπ' αὐτὸ τοῦτ' ἐνεγκάμενοι. ἄρτι τε κατεσκεύαστο, καὶ δράκων παρ' αὐτὸ μέγας διὰ τῆς ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα φερούσης ὁδοῦ παρείρπυσεν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου τὸν Σκιπίωνα κατὰ τὴν περὶ τοῦ γονέως αὐτοῦ φήμην ἐπιθαρσήσαντα προθυμότερον τήν τε χώραν πορθῆσαι καὶ ταῖς πόλεσι
64 *προσμῖξαι. καί τινας καὶ εἷλεν αὐτῶν· οἵ τε Καρχηδόνιοι μηδέπω* . φ . . . . παρεσκευασμένοι *ἡσύχαζον, καὶ ὁ Σύφαξ ὀνόματι μὲν* φίλος *αὐτῶν ἦν, τῷ δὲ ἔργῳ ἐκ μέσου εἱστήκει· καὶ γὰρ πρὸς τὸν Σκιπίωνα καταλλαγὰς αὐτοῖς* πρυτανεύειν *ἐβούλετο, κρατήσαντας* τοὺς ἑτέρους τῶν τε ἑτέρων ἂν *ἅμα καὶ ἑαυτοῦ δεσπότας γενέσθαι* νομίζων
65 *καὶ* ἀντιπάλους *ὅτι μάλιστα ἀλλήλοις ὄντας* ἐθέλων διαλλάξαι. *ἐγκειμένου δ' οὖν τῇ χώρᾳ τοῦ* Σκιπίωνος ὁ Ἄννων ὁ ἵππαρχος (*ἦν δὲ* υἱὸς τοῦ Ἀσδρούβου τοῦ Γίσγωνος) *φ . ξ . . εινος μὲν τὸν* . . . . [18] . . . . διεστ . . . . *ἀνεπείσθη πρὸς* τοῦ Μασινίσσου . . . . [8] . . . . *χω* . . . . . Καρ*χηδονίοις* . . . . [30] . . . . *ν πολεμικῶν* ομ . . . *ριας ἐν π* . . . [6] . . . *νε . . . ε . φ . . . σιν ἐπιστεύετο· κἀκ τούτου* προπέμψας ὁ Σκιπίων ἱππέας *τινὰς ἐκ τῆς συμβουλίας* τῆς

2 *ἄρτι* Dind., οὐκέτι Haase dub., cui nec spatium sufficit 3 *ὥστε καὶ* dubia esse dicit Haase 4 *τοῦ γονέως αὐτοῦ* scripsi, cf. fr. 57, 39. *γονεύς* redit 57, 12, 4 (= *parens*, cf. Tac. *ann.* 1, 14), *τούτων* . . ἑαυτοῦ Haase 6 *μηδεπω . φ . . . . παρεσκευασμένοι* Haase, adnotans ante *φ* apparere vestigia aut *η* aut *εσ* aut *ευ* litterarum. an *μηδέπω ἐς μάχην* (vel *ἱκανῶς*) *παρεσκευασμένοι?* 7 ὀνόματι μὲν scripsi (possis quoque τῷ μὲν ὀνόματι), τῇ γε μὲν δόξῃ Haase. quod reposui Dioni est usitatissimum cf. e. gr. 40, 28, 3; 41, 17, 3; 41, 43, 5; 48, 4, 1; 54, 24, 3 8—11 supplementa non omni dubio maiora magnam partem mea sunt, | *ἔργῳ ἐκ μέσου εἱστήκει·* κελεύων γὰρ *πρὸσ τὸν Σκιπίωνα* | *καταλλαγὰσ αὐτοῖσ* . . ρα εσχ . . . [πρόττεσθαι Haase, ποιεῖσθαι Gros.] οὐκ ἐβούλετο *κρατή|σαντασ τοὺσ* ἑτέρους τῶν τε ἑτέρων ἅμα *καὶ ἑαυτοῦ* | *δεσπότασ γενέσθαι*, ἀλλ' ἔτι ἀντιπάλουσ *ὅτι μάλιστα* | *ἀλλήλοισ ὄντασ* ἑαυτῷ διαλλάξαι Haase 9 *πρυτανεύειν*] sic Dio 41, 16, 4; 46, 52, 3, vide quoque 45, 23, 4; 46, 11, 5; 46, 24, 2; 48, 36, 6 10 *ἅμα* cod. clare 12. 13 supplevit Gros. ex Zonara 13 *φ . ξ — διεστ . . . .*] de his desperandum; *εινος μὲν τὸν* ego quoque dispexi 14 *τοῦ Μασινίσσου* add. Haase e Zon., sequentia supplet idem: κατά τινα [*τινα* add. ego] *χωρία* τοῖς *Καρχηδονίοις* ἀνεπιτήδεια ὄντα [*ὄντα* add. ego] ἐπιθέσθαι αὐτῷ [*αὐτῷ* ego; *τοῖς Ῥωμαίοις* Haase quod spatium excedit]· καὶ γὰρ ἐκ τῆς [haec ego] *τῶν πολεμικῶν* ἐμπειρίας . . . . *ἐπιστεύετο* 17 *προπέμψας — ἐνή-*

[Zonaras 9, 12, 3. 4 (2, 235, 5 sqq. B. = 2, 284, 10 sqq. D.)]

τοπεδεύσατο καὶ τὴν χώραν ἐπόρθει, προσέμισγέ τε ταῖς πόλεσι καὶ εἷλέ
fr. 57, 65 τινας. ἐγκειμένων δὲ τῶν Ῥωμαίων τῇ χώρᾳ, Ἄννων ὁ ἵππαρχος, υἱὸς ὢν τοῦ Ἀσδρούβου τοῦ Γίσγωνος, ἀνεπείσθη πρὸς τοῦ Μασινίσσου ἐπι-
4 θέσθαι αὐτοῖς. ὁ οὖν Σκιπίων ἱππέας πέμψας τινὰς χωρία πρὸς κατα-

τοῦ Μασινίσσου ἐνήδρευσεν ἐς χωρία ἐπιτήδεια ἐς λείαν ὄντα, ἵνα καταδρομὴν ποιούμενοι ὑποφεύγωσι καὶ ἐπισπῶνται τοὺς ἐπιδιῶξαί σφας ἐθελήσοντας. γενομένου δὲ τούτου καὶ τῶν Καρχη- 66
δονίων ἐπεξελθόντων τε ἐκείνοις καὶ δι' ὀλίγου κατὰ τὸ συγκείμενον τραπομένοις ἀνὰ κράτος ἐπισπομένων ὅ τε Μασινίσσας μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἱππέων ὑπολειφθεὶς κατὰ νώτου τοῖς διώκουσιν ἐγένετο, καὶ ὁ Σκιπίων ἐξαναστὰς ἐκ τοῦ λόχου ἐπιὼν ἀπήντησεν αὐτοῖς, ὥστ' ἀμφιβόλους δίχα ἀποληφθέντας καὶ ἀποθανεῖν πολλοὺς καὶ ἁλῶναι . . . . . . δ . ε . καὶ τὸν Ἄννωνα. πυθόμενος δὲ τοῦτο 67
ὁ Ἀσδρούβας τὴν μητέρα τοῦ Μασινίσσου συνέλαβε. καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀνταπεδόθησαν· ὁ δὲ δὴ Σύφαξ εὖ τε εἰδὼς ὅτι ὁ Μασινίσσας οὐ Καρχηδονίοις μᾶλλόν τι ἢ καὶ αὐτῷ πολεμήσει, καὶ φοβηθεὶς μὴ ἐν ἐρημίᾳ συμμάχων, ἄν τι ἐκεῖνοι ἐγκαταλειφθέντες ὑπ' αὐτοῦ πάθωσι, γένηται, τήν τε προσποίητον πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φιλίαν ἀπεῖπε καὶ τοῖς Καρχηδονίοις φανερῶς συνήρετο· οὐ μέντοι 68
γε καθαρῶς, ὥστε καὶ ἀνθίστασθαί σφισιν, ἀλλὰ ἀδεῶς ἐκεῖνοι καταθέοντες λείαν τε πολλὴν ἦγον καὶ συχνοὺς τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας

δρευσεν] suppl. Gros. e Zon., nisi quod τῆς alterum ego addidi, omisso *παραυτίκα* quod habet Gros. ante ἐνήδρευσεν. Ceterum σ τινας ἐκ τῆς συμβουλίας Haase e codice enotare omiserat.

1 ἐνήδρευσεν ἐς] cf. Thuc. 4, 67   ἐς λείαν ὄντα ἵνα supplevi propter Zonarae ἐληίζετο, dubitanter, οὗ ἔμελλον . . . χα Haase   2 ὑποφεύγωσι καὶ ἐπισπῶνται Gros., nisi quod hic ἐπισπάσωνται, ὑποφεύγειν . ἐπι . . . . Haase   3 sqq. supplementa sunt fere Haasii   4 τε Bk., καὶ Haase; δι' ὀλίγου Bk. et ita cod. (γ inc.) δι . . . . ου Haase   5 ἐπισπομένων Haase, ἐπισπωμένων cod.   6 ὑπολειφθεὶς Gros., ὑποληφθεὶς cod.   9 ἁλῶναι — καὶ] supplendum videtur συχνούς vel πλείστους τε καὶ   15 συνήρετο Bk., συνῆρεν Haase, συνήρατο Gros.

[Zonaras 9, 12, 4. 5 (2, 235, 10 sqq. B. = 2, 284, 16 sqq. D.)]

δρομὴν ἐπιτήδεια ἐληίζετο, ἵν' ὑποφεύγοντες ἐπισπάσωνται τοὺς ἐπιδιώκοντας. fr. 57, 66
τῶν οὖν Καρχηδονίων ἐπισπομένων αὐτοῖς κατὰ τὰ ξυγκείμενα τραπομένοις, ὁ Μασινίσσας τε κατὰ νώτου γενόμενος μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐπέθετο τοῖς διώκουσι, καὶ ὁ Σκιπίων ἐκ τοῦ λόχου ἐπεκδραμὼν προσέμιξεν αὐτοῖς. καὶ πολλοὶ μὲν ἐφθάρησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἑάλωσαν καὶ ὁ Ἄννων αὐτός. διὸ ὁ Ἀσδρούβας τὴν μητέρα τοῦ Μασινίσσου συν- fr. 57, 67
έλαβε· καὶ ἀνταπεδόθησαν. ὁ δὲ Σύφαξ τῆς πρὸς Ῥωμαίους φιλίας τὴν δόκησιν ἀπειπὼν φανερῶς τοῖς Καρχηδονίοις συνήρετο. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι fr. 57, 68
καὶ ἐληίζοντο τὴν χώραν, καὶ συχνοὺς τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τοῦ

---

1 *ἐπιτήδεια* om. A   2 *ἐπισπομένων* BC[c], *ἐπισπωμένων* A   3 *τραπομένοις* BA[c], *τραπομένων* C   6 *Ἄννων* BC[c], *ἀννίβας* A   8 *συνήρετο* CA[c], *συνήρατο* B.

ὑπὸ τοῦ Ἀννίβου πρότερον ἐς τὴν Λιβύην πεμφθέντων ἐκομίσαντο, καταφρονήσαντές τε αὐτῶν διὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ τὴν Οὐτίκην ἐπε-
69 *στράτευσαν. ἰδόντες οὖν τοῦτο ὅ τε Σύφαξ καὶ ὁ Ἀσδρούβας καὶ δείσαντες περὶ αὐτῇ οὐκέτ' ἐκαρτέρησαν ἀλλ' ἀντεπελθόντες ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν, μὴ τολμησάντων αὐτῶν καὶ πρὸς ἀμφοτέρους ἅμα ἀγωνίσασθαι. καὶ οἱ μὲν ἐκ τούτου κατὰ χώραν ἐχείμασαν, τὰ ἐπιτήδεια τὰ μὲν αὐτόθεν* λαμβάνοντες *τὰ* δὲ ἐκ *τῆς Σικελίας τῆς τε Σαρδοῦς* μεταπεμπόμενοι· *αἱ* γὰρ *νῆές σφισιν αἱ τὰ λάφυρα* ἐς τὴν Σικελίαν ἄγουσαι *καὶ τροφὴν ἂν ἐπῆγον.*

70 *ἐν δὲ τῇ* Ἰταλίᾳ *κατὰ* μὲν τὸν πρὸς Ἀννίβαν *πόλεμον οὐδὲν μέγα ἐπράχθη, Πούπλιος* γὰρ *Σεμπρώνιος μάχῃ τινὶ βραχείᾳ νικηθεὶς* ὑπὸ *τοῦ Ἀννίβου ἀντεπεκράτησεν αὐτοῦ, ὁ δὲ δὴ Λίουιος καὶ ὁ Νέρων τιμητεύσαντες τοῖς τε Λατίνοις* τοῖς *προλιποῦσι τὴν συστρατείαν καὶ διπλοῦν ἀποδιδόναι πλῆθος τῶν στρατιωτῶν προσταχθεῖσι διδόναι ἀπογραφὰς ἐπήγγειλαν, ὅπως καὶ ἄλλοι χρήματά σφισι συνεσφέρωσι, καὶ τοὺς ἄλας ἀτελεῖς μέχρι τότε ὄντας ὑπο-*
71 *τελεῖς ἐποίησαν· τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως ἔλεξα, ἀλλ' ὅτι ὁ Λίουιος ἔπραξέ τε αὐτὸ ἀμυνόμενος τοὺς* πολίτας *ἐπὶ τῇ καταψηφίσει καὶ ἐπίκλησιν ἀπ'* αὐτοῦ ἔλαβε· *Σαλινάτωρ γὰρ ἐπωνομάσθη. διά τε οὖν τοῦτο* περιβόητοι *οἱ τιμηταὶ οὗτοι ἐγένοντο, καὶ ὅτι τε ἀλλήλους* τῶν *τε ἵππων παρείλοντο καὶ αἰραρίους ἐποίησαν . . . . . όντες κατὰ τὴν* | . . . P. 2 (p. 460 sq.).

2 *Οὐτίκην*] cf. ad 41, 41, 4   4 *αὐτῇ* scripsi, *αὐτῆς* cod. cf. 36, 12, 3; 38, 40, 3; 40, 16, 2; 47, 24, 6; 60, 30, 1 al.   7 *λαμβάνοντες* suppl. Bk., *λαμβανόμενοι* Haase (cuius sunt etiam cetera huius fr. supplementa ad quae nihil est adnotatum), possis quoque *πορισάμενοι*   9 *ἐς τὴν Σικελίαν* scripsi coll. Liv. 29, 35, 1, *εἰς Ἰταλίαν* Haase   10 *μὲν* addidi   11 *Πούπλιος*] *Πούπλιος μὲν* Bk.   14 *διπλοῦν* procul dubio cod.   16 *μέχρι* cod. habere videtur, *μέχρις* Haase   *ἄλλως ἔλεξα* scripsi coll. 51, 1, 1; 72, 18, 3, *ἄλλων ἕνεκα* suppl. Haase quod non intellego   21 *. . . . . όντες κατὰ τὴν*] *ετ . . . όντες κατὰ τὴν* Haase, litteras *ετ* dubias esse adnotans.

[Zonaras 9, 12, 5. 6 (2, 235, 20 sqq. B. = 2, 284, 28 sqq. D.)]

fr. 57, 69 Ἀννίβου πρὸς τὴν Λιβύην πεμφθέντων ἀνεκομίσαντο, καὶ κατὰ χώραν ἐχείμασαν.

a. u. 551 6 (203) Μετὰ δὲ ταῦτα Γναίου Σκιπίωνος καὶ Γαΐου Σερουιλίου ὑπατευσάντων οἵ τε Καρχηδόνιοι ἐλαττωθέντες τῷ πολέμῳ συμβῆναι ἠθέλησαν, καὶ ὁ Ἀννίβας καὶ ὁ Μάγων ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐξέπεσον. οἱ μὲν γὰρ ὕπατοι τῷ Ἀννίβᾳ

3 *Σκιπίωνος*] *Καιπίωνος* procul dubio Dio   4 *ἐλαττωθέντες τῷ πολέμῳ* BA[c], *τῷ πολέμῳ ἐλαττωθέντες* C.

ὅτι ὁ Σκιπίων ναῦν Καρχηδονίαν λαβὼν ἀφῆκε μηδὲν ἀδική- 72
σας, ἐπειδὴ ἐπὶ πρεσβείᾳ πρὸς αὐτὸν ἀφικνεῖσθαι ἐπλάσαντο·
ᾔδει μὲν γὰρ ὅτι ἐπὶ τῇ τῶν ἑαλωκότων σωτηρίᾳ προεφασίσθη,
προετίμησε δὲ τῆς καθέξεως αὐτῶν τὸ μηδ' ὁτιοῦν διαβληθῆναί
πως δυνάμενον ποιῆσαι. τοῦ τε Σύφακος καὶ τότε ἔτι συναλλάτ-
τοντος αὐτοὺς ὡς τὸν Σκιπίωνα ἐκ τῆς Λιβύης καὶ τὸν Ἀννίβαν
ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπᾶραι, ἐδέξατο τὸν λόγον, οὐχ ὅτι καὶ ἐπίστευέν
οἱ, ἀλλ' ἵνα αὐτὸν σφήλῃ. V. 49 (p. 606).

6 ὡς] an ὥστε ut habet Zon.? 7 καὶ ins. Melber. e cod.

[Zonaras 9, 12, 6—9 (2, 236, 3 sqq. B. = 2, 285, 2 sqq. D.)]

καὶ τῷ Μάγωνι ἀντικαθίσταντο, Σκιπίων δὲ τήν τε Λιβύην ἐκάκου καὶ ταῖς
πόλεσι προσέβαλλε. κἀν τούτῳ ναῦν Καρχηδονίαν λαβὼν ἀφῆκεν, ἐπεὶ fr. 57, 72
πρὸς αὐτὸν ἐπὶ πρεσβείᾳ ἀφικνεῖσθαι ἐπλάσαντο. ᾔδει μὲν γὰρ τὸ πλάσμα,
προετίμησε δὲ τὸ μὴ διαβληθῆναι ὡς πρέσβεις κατεσχηκώς. καὶ τοῦ 7
Σύφακος πράττοντος ἔτι διαλλαγάς, ὥστε ἐκ τῆς Λιβύης μὲν τὸν Σκι-
πίωνα, τὸν δ' Ἀννίβαν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπᾶραι, ἐδέξατο τὸν λόγον, οὐχ
ὡς πιστεύων αὐτῷ, ἵνα δὲ σφήλῃ αὐτόν. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἄλλοτε
ἄλλους κατὰ τὴν τῶν σπονδῶν πρόφασιν ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν
Καρχηδονίων πέμπων καὶ τὸ τοῦ Σύφακος, ἐπεὶ ἐκεῖνοι πάντα τὰ παρ'
αὐτοῖς κατεσκέψαντο, τὴν σύμβασιν ἀπ' εὐλόγου δή τινος σκήψεως, ἄλλως
τε καὶ ὅτι ὁ Σύφαξ ἐπιβουλεύων ἐφωράθη τῷ Μασινίσσᾳ, διεκρούσατο.
νυκτὸς δ' ἦλθεν εἰς τὰ στρατόπεδα αὐτῶν οὐ πάνυ ἀλλήλων διέχοντα, 8
καὶ πῦρ ἐς τὸ τοῦ Ἀσδρούβου πολλαχόθεν ἅμα ὑπέβαλε. καὶ ἐμπρησθέν-
τος ῥᾷστα αὐτοῦ, ἐκ γὰρ καλάμης καὶ ἐκ φυλλάδων ἐπεποίηντο αὐτοῖς
αἱ σκηναί, οἵ τε Καρχηδόνιοι κακῶς ἀπήλλαξαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Σύφακα
βοηθῆσαι αὐτοῖς ἐθελήσαντες τοῖς τε Ῥωμαίοις τοῖς περιέχουσι περιέ-
πεσον καὶ αὐτοὶ ἀπώλοντο, καὶ τὸ στρατόπεδον προσενεπρήσθη αὐτῶν.
καὶ ἐφθάρησαν πολλοὶ καὶ ἵπποι καὶ ἄνθρωποι. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ταῦτα
πεποιηκότες νυκτὸς μὲν οὐδὲν ἔπαθον, ἡμέρας δ' ἐπιφαυσάσης Ἴβηρες
ἄρτι Καρχηδονίοις ἐπὶ συμμαχίᾳ ἐλθόντες προσέπεσον αὐτοῖς ἀπροσδό-
κητοι καὶ πολλοὺς ἀπέκτειναν.

εὐθὺς οὖν Ἀσδρούβας μὲν εἰς τὴν Καρχηδόνα, Σύφαξ δὲ οἴκαδε 9
ἀπεχώρησεν. ὁ δέ γε Σκιπίων Σύφακι μὲν τὸν Μασινίσσαν καὶ Γάιον
ἀντέταξε Λαίλιον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους ἤλασεν. οἱ δ' αὖ

2 *Καρχηδονίαν* BC[c], *καρχηδονίων* A 8 *τὸ στρατόπεδον τὸ* BA[c], *τὰ στρατόπεδα* C 13 *ὑπέβαλε* BC[c], *ὑπέβαλλε* A 14 *φυλλάδων* BA[c], *φυλλάδος* (corr. in —*δων* a m[2]) C 16 *ἐθελήσαντες* CA[c], *ἐθελήσαντας* B *περιέχουσι* C, *περιέχουσιν* BA[c] 18 *ἵπποι* BA[c], *τείχη* C 20 *ἄρτι* BA[c], *αὖθις* C.

73 ὅτι ἦλθον οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν Σκιπίωνα τά τε ἄλλα πολλὰ ἄγοντες καὶ τὸν Σύφακα. καὶ ὃς ἰδὼν αὐτὸν δεδεμένον οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλὰ τῆς τε παρ' αὐτῷ ξενίσεως μνημονεύσας, καὶ τὰ ἀνθρώ-

---

[Zonaras 9, 12, 9—13, 3 (2, 237, 8 sqq. B. = 2, 286, 3 sqq. D.)]

Καρχηδόνιοι πρὸς τὸ ἔρυμα τῶν Ῥωμαίων, ᾧ χειμαδίῳ ἐχρῶντο καὶ ἐς ὃ ἀπετίθεντο πάντα, ναῦς ἔπεμψαν, ἵνα ἢ αὐτὸ αἱρήσωσιν ἢ ἀφ' ἑαυτῶν
10 ἀπάξωσι τὸν Σκιπίωνα. καὶ ἔσχεν οὕτως· μαθὼν γὰρ τὸ γινόμενον ἀπανέστη, καὶ ἐπειχθεὶς πρὸς τὸν ναύσταθμον διὰ φυλακῆς αὐτὸν ἐποιήσατο. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ῥᾳδίως τοὺς προσμίξαντας αὐτοῖς ἀπεώσαντο οἱ Ῥωμαῖοι, τῇ δ' ὑστεραίᾳ πολὺ ἠλαττώθησαν· καὶ ναῦς γὰρ τῶν Ῥωμαίων χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολῇ ἀπέσπασαν. ἀποβῆναι δ' ἐς τὴν γῆν οὐκ ἐτόλμησαν, ἀλλ' ἀναπλεύσαντες οἴκαδε τὸν Ἀσδρούβαν ἀπε-
11 χειροτόνησαν, Ἄννωνα δέ τινα ἀνθείλοντο. κἀκ τούτου Ἄννων μὲν στρατηγὸς ἦν, ἐκεῖνος δὲ καθ' ἑαυτὸν δούλους τινὰς καὶ αὐτομόλους παραλαβὼν δύναμιν οὐκ ἀσθενῆ συνεκρότησε, καί τινας τῶν Ἰβήρων τῶν συστρατευομένων τῷ Σκιπίωνι κρύφα ἀναπείσας ἐπεχείρησε νυκτὸς ἐπιβουλεῦσαι τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ. κἂν ἐξειργάσατό τι, εἰ μὴ οἵ τε μάντεις ὑπὸ ὀρνίθων ἐκταραχθέντες καὶ ἡ τοῦ Μασινίσσου μήτηρ θειάσασα ζήτησιν αὐτῶν γενέσθαι ἐποίησαν. καὶ οἱ μὲν προκαταληφθέντες ἐκολάσθησαν, καὶ ὁ Σκιπίων αὖθις ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα ἐστράτευσε καὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἐδῄου, 13. Σύφαξ δὲ ἐπολέμει τοῖς περὶ τὸν Λαίλιον. καὶ χρόνον τινὰ ἀντέσχεν· εἶτα ὑπερέσχον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν, πολλοὺς δὲ ἐζώγρησαν, καὶ τὸν Σύφακα εἷλον. καὶ τὴν Κίρταν τὰ βασίλεια αὐτοῦ παρέλαβον ἀμάχως, τοῖς ἔνδον δεδεμένον αὐτὸν ἐπιδείξαντες.

2 ἦν δ' ἐκεῖ καὶ ἡ Σοφωνίς. καὶ πρὸς αὐτὴν ὁ Μασινίσσας εὐθὺς εἰσεπήδησε, καὶ περιλαβὼν αὐτήν "ἔχω μὲν Σύφακα" εἶπε "τὸν ἁρπάσαντά σε, ἔχω δὲ καὶ σέ. ἀλλὰ μὴ δέδιθι· οὐδὲ γὰρ αἰχμάλωτος γέγονας, ἐμὲ σύμμαχον ἔχουσα." ταῦτ' εἰπὼν ἔγημεν αὐτὴν παραχρῆμα
cf. fr. 57, 79 προκαταλαβὼν τοὺς Ῥωμαίους, μή πως αὐτῆς ἁμάρτῃ γενομένης ἐν τοῖς
3 λαφύροις. εἶτα καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τοῦ Σύφακος προσεποιήσαντο. καὶ
fr. 57, 73 πρὸς τὸν Σκιπίωνα ἦλθον ἄγοντες τά τε λοιπὰ καὶ τὸν Σύφακα. καὶ ὃς ἰδὼν αὐτὸν δεδεμένον οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλὰ τῆς παρ' αὐτῷ μνημονεύσας

2 *αἱρήσωσιν* CA[c], *αἱρήσουσι* B 4 *τὸν ναύσταθμον*] cf. ad 40, 1, 3 5 *αὐτοῖς* om. (add. in marg. a m[2]) C 14 *θειάσασα* B[c], *ἐκθειάσασα* C, [ἐκ] *θειάσασα* A 18 *ἀντέσχεν*] *ἀντέσχον* Dind. typoth. vit. repetito a Melbero 22 *Σοφωνίς*] cf. ad fr. 57, 51 *ὁ* om. A 25 *παραχρῆμα* BC[c], *παραυτίκα* A 27 *τὰς* om. C 29 *ἰδὼν* om. B.

πεια παθήματα ἀναλογισάμενος, ὅτι τε βασιλέα δυνάμεως οὐ σμικρᾶς καὶ ὅτι ἀξιοσπούδαστον καὶ ἑαυτῷ γενόμενον ἑώρα τότε οἰκτρῶς οὕτως ἔχοντα, ἀνεπήδησε μὲν ἐκ τοῦ δίφρου, καὶ ἔλυσέ τε αὐτὸν καὶ ἐδεξιώσατο καὶ ἐν θεραπείᾳ πολλῇ ἦγε. V. 50 (p. 606).

---

3 *οὕτως* Val., *οὐ* cod. 4 *ἦγε*] *εἶχε* Naber. coll. Thuc. 1, 55, 1 recte fortasse, cf. tamen et Zon. et fr. 66, 4; 48, 52, 3 (Fr. 62, 2 = Zon. 9, 20, 4 *ἐπεποίητο* habet ecl. Const., *εἶχε* Zon.).

[Zonaras 9, 13, 3—7 (2, 238, 17 sqq. B. = 2, 287, 11 sqq. D.)]
ξενίας καὶ τὰ ἀνθρώπεια ἀναλογισάμενος ἀνεπήδησεν ἐκ τοῦ δίφρου
ἔλυσέ τε αὐτὸν καὶ ἐδεξιώσατο καὶ ἐντίμως ἦγε. καί ποτε ἤρετο "τί
σοι δόξαν ἐπολέμησας ἡμῖν;" ὁ δὲ ἑαυτόν τε σοφῶς ἐξητήσατο ἅμα καὶ 4
τὸν Μασινίσσαν ἠμύνατο, εἰπὼν αἰτίαν αὐτῷ τὴν Σοφωνίδα γενέσθαι.
τῷ γὰρ πατρὶ τῷ Ἀσδρούβᾳ χαριζομένην καταδῆσαι αὐτὸν μαγγανείαις,
ὥστε καὶ ἄκοντα τὰ τῶν Καρχηδονίων πρᾶξαι· "ἀλλ' ὅτι ὑπὸ γυναικὸς
ἠπάτημαι, ἀξίαν ἔδωκα δίκην· ἔχω δ' οὖν τι ἐν κακοῖς παραμύθιον, ὅτι
ὁ Μασινίσσας αὐτὴν ἔγημε· πάντως γὰρ καὶ ἐκεῖνον ὁμοίως διολέσει."
ὁ δὲ Σκιπίων ὑποπτεύσας ταῦτα περὶ τοῦ Μασινίσσου ἐκάλεσέ τε 5
αὐτὸν καὶ ᾐτιάσατο ὅτι γυναῖκα πολεμίαν καὶ αἰχμάλωτον ἄνευ τῆς
αὐτοῦ γνώμης οὕτω ταχέως ἔγημε, καὶ παραδοῦναι τοῖς Ῥωμαίοις αὐτὴν
ἐκέλευσεν. ὁ δὲ περιαλγήσας μέν, εἰσπηδήσας δ' εἰς τὴν σκηνὴν ἔφη τῇ
Σοφωνίδι "εἰ μὲν οἷός τ' ἦν τῷ ἑαυτοῦ θανάτῳ ἐλευθέραν φυλάξαι σε
καὶ ἀνύβριστον, προθύμως ἂν σου ὑπεραπέθανον· ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἀδύνατον,
προπέμπω σε ἔνθα κἀγὼ καὶ ἅπαντες ἀφιξόμεθα." καὶ ταῦτα εἰπὼν 6
φάρμακον αὐτῇ ὤρεξεν. ἡ δὲ οὔτ' ἀνωλοφύρατο οὔτ' ἐστέναξεν, ἀλλὰ
καὶ πάνυ γενναίως "εἰ τοῦτό σοι," ἔφη "ἄνερ, δοκεῖ, κἀγὼ πείθομαι· τῆς
γὰρ ψυχῆς μου μετὰ σὲ οὐδεὶς ἄλλος κυριεύσει· εἰ δὲ τοῦ σώματός μου
Σκιπίων δεῖται, νεκρὸν αὐτὸ λαβέτω." καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπέθανε, Σκιπίων δὲ τὸ ἔργον ἐθαύμασεν.
Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ, τοῦ Λαιλίου τὸν Σύφακα καὶ τὸν υἱὸν ἐκείνου 7
Οὐερμίναν ἀγαγόντος ἐκεῖ καὶ τῶν ἄλλων τινὰς τῶν πρώτων, τὸν μὲν
Σύφακα εἰς τὴν Ἄλβαν κατέθεντο καὶ τελευτήσαντα δημοσίᾳ ἔθαψαν,
τῷ δὲ Οὐερμίνᾳ τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς ἐπεκύρωσαν καὶ τοὺς ζωγρηθέντας Νομάδας ἐχαρίσαντο.

---

3 *ἡμῖν* BC^c, *ἡμῶν* A *τε* om. A 5 *τῷ* alterum om. A 12 *ἐκέλευσεν* A, *ἐκέλευεν* BC^c 13 *Σοφωνίδι* BC^c, *σωφωνίτιδι* A, cf. ad fr. 57, 51 15 *σε* om. A 22 *Οὐερμίναν* 24 *Οὐερμίνᾳ*] cf. fr. 57, 81. *Οὐερμινᾶς* App. *Lib.* 33. 59, *Vermina* Livius. — Ceterum cf. Zielinski, *die letzt. Jahre d. 2. Pun. Krieges* p. 117.

74 *ὅτι ἐπικηρυκευσάμενοι οἱ Καρχηδόνιοι τῷ Σκιπίωνι, τῶν τε ἐπιταχθέντων σφίσιν ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲν ὅτι οὐχ ὑποσχόμενοι, οἷα μηδὲν αὐτῶν πράξειν μέλλοντες, χρήματα μὲν αὐτῷ εὐθὺς ἔδοσαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους πάντας ἀπέδωκαν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων ἐς τὴν Ῥώμην ἐπρεσβεύσαντο. καὶ αὐτοὺς ἐκεῖνοι τότε οὐ προσεδέξαντο, λέγοντες οὐκ εἶναί σφισι πάτριον στρατοπέδων τισὶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ὄντων ὑπὲρ εἰρήνης χρηματίζειν. ὕστερον δὲ ἀπάραντος τοῦ τε Ἀννίβου καὶ τοῦ Μάγωνος λόγον αὐτοῖς ἔδοσαν, καὶ ἦλθον μὲν ἐς ἀμφισβήτησιν πρὸς ἀλλήλους, ἐπ' ἀμφότερα ταῖς γνώμαις γενόμενοι, τέλος δὲ ἐψηφίσαντο τὰς σπονδὰς ἐφ' οἷς ὁ Σκιπίων συνετέθειτο.* U[G] 7 (p. 380).

75 *ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι τῷ Σκιπίωνι ἐπέθεντο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. τοῦ δὲ Σκιπίωνος ἀγανακτήσαντος ἐπὶ τούτῳ καὶ ἔγκλημα ποιησαμένου οὔτε τι μέτριον τοῖς πρέσβεσιν ἀπεκρίναντο, καὶ προσέτι καὶ ἐπεβούλευσαν αὐτοῖς ἀποπλεύσασιν· καὶ εἴγε μὴ*

2 *οὐχ* Rk., *οὖν* ABM 3 *αὐτῶν* Rk. (Nab.), *αὐτῷ* ABM *πράξειν* Naber., cf. Liv. 30, 16, *παρέξειν* ABM *ἔδοσαν* Reim., *ἔδωσαν* ABM, *ἔδωκαν* Bk. 7 *χρηματίζειν*] ⟨*αὐτοῖς*⟩ *χρηματίζειν* Rk., at vide Zon. 8 *ἔδοσαν* scripsi, *ἔδωσαν* ABM, *ἔδωκαν* Urs. 10 *γενόμενοι* AB, *γενόμενα* M 11 *συνετέθειτο* Bk., *συνετίθετο* ABM 14 *ἔγκλημα* AB, *ἐπίκλημα* M.

[Zonaras 9, 13, 8. 9 (2, 240, 3 sqq. B. = 2, 288, 13 sqq. D.)]

fr. 57, 74 8 Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι περὶ σπονδῶν ἐπικηρυκευσάμενοι τῷ Σκιπίωνι χρήματά τε εὐθὺς ἔδοσαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους πάντας ἀπέδωκαν καὶ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν πρεσβείαν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλαν. τοὺς δέ γε πρέσβεις οἱ Ῥωμαῖοι τότε οὐ προσεδέξαντο, λέγοντες οὐκ εἶναι πάτριον σφίσι στρατοπέδων ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ὄντων τισὶ πρεσβείαν προσίεσθαι ἐξ αὐτῶν καὶ χρηματίζειν ὑπὲρ εἰρήνης. ὕστερον δέ, ἀπάραντος τοῦ τε Ἀννίβου καὶ τοῦ Μάγωνος, λόγου σφίσι μετέδωκαν καὶ ἐψηφίσαντο τὰς σπονδάς. ἐξεχώρησαν δὲ τῆς Ἰταλίας ὅ τε Ἀννίβας καὶ ὁ Μάγων οὐ διὰ τὴν σύμβασιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν οἴκοι πόλεμον ἐπειγόμενοι.

9 Οἱ δ' ἐν τῇ Λιβύῃ Καρχηδόνιοι οὐδὲ πρότερον εἰρηναῖόν τι φρονοῦντες, καὶ περὶ σπονδῶν ἐπὶ τῇ τοῦ χρόνου τριβῇ διὰ τὴν τοῦ Ἀννίβου παρουσίαν ἐπικηρυκευσάμενοι, ὡς τὸν Ἀννίβαν πλησιάζοντα ἔμαθον, ἀνε-
fr. 57, 75 θάρσησαν, καὶ ἐπέθεντο τῷ Σκιπίωνι κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν.
cf. fr. 57, 79 κἀκείνου περὶ τούτου αὐτοῖς ἐγκαλέσαντος, οὔτε μέτριόν τι τοῖς πρέσβεσιν ἀπεκρίναντο καὶ ἐπεβούλευσαν αὐτοῖς ἀποπλεύσασι· καὶ εἰ μὴ

4 *οὐ προσεδέξαντο* BA[c], *οὐκ ἐδέξαντο* C *πάτριον* BC[c], *πρὶν* A 7 *λόγου* BC[c], *λόγων* A 10 *εἰρηναῖόν τι* BC[c], *εἰρηναῖα τε* A 11 *διὰ* — *παρουσίαν* in suspicionem vocat Kuiper. (litt.) 13 *κατὰ* alterum om. A.

ἄνεμός σφισι κατὰ τύχην ἐπιγενόμενος ἐβοήθησεν, ἑάλωσαν ἂν ἢ ἀπώλοντο. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σκιπίων, καίπερ ἐπελθόντων ἐν τούτῳ τῶν τὴν εἰρήνην αὐτοῖς φερόντων, οὐκέτ' αὐτὴν ἐποιήσατο. U^G S (p. 380).

1 ἑάλωσαν scripsi, ἥλωσαν ABM.

[Zonaras 9, 13, 9—14, 3 (2, 240, 19 sqq. B. = 2, 289, 3 sqq. D.)]

πνεῦμα τυχαίως συμβὰν αὐτοῖς ἐβοήθησεν, ἀπώλοντο ἄν. ὅθεν καὶ ὁ Σκιπίων ἐν τούτῳ τῆς ψήφου τῆς περὶ τῆς εἰρήνης κομισθείσης οὐκέτι αὐτὴν ἐποιήσατο. οἱ οὖν Καρχηδόνιοι τὸν μὲν Μάγωνα εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνέπεμψαν, τὸν δ' Ἀννίβαν αὐτοκράτορα στρατηγὸν ἀπέδειξαν, τὸν Ἄννωνα τῆς ἀρχῆς παύσαντες. τὸν δ' Ἀσδρούβαν καὶ ἀποκτεῖναι ἐψηφίσαντο, φαρμάκῳ δὲ ἑκουσίως φθαρέντα καὶ νεκρὸν ᾐκίσαντο. Ἀννίβας μὲν οὖν πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν λαβὼν ἐς τὴν Μασινίσσου χώραν ἐνέβαλε καὶ ἐκάκου αὐτὴν καὶ τοῖς Ῥωμαίοις μαχέσασθαι ἡτοιμάζετο· ἀνθητοιμάζοντο δὲ καὶ οἱ τοῦ Σκιπίωνος.

14. Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ μετεμέλοντο ὅτι μὴ ἐκώλυσαν τὸν Ἀννίβαν ἐκπλεῦσαι· ὡς μέντοι τὰ ἐν τῇ Λιβύῃ συγκροτοῦντα αὐτὸν ἔμαθον, οὐ μετρίως αὖθις ἐδεδίεσαν. διὸ καὶ Κλαύδιον μὲν Νέρωνα τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων ἐπ' αὐτὸν ἔπεμψαν, Μάρκῳ δὲ Σερουιλίῳ τὴν τῆς Ἰταλίας φυλακὴν ἐπεκλήρωσαν. ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθη ὁ Νέρων εἰς τὴν Λιβύην ἐλθεῖν, ὑπὸ χειμῶνος ἐν Ἰταλίᾳ χρονίσας καὶ ἐν Σαρδοῖ. εἶτα οὐδὲ περαιτέρω τῆς Σικελίας ἐχώρησε, κεκρατηκότα μαθὼν τὸν Σκιπίωνα. a. u. 552 (202)

2 ὁ γὰρ Σκιπίων, δείσας μὴ ἐπειχθεὶς ὁ Νέρων τῶν αὐτοῦ πόνων τὴν εὔκλειαν σφετερίσηται, τοῦ ἔαρος ἐπιλάμψαντος ἐπὶ τὸν Ἀννίβαν ἐχώρησε, μαθὼν ὅτι τὸν Μασινίσσαν ἐνίκησε. καὶ ὁ Ἀννίβας ὡς ᾔσθετο προσιόντα τὸν Σκιπίωνα, προαπήντησεν αὐτῷ. καὶ ἀντιστρατοπεδευσάμενοι οὐκ εὐθὺς εἰς χεῖρας ἦλθον, συχνὰς δ' ἡμέρας διέτριψαν, καὶ ἕκαστος τῷ οἰκείῳ διειλέχθη στρατεύματι καὶ πρὸς τὴν μάχην αὐτὸ παρεθάρρυνεν.

3 ὡς δ' ἔδοξε τῷ Σκιπίωνι μὴ διατρίβειν ἔτι, ἀλλὰ καὶ ἄκοντα τὸν Ἀννίβαν εἰς τὸν ἀγῶνα προαγαγεῖν, ἐπὶ τὴν Οὐτικὴν ὥρμησεν, ἵνα δεδιέναι καὶ φεύγειν δόξας σχοίη καιρὸν ἐπιθέσεως· ὃ καὶ ἐγένετο. ὁ γὰρ Ἀννίβας φεύγειν αὐτὸν οἰηθεὶς καὶ ἐπὶ πλέον ἐντεῦθεν θαρσήσας ἐπε-

2 τούτῳ BC^c, τούτοις A 4 ἀνέπεμψαν BA^c, ἀπέπεμψαν (corr. in ἀνέπεμψαν) C 8 μαχέσασθαι C^c, μαχέσεσθαι B, μάχεσθαι A 13 φυλακὴν BA^c, ἀρχὴν C 14 ἐπεκλήρωσαν A, προσεκλήρωσαν BC^c τὴν CA, om. B^c 16 Σικελίας BA^c, ἰταλίας C 19 καὶ — αὐτῷ om. sed add. in marg. m² C προσίοντα BA^c, προσόντα C (m²) 21 ἦλθον BC^c, ἧκον A 24 Οὐτικὴν] cf. ad 41, 41, 4.

[Zonaras 9, 14, 3—9 (2, 242, 7 sqq. B. = 2, 290, 9 sqq. D.)]

δίωξε μόνοις τοῖς ἱππεῦσι. καὶ ὁ Σκιπίων ἀντέστη τε αὐτοῖς παρὰ δόξαν
καὶ συμβαλὼν ἐνίκησε. τρέψας δ' αὐτοὺς οὐκ ἐπὶ τὸ διώκειν σφᾶς, ἀλλὰ
ἐπὶ τὰ σκευοφόρα αὐτῶν καθ' ὁδὸν τυγχάνοντα ὥρμησε, καὶ πάντα
4 συνέλαβε. ταῦτα τὸν Ἀννίβαν ἐτάραξε, καὶ ἔτι ὅτι κατασκόπους αὐτοῦ
τρεῖς ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὁ Σκιπίων εὑρὼν οὐδὲν δεινὸν αὐτοῖς πεποίηκεν.
μαθὼν γὰρ παρ' ἑνὸς αὐτῶν ὁ Ἀννίβας τὸ πεπραγμένον, (οἱ γὰρ δύο
παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις μεῖναι ἠθέλησαν), κατεπλάγη, καὶ διακινδυνεῦσαι
οὐκέτι θαρρήσας σπείσασθαι ὅτι τάχιστα ἔγνω, ἵν' εἰ μὴ τοῦτο συμ-
5 βαίη, τριβήν τέως τινὰ πορίσηται καὶ διακωχήν. πέμψας οὖν πρὸς τὸν
Μασινίσσαν, δι' ἐκείνου ὡς ὁμοφύλου τὰς σπονδὰς ᾔτησε. καὶ ἦλθε μὲν
ἐς λόγους τῷ Σκιπίωνι, ἔπραξε δὲ οὐδέν. ὁ γὰρ Σκιπίων οὔτε τραχὺ
οὔτε τι σαφὲς ἀπεκρίνατο, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον ἐμέσευσεν, ἐπιεικέστερον
δ' ὅμως διειλέχθη, ὅπως αὐτὸν ὡς καὶ σπεισόμενος εἰς ἀμέλειαν προα-
γάγῃ· ὃ καὶ συμβέβηκε. μάχης μὲν γὰρ πέρι οὐδὲν ὁ Ἀννίβας ἐνενόησε,
6 μεταστρατοπεδεύσασθαι δὲ εἰς χωρίον ἐπιτηδειότερόν τι ἠθέλησεν. ἐξ
αὐτομόλων δὲ τοῦτο μαθὼν ὁ Σκιπίων προεξανέστη νυκτὸς καὶ κατέσχε
τὸν τόπον εἰς ὃν ἐκεῖνος ἠπείγετο· ἐν χωρίῳ δέ τινι κοίλῳ καὶ ἀνεπι-
τηδείῳ πρὸς στρατοπέδευσιν γενομένοις τοῖς Καρχηδονίοις ἐπεφάνη αἰφνί-
διον. ὁ δ' Ἀννίβας συμβαλεῖν οὐκ ἠθέλησε, στρατοπεδευόμενος δ' ἐκεῖ
καὶ φρεωρυχῶν ἐταλαιπώρησε διὰ πάσης τῆς νυκτός. καὶ οὕτως κακῶς
αὐτοὺς ἔχοντας ὑπὸ καμάτου καὶ δίψης κατηνάγκασε καὶ ἄκοντας ὁ
Σκιπίων συμμίξαι αὐτῷ.
7 Συνέβαλον οὖν οἱ μὲν Ῥωμαῖοι συντεταγμένοι καὶ πρόθυμοι, Ἀννί-
cf. fr. 57, 80b βας δὲ καὶ οἱ Καρχηδόνιοι ἀπρόθυμοί τε καὶ καταπεπληγμένοι καὶ δι'
ἕτερα καὶ ὅτι καὶ ὁ ἥλιος σύμπας ἐξέλιπεν. ἐκ γὰρ τῶν ἄλλων καὶ
τοῦτο οὐκ αἴσιόν τι προμηνύειν σφίσιν ὁ Ἀννίβας ὑπώπτευσεν. οὕτω δ'
8 ἔχοντες τοὺς ἐλέφαντας ἑαυτῶν προεβάλοντο. καὶ οἱ Ῥωμαῖοι μέγα
ἐξαίφνης καὶ ἐκπληκτικὸν ἀνεβόησαν, καὶ τὰς ἀσπίδας τοῖς δόρασι κρού-
σαντες θυμῷ καὶ δρόμῳ ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας ὥρμησαν. ὑφ' ὧν ταραχ-
θέντες ἐκεῖνοι οἱ μὲν πλείους οὐκ ἐδέξαντο σφᾶς, ἀλλ' ἀπετράποντο καὶ
τιτρωσκόμενοι μείζω τοῖς ἐπιτεταγμένοις ἐνεποίουν τὸν θόρυβον, οἱ δὲ
καὶ ὁμόσε σφίσι χωρήσαντες, τῶν Ῥωμαίων διισταμένων διὰ μέσου αὐτῶν
διεξέτρεχον, καὶ παριόντες ἐβάλλοντό τε καὶ ἐκ χειρὸς ἐτιτρώσκοντο.
9 καὶ ἐπί τινα μὲν χρόνον ἀντέσχον οἱ Καρχηδόνιοι, ἔπειτα τοῦ Μασι-
νίσσου καὶ τοῦ Λαιλίου τοῖς ἱππεῦσι κατὰ νώτου προσπεσόντων αὐτοῖς

---

14 *μὲν* om. C (add. inter lin. m²(?)) 25 *ὅτι καὶ* BA^c, *διότι* C 26 *προμηνύειν σφίσιν* BC^c, *σφίσι προμηνύειν* A 28 *ἐκπληκτικὸν* BC, *καταπληκτικὸν* A^c.

Δίων βιβλίῳ ιζ' “*ἐπέστησεν ἐξαίφνης τοῦ δρόμου.*” Bekk. Anecd. p. 140 23. 78

Δίων ἐν Ῥωμαϊκῶν ιζ' “*πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ὡς πλήθει τὸ μὲν εὐτυχοῦν θρασύνεσθαι, τὸ δὲ κακοπραγοῦν μετριάζειν, κὰκ τούτου τὸ μὲν δεδιὸς σωφρονεῖν, τὸ δὲ θαρσοῦν ἀκολασταίνειν. ἐπὶ πλέον δὲ ἐν ἐκείνῳ τοῦτ' ἐφωράθη.*” Suidas s. v. *ὡς ἐπίπαν*, Lex. Seguer. (Bachm. Anecd. Graec. 1, 422). 79

Δίων ἐν Ῥωμαϊκῶν ιζ' “*καί τις λόγος περὶ αὐτῶν τοιόσδε ἐδημώθη.*” Suidas et Etym. M. et Lex. Seguer. (Bachm. Anecd. Graec. 1, 206, Cram. Anecd. Par. 4, 168) s. v. *ἐδημώθη*. 80

Fr. 57, 76 vide p. 273.
Fr. 57, 77 vide p. 274.

1 *τοῦ δρόμου*] cf. Thuc. 2, 91, 4.

Fr. 57, 79 (hic a Bekkero insertum quod ex libro 17 petitum est) ad quemnam referendum sit non liquet. Crediderim tamen, maxime propter verbum *ἀκολασταίνειν* agi de Masinissa Cirta capta Sophonibam matrimonio sibi iungente, cf. Liv. 30, 12, 19. 20. Sed in re incerta fragm. supra inter § 72 et 73 (Zon. 9, 13, 2) intericere nolui. — Cum Zon. 9, 13, 9 confert v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 5, 557.

5 *θαρσοῦν* Suid., *θρασοῦν* lex. Seguer., Bachm.

Fr. 57, 80 quonam pertineat non satis liquet. Comparat Liv. 29, 21 et collocandum censet supra inter § 61 et 62 v. Gutschmid. *l. l.* 5, 556. — Ceterum ita glossa incipit: *ἐδημώθη· ἐν τῷ δήμῳ διεδόθη, δῆλος πᾶσιν ἐγένετο. οὕτω Δίων κ. τ. λ.*

8 *αὐτῶν* Suid. Cram. cod., *αὐτοῦ* Bachm. cod. *ἐδημώθη*] *ἐδηλώθη* Suid. cod. A.

[Zonaras 9, 14, 9. 10 (2, 243, 23 sqq. B. = 2, 291, 24, sqq. D.)]

πάντες ἔφυγον. οἱ δὲ πλείους ἐφθάρησαν, καὶ ὁ Ἀννίβας μικροῦ ἂν ἀπώλετο. φεύγοντα γὰρ αὐτὸν ὁ Μασινίσσας ἐπεδίωκεν ἀκρατῶς τῇ τοῦ ἵππου ῥύμῃ ὑπενδιδούς. μεταστραφεὶς δ' ὁ Ἀννίβας, καὶ ἰδὼν αὐτὸν οὕτω διώκοντα, ἠρέμα ἐξέκλινε καὶ τὸν δρόμον ἐπέστησε καὶ οὕτω παρελάσαντα τὸν Μασινίσσαν κατὰ νώτου γενόμενος ἔτρωσε· κὰκ τούτου μετ' ὀλίγων ἐξέφυγε. fr. 57 78

Σκιπίων δὲ νικήσας ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα ἠπείχθη, καὶ ἐπολιόρκει 10 a. u. 553 (201)

---

2 *αὐτὸν* om. A *ἀκρατῶς*] *ἄγκρατος* Naber. coll. Suid. lex. Seguer. (Bekk. 329, 15 = Bachm. *Anecd. Gr.* 1, 13, 6 = Cram. *Anecd. Par.* 4, 165, 14 et Bekk. 337, 27 = Bachm. 1, 23, 7) ubi *ἄγκρατος* (Suid.) itidem in *ἀγακράτως* (Cram.) et *ἀγκράτως* et *ἀκράτως* (Bekk. Bachm.) abiit. Ceterum apud Xenophontem *de re eq.* 8, 10 (quem locum grammaticus spectat) in nostris codicibus *ἀνὰ κράτος* legitur. Apud Dionem *ἀνὰ κράτος* saepe legitur veluti fr. 54, 4; 57, 66; 37, 4, 3; 62, 12, 2.

80b *ἐνθυμιζόμενοι, λογιζόμενοι. οὕτω Δίων ἐν ιζ' Ῥωμαϊκῶν.* Suidas et Lex. Seguer. (Bachm. Anecd. Gr. 1, 222. Cram. Anecd. Par. 4, 169) et Zon. lex. s. v. *ἐνθυμιζόμενοι.*

82 *ὅτι διεκηρυκεύσαντο οἱ Καρχηδόνιοι τῷ Σκιπίωνι. ἦν δὲ τὰ διωμολογημένα ὁμήρους τέ σφας δοῦναι, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τούς τε αὐτομόλους οὓς ἤτοι τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν συμμάχων σφῶν εἶχον ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐλέφαντας πάντας καὶ τὰς τριήρεις πλὴν δέκα παραδοῦναι, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ κεκτῆσθαι μήτε ἐλέφαντας μήτε ναῦς, καὶ τῷ Μασινίσσᾳ πάντων ὧν εἶχον αὐτοῦ ἀποστῆναι καὶ ἐκείνῳ δοῦναι, τήν τε χώραν καὶ τὰς πόλεις τὰς ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ οὔσας ἀφεῖναι, καὶ μήτε καταλόγους ποιεῖσθαι μήτε μισθοφόροις χρῆσθαι μήτε πόλεμον πρὸς μηδένα παρὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων γνώμην ἀναιρεῖσθαι.* U^G 9 (p. 380) et partim Suidas s. v. *ἀναιρεθείς.*

Fr. 57, 80b cum Zon. 9, 14, 7 confert v. Gutschmid. *l. l.* 5, 557. — Ceterum verbum *ἐνθυμίζεσθαι* Dio a Thucydide 5, 32, 1 mutuatus est, cf. Poll. 2, 231.

Tamquam fr. 57, 80c hic edi solet: *διατίθημι ἀντὶ τοῦ διαπράττομαι, αἰτιατικῇ Δίωνος ιη' βιβλίῳ "καὶ πάντα μὲν τὰ βέλτιστα τῆς φιλοσοφίας ἄνθη δρεπόμενος."* Bekk. Anecd. p. 133, 29. quae ex duobus glossis sunt confusa. verba quae exempli gratia laudantur mihi Dionis non videntur. v. Gutschmid. *l. l.* ex oratione L. Valerii tr. pl. excerpta putat, cf. Zon. 9, 17, 3.

Fr. 57, 81 vide inter fr. 58, 6 et fr. 60 p. 277.

6 *οὓς* in textum reduxi, om. Urs. *ἤτοι* AB, *ἤτει* M *σφῶν* scripsi, *ἐφ' ὧν* ABM, *ὧν* Leuncl. 9 *ναῦς*] cf. Zonaras 10 *δοῦναι* del. Rk. recte, ut videtur, sed *ἐκείνῳ* (ita Urs., *ἐκείνοις* ABM) quoque abesse malis 13 Suidas haec: *τῷ Σκηπίωνι ἦν τὰ διωμολογημένα πρὸς Καρχηδονίους, ὁμήρους σφᾶς δοῦναι καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς τριήρεις καὶ μήτε καταλόγους ποιεῖσθαι μήτε — ἀναιρεῖσθαι.*

[Zonaras 9, 14, 10. 11 (2, 244, 8 sqq. B. = 2, 292, 1 sqq. D.)]

αὐτὴν ἐκ γῆς ἅμα καὶ θαλάσσης. οἱ δ' οὖν Καρχηδόνιοι πρῶτον μὲν ὡς τὴν πολιορκίαν καρτερήσοντες ἡτοιμάζοντο, ἔπειτα ἐξαπορηθέντες
fr. 57, 82 πρὸς τὸν Σκιπίωνα διεκηρυκεύσαντο. καὶ ὁ Σκιπίων τοὺς λόγους σφῶν
11 προσεδέξατο καὶ περὶ τῶν συνθηκῶν διειλέχθη αὐτοῖς. ἦν δὲ τὰ ὡμολογημένα ὁμήρους τε παρὰ τῶν Καρχηδονίων καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τοὺς αὐτομόλους δοθῆναι, καὶ πάντας μὲν τοὺς ἐλέφαντας, τὰς δὲ τριήρεις πλὴν δέκα παρασχεθῆναι, καὶ τοῦ λοιποῦ μήτε ἐλέφαντας μήτε ναῦς μακρὰς πλείους ἔχειν τῶν δέκα μήτε πόλεμον παρὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων γνώμην πρὸς μηδένα ποιεῖσθαι, καί τινα ἕτερα.

---

1 *δ' οὖν* C, *δ' αὖ* B^c, *δὲ* A 4 *δὲ* B^c, *γὰρ* C, *τε* A 8 *μήτε ἐλέφαντας* in textum restitui, om. Pinder. (typ. errore), quem secuti Dind. Melber.

ὅτι ἡ Καρχηδὼν πολλοῖς Ῥωμαίων ἐξαιρετέα ἐδόκει εἶναι, καὶ 59 Κορνηλίῳ ὑπάτῳ, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἀδύνατόν ἐστι συνεστώσης αὐτῆς ἀδεεῖς σφᾶς εἶναι. U^G 10 (p. 381) = Suid. s. v. ἐξαιρετέα.

. . . ἐν μέντοι τῷ δήμῳ . . . .[27]. . . . . πάν- 57, 83 τες τὴν εἰρήνην ὁμοθυμαδὸν ἐψηφίσαντο. ἃ γὰρ ἐπεπόνθεσαν λογισάμενοι . . . .[18]. . . . . . αὐτῶν ἤμελλον π . . . .[27]. . . . . κινδύνων τε ταλ . . . .[27]. . . . . τῶν πραγμάτων . . . .[28]. . . . . ἐδικαίωσαν· ὁ . . . .[29]. . . . . τες καὶ ἐκεῖνα . . . .[29]. . . . . τ . . ἐκ μεγάλων . . . .[29]. . . . . α . α ε . ν οι δὲ ὅ . . . .[31]. . . . . ντες ἐπτ . . .

καὶ τῶν ἐλεφάντων οἱ μὲν πλείους ἐς τὴν Ῥώμην ἀπήχθησαν, οἱ 84 δὲ λοιποὶ τῷ Μασινίσσᾳ ἐδωρήθησαν . . . .[21]. . . . .

Fr. 59, quamquam iam Reimarus allato Liv. 30, 40, et 44 (adde c. 43, 1) vidit hic agi de Cn. Cornelio Lentulo cos. 553/201, suum locum Melber. demum reddidit.

1 πολλοῖς AM Suid., πόλις B Ῥωμαίων Suid., Ῥωμαίοις ABM ἐξαιρετέα AM Suid., ἐξαιρετωτέρα B 2 καὶ] ὃς Leuncl. 3 ἀδεεῖς ABM, ἀδεῶς Suid.

Fr. 57, 83—86 et 76 ita in palimps. fol. 220 B^a, 219 B^a, 220 B^b, 219 B^b disposita sunt ut § 83—85 versuum posterior pars, § 86 et 76 pars prior perierit. Quae ex Zonara sarciri potuerunt litteris rectis sunt impressae. Magnam partem supplevit Haase 4 inter δήμῳ et πάντες Haase add. βουλευόμενοι περὶ τῆς πρεσβείας 5 ἃ γὰρ et (λογ)ισάμενοι ego supplevi 12 inter ἐπτ et καὶ τῶν ἐλεφάντων desunt: vers. dim. 26 litterarum, 2 versus singuli circ. 40 litterarum, vers. dim. 20 litterarum 14 sq. ita supplet Haase: . . . . Καρχηδονίων. καὶ αὐτοί τε τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοί τε τὴν Λιβύην εὐθὺς μετὰ τὴν εἰρήνην

[Zonaras 9, 14, 12 (2, 244, 18 sqq. B. = 2, 292, 13 sqq. D.)]

τοιούτων δὲ γενομένων τῶν ὁμολογιῶν πρέσβεις οἱ Καρχηδόνιοι ἐπὶ 12 Ῥώμην ἐστάλκασι. καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον, οὐ μέντοι καὶ ἡ γερουσία τὴν πρεσβείαν ἑτοίμως ἐδέξατο, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ ἠμφισβήτησαν ἀλλήλοις ἐναν- cf. fr. 59 τιούμενοι. ὁ δὲ δῆμος τὴν εἰρήνην ὁμοθυμαδὸν ἐψηφίσατο, καὶ τὰς fr. 57, 83 ὁμολογίας ἐδέξαντο, καὶ ἔπεμψαν δέκα ἄνδρας, ἵνα μετὰ τοῦ Σκιπίωνος ἅπαντα διοικήσωσι. καὶ αἱ συμβάσεις ἐπράχθησαν, καὶ αἱ τριήρεις ἐδόθησαν καὶ ἐκαύθησαν, καὶ τῶν ἐλεφάντων οἱ μὲν πλείους εἰς τὴν Ῥώ- fr. 57, 84 μην ἀπήχθησαν, τῷ Μασινίσσᾳ δὲ οἱ λοιποὶ ἐδωρήθησαν. καὶ Ῥωμαῖοι

---

1 τοιούτων BC^c, τούτων A 3 ἑτοίμως BA^c, ἀτίμως C ἀλλ' ἐπὶ BA^c, ἀλλὰ τὸ C.

85 *Καρχηδονίων* . . . . [30] . . . . *τε τὴν Λιβύην* . . . . [29] . . . . *δὲ δὴ πρεσβεύ* . . . . [29] . . . . *συμβαλεῖν τοῖς* . . . . [28] . . . . *ἐπέτρεψαν· καὶ ὡ* . . . . [28] . . . . *λησαν τῷ Σκιπίωνι* . . . . [25] . . . . *μετὰ τὴν σύμβασιν* . . . . [25] . . . . *τήν τε φιλίαν κ* . . . . [28] . . . . *βαίωσαν· καὶ τ* . . . . [29] . . . . *νην ἐχαρίσαντο* . . . . [29] . . . .

86 . . . *αἰχμαλώτους* . . . . [27] . . . . *ε Τερέντιος εἷς* . . . . [26] . . . . *βουλῆς ὢν πιλίον* . . . . [30] . . . . *καὶ ὥς τινα* . . . . [22] . . . . *ἀκολουθῆσαι.* Σκιπίων μὲν οὖν μέγας ἐκ τούτων ἤρετο, Ἀννίβας *δὲ καὶ ἐς δίκην* παρὰ τοῖς οἰκείοις *ἤχθη*, καὶ ὡς *τήν τε* Ῥώμην δυνηθεὶς λαβεῖν καὶ μὴ ἐθελήσας καὶ *τὴν λείαν τὴν* ἐκ τῆς Ἰταλίας

ἐξέλιπον. Praestaret fortasse: καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην τῶν *Καρχηδονίων* ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐκκεχωρηκότων εὐθύς *τε τὴν Λιβύην* οἱ Ῥωμαῖοι ἐξέλιπον καὶ . . . . . vel tale quid. Sequentia quod ad rem sane recte supplevit Haase coll. Liv. 30, 43, non nescius „lusum hunc esse neque verbum ullum praestari posse“: τοῖς *δὲ δὴ πρεσβεύσασι* [ita Bk., —*σαμένοις* Haase] τῶν Καρχηδονίων ἐς Ῥώμην *συμβαλεῖν τοῖς* ἑκάστῳ προσήκουσιν αἰχμαλώτοις *ἐπέτρεψαν· καὶ ὡ*ς διακόσιοι αὐτῶν ἄνευ λύτρων ἀπεσ*τάλησαν*.

5. 6 ita explet Gros.: *τῷ Σκιπίωνι* δὲ προσετάχθη ἄνευ λύτρων αὐτοὺς *μετὰ τὴν σύμβασιν* τοῖς Καρχηδονίοις ἀποδοῦναι. At *τῷ Σκιπίωνι* cum *ἀπεστάλησαν* coniungendum videtur 7 ἐβε*βαίωσαν* 8 εἰρήνην Gros. 8 sq. inter *ἐχαρίσαντο* et *αἰχμαλώτους* desunt primum 29 litterae eius versus qui incipit a *νην ἐχαρίσαντο*, tum sex versus singuli 40 litterarum, denique 29 litterae eius versus cuius finem facit *αἰχμαλώτους* 9 sq. narravit Dio, ut iam vidit Haase, Q. Terentium Culleonem senatorem, qui captivus apud Carthaginienses fuisset, Scipionem triumphantem pilleo capiti imposito secutum esse et in posterum libertatis auctorem coluisse. Liv. 30, 45, 5. — Ceterum ad *αἰχμαλώτους* (vs. 9) cf. Zon. 11 ante *καὶ* Haase videre sibi visus est litteram *γ*, ego reliquias litterarum *αι* vel *λι* dispici posse credebam.

[Zonaras 9, 14, 12. 13 (2, 245, 5 sqq. B. = 2, 292, 24 sqq. D.)]

fr. 57, 85 μὲν τὴν Λιβύην ἐξέλιπον, τὴν δ' Ἰταλίαν οἱ Καρχηδόνιοι.

13 Ὁ μὲν οὖν δεύτερος πόλεμος τῶν Καρχηδονίων ἔτει ἑκκαιδεκάτῳ ἐς τοῦτο κατήντησε· κἀντεῦθεν ὁ Σκιπίων λελάμπρυστο καὶ Ἀφρικανὸς ἐπεκέκλητο· Ἀφρικὴ γὰρ ἥδε ἡ περὶ Καρχηδόνα Λιβύη ὠνόμαστο· πολλοῖς δὲ καὶ ἐλευθερωτὴς προσηγόρευτο, πολλοὺς πολίτας κομίσας αἰχμα-

fr. 57, 86 λώτους. καὶ ὁ μὲν μέγας ἐκ τούτων ἤρετο, Ἀννίβας δὲ κατηγόρητο παρὰ τοῖς οἰκείοις ὡς τήν τε Ῥώμην λαβεῖν δυνηθεὶς καὶ μὴ θελήσας καὶ τὴν

---

4 ἥδε BA^c, ἤδη C.

σφετερισάμενος κατηγορήθη. οὐ μέντοι καὶ ἑάλω, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγίστην τῶν Καρχηδονίων ἀρχὴν οὐκ ἐς μακρὰν ἐπετράπη . . . .[8]. . . . τα μὲν ἐπί τε . . . .[30]. . . . . ν ὑπάτων γε . . . .[24]. . . . . τῇ Σικελίᾳ βε . .
. . . . νῳ Μᾶρκος . . . .[29]. . . . . πον πεμφθεὶς 76
. . . .[28]. . . . . ὑπὸ τῶν στρατηγῶν . . . .[23]. . . . . παρ᾽ αὐτῶν ἠ . . . .[30]. . . . . ὤρθωσε πρεσ . . . .[24]. . . . . ην τοῦ Φιλίππου καὶ . . . .[27]. . . . . τέ τινα ὃν αὐτὸς . . . .[19]. . . . . Καρχηδονίοις ἐπεπόμφει . . . .[27]. . . . . υτος οὐδὲν εἰρη . . . .[27]. . . . . ν κεκρατηκότες . . . .[27]. . . . . πολέμους τῷ μὲν . . . .[25]. . . . . ε δὴ δόξῃ οὐδὲν σμι . . . .[21]. . . . . κροτέρους κατέστησαν. P. 3 (p. 462 sq.).

---

2 sq. an supplenda: καὶ ταῦτα μὲν ἐπί τε Γναίου Κορνηλίου καὶ ἐπὶ Πουπλίου Αἰλίου ὑπάτων γέγονε? 3 γε cod., ut mihi videbatur, γει Haase 4. 5 inter βε et νῳ desunt tres versus integri 40 circiter litterarum et 31 litterae eius versus cuius ultima vox est Μᾶρκος.

Fr. 57, 76, quod post § 86 collocandum esse vel ex loco quo in folio palimpsesto legitur manifestum est (cf. praef.), Melber. primus huc transferendum curavit coll. Liv. 30, 42. Ceterum haec a Dione paulo aliter atque a Livio narrata crediderim atque quod ad sensum in hunc fere modum redintegranda: . . Μᾶρκος δ᾽ Αὐρήλιος πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Φίλιππον πεμφθείς, ἐπειδὴ τὰ τῶν ἐκεῖ συμμάχων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ κακωθέντα ἑώρα, δύναμίν τε παρ᾽ αὐτῶν ἤθροισε καὶ δι᾽ ὀλίγου τὰ πλεῖστα κατώρθωσε. πρεσβευσαμένου δ᾽ εὐθὺς ἐς τὴν Ῥώμην τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦτό τ᾽ ἐγκαλοῦντος σφίσιν ἀφεῖναί τέ τινα ὃν αὐτός ποτε ἐς βοήθειαν τοῖς Καρχηδονίοις ἐπεπόμφει, αἰτοῦντος ὀργῇ οἱ ἀντεπέστειλαν. ὡς δ᾽ οὗτος οὐδὲν εἰρηναῖον ἀπεκρίνατο, τῶν Καρχηδονίων κεκρατηκότες ἤδη πόλεμον ἤραντο. καὶ οὕτω ἐς ἑτέρους πολέμους τῷ μὲν ἔργῳ οὐ τηλικούτους τῇ δὲ δὴ δόξῃ οὐδὲν σμικροτέρους, μᾶλλον δὲ ἔτι μακροτέρους κατέστησαν. Ad ultima cf. Liv. 31, 1, 6.

[Zonaras 9, 14, 13—15, 1 (2, 245, 13 sqq. B. = 2, 293, 2 sqq. D.)]

λείαν τὴν ἐκ τῆς Ἰταλίας σφετερισάμενος. οὐ μὴν καὶ ἑάλω, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγίστην τῶν Καρχηδονίων ἀρχὴν οὐκ εἰς μακρὰν ἐπετράπη.

15. Εἰς ἑτέρους δ᾽ αὖθις πολέμους οἱ Ῥωμαῖοι κατέστησαν, γενο- fr. 57, 76
μένους πρὸς Φίλιππόν τε τὸν Μακεδόνα καὶ τὸν Ἀντίοχον.

---

2 ἐπετράπη] in C et A (unde de ceteris coniecturam facere licet) librarius indicavit hic novam historiae partem incipere.

RELIQUIAE LIBRI XVIII.

57, 77 *πλεῖστοι ὅσοι ἐστρατεύσαντο, ὥς που πολλὰ ἑκουσίως πολλοὶ ὧν οὐδὲν ⟨ἂν⟩ ἀναγκαζόμενοι δράσειαν ποιοῦσι. τὸ μὲν γὰρ προσταττόμενόν σφισι ὡς καὶ βίαιον δυσχεραίνουσιν, τὸ δ' αὐθαίρετον ὡς καὶ αὐτοκράτορες ἀγαπῶσιν.* V. 51 (p. 609).

Fr. 57, 77 (V. 51) in codice sedem suam habet inter fr. 57, 73 (V. 50) anni 551/203 et fr. 62, 1 (V. 52) anni 563/191. Collato Liv. 31, 8, 3 et 14, 1 anno 554/200 tribui coniectura non certissima, praeeunte iam Gros.

1 *πολλὰ ἑκουσίως πολλοὶ*] *πολλοὶ ἑκουσίως πολλὰ* Rk. 2 ⟨*ἂν*⟩ ins. Rk.

[Zonaras 9, 15, 1—3 (2, 245, 18 sqq. B. = 2, 293, 8 sqq. D.)]

μέχρι γὰρ ἡ πρὸς Καρχηδονίους ἤκμαζε μάχη, κἂν μὴ φίλια σφίσι τὰ
περὶ τὸν Φίλιππον ἦν, ἐθεράπευον αὐτόν, ἵνα μὴ τοῖς Καρχηδονίοις συναροῖτο
ἢ ἐς τὴν Ἰταλίαν στρατεύσοιτο· ἐπεὶ δὲ τὰ κατ' ἐκείνους ἠρέμησαν, οὐκέτ'
ἐμέλλησαν, ἀλλ' ἐς πόλεμον αὐτῷ κατέστησαν φανερόν, πολλὰ ἐγκαλοῦντες
2 αὐτῷ. πρέσβεις οὖν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς αὐτὸν πέμψαντες, ἐπεὶ μηδὲν ὧν
a. u. 554 (200) ἐπετάττετο ἔπραττε, τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο, χρώμενοι μὲν τῇ τῶν
Ἑλλήνων ἐπιβασίᾳ λαβῇ, τὸ δ' ἀληθὲς ἀγανακτοῦντες ἐφ' οἷς ἐδεδράκει,
καὶ προκαταλαμβάνοντες αὐτόν, ἵνα μὴ καταδουλωσάμενος ἐκείνους ἐπὶ
τὴν Ἰταλίαν στρατεύσῃ κατὰ τὸν Πύρρον. ψηφισάμενοι δὲ τὸν πόλε-
cf. fr. 57, 77 μον τά τε ἄλλα παρεσκευάσαντο εὖ καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ
Λούκιον Ἀπούστιον Σουλπικίῳ Γάλβᾳ δεδώκασι. καὶ ὁ Γάλβας τὸν
3 Ἰόνιον κόλπον διαβαλὼν ἐπὶ πολὺ ἐνόσησε. παραλαβόντες οὖν τὴν δύνα-
μιν πᾶσαν ὅ τε ῥηθεὶς στρατηγὸς καὶ Κλαύδιος Κέντων ὁ ὑποστράτηγος,
αὐτὸς μὲν τῷ ναυτικῷ τὰς Ἀθήνας ὑπὸ τῶν Μακεδόνων πολιορκουμένας
ἐρρύσατο καὶ Χαλκίδα κατεχομένην ὑπ' αὐτῶν ἐπόρθησε, κἂν τούτῳ

---

4 *ἐμέλλησαν* BA[c], *ἠμέλησαν* C 10 *παρεσκευάσαντο* BC[c], *παρεσκευάζοντο* A *τοῦ ναυτικοῦ* BC[c], *τῇ ναυτικῇ* A 11 *τὸν Ἰόνιον κόλπον*] cf. Nissen *Ital. Landesk.* 1, 89 sq. 12 *διαβαλὼν* Haase, *διαλαβὼν* BCA[c] 13 *Κλαύδιος* BC[c], *ὁ Κλαύδιος* A.

| . . . *καὶ διέτριψαν συχνὰς ἡμέρας, ἐς μὲν παράταξιν μὴ συν-* 58 f. 220 A. a.
ιόντες, ἀκροβολισμοῖς δέ τισι καὶ πείραις τῶν τε ψιλῶν καὶ τῶν
ἱππέων χρώμενοι. οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαῖοι ἠπείγοντο ὅτι τάχιστα συμ-
βαλεῖν· τῇ τε γὰρ δυνάμει ἔρρωντο καὶ τροφὴν οὐ πολλὴν εἶχον,
καὶ διὰ ταῦτα πολλάκις καὶ πρὸς τὸ χαράκωμά σφων προσέμισγον·
ὁ δὲ δὴ Φίλιππος τοῖς μὲν ὅπλοις ἀσθενέστερος ὤν, τῇ δὲ παρα- 2
σκευῇ τῶν ἐπιτηδείων διὰ τὸ τὴν οἰκείαν οἱ ἐγγὺς εἶναι προφέρων
ἀνεῖχεν, ἐκτρυχώσειν αὐτοὺς ἀμαχεὶ προσδοκήσας. καὶ εἴπερ ἐκε-

1 *διέτριψαν*] **Romani Macedonesque** 6 **in marg.**: *ὅπως καὶ Φίλιππος τρωθεὶς ἡττήθη ὑπὸ Γάλβα* 8 *ἐκτρυχώσειν* cod. ut coni. Dind. (Add. vol. 4), *ἐκτρυχοῦσθαι* Haase (dispexerat *ἐκτρυχ . . τει . .*) *ἀμαχεὶ* cod. recte.

[Zonaras 9, 15, 3—5 (2, 246, 13 sqq. B. = 2, 293, 29 sqq. D.)]
Φιλίππου ταῖς Ἀθήναις ἐπιστρατεύσαντος ἐπανελθὼν τότε αὐτὸν ἀπεώ-
σατο καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις προσβαλόντα ἀπεκρούσατο, Ἀπούστιος δ'
ἐς τὴν Μακεδονίαν, ἀσχόλου περὶ τὴν Ἑλλάδα τοῦ Φιλίππου ὄντος, ἐμ-
βαλὼν τήν τε γῆν ἐληΐζετο καὶ φρούρια καὶ πόλεις ἐχειρώσατο. Φίλιπ- 4
πος δὲ διὰ ταῦτα ἐν ἀμηχανίᾳ γενόμενος τέως μὲν ἄνω καὶ κάτω περιέθει
ἄλλοτε ἄλλοις ἀμύνων, ὡς δὲ ὁ Ἀπούστιος τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ἰσχυρῶς
ἐνέκειτο καὶ οἱ Δάρδανοι τὴν πρόσορον σφίσι Μακεδονίαν ἐκακούργουν
(οἰκοῦσι δ' οὗτοι ὑπέρ τε Ἰλλυριῶν καὶ ὑπὲρ Μακεδό-
νων) Ἰλλυριοί τέ τινες καὶ Ἀμύνανδρος Ἀθαμανίας Θεσσαλικοῦ γένους
βασιλεὺς ὤν, σύμμαχοι πρότερον ὄντες αὐτοῦ, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μετέ-
στησαν, ἐκ τούτου καὶ τὰ τῶν Αἰτωλῶν ὑπώπτευσε καὶ περὶ τοῖς οἴκοι
ἔδεισε καὶ ἐκεῖ μετὰ τοῦ πλείονος στρατεύματος ἔσπευσε. γνοὺς δὲ τὴν
πρόσοδον αὐτοῦ ὁ Ἀπούστιος ἀνεχώρησεν· ἤδη γὰρ καὶ χειμὼν ἦν.

ἐγὼ δὲ τοὺς Δαρδανίους ἔθνος εὗρον οἰκοῦντας ὑπέρ τε Ἰλλυριῶν καὶ Μακεδόνων. Tzetz. ad Lycophr. Alex. 1128.

Ῥαΐσας δ' ἐκ τῆς νόσου ὁ Γάλβας πλείω παρεσκευάσατο δύναμιν
καὶ ἅμα ἔαρι εἰς τὴν Μακεδονίαν ἠπείγετο. ἐπεὶ δ' ἐπλησίασαν ἀλλή- 5
λοις, ἀντεστρατοπεδεύσαντο, καὶ ἀκροβολισμοῖς ἐχρῶντο τῶν ἱππέων καὶ fr. 58, 1

3 *περὶ* BC^c, *τὲ* A 7 *Δάρδανοι* 8^b *Δαρδανίους*] variant scriptores Graeci inter *Δαρδανεῖς, Δαρδάνιοι,* (*Δαρδανιᾶται* Strab. 7, 5, 7 p. 316), *Δάρδανοι,* quae est forma apud Romanos usitata (cf. Cic. *Sest.* 43, 94, Plin. 3, 149; 4, 3. 33. 34, C. I. L. 3, 5283, *Dipl.* 20. 22. 34). Atque promiscue eas usurpare solent, veluti *Δαρδανεῖς* et *Δαρδάνιοι* Polybius, *Δαρδανεῖς* et *Δάρδανοι* Appianus. Sic Dio quoque *Δάρδανοι* 38, 10, 2; 51, 23, 3 sed *Δαρδάνιοι* 51, 27, 3 (= Zon. 10, 32 in.). Incertum igitur quid hic scripserit 9^b *τε* Tzetz. (ut Zon.), non *δὲ*. Quod post *Μακεδόνων* apud Tzetz. sequitur *καὶ ἡ Δάρδανος πόλις ἐκεῖ ἔστιν,* id ipsi relinquendum est 11 *Θεσσαλικοῦ* CA^c, *θεσσαλονικοῦ* B.

κρατήκει τῆς γνώμης, πάντως ἄν τι ἐξείργαστο· νῦν δὲ καταφρονήσας τῶν Ῥωμαίων ὡς φοβουμένων αὐτόν, ὅτι πρὸς χωρίον τι ὅθεν ἐπισιτίσασθαί σφισι λῷον ἦν μετέστησαν, ἐπῆλθέ τε αὐτοῖς
3 ἁρπαγὰς ποιουμένοις ἀπροσδόκητος, καί τινας καὶ διέφθειρεν. αἰσθόμενος δὲ τοῦτο ὁ Γάλβας ἐπεξέδραμεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καὶ
f. 219 A. a. προσπεσὼν αὐτῷ μὴ | προσδεχομένῳ πολλῷ πλείους ἀνταπέκτεινεν. ἡττηθείς τε καὶ προσέτι καὶ τρωθεὶς οὐκέτι κατὰ χώραν ἔμεινεν, ἀλλ' ἡμέρας τινὰς πρὸς ἀναίρεσιν καὶ ταφὴν δὴ τῶν νεκρῶν σπει-
4 σάμενος ἔπειτα ὑπὸ τὴν πρώτην νύκτα ἀπανέστη. οὐ μέντοι ὁ Γάλβας ἐπεδίωξεν αὐτόν· τῇ τε γὰρ ἀπορίᾳ τῶν τροφῶν καὶ τῇ ἀπειρίᾳ τῶν χωρίων, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον καὶ τῇ ἀγνωσίᾳ τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ καὶ δέει μὴ ἀπερισκέπτως ποι προχωρῶν σφαλῇ, οὐκ ἠθέλησε περαιτέρω προχωρῆσαι, ἀλλ' ἐς τὴν Ἀπολλωνίαν ἀνεκομίσθησαν. κἀν τούτῳ καὶ ὁ Ἀπούστιος μετὰ τῶν Ῥοδίων καὶ μετὰ τοῦ Ἀττάλου περιπλέων συχνὰς μὲν νήσους ἐχειρώσατο . . .

. . . .

. . . .

. . . .

f. 220 A. b. 5 . . . . | οἱ Ἴνσουμβροι ἐταράχθησαν· Ἀμίλκας γάρ τις Καρχηδόνιος τῷ τε Μάγωνι συστρατεύσας καὶ ἐν τοῖς χωρίοις ἐκείνοις ὑπο-

1 *γνώμης* Haase, mihi *μης* tantum certum visum est, *ὁρμῆς* Polak. 13 *ἠθέλησε*] ita cod. 15—19 inter *ἐχειρώ* et *οἱ Ἴνσουμβροι* desunt 4 vel 5 versus, singuli circiter 40 litterarum 19 *Ἴνσουμβροι* cod. clare, *Ἰνσουμκροι* Haase. ceterum cf. ad fr. 50, 4 *Ἀμίλκας*] in marg. *Ἀμίλκας Καρχ.*

[Zonaras 9, 15, 5—7 (2, 247, 9 sqq. B. = 2, 294, 21 sqq. D.)]

fr. 58, 2 τῶν φιλῶν. μεταστάντων δὲ τῶν Ῥωμαίων ἔς τι χωρίον ὅθεν ῥᾷον ἦν αὐτοῖς ἐπισιτίσασθαι, νομίσας ὁ Φίλιππος ὡς φοβουμένους αὐτὸν μεταστῆναι, ἐπῆλθεν αὐτοῖς ποιουμένοις ἁρπαγὰς ἀπροσδόκητος καί τινας
fr. 58, 3 6 διέφθειρε. καὶ ὁ Γάλβας τοῦτο αἰσθόμενος ἐπεξέδραμεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ προσπεσὼν αὐτῷ πολλῷ πλείους ἀνταπέκτεινεν. ὁ δέ γε Φί-
fr. 58, 4 λιππος ἡττηθεὶς καὶ τρωθεὶς ὑπὸ νύκτα ἀπανέστη. οὐ μέντοι αὐτὸν ὁ Γάλβας ἐπεδίωξεν, ἀλλ' εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν ἀνεκομίσθη. καὶ ὁ Ἀπούστιος δὲ μετὰ τῶν Ῥοδίων καὶ τοῦ Ἀττάλου περιπλέων νήσους συχνὰς ἐχειρώσατο.
fr. 58, 5 7 Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καί τις Ἀμίλκας Καρχηδόνιος, τῷ Μάγωνι συστρατεύσας ἐν Ἰταλίᾳ κἀκεῖ ὑπομείνας, τέως μὲν ἡσυχίαν ἦγεν,

7 *ἐπεδίωξεν* A, *ἐδίωξεν* BC[c] ὁ CA, om. B[c].

μείνας τέως μὲν ἡσυχίαν εἶχεν, ἀγαπῶν εἰ διαλάθοι, ἐπεὶ δ᾽ ὁ
Μακεδονικὸς πόλεμος ἐνέστη, τούς τε Γαλάτας ἀπέστησε τῶν Ῥω-
μαίων καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐπὶ Λίγυας στρατεύσας καὶ ἐκείνων τινὰς
προσεποιήσατο. μάχης δέ σφισι μετὰ ταῦτα πρὸς τὸν Λούκιον 6
Φούριον στρατηγὸν γενομένης ἡττήθησαν καὶ ἐπρεσβεύσαντο σπον-
δῶν δεόμενοι. καὶ οἱ μὲν Λίγυες ἔτυχον αὐτῶν· τότε δ᾽ ἄλλοι . . .
. . . . . .[19]. . . . . χ . . εν ἄλλους Γαλάτας . . . .[22]. . . .
. . . . .κιρεσιν . . .[6]. . . κ . σ . . . . .[10]. . . . δεινὸν μὲν . . . η .
συνε . ημ . δ . μ . . ν . . . .[26]. . . . . ἐκυρίευεν ε .
. . . .[30]. . . . . ταις ἐπε . φακ εστ . . δ . γεω
. . . .[9]. . . . . ν . . . . .[11]. . . . . οὐκ . . ε . . .[7]. . . ε .[3]. . υ . ες τὴν μν .
μην·.[2]. ιχθείο . . . .[17]. . . . . δεη . η . . . . .[10]. . . . τῶν ἐπινι- 57, 81
| κίων τυχεῖν ἠξίου· λόγων τε ἐπ᾽ ἀμφότερα πολλῶν γενομένων (οἱ f. 219 A. b.
μὲν γὰρ ἄλλως τε καὶ πρὸς τὴν τοῦ Αὐρηλίου κακοήθειαν συνε-
σπούδαζον αὐτῷ, καὶ τήν τε νίκην ἐμεγάλυνον καὶ παραδείγμασι
πολλοῖς ἐχρῶντο· οἱ δὲ τῇ τε τοῦ ὑπάτου ἰσχύϊ ἠγωνίσθαι αὐτὸν
ἔλεγον, μηδεμίαν ἰδίαν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντα, καὶ προσέτι καὶ
λόγον παρ᾽ αὐτοῦ ἀπῄτουν ὅτι τὰ προσταχθέντα οὐκ ἐπεποιήκει)

---

1 εἶχεν cod., ἦγεν Melber. e Zon. sine causa, ἡσυχίαν ἔχειν et ἄγειν dixit Dio ut scriptores veteres, cf. fr. 99, 1; 36, 12, 3; 37, 52, 1, al. 3 Λίγυας cf. ad fr. 2, 5 (p. 174) 5 Φούριον Haase, φρούριον cod. — Quae sequuntur pergamena inducta hodie legi nequeunt ἡττήθησαν καὶ Dind. add. e Zonara, in cod. spatium est 11 litterarum ἐπρεσβεύσαντο Bk., ἐπρεσβεύσατο Haase e cod. 6 τότε δ᾽ ἄλλοι Haase e cod. dubitans, coll. Zon. τοῖς δ᾽ ἄλλοις fuisse conicias 7 sqq. dedi sec. Haase, in quibus vs. 8 pro δεινὸν μὲν . . . η . συνε . succurrit δεινὸν μὲν ἐποίησεν εἰ, et vs. 11 sub ες τὴν μν . μην . . ιχθείο (dubitavit inter ιχθειο et ιχθείε Haase) fortasse latet ἐς τὴν Ῥώμην ἐπειχθεὶς (cf. Liv. 31, 47, 5). Sequentia suppl. Polak.: τά τε πραχθέντα οἱ διηγήσατο κἀκ τούτου κ. τ. λ.

Fr. 57, 81, quod quam arcte in cod. palimpsesti folio cum praecedentibus cohaereat manifestum est, ab iis a Bekkero divulsum huc reduxit Melber.

[Zonaras 9, 15, 7 (2, 247, 21 sqq. B. = 2, 295, 5 sqq. D.)]

ὡς δ᾽ ὁ Μακεδονικὸς πόλεμος ἐνέστη, τούς τε Γαλάτας τῶν Ῥωμαίων
ἀπέστησε καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐπὶ Λίγυας στρατεύσας τινὰς κἀκείνων προσ-
εποιήσατο. Λουκίῳ δὲ Φουρίῳ στρατηγοῦντι πολεμηθέντες ἡττήθησαν fr. 58, 6
καὶ περὶ σπονδῶν ἐπρεσβεύσαντο. καὶ οἱ μὲν Λίγυες ἔτυχον αὐτῶν, τοῖς
ἄλλοις δὲ οὐκ ἐδόθησαν, ἀλλ᾽ ἀντεστράτευσεν ἐπ᾽ αὐτοὺς Αὐρήλιος ὁ
ὕπατος, φθονήσας τῆς νίκης τῷ στρατηγῷ.

---

1 ἐνέστη BA[c], ἀνέστη C 3 Φουρίῳ Wolf., φρουρίῳ BCA[c].

ὅμως ἔλαβεν αὐτά. καὶ ὁ μὲν ἐκεῖνα πρὶν τὸν Αὐρήλιον ε . . . θεσ . . . ν ἑώρτασεν.

ὁ δὲ δὴ Οὐερμίνα . . . . 10 . . . . . . εστ . . ε μὲν παρὰ τῶν . χ . . P. 4 (p. 464 sq.).

---

1 *ἐκεῖνα* scripsi, *ἐκεῖνο* dubitans e cod. enotavi, *ἐκεῖνος* Haase *ε . . . θεσ . . . ν*] conicias *ἐπανελθεῖν*, cui tamen litterarum reliquiae non favent 3 *Οὐερμίνα*] in marg. *οὐερμινα συφακος*.

[Zonaras 9, 15, 8—16, 3 (2, 248, 6 sqq. B. = 2, 295, 14 sqq. D.)]

a. u. 555 (199) 8 Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει πρός τοῦ Ἀμίλκα καὶ τῶν Γαλατῶν συνηνέχθη πολλὰ καὶ δεινά. Γναῖόν τε γὰρ Βαίβιον στρατηγὸν ἐνίκησαν καὶ τὴν συμμαχίδα τῶν Ῥωμαίων κατέτρεχον, καὶ Πλακεντίαν ἐπολιόρκουν καὶ ἑλόντες κατέσκαψαν.

16. Ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ Πούπλιος Οὐίλλιος ὁ ὕπατος ἀντεκάθητο τῷ Φιλίππῳ, τὰ τῆς Ἠπείρου προκαταλαβόντι στενά, δι' ὧν εἰς τὴν Μακεδονίαν εἰσὶν εἰσβολαί. (a. u. 556 (198)) μετὰ δὲ τὸν χειμῶνα Τίτος Φλαμίνιος ὕπατος, τοῦ Φιλίππου πᾶν τὸ μεταξὺ τῶν ὀρῶν διατειχίσαντος καὶ ὄντος δυσπολεμήτου, διά τινος ἐκπεριῆλθε στενῆς ἀτραποῦ μετ' ὀλίγων τὸ περιτείχισμα. καὶ φανεὶς ἐξ ὑπερδεξίων αἰφνίδιον ἐφόβησε τὸν Φίλιππον, νομίσαντα πᾶν τὸ τοῦ Τίτου στράτευμα εἴσω τῶν στενῶν
2 παρελθεῖν· ὅθεν καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀπῆρεν εὐθύς. ὁ δ' ὕπατος ἐκεῖνον μὲν οὐκ ἐδίωξε, τὰς δ' ἐν τῇ Ἠπείρῳ πόλεις προσεποιήσατο. καὶ ἐς Θεσσαλίαν ἐλθὼν πολλὰ παρεσπάσατο τοῦ Φιλίππου, καὶ εἰς τὴν Φωκίδα τὴν Βοιωτίαν τε ἀνεχώρησε. καὶ ὁ μὲν Ἐλάτειαν ἐπολιόρκει, Λούκιος δὲ Φλαμίνιος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἀττάλου καὶ τῶν
3 Ῥοδίων τὰς νήσους ἐχειροῦτο. καὶ τέλος Κέγχρειαν ἑλόντες, καὶ πυθόμενοι πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ἐπὶ συμμαχίᾳ πεπέμφθαι, ἀπέστειλαν καὶ αὐτοί· καὶ Ἀθηναῖοι συνεπρεσβεύσαντο. καὶ πρότερον μὲν ἐμερίσθησαν αἱ γνῶμαι τῶν Ἀχαιῶν, τῶν μὲν τῷ Φιλίππῳ τὴν συμμαχίαν ψηφιζομένων, τῶν δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, ὀψὲ δ' οὖν ποτε τὴν βοήθειαν αὐτοῖς

---

1 *Ἀμίλκα* A, *Ἀμίλκου* BC[c], cf. ad 9, 9, 6 2 *γὰρ* om. A 3 *Βαίβιον* A[c], *Βέβιον* B, *Βάιον* C 5 *Οὐίλλιος* Pinder., *οὐιάλιος* BCA, *οὐάλιος* c 7 *Φλαμίνιος*] Dio procul dubio *Φλαμινῖνος* quanquam non ita traditur fr. 60 12 *παρελθεῖν* BC[c], *παρελθὸν* A 15 *τε* om. C *Ἐλάτειαν* BC[c], *ἐλατίαν* A 17 *Κέγχρειαν*] ita quoque *Κεγχρείᾳ* 63, 17, 5 (Xiph.). Dio Thucydidem 4, 42, 4 et 44, 4; 8, 23, 5 secutus est. Ceteroquin apud omnes plur. num. *Κεγχρεαί* vel *Κεγχρειαί* scribitur, etiam apud Thuc. 8, 10, 1. 20, 1. 23, 1. *Cenchreae* Livius quoque 28, 8; 32, 17. 19. 23 18 *συμμαχίᾳ* BC[c], *συμμαχίδα* (—δι?) A 20 *τῷ* om. C *ψηφιζομένων* BA[c], *καταψηφισαμένων* C.

[Zonaras 9, 16, 3—9 (2, 249, 8 sqq. B. = 2, 296, 13 sqq. D.)]

ἐψηφίσαντο. καὶ ἐπὶ τὴν Κόρινθον συνεστράτευσαν, καὶ τοῦ μὲν τείχους
κατήρειψάν τινα, πονήσαντες δ' ἐπεκδρομαῖς ἀπανέστησαν.
εἶτα δείσας ὁ Φίλιππος μὴ πολλαὶ πόλεις ἁλῶσιν, ὑπὲρ εἰρήνης 4
πρὸς τὸν ὕπατον ἐπεκηρυκεύσατο. καὶ ὃς ἐδέξατο τοὺς λόγους αὐτοῦ,
καὶ συνῆλθον αὐτοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι, ἐπράχθη δ' οὐδὲν ἢ ὅτι πρέσβεις
ἐς Ῥώμην πέμψαι τῷ Φιλίππῳ ἐπετράπη. καὶ οὐδὲ ἐκεῖ τι ἐγένετο·
τῶν γὰρ Ἑλλήνων ἀποστῆναι αὐτὸν ἀξιούντων τῆς τε Κορίνθου καὶ τῆς
Χαλκίδος τῆς τε Δημητριάδος τῆς Θεσσαλικῆς, οὐδὲν περὶ τούτων οἱ
τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ἐντετάλθαι ἔφασαν, καὶ ἄπρακτοι ἀπηλλάγησαν.

Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ τῷ Φλαμινίῳ τὴν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἡγεμονίαν καὶ 5
ἐς τὸ ἐπιὸν ψηφισάμενοι ἔτος, αὐτῷ ἀνέθεντο καὶ τὰ κατὰ Φίλιππον.
ὁ δέ, ὅτι κατὰ χώραν ἔμελλε μένειν, πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζετο, καὶ
μᾶλλον ὅτι καὶ Νάβις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων τύραννος ἐσπείσατό οἱ,
καίτοι φίλος ὢν τοῦ Φιλίππου καὶ τὸ Ἄργος λαβὼν παρ' αὐτοῦ. ἀδυ-
νατῶν γὰρ ὁ Μακεδὼν πολλὰ διέπειν ὁμοῦ, καὶ δείσας μὴ τοῖς Ῥωμαίοις
ἡ πόλις ληφθῇ, τῷ Νάβιδι αὐτήν, ἵν' αὖθις ἀποδοίη, παρακατέθετο.

Αἰλίου δὲ Πέτου τοῦ ὑπάτου στρατεύσαντος ἐπὶ τοὺς Γαλάτας, 6
πολλοὶ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀπώλλυντο προσμιγνύντες ἀλλήλοις, καίριον δέ
τι ἐπράχθη οὐδέν. οἱ δ' ὅμηροι τῶν Καρχηδονίων οἵ τε δοῦλοι οἱ μετ'
αὐτῶν καὶ οἵ τισι πεπραμένοι αἰχμάλωτοι, κατασχεῖν τὰς πόλεις ἐν αἷς
ἕκαστοι τὰς διατριβὰς ἐποιοῦντο τολμήσαντες, καὶ πολλοὺς τῶν ἐπιχω-
ρίων φονεύσαντες, καθῃρέθησαν ὑπὸ Κορνηλίου Λεντούλου στρατηγοῦ
πρὶν μεῖζόν τι ἐξεργάσασθαι. οἱ μέντοι Γαλάται εὐτυχίαις τε ἐπαιρό- 7
μενοι καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐν παρέργῳ σφίσι πολεμοῦντας αἰσθόμενοι παρε-
σκευάσαντο ὡς καὶ ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλάσοντες. δείσαντες οὖν οἱ Ῥωμαῖοι a. u. 557 (197)
ἄμφω τοὺς ὑπάτους Κορνήλιον Κέθηγον καὶ Μινούκιον Ῥοῦφον ἐπὶ τοὺς
Γαλάτας ἔπεμψαν· οἳ διαιρεθέντες ἄλλος ἄλλην ἐπόρθουν χώραν. πρὸς 8
οὖν τοὺς ὑπάτους καὶ οἱ πολέμιοι διῃρέθησαν, καὶ οἱ μὲν τῷ Κεθήγῳ
μετὰ τοῦ Ἀμίλκου συμβαλόντες ἡττήθησαν, οἱ λοιποὶ δὲ τοῦτο γνόντες
ἀπεδειλίασαν καὶ οὐκέτι τῷ Ῥούφῳ συνέβαλον, ἀλλ' ἀδεῶς ἐκεῖνος τὴν
χώραν κατέτρεχε. καὶ οἱ μὲν τῷ Κεθήγῳ πολεμήσαντες σπονδὰς ἐποι-
ήσαντο, οἱ δ' ἄλλοι ἐν τοῖς ὅπλοις ἔτι ἐτύγχανον.

Τότε δὲ καὶ ὁ Φλαμίνιος μετὰ τοῦ Ἀττάλου τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν 9
ὑπηγάγετο. καὶ ὁ μὲν Ἄτταλος ἐν τῷ δημηγορεῖν αὐτοῖς ὑπὸ γήρως

---

2 *δ'* om. C (inter lin. add. m²) 4 *ὃς* BCᶜ, *ὁ μὲν* A 7 *τε Κορίνθου* BCᶜ, *Κορίνθου* A 8 *Θεσσαλικῆς* BAᶜ, *θεσσαλονίκης* C *τούτων* BCᶜ, *τούτου* A 13 *τῶν* CA, om. Bᶜ 16 *ἵν'* om. A 17 *Πέτου*] *Παίτου* haud dubie Dio 20 *πεπράμενοι* BCᶜ, *πεπρώμενοι* A 23 *ἐξεργάσασθαι* BAᶜ, *ἐργάσασθαι* C 24 *πολεμοῦντας* BCᶜ, *πολεμοῦντες* A 28 *οὖν* om. A 34 *αὐτοῖς* CAᶜ, *αὐτοὺς* B.

60 *ὅτι ὁ Φίλιππος ἡττηθεὶς ἐπεκηρυκεύσατο τῷ Φλαμινίνῳ· καὶ ὅς, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ τῆς Μακεδονίας ἐγλίχετο καὶ τῇ παρούσῃ οἱ εὐτυχίᾳ ἐπίπαν ἐπεξελθεῖν ἐπεθύμει, ὅμως ἐσπείσατο. αἴτιον δὲ ὅτι ἐφοβήθη μὴ οἵ τε Ἕλληνες ὑπεξαιρεθέντος αὐτοῦ τό τε φρόνημα τὸ παλαιὸν ἀναλάβωσι καὶ σφᾶς οὐκέτι θεραπεύσωσι, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἐν μεγάλῳ καὶ τότε αὐχήματι, ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς νίκης κατειργάσαντο, ὄντες ἐπαχθέστεροί σφισι γένωνται, ὅ τε Ἀντίοχος ἔς τε τὴν Εὐρώπην, ὥσπερ ἠγγέλλετο, ἔλθῃ καὶ τῷ Φιλίππῳ συμμαχήσῃ.* U[G] 11 (p. 381).

Fr. 59 vide inter 57, 82 et 83, p. 271.
1 *Φλαμινίνῳ* Urs., *φλαμινίῳ* ABM 3 *ἐπεξελθεῖν* Leuncl., recte cf. Thuc. 4, 14, 3, *ἐξελθεῖν* ABM 4 *ὑπεξαιρεθέντος* Urs., *ὑπεξαιρεθέντες* ABM 8 *ἠγγέλλετο*] *ἤγγελτο* Naber.

[Zonaras 9, 16, 9—12 (2, 251, 2 sqq. B. = 2, 297, 29 sqq. D.)]
ἀπέψυξεν, ὁ δέ γε Φλαμίνιος ἐς τὴν Θεσσαλίαν ἐλθὼν τῷ Φιλίππῳ προσέμιξε. καὶ ἱππομαχίαν ἐποιήσαντο· τὸ γὰρ χωρίον οὐκ ἐπιτήδειον πρὸς μείζω μάχην ἦν· διὸ καὶ ἄμφω ἀπανέστησαν. καὶ πρός τινα λόφον γενόμενοι, οὗ τὴν ἀκρωνυχίαν Κυνὸς κεφαλὴν ὀνομάζουσιν, οἱ μὲν ἔνθεν οἱ δ' ἐκεῖθεν ηὐλίσαντο. καὶ μαχεσάμενοι τοῖς στρατεύμασιν ἅπασιν ἰσοπαλεῖς ἂν ἀπηλλάγησαν, εἰ μὴ οἱ Αἰτωλοὶ ἐπικρατεστέρους τοὺς Ῥωμαίους ἐποίησαν. fr. 60 ἡττηθεὶς οὖν ὁ Φίλιππος καὶ φυγών, εἶτα μαθὼν τήν τε Λάρισσαν καὶ τὰς περὶ αὐτὴν πόλεις τὰ τοῦ νικήσαντος ᾑρημένας, fr. 60 ἐπεκηρυκεύσατο τῷ Φλαμινίῳ. καὶ ὃς ἐσπείσατο, χρήματά τε τοῦ Φιλίππου δόντος καὶ ὁμήρους ἄλλους τε καὶ τὸν οἰκεῖον υἱὸν Δημήτριον, καὶ πρέσβεις ὑπὲρ τῆς εἰρήνης εἰς τὴν Ῥώμην ἐκπέμψαντος.

11 ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, καὶ Ἀνδροσθένης ἐνικήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τὴν Κόρινθον ἀπέβαλε. καὶ ὁ Φλαμίνιος ὁ Λούκιος ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ ὤν, ἐπεὶ μὴ ἔπειθε τοὺς Ἀκαρνᾶνας μὴ συμμαχεῖν τῷ Φιλίππῳ, τήν τε Λευκάδα πολιορκίᾳ εἷλε κἀκείνους μετὰ τοῦτο τὴν ἧτταν τοῦ Φιλίππου γνόντας ῥᾷον συμπαρεστήσατο.

a. u. 556 (196) 12 Οὕτω μὲν οὖν ὁ Μακεδονικὸς ἐλέλυτο πόλεμος, καὶ οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ τῷ Φιλίππῳ ἑτοιμότατα συνηλλάγησαν ἐπὶ τῷ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τοὺς αὐτομόλους ἀποδοῦναι καὶ τοὺς ἐλέφαντας τάς τε τριήρεις πλὴν

4 *Κυνὸς κεφαλὴν*] an ita sing. num. scripserit Dio valde dubito. semper *Κυνὸς κεφαλαί* vocantur apud scriptores Graecos et Latinos 8 *Λάρισσαν*] per dupl. *σ* etiam Dio 42, 2, 2 ut scriptores Latini 17 *οὖν* om. BC[c] 18. 19 *ἐπὶ τῷ — ἐλέφαντας* om. A *αἰχμαλώτους καὶ τοὺς αὐτομόλους* c (deest in A) cf. fr. 57, 82, Liv. 33, 30, 5, *αὐτομόλους καὶ τοὺς αἰχμαλώτους* BC.

[Zonaras 9, 16, 12—17, 5 (2, 252, 2 sqq. B. = 2, 298, 24 sqq. D.)]

πέντε καὶ τῆς στρατηγίδος αὐτῆς οὔσης ἑκκαιδεκήρους, καὶ χρήματα τὰ μὲν αὐτίκα δοῦναι, τὰ δὲ καὶ ἐν τάξεσί τισι, καὶ μόνης τῆς Μακεδονίας βασιλεύειν, μὴ πλείους τ' ἔχειν στρατιώτας τῶν πεντακισχιλίων, μήτε πόλεμον ἔξω τῆς ἑαυτοῦ χώρας ποιεῖσθαί τινι. τὰς γὰρ ἄλλας πόλεις τάς τε ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὰς πρὶν δουλευούσας αὐτῷ ἐλευθέρας ἀφῆκαν.

Οἱ δ' ὕπατοι τοῖς Γαλάταις αὖθις οὐκ ἀταλαιπώρως ἐπολέμησαν, 13
ὅμως μέντοι καὶ τούτους ὑπέταξαν.

17. Πόρκιος δὲ Κάτων ὕπατος αἱρεθεὶς τὴν Ἰβηρίαν μικροῦ πᾶσαν a. u. 559 (195)
ἀλλοτριωθεῖσαν ἀνεκτήσατο, ἀνὴρ ἀρετῇ πάσῃ τοὺς τότε νικῶν. νόμου δὲ τεθέντος μετὰ τὴν ἐν Κάνναις τοῖς Ῥωμαίοις συμβᾶσαν ἧτταν μήτε χρυσοφορεῖν τὰς γυναῖκας μήτε διφροφορεῖσθαι μήθ' ὅλως ἐσθῆτι καταστίκτῳ κεχρῆσθαι, ὁ δῆμος, εἰ χρὴ καταλῦσαι τὸν νόμον, βουλὴν ἐποιεῖτο. καὶ περὶ τούτου ὁ Κάτων ἐδημηγόρησε, δεῖν κατασκευάζων τὸν 2
νόμον κρατεῖν, καὶ τέλος ταῦτα ἐπήγαγε· "κοσμείσθωσαν οὖν αἱ γυναῖκες μὴ χρυσῷ μηδὲ λίθοις ἤ τισιν ἀνθηροῖς καὶ ἀμοργίνοις ἐσθήμασιν, ἀλλὰ σωφροσύνῃ, φιλανδρίᾳ, φιλοτεκνίᾳ, πειθοῖ, μετριότητι, τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις, τοῖς ὅπλοις τοῖς ἡμετέροις, ταῖς νίκαις, τοῖς τροπαίοις." Λού- 3
κιος δὲ Οὐαλλέριος δήμαρχος ἀντιλέγων τῷ Κάτωνι διειλέχθη, ἀποδοθῆναι συμβουλεύων ταῖς γυναιξὶ τὸν κόσμον τὸν πάτριον. καὶ πολλὰ περὶ τούτου πρὸς τὸν δῆμον εἰπών, εἶτα πρὸς τὸν Κάτωνα τὸν λόγον ἀπέτεινε καὶ ἔφη "σὺ δ', ὦ Κάτων, εἰ ἄχθῃ τῷ κόσμῳ τῶν γυναικῶν καὶ βούλει φιλόσοφόν τι ποιῆσαι καὶ μεγαλοπρεπές, ἀπόκειρον αὐτὰς περι- cf. fr. 57, 80c (adn. crit. p. 270)
τρόχαλα, καὶ χιτωνίσκους καὶ ἐξωμίδας ἔνδυσον, καὶ νὴ Δία σύ γε καὶ ὅπλισον ἐφ' ἵππους τε ἀναβίβασον, καὶ εἰ δοκεῖ σοι καὶ εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἀνάγαγε, ὅπως τε καὶ τῶν ἐκκλησιῶν κοινωνῶσιν ἡμῖν, καὶ δεῦρο αὐτὰς εἰσφερώμεθα." καὶ ὁ μὲν Οὐαλλέριος ταῦτα ἐπισκώπτων εἶπεν, ἀκού- 4
σασαι δὲ αἱ γυναῖκες (ἐγγὺς γὰρ τῆς ἀγορᾶς πολλαὶ διέτριβον πολυπραγμονοῦσαι τὸ γενησόμενον), εἰσεπήδησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καταβοῶσαι τοῦ νόμου, καὶ οὕτω σπουδῇ λυθέντος αὐτοῦ ἀνεδήσαντο εὐθὺς ἐκεῖ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κόσμον τινὰ καὶ ἐξῆλθον χορεύουσαι.

Ὁ δὲ Κάτων ἀποπλεύσας εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἀφίκετο, καὶ μαθὼν 5
πάντας τοὺς μέχρι τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντας συνεστράφθαι, ἵνα καθ' ἓν αὐτῷ πολεμήσωσι, συγκροτήσας τὸ στράτευμα προσέβαλε σφίσι, καὶ ἡττήσας

---

5 *καὶ ἐν* CA, *καὶ* Bc 7 *τοῖς Γαλάταις* BCc, *τοὺς γαλάτας* A 10 *ἀνεκτήσατο* BAc, *ἐκτήσατο* C 12 *μήτε διφροφορεῖσθαι* om. C (in imo marg. add. m2) 13 *κεχρῆσθαι* BCc, *κεκτῆσθαι* A 16 *μὴ χρυσῷ* om. A 20 *κόσμον* BCc, *νόμον* A 26 *τῶν* CAc, *ἐκ τῶν* B 30 *εὐθὺς ἐκεῖ* BCc, *ἐκεῖ εὐθὺς* A 32 *τὴν* om. BCc.

[Zonaras 9, 17, 5—7 (2, 253, 19 sqq. B. = 2, 300, 9 sqq. D.)]

αὐτοὺς ἠνάγκασε προσχωρῆσαί οἱ, φοβηθέντας ἵνα μὴ καὶ τὰς πόλεις
6 αὐτοβοεὶ ἀποβάλωσι. καὶ τότε μὲν δεινὸν αὐτοῖς οὐδὲν εἰργάσατο, ὕστερον
δὲ ὑπόπτων τινῶν γενομένων τά τε ὅπλα πάντων ἀφείλετο καὶ τὰ
τείχη σφῶν δι' αὐτῶν τῶν ἐπιχωρίων κατέσκαψε. γράμματα γὰρ ἑκα-
σταχόσε διαπέμψας, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἅπασιν αὐτὰ ἀποδοθῆναι
κελεύσας, προσέταξε τοὺς περιβόλους αὐθημερὸν καθελεῖν, θάνατον ἀπει-
λήσας τοῖς ἀπειθήσασιν. ἃ ἀναγνόντες οἱ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντες, καὶ νομί-
σαντες ἕκαστοι μόνοις αὐτοῖς γεγράφθαι, καὶ μηδὲ καιρὸν λαβόντες βουλῆς,
κατέβαλον πάντες τὰ τείχη.
7 Ὁ δὲ Κάτων διέβη τὸν Ἴβηρα, καὶ τοῖς Κελτίβηρσι συμμαχοῦσι
τοῖς πολεμίοις αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος συμβαλεῖν μὴ θαρσήσας, μετεχει-
ρίσατο θαυμασίως αὐτούς, ποτὲ μὲν μεταπείθων πρὸς αὐτὸν μεταστῆναι
δόσει μείζονος μισθοῦ, ποτὲ δὲ παραινῶν σφίσιν ἐπανελθεῖν οἴκαδε, ἔστι
δ' ὅτε καὶ μάχην αὐτοῖς ἐς ἡμέραν ἐπαγγέλλων ῥητήν. ἐκ γὰρ τούτου
ἐστασίασαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ φοβηθέντες οὐκέτι αὐτῷ πολεμῆσαι
ἐτόλμησαν.

---

1 *πόλεις* BC[c], *ἄλλας* A 2 *δεινὸν αὐτοῖς οὐδὲν* CA, *οὐδὲν δεινὸν αὐτοῖς* B, *δεινὸν οὐδὲν αὐτοῖς* c 11 *τὸ* om. BC[c] 12 *μεταπείθων* BA[c], *πείθων* C 13 *δόσει* om. A.

RELIQUIAE LIBRI XIX.

[Zonaras 9, 18, 1—4 (2, 254, 14 sqq. B. = 2, 300, 30 sqq. D.)]

18. Τότε δὲ καὶ Φλαμίνιος ἐπὶ τὸ Ἄργος ἐστράτευσε. τὸν γὰρ
Νάβιν οὔτε σφίσιν πιστὸν καὶ τοῖς Ἕλλησι φοβερὸν ὁρῶντες οἱ Ῥωμαῖοι
πολέμιον ἐποιήσαντο. προσγενομένων δὲ καὶ συμμάχων ἐκ τοῦ Φιλίππου
αὐτῷ, ἐπὶ τὴν Σπάρτην ἤλασεν ὁ Φλαμίνιος, καὶ ἀπόνως τὰ Ταΰγετά
τε ὑπερέβη καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσῆλθε μηδενὸς ἐναντιουμένου. ὁ γὰρ 2
Νάβις, τούς τε Ῥωμαίους δείσας καὶ τοὺς ἐπιχωρίους ὑποπτεύσας, οὐκ
ἐκινήθη ὥστε προαπαντῆσαι τῷ Φλαμινίῳ· πλησιάσαντι δὲ ἐπεξέδραμε,
καταφρονήσας διά τε τὸν κάματον τὸν ἐκ τῆς πορείας καὶ ὅτι περὶ τὴν
στρατοπέδευσιν ἀπησχόλητο, καί τινας συνετάραξε. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐπεξ- cf. fr. inc. sed. n. 4
ῆλθε τοῖς προσβάλλουσι, καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν οὐκέτι ἐπεξῆλθε. κατα- 3
λιπὼν οὖν μέρος τοῦ στρατοῦ ἐκεῖ ὁ Φλαμίνιος, ὅπως μηδαμοῦ κινηθείη,
τοῖς λοιποῖς ἐπὶ τὴν χώραν ἐτράπετο· κἀκεῖνός τε καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
καὶ οἱ Ῥόδιοι καὶ ὁ τοῦ Ἀττάλου παῖς Εὐμενὴς ἐπόρθουν αὐτήν. ἀπο-
γνοὺς οὖν διὰ ταῦτα ὁ Νάβις κήρυκα τῷ Φλαμινίῳ ὑπὲρ εἰρήνης ἀπέ-
στειλε. καὶ ὃς τοὺς μὲν λόγους αὐτοῦ προσήκατο, οὐκ αὐτίκα δὲ κατε-
λύσατο. τὰς γὰρ ὁμολογίας, ἃς ἀπῃτεῖτο ὁ Νάβις ποιήσασθαι, οὔτ᾽ 4
ἀπαγορεῦσαι ἐθάρρει οὔτε ποιῆσαι συγκατετίθετο. τὸ δὲ πλῆθος ἐκώ-
λυσαν αὐτὸν συμβῆναι. καὶ τότε μὲν οὐκ ἐσπείσατο, προσβαλόντων δὲ
τῶν Ῥωμαίων αὖθις καὶ τὴν Σπάρτην ὀλίγου πᾶσαν, (καὶ γὰρ ἀτείχι-
στος ἦν ἐν μέρει,) ἑλόντων οὐκέτ᾽ ἐπέσχεν, ἀλλὰ πρός τε τὸν Φλαμίνιον
σπονδὰς ἐποιήσατο καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην πρεσβευσάμενος συνηλλάγη.

---

1 *Φλαμίνιος*] cf. ad 9, 16, 1 3 *καὶ* om. BC[c] *ἐκ*] praepositio vel in Zonara suspecta, cf. tamen C. 20, 1 4 *τὰ Ταΰγετά*] solent *τὸ Ταΰγετον* (vide quoque St. Byz. *s. v.*), *τὰ Ταΰγετα* Plut. *Cim.* 16, *mul. virt.* 8, Iambl. *vit. Pyth.* 19, 92, *Taygeta* Verg. *Georg.* 2, 487, ceteroquin Latine (*mons*) *Taygetus* etiam Liv. 34, 28 7 *προαπαντῆσαι* CA[c], *προϋπαντῆσαι* B *ἐπεξέδραμε* CA[c], *ὑπεξέδραμε* B 9. 10 *τῇ δ᾽— οὐκέτι ἐπεξῆλθε* om. A 13 *Εὐμενὴς* scripsi ut hoc uno loco excepto perhibent semper BCA[c], *Εὐμένης* Wolf. cum codicibus, cf. ad fr. 66, 1 17 *συγκατετίθετο* BA[c], *κατετίθετο* C.

[Zonaras 9, 18, 5—10 (2, 255, 16 sqq. B. = 2, 301, 29 sqq. D.)]

a. u. 560 (194) 5 Ὁ δὲ Φλαμίνιος τότε μὲν πάντας τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους ἀφῆκεν, ὕστερον δὲ συγκαλέσας αὐτοὺς καὶ ὑπομνήσας ὧν εὐηργέτηντο, παρῄνεσεν εὔνοιαν τῇ Ῥώμῃ τηρεῖν, καὶ τὰς φρουρὰς ἁπάσας ἐξήγαγε, καὶ ἀπῆρε μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ.

a. u. 561 (193) 6 Ἀφικομένου δ' ἐς Ῥώμην τοῦ Φλαμινίου ὁ Νάβις ἐνεωτέρισε. κἀκ τούτου καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν ὡς εἰπεῖν ἐταράχθη, τῶν Αἰτωλῶν σφᾶς ἐναγόντων· παρεσκευάζοντό τε ὡς πολεμήσοντες, καὶ πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Ἀντίοχον ἐπρεσβεύοντο. καὶ ἔπεισαν αὐτὸν ἐκπολεμωθῆναι Ῥω-
7 μαίοις, ὡς καὶ τῆς Ἑλλάδος τῆς Ἰταλίας τε βασιλεύσοντα. τοῖς δὲ Ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων τεταραγμένων οὐχὶ περιγενέσθαι τοῦ Ἀντιόχου ἐλπὶς ἦν, ἀλλ' ἠγάπων εἴ γε τὰ ἑαυτῶν διασώσαιντο. ὁ γὰρ Ἀντίοχος μέγας μὲν καὶ ἐπὶ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει ἐδόκει δι' ἄλλα τε καὶ ὅτι τὴν Μηδίαν κατεστρέψατο, πολλῷ δ' ἔτι μείζων ἐγένετο ὅτι τὸν Πτολεμαῖον τὸν τῆς Αἰγύπτου βασιλέα καὶ τὸν Ἀριαράθην τὸν τῆς Καππαδοκίας κηδεστὴν προσετέθειτο.

(a. u. 558 (196)) 8 τοιοῦτον τὸν Ἀντίοχον νομιζόμενον οἱ Ῥωμαῖοι, μέχρι μὲν τῷ Φιλίππῳ ἐπολέμουν, ἐθεράπευον, φιλίως τε διὰ πρέσβεων ὁμιλοῦντες καὶ δῶρα πέμποντες· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον ἐνίκησαν, καὶ τούτου, ὃν πρόσθεν ἐδεδίεσαν, κατεφρόνουν. ὁ δὲ ἐς τὴν Θρᾴκην ἐπεραιώθη καὶ ἄλλα τε παρεστήσατο καὶ τὴν Λυσιμαχίαν ἀνεστηκυῖαν συνῴκισεν, ὡς ὁρμητηρίῳ ταύτῃ χρησόμενος· καὶ γὰρ αὐτὸν καὶ ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Νάβις ἐπηγάγοντο.
9 ὅ τε Ἀννίβας αὐτῷ συγγενόμενος ἐλπίσαι πεποίηκεν ἐς τὴν Καρχηδόνα κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν πλεῦσαι, καὶ τὰ τοῦ Ἰονίου κόλπου ἔθνη προσκαταστρέψασθαι, καὶ μετ' αὐτῶν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὁρμῆσαι. ἔφθη γοῦν ὁ Ἀντίοχος καὶ δὶς ἐς τὴν Εὐρώπην διαβὰς εἴς τε τὴν Ἑλλάδα ἀφικό-
10 μενος. πυθόμενος δὲ τὸν Πτολεμαῖον τεθνηκέναι, καὶ περὶ παντὸς τῆς Αἰγύπτου κρατῆσαι ποιούμενος, τὸν μὲν υἱὸν Σέλευκον ἐν τῇ Λυσιμαχίᾳ σὺν δυνάμει κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ ἀναζεύξας, καὶ ζῶντα τὸν Πτολεμαῖον μαθών, τῆς μὲν Αἰγύπτου ἀπέσχετο, ἐπιχειρήσας δ' ἐς Κύπρον πλεῦσαι ἔπταισεν ὑπὸ χειμῶνος, καὶ οἴκαδε ἀνεχώρησε. καὶ πρέσβεις οἱ Ῥωμαῖοι κἀκεῖνος ἀντεπέστελλον ἀλλήλοις ἀντεγκαλοῦντες, ὅπως πρόφασίν τε τοῦ πολέμου λάβωσι καὶ ὅπως τὰ παρ' ἀλλήλοις προκατασκέψωνται.

---

6 *καὶ* om. A 9 *βασιλεύσοντα* BC^{c}, *βασιλεύοντα* A 11 *γε* BA^{c}, *καὶ* C 12 *καὶ ἐπὶ* BA^{c}, *ἐπὶ* C *δυνάμει ἐδόκει* CA^{c}, *ἐδόκει δυνάμει* B 14 *Ἀριαράθην* BC^{c}, *ἀράθην* A 15 *προσετέθειτο* BC^{c}, *προσετίθετο* A 19 *ὁ δὲ — ἐπεραιώθη καὶ* BC^{c}, *οἱ δὲ — ἐπεραιώθησαν* A 20 *Λυσιμαχίαν* Wolf., *λυσιμαχίδα* BCA^{c} at vs. 27 (cf. ad c. 20, 3) recte *λυσιμαχίᾳ*. Dio ni fallor *Λυσιμαχεία* *ἀνεστηκυῖαν* BA^{c}, *ἀνεστακυῖαν* C *συνῴκισεν* BC^{c}, *συνώκησεν* A 23 *Ἰονίου κόλπου*] cf. ad fr. 42 24 *ἔφθη γοῦν* BC^{c}, *ἔφθην οὖν* A 29 *δ' ἐς* BA^{c}, *δὲ* C 31 *ἀντεπέστελλον*] fortasse sic Zonaras, *ἀνταπέστελλον* haud dubie Dio.

[Zonaras 9, 18, 11—19, 3 (2, 257, 6 sqq. B. = 2, 303, 10 sqq. D.)]

'Αννίβας δὲ τὴν μεγίστην τῶν παρὰ Καρχηδονίοις ἀρχῶν εἰληφώς, 11 (a. u. 559 (195)) καὶ προσκρούσας ἀπ' αὐτῆς τοῖς δυνατωτάτοις, ἐμισήθη τε ὑπ' αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους διεβλήθη ὡς τά τε τῶν Καρχηδονίων νεωτερίζων καὶ τῷ Ἀντιόχῳ κοινολογούμενος. καὶ μαθών τινας ἐκ τῆς Ῥώμης παρόντας, καὶ δείσας μὴ συλληφθῇ, ἀπέδρα νυκτὸς ἐκ τῆς Καρχηδόνος. καὶ πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἐλθὼν ἑαυτῷ τε τὴν εἰς τὴν πατρίδα κάθοδον 12 καὶ τὸν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον ἔπραττεν, ὑπισχνούμενος ἐκείνῳ περιποιήσειν τό τε τῆς Ἑλλάδος κράτος καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας· μέχρις οὗ σφίσιν ὁ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς συνεγένετο. οὗτος γὰρ δικαστὴς ἐς τὴν a. u. 561 (193) Λιβύην πεμφθεὶς τῷ τε Μασινίσσᾳ καὶ τοῖς Καρχηδονίοις περὶ ὅρων γῆς διαφερομένοις, μετέωρον τὴν ἔχθραν αὐτῶν κατέλιπεν, ἵν' ἀλλήλοις τε διαφέροιντο καὶ μηδεὶς αὐτῶν διὰ τὴν κρίσιν κατὰ Ῥωμαίων ὀργίζοιτο. ἐντεῦθεν δ' εἰς τὴν Ἀσίαν διέβη, λόγῳ μὲν ὡς πρεσβεύσων πρὸς τὸν Ἀν- 13 τίοχον, ἔργῳ δὲ ἵνα κἀκεῖνον καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐπιφανεὶς καταπλήξῃ καὶ πράξῃ τὰ τοῖς Ῥωμαίοις συμφέροντα. ἀφικομένου δ' αὐτοῦ οὐχ ὁμοίως ἔτι προσεῖχεν ὁ Ἀντίοχος τῷ Ἀννίβᾳ· ὑπώπτευσε γὰρ αὐτὸν δι' ἀπορρήτων ὁμιλήσαντα τῷ Σκιπίωνι, καὶ ἄλλως δὲ αὐτὸν ἐβαρύνετο, ὅτι ἅπαν βούλευμα τῷ Ἀννίβᾳ πᾶς ἐπεγράφετο καὶ τὴν τοῦ πολέμου κατόρθωσιν ἐν τούτῳ πάντες ἐπήλπιζον. διὰ γοῦν ταῦτα καὶ ἐφθόνησε τῷ 14 Ἀννίβᾳ καὶ ἐφοβήθη αὐτὸν ἵνα μή τι δυνηθεὶς μεταβάληται· καὶ οὔτε στράτευμα παρέσχεν αὐτῷ οὔτ' ἐς τὴν Καρχηδόνα ἔπεμψεν· οὐδ' ἐν ταῖς συνουσίαις αὐτῷ κατακόρως ἐκέχρητο, ἀλλὰ καὶ ἐπετήδευε μηδὲν τῶν πραττομένων αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι.

19. Ἡ δὲ περὶ τοῦ Ἀντιόχου φήμη πολλὴ τὴν Ῥώμην κατέσχε καὶ a. u. 562 (192) ἐς φροντίδα τοὺς Ῥωμαίους οὐκ ἐλαχίστην κατέστησε. συχνῶν δὲ περὶ τοῦ Ἀντιόχου θρυλλουμένων, καὶ τῶν μὲν ὅτι τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἤδη κατέχει, τῶν δ' ὅτι ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐπείγεται λογοποιούντων, οἱ Ῥωμαῖοι πρέσβεις εἰς τὴν Ἑλλάδα ἄλλους τε καὶ Φλαμίνιον οἰκείως αὐτοῖς ἔχοντα ἔστειλαν, ὅπως τόν τε Φίλιππον καὶ ἐκείνους ἐπίσχῃ μηδὲν νεοχμῶσαι, καὶ στρατηγοὺς Μάρκον μὲν Βαίβιον εἰς Ἀπολλωνίαν, εἰ ταύτῃ ἐς τὴν 2 Ἰταλίαν περαιωθῆναι τολμήσειεν ὁ Ἀντίοχος, Αὖλον δὲ Ἀτίλιον ἐπὶ τὸν Νάβιν. καὶ οὗτος μὲν οὐδὲν ἔπραξεν (ἔφθη γὰρ ὁ Νάβις ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν φθαρεὶς ἐξ ἐπιβουλῆς, καὶ ἡ Σπάρτη ἥλω ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν), ὁ δὲ Βαίβιος 3 καὶ ὁ Φίλιππος πολλὰ τῆς Θεσσαλίας ἐβεβαιώσαντο. ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς

---

1 *Καρχηδονίοις* BC[c], *καρχηδονίων* A 6 *ἑαυτῷ τε τὴν* BC[c], *ἑαυτὸν τὲ* A 8 *τὸ* (alterum) om. A 10 *ὅρων* BC[c], *ὅρον* A 20 *δυνηθεὶς μεταβάληται* BC[c], *δυνηθῇ καταβάληται* A 28 *εἰς τὴν Ἑλλάδα* om. A *Φλαμίνιον*] cf. ad 9, 16, 1 31 *ἐπὶ* BC[c], *καὶ ἐπὶ* A 34 *τῆς Θεσσαλίας* BC[c], *τοῖς θεσσάλοις* A.

ὅτι ὁ Ἀντίοχος καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ προδιεφθάρησαν· τῇ τε γὰρ ἄλλῃ ῥᾳστώνῃ καὶ ἔρωτι κόρης τινὸς ἔς τε τὸ ἁβροδίαιτον ἐξώκειλε καὶ ἀπολέμους καὶ τοὺς ἄλλους ἐποίησεν. V. 52 (p. 609).

Fr. 61 vide inter fr. **63** et **64**.

1 *προδιεφθάρησαν* Bk. coll. Zon., *προσδιεφθάρησαν* cod., quod nisi Zonaras obstaret, retinerem opinatus Dionem scripsisse in hunc modum: Antiochus ipse in luxuriem delapsus est *καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ προσδιεφθάρησαν*, id male contraxisse eclogarium. ad *προδιεφθάρησαν* subaudias necesse est *ante quam bellum inciperet* 2 *ἔς τε*] ⟨*αὐτός*⟩ *τε ἐς* Rk.

[Zonaras 9, 19, 3—8 (2, 258, 21 sqq. B. = 2, 304, 25 sqq. D.)]

Ῥωμαίους ὁμολογίαις ὁ Μακεδὼν ἐμμεμένηκε, διά τε ἄλλα καὶ ὅτι ὁ
Ἀντίοχος χωρία αὐτοῦ ἐν τῇ Θρᾴκῃ τινὰ ἐπεσπάσατο.
4 Ὁ δέ γε Φλαμίνιος περιιὼν τὴν Ἑλλάδα τοὺς μὲν μηδ' ἀποστῆναι
ἔπεισε, τοὺς δὲ καὶ ἀποστάντας ἤδη μετέστησε, πλὴν Αἰτωλῶν καὶ ἑτέρων
τινῶν. αὐτοί τε γὰρ τῷ Ἀντιόχῳ προσεχώρησαν καὶ ἄλλους τοὺς μὲν
ἑκόντας συνίστων, ἐνίους δέ γε καὶ ἄκοντας. καὶ ὁ Ἀντίοχος, καίτοι
χειμῶνος ὄντος, ὅμως πρὸς τὰς τῶν Αἰτωλῶν ἐλπίδας ἔσπευσε· διὸ οὐδὲ
5 ἀξιόμαχον ἐπήγετο δύναμιν. τὴν μέντοι Χαλκίδα μετ' αὐτῶν ἔλαβε, τήν
τε ἄλλην Εὔβοιαν προσεποιήσατο. καὶ ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις Ῥωμαίους
τινὰς εὑρών, πάντας αὐτοὺς ἀφῆκε. καὶ ἐς τὴν Χαλκίδα διεχείμασεν·
fr. 62, 1 a. u. 563 (191) ὅθεν αὐτός τε καὶ οἱ στρατηγοὶ οἵ τε στρατιῶται αὐτοῦ τὰς γνώμας
προδιεφθάρησαν. τῇ τε γὰρ ἄλλῃ ῥᾳστώνῃ καὶ ἔρωτι κόρης τινὸς ἐς τὸ
ἁβροδίαιτον ἐξώκειλε, καὶ τοὺς ἄλλους ἀπολέμους ἐποίησεν.
6 Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ, μαθόντες αὐτὸν ἐς τὴν Ἑλλάδα παρόντα τὴν
Χαλκίδα τε ᾑρηκότα, τὸν πόλεμον φανερῶς ἀνείλοντο· καὶ τῶν ὑπάτων
Σκιπίωνα μὲν τὸν Νασικᾶν ἐπὶ φυλακῇ τῆς Ἰταλίας κατέσχον, Μάνιον
δὲ Γλαβρίωνα μετὰ στρατοῦ πολλοῦ ἐς τὴν Ἑλλάδα πεπόμφασι. καὶ ὁ
7 μὲν Νασικᾶς τοὺς Βοουΐους προσεπολεμώσατο, ὁ δὲ Γλαβρίων τὸν Ἀν-
τίοχον ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐξήλασε. καὶ ἐς τὴν Θεσσαλίαν ἐλθὼν πολλὰ
τῶν ταύτῃ μετὰ τοῦ Βαιβίου καὶ τοῦ Φιλίππου παρεστήσατο. τόν τε
γὰρ Μεγαλοπολίτην Φίλιππον ἑλὼν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλε, καὶ τὸν
Ἀμύνανδρον ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐκβαλὼν τῷ Μακεδόνι αὐτὴν ἔδωκεν.
8 Ὁ δ' Ἀντίοχος ἐν τούτοις ἡσυχίαν ἄγων ἐν τῇ Χαλκίδι διέτριβεν·
εἶτα εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐλήλυθε καὶ ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἀντιπροσιόντας
οἱ τοὺς Ῥωμαίους ὑπέμεινε· πρὸς γὰρ τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀλιγότητα

---

7 *Αἰτωλῶν* BA^c, *ἐντολῶν* C *ἐλπίδας* BC^c, *ἐλπίσας* A 10 *διεχείμασεν* CA^c, *ἐχείμασεν* B 12 *τε* om. A 18 *Βοουΐους*] cf. ad 8, 18, 2 19 *ἐξήλασε* BC^c, *ἐξέωσε* (in marg. *γρ. ἐξήλασε*) A 22 *Ἀμύνανδρον* BC^c, *ἀμένανδρον* A.

Δίων ιθ' βιβλίῳ "περι . . . . τὰ δὲ ὑμέτερα ἐγώ τε ἀεὶ προστατῶ." Bekk. Anecd. 166 1. **62, 1ª**

Fr. **62**, 1ª (p. 93 adn. Bk. = p. 111 adn. Dind.) coll. Liv. 36, 35 hic collocandum censuit v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 5, 557.

[Zonaras 9, 19, 8—14 (2, 260, 7 sqq. B. = 2, 306, 3 sqq. D.)]

σύμμαχον τὴν τοῦ χωρίου φύσιν ἕξειν ἐνόμισε. καὶ ἵνα μή τι καὶ αὐτὸς πάθῃ οἷον οἱ Ἕλληνες οἱ πρὸς τὸν Μῆδον ἀντιταχθέντες ἐκεῖ, μέρος τι τῶν Αἰτωλῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν ὀρῶν ἀνεβίβασεν, ὥστε φρουρῆσαι αὐτά. ὁ δὲ Γλαβρίων βραχύ τε τῶν χωρίων ἐφρόντισε καὶ τὴν μάχην οὐκ ἀνεβάλετο, 9 ἀλλὰ Πόρκιον μὲν Κάτωνα καὶ Οὐαλλέριον Φλάκκον ὑποστρατήγους νυκτὸς ἐπὶ τοὺς Αἰτωλοὺς τοὺς ἐν τοῖς ἄκροις ἀπέστειλεν, αὐτὸς δὲ τῷ Ἀντιόχῳ ὑπὸ τὴν ἕω συνέμιξε. καὶ ἕως μὲν ἐν τῷ ὁμαλῷ ἐμάχετο, ἐπεκράτει, ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ Ἀντιόχου πρὸς τὰ μετέωρα ἠλαττοῦτο, μέχρις ὁ Κάτων κατὰ νώτου οἱ ἐγένετο. τοῖς γὰρ Αἰτωλοῖς καθεύδουσιν 10 ἐπελθὼν τοὺς μὲν πλείους ἀπέκτεινε καὶ τοὺς λοιποὺς διεσκέδασε, κἀντεῦθεν καταδραμὼν καὶ τῆς κάτω μάχης μετέσχε. καὶ τόν τε Ἀντίοχον ἔτρεψαν καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ εἷλον. καὶ ὁ μὲν ἐς τὴν Χαλκίδα εὐθὺς ἀπεχώρησε, μαθὼν δὲ τὸν ὕπατον προσιόντα, ἐς τὴν Ἀσίαν ἀνεκομίσθη λαθών.

καὶ τὴν μὲν Βοιωτίαν καὶ τὴν Εὔβοιαν ὁ Γλαβρίων αὐτίκα κατέσχε, 11 τῇ δ' Ἡρακλείᾳ, μὴ βουληθέντων αὐτῷ προσχωρῆσαι τῶν Αἰτωλῶν, προσβολὰς ἐποιεῖτο· καὶ τὴν μὲν κάτω πόλιν πολιορκίᾳ εἷλε, τοὺς δ' ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀναφυγόντας ὁμολογίᾳ παρεστήσατο. ἐν δὲ τοῖς τότε 12 ζωγρηθεῖσι καὶ Δημόκριτος ὁ στρατηγὸς τῶν Αἰτωλῶν ἐγένετο, ὃς τῷ Φλαμινίῳ ποτὲ τὴν συμμαχίαν ἠρνήσατο, καὶ ψήφισμα ἐκείνου αἰτήσαντος, ἵν' ἐς τὴν Ῥώμην πέμψῃ, "θάρρει" ἔφη "ἐγὼ γὰρ αὐτὸ κομιῶ μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ παρὰ τῷ Τιβέριδι ὑμῖν ἀναγνώσομαι." τοῦ Φιλίππου 13 δὲ τὴν Λάμιαν πολιορκοῦντος ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὴν ὁ Γλαβρίων, καὶ τήν τε νίκην καὶ τὴν λείαν ἐσφετερίσατο. τῶν μέντοι Αἰτωλῶν οἱ λοιποὶ συναλλαγῆναι μὲν ἠθέλησαν, οὐκ ἐσπείσαντο δέ, τοῦ Ἀντιόχου πρέσβεις αὐτοῖς καὶ χρήματα πέμψαντος, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζοντο. καὶ ὁ Φίλιππος ὑπεκρίνετο μὲν τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φιλίαν, τὰ δὲ τοῦ Ἀντιόχου ἐφρόνει. ἐν τούτῳ δὲ Ναύπακτον ὁ Γλαβρίων τῶν Αἰτωλῶν 14 οὖσαν ἐπολιόρκει· οὓς ἐλθὼν ὁ Φλαμίνιος ἔπεισε σπείσασθαι, γνωρίμως cf. fr. 62, 1ª αὐτοῖς ἔχων. καὶ πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην ἐκεῖνοί τε καὶ οἱ Ἠπειρῶται ἐστάλκασι. καὶ ὁ Φίλιππος στέφανον νικητήριον τῷ Διὶ τῷ Καπιτωλίῳ

13 *εὐθὺς* BA^c, *αὐτοῦ* C 20 *Φλαμινίῳ*] cf. ad 9, 16, 1 *συμμαχίαν* CA^c, *συμμαχίδα* B 25 *οὐκ* om. C.

2 ὅτι Σέλευκος ὁ τοῦ Ἀντιόχου τὸν τοῦ Ἀφρικανοῦ υἱὸν διαπλέοντα ἐκ τῆς Ἑλλάδος λαβὼν ἐν θεραπείᾳ πολλῇ ἐπεποίητο. ἀπολυτρῶσαι μὲν γάρ, καίτοι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πολλὰ δεηθέντος, οὐκ ἠθέλησεν, οὐ μέντοι καὶ κακόν τι εἰργάσατο, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἰσχυρῶς περιεῖπε, καὶ τέλος, καίπερ τῶν σπονδῶν ἁμαρτών, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων. V. 53 (p. 609).

1 ὅτι Σέλευκος κ. τ. λ.] eclogarius Dione non recte intellecto pro Antiocho Seleucum filium substituit. Dionem enim scripsisse fere puto ut est apud Zonaram, ubi subiectum verbi ἐπέρανε Seleucus est, verbi ἐπεκηρυκεύσατο Antiochus. hinc error eclogarii natus 2 ἐπεποίητο] εἶχε Zon. cf. ad fr. 57, 73.

[Zonaras 9, 19, 14—20, 4 (2, 261, 18 sqq. B. = 2, 307, 13 sqq. D.)]

πέμψας ἄλλα τε ἀντειλήφει καὶ τὸν υἱὸν τὸν Δημήτριον ἐν Ῥώμῃ ὁμηρεύοντα. τοῖς δ' Αἰτωλοῖς σπονδαὶ οὐκ ἐγένοντο· οὐ γὰρ ἐλαττωθῆναί τι κατεδέξαντο.

a. u. 564 (190) 20. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἀντίοχον οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Σκιπίωνας ἔταξαν τόν τε Ἀφρικανὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λούκιον. οἳ τοῖς μὲν Αἰτωλοῖς ἀνοχὴν ἔδοσαν, ἵν' ἐς τὴν Ῥώμην αὖθις ὑπὲρ τῆς εἰρήνης πρεσβεύσωνται, ἠπείγοντο δ' ἐπὶ τὸν Ἀντίοχον, καὶ ἐπὶ Μακεδονίαν ἐλθόντες, συμμάχους
2 τε λαβόντες ἐκ τοῦ Φιλίππου, ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἤλασαν. καὶ ἐς τὴν Ἀσίαν περαιωθέντες τὰ πλεῖστα τῶν παραθαλασσίων κατέλαβον προκατειλημμένα παρὰ τῶν ἐκεῖ προαπελθόντων Ῥωμαίων, πρὸς δὲ καὶ τοῦ Εὐμενοῦς καὶ τῶν Ῥοδίων, οἳ καὶ τὸν Ἀννίβαν ναῦς τινας ἐκ Φοινίκης
3 ἀνάγοντα περὶ Παμφυλίαν ἐνίκησαν. καὶ Εὐμενὴς δὲ καὶ Ἄτταλος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν χώραν ἐκάκουν τοῦ Ἀντιόχου, καὶ πόλεις αἱ μὲν βίᾳ, αἱ δ' ἑκούσιαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μεθίσταντο, ὥστε ἐκ τούτων ἀναγκασθῆναι τὸν Ἀντίοχον τὴν Εὐρώπην τε παντελῶς ἐκλιπεῖν καὶ τὸν
4 υἱὸν Σέλευκον ἀπὸ τῆς Λυσιμαχίας ἀπαγαγεῖν. ὃν ἐπανελθόντα σὺν δυνάμει ἐπὶ τὴν Πέργαμον ἔπεμψεν. ὡς δὲ προσεδρεύσας τῇ πόλει οὐδὲν ἐπέρανε, καὶ οἱ Σκιπίωνες ἐπῆλθον, εὐθὺς αὐτοῖς ἐπεκηρυκεύσατο, προσ-
fr. 62, 2 δοκήσας τεύξεσθαι τῆς εἰρήνης, ὅτι τὸν Ἀφρικανοῦ υἱὸν συλλαβὼν ἐν θεραπείᾳ εἶχε πολλῇ· καὶ τέλος, καίπερ τῶν σπονδῶν ἁμαρτών, ἄνευ λύτρων ἀφῆκεν αὐτόν. οὐκ ἐγένετο δὲ ἡ εἰρήνη, τοῦ Ἀντιόχου ἃ οἱ Ῥωμαῖοι ἀπῄτουν μὴ συνθεμένου ποιῆσαι.

6 τῆς om. A 8 λαβόντες om. C ἐκ] cf. ad 9, 18, 1 12 ἀνάγοντα A, ἄγοντα BC[c] 13 ἐκάκουν BC[c], ἐκάκου A 14 τοὺς om. A 15 παντελῶς om. C 16 Λυσιμαχίας BA[c], συμμαχίας τε C, cf. ad 9, 18, 8 17 τὴν Πέργαμον] sic ἡ Πέργαμος Dio 59, 28, 1; 79, 7, 4. Variatur inter τὸ Πέργαμον et ἡ Πέργαμος (ὁ Πέργαμος Pol. 21, 10, 1, 21, 20, 10 vitiosum puto; τὸ Πέργαμον idem 4, 48, 11; 16, 1, 1 et 3; 32, 27, 1; 33, 9, 2; fr. 128) 21 ἡ om. A.

[Zonaras 9, 20, 5—10 (2, 262, 20 sqq. B. = 2, 308, 12 sqq. D.)]

Τέως μέντοι ἐπὶ πολὺ ἡσύχασαν, εἶτα καὶ ἐπολέμησαν. ὁ δὲ ἀγὼν 5
οὕτως ἐγένετο. πρῶτα τὰ ἅρματα, εἶτα τοὺς ἐλέφαντας ὁ Ἀντίοχος
ἔταξε, καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς σφενδονήτας καὶ τοὺς τοξότας. τὴν μὲν
οὖν ἐκδρομὴν τῶν ἁρμάτων προεκδραμόντες οἱ Ῥωμαῖοι καὶ μετὰ κραυ-
γῆς σφίσι πολλῆς ἀντιμέτωποι προσπεσόντες ἀνέκοψαν, ὥστε τὰ πολλὰ
αὐτῶν ἐς τοὺς ἐλέφαντας τραπόμενα πάλιν τὸ οἰκεῖον συνετάραξαν, (αὐτοί
τε γὰρ ἐπλανῶντο καὶ τοὺς ἐπιτεταγμένους σφίσιν ἐκφοβήσαντες διεσκέ-
δασαν), τὴν δὲ τοξείαν καὶ τὴν σφενδόνησιν ὄμβρος πολὺς ἐπιγενόμενος
ἀσθενῆ ἐποίησεν· ὁμίχλη τε πλείστη καὶ βαθεῖα συμβᾶσα τοὺς μὲν Ῥω- 6
μαίους ἅτε κρατοῦντας καὶ ἀγχεμάχως ἐκ χειρὸς μαχομένους οὐδὲν ἐνε-
πόδισε, τοὺς δ' ἐναντίους, οἷα πεφοβημένους ἵππῳ τε καὶ τοξείᾳ τὸ πλεῖ-
στον χρωμένους, τήν τε πρόοψιν εἰς τὰ τοξεύματα ἀφείλετο καὶ περὶ
ἀλλήλους ὡς ἐν σκότῳ πλανωμένους ἔσφηλεν. ὅμως δ' οὖν ἴσχυσεν ὁ
Ἀντίοχος, τοῖς καταφράκτοις ἱππεῦσι τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ τρεψάμενος,
μέχρι τοῦ στρατοπέδου ἐλθεῖν ἐπιδιώκων αὐτούς. καί γε εἷλεν ἂν αὐτό, 7
εἰ μὴ Μάρκος Αἰμίλιος Λέπιδος ὁ τὴν φρουρὰν αὐτοῦ ἔχων τοὺς πρώ-
τους προσιόντας τῶν Ῥωμαίων ἀπέκτεινεν, ἐπεὶ μὴ ἔπεισεν αὐτοὺς τῆς
φυγῆς ἐπισχεῖν. ἐκ γὰρ τούτου ἐκείνων τε οἱ λοιποὶ ὑποστρέψαντες καὶ
αὐτὸς ἀκραιφνέσιν ἐπεκδραμὼν τοῖς φρουροῖς ἀπεώσαντο τὸν Ἀντίοχον.
ἐν ᾧ δὲ τοῦτ' ἐγίνετο, Ζεῦξις καθ' ἕτερον μέρος τῷ ταφρεύματι προσ- 8
βαλὼν εἴσω τε αὐτοῦ εἰσῆλθε καὶ ἁρπαγὴν ἐποιεῖτο, μέχρις οὗ ὁ Λέ-
πιδος ᾔσθετο. τότε γὰρ κἀκεῖνος τὸ σφέτερον ἐρρύσατο, καὶ ὁ Σκιπίων
τὸ τοῦ Ἀντιόχου εἷλε, καὶ ἐν αὐτῷ πολλοὺς μὲν ἀνθρώπους, πολλοὺς
δ' ἵππους, ὑποζύγια, ἀργύριον, χρυσίον, ἐλέφαντα ἄλλα τε πολλὰ καὶ
πολυτελῆ εὗρε. καὶ ὁ μὲν Ἀντίοχος ἡττηθεὶς αὐτίκα ἐς τὴν Συρίαν
ἀνεχώρησεν, οἱ δ' Ἕλληνες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ τοῖς Ῥωμαίοις προσέθεντο.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνακωχή τις ἐπικηρυκευσαμένου τοῦ Ἀντιόχου ἐσπείσθη. 9
ὅ τε γὰρ Ἀφρικανὸς εὐνοϊκῶς οἱ διὰ τὸν υἱὸν εἶχε, καὶ ὁ ὕπατος οὐκ
ἤθελε τὴν νίκην τῷ διαδόχῳ πλησιάζοντι καταλελοιπέναι. οὔκουν οὐδὲ
ἐπέταξαν τῷ Ἀντιόχῳ πλέον οὐδὲν ἢ ὅσα καὶ πρὸ τῆς μάχης ᾔτουν.
διὸ καὶ Γναῖος Μάλλιος ὁ τὴν ἀρχὴν σφῶν διαδεξάμενος οὐκ ἠρκέσθη 10 a. u. 565 (189)
τοῖς συγκειμένοις, ἀλλὰ πλείω αὐτὸν ἀπῄτησε, πρὸς δὲ καὶ ὁμήρους δοῦναι

2 *τὰ* BC[c], *μὲν* A 5 *σφίσι* om. A 10 *ἀγχεμάχως ἐκ χειρὸς*] *ἀγχεμάχως* damnat Kuiper. (litt.), *ἐκ χειρὸς* Polak. 16 *πρώτους* BC[c], *πρώτως* A, cf. 49, 11, 4; 74, 7, 2, Lob. ad Phryn. p. 311 19 *ἐπεκδραμὼν* BA[c], *ἐκδραμὼν* C *ἀπεώσαντο* BC[c], *ἀπεώσατο* A 24 *ὑποζύγια* BA[c], *ὑποζύγιον* C 27 *δὲ* om. A *ἐσπείσθη* C recte, ut videtur, quanquam sequiorum tantum est Aor. Pass. (veluti Plut. *Rom.* 19, 4) nec Dio eo usus est, *ἐπείσθη* BA[c], *ἐποιήθη* Wolf. 30 *ἐπέταξαν* BC[c], *ἐπέταξε* A.

63 *ὅτι ἐφθόνουν τοῖς Σκιπίωσι πολλοί, ὅτι δύο ἀδελφοὶ γένους τε καὶ ἀρετῆς ⟨εὖ⟩ ἥκοντες τά τε ἄλλα κατέπραξαν ὥσπερ εἴρηται,*
f. 172v *καὶ ἐπικλήσεις | τοιαύτας ἔλαβον, ἐπεὶ ὅτι γε οὐδὲν ἠδίκουν δηλοῦται μὲν καὶ τοῖς εἰρημένοις, ἀπεδείχθη δὲ ἔτι μᾶλλον τῇ τε*
a. u. 567 (187) *τοῦ Ἀσιατικοῦ δημεύσει τῆς οὐσίας, ἐν ᾗ μηδὲν πλέον τῶν προϋπαρχόντων οἱ εὑρέθη, καὶ τῇ τοῦ Ἀφρικανοῦ ἐς Λίτερνον ἀναχωρήσει κἀνταῦθα μέχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς ἀδείᾳ. τὴν μὲν γὰρ πρώτην ἀπήντησε, νομίζων τῇ τῆς ἀρετῆς ἀληθείᾳ περιέσεσθαι.* V. 54 (p. 609).

1 *τοῖς Σκιπίωσι* Bk., *του σκι* (π supra) (sic) cod. cf. ad fr. 65 2 ⟨*εὖ*⟩ ins. Val., haud raro Dio hanc Herodoti locutionem imitatus est. nostro loco simillimus 69, 2, 5 4 *ἔτι* Val., *ἐπι* (s. acc.) cod. 6 *τοῦ* Rk., *γοῦν* cod. 8 *ἀπήντησε*] sic absolute usurpatum eclogario debetur.

[Zonaras 9, 20, 10—14 (2, 264, 10 sqq. B. = 2, 309, 27 sqq. D.)]

ἐκέλευσεν ἄλλους τε καὶ τὸν υἱὸν Ἀντίοχον, καὶ τοὺς αὐτομόλους
11 πάντας ἐκδοῦναι, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀννίβας ἦν. καὶ ὁ Ἀντίοχος καὶ ἄκων
πρὸς ἅπαντα ἐπειθάρχησεν. οὐ μέντοι καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐκδοῦναι ἠδυνήθη· πρὸς γὰρ Προυσίαν τὸν βασιλέα τῶν Βιθυνῶν προκατέφυγε. καὶ ὁ μὲν Ἀντίοχος πρέσβεις ἐπὶ τούτοις εἰς τὴν Ῥώμην πέμψας ἐσπείσατο, Σκιπίων δὲ Λούκιος ἐπῃνεῖτο ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ τὴν τοῦ Ἀσιατικοῦ ἐπωνυμίαν δι' αὐτὴν ἔσχεν, ὥσπερ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀφρικανὸς ἐπεκλήθη, τῆς Καρχηδόνος κρατήσας μέγιστον ἐν τῇ Ἀφρικῇ δυνηθείσης.
12 τοιοῦτοι δ' οὖν ἄνδρες οὗτοι γενόμενοι καὶ ἐπὶ τοσοῦτον δόξης ἐλθόντες ἐξ ἀρετῆς, δικαστηρίῳ καὶ τῷ δήμῳ οὐ πολλῷ ὕστερον παρεδόθησαν· καὶ ὁ μὲν Λούκιος κατεψηφίσθη ὡς τάχα πολλὰ ἐκ τῆς λείας
(a. u. 567 (187)) σφετερισάμενος, Ἀφρικανὸς δὲ ὡς ἐπιεικεστέρας τὰς συνθήκας διὰ τὸν
fr. 63 13 υἱὸν ποιησάμενος, τὸ δ' ἀληθὲς διὰ φθόνον. ὅτι δ' οὐδὲν ἠδίκουν δηλοῦται μὲν καὶ ἄλλοθεν, οὐχ ἥκιστα δὲ ὅτι καὶ τῆς οὐσίας τοῦ Ἀσιατικοῦ δημευθείσης οὐδὲν πλέον τῶν αὐτῷ προϋπαρχόντων εὑρέθη, ὅτι τε τοῦ Ἀφρικανοῦ ἐς τὸ Λίτερνον πρὸ ψήφου ἀναχωρήσαντος καὶ μέχρι τελευτῆς ἐκεῖ καταμείναντος οὐδεὶς αὐτοῦ ἔτι κατεψηφίσατο.
14 Ὁ δέ γε Μάλλιος τότε Πισιδίαν Λυκαονίαν τε καὶ Παμφυλίαν τῆς τε Γαλατίας τῆς Ἀσιανῆς πολλὰ προσηγάγετο. ἔστι γάρ τι κἀνταῦθα γένος αὐτῶν, ἐκ τοῦ Εὐρωπαίου ἀποδάσμιον. Βρέννον γάρ ποτε βασιλέα σφῶν προστησάμενοι τήν τε Ἑλλάδα καὶ τὴν Θρᾴκην ἐπέδραμον, κἀκεῖ-

7 *ὁ* BC[c], *δὲ ὁ* A *ἐπεκλήθη* BC[c], *ἐκλήθη* A 15 *αὐτῷ* om. A *τε* C, *δὲ* BA, *τὰ* c 16 *Λίτερνον* BC[c], *λίστερνον* A 19 *τε* om. A 20 *Βρέννον* BC[c], *βρένον* A.

[Zonaras 9, 20, 14—21, 4 (2, 265, 11 sqq. B. = 2, 310, 23 sqq. D.)]

θεν εἰς τὴν Βιθυνίαν διαβάντες μέρη τινὰ τῆς τε Φρυγίας καὶ τῆς Παφλαγονίας τῆς τε Μυσίας τῆς πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ καὶ Καππαδοκίας ἀπετέμοντο καὶ ἐν αὐτοῖς κατῴκησαν, καὶ νῦν ἔθνος ἴδιόν εἰσι τὸ ὄνομα τῶν Γαλατῶν φέροντες. οὗτοι δὴ πράγματα τῷ Μαλλίῳ παρέσχον. ἀλλὰ 15
καὶ τούτων ἐκράτησε, τὴν μὲν Ἄγκυραν τὴν πόλιν ἑλὼν ἐξ ἐπιδρομῆς, τὰς δ' ἄλλας ὁμολογίᾳ παραστησάμενος. πράξας δὲ ταῦτα καὶ συχνὸν παρὰ Ἀριαράθους τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως ἀργύριον ἐπὶ εἰρήνῃ λαβὼν ἀπῆρεν οἴκαδε.

21. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ πρέσβεις τὸ δεύτερον ὑπὲρ εἰρήνης ἐς τὴν Ῥώμην πέμψαντες αὐτοὶ αὖθις ἐνεωτέριζον. διὸ οἱ Ῥωμαῖοι τούς τε πρέσβεις εὐθὺς ἀπεπέμψαντο καὶ Μάρκῳ Φουλουίῳ τὴν Ἑλλάδα ἀνέθεντο. ὁ δὲ ἐς Ἀμβρακίαν τὴν πόλιν πρῶτον ὥρμησε μεγάλην οὖσαν, (ἦν γάρ ποτε τοῦ Πύρρου βασίλειον, τότε δὲ κατείχετο πρὸς τῶν Αἰτωλῶν), καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν· οἱ οὖν Αἰτωλοὶ πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ εἰρήνης διειλέχθησαν· 2
ὡς δ' οὐκ ἠθέλησε σπείσασθαι, μέρος τι τοῦ στρατοῦ ἐς τὴν Ἀμβρακίαν εἰσέπεμψαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δι' ὑπονόμου τινὸς ἐπεχείρησαν τὴν πόλιν ἑλεῖν, καὶ διώρυσσον πόρρωθεν· καὶ τέως μὲν ἐλάνθανον τοὺς πολιορκουμένους, ἐπεὶ δ' ὁ χοῦς ἠθροίσθη, ὑπετόπησαν τὸ γινόμενον. ἀγνοοῦντες δ' ὅπῃ ὀρύσσοιτο, χαλκῆν ἀσπίδα κατὰ τὸν περίβολον πρὸς αὐτὸ ἐτίθουν τὸ δάπεδον· καὶ διὰ τῆς ἠχῆς τὸν τόπον γνόντες καὶ αὐτοὶ ἀντώρυσσον ἔνδοθεν, καὶ πελάσαντες τοῖς Ῥωμαίοις ᾖεσαν εἰς μάχας κρυπτάς. τέλος δέ τι τοιοῦτον ἀντετεχνήσαντο. πίθον μέγαν πτίλων 3
πληρώσαντες πῦρ ἐς αὐτὸν ἐνῆκαν, καὶ πῶμα χαλκοῦν αὐτῷ πολλαχῇ τετρημένον ἐνέθηκαν, καὶ εἰς τὸν ὑπόνομον τὸν πίθον κομίσαντες καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους τρέψαντες τὸ στόμα αὐτοῦ ἀκροφύσιόν οἱ κατὰ τὸν πυθμένα ἐνέβαλον, καὶ τούτῳ φύσας προσφέροντες πλεῖστον καὶ δυσχερῆ καπνὸν οἷα ἐκ πτίλων ἐκθορεῖν ἐποίουν, ὃν οὐδεὶς τῶν Ῥωμαίων ὑπέμενεν. ὅθεν ἀπογνόντες οἱ Ῥωμαῖοι ἐσπείσαντο καὶ τὴν πολιορκίαν κατ- 4
έλυσαν. ὁμολογησάντων δ' αὐτῶν καὶ οἱ Αἰτωλοὶ μετεβάλοντο· καὶ διεπράξαντο ἀνοχήν, εἶτα καὶ εἰρήνην παρὰ τοῦ δήμου, πολλὰ μὲν χρήματα, πολλοὺς δὲ καὶ ὁμήρους δόντες. καὶ ὁ Φουλούιος τὴν Κεφαλληνίαν ὁμολογίᾳ παρεστήσατο καὶ τὴν Πελοπόννησον στασιάζουσαν κατεστήσατο.

3 *ἴδιόν εἰσι* BA^c, *εἰσι ἴδιον* C 4 *δὴ* BC^c, *δὲ* A 7 *Καππαδοκῶν*] Dioni veteres secuto *Καππαδόκαι* appellantur (cf. 77, 18, 4), Straboni, aliis ad Romanum morem *Καππάδοκες* 11 *Μάρκῳ Φουλουίῳ* B^c, *μάρκω φιλονίω* C, *μάρφω λουίρω* A 15 *ἠθέλησε* BC^c, *ἠθέλησαν* A 16 *εἰσέπεμψαν* BA^c, item C sed *εἰσ* in rasura 18 *γινόμενον* CA^c, *γενόμενον* B 19 *ὅπῃ* BA^c, *ὅπου* C 23 *πῶμα* BA^c, *πόμα* C 24 *ἐνέθηκαν*] *ἐπέθηκαν* Kuiper. (litt.) 31 *Κεφαλληνίαν* A, *κεφαληνίαν* BC^c, per dupl. *λ* Dio 49, 17, 2, per unum Xiph. 69, 16, 2.

a. u. 566 (188) 61 *ὅτι νεανίσκοι τινὲς Καρχηδονίων πρέσβεις ἐς τὴν Ῥώμην ἐλθόντας ὑβρίσαντες ἐπέμφθησαν μὲν ἐς τὴν Καρχηδόνα καὶ ἐξεδόθησάν σφισιν, οὐκ ἔπαθον δὲ ὑπ᾽ αὐτῶν δεινὸν οὐδέν, ἀλλ᾽ ἀφείθησαν.* U^G 12 (p. 381).

a. u. 567 (187) 64 *ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τῆς τρυφῆς τῆς Ἀσιανῆς γευσάμενοι, καὶ μετὰ τῆς τῶν λαφύρων περιουσίας τῆς τε παρὰ τῶν ὅπλων ἐξουσίας ἐν τοῖς τῶν ἡττηθέντων κτήμασιν ἐγχρονίσαντες, [καὶ] τήν τε ἀσωτίαν αὐτῶν διὰ βραχέος ἐζήλωσαν, καὶ τὰ πάτρια ἔθη οὐ διὰ μακροῦ κατεπάτησαν. οὕτω τὸ δεινὸν τοῦτ᾽ ἐκεῖθεν ἀρξάμενον καὶ ἐς τὸ ἄστυ ἐνέπεσε.* V. 55 (p. 609).

65 *ὅτι ὁ Γράκχος ἄλλως μὲν ἔκ τε τοῦ πλήθους ἦν καὶ ἐδημηγόρει δεινότατα, οὐ μέντοι καὶ ὡμοιώθη Κάτωνι, ἀλλὰ καίπερ παλαιάν τινα πρὸς τοὺς Σκιπίωνας ἔχθραν ἔχων οὐκ ἤνεγκε τὸ γιγνόμενον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τοῦ Ἀφρικανοῦ καὶ ἀπελογήσατο ἐρήμην κατηγορηθέντος, ὅπως τε μηδεμίαν κηλῖδα λάβῃ διεσπούδαστο, τόν τε Ἀσιατικὸν ἐκώλυσεν ἐς τὸ οἴκημα ἐμβληθῆναι. καὶ διὰ ταῦτα αὐτῷ οἱ Σκιπίωνες τήν τε ἔχθραν κατέλυσαν καὶ κῆδος συνῆψαν· τὴν γὰρ θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ ὁ Ἀφρικανὸς συνῴκισεν.* V. 56 (p. 610).

2 *Δίων ιθ´ βιβλίῳ* "*ἐπειδὴ δὲ καὶ ὡς περιῆν αὐτοῖς τῆς σχολῆς, τὰς ὁδοὺς δι᾽ αὐτῶν κατεσκευάσαντο.*" Bekk. Anecd. 166 14 et 3.

Fr. 61 huc transferendum esse patet e Liv. 38, 42, 7.

1 *ἐλθόντας* Wesseling., *ἐλθόντες* ABM.

Fr. 64. 65. de Graccho Scipionum defensore quamquam Livius agit 38, 52. 53. 57. 60, de luxuria ex Asia in urbem invecta postea 39, 6, inde concludendum non est fr. 65 (Val. 56) ante fr. 64 (Val. 55) collocandum esse.

5 *Ἀσιανῆς* Val., *ἀσινῆς* cod. 7 [*καὶ*] del. Rk. 8 *ἔθη* St., *ἤθη* cod. 10 *ἐνέπεσε* Rk. recte, ut videtur (cf. Thuc. 2, 48, 1), quamquam fortasse eclogarium corrigens, *ἔπεσε* cod. 11 *μὲν ἔκ τε*] ita cod. (*μενέκτε*) 13 *τοὺς Σκιπίωνας* Val., *τουσκι* (π supra) cod. 15 *λάβῃ* reduxi e cod., *λάβοι* Val. *διεσπούδαστο* Val. recte, cf. Dem. *Aristocr.* 79. 182, *διεσπούδασε* Bk., *διὰ ἐσπούδατο* cod. (non *—δαστο*, totus locus sic scribitur: *κιλι δαλάβῃ διὰ ἐσπούδατο*, prim. *δ* in rasura) 18 *συνῴκισεν*] ⟨*οἱ*⟩ *συνῴκισεν*? Bk., eclogarium fortasse corrigens.

Fr. 65, 2 (p. 93 adn. Bk. cf. p. 111 adn. Dind.) hic inserendum esse coll. Liv. 39, 2, 6. 10 vidit v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 5, 557.

[Zonaras 9, 21, 5 (2, 267, 4 sqq. B. = 2, 312, 7 sqq. D.)]

a. u. 567 (187) 5 Γαΐου δὲ Φλαμινίου καὶ Αἰμιλίου Λεπίδου ὑπατευόντων μετέπειτα ὁ Ἀντίοχος ἔθανε, καὶ αὐτὸν ὁ υἱὸς ὁ Σέλευκος διεδέξατο· τελευτήσαντος δὲ κἀκείνου πολλῷ ὕστερον ὁ εἰς τὴν Ῥώμην ὁμηρεύων Ἀντίοχος

2 *ὁ Σέλευκος* BC^c, *σέλευκος* A.

[Zonaras 9, 21, 5—7 (2, 267, 7 sqq. B. = 2, 312, 11 sqq. D.)]

ἐβασίλευσεν. ὁ δέ γε Φίλιππος ἐτόλμησε μὲν νεωτερίσαι ὅτι πόλεών a. u. 569 (185)
τινων ἐστερήθη ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ πρὸς ταῖσδε καὶ Αἴνου καὶ Μαρωνείας, οὐκ ἠδυνήθη δὲ διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὰ περὶ τοὺς παῖδας συνενεχθέντα
αὐτῷ. καὶ Γαλάται τινὲς τὰς Ἄλπεις ὑπερβάντες πόλιν ἐντὸς αὐτῶν 6 a. u. 571 (183)
κτίσαι ἠθέλησαν. ὧν ὁ Μάρκος ὁ Μάρκελλος τά τε ὅπλα ἀφείλετο καὶ τἆλλα ὅσα ἐπεκομίζοντο· οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ πρεσβευσαμένοις σφίσιν ἐπὶ τῷ εὐθὺς ἀναχωρῆσαι πάντα ἀπέδωκαν.

Τότε δὲ καὶ ὁ Ἀννίβας ἀπέθανε. πρέσβεων γὰρ πρὸς τὸν Προυσίαν 7
τὸν τῆς Βιθυνίας κρατοῦντα πεμφθέντων ἐκ Ῥώμης δι' ἄλλα τέ τινα καὶ ὅπως καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐκδοίη παρ' αὐτῷ ὄντα, προμαθὼν τοῦτ' ἐκεῖνος καὶ διαδρᾶναι μὴ οἷός τε ὢν ἑαυτὸν διεχρήσατο. χρησμοῦ δέ ποτε αὐτῷ γενομένου ἐν γῇ Λιβύσσῃ τεθνήξεσθαι, ὁ μὲν ἐν τῇ πατρίδι τῇ Λιβύῃ προσεδόκα θανεῖν, ἔτυχε δὲ θνήσκων ἐν χωρίῳ τινὶ τυγχάνων καλουμένῳ Λιβύσσῃ.

αὐτὸς δὲ (Ἀννίβας) φάρμακον πιὼν θνήσκει πρὸς Βιθυνίαν | πρός τι χωρίον Λίβυσσαν καλούμενον τῇ κλήσει | δοκῶν θανεῖν εἰς Λίβυσσαν πατρίδα τὴν οἰκείαν. | ἦν γὰρ Ἀννίβᾳ τις χρησμὸς οὕτω που γεγραμμένος· | Λίβυσσα κρύψει βῶλος Ἀννίβα δέμας. | ὁ αὐτοκράτωρ δ' ὕστερον Ῥωμαίων ὁ Σεβῆρος | ἐκ γένους ὢν τοῦ Λιβυκοῦ λευκῆς μαρμάρου τάφῳ | τὸν ἄνδρα τοῦτον τέθεικεν, τὸν στρατηγὸν Ἀννίβαν. Tzetz. *Chil.* 1, 798—805.

καὶ ὁ Ἀφρικανὸς δὲ Σκιπίων τότε μετήλλαξε.

---

6 *ἐπεκομίζοντο* BA[c], *ἀπεκομίζοντο* C 8 *δὲ* om. A 9 *τῆς* om. A
11[b] Tzetzae locum attulit Reimarus.

RELIQUIAE LIBRI XX.

[Zonaras 9, 22, 1—5 (2, 268, 1 sqq. B. = 2, 313, 1 sqq. D.)]

22. Φίλιππος δὲ ὁ Μακεδόνων βασιλεύς, τὸν υἱὸν Δημήτριον ἀποκτεί-
a. u. 575 (179) νας καὶ τὸν ἕτερον υἱὸν τὸν Περσέα μελλήσας φονεύσειν, ἀπέθανεν. ἐπεὶ
γὰρ προσφιλὴς τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ τῆς ὁμηρείας ἐγένετο ὁ Δημήτριος, καὶ
αὐτός τε καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Μακεδόνων ἤλπιζον ὅτι μετὰ τὸν Φίλιππον
τὴν βασιλείαν λήψεται, ἐφθόνησεν αὐτῷ ὁ Περσεύς, ἅτε καὶ πρεσβύτερος
2 αὐτοῦ ὤν, καὶ διέβαλεν αὐτὸν ὡς ἐπιβουλεύοντα τῷ πατρί. καὶ ὁ μὲν
φάρμακον πιεῖν ἀναγκασθεὶς ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ Φίλιππος οὐ πολλῷ ὕστερον
τὸ ἀληθὲς γνοὺς ἀμύνασθαι τὸν Περσέα ἠθέλησεν, οὐ μέντοι καὶ ἴσχυσεν,
ἀλλ' αὐτός τε ἀπέθανε καὶ τὴν βασιλείαν ὁ Περσεὺς διεδέξατο. καὶ οἱ
Ῥωμαῖοι ταύτην τε αὐτῷ ἐβεβαίωσαν καὶ τὴν πατρῴαν φιλίαν ἀνε-
νεώσαντο.

3 Ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις συνηνέχθησαν μέν τινα, οὐ μέντοι
καὶ ἀναγκαῖα πάνυ ὥστε καὶ συγγραφῆς νομίζεσθαι ἄξια. ὕστερον δὲ
a. u. 582 (172) ὁ Περσεὺς πολέμιον ἑαυτὸν τοῖς Ῥωμαίοις ἐποίησεν. ἵνα δὲ ἀναβολὴν
τοῦ πολέμου σχοίη μέχρις ἂν παρασκευάσηται, πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην
4 ἔπεμψεν ἀπολογησομένους τάχα περὶ ὧν ἐνεκαλεῖτο. οὓς οἱ Ῥωμαῖοι
οὔτ' εἴσω τοῦ τείχους ἐδέξαντο, καὶ πρὸ τοῦ ἄστεος αὐτοῖς χρηματί-
σαντες οὐδὲν ἀπεκρίναντο ἕτερον ἢ ὅτι ὕπατον πέμψουσι πρὸς ὃν ὅσα
βούλεται διαλεχθήσεται. καὶ αὐθημερὸν αὐτοὺς ἀπιέναι ἐποίησαν, δόντες
σφίσι καὶ ἀγωγοὺς ὥστε μή τινι συγγένωνται· καὶ τῷ Περσεῖ τῆς Ἰτα-
λίας ἐπιβαίνειν τοῦ λοιποῦ ἀπειρήκασιν.

a. u. 583 (171) 5 Οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι μετὰ ταῦτα Γναῖον Σικίννιον στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως ὀλίγης ἐξέπεμψαν (οὐ γάρ πω τὴν μείζω παρεσκευάσαντο), καὶ ὁ Περσεὺς εἰς Θεσσαλίαν παρεμβάλλων τά γε πλεῖστα αὐτῆς ᾠκειώσατο·

---

2 *τὸν ἕτερον υἱὸν τὸν Περσέα* BA^c, *τὸν υἱὸν περσέα τὸν ἕτερον* C 3 *γὰρ* BC^c, *δὲ* A *ὁ* om. A 10 *πατρῴαν* BC^c, *προτέραν* A 16 *ἔπεμψεν ἀπολογησομένους* BC^c, *ἔπεμψαν ἀπολογησαμένους* A 18 *πέμψουσι* CA^c, *πέμπουσι* B 24 *γε* BC^c, *τε* A.

ὅτι ὁ Περσεὺς παντελῶς τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκ- 66 a. u. 585 (169)

[Zonaras 9, 22, 5—10 (2, 269, 4 sqq. B. = 2, 314, 4 sqq. D.)]

ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέστη, πέμπουσιν ἐπ' αὐτὸν Λικίννιον Κράσσον, καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ, Γάιον Λουκρήτιον. συμμίξας οὖν πρῶτον περὶ Λάρισαν τῷ Περσεῖ ἐν ἱππομαχίᾳ ἔπταισεν· ὕστερον μέντοι περιεγένετο, ὥστε καὶ ἀναχωρῆσαι τὸν Περσέα εἰς τὴν Μακεδονίαν. ὁ Κράσσος δὲ 6 ταῖς πόλεσι ταῖς Ἑλληνικαῖς ταῖς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατεχομέναις προσέβαλε, καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἀπεκρούσθη, ἔστι δ' ἃς ἐχειρώσατο καί τινας κατασκάψας τοὺς ἁλόντας ἀπέδοτο. ἅπερ οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ πυθόμενοι ἠγανάκτησαν, καὶ τόν τε Κράσσον ὕστερον ἐζημίωσαν χρήμασι καὶ τὰς ἑαλωκυίας πόλεις ἠλευθέρωσαν καὶ τοὺς πραθέντας ἐξ αὐτῶν καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ εὑρεθέντας τότε παρὰ τῶν ἐωνημένων αὐτοὺς ἐξεπρίαντο.

ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔπραξαν οἱ Ῥωμαῖοι, ἐν δὲ τῷ πρὸς τὸν 7 Περσέα πολέμῳ πολλὰ καὶ μεγάλα ἠτύχησαν, καὶ πολλαχόθι ἐπόνησε τὰ αὐτῶν, καὶ ὁ Περσεὺς τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας κατέσχε τὰ πλείονα. τήν τε γὰρ ἄλλην δύναμιν πολλὴν συνεκρότησε, καὶ πρὸς τοὺς ἐλέφαντας τῶν Ῥωμαίων φάλαγγα ὁπλιτῶν ἠσκήκει, ὀξέσιν ἥλοις τὰς ἀσπίδας καὶ τὰ κράνη σιδηρώσας αὐτῶν. ὅπως δὲ μήτε τοῖς ἵπποις 8 φοβεροὶ εἶεν, εἴδωλα ἐλεφάντων σκευάσας δεινὴν μὲν ὑπὸ χρίσματός τινος ὀσμὴν ἔχοντα, φοβερὰ δὲ καὶ ὀφθῆναι καὶ ἀκουσθῆναι ὄντα (βροντώδη γὰρ ἠφίει ἠχήν τινα ἐξ ἐπιτηδεύσεως) πρὸς ἐκεῖνα προσῆγεν αὐτοὺς συνεχῶς, μέχρις οὗ καὶ ἐθάρσησαν. ὁ μὲν οὖν Περσεὺς μέγα ἐκ τούτων ἐκέκτητο φρόνημα καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τῇ δόξῃ καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἀρχῆς ὑπεροίσειν ἐπήλπισεν, οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ ταῦτα μαθόντες τὸν Μάρκιον Φίλιππον ὑπατεύοντα σπουδῇ ἐξέπεμψαν. καὶ ὃς εἰς τὴν Θεσ- 9 a. u. 585 (169) σαλίαν πρὸς τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τούς τε Ῥωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους ἐξήσκει, ὥστε δείσαντα τὸν Περσέα ἐν τῷ Δίῳ τῷ Μακεδονικῷ καὶ πρὸς τοῖς Τέμπεσιν ἡσυχίαν ἄγειν καὶ τὰ στενὰ τηρεῖν. θαρσήσας δὲ διὰ ταῦτα ὁ Φίλιππος διὰ μέσων ὀρῶν ὑπερέβαλε καί τινα τοῦ Περσέως κατέσχε. προϊὼν δ' ἐπὶ τῆς Πύδνης τῶν ἐπιτηδείων ἐσπάνισε, καὶ ἐς τὴν Θεσσαλίαν ἀνέστρεψε. καὶ αὖθις ὁ Περσεὺς ἀνεθάρσησε 10 καὶ ἃ κατέσχεν ὁ Φίλιππος ἀνεκτήσατο καὶ τῷ ναυτικῷ συχνὰ τοὺς Ῥωμαίους ἐλύπει, συμμάχους τε προσηγάγετο καὶ πάντῃ τοὺς Ῥωμαίους fr. 66, 1

1 *Λικίννιον* CA[c], *λικίνιον* B *Κράσσον* Wolf., *κράσον* BCA[c] (semper) 2 *τοῦ ναυτικοῦ* BC[c], *τῷ ναυτικῷ* A 3 *ἔπταισεν*] sc. Crassus 4 *εἰς* BA[c], *ἐπὶ* C *τὴν* CA, om. B[c] 5 *Φιλίππου* BCA[c], *Πέρσεως* Wolf. 8 *τε* BC[c], *γε* A 9 *ἐν τῇ Ἰταλίᾳ εὑρεθέντας* BC[c], *εὑρεθέντας ἐν τῇ ἰταλίᾳ* A 13 *αὐτῶν* BC[c], *ἑαυτῶν* A 19 *αὐτοὺς* BA[c], *αὐτὰ* C 21 *φρόνημα* BA[c], *τὸ φρόνημα* C 25 *Δίῳ* Wolf., cf. Liv. 44, 2, *ἰδίῳ* BCA[c] 26 *καὶ* prius om. A 27 *ὑπερέβαλε* CA, *ὑπερέβαλλε* B[c].

βαλεῖν ἤλπισεν, τῇ δὲ πολλῇ καὶ ἀκαίρῳ φειδωλίᾳ καὶ τῇ δι᾽ αὐτὴν τῶν συμμάχων ὀλιγωρίᾳ ἀσθενὴς αὖθις ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ τά τε τῶν Ῥωμαίων ὑπεδίδου καὶ τὰ ἐκείνου ἐπηύξετο, κατεφρόνησεν ὡς οὐδὲν ἔτι τῶν συμμαχικῶν δεόμενος, ἀλλ᾽ ἤτοι καὶ προῖκά οἱ αὐτῶν βοηθησόντων, ἢ καὶ καθ᾽ ἑαυτὸν κρατήσων, καὶ οὔτε τῷ Εὐμενεῖ οὔτε τῷ Γεντίῳ τὰ χρήματα ἃ ὑπέσχητο ἀπέδωκε, νομίσας οἰκείαν αὐτοὺς αἰτίαν ἔχθρας πρὸς Ῥωμαίους ἔχειν. τούτων τε οὖν καὶ τῶν Θρᾳκῶν (οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ἐκεῖνοι ἐντελῆ τὸν μισθὸν ἐλάμβανον) ἀπροθύμων γενομένων ἐς τοσοῦτο αὖθις ἀπογνώσεως ἀφίκετο ὥστε καὶ σπονδῶν δεηθῆναι. V. 57 (p. 610).

2 ὅτι ὁ Περσεὺς σπονδῶν ἐδεήθη παρὰ Ῥωμαίοις, κἂν ἔτυχεν αὐτῶν, εἰ μὴ οἱ Ῥόδιοι συνεπρέσβευσαν αὐτῷ δέει τοῦ μὴ Ῥωμαίοις τὸν ἀντίπαλον ὑπεξαιρεθῆναι. μέτριον μὲν γὰρ οὐδέν, οἷα δεομένους εἰκὸς ἦν εἰπεῖν, ἔλεξαν· καὶ τῆς εἰρήνης οὐκ αἰτηταὶ μᾶλλον τῷ Περσεῖ ἢ δόται ὄντες, ἄλλα τε πολλὰ ὑπερήφανα διελέχθησαν, καὶ τέλος ἠπείλησαν τοῖς αἰτίοις τοῦ μὴ συμβῆναί σφας γενομέ-

3 ἐκείνου Reim. coll. Zonara, ἐκείνων cod. 4 συμμαχικῶν restitui e cod., συμμάχων cum Zon. inde a Bk. iniuria, cf. fr. 36, 31; 54, 10; 41, 59, 1; 43, 37, 1 al. 6 Εὐμενεῖ reduxi e cod., (ut semper Zonaras excepto 9, 18, 3), Εὐμένει St., cf. Lehrs. *Arist.*[2] 278 sqq. Γεντίῳ] Γέντιος Dio (Zon. 9, 24, 1 ter) ut script. Lat., Γέντιος quoque Diod. 30, 9, 1. 2 (vitiose Γεντίωνα *acc.* 31, 8, 5 = Sync. p. 267), at Γένθιος Polybius, inde a libro 28 saepe (Γενθίωνα *acc.* apud Ath. 10, 440 a = 29, 13, 1 vitiose), Plut. *Aem. Paul.* 9. 13, App. *Mac.* 18, 1, *Ill.* 9 ὑπέσχητο Bk., ὑπέσχετο cod. 8 ἐκεῖνοι Val., ἐκείνων cod. ἐντελῆ Val., ἐντελεῖ cod.

Fr. 66, 1 et 2 quam arcte cohaereant patet e Zonara.

11 Ῥωμαίοις AB, τοῖς Ῥωμαίοις M, Ῥωμαίων Gros. at cf. fr. 40, 7. Ceterum etiam παρὰ Ῥωμαίων eclogarii esset, nam δέομαί τινος παρά τινος, posterioribus usitatum, Dioneum non est 15 ὑπερήφανα AM, ὑπερήφαν[σαν] B.

[Zonaras 9, 22, 10. 11 (2, 270, 17 sqq. B. = 2, 315, 14 sqq. D.)]

ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἤλπισεν ἐκβαλεῖν. τῇ δὲ πολλῇ καὶ ἀκαίρῳ φειδωλίᾳ
11 καὶ τῇ δι᾽ αὐτὴν τῶν συμμάχων ὀλιγωρίᾳ ἀσθενὴς αὖθις ἐγένετο. ὡς
γὰρ τὰ τῶν Ῥωμαίων ὑπεδίδου, τὰ δ᾽ ἐκείνου ἐπηύξετο, κατεφρόνησεν
ὡς οὐδὲν ἔτι τῶν συμμάχων δεόμενος, καὶ οὐκ ἐδίδου χρήματα σφίσιν ἃ
ἐπηγγείλατο. τῶν μὲν οὖν ἀμβλυνθέντων τὸ πρόθυμον, τῶν δὲ καὶ
fr. 66, 2 τέλεον αὐτὸν ἐκλιπόντων, τοσοῦτον ἀπέγνω ὥστε καὶ σπονδῶν δεηθῆναι.
καὶ κἂν ἔτυχε τούτων διὰ τοῦ Εὐμενοῦς, εἰ μὴ καὶ Ῥόδιοι συνεπρέσ-

3 τῶν om. A 5 οὖν BC[c], γοῦν A 6 αὐτὸν BA[c], αὐτῶν C 7 καὶ κἂν BA[c], cf. 7, 22 p. 79, 17 B = p. 151, 18 D, καὶ οὐκ ἂν C.

νοις μετὰ τῶν ἑτέρων πολεμήσειν. κἀκ τούτου οὐδὲ τὸ πρὶν ἀνύποπτοι τοῖς Ῥωμαίοις ὄντες μᾶλλον διεβλήθησαν, καὶ τὸν Περσέα τῶν σπονδῶν τυχεῖν ἐκώλυσαν. U[G] 13 (p. 382) et v. 14. 15 Suid. *s. v. αἰτηταί.*

2 *διεβλήθησαν* AM, *δὲ ἐβλήθησαν* B.

[Zonaras 9, 22, 11—23, 4 (2, 271, 4 sqq. B. = 2, 315, 24 sqq. D.)]

βευσαν· ὑπερηφάνως γὰρ οὗτοι τοῖς Ῥωμαίοις διαλεχθέντες τυχεῖν αὐτὸν ἐκώλυσαν τῶν σπονδῶν.

23. Ἐντεῦθεν ὁ κατ' αὐτοῦ πόλεμος Παύλῳ ἀνετέθη τῷ Αἰμιλίῳ a. u. 586 (168)
τὸ δεύτερον ὑπατεύοντι. ὃς σπουδῇ κομισθεὶς εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὰ τῶν στρατιωτῶν προκαταστησάμενος, βιασάμενος διὰ τῶν Τεμπῶν (ὀλίγοι γὰρ ἐφρούρουν αὐτά), ἐπὶ τὸν Περσέα ὥρμησεν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος 2
τὸν Ἔλπιον ποταμὸν προσαπέφραξεν ὄντα ἐν μέσῳ, προκαταλαβὼν δὲ καὶ πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε Ὀλύμπου καὶ τῆς θαλάσσης αἱμασιαῖς καὶ σταυρώμασι καὶ οἰκοδομήμασιν ἄπορον ἀπειργάσατο, ἐθάρρει δὲ καὶ τῇ ἀνυδρίᾳ τοῦ τόπου, ἐπείρασε μὲν καὶ οὕτως ὁ ὕπατος διελθεῖν, καὶ τῆς ἀνυδρίας ἐπορίσατο ἐπικούρημα. διαμησάμενος γὰρ τὴν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τοῦ Ὀλύμπου ἄμμον ὕδωρ εὗρε δαψιλές τε καὶ πότιμον. κἀν τούτῳ τῶν 3
Ῥοδίων πρέσβεις ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς αὐτῆς θρασύτητος ἀφ' ἧς καὶ ἐς τὴν Ῥώμην πρὶν ἐπρεσβεύσαντο. ὁ δὲ οὐδὲν εἰπὼν πλέον αὐτοῖς ἢ ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπόκρισιν δώσει, ἀπέπεμψεν αὐτούς. ὡς δὲ προσβάλλων οὐδὲν ἐπέραινεν, ἔμαθε δὲ τὰ ὄρη ὄντα που πορεύσιμα, μέρος τι τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὴν δυσπροσοδωτέραν αὐτῶν ὑπερβολὴν ἔπεμψε, καταληψόμενον τὰ ταύτῃ ἐπίκαιρα, (διὰ γὰρ τὸ δυσπρόσιτον καὶ ἐλαχίστην εἶχε φρουράν), αὐτὸς δὲ τῷ λοιπῷ τοῦ στρατεύματος προσέμιξε τῷ Περσεῖ, ἵνα μή τι ὑποτοπήσας φυλακὴν τῶν ὀρῶν ἀκριβεστέραν ποιήσαιτο. καὶ μετὰ τοῦτο καταληφθέντων τῶν ἄκρων νυκτὸς πρὸς τὰ 4
ὄρη ὥρμησε, καὶ πῇ μὲν λαθών, πῇ δὲ βιασάμενος ὑπερέβαλεν αὐτά. ὃ μαθὼν ὁ Περσεύς, καὶ δείσας μὴ κατὰ νώτου αὐτῷ προσπέσῃ ἢ καὶ τὴν Πύδναν προκατάσχῃ, (καὶ γὰρ τὸ ναυτικὸν ἅμα τὸ τῶν Ῥωμαίων παρέπλει), τό τε ἔρυμα τὸ πρὸς τῷ ποταμῷ ἐξέλιπε, καὶ πρὸς τὴν Πύδναν ἐπειχθεὶς πρὸ τῆς πόλεως ἐστρατοπεδεύσατο. καὶ ἦλθε μὲν καὶ ὁ Παῦ-

3 *τῷ Αἰ* om. C 5 *διὰ* BC[c], *γὰρ* A 7 *Ἔλπιον* BA[c], *ἔλπιον* C, *Ἐλπιός* (*Ἐλπειός* Hultsch.) Pol. 29, 4, 4, *Elpeus* Liv. 44, 8—39 passim, cf. Weissenb. ad 44, 8, 5 11 *ἐπορίσατο* BA[c], *ἐκομίσατο* C 18 *ταύτῃ* BC[c], *ταύτης* A, quod fortasse praeferendum 24 *ἅμα τὸ* BA[c], *ἅμα τῷ* C 25 *τὸ πρὸς* C[c], *τῷ πρὸς* BA *τῷ ποταμῷ* CA[c], *τὸν ποταμὸν* B.

3 ὅτι ὁ Περσεὺς ἐν Σαμοθρᾴκῃ ὢν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐξαιτηθεὶς

1 Σαμοθρᾴκῃ Val., σαμοθράκην cod.

[Zonaras 9, 23, 5—10 (2, 272, 13 sqq. B. = 2, 316, 31 sqq. D.)]

λος ἐκεῖ, οὐ μέντοι καὶ παραχρῆμα προσέμιξαν, ἀλλὰ καὶ διέτριψαν οὐκ
ὀλίγας ἡμέρας. προμαθὼν δὲ ὁ Παῦλος ὡς ἡ σελήνη ἐκλείψειν μέλλει,
συνηθροίκει πρὸς ἑσπέραν τὸ στράτευμα, ὅτε τὴν ἔκλειψιν γενέσθαι ἐχρῆν,
καὶ προεῖπε τὸ συμβησόμενον, καὶ μή τι διὰ τοῦτο ταραχθῆναι παρή-
νεσεν. οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι τὴν ἔκλειψιν θεασάμενοι οὐδὲν κακὸν ἐξ
αὐτῆς ὑπετόπησαν, οἱ δέ γε Μακεδόνες δέος ἔσχον ἐκ τούτου καὶ ἐς
6 τὸν Περσέα τὸ τέρας τείνειν ἐνόμισαν. οὕτω δ' ἑκατέρων ἐχόντων συμ-
βάν τι κατὰ τύχην τῇ ὑστεραίᾳ συνέρρηξεν αὐτοὺς εἰς μάχην ἀκήρυκτον
καὶ τέλος τῷ πολέμῳ ἐπέθηκεν. ἐπεὶ γὰρ ὑποζύγιόν τι τῶν Ῥωμαίων
εἰς τὸ ὕδωρ εἰσέπεσεν ἐξ οὗπερ ὑδρεύοντο, καὶ οἵ τε Μακεδόνες αὐτοῦ
ἐπελάβοντο καὶ οἱ ὑδροφόροι ἀντείχοντο, τὸ μὲν πρῶτον οὗτοι καθ'
ἑαυτοὺς ἐμαχέσαντο, ἔπειτα καὶ οἱ λοιποὶ ἐπικουροῦντες τοῖς οἰκείοις
κατ' ὀλίγους ἐκ τῶν στρατοπέδων ἐξῄεσαν, καὶ πάντες συνέμιξαν ἀπ'
7 ἀμφοῖν. καὶ μάχης ἀσυντάκτου μέν, ὀξείας δὲ γενομένης, οἱ Ῥωμαῖοι
ἐκράτησαν, καὶ καταδιώξαντες τοὺς Μακεδόνας μέχρι τῆς θαλάσσης πολ-
λοὺς μὲν αὐτοὶ ἐφόνευσαν, πολλοὺς δὲ τῷ ναυτικῷ προσπλεύσαντι ἀπο-
κτεῖναι παρέδοσαν. οὐδ' ἂν τις ὑπελείφθη αὐτῶν, εἰ μὴ νὺξ αὐτοῖς ἐβοή-
θησε· περὶ δείλην γὰρ ὀψίαν ἡ μάχη ἐγένετο.
8 διαφυγὼν οὖν εἰς Ἀμφίπολιν ὁ Περσεὺς ὥς τούς τε περιλιπεῖς
ἀναληψόμενος καὶ συστήσων αὖθις τὰ πράγματα, ἐπεὶ οὔτ' ἦλθόν τινες
πρὸς αὐτὸν πλὴν μισθοφόρων Κρητῶν καὶ τὴν Πύδναν ἄλλας τε πόλεις
τὰ τῶν Ῥωμαίων ᾑρῆσθαι ἔμαθε, κἀκεῖθεν μετέστη καὶ εἰς πλοῖα τὰ
9 χρήματα ὅσα ἐπήγετο θέμενος νυκτὸς ἐς Σαμοθρᾴκην ἀπέπλευσε. καὶ
πυθόμενος οὐ πολλῷ ὕστερον τὸν Ὀκταούιον, ὃς τοῦ ναυτικοῦ προΐστατο,
προσπλέοντα, καὶ τὸν Παῦλον ἐς Ἀμφίπολιν παρόντα, ἐπέστειλεν αὐτῷ
συμβῆναι δεόμενος. καὶ ἐπεὶ βασιλέα ἑαυτὸν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὠνόμασεν,
οὐδ' ἀποκρίσεως ἔτυχεν. ὕστερον δὲ ἄνευ τινὸς τοιαύτης προσρήσεως
ἐπιστείλαντος προσεδέξατο μὲν τὸν ὑπὲρ τῶν σπονδῶν λόγον, οὐκ ἄλλως
μέντοι συμβήσεσθαι ἔφη εἰ μὴ καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ πάντα τοῖς
10 Ῥωμαίοις ἐπιτρέψειε. καὶ διὰ ταῦτα οὐ συνέβησαν. μετὰ τοῦτο δὲ
fr. 66, 3 ἐξαιτηθεὶς παρὰ τῶν Ῥωμαίων Εὔανδρόν τινα Κρῆτα πολλὰ κατ' αὐτῶν

1 προσέμιξαν BC^c, προσέμιξεν A   διέτριψαν CA^c, διέτριψεν B   2 Παῦλος BA^c, παῦλος C (παῦλο in ras. σ prioris vocabuli retento)   19 τούς τε CA^c, τούτους B   22 τὰ prius om. C   23 ὅσα BC^c, καὶ ὅσα A   27 τοιαύτης om. C   28 προσεδέξατο BA^c, προσεδέξαντο C   οὐκ BA^c, καὶ οὐκ C.

| Εὔανδρόν τινα, γένος μὲν Κρῆτα, πιστότατον δὲ ὄντα καὶ ἄλλα f. 173r
τε πολλὰ ἑαυτῷ κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὑπουργηκότα καὶ τὴν τοῦ Εὐμενοῦς ἐπιβουλὴν τὴν ἐν τοῖς Δελφοῖς γενομένην συνεσκευακότα, οὐκ ἐξέδωκε ⟨μέν⟩, φοβηθεὶς μὴ κατείπῃ ὅσα αὐτῷ συνῄδει, λάθρᾳ δὲ ἀποκτείνας διέδωκε λόγον ὅτι ἑαυτὸν προαπεχρήσατο. οἱ δὲ συνόντες οἱ φοβηθέντες τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ καὶ τὴν μιαιφονίαν μεθίστασθαι ἤρξαντο. V. 58 (p. 610).

ὅτι ὁ Περσεὺς ἐθελοντὴς εὑρέθη, καὶ αὐτὸν ἐς τὴν Ἀμφίπολιν 4
ἀχθέντα ὁ Παῦλος οὐδὲν οὔτε ἔργῳ οὔτε λόγῳ δεινὸν ἔδρασεν, ἀλλὰ καὶ προσιόντι οἱ ὑπαναστὰς τά τε ἄλλα ἐδεξιώσατο καὶ ὁμόσιτον ἐποιήσατο, ἔν τε [ἐν] φυλακῇ ἀδέσμῳ καὶ ἐν θεραπείᾳ πολλῇ ἦγε. V. 59 (p. 613).

---

1 δὲ Val., τε cod. 2 Εὐμενοῦς scripsi, εὐμενους (s. acc.) cod., Εὐμένους Val., cf. ad fr. 66, 1 3 Δελφοῖς Val., ἀδελφοῖς cod. 4 ⟨μὲν⟩ ins. Bk. e Zon. 5 διέδωκε Val., δέδωκε cod. 8 εὑρέθη] ἡρέθη? Bk. At ἑάλω dicendum erat nec formam ἡρέθη eclogario obtrudi posse ostendit Zonaras. ἐθελοντὴς εὑρέθη apte dicitur de eo qui *in latere templi prope angulum obscurum delituit* (Liv. 45, 6, ἡμέρας τινὰς — κρυπτόμενος ἔλαθεν Zon.) ac deinde sese ipse tradidit hosti (Liv. l. l.) 11 [ἐν] secl. Val. ἦγε] εἶχε Naber., coll. Thuc. 3, 34, 3; 1, 55, 1, cf. ad fr. 57, 73.

Fr. 66, 5 et 6 (Planudea) eiecta.

[Zonaras 9, 23, 10—12 (2, 274, 2 sqq. B. = 2, 318, 10 sqq. D.)]

ὑπουργηκότα καὶ πιστότατον αὐτῷ, οὐκ ἐξέδωκε μέν, φοβηθεὶς μὴ κατείπῃ ὅσα αὐτῷ συνῄδει, λάθρα δὲ αὐτὸν ἀποκτείνας ἑαυτὸν διαχειρίσασθαι ἐφήμισε. τότε μὲν οὖν οἱ συνόντες αὐτῷ φοβηθέντες τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ (οὐ γὰρ ἠγνόησαν τὸ γενόμενον), μεθίστασθαι ἤρξαντο.
κἀκεῖνος δείσας μὴ τοῖς Ῥωμαίοις παραδοθῇ, ἐκδρᾶναι νυκτὸς ἐπεχείρησε. 11
καὶ ἔλαθεν ἂν πρὸς Κότυν Θρᾷκα δυνάστην κομισθείς, εἰ μὴ οἱ Κρῆτες αὐτὸν ἐγκατέλιπον· ἐνθέμενοι γὰρ τὰ χρήματα εἰς τὰ πλοῖα οἴκαδε ἀπῆραν. ὁ δὲ ἡμέρας μέν τινας αὐτοῦ μετὰ Φιλίππου ἑνὸς τῶν υἱέων κρυπτόμενος ἔλαθεν, ἐπεὶ δὲ τοὺς ἄλλους παῖδας καὶ τὴν θεραπείαν ἔγνω κατεσχηκότα τὸν Ὀκταούιον, εὑρέθη ἐθελοντής. καὶ ἀχθέντα εἰς 12 fr. 66, 4
τὴν Ἀμφίπολιν οὐδὲν ὁ Παῦλος ἐκάκωσεν, ἀλλὰ καὶ ἐδεξιώσατο καὶ ὁμόσιτον ἐποιήσατο καὶ ἐν ἀδέσμῳ φυλακῇ ἐτήρει καὶ ἐν θεραπείᾳ ἦγε. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Ἰταλίαν διὰ τῆς Ἠπείρου ἀνεκομίσθη.

---

8 ὁ δὲ om. A 13 sequuntur apud Zonaram quaedam desumpta ex Plutarchi *Aemilio Paulo* c. 26, quae ita incipiunt ὁ δὲ Πλούταρχος ἀχθῆναι λέγει τὸν Περσέα κ. τ. λ.

67 *ὅτι ὁ Παῦλος οὐ στρατηγῆσαι μόνον ἦν ἀγαθὸς ἀλλὰ καὶ χρημάτων ἀδωρότατος. τεκμήριον δέ· δεύτερον τότε ὑπατεύσας καὶ λαφύρων ἀμυθήτων κρατήσας ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ διεβίω ὥστε χαλεπῶς τῇ γυναικὶ αὐτοῦ τὴν προῖκα τελευτήσαντος ἀποδοθῆναι. τοι-*

2 *ἀδωρότατος* Val., *ἀδορώτατος* cod.

[Zonaras 9, 24, 1—4 (2, 275, 8 sqq. B. = 2, 319, 11 sqq. D.)]

24. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λούκιος Ἀνίκιος στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐπὶ τὸν Γέντιον τούς προσμίξαντάς τε αὐτῷ ἐνίκησε καὶ τὸν Γέντιον φυγόντα ἐπιδιώξας ἐς Σκόδραν κατέκλεισεν, ὅπου ἦν αὐτῷ τὰ βασίλεια. καὶ διακενῆς ἂν προσήδρευεν αὐτῇ, (ἐπὶ γὰρ ἀκρωνυχίας ὄρους πεπόλισται καὶ φάραγξι βαθείαις ποταμοὺς ῥοώδεις ἐχούσαις περιειλεῖται, τείχει τε ὀχυρῷ περιέζωσται), εἰ μὴ ὁ Γέντιος μέγα ἐπὶ τῇ δυνάμει ἐλπίσας ἑκὼν εἰς μάχην ἐχώρησε. κἀκ τούτου τήν τε ἀρχὴν αὐτοῦ πᾶσαν ὁ Ἀνίκιος προσηγάγετο καὶ μέχρι τῆς Ἠπείρου προελθών, πρὶν τὸν Παῦλον ἐλθεῖν, κἀκείνην ταραττομένην ἡμέρωσεν.

2 Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ ἔμαθον μὲν τὴν τοῦ Παύλου νίκην τετάρτῃ μετὰ τὴν μάχην ἡμέρᾳ ἔκ τινος φήμης, οὐ μέντοι καὶ ἀκριβῶς ἐπίστευον. εἶτα γραμμάτων ὑπὲρ ταύτης κομισθέντων τοῦ Παύλου, ὑπερήσθησαν, καὶ οὐχ ὡς τὸν Περσέα νενικηκότες καὶ τὴν Μακεδονίαν κτησάμενοι, ἀλλ' ὡς τὸν Φίλιππον ἐκεῖνον τὸν πάνυ καὶ αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ

a. u. 587 (167) 3 πάσης τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, ἣν ἔσχηκε, νικήσαντες ἐσεμνύνοντο. ἐλθόντι δ' ἐς Ῥώμην τῷ Παύλῳ πολλὰ ἐψηφίσθη, καὶ ἡ πομπὴ τῶν νικητηρίων αὐτῷ λαμπροτάτη ἐγένετο. ἔπεμψε μὲν γὰρ καὶ τἆλλα ὅσα ἑαλώκει πάντα, ἔπεμψε δὲ καὶ Βίθυν τὸν τοῦ Κότυος υἱόν, τόν τε Περσέα καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τούς τε παῖδας τρεῖς ὄντας ἐν τῷ τῶν αἰχμαλώτων

4 σχήματι. δείσας δὲ διὰ τὴν τῆς εὐτυχίας ὑπερβολὴν μή τι νεμεσήσῃ αὐτοῖς τὸ δαιμόνιον, ηὔξατο καὶ οὗτος κατὰ τὸν Κάμιλλον μή τι κακὸν τῇ πόλει ἐκ τούτων, ἀλλ' ἑαυτῷ, εἴ τι δέοι, γενήσεσθαι· καὶ δύο υἱεῖς, τὸν μὲν πρὸ τοῦ θριάμβου μικρόν, τὸν δὲ ἐν αὐτῇ τῇ τῶν ἐπινικίων

fr. 67, 1 ἀπέβαλεν ἑορτῇ. ἦν δὲ οὐ στρατηγῆσαι μόνον ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ ὑπερόπτης χρημάτων. τεκμήριον δέ· δεύτερον τότε ὑπατεύσας καὶ λαφύρων ἀμυθήτων κρατήσας ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ διεβίω ὥστε χαλεπῶς τῇ γυναικὶ αὐτοῦ τὴν προῖκα τελευτήσαντος ἀποδοθῆναι.

---

2 *Γέντιον*] cf. ad fr. 66, 1 *τε* om. C 3 *Σκόδραν* Wolf., *κοδρὰν* BCA[c] 4 *προσήδρευεν* A, *προσήδρευσεν* BC[c] 7 *αὐτοῦ* om. C 8 *προελθὼν* BC[c], *προελθεῖν* A 11 *τὴν* om. A 12 *κομισθέντων τοῦ Παύλου* BA[c], *τοῦ παύλου κομισθέντων* C 15 *κε νικήσαντες* om. C 21 *τι* om. A 23 *τοῦ* om. C[c] *τῇ* om. B.

οὗτος μὲν οὖν ἦν καὶ τοιαῦτα ἔπραξεν· τοῦτο δὲ μόνον ὥσπερ 2
τινὰ κηλῖδα [ἐν] τῷ τούτου βίῳ προστετρῖφθαι νομίζουσι, τὸ διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις τὰ χρήματα ⟨ἐπιτρέψαι⟩, τἆλλα οὐκ ἄμοιρον χαρίτων ἄνδρα γενόμενον, καὶ μέτριον μὲν ἐν ταῖς εὐπραγίαις, εὐτυχέστατον δὲ ἅμα καὶ εὐβουλότατον ἐν τοῖς πολεμίοις ὀφθέντα. μαρτύριον δὲ τὸ μήτε πρὸς τὸν Περσέα ὑπέρογκον καὶ ἀλαζόνα δειχθῆναι, μήτε τὸν πρὸς αὐτὸν πόλεμον κακῶς καὶ ἀπροβούλως ἀγωνίσασθαι. V. 60 (p. 613).

ὅτι οἱ Ῥόδιοι φρόνημα πολὺ πρότερον σχόντες ὡς καὶ αὐτοὶ 68
τόν τε Φίλιππον καὶ τὸν Ἀντίοχον νενικηκότες τῶν τε Ῥωμαίων κρείττους ὄντες, ἐς τοσοῦτον δέους ἀφίκοντο ὥστε καὶ πρεσβευτὴν πρὸς τὸν Ἀντίοχον τὸν τῆς Συρίας βασιλέα σταλέντα Ποπίλιον μεταπέμψασθαι, καὶ παρόντος αὐτοῦ καταψηφίσασθαι πάντων τῶν τἀναντία τοῖς Ῥωμαίοις φρονησάντων, τούς τε συλληφθέντας αὐτῶν ἐπὶ τιμωρίαν πέμψαι. U[G] 14 (p. 382) (= Suid. *s. v. φρόνημα*, om. *καὶ πρεσβευτὴν — πάντων* et *τούς τε συλληφθέντας αὐτῶν*).

ὅτι οἱ αὐτοὶ πρεσβευσάμενοι πρὸς αὐτοὺς πολλάκις, ὥς που 2
καὶ ἐδέοντό τινος, οὐδὲν ἔτ' αὐτοῖς προσέφερον ὧνπερ καὶ πρότερον, ἀλλ' ὅσα ἐς τὸ παραιτήσασθαι μὴ μνησικακεῖν σφισιν αὐτοὺς

2 [*ἐν*] damn. Rk. 3 ⟨*ἐπιτρέψαι*⟩ add. Val. Plura tamen excidisse puto ⟨*τὰ τῶν Ἠπειρωτῶν ἐπιτρέψαι*⟩ vel tale quid. cf. Liv. 45, 34, Plut. *Aem. Paul.* 29, App. *Ill.* 9 9 *σχόντες*] *ἔχοντες* Suid. 11 *δέους*] *δέος* Suidae AV 12 *τὸν Ἀντίοχον* AM, *ἀντίοχον* B *Ποπίλιον* Reim., *πόπλιον* ABM 18 *ὧνπερ* Bk., *ὥσπερ* ABM 19 *μνησικακεῖν* BM, *μνησικακεῖνο* A (m. *ἴσως μνησικακεῖν*).

[Zonaras 9, 24, 5. 6 (2, 276, 18 sqq. B. = 2, 320, 18 sqq. D.)]

Τῶν δ' ἁλόντων τῷ πατρὶ μὲν ὁ Βίθυς προῖκα ἐδόθη, Περσεὺς δὲ 5
εἰς Ἄλβαν σὺν τοῖς παισὶ καὶ τῇ θεραπείᾳ κατετέθη· κἀκεῖ ἕως μὲν ἤλπιζε τὴν βασιλείαν κομίσασθαι ἀντεῖχεν, ἐπεὶ δ' ἀπέγνω, ἑαυτὸν διεχειρίσατο. καὶ ὁ Φίλιππος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἥ τε θυγάτηρ αὐτοῦ οὐκ εἰς μακρὰν ἀπέθανον· μόνος δ' ὁ νεώτατος τοῖς τῶν Ἀλβανῶν ἄρχουσιν ὑπογραμματεύων ἐπί τινα χρόνον διήρκεσεν. οὕτως ὁ Περσεὺς ὁ δι' εἴκοσι βασιλέων αὐχῶν γεγονέναι, καὶ πολὺν μὲν τὸν Φίλιππον, πλείω δὲ θρυλλῶν τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τὴν βασιλείαν ἀπώλεσε καὶ αἰχμάλωτος γέγονε καὶ ἐν τοῖς ἐπινικίοις ἐπόμπευσε, δεσμὰ μετὰ τοῦ διαδήματος περικείμενος.

Οἱ δέ γε Ῥόδιοι, μετὰ φρονήματος πρῴην τοῖς Ῥωμαίοις προσφε- 6 fr. 68, 2 (1?)

2 *ἕως μὲν* CA, *μὲν ἕως* B[c] 6 *οὕτως* BC[c], *οὗτος* A *δι' εἴκοσι βασιλέων αὐχῶν γεγονέναι*] cf. Xen. *Cyr.* 7, 2, 24.

χρήσιμα ἐξ ὧν ὑπούργησάν ποτε αὐτοῖς λαβεῖν ἐδύναντο, μόνα
3 ἔλεγον, καὶ τήν γε πρόσρησιν τῆς συμμαχίας τῆς πρὸς αὐτοὺς μὴ προσδεχόμενοι πρόσθεν, ἵνα ὡς καὶ μετατάξασθαί ποτε ἀπ' αὐτῶν ἐκ τοῦ μηδεμίαν ἔνορκον ἀνάγκην φιλίας ἔχειν δυνάμενοι φοβεροί τε αὐτοῖς ὦσι καὶ πρὸς τῶν ἀεὶ πολεμούντων σφίσιν ἐπιθεραπεύωνται, τότε καὶ πάνυ προσθέσθαι ἐσπούδαζον, τήν τε παρὰ τῶν Ῥωμαίων εὔνοιαν ἅμα βεβαιούμενοι, καὶ τιμὴν ἐκ τούτου καὶ παρὰ τῶν ἄλλων θηρώμενοι. U^G 15 (p. 382).

69 ὅτι ὁ Προυσίας αὐτὸς ἔς τε τὴν Ῥώμην καὶ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσελθὼν τόν τε οὐδὸν αὐτοῦ κατεφίλησε καὶ τοὺς βουλευτὰς θεοὺς ἐπωνόμασε καὶ προσεκύνησεν. ἐξ οὗπερ καὶ ἠλεήθη ὅτι μάλιστα, καίτοι καὶ τῷ Ἀττάλῳ παρὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων γνώμην πολεμήσας. ἐλέγετο γὰρ καὶ οἴκοι τοὺς πρέσβεις αὐτῶν, ὁσάκις ἀφίκοιντό τινες, προσκυνεῖν, ἀπελεύθερόν τε ἑαυτὸν τοῦ δήμου ἐπεκάλει, καὶ πιλίον πολλάκις ἐπετίθετο. U^G 16 (p. 383).

1 ἐδύναντο AM, ἐδύνατον B μόνα A, μόναι B, μόναι^{οι} M 3 προσδεχόμενοι] προσδεξάμενοι Rk. ὡς καὶ restitui ex ABM, καὶ ὡς Urs. 5 ἐπιθεραπεύωνται] ἐκθεραπεύωνται Rk. iniuria, cf. Thuc. 8, 84, 5 9 ἔς τε Bk., τε ἐς ABM 15 πιλίον AM (nisi quod πίλιον), ^{πο}πίλιον B, πίλεον Reim. πῖλον Sturz. perperam uterque: pilleus signum libertatis Dioni est πιλίον (de accentu ambigo) cf. fr. 59, 86; 47, 25, 3; 63, 29, 1 (= Zon. 11, 13 p. 42, 21 Dind.), ut Polybio 30, 19, 3 (πόλιον cod.); πῖλος petasus vel causia apud Dionem invenitur 59, 7, 8.

[Zonaras 9, 24, 6—8 (2, 277, 7 sqq. B. = 2, 321, 2 sqq. D.)]

fr. 68, 3 ρόμενοι, τότε μὴ μνησικακεῖν αὐτοῖς ἠξίουν, καὶ σύμμαχοι πρόσθεν αὐτῶν καλεῖσθαι μὴ προσδεχόμενοι, τότε καὶ πάνυ τούτου τυχεῖν ἐσπούδαζον· καὶ ἔτυχον τῆς σπουδῆς, ἀλλ' ὀψέ. καὶ τοῖς Κρησὶν ὠργίζοντο μὲν οἱ
7 Ῥωμαῖοι, ἱκετείαις δὲ πολλαῖς χρησαμένοις ἀφῆκάν ποτε τὴν ὀργήν. καὶ
fr. 69 ὁ Προυσίας δὲ καὶ ὁ Εὐμενής, ὁ μὲν δι' ἑαυτοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐλθὼν καὶ εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσελθὼν καὶ τὸν οὐδὸν φιλήσας καὶ προσκυνήσας τοὺς βουλευτὰς ἠλεήθη τε καὶ ἠθῷωτο, Εὐμενὴς δὲ δι' Ἀττάλου τοῦ ἀδελφοῦ τὸ μή τι μνησικακεῖν αὐτῷ εἴληφε.

a. u. 588 (166) 8 Τότε δὲ καὶ τὰ τῆς Καππαδοκίας οὕτω διῳκήθη. Ἀριαράθης ὁ ταύτης κρατῶν παῖδα γνήσιον ἔσχεν Ἀριαράθην. πρὶν δ' ἐσχηκέναι

1 αὐτῶν BC^c, αὐτοῖς A 4 πολλαῖς χρησαμένοις BC^c, χρωμένοις πολλαῖς A.

[Zonaras 9, 24, 8—25, 5 (2, 277, 18 sqq. B. = 2, 321, 15 sqq. D.)]

αὐτόν, ἐπεὶ πολὺν χρόνον ἡ γυνὴ αὐτοῦ οὐκ ἐκύισκε, παῖδα προσεποιήσατο Ὀροφέρνην καλέσασα. γεννηθέντος δ' ἔπειτα τοῦ γνησίου φωραθεὶς ἐκεῖνος ἐξηλάθη. ὃς μετὰ τὸν Ἀριαράθου θάνατον τῷ ἀδελφῷ δῆθεν ἐπανέστη. καὶ συνεμάχουν Ἀριαράθῃ μὲν Εὐμενής, Ὀροφέρνῃ δὲ 9 a. u. 591 (163) Δημήτριος ὁ τῶν Σύρων βασιλεύς. ἐλαττωθεὶς δὲ Ἀριαράθης πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγε, καὶ κοινωνὸς τῷ Ὀροφέρνῃ τῆς βασιλείας ὑπ' αὐτῶν ἀποδέδεικτο. ἔτι δὲ ὁ Ἀριαράθης τοῖς Ῥωμαίοις φίλος καὶ σύμμαχος προσηγόρευτο, πᾶσαν ἐκεῖνος τὴν ἀρχὴν ἐκ τούτου προσῳκειώσατο. καὶ ὁ Ἄτταλος δὲ τὸν Εὐμενῆ θανόντα διαδεξάμενος τόν τε Ὀροφέρνην καὶ τὸν Δημήτριον παντελῶς ἐκ τῆς Καππαδοκίας ἀπήλασεν.

25. Ὁ δὲ τῆς Αἰγύπτου κρατῶν Πτολεμαῖος ἐπὶ δυσὶν υἱέσι καὶ μιᾷ ἐξέλιπε θυγατρί. ὡς δὲ πρὸς ἀλλήλους οἱ ἀδελφοὶ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐστασίασαν, Ἀντίοχος ὁ τοῦ Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου υἱὸς τὸν νεώτατον ἐκπεσόντα ἐδέξατο, ἵνα προφάσει τοῦ αὐτῷ ἀμύνειν ἐς τὰ τῶν Αἰγυπτίων παρέλθοι. καὶ στρατεύσας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον τῆς τε πλείονος χώρας ἐκράτησε καὶ ἐπολιόρκει τὴν Ἀλεξάνδρειαν. καταφυγόντων δὲ τῶν 2 ἄλλων πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, πεμφθεὶς πρὸς τὸν Ἀντίοχον ὁ Ποπίλιος (a. u. 586 (168)) ἀποσχέσθαι αὐτὸν τῆς Αἰγύπτου ἐκέλευσεν· οἱ γὰρ ἀδελφοὶ συνέντες τὴν τοῦ Ἀντιόχου διάνοιαν κατηλλάγησαν. ὡς δ' ἐκεῖνος ὑπερέθετο τὴν ἀπόκρισιν, κύκλον ῥάβδῳ πέριξ αὐτοῦ περιέγραψε, κἀνταῦθα αὐτὸν ἑστηκότα ἀπῄτησε βουλεύσασθαί τε καὶ ἀποκρίνασθαι. ἐντεῦθεν δείσας 3 ὁ Ἀντίοχος τὴν πολιορκίαν κατέλυσεν. ἀπαλλαγέντες δὲ τοῦ ἔξωθεν φόβου οἱ Πτολεμαῖοι (οὕτω γὰρ ἐκαλοῦντο ἀμφότεροι) αὖθις ἐστασίασαν. εἶτα συνηλλάγησαν αὖθις ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐφ' ᾧ τὸν μὲν πρεσβύτερον τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Κύπρον, τὰ δὲ περὶ τὴν Κυρήνην ἔχειν τὸν ἕτερον· καὶ ταῦτα γὰρ τότε τῶν Αἰγυπτίων ἦν. ἀγανακτῶν δ' ὁ νεώτε- 4 a. u. 592 (162) ρος διὰ τὴν ἐλάττωσιν ἐς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο· καὶ εὕρατο παρ' αὐτῶν καὶ τὴν Κύπρον. ὁ δὲ πρεσβύτερος συμβάσεις ἔθετο αὖθις πρὸς τὸν νεώτερον, πόλεις τέ τινας ἀντὶ τῆς Κύπρου δοὺς καὶ χρήματα καὶ σῖτον ταξάμενος συντελεῖν.

Τοῦ δ' Ἀντιόχου τελευτῶντος μετὰ τοῦτο καὶ παιδὶ ὁμωνύμῳ τὴν 5 (a. u. 590 (164))

---

2 *Ὀροφέρνην*] sic quoque Pol. 3, 5, 2 (AR); 32, 25, 1 (= Ath. 10, 440b), at *Ὀλοφέρνης* in *exc. Const.* 32, 24, 4 et 25, 2. 10; 33, 6 (ter.), *Ὀροφέρνης* Diod. 31, 32. 32b. 34 sed *Ὀλοφέρνης* 31, 19, 2 et 7, *Ὀρροφέρνης* Ael. *v. h.* 2, 41, *Orophernes* Iust. 35, 1 (*Olofernes* codd. det.), *Ὀλοφέρνης* App. *Syr.* 47 *δ' ἔπειτα τοῦ* CAc, *δέ ποτε τοῦ* B 4 *Εὐμενής*] cf. ad fr. 66, 1 8 *ἐκ* om. A 13 *τοῦ Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου* CA, *τοῦ μεγάλου ἀντιόχου* Bc *νεώτατον*] an *νεώτερον*? 15 *τε* BCc, *τοῦ* A 17 *Ποπίλιος* Wolf., *πόπλιος* BCc, *πούπλιος* A 27 *παρ'* BAc, *δι'* C recte fortasse.

[Zonaras 9, 25, 5—9 (2, 279, 10 sqq. B. = 2, 322, 28 sqq. D.)]

βασιλείαν καταλιπόντος, ταύτην τε αὐτῷ ἐβεβαίωσαν καὶ τρεῖς ἄνδρας ἐπιτρόπους δῆθεν, μικρὸς γὰρ ἦν, ἔπεμψαν. οἳ παρὰ τὰς συνθήκας εὑρόντες ἐλέφαντας καὶ τριήρεις, τούς τε ἐλέφαντας σφαγῆναι πάντας ἐκέλευσαν καὶ τἄλλα πρὸς τὸ τῇ Ῥώμῃ συμφέρον διῴκουν. δι' ἅπερ Λυσίας ὁ τοῦ βασιλέως τὴν κηδεμονίαν ἐγκεχειρισμένος παρώξυνε τὸ πλῆθος ἐκβαλεῖν τοὺς Ῥωμαίους, τὸν δὲ Γάιον τὸν Ὀκτάβιον καὶ ἀποκτεῖναι.

6 καὶ τούτων γενομένων ὁ μὲν πρέσβεις εὐθὺς εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλεν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἀπολογούμενος, Δημήτριος δὲ ὁ Σελεύκου υἱὸς τοῦ παιδὸς Ἀντιόχου ὁμηρεύων ἐν τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον καὶ ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ θείου τῆς βασιλείας ἐστερημένος, ὡς τὸν τοῦ Ἀντιόχου θάνατον ἔγνω, ᾔτει μὲν τὴν πατρῴαν ἀρχήν, οἱ δὲ οὔτε ταύτην αὐτῷ συνέπραξαν οὔτ' ἀπᾶραι τῆς Ῥώμης

7 ἐπέτρεψαν. καὶ ὃς καὶ δυσχεραίνων ὅμως ἡσύχαζεν. ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὸν Λυσίαν ἐγένετο, οὐκέτ' ἐμέλλησεν, ἀλλ' ἀπέδρα· καὶ ἐκ Λυκίας τῇ γερουσίᾳ ἐπέστειλε μὴ ἐπὶ τὸν ἀνεψιὸν τὸν Ἀντίοχον, [οὕτω γὰρ οἱ πάλαι τοὺς ἐξαδέλφους ἐκάλουν], ἀλλ' ἐπὶ τὸν Λυσίαν τὴν ὁρμὴν

8 ἔχειν, ὥστε τῷ Ὀκταβίῳ τιμωρήσειν. ἐς Τρίπολιν δὲ τῆς Συρίας ἐπειχθεὶς καὶ ταύτην προσαγαγόμενος ὡς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τὴν βασιλείαν σταλείς, (τὴν γὰρ ἀπόδρασιν αὐτοῦ οὐδεὶς ἐνενόει), καὶ Ἀπαμείας κρατήσας δύναμίν τε συναγαγὼν ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἤλασε, καὶ τό τε παιδίον καὶ τὸν Λυσίαν φιλικῶς ἀπαντήσαντας αὐτῷ (δεδιότες γὰρ τοὺς Ῥωμαίους οὐκ ἀντῆραν) διέφθειρε, καὶ τὴν βασιλείαν ἀνεκομίσατο, κἀν τῇ Ῥώμῃ στέφανον καὶ τοὺς τοῦ Ὀκταβίου αὐθέντας ἀπέστειλεν. οἱ δὲ χαλεπαίνοντες αὐτῷ οὐδέτερον ἐδέξαντο.

a. u. 598 (156) 9 Μετὰ ταῦτα δ' ἐπὶ Δαλμάτας οἱ Ῥωμαῖοι ἐστράτευσαν. τὸ δ' ἔθνος τοῦτο ἔστι μὲν Ἰλλυριῶν τῶν παρὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον, ὧν τινας Ταυλαντίους ὠνόμαζον Ἕλληνες, ἔχονται δὲ τοῦ Δυρραχίου ἐν μέρει. αἴτιον δὲ τοῦ πολέμου ὅτι τινὰς τῶν προσχώρων αὐτοῖς ἐν φιλίᾳ τοῖς Ῥωμαίοις ὄντας ἠδίκουν, συμπρεσβευσαμένοις τε ὑπὲρ αὐτῶν τοῖς Ῥω-

5 *ἐγκεχειρισμένος* BA^c, *ἐγχεχειρισμένος* C 6 *Γάιον*] imo *Γναῖος* est, cf. Pol. 28, 3, 2; 31, 12. 13. 19. 20; 32, 4—7, App. *Syr.* 46, *Fast. Cap.*, Obs. 13, al.
12 *συνέπραξαν* CA^c, *ἔπραξαν* B 13 *καὶ δυσχεραίνων* BC^c, *ἐδυσχέραινεν* A
15 [*οὕτω — ἐκάλουν*] add. Zon., cf. 5, 22 (p. 453, 7 sqq. B. = p. 392, 3 sqq. D.)
18 *τῶν* om. BC^c 23 *αὐθέντας* BC^c, *αὐτοέντας* A, cf. ad fr. 13, 2
25 *Δαλμάτας*] sic *Δαλματία* 10, 27 in. at Dio *Δελμάται*, *Δελματία* semper nisi quod *Δαλματία* 49, 36, 2 et 4 (= Zon. 10, 27 in.), *Δελματεῖς* Pol. 12, 5, 2; 32, 18, 1. 3; 32, 23, *Δαλμάται* App. *Ill.* 11. 12. 17. 24—28. Ceterum de forma per ε (quae vetustior est, cf. App. *Ill.* 11) et per α cf. C. I. L. 3, p. 280
26 *τὸν Ἰόνιον κόλπον*] cf. Nissen. *Ital. Landesk.* 1, 89 sq.

[Zonaras 9, 25, 9 (2, 280, 18 sqq. B. = 2, 324, 3 sqq. D.)]

μαίοις οὐδὲν μέτριον ἀπεκρίναντο, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν ἄλλων πρέσβεις συλλαβόντες ἀπέκτειναν. τούτους ὁ Σκιπίων ὁ Νασικᾶς ὑπέταξεν, ἐπ' a. u. 599 (155) αὐτοὺς στρατεύσας· τάς τε γὰρ πόλεις αὐτῶν εἷλε καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐπίπρασκε. καὶ ἄλλα δὲ κατ' ἐκείνους συνέβη τοὺς χρόνους, οὐ μνήμης μέντοι οὐδ' ἱστορίας ἄξια.

5 *ἄξια* A, *ἐπάξια* BC[c].

RELIQUIAE LIBRI XXI.

[Zonaras 9, 26, 1—4 (2, 281, 1 sqq. B. = 2, 324, 10 sqq. D.)]

a. u. 601 (153) 26. Ἐντεῦθεν αὖθις ὁ πρὸς τοὺς Καρχηδονίους τὸ τρίτον ἀνερριπίζετο
πόλεμος. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔφερον ἐλαττούμενοι, ἀλλὰ καὶ συμμαχικὰ καὶ
ναυτικὸν ἐπὶ τῇ τοῦ Νομαδικοῦ πολέμου παρασκευῇ παρὰ τὰς συνθήκας
a. u. 602 (152) ἡτοίμαζον· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ὡς τὰ ἄλλα κατὰ γνώμην ἔθεντο, οὐχ ἡσύ-
χασαν, ἀλλὰ πέμψαντες τὸν Σκιπίωνα τὸν Νασικᾶν ταῦτά τε αὐτοῖς
2 ἐνεκάλουν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλῦσαι ἐκέλευον. καὶ ἐπεὶ τὸν Μασι-
νίσσαν ᾐτιῶντο ἐκεῖνοι καὶ διὰ τὸν πρὸς ἐκεῖνον πόλεμον ἀπειρήκασι
ποιῆσαι τὸ κελευόμενον, σύμβασίν τινα πρὸς τὸν Μασινίσσαν αὐτοῖς
a. u. 604 (150) ἔπραξαν καί τινος αὐτοῖς ἀποστῆναι χώρας αὐτὸν ἔπεισαν. ὡς δ' οὐδὲν
μᾶλλον εἰσήκουον, μικρὸν ἐπισχόντες Ῥωμαῖοι, ἐπεὶ τάχιστα νικηθέντας
σφᾶς μεγάλῃ μάχῃ πρὸς τοῦ Μασινίσσου ἐπύθοντο, εὐθὺς αὐτοῖς τὸν
3 πόλεμον ἐψηφίσαντο. ὃ μαθόντες οἱ Καρχηδόνιοι, οὐκ εὖ ὑπὸ τῆς συμ-
φορᾶς ἔχοντες, κατέδεισαν, καὶ πρέσβεις ἐς τὴν Ῥώμην διὰ συμμαχίαν
ἐστάλκασι, (καὶ ἄλλοι γὰρ τῶν προσχώρων αὐτοῖς ἐπετίθεντο), καὶ ἐς πᾶν
τοῖς Ῥωμαίοις ὑπείξειν ἐπλάττοντο. μὴ γὰρ ταῖς σπονδαῖς ἐμμένειν μέλ-
λοντες, ῥᾷον ἅπαντα ἐπηγγέλλοντο.

a. u. 605 (149) 4 τῆς δὲ γερουσίας βουλὴν περὶ τούτου συναγαγούσης, ὁ μὲν Σκιπίων
ὁ Νασικᾶς δέξασθαι τὴν τῶν Καρχηδονίων πρεσβείαν καὶ σπονδὰς αὐτοῖς
ποιήσασθαι συνεβούλευεν, ὁ δὲ Κάτων ὁ Μάρκος μήτε σπείσασθαι τού-
τοις δεῖν εἶπε μήτε λῦσαι τοῦ πολέμου τὸ ψήφισμα. οἱ δέ γε βουλευταὶ
τήν τε τῶν πρέσβεων ἱκετείαν ἐδέξαντο καὶ σπονδὰς αὐτοῖς ὑπέσχοντο
παρασχεῖν καὶ ἐπὶ τούτοις ὁμήρους ᾔτησαν. οὓς Λούκιος Μάρκιος καὶ
Μάρκος Μανίλιος, εἰς τὴν Σικελίαν ἐλθόντες, ἐκεῖσε πεμφθέντας ἔλαβον.

---

6 *Μασινίσσαν*] cf. ad fr. 57, 50 9 *αὐτὸν* BA^c, *αὐτῶν* C 17 *περὶ τούτου* BA^c, *ἐπὶ τούτῳ* C 21 *τήν τε* BA^c, *μήτε τὴν* C *αὐτοῖς* om. C (in marg. add. m[1(?)]) 23 *Μάρκος*] M.' *Manilius P. f. P. n.* Fast. Cap., *Manius* etiam Cic. *Brut.* 15, 61 et *Acad. pr.* 2, 32, 102, at *Marcus* apud Livium (*Ep.* 49. 50, Eutr. 4, 10, Oros. 4, 22, 1), Vell. 1, 13, 1, Cens. *d. n.* 17, 11, Cassiod. *Chr.*, App. *Lib.* 75, unde Dionem quoque Marcum eum appellasse credibile fit *ἐκεῖσε* BC^c, *ἐκεῖ* A.

[Zonaras 9, 26, 5—8 (2, 282, 5 sqq. B. — 2, 325, 12 sqq. D.)]

καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν Ῥώμην ἔπεμψαν, αὐτοὶ δὲ σπουδῇ τὴν Ἀφρικὴν 5
κατειλήφασι. καὶ στρατοπεδευσάμενοι τὰ τέλη τῶν Καρχηδονίων ἐκεῖ
μετεπέμψαντο· καὶ ὡς ἀφίκοντο, οὐ πάντα ἅμα σφίσιν ὅσα ᾔτουν ἐξέ-
φηναν, δείσαντες μὴ ταῦτα προμαθόντες ἀκεραίοις τοῖς πράγμασι σφῶν
καταστῶσιν εἰς πόλεμον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον σῖτον ᾔτησαν καὶ ἔλαβον,
εἶτα τὰς τριήρεις καὶ ἐπὶ ταύταις τὰ μηχανήματα, εἶτα τὰ ὅπλα προσ-
ῄτησαν. λαβόντες οὖν πάντα, (οἱ γὰρ Καρχηδόνιοι πολλὴν ἑτέραν 6
παρασκευὴν κεκρυμμένην εἶχον), τέλος ἐκέλευον αὐτοὺς κατασκάψαι μὲν
τὴν πόλιν αὐτῶν, ἑτέραν δ' ἐν μεσογείῳ οἰκοδομῆσαι ἀτείχιστον, ὀγδοή-
κοντα σταδίους τῆς θαλάσσης διέχουσαν. πρὸς τοῦτο δ' οἱ Καρχηδόνιοι
ἐς δάκρυα κατηνέχθησαν καὶ ὡς ἑαλωκότες ἀνωλοφύροντο καὶ ἐδέοντο
τῶν ὑπάτων μὴ καταναγκάσαι σφᾶς γενέσθαι τῆς πατρίδος αὐτόχειρας.
ὡς δ' οὐδὲν ἤνυον, ἀλλ' ἢ πρᾶξαι τὸ προσταττόμενον ἐκελεύοντο ἢ 7
ἀναρρῖψαι τὸν πόλεμον, συχνοὶ μὲν αὐτοῦ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὡς ἤδη
κεκρατηκόσι κατέμειναν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπαναχωρήσαντες τῶν τε σφετέ-
ρων ἀρχόντων ἐνίους ἀπέκτειναν, ὅτι μὴ κατ' ἀρχὰς τὸν πόλεμον εἵλοντο,
καὶ τοὺς ἐντὸς τοῦ τείχους εὑρεθέντας Ῥωμαίους διέφθειραν, καὶ πρὸς
τὸν πόλεμον ὥρμησαν. διὸ τούς τε δούλους ἅπαντας ἠλευθέρωσαν καὶ 8
τοὺς φυγάδας κατῆγον, καὶ τὸν Ἀσδρούβαν στρατηγὸν αὖθις εἵλοντο,
καὶ ὅπλα καὶ μηχανὰς τριήρεις τε ἡτοιμάσαντο. ὡς γὰρ τοῦ πολέμου ἐπικειμένου, καὶ περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύοντες, δι' ἐλαχίστου πάνθ' ὅσων ἔχρῃζον κατεσκεύαζον. ἐφείδοντο γὰρ οὐδενός, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνδριάντας πρὸς τὴν χρείαν τοῦ χαλκοῦ συνεχώνευσαν καὶ ἐς τὰς

71, 1 ὅτι Καρχηδόνιοι πολεμούμενοι παρὰ Ῥωμαίων ὅπλα τε καὶ τριήρεις δι' ἐλαχίστου ἐποιήσαντο, τοὺς μὲν ἀνδριάντας πρὸς τὴν τοῦ χαλκοῦ χρῆσιν συγχωνεύσαντες, καὶ τὴν ξύλωσιν τῶν τε ἰδίων καὶ δημοσίων ἔργων πρὸς τὰς τριήρεις καὶ τὰς μηχανὰς μετενεγκάμενοι, ἔς τε τὰ σχοινία ταῖς τῶν γυναικῶν κόμαις ἀποκεκαρμέναις

---

6 *τὰς* om. A 8 *κεκρυμμένην εἶχον* BA^c^, *εἶχον κεκρυμμένην* C *μὲν* om. A 10 *δ'* om. A 14 *ἀναρρῖψαι* BC^c^, *ἀναρριπίσαι* A 15 *ἀπαναχωρήσαντες*] an *ἐπαναχωρήσαντες*? cf. ad 9, 9, 8 18 *καὶ — κατήγαγον* om. C 20^b^ hoc fragmentum, quamquam Planudeum, recepi. ex Dioneo fonte derivatum esse, collato Zonara vix poterit negari. notandum autem, non inveniri in Plan. codice Parisino, in ceteris insertum esse loco prorsus alieno. legitur enim inter fr. Plan. 23 (40 Mai. p. 540 = 43, 24 Bekk. et Dind.), quod agit de Xanthippo Lacedaemonio Carthaginiensium duce, et fr. Plan. 25 (43 Mai. p. 540 = 43, 28 Bekk. et Dind.), quod agit de Regulo. unde conicias fragm. hoc postea a Planude collectaneis suis additum fuisse 22^b^ *ἐποιήσαντο*] *ἐπορίσαντο* Naber. 24 *ὅσων* BC^c^, *ὅσα* A 28^a^ *τὰς* BC^c^, *τοὺς* A quod fortasse praeferendum 28^b^ *ἀποκεκαρμέναις* Bk., *ἀποκειραμέναις* codd.

[Zonaras 9, 26, 8—27, 2 (2, 283,8 sqq. B. = 2, 326, 13 sqq. D.)]

σχοίνους τῶν γυναικῶν ταῖς κόμαις ἐχρήσαντο.

χρησάμενοι. Excerptum inter Planudea receptum (M p. 540).

9 οἱ δ' ὕπατοι τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς ὡς ἀόπλους ταχέως αἱρήσειν ἐλπίσαντες μόνας ἡτοιμάσαντο κλίμακας, ὡς δι' αὐτῶν εὐθὺς τοῦ τείχους ἐπιβησόμενοι, ἔπειτα προσβαλόντες καὶ ὡπλισμένους σφᾶς καὶ τὰ πρὸς πολιορκίαν ἔχοντας ἰδόντες πρὸς μηχανῶν ἐργασίαν ἐτράποντο, καὶ αὐτὰς ἐπικινδύνως κατασκευάσαντες, (ὁ γὰρ Ἀσδρούβας ὑλαγωγοῦντας ἐνεδρεύων
10 ἐλύπει), προσέμισγον τῇ πόλει. καὶ Μανίλιος μὲν ἐκ τῆς ἠπείρου αὐτῇ προσβαλὼν οὐδὲν αὐτοὺς ἔβλαψε, Μάρκιος δ' ἐκ θαλάσσης κατὰ τὸ λιμνῶδες προσπεσὼν κατέσεισε μέν τι τοῦ τείχους, οὐ μέντοι καὶ εἰσῆλθεν. οἱ γὰρ Καρχηδόνιοι τούς τε βιαζομένους εἰσελθεῖν ἐξεκρούσαντο καὶ νύκτωρ διὰ τῶν ἐρειπίων ἐπεξελθόντες ἀνθρώπους τε συχνοὺς ἔκτειναν
11 καὶ μηχανήματα πλεῖστα κατέπρησαν. ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας παρὰ τοῦ Ἀσδρούβου καὶ τῶν ἱππέων εἰῶντο σκεδάννυσθαι, οὔτε μὴν ὁ Μασινίσσας αὐτοῖς ἐπεκούρησεν. οὐ γὰρ ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου προσεκέκλητο, καὶ πρὸς τὸν Ἀσδρούβαν τότε πολεμήσειν ὑποσχομένῳ οὐκ ἐπέτρεψαν.

27. Οἱ δ' ὕπατοι διά τε τὰ συμβάντα καὶ ὅτι τὸ ναυτικὸν αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐν τῇ λίμνῃ διατριβῆς ἐνόσησεν ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν. καὶ Μάρκιος μὲν ἐπιχειρήσας κατὰ θάλασσάν τι πρᾶξαι ἢ τὴν παραλίαν κακῶσαι, ὡς οὐδὲν ἤνυεν, ἀπέπλευσεν οἴκαδε· καὶ ἀνθυποστρέψας Αἰγίμουρον ἐχειρώσατο· Μανίλιος δὲ ὥρμησε μὲν ἐς τὴν μεσόγειον, κακούμενος δ' ὑπὸ Ἰμίλκωνος τοῦ τῶν Καρχηδονίων ἱππάρχου, ὃν καὶ Φαμέαν
2 ἐκάλουν, πρὸς τὴν Καρχηδόνα ἐπανελήλυθε. κἀκεῖ δὲ ἔξωθεν ὁ Ἀσδρούβας, ἔνδοθεν δ' ἐπεξιόντες οἱ ἐν τῇ πόλει καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν αὐτὸν ἐκάκουν. καταφρονήσαντες οὖν αὐτῶν οἱ Καρχηδόνιοι καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν ἐπῆλθον, καὶ συχνοὺς ἀποβαλόντες (ἄοπλοι γὰρ

---

3 *ὡς* om. A 4 *εὐθὺς τοῦ τείχους* BC[c], *τοῦ τείχους εὐθὺς* A 5 *ἔπειτα* BC[c], *ἔπειτα δὲ* A *τὰ* om. A 7 *ὑλαγωγοῦντας* B[c], *ὑδραγωγοῦντας* CA 9 *Μάρκιος* CA[c], *μάρκος* B 10 *τι* BA[c], *τοι* C 11 *γὰρ* om. A 12 *ἐπεξελθόντες* CA, *ἐξελθόντες* B[c] 16 *πολεμήσειν* A, *διαπολεμήσειν* C[c], *διαπολεμήσεις* B 21 *Αἰγίμουρον* BC[c], *ἐγίμουρον* A. *Αἰγίμουρος* Strab. 2, p. 123; 6, p. 277, *Αἰγίμορος* St. Byz. *s. v.*, Ptol. 4, 3, 44, *Aegimurus* script. Latini 22 *μεσόγειον*] nonne *μεσόγειαν*? at cf. 9, 29, 4 23 *Ἰμίλκωνος*] *Ἀμίλκας* Pol. 36, 8, 1 (= Suid. *s. v. Ἀμίλκας*), *Ἰμίλκων* App. *Lib.* 97 (*καὶ μίλκωνος* cod.) *Μίλκων* Eunap. *fr.* 82, *Hamilco*(?) Liv. *per.* 50 (*phamae hamilconi* c. Naz. *phameae himilconi* recent.) cf. Gesen. *Mon. ling. Phoen.* p. 408, vide praeterea ad 8, 15, 10 *Φαμέαν*] sic quoque infra et Dio fr. 71, 2, *Φαμέας* Pol. 36, 8, 1 et 2, Diod. 32, 17, Eunap. *fr.* 82, *Φαμαίας* App. *Lib.* 97—109 passim, *Phameas*(?) Liv. *per.* 50 26 *αὐτῶν* C, *αὐτὸν* A, om. B[c].

ὅτι οὗτος ἄριστος μὲν ἦν ἐκ πλείονος τὸ δέον ἐκφροντίσαι, ἄρι- 70, 4
στος δὲ καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα τὸ κατεπεῖγον ἐρευνῆσαι, ἔν τε τῷ προσήκοντι καιρῷ ἑκατέρῳ αὐτῶν χρήσασθαι ἦν τά τε πρακτέα ἐν τῷ θαρσοῦντι διεσκόπει, καὶ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν ὡς καὶ δεδιὼς ἐποιεῖτο. ὅθενπερ τῇ τοῦ λογισμοῦ ἀδεεῖ διασκέψει πάντα ἀκριβῶς τὰ καθήκοντα ἐνενόει, καὶ τῇ περὶ τοῦ ἀσταθμήτου φροντίδι ἀσφαλῶς αὐτὰ ἔπραττε. καὶ διὰ τοῦτ᾽ εἴ ποτε καὶ ἐς ἀπροβουλίας ἀνάγκην, 5
οἷα ἔν τε τοῖς τοῦ πολέμου παραλόγοις καὶ ἐν ταῖς τῆς τύχης ῥοπαῖς συμβαίνειν εἴωθε, προήχθη, οὐδὲ τότε τῶν προσηκόντων f. 173v
ἡμάρτανεν. ὑπὸ γὰρ τοῦ ἔθους, τοῦ τε τῇ τύχῃ πρὸς μηδὲν ἀλογίστως χρῆσθαι, οὐδὲ ἐς τὴν τοῦ ἐξαπιναίου προσβολὴν ἀπαράσκευος ἦν, ἀλλὰ καὶ τοῖς αἰφνιδίοις ὑπὸ τοῦ μηδέποτε ἀτρεμίζειν ὡς καὶ ἐκ πολλοῦ αὐτὰ προνενοηκὼς ἐχρῆτο. τολμητής τε ἐκ τού- 6
των, ἐν οἷς ἐπεπιστεύκει ὀρθῶς ἔχειν, καὶ κινδυνευτὴς ἐν οἷς ἐθάρσει ἰσχυρῶς ἐγίγνετο· καὶ γὰρ τὸ σῶμα ἴσα τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἔρρωτο. καὶ διὰ τοῦτο, ⟨ὃ⟩ καὶ τὰ μάλιστα ἄν τις αὐτοῦ θαυμάσειεν, προεβούλευέ τε τὰ κράτιστα ὡς καὶ ἑτέροις ἐπιτάξων, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτὰ ὡς καὶ ὑφ᾽ ἑτέρων κεκελευσμένα ἐχειρούργει. τῇ τε οὖν ἄλλῃ ἀρετῇ ἀσφαλὴς ἦν, καὶ τὴν πιστότητα 7

Fr. 70, 1 (Planudeum) eiectum.
Fr. 70, 2. 3 vide inter 71, 2 et 72 p. 313 sq.
1 οἶτος] ita cod., adscripto in marg. περὶ Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ, unde Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς pro οὗτος Val. 3 ἦν corruptum vel mancum. damn. St., ᾔδει Bk. quod non placet, an ⟨ἱκανὸς⟩ ἦν vel ὢν?, δεινός, Polak. 6 φροντίδι] ⟨εὐλαβεῖ⟩ φροντίδι Bk. 9 εἴωθε Reim., εἰώθει cod. secundum Val., hodie evanuit 10 τε damn. Kuiper. (litt.) τύχῃ Bk., ψυχῇ cod. 11 τὴν Rk., τι cod., at post τοῦ duae litterae erasae προσβολὴν Bk., προσκοπὴν cod. 12 αἰφνιδίοις Val., αἰδενιδίοις cod. ἀτρεμίζειν Val., ἀρτεμίζειν cod. 16 ⟨ὃ⟩ ins. Bk. 18 ὑφ᾽ Bk., ἀφ᾽ cod.

[Zonaras 9, 27, 2. 3 (2, 284, 15 sqq. B. = 2, 327, 17 sqq. D.)]

οἱ πλείους ἦσαν,) εἰς τὸ τεῖχος αὖθις συνεκλείσθησαν. ὁ δὲ Μανίλιος τῷ Ἀσδρούβᾳ συμμίξαι μάλιστα εἵλετο, καὶ εἰ ἐκεῖνον νικήσει, ῥᾷον τοῖς λοιποῖς προσπολεμήσειν ἐνόμιζε. καὶ οἱ προσέμιξε· πρὸς δέ τι φρούριον ἀναχωροῦντι ἐπακολουθήσας, ἔλαθεν εἴσω χώρας τραχείας καὶ στενοπόρου γενόμενος, καὶ δεινῶς ἐκακώθη. καὶ πανσυδὶ ἂν διεφθάρη, εἰ μὴ Σκι- 3
πίων ὁ τοῦ Ἀφρικανοῦ χρησιμώτατος αὐτῷ ἐγένετο, ἀνὴρ ἄριστος μὲν fr. 70, 4
νοῆσαι καὶ προβουλεῦσαι τὰ κράτιστα, ἄριστος δὲ χειρουργῆσαι· καὶ γὰρ fr. 70, 6

4 στενοπόρου BA[c], στενοχώρου C.

οὐχ ὅπως πρὸς τοὺς πολίτας τούς τε χρωμένους οἱ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ὀθνεῖον τό τε πολεμιώτατον ἀκριβῆ ἐκέκτητο. καὶ αὐτῷ κατὰ τοῦτο πολλοὶ μὲν ἰδιῶται πολλαὶ δὲ καὶ πόλεις προσεχώρησαν.
8 *ἅτε γὰρ μηδὲν ἀλογίστως μηδὲ ἐξ ὀργῆς ἢ καὶ δέους ποιῶν ἢ καὶ λέγων, ἀλλ' ἐκ τοῦ βεβαίου τῶν λογισμῶν πρὸς πάντα τὰ καίρια ἕτοιμος ὤν, καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἱκανῶς ἐκλογιζόμενος, καὶ μήτε τι ἀνέλπιστον ποιούμενος καὶ πάντα πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν προδιασκοπῶν, ῥᾷστά τε τὰ πρακτέα πρὶν καὶ δεηθῆναι αὐτῶν*
9 *ἐπενόει, καὶ ἐς βεβαιότητα αὐτοῖς ἐχρῆτο. τοιγαροῦν μόνος ἀνθρώπων ἢ καὶ μάλιστα διά τε ταῦτα καὶ διὰ τὴν μετριότητα τήν τε ἐπιείκειαν οὔτε ὑπὸ τῶν ὁμοτίμων οὔθ' ὑπό τινος ἐφθονήθη. ἴσος μὲν γὰρ τοῖς ὑποδεεστέροις, οὐκ ἀμείνων δὲ τῶν ὁμοίων, ἀσθενέστερος δὲ τῶν μειζόνων ἀξιῶν εἶναι, κρείττων καὶ τοῦ φθόνου τοῦ μόνου τοὺς ἀρίστους ἄνδρας λυμαινομένου ἐγένετο.* V. 61 (p. 613).

11 *οὔτε* Val., *οὐδε* (s. a.) cod. *ὑπό τινος*] *ὑπ'* ⟨*ἄλλου*⟩ *τινὸς* vel *ὑπὸ* ⟨*τῶν ἐλαττόνων*⟩ *τινὸς* vel *ὑπὸ* ⟨*ὑποδεεστέρου* (*ὑπομείονος*, *ἐλάττονος*)⟩ *τινὸς* Rk. 14 *μόνου* cod., *μόνους* Bk. *μόνον οὐ* Polak.

[Zonaras 9, 27, 3—5 (2, 285, 3 sqq. B. = 2, 327, 27 sqq. D.)]

fr. 70, 9 τῷ σώματι ἔρρωτο, ἐπιεικής τε καὶ μέτριος ἦν· δι' ἃ καὶ τὸν φθόνον ἐξέφυγεν. ἴσος μὲν γὰρ τοῖς ὑποδεεστέροις, οὐκ ἀμείνων δὲ τῶν ὁμοτίμων, (ἐχιλιάρχει γάρ), ἀσθενέστερος δὲ τῶν μειζόνων ἠξίου εἶναι. ὁ οὖν Μανίλιος καὶ εἶπε τὰ περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπέστειλε τοῖς ἐν τῇ Ῥώμῃ μή τι ἀποκρυψάμενος καὶ τἄλλα καὶ τὰ κατὰ Μασινίσσαν καὶ τὸν Φαμέαν· ἃ ἔσχον οὕτως.

4 Θνήσκων ὁ Μασινίσσας ἠπόρει ὅπως περὶ τῆς βασιλείας διάθηται, διά τε τὸ τῶν υἱέων πλῆθος καὶ τὸ διάφορον τοῦ κατὰ τὰς μητέρας γένους αὐτῶν. διὸ πρὸς συμβουλίαν τὸν Σκιπίωνα μετεπέμψατο· ὃν ὁ ὕπατος ἔστειλεν. ἀλλ' ὁ Μασινίσσας πρὶν ἐλθεῖν τὸν Σκιπίωνα ἐκλείπων τὸν μὲν δακτύλιον τῷ Μικίψᾳ τῷ υἱῷ ἔδωκε, τὰ δ' ἄλλα πάντα τὰ τῇ
5 ἀρχῇ προσήκοντα τῷ Σκιπίωνι ἄρτι ἐλθόντι παρέσχεν καὶ ἐνετείλατο. ὁ οὖν Σκιπίων κατανοήσας τὰς προαιρέσεις τῶν υἱέων αὐτοῦ, οὐδενὶ μὲν αὐτῶν μόνῳ τὴν βασιλείαν ἀπένειμε, τριῶν δὲ τῶν ἐλλογιμωτάτων ὄντων, πρεσβυτάτου μὲν Μικίψου, νεωτάτου δὲ Γουλούσσου, μέσου δὲ Μαστανάβου, τούτοις τὰ πράγματα, μεμερισμένως μέντοι, κατένειμε.

1 *ἔρρωτο* BC[c], *ἔρρωστο* A 5 *κατὰ* BA[c], *κατὰ τὸν* C 15 *Γουλούσσου* BC, *γουλούσου* A[c] 16 *Μαστανάβου* BC[c], *βαστανάβου* A. *Μαστανάβας* App. *Lib.* 106. 111, *Mastanabal* Sall. *Iug.* 5, Liv. *per.* 50 (*Manastabal*), *Μασθανάβαλλος* Ioann. Antioch. *fr.* 64 *μεμερισμένως* CA[c], *μεμειρισμένος* B.

Δίωνος κα' βιβλίῳ "ὅ τε Φαμέας ἀπογνοὺς τὰ τῶν Καρχηδονίων πράγματα." Bekk. Anecd. p. 124 9. 71, 2

Fr. 71, 1 habes ad Zon. 9, 26, 8.
1 *Φαμέας*] cf. ad Zon. 9, 27, 1.

[Zonaras 9, 27, 5—28, 1 (2, 285, 20sqq. B. = 2, 328, 19sqq. D.)]

τῷ μὲν γὰρ πρεσβυτάτῳ χρηματιστῇ τε ὄντι καὶ φιλοπλούτῳ τὴν διοίκησιν ἐνεχείρισε, τῷ δὲ μετ' αὐτὸν τὰς διαφορὰς κρίνειν ἐπέτρεψε δικαστῇ ὄντι, τῷ δὲ Γουλούσσᾳ πολεμικῷ τυγχάνοντι τὰς δυνάμεις παρέδωκε. τοῖς δ' ἀδελφοῖς αὐτῶν πολλοῖς οὖσι πόλεις τινὰς καὶ χώρας ἔνειμε. καὶ τὸν Γουλούσσαν παραλαβὼν πρὸς τὸν ὕπατον ἤγαγεν.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος ἐπὶ τοὺς τῶν Καρχηδονίων συμμάχους 6
ἐστράτευσαν, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν βίᾳ, πολλοὺς δὲ ὁμολογίᾳ, καὶ μάλιστα ὁ Σκιπίων, παρεστήσαντο. ὡς δὲ ὁ Φαμέας ἀπογνοὺς τὰ τῶν fr. 71, 2
Καρχηδονίων πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀπέκλινε καὶ εἰς λόγους τῷ Σκιπίωνι ἦλθε, τότε καὶ ἐπὶ τὸν Ἀσδρούβαν ἅπαντες ὥρμησαν. καὶ προσέμιξαν 7
μὲν τῷ φρουρίῳ συχναῖς ἡμέραις, ἐπιλιπόντων δὲ αὐτοὺς αὖθις τῶν ἀναγκαίων ἀνεχώρησαν εὐπρεπῶς. προσέβαλε μὲν γὰρ αὐτοῖς ὁ Φαμέας προσεδρεύουσιν ἔτι ὡς πολεμήσων καὶ ἐν τῷ ἔργῳ μεθ' ἱππέων τινῶν ηὐτομόλησε. κἀντεῦθεν Μανίλιος μὲν εἰς τὴν Οὐτικὴν ἐλθὼν ἡσύχαζε, Σκιπίων δὲ τὸν Φαμέαν εἰς τὴν Ῥώμην ἀνήγαγε· καὶ αὐτός τε ἐπῃνεῖτο καὶ ὁ Φαμέας τετίμητο ὥστε καὶ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ συγκαθῆσθαι τῇ γερουσίᾳ.

28. Τότε δὲ συνηνέχθη καὶ τὰ κατὰ τὸν Προυσίαν. ὃς γέρων ὢν καὶ τοὺς τρόπους τραχὺς ἐφοβήθη τοὺς Βιθυνοὺς μὴ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐκβάλωσι, τὸν Νικομήδη τὸν υἱὸν ἀνθελόμενοι. καὶ κατά τινα πρόφασιν ἔπεμψεν εἰς τὴν Ῥώμην αὐτὸν κἀκεῖ διάγειν ἐκέλευσεν. ὡς δὲ κἀν τῇ Ῥώμῃ διαιτωμένῳ τῷ υἱῷ ἐπεβούλευσε καὶ ἔσπευδε κτεῖναι αὐτόν, Βιθυνοί τινες εἰς Ῥώμην φοιτήσαντες ἐξήγαγον λάθρᾳ τὸν Νικομήδη, καὶ ἐς τὴν Βιθυνίαν κομίσαντες, τὸν μὲν γέροντα ἐφόνευσαν, βασιλέα δ'

2 *κρίνειν* BC[c], *τοίνυν* A *δικαστῇ*] coll. Xen. *Mem.* 2, 6, 38 *δικαστικῷ* Polak., cf. App. *Lib.* 106 3 *Γουλούσσᾳ* CA, *γουλούσσου* B, *γουλούσᾳ* c 5 *Γουλούσσαν* C, *γουλούσαν* BA[c]. *Γολόσσης* Pol. 39, 1 et 2, Diod. 32, 22, App. *Lib.* 70—126 saepe, *Γολούσσας* Ioann. Antioch. *fr.* 64, *Gulussa* Latine 8 *παρεστήσαντο* CA[c], *παρεστήσατο* B 11 *αὐτοὺς* BC[c], *αὐτοῖς* A *αὖθις*] del. Pinder., recte fortasse. quamquam enim iterum Nepherim (*τὸ φρούριον*) aggressi erant Romani, inde antea non redierant propter frumenti inopiam, cf. App. *Lib.* 102 sqq. an transferendum? 12 *μὲν* recepi ex BCA 13 *Οὐτίκην*] cf. ad 41, 41, 4 15 *τε* om. A 18 *δὲ* BC, *δὴ* A, om. c.

[Zonaras 9, 28, 1—6 (2, 287, 5 sqq. B. = 2, 329, 22 sqq. D.)]
ἐκεῖνον ἀπέδειξαν. ταῦτα ἠνίασε μὲν τοὺς Ῥωμαίους, οὐ μὴν καὶ εἰς
πόλεμον ἐξηρέθισε.
2 Τὴν δὲ Μακεδονίαν Ἀνδρίσκος τις ἐξ Ἀτραμυττίου φύς, τῷ Περσεῖ
δ' ἐμφερὴς τὸ εἶδος γενόμενος καὶ παῖς εἶναι ἐκείνου πλαττόμενος καὶ
Φίλιππον ἑαυτὸν ὀνομάζων, ἐπὶ πλεῖστον ἀπέστησε. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον
ἐς τὴν Μακεδονίαν ἐλθὼν ταράττειν αὐτὴν ἐπειρᾶτο, ὡς δὲ οὐδεὶς προσ-
εῖχεν αὐτῷ, πρὸς τὸν Δημήτριον εἰς τὴν Συρίαν ἐτράπετο, ὡς ἐξ ἐκείνου
διὰ τὸ γένος βοηθείας τευξόμενος. συλληφθεὶς δὲ παρ' ἐκείνου καὶ εἰς
τὴν Ῥώμην πεμφθείς, ὅτι τε μὴ ὢν τοῦ Περσέως υἱὸς ἠλέγχθη καὶ ὅτι
3 οὐδέ τι ἕτερον εἶχεν ἄξιον λόγου, κατεφρονήθη. καὶ ἀφεθεὶς χεῖρά τε
συνήγαγεν ἀνθρώπων νεωτεροποιῶν καὶ πόλεις πολλὰς ἐπηγάγετο, καὶ
τέλος βασιλικὴν στολὴν περιθέμενος καὶ δύναμιν συγκροτήσας εἰς Θρᾴκην
ἀφίκετο, καὶ συχνοὺς μὲν τῶν αὐτονόμων, συχνοὺς δὲ καὶ τῶν δυναστῶν
τοῖς Ῥωμαίοις ἀχθομένους παραλαβὼν εἰς Μακεδονίαν ἐνέβαλε καὶ αὐτὴν
κατέσχε, καὶ ἐπὶ τὴν Θεσσαλίαν ὁρμήσας οὐκ ὀλίγα ταύτης προσε-
ποιήσατο.
4 οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατεφρόνουν μὲν πρότερον τοῦ Ἀνδρίσκου, εἶτα τὸν
Σκιπίωνα τὸν Νασικᾶν ἔπεμψαν εἰρηνικῶς πως τὰ ἐκεῖ διοικήσοντα. ὃς
εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλθὼν καὶ μαθὼν τὰ γενόμενα, τοῖς μὲν Ῥωμαίοις δηλῶν
ταῦτα ἐπέστειλε, δύναμιν δὲ παρὰ τῶν ἐκεῖ συμμάχων ἀθροίσας ἔργου
εἴχετο, καὶ προῆλθε μέχρι Μακεδονίας. οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ γνόντες τὰ
κατὰ τὸν Ἀνδρίσκον, στράτευμα ἔπεμψαν καὶ στρατηγὸν Πούπλιον
5 Ἰουβέντιον. ᾧ περὶ Μακεδονίαν γενομένῳ συμβαλὼν ὁ Ἀνδρίσκος ἐκεῖνόν
τε ἀπέκτεινε καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἂν κατειργάσατο, εἰ μὴ τῆς νυ-
κτὸς ἀπεχώρησαν. καὶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν μετὰ ταῦτα εἰσέβαλε καὶ
a. u. 606 (148) πλεῖστα αὐτῆς ἐκάκωσε, καὶ τὰ τῶν Θρᾳκῶν προσηταιρίζετο. πάλιν οὖν
διὰ ταῦτα οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ Κύιντον Καικίλιον Μέτελλον στρατηγὸν σὺν
δυνάμει πολλῇ ἔστειλαν. καὶ ὃς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἦλθε, καί οἱ ὁ
6 Ἄτταλος προσήμυνε ναυτικῷ. διὸ δείσας ὁ Ἀνδρίσκος περὶ τῶν παρα-
θαλασσίων οὐκ ἐτόλμησε περαιτέρω προελθεῖν· ὀλίγον δὲ τῆς Πύδνης
ἔξω προχωρήσας ἱππομαχίᾳ μὲν ὑπερέσχε, φοβηθεὶς δὲ τὸ πεζὸν ἀνέ-

---

3 *Ἀνδρίσκος* BC^c, *ἀνδρύσκος* A *Ἀτραμυττίου* BC^c, *ἀτραμυτίου* A. De variis nominis formis, cf. St. Byz. *s. v.* Dionem Thucydidem 5, 1 et 8, 108 secutum crediderim. Is autem per duplicem *τ* scripsisse videtur 9 *ὢν* recte c (c librarii coniectura?), *ἦν* BCA *Περσέως* BC^c, *περσέος* A 10 *ἄξιον λόγου* BA^c, *ἀξιολόγου* C 24 *τε* CA, *μὲν* B^c 25 *ἀπεχώρησαν* BA^c, *κατεφρόνησαν* C 26 *προσηταιρίζετο* BC^c, *προσηταιρίσατο* A 27 *Καικίλιον* B^c, *καὶ κίλλιον* CA 28 *καὶ οἱ* C^c, *καὶ* BA 31 *προχωρήσας* BC^c, *προσχωρήσας* A *τὸ*] an *τὸν*? cf. ad 8, 11, 5.

τίς γάρ ποτε καὶ ὅρος ἡλικίας τοῖς γε ἅπαξ ἐκ μειρακίων ἐξελθοῦσι πρὸς τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν ἔπεστι; τίς ἀριθμὸς ἐτῶν πρὸς 70, 2

Fr. 70, 2, 3 legitur in Max. Conf. Flor. insignitum lemmate *δίωνος τοῦ ῥωμαίου*, in Damasceni cod. Med. lemmate *τίωνος* (sic) *τοῦ ῥωμαίου*. in hoc uno tenore scribitur, in illo divisim (*τίς γάρ — ἐκβαίη* et *μὴ μέντοι — δώσετε*). cohaerent sane, an ita cohaereant ut nihil desit difficile dictu. — Fragm. collato Zonara hic collocatum a Melbero, recte opinor. dicta haec videntur a trib. pl. vel ab alio quodam in senatu aut ad populum Scipione Aemiliano a. 606/148 contra legem annalem consule creato, App. *Lib.* 112, Liv. *per.* 50. Ceterum si quis ad Africanum maiorem referre malit a. 543/211, postquam imperii in Hispanos ei mandati populum poenituit, de aetate sua imperioque mandato disserentem (Liv. 26, 19) non habeo quod magno opere ei opponam, quanquam prior sententia magis arridet. Ex florilegio apparere non posse unde fragm. desumptum sit vix est quod moneam.

1 *γε* flor. AB, *γ'* Dam. 2 *τὸ* om. Dam.

[Zonaras 9, 28, 6—29, 2 (2, 288, 15 sqq. B. = 2, 331, 3 sqq. D.)]

στρεψε. καὶ ἐπαρθεὶς διχῇ τὸν στρατὸν διεῖλε, καὶ τοῖς μὲν αὐτὸς κατὰ χώραν προσήδρευε, τοὺς δὲ πορθῆσαι τὴν Θεσσαλίαν ἀπέστειλε. καταφρονήσας οὖν ὁ Μέτελλος τῶν παρόντων συνέμιξε· καὶ τῶν πρῶτον αὐτῷ εἰς χεῖρας ἐλθόντων περιγενόμενος ῥᾷον καὶ τοὺς λοιποὺς παρεστήσατο· ἑτοίμως γὰρ ὡς ἐξήμαρτον αὐτῷ ὡμολόγησαν. ὁ δὲ Ἀνδρίσκος εἰς τὴν 7 Θρᾴκην ἀπέδρα, καὶ δύναμιν ἀθροίσας συνέβαλε τῷ Μετέλλῳ προϊόντι οὗ προεχώρει. καὶ τῶν προμάχων αὐτοῦ τραπέντων τό τε συμμαχικὸν αὐτοῦ ἐσκεδάσθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ Βύζου Θρᾳκὸς δυνάστου προδοθεὶς ἐδικαιώθη.

Καὶ Ἀλέξανδρος δέ τις Περσέως καὶ αὐτὸς λέγων εἶναι υἱὸς καὶ 8 χεῖρα συναγαγὼν κατέλαβε τὴν περὶ τὸν Μέστον καλούμενον ποταμὸν χώραν· ὃν ὁ Μέτελλος ἐπεδίωξεν ὑποφυγόντα μέχρι τῆς Δαρδανίας.

29. Ἐπὶ δὲ τοὺς Καρχηδονίους οἱ Ῥωμαῖοι Πείσωνα τὸν ὕπατον ἔστειλαν. ὃς τῇ μὲν Καρχηδόνι καὶ τῷ Ἀσδρούβᾳ οὐ προσέμιξεν, ἐπὶ δὲ τὰς παράλους πόλεις ἐτράπετο· καὶ τῆς μὲν Ἀσπίδος ἀπεκρούσθη, τὴν δὲ Νέαν πόλιν ἑλὼν κατέσκαψεν· ἐπὶ δὲ Ἱππῶνα πόλιν ὁρμήσας κατέτριψε τὸν καιρὸν μηδὲν περάνας. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι ἀνεθάρσησαν διὰ ταῦτα καὶ ὅτι καί τινες αὐτοῖς προσεγένοντο σύμμαχοι. μαθόντες οὖν 2 ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι οἵ τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει, ἐπὶ τὸν Σκιπίωνα ὥρμησαν καὶ ὕπατον αὐτὸν ἐψηφίσαντο, καίτοι τῆς ἡλικίας μὴ cf. fr. 70, 2.3

1 *στρατὸν* BA[c], *στρατὸν αὐτοῦ* C 10 *Μέστον*] Dio, opinor, *Νέστον*. *Nestus* notus est fluvius Macedoniae, teste Kiepert *Lehrb. d. alt. Geogr.* p. 309 Bulgarice hodie *Mesta* 11 *ἐπεδίωξεν* B[c], *μετεδίωξεν* CA. *μεταδιώκειν* saepe usus est Herodotus, Dio non item 12 *τοὺς Καρχηδονίους* CA[c], *τοῖς Καρχηδονίοις* B. 14 *παράλους* CA, *παραλίους* B[c] 15 *Νέαν πόλιν*] cf. ad 48, 48, 6

τὸ τὰ προσήκοντα πράττειν ἀποδέδεικται; οὐχ ὅσοι μὲν ἂν τῇ τε φύσει καὶ τῇ τύχῃ χρηστῇ χρήσωνται, πάντα ἀπ' ἀρχῆς εὐθὺς ἃ δεῖ καὶ φρονοῦσι καὶ πράττουσιν, οἱ δὲ ἐν τῇδε τῇ ἡλικίᾳ βραχὺν νοῦν ἔχοντες οὐδ' ἂν αὖθίς ποτε, οὐδ' εἰ πολλὰ ἔτη διέλθοι, φρονιμώτεροι γένοιντο; ἀμείνων μὲν γὰρ ἄν τις αὐτὸς ἑαυτοῦ προϊούσης τῆς ἡλικίας ὑπάρξειεν, ἔννους δ' ἐξ ἀνοήτου καὶ ἔμφρων ἐξ ἄφρονος οὐδ' ἂν εἷς ἐκβαίη.

3 μὴ μέντοι τοὺς νέους ἐς ἀθυμίαν, ὡς καὶ κατεγνωσμένους τὸ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν δύνασθαι, ἐμβάλητε· πᾶν γὰρ τοὐναντίον προτρέπεσθαι αὐτοὺς ὀφείλετε πάντα τὰ προσήκοντα αὐτοῖς προθύμως ποιεῖν ἀσκεῖν, ὡς καὶ τιμὰς καὶ ἀρχὰς καὶ πρὸ τοῦ γήρως ληψομένους· ἐκ γὰρ τούτου καὶ τοὺς πρεσβυτέρους βελτίους ποιήσετε, πρῶτον μὲν ἀνταγωνιστὰς πολλοὺς ἀποδείξαντες, ἔπειτ' ἐνδειξάμενοι ὡς καὶ τἆλλα πάντα καὶ τὰς ἡγεμονίας μάλιστα οὐκ ἐξ ἀριθμοῦ ἐτῶν ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς ἐμφύτου πᾶσι τοῖς πολίταις δώσετε. Max. Conf. Flor. f. 168v (M. p. 546) et Ioann. Damasc. Sacr. Parall. cod. Med. 8, 22 f. 75 (2, 688 sq. Gaisf., 4, 148 sq. Mein.).

1 *τὸ* om. Dam. 4 *οὐδ' εἰ πολλὰ* om. Dam. 6 *καὶ* om. Dam. 8 *καὶ* om. Dam. *τὸ* Bk. (confirmat flor. cod. Par. 926), *τῷ* flor. AB, Dam. 12 *πρεσβυτέρους* flor. AB, *πρακτικωτέρους* Dam. 14 *μάλιστα* flor. AB, *μὲν* Dam.

[Zonaras 9, 29, 2. 3 (2, 289, 14 sqq. B. = 2, 332, 1 sqq.)]

ἐφιείσης αὐτῷ τὴν ἀρχήν· ἀλλὰ τά τε ἔργα αὐτοῦ καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Παύλου καὶ τοῦ πάππου Ἀφρικανοῦ ἐλπίδα παρεῖχον ἅπασι βεβαίαν καὶ τῶν πολεμίων δι' αὐτοῦ κρατήσειν καὶ τὴν Καρχηδόνα παντελῶς ἐξαιρήσειν.

a. u. 607 (147) 3 Ἐν ᾧ δ' ὁ Σκιπίων εἰς τὴν Λιβύην ἐκομίζετο, Μαγκῖνος παραπλέων τὴν Καρχηδόνα χωρίον τι τοῦ τείχους αὐτῆς ἐντὸς ὂν Μεγαλία ὀνομαζόμενον καὶ ἐπὶ πέτρας ἀποτόμου καθῆκον πρὸς θάλασσαν πολύ τε τῆς ἄλλης πόλεως ἀπηρτημένον καὶ μηδὲ πολλοὺς φρουροὺς ἔχον ὡς τῇ φύσει ὂν ἐρυμνὸν κατανοήσας, κλίμακας ἐξαπιναίως προσθεὶς ἀπὸ τῶν νεῶν ἐπανέβη. ἤδη δὲ ἀνελθόντος συνέδραμον μὲν τῶν Καρχηδονίων τινές,

2 *πατρὸς αὐτοῦ* A, *πατρὸς* BCc *ἅπασι* BCc, *ἅπασαν* A 3 *δι'* om. C 6 *αὐτῆς* BCc, *αὐτοὺς* A *ἐντὸς* om. sed in marg. add. m² C *ὂν* CA, *ὢν* Bc *Μεγαλία*] sic quoque § 5, *Μέγαρα* App. *Lib.* 117. 118. 135, *Magaria* Plaut. *Poen. prol.* 86, *Pers.* 1, 3, 57, Serv. ad *Aen.* 1, 421, *Magalia* Cato *ap.* Serv. *ad Aen.* 1, 421, Nepos *ap.* Serv. *ad Aen.* 1, 368, Verg. *Aen.* 1, 421; 4, 259 (cf. Speyer, *Versl. en Meded. Akad. v. Wetensch. Amst.* 1890 p. 243 sq.). Ceterum cf. Gesen. *Mon. ling. Phoen.* 392, Schröder. *Phoen. Spr.* 104 7 *ἀποτόμου* CAc, *ἀκροτόμου* B 9 *ἀπὸ* BAc, *ἐπὶ* C.

[Zonaras 9, 29, 4—9 (2, 290, 3 sqq. B. = 2, 332, 14 sqq. D.)]

οὐ μέντοι καὶ ἐκκροῦσαι αὐτὸν ἠδυνήθησαν. ὁ δὲ πέμψας πρὸς τὸν 4
Πείσωνα τά τε γεγονότα ἐδήλωσε καὶ αὐτῷ ἐπαμῦναι ἠξίωσε. πόρρω
δ' ὢν ἐν τῇ μεσογείῳ οὐδὲν αὐτῷ χρήσιμος ὁ Πείσων ἐγένετο. ὁ δὲ
Σκιπίων ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀγγελίαν νυκτὸς κατὰ τύχην ἐλθὼν εὐθὺς ἐβοή-
θησεν. εἷλον γὰρ ἂν τὸν Μαγκῖνον οἱ Καρχηδόνιοι ἢ καὶ διέφθειραν, εἰ
μὴ παραπλεούσας εἶδον τὰς ναῦς τοῦ Σκιπίωνος. τότε δ' ἠθύμησαν μέν, 5
οὐκ ἀπέστησαν δέ. αἰχμαλώτους οὖν τινας ἔπεμψεν ὁ Σκιπίων ἐροῦντας
ὅτι πάρεστι. καὶ τοῦτο γνόντες οὐχ ὑπέμειναν ἔτι, ἀλλ' ἀνεχώρησαν καὶ
τὸν Ἀσδρούβαν μετεπέμψαντο καὶ ταφρεύμασι καὶ σταυρώμασι τὸ πρὸ
τῶν οἰκιῶν διατείχισμα διεφύλαξαν. ὁ μέντοι Σκιπίων τὰ μὲν Μεγαλία 6
τὸν Μαγκῖνον φρουρεῖν κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὸν Πείσωνα καὶ πρὸς
τὰς δυνάμεις ἀπῆρεν, ὡς ἂν μετ' αὐτῶν ἔργου ἔχηται. καὶ ἐπανῆλθε
ταχέως σὺν τῷ κουφοτάτῳ τῆς στρατιᾶς, καὶ κατέλαβε τὸν Ἀσδρούβαν
εἰς τὴν Καρχηδόνα εἰσελθόντα καὶ δεινῶς τῷ Μαγκίνῳ ἐπιτιθέμενον·
καὶ ἐλθὼν ὁ Σκιπίων τὴν ἐπίθεσιν ἔλυσεν. ἀφικομένου δὲ καὶ τοῦ Πεί- 7
σωνος ἤδη, ἐκεῖνον μὲν ἔξω τοῦ τείχους αὐλίσασθαι κατά τινας πύλας
ἐκέλευσε, καὶ στρατιώτας ἑτέρους πρὸς πυλίδα τινὰ πολὺ ἀφ' ἑαυτῶν
ἀπέχουσαν περιέπεμψε, παραγγείλας αὐτοῖς ἅττα πράξειν ἐχρῆν, αὐτὸς δὲ
τὸ κράτιστον τοῦ στρατοῦ κατὰ μέσας νύκτας λαβὼν ἔνδον τοῦ περι-
βόλου ἐγένετο, αὐτομόλοις χρησάμενος ἄγουσι, καὶ ὑπὸ τὴν πυλίδα παρα-
δραμὼν καὶ τὸν μοχλὸν διακόψας τούς τε ἔξωθεν ἐφεδρεύοντας εἰσήγαγε
καὶ τοὺς φύλακας ἔφθειρε. καὶ πρὸς τὰς πύλας ἠπείχθη καθ' ἃς ὁ Πεί- 8
σων προσήδρευε, τοὺς φρουροὺς τοὺς τὰ μέσα φυλάττοντας ὀλίγους καθ'
ἑκάστους ὄντας τρέπων, ὥστε τὸν Ἀσδρούβαν ἅμα τε πυνθάνεσθαι τὰ
γενόμενα καὶ ὁρᾶν τὴν τῶν Ῥωμαίων δύναμιν μικροῦ πᾶσαν οὖσαν
ἐντός. καὶ χρόνον μέν τινα ἀντέσχον, ἔπειτα τὴν μὲν ἄλλην πόλιν ἐξέ-
λιπον, εἰς δὲ τὸν Κώθωνα τήν τε Βύρσαν κατέφυγον. εἶτα ὁ Ἀσδρούβας 9
πάντας τοὺς τῶν Ῥωμαίων αἰχμαλώτους ἀπέκτεινεν, ὅπως ἀπόγνωσιν
συγγνώμης σχόντες οἱ Καρχηδόνιοι προθυμότερον ἀντικαρτερήσωσι· πολ-
λοὺς δὲ καὶ τῶν ἐπιχωρίων ὡς προδιδόντας ἑαυτοὺς διεχρήσατο. καὶ ὁ
Σκιπίων περιεσταύρωσε μὲν αὐτοὺς καὶ ἀπετείχισεν, οὐ μὴν καὶ ταχέως
εἷλε. τά τε γὰρ τείχη καρτερὰ ἦν καὶ οἱ ἐντὸς πολλοὶ ὄντες ἰσχυρῶς

---

1 *τὸν* om. A 3 *μεσογείῳ*] cf. ad 9, 27, 1 9 *πρὸ* BA^c, *πρὸς* C 10 *διεφύλαξαν* BC^c, *διεφύλαξεν* A 12 *αὐτῶν* BC^c, *αὐτοῦ* A 14 *καὶ* om. A 15 *καὶ* (alterum) om. BA 16 *αὐλίσασθαι* BC^c, *αὐλίζεσθαι* A 18 *περιέπεμψε* BC^c, *περιέτρεψε* A 25 *οὖσαν* om. C 28 *τῶν* om. B 31 *αὐτοὺς* BA^c, *ἑαυτους* C 32 *εἷλε — ἦν* CA^c, *εἷλεν — ἦν γὰρ τὰ τείχη καρτερὰ* B

[Zonaras 9, 29, 9—30, 5 (2, 291, 16sqq. B. = 2, 333, 27sqq. D.)]

10 ἐν ὀλίγῳ χώρῳ ἠμύνοντο καὶ σίτου ἀφθόνως εἶχον. ὁ γὰρ Βιθίας ὁλκάδας ἀπὸ τῆς ἀντικρὺ τῆς πόλεως ἠπείρου κατὰ κῦμα καὶ ἄνεμον, ὁσάκις σφοδρῶς ἔπνει, ἐς τὸν λιμένα αὐτοῖς εἰσέπεμπε. πρὸς ὅπερ ὁ Σκιπίων μέγα ἔργον καὶ ἐπενόησε καὶ ἐπετέλεσε· τὸν γὰρ εἴσπλουν τοῦ λιμένος στενὸν ὄντα συνέχωσε, χαλεπῶς μὲν καὶ ἐπιπόνως, ὅμως μέντοι ὑπὸ πολυχειρίας τὸ ἔργον ἐξείργαστο. εἴργειν μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπεχείρουν οἱ Καρχηδόνιοι, καὶ πολλαὶ μάχαι ἐν τούτῳ ἐγίνοντο, οὐ μέντοι καὶ κωλῦσαι τὸ χῶσαι ἠδυνήθησαν.

30. Οἱ οὖν Καρχηδόνιοι, τοῦ στόματος τοῦ λιμένος χωσθέντος, τῇ τοῦ σίτου σπάνει δεινῶς ἐπιέσθησαν· καὶ οἱ μὲν ηὐτομόλουν, οἱ δὲ ἐγκαρτεροῦντες ἔθνησκον, οἱ δὲ τῶν νεκρῶν ἐγεύοντο. ὅθεν ἀθυμήσας Ἀσδρούβας πρέσβεις πρὸς τὸν Σκιπίωνα περὶ σπονδῶν ἔπεμψε· καὶ ἔτυχεν ἂν τῆς ἀδείας, εἰ μὴ καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασι καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἐλευθε-
2 ρίαν πρᾶξαι ἠθέλησε. διαμαρτὼν οὖν αὐτῆς εἰς τὴν ἀκρόπολιν τὴν γυναῖκα κατέκλεισεν, ἐπεὶ τῷ Σκιπίωνι ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ τῶν τέκνων διεκηρυκεύσατο· καὶ τἆλλα διῴκει τολμηρότερος γενόμενος διὰ τὴν ἀπόγνωσιν. αὐτός τε οὖν καὶ ἄλλοι ἀπονοίᾳ κρατούμενοι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐμάχοντο, καὶ τὰ μὲν ἡττῶντο, τὰ δ' ἐπεκράτουν, καὶ ἀντεμηχανῶντο
3 πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς μηχανάς. καὶ ὁ Βιθίας δὲ φρούριόν τι ἐρυμνὸν ἔχων καὶ ἐπὶ πολλὰ τῆς ἠπείρου προϊὼν τούς τε Καρχηδονίους ὠφέλει καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐκάκου. διὸ καὶ ὁ Σκιπίων τὸ στράτευμα διελὼν τὸ μὲν τῇ Καρχηδόνι προσεδρεύειν ἔταξε, τὸ δὲ ἐπὶ τὸν Βιθίαν ἔπεμψεν, ἐπιστήσας αὐτῷ τὸν ὑποστράτηγον τὸν Γάιον Λαίλιον· καὶ αὐτὸς ἑκατέρωσε διεφοίτα ἄμφω ἐπισκοπῶν. καὶ ἥλω τὸ φρούριον. εἶτ' αὖθις πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐπολιορκεῖτο ἡ Καρχηδών.

a. u. 608 146 4 ἀπογνόντες οὖν οἱ Καρχηδόνιοι μηκέτι ἑκάτερον τεῖχος διασώσασθαι δύνασθαι, εἰς τὸν τῆς Βύρσης περίβολον ἅτε καὶ ἐρυμνότερον ἀνεσκευάσαντο, καὶ μετακομίσαντες ὅσα ἠδύναντο, κατέπρησαν νυκτὸς τὸ νεώριον καὶ τῶν ἄλλων τὰ πλείω, ἵνα τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας τοὺς πολεμίους
5 στερήσωσιν. ὡς δ' ἔγνων τὸ ἔργον οἱ Ῥωμαῖοι, τὸν λιμένα κατέσχον καὶ ἐπὶ τὴν Βύρσαν ἐχώρησαν, καὶ κατασχόντες τὰς ἑκατέρωθεν αὐτῆς οἰκίας οἱ μὲν ἐπὶ τῶν τεγῶν αὐτῶν ἐπὶ τὰς ἀεὶ ἐχομένας ἐβάδιζον, οἱ δὲ τοὺς τοίχους διορύσσοντες κάτωθεν διῄεσαν, ἕως πρὸς αὐτὴν τὴν ἄκραν ἀφίκοντο. ἐνταῦθα δὲ γενομένοις οὐκέτι ἀντῆραν οἱ Καρχηδόνιοι, ἀλλ'

1 *Βιθίας*] sic quoque Suid. *s. v. διέπεσε* (unde hoc fragm. desumptum?), *Βιθύας* App. *Lib.* 111. 114. 120 4 *καὶ* prius om. A 14 *διαμαρτὼν* CA^c, *καὶ διαμαρτὼν* B 17 *οὖν* om. A 18 *ἀντεμηχανῶντο* BC^c, *ἀπεμηχανῶντο* A 22 *Καρχηδόνι* BC^c, *καρχηδονία* A 27 *καὶ* om. A 31 *ἐχώρησαν* CA, *ὥρμησαν* B^c.

[Zonaras 9, 30, 5—31, 1 (2, 293, 8sqq. B. = 2, 335, 12sqq. D.)]

ἐπεκηρυκεύσαντο, πλὴν τοῦ Ἀσδρούβου. ἐκεῖνος δὲ μετὰ τῶν αὐτομό- 6
λων, (ὁ γὰρ Σκιπίων οὐκ ἐσπείσατο αὐτοῖς), εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον ἀνειλήφθη μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων, κἀντεῦθεν ἠμύνετο τοὺς προσβάλλοντας, μέχρις οὗ ἐμπρήσαντες τὸν νεὼν οἱ αὐτόμολοι ἐπὶ τὸ τέγος αὐτοῦ ἀνέβησαν, τὴν ἐσχάτην τοῦ πυρὸς ἀνάγκην ἀναμένοντες· τότε γὰρ ἡσσηθεὶς πρὸς τὸν Σκιπίωνα ἦλθεν ἱκετηρίαν ἔχων. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ γυνὴ ἀντιβολοῦντα ὀνομαστὶ ἀνεκάλεσεν, καὶ ἐξονειδίσασα ὅτι ἑαυτῷ τὴν σωτηρίαν πράξας οὐκ ἐπέτρεψεν ἐκείνῃ σπείσασθαι, τὰ τέκνα ἐνέβαλεν εἰς τὸ πῦρ καὶ ἑαυτὴν προσεπέρριψεν.

ἑλὼν οὖν οὕτω τὴν Καρχηδόνα Σκιπίων τῇ γερουσίᾳ ἐπέστειλε τάδε 7
"Καρχηδὼν ἑάλω· τί οὖν κελεύετε;" ἀναγνωσθέντων οὖν τούτων βουλὴν ἔθεντο περὶ τοῦ τί δέον ποιεῖν. καὶ ὁ μὲν Κάτων κατασκάψαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐξαφανίσαι δεῖν ἐγνωμάτευσεν, ὁ δὲ Νασικᾶς φείσασθαι τῶν Καρχηδονίων καὶ ἔτι συνεβούλευε. κἀντεῦθεν εἰς ἀντιλογίαν πολλὴν προήχθη καὶ ἀμφισβήτησιν τὸ συνέδριον, ἕως ἔφη τις ὅτι εἰ καὶ 8
μὴ δι' οὐδὲν ἕτερον, ἀλλά γε ἑαυτῶν ἕνεκα φείσασθαι αὐτῶν ἀναγκαῖον νομίζοιτο ἄν, ἵν' ἀνταγωνιστὰς αὐτοὺς ἔχοντες ἀρετὴν ἀσκῶσι, καὶ μὴ πρὸς ἡδονὰς καὶ τρυφὴν τράπωνται, τῶν δυναμένων αὐτοὺς καταναγκάζειν εἰς ἄσκησιν τῶν πολεμικῶν περιαιρεθέντων, καὶ χείρους ὑπ' ἀνασκησίας γένωνται, ἀξιοχρέους ἀντιπολέμους μὴ ἔχοντες. ἐκ τούτων οὖν τῶν λόγων πάντες κατασκάψαι τὴν Καρχηδόνα ὡμογνωμόνησαν, μήποτε εἰρηνήσειν ἐκείνους πιστεύσαντες ἀκριβῶς. καὶ πᾶσα ἄρδην ἀνάστατος 9
γέγονε, καὶ ἐπάρατον ἐψηφίσθη τὸ ἐπ' αὐτὴν κατοικῆσαί τινα. καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἁλόντων οἱ μὲν πλείους εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐνεβλήθησαν κἀκεῖ διεφθάρησαν, ὀλίγοι δέ τινες πλὴν τῶν πάνυ πρώτων ἐπράθησαν· οὗτοι γὰρ οἵ τε ὅμηροι καὶ ὁ Ἀσδρούβας καὶ ὁ Βιθίας ἄλλοι ἄλλῃ τῆς Ἰταλίας ἐν φρουραῖς ἀδέσμοις κατεβίωσαν. ὁ δὲ Σκιπίων δόξης τε ἔτυχε καὶ τιμῆς, καὶ Ἀφρικανὸς οὐκ ἀπὸ τοῦ πάππου, ἀλλ' ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐπεκέκλητο πράξεων.

31. Τότε δὲ καὶ ἡ Κόρινθος κατεσκάφη. ἐπεὶ γὰρ οἱ τῶν Ἑλλήνων κορυφαιότατοι ὑπὸ τοῦ Παύλου τοῦ Αἰμιλίου μετῳκίσθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, οἱ λοιποὶ τὸ μὲν πρῶτον πρεσβείαις τοὺς ἄνδρας ἀπῄτουν, ὡς

---

8 ἑαυτῷ BC^{c}, ἑαυτοῦ A 12 *ποιεῖν* BC^{c}, *εἰπεῖν* A 13 *ἐξαφανίσαι* om. A 14 *καὶ ἔτι*] cf. 9, 31, 3 15 *εἰ καὶ μὴ* BC, *εἰ μὴ* A, *εἰ καὶ* c (e librarii coni.?). scripseratne Dio *εἰ καὶ μὴ δι' ἄλλο τι*? 17 post *ἀσκῶσι* erasae litterae circiter 11 in C 19 *περιαιρεθέντων*] an *περιαιρεθέντες*? 20 *ἀντιπολέμους* BC^{c}, *ἀντιπολεμίους* A *ἐκ* BC^{c}, *ἵν' ἐκ* A 25 *πρώτων* CA^{c}, *πρῶτον* B 26 *Βιθίας* cf. ad 9, 29, 10 31 *τοῦ Παύλου τοῦ Αἰμιλίου* C, *παύλου τοῦ αἰμιλίου* B, *τοῦ αἰμιλίου* A, *τοῦ παύλου αἰμιλίου* c.

72 ὅτι ἦρξαν τῆς διαφορᾶς οἱ Ἀχαιοί, τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγκαλοῦντες (διηνέχθησαν γὰρ ἀλλήλοις) ὡς τῶν συμβεβηκότων σφίσιν αἰτίοις γεγονόσι, Διαίου ὅτι μάλιστα τοῦ στρατηγοῦ αὐτοὺς ἐνάγοντος. καὶ τῶν γε Ῥωμαίων καταλλακτὰς αὐτοῖς πολλάκις πεμψάντων οὐκ ἐπείσθησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις, οὓς ἐκεῖνοι διασπάσαι πῃ τὸ Ἑλληνικόν, ὅπως ἀσθενέστεροι ὦσιν, ἐθελήσαντες ἔπεμψαν, πρόφασιν τὸ μὴ δεῖν τὰς πόλεις τὰς τοῦ Φιλίππου γενομένας, ὧν καὶ Κόρινθος ἦν ἔς τε τὰ ἄλλα ἀνθοῦσα καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ κρατιστεύουσα, μετέχειν αὐτοῦ ποιησάμενοι, παρ᾿ ὀλίγον
2 ἦλθον ἀποκτεῖναι. φυγῇ δ᾿ οὖν αὐτῶν ἐκ τοῦ Ἀκροκορίνθου, ἐν ᾧ ἦσαν, προαποχωρησάντων ἐπρεσβεύσαντο μὲν ἐς τὴν Ῥώμην, ἀπολογούμενοι ὑπὲρ τοῦ γεγονότος· οὐ γὰρ ἐπ᾿ ἐκείνους ἀλλ᾿ ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους τοὺς μετ᾿ αὐτῶν ὄντας ὁρμῆσαι ἔφασκον. τῶν δὲ Ῥωμαίων τὴν μὲν σκῆψιν αὐτῶν οὐκ ἐλεγξάντων (τοῖς τε γὰρ Καρχηδονίοις ἔτι ἐπολέμουν, καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων οὐδέπω καλῶς βέβαια εἶχον), ἄνδρας δὲ στειλάντων, καὶ τὴν ἄδειαν αὐτοῖς, ἂν μηδὲν ἔτι νεωτερίσωσι, δώσειν ὑποσχομένων, τὸ συνέδριον αὐτοῖς οὐ παρέσχον, ἀλλ᾿ ἐς ἕτερόν σφας σύλλογον, ὃς μεθ᾿ ἔκμηνον ἔμελλεν ἔσεσθαι, ἀνεβάλοντο. U[R] 8 (p. 384).

1 *διαφορᾶς* Urs., *δὲ φόρας* VBM 3 *Διαίου ὅτι* Reim., *διάγουσι* VM, *διάγουσιν* B, *Διαίου* (om. *ὅτι*) Dind. perperam *αὐτοὺς* Urs., *αὐτὸν* VBM 4 *καταλλακτὰς* VBM, *διαλλακτὰς* Reim. ex Zonara, atque ita Dionem scripsisse opinor, cf. Thuc. 4, 60, 1, Dem. 14, 40; 48, 2 6 *πῃ* VB, *ἐπὶ* M 7 *τὸ* VBM, *τοῦ* Urs. male 10 *δ᾿ οὖν* Bk., *δοῦναι* VBM *ἐν ᾧ ἦσαν* V, *ἐνόησαν* BM 16 *δὲ*] *δὲ ⟨δέκα⟩* Rk., cf. ad 39, 25, 1 *στειλάντων* Leuncl., *στείλαντες* VBM 18 *μεθ᾿ ἔκμηνον* Leuncl., *μεθέγμιον* VBM (in V *γ* a m[1] postea addita) 19 *ἔμελλεν* Urs., *ἔμελλον* VBM.

[Zonaras 9, 31, 1. 2 (2, 294, 20 sqq. B. = 2, 336, 24 sqq. D.)]

δ᾿ οὐκ ἔτυχον, καί τινες ἐκείνων τὴν οἴκαδε ἀπογνόντες ἐπάνοδον ἑαυτοὺς διεχρήσαντο, χαλεπῶς διέκειντο καὶ πένθος δημόσιον ἐποιήσαντο, τοῖς τε τὰ Ῥωμαίων φρονοῦσι παρὰ σφίσιν ὠργίζοντο, οὐ μέντοι καὶ πολέμιόν τι ἐνεδείξαντο, μέχρις οὗ τοὺς περιλιπεῖς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐκο-
(a. u. 608 (146)) 2 μίσαντο. τότε δὲ διενεχθέντες ἀλλήλοις οἵ τ᾿ ἠδικημένοι καὶ οἱ τὰ ἀλλό-
fr. 72, 1 τρια ἔχοντες ἐπολέμησαν. ἤρξαντο δὲ τῆς διαφορᾶς οἱ Ἀχαιοί, τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγκαλοῦντες ὡς αἰτίοις τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς· καὶ τῶν Ῥωμαίων διαλλακτὰς αὐτοῖς στειλάντων οὐκ ἐπείσθησαν, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον ὥρμησαν, Κριτόλαον προστησάμενοι. δείσας οὖν ὁ Μέτελλος μὴ

4 *ἐνεδείξαντο* C, *ἐπεδείξαντο* BA[c] 5 *τὰ ἀλλότρια* BC[c], *τοὺς ἀλλοτρίους* A 9 *Κριτόλαον* BA[c], *κριστόλαον* C.

[Zonaras 9, 31, 2—8 (2, 295, 9 sqq. B. = 2, 337, 7 sqq. D.)]

καὶ τῆς Μακεδονίας ἅψωνται, (ἤδη γὰρ εἰς τὴν Θεσσαλίαν παρῆλθον), προαπήντησεν αὐτοῖς καὶ ἐτρέψατο.

Καὶ τοῦ Κριτολάου πεσόντος διχῇ διῄρητο τὸ Ἑλληνικόν. οἱ μὲν 3 γὰρ πρὸς εἰρήνην ἀπέκλιναν καὶ τὰ ὅπλα κατέθεντο, οἱ δὲ καὶ ἔτι ἐστασίαζον τῷ Διαίῳ τὰ πράγματα ἐπιτρέψαντες. ἃ μαθόντες οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸν Μόμμιον ἔπεμψαν. ὃς τὸν μὲν Μέτελλον ἀπήλλαξεν, αὐτὸς δὲ τοῦ πολέμου εἴχετο. καί τινα πληγὴν μέρει τῆς στρατιᾶς λαβὼν ἐξ ἐνέδρας, τοῦ Διαίου καταδιώξαντος μέχρι τοῦ σφῶν στρατοπέδου τοὺς φεύγοντας, ἀντεπεξῆλθε, καὶ τρεψάμενος αὐτὸν πρὸς τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἦλθε χαράκωμα. ἀθροίσας δὲ δύναμιν ὁ Δίαιος πλείονα συμβαλεῖν αὐτοῖς 4 ἐπεχείρησεν. ὡς δ᾽ οὐκ ἀντεξώρμησαν οἱ Ῥωμαῖοι, κατεφρόνησεν αὐτῶν, καὶ ἐς τὸ μέσον τῶν στρατοπέδων κοῖλον ὂν προῆλθεν. ἰδὼν οὖν τοῦθ᾽ ὁ Μόμμιος, τῶν ἱππέων τινὰς λάθρᾳ ἔπεμψεν, ἵν᾽ ἐκ πλαγίου αὐτοῖς ἐπιγένωνται. καὶ ἐπεὶ ἐκεῖνοι προσβαλόντες αὐτοὺς συνετάραξαν, ἐπήγαγε τὴν φάλαγγα κατὰ πρόσωπον, καὶ πολλοὺς ἐφόνευσεν. ἐκ δὲ τούτου 5 Δίαιος μὲν ἀπογνοὺς ἑαυτὸν ἀπέκτεινε, τῶν δ᾽ ἐκ τῆς μάχης περισωθέντων οἱ μὲν Κορίνθιοι κατὰ τὴν χώραν ἐσκεδάσθησαν, οἱ δ᾽ ἄλλοι οἴκαδε ἔφυγον. ὅθεν καὶ οἱ ἐν τῷ τείχει Κορίνθιοι πάντας ἀπολωλέναι νομίσαντες ἐξέλιπον τὴν πόλιν· καὶ κενὴν αὐτὴν ἀνδρῶν ὁ Μόμμιος ἔλαβε. καὶ μετὰ ταῦτα κἀκείνους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀπόνως προσεποιήσατο. καὶ τότε μὲν τά τε ὅπλα αὐτῶν καὶ ὅσα πρὸς τοῖς ἱεροῖς ἀνέ- 6 κειντο καὶ τοὺς ἀνδριάντας τάς τε γραφὰς καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς κόσμον εἶχον παρείλετο, πεμφθέντων δέ οἱ τοῦ τε πατρὸς καὶ ἄλλων ἐπὶ καταστάσει τῶν ἁλόντων, τείχη τέ τινων περιεῖλε καὶ ἐλευθέρους πάντας καὶ αὐτονόμους πλὴν τῶν Κορινθίων ἀφῆκε. τῆς δὲ Κορίνθου τούς τε οἰκήτορας ἀπέδοτο καὶ τὴν χώραν ἐδημοσίωσε, τά τε τείχη καὶ τὰ ἄλλα οἰκοδομήματα πάντα κατέσκαψε, φοβηθεὶς μὴ καὶ αὖθις τινὲς πρὸς αὐτὴν οἷα μεγίστην συστῶσιν. ἵνα δὲ μήτε τις ἐκείνων λάθῃ μήτε τῶν λοιπῶν 7 τις Ἑλλήνων πραθῇ ὡς Κορίνθιος, συνεκάλεσε, πρὶν ἐκφῆναι τὸ ποιητέον, πάντας τοὺς παρόντας, καὶ αὐτοὺς ἀφανῶς πως τοῖς στρατιώταις ἐγκυκλωσάμενος ἐκήρυξε τήν τε τῶν ἄλλων ἐλευθερίαν καὶ τὴν τῶν Κορινθίων δούλωσιν. ἔπειτα προσέταξε πᾶσι τῶν παρεστηκότων σφίσι λαβέσθαι, καὶ οὕτω σαφῆ τὴν διάκρισιν αὐτῶν ἐποιήσατο.

καὶ ἡ μὲν Κόρινθος οὕτως ἀνάστατος γέγονε, τὸ δ᾽ ἄλλο Ἑλλη- 8 νικὸν παραχρῆμα μὲν καὶ σφαγαῖς καὶ χρημάτων ἐκλογαῖς ἐκακώθη, ἔπειτα

5 *Διαίῳ* BC[c], *δικαίῳ* A 7 *στρατιᾶς λαβὼν* BC[c], *στρατᾶς λαὸν* A
9 *ἀντεπεξῆλθε* BC[c], *ἀντεπεξῆλθον* A 15 *δὲ* om. A 27 *καὶ* om. A
28 *μήτε* (alterum) BC[c], *η* A 30 *ἐγκυκλωσάμενος* BC[c], *κυκλωσάμενος* A
31 *τε* om. A. 32 *ἔπειτα — ἐποίησατο*] haec obscura *τῶν* om. A.

[Zonaras 9, 31, 8. 9 (2, 297, 3 sqq. B. = 2, 338, 25 sqq. D.)]
ἔν τε ἀδείᾳ καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ τοσαύτῃ ἐγένετο ὥστε λέγειν ὅτι, εἰ μὴ θᾶττον ἑαλώκεισαν, οὐκ ἂν ἐσέσωντο.

9 ἡ μὲν οὖν Καρχηδὼν ἥ τε Κόρινθος αἱ ἀρχαῖαι ἐκεῖναι τοῦτο τέλος ἅμα ἔσχον, χρόνῳ δὲ πολλῷ ὕστερον ἀποικίαν Ῥωμαίων λαβοῦσαι ἤνθησαν αὖθις καὶ εἰς τὴν παλαιὰν ἐπανῆλθον κατάστασιν.

---

1 *ἐν* alterum om. A   *ὅτι εἰ μὴ* BC[c], *εἰ μὴ ὅτι* A   3 *ἀρχαῖαι* BC[c], *ἀρχαὶ* A   *τοῦτο τέλος*] ita Zonaras dixisse videtur, cf. ad 8, 11, 4   4 *πολλῷ ὕστερον* BA[c], *ὕστερον πολλῷ* C.

5 Post haec Zonaras Dione destitutus res Romanas amplius enarrare non potuit; de qua re in huius capitis fine ita queritur: *τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦδε πεπραγμένα Ῥωμαίοις βίβλων τυχὼν τῶν πάλαι ταῦτα ἱστορησάντων ἀρχαίων ἀνδρῶν, ἐκεῖθεν ἐξείληφα κατ᾽ ἐπιτομὴν καὶ τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐντέθεικα, ἐπὶ δὲ τοῖς ἑξῆς ἃ τοῖς ὑπάτοις καὶ τοῖς δικτάτορσιν ἐπράχθη μέχρις ἂν ταῖς ἀρχαῖς ταύταις τοῖς ἐν τῇ Ῥώμῃ διῳκεῖτο τα πράγματα, μή μέ τις αἰτιῷτο ὡς ἢ καταφρονήσει ἢ ῥᾳθυμίᾳ ἢ ὄκνῳ ταῦτα παρελθόντα καὶ ἀτελὲς οἷον εἰακότα τὸ σύγγραμμα. οὐ γὰρ ῥᾳστώνῃ μοι τὰ λείποντα παρεώραται, οὐδ᾽ ἡμιτελὲς ἑκὼν τὸ πόνημα καταλέλοιπα, ἀλλ᾽ ἀπορίᾳ βίβλων αἵπερ αὐτὰ διεξίασι, καὶ ταῦτα πολλάκις ζητήσαντί μοι ταύτας, μὴ εὑρηκότι δ᾽ ὅμως, οὐκ οἶδα εἴθ᾽ ὅτι μὴ σώζοιντο, τοῦ χρόνου διεφθαρκότος αὐτάς, εἴθ᾽ ὅτι μὴ φροντιστικώτερον τὴν τούτων ἴσως ζήτησιν ἐποιήσαντο οἷς αὐτὴν ἀνεθέμην, αὐτὸς ὑπερόριος ὢν καὶ πόρρω τοῦ ἄστεος ἐν νησιδίῳ ἐνδιαιτώμενος. ὅτι γοῦν μοι ταῖς βίβλοις ταύταις νῦν οὐκ ἐξεγένετο ἐντυχεῖν, ἡμίεργος ἐντεῦθεν ὅσον ἐπὶ τοῖς τῶν ὑπάτων ἔργοις, ἀλλὰ μέντοι καὶ τοῖς τῶν δικτατόρων ἡ ἱστορία γεγένηται. παρελθὼν οὖν αὐτὰ καὶ ἄκων, τὰ τῶν αὐτοκρατόρων συγγράψομαι, μικρά τινα προδιηγησάμενος, ἵν᾽ ὅθεν εἰς αὐταρχίαν ἐξ ἀριστοκρατίας ἢ καὶ δημοκρατίας οἱ Ῥωμαῖοι μετηνέχθησαν δῆλον εἴη τοῖς ἀναγνωσομένοις τὸ σύγγραμμα, ἅμα τε πρὸς τούτῳ καὶ ἀκολουθίας ἔχοιτο ἡ γραφή.*

Incipit rursus inde a temporibus Sullae et Pompei, primum Plutarchum solum excerpens (v. Pompei et Caesaris), deinde (10, 12 a Caesaris nece) Dionem (inde a libro 44, 3) secutus, cui tamen initio ex Plutarcheis vitis Bruti et Antonii quaedam sunt addita.

RELIQUIAE LIBRI XXII.

ὅτι Οὐιρίαθος ἀνὴρ Λυσιτανὸς ἀφανέστατος μὲν γένος ὥς γέ 73
τισι δοκεῖ ὤν, περιβοητότατα δὲ ταῖς πράξεσι χρησάμενος, λῃστής
τε γὰρ ἐκ ποιμένος, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ στρατηγός. ἐπεφύκει γὰρ
καὶ ἤσκητο τάχιστος μὲν διῶξαί τε καὶ φυγεῖν, ἰσχυρότατος δὲ ἐν
σταδίᾳ μάχῃ εἶναι· καὶ τήν τε τροφὴν τὴν ἀεὶ παροῦσαν καὶ τὸ 2
ποτὸν τὸ προστυχὸν ἥδιστα ἐλάμβανεν, ὑπαίθριός τε τὸν πλείω
τοῦ βίου χρόνον διῃτᾶτο, καὶ ταῖς αὐτοφυέσι στρωμναῖς ἠρκεῖτο.
καὶ διὰ ταῦτα παντὸς μὲν καύματος παντὸς δὲ ψύχους κρείσσων
ἦν, καὶ οὔθ' ὑπὸ λιμοῦ | ποτε ἐπόνησεν οὔθ' ὑπὸ ἄλλης τινὸς ἀκη- f. 174r
δίας ἐταλαιπώρησεν, ἅτε καὶ πάντων τῶν ἀναγκαίων ἐκ τῶν ἀεὶ
παρόντων ὡς καὶ ἀρίστων ἀπολαύων ἱκανώτατα. τοιούτου δ' αὐτῷ 3
τοῦ σώματος καὶ ἐκ τῆς φύσεως καὶ ἐκ τῆς ἀσκήσεως ὄντος, πολὺ
ταῖς τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς ὑπερέφερε. ταχὺς μὲν γὰρ πᾶν τὸ δέον
ἐπινοῆσαι καὶ ποιῆσαι ἦν (τό τε γὰρ πρακτέον ἅμα ἐγίγνωσκε, καὶ

Fr. **73** hic recte collocatum esse probat Liv. *per.* 52, Oros. 5, 4, unde manifestum fit Livium a. u. 608/146 (609/145?) Viriathi res enarrare coepisse.

1 *Οὐιρίαθος*] sic quoque fr. 75 et 78 et Charax apud St. Byz. *s. v.* *Ἱσπανία*, ut script. Lat. *Viriathus* vel *Viriatus*. *Ὑρίατθος* Diod. 33, (c. 1, 1—4 ap. Phot., c. 1, 5 in *Exc. Val.*, c. 7, 4 et c. 19 in *Exc. Vat.* (nisi quod 7, 4 *Ὑρίαθος*), c. 21 in *Exc. Escor.*; vitiose ut videtur *Οὐρίατθος* c. 7, 1. 2 et *Ἀρίατθος* c. 21ᵃ in *Exc. Val.*), *Οὐρίαθος* Strab. 3, 4, 4 p. 158; 6, 4, 2 p. 287 (*Οὐρελεθον* codd.), *Οὐρίατθος* (*Οὐρίαθος*) App. *Iber.* 60—76. — cf. *Βορίανθος* Ioann. Antioch. *fr.* 60 M. *ἀφανέστατος* Val., *ἀφανέστατον* cod. 3 *γὰρ ἐκ*] *γέγονεν ἐκ* Rk., at hiulca oratio eclogario deberi videtur 4 *διῶξαί τε* Val., *διωξετε* (s. acc.) cod. 5 *εἶναι*] *μεῖναι* Bk. quod non displicet 8 *κρείσσων* Val., *κρεισσον* (s. acc.) ex *κρεισσων*, ut vid., cod. 9 *ἀκηδίας*] *ἀηδίας* Bk., at cf. Luc. *Hermot.* 77, *ἀηδία* apud Dionem redit 52, 11, 3 11 *ἀπολαύων ἱκανώτατα* cod. (*—ότατα*). *ἀπολαύειν ἱκανώτατος* Naber. speciose, at *ἅτε καὶ* a Dione nunquam sine participio usurpatum. An *ἀπολαύειν ἱκανώτατος ὤν*? cf. tamen fr. 70, 8 et 56, 40, 1 13 *ταῖς* Val., *ἐς* cod. 14 *ἐπινοῆσαι* scripsi, *ἐκνοῆσαι* cod., *ἐννοῆσαι* St., cf. Thuc. 1, 70, 2, Zon. 9, 29, 9, fr. 70, 8, al.

τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἠπίστατο), δεινὸς δὲ τά τε ἐμφανέστατα ἀγνοεῖν
4 καὶ τὰ ἀφανέστατα εἰδέναι προσποιήσασθαι. πρὸς δ' ἔτι καὶ στρατηγὸς καὶ ὑπηρέτης αὐτὸς ἑαυτοῦ ἐς πάντα ὁμοίως γιγνόμενος οὔτε ταπεινὸς οὔτε ἐπαχθὴς ἑωρᾶτο, ἀλλ' οὕτω πρός τε τὴν τοῦ γένους ἀσθένειαν καὶ πρὸς τὴν τῆς ἰσχύος ἀξίωσιν ἐκέκρατο ὥστε μήτε χείρων τινὸς μήτε κρείσσων δοκεῖν εἶναι. τό τε σύμπαν εἰπεῖν, οὔτε πλεονεξίας οὔτε δυναστείας ἢ καὶ ὀργῆς ἕνεκα τὸν πόλεμον, ἀλλὰ δι' αὐτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐποιεῖτο, κἀκ τούτου τὰ μάλιστα καὶ φιλοπόλεμος καὶ εὐπόλεμος ἐλογίσθη. V. 62 (p. 614).

a. u. 611 (143) 74 ὅτι ὁ Κλαύδιος ὁ συνάρχων Μετέλλου, πρός τε τὸ γένος ὠγκωμένος καὶ τῷ Μετέλλῳ φθονῶν, ἔτυχεν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ λαχὼν ἄρχειν, καὶ πολέμιον οὐδὲν ἀποδεδειγμένον εἶχε, καὶ ἐπεθύμησε πάντως τινὰ ἐπινικίων πρόφασιν λαβεῖν, καὶ Σαλάσσους Γαλάτας μὴ ἐγκαλουμένους τι ἐξεπολέμωσε τοῖς Ῥωμαίοις. ἐπέμφθη γὰρ ὡς συμβιβάσων αὐτοὺς τοῖς ὁμοχώροις περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐς τὰ χρυσεῖα ἀναγκαίου διαφερομένοις αὐτοῖς, καὶ τήν τε χώραν αὐτῶν πᾶσαν κατέδραμεν . . . ἔπεμψαν δὲ αὐτῷ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν δέκα ἱερέων δύο. V. 63 (p. 617).

2 ὅτι Κλαύδιος, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀκριβῶς ἠπίστατο ὅτι οὐκ ἐνενικήκει, ἀλλ' οὖν καὶ τότε τοσαύτῃ ὑπερηφανίᾳ ἐχρήσατο ὥσθ' ὑπὲρ μὲν τῶν ἐπινικίων μηδένα λόγον μήτε ἐν τῇ βουλῇ μήτε ἐν τῷ δήμῳ ποιήσασθαι, καθάπερ δὲ ὑπαρχόντων οἱ πάντως αὐτῶν κἂν μηδεὶς ψηφίσηται, τὰ ἐς αὐτὰ [αὐτὰ] ἀναλώματα αἰτῆσαι. V. 64 (ib.).

a. u. 612 (142) 76 ὅτι Μόμμιος καὶ ὁ Ἀφρικανὸς παμπληθὲς ἀλλήλων τοῖς τρόποις ἐς πάντα διέφερον. ὁ μὲν γὰρ ἐπί τε τὸ σωφρονέστατον καὶ μετὰ ἀκριβείας, μηδενὸς μηδὲν προτιμῶν, ἦρξεν, καὶ πολλοὺς μὲν ἐκ τῆς βουλῆς πολλοὺς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἱππέων τῶν τε ἄλλων ὡς ἑκάστους εὔθυνεν· | ὁ δὲ δὴ Μόμμιος πρός τε τὸ δημοτικώτερον (f. 174ʳ) καὶ πρὸς τὸ ἀνθρωπινώτερον οὔτ' αὐτός τινι κηλῖδα προσέθηκε, καὶ συχνὰ τῶν ὑπ' ἐκείνου πραχθέντων, ὅσα γε καὶ ἐνεδέχετο, κατέ-
2 λυσεν. ἐς τοσοῦτον γὰρ ἐπιεικείας φύσει προήκων ἦν ὥστε καὶ

1 δὲ Rk., γὰρ cod. 5 ἰσχύος ἀξίωσιν cod. (ἀξίωσι), ἀξιώσεως ἰσχὺν Rk., quo tamen opus non est 9 ἐλογίσθη an Dionis sit dubito, ἐνομίσθη Polak. 10 γένος Val., γεγονὼς cod. 13 Σαλάσσους Reim., συλάσσους cod. 16 διαφερομένοις αὐτοῖς Kuiper. (litt.), διαφερομένους αὐτοὺς cod., διαφερομένους [αὐτούς] Val. 17 lacunam statuit Bk., cf. Obsequens 21 23 [αὐτὰ] del. Val.

Fr. 75 vide inter fr. 78, 3 et 79.

25 Μόμμιος Val., κλαύδιος errore eclogarius 26 πάντα] ⟨τὰ⟩ πάντα Rk. inutiliter.

τῷ Λουκούλλῳ χρῆσαί τε ἀγάλματα πρὸς τὴν τοῦ Τυχαίου, ὃ ἐκ τοῦ Ἰβηρικοῦ πολέμου κατεσκεύασε, καθιέρωσιν, καὶ μὴ βουληθέντος αὐτὰ ὡς καὶ ἱερὰ ἐκ τῆς ἀναθέσεως γεγονότα ἀποδοῦναι μηδεμίαν ὀργὴν ποιήσασθαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ ἐκείνου ὀνόματι τὰ ἑαυτοῦ λάφυρα περιιδεῖν ἀνακείμενα. V. 65 (p. 618).

ὅτι πολλὰ καὶ ἐσφάλη καὶ αἰσχύνην δεινὴν ὦφλεν· ποταμὸν 77 a. u. 614 (140) γάρ τινα διὰ τῆς τῶν Νουμαντίνων χώρας ῥέοντα βουληθεὶς ἐκ τῆς ἀρχαίας διεξόδου παρατρέψαι, ἐπὶ δὲ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν ἐφεῖναι, τοῦτο μὲν ἰσχυρῶς πονηθεὶς ἐξειργάσατο, πολλοὺς δὲ στρατιώτας ἀποβαλὼν οὔτε τοῖς Ῥωμαίοις ὄφελος ἐκ τῆς παρεκτροπῆς γενέσθαι οὔτε ἐκείνοις βλάβος . . . V. 66 (ib.).

ὅτι Καιπίων τοὺς μὲν πολεμίους οὐδὲν ὅ τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, 78
τοὺς δὲ οἰκείους πολλὰ καὶ δεινὰ ἔδρασεν, ὥστε καὶ κινδυνεῦσαι ὑπ᾽ αὐτῶν ἀπολέσθαι. χαλεπῶς τε γὰρ αὐτοῦ καὶ τραχέως τοῖς τε ἄλλοις καὶ μάλιστα τοῖς ἱππεῦσι χρωμένου, πολλοὶ πολλὰ καὶ ἄτοπα ταῖς νυξὶν ὅτι μάλιστα διέσκωπτον καὶ διεθρόουν, καὶ ἐφ᾽ ὅσον γε ἐκεῖνος διὰ τοῦτ᾽ ἠγανάκτει, ἐπὶ πλεῖον ἐτώθαζον, ὅπως ἐξοργίζοιτο. ὡς οὖν τὸ πραττόμενον ἔνδηλον ἦν, ὑπεύθυνος δὲ 2
οὐδεὶς εὑρίσκετο, ὑποτοπήσας ὑπὸ τῶν ἱππέων αὐτὸ γίγνεσθαι, καὶ ἐς οὐδένα τρέψαι δυνηθεὶς τὴν αἰτίαν, πᾶσιν αὐτοῖς τὴν ὀργὴν ἔφερεν, καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἑξακοσίους ὄντας τὸν ποταμόν, παρ᾽ ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο, μετὰ μόνων ἱπποκόμων διαβῆναι, καὶ ἐκ τοῦ ὄρους ἐφ᾽ ᾧ ὁ Οὐιρίαθος ηὐλίζετο ξυλίσασθαι. προύπτου δὲ δὴ τοῦ κινδύνου πᾶσιν ὄντος, οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ ὑποστράτηγοι ἐδέοντο αὐτοῦ μὴ ἀπολέσαι σφᾶς. οἱ δὲ ἱππῆς ὀλίγον ἐπισχόντες ὡς καὶ 3
ἐκείνων αὐτοῦ ἀκούσοντος, ἐπειδὴ μηδὲν ἐνεδίδου, ἱκετεῦσαι μὲν αὐτὸν ἀπηξίωσαν, οὗπερ που καὶ τὰ μάλιστα ἐγλίχετο, διολέσθαι

1 τοῦ Τυχαίου] sic 43, 21, 1; 50, 10, 2, τὸ τῆς Εὐτυχίας ἱερόν Strab. 8, 6, 23 p. 381. *aedes Felicitatis* Cic. *Verr.* 4, 2, 4, Plin. *n. h.* 36, 39, *Fortunium Not. Region.* (reg. XI) 6 ἐσφάλη — ὦφλεν] sc. *Q. Pompeius A. f. Nepos* cos. 613 141 (*Fast. Cap.*, *Chron.* a. 354), in marg. cod.: $\overset{\varepsilon}{\pi}$ πομ|πηΐου. cf. App. *Hisp.* 78 πολλὰ] πολλὰ ⟨πονήσας⟩ Rk. At πολλὰ ἐσφάλη Dionis esse, ecl. καὶ importune intrusisse crediderim 8 παρατρέψαι Val., παραστρέψαι cod. 11 ἐποίησε interiisse putat Rk., quod nisi cum eo inseras post παρεκτροπῆς, insuper infinitivus desideratur 12 Καιπίων Val., καπίων cod. Est *Q. Servilius Caepio* cos. 614/140 πολεμίους Val., πολέμους cod. 19 ὑποτοπήσας Val., ὑποτοπήσας cod. 21 ἔφερεν] ἐπέφερεν Rk. memor fortasse loci dissimilis Thuc. 8, 83, 3. — cf. Pol. 21, 31, 8 22 μόνων] μόνων ⟨τῶν⟩ Rk. 23 ἐφ᾽ ᾧ Val., ἐφὸ (sic) cod. προύπτου Val., πρόπτου cod. 25 ἱππῆς scripsi e more Dioneo, ἱππεῖς cod. καὶ — ἀκούσοντος] κἂν — ἀκούσαντος Bk., at cf. 76, 4, 3, ἀκούσεται tamen Zon. 8, 15, 5 26 ἐπειδὴ Val., ἐπεὶ δε cod.

δὲ μᾶλλον ἤ τι ἐπιεικὲς φθέγξασθαι πρὸς αὐτὸν ἑλόμενοι ὥρμησαν ἐπὶ τὸ τεταγμένον· καὶ αὐτοῖς τό τε τῶν συμμάχων ἱππικὸν καὶ
f. 175r ἄλλοι | ἐθελονταὶ συνεξῆλθον. καὶ τόν τε ποταμὸν διέβησαν, καὶ τὴν ὕλην τεμόντες περὶ τὸ στρατήγιον αὐτοῦ παρενέβαλον ὡς καὶ καταπρήσοντες αὐτόν. κἂν κατεκαύθη, εἰ μὴ προεξέφυγεν. V. 67 (p. 618).

a. u. 615 75 (139) ὅτι Ποπίλιος οὕτω κατεφόβησε τὸν Οὐιρίαθον ὥστε καὶ ὑπὲρ σπονδῶν οἱ εὐθύς, πρὶν καὶ μάχης τινὸς πειραθῆναι, προσπέμψαι, τούς τε κορυφαίους τῶν ἀποστάντων ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐξαιτηθέντα τοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, ἐν οἷς καὶ ὁ κηδεστὴς [ἦν] αὐτοῦ, καίπερ ἰδίαν δύναμιν ἔχων, ἐφονεύθη, τοὺς δὲ καὶ ἐκδοῦναι, ὧν πάντων ὁ ὕπατος τὰς χεῖρας ἀπέκοψε. κἂν παντελῶς κατελύσατο, εἰ μὴ καὶ τὰ ὅπλα ᾐτήθη· τοῦτο γὰρ οὔτ᾽ αὐτὸς οὔτε τὸ λοιπὸν πλῆθος ὑπομεῖναι ἐποίησεν. U^G 17 (p. 383).

---

4 τεμόντες Dind., ταμόντες cod. στρατήγιον Sturz. coll. 76, 14, 4, recte cf. Soph. *Aiac.* 708, [Dem.] 42, 14; Aesch. 3, 146 (στρατηγεῖον pars codicum), Plut. *Nic.* 5, 1; 15, 2, Pol. 6, 31, 6, στρατηγεῖον cod. παρενέβαλον] παρέβαλον? Bk.

Fr. 75 coll. Diod. 33, 19 hic collocavit Melber. Vide praeterea *de vir. ill.* 71, Flor. 1, 33 [2, 17] 17, Momms. *R. G.* 2[7], 12.

8 ἀποστάντων Leuncl., ἀποστατῶν ABM ἀπὸ τῶν om. B 9 [ἦν] del. Leuncl. 12 αὐτὸς ABM, αὐτὸν Leuncl. τὸ om. BM 13 ὑπομεῖναι ἐποίησεν] ὑπέμεινε ποιῆσαι Polak. recte, nisi inconcinna oratio eclogario debeatur, ὑπομεῖναι ἔφησε Rk., ποιῆσαι ὑπέμεινεν? Bk.

RELIQUIAE LIBRI XXIII.

ὅτι ἐλθόντων Νουμαντίνων πρέσβεων οἱ Ῥωμαῖοι ἔξω τοῦ τεί- 79 a. u. 618 (136)
χους ἐδέξαντο αὐτούς, ἵνα μὴ καὶ βεβαιοῦν ἐκ τούτου τὰς σπονδὰς
δόξωσι. ξένια μέντοι σφίσι καὶ ὣς ἐξέπεμψαν, μὴ βουληθέντες
πω τὴν ἐλπίδα αὐτῶν ὡς καὶ συναλλαγησομένων ἀφελέσθαι. ἔλεγον 2
δὲ οἱ μὲν περὶ τὸν Μαγκῖνον τήν τε ἀνάγκην τῶν ὡμολογημένων
καὶ τὸ πλῆθος τῶν σεσωσμένων, ὅτι τε πάνθ' ὅσα καὶ πρότερον
ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ ἐκέκτηντο εἶχον· ἠξίουν τ' αὐτοὺς μὴ πρὸς τὴν παροῦ-
σάν σφων ἄδειαν ἀλλὰ πρὸς τὸν τότε περιστάντα τοὺς στρατιώτας
κίνδυνον ἐκλογίζεσθαι οὐχ ὅσα ἔδει γεγονέναι, ἀλλ' ὅσα ἐνεδέχετο
πραχθῆναι. οἱ δὲ Νουμαντῖνοι πολλὰ μὲν περὶ τῆς προτέρας σφῶν 3
ἐς αὐτοὺς εὐνοίας, πολλὰ δὲ καὶ περὶ τῆς ἐκείνων μετὰ ταῦτα ἀδι-
κίας, ὑφ' ἧς ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν, τήν τε τοῦ Πομπηίου
ψευδορκίαν προέφερον, καὶ τῆς τοῦ Μαγκίνου καὶ τῶν ἄλλων σω-
τηρίας εὐεργεσίαν ἀπῄτουν. καὶ τὰς σπονδὰς ἔλυσαν καὶ τὸν Μαγ-
κῖνον ἐκδοθῆναι τοῖς Νουμαντίνοις ἔγνωσαν. U[G] 18 (p. 383) et
καὶ τὸν Μάγκινον (sic) — ἔγνωσαν Suid. *s. v.* ἔγνω et Μάγκινος.

ὅτι ὁ Κλαύδιος πολλὰ ἂν καὶ ἄτοπα ὑπὸ τραχύτητος εἰργά- 81
σατο, εἰ μήπερ ὁ συνάρχων αὐτοῦ Κύιντος ἐκώλυσεν. ἐπιεικὴς γὰρ

---

3 μέντοι Leuncl., μὲν τοῖς ABM   ὣς AB, ὥσπερ M   4 πω A, πως BM   5 ὡμολογημένων Kuiper. (litt.), ὁμολογημένων M, ὁμολογησαμένων AB   6 σεσωσμένων ABM, σεσωμένων Dind.   12 τε om. BM   14 ἔλυσαν] sc. Romani, quare ⟨οἱ δὲ Ῥωμαῖοι⟩ καὶ — ἔλυσαν Leuncl., eclogarium corrigens   15 Νουμαντίνοις ABM (v. 1 οὐμαντίνων BM), νομάνταις Suid. (at νομαντίνοις Zon. *lex.* p. 609). Nomen per ου Dio scripsisse videtur ut Ptol. 2, 6, 55; ita certe traditur etiam fr. 77; 83, 2; 50, 24, 3. *Νομαντία, Νομαντῖνοι* Graece dici solet.

Fr. 80 (Planudeum) eiectum.

Fr. **81** agit de censoribus anni 618/136 *Ap. Claudio Pulchro* et *Q. Fulvio Nobiliore*, cf. de Boor, *fast. cens.* p. 82 sq., C. I. L. 1² p. 35.

ὢν καὶ ἐναντιωτάτην αὐτῷ φύσιν ἔχων ὀργῇ μὲν οὐδέν οἱ ἀντέπραξεν, ἐνδιδοὺς δέ πῃ καὶ πράως πως αὐτῷ χρώμενος οὕτως αὐτὸν μετεχειρίσατο ὥστε ἐλάχιστα πικράνασθαι. V. 68 (p. 621).

82 ὅτι ὁ Φούριος ἐξήγαγεν ἐν τοῖς ὑποστρατήγοις τὸν Πομπήιον καὶ τὸν Μέτελλον, καίπερ καὶ ἑαυτῷ καὶ ἀλλήλοις ἐχθροὺς ὄντας, ὅπως ὡς καὶ μέγα τι πράξων τόν τε ἔλεγχον τῶν ἔργων ἀκριβῆ δι᾽ αὐτῶν ποιήσηται, καὶ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀρετῆς καὶ παρὰ ἀκόντων σφῶν λάβῃ. V. 69 (ib.).

4 *Φούριος* Val., *φρούριος* cod. Est *P. Furius Philus* cos. 618/136, cf. Val. Max. 3, 7, 5   7 *δι᾽ αὐτῶν* ins. Melber. e cod., om. Val.

RELIQUIAE LIBRI XXIV.

ὅτι ὁ Γράκχος ὁ Τιβέριος ἐτάραξε τὰ τῶν Ῥωμαίων, καίπερ 83 a. u. 621 (133)
καὶ γένους ἐς τὰ πρῶτα πρὸς τὸν πάππον τὸν Ἀφρικανὸν ἀνήκων,
καὶ φύσει ἀξίᾳ αὐτοῦ χρώμενος, τά τε τῆς παιδείας ἔργα ἐν τοῖς
μάλιστα ἀσκήσας, καὶ φρόνημα μέγα ἔχων. ὅσῳ γὰρ πλείω καὶ
ἰσχυρότερα ταῦτα ἐκέκτητο, μᾶλλον ἔς τε φιλοτιμίαν ἀπ' αὐτῶν
προήχθη, καὶ ἐπειδὴ ἅπαξ ἔξω τοῦ βελτίστου παρετράπη, καὶ
ἄκων ἐς τὸ κάκιστον ἐξώκειλε. ἐπειδὴ γὰρ αὐτῷ τὰ τῶν Νουμαν- 2
τίνων ἐπινίκια ἀπεψηφίσθη, καὶ αὐτός, τιμηθήσεσθαι πρότερον
ἅτε καὶ πρυτανεύσας αὐτὰ ἐλπίσας, οὐχ ὅπως τοιούτου τινὸς ἔτυχεν,
ἀλλὰ καὶ προσεκινδύνευσεν ἐκδοθῆναι, ἔγνω καὶ τὰ πράγματα οὐκ
ἀπ' ἀρετῆς οὐδὲ ἐπ' ἀληθείας, ἀλλ' ὥς που καὶ ἔτυχεν, ἐξεταζό-
μενα. ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν τῆς δόξης ὡς οὐκ ἀσφαλῆ ἀφῆκε, 3
τρόπον δέ τινα πρωτεῦσαι πάντως ἐπιθυμήσας, καὶ τοῦτο διὰ τοῦ
ὁμίλου μᾶλλον ἢ τῆς βουλῆς ἐξεργάσεσθαι προσδοκήσας, ἐκείνῳ
προσέθετο. V. 70 (p. 621).

ὅτι Μᾶρκος Ὀκτάουιος τῷ Γράκχῳ διὰ φιλονεικίαν συγγενικὴν 4
ἑκὼν ἀντηγωνίζετο. καὶ ἐκ τούτου οὐδὲν μέτριον ἐπράττετο, ἀλλ'

---

5 ἐκέκτητο Val., ἐκέκτηντο cod. τε ins. Gros. e cod., om. Val. 7 ἐπειδὴ — ἀπεψηφίσθη] eclogarius Dionem, cuius verba corrupta fortasse erant, male intellexit. Vox ἐπινίκια Valesium iam offendit. Scripsisse Dionem id quod requiratur σπονδαὶ vel συνθῆκαι vel καταλλαγαί vel εἰρήνη vel tale quid, patet ex eo quod sequitur ἅτε καὶ πρυτανεύσας αὐτὰ (cf. fr. 40, 32; 57, 64; 41, 16, 4; 45, 23, 4; 46, 11, 5; 46, 24, 2; 46, 52, 3; 48, 36, 6). Pro αὐτῷ Reim. ὑπάτῳ vel τῷ ὑπάτῳ, Αὔλῳ Val., cui coni. licet improbandae non obstat quod Mancino praenomen fuit *Gaius* (cf. Liv. *Per.* 55, Obs. 24, Oros. 5, 4, 19, Cass. *Chron.*, Eutr. 4, 17, Val. Ant. ap. Gell. 6, 9, 12, Cic. *de orat.* 1, 40, 181, *de off.* 3, 30, 109, *de har. resp.* 20, Plut. *Ti. Gracch.* 5 al.), nam *Aulus* dicitur *de vir. ill.* 59, quocum saepe convenit Dio 9 αὐτὰ] cf. ad vs. 2 10 ἔγνω καὶ] καὶ ἔγνω Reim.; at apodosis hic incipere videtur 11 ἐπ' revocavi e cod., ἀπ' Val., ἐπ' ἀληθείας Dio saepe (fr. 109, 9; 53, 6, 3. 33, 1; 59, 26, 5) Demosthenem (18, 17. 22. 226. 294; 21, 72; cf. 2, 4) secutus 12 μὲν] aut οὖν post μὲν inserendum censet Kuiper. (litt.) aut δὲ post ἔγνω (v. 10), puncto ante ταύτην sublato 14 ἐξεργάσεσθαι Dind., ἐξεργάσασθαι cod. 17 ἑκὼν] ἐχθρὸς ὢν Rk.

ἀντιφιλονεικοῦντες περιγενέσθαι μᾶλλον ἀλλήλων ἢ τὸ κοινὸν ὠφε-
λῆσαι, πολλὰ μὲν καὶ βίαια, ὥσπερ ἐν δυναστείᾳ τινὶ ἀλλ' οὐ δη-
f. 175v μοκρατίᾳ, ἔπραξαν, πολλὰ δὲ καὶ ἄτοπα, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τινὶ
5 ἀλλ' οὐκ εἰρήνῃ, ἔπαθον. τοῦτο μὲν γὰρ εἷς πρὸς ἕνα, τοῦτο δὲ
πολλοὶ κατὰ συστάσεις λοιδορίας τε ἐπαχθεῖς καὶ μάχας, οὐχ ὅτι
κατὰ τὴν ἄλλην πόλιν ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ τῇ τε
ἐκκλησίᾳ ἐποιοῦντο. τῇ μὲν γὰρ προφάσει τῇ τοῦ νόμου χρώμενοι,
τῷ δὲ ἔργῳ καὶ ἐς τὰ ἄλλα πάντα διασπευδόμενοι, ὥστε ἐν μηδενὶ
6 ἀλλήλων ἐλαττοῦσθαι. κἀκ τούτου οὔτ' ἄλλο τι τῶν εἰθισμένων
ἐν κόσμῳ συνέβαινεν οὔθ' αἱ ἀρχαὶ τὰ νενομισμένα ἔπρασσον, τὰ
δὲ δικαστήρια ἐπέπαυτο καὶ συμβόλαιον οὐδὲν ἐγίγνετο, ἄλλη τε
ταραχὴ καὶ [ἡ] ἀκρισία πανταχοῦ πολλὴ ἦν· καὶ ὄνομα πόλεως ἔφε-
ρον, στρατοπέδου δὲ οὐδὲν ἀπεῖχον. V. 71 (p. 622).
7 ὅτι ὁ Γράκχος τοῖς στρατευομένοις ἐκ τοῦ ὁμίλου νόμους τινὰς
ἐπικουροῦντας ἔγραφε, καὶ τὰ δικαστήρια ἀπὸ τῆς βουλῆς ἐπὶ τοὺς
ἱππέας μετῆγε, φύρων καὶ ταράσσων πάντα τὰ καθεστηκότα, ὅπως
8 ἔκ γε τούτου ἀσφαλείας τινὸς ἐπιλάβηται. καὶ ὡς οὐδὲν οὐδὲ ἐν-
ταῦθα αὐτῷ προεχώρει, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐξόδῳ τῆς ἀρχῆς ἦν καὶ ἔμελ-
λεν ἀπαλλαγεὶς αὐτῆς αὐτίκα τοῖς ἐχθροῖς ὑποβληθήσεσθαι, ἐπε-
χείρησε καὶ ἐς τὸ ἐπιὸν ἔτος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ δημαρχῆσαι καὶ
τὸν πενθερὸν ὕπατον ἀποδεῖξαι, μηδὲν μήτ' εἰπεῖν μήθ' ὑποσχέ-
σθαι τισὶν ὀκνῶν. καὶ πενθίμην ἐσθῆτα πολλάκις ἐνεδύετο, τήν τε
μητέρα καὶ τὰ παιδία ἐς τὸ πλῆθος παρῆγε συνδεόμενα. V. 72 (ib.).
a. u. 625 (129) 84 ὅτι Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς φιλοτιμίᾳ πλείονι παρὰ τὸ προσῆκον
τό τε ἁρμόζον τῇ ἄλλῃ αὐτοῦ ἀρετῇ ἐχρῆτο. οὐκοῦν οὐδὲ τῶν ἀν-
τιστασιωτῶν τις αὐτῷ θανόντι ἐφήσθη, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, καίπερ
βαρύτατον αὐτόν σφισι νομίζοντες εἶναι, ἐπόθησαν· χρήσιμόν τε
γὰρ πρὸς τὰ κοινὰ ἑώρων, καὶ δεινὸν οὐδὲν οὐδ' ἂν σφεῖς παθεῖν
2 ἀπ' αὐτοῦ προσεδόκων. ὑπεξαιρεθέντος δὲ τούτου πάντα αὖθις

---

5 *συστάσεις* Rk., *στάσεις* cod., cf. fr. 39, 7; 48, 31, 4; 52, 16, 2 7—9 *τῇ μὲν — ἐλαττοῦσθαι* vitium alunt. Exciditne quid post *διασπευδόμενοι*? deleto *γὰρ* superioribus coniungit Rk. Ceterum *διασπεύδεσθαι* (Isaeo usurpatum, cf. Harpocr. *s. v. διεσπευσάμην*) redit 52, 7, 2 10 *οὔθ' αἱ* Val., *οὔτ' αἱ* cod. 11 *ἄλλη τε ταραχὴ καὶ* [*ἡ*] *ἀκρισία* Kuiper. (litt.), *ἀλλ' ἥ τε ταραχὴ καὶ ἡ ἀκρισία* cod. 13 *ἀπεῖχον* Val., *εἶχον* cod. — Ceterum si haec ipsis his verbis a Dione prolata sunt post *ὄνομα* addendum videtur *μὲν* 14 *νόμους* Val., *νόμον* (s. acc.) cod. 25 *οὐκοῦν*] *οὔκουν* Dind. (corr. vol. 4). Equidem sic statuo: Dio summis laudibus Africanum extulit, paucis quibusdam in fine in reprehensionem eius additis. haec ultima tantum ab ecl. excerpta. *οὐκοῦν* igitur spectat ad omnia quae praecesserant *ἀντιστασιωτῶν* Dind. (Steph. *thes. s. v.*), *ἀντιστασιαστῶν* cod. Eodem modo peccatum 73, 4, 2 29 *ἀπ'*] *ὑπ'* Polak.

τὰ τῶν δυνατῶν ἡλαττώθη, ὥστε ἐπ᾽ ἀδείας τοὺς γεωνόμους πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν Ἰταλίαν πορθῆσαι. καί μοι ἐς τοῦτο ὅτι μάλιστα ἀποσκῆψαι ⟨δοκεῖ⟩ τό τε πλῆθος τῶν λίθων τῶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθέντων καὶ ἐς ναούς τέ τινας ἐμπεσόντων καὶ ἀνθρώπους ἀποκτεινάντων, καὶ τὰ δάκρυα τοῦ Ἀπόλλωνος. ἔκλαυσεν γάρ, ἔκλαυσεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ὥστε τοὺς Ῥωμαίους κατακόψαι τε τὸ βρέτας καὶ καταποντῶσαι ἐκ συμβουλῆς μάντεων ψηφίσασθαι. V. 73 (p. 625).

---

3 ⟨*δοκεῖ*⟩ ins. Val. 4 *τε* Bk., *γε* cod. 5 *ἔκλαυσεν γὰρ ἔκλαυσεν* corruptum, *ἔκλαυσε γὰρ* [*ἔκλαυσεν*] v. Herw. An pro priore *ἔκλαυσεν* scribendum *πέρυσι(ν)* vel *καὶ πέρυσι(ν)* cf. Obs. 28 [87], Aug. *c. d.* 3, 11, quod tamen palaeographice non satis commendatur. *δάκρυσι κλάειν* usurpavit Dio 59, 27. 5; 64, 14, 1; 79, 19, 3, at nec quomodo *δάκρυσι* in *ἔκλαυσεν* abire potuerit vides et repetitum *δάκρυσι* post *δάκρυα* molestum foret 7 *ψηφίσασθαι* rest. Melber. e cod., *ψηφισθῆναι* Val.

RELIQUIAE LIBRI XXV.

f. 192r 85 | ὅτι ὁ Γράκχος τὴν μὲν γνώμην ὁμοίαν τῷ ἀδελφῷ εἶχεν, πλὴν
καθ᾽ ὅσον ἐκεῖνος ⟨μὲν⟩ ἀπ᾽ ἀρετῆς ἐς φιλοτιμίαν καὶ ἐξ αὐτῆς ἐς
κακίαν ἐξώκειλεν, οὗτος δὲ ταραχώδης τε φύσει ἦν καὶ ἑκὼν ἐπο-
νηρεύετο, τῇ δὲ δὴ παρασκευῇ τῶν λόγων πολὺ αὐτοῦ προέφερε.
καὶ διὰ ταῦτα ταῖς τε ἐπινοίαις κακοτροπωτέραις καὶ ταῖς τόλμαις
προχειροτέραις τῇ τε αὐθαδείᾳ πλείονι πρὸς πάντας ὁμοίως
2 ἐχρῆτο. πρῶτός τε ἐν τοῖς συλλόγοις μεταξὺ δημηγορῶν ἐβάδιζε,
καὶ τὸν βραχίονα πρῶτος ἀπεγύμνωσεν, ὥστε μηδέτερον αὐτῶν
κακὸν ἐξ ἐκείνου νομισθῆναι. καὶ ἐπειδή γε πολλῇ μὲν πυκνότητι
ἐνθυμημάτων πολλῇ δὲ καὶ σφοδρότητι ὀνομάτων ἐπίπαν ἐδημη-
γόρει, καὶ ἐκ τούτου οὔτε κατέχειν ῥᾳδίως ἑαυτὸν ἐδύνατο καὶ
[ἐπειδὴ] πολλάκις ἐς ἃ οὐκ ἤθελεν εἰπεῖν ἐξεφέρετο, αὐλητὴν ἐπή-
γετο, καὶ παρ᾽ ἐκείνου ὑπαυλοῦντός οἱ ἐρρυθμίζετο καὶ ἐμετρίαζεν,
3 ἢ καὶ εἴ πῃ καὶ ὣς ἐξέπιπτεν καθίστατο. τοιοῦτος οὖν δή τις
ὢν τῇ τε πολιτείᾳ ἐπέθετο, καὶ οὐδὲν ἀπώμοτον οὔτ᾽ εἰπεῖν
οὔτε πρᾶξαι ποιούμενος μέγιστος δι᾽ ἐλαχίστου παρά τε τῷ ὁμίλῳ
καὶ τοῖς ἱππεῦσιν ἐγένετο. τό τε γενναῖον καὶ τὸ βουλεῦον πᾶν,
εἰ ἐπὶ πλεῖον ἐβεβιώκει, . . . νῦν δ᾽ ὑπὸ τῆς πολλῆς δυναστείας
ἐπίφθονος καὶ τοῖς στασιώταις γενόμενος ταῖς ἑαυτοῦ τέχναις
a. u. 633 (121) ἐσφάλη. V. 74 (p. 625).

2 ⟨μὲν⟩ add. Val., om. opinor eclogarius 5 κακοτροπωτέραις Val., κακοτροποπέραις (sic) cod. 6 πάντας v. Herw. (ad Thuc. 1, 130, 2) coll. fr. 11, 6; 54, 3, 4 (add. 38, 12, 6), πάντα cod. 7 δημηγορῶν Bk., δημηγοριῶν cod., cf. 39, 29, 2; 45, 28, 1 8 αὐτῶν κακὸν Salmasius, κακὸν αὐτῶν cod. 12 [ἐπειδὴ] del. Rk., idem pro ἐπειδὴ proposuit quoque σπουδῇ 14 ἢ damn. Rk. 16 ποιούμενος rest. Dind. e cod., προσποιούμενος Val. 18 ἐβεβιώκει Val. (in versione), ἐβεβαιώκει (sic) cod., lacunam agnovit Val. in vertendo addens „penitus oppressisset“, ⟨ἐταπείνωσεν ἂν⟩ vel ⟨κατέλυσεν ἂν⟩ vel ⟨ἠλάττωσεν ἂν⟩ suppl. Rk., καθῃρήκει inserto ἂν post πᾶν Polak.

Fr. 86 (Planudeum) eiectum.

RELIQUIAE LIBRI XXVI.

ὅτι αἱ ἱέρειαι τὸ πλεῖστον αὐταὶ τοῦ τε ὀλέθρου καὶ τῆς αἰ- 87 a. u. 640 (114)
σχύνης ὦφλον, συχνοῖς δὲ δὴ καὶ ἄλλοις μεγάλων κακῶν αἴτιαι
ἐγένοντο, ἥ τε πόλις ἅπασα ἀπ᾽ αὐτῶν ἐταράχθη. ἐκλογιζόμενοι
γὰρ ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἄχραντα καὶ τὰ ὑπὸ τῆς θρησκείας
ἅγια ἔκ τε τοῦ φόβου τῆς τιμωρίας κόσμια ἐλυμάνθη, οὐδὲν ὅ τι
οὐχ ὑπετόπουν τῶν αἰσχίστων καὶ ἀνοσιωτάτων δύνασθαι γενέσθαι.
καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰς κολάσεις οὐ μόνων τῶν ἐλεγχθέντων ἀλλὰ 2
καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν αἰτιαθέντων μίσει τοῦ συμβεβηκότος
ἐποιήσαντο. ὅθεν οὐκ ἐκ γυναικείας ἔτι ἀσελγείας, ἀλλ᾽ ἐκ δαιμο-
νίας τινὸς ὀργῆς σύμπαντα ⟨τὰ⟩ κατ᾽ αὐτὰς συμβῆναι ἔδοξεν.
V. 75 (p. 626).

ὅτι τρεῖς ἅμα ἠνδρώθησαν, καὶ αὐτῶν Μαρκία μὲν αὐτή τε 3
καθ᾽ αὑτὴν καὶ πρὸς ἕνα τινὰ ἱππέα | ἠσχύνθη, κἂν διέλαθεν, εἰ f. 192v
μήπερ ἡ ζήτησις ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ πλεῖον ἀρθεῖσα καὶ ἐκείνην
προσκατέλαβεν· Αἰμιλία δὲ καὶ Λικιννία πλῆθος ἐραστῶν ἔσχον
καὶ δι᾽ ἀλλήλων ὑβρίζοντο. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ὀλίγοις τισὶν ἰδίᾳ
καὶ δι᾽ ἀπορρήτων ὡς καὶ μόνῳ ἑκάστῳ συνεγίγνοντο· ἔπειτα αὐταί 4
τε πάντα τὸν καὶ ὑποπτεῦσαι μηνῦσαί τέ τι δυνάμενον ἐς σιωπὴν
ἀναγκαίαν μισθῷ τῆς ὁμιλίας προκατελάμβανον, καὶ οἱ προδιει-
λεγμένοι σφίσι ταῦθ᾽ ὁρῶντες ἔφερον, ἵνα μὴ κατάφωροι τῇ ἀγα-

---

1 *αἱ ἱέρειαι*] Virgines Vestales *Marcia, Aemilia, Licinia*, de quibus sequenti fragm. (§ 3 sq.) plura. 5 *φόβου* Val., *φθόνου* cod. 7 *μόνων* cod., *μόνον* Dind. 9 *ἐποιήσαντο*] ⟨*πικρὰς*⟩ vel ⟨*δεινὰς*⟩ *ἐποιήσαντο* Rk. praeter necessitatem *ἔτι ἀσελγείας* dedi de coniectura, *αἰτίας ἀλγεῖν* cod., *ἄλγειν* secl. Gros., quem secuti Dind. et Melber, *λαγνείας* Rk., quae tamen vox neque apud Dionem occurrit, nec de mulieribus dici potest. *ἀσελγεία* de mulieribus usurpatur Luciano, Plutarcho, cf. Lob. ad Phryn. p. 184 et Poll. 6, 189, *ἀσελγαίνειν* Dioni ipsi 55, 10, 12; 60, 18, 1 10 ⟨*τὰ*⟩ ins. Rk. 12 *ἠνδρώθησαν*] Suid.: *ἠνδρώθησαν· ἀνδράσιν ὡμίλησαν· οὕτως Δίων πολλάκις ἐχρήσατο.* (idem Zon. *lex.* p. 997, Phot. *lex.* p. 71) *αὐτὴ* Reim., *τῆι* cod. 13 *ἱππέα*] est *L. Betutius Barrus* cf. Fabric. ad Oros. 5, 15, 22 et M. Haupt. *Opusc.* 1, 156 14 *ἐπὶ*] *ἡ κατὰ* Polak. 15 *Λικιννία* per dupl. *ν* cod., cf. ad Zon. 9, 11, 6 19 *προκατελάμβανον* cod. recte, cf. Thuc. 1, 33, 3; 3, 46, 6; 5, 30, 1, *προσπαρελάμβανον* Rk. (*προσκατελάμβανον* Kuebler. *Rh. Mus.* 46, 325) quod propter praecedens *ἐς σιωπὴν ἀναγκαίαν* haud probabile.

νακτήσει γένωνται. ὥστε καὶ καθ᾽ ἕνα καὶ κατὰ πολλούς, τοῦτο μὲν ἰδίᾳ τοῦτο δὲ καὶ κοινῇ, τοῖς τε ἄλλοις ὁμιλεῖν, καὶ τῷ μὲν τῆς Αἰμιλίας ἀδελφῷ τὴν Λικιννίαν τῷ δὲ ταύτης τὴν Αἰμιλίαν συνεῖναι. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γιγνόμενα ἐπὶ πλεῖστον ἔλαθεν, καὶ πολλῶν μὲν ἀνδρῶν πολλῶν δὲ καὶ γυναικῶν, καὶ ἐλευθέρων καὶ δούλων, συγγιγνωσκόντων ὅμως [ὅπως] ἐπὶ μακρότατον ἔλαθε, πρὶν δὴ Μάνιός τις, ὅσπερ που καὶ τοῦ παντὸς κακοῦ πρῶτος καὶ ὑπηρέτης καὶ συνεργὸς ἐγεγόνει, κατεμήνυσεν αὐτό, ὅτι μήτε ἐλευθερίας μήτ᾽ ἄλλου μηδενὸς ὧν ἤλπισεν ἔτυχεν. καὶ ἦν γὰρ οὐ προαγωγεῦσαι μόνον ἀλλὰ καὶ διαβαλεῖν συγκροῦσαί τέ τινας δεινότατος . . . . . . V. 76 (p. 626).

a. u. 642 (112) 88 ὅτι τῷ Μάρκῳ Δρούσῳ ἦν μέν που καθ᾽ αὐτὰ ταῦτα δόξαν αὐτῷ φέροντα, πρὸς δὲ δὴ τὴν τοῦ Κάτωνος συμφοράν, καὶ ὅτι καὶ ἐπιεικείᾳ πολλῇ πρὸς τοὺς στρατιώτας ἐχρήσατο, τήν τε κατόρθωσιν ἐπὶ πλεῖον τῆς ἀληθείας πεποιῆσθαι ἔδοξε, καὶ εὔκλειαν μείζω τῶν ἔργων ἐκτήσατο. V. 77 (p. 629).

a. u. 646 (108) 89 ὅτι τῷ Ἰουγούρθᾳ ὁ Μέτελλος προσπέμψαντί οἱ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης πολλὰ καθ᾽ ἓν ἕκαστον ὡς καὶ μόνον ἐπέταξε, καὶ οὕτως ὁμήρους τε παρ᾽ αὐτοῦ καὶ ὅπλα τούς τε ἐλέφαντας καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τούς τε αὐτομόλους ἔλαβε. καὶ τούτους μὲν πάντας ἀπέκτεινεν, οὐ κατελύσατο δέ, ὅτι ⟨ὁ⟩ Ἰουγούρθας οὐκ ἠβουλήθη πρὸς αὐτόν, μὴ συλληφθῇ, ἐλθεῖν, καὶ ὁ Μάριος ὅ τε Γναῖος ἐνεπόδισαν. U[G] 19 (p. 385).

2 ὅτι ὁ Μάριος ἦν μὲν γὰρ καὶ τὴν ἄλλως καὶ στασιώδης καὶ ταραχώδης, καὶ παντὸς μὲν τοῦ συρφετώδους, ἀφ᾽ οὗπερ καὶ ἐπεφύκει, φίλος, παντὸς δὲ τοῦ γενναίου καθαιρέτης. καὶ γὰρ εἰπεῖν τι καὶ ὑποσχέσθαι καὶ ψεύσασθαι καὶ ἐπιορκῆσαι, ἐν ᾧ πλεονεκτήσειν ἤλπιζεν, ἑτοιμότατα ἐτόλμα, τό τε συκοφαντῆσαί τινα

4 *οὕτω* scripsi, *οὐ* cod. (*ο* in rasura), *οὖν* Val. 6 *ὅμως* [*ὅπως*] Dind., *ὅμως ὡς* Bk., *πως* Polak. *ἔλαθε*] *ἐσιγήθη*? Bk. (add. v. 2), sane displicet *ἔλαθε* repetitum, *ἐπράχθη* Polak. 7 *Μάνιος*] servus *Betutii Barri* cf. ad § 3 *τις ὅσπερ* Val., *τησ ὁπέρ* (sic) cod. 9 *προαγωγεῦσαι* Val., *προσαγορεῦσαι* cod. 10 *δεινότατος* . . .] punctis additis significavi sententiam non finiri 12 *τῷ Μάρκῳ Δρούσῳ* eclogarii esse vidit St. 13 *τὴν τοῦ Κάτωνος συμφοράν*] cf. Liv. *per.* 63, Eutr. 4, 24, Flor. 1, 39 [3, 4], 4 17 *Ἰουγούρθᾳ*] ita et infra § 5 et 6, ut i. a. Strabo quoque 17 p. 831 et Plut. *Mar.* 7—32, *C. Gracch.* 18. solent Graeci *Ἰογόρθας* (ita Plutarchus quoque *Sull.* 3. 6) 19 *ὁμήρους τε* AM, *ὁμήτε* B 20 *ἔλαβε* AM, *ἔλαβες* B 21 ⟨*ὁ*⟩ add. Leuncl., om. fortasse eclogarius 22 *Γναῖος*] estne error eclogarii pro *Γαῦδας*? cf. Sall. *Iug.* 65 24 *ὅτι ὁ Μάριος* ab eclogario aeque inconcinne additum ac supra v. 12 *τῷ Μάρκῳ Δρούσῳ* 27 *τι*] *τε* Polak. 28 *τό* Val., *τοῦ* cod.

τῶν ἀρίστων καὶ τὸ ἐπαινέσαι αὖ τῶν κακίστων ἐν παιδιᾷ ἐτίθετο. καί μοι μηδεὶς θαυμάσῃ εἰ τοιοῦτός τις ὢν ἐπὶ πλεῖστον ἔλαθεν ἐν οἷς ἐκακούργει· ἔκ τε γὰρ τῆς περιτεχνήσεως καὶ ἐκ τῆς τύχης, ᾗ παράπαν τὰ πρῶτα ἀγαθῇ ἐχρήσατο, καὶ ἀρετῆς δόξαν ἐκτήσατο. V. 78 (p. 629).

5 ὅτι τὸν Μέτελλον καὶ δι' ἐκεῖνο ῥᾷον διαβαλεῖν ὁ Μάριος ἠδυνήθη, | ὅτι ὁ μὲν ἔν τε τοῖς εὐπατρίδαις ἐξητάζετο καὶ τὰ τοῦ f. 193ʳ πολέμου ἄριστα διεχείριζεν, αὐτὸς δὲ ἐξ ἀφανεστάτου καὶ ἀδηλοτάτου ἐς τὸ μέσον παριέναι ἤρχετο (οἱ γὰρ πολλοὶ ἑτοίμως τὸν μὲν ὑπὸ τοῦ φθόνου καθῄρουν, τὸν δὲ πρὸς τὰς ἐπαγγελίας ηὖξον), καὶ μάλισθ' ὅτι ἐλογοποιήθη τὸν Μέτελλον παριεμένῳ τότε πρὸς τὰς ἀρχαιρεσίας τῷ Μαρίῳ εἰπεῖν ὅτι "ἀγαπᾶν ὀφείλεις ἂν μετὰ τοῦ υἱέος μου" (μειράκιον δὲ ἐκεῖνος ἦν) "ὑπατεύσῃς". V. 79 (p. 630).

4 ὅτι τῷ Μετέλλῳ ἤχθετο ὁ Γαύδας, ὅτι μήτε τοὺς αὐτομόλους μήτε φρουρὰν στρατιωτῶν Ῥωμαίων αἰτήσας παρ' αὐτοῦ ἔλαβεν, ἢ καὶ ὅτι ἐγγὺς αὐτοῦ οὐκ ἐκαθέζετο, ὅπερ ὡς πλήθει τοῖς τε βασιλεῦσι καὶ τοῖς δυνάσταις παρὰ τῶν ὑπάτων ἐδίδοτο. V. 80 (ib.).

5 a. u. 643 (106) ὅτι τῆς Κίρτας καθ' ὁμολογίαν ἁλούσης ὁ Βόκχος ἐπεκηρυκεύσατο τῷ Μαρίῳ, καὶ τὰ μὲν πρῶτα τὴν τοῦ Ἰουγούρθου ἀρχὴν μισθὸν τῆς μεταστάσεως ᾔτει, ἔπειτα μὴ τυχὼν αὐτῆς ἁπλῶς ἠξίωσε συμβῆναι. καὶ ὁ μὲν πρέσβεις ἐς τὴν Ῥώμην ἔπεμψεν, ὁ δὲ Ἰουγούρθας τούτων [οὐ] γιγνομένων ἀπεχώρησεν ἐς τὰ ἐρημότατα τῆς ἑαυτοῦ γῆς. U^G 20 (p. 385).

6 ὅτι ὁ Μάριος πρέσβεις τοῦ Βόκχου κομισάμενος οὐκ ἔφη αὐτῷ συνθήσεσθαι, εἰ μὴ τὸν Ἰουγούρθαν ἔκδοτον παρ' αὐτοῦ λάβοι· ὃ καὶ γέγονεν. U^G 21 (p. 386).

---

1 αὖ τῶν Val., $\overset{\tau}{\alpha\upsilon}$ (i. e. αὐτῶν) cod. 3 ἐν Sturz coll. fr. 11, 6, ἐφ' cod. 4 παράπαν ita cod. (sed s. acc.) recte, παρὰ πάντα Rk. 6 διαβαλεῖν Val., διαλαβεῖν cod. 8 διεχείριζεν Val., διαχειρίζειν cod. δὲ Val., τε cod. 10 ηὖξον Dind., recte opinor, cf. Ind., ηὖξουν (sic) cod. 13 ἐκεῖνος Sturz (add. ad vol. 1), ἐκεῖνο cod. 15 Γαύδας Val., μάριος cod. (error est eclogarii). cf. Sall. *Iug.* 65 19 Κίρτας Urs., σκίρτας ABM 23 [οὐ] exp. Urs. an οὕτω? cf. fr. 87, 5 25 κομισάμενος mihi suspectum.

RELIQUIAE LIBRI XXVII.

a. u. 648 (106) 90 ὅτι Τόλοσσαν πρότερον μὲν ἔνσπονδον οὖσαν τοῖς Ῥωμαίοις, στασιάσασαν δὲ πρὸς τὰς τῶν Κίμβρων ἐλπίδας ὡς καὶ τοὺς φρουροὺς δεθῆναι, προκατέσχον νυκτὸς ἐξαπίνης ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων ἐσαχθέντες, καὶ τὰ ἱερὰ διήρπασαν, καὶ ἄλλα χωρὶς χρήματα πολλὰ ἔλαβον· τὸ γὰρ χωρίον ἄλλως τε παλαιόπλουτον ἦν, καὶ τὰ ἀναθήματα ἅ ποτε οἱ Γαλάται οἱ μετὰ Βρέννου στρατεύσαντες ἐκ τῶν Δελφῶν ἐσύλησαν εἶχεν. οὐ μέντοι καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπ᾽ αὐτῶν τοῖς οἴκοι Ῥωμαίοις περιεγένετο, ἀλλ᾽ αὐτοὶ ἐκεῖνοι τὰ πλείω ἐσφετερίσαντο. καὶ ἐπὶ τούτῳ συχνοὶ εὐθύνθησαν. V. 81 (p. 630).

a. u. 649 (105) 91 ὅτι ὁ Σερουίλιος ὑπὸ τοῦ πρὸς τὸν συνάρχοντα φθόνου (τὰ μὲν ⟨γὰρ⟩ ἄλλα ἐξ ἴσου οἱ ἐπετέτραπτο, τῷ δὲ δὴ ἀξιώματι οἷα ὑπατεύοντος αὐτοῦ ἠλαττοῦτο) πολλῶν καὶ κακῶν αἴτιος τῷ στρατεύματι ἐγένετο. καὶ . . . . . . μετὰ θάνατον Σκαύρου τὸν Σερουίλιον μετεπέμψατο· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο τὴν ἑαυτοῦ ἑκάτερον δεῖν φυλάττειν. εἶτα ἐλπίσας τὸν Μάλλιον καθ᾽ ἑαυτόν τι κατορθώσειν,

---

1 *Τόλοσσαν* Val., *τόλοσσα* cod. — *Τόλοσα* scribitur 38, 32, 3, atque haec forma praeferenda videtur. *ἐν τῇ πατρίδι Τολώσῃ* C. I. A. 3 n. 623. 624. *Τολῶσσα* Strab. 4, 1, 13. 14 p. 188, ap. Ptol. 2, 10, 6 cod. variant inter *Τολῶσα, Τόλοσα, Τόλοσσα*. Latine *Tolosa* (per duplicem *s* tantum C. I. L. 12, 534, Cic. *de nat. deor.* 3, 30, 74, Hier. *Chron.* a. 57 p. Chr. (in cod. nonnullis). Vide C. I. L. 12 p. 626. 10 *συνάρχοντα*] est *Cn. Manlius* (vel *Mallius*) *Maximus* cf. ad § 2 11 ⟨*γὰρ*⟩ ins. Dind. 13 *καὶ* . . . . .] lacunam statuit Rk., suppletque ⟨*γὰρ ὁ Μάλλιος*⟩ probabiliter. ita iam Val. in versione *Σκαύρου* Val., *σκάρου* cod. Est *M. Aurelius Scaurus* (cos. suf. 646/108) Mallii consulis legatus, Liv. *per.* 67, Gran. Lic. p. 17 (Bonn.) Oros. 5, 16, 2 (*Aemilius* codd. Oros. perperam, cf. C. I. L. 10, 3776. 3777) 15 *Μάλλιον*] *Manlius* vocatur Cic. *Mur.* 17, 36 (*Mallio* codices aliquot boni, *Manlio* Lg. 10 aeque bonus), *Planc.* 5, 12, Sall. *Iug.* 114, 1, Liv. *per.* 67, Cass. *Chron.*, Oros. 5, 16, 1, Obs. 42 (*Manilius*), Flor. 1, 38 [3, 3], 4 (*Manilius*), Eutr. 5, 1 (*Manilius*), Vell. 2, 12, 2. (Gran. Lic. p. 17. 21, Tac. *Germ.* 37, *Mallius* fortasse Val. Max. 2, 3, 2 (*Manlio* Par. *ep.*), *fast. Hyd.* (ex Graecis conv.), C. I. L. 10, 1781 (lex Puteolana, quae quamquam ad exemplar

ἐφθόνησεν αὐτῷ μὴ μόνος εὐδοκιμήσῃ, καὶ ἦλθε μὲν πρὸς αὐτόν,
οὔτε δὲ ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ηὐλίσατο οὔτε τι βούλευμα κοινὸν ἐποι-
ήσατο, ἀλλ' ὡς καὶ πρότερος αὐτοῦ τοῖς Κίμβροις συμμίξων, τήν
τε δόξαν τοῦ πολέμου πᾶσαν ἀποισόμενος, ἐν μέσῳ ἱδρύθη. καὶ 3
τὸ ⟨μὲν⟩ πρῶτον φοβεροὶ καὶ ὣς τοῖς πολεμίοις, μέχρι οὗ ἡ δια-
φορὰ αὐτῶν ἐλάνθανεν, ἐγίγνοντο, ὥς καὶ ἐς ἐπιθυμίαν σπονδῶν
αὐτοὺς προαγαγεῖν· ὡς δὲ πρὸς Μάλλιον ὑπατεύοντα διεκηρυκεύ- f. 193v
σαντο, ὁ Σερουίλιος ἠγανάκτησεν ὅτι μὴ πρὸς ἑαυτὸν ἐπρεσβεύ-
σαντο, καὶ οὔτε τι συμβατικὸν ἀπεκρίνατο, ὀλίγου τε καὶ τοὺς
πρεσβευτὰς διέφθειρεν. V. 82 (p. 630).

ὅτι οἱ στρατιῶται τὸν Σερουίλιον ἠνάγκασαν πρὸς Μάλλιον 4
ἐλθεῖν καὶ μετ' αὐτοῦ βουλεύσασθαι περὶ τῶν παρόντων. τοσού-
του δὲ ὁμοφρονῆσαι ἐδέησαν ὥστε καὶ ἐχθίους ἢ πρόσθεν ἦσαν
ἐκ τῆς συνουσίας ἐγένοντο· ἔς τε γὰρ φιλονεικίαν καὶ λοιδορίας
προαχθέντες αἰσχρῶς διελύθησαν. V. 83 (p. 633).

ὅτι Γναῖος Δομίτιος δίκην τῷ Σκαύρῳ λαχών, ἔπειτα ἐπειδὴ 92 a. u. 650 (104)
τῶν οἰκετῶν τις προσελθὼν αὐτῷ πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ τοῦ
δεσπότου μηνύσειν ὑπέσχετο, οὐκ ἐπολυπραγμόνησεν, καὶ προσέτι
συλλαβὼν αὐτὸν παρέδωκε τῷ Σκαύρῳ. V. 84 (ib.).

ὅτι Πούπλιος Λικίννιος Νέρουας στρατηγῶν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ 93
μαθὼν ὅτι οὐκ ἐν δίκῃ τινὰ περὶ τοὺς δούλους γίγνοιτο, ἢ καὶ
λημμάτων ἀφορμὰς ζητῶν (καὶ γὰρ ἦν οὐκ ἄδωρος), περιήγγειλεν
ἀφικνεῖσθαι πρὸς ἑαυτὸν πάντας τοὺς αἰτιωμένους τι τοὺς δεσπό-
τας σφῶν, ὡς καὶ βοηθήσων αὐτοῖς. ἐξ οὖν τούτου [καὶ] ἐκείνων 2
τε πολλοὶ συνιστάμενοι οἱ μὲν ἀδικεῖσθαί τι ἔλεγον, οἱ δὲ καὶ

---

antiquum tamen imperatoria aetate incisa est, idque Puteolis in oppido semigraeco), *Μάλλιος* C. I. G. 2485 (foed. Astupalaeense), Plut. *Mar.* 19, *Chron. Pasch.* Cum autem *Manlius* Graece *Μάλλιος* semper audiat (nisi quod in SC. C. I. Gr. 2, 2095 = Ditt. *Syll.* 241 = Viereck, *Serm. Graec.* 14 ad Romanum morem *Μάνλιος* scribitur, itidemque *Μανλία* C. I. Gr. 2 add. 1999b), ex testimoniis supra allatis non pro certo affirmari licet consulis a. 649/105 nominis formam solennem *Mallium* esse non *Manlium*, quod moneo contra Muellenh. *D. A.* 2, 297 adn. Praenomen Gnaei constat ex C. I. L. 10, 1781 et C. I. Gr. 2485

3 *Κίμβροις* Val., *κίμβρων* cod. 5 ⟨*μὲν*⟩ ins. Val. *φοβεροὶ* Val., *φουπεροὶ* cod. *μέχρι οὗ* cod. cf. ad fr. 40, 12, *μέχρις οὗ* Sturz. 7 *ὑπατεύοντα*] ⟨*τὸν*⟩ vel ⟨*οἷα*⟩ sive ⟨*ἅτε*⟩ *ὑπατεύοντα?* 9. 10 *καὶ — διέφθειρεν*] nimis contracta ab eclogario 15 *προαχθέντες* St., *προσαχθέντες* cod. 16 sqq. cf. Cic. *Deiot.* 11, 31, Asc. *in Scaur.* p. 20 sq. Or., Val. Max. 6, 5, 5. *Σκαύρῳ*] hic recte cod., infra *σκάρῳ*. est *M. Aemilius Scaurus* notus ille 'princeps civitatis' 20 sqq. in marg. cod.: *περὶ τῆς ἀποστάσεως τῶν δούλων τῶν ἐν τῇ σικελίᾳ.* cf. Diod. 36, 3 (Dind.) *Λικίννιος*] cf. ad Zon. 9, 11, 6 24 [*καὶ*] exp. Rk., idem adnotavit etiam aliquid excidere potuisse

ἄλλο τι τοῖς δεσπόταις ἐνεκάλουν, νομίζοντες ⟨καιρὸν⟩ εἰληφέναι τοῦ πάντα ὅσα ἐβούλοντο ⟨πρὸς⟩ αὐτοὺς ἀναιμωτὶ διαπράξασθαι· καὶ οἱ ἐλεύθεροι συμφρονήσαντες ἀνθίσταντό σφισι καὶ οὐδαμῇ
3 ὑφίεντο. φοβηθεὶς οὖν ὁ Λικίννιος τὴν σύστασιν αὐτῶν ἑκατέρων, μὴ καὶ μέγα τι δεινὸν ὑπὸ τῶν ἐλαττωθέντων γένηται, οὐδένα τῶν δούλων προσεδέξατο, ἀλλ' ἀπέπεμψεν αὐτοὺς ὡς μηδὲν κακὸν πεισομένους ἢ μηδέν γε ἔτι ταράξαι τῷ διασκεδασθῆναι δυνησομένους. οἱ δὲ δείσαντες τοὺς δεσπότας, ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπικαλέσαι τι αὐτοῖς ἐτόλμησαν, συνεστράφησαν καὶ κοινολογησάμενοι πρὸς λῃστείας ἐτράποντο. V. 85 (p. 633).

a. u. 652 **94** (102) ὅτι τῶν βαρβάρων ἡττημένων, καὶ συχνῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων, ὀλίγοι διεσώθησαν. ἐφ' ᾧπερ ὁ Μάριος τούτους παραμυθούμενός τε ἅμα καὶ ἀμειβόμενος, πᾶσαν αὐτοῖς τὴν λείαν ἐπευωνίσας ἀπέδοτο, ὅπως μηδὲν δόξῃ προῖκά τινι κεχαρίσθαι.

καὶ ἀπ' αὐτῶν ὁ Μάριος, καίπερ ἐν τῷ πλήθει μόνῳ πρότερον, ὅτι ἐξ αὐτοῦ γεγονὼς ἦν καὶ ὅτι ὑπ' αὐτοῦ ηὔξητο, εὖ φερόμενος,
f. 194r τότε καὶ τοὺς εὐπατρίδας ὑφ' ὧν ἐμισεῖτο ἐξενίκησεν, | ὥστε πρὸς πάντων ὁμοίως καὶ ἐπαινεῖσθαι. τήν τε ἀρχὴν καὶ ἐς τὸ ἐπιὸν ἔτος, ὅπως καὶ τὰ λοιπὰ προσκατεργάσηται, παρ' ἑκόντων καὶ ὁμογνωμονούντων αὐτῶν ἔλαβεν. V. 86 (ib.).

2 ὅτι ὡς ἅπαξ ἐπέσχον, πολὺ τοῦ θυμοῦ οἱ Κίμβροι παρελύθησαν, κἀκ τούτου καὶ ἀμβλύτεροι καὶ ἀσθενέστεροι καὶ ταῖς ψυχαῖς καὶ τοῖς σώμασιν ἐγένοντο. αἴτιον δὲ ὅτι ἔν τε οἰκίαις ἐκ τῆς πρόσθεν ὑπαιθρίου διαίτης κατέλυον, καὶ λουτροῖς θερμοῖς ἀντὶ τῆς πρόσθεν ψυχρολουσίας ἐχρῶντο, καρυκείας τε καὶ ἡδυσμάτων ἐπιχωρίων διεπίμπλαντο, κρέα πρότερον ὠμὰ σιτούμενοι, καὶ τῷ οἴνῳ τῇ τε μέθῃ κατακορεῖς παρὰ τὸ ἔθος ἐγίγνοντο. ταῦτα γὰρ τό τε θυμοειδὲς αὐτῶν πᾶν ἐξέκοψε καὶ τὰ σώματα ἐθήλυνεν, ὥστε μήτε τοὺς πόνους ἔτι μήτε τὰς ταλαιπωρίας, μὴ καῦμα μὴ ψῦχος μὴ ἀγρυπνίαν, φέρειν. V. 87 (ib.).

Fr. **93**, 4 vide mox post fr. **94**, 2.

1 ⟨καιρὸν⟩ add. Val. 2 ⟨πρὸς⟩ αὐτοὺς Bk., αὐτοῖς Rk., αὐτοὺς del. Dind. ἀναιμωτὶ St., ἀναιμωτεὶ cod. 3 οὐδαμῇ restitui e cod., οὐδαμοῦ Val. 4 ὑφίεντο Rk., ἠφίεντο (sic) cod. 6 προσεδέξατο Val., προσεδέξαντο cod. ὡς — δυνησομένους] haec fortasse nimis contracta ab eclogario 11 sqq. cf. Muellenh. *D. A.* 2, 135 sq. 12 τούτους] τοὺς στρατιώτας Muellenh., recte quod ad sensum. sed apparet post principium, et ipsum ab eclogario non optime confectum, quaedam omissa esse. cf. quoque Plut. *Mar.* 21 16 ὅτι] an ὅτι τε? 18 καὶ ἐπαινεῖσθαι] exciditne aliquid? an ⟨καὶ θαυμάζεσθαι⟩ vel tale quid? 25 πρόσθεν] πρὶν Bk., recte fortasse 26 διεπίμπλαντο Val. διεπίπλαντο cod.

ὅτι οἱ Μεσσήνιοι νομίσαντες μηδὲν δεινὸν πείσεσθαι, πάντα 93, 4
τὰ πλείστου ἄξια καὶ τιμιώτατα ἐκεῖσε ὑπεξέθεντο. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀθηνίων, ὅσπερ που τὸ μέγιστον κράτος τῶν ληστευόντων Κίλιξ ὢν εἶχεν, ἐπέθετο αὐτοῖς δημοτελῆ τινα ἑορτὴν ἐν τῷ προαστείῳ ἄγουσι, καὶ ἐκείνων τε πολλοὺς σκεδασθέντας ἀπέκτεινε καὶ τὴν πόλιν ὀλίγου κατὰ κράτος εἷλεν. χωρίον δέ τι Μάκελλαν εὐερκὲς τειχισάμενος ἰσχυρῶς τὴν γῆν ἐκακούργει. V. 88 (p. 634).

Fr. 93, 4 huc transposui. Nulla est causa cur contra codicem excerptum nostrum Val. 88 ante fr. Val. 86 ponamus. nihil obstat quominus anno 652/102, quo anno C. Servilius praetor Siciliam obtinuit, vel anno 653/101 (cf. Diod. 36, 10, 1) attribuamus. Res hic narratae alibi non traduntur. cf. tamen Diod. 36, 9, 1. Ceterum initium eclogarii culpa intellectu difficile. vertit Val.: *Mamertini opes suas ac pretiosissima quaeque in urbem Messanam contulere, rati se ita a fugitivorum incursionibus tutissimos fore.* Messanae incolas primo fugitivorum bello servos suos liberaliter habitos in pace continuisse Orosius tradit (5, 6, 4). narraveratne Dio Siculos Messanae vicinos in id oppidum res suas contulisse? 3 Ἀθηνίων Val., ἀθηνιῶν cod. ὅσπερ Val., ὅπερ cod. 4 προαστείῳ in cod. scribitur per compendium 6 Μάκελλαν] Μάκελλα Pol. 1, 24, 2, Diod. 23, 4, 2, Ptol. 3, 4, 7, *Macela* C. I. L. 1, 195 (*col. rostr.*), *Macella* Liv. 26, 21, 14, (*Marcella* P), *Magelini* (*Magellini*) incolae ap. Plin. 3, 91. Quod oppidum (hodie *Macellaro?*) cum non procul a Panormo, Thermis, Segesta situm fuisse probabile sit (cf. C. I. L. 1 p. 39), haec ultima cum superioribus non arcte cohaerere videntur, si quidem urbs ab Athenione frustra oppugnata revera Messana fuit. fieri quoque potest ut in Sicilia duo fuerint eiusdem nominis oppida, cf. Diod. *l. l.* 7 εὐερκὲς St., ἐνερκὲς cod.

RELIQUIAE LIBRI XXVIII.

a. u. 655 (99) **95** ὅτι ὁ υἱὸς ὁ τοῦ Μετέλλου οὕτω καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πάντας ὑπὲρ τοῦ τὸν πατέρα κατελθεῖν ἱκέτευεν ὥστε καὶ Πίος, τοῦτ᾿ ἔστιν Εὐσεβής, ἐπονομασθῆναι. V. 92 (p. 638).

2 ὅτι ὁ Φούριος ἔχθραν τῷ Μετέλλῳ οὕτως ἔσχεν ὅτι τὸν ἵππον αὐτοῦ τιμητεύων ἀφείλετο. V. 93 (ib.).

3 ὅτι Πούπλιον Φούριον γραφέντα ἐφ᾿ οἷς δημαρχήσας ἐπεποιήκει, a. u. 656 (98) ἀπέκτειναν ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ οἱ Ῥωμαῖοι, ἀξιώτατον μέν που ἀπολέσθαι ὄντα (καὶ γὰρ ταραχώδης ἦν, καὶ τῷ Σατουρνίνῳ τῷ τε Γλαυκίᾳ πρῶτον συστὰς μετεβάλετο, καὶ πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας αὐτῶν αὐτομολήσας σφίσι συνεπέθετο), οὐ μέντοι καὶ προσήκοντα τούτῳ τῷ τρόπῳ φθαρῆναι. καὶ τοῦτο μὲν ἐν δίκῃ δή τινι γεγονέναι ἔδοξεν. V. 89 (p. 637).

a. u. 662 (92) **97** ὅτι τοῦ Ῥουτιλίου ἀγαθοῦ ὄντος ἀνδρὸς ἀδικώτατα κατεψηφίσαντο· ἐσήχθη γὰρ ἐς δικαστήριον ἐκ κατασκευασμοῦ τῶν ἱππέων ὡς δωροδοκή . . . . Κυίντῳ Μουκίῳ, καὶ ἐζημιώθη ὑπ᾿

Fr. **95—97**, 3 (n. 89—95 Val.) perperam a Grosio, quem secuti Bk. Dind. Melb., ordinata erant in hunc modum: V. 92. 93. 89. 94. 95. 90. 91. (95, 1; 95, 2; 95, 3; 96, 1. 2; 96, 3; 97, 1; 97, 2—4 Bk. et Dind.). Monuit iam E. Marcks, *die Ueberlieferung des Bundesgenossenkrieges* 1884 p. 5 adn., eo ipso ordine, quo in cod. Peir. legerentur, disponenda esse, exceptis tantum V. 92 et 93, quae in eo, ut Valesius quoque viderat, alienum occupant locum. Parva haec fragmenta a librario inter describendum primum omissa mox errore animadverso, loco non suo inserta puto. Nec neglegendum fr. 94 Val. (96, 1) non exordiri a solito ὅτι verum post ἀφείλετο continuo sequi ἦσαν κ. τ. λ.

4 Φούριος 7 Φούριον Val., φρούριος φρούριον cod. est *P. Furius* tr. pl. a. 655/99 cf. Oros. 5, 17, 11, App. *b. c.* 1, 33. Val. Max. 8, 1 *damn.* 2, Cic. *Rab. perd.* 9, 24, *Schol. Bob.* p. 230 Or. 9 τῷ τε revocavit e cod. Melb. καὶ τῷ Val. Γλαυκίᾳ Reim., γλαυκίωι cod. πρῶτον St., πρώτοις cod.

Fr. **96**, 1—3 vide mox post fr. **97**, 4.

15 δωροδοκή . . . . Κυίντῳ] lacunam statui, δωροδοκή κυιντῶι cod., δωροδοκήσας Κυίντῳ inde a Valesio, quod nihili est. An δωροδοκή⟨σας ὑποστρατηγῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῷ⟩ Κυίντῳ vel tale quid?

αὐτῶν χρήμασι. ταῦτα ἐποίησαν θυμῷ φέροντες ὅτι πολλὰ περὶ τὰς τελωνίας πλημμελοῦντας ἐπέσχεν. V. 90 (p. 637).

ὅτι ὁ Ῥουτίλιος ἀπελογήσατο μὲν γενναιότατα, καὶ οὐδὲν ὅ τι 2 οὐκ εἶπεν ὧν ⟨ἂν⟩ ἀνὴρ ἀγαθὸς | συκοφαντούμενος καὶ πολὺ πλεῖον f. 194v τὰ τῶν κοινῶν ἢ τὰ ἑαυτοῦ ὀδυρόμενος φθέγξαιτο, ἑάλω δέ, καὶ τῆς γε οὐσίας εὐθὺς ἐξέστη. ἐξ οὗπερ οὐχ ἥκιστα ἐφωράθη μηδέν οἱ προσήκουσαν καταδίκην ὀφλήσας· πολλῷ τε γὰρ σμικρότερα κεκτημένος εὑρέθη ἢ οἱ κατήγοροι ἐκ τῆς Ἀσίας αὐτὸν ἐσφετερίσθαι ἐπεκάλουν, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐς δικαίας καὶ νομίμους ἀρχὰς τῆς κτήσεως ἀνήγαγεν. οὕτω μὲν ἐπηρεάσθη, καί τινα ὁ Μάριος 3 αἰτίαν τῆς ἁλώσεως αὐτοῦ ἔσχεν· ἀρίστῳ γὰρ καὶ εὐδοκιμωτάτῳ αὐτῷ ὄντι ἐβαρύνετο. διόπερ καὶ ἐκεῖνος τῶν τε πραττομένων ἐν τῇ πόλει καταγνούς, καὶ ἀπαξιώσας τοιούτῳ ἔτι ἀνθρώπῳ συζῆσαι, ἐξεχώρησε μηδενὸς ἀναγκάζοντος, καὶ ἐς αὐτήν γε τὴν Ἀσίαν ἐλθὼν τέως μὲν ἐν Μυτιλήνῃ διῆγεν, ἔπειτα ἐκείνης ἐν τῷ Μιθριδατικῷ 4 πολέμῳ κακωθείσης ἐς Σμύρναν μετῳκίσθη, κἀνταῦθα κατεβίω, οὐδὲ ἠθέλησεν ἐπανελθεῖν οἴκαδε. καὶ οὐδέν γε παρὰ τοῦτο ἧττον οὔτε ἐν εὐκλείᾳ οὔτε ἐν περιουσίᾳ ἐγένετο· πολλὰ μὲν γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ Μούκιος, πλεῖστα δὲ καὶ δῆμοι καὶ βασιλῆς ὅσοι ποτὲ ἐπεπείραντο αὐτοῦ ἐχαρίσαντο, ὥστε πολὺ πλείω αὐτὸν τῆς ἀρχαίας οὐσίας ἔχειν. V. 91 (p. 637).

ἦσαν γὰρ καὶ ἄλλοι τινὲς στασίαρχοι, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον κρά- **96** a. u. 663 (91) τος τῶν μὲν Μᾶρκος τῶν δὲ Κόιντος εἶχον, δυναστείας τε ἐπιθυμηταὶ καὶ φιλοτιμίας ἄπληστοι καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλόνεικον προπετέστατοι ὄντες. καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐκέκτηντο, 2 προέφερον δὲ Δροῦσος μὲν τῷ γένει καὶ τῷ πλούτῳ, τῇ τε ἐς τοὺς ἀεὶ δεομένους αὐτοῦ ἀφειδῶς ἀναλώσει, ὁ δὲ τῷ τε θράσει πολλῷ καὶ τῇ τόλμῃ, ταῖς τε προεπιβουλαῖς καὶ ταῖς ὑπ᾽ αὐτὰ τὰ πράγ-

---

1 ταῦτα] ταῦτα ⟨δὲ⟩ Val. 2 τελωνίας] cf. ad 38,7,4 ἐπέσχεν Val. (in vers.) ἐπέσχον cod. recte fortasse, quamquam iure Reim.: *durius fuerit ad Mucium pro cos. simul et Rutilium eius legatum referre.* At haec ab eclogario in breve sunt contracta 4 ⟨ἂν⟩ add. Bk. 7 ὀφλήσας] Dio certe ὀφλὼν scripsit, cf. ad 37,50,5 13 τοιούτῳ — ἀνθρώπῳ] τοιούτοις — ἀνθρώποις Kuiper. (litt.) 15 Μυτιλήνῃ Dind. recte opinor, nam Dio in his veteres scriptores Graecos sequi solet; ceteroquin qui sub Romano imperio Graece scribunt ni fallor omnes Μιτυλήνη dant, μιτυλήνηι cod. (sed ι pr. in ras.), ut 42, 2, 4 μιτυλίνην L. 16 ἐς Σμύρναν Val., ἐσμύρνα cod. 19 βασιλῆς scripsi e more Dioneo, βασιλεῖς cod.

Fr. **96**, 1—3 hic collocavi, cf. supra p. 338 23 τῶν μὲν] senatus et optimatium Μᾶρκος] *M. Livius Drusus* τῶν δὲ] ordinis equestris Κόιντος] *Q. Servilius Caepio.* — Ceterum Κόιντος cod. (non Κύιντος) ut fr. 23, 2 (Val.) 26 προέφερον cod., προέφερε Val. 27 ὁ δὲ] ὁ δὲ ⟨Κύιντος⟩ Rk.

ματα κακοηθείαις. ὅθεν οὐκ ἀπεικότως τὰ μὲν ἐκ τῶν ὁμοίων τὰ δὲ ἐκ τῶν διαφόρων ἀντίρροποι τρόπον τινὰ ἀλλήλοις ὄντες τὴν στάσιν ἐπὶ πλεῖστον ἤγειραν, ὥστε αὐτὴν καὶ ἀποθανόντων αὐτῶν μεῖναι. V. 94 (p. 638).

f. 195r 3 ὅτι ὁ Δροῦσος καὶ ὁ Καιπίων ἰδίαν ἀλλήλοις ἔχθραν ἐκ φιλίας πολλῆς καὶ γάμων ἐπαλλαγῆς ποιησάμενοι καὶ ἐς τὰ πολιτικὰ αὐτὴν προήγαγον. V. 95 (ib.).

4 Δίων κη′ βιβλίῳ "καὶ τοῖς ὑπάτοις ἐπιβουλεύοντα." Bekk. Anecd. 136 30.

5 κη′ βιβλίῳ Δίων "οὐχ ὅπως οὐκ ἔπεισέ τινας καίπερ τινὰ ἀληθῆ λέγων." Bekk. Anecd. 166 8.

---

5 *Καιπίων* Val., *καπίων* cod. 6 *γάμων ἐπαλλαγῆς*] cf. Herod. 1, 74

Fr. **96**, 4 (p. 93 adn. Bk. = p. 143 adn. Dind.) de M. Livio Druso in senatu accusato dictum atque hic collocandum esse vidit v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 557 coll. Auct. *de vir. ill.* 66, 12, Flor. 2, 6 [3, 18], 8.

Fr. **96**, 5 (p. 93 adn. Bk. = p. 144 adn. Dind.) v. Gutschmid *l. l.* refert ad Drusum insidias consulibus ab Italis structas prodentem. Quod mihi non probatur.

RELIQUIAE LIBRI XXIX.

ὅτι ὁ Λοῦπος τοὺς εὐπατρίδας τοὺς συστρατευομένους οἱ ὡς καὶ τὰ βουλεύματα αὐτοῦ τοῖς ἐναντίοις ἐξαγγέλλοντας ὑποπτεύσας, ἐπέστειλε περὶ αὐτῶν τῇ βουλῇ πρίν τι α . . . κὰκ τούτου οὐδ' ἄλλως σφᾶς . . . . ὑπὸ τῆς στάσεως ἔχοντας ἔτι καὶ μᾶλλον συνέβαλεν. κἂν ἐπὶ πλεῖον ἐταράχθησαν, εἰ μή τινες τῶν Μαρσῶν ἐφωράθησαν ἀναμιγνύμενοί τε τοῖς προνομεύουσι τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐς τὸ τάφρευμα ὡς καὶ σύμμαχοί σφων συνεσιόντες, καὶ πολυπραγμονοῦντες τὰ ἐν αὐτῷ καὶ λεγόμενα καὶ δρώμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἐξαγγέλλοντες. καὶ οὕτως ὀργιζόμενοι τοῖς εὐπατρίδαις ἐπαύσαντο. V. 96 (p. 641). 98 a. u. 664 (90)

ὅτι ὁ Μάριος ὑποπτεύσας τὸν Λοῦπον καίπερ συγγενῆ ὄντα, 2 φθόνῳ τε καὶ ἐλπίδι τοῦ καὶ ὕπατον τὸ ἕβδομον, ὡς καὶ μόνον ἂν τὰ παρόντα κατορθώσαντα, ἀποδειχθῆναι, τρίβειν ἐκέλευεν· σφᾶς μὲν γὰρ καὶ . . . . . τὰ ἐπιτήδεια ἕξειν ἔλεγεν, ἐκείνους δὲ οὐ δυνήσεσθαι ἐπὶ πλεῖον, ἅτε τοῦ πολέμου ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν ὄντος, ἀνταρκέσαι. V. 97 (ib.).

ὅτι οἱ Πικένται τοὺς μὴ συναποστάντας σφίσι ἐχειρώσαντο, 3

---

1 et 11 *Λοῦπος Λοῦπον* Bk., *λοῦππος λοῦππον* cod. Est *P. Rutilius Lupus* cos. 664/90 3 nulla lacuna in cod. qui *πριντιακακτόυτου. πρίν τι ἀ⟨κριβῶς εἰδέναι⟩* Val., *πρίν τι ἀ⟨κριβῶσαι⟩* Tafel., *πρίν τι ἀ⟨νήκεστον παθεῖν, ἐπιζητεῖν* (vel *ἀποκαλεῖν*) *κελεύων⟩* Rk., cuius ultima displicent 4 lacunam agnovit Rk., idem expl. ⟨*ὑγιῶς* (vel *εὐνοϊκῶς*) *πρὸς ἀλλήλους*⟩ probabiliter nisi quod debebat ⟨*εὐνοϊκῶς ἀλλήλοις*⟩, ⟨*ὁμογνωμόνως*⟩ Polak. 11 *ὑποπτεύσας*] *ὑποπτεύσαντα* Tafel. in vers. Sed eclogarii manum parum felicem deprehendimus. cf. Oros. 5, 18, 11 et Marcks. *l. l.* (cf. p. 338) p. 80, 2 *συγγενῆ*] an *συγγενῆ ⟨οἱ⟩*?

12 *τὸ* add. Melb. e cod., om. Val. 13 *τρίβειν*] ⟨*τὸν πόλεμον*⟩ *τρίβειν* Rk. at cf. 55, 31, 1 14 *καὶ . . . .*] aliquid deesse vidit Rk., ⟨*τρίβοντας*⟩? Polak. 17 *Πικένται*] sic quoque 63, 2, 3. *Πίκεντες* Pol. 3, 86, 9 (*Πικέντων*), Strab. 5, 4, 13 p. 251 (ad mare Tyrrhenum), *Πικηνοί* Exc. Strab. 5, 48. Plut. *Pomp.* 6, 2, Ptol. 3, 1, 21. 52, Proc. *b. G.* 2, 10, Suid. *Πικεντῖνοι* Diod. 37, 2, 18, Strab. 5, 3, 1 p. 228; 5, 4, 2 p. 240 cf. p. 251, App. *Samn.* 6, *Gall.* 11, *b. c.* 1, 39. Latine *Picentes;* adi. *Picens Picenus, Picentinus* (proprie Pompeius (Cic. *ad Att.* 8, 12 C, 2), Tac. *hist.* 4, 62; at cf. Plin. *n. h.* 3, 5, 70; 15, 15, 55).

καὶ τούτοις ἐν ἐπόψει τῶν φίλων ἐνύβριζον, καὶ τῶν γυναικῶν τὰς κόμας σὺν τῷ δέρματι ἐκ τῶν κεφαλῶν ἀπέσπασαν. V. 98 (p. 641).

1 *ἐνύβριζον* Val., *ἐνύβριζων* (sic) cod.

Librorum 30—35 reliquiae quo modo inter singulos libros distribuendae sint diiudicatu difficile. Pauca tantum fragmenta ex hac Dionei operis parte supersunt, quorum ne de iis quidem, quae librorum numeris additis laudantur (excerpta servata in tertio lexico Bekkeri), satis certo constat quo quidque sit referendum. Difficultas eo augetur quod iam olim Sullanorum temporum historiae pars haud exigua (bellum Mithridaticum a Sulla gestum) in Dionis codicibus interierat. Cf. Praef.

RELIQUIAE LIBRORUM XXX—XXXV.

ὅτι ὁ Μιθριδάτης πρέσβεων ἡκόντων Ῥωμαίων οὐδὲν ἐκίνησεν, 99 a. u. 665 (89)
ἀλλ' ἀνταιτιασάμενός τινα, καὶ προσαποδείξας τοῖς πρέσβεσι τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων ὧν τῷ τε κοινῷ καὶ ἰδίᾳ τισὶν ἀναλώκει, ἡσυχίαν ἔσχεν. ὁ δὲ Νικομήδης τῇ συμμαχίᾳ αὐτῶν ἐπαρθεὶς καὶ χρημάτων δεηθεὶς ἐσέβαλεν ἐς τὴν χώραν αὐτοῦ. U^G 22 (p. 386).

Δίωνος λα' βιβλίῳ "καὶ τῷ Μιθραδάτῃ αὐτὸς πρός τε τοῦ 1a
δήμου καὶ πρὸς τῆς βουλῆς προστετάχθαι." Bekk. Anecd. 166 18.

ὅτι ὁ Μιθριδάτης πρέσβεις ἀπέστειλεν ἐς τὴν Ῥώμην, ἀξιῶν, 2
εἰ μὲν φίλον τὸν Νικομήδην νομίζουσι, πεῖσαι αὐτὸν ἢ ⟨καὶ⟩ καταναγκάσαι τὰ δίκαιά οἱ ποιῆσαι, εἰ δὲ μή, αὐτῷ γε ἐπιτρέψαι τὸν ἐχθρὸν ἀμύνασθαι. οἱ δὲ οὐχ ὅτι τι ἔπραξαν ὧν ἤθελεν, ἀλλὰ καὶ ἐπηπείλησαν αὐτῷ, ἂν μὴ τῷ Ἀριοβαρζάνῃ τὴν Καππαδοκίαν ἀποδῷ καὶ πρὸς τὸν Νικομήδην εἰρήνην ἄγῃ. τούς τε πρέσβεις αὐτοῦ αὐθημερὸν ἀπέπεμψαν, καὶ προσαπηγόρευσαν αὐτῷ μηκέτι μηδένα ἄλλον, ἂν μὴ πειθαρχῇ σφίσι, πέμψαι. U^G 23 (ib.).

---

1 *Μιθριδάτης*] cf. ad 36, 3, 1 ἡκόντων Bk., ὄντων ABM, παρόντων Leuncl. — Legati intelleguntur quorum princeps fuit *M.' Aquilius*. cf. App. *Mithr.* 11, Iust. 38, 5 et quod ad tempus attinet Waddington *Fastes des prov. asiat.* p. 38, Th. Reinach, *Mithr. Eupator* p. 115 sqq. — Ceterum haec prima verba eclogarii sunt ut patet ex sequente τοῖς πρέσβεσι 2 προσαποδείξας Rk., προαποδείξας ABM 3 τῷ τε κοινῷ restitui ex ABM, τότε κοινῇ Urs. 5 ἐσέβαλεν AM, ὡς ἔβαλεν B. αὐτοῦ Leuncl., αὐτῶν ABM

Fr. **99**, 1a (p. 93 adn. Bk. = p. 143 adn. Dind.) ex Pelopidae oratione (App. *Mithr.* 12) desumptum secundum v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 5, 557, cui mutato αὐτὸς in αὐτοὺς, de Phrygibus dictum videtur. Non displicet, at patet quam incertum sit. — de Boer, *de tert. lex. Bekk.* Lugd. Bat. 1884 p. 8, 1 a Fimbria dictum putat. qui tamen sibi bellum contra Mithridatem mandatum esse ita exprimere non potuit 6 *Μιθραδάτῃ* cod., cf. ad 36, 3, 1. 8 ἐς τὴν Ῥώμην] cf. Eutr. 5, 5 9 ἢ ⟨καὶ⟩ καταναγκάσαι scripsi, cf. 55, 21, 2, ἢ καταναγκάσαι ABM, ἢ καὶ ἀναγκάσαι Rk. at καταναγκάζειν Dioni in deliciis est 10 αὐτῷ] αὑτῷ Polak. ἐπιτρέψαι Urs., ἐπιστρέψαι ABM

2ª *Δίωνος λα' βιβλίῳ "τῶν δὲ ἄλλων ὡς καὶ ἐπικουρίας τινὸς παρ' ἑαυτοῦ δεομένων ἐπιμνησθείς."* Bekk. Anecd. 137 20.

a. u. 666 (88) 100 *ὅτι Κάτων ἀστικὸν καὶ ἀφηλικέστερον τὸ [τε] πλεῖον τοῦ στρατοῦ ἔχων ἐς τὰ ἄλλα ἧττον ἔρρωτο, καί ποτε ἐπιτιμῆσαί σφισιν, ὅτι μήτε πονεῖν μήτε τὰ παραγγελλόμενα προθύμως . . . ἤθελον, ἐπιτολμήσας ὀλίγου κατεχώσθη βληθεὶς ὑπ' αὐτῶν. καὶ ἐτεθνήκει γ' ἂν εἰ λίθων εὐπορήκεσαν· ἐπεὶ δὲ τὸ χωρίον ἐν ᾧ συνειλέχατο ἐγεωργεῖτο καὶ δίυγρον κατὰ τύχην ἦν, οὐδὲν ὑπὸ βώλων ἔπαθεν. συνελήφθη δὲ ὁ τῆς στάσεως ἄρξας Γάιος Τίτιος, ἀνὴρ ἀγοραῖος καὶ ἐκ δικαστηρίων τὸν βίον ποιούμενος, τῇ τε παρρησίᾳ μετὰ ἀναισχυντίας κατακορεῖ χρώμενος, καὶ ἐς τὸ ἄστυ ἐς τοὺς δημάρχους ἐπέμφθη, οὐκ ἐκολάσθη δέ.* V. 99 (p. 641).

101 *ὅτι πάντες τοὺς Ῥωμαίους ἐφόνευον κελεύσαντος Μιθριδάτου οἱ Ἀσιανοί, πλὴν καθ' ὅσον Τραλλιανοὶ οὐδένα ἀπέκτειναν, Θεόφιλον δέ τινα Παφλαγόνα ἐμισθώσαντο, ὥσπερ που ἧττόν σφων ἀπόλλυσθαι μελλόντων, ἢ καὶ διαφέρον αὐτοῖς ὑφ' ὅτου σφαγήσοιντο.* V. 100 (p. 642).

2 *ὅτι οἱ Θρᾷκες ἀναπεισθέντες ὑπὸ τοῦ Μιθριδάτου τήν τε* f. 195v *Ἤπειρον | καὶ τἆλλα τὰ μέχρι τῆς Δωδώνης κατέδραμον, ὥστε καὶ τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν συλῆσαι.* V. 101 (ib.).

a. u. 667 (87) 102 *ὅτι ὁ Κίννας ἐπειδὴ τάχιστα τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν, οὐδὲν οὕτω τῶν πάντων ἐσπούδασεν ὡς καὶ τὸν Σύλλαν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐκβαλεῖν, πρόφασιν μὲν τὸν Μιθραδάτην ποιησάμενος, ἔργῳ δὲ ἐπιθυμήσας αὐτὸν ἀπαρτῆσαί οἱ, ὅπως μὴ ἐγγύθεν ἐφεδρεύων ἐμποδὼν πρὸς ἃ ἔπραττε γένηται. καίτοι ⟨τῇ⟩ τοῦ Σύλλου σπουδῇ ἀπεδέ-*

Fr. 99, 2ª (p. 93 adn. Bk. = p. 144 adn. Dind.) hic collocat v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 557, sec. quem hic sermo est de Mithridate (coll. Iust. 38, 7, 8). *οἱ ἄλλοι* ei sunt Asiae incolae. — Hoc quoque in dubium vocari posse patet.

3 *Κάτων*] *L. Porcius Cato* cos. a. 665/89   [*τε*] del. Val.   4 *ἐς τὰ*] *ἔς ⟨τε⟩ τὰ* Bk.   5 *μήτε πονεῖν* ins. Melb. e cod., om. Val. (typ. errore)   lacunam statuit Rk. et supplet ⟨*ποιεῖν*⟩ probabiliter, cf. Xen. *Cyr.* 1, 2, 5.   si Thucydidis 1, 121, 2; 3, 55, 3 memor fuit Dio scribere potuit *μήτε ⟨ἐς⟩ τὰ παραγγελλόμενα προθύμως ⟨ἰέναι⟩ ἤθελον*, quanquam apud Thuc. non prorsus eodem sensu usurpatur qui hic requiritur. Cf. quoque Thuc. 2, 11, 9 et 89, 9   6 *ὀλίγου* Reim., *ὀλίγον* cod.   8 *ἐγεωργεῖτο* Naber., *ἐγεώργητο* cod., *ἐγεγεώργητο* Bk. *βώλων* Reim., *βόλων* cod.   9 *Γάιος Τίτιος*] *Gaius Titinius* Sisenna fr. 52 P. (= Non. *s. v. testudines*), cf. *Rhein. Mus.* 22, 153   13 sqq. cf. App. *Mithr.* 23   14 *Ἀσιανοί*] cf. p. 78   *Τραλλιανοὶ*] *Τραλλιανοὶ ⟨αὐτοὶ μὲν⟩* v. Herw., atque hoc vel ⟨*αὐτοχειρίᾳ* (sive *αὐτόχειρες*) *μὲν*⟩ vel ⟨*αὐθεντίᾳ μὲν*⟩ ad sensum requiritur, omissum tamen fortasse ab eclogario   15 *ἐμισθώσαντο*] coll. App. *l. l.* conicias ⟨*ἐς τὸ ἔργον*⟩ *ἐμισθώσαντο* scripsisse Dionem   22 *καὶ*] *τὸ* Bk. 23 *Μιθραδάτην* cod., *Μιθριδάτην* Val., cf. ad 36, 3, 1   25 ⟨*τῇ*⟩ ins. Rk.

δεικτο, καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐ κατὰ γνώμην αὐτοῦ πράξειν ὑπέσχητο. 2 [5 B]
ὁ γὰρ Σύλλας τήν τε ἀνάγκην τοῦ πολέμου ὁρῶν καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ
γλιχόμενος, τά τε ἄλλα τὰ οἴκοι πρὸς τὸ ἐπιτηδειότατον ἑαυτῷ
πρὶν ἐξορμηθῆναι κατεστήσατο, καὶ τὸν Κίνναν Γναῖόν τέ τινα
Ὀκτάουιον διαδόχους ἀπέφηνεν, ἐλπίσας μάλιστα ἂν οὕτω καὶ ἀπὼν
ἰσχῦσαι. τοῦτον μὲν γὰρ ἐπί τε ἐπιεικείᾳ ἐπαινούμενον ἠπίστατο 3 [6 B]
καὶ οὐδὲν παρακινήσειν ἐνόμιζεν, ἐκεῖνον δὲ εὖ μὲν ᾔδει κακὸν ἄν-
δρα ὄντα, οὐκ ἠθέλησε δὲ ἐκπολεμῶσαι δυνάμενόν τέ τι καὶ αὐτὸν
ἤδη, καὶ ἑτοίμως, ὥς γε καὶ ἔλεγε καὶ ὤμνυεν, ἔχοντα πᾶν ⟨οἱ⟩
ὁτιοῦν ὑπουργῆσαι. αὐτός τε οὖν, καίτοι δεινότατος ὢν τάς τε 4 [7 B]
γνώμας τῶν ἀνθρώπων συνιδεῖν καὶ τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων
συλλογίσασθαι, πάνυ ἐν τούτῳ διεσφάλη, καὶ πόλεμον τῇ πόλει
μέγαν κατέλιπεν. V. 102 (p. 642).

ὅτι Ὀκτάουιος φύσει βραδὺς ἦν πρὸς τὰ πολιτικά. V. 103 (ib.). 5 [8 B]

ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ ἐμφυλίου 6 [9 B]
πολέμου ἐνεστηκότος τὸν Μέτελ-
λον μετεπέμψαντο, κελεύσαντες
βοηθεῖν. U^G 24 (p. 386).

ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι στασιά- 7 [10 B]
σαντες πρὸς ἀλλήλους τὸν
Μέτελλον μετεπέμψαντο,
κελεύσαντες αὐτῷ πρὸς
τοὺς Σαυνίτας, ὅπως ποτ᾽ ἂν δύνηται, συμβῆναι· οὗτοι γὰρ ἔτι
τότε μόνοι τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν ἐπέκεινα αὐτῆς ἐκακούργουν.
ὁ δὲ τούτοις οὐκ ἐσπείσατο· τήν τε γὰρ πολιτείαν ἠξίουν οὐχ
ἑαυτοῖς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ηὐτομοληκόσι πρὸς σφᾶς δοθῆναι,
καὶ οὔτε τι τῆς λείας ἣν εἶχον ἀποδοῦναι ἤθελον, καὶ τοὺς αἰχμα-
λώτους τούς τε αὐτομόλους σφῶν πάντας ἀπῄτουν, ὥστε μηδὲ τοὺς
βουλευτὰς τὴν εἰρήνην ἔτι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τούτοις ἑλέσθαι.
U^R 9 (p. 385).

ὅτι ἐπειδὴ ὁ Κίννας τὸν νόμον τὸν περὶ τῆς καθόδου τῶν φυ- 8 [11 B]
γάδων ἀνενεώσατο, ὁ Μάριος οἵ τε ἄλλοι οἱ σὺν αὐτῷ ἐκπεσόντες

---

1 *ὑπέσχητο* Bk., *ὑπέσχετο* cod. 4 *Γναῖόν* Val., *γενναιον* (s. acc.) cod. 9 *ὥς γε* Rk., *ὥστε* cod. ⟨*οἱ*⟩ ins. Kuiper. (litt.) 13 *κατέλιπεν* Reim., *κατέληπεν* (sic) cod., *κατέλειπεν* Val. 14 cf. Liv. *per.* 79. Ad fr. 102, 6 et 7 cf. App. *b. c.* 1, 68.

18ª Exc. U^G 24 excipiunt quattuor Excerpta U^G 25. 26. 27. 28 (p. 386. 387) = fr. 105, 1. 2. 3. 4 Bk. Dind., quibus Plutarchea continentur (*Sull.* 22, 5; 23, 3. 4; 24, 1; 24, 3. 4). De his exc., hic omissis, cf. Praef. Fragm. U^G 29 (p. 388) rursus Dioneum est (fr. 111). — In collectione gemella *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς* (U^R), quae multo minorem fragmentorum numerum continet, post fr. U^R 9 (fr. 102, 7) sequitur excerptum e libro 42, 37, 1. 2 (U^R 10).

21 *ἐσπείσατο* Urs., *ἐπείσατο* VBM 23 *ἀποδοῦναι* Reim., *ἀποδοθῆναι* VBM 25 *ἑλέσθαι* VBM, *δέχεσθαι* Naber. sine causa idonea 28 *ἀνενεώσατο*] vide Flor. 2, 9 [3, 21], 9, Vell. 2, 21, 6, Plut. *Mar.* 43. cf. App. *b. c.* 1, 70.

ἐσεπήδησαν ἐς τὴν πόλιν μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ κατὰ πάσας
ἅμα τὰς πύλας, καὶ ἐκείνας τε ἔκλεισαν ὥστε μηδένα διαδρᾶναι,
καὶ πάντας τοὺς ἐντυγχάνοντάς σφισι ἐξειργάσαντο, μηδένα αὐτῶν
ἀποκρίνοντες, ἀλλὰ πᾶσιν αὐτοῖς ὁμοίως ὡς πολεμίοις χρώμενοι.
[12 B] 9 μάλιστα δὲ τούς τι ἔχοντας ἐπιθυμίᾳ χρημάτων ἔφθειρον, καὶ
τούς τε παῖδας καὶ τὰς γυναῖκάς σφων ὕβριζον, ὥσπερ τινὰ ἀλλο-
τρίαν πόλιν ἠνδραποδισμένοι. καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἐλλογιμωτά-
των ἐπὶ τὸ βῆμα ἀνετίθεσαν. καὶ ἦν τό [τε] θέαμα οὐδέν τι τοῦ
ὀλέθρου αὐτῶν πρᾳότερον· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τοῖς ὁρῶσι προσ-
παρίστη νομίζειν ὅτι, ὅσα πολεμίων ἀκροστολίοις οἱ προπάτορές
f. 196r σφων ἐκεκοσμή|κεσαν, ταῦτα τότε ταῖς τῶν πολιτῶν κεφαλαῖς ἀπε-
κοσμεῖτο.
[13 B] 10 τοσαύτη γὰρ ἐνὶ λόγῳ ἥ τε ἐπιθυμία καὶ ἡ ἀπληστία τῶν φό-
νων τὸν Μάριον κατέσχεν ὥστε, ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον τῶν ἐχθρῶν
ἀπεκτόνει καὶ οὐκέτ' οὐδεὶς ὧν ἐξολέσαι ἐγλίχετο ἐπὶ τὸν νοῦν ἅτε
ἐν τοσαύτῃ ταραχῇ ἐπῄει, σύνθημα τοῖς στρατιώταις δοῦναι σφάτ-
τειν πάντας ἑξῆς οἷς ἂν τῶν προσιόντων μὴ ὀρέξῃ τὴν χεῖρα. πρὸς
γὰρ τοῦτο τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα ἀφίκετο ὥστε μὴ μόνον
ἀκρίτως μηδ' ἀπ' ἔχθρας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν οὐκ ἔκτασιν τῆς ἐκεί-
[14 B] 11 νου χειρὸς ἀπόλλυσθαι. καὶ (ἦν γάρ, ὥσπερ εἰκός, ἔν τε ὄχλῳ καὶ
ἐν θορύβῳ τοσούτῳ οὐδ' αὐτῷ τῷ Μαρίῳ ἐπιμελές, ἀλλ' οὐδὲ δυνα-
τὸν οὐδ' εἰ πάνυ ἐβούλετο, κατὰ γνώμην τῇ χειρὶ χρῆσθαι) πολλοὶ
κἀκ τούτου μάτην ἀπέθανον, οὓς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀποκτεῖναι
ἐδεῖτο. τὸ μὲν οὖν σύμπαν τῶν τε γὰρ ἀποθανόντων ἀνεξεύρετόν
ἐστι· πέντε γὰρ ὅλαις ἡμέραις καὶ νυξὶν ἴσαις αἱ σφαγαὶ ἐγένοντο.
V. 104 (p. 642).

11ª Δίων λα' βιβλίῳ "κἀνταῦθα ἀπογνοὺς μηδὲν οἱ τὸν θεὸν ἐπαρκέσειν ἑαυτὸν διεχρήσατο". Bekk. Anecd. 140 25.

---

2 post ἐκείνας duae litterae erasae in cod. 8 τό [τε] St., ⟨τὸ⟩ τότε Rk. — Fieri quoque potest ut post πρᾳότερον vel in fine huius fragm. aliquid ab eclogario omissum sit 9 αὐτῶν] αὐτοῦ (*ipsa caede*) Rk. προσπαρίστη] an προσπαρέστη? cf. tamen Plut. *Thes.* 35, 5 17 ἑξῆς Val., ἑξῆι cod. 24 τῶν τε γὰρ ἀποθανόντων corruptum, ⟨πλῆθος⟩ τῶν τότε ἀποθανόντων Rk. (nisi quod etiam παραποθανόντων proposuit verbum alibi non repertum), τῶν [τε γὰρ] ἀποθανόντων Reim., τῶν ὑπὸ τοῦ Μαρίου ἀποθανόντων Kuiper. (litt.)

Fr. **102**, 11ª (p. 93 adn. Bk. = p. 144 adn. Dind.) agi de *L. Cornelio Merula*, flamine Diali, coll. Val. Max. 9, 12, 5 (adde Vell. 2, 22, 2, Flor. 2, 9 [3, 21] 16, App. *b. c.* 1, 74) putat v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 557, coniectura incerta nec tamen improbabili. quare hic inserui. De Fimbria sermonem esse credit de Boer *de tert. lex. Bekk.* p. 8, 1 (cf. App. *Mithr.* 60). — Ceterum Bekk. Anecd. p. 133 32 legitur: δημοσιόω· ἀντὶ τοῦ ἀπέκτεινεν, αἰτιατικῇ. Δίωνος λα' βιβλίῳ "κἀνταῦθα ἀπογνοὺς μηδὲν οἱ τὸν θεὸν ἐπαρκέσειν Νικομήδην ἐδημοσίωσεν".

ὅτι θυόντων τῶν Ῥωμαίων ἱσταμένου τοῦ ἔτους τὰ ἐσιτήρια, 12 [15 B]
καὶ τῇ ἡγεμονίᾳ τὰς εὐχὰς κατὰ τὰ πάτρια ποιουμένων, ὁ υἱὸς a. u. 668 (86)
Μαρίου δήμαρχόν τινα αὐθεντίᾳ ἀποκτείνας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τοῖς ὑπάτοις ἔπεμψε, καὶ ἄλλον ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου κατεκρήμνισεν, ὅπερ οὐδεὶς ἄλλος ἐπεπόνθει, καὶ δύο στρατηγοὺς καὶ πυρὸς καὶ ὕδατος εἶρξεν. V. 105 (p. 645).

ὅτι ὁ ὑποστράτηγος Φλάκκου Φιμβρίας ἐς Βυζάντιον ἐλθόντι 104
αὐτῷ ἐστασίασεν. ἦν γὰρ ἐς πάντα δὴ τολμηρότατος καὶ προπετέστατος, δόξης τε ὁποιασοῦν ἐραστὴς καὶ παντὸς τοῦ ἀμείνονος ὀλίγωρος. ἐξ ὧν που καὶ τότε, ἀφ' οὗπερ ἀπῆρεν ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ἀρετήν τε ἐς χρήματα καὶ σπουδὴν περὶ τοὺς στρατιώτας προσποιησάμενος ἀνηρτήσατό τε αὐτοὺς καὶ τῷ Φλάκκῳ συνέκρουσεν.
ἠδυνήθη δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ὅτι ἐκεῖνος χρημάτων τε ἄπληστος ἦν 2
καὶ οὐκ ἠγάπα τὰ περιγιγνόμενα σφετεριζόμενος, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐ-

---

Quae coll. p. 140, 25 ita constituenda censet de Boer *l. l.* p. 30:

δημοσιόω· "........ Νικομήδης ἐδημοσίωσεν (conferri iubet App. *Mithr.* 11)

⟨διεχρήσατο⟩ ἀντὶ τοῦ ἀπέκτεινεν, αἰτιατικῇ. Δίωνος λά βιβλίῳ "κἀνταῦθα ἀπογνοὺς μηδέν οἱ τὸν θεὸν ἐπαρκέσειν ἑαυτὸν διεχρήσατο".

Locum p. 133 32 v. Gutschmid. *l. l.* coll. Memn. 30, Iust. 38, 5, 8, Plin. *n. h.* 8, 158 accipiendum putat de Nicomede Chresto (cui Socrates nomen fuit ante quam regnum Bithyniae adeptus est, cf. Th. Reinach, *Mithridate Eupator* 114sq.) a Mithridate interfecto. At δημοσιόω significare nequit ἀποκτείνω.

1 sqq. cf. Liv. *per.* 80, Vell. 2, 24, 2, Plut. *Mar.* 45 ἐσιτήρια St., εἰσιτήρια cod. An ἐσιτητήρια forma Attica (cf. Meisterh.[2] p. 92), ut coni. v. Herw. ad 45, 17, 9 et 73, 14, 4 ubi in codd. itidem legitur ἐσητήρια et ἐσιτήρια (εἰσιτήρια)? 2 εὐχὰς Rk., ἀρχὰς cod., ἀπαρχὰς Val. 3 αὐθεντίᾳ Dind., αὐθεντείᾳ cod. 5 καὶ ante πυρὸς del. Rk. 6 εἶρξεν Val., εἶρξαν cod.

Sequuntur in cod. Peiresciano 6 fragmenta V. 106. 107. 108. 109. 110. 111 p. 646. 649 (p. 93 adn., fr. 103, 2 et 106, 1 Bk. = p. 142 adn. et fr. 103, 2 et p. 146 adn. Dind.), quibus Plutarchea continentur (*Sull.* 12, 3[a]; 12, 3[b]. 4; 12, 6. 9; 13, 1—3; 15, 3; 22, 1). De quibus fragmentis hic omissis vide Praef.

Fr. **103**, 1 (Planudeum) eiectum. Ceterum de 6 fragmentis Planudeis Mai. 67—72 (quorum tria in textu edidit Bekker., fr. 102, 1—3 B; 103, 1; 103, 3 B, unum tantum Dindorf., fr. 103, 1, ceteris a Bk. tacite omissis, a Dind. in imas pag. 143 et 146sq. relegatis), quibus itidem Plutarchea continentur (*Sull.* 7, 3. 4; 14, 5; 21, 2; 35, 3; 31, 9; 34, 8), quorumque duo postrema redeunt apud Ioannem Antiochenum fr. 68, vide Praef.

Fr. **103**, 2 (Valesianum) eiectum. vide quae modo dicta sunt.

7 ὑποστράτηγος] cf. Liv. *per.* 82, Vell. 2, 24, 1, *de vir. ill.* 70, *App. Mithr.* 51 sq., ταμίας Strab. 13, 1, 27 p. 594 errore Φιμβρίας Val., φιβρίας cod. ubique, exc. § 6 (φιμβρίας) 11 ἀρετήν τε ἐς χρήματα] mire dictum 12 Φλάκκῳ Val., φλήκωι cod. 14 περιγιγνόμενα] γιγνόμενα Rk.

τῆς τῆς τῶν στρατιωτῶν τροφῆς, ἔκ τε τῆς λείας, ἣν ἰδίαν ἑκάστοτε ἐνόμιζεν εἶναι, ἐχρηματίζετο. V. 112 (p. 650).

3 ὅτι ἐπεὶ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀφίκοντο Φλάκκος καὶ Φιμβρίας, καὶ ὁ Φλάκκος ἔξω τοῦ τείχους αὐτοὺς αὐλίσασθαι κελεύσας ἐς τὴν πόλιν ἐσῆλθε, παραλαβὼν δὲ τοῦτο ὁ Φιμβρίας χρήματά τε αὐτὸν εἰληφέναι κατῃτιᾶτο, καὶ διέβαλλε λέγων ὡς ἐκεῖνος μὲν ἔνδον τρυφῴη, σφεῖς δὲ ὑπὸ σκηναῖς ἐν χειμῶνι ταλαιπωροῖντο. οἱ δὲ στρατιῶται ἔς τε τὸ ἄστυ θυμῷ ἔπεσον, καί τινας τῶν ἐμπεσόντων σφίσιν ἀποκτείναντες ἐς τὰς οἰκίας ἐσκεδάσθησαν. V. 113 (ib.).

4 ὅτι διαφορᾶς τινὸς τῷ Φιμβρίᾳ πρὸς τὸν ταμίαν γενομένης
ἠπείλησεν αὐτῷ ὁ Φλάκκος ἄκοντα ἐς Ῥώμην ἀποπέμψειν, λοιδο-
f. 197v ρησάμενόν τέ τι διὰ τοῦτο αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν ἀφείλετο. | ὁ δὲ
Φιμβρίας ἐς τὴν ἀποπορείαν δῆθεν ἐπαχθέστατα στειλάμενος πρὸς
τοὺς στρατιώτας τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀφίκετο, καὶ ὡς ἐπὶ τῇ ἀφόδῳ
αὐτοὺς ἠσπάζετο, γράμματά τε ᾔτει, καὶ ἑαυτὸν ὡς καὶ ἀνάξια πε-
5 πονθὼς ὠδύρετο· μεμνῆσθαί τέ σφισι ὧν ὑπουργήκει, καὶ φυλακήν σφων ποιεῖσθαι, αἰνιττόμενος ἐς τὸν Φλάκκον ὡς καὶ ἐπιβουλεύσοντα αὐτοῖς, παρῄνει. καὶ μαθὼν τὰ λεγόμενα δεχομένους καὶ ἑαυτῷ εὔνοιαν ἔχοντας καὶ ἐς ἐκεῖνον ὑποπτεύοντας, ἀνέβη ἐπὶ μετέωρον καὶ προσπαρώξυνέ σφας, ἄλλα τέ τινα τοῦ Φλάκκου κατηγορήσας, καὶ ὅτι προδώσει αὐτοὺς ὑπὸ χρημάτων· ὥστε τοὺς στρατιώτας Θέρμον τὸν ἐπιτεταγμένον σφίσιν ἀπελάσαι. V. 11 (ib.).

a. u. 669 (85) 6 ὅτι ὁ Φιμβρίας ἄνδρας πολλοὺς οὐ πρὸς τὸ δικαιότατον οὐδὲ πρὸς τὸ τῇ Ῥώμῃ συμφορώτατον, ἀλλ᾽ ὀργῇ καὶ ἐπιθυμίᾳ φόνων ἀπώλλυεν. τεκμήριον δέ, σταυρούς ποτε πολλούς, οἷς προσδέων αὐτοὺς καὶ αἰκιζόμενος διεχρῆτο, γενέσθαι προστάξας, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ πολὺ πλείους τῶν θανατωθησομένων εὑρέθησαν ὄντες, ἐκέλευσεν ἐκ τῶν περιεστηκότων τινὰς συλληφθῆναι καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς προσδεθῆναι, ἵνα μὴ μάτην δόξωσι γεγονέναι. V. 115 (p. 653).

7 ὅτι ὁ αὐτὸς τὸ Ἴλιον λαβὼν τοὺς ἀνθρώπους ὅσους ἠδυνήθη μηδενὸς φεισάμενος κατεχρήσατο, καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ὀλίγου κατ-

---

4 *καὶ* damn. Gros. possis quoque *δὲ* vs. 5 eicere, verum eclogario haec inconcinnitas debetur 7 *τρυφῴη* Gros., *τρυφῶν* cod. 8 *ἔπεσον . . . . ἐμπεσόντων*] *ἐνέπεσον . . . . ἀντιστάντων* Rk., an *ἐφέροντο . . . ἐμπεσόντων*? cf. 38, 33, 3; 38, 45, 4 et 40, 31, 6 16 *γράμματα τε ᾔτει*] quid sibi velit non intellego. exciditne aliquid? *litterasque ab iis* [militibus] *ad familiares poposcit* Val. 18 *ἐπιβουλεύσοντα* reduxi e cod., *ἐπιβουλεύοντα* Rk. sine causa idonea 22 *ὑπὸ*] *ὑπὲρ* St. 24 *Φιμβρίας*] ita cod., cf. ad fr. 104, 1 25 *φόνων* Val. *φθόνων* cod.

ἔπρησεν. εἷλε δὲ αὐτοὺς οὐ κατὰ τὸ ἰσχυρόν, ἀλλ' ἀπατήσας· ἔπαινον γάρ τινα αὐτῶν ἐπὶ τῇ πρεσβείᾳ τῇ πρὸς τὸν Σύλλαν πεμφθείσῃ ποιησάμενος, καὶ διαφέρειν μηδὲν [εἰ] ὁποτέρῳ σπείσονται (ἀμφοτέρους γάρ σφας Ῥωμαίους εἶναι) εἰπών, ἔπειτα ὡς παρὰ φίλους αὐτοὺς ἐσῆλθε καὶ ἐξειργάσατο ταῦτα. V. 116 (p. 653).

ἐν δὲ λγ' βιβλίῳ (Δίων) "δι' οὖν ταῦτα ἐκεῖνος τὸν μὲν ἄλλον 8
χρόνον οὔτε τι προσεποιεῖτο αὐτῶν . . . ." Bekk. Anecd. 165 15.

ὅτι ὁ Μέτελλος ὑπὸ Κίννου ἡττηθεὶς ἐς τὸν Σύλλαν ἧκε καὶ **106** [106, 2 B]
πλεῖστα αὐτῷ συνήρατο· πρὸς γάρ τοι τὴν δόξαν τῆς τε δικαιοσύ- a. u. 671 (83)
νης αὐτοῦ καὶ τῆς εὐσεβείας οὐκ ὀλίγοι καὶ τῶν τἀναντία τῷ Σύλλᾳ πραττόντων, νομίσαντες αὐτὸν οὐκ ἀκρίτως οἱ συνεῖναι ἀλλὰ τά τε δικαιότερα καὶ τὰ τῇ πατρίδι συμφορώτερα ὄντως αἱρεῖσθαι, προσεχώρησαν σφίσι. V. 117 (p. 653).

ὅτι ὁ Πομπήιος υἱὸς ἦν τοῦ Στράβωνος, συνεκρίθη δὲ ὑπὸ **107**
Πλουτάρχου Ἀγησιλάῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ. ἀχθόμενος δὲ τοῖς τὴν πόλιν ἔχουσι ἐξωρμήθη ἐς τὸ | Πικηνὸν αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ, οὐδὲ f. 193r
ἐς ἄνδρας πω πάνυ τελῶν, καὶ παρ' ἐκείνων χεῖρά τινα διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἡγεμονίαν ἀθροίσας δυναστείαν ἰδίαν συνίστη, καὶ ᾠήθη ἐλλόγιμόν τι πρᾶξαι καθ' ἑαυτόν· καὶ τῷ Σύλλᾳ προσεχώρησε. καὶ ὁ μὲν τούτων ἀρξάμενος οὐδὲν μείων ἐκείνου ἐγένετο, ἀλλ' ὥσπερ που καὶ ἡ ἐπίκλησις αὐτῷ προσετέθη, μέγας ηὐξήθη. V. 118 (p. 653).

Δίων λγ' βιβλίῳ "καὶ γὰρ γελοῖόν ἐστιν, ἐν Καμπανίᾳ τε αὐτοῦ 2
ὄντος καὶ δυναμένου διὰ ταχέων ὧν αἰτίαν ἔχει λόγον ὑποσχεῖν, ἐμὲ ὑπερδικεῖν". Bekk. Anecd. 177 30.

---

3 [*εἰ*] secl. Rk. *σπείσονται*] ita cod., *σπείσωνται* Val. 4 *ἀμφοτέρους* Val., *ἀμφοτέρων* cod.

Fr. **104**, 8 (p. 93 adn. Bk. = p. 144 adn. Dind.) hic inserendum censuit v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 558, cui de Sulla dictum videtur ante pacem cum Mithridate factam res Italiae non curante. Ei obsecutus sum licet res non sit certa.

Fr. **105**, 1—4 (Urs.) et Fr. **106**, 1 B (Val.) omissa, vide p. 345. 347.

Fr. **106**, 2 (Planudeum) eiectum.

8 *ἐς*] ecl. est, *ὡς* Rk. 14 sq. *συνεκρίθη — Λακεδαιμονίῳ*] ab ecl. additum puto. cf. ad fr. 40, 5 16 *Πικηνὸν*] cf. ad Zon. 8, 20, 4. 17 *διὰ* Rk., *παρα* (s. acc.) cod., an *πρὸς*? 19 *ᾠήθη — προσεχώρησε*] *ᾠήθη* ⟨*δεῖν*⟩ *ἐλλόγιμόν τι πρᾶξαι — κἆτα τῷ Σύλλᾳ προσχωρῆσαι*? Bk. Equidem in his manum ecl. agnosco. An *πράξειν*? 20 *τούτων*] *ἀπὸ τούτων* Rk. 21 *αὐτῷ* rest. Melb. e cod., *αὐτοῦ* Val., unde *αὐτοῦ* ⟨*δηλοῖ ἡ ὕστερον*⟩ *προσετέθη* Rk., an ⟨*δηλοῖ ἡ ὕστερον*⟩ *αὐτῷ*? at speciose pro *ἀλλ' ὥσπερ* Polak. *ἀλλ', ἀφ' οὗπερ*.

Fr. **107**, 2 (p. 93 adn. Bk. = p. 144 adn. Dind.) secundum v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 558 verba sunt Sertorii in concione militum Scipionem ducem eorum defendentis a quo se Sullae proditos esse existimabant. Confert App. *b. c.* 1, 85. Fieri potest ut coniectura sua verum assecutus sit.

3 Δίων λγ' βιβλίῳ "πῶς δ' ἄν τις πιστεύσειεν αὐτῷ;" Bekk. Anecd. 162 19.

a. u. 672 (82) 108 ὅτι ὁ Σύλλας τὸ στράτευμα παρέδωκεν ἀνδρὶ μήτ' ἄλλως ἐπαι-
νουμένῳ, καίπερ πολλοὺς ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς συγγενομένων οἱ ἔχων
καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ πράξει προφέροντας, οἷς που καὶ ἐς ἐκεῖνο τοῦ
χρόνου πρὸς πάντα τὰ ἀναγκαῖα ὡς καὶ πιστοτάτοις ἐκέχρητο. καὶ
πρὶν μὲν νικῆσαι ἐδεῖτό τε αὐτῶν καὶ ταῖς ἀπ' αὐτῶν ὠφελίαις
ἀπεχρῆτο· ἐπεὶ δὲ ἐγγυτέρω τῆς ἐλπίδος τοῦ παντελῶς κρατήσειν
ἐγένετο, οὐδένα αὐτῶν ἔτι λόγον ἐποιεῖτο, τοῖς δὲ κακίστοις καὶ
μήτε ἐν περιφανείᾳ γένους μήτε ἐν δόξῃ ἀρετῆς οὖσι μᾶλλον ἐπί-
2 στευσεν. αἴτιον δὲ ὅτι τοὺς μὲν τοιούτους πρὸς πάντα αὐτῷ καὶ
τὰ χείριστα ἑτοίμους ὄντας ὑπουργεῖν ἑώρα, καὶ χάριν τε ἑαυτῷ
πλείστην κἂν ἐλαχίστου τινὸς τύχωσιν ὀφειλήσειν, καὶ μήθ' ὑπερ-
φρονήσειν ποτὲ μήτε τῶν ἔργων ἢ τῶν βουλευμάτων ἀντιποιήσε-
σθαι ἐνόμιζεν, τὸ δ' ἀρετὴν ἔχον οὔτε συγκακουργεῖν οἱ ἐθελήσειν,
ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ ἐπιτιμήσειν, καὶ τὰ γέρα τῶν εὐεργετημάτων κατ'
ἀξίαν ἀπαιτήσειν, καὶ μηδεμίαν χάριν ἐπ' αὐτοῖς ἅτε καὶ ὀφειλό-
μενά σφισι ἀπολαμβάνοντας ἕξειν, τάς τε πράξεις καὶ τὰς συμ-
βουλίας ὡς καὶ ἑαυτῶν οὔσας προσποιήσεσθαι. V. 119 (p. 654).

109 ὅτι ὁ Σύλλας νικήσας τοὺς Σαυνίτας μέχρι μὲν δὴ οὖν τῆς
ἡμέρας ἐκείνης διαπρεπὴς ἦν, καὶ ὄνομα ἀπό τε τῶν στρατηγημά-
των καὶ ἀπὸ τῶν βουλευμάτων μέγιστον ἔσχε, φιλανθρωπίᾳ τε καὶ
εὐσεβείᾳ πολὺ προέχειν ἐνομίζετο, ὥστε καὶ τὴν τύχην σύμμαχον
2 ἀπὸ τῆς ἀρετῆς πάντας ἔχειν αὐτὸν ἡγεῖσθαι· μετὰ δὲ δὴ τοῦτο
τοσαύτην μεταβολὴν ἐποιήσατο ὥστε μηδ' ⟨ἂν⟩ τοῦ αὐτοῦ τινα φα-
ναι ταὐτά τε καὶ τὰ ἔπειτα εἶναι. οὕτως, ⟨ὡς⟩ ἔοικεν, οὐκ ἤνεγκεν
εὐτυχήσας. καὶ γὰρ ἐκεῖνα ἃ ἕως ἀσθενὴς ἦν ἄλλοις ἐπεκάλει, καὶ
ἕτερα πλείω καὶ ἀτοπώτερα ἔπραξε, βουλόμενος μέν που καὶ ἀεὶ
f. 198v αὐτά, ἐλεγχθεὶς δὲ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ. | ἀφ' οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα ἔδοξέ

Fr. 107, 3 (p. 93 adn. Bk. = p. 144 adn. Dind.) ex eadem Sertorii oratione desumptum putat v. Gutschmid *l. l.* (cf. ad fr. 107, 2). *αὐτῷ* ei est Sulla.

3 *ἀνδρὶ*] *Q. Lucretium Ofellam* intellegi vidit Val. coll. App. *b. c.* 1, 88, Plut. *Sull.* 29, 8, Liv. *per.* 88, Vell. 2, 27, 6. *μήτ' ἄλλως ἐπαινουμένῳ*] lacunosum censet Rk., qui supplet ⟨*μήτ' ἐπιφανεῖ*⟩ vel ⟨*μήτ' ἐν στρατηγίᾳ*⟩ *μήτ' ἄλλως ἐπαινουμένῳ*. crediderim potius post *ἐπαινουμένῳ* fuisse ⟨*καὶ νεωστὶ προσχωρήσαντί οἱ*⟩ vel tale quid, omissum fortasse ab eclogario, cf. Vell. *l. l.*, *μηδαμῶς ἐπαινουμένῳ* Bk. dubitanter 5 *οἷς* Val., *ὡς* cod. 7 *νικῆσαι* Rk., *νικήσει* cod. *ὠφελίαις* cod. recte, cf. ad 38, 24, 3, *ὠφελείαις* Dind. 14 *ἀντιποιήσεσθαι* Val., *ἀντιποιήσασθαι* cod. 25 *μηδ' ἂν* Bk., *μηδὲ* cod. 26 ⟨*ὡς*⟩ ins. Val. 29 *ἐλεγχθεὶς* Val., *ἐλεχθεὶς* cod.

τισιν ἡ κακοπραγία μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἔχειν. ὁ γὰρ Σύλλας ὡς 3
τάχιστα τῶν Σαυνιτῶν ἐκράτησε καὶ τέλος τῷ πολέμῳ ἐπιτεθει-
κέναι ἐνόμισε (τὰ γὰρ δὴ λοιπὰ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιεῖτο), μετεβά-
λετο, καὶ ἑαυτὸν μὲν ἔξω τε τῶν τειχῶν τρόπον τινὰ καὶ ἐν τῇ
μάχῃ κατέλιπεν, τὸν δὲ δὴ Κίνναν καὶ τὸν Μάριον ⟨τούς τε⟩ ἄλλους
τοὺς μετ' αὐτὸν γενομένους πάντας ἅμα ὑπερέβαλεν. ὅσα γὰρ μη-
δένα τῶν δήμων τῶν ὀθνείων ἀντιπολεμησάντων οἱ ἔδρασε, ταῦτα
τότε τὴν πατρίδα καθάπερ καὶ ἐκείνην νικήσας ἐξειργάσατο. τοῦτο 4
μὲν γὰρ αὐθημερὸν τὰς κεφαλὰς τοῦ τε Δαμασίππου καὶ τῶν
συνεξετασθέντων αὐτῷ πρὸς τὸ Πραινέστε πέμψας ἀνεσκολόπισε,
καὶ τῶν παραδόντων σφᾶς ἐθελοντὰς συχνοὺς ὡς καὶ ἄκοντας ἑλὼν
ἀπέκτεινεν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ τοῖς τε βουλευταῖς ἐς τὸ Ἐνυεῖον, ὡς 5
καὶ ἀπολογιούμενός τι αὐτοῖς, καὶ τοῖς ζωγρηθεῖσι ἐς τὸν ἀγρὸν
τὸν δημόσιον καλούμενον ὡς καὶ ἐς τὸν κατάλογον αὐτοὺς ἐσγράψων
συνελθεῖν κελεύσας, τούτους ἅμα δι' ἑτέρων ἐφόνευσε (καὶ πολλοὶ
τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἀνθρώπων ἀναμιχθέντες σφίσι παραπώλοντο),
καὶ ἐκείνοις αὐτὸς πικρότατα διελέξατο. V. 120 (p. 654).

ὅτι ὁ φόνος τῶν ἑαλωκότων καὶ τότε οὐδὲν ἧττον ὑπὸ τοῦ 6
Σύλλου ἐγίγνετο, καὶ αὐτῶν ἅτε ἐγγὺς τοῦ ναοῦ θνησκόντων πολὺς
μὲν θόρυβος πολὺς δὲ καὶ θρῆνος οἰμωγαί τε καὶ ὀδυρμοὶ ἐς τὸ
συνέδριον ἐσέπιπτον, ὥστε τὴν γερουσίαν ἀμφοτέρωθεν ἐκταράττε-
σθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ πόρρω ἔτι τοῦ τι καὶ αὐτοὶ δεινὸν πείσεσθαι 7
προσδοκᾶν ἦσαν, οὕτως ἀνόσια αὐτοῦ καὶ λέγοντος ἅμα καὶ πράτ-

---

1 *μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἔχειν*] ⟨*εἰς ἀρετῆς δόξαν*⟩ vel ⟨*εἰς εὐδαιμονίαν*⟩ excidisse putat Rk., ⟨*τῆς φιλανθρωπίας* vel *μετριότητος* vel *ἀρετῆς αὐτοῦ*⟩ vel simile quid praefero, cf. fr. 55, 6 *ὡς τάχιστα* Dind., *τάχιστα ὡς* cod. 5 ⟨*τούς τε*⟩ *ἄλλους* scripsi, inter *Μάριον* et *ἄλλους* spatium est 6 fere litt. in cod. sitne aliquid erasum incertum est, *ἄλλους* ⟨*τε*⟩ Val. 6 *ἅμα*] *ἅμα* ⟨*ὠμότητι*⟩ vel ⟨*μιαιφονίᾳ*⟩ Rk., quod tamen fortasse necessarium non est 10 *τὸ Πραινέστε*] sic quoque 48, 10, 3 ad normam Latinam (*Praeneste* fem. gen. tantum apud Verg. *Aen.* 8, 561, Iuv. 3, 190). *ἡ Πραίνεστος* Dion. 4, 53, Diod. 38, 14 D. (cf. 38, 15 D et 7, 3 a, 7 D = 7, 5, 9 Vogel = Eus. *Chron.* 1, 287 Schoene), Strab. 5, 3, 10. 11 p. 238, App. *b. c.* 1, 94 (art. non add.) St. Byz. *s. v.* (art. non add.), Suid. *s. v.* (art. non add.), *τὸ Πραινεστόν* App. *b. c.* 5, 29, Ptol. 3, 1, 54. (*Πραινεστόν* quarto casu saepe legitur ap. App. *b. c.* et apud Plut. *Mar.* 46, *Sull.* 28—32, *praec. rei p. ger.* 19, *parall.* 41) 13 *ἀπολογιούμενός* Bk., *ἀπολογούμενός* cod. *τὸν ἀγρὸν τὸν δημόσιον καλούμενον*] *villa publica* intellegitur, cf. Liv. *per.* 88, Val. Max. 9. 2. 1, Flor. 2, 9 [3, 21] 24, *de vir. ill.* 75, Plut. *Sull.* 30; Straboni vocatur *ἡ δημοσία ἔπαυλις* 5, 4, 11 p. 249. Vide quoque Varr. *de re rust.* 32 17 *αὐτὸς* Rk., *αὐτοῖς* cod. 18 Inter hoc et praecedens fragm. Dionem Sullae verba ad patres rettulisse puto 20 *οἰμωγαί τε* Val., *οἰμωγέται* cod. 21 *ἐσέπιπτον* Bk., *συνέπιπτον* cod.

τοντος· καὶ διὰ τοῦτο πολλοί, ἅτε ἐπ᾽ ἀμφοτέροις ἐν ταὐτῷ περι-
αλγοῦντες, ἐπεθύμουν τῶν ἔξω καὶ αὐτοὶ τῶν ἤδη ἀπολλυμένων
8 εἶναι, ἵνα παύσωνταί ποτε φοβούμενοι. ἀλλ᾽ αὐτοὶ μὲν ἀνεβέβληντο,
οἱ δ᾽ ἄλλοι κατεσφάγησαν καὶ ἐς τὸν ποταμὸν ἐρρίφησαν, ὥστε τὸ
τοῦ Μιθριδάτου πολὺ δεινὸν νομισθέν, ὅτι ποτὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ
Ἀσίᾳ Ῥωμαίους ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπέκτεινεν, ἐν βραχεῖ πρός τε ⟨τὸ⟩ πλῆ-
9 θος καὶ πρὸς τὸν τρόπον τῶν τότε φονευθέντων νομισθῆναι. οὐδὲ
ἐνταῦθα τὸ δεινὸν ἔστη, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἀπὸ φρυκτωρίας τινὸς ἐκεῖθεν
f. 199r αἱ σφαγαὶ ἀρξάμεναι καὶ ἐν τῷ ἄστει καὶ ἐν τῇ χώρᾳ | ταῖς τε πόλεσι
ταῖς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πάσαις ἐγένοντο. πολλοὺς μὲν γὰρ αὐτὸς ὁ Σύλλας
πολλοὺς δὲ καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ, οἱ μὲν ἐπ᾽ ἀληθείας οἱ δὲ καὶ
προσποιούμενοι, ἐμίσουν, ὅπως ἐκ τῆς τῶν ἔργων ὁμοιότητος τό τε
ὁμόηθές οἱ ἐνδεικνύοντες καὶ τὴν φιλίαν βεβαιοῦντες, ⟨μὴ⟩ ἐκ τοῦ
διαφόρου αὐτῷ ὑποπτευθῶσί τε [καὶ] καταγιγνώσκειν τι αὐτοῦ καὶ
10 διὰ τοῦτο κινδυνεύσωσιν. ἔσφαζον δὲ καὶ ὅσους πλουτοῦντας ἢ καὶ
ἄλλως πως ὑπερέχοντάς σφων ἑώρων, τοὺς μὲν φθόνῳ τοὺς δὲ διὰ
τὰ χρήματα· πλεῖστοι γὰρ ἐν τῷ τοιούτῳ καὶ τῶν μέσων, κἂν μη-
δετέρᾳ στάσει συναίρωνται ......, ἴδιόν τι ἔγκλημα τὸ κατ᾽ ἀρε-
τὴν ἢ καὶ γένει πλούτῳ τέ τινος προέχειν λαμβάνοντες. καὶ ἀσφά-
λεια οὐδεμία οὐδενὶ πρὸς τοὺς ἐν κράτει τινὶ ἀδικεῖν βουλομένους
εὑρίσκετο. V. 121 (p. 657).

11 ὅτι τοιαῦται συμφοραὶ τὴν Ῥώμην περιέσχον. τί γὰρ ἄν τις
τὰς τῶν ζώντων ὕβρεις λέγοι, αἳ πολλαὶ μὲν περὶ τὰς γυναῖκας
πολλαὶ δὲ περὶ τοὺς παῖδας τοὺς εὐγενεστάτους καὶ ἐλλογιμωτάτους
καθάπερ αἰχμαλώτους ἐγίγνοντο; οὐ μὴν ἀλλὰ ἐκεῖνα, καίπερ χαλε-
πώτατα ὄντα, τῷ γοῦν ὁμοιοτρόπῳ τῶν ἤδη σφίσι συμβεβηκότων
12 οἰστὰ τοῖς γε ἐκτὸς τούτων οὖσιν ἐδόκει εἶναι. ὡς δὲ οὐκ ἐξήρκει
τῷ Σύλλᾳ, οὐδ᾽ ἠγάπα τὰ αὐτὰ ἑτέροις δρῶν, ἀλλά τις αὐτῷ πόθος
ἐσῄει καὶ ἐν τῇ πολυτροπίᾳ τῶν φόνων πολὺ πάντων περιεῖναι,
ὥσπερ τινὰ ἀρετὴν οὖσαν τὸ μηδὲ ἐν ταῖς μιαιφονίαις τινὸς ἡττᾶ-
σθαι, τινὰ καινότητα ἐξέθηκε λελευκωμένον πίνακα, ἐς ὃν ἐνέγραφε

---

5 πολὺ δεινὸν] πάνυ δεινὸν Rk., πάνδεινον Bk. 6 ἐν βραχεῖ] βραχύ τι? Bk. — praeterea offendit repetitum νομισθέν — νομισθῆναι (pro quo ἀφανισθῆναι Polak.) ⟨τὸ⟩ add. Rk. 10 ἐγένοντο Val., ἐγένετο cod. 13 ἐνδεικνύοντες, βεβαιοῦντες Val., ἐνδεικνυωντες (s. acc.), βεβαιῶντες cod. ⟨μὴ⟩ ins. Val. sed plura hic corrupta 14 αὐτῷ Rk., αὐτῶν cod. [καὶ] exp. Rk.

17 μηδετέρᾳ σ⟨τάσ⟩ει συναίρωνται ...... edidi dubitanter, supplendum putans παραπόλλυνται vel simile quid, μηδε ετέρασ εἰ συναιρωντεσ cod., μηδὲ ἑτέροις ὦσι συναίροντες Val., μηδὲ ἑτέρας ⟨στάσεως⟩ ὦσι (deleto συναίρωντες) Gros. Locum lacunosum ratus post λαμβάνοντες Rk. ins. παραπώλλυντο 21 εὑρίσκετο] nonne εὑρίσκεται? 31 τινὰ καινότητα] ⟨κατά⟩ τινα και-

τὰ ὀνόματα. οὐ μέντοι γε ἧττον πάντα ὅσα καὶ πρὶν ἐγίγνετο, 13
οὐδὲ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ οἱ μὴ ἐς τὰ λευκώματα ἐγγεγραμμένοι ἦσαν.
πολλοὶ μὲν γὰρ οἱ μὲν ζῶντες οἱ δὲ καὶ τεθνηκότες ἐπ᾽ ἀδείᾳ τῶν
ἀποκτεινάντων σφᾶς προσενεγράφοντο, ὥστε ἐν τούτῳ μηδὲν διε-
νεγκεῖν τὸ πρᾶγμα, τῇ τε δεινότητι τῇ τε ἀτοπίᾳ αὐτοῦ πάνυ πάν-
τας χαλεπανθῆναι. τά τε γὰρ πινάκια ὥσπερ τις ἀναγραφὴ βου- 14
λευτῶν ἢ κατάλογος στρατιωτῶν νομιζομένων ἐξετίθετο, καὶ συν-
έθεον ἐπ᾽ αὐτὰ πάντες οἱ ἀεὶ παριόντες σπουδῇ, καθάπερ τινὰ
χρηστὴν ἐπαγγελίαν ἔχοντα· καὶ πολλοὶ μὲν συγγενεῖς, ἤδη δέ τινες
καὶ ἑαυτοὺς εὕρισκον ἐγγεγραμμένους κτείνεσθαι, κἀκ τούτου τὸ
πάθος οἷα ἐξαπιναίῳ κακῷ φοβερόν σφας κατελάμβανεν· καὶ συ-
χνοὶ | καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ τούτου γνωριζόμενοι διώλλυντο. καὶ ἦν οὐδενὶ 15 f. 199v
ἔξω τῶν ἐκ τῆς ἑταιρείας ἀσφαλὲς οὐδέν. εἴτε γὰρ προσίοι τις
⟨τοῖς⟩ λευκώμασιν, αἰτίαν ὡς καὶ πολυπραγμονῶν τι εἶχεν, εἴτε
μὴ προσίοι, δυσχεραίνειν ἐδόκει. καὶ ὅ τε ἀναλεγόμενος ἢ καὶ
ἐπερωτῶν τινα τὰ ἐγγεγραμμένα ὕποπτος, ὡς καὶ περὶ ἑαυτοῦ τι
τῶν τε ἑταίρων ζητῶν, ἐγίγνετο, καὶ ὁ μὴ ἀναγιγνώσκων μηδὲ
πυνθανόμενος ἄχθεσθαί τε αὐτοῖς ὑπωπτεύετο καὶ διὰ τοῦτο καὶ
ἐμισεῖτο. τό τε δακρῦσαι ἢ καὶ γελάσαι θανάσιμον τὸ παραχρῆμα 16
ἐγίγνετο· καὶ διὰ τοῦτο καὶ πολλοί, οὐχ ὅτι καὶ εἶπόν τι ἢ καὶ
ἔπραξαν ὧν ἀπείρητο, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἐσκυθρώπασαν ἢ καὶ ἐμειδία-
σαν, ἐφθείροντο. οὕτω καὶ τὰ σχήματα αὐτῶν ἀκριβῶς ἐτηρεῖτο, καὶ
οὐκ ἐξῆν οὐδενὶ οὔτε ἐπὶ φίλῳ ὀδύρασθαι οὔτε ἐπ᾽ ἐχθρῷ ἐφησθῆναι,
ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὡς καὶ χλευάζοντές τινα ἐσφάζοντο. καὶ προσέτι 17
καὶ ⟨αἱ⟩ ἐπικλήσεις συχνοῖς πράγματα παρεῖχον· ἀγνοοῦντες γάρ
τινες τοὺς ἐπικεκηρυγμένους ἐπὶ πάντας οὓς ἐβούλοντο τὰς ἐπω-
νυμίας αὐτῶν ἦγον, καὶ πολλοὶ διὰ τοῦτ᾽ ἀνθ᾽ ἑτέρων ἀπέθανον.
ὥστε καὶ ἐν τούτῳ ταραχήν, τῶν μὲν ὅπως ποτὲ ἐβούλοντο τὸν
προστυχόντα ὀνομαζόντων, τῶν δὲ ἀρνουμένων μὴ οὕτω καλεῖσθαι,
γίγνεσθαι. ἐφονεύοντο δὲ οἱ μὲν ἀγνοοῦντες ὅτι τελευτήσουσιν, 18
οἱ δὲ καὶ προειδότες, πανταχοῦ ὅπουπερ ἐτύγχανον ὄντες· καὶ

νότητα vel ⟨ἐπιτηδεύων⟩ τινὰ καινότητα Rk., τινὰ καινοτομοῦντα Naber.
1 ἐγίγνετο Val., γίγνεται cod. 7 νομιζομένων] *in numeros relatorum* (Val.), *iustorum, legitimorum*, νομιζόμενα Rk., νομιζομένως? Bk. 8 παριόντες Bk., παρόντες cod. 10 κτείνεσθαι suspicionem movet, delet Polak. 11 οἷα ἐξαπιναίῳ κακῷ φοβερόν] haec mihi corrupta videntur, οἷα ἐξαπιναίῳ ⟨τῷ⟩ κακῷ φοβερώτερον Kuiper. (litt.), φοβοῦν pro φοβερόν Polak. 14 ⟨τοῖς⟩ ins. Bk. 16 ἐγγεγραμμένα Val., ἐγγραμμένα cod. 23 φίλῳ Rk., φίλων cod. ὀδύρασθαι Gros., ὀδύραισθαι cod., ὀδύρεσθαι Val. 25 ⟨αἱ⟩ add. Rk. 28 τὸν προστυχόντα Rk., qui etiam τῶν προστυχόντων ⟨τινά⟩, τῶν προστυχόντων cod. 31 ὅπουπερ ἐτύγχανον Val., ὅπου παρετύγχανον cod.

οὐδὲν ἦν αὐτοῖς χωρίον, οὐχ ὅσιον, οὐχ ἱερόν, οὔτ᾽ ἀσφαλὲς οὔτ᾽
ἄσυλον. οὐ μὴν ἀλλ᾽ οἱ μὲν ἐξαίφνης, πρὶν μαθεῖν τὴν ἐπικρε-
μαμένην συμφοράν, ἢ καὶ ἅμα τῇ πύστει αὐτῆς, διαφθειρόμενοι
19 τῇ γοῦν εὐτυχίᾳ τῆς μὴ προεκφοβήσεως ἐπεκουφίζοντο· οἱ δὲ δὴ
προαισθόμενοι τοῦ δεινοῦ καὶ κατακρυπτόμενοι χαλεπώτατα
ἀπήλλασσον· οὐ γὰρ ἀποχωρῆσαι μὴ φωραθεῖεν ἐτόλμων, οὔτ᾽ αὖ
κατὰ χώραν μένειν μὴ καὶ προδοθεῖεν ὑπέμενον. πλεῖστοι δὲ καὶ
ὑπὸ τῶν συνόντων καὶ φιλτάτων σφίσι προεδόθησαν καὶ ἀπώλοντο.
20 κἀκ τούτου τῇ προσδοκίᾳ τοῦ ἀεὶ τὸν θάνατον προσδέχεσθαι οὐχ
ὅτι οἱ ἐς τὰ πινάκια ἐγγεγραμμένοι μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ
ὁμοίως ἔπασχον. V. 122 (p. 658).
21 ὅτι πάντων τῶν σφαζομένων ὁπουδὰν αἱ κεφαλαὶ ἐς τὴν τῶν
Ῥωμαίων ἀγορὰν ἐκομίζοντο καὶ ἐπὶ τοῦ βήματος ἐξετίθεντο, ὥσθ᾽
ὅσα περὶ τὰς προγραφὰς συνέβαινεν, ταῦτα καὶ περὶ ἐκείνας γίγνε-
σθαι. V. 123 (p. 662).
a. u. 684 (70) 111 ὅτι τῶν Κρητῶν πρεσβευσαμένων πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ
ἐλπιζόντων τάς τε παλαιὰς σπονδὰς ἀνανεώσεσθαι καὶ προσέτι
καὶ εὐεργεσίαν τῆς τοῦ ταμίου τῶν τε συστρατιωτῶν αὐτῶν σω-
τηρίας εὑρήσεσθαι, οὗτοι ὀργὴν μᾶλλον ὅτι μὴ ἑάλωσαν λαβόντες
ἢ χάριν αὐτοῖς ὅτι μὴ ἐκείνους ἔφθειραν γνόντες, οὔτ᾽ ἄλλως
μέτριόν τι ἀπεκρίναντο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τούς τε αὐτομόλους
2 ἅπαντας παρ᾽ αὐτῶν ἀπῄτησαν. καὶ ὁμήρους χρήματά τε πολλὰ
αἰτήσαντες, τάς τε ναῦς τὰς μείζους καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς κορυ-
φαίους ἐξαιτήσαντες, οὐκ ἀνέμειναν τὴν οἴκοθεν αὐτῶν ἀπόκρισιν,
ἀλλὰ τῶν ὑπάτων αὐτίκα τὸν ἕτερον ταῦτά τε ληψόμενον καὶ

---

4 εὐτυχίᾳ Val., ἀτυχίᾳ cod. 6 οὐ] οὔτε Bk., possis quoque in vs. fine οὐδὲ pro οὔτε αὖ Val., ἂν cod. 7 μὴ καὶ Val., καὶ μὴ cod. 9 τοῦ scripsi, τὸ cod., τῷ Reim., τὸ — προσδέχεσθαι ὅτι secl. Rk., [τὸ — προσδέχεσθαι] . . . . . Bk. (ab ὅτι novum fragm. exordiri autumans), mihi pleonasmus hic a Dione non alienus videtur οὐχ ὅτι scripsi, ὅτι οὐχ cod., vide adn. praeced. 10 μόνον] cf. Xen. *Mem.* 2, 9, 8, Plat. *Symp.* p. 179 B, Arist. *Pol.* 4, 10, 8 Schn. (7, 11 Bk.) p. 1331 a. 12 ὁπουδὰν] mira forma.

15 f. 199 quaternionis ultimum est. deest codici integer quaternio observante iam Valesio. Excerpta rursus incipiunt inde a 42, 8, 1 *ὅτι ὁ Καῖσαρ τὴν Πομπηίου κεφαλὴν ἰδὼν κ. τ. λ.* (V. 124).

Fr. **110** (fragmenta incertae sedis), quorum pars Dioni est abiudicanda, habes p. 357 sq.

17 ἀνανεώσεσθαι Leuncl., ἀνανεώσασθαι ABM 18 συστρατιωτῶν restitui ex ABM, cf. Zon. 7, 26, 7, στρατιωτῶν Urs. αὐτῶν] ⟨ὑπ᾽⟩ αὐτῶν Rk., an αὐτοῦ? 19 μὴ] καὶ Reim., δὴ vel τὴν ἀρχὴν Rk., exp. Bk., sed mihi subiectum verbi ἑάλωσαν (*venire in hostium potestatem*) est *Cretenses* 25 ὑπάτων A, om. BM.

πολεμήσοντά σφισιν, ἂν μὴ διδῶσιν, ὥσπερ οὐκ ἔμελλον, ἐξέπεμ-
ψαν· οἱ γὰρ ἀπ᾽ ἀρχῆς, πρὶν αἰτηθῆναί τι τοιοῦτο καὶ κρατῆσαι, 3
μὴ θελήσαντες ὁμολογῆσαι πῶς ἂν μετὰ τὴν νίκην τοσαῦτά τε
ἅμα καὶ τοιαῦτα προστασσόμενοι ἤνεγκαν; τοῦτό τε οὖν σαφῶς
εἰδότες, καὶ προσυποπτεύσαντες τοὺς πρέσβεις ἐπιχειρήσειν τινάς,
ὡς καὶ κωλύσοντας τὴν στρατείαν, διαφθεῖραι χρήμασιν, ἐψηφί-
σαντο ἐν τῇ βουλῇ μηδένα αὐτοῖς μηδὲν δανεῖσαι. U^G 29 (p. 388).
ἐν λε´ βιβλίῳ (Δίων) "ἢ τοῖς πολεμίοις ἡμῶν προσποιῆσαι". 3b
Bekk. Anecd. 165 18.

---

1 ἔμελλον Urs., ἔμελλεν ABM 2 οἱ Urs., ᾧ ABM τοιοῦτο A, τοιοῦτον BM 3 θελήσαντες ABM, ἐθελήσαντες Dind. 4 σαφῶς Leuncl., σφᾶς ABM 6 διαφθεῖραι Rk., διαφθαρῆναι AM (?), διαφθαρῆσαι B.

Fr. **111**, 3b (p. 93 adn. Bk. = p. 144 adn. Dind.) a Cretensibus de bello cum Romanis gerendo consultantibus dictum putat v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 558 coniectura sanequam incerta. Ceterum cf. Diod. 40, 1, 1 et 4.

Fr. **111**, 4. 5 habes partim p. 359, partim p. 368.

RELIQUIAE INCERTAE SEDIS.

EX TZETZAE SCHOLIIS IN LYCOPHRONIS ALEXANDRAM.

2, 1 Αὐσονία δὲ κυρίως, ὡς Δίων γράφει ⟨ὁ⟩ Κοκκειανός, ἡ τῶν Αὐρούγκων γῆ μόνη λέγεται, μέσον Καμπανῶν καὶ Οὐόλσκων παρὰ θάλασσαν κειμένη. συχνοὶ δὲ καὶ μέχρι τοῦ Λατίου Αὐσονίαν εἶναι ἐνόμισαν, ὥστε καὶ πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν ἀπ' αὐτῆς .... Tzetz. in Lycophr. 44.

Αὔσονες γὰρ κυρίως, ὥσπερ καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς ἔφην, οἱ Αὐρουγκοι λέγονται μέσον Καμπανῶν καὶ Οὐόλκων κείμενοι. ἔνιοι δὲ καὶ μέχρι Λατίου Αὐσονίαν ἐνόμισαν εἶναι, ὥστε ἐκ τούτου τινὲς καὶ πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν φασίν. Tzetz. in Lycophr. 615.

2 ἔνθα νῦν ἡ Ῥώμη ἐστί, χωρίον ἦν πρῶτον λεγόμενον Οἴνωτρον, ὅπου ὁ Φιλοκτήτης κατῴκησε μετὰ τὴν τῆς Ἰλίου πόρθησιν, καθὰ Διονύσιος καὶ Δίων ὁ Κοκκειανὸς καὶ πάντες οἱ τὰ Ῥωμαϊκὰ γράψαντες ἱστοροῦσιν. Tzetz. in Lycophr. 912.

Fr. **2, 1**, quod redit ap. Tzetz. in Lycophr. 702 et *Chil.* 5, 580–582, fortasse anno 418/336 attribuendum est, cf. Liv. 8, 16. Vide praeterea Liv. 9, 25 et 2, 16; 7, 28.

1 *Δίων* A, *ἴων* B ⟨ὁ⟩ add. Sebast. 2 *Κοκκειανός*] *κοκκιανὸς* A, *καὶ ὀππιανὸς* B *Αὐρούγκων* A, *ἀρούγκων* B 3 *Οὐόλσκων* B, *ἰολκῶν* A 7 *αὐτῆς* .....] *αὐτῆς* AB, *αὐτῆς Αὐσονίαν κληθῆναι* Sebast.

Fr. **2, 2** monet me Scheer. cum Dione probabiliter nihil habere commune: verba *ὅπου — πόρθησιν*, quae in novissima tantum recensione b (cf. Praef.) leguntur, additamentum esse Tzetzae ipsius ex Lycophrone 912 desumptum. quod superest eum habere e Dionysio 1, 11 sub fin. et 1, 14 init. Dionis nomen stultae eius iactantiae deberi. (vide quoque Harder, *de Ioannis Tzetzae Historiarum fontibus quaest. sel.* p. 2 sqq.)

9 *Ῥώμη* Aa Bb, *Χώνη* M. C. G. Mueller., praeeunte Reimaro qui tamen ipse coniecturam suam refutaverat *Οἴνωτρον* Aa Bb, *Οἰνωτρία* Valesius 10 *ὅπου — πόρθησιν* om. Aa B, exhibet b 11 *γράψαντες* Aa B, *γράφοντες* b.

EX ANONYMO ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ (BEKK. ANECD.).

1) *Δίων “εὐεργεσίαν ὑμῖν ὀφειλήσει”.* Bekk. Anecd. 160 17.

2) *παρὰ Δίωνι “οὔκουν οὐδ᾽ ἄρχοντες πρὶν διανομοθετηθῆναι αὐτῶν ὠνομάζοντο”.* Ibid. p. 164 11.

3) *Δίων “οὐχ ὅπως ἐπείσθησαν αὐτοῦ”.* Ibid. p. 164 23.

4) *Δίωνος ιθ′ βιβλίῳ “καὶ τούς τε ἀντεπεξελθόντας οἱ ἀνέκοψαν”.* Ibid. p. 124 7.

5) *Δίων ιθ′ βιβλίῳ “Ταραντῖνοι μὲν οὖν οὐδὲν οὐδὲ ἐκείνου προτιμήσαντες”.* Ibid. p. 165 21.

6) *Δίων ιθ′ βιβλίῳ “ῥᾶον καὶ τὰ λοιπὰ προσκατεργάσασθαι”.* Ibid. p. 166 11.

7) *Δίων κβ′ βιβλίῳ “ὧν τὰ μὲν βίᾳ ᾕρει, τὰ δὲ καὶ ὁμολογίᾳ παρίστατο”.* Ibid. p. 166 5.

8) *Δίων ν′ βιβλίῳ “ἐφ᾽ ᾧ καὶ τήν τε χώραν σφῶν παντελῶς ἐκλίπωσιν”.* Ibid. p. 140 17.

9) *Δίων μϛ′ βιβλίῳ “καὶ οἱ ἵπποι τοῖς στρατιώταις ὑπούργησαν”.* Ibid. p. 117 32.

EX FLORILEGIO.

ἀδύνατον γάρ ἐστι τἀναντία τινὰ τοῖς [οὐκ] ὀρθῶς ἔχουσι πράττοντα καὶ ἀγαθοῦ τινος ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπολαῦσαι. Max. Conf. Flor. f. 7ʳ (M. p. 562 [ex Arsenio]). **110**, 1 [24 B 21 D]

Tria prima fragmenta = p. 7 adn. Bk., p. 144 adn. Dind.; quattuor sequentia = p. 93 adn. Bk., p. 110 sq. adn. Dind.; duo postrema a Bekkero et Dindorfio omissa sunt. 1 *εὐεργεσίαν* Dind. (ad. calc. vol. 4), *εὐεργεσιῶν* cod. *ὑμῖν* Bk., *ὑμῶν* cod.

5 Fr. n. 4 cum Zon. 9, 18, 2 confert v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 557 7 *ιθ′* in *θ′* mutandum censet v. Gutschmid *l. l.* p. 556, et conferri iubet Zon. 8, 2, 5 9 Fr. n. 6 cum Zon. 9, 18, 9 confert idem *l. l.* haud scio an recte 11 Fr. n. 7 cum Zon. 9, 27, 6 confert idem *l. l.*, frustra 13 *ν′* numerus corruptus est. In *κ′* mutat v. Gutschmid *l. l.*; coll. Liv. 40, 38. 41 fragmentum hoc ad Ligures Apuanos in Samnium a. 574/180 traductos pertinere opinatus, coniectura incerta sed haud improbabili 15 *μϛ′* numerus corruptus est. *ξδ′* proponit v. Gutschmid *l. l.* p. 560 coll. Tac. *hist.* 5, 15. cui tamen adstipulandum non videtur.

Omnia Dionis fragmenta, quae Anonymus *περὶ συντάξεως* servavit, ex ordine librorum digesta habes apud v. Gutschmid *l. l.* Vide quoque Praefationem.

Fr. **110**, 1 in florilegio lemmate *δίωνος τοῦ ῥωμαίου* insignitum (neque aliter cod. Par. 926 f. 27 et cod. Vat. Pal. 122 f. 127), in anthologia Arsenii quoque Dioni attributum est. nostri esse etiam ex stilo cognoscitur 17 *γάρ* inserui e cod. Par. 926, om. ceteri [*οὐκ*] exp. Mai. 18 *καὶ* addidi ex c. Vat. Pal., om. ceteri.

[1 B. D] 2 *οὐ γὰρ αἱ ἐπικλήσεις καὶ τοὺς τρόπους τῶν ἀνθρώπων μεταβάλλουσιν, ἀλλ' ὅπως ἄν τις τὰ πράγματα μεταχειρίζηται, τοιαύτας καὶ ἐκείνας δοκεῖν εἶναι ποιεῖ· καὶ πολλοὶ μὲν μοναρχοῦντες ἀγαθῶν αἴτιοι τοῖς ἀρχομένοις γίγνονται, διὸ καὶ βασιλεία τὸ τοιοῦτον ὀνομάζεται, πολλοὶ δὲ δημοκρατούμενοι μυρία κακὰ αὐτοὺς ἐργάζονται.* Max. Conf. Flor. f. 50^{v} (M. p. 556).

3 *πέφυκεν γὰρ ὡς ἀεὶ πρὸς τὰς γνώμας τῶν ἀρχόντων τυποῦσθαι καὶ τὸ ὑποχείριον.* Max. Conf. Flor. f. 51^{r} (M. p. 560 [ex Antonii melissa]).

[2 B. D] 4 *οὐδὲν γὰρ καὶ στράτευμα καὶ τἄλλα πάντα ὅσα ἀρχῆς τινος δεῖται ⟨οὕτως⟩ οὔτε ἐπὶ τὸ χεῖρον οὔτε ἐπὶ τὸ κρεῖττον προάγει ὡς ὅ τε τρόπος καὶ ἡ δίαιτα τοῦ ἐπιστατοῦντος αὐτῶν· πρὸς γὰρ τὰς γνώμας τάς τε πράξεις τῶν ἡγουμένων σφίσιν οἱ πολλοὶ ἐξομοιοῦνται, καὶ ὁποῖα ἂν ἐκείνους δρῶντας ἴδωσι, τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ὡς ἀληθῶς οἱ δὲ καὶ προσποιούμενοι πράττουσιν.* Max. Conf. Flor. f. 51^{r} (M. p. 556).

[11 B. D] 5 *φιλεῖ πως λυπεῖν μᾶλλόν τινας τῶν μὴ προσδοκηθέντων ἀρχὴν ὅσα ἂν ἐν ἐλπίδι γενόμενα διαπέσῃ· τὰ μὲν γὰρ πόρρω σφῶν νομίζοντες εἶναι ἧττον αὐτῶν ὡς καὶ ἀλλοτρίων ἐφίενται, τῶν δὲ ἐγγὺς ἐλθόντες ἄχθονται ὡς καὶ οἰκείων στερόμενοι.* Max. Conf. Flor. f. 160^{r} (M. p. 558).

[20 B. D] 6 *πολλῷ κρεῖττόν ἐστι κατορθώσαντάς τι ζηλοτυπηθῆναι ἢ πταίσαντας ἐλεηθῆναι.* Arsenii Anth. (M. ib.)

Fr. **110**, 2. 3 in flor. reperiuntur post sex fragmenta Dionea ex libris 52 et 55 petitis (quorum primum lemma adscriptum habet *δίωνος τοῦ ῥωμαίου*), nec videtur dubitari posse quin Dionis sint, desumpta fortasse ex oratione Maecenatis ad Augustum cuius initium periit libro 52, 14. Sequitur addito novo lemmate *ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας*:

Fr. **110**, 4, quod itidem colorem Dioneum habet.

2 *τοιαύτας καὶ ἐκείνας* Bk., *τοιαῦτα καὶ ἐκεῖνα* AB 5 *αὐτοὺς* Dind., *αὑτοῖς* A, *αὐτοῖς* B. ceterum cf. 36, 34, 4 7 *γὰρ* om. A 11 ⟨*οὕτως*⟩ inserui.

Fr. **110**, 5 lemmate *δίωνος τοῦ ῥωμαίου* praeditum exstat in flor. inter exc. Dionis Chrysostomi et Socratis. 20 *στερόμενοι* Mai., *στερούμενοι* AB.

Fr. **110**, 6. inter complura fragmenta Anthologii Arseniani, quae incipiunt *δίων* vel *δίων ὁ ῥώμαιος ἔφη* vel *εἶπεν*, quorum pars Prusaensis est, unum Bionis dictum continet, hoc quoque invenitur, quod revera Dioneum esse facile agnoscitur. Vide 36, 26, 2; 67, 6, 4, al., Thuc. 6, 12, 1. 22. 23 *κατορθώσαντάς — πταίσαντας* Mai., *κατορθώσαντά — πταίσαντα* cod. in bibl. Angelica 3. C. 17 f. 78^{r} recte fortasse.

De ceteris fragmentis ex florilegiis petitis (110, 3—10. 12—19 Bk. et Dind., 20—23 Bk.), quae omnia Dioni aut abiudicata sunt aut abiudicanda, vide Praef.

LIBER XXXVI.

1ª [= fr. 111, 4 Bk. Dind.] a. u. 685 (69) Κληρουμένων δὴ τῶν ὑπάτων Ὁρτήσιος τὸν πρὸς Κρῆτας ἔλαχε πόλεμον. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὑπό τε τῆς ἐν τῷ ἄστει φιλοχωρίας καὶ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, ἐν οἷς πλεῖστον τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων μετά γε τὸν Κικέρωνα ἠδυνήθη, τῷ τε συνάρχοντι τῆς στρατείας ἐθελοντὴς ἐξέστη καὶ αὐτὸς κατὰ χώραν ἔμεινεν· ὁ δὲ δὴ Μέτελλος ἐστείλατό τε ἐς Κρήτην κ. τ. λ. Xiphil. p. 3, 1—10 R. St. = p. 1, 5—12 Dind.

1ᵇ [= 36, 3a Bk. Dind.] Λούκουλλος δὲ Λούκιος κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους τοὺς τῆς Ἀσίας δυνάστας Μιθριδάτην τε καὶ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον πολέμῳ νικήσας καὶ φυγομαχεῖν ἀναγκάσας τὰ Τιγρανόκερτα ἐπολιόρκει. καὶ αὐτὸν οἱ βάρβαροι τῇ τε τοξείᾳ καὶ τῇ νάφθᾳ κατὰ τῶν μηχανῶν χεομένῃ δεινῶς ἐκάκωσαν. ἀσφαλτῶδες δὲ τὸ φάρμακον τοῦτο, καὶ διάπυρον οὕτως ὥσθ' 2 ὅσοις ἂν προσμίξῃ, πάντως αὐτὰ κατακαίειν, οὐδ' ἀποσβέννυται ὑπ' οὐθενὸς ὑγροῦ ῥᾳδίως. ἐκ τούτου δὲ ὁ Τιγράνης ἀναθαρρήσας τοσαύτῃ χειρὶ στρατοῦ ἤλασεν ὥστε καὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν ἐκεῖσε παρόντων καταγελάσαι· λέγεται δ' οὖν εἰπεῖν ⟨ὡς⟩ εἰ μὲν πολεμήσοντες ἥκοιεν, ὀλίγοι, εἰ δὲ πρεσβεύσοντες, πολλοὶ παρεῖεν. οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ ἥσθη, ἀλλ' 3 εὐθὺς ἐξέμαθεν ὅσον ἥ τε ἀρετὴ καὶ ἡ τέχνη παντὸς ὁμίλου κρατεῖ. φυγόντος δὲ αὐτοῦ τὴν τιάραν τό τε ἀνάδημα τὸ περὶ αὐτὴν εὑρόντες οἱ στρατιῶται τῷ Λουκούλλῳ ἔδωκαν· δείσας γὰρ μὴ γνωσθεὶς ἀπ'

Deest argumentum exordiumque huius libri. L hodie incipit a capite 18, eius apographa V et P a capite 1, cf. Praef. — Quae deficiunt haud multa fuerunt. Id enim quod huius libri 36 hodie superest addito eo quod in lacunis inter c. 17 et 18 et inter c. 36 et 37 periit iam 44 paginas edit. Dind. efficiunt. plerique autem Dionis libri inter 40 et 47 paginas variant, solus quadragesimus octavus est 50 paginarum. damnum partim explet Xiphilinus (c. 1ª et 1ᵇ). A verbis *κληρουμένων δὴ τῶν ὑπάτων* Dionis liber 36 fortasse exorsus est.

5 quae inter *ἐστείλατό τε ἐς Κρήτην* et *Λούκουλλος* hic omissa sunt habes p. 368, cf. Praef. 8 *Μιθριδάτην*] cf. ad 36, 3, 1 12 *ἀποσβέννυται* R. St., *ἀποσβέννυνται* VC 14 *ἐκεῖσε πα* detrita in C 15 ⟨*ὡς*⟩ add. H. St. *εμήσοντες ἥκοιεν ὀλι* detrita in C 16 *οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ* detrita in C 17 *ἥ τε ἀρ* et *χνη* detrita in C 19 *ἔδωκαν* VC, *ἔδοσαν* R. St.

αὐτῶν ἀλῷ, περιεσπάσατο αὐτὰ καὶ ἀπέρριψεν. Xiphil. p. 3, 24 — 4, 7 R. St. = p. 1, 20 — 2, 15 D.

[3 Bk.=35, 1 Reim.] 1 . . . καὶ ὅτι ἰσχυρᾷ τῇ τύχῃ ἐπ' ἀμφότερα ἐκέχρητο, ἐπέτρεψεν·
ἡττηθείς τε γὰρ πολλὰ καὶ κρατήσας οὐκ ἐλάττω καὶ στρατηγικώ-
τερος ἀπ' αὐτῶν ἐπεπίστευτο γεγονέναι. αὐτοί τε οὖν ὡς καὶ τότε
πρῶτον ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο, καὶ πρὸς τοὺς
περιχώρους, τούς τε ἄλλους καὶ Ἀρσάκην τὸν Πάρθον, καίπερ ἐχθρὸν
τῷ Τιγράνῃ διὰ χώραν τινὰ ἀμφισβητήσιμον ὄντα, ἐπρεσβεύοντο,
2 καὶ ταύτης τε αὐτῷ ἀφίσταντο, καὶ τοὺς Ῥωμαίους διέβαλλον λέ-
γοντες ὅτι, ἂν μονωθέντων σφῶν κρατήσωσι, καὶ ἐπ' ἐκεῖνον εὐθὺς
ἐπιστρατεύσουσι· φύσει τε γὰρ πᾶν τὸ νικῶν ἄπληστον τῆς εὐπρα-
γίας εἶναι καὶ μηδένα ὅρον τῆς πλεονεξίας ποιεῖσθαι, καὶ τούτους,
ἅτε καὶ ἐν κράτει πολλῶν δὴ γεγονότας, οὐκ ἐθελήσειν αὐτοῦ
ἀποσχέσθαι.

[4 Bk.=35, 2 Reim.] 2 καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἔπραττον, Λούκουλλος δὲ Τιγράνην μὲν οὐκ
ἐπεδίωξεν ἀλλὰ καὶ πάνυ κατὰ σχολὴν σωθῆναι εἴασε, καὶ ἀπ'
αὐτοῦ καὶ αἰτίαν ὡς οὐκ ἐθελήσας τὸν πόλεμον, ὅπως ἐπὶ πλεῖον
ἄρχῃ, καταλῦσαι παρά τε τοῖς ἄλλοις καὶ παρὰ τοῖς πολίταις ἔσχε·
2 καὶ διὰ τοῦτο τότε ⟨τε⟩ ἐς τοὺς στρατηγοὺς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας
ἐπανήγαγον, καὶ μετὰ ταῦθ', ὡς καὶ αὖθις τὸ αὐτὸ τοῦτο πεποιηκέναι
ἔδοξε, τὸν ὕπατον αὐτῷ τὸν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὄντα διάδοχον
Xiph. p. 2, 15—19 3 ἔπεμψαν. τὰ δὲ δὴ Τιγρανόκερτα στασιασάντων πρὸς τοὺς Ἀρμε-
νίους τῶν ξένων τῶν συνοικούντων αὐτοῖς εἷλε. Κίλικές τε γὰρ
οἱ πλείους αὐτῶν ἦσαν ἀνάσπαστοί ποτε γεγονότες, καὶ ἐσήγαγον
4 εἴσω νυκτὸς τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ἐκ τούτου τὰ μὲν ἄλλα διηρπάσθη
πλὴν τῶν ἐκείνοις ὑπαρχόντων, τὰς δὲ δὴ γυναῖκας τῶν δυνατωτά-
των πολλὰς ἁλούσας ἄνευ ὑβρισμοῦ ὁ Λούκουλλος ἐφύλαξε, καὶ
5 ἀπ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄνδρας σφῶν προσεποιήσατο. τόν τε τῆς
Κομμαγηνῆς βασιλέα Ἀντίοχον (ἡ δὲ δὴ χώρα αὕτη τῆς Συρίας

---

1 Xiphilini verba, c. 1ª + 17ª et 1ᵇ, ad calcem reliquiarum librorum deperditorum olim edebantur; c. 1—17 cum pro libri 35 fragmento haberetur liber 36, a capite 18 incipiebat. Penzelius autem, quem secuti Bk. et Dind., haec ita disponenda censuit: c. 1ª + 17ª; — c. 18. 19; c. 1ᵇ; c. 1—17; c. 20 sqq. Ordinem genuinum restitui *Mnem. N. S.* 13 (1885), 324 sq. Vide Praef.

3 ἐκέχρητο] *Mithridates* ἐπέτρεψεν] *Tigranes* 7 Πάρθον] Πάρθοι Dio cum scriptoribus Latinis; inter Graecos complures veluti Strabo Παρθυαῖοι 8 Τιγράνῃ om. P. spatio vacuo relicto 19 ⟨τε⟩ ins. Bk. 28 τοὺς ἄνδρας σφῶν] add. Xiph. τοὺς μετὰ Τιγράνου φεύγοντας de suo ut videtur.

πρός τε τῷ Εὐφράτῃ καὶ πρὸς τῷ Ταύρῳ ἐστί) καί τινα Ἀράβιον
δυνάστην Ἀλχαυδόνιον ἄλλους τε ἐπικηρυκευσαμένους οἱ ἐδέξατο.
καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν τὴν πρεσβείαν τὴν ὑπό τε τοῦ Τιγράνου 3 [5 Bk.=35,3 Reim.] Xiph. p. 2, 19–22
καὶ τοῦ Μιθριδάτου πρὸς τὸν Ἀρσάκην πεμφθεῖσαν, ἀντεπέστειλέ
τινας ἐκ τῶν συμμάχων ἀπειλάς τε ἅμα αὐτῷ, ἂν ἐκείνοις ἐπικου-
ρήσῃ, καὶ ὑποσχέσεις, ἂν τὰ σφέτερα ἀνθέληται, φέροντας. ὁ οὖν 2
Ἀρσάκης τότε μέν (ἔτι γὰρ τῷ τε Τιγράνῃ ὀργὴν εἶχε καὶ ἐς τοὺς
Ῥωμαίους οὐδὲν ὑπώπτευε) πρέσβεις τέ οἱ ἀντέπεμψε καὶ φιλίαν
τε καὶ συμμαχίαν ἐσπείσατο· ὕστερον δὲ τὸν Σηκίλιον ἐλθόντα
πρὸς ἑαυτὸν ἰδὼν ὑπετόπησε κατάσκοπον τῆς χώρας καὶ τῆς δυνά-
μεως αὐτοῦ παρεῖναι (τούτου γὰρ ἕνεκα, ἀλλ' οὐ τῆς ὁμολογίας 3
ἤδη γεγενημένης, ἄνδρα ἐπιφανῆ τὰ πολεμικὰ πεμφθῆναι), καὶ
οὐδεμίαν ἔτ' αὐτῷ βοήθειαν ἐποιήσατο. οὐ μὴν οὐδ' ἠναντιώθη
τι, ἀλλ' ἐκ μέσου ἀμφοῖν ἔστη, μηδετέρους, ὥσπερ εἰκός, ἐθελήσας
αὐξῆσαι· τὸν γὰρ πόλεμον αὐτῶν ἰσοπαλῆ ὄντα ἀσφάλειάν οἱ
μεγίστην οἴσειν ἐνόμιζεν.

τούτῳ μὲν δὴ τῷ ἔτει ταῦθ' ὁ Λούκουλλος ἔπραξε, καὶ τῆς
Ἀρμενίας συχνὰ προσηγάγετο· ἐπὶ δὲ δὴ Κυΐντου Μαρκίου (οὗτος 4 [6 Bk.=35,4 Reim.] a. u. 686 (68)
γάρ, καίπερ οὐ μόνος ἀποδειχθείς, μόνος ὑπάτευσεν· ὅ τε γὰρ σὺν
αὐτῷ χειροτονηθεὶς Λούκιος Μέτελλος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους ἀπέθανε,
καὶ ὁ ἐφαιρεθεὶς πρὶν ἐπιβῆναι τῆς ἀρχῆς μετήλλαξε, καὶ διὰ τοῦτ'
οὐδεὶς ἄλλος ἀπεδείχθη) — ἐν οὖν τῷ ἔτει τούτῳ ὁ Λούκουλλος 2
μεσοῦντος ἤδη τοῦ θέρους (ὑπὸ γὰρ τοῦ ψύχους ἀδύνατος ἦν ἦρι
ἐς τὴν πολεμίαν γῆν ἐσβαλεῖν) στρατεύσας τινά τε τῆς γῆς ἐπόρ-
θησεν, ὅπως ἀμύνοντας αὐτῇ τοὺς βαρβάρους ἐς μάχην ὑπαγάγηται,
καὶ ὡς οὐδὲν μᾶλλον ἐκινοῦντο, ἐπ' αὐτοὺς ὥρμησε. κἀν τούτῳ 5 [7 Bk.=35,5 Reim.]
τοῖς μὲν ἱππεῦσι τῶν Ῥωμαίων χαλεποὶ οἱ τῶν ἐναντίων ἱππῆς

1 Ἀράβιον] Dio semper Ἀράβιος Ἀράβιοι Herod. Xen. secutus, non Ἄραψ Ἄραβες; adi.: τὶς Ἀράβιος δυνάστης sed ὁ Ἀραβικὸς κόλπος 51, 7, 1   2 Ἀλχαυδόνιον] sic quoque 40, 20, 1; 47, 27, 3. apud Strab. 16, 2, 10 p. 753 Ἀλχαίδαμνος (ὁ τῶν Ῥαμβαίων βασιλεὺς τῶν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου νομάδων)   4 Μιθριδάτου] Μιθριδάτης ubique in Dionis codd. scribitur, exc. fr. 105, 5ª (Bekk. Anecd.) μιθραδάτη et fr. 102, 1 Μιθραδάτην in cod. Peir. qui tamen ceteroquin formam per ι exhibet fr. 101, 1. 2; 109, 8. Ceterum cf. Th. Reinach, *Mithridate Eupator* p. 49, 1   9 καὶ συμμαχίαν P, συμμαχίαν τε V   Σηκίλιον] Σηλίκιον Orelli *onom. Tull. s. v.* cf. Willems *le sénat* 1, 506 n. 258. *Sextilius* Luculli legatus memoratur Plut. *Luc.* 25, App. *Mithr.* 84. Is hic intelligendus, cf. § 3 ἄνδρα ἐπιφανῆ τὰ πολεμικά   13 ἔτ' V, ἐπ' P   αὐτῷ H. St., αὐτῶν VP   15 αὐτῶν V, αὐτὸν P   21 ἐφαιρεθεὶς Dind. coll. 49, 43, 7 (ubi itidem corrupte ἀφείλετο L), ἀφιερωθεὶς (sic) V, ἀφιτρωθεὶς P, ἀνθαιρεθεὶς Reim. Vocabulum a Thucydide 4, 38, 1 Dio mutuatus est   23 ἦρι om. P   25 αὐτῇ Bk., αὐτὴν VP   27 ἱππῆς scripsi ex consuetudine Dionea, ἱππεῖς VP.

ἐγίγνοντο, τῷ δὲ πεζῷ οὐδεὶς αὐτῶν ἐς χεῖρας ᾔει, ἀλλ' ὁπότε ἡ
ἀσπὶς τοῦ Λουκούλλου τῇ ἵππῳ προσβοηθήσειεν, ἐτρέποντο. οὐ
μέντοι καὶ δεινόν τι ἔπασχον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδιώκοντάς σφας
ἐς τοὐπίσω τοξεύοντες πολλοὺς μὲν παραχρῆμα ἀπεκτίννυσαν,
2 παμπληθεῖς δὲ ἐτίτρωσκον. καὶ ἦν τὰ τραύματα χαλεπὰ καὶ δυσίατα·
ταῖς τε γὰρ ἀκίσι διπλαῖς ἐχρῶντο, καὶ προσέτι καὶ ἐφήρμοττον
αὐτάς, ὥστε τὰ βέλη, εἴτε ἐμμένοι πῃ τοῖς σώμασιν εἴτε καὶ ἐξέλ-
κοιτο, τάχιστα αὐτὰ διολλύναι· τὸ γὰρ ἕτερον τὸ δεύτερον σιδήριον
ἔνδον, ἅτε μηδεμίαν ἀνθολκὴν ἔχον, ἐγκατελείπετο.
[8 Bk.=35,6 Reim.] 6 ὁ οὖν Λούκουλλος, ἐπειδή τε πολλοὶ ἐτραυματίζοντο, καὶ οἱ
μὲν ἔθνησκον οἱ δ' ἀνάπηροι γοῦν ἐγίγνοντο, καὶ ἅμα καὶ τὰ ἐπι-
τήδεια αὐτοὺς ἐπέλιπεν, ἐκεῖθέν τε ἀπεχώρησε καὶ ἐπὶ Νίσιβιν
2 ὥρμησεν. ἡ δὲ δὴ πόλις αὕτη ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ καλουμένῃ
πεπόλισται (οὕτω γὰρ πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε Τίγριδος καὶ τοῦ
Εὐφράτου ὀνομάζεται) καὶ νῦν μὲν ἡμετέρα ἐστὶ καὶ ἄποικος ἡμῶν
νομίζεται, τότε δὲ ὁ Τιγράνης τῶν Πάρθων αὐτὴν ἀφελόμενος
τούς τε θησαυροὺς ἐν αὐτῇ καὶ τὰ ἄλλα τὰ πλεῖστα τῶν λοιπῶν
3 ἀπετέθειτο, φύλακά οἱ τὸν ἀδελφὸν προστάξας. πρὸς οὖν ταύτην
ὁ Λούκουλλος ἐλθὼν ἐν μὲν τῷ θέρει, καίπερ μὴ παρέργως τὰς
προσβολὰς ποιησάμενος, οὐδὲν ἐπέρανε· τὰ γὰρ τείχη καὶ διπλᾶ
καὶ πλίνθινα ὄντα, τήν τε παχύτητα πολλὴν ἔχοντα καὶ τάφρῳ
βαθείᾳ διειλημμένα, οὔτε κατασεισθῆναί πῃ οὔτε διορυχθῆναι
[9 Bk.=35,7 Reim.] 7 ἠδυνήθη, διόπερ οὐδ' ὁ Τιγράνης ἐπήμυνέ σφισιν· ὡς δ' ὅ τε
χειμὼν ἐνέστη καὶ οἱ βάρβαροι ῥᾳθυμότερον, ἅτε ἐπικρατοῦντες
τούς τε Ῥωμαίους ὅσον οὐκ ἀπαναστήσεσθαι προσδοκῶντες, διῆγον,
ἐτήρησε νύκτα ἀσέληνον καὶ ὑετῷ λάβρῳ βρονταῖς τε χειμέριον,
2 ὥστε μήτε τι προϊδέσθαι μήτε τι ἐπακοῦσαι αὐτοὺς ἔχοντας τόν

2 ἐτρέποντο P, ἐτράποντο V 6—9 locum corruptum ita repraesentavi ut in V et P legitur (vide tamen ad v. 8). *καὶ προσέτι καὶ ἐφάρματτον αὐτάς, ὥστε τὰ βέλη — διολλύναι. ⟨ἐξέλκειν δὲ οὐ πάνυ ῥᾴδιον ἦν·⟩ τὸ ⟨μὲν⟩ γὰρ ἕτερον ⟨εἰ καὶ ἐφέποιτο⟩, τὸ δ' αὖ ἕτερον σιδήριον ἔνδον — ἐγκατελείπετο* Rk. melius foret *τὸ γὰρ ἕτερον σιδήριον ⟨εἰ καὶ ἐφέποιτο ἀλλὰ⟩ τό γε ἕτερον ἔνδον — ἐγκατελείπετο*. sed haec violentiora. nec tamen mutato tantum *ἐφήρμοττον* in *ἐφάρματτον* et expuncto *τὸ δεύτερον*, quem ad modum ediderunt Bk. Dind., locus sanatus videtur. Vide quoque quam lacunosum fuerit archetypum paulo post c. 8, 4. 5 et 10, 3 7 *ἐμμένοι* St., *ἐμμένειέ* V, *ἐμμένοιέ* P 14 *Τίγριδος*] forma vetustiore *Τίγρης, -ητος* (sed *Τίγρην acc.* Herod. 1, 189) abstinet Dio. e recentioribus *Τίγρις, -ιος (εως)* et *Τίγρις, -ιδος* hanc semper usurpat 17 *τὰ ἄλλα τὰ πλεῖστα τῶν λοιπῶν*] locus corruptus. *τὰ ἄλλα* del. Rk., *τὰ ἄλλα τὰ πλείστου ἄξια?* Bk., *τῶν ὄντων* pro *τῶν λοιπῶν* coll. Herod. 3, 14 Polak. 18 *ἀπετέθειτο* Rk., *ἀπετίθετο* VP 24 *ῥαθυμότερον* Xyl., *ἀθυμότερον* VP *ἐπικρατοῦντες* H. St., *ἐπικρατοῦντας* VP.

τε ἔξω περίβολον πλὴν ὀλίγων καὶ τὴν ἐν τῷ μέσῳ τάφρον ἐκλι-
πεῖν, καὶ προσέμιξε πολλαχῇ τῷ τείχει, καὶ ἐκείνου τε οὐ χαλεπῶς
ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐπέβη, καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς ἐγκαταληφθέντας
ἐν αὐτῷ ῥᾳδίως ἅτε μὴ πολλοὺς ὄντας ἀπέκτεινε. καὶ οὕτω τῆς 3
τε τάφρου μέρος τι (τὰς γὰρ γεφύρας οἱ βάρβαροι προκατέρρηξαν)
συνέχωσεν (οὔτε γὰρ τῇ τοξείᾳ οὔτ' αὖ τῷ πυρὶ λυπεῖσθαι ἐν τῷ
πολλῷ ὑετῷ ἐδύνατο), καὶ διαβὰς αὐτὴν τὰ μὲν ἄλλα, οὐ πάνυ
ἰσχυροῦ τοῦ ἔνδον κύκλου πίστει τῶν ἔξωθεν αὐτοῦ προβεβλημένων
ὄντος, εὐθὺς εἷλε, τοὺς δὲ ἐς τὴν ἄκραν ἀναφυγόντας, ἄλλους τε 4
καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Τιγράνου, μετὰ τοῦτο καθ' ὁμολογίαν παρε-
στήσατο, καὶ χρήματά τε πολλὰ ἔλαβε καὶ ἐκεῖ διεχείμασε.

τὴν μὲν οὖν Νίσιβιν οὕτως ἐχειρώσατο, τῆς δὲ Ἀρμενίας τῶν 8 [10 Bk.=35, 8 Reim.]
τε ἄλλων τῶν περὶ τὸν Πόντον συχνὰ ἀπέβαλεν. ὁ γὰρ Τιγράνης Xiph. 2, 23
ἐκείνῃ μὲν ὡς οὐκ ἂν ἁλούσῃ οὐκ ἐπεκούρησε, πρὸς δὲ τὰ προει-
ρημένα ὥρμησεν, εἴ πως ἀσχόλου περὶ τὴν Νίσιβιν αὐτοῦ ὄντος
φθάσειεν αὐτὰ κομισάμενος. καὶ Μιθριδάτην μὲν πρὸς τὴν οἰ- 2
κείαν ἀπέστειλεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν ἑαυτοῦ Ἀρμενίαν ἦλθε, κἀνταῦθα
Λούκιον Φάννιον ἀντιστάντα οἱ ἀπολαβὼν ἐπολιόρκει, μέχρις οὗ
ὁ Λούκουλλος αἰσθόμενος τοῦτο ἐπεβοήθησεν αὐτῷ. ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' 9 [11 Bk.=35, 9 Reim.]
ἐγίγνετο, Μιθριδάτης ἔς τε τὴν ἑτέραν Ἀρμενίαν καὶ ἐς τὰ ἄλλα
ἐσβαλὼν πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων τοὺς μὲν ἀνὰ τὴν χώραν πλανω-
μένους ἀπροσδόκητός σφισι προσπεσὼν ἔφθειρε, τοὺς δὲ καὶ ἐκ
μάχης κατέκοψε, κἀν τούτῳ καὶ τῶν χωρίων τὰ πλείω διὰ ταχέων
ἀνεκτήσατο. οἱ γὰρ ἄνθρωποι ἐκείνου τε εὔνοιαν ἔκ τε τοῦ ὁμο- 2
φύλου καὶ ἐκ τῆς πατρίου βασιλείας καὶ τῶν Ῥωμαίων μῖσος διά
τε τὸ ὀθνεῖον καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων σφίσι κακου-
χεῖσθαι ἔχοντες, προσεχώρησάν τε αὐτῷ, καὶ μετὰ τοῦτο τὸν ἄρ-
χοντα τῶν ἐκεῖ Ῥωμαίων Μᾶρκον Φάβιον ἐνίκησαν. οἵ τε γὰρ 3
Θρᾷκες οἱ πρότερον μὲν τῷ Μιθριδάτῃ μισθοφορήσαντες τότε δὲ
τῷ Φαβίῳ συνόντες, καὶ οἱ δοῦλοι οἱ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατοπέδῳ
ὄντες ἰσχυρῶς αὐτοῖς ἐβοήθησαν. οἵ τε γὰρ Θρᾷκες ὑπὸ τοῦ
Φαβίου ἐς προσκοπὴν πεμφθέντες οὔτε τι ὑγιὲς ἀνήγγειλαν αὐτῷ,
καὶ μετὰ τοῦτ' ἐκείνου τε ἀφυλακτότερον προϊόντος καὶ τοῦ Μιθρι- 4
δάτου ἐξαίφνης οἱ προσπεσόντος συνεπέθεντο τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ

---

3 *ἐγκαταληφθέντας* restitui ex V, cf. 39, 61, 2; 40, 22, 3, Thuc. 4, 116, 1 et saepius, *ἐγκαταλειφθέντας* P 5 *προκατέρρηξαν* Xyl., *προσκατέρρηξαν* VP 6 *αὖ τῷ* Reim., *αὐτῷ* VP 8 *προβεβλημένων* Leuncl., *προσβεβλημένων* VP 16 *οἰκείαν* P (R. St.?), *οἰκίαν* V 23 *κἀν τούτῳ*] *κἀκ τούτου*? Bk., praeter necessitatem 28 *Μᾶρκον Φάβιον*] cf. C. I. L. 3 (suppl.), 7236 31 *γὰρ* inserui ex V, om. P 32 *προσκοπὴν* P (R. St.?), *προκοπὴν* V.

ἐν τούτῳ ⟨καὶ οἱ δοῦλοι⟩ ἐλευθερίαν σφίσι τοῦ βαρβάρου κηρύξαντος
5 συνεπελάβοντο τοῦ ἔργου. καὶ . . . . ἀνάλωσαν ἄν,
εἰ μὴ ὁ Μιθριδάτης . . . . τοῖς πολεμίοις ἀναστρεφόμενος
(καὶ γὰρ ὑπὲρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονὼς ἐμάχετο) λίθῳ τε ἐπλήγη
καὶ δέος τοῖς βαρβάροις μὴ καὶ ἀποθάνῃ παρέσχεν· ἐπισχόντων
γάρ σφων διὰ τοῦτο τὴν μάχην ἠδυνήθησαν ἄλλοι τε καὶ ὁ Φάβιος
[12 Bk. = 35, 10 Reim.] 10 ἐς τὸ ἀσφαλὲς ἀποφυγεῖν. καὶ μετὰ τοῦτ' ἐς τὰ Κάβειρα κατα-
κλεισθεὶς ἐπολιορκήθη μέν, ἐσώθη δὲ ὑπὸ τοῦ Τριαρίου. οὗτος
γὰρ ἐκ τῆς Ἀσίας ταύτῃ πρὸς τὸν Λούκουλλον διιών, καὶ γνοὺς
τὰ πεπραγμένα, δύναμίν τε ὅσην οἷόν τ' ἦν ἐκ τῶν παρόντων
2 ἤθροισε, καὶ τὸν Μιθριδάτην ὡς καὶ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ πλήθει
προσιὼν ἐξέπληξεν, ὥστ' ἀναστῆναι ποιῆσαι πρὶν καὶ ἐς ὄψιν
αὐτοῦ ἐλθεῖν. κἀκ τούτου ἐπιθαρσήσας καὶ μέχρι τῶν Κομάνων
3 ὑποφυγόντα αὐτὸν ἐπεδίωξε, κἀνταῦθα ἐνίκησεν. ηὐλίζετο μὲν γὰρ
ὁ Μιθριδάτης ἐπὶ θάτερα τοῦ ποταμοῦ ᾗ οἱ Ῥωμαῖοι προσῄεσαν,
βουληθεὶς δέ σφισι κεκμηκόσιν ἐκ τῆς πορείας συμμῖξαι αὐτός τε
προαπήντησε καὶ ἑτέρους δι' ἄλλης γεφύρας ἐν τῷ τῆς μάχης καιρῷ
διαβάντας ἐπιθέσθαι προσέταξε· καὶ αὐτὸν ἀγχώμαλα ἐπὶ πλεῖστον
ἀγωνιζόμενον ἡ γέφυρα πολλῶν τε καὶ ἀθρόων ἅμα δι' αὐτῆς
ἐπειγομένων . . . . . . τῆς τε ἐπικουρίας ἀπεστέρησε καὶ προσδιε-
τάραξε.

[13 Bk. = 35, 11 Reim.] 11 καὶ οἱ μὲν μετὰ τοῦτ' (ἤδη γὰρ χειμὼν ἦν) ἀπεχώρησαν ἐς τὰ
ἑαυτῶν τείχη ἀμφότεροι, καὶ ἡσύχαζον· τὰ δὲ δὴ Κόμανα τῆς τε
νῦν Καππαδοκίας ἐστί, καὶ ἐδόκει τό τε τῆς Ἀρτέμιδος βρέτας
τὸ Ταυρικὸν καὶ τὸ γένος τὸ Ἀγαμεμνόνειον δεῦρο ἀεὶ ἔχειν. καὶ
ὅπως μὲν ἐς αὐτοὺς ταῦτα ἀφίκετο ἢ ὅπως διέμεινεν, οὐ δύναμαι
2 τὸ σαφὲς πολλῶν λεγομένων εὑρεῖν· ὃ δ' ἀκριβῶς ἐπίσταμαι, φράσω.
δύο αὗται πόλεις ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ὁμώνυμοι οὔτε πάνυ πόρρω
ἀπ' ἀλλήλων εἰσὶ καὶ τῶν αὐτῶν περιέχουσι· καὶ γὰρ μυθολογοῦσι

---

1 ⟨καὶ οἱ δοῦλοι⟩ add. Reim. 2 post καὶ lacuna est 15 fere litterarum in V et P, quam cum H. St. expleas ⟨πάντας τοὺς Ῥωμαίους⟩ vel sim. 3 altera lacuna 11 fere litteras capit in V, deest P (?). conicio ⟨αὐτὸς ἐν⟩ vel ⟨θρασέως ἐν⟩ sive ⟨θρασύτατα ἐν⟩. ἐν add. iam Bk. 4 ἐμάχετο] ⟨ὅμως⟩ ἐμάχετο? nisi mavis inter γὰρ et ὑπὲρ inserere ⟨καὶ⟩ vel ⟨καίπερ⟩ 8 Τριαρίου] ita VP 13 αὐτοῦ] αὐτῷ St., at *gen.* quoque Dio usus est, cf. 42, 34, 6; 68, 9, 2; 40, 43, 2; 71, 26, 1 Κομάνων Anon. apud Reim., cf. c. 11, 1, κομαγηνῶν VP 19 τε om. V 20 lacunam agnovit Xyl., ⟨λυθεῖσα⟩ Oddey, ⟨ῥαγεῖσα⟩ vel ⟨θραυσθεῖσα⟩ Polak. Ceterum cf. App. *Mithr.* 88 24 βρέτας τὸ Ταυρικὸν edidi ex V, τὸ ταυρικὸν βρέτας P 27 τὸ om. P (?) 29 περιέχουσι] corruptum, περιέχονται Bk., cf. Herod. 1, 71; 3, 53; 7, 39. 160; 8, 60, πέρι αὐχοῦσι H. St., προερίζουσι Heller., πέρι ἐρίζουσι Melber, cf. Herod. 5, 49.

καὶ δεικνύουσι τά τε ἄλλα πάντα ἐκ τοῦ ὁμοίου, καὶ τὸ ξίφος ὡς αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τῆς Ἰφιγενείας ὃν ἀμφότεραι ἔχουσι.

καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον εἰρήσθω· τῷ δὲ ἐπιγιγνομένῳ ἔτει, 12 [14 Bk. = 35, 12 Reim.] a. u. 687 (67)
ἐπί τε Μανίου Ἀκιλίου καὶ ἐπὶ Γαΐου Πίσωνος ὑπάτων, ὁ μὲν Μιθριδάτης τῷ Τριαρίῳ πρὸς Γαζιούροις ἀντεκάθητο, προκαλούμενός τε ἅμα αὐτὸν ἐς μάχην καὶ ἐξοργίζων (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ 2
ἐν τῇ ἐπόψει τῇ τῶν Ῥωμαίων αὐτός τε ἤσκει καὶ τοῦ στρατοῦ γυμνασίας ἐποιεῖτο), ὅπως πρὶν τὸν Λούκουλλον ἐπελθεῖν ἐκεῖνόν τε συμβαλών, ὥσπερ ἤλπισε, κρατήσῃ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀρχῆς ἀνασώσηται. ἐπεὶ δ' οὐκ ἐκινεῖτο, πέμπει τινὰς πρὸς Δάδασα φρούριον, ἐν ᾧ τὰ σκεύη τοῖς Ῥωμαίοις ἀπέκειτο, ἵν' ἐκείνοις γε ἐπαμύνοντα αὐτὸν ἐς χεῖρας ὑπαγάγηται. καὶ ἔσχεν οὕτως. ὁ γὰρ Τριάριος 3
τέως μὲν τό τε πλῆθος τοῦ Μιθριδάτου φοβούμενος καὶ τὸν Λούκουλλον (μετεπέπεμπτο γὰρ αὐτόν) προσδεχόμενος ἡσυχίαν εἶχεν· ὡς δὲ τά τε Δάδασα πολιορκούμενα ἐπύθετο, καὶ οἱ στρατιῶται δείσαντες περὶ αὐτοῖς ἐταράττοντο, καὶ ἐπηπείλουν, εἴ σφας μηδεὶς ἐξάγοι, καὶ αὐτοκέλευστοι βοηθήσειν σφίσι, καὶ ἄκων ἐξανέστη. καὶ αὐτῷ οἱ βάρβαροι προχωροῦντι ἤδη προσπεσόντες 4
τοὺς μὲν ἐν χερσὶ τῷ τε πλήθει σφῶν περιέσχον καὶ κατειργάσαντο, τοὺς δὲ καὶ ἐς τὸ πεδίον ἐκφυγόντας ἀγνοίᾳ τοῦ τὸν ποταμὸν ἐς αὐτὸ ἐκτετράφθαι περιελαύνοντες ἔκτεινον. καὶ πασσυδὶ ἂν σφας 13 [15 Bk. — 35, 13 Reim.]
διέφθειραν, εἰ μὴ τῶν Ῥωμαίων τις πλασάμενος ὡς καὶ ἐκ τῆς τοῦ Μιθριδάτου συμμαχίδος ὢν (ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ αὐτοῖς τρόπῳ συστρατευομένους, ὥσπερ εἶπον, οὐκ ὀλίγους εἶχε) προσῆλθέ τέ οἱ ὡς καὶ εἰπεῖν τι βουλόμενος, καὶ ἔτρωσεν αὐτόν. οὕτω γὰρ ἐκεῖνος μὲν συλληφθεὶς ἀπεσφάγη, ταραχθέντων δὲ πρὸς τοῦτο τῶν βαρβάρων συχνοὶ τῶν Ῥωμαίων διέφυγον.

Μιθριδάτης μὲν δὴ τό τε τραῦμα ἰᾶτο, καὶ προσυποπτεύσας 2
καὶ ἄλλους τινὰς τῶν πολεμίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ εἶναι, ἐξέτασιν τῶν στρατιωτῶν ὡς καὶ κατ' ἄλλο τι ἐποιήσατο, καὶ κελεύσας σφᾶς ἐς τὰς ἑαυτῶν σκηνὰς ὡς ἑκάστους κατὰ τάχος ἀναχωρῆσαι κατεφώρασε, καὶ τοὺς Ῥωμαίους μονωθέντας διέφθειρε. κἂν τούτῳ 14 [16 Bk. — 35, 14 Reim.]
ὁ Λούκουλλος ἐπελθὼν δόξαν μέν τισι παρέσχεν ὡς καὶ ἐκείνου

1. 2 *καὶ τὸ ξίφος — ἔχουσι*] *καὶ ⟨δὴ καὶ⟩ τὸ ξίφος — ἔχουσαι* Rk. 5 *Γαζιούροις*] ita quoque Strab. 12, 3, 15 p. 547, Plin. 6, 2, 6 *προκαλούμενος* P (R. St.?), *προσκαλούμενος* V 8 *ἐπελθεῖν* P, *ἀπελθεῖν* V 10 *Δάδασα* P, *δάδα* V sed § 3 *δάδασα* 11 *γε* Leuncl., *τε* VP 14 *μετεπέπεμπτο* Cob., *μετεπέμπετο* VP 21 *πασσυδὶ*] ita septies scribitur in codd., *πασσυδεί* 49, 3, 1 et 7, 3, *πανσυδί* 74, 13, 4 (Xiph.) recte ut videtur, cf. Thuc. 8, 1, 1 33 *ἐκείνου* V, *ἐκεῖνα* P (R. St.?).

ῥᾳδίως κρατήσων καὶ πάντα τὰ προειμένα δι' ὀλίγου κομιούμενος,
2 οὐ μέντοι καὶ κατέπραξέ τι. ὅ τε γὰρ Μιθριδάτης ἐς τὰ μετέωρα
πρὸς Ταλαύροις ὄντα ἱδρυθεὶς οὐκ ἀντεπῄει αὐτῷ, καὶ ὁ Μιθρι-
δάτης ὁ ἕτερος ⟨ὁ⟩ ἐκ Μηδίας γαμβρὸς τοῦ Τιγράνου ἐσκεδασμένοις
τοῖς Ῥωμαίοις ἐξαίφνης προσπεσὼν συχνοὺς ἀπέκτεινεν, ὅ τε Τι-
3 γράνης αὐτὸς προσιὼν ἠγγέλθη, καὶ τὸ στράτευμα ἐστασίασεν. οἱ
γὰρ Οὐαλερίειοι οἱ τῆς τε στρατείας ἀφεθέντες καὶ μετὰ τοῦτ'
αὖθις στρατευσάμενοι ἐκινήθησαν μὲν καὶ ἐν τῇ Νισίβι ἔκ τε τῆς
νίκης καὶ ἐκ τῆς ἡσυχίας, τοῦ τε τὰ ἐπιτήδεια ἄφθονα ἔχειν, καὶ
ἄνευ τοῦ Λουκούλλου τὰ πολλά, διὰ τὸ πολλαχόσε ἐκδημεῖν αὐτόν,
4 διαιτᾶσθαι, καὶ μάλισθ' ὅτι Πούπλιός τις Κλώδιος, ὃν Κλαύδιόν
τινες ἐκάλεσαν, συνεστασίαζέ σφας ὑπ' ἐμφύτου νεωτεροποιίας,
καίπερ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ τῷ Λουκούλλῳ συνοικούσης· ἐταράχ-
θησαν δὲ καὶ τότε ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὸν Ἀκίλιον τὸν ὕπατον, ὅς τῷ
Λουκούλλῳ διάδοχος δι' ἅπερ εἶπον ἐξεπέμφθη, πλησιάζοντα ἐπύ-
θοντο· ἐν γὰρ ὀλιγωρίᾳ αὐτὸν ὡς καὶ ἰδιωτεύοντα ἤδη ἐποιοῦντο.
[17 Bk. — 35, 15 Reim.] 15 ὁ οὖν Λούκουλλος ἔκ τε τούτων, καὶ ὅτι παρὰ τοῦ Μαρκίου τοῦ
πρὸ τοῦ Ἀκιλίου ὑπατεύσαντος, ἐς Κιλικίαν ἧς ἄρχειν ἔμελλε
παριόντος, ἐπικουρίαν αἰτήσας οὐκ ἔτυχεν, ἐν ἀπόρῳ ἐγένετο, καὶ
2 ὀκνήσας μὲν διὰ κενῆς ἀναστῆναι, δείσας δὲ καὶ κατὰ χώραν μεῖναι,
ἐπὶ τὸν Τιγράνην ὥρμησεν, εἴ πως ἐκεῖνόν τε ἀπροσδόκητόν τε
ἅμα καὶ κεκμηκότα ἐκ τῆς ὁδοῦ τρέψαιτο, καὶ τοὺς στρατιώτας
τρόπον τινὰ διὰ τούτου παύσειε στασιάζοντας. οὐ μὴν καὶ ἐπιτυχὴς
3 οὐδετέρου ἐγένετο· ἀκολουθῆσαν γὰρ αὐτῷ τὸ στράτευμα μέχρι πού
τινος ὅθεν ἐς τὴν Καππαδοκίαν ἐκτραπέσθαι ἦν, ἐκεῖσε πάντες
ὁμοθυμαδόν, μηδὲ φθεγξάμενοί τι, ἀπετράποντο. καὶ οἵ γε Οὐαλε-
ρίειοι, μαθόντες ὅτι τῆς στρατείας παρὰ τοῖς οἴκοι τέλεσιν ἀφεῖνται,
παντελῶς ἀπεχώρησαν.
[18 Bk. — 35, 16 Reim.] Xiph. 2, 24 — 3, 2 16 καὶ θαυμάσῃ μηδεὶς ὅτι στρατηγικώτατος ἀνδρῶν ὁ Λούκουλ-
λος γενόμενος, καὶ πρῶτός τε Ῥωμαίων τὸν Ταῦρον σύν τε στρατῷ
καὶ ἐπὶ πολέμῳ διαβάς, καὶ δύο βασιλέας οὐκ ἀσθενεῖς ἐπικρατή-

---

3 πρὸς] nonne ⟨τὰ⟩ πρὸς? *Ταλαύροις* P, *τὰ λαύροις* V. cf. Plut. *Luc.* 19, 1; App. *Mithr.* 115. Vide Th. Reinach, *Mithr. Eupator* p. 287, 7 4 ⟨ὁ⟩ ins. Bk. 7 *Οὐαλερίειοι* Leuncl., *Οὐαλέριοι* hic et c. 15, 3 et 16, 3 VP, c. 46, 1 L, cf. 55, 23, 6 8 *Νισίβι* scripsi hic et c. 17, 2 ex VP, sed *Νισίβει* Xiph. 75, 3, 2, *Νισίβι* etiam Luc. *hist.* 15, *Νισίβιος* (*gen.*) Strab. 11, 12, 4 p. 522, Zos. 3, 33. 34 (*Νισίβει* 3, 33), *Men. Prot.* fr. 36ª; 55 (sed *Νισίβεως* fr. 11 p. 212 Muell.; *Νισίβει* fr. 15 p. 220 Muell.) 15 inter *ἐξεπέμφθη* et *πλησιάζοντα* V ins. *διά τε* 17 *Μαρκίου* Xyl., *μάρκου* VP. Est *Q. Marcius Rex* τοῦ (post *Μαρκίου*) om. V 29 *στρατηγικώτατος* Leuncl. ex Xiph., *στρατηγικώτερος* VP 31 *ἐπικρατήσας*] quod addit Xiph. *τῆς τε Ἀσίας ἐπὶ*

σας, ἑλὼν τ' ἂν εἴπερ ταχέως διαπολεμῆσαι ἐβεβούλητο, οὐκ ἐδύ-
νατο τῶν συστρατευομένων οἱ ἄρχειν, ἀλλ' ἀεί τε ἐστασίαζον καὶ
τέλος ἐγκατέλιπον αὐτόν. πολλά τε γάρ σφισι προσέταττε, καὶ 2
δυσπρόσοδος ἀκριβής τε ἐν ταῖς τῶν ἔργων ἀπαιτήσεσι καὶ ἀπαρ-
αίτητος ἐν ταῖς τιμωρίαις ὢν οὐκ ἠπίστατο οὔτε λόγῳ τινὰ προσ-
αγαγέσθαι οὔτε ἐπιεικείᾳ ἀναρτήσασθαι, οὐ τιμαῖς, οὐ χρημάτων
μεταδόσει προσεταιρίσασθαι, ὧν πάντων ἄλλως τε καὶ ἐν πλήθει,
καὶ μάλιστα στρατευομένῳ, δεῖ. καὶ διὰ τοῦθ' οἱ στρατιῶται, ἕως 3
μὲν εὖ τε ἐφέροντο καὶ τὰς ἁρπαγὰς ἀνταξίας τῶν κινδύνων εἶχον,
ἠκροῶντο αὐτοῦ, ἐπεὶ δὲ ἔπταισαν καὶ ἐς φόβον ἀντὶ τῶν ἐλπίδων
ἀντικατέστησαν, οὐδὲν ἔτι προετίμησαν. τεκμήριον δὲ ὅτι τοὺς Xiph. 3, 2–5
αὐτοὺς τούτους ὁ Πομπήιος λαβὼν (καὶ γὰρ τοὺς Οὐαλεριείους Suid. *s. v.* ἀνὴρ ἀνδρὸς
αὖθις κατελέξατο) οὐδ' ὁπωσοῦν στασιάζοντας ἔσχε. τοσοῦτον διαφέρει et
ἀνὴρ ἀνδρὸς διαφέρει. ὅπως.

ὡς δ' οὖν τοῦθ' οἱ στρατιῶται ἔπραξαν, πᾶσάν τε ὀλίγου τὴν 17 [19 Bk. = 35, 17 Reim.]
ἀρχὴν ὁ Μιθριδάτης ἀνεκτήσατο καὶ τὴν Καππαδοκίαν ἰσχυρῶς
ἐλυμήνατο, μήτε Λουκούλλου, προφάσει τοῦ τὸν Ἀκίλιον ἐγγὺς
εἶναι, μήτε ἐκείνου προσαμύνοντος αὐτῇ· ἐπειγόμενος γὰρ πρότερον
ὡς καὶ τὴν τοῦ Λουκούλλου νίκην ὑφαρπάσων, τότε, ἐπειδὴ τῶν
γεγονότων ᾔσθετο, οὔτε πρὸς τὰ στρατόπεδα ἦλθε καὶ ἐν τῇ Βι-
θυνίᾳ ἐχρόνισε. Μάρκιος δὲ Λουκούλλῳ μὲν οὐκ ἐπεκούρησε, 2
πρόσχημα τοὺς στρατιώτας ὡς οὐκ ἐθελήσαντάς οἱ ἀκολουθῆσαι
ποιησάμενος, ἐς δὲ τὴν Κιλικίαν ἀφικόμενος Μενέμαχόν τινα
ἀπαυτομολήσαντα τοῦ Τιγράνου ἐδέξατο, καὶ τὸν Κλώδιον ἀπο-
στάντα ἀπὸ τοῦ Λουκούλλου δέει τῶν ἐν τῇ Νισίβι γενομένων
ἐπὶ τὸ ναυτικὸν ἐπέστησεν· ἀδελφὴν γάρ τινα αὐτοῦ καὶ ἐκεῖνος
γυναῖκα εἶχε. καὶ ὁ μὲν ἁλούς τε ἐς καταποντιστάς, καὶ ἀφεθεὶς 3
ὑπ' αὐτῶν πρὸς τὸν ἐκ τοῦ Πομπηίου φόβον, ἔς τε τὴν Ἀντιόχειαν
τῆς Συρίας ἦλθεν ὡς καὶ πρὸς τοὺς Ἀραβίους, πρὸς οὓς τότε
διεφέροντο, συμμαχήσων σφίσι, κἀνταῦθα στασιάζων τινὰς ὁμοίως
ὀλίγου διεφθάρη.

μήκιστον προελθών id de suo addit, ut inter alia etiam ἐπὶ μήκιστον ostendit Dioni non usurpatum.

5 τινὰ Oddey, τινὶ VP 6 τιμαῖς Rk., τιμῆς VP 12 Οὐαλεριείους] cf. ad c. 14, 3 13 οὐδ' ὁπωσοῦν] Suidas *l. l.* οὐδ' ὁπωστιοῦν quod fortasse restituendum. ita saepe Plato 18 αὐτῇ Reim., αὐτῆς VP 24 ἀπαυτομολήσαντα H. St., ἐπαυτομολήσαντα VP. cf. Thuc. 7, 75, 5 τοῦ] an ⟨ἀπὸ⟩ τοῦ, cf. 47, 24, 6

25 Νισίβι] cf. ad c. 14, 3 27 ἁλούς τε ἐς καταποντιστάς] cf. 40, 27, 4; 54, 21, 3; 55, 10, 4. Platonem imitatus Dio, vide *rep.* 5, 468 A. cf. quoque Xen. *Hell.* 1, 1, 23 28 ὑπ' St., ἀπ' VP 29 Ἀραβίους] cf. ad c. 2, 5 οὓς P, τοὺς V.

[fr. 111, 5 Bk. Dind.] 17ᵃ καὶ τὴν νῆσον ἅπασαν ἐχειρώσατο μετὰ τοῦτο, καίτοι πρὸς τοῦ Πομπηίου τοῦ Μάγνου, ἤδη τῆς θαλάσσης ξυμπάσης ἄρχοντος καὶ τῆς ἠπείρου ὅσον ἡμερῶν ἀπὸ θαλάσσης τριῶν, ἐμποδιζόμενός τε καὶ κωλυόμενος ὡς αὐτῷ προσηκουσῶν καὶ τῶν νήσων. ἀλλ' ὅμως καὶ ἄκοντος Πομπηίου τῷ Κρητικῷ πολέμῳ τέλος ὁ Μέτελλος ἐπιθεὶς θρίαμβόν τε ἀπ' αὐτοῦ κατήγαγε καὶ Κρητικὸς ἐπεκλήθη. Xiphil. p. 3, 10—16 R. St., = p. 1, 13—20 Dind.

[1 Reim. Bk.] [L 1ʳ] 18 . . . | *φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν καὶ τοῖς Κρησὶ τοῖς ὁμολογήσασιν αὐτῷ προσέβαλε, καὶ οὔτε τὰς σπονδὰς προτεινομένων σφῶν ἐφρόντιζε, κακῶσαί τε αὐτοὺς πρὶν τὸν Πομπήιον ἐπελθεῖν ἠπείγετο. ὅ τε γὰρ Ὀκτάουιος ἄνευ δυνάμεως παρὼν (οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐπὶ πολέμῳ τινὶ ἀλλ' ἐπὶ παραλήψει τῶν πόλεων ἐπέπεμπτο) ἡσυχίαν ἦγε· καὶ Κορνήλιος Σισέννας ὁ τῆς Ἑλλάδος ἄρχων ἦλθε μὲν ἐς τὴν Κρήτην, ὡς ταῦτ' ἐπύθετο, καὶ παρῄνεσε τῷ Μετέλλῳ φείσασθαι τῶν δήμων, οὐ μέντοι καὶ ἀντέπραξέ τι μὴ πείσας.*
2 *ἄλλοις τε οὖν πολλοῖς ἐκεῖνος ἐλυμήνατο, καὶ Ἐλευθέραν τὴν πόλιν ἐκ προδοσίας ἑλὼν ἠργυρολόγησε· πύργον γάρ τινα οἱ προδιδόντες ἔκ τε πλίνθων πεποιημένον καὶ μέγιστον δυσμαχώτατόν τε ὄντα ὄξει συνεχῶς νυκτὸς διέβρεξαν, ὥστε θραυστὸν γενέσθαι. καὶ μετὰ τοῦτο Λάππαν, καίτοι τοῦ Ὀκταουίου αὐτὴν κατέχοντος, ἐκ προσβολῆς εἷλε, καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐδὲν κακὸν εἰργάσατο, τοὺς δὲ δὴ*

---

1 post *διεφθάρη* (c. 17, 3) V f. 4 novo versu: *δυναστείας τε ἐρῶν* c. 18, 1; in P folia duo vacua sunt relicta; novum folium incipit *φείδεται δυναστείας τε ἐρῶν*. Archetypi, i. e. codicis L(aurentiani), duo folia interciderant (= pag. 4²/₃ edit. Dind.), bellum Creticum continentia. quae ex his apud Xiphilinum supersunt habes c. 17ᵃ. Vide Praef.

1 *ἐχειρώσατο*] *Q. Caecilius Metellus*, vide p. 358 *καὶ — μετὰ τοῦτο*] = Dio c. 19, 2 6. 7 cf. Dio c. 19, 3.

8 Hic hodie incipit L *φείδεται*] *Q. Caecilius Metellus* 9 *αὐτῷ*] sc. *Πομπηίῳ* cf. Plut. *Pomp.* 29 *προσέβαλε* restitui ex L, *προσέβαλλε* R. St. 16 *Ἐλευθέραν*] sic quoque *Stad. mar. magni* 346. *Ἐλευθήρα* (?) Steph. Byz. *s. v.* *Ἄωρος*, *Ἐλευθεραί* Ptol. 3, 15, 7, Steph. Byz. *s. v.*, *Ἐλεύθερνα* Steph. Byz. *s. v.* *Ἀπολλωνία*, *Ἐλεύθερνα*, *Ὄαξος*, *Σάτρα*, Hierocles p. 650 Wess., Flor. 1, 42 [= 3, 7], 4, *Ἐλεύθερναι* Scyl. 47, Plin. *n. h.* 4, 20, 59. *Ἐλευθερναῖοι* oppidani apud Polyb. 4, 53. 55 et in nummis Head *h. n.* 393 19 *διέβρεξαν* R. St., *διέβρεξεν* L 20 *Λάππαν*] sed *Λαμπαῖοι* bis 51, 2, 3. *Λάππα* et *Λαππαῖοι* genuina forma Cretica in nummis Head *h. n.* 399 et inscript. C. I. Gr. 2584. 3056, Xenion apud St. Byz. *s. v.* *Λάμπη*, Theophr. *hist. plant.* 2, 6, 9 (*ἐν τῇ Λαππαίᾳ*, libri *Λαπαίᾳ*), Polyb. 4, 53, 6. 54, 4 sq. 55, 1. *Λάμπη* St. Byz. *s. v.*, Scyl. 47 (*ἡ Λαμπαία* sc. *χώρα*); Strabo 10, 4, 3 p. 475 (*Λαμπέων*), Hierocles p. 650 Wess. 21 *ον μὲν οὐδὲν* evanuerunt in L.

Κίλικας τοὺς σὺν αὐτῷ ὄντας ἔφθειρεν. ἀγανακτήσας οὖν ἐπὶ 19 [2 Reim. Bk.]
τούτῳ ὁ Ὀκτάουιος οὐκέθ' ἡσύχασεν, ἀλλὰ πρότερον μὲν τῷ τοῦ
Σισέννου στρατῷ (νοσήσας γὰρ ἐκεῖνος ἐτεθνήκει) χρώμενος ἐπε-
βοήθει πῃ τοῖς κακουμένοις, ἔπειτα δ' ἀνακομισθέντων αὐτῶν
πρός τε τὸν Ἀριστίωνα ἐς Ἱεράπυδνα ἦλθε καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπο-
λέμει· οὗτος γὰρ ὡς τότε ἐκ τῆς Κυδωνίας ἀπεχώρησε Λούκιόν
τέ τινα Βάσσον ἀνταναχθέντα οἱ ἐνίκησε καὶ τὰ Ἱεράπυδνα κατέ-
λαβε. καὶ χρόνον μέν τινα ἐκαρτέρησαν, τοῦ δὲ δὴ Μετέλλου 2
ἐπιόντος σφίσι τό τε τεῖχος ἐξέλιπον, καὶ ἐξαναχθέντες χειμῶνί
τε ἐχρήσαντο καὶ ἐς τὴν γῆν ἐκπεσόντες συχνοὺς ἀπέβαλον. κἀκ
τούτου ὁ Μέτελλος πᾶσαν τὴν νῆσον ἐχειρώσατο. Κρῆτες μὲν οὖν 3
οὕτως, ἐλεύθεροί τε πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον γενόμενοι καὶ
δεσπότην ὀθνεῖον μηδένα κτησάμενοι, κατεδουλώθησαν· Μέτελλος
δὲ τὴν μὲν ἐπίκλησιν ἀπ' αὐτῶν ἔλαβε, τὸν δὲ δὴ Πανάρη τόν τε
Λασθένη (καὶ γὰρ ἐκεῖνον εἷλεν) οὐκ ἠδυνήθη πέμψαι ἐν τοῖς
ἐπινικίοις· ὁ γὰρ Πομπήιος ἀναπείσας τῶν δημάρχων τινὰ προαφ-
είλετο αὐτοὺς | ὡς καὶ ἑαυτῷ κατὰ τὴν ὁμολογίαν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ L 1v
προσχωρήσαντας.

λέξω δὲ ἤδη καὶ τὰ κατὰ τοῦτον πῶς ἐγένετο. οἱ καταπον- 20 [3 Reim.] Xiph. 3, 5–8.
τισταὶ ἐλύπουν μὲν ἀεὶ τοὺς πλέοντας, ὥσπερ καὶ τοὺς ἐν τῇ γῇ
οἰκοῦντας οἱ τὰς λῃστείας ποιούμενοι· οὐ γὰρ ἔστιν ὅτε ταῦτ' οὐκ
ἐγένετο, οὐδ' ἂν παύσαιτό ποτε ἕως [δ'] ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώ-
πων ᾖ. ἀλλὰ πρότερον μὲν ἔν τε τόποις τισὶ κἀν τῇ ὥρᾳ μόνῃ, 2
κατ' ὀλίγους, καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐλῄστευον· τότε
δέ, ἐξ οὗ πολλαχῇ τε ἅμα καὶ συνεχῶς ἐπολεμήθη, καὶ πολλαὶ

---

5. 7 *Ἱεράπυδνα* R. St., *ἱερὰ πυδνα* et *ἱερὰ πύδνα* L. *τὰ Ἱεράπυδνα* solus, ni fallor, Dio, fem. gen. est Straboni, Xenioni (Cretensi), Anon. *stad. mar. magni ll.* infra *ll.* apud ceteros genus cognosci nequit. Scribitur per *τ* litteram in nummis (Head *h. n.* p. 397) et titulis (C. I. Gr. 2555 sqq., Naber. *Mnem. V. S.* 1, 75 sqq., 105 sqq.), quae testimonia sunt saec. 2 a. C. n. et seq., Strab. 10, 3, 20 p. 472, 10, 4, 12 p. 479, cf. 9, 5, 19 p. 440 (sed per *δ* litt. 10, 3, 19 p. 472), Plin. 4, 20, 59. 61, Ptol. 3, 15, 3, Xenioni ap. Steph. Byz. *s. v.* *Ὤλερος*, Steph. Byz. *s. v.* *Ἱεράπυτνα*; per *δ* praeter Dionem, Anon. *stad. mar. magn.* 319, Hierocles p. 649. — Praeterea divisim Anon. *l. l.* (*Ἱερὰν Πύδναν acc.*), in ceterorum scriptorum codicibus variatur, quare videndum an lectio codicis L sit recipienda 12 *γενόμενοι* R. St., *γενάμενοι* L 15 *ἐκεῖνον*] *κἀκεῖνον* Leuncl. quo opus non est, *κἀκείνους* Ruhnk. ad Vell. Pat. 2, 40 iniuria, vide App. *Sic.* 6 19 *λέξω κ. τ. λ.*] haec post verbum *προσχωρήσαντας* statim eodem versu sequuntur in L; nec causa ulla est cur disiungantur quae aptissime inter se cohaereant. cf. Praef. *τὰ* Leuncl., *τὸ* L 22 *ἕως ἂν* Reim., *ἕως δ' ἂν* L 23 *ὥρᾳ* recte def. Reim. coll. 60, 11, 2 et Thuc. 2, 52, 2 (cf. quoque Plat. *leg.* 12, 952 e), *ὡραίᾳ* (ut 39, 5, 2; 39, 40, 3; 75, 13, 4) Rk. et Cob.

μὲν πόλεις ἀνάστατοι ἐγένοντο, πᾶσι δὲ καὶ τοῖς διαφεύγουσιν αὐ-
τῶν αἱ τιμωρίαι ἐπηρτῶντο καὶ ἀδεὲς οὐδενὶ οὐδὲν ἦν, πάμπολλοι
3 πρὸς λῃστείαν ἐτράποντο. καὶ τὰ μὲν ἐν ταῖς ἠπείροις λῃστικά,
ἅτε καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν δήμων μᾶλλον ὄντα, καὶ τήν τε αἴσθησιν
τῆς βλάβης ἐγγύθεν καὶ τὴν σύλληψιν οὐ πάνυ χαλεπὴν ἔχοντα,
ῥᾷόν πως κατελύετο, τὰ δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπὶ πλεῖστον ἐπηυξήθη.
4 τῶν γὰρ Ῥωμαίων πρὸς τοὺς ἀντιπολέμους ἀσχολίαν ἀγόντων ἐπὶ
Xiph. 3, 8—10 πολὺ ἤκμασαν, πολλαχόσε τε περιπλέοντες καὶ πάντας τοὺς ὁμοίους
σφίσι προστιθέμενοι, ὥστε τινὰς αὐτῶν καὶ ἐν συμμαχίας λόγῳ
[4 Reim.] 21 συχνοῖς ἐπικουρῆσαι. καὶ εἴρηται μὲν ὅσα μετὰ τῶν ἄλλων ἔπραξαν.
ἐπεὶ δ' οὖν καὶ ἐκεῖνα διελύθη, οὐκ ἐπαύσαντο, ἀλλ' αὐτοὶ καθ'
ἑαυτοὺς πολλὰ καὶ δεινὰ τούς τε Ῥωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους
σφῶν ἐκακούργησαν. οὔτε γὰρ κατ' ὀλίγους ἔτι ἀλλὰ στόλοις μεγάλοις
ἔπλεον, καὶ στρατηγοὺς εἶχον, ὥστε καὶ ὄνομα αὐτοὺς μέγα κεκτῆ-
2 σθαι· ἦγόν τε καὶ ἔφερον πρώτους μὲν καὶ μάλιστα τοὺς πλέοντας
(οὐδὲ γὰρ τὴν χειμερινὴν ὥραν ἀσφαλῆ αὐτοῖς παρεῖχον, ἀλλ' ὑπό
τε τῆς τόλμης καὶ ὑπὸ τοῦ ἔθους τῆς τε εὐπραγίας καὶ τότ' ἐπ'
ἀδείας ταῖς ναυτιλίαις ἐχρῶντο), ἔπειτα καὶ τοὺς ἐν τοῖς λιμέσιν
3 ὄντας. καὶ γὰρ εἴ τις ἀνταναχθῆναί σφισιν ἐτόλμησε, μάλιστα μὲν
ἡττηθεὶς ἀπώλετο, εἰ δὲ καὶ ἐνίκησεν, ἀλλ' ἑλεῖν γε αὐτῶν οὐδένα
L 2r ὑπὸ τοῦ ταχυναυτεῖν σφας | ἐδύνατο, καὶ οὕτως ὑποστρέφοντες διὰ
βραχέος ὡς καὶ κεκρατηκότες τὰ μὲν ἔτεμνον καὶ κατεπίμπρων,
οὐχ ὅτι χωρία καὶ ἀγροὺς ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλας, τὰ δὲ καὶ ᾠκειοῦντο,
ὥστε καὶ χειμάδια καὶ ὁρμητήρια καθάπερ ἐν φιλίᾳ γῇ ποιεῖσθαι.
[5 Reim.] 22 Xiph. 3, 10—16 προχωρούντων δὲ αὐτοῖς τούτων καὶ ἐς τὴν ἤπειρον ἀνέβαινον,
καὶ πολλὰ καὶ ἐκείνους τοὺς μηδὲ χρωμένους τῇ θαλάσσῃ ἐλύπουν.
καὶ ταῦτα οὐ τὴν ἔξω συμμαχίδα αὐτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰτα-
2 λίαν αὐτὴν ἐποίουν· τά τε γὰρ κέρδη τὰ αὐτόθεν μείζω σχήσειν
καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς ἐπὶ πλέον ἐκφοβήσειν, ἂν μηδὲ ἐκείνης
Xiph. 3, 16 sq. ἀπέχωνται, νομίζοντες ἔς τε τὰς ἄλλας τὰς ταύτῃ πόλεις καὶ ἐς
αὐτὰ τὰ Ὤστια ἐσέπλεον καὶ τάς τε ναῦς ἔκαιον καὶ πάνθ' ἥρπα-

1 διαφεύγουσιν] διαφυγοῦσιν B in *Litt. Centralbl.* 1891 p. 13 7 ἀντιπολέμους Bernhardy, ἀντιπολεμίους L. Vide libr. 71 in. = Suid. *s. v.* Μάρτιος, Zon. 9, 30, 8, Her. 4, 134. 140; 7, 68, 2. 236, Thuc. 3, 90, 1 (coll. Poll. 1, 150), Hesych. *s. v.* 15 ἦγόν τε restitui e L., ἦγον δὲ Bk. 24 γῇ restitui ex L, γε R. St. 25 ἐς τὴν ἤπειρον ἀνέβαινον] cf. 42, 41, 1, ἀποβαῖνον Xiph. de suo, nam hoc non vult Dio 26 μηδὲ] μηδὲν Naber., praeter necessitatem 27 αὐτῶν] suspectum, delendum aut in Ῥωμαίων mutandum cens. Rk. 31 Ὤστια] τὰ Ὤστια Dio, cf. 60, 21, 3. 31, 4; 75, 8, 2, App. *b. c.* 1, 67. 88 (Ὄστια), Strabo passim, cf. Proc. *Goth.* 1, 26; 3, 19 (Ὄστια), ἡ Ὠστία ceteri script. Graeci. Eodem modo Latini *Ostia, ae* et *Ostia, orum.* Vide Neue, *Formenlehre*² 1, 479 ἔκαιον] sic ἐκκαίει 50, 34, 4, κατακαιομένων 71, 8, 3.

ζον. καὶ τέλος, ὡς οὐδεμία σφῶν ἐπιστροφὴ ἐγίγνετο, τάς τε δια- 3
τριβὰς ἐν τῇ γῇ ἐποιοῦντο, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅσους μὴ διώλ-
λυσαν, τά τε σῦλα, ὅσα ἐλάμβανον, ἀδεῶς ὥς γε καὶ ἐν οἰκείᾳ
διετίθεντο. καὶ ἐλῄστευον μὲν ἄλλοι ἄλλοθι (οὐ γάρ που ἐν πάσῃ 4
ἅμα τῇ θαλάσσῃ οἱ αὐτοὶ κακουργεῖν ἐδύναντο), τοσαύτῃ μέντοι
φιλίᾳ πρὸς ἀλλήλους ἐχρῶντο ὥστε σφᾶς καὶ χρήματα καὶ ἐπικου-
ρίας καὶ τοῖς πάνυ ἀγνῶσιν ὡς καὶ οἰκειοτάτοις πέμπειν. καὶ διὰ 5
τοῦτό γε οὐχ ἥκιστα ἴσχυσαν, ὅτι τούς τε θεραπεύοντάς τινας αὐ-
τῶν πάντες ἐτίμων καὶ τοὺς προσκρούσαντάς τισι πάντες ἐλεη-
λάτουν.

ἐς τοσοῦτον μὲν δὴ τὰ τῶν καταποντιστῶν ἤρθη ὥστε καὶ 23 [6 Reim.]
μέγαν καὶ συνεχῆ καὶ ἀπροφύλακτον καὶ ἄπιστον τὸν πόλεμον αὐ-
τῶν γενέσθαι· οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι ἤκουον μέν που αὐτά, καί τινα
καὶ ἑώρων (οὔτε γὰρ ἄλλο τι τῶν ἐπακτῶν ἐφοίτα σφίσι, καὶ ἡ
σιτοπομπία παντελῶς ἀπεκέκλειτο), οὐ μέντοι καὶ μεγάλην, ὅτε γε 2
ἐχρῆν, φροντίδα αὐτῶν ἐποιήσαντο, ἀλλ' ἐξέπεμπον μὲν καὶ ναυ-
τικὰ καὶ στρατηγούς, ὥς που καθ' ἕκαστον τῶν προσαγγελλομένων
ἐκινοῦντο, ἔπραττον δ' οὐδέν, ἀλλὰ καὶ πολὺ πλείω τοὺς συμμά-
χους δι' αὐτῶν ἐκείνων ἐταλαιπώρουν, μέχρις οὗ ἐν παντὶ ἐγένοντο.
τότε δὲ συνελθόντες | ἐβουλεύσαντο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὅ τι καὶ χρὴ L 2r
πρᾶξαι. τῇ τε γὰρ συνεχείᾳ τῶν κινδύνων τετρυχωμένοι, καὶ μέ- 3
γαν καὶ πολὺν τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ὁρῶντες ὄντα, καὶ οὔθ'
ἅμα πᾶσί σφισιν οὔτ' αὖ καθ' ἑκάστους προσπολεμῆσαι δυνατὸν
εἶναι νομίζοντες (ἀλλήλοις τε γὰρ συνεβοήθουν, καὶ πανταχοῦ ἅμα
ἀμήχανον ἦν αὐτοὺς ἀμύνασθαι) ἔν τε ἀπορίᾳ καὶ ἀνελπιστίᾳ
τοῦ κατορθώσειν τι πολλῇ ἐγένοντο, πρὶν δὴ Αὖλός τις Γαβίνιος 4
δήμαρχος γνώμην ἔδωκεν, εἴτ' οὖν τοῦ Πομπηίου καθέντος αὐτόν,
εἴτε καὶ ἄλλως χαρίσασθαί οἱ ἐθελήσας (οὐ γάρ που καὶ ὑπ' εὐ-
νοίας αὐτὸ τῆς τοῦ κοινοῦ ἐποίησε· κάκιστος γὰρ ἀνὴρ ἦν), στρα-
τηγὸν ἕνα αὐτοκράτορα ἐφ' ἅπαντας αὐτοὺς ἐκ τῶν ὑπατευκότων Xiph. 3, 18—21

(Xiph.), sed ἐξέκαε 42, 28, 3. ι expungere nolui, cf. Meisterhans² 142; Kuehner, *Ausf. griech. Gramm.*³ 1, 1, 134; 1, 2, 452; G. Meyer *Gr. Gr.* § 64. An ubique scribendum ἔκαον, ἐξέκαε cet.?

3 σῦλα Rk., σύλα L, σκῦλα R. St. 12 ἄπιστον retinui, cf. 41, 37, 2; 46, 22, 2, Plut. *Num.* 12, 7, recte tamen fortasse Wesseling. ἄσπειστον ut 42, 37, 2 15 σιτοπομπία Bk. ut scribitur 39, 1, 4; 56, 12, 5, Dem. 18, 87. 241. 301; 23, 155, σιτοπομπεία L ἀπεκέκλειτο] forma genuina hic tantum servata est. ἀπεκέκληto scripsisse Dionem non crediderim. σ intruditur 36, 53, 4; 55, 20, 8; 68, 27, 3; 73, 16, 4; 74, 12, 4; 77, 17, 2. Cf. Cob. *N. L.* 447, Meisterhans² p. 28, Rutherford, *the new Phryn.* p. 102, Kuehner, *Gr. Gr.*³ 1, 2, 461 25 ἀνελπιστίᾳ] ⟨ἐν⟩ ἀνελπιστίᾳ Bk. 26 Γαβίνιος Bk., γαουίνιος semper L.

ἐλέσθαι, τρισί τε ἔτεσιν ἄρξοντα καὶ δυνάμει παμπληθεῖ μεθ' ὑπο-
5 στρατήγων πολλῶν χρησόμενον. ἄντικρυς μὲν γὰρ τὸ τοῦ Πομ-
πηίου ὄνομα οὐκ εἶπεν· εὔδηλον δὲ ἦν ὅτι, ἂν ἅπαξ τι τοιοῦτον ὁ
[7 Reim.] 24 ὅμιλος ἀκούσῃ, ἐκεῖνον αἱρήσεται. καὶ ἔσχεν οὕτω· τήν τε γὰρ
ἐσήγησιν αὐτοῦ ἀπεδέξαντο, καὶ πρὸς τὸν Πομπήιον παραχρῆμα
πάντες πλὴν τῆς γερουσίας ἀπέκλιναν. αὕτη γὰρ πᾶν ὁτιοῦν ὑπὸ
τῶν λῃστῶν παθεῖν μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ τοσαύτην ἡγεμονίαν ἐγχειρίσαι
cf. Xiph. 3, 22 ᾑρεῖτο· καὶ ὀλίγου καὶ ἀπέκτειναν τὸν Γαβίνιον ἐν αὐτῷ τῷ συνε-
Xiph. 3, 21—25 2 δρίῳ. ὑπεκδράντος δ' οὖν πη αὐτοῦ μαθόντες οἱ πολλοὶ τὴν τῶν
βουλευτῶν γνώμην ἐθορύβησαν, ὥστε καὶ ἐπ' αὐτοὺς συγκαθημένους
ἐφορμῆσαι· καὶ εἴ γε μὴ ἐξεκεχωρήκεσαν, πάντως ἂν αὐτοὺς διε-
3 φθάρκεσαν. οἱ μὲν δὴ οὖν ἄλλοι σκεδασθέντες διέλαθον, Πίσωνα
δὲ τὸν Γάιον τὸν ὕπατον (ἐπὶ γὰρ ἐκείνου τοῦ τε Ἀκιλίου ταῦτ'
ἐγίγνετο) συλληφθέντα καὶ μέλλοντα καὶ ἀντὶ τῶν ἄλλων ἀπόλ-
λυσθαι ὁ Γαβίνιος ἐξῃτήσατο. ἐκ δὲ τούτου οἱ δυνατοὶ αὐτοὶ ⟨μὲν⟩
τὴν ἡσυχίαν ἦγον, ἀσμενίζοντες ἄν τίς σφας ζῆν ἐάσῃ, τοὺς δὲ δη-
4 μάρχους τοὺς ἐννέα ἀνέπεισαν ἐναντιωθῆναι τῷ Γαβινίῳ. καὶ αὐ-
τῶν οἱ μὲν ἄλλοι φοβηθέντες τὸ πλῆθος οὐδὲν ἀντεῖπον, Λούκιος δὲ
L 3r δή τις Τρεβέλλιος καὶ Λούκιος | Ῥώσκιος ἐτόλμησαν μέν, οὐκ ἠδυ-
νήθησαν δὲ οὔτ' εἰπεῖν τι ὧν ὑπέσχηντο οὔτε πρᾶξαι. ἐπειδὴ γὰρ
ἡ κυρία ἡμέρα, ἐν ᾗ τὴν γνώμην ἐπικυρωθῆναι ἔδει, ἐνέστη, τάδε
cf. Xiph. 3, 25—27 5 ἐγένετο. ὁ Πομπήιος ἐπιθυμῶν μὲν πάνυ ἄρξαι, καὶ ἤδη γε ὑπό
τε τῆς ἑαυτοῦ φιλοτιμίας καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ δήμου σπουδῆς οὐδὲ
τιμὴν ἔτι τοῦτο, ἀλλ' ἀτιμίαν τὸ μὴ τυχεῖν αὐτοῦ νομίζων εἶναι,
τὴν δὲ ἀντίταξιν τῶν δυνατῶν ὁρῶν, ἠβουλήθη δοκεῖν ἀναγκάζε-
6 σθαι. ἦν μὲν γὰρ καὶ ἄλλως ὡς ἥκιστα προσποιούμενος ἐπιθυμεῖν
ὧν ἤθελε· τότε δὲ καὶ μᾶλλον, διά τε τὸ ἐπίφθονον ἄν γε ἑκὼν
τῆς ἀρχῆς ἀντιποιήσηται, καὶ διὰ [τοῦτο] τὸ εὐκλεὲς ἄν γε καὶ ἄκων
[8 Reim.] 25 ὥς γε καὶ ἀξιοστρατηγητότατος ὢν ἀποδειχθῇ, ἐπλάττετο. καὶ
παρελθὼν ἔφη "χαίρω μὲν τιμώμενος ὑφ' ὑμῶν, ὦ Κυιρῖται· φύσει
τε γὰρ πάντες ἄνθρωποι καὶ ἐγκαλλωπίζονται ταῖς παρὰ τῶν πολι-
τῶν εὐεργεσίαις, καὶ ἐγώ, ἅτε δὴ πολλάκις τῆς παρ' ὑμῶν τιμῆς
ἀπολελαυκώς, οὐκ ἔχω πῶς κατ' ἀξίαν ἡσθῶ τοῖς παροῦσιν· οὐ
μέντοι οὔθ' ὑμῖν νομίζω προσήκειν ἀπλήστως οὕτω πρός με δια-
κεῖσθαι, οὔτε ἐμοὶ διὰ παντὸς ἔν τινι ἡγεμονίᾳ εἶναι. αὐτός τε
2 γὰρ ἐκ παίδων κέκμηκα, καὶ ὑμᾶς δεῖ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους σπου-

---

10 ἐθορύβησαν restitui ex L, ἐθορυβήθησαν Bk. 11 ἐξεκεχωρήκεσαν Leuncl., ἐξεχωρήκεσαν L 15 ⟨μὲν⟩ add. Rk. 28 [τοῦτο] exp. Leuncl. sed collocandum videtur inter μᾶλλον et διά vel ante ἐπλάττετο 29 ἀξιοστρατηγητότατος Bk., ἀξιοστρατηγότατος L, cf. 41, 55, 2; 45, 42, 1.

δάζειν. ἢ οὐ μέμνησθε ὅσα μὲν ἐν τῷ πρὸς τὸν Κίνναν πολέμῳ
ἐταλαιπώρησα, καίτοι κομιδῇ νέος ὤν, ὅσα δὲ ἔν τε τῇ Σικελίᾳ καὶ
ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἔκαμον, μηδέπω καθαρῶς ἐς ἐφήβους τελῶν, ὅσα δὲ
ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ ἐκινδύνευσα, μηδὲ βουλεύων πω; ἐφ᾽ οἷς ἅπασιν οὐχ
ὅτι ἀχάριστοι πρός με ἐγένεσθε ἐρῶ. πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· 3
πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ὧν πολλῶν καὶ μεγάλων παρ᾽ ὑμῶν ἠξιώθην,
καὶ αὐτὸ τὸ πιστευθῆναί με τὴν ἐπὶ τὸν Σερτώριον στρατηγίαν,
μηδενὸς ἄλλου μήτ᾽ ἐθελήσαντος μήτε δυνηθέντος αὐτὴν ὑποστῆναι,
τό τε ἐπινίκια καὶ ἐπ᾽ ἐκείνῃ παρὰ τὸ νενομισμένον πέμψαι μεγί-
στην μοι τιμὴν ἤνεγκεν. ἀλλ᾽ ὅτι πολλὰς μὲν φροντίδας πολλοὺς 4
δὲ κινδύνους ὑπέμεινα, κατατέτριμμαι μὲν τὸ σῶμα, πεπόνημαι δὲ
τὴν γνώμην. μὴ γὰρ ὅτι νέος ἔτ᾽ εἰμὶ λογίζεσθε, μηδ᾽ ὅτι ⟨ἔτη⟩
τόσα καὶ τόσα γέγονα ἀριθμεῖσθε. ἂν γάρ τοι καὶ τὰς στρατείας 5
ἃς ἐστράτευμαι καὶ τοὺς κινδύνους οὓς κεκινδύνευκα ἀναριθμήσητε, L 3v
πολύ γε πλείους αὐτοὺς τῶν ἐτῶν εὑρήσετε, καὶ μᾶλλον οὕτω πι-
στεύσετε ὅτι οὔτε πρὸς τοὺς πόνους οὔτε πρὸς τὰς φροντίδας καρ-
τερεῖν ἔτι δύναμαι. εἰ δ᾽ οὖν τις καὶ πρὸς ταῦτα ἀντέχοι, ἀλλ᾽ **26** [9 Reim.]
ὁρᾶτε ὅτι καὶ ἐπίφθονα καὶ μισητὰ πάντα τὰ τοιαῦτά ἐστιν· ἅπερ
ὑμεῖς μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεσθε (οὐδὲ γὰρ καλῶς ἔχει προσποι-
εῖσθαί τι ὑμᾶς αὐτῶν), ἐμοὶ μέντοι βαρύτατα ἂν γένοιτο, καὶ ὁμο- 2
λογῶ γε μηδ᾽ ὑφ᾽ ἑνὸς οὕτω τῶν ἐν τοῖς πολέμοις δεινῶν μήτε
ἐκταράττεσθαι μήτε λυπεῖσθαι ὡς ὑπὸ τῶν τοιούτων. τίς μὲν γὰρ
ἂν εὖ φρονῶν ἡδέως παρ᾽ ἀνθρώποις φθονοῦσιν αὐτῷ ζῴη, τίς δ᾽
ἂν δημόσιόν τι διοικῆσαι προθυμηθείη μέλλων, ἂν μὲν ἀποτύχῃ,
δίκην ὑφέξειν, ἂν δὲ κατορθώσῃ, ζηλοτυπηθήσεσθαι; ἀλλ᾽ ἐμοὶ 3
μὲν καὶ διὰ ταῦτα καὶ διὰ τἆλλα συγχωρήσατε τήν τε ἡσυχίαν ἄγειν
καὶ τὰ ἐμαυτοῦ πράττειν, ἵν᾽ ἤδη ποτὲ καὶ τῶν οἰκείων ἐπιμεληθῶ
καὶ μὴ κατατριφθεὶς ἀπόλωμαι· ἐπὶ δὲ δὴ τοὺς καταποντιστὰς
ἄλλον χειροτονήσατε. συχνοὶ δέ εἰσι καὶ βουλόμενοι ναυαρχῆσαι
καὶ δυνάμενοι, καὶ νεώτεροι καὶ πρεσβύτεροι, ὥστε τὴν αἵρεσιν
ὑμῖν ῥᾳδίαν ἐκ πολλῶν γενέσθαι. οὐ γάρ που ἐγὼ μόνος ὑμᾶς 4
φιλῶ ἢ καὶ μόνος ἐμπείρως τῶν πολεμικῶν ἔχω, ἀλλὰ καὶ ὁ
δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἵνα μὴ καὶ χαρίζεσθαί τισι δόξω ὀνομαστὶ κατα-
λέξας."

ταῦτα αὐτοῦ δημηγορήσαντος ὁ Γαβίνιος ὑπολαβὼν εἶπεν "Πομ- **27** [10 Reim.]
πήιος μέν, ὦ Κυιρῖται, καὶ αὐτὸ τοῦτο ἄξιον τῶν ἑαυτοῦ ἠθῶν ποιεῖ,
μήτε ἐφιέμενος τῆς ἀρχῆς μήτε διδομένην οἱ αὐτὴν ἐξ ἐπιδρομῆς

---

12 ⟨ἔτη⟩ add. Madv. (inter τόσα et γέγονα), inter ὅτι et τόσα ego. post ὅτι facile potuit intercidere. Cf. [Dem.] 57, 29. Non mihi persuasit Dind. praef. vol. I p. 5, cf. 69, 19, 2   21 μηδ᾽ ὑφ᾽ Bk., μὴ ὑφ᾽ L.

2 δεχόμενος. οὔτε γὰρ ἄλλως ἀγαθοῦ ἀνδρός ἐστιν ἄρχειν ἐπιθυμεῖν
καὶ ⟨τὰ⟩ πράγματ' ἔχειν ἐθέλειν· κἂν τούτῳ προσήκει πάντα τὰ
προσταττόμενα μετ' ἐπισκέψεως ὑφίστασθαι, ἵν' αὐτὰ καὶ ἀσφαλῶς
ὁμοίως πράξῃ. τὸ μὲν γὰρ προπετὲς ἐν ταῖς ὑποσχέσεσιν, ὀξύτερον
καὶ ἐν ταῖς πράξεσι τοῦ καιροῦ γιγνόμενον, πολλοὺς σφάλλει, τὸ
L 4r δ' ἀκριβὲς ἀπ' ἀρχῆς | καὶ ἐν τοῖς ἔργοις ὅμοιον διατελεῖ ὂν καὶ
3 πάντας ὀνίνησιν. ὑμᾶς δὲ δὴ χρὴ μὴ τὸ τούτῳ κεχαρισμένον ἀλλὰ
τὸ τῇ πόλει συμφέρον ἑλέσθαι. οὐ γάρ που τοὺς σπουδαρχοῦντας
ἀλλὰ τοὺς ἐπιτηδείους προστάττειν τοῖς πράγμασι προσήκει· ἐκεί-
νους μὲν γὰρ πάνυ πολλούς, τοιοῦτον δὲ δή τινα ἄλλον οὐδένα
4 εὑρήσετε. μέμνησθε δὲ ὅσα καὶ οἷα ἐπάθομεν ἐν τῷ πρὸς τὸν Σερ-
τώριον πολέμῳ στρατηγοῦ δεόμενοι, καὶ ὅτι οὐδένα ἕτερον οὔτε τῶν
νεωτέρων οὔτε τῶν πρεσβυτέρων ἁρμόζοντα αὐτῷ εὕρομεν, ἀλλὰ
[καὶ] τοῦτον καὶ τότε μηδέπω μήθ' ἡλικίαν ἔχοντα μήτε βουλεύοντα
5 καὶ ἀντὶ ἀμφοτέρων τῶν ὑπάτων ἐξεπέμψαμεν. βουλοίμην μὲν γὰρ
ἂν πολλοὺς ὑμῖν ἀγαθοὺς ἄνδρας εἶναι, καὶ εἴγε καὶ εὔξασθαι δεῖ,
εὐξαίμην ἄν· ἐπεὶ δ' οὔτ' εὐχῆς τὸ πρᾶγμα τοῦτό ἐστιν οὔτ' αὐτό-
ματόν τῳ παραγίγνεται, ἀλλὰ δεῖ καὶ φῦναί τινα πρὸς αὐτὸ ἐπι-
τηδείως καὶ μαθεῖν τὰ πρόσφορα καὶ ἀσκῆσαι τὰ προσήκοντα καὶ
παρὰ πάντα ἀγαθῇ τύχῃ χρῆσθαι, ἅπερ που σπανιώτατα ἂν τῷ
6 αὐτῷ ἀνδρὶ συμβαίη, χρὴ πάντας ὑμᾶς ὁμοθυμαδόν, ὅταν τις τοι-
οῦτος εὑρεθῇ, καὶ σπουδάζειν αὐτὸν καὶ καταχρῆσθαι αὐτῷ, κἂν
μὴ βούληται. καλλίστη γὰρ ἡ τοιαύτη βία καὶ τῷ ποιήσαντι καὶ
τῷ παθόντι γίγνεται, τῷ μὲν ὅτι σωθείη ἂν ὑπ' αὐτῆς, τῷ δὲ ὅτι
σώσειεν ἂν τοὺς πολίτας, ὑπὲρ ὧν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὅ
[11 Reim.] 28 γε χρηστὸς καὶ φιλόπολις ἑτοιμότατα ἂν ἐπιδοίη. ἢ οἴεσθε ὅτι
Πομπήιος οὗτος ἐν μὲν μειρακίῳ καὶ στρατεύεσθαι καὶ στρατηγεῖν
καὶ τὰ ὑμέτερα αὔξειν καὶ τὰ τῶν συμμάχων σώζειν τά τε τῶν
ἀνθισταμένων προσκτᾶσθαι ἐδύνατο, νῦν δὲ ἀκμάζων καὶ ἐν ταύτῃ
τῇ ἡλικίᾳ ὢν ἐν ᾗ πᾶς τις ἄριστος αὐτὸς αὑτοῦ γίγνεται, καὶ ἐμ-
πειρίαν ἐκ τῶν πολέμων πλείστην ὅσην προσειληφώς, οὐκ ἂν ὑμῖν
2 χρησιμώτατος γένοιτο; ἀλλ' ὃν ἔφηβον ὄντα ἄρχειν εἵλεσθε, τοῦτον
ἄνδρα γεγονότα ἀποδοκιμάσετε; καὶ ᾧ ἱππεῖ ἔτ' ὄντι τοὺς πολέμους

---

2 ⟨τὰ⟩ inserui. Cf. Ind. et Thuc. 3, 62, 3. 72, 2 κἂν revocavi ex L cf. 38, 41, 6, Thuc. 1, 37, 4. 81, 5, καὶ Bk. 3 ὁμοίως] ⟨καὶ⟩ ὁμοίως Rk. 14 [καὶ] exp. Bk. 16 ὑμῖν restitui ex L, ἡμῖν H. St. sine causa 17 οὔτ' (prius) Bk., οὐδ' L εὐχῆς Xyl., εὐχαῖς L 27 Πομπήιος] an ⟨ὁ⟩ Πομπήιος ut 44, 38, 5? ἐν μὲν μειρακίῳ] cf. 56, 36, 4; 60, 31, 7; 78, 31, 3 et 42, 5, 2; 50, 17, 5. vide quoque Lobeck. ad Phryn. p. 212, ⟨ὅτε⟩ μὲν ἦν μειράκιον Madvig. 28 ὑμέτερα restitui ex L, ἡμέτερα R. St. 30 αὐτοῦ R. St., αὑτοῦ L.

ἐκείνους ἐνεχειρί|σατε, τούτῳ βουλῆς γεγονότι τὴν στρατείαν ταύ- L 4r
την οὐ πιστεύσετε; καὶ οὗ καὶ πρὶν ἀκριβῶς πειραθῆναι, μόνου 3
πρὸς τὰ τότε κατεπείξαντα ὑμᾶς ἐδεήθητε, τούτῳ νῦν, ἱκανώτατα
αὐτοῦ πεπειραμένοι, τὰ παρόντα οὐδὲν ἧττον ἐκείνων ἀναγκαῖα ὄντα
οὐκ ἐπιτρέψετε; καὶ ὃν οὐδὲ ἄρχειν ἔτι πω καὶ τότε δυνάμενον ἐπὶ
τὸν Σερτώριον ἐχειροτονήσατε, τοῦτον ὑπατευκότα ἤδη ἐπὶ τοὺς
καταποντιστὰς οὐκ ἐκπέμψετε; ἀλλὰ μήθ' ὑμεῖς ἄλλως πως ποιή- 4
σητε, καὶ σύ, ὦ Πομπήιε, πείσθητι καὶ ἐμοὶ καὶ τῇ πατρίδι. ταύτῃ
γὰρ γεγέννησαι καὶ ταύτῃ τέθραψαι· καὶ δεῖ σε τοῖς τε συμφέρου-
σιν αὐτῇ δουλεύειν, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν μήτε πόνον τινὰ μήτε κίνδυ-
νον ἐξίστασθαι, ἀλλὰ κἂν ἀποθανεῖν ἀνάγκη σοι γένηται, μὴ τὴν
εἱμαρμένην ἀναμεῖναι ἀλλὰ τῷ προστυχόντι θανάτῳ χρῆσθαι. γε- **29** [12 Reim.]
λοῖος δὲ δήπουθέν εἰμι ταῦτα ἐγὼ σοὶ παραινῶν, ὅστις ἐν τοσού-
τοις καὶ τηλικούτοις πολέμοις καὶ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν πρὸς τὴν
πατρίδα εὔνοιαν ἐπιδέδειξαι. πείσθητι οὖν καὶ ἐμοὶ καὶ τούτοις, 2
μηδὲ ὅτι τινὲς φθονοῦσι φοβηθῇς, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο μᾶλλον
σπούδασον, ὥστε πρός τε τὴν παρὰ τῶν πλειόνων φιλίαν καὶ πρὸς
τὰ κοινῇ πᾶσιν ἡμῖν συμφέροντα καὶ τῶν βασκαινόντων σε κατα-
φρόνει. καὶ εἴγε καὶ λυπῆσαί τι αὐτοὺς ἐθέλεις, καὶ διὰ τοῦτο 3
ἄρξον, ἵνα καὶ ἐκείνους ἀνιάσῃς παρὰ γνώμην αὐτῶν καὶ ἡγεμονεύ-
σας καὶ εὐδοκιμήσας, καὶ αὐτὸς ἄξιον σεαυτοῦ τέλος τοῖς προκατειρ-
γασμένοις ἐπαγάγῃς, πολλῶν καὶ μεγάλων κακῶν ἡμᾶς ἀπαλλάξας.”

τοιαῦτα δὴ τοῦ Γαβινίου εἰπόντος ὁ Τρεβέλλιος ἐπειράθη μὲν **30** [13 Reim.]
ἀντειπεῖν, ὡς δ' οὐδενὸς λόγου ἔτυχεν, ἠναντιοῦτο [τὸ] μὴ τὴν ψῆ-
φον δοθῆναι. ὁ οὖν Γαβίνιος ἀγανακτήσας τὴν μὲν περὶ τοῦ Πομ- 2
πηίου διαψήφισιν ἐπέσχεν, ἑτέραν δὲ περὶ αὐτοῦ ἐκείνου ἀντεσῆγε·
καὶ ἔδοξεν ἑπτακαίδεκα φυλαῖς ταῖς πρώταις χρηματισάσαις ἀδι-
κεῖν τε αὐτὸν καὶ μηκέτι χρῆναι δημαρχεῖν. μελλούσης οὖν καὶ
τῆς ὀκτωκαιδεκάτης τὰ αὐτὰ ψηφιεῖσθαι μόλις ποτὲ ὁ Τρεβέλλιος L 5r
ἐσιώπησεν. ἰδὼν δὲ τοῦτο ὁ Ῥώσκιος φθέγξασθαι μὲν οὐδὲν ἐτόλ- 3 Xiph. 3, 27 — 4, 2
μησε, τὴν δὲ δὴ χεῖρα ἀνατείνων δύο ἄνδρας ἐκέλευέ σφας ἑλέσθαι,
ὅπως ἔν γε τούτῳ τῆς δυναστείας ⟨τι⟩ τῆς τοῦ Πομπηίου παρατέ-
μοιτο. ταῦτ' οὖν αὐτοῦ χειρονομοῦντος ὁ ὅμιλος μέγα καὶ ἀπειλη-

---

1 *βουλης*] ⟨*τῆς*⟩ *βουλῆς* Rk. frustra, vulg. tuetur Bk. (add. vol. I) coll. Thuc. 3, 70, 5 5 *ἔτι πω*] *ἔτι που* Polak., cf. Plat. *Parm.* p. 145 D, *ἔτι* del. Rk. 9 *τέθραψαι*] ita L (non *τέτραψαι*) 12 *θανάτῳ* exp. Naber. Vide tamen 72, 11, 2. Dem. 18, 205 13 *ἐγὼ σοὶ* dedi pro *ἐγώ σοι* 17 *ὥστε* delet Turn., *ὥστε — καταφρονεῖν* Reim., *ὥς γε* Bk., quod non intellego. nihil mutandum, cf. 38, 20, 3 et 27, 4 et 28, 2 24 [*τὸ*] (nam *τὸ* non *τῷ* est in L) del. Bk., confert Melb. 40, 64, 2 32 ⟨*τι*⟩ St. add. ex Xiph.

τικὸν ἀνέκραγεν, ὥστε κόρακά τινα ὑπερπετόμενόν σφων ἐκπλαγῆ-
4 ναι καὶ πεσεῖν ὥσπερ ἐμβρόντητον. γενομένου δὲ τούτου ἐκεῖνος
μὲν τὴν ἡσυχίαν οὐ τῇ γλώττῃ ἔτι μόνον ἀλλὰ καὶ τῇ χειρὶ ἤγαγεν,
ὁ δὲ δὴ Κάτουλος ἄλλως μὲν ἐσιώπα, τοῦ δὲ δὴ Γαβινίου προτρε-
ψαμένου τι αὐτὸν εἰπεῖν, ὅτι τά τε πρῶτα τῆς βουλῆς ἦν καὶ ἐδόκει
5 δι' ἐκείνου καὶ τοὺς ἄλλους ὁμογνωμονήσειν σφίσι (καὶ γὰρ ἤλπιζεν
αὐτόν, ἐξ ὧν τοὺς δημάρχους πάσχοντας εἶδε, συνεπαινέσειν), λόγου
τε ἔτυχεν, ἐπειδὴ καὶ ᾐδοῦντο πάντες αὐτὸν καὶ ἐτίμων ὡς τὰ συμ-
φέροντά σφισι καὶ λέγοντα ἀεὶ καὶ πράττοντα, καὶ ἐδημηγόρησε
τοιάδε.

[14 Reim.] 31 "ὅτι μὲν ἐς ὑπερβολήν, ὦ Κυιρῖται, πρὸς τὸ πλῆθος ὑμῶν
ἐσπούδακα, πάντες που σαφῶς ἐπίστασθε· τούτου δὲ δὴ οὕτως
ἔχοντος ἐμοὶ μὲν ἀναγκαῖόν ἐστι πάντα ἁπλῶς, ἃ γιγνώσκω συμ-
φέρειν τῇ πόλει, μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, καὶ ὑμῖν προσῆκον ἀκοῦ-
2 σαί τε μεθ' ἡσυχίας αὐτῶν καὶ μετὰ τοῦτο βουλεύσασθαι· θορυ-
βήσαντες μὲν γὰρ ἴσως τι καὶ χρήσιμον δυνηθέντες ἂν μαθεῖν οὐχὶ
λήψεσθε, προσέχοντες δὲ τοῖς λεγομένοις πάντως τι τῶν συμφερόν-
3 των ὑμῖν ἀκριβῶς εὑρήσετε. ἐγὼ τοίνυν πρῶτον μὲν καὶ μάλιστά
φημι δεῖν μηδενὶ ἀνδρὶ τοσαύτας κατὰ τὸ ἑξῆς ἀρχὰς ἐπιτρέπειν.
τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἀπηγόρευται καὶ πείρᾳ σφαλερώ-
τατον ὂν πεφώραται. οὔτε γὰρ τὸν Μάριον ἄλλο τι ὡς εἰπεῖν
τοιοῦτον ἐποίησεν ἢ ὅτι τοσούτους τε ἐν ὀλιγίστῳ χρόνῳ πολέμους
4 ἐνεχειρίσθη καὶ ὕπατος ἑξάκις ἐν βραχυτάτῳ ἐγένετο, οὔτε τὸν Σύλ-
λαν ἢ ὅτι τοσούτοις ἐφεξῆς ἔτεσι τὴν ἀρχὴν τῶν στρατοπέδων ἔσχε
καὶ μετὰ τοῦτο δικτάτωρ, εἶθ' ὕπατος ἀπεδείχθη. οὐ γάρ ἐστιν
ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει ψυχήν, μὴ ὅτι νέαν ἀλλὰ καὶ πρεσβυ-
L 5v τέραν, ἐν ἐξουσίαις ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐνδιατρίψασαν τοῖς πατρίοις
[15 Reim.] 32 ἔθεσιν ἐθέλειν ἐμμένειν. καὶ τοῦτο μὲν οὐχ ὡς καὶ κατεγνωκώς τι
τοῦ Πομπηίου λέγω, ἀλλ' ὅτι μήτ' ἄλλως συνενεγκόν ποτε ὑμῖν
φαίνεται μήτε ἐκ τῶν νόμων ἐπιτέτραπται. καὶ γὰρ εἴτε τιμὴν
τοῖς ἀξιουμένοις αὐτοῦ φέρει, πᾶσιν αὐτῆς, οἷς γε ἐπιβάλλει, προσ-
ήκει τυγχάνειν (τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ δημοκρατία), εἴτε κάματον, καὶ
τούτου πρὸς τὸ μέρος πάντας μεταλαμβάνειν δεῖ (τοῦτο γάρ ἐστιν
2 ἡ ἰσομοιρία). ἔτι τοίνυν ἐν μὲν τῷ τοιούτῳ πολλούς τε ἐν ταῖς
πράξεσιν ἐγγυμνάζεσθαι καὶ ῥᾳδίαν ὑμῖν τὴν αἵρεσιν τῶν πιστευ-
θῆναι δυναμένων πρὸς πάντα τὰ πρακτέα ἀπὸ τῆς πείρας ὑπάρχειν

---

4 δὴ inserui ex L   19 μηδενὶ ἀνδρὶ] scripserim μηδενὶ ⟨ἑνὶ⟩ ἀνδρὶ cum Reiskio vel μηδενὶ ἀνδρὶ ⟨ἑνὶ⟩ cf. 37, 22, 2; 56, 38, 3; 65, 16, 3, Herod. 1, 32, Thuc. 2, 51, 2, Plat. *leg.* 747 B, μὴ ἑνὶ ἀνδρὶ Bk.   20 πείρᾳ dedi, ⟨τῇ⟩ πείρᾳ R. St.
28 ἔθεσιν Turn., ἤθεσιν L   33 πρὸς del. Pflugk. at cf. Dem. 36, 32; 43, 54.

συμβαίνει, ἐκείνως δὲ δὴ πολλὴν τὴν σπάνιν καὶ τῶν ἀσκησόντων
τὰ προσήκοντα καὶ τῶν ἐπιτραπησομένων ἀνάγκη πᾶσα γίγνεσθαι·
καὶ διὰ τοῦτό γε οὐχ ἥκιστα ἐν τῷ πρὸς τὸν Σερτώριον πολέμῳ 3
στρατηγοῦ ἠπορήσατε, ὅτι τὸν πρὸ τούτου χρόνον [ἐν] τοῖς αὐτοῖς
ἐπὶ πολὺ ἐχρῆσθε. ὥστ᾽ εἰ καὶ κατὰ τὰ ἄλλα πάντα ἄξιός ἐστι
Πομπήιος ἐπὶ τοὺς καταποντιστὰς χειροτονηθῆναι, ἀλλ᾽ ὅτι γε
παρά τε τὰ διατεταγμένα ἐν τοῖς νόμοις καὶ παρὰ τὰ διελη λεγμένα
ἐν τοῖς ἔργοις αἱρεθείη ἄν, ἥκιστα καὶ ὑμῖν καὶ τούτῳ προσήκει
αὐτὸ πραχθῆναι.

πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο καὶ μάλιστα λέγω, δεύτερον δὲ ἐκεῖνο, 33 [16 Reim.]
ὅτι τεταγμένως ἐκ τῶν νόμων τάς τε ἀρχὰς καὶ τὰς ἡγεμονίας λαμ-
βανόντων καὶ ὑπάτων καὶ στρατηγῶν καὶ τῶν ἀντὶ τούτων ἀρχόν-
των, οὔτ᾽ ἄλλως καλῶς ὑμῖν ἔχει παριδόντας αὐτοὺς καινήν τινα
ἀρχὴν ἐπεσαγαγέσθαι ⟨οὔτε⟩ συμφέρει. τίνος μὲν γὰρ ἕνεκα καὶ 2
τοὺς ἐνιαυσίους ἄρχοντας χειροτονεῖτε, εἴγε μηδὲν αὐτοῖς πρὸς τὰ
τοιαῦτα χρήσεσθε; ⟨οὐ γάρ που⟩ ἵν᾽ ἐν τοῖς περιπορφύροις ἱμα-
τίοις περινοστῶσιν, οὐδ᾽ ἵνα τὸ ὄνομα μόνον τῆς ἀρχῆς περιβεβλη-
μένοι τοῦ ἔργου αὐτῆς στέρωνται. πῶς δ᾽ οὐχὶ καὶ τούτοις καὶ τοῖς 3
ἄλλοις ἅπασι τοῖς τι πράττειν τῶν πολιτικῶν προαιρουμένοις ἀπεχ-
θήσεσθε, ἂν τὰς μὲν πατρίους ἀρχὰς καταλύητε καὶ τοῖς ἐκ τῶν
νόμων χειροτονουμένοις μηδὲν ἐπιτρέπητε, ξένην δέ τινα καὶ μηπώ- L 6r
ποτε γεγενημένην ἡγεμονίαν ἰδιώτῃ προστάξητε; εἰ γάρ τοι καὶ 34 [17 Reim.]
παρὰ τὰς ἐπετησίους ἀρχὰς ἀνάγκη τις εἴη ἑτέραν ἑλέσθαι, ἔστι
καὶ τούτου παράδειγμα ἀρχαῖον, λέγω δὲ τὸν δικτάτορα. καὶ τοῦ-
τον μέντοι τοιοῦτον ὄντα οὔτε ἐπὶ πᾶσί ποτε τοῖς πράγμασιν οἱ
πατέρες ἡμῶν οὔτε ἐπὶ πλείω χρόνον ἑξαμήνου κατεστήσαντο. ὥστ᾽ 2
εἰ μὲν τοιούτου τινὸς δεῖσθε, ἔξεστιν ὑμῖν, μήτε παρανομήσασι
μήτ᾽ ὀλιγώρως ὑπὲρ τῶν κοινῶν βουλευσαμένοις, δικτάτορα εἴτε
Πομπήιον εἴτε καὶ ἄλλον τινὰ προχειρίσασθαι, ἐφ᾽ ᾧ μήτε πλείω
τοῦ τεταγμένου χρόνον μήτε ἔξω τῆς Ἰταλίας ἄρξῃ. οὐ γάρ που
ἀγνοεῖτε ὅτι καὶ τοῦτο δεινῶς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐφυλάξαντο, καὶ

---

4 ἠπορήσατε R. St. (coni.), ἠπορήσατο L [ἐν] exp. Xyl. 12 ὑπάτων Reim., ὄντων L 13 παριδόντας Turn., παραδόντας L 14 ⟨οὔτε⟩ add. R. St. 16 ⟨οὐ γάρ που⟩ ins. Bk. cf. 38, 41, 5 24 δικτάτορα] per ο litteram scribitur ubique in L et M, apud Zonaram et Xiphilinum; per ω in fragm. Val. 23, 2 et 36, 26 (sed δικτάτορα fr. 57, 17) et Vat. 17, 6, δικτάτωρ, ορος etiam Polybius 25 μέντοι Turn., μὲν L 26 ἡμῶν R. St., ὑμῶν L ἑξαμήνου] ita scriptum etiam 42, 21, 1; 53, 21, 4; 59, 7, 9; 60, 21, 2, ἔκμηνος 42, 20, 3; 55, 31, 1; 56, 28, 2; 59, 6, 5, vide quoque fr. 72, 2. quam scribendi inconstantiam Dioni ipsi tribuendam censeo 30 χρόνον Naber., χρόνου L.

οὐκ ἂν εὑρεθείη δικτάτωρ οὐδεὶς ἄλλοσε πλὴν ἑνὸς ἐς Σικελίαν
3 καὶ ταῦτα μηδὲν πράξαντος, αἱρεθείς. εἰ δ' οὔτε δεῖται ἡ Ἰταλία
τοιούτου τινός, οὔτ' ἂν ὑμεῖς ὑπομείναιτε ἔτι οὐχ ὅτι τὸ ἔργον τοῦ
δικτάτορος ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄνομα (δῆλον δὲ ἐξ ὧν πρὸς τὸν Σύλλαν
ἠγανακτήσατε), πῶς [δ'] ἂν ὀρθῶς ἔχοι καινὴν ἡγεμονίαν, καὶ ταύτην
ἐς ἔτη τρία καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν καὶ τοῖς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τοῖς
4 ἔξω πράγμασιν, ἀποδειχθῆναι; ὅσα γὰρ ἐκ τοῦ τοιούτου δεινὰ ταῖς
πόλεσι συμβαίνει, καὶ ὅσοι διὰ τὰς παρανόμους φιλαρχίας τόν τε
δῆμον ἡμῶν πολλάκις ἐτάραξαν καὶ αὐτοὶ ⟨αὑτοὺς⟩ μυρία κακὰ εἰρ-
γάσαντο, πάντες ὁμοίως ἐπίστασθε.
[18 Reim.] 35 ὥστε περὶ μὲν τούτων παύομαι λέγων· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι
οὔτ' ἄλλως καλῶς ἔχει οὔτε συμφέρει ἑνί τινι τὰ πράγματα προσ-
τάσσεσθαι καὶ ἕνα τινὰ πάντων τῶν ὑπαρχόντων ἡμῖν ἀγαθῶν
κύριον γίγνεσθαι, κἂν τὰ μάλιστα ἄριστός τις ᾖ; αἵ τε γὰρ μεγά-
λαι τιμαὶ καὶ αἱ ὑπέρογκοι ἐξουσίαι καὶ τοὺς τοιούτους ἐπαίρουσι
2 καὶ διαφθείρουσιν. ἐκεῖνο δὲ δὴ σκοπεῖν ὑμᾶς ἀξιῶ, ὅτι οὐδὲ οἷόν
τέ ἐστιν ἕνα ἄνδρα πάσης τῆς θαλάσσης ἐπάρξαι καὶ πάντα τὸν
πόλεμον τοῦτον ὀρθῶς διοικῆσαι. δεῖ μὲν γὰρ ὑμᾶς, εἴπερ τι τῶν
δεόντων ποιήσετε, πανταχῇ ἅμα αὐτοῖς πολεμῆσαι, ἵνα μὴ συν-
L 6v ιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους, μηδ' αὖ τὰς ἀναφυγὰς πρὸς | τοὺς οὐ πο-
3 λεμουμένους ἔχοντες, δυσάληπτοι γένωνται. τοῦτο δὲ οὐδένα ἂν τρό-
πον εἷς τις ἄρξας πρᾶξαι δυνηθείη· πῶς γὰρ ἂν ὑπὸ τὰς αὐτὰς
ἡμέρας ἔν τε τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ Κιλικίᾳ, τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ
Συρίᾳ, τῇ τε Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ, τῷ τε Ἰονίῳ καὶ ταῖς νήσοις
πολεμήσειε; πολλοὺς μὲν δὴ διὰ τοῦτο καὶ στρατιώτας καὶ στρα-
τηγοὺς ἐπιστῆναι δεῖ τοῖς πράγμασιν, εἴπερ τι ὄφελος αὐτῶν ἔσται·
[19 Reim.] 36 εἰ δὲ δή τις ἐκεῖνό φησιν, ὅτι κἂν ἑνί τῳ πάντα τὸν πόλεμον ἐπι-
τρέψητε, πάντως που καὶ ναυάρχους καὶ ὑπάρχους πολλοὺς ἕξει,
πῶς οὐ πολὺ δικαιότερον καὶ συμφορώτερον (ἐγὼ γὰρ ἂν εἴποιμι)
καὶ τί κωλύει τούτους αὖ τοὺς ὑπάρξειν ἐκείνῳ μέλλοντας καὶ προ-
χειρισθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν ἡγεμονίαν παρ' ὑμῶν
2 αὐτοτελῆ λαβεῖν; οὕτω μὲν γὰρ καὶ φροντιοῦσι τοῦ πολέμου μᾶλ-
λον ἅτε καὶ ἰδίαν ἕκαστος αὐτῶν μερίδα πεπιστευμένος καὶ ἐς μη-

---

1 εὑρεθείη R. St., εὑρεθείει L ἄλλοσε Bk., ἄλλος L 2 εἰ δ' Rk., ἢ L 3 ὑπομείναιτε Pflugk., ὑπομείνητε L τοῦ δικτάτορος] forte τῆς δικτατορίας? cf. c. 33, 2; 38, 23, 5; 41, 17, 3; 52, 40, 2; 53, 18, 5; 62, 4, 3. per compendium (δικτα) scribitur δικτάτορι fr. 57, 17 (Val.) 5 [δ'] exp. Bk. ταύτην] ταῦτα Bk. iniuria. Herodotum imitatus Dio 9 ⟨αὑτοὺς⟩ add. Rk. 12 ἔχει R. St., ἔχοι L 20 μηδ' Bk., μήτ' L αὖ τὰς Xyl., αὐτὰς L 22 πῶς Bk., ποῦ L 29 ἐγὼ γὰρ] ἔγω γ' Rk. 30 αὖ τοὺς Bk., αὐτοὺς L.

δένα ἕτερον τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἀμέλειαν ἀνενεγκεῖν δυνάμενος, καὶ φιλοτιμήσονται πρὸς ἀλλήλους ἀκριβέστερον ἅτε καὶ αὐτοκρατεῖς ὄντες καὶ τὴν δόξαν ὧν ἂν ἐργάσωνται αὐτοὶ κτησόμενοι· ἐκείνως δὲ τίνα μὲν ὁμοίως οἴεσθε ..... ἄλλῳ τῳ ὑποκείμενον, τίνα δ' ἀπροφασίστως ὁτιοῦν ποιήσειν, μέλλοντα μὴ ἑαυτῷ ἀλλ' ἑτέρῳ κρατήσειν;

ὥσθ' ὅτι μὲν εἷς οὐδ' ἂν δύναιτο τοσοῦτον ἅμα πόλεμον πο- 3
λεμῆσαι, καὶ παρ' αὐτοῦ Γαβινίου ὡμολόγηται· πολλοὺς γοῦν τῷ χειροτονηθησομένῳ συνεργοὺς ἀξιοῖ δοθῆναι. λοιπὴ δὲ δὴ σκέψις ἐστὶ πότερόν ποτε ἄρχοντας αὐτοὺς ἢ ὑπάρχοντας καὶ στρατηγοὺς ⟨ἢ ὑποστρατήγους⟩ καὶ πρὸς τοῦ δήμου παντὸς ἐπ' αὐτοκράτορός τινος ἡγεμονίας ἢ πρὸς ἐκείνου μόνου ἐφ' ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ πεμφθῆναι δεῖ. οὐκοῦν ὅτι μὲν καὶ νομιμώτερον ..... καὶ πρὸς τἄλλα 4
πάντα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς λῃστὰς τοῦθ' ὅπερ ἐγὼ λέγω ἐστί, πᾶς ἄν τις ὑμῶν ὁμολογήσειε. χωρὶς δὲ τούτου καὶ ἐκεῖνο ὁρᾶτε οἷόν ἐστι, τὸ πάσας ὑμῶν τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἐπὶ τῇ τῶν καταποντιστῶν προφάσει καταλυθῆναι, καὶ μηδεμίαν αὐτῶν μήτε ἐν τῇ Ἰταλίᾳ μήτε ἐν τῇ ὑπηκόῳ τὸν χρόνον τοῦτον | ......

Κάτλου δέ τινος τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν εἰρηκότος πρὸς τὸν δῆμον "ἐὰν 36a
ἐπὶ ταῦτα ἐκπεμφθεὶς σφαλῇ, οἷα ἔν γε ἀγῶσι πολλοῖς καὶ τούτοις θαλαττίοις φιλεῖ γίνεσθαι, τίνα ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ πρὸς τὰ ἀναγκαιότερα εὑρήσετε;" ὁ ὅμιλος σύμπας ὥσπερ ἀπὸ συγκειμένου τινὸς ἀνεβόησεν εἰπὼν "σέ". καὶ οὕτω Πομπήιος τὴν ἡγεμονίαν τῆς θαλάσσης τῶν τε νήσων καὶ τῆς ἠπείρου ἐς τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἄνω εἰλήφει. Xiphil. p. 5, 15—21 R. St. = p. 4, 2—11 Dind.

---

4 locum lacunosum esse intellexit Reim., ⟨*προθυμηθήσεσθαι*⟩ hic suppl. Rk., ⟨*τολμήσειν*⟩ Polak. 6 *εἷς*] *εἷς* ⟨*τις*⟩ vel ⟨*ἀνὴρ*⟩ Polak. *ἅμα*] an ⟨*πανταχῇ*⟩ *ἅμα*? cf. c. 35, 2 10 ⟨*ἢ ὑποστρατήγους*⟩ inserui, *ὑποστρατήγους* pro *στρατηγοὺς* Rk., *ὑπάρχους* pro *ὑπάρχοντας καὶ στρατηγοὺς* Bk. *ἐπ' αὐτοκράτορός τινος ἡγεμονίας*] cf. 38, 15, 2, *ἐπ' αὐτοκράτορί τινι ἡγεμονίᾳ* Rk., *ἐπ' αὐτοκράτορσί τισι ἡγεμονίαις*? Bk., frustra uterque 12 lacunam post *νομιμώτερον* deprehendit Reim. et explet probabiliter ⟨*καὶ συμφορώτερον*⟩.

17 post *τοῦτον* exciderunt haud pauca (2²/₅ pag. ed. Dind.) folio uno ex L abscisso, (folium erat septimum quaternionis olim *γ'*, nunc primi). Ex his quae servata sunt apud Xiphilinum habes supra. — Fortasse in hac lacuna quoque perierunt quae habet Gramm. in Bekk. *Anecd.* 157, 30: *Δίων λϛ' βιβλίῳ·* "*οὔτε ἀνεπίφθονον ἔσται αὐτῷ πάντων τῶν ὑμετέρων μοναρχῆσαι*", et 166, 21. *Δίων λϛ' βιβλίῳ·* "*δεῖ δὲ δήπου καὶ τοῦ τοιούτου τὸν φρόνιμον ἄνδρα προνοεῖσθαι*" (*περινοεῖσθαι* cod., corr. St.). Nec tamen obliviscendum numeros in tertio lexico Bekkeri saepe fallere et praeterea hunc librum 36 etiam initio et inter c. 17 et 18 lacunosum esse. Ceterum haec fragmenta Catulo verba facienti bene convenire recte observat de Boer, *de tertio lex. Bekk.* p. 59

19 *γε* Bk., *τε* VC.

[20 Reim.] 37 L 7r Xiph. 4, 11—12 . . . | τῆς δὲ Ἰταλίας ἀντὶ ὑπάτου ἐπὶ τρία ἔτη, προσέταξαν αὐτῷ ὑποστρατήγους τε πεντεκαίδεκα καὶ τὰς ναῦς ἁπάσας, τά τε χρήματα καὶ τὰ στρατεύματα ὅσα ἂν ἐθελήσῃ λαβεῖν ἐψηφίσαντο. καὶ ἐκεῖνά τε καὶ ἡ γερουσία καὶ ἄκουσα ἐπεκύρωσε, καὶ τἆλλα ὅσα

2 πρόσφορα ἐς αὐτὰ [εἶναι] ἦν ἑκάστοτε ἐγίγνωσκεν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τοῦ Πίσωνος μὴ ἐπιτρέψαντος τοῖς ὑπάρχοις καταλόγους ἐν τῇ Γαλατίᾳ τῇ Ναρβωνησίᾳ, ἧς ἦρχε, ποιήσασθαι δεινῶς ὁ ὅμιλος ἠγανάκτησε· καὶ εὐθύς γ' ἂν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξήλασαν,

3 εἰ μὴ ὁ Πομπήιος παρῃτήσατο. παρασκευασάμενος οὖν ὡς τό τε πρᾶγμα καὶ τὸ φρόνημα αὐτοῦ ἀπῄτει, πᾶσαν ἅμα τὴν θάλασσαν, ὅσην οἱ καταποντισταὶ ἐλύπουν, τὰ μὲν αὐτὸς τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν ὑποστρατήγων περιέπλευσε, καὶ τὰ πλείω αὐτῆς αὐτοετὲς ἡμέρωσε.

4 πολλῇ μὲν γὰρ καὶ τῇ παρασκευῇ τῇ τε τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῇ τῶν ὁπλιτῶν ἐχρῆτο, ὥστε καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ γῇ ἀνυπόστατος εἶναι, πολλῇ δὲ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τῇ πρὸς τοὺς ὁμολογοῦντάς

5 οἱ, ὥστε καὶ ὑπὸ τοῦ τοιούτου παμπόλλους προσποιήσασθαι· οἱ γὰρ ἄνθρωποι ταῖς τε δυνάμεσιν ἡττώμενοι καὶ τῆς χρηστότητος Xiph. 4, 13—21 αὐτοῦ πειρώμενοι προθυμότατα αὐτῷ προσεχώρουν. τά τε γὰρ ἄλλα αὐτῶν ἐπεμελεῖτο, καὶ ὅπως μηδ' αὖθίς ποτε ἐς ἀνάγκην πονηρῶν ἔργων ὑπὸ πενίας ἀφίκωνται, καὶ χώρας σφίσιν ὅσας ἐρήμους ἑώρα,

6 καὶ πόλεις ὅσαι ἐποίκων ἐδέοντο, ἐδίδου. καὶ ἄλλαι τε ἐκ τούτου συνῳκίσθησαν καὶ ἡ Πομπηιόπολις ἐπικληθεῖσα· ἔστι δὲ ἐν τῇ Κιλικίᾳ τῇ παραθαλασσίᾳ καὶ ἐπεπόρθητο ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, Σόλοι πρότερον ὠνομασμένη.

[21 Reim.] 38 ἐπὶ μὲν δὴ τοῦ Ἀκιλίου τοῦ τε Πίσωνος ταῦτά τε οὕτως ἐγένετο, καὶ κατὰ τῶν δεκασμοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς ἁλισκομένων ἐνομοθετήθη πρὸς αὐτῶν τῶν ὑπάτων μήτ' ἄρχειν μήτε βουλεύειν σφῶν

2 μηδένα, ἀλλὰ καὶ χρήματα προσοφλισκάνειν. ἐπειδὴ γὰρ ἥ τε τῶν

---

4 *καὶ ἡ γερουσία*] *καί*, quod apud Xiph. quoque exstat, immerito inde a Bk. damnatur 5 [*εἶναι*] seclusi, *ἦν* expungunt edit., *ἐγίγνωσκεν* est *decernebat*. *εἶναι* itidem in textum irrepsit fr. 40, 5. cf. 37, 49, 5; 38, 41, 6 7 *τῇ Γαλατίᾳ τῇ Ναρβωνησίᾳ*] cf. ad fr. 56, 1 16 *ὑπὸ*] cf. 37, 3, 3, *ἀπὸ* St. coll. 36, 2, 4 17 *ἡττώμενοι* tueri videtur Herod. 8, 130; 9, 122, *ἠλαττώμενοι* (*ἐλαττούμενοι* Bk.) Rk. coll. 36, 47, 1 (vide quoque fr. 40, 9; 41, 47, 2; 44, 44, 4; 53, 25, 6; 62, 8, 2) vel *τῆς τε δυνάμεως ἡττώμενοι* 21 *ὅσαι* R. St., *ὅσας* L *ἐκ τούτου*] *ἐκ τούτων* Xiph. de suo 22 *Πομπηιόπολις*] *Πομπηίου πόλις* Cob. (m.) ut est in Xiph. hic et 68, 33, 3 *Τραιανούπολις*, 69, 11, 2 *Κλαυδιούπολις*, cf. 69, 10, 2 *Ἀδριανοῦ θῆραι*; sed *Ἰουλιόπολις* scribitur in L et M 47, 26, 2 23 *παραθαλασσίᾳ*] ut 48, 48, 5 sed *παραθαλάσσιος, ον* 48, 49, 4 cf. Kuehner, *Ausf. Gramm.*[3] 1, 1, 540 26 *ἁλισκομένων* R. St., *ἀναλισκομένων* L.

δημάρχων δυναστεία ἐς τὸ ἀρχαῖον ἐπανεληλύθει, καὶ πολλοὶ τῶν
ὑπὸ τῶν τιμητῶν διαγεγραμμένων ἀναλαβεῖν τρόπον τινὰ τὴν βου-
λείαν ἐσπούδαζον, | συστάσεις καὶ παρακελευσμοὶ παμπληθεῖς ἐφ' L 7v
ἁπάσαις ταῖς ἀρχαῖς ἐγίγνοντο. ἔπραξαν δὲ τοῦθ' οἱ ὕπατοι οὐχ 3
ὅτι καὶ ἤχθοντο τῷ πράγματι (αὐτοὶ γὰρ διασπουδάσαντες ἀπε-
δείχθησαν, καὶ ὅ γε Πίσων καὶ γραφεὶς ἐπὶ τούτῳ καὶ πρὸς ἑνὸς
καὶ πρὸς ἑτέρου τινὸς ἐξεπρίατο τὸ μὴ κατηγορηθῆναι) ἀλλ' ὅτι
ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τῆς γερουσίας. αἴτιον δὲ ὅτι Γάιός τις Κορ- 4
νήλιος δημαρχῶν πικρότατα ἐπιτίμια τάξαι κατ' αὐτῶν ἐπεχείρησε
καὶ αὐτὰ καὶ ὁ ὅμιλος ᾑρεῖτο. ἡ γὰρ βουλὴ συνιδοῦσα ὅτι τὸ μὲν
ὑπερβάλλον τῶν τιμωρημάτων ἐν μὲν ταῖς ἀπειλαῖς ἔκπληξίν τινα
ἔχει, οὔτε δὲ τοὺς κατηγορήσοντας οὔτε τοὺς καταψηφιουμένους
τῶν ὑπαιτίων, ἅτε καὶ ἀνηκέστων αὐτῶν ὄντων, ῥαδίως εὑρίσκει,
τὸ δὲ δὴ μέτριον ἔς τε τὰς κατηγορίας συχνοὺς προάγει καὶ τὰς 5
καταψηφίσεις οὐκ ἀποτρέπει, μεταρρυθμίσαι πῃ τὴν ἐσήγησιν αὐ-
τοῦ καὶ τοῖς ὑπάτοις νομοθετῆσαι αὐτὴν ἐκέλευσεν. ἐπεὶ δὲ αἵ τε 39 [22 Reim.]
ἀρχαιρεσίαι προεπηγγελμέναι ἦσαν, καὶ κατὰ τοῦτ' οὐδὲν προνο-
μοθετηθῆναι πρὸ αὐτῶν ἐξῆν, καὶ οἱ σπουδαρχιῶντες πολλὰ καὶ
κακὰ ἐν τῷ διακένῳ τούτῳ [χρόνῳ] ἐποίουν ὥστε καὶ σφαγὰς γίγ-
νεσθαι, τόν τε νόμον ἐψηφίσαντο καὶ πρὸ ἐκείνων ἐσενεχθῆναι καὶ
φρουρὰν τοῖς ὑπάτοις δοθῆναι. ἀγανακτήσας οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ 2
Κορνήλιος γνώμην ἐποιήσατο μὴ ἐξεῖναι τοῖς βουλευταῖς μήτε ἀρ-
χήν τινι ἔξω τῶν νόμων αἰτήσαντι διδόναι μήτ' ἄλλο μηδὲν τῶν
τῷ δήμῳ προσηκόντων ψηφίζεσθαι· τοῦτο γὰρ ἐνενομοθέτητο μὲν
ἐκ τοῦ πάνυ ἀρχαίου, οὐ μέντοι καὶ τῷ ἔργῳ ἐτηρεῖτο. θορύβου 3
τε ἐπ' αὐτῷ πολλοῦ συμβάντος (καὶ γὰρ ἀντέπρασσον τῶν τε
ἄλλων τῶν ἐκ τῆς γερουσίας συχνοὶ καὶ ὁ Πίσων) τάς τε ῥάβδους
αὐτοῦ ὁ ὄχλος συνέτριψε καὶ αὐτὸν διασπάσασθαι ἐπεχείρησεν.
ἰδὼν οὖν τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ὁ Κορνήλιος τότε μέν, πρὶν ἐπιψηφίσαι 4
τι, διαφῆκε τὸν σύλλογον, ὕστερον δὲ προσέγραψε τῷ νόμῳ τήν τε
βουλὴν πάντως περὶ αὐτῶν προβουλεύειν καὶ τὸν δῆμον ἐπάναγκες
ἐπικυροῦν τὸ προβούλευμα. καὶ οὕτως ἐκεῖνόν τε διενομοθέτησε 40 [23 Reim.]

---

1 τῶν ὑπὸ τῶν τιμητῶν Xyl., ὑπὸ τῶν τιμητῶν τῶν L 2 τρόπον τινὰ τὴν βουλείαν Naber., πρότερόν τινα τὴν βουλείαν L, τὴν πρότερον βουλείαν Oddey 7 ἐξεπρίατο L in marg. a manu pr. ut videtur, ἐξεπράξατο in textu

15 αὐτοῦ — νομοθετῆσαι] αὐτοῦ τοῖς ὑπάτοις καὶ αὐτοῖς νομοθετῆσαι? Bk., quod nec placet nec necessarium videtur 19 τούτῳ [χρόνῳ] seclusi cf. 37, 16, 2; 79, 21, 2, χρόνῳ τούτῳ edit. inde a R. St. — Vide quoque 49, 37, 4; 68, 25, 3, Thuc. 4, 135, 1; 5, 71, 3. 72, 3 20 πρὸ Turn., πρὸς L 24 ψηφίζεσθαι Turn., φημίζεσθαι L 26 αὐτῷ St. coll. 40, 53, 3, αὐτοῦ L καὶ Xyl., οὐ L 32 ἐπικυροῦν R. St., ἐπικουροῦν L.

L 8r καὶ ἕτερον τοιόνδε. οἱ στρατηγοὶ πάντες | τὰ δίκαια καθ' ἃ δικά-
σειν ἔμελλον, αὐτοὶ συγγράφοντες ἐξετίθεσαν· οὐ γάρ πω πάντα
2 τὰ δικαιώματα τὰ περὶ τὰ συμβόλαια διετέτακτο. ἐπεὶ οὖν οὔτε
ἐσάπαξ τοῦτ' ἐποίουν οὔτε τὰ γραφέντα ἐτήρουν, ἀλλὰ πολλάκις
αὐτὰ μετέγραφον καὶ συχνὰ ἐν τούτῳ πρὸς χάριν ἢ καὶ κατ' ἔχ-
θραν τινῶν, ὥσπερ εἰκός, ἐγίγνετο, ἐσηγήσατο κατ' ἀρχάς τε εὐ-
θὺς αὐτοὺς τὰ δίκαια οἷς χρήσονται προλέγειν, καὶ μηδὲν ἀπ' αὐ-
3 τῶν παρατρέπειν. τό τε σύμπαν οὕτως ἐπιμελὲς τοῖς Ῥωμαίοις
κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τὸ μηδὲν δωροδοκεῖσθαι ἐγένετο ὥστε
πρὸς τῷ τοὺς ἐλεγχομένους κολάζειν καὶ τοὺς κατηγοροῦντας αὐ-
τῶν ἐτίμων. τοῦ γοῦν Κόττου τοῦ Μάρκου τὸν μὲν ταμίαν Πού-
πλιον Ὄππιον ἐπί τε δώροις καὶ ἐπὶ ὑποψίᾳ ἐπιβουλῆς ἀποπέμ-
4 ψαντος, αὐτοῦ δὲ πολλὰ ἐκ τῆς Βιθυνίας χρηματισαμένου, Γάιον
Κάρβωνα τὸν κατηγορήσαντα αὐτοῦ τιμαῖς ὑπατικαῖς, καίπερ δε-
δημαρχηκότα μόνον, ἐσέμνυναν. καὶ οὗτος μὲν τῆς τε Βιθυνίας
καὶ αὐτὸς ὕστερον ἄρξας, καὶ μετριώτερον οὐδὲν τοῦ Κόττου πλημ-
5 μελήσας, ἀντικατηγορήθη ὑπὸ τοῦ υἱέος αὐτοῦ καὶ ἀνθεάλω· πολλῷ
γάρ που ῥᾷον ἄλλοις ἐπιτιμῶσί τινες ἢ ἑαυτοῖς παραινοῦσι, καὶ
προχειρότατά γε ἐφ' οἷς τιμωρίας ἀξίους τοὺς πέλας εἶναι νομί-
ζουσιν αὐτοὶ ποιοῦσιν, ὥστε μηδεμίαν πίστιν ἐξ ὧν ἑτέροις ἐγκα-
[24 Reim.] 41 λοῦσιν, ὅτι καὶ μισοῦσιν αὐτά, λαμβάνειν· Λούκιος δὲ δὴ Λού-
κουλλος τὴν μὲν στρατηγίαν τὴν οἴκοι διῆρξε, τῆς δὲ δὴ Σαρδοῦς
ἄρξαι μετ' αὐτὴν λαχὼν οὐκ ἠθέλησε, μισήσας τὸ πρᾶγμα διὰ τοὺς
πολλοὺς τοὺς οὐδὲν ὑγιὲς ἐν τοῖς ἔθνεσι δρῶντας. ὅτι γὰρ ἐπιεικὴς
2 ἦν, ἱκανώτατα διέδειξεν· τοῦ γὰρ Ἀκιλίου συντριβῆναι τὸν δίφρον
αὐτοῦ, ἐφ' οὗ ἐδίκαζε, κελεύσαντος ὅτι παριόντα ποτὲ αὐτὸν ἰδὼν
οὐκ ἐξανέστη, οὔτ' ὀργῇ ἐχρήσατο καὶ ὀρθοστάδην μετὰ τοῦτο καὶ
αὐτὸς καὶ οἱ συνάρχοντες αὐτοῦ δι' ἐκεῖνον διεδίκασαν.
[25 Reim.] 42 ἐσήνεγκε μὲν οὖν καὶ ὁ Ῥώσκιος νόμον, ἐσήνεγκε δὲ καὶ ὁ
Γάιος ⟨ὁ⟩ Μάλλιος, ὅτε ἐδημάρχησεν. ἀλλ' ἐκεῖνος μέν (τὰς γὰρ
τῶν ἱππέων τὰς ἐν τοῖς θεάτροις ἕδρας ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν ἄλλων
2 ἀφώρισε) καὶ ἔπαινον ἐπ' αὐτῷ ἔλαβεν, ὁ δὲ δὴ Μάλλιος καὶ δίκην

---

2 *αὐτοὶ* Leuncl., *αὐτοῖς* L 3 *τὰ* Bk., *ἃ* L *ἐπεὶ οὖν* Bk., *ἐπόιουν* (sic) L 7 *χρήσονται* R. St., *χρήσωνται* L 21 *Λούκουλλος*] *Λουκκήιος* Stölzl. *fasti praetorii* p. 29 30 ⟨*ὁ*⟩ ins. Rk. *Μάλλιος*] *Μανίλιος* Leuncl., sed *Μάλλιος* etiam Plut. *Pomp.* 30 (ex quo Zon. 10, 3), unde credibile fit Dionem in codice eius scriptoris quem hic sequitur, scriptum invenisse *Manlius* non *Manilius* cf. § 2; c. 44, 1 et 2 *ἐδημάρχησεν*] *ἐδημάρχησαν* Rk. frustra, nam neque una tribuni plebis fuerunt Roscius et Manilius et de Roscii tribunatu iam mentio facta est supra c. 24, 4 32 *αὐτῷ* R. St. (coni.), *αὐτῶν* L.

ὀλίγου ὑπέσχε· | τῷ γὰρ ἔθνει τῷ τῶν ἀπελευθέρων ἔν τε τῇ ἐσχάτῃ L 8v
τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ καὶ πρὸς ἑσπέραν, παρασκευάσας τινὰς ἐκ τοῦ
ὁμίλου, ψηφίσασθαι μετὰ τῶν ἐξελευθερωσάντων σφᾶς ἔδωκεν.
ἐπεὶ δὲ ἡ βουλὴ εὐθὺς τῇ ὑστεραίᾳ, ἐν αὐτῇ τῇ νουμηνίᾳ [ἐπύθετο] 3
⟨ἐν ᾗ⟩ Λούκιός τε Τούλλιος καὶ Αἰμίλιος Λέπιδος ὑπατεύειν ἤρ- a. u. 668 (66)
ξαντο, τὸν νόμον αὐτοῦ ἀπεψηφίσατο, φοβηθείς, ἐπειδὴ τὸ πλῆθος
δεινῶς ἠγανάκτει, τὰ μὲν πρῶτα ἔς τε τὸν Κράσσον καὶ ἐς ἄλλους
τινὰς τὴν γνώμην ἀνῆγεν, ὡς δ᾽ οὐδεὶς ἐπίστευέν οἱ, τὸν Πομπήιον 4
καὶ ἀπόντα ἐκολάκευσεν, ἄλλως τε καὶ ὅτι τὸν Γαβίνιον πλεῖστον
παρ᾽ αὐτῷ δυνάμενον ᾔσθετο· τόν τε γὰρ τοῦ Τιγράνου καὶ τὸν
τοῦ Μιθριδάτου πόλεμον, τήν τε Βιθυνίαν καὶ τὴν Κιλικίαν ἅμα
ἀρχὴν αὐτῷ προσέταξεν. ἀγανάκτησις μὲν γὰρ καὶ ἀντιλογία καὶ **43** [26 Reim.] Xiph. 4, 22—26
τότε παρὰ τῶν δυνατῶν, διά τε τἆλλα καὶ διότι ὅ τε Μάρκιος καὶ
ὁ Ἀκίλιος [ὡς] πρὶν τὸν χρόνον σφίσι τῆς ἀρχῆς ἐξήκειν κατελύοντο,
ἐγένετο· ὁ δὲ ὅμιλος, καίτοι μικρὸν ἔμπροσθεν τοὺς ἄνδρας τοὺς 2
καταστήσοντας τὰ ἑαλωκότα, ὡς καὶ διαπεπολεμηκὼς ἐξ ὧν σφίσιν
ὁ Λούκουλλος ἐπεστάλκει, πέμψας, ὅμως ἐψηφίσατο αὐτά, ἐνα-
γόντων σφᾶς ἐς τὰ μάλιστα τοῦ τε Καίσαρος καὶ τοῦ Κικέρωνος
τοῦ Μάρκου. οὗτοι γὰρ αὐτοῖς συνηγωνίσαντο οὐχ ὅτι καὶ συμ- 3
φέρειν αὐτὰ τῇ πόλει ἐνόμιζον, οὐδ᾽ ὅτι τῷ Πομπηίῳ χαρίσασθαι
ἤθελον· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ καὶ ὣς γενήσεσθαι ἔμελλε, Καῖσαρ μὲν τόν Xiph. 4, 26 et 10, 7—10
τε ὄχλον ἅμα ἐθεράπευσεν ἅτε καὶ ὁρῶν ὅσῳ τῆς βουλῆς ἐπικρα-
τέστεροι ἦσαν, καὶ ἑαυτῷ τό τι τῶν ὁμοίων ψηφισθῆναί ποτε 4
παρεσκεύασε, κἀν τούτῳ καὶ τὸν Πομπήιον καὶ ἐπιφθονώτερον
καὶ ἐπαχθέστερον ἐκ τῶν διδομένων οἱ ποιῆσαι, ὅπως σφίσι πρὸς
κόρον θᾶσσον γένηται, ἠθέλησε, Κικέρων δὲ τήν τε πολιτείαν ἄγειν Xiph. 4, 27—31
ἠξίου, καὶ ἐνεδείκνυτο καὶ τῷ πλήθει καὶ τοῖς δυνατοῖς ὅτι, ὁπο-
τέροις ἂν σφων πρόσθηται, πάντως αὐτοὺς ἐπαυξήσει. ἐπημφο- 5
τέριζέ τε γὰρ καὶ ποτὲ μὲν τὰ τούτων ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ τὰ ἐκείνων,
ἵν᾽ ὑπ᾽ ἀμφοτέρων σπουδάζηται, ἔπραττε. τοὺς γοῦν | βελτίους πρό- L 9r
τερον προαιρεῖσθαι λέγων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀγορανομῆσαι μᾶλλον
ἢ δημαρχῆσαι ἐθελήσας, τότε πρὸς τοὺς συρφετώδεις μετέστη. καὶ **44** [27 Reim.]

---

4 [ἐπύθετο] secl. Bk. sed unde irrepsit? 5 ⟨ἐν ᾗ⟩ ins. St., cf. 41, 1, 1; 48, 4, 5 *Τούλλιος* utrum Dioni ipsi an librariis debeatur incertum, debebat *Τοῦλλος* 6 *ἀπεψηφίσατο* Leuncl., *ἀπεψηφίσαντο* L 9 *ἄποντα* Madvig., *ἄκοντα* L 12 *ἀρχὴν* R. St., *ἄρχειν* L 13 *Μάρκιος* R. St. (coni.), *μάρκος* L 14 [ὡς] del. R. St. 15 *τοὺς ἄνδρας*] cf. 39, 25, 1 et 36, 46, 1 19 *οὗτοι* Bk., *οὕτω* L 22 *ὅσῳ* Bk., *ὅσα* L *ἐπικρατέστεροι* R. St., *ἐπικρατέστερον* L 30 *ἵν᾽* R. St. (coni.), *ὃν* L *ἔπραττε* R. St. (coni.), *πράττειν* L 31 *προαιρεῖσθαι* Anon. apud Reim., *προσαιρεῖσθαι* L.

*μετὰ τοῦτο δίκης τέ τινος τῷ Μαλλίῳ πρὸς τῶν δυνατῶν παρα-
σκευασθείσης, καὶ ἐκείνου χρόνον τινὰ ἐμποιῆσαι αὐτῇ σπουδάζον-
τος, τά τε ἄλλα κατ' αὐτοῦ ἔπραττε, καὶ μόλις αὐτόν (ἐστρατήγει
γὰρ καὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ δικαστηρίου εἶχεν) ἐς τὴν ὑστεραίαν
2 ἀνεβάλετο, πρόφασιν ἐπ' ἐξόδῳ τὸ ἔτος εἶναι ποιησάμενος. κἀν
τούτῳ δυσχεράναντος τοῦ ὁμίλου ἐσῆλθέ τε ἐς τὸν σύλλογον αὐτῶν,
ἀναγκασθεὶς δῆθεν ὑπὸ τῶν δημάρχων, καὶ κατά τε τῆς βουλῆς
κατέδραμε καὶ συναγορεύσειν τῷ Μαλλίῳ ὑπέσχετο. καὶ ὁ μὲν ἐκ
Xiph. 4, 32 τούτου τά τε ἄλλα κακῶς ἤκουε καὶ αὐτόμολος ὠνομάζετο, τάραχος
δέ τις εὐθὺς ἐπιγενόμενος ἐκώλυσε τὸ δικαστήριον συναχθῆναι.
3 Πούπλιός τε γὰρ Παῖτος καὶ Κορνήλιος Σύλλας, ἀδελφιδοῦς ἐκείνου
Bekk. Anecd. 136. 31 τοῦ πάνυ Σύλλου, ὕπατοί τε ἀποδειχθέντες καὶ δεκασμοῦ ἁλόντες
ἐπεβούλευσαν τοὺς κατηγορήσαντάς σφων Κότταν τε καὶ Τορκουᾶ-
τον Λουκίους, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ ἀνθηρέθησαν, ἀποκτεῖναι.
4 καὶ παρεσκευάσθησαν μὲν ἄλλοι τε καὶ Γναῖος Πίσων καὶ Λού-
κιος Κατιλίνας ἀνὴρ θρασύτατος (ᾐτήκει δὲ καὶ αὐτὸς τὴν ἀρχήν,
καὶ διὰ τοῦτο ὀργὴν ἐποιεῖτο), οὐ μέντοι καὶ ἠδυνήθησάν τι δρᾶ-
σαι διὰ τὸ τήν τε ἐπιβουλὴν προμηνυθῆναι καὶ φρουρὰν τῷ τε
Κόττᾳ καὶ τῷ Τορκουάτῳ παρὰ τῆς βουλῆς δοθῆναι· . . . .
5 δόγμα τι κατ' αὐτῶν γενέσθαι, εἰ μὴ δήμαρχός τις ἠναντιώθη.
ἐπεὶ δ' οὖν καὶ ὣς ὁ Πίσων ἐθρασύνετο, ἐφοβήθη τε ἡ γερουσία
μή τι συνταράξῃ, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἐς Ἰβηρίαν, πρόφασιν ὡς καὶ
ἐπ' ἀρχήν τινα, ἔπεμψε.*

*καὶ ὁ μὲν ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, ἀδικήσας τι αὐτούς,
[28 Reim.] 45 ἐσφάγη· Πομπήιος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ὡς καὶ ἐπὶ τὴν Κρήτην τόν
τε Μέτελλον πλευσούμενος ἡτοιμάζετο, μαθὼν δὲ τὰ δεδογμένα
προσεποιεῖτο μὲν ἄχθεσθαι ὡς καὶ πρότερον, καὶ τοῖς ἀντιστασιώ-
ταις ὡς καὶ πράγματα ἀεί ποτε αὐτῷ, τοῦ καὶ πταῖσαί τι, παρέ-
L 9v 2 χουσιν ἐπεκάλει, ἀσμεναίτατα δὲ | αὐτὰ ἀναδεξάμενος Κρήτην μὲν
ἢ τἆλλα τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ, εἴ πού τι ἀδιοίκητον κατελέλειπτο, παρ'*

---

1 et 8 *Μαλλίῳ*] cf. ad c. 42, 1 3 *αὐτὸν*] *αὐτὴν* Leuncl. fortasse recte, cf. 58, 27, 3 et 5; 59, 7, 5. Vide tamen fr. 72, 2 et 109, 8; 59, 29, 4 14 *ἀνθηρέθησαν* Xyl., *ἀνηρέθησαν* L 19 lacunam agnovit Reim., ⟨*καὶ συνέβαινεν ἂν*⟩ Rk., melius ⟨*ἔμελλε δὲ καὶ*⟩ Bk., ⟨*ὥστε κἂν*⟩ Dind. (praeeunte Wagnero qui ⟨*ὥστε καὶ*⟩), ⟨*κἂν*⟩ — *ἐγένετο* (pro *γενέσθαι*) St. 20 *δόγμα τι* H. St., *δόγματι* L *ἠναντιώθη*] ita L 23 *ἐπ' ἀρχήν τινα*] Piso extra ordinem *quaestor pro pr(aetore) ex s. c.* in Hispaniam missus est cf. C. I. L. 1, 598, Sall. *Cat.* 19, Asc. p. 94 B. (= 83 K.), *ἐπὶ ταραχήν τινα* Naber. 26 *πλευσούμενος*] cf. ad fr. 43, 5 28 *τοῦ* Rk., *τὸ* L 29 *ἀσμεναίτατα*] sed *ἀσμενέστατα* 49, 1, 5; 50, 3, 3; 52, 4, 7. Zon. 7, 10, 7, cf. Kuehner, *Ausf. Gramm.*[3] 1, 1, 562 30 *ἢ*] *καὶ* Rk., recte ut videtur.

οὐδὲν ἔτ' ἤγαγε, πρὸς δὲ δὴ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον παρεσκευάζετο. κἀν τούτῳ βουληθεὶς τῆς τοῦ Μιθριδάτου διανοίας πειρᾶσθαι, πέμπει τὸν Μητροφάνη φιλίους αὐτῷ λόγους φέροντα. καὶ ὃς τότε μὲν ἐν ὀλιγωρίᾳ αὐτὸν ἐποιήσατο (τοῦ γὰρ Ἀρσάκου 3 τοῦ τῶν Πάρθων βασιλέως ἀποθανόντος ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ Φραάτην τὸν διάδοχον αὐτοῦ προσεδόκησεν οἰκειώσεσθαι), ἐπεὶ δ' ὁ Πομπήιος τὴν φιλίαν τῷ Φραάτῃ διὰ ταχέων ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς προσυνέθετο καὶ ἐς τὴν Ἀρμενίαν αὐτὸν τὴν τοῦ Τιγράνου προεμβαλεῖν ἀνέπεισε, πυθόμενος τοῦτο κατέδεισε, καὶ πρεσβευσάμενος εὐθὺς σύμβασιν ἔπραττε. κελεύσαντος δὲ αὐτῷ τοῦ Πομπηίου τά τε 4 ὅπλα καταθέσθαι καὶ τοὺς αὐτομόλους ἐκδοῦναι οὐκ ἔσχε καιρὸν βουλεύσασθαι· ἀκούσαντες γὰρ ταῦτα οἱ ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ ὄντες, καὶ φοβηθέντες οἵ τε αὐτόμολοι (πολλοὶ δὲ ἦσαν) μὴ ἐκδοθῶσι, καὶ οἱ βάρβαροι μὴ ἄνευ ἐκείνων πολεμεῖν ἀναγκασθῶσιν, ἐθορύβησαν. κἂν ἐξειργάσαντό τι τὸν Μιθριδάτην, εἰ μὴ ψευ- 5 σάμενος ὅτι οὐκ ἐπὶ σπονδαῖς ἀλλ' ἐπὶ κατασκοπῇ τῆς τῶν Ῥωμαίων παρασκευῆς τοὺς πρέσβεις ἔπεμψε, μόλις αὐτοὺς κατέσχεν.

Exc. U^G 30

ὁ οὖν Πομπήιος ἐπειδὴ πολεμητέα οἱ ἔγνω εἶναι, τά τε ἄλλα 46 [29 Reim.] παρεσκευάσατο καὶ τοὺς Οὐαλεριείους προσκατελέξατο. καὶ αὐτῷ ἐν τῇ Γαλατίᾳ ἤδη ὄντι ὁ Λούκουλλος ἀπαντήσας διαπεπολεμῆσθαί τε πάντα ἔφη καὶ μηδὲν ἔτι στρατείας δεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ὑπὸ τῆς βουλῆς πρὸς τὴν διοίκησιν αὐτῶν πεμφθέντας ἤδη παρεῖναι. ὡς δ' οὐκ ἐπείσθη ἐπαναχωρῆσαι, πρὸς 2 λοιδορίας ἐτράπετο, τά τε ἄλλα καὶ πολυπράγμονα καὶ φιλοπόλεμον καὶ φιλαρχοῦντα αὐτὸν ἀποκαλῶν. ὁ οὖν Πομπήιος βραχὺ αὐτοῦ φροντίσας ἀπεῖπε μηδένα ἔτ' αὐτῷ πειθαρχῆσαι, καὶ ἐπὶ τὸν Μιθριδάτην ἠπείχθη, σπουδὴν ἔχων ὅτι τάχιστά οἱ συμμῖξαι.

καὶ ὃς τέως μὲν ἔφευγε (ταῖς γὰρ δυνάμεσιν ἠλαττοῦτο) καὶ 47 [30 Reim.]

4—17 = Exc. U^G 30: ὅτι Ἀρσάκου τοῦ τῶν Πάρθων βασιλέως τελευτήσαντος Φραάντην τὸν διάδοχον αὐτοῦ ὁ Πομπήιος προσεδόκησεν οἰκειώσεσθαι. καὶ ἐπεὶ τὴν φιλίαν διὰ ταχέων ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς — κατέσχεν. [V. L. vide infra. praeterea 13 τε om. et δὲ mutatum in γάρ, 15 ante κἂν additum καί.]

3 *φιλίους* St., *φίλους* L 5 *Φραάτην* R. St., *φραάντην* L (ita semper) et U^G (vitium natum videtur ex lineola saepe in codd. supra nomen proprium posita) 8 *τὴν* R. St., *τῆι* U^G 10 *δὲ* Bk., *τε* LU^G 15 *ἐθορύβησαν* v. Herw. (litt.) cf. Ind., *ἐθορυβήθησαν* LU^G 19 *Οὐαλεριείους* Leuncl., *Οὐαλερίους* L, cf. ad c. 14, 3 21 *στρατείας* R. St., *στρατιᾶς* L, cf. ad 38, 36, 6 25 *φιλαρχοῦντα* L, *φίλαρχον* Cob., cf. Plat. *Phaed.* 82 C, *rep.* 8, 549 A.

τήν τε ἐν ποσὶν ἀεὶ ἔκειρε, καὶ ἐπλάνα τε αὐτὸν ἅμα καὶ ἐπιδεῖ-
L 10r σθαι | τῶν ἐπιτηδείων ἐποίει· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἐς τὴν Ἀρμενίαν διά τε τοῦτο καὶ ὡς ἐρήμην αὐτὴν αἱρήσων ἐνέβαλεν, οὕτω δὴ δείσας
2 μὴ προκαταληφθῇ ἦλθέ τε ἐς αὐτήν, καὶ λόφον ἀντικαταλαβὼν ὀχυρὸν τῷ μὲν παντὶ στρατῷ ἡσύχαζεν, ἐλπίζων τοὺς μὲν Ῥωμαίους ἀπορίᾳ τῶν τροφῶν ἐκτρυχώσειν (αὐτὸς γὰρ ἅτε ἐν ὑπηκόῳ χώρᾳ πολλαχόθεν αὐτῶν εὐπόρει), τῶν δὲ δὴ ἱππέων ἀεί τινας ἐς τὸ πεδίον ψιλὸν ὂν καταπέμπων τούς τε προστυγχάνοντάς σφισιν ἐκά-
3 κου, καὶ ἐξαυτομολοῦντας ἐπὶ τούτῳ συχνοὺς ἐδέχετο. ὁ οὖν Πομπήιος ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐθάρσησεν αὐτοῖς συμβαλεῖν, μεταστρατοπεδευσάμενος δὲ ἑτέρωσε, ὅθεν ὑλώδους τοῦ πέριξ χωρίου ὄντος ἧττον ὑπό τε τοῦ ἱππικοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ τοξικοῦ τοῦ τῶν ἐναντίων
4 λυπηθήσεσθαι ἔμελλεν, ἐλόχισεν ᾗ καιρὸς ἦν, καὶ ὀλίγοις τισὶν ἐκ τοῦ προφανοῦς τῷ στρατοπέδῳ τῶν βαρβάρων προσμίξας ἐτάραξέ τε αὐτούς, καὶ ὑπαγαγὼν ἐς ὃ ἐβούλετο πολλοὺς ἀπέκτεινε. θαρσήσας τε ἐκ τούτου καὶ κατὰ τὴν χώραν ἄλλους ἄλλῃ ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔπεμπεν.

[31 Reim.] 48 ὁ οὖν Μιθριδάτης, ἐπειδὴ ταῦτά τε ἀσφαλῶς ἐπορίζετο, καὶ τὴν Ἀναῖτιν χώραν τῆς τε Ἀρμενίας οὖσαν καὶ θεῷ τινι ἐπωνύμῳ
2 ἀνακειμένην διά τινων ἐχειρώσατο, κἀκ τούτου καὶ ἄλλοι συχνοὶ πρὸς αὐτὸν ἀπέκλινον, καὶ αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ Μαρκίου στρατιῶται προσεγένοντο, ἐφοβήθη καὶ οὐκέτι κατὰ χώραν ἔμεινεν, ἀλλ' αὐτίκα τε τῆς νυκτὸς ἄρας ἔλαθε, καὶ μετὰ ταῦτα νυκτοπορῶν ἐς τὴν τοῦ
3 Τιγράνου Ἀρμενίαν προῄει. καί οἱ ὁ Πομπήιος ἐπηκολούθει μὲν ἐπιθυμῶν διὰ μάχης ἐλθεῖν, οὐ μέντοι καὶ πρότερον οὔτε μεθ' ἡμέραν (οὐ γὰρ ἐξῄεσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου) οὔτε νύκτωρ ἐτόλμησε

---

1 αὐτὸν Xyl., ἑαυτὸν L   ἐπιδεῖσθαι] δεῖσθαι? Bk. frustra, cf. Plat. *Conv.* 204 A, *Tim.* 33 C   5 μὲν (post τοὺς) exp. Bk. iniuria. opponitur αὐτὸς γάρ, cf. ad c. 50, 1   15 ἐβούλετο Reim., ἐβουλεύετο L   16 καὶ κατὰ τὴν χώραν] καὶ κατα⟨τρέχων⟩ τὴν χώραν Bk. (add. vol. 2), καὶ κατὰ τὴν χώραν ⟨μείνας⟩ idem antea, at cf. 47, 14, 3, μέγα φρονῶν ante κατὰ Rk., καὶ mihi est *etiam*   18 ἐπειδὴ] ἐπειδὴ ⟨Πομπήιος⟩ Rk. praeter necessitatem   19 Ἀναῖτιν Fabr. (nisi quod Ἀναΐτιν), μανάιτιν L et ταναΐτιδι c. 53, 5 (sic quoque Xiph.). Ἀναῖτις Strabo (12, 3, 37 p. 559, ἀναείτιδος 11, 8, 4 p. 512, τῆς ταναίδος 11, 14, 16 p. 532 (inde Ταναῖτις Eust. ad Dion. *perieg.* 846), τῆς ναιτίδος 15, 3, 15 p. 733, cf. τῆς ἀνέας ἱερὸν 16, 1, 4 p. 738), Isid. Char. *Mans. Parth.* 6, Plut. *Artax.* 27 (ἀνεῖτιν codd.), Agathias *hist.* 2, 24 p. 117, 19 Bonn. (= Beros. *fr.* 2), *Anaitis* Plin. 33, 82, *Anaitica regio Armeniae* 5, 83, *Anaiticus lacus* 16, 157, Ταναῖτις Eust. ad *Il.* Ξ 295 p. 987, 11 R., Τάναις Clem. Alex. *protrept.* 1, 5 (= Beros. *fr.* 16). cf. quoque Cob. *V. L.* p. 183. De Anaitide dea Persica (*Anâhita*) confusa interdum cum dea Phoenicia *Thanith* cf. Ges. *Mon. ling. Phoen.* p. 115, C. I. Sem. 1, p. 288, Windischmann, *die persische Anâhita, Abh. bayr. Akad.* 1856, Ed. Meyer. in Roscher. *Mythol. lex.* 1, 332 sq.

τοῦτο ποιῆσαι (τὴν γὰρ ἀγνωσίαν τῶν χωρίων ἐδεδίει) πρίν σφας
πρὸς τῇ μεθορίᾳ γενέσθαι· τότε γὰρ εἰδὼς αὐτοὺς διαφεύγειν μέλ-
λοντας ἠναγκάσθη νυκτομαχῆσαι. γνοὺς οὖν τοῦτο προαπῆρε, με- 4 Xiph. 5, 1—5
σημβριάζοντας τοὺς βαρβάρους λαθών, ᾗ πορεύεσθαι ἔμελλον· καὶ
ἐντυχών τινι χωρίῳ κοίλῳ μεταξὺ γηλόφων τινῶν ὄντι, ἐνταῦθα τό
τε στράτευμα ἐπὶ τὰ μετέωρα ἀνεβίβασε καὶ τοὺς πολεμίους ὑπέ-
μεινεν. | ἐπειδή τε ἐκεῖνοι μετά τε ἀδείας καὶ ἄνευ προφυλακῆς, 5 L 10v
ἅτε μήτε ἔμπροσθέ δεινόν τι πεπονθότες καὶ τότε ἐς τὸ ἀσφαλὲς
ἤδη προχωροῦντες ὥστε μηδὲ ἐφέψεσθαί σφισιν ἔτι τοὺς Ῥωμαίους
ἐλπίζειν, ἐς τὸ κοῖλον ἐσῆλθον, ἐπέθετο αὐτοῖς ἐν τῷ σκότῳ· οὔτε
γὰρ ἄλλο τι φῶς εἶχον, οὔτε ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τι ἔλαμπεν.

ἐγένετο δὲ ἡ μάχη τοιάδε. πρῶτον μὲν οἱ σαλπικταὶ πάντες 49 [32 Reim.] Xiph.
ἅμα τὸ πολεμικὸν ἀπὸ συνθήματος ἐβόησαν, ἔπειτα δὲ οἵ τε στρα- 5, 5—13
τιῶται καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος πᾶς ἐπηλάλαξε, καὶ οἱ μὲν τὰ δόρατα
πρὸς τὰς ἀσπίδας οἱ δὲ καὶ λίθους πρὸς τὰ χαλκᾶ σκεύη προσεπέ-
κρουσαν. καί σφων τὴν ἠχὴν τὰ ὄρη ἔγκοιλα ὄντα καὶ ὑπεδέξατο 2
καὶ ἀνταπέδωκε φρικωδεστάτην, ὥστε τοὺς βαρβάρους ἐξαπιναίως
ἔν τε τῇ νυκτὶ καὶ ἐν τῇ ἐρημίᾳ αὐτῶν ἀκούσαντας δεινῶς ἐκπλα-
γῆναι ὡς καὶ δαιμονίῳ τινὶ πάθει περιπεπτωκότας. κἂν τούτῳ 3
οἱ Ῥωμαῖοι πανταχόθεν ἀπὸ τῶν μετεώρων λίθοις τοξεύμασιν ἀκον-
τίοις βάλλοντες πάντως γέ τινας ὑπὸ τοῦ πλήθους αὐτῶν ἐτίτρω-
σκον καὶ ἐς πᾶν κακοῦ σφας κατέστησαν· οὔτε γὰρ ἐς παράταξιν
ἀλλ᾽ ἐς πορείαν ἐσταλμένοι, καὶ ἐν ταὐτῷ τοῖς τε ἵπποις καὶ ταῖς
καμήλοις καὶ παντοδαποῖς σκεύεσι καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες
ἀναστρεφόμενοι, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ κελήτων οἱ δὲ ἐφ᾽ ἁρμάτων τῶν τε 4
καμαρῶν καὶ τῶν ἁρμαμαξῶν ἀναμὶξ ὀχούμενοι, καὶ οἱ μὲν ἤδη τι-
τρωσκόμενοι οἱ δὲ προσδεχόμενοι τρωθήσεσθαι, ἐταράσσοντο, κἀκ
τούτου ῥᾷον, ἅτε καὶ ἀλλήλοις ἐμπελαζόμενοι, ἐφθείροντο. καὶ 5
ταῦτα μέν, ἕως ἄπωθεν ἐβάλλοντο, ἔπασχον· ἐπεὶ δὲ ἐξαναλώσαντες Xiph. 5, 13—20

---

5 κοίλῳ] ita L m[1], κάλῳ m[2] 8 μήτε Bk., μηδὲ L 12 σαλπικταὶ restitui ex L; ita quoque 41, 58, 2 et 3; 51, 9, 3 (M sed σαλπιγκτὰς V). σαλπιγκτής 47, 43, 1 (L et M); 56, 22, 3; 59, 25, 2 (Xiph.) cf. Meisterh.[2] 65, Rutherf. *the new Phrynichus* 279 15 προσεπέκρουσαν] προσέκρουσαν Xiph. 24 σκεύεσι Naber. coll. Thuc. 7, 84, 3, οὖσι L, βοτοῖς Bk., θρέμμασι Polak. 28 ἐμπελαζόμενοι L, ἐμπλαζόμενοι Bk., coll. 62, 16, 6, vel ἐμπαλασσάμενοι coll. Thuc. 7, 84, 3 (cf. Herod. 7, 85). Idem Naber., qui etiam 62, 16, 6 ἐνεπαλάσσοντο et 72, 19, 6 ἐμπαλαχθέντες restituendum censet. Quanquam Dio Thucydidis memor fuisse videtur cum haec scriberet, tamen non facile adducar ut credam quattuor locis Zon. 8, 14, 10 (ἐμπελαζομένων), 62, 16, 6 (ἐνεπλάζοντο), 72, 19, 6 (ἐμπελασθέντες), nostro (ἐμπελαζόμενοι) formam a Dione usurpatam eodem modo corruptam esse. Mihi Dio ἐμπελάζεσθαι dixisse videtur.

οἱ Ῥωμαῖοι τὴν πόρρωθεν ἀλκὴν ἐπικατέδραμόν σφισιν, ἐφονεύετο
μὲν τὰ περιέσχατα (καὶ ἐξήρκει πρὸς τὸν θάνατον αὐτοῖς μία πληγὴ
ἅτε καὶ ψιλοῖς οὖσι τοῖς πλείοσι), συνεπιέζετο δὲ τὰ μέσα, πάν-
6 των ἐπ᾽ αὐτὰ ὑπὸ τοῦ πέριξ δέους χωρούντων. καὶ οὕτω καὶ ὑπ᾽
ἀλλήλων ὠθούμενοι καὶ συμπατούμενοι διώλλυντο, οὐδ᾽ εἶχον οὐδὲν
οὔτε ἑαυτοῖς ἐπαρκέσαι οὔτε ἐς τοὺς πολεμίους τολμῆσαι· ἱππῆς
γὰρ καὶ τοξόται τὸ πλεῖστον ὄντες ἄποροι μὲν ἐν τῷ σκότῳ προϊ-
L 11ʳ δέσθαι τι, | ἄποροι δὲ ἐν τῇ στενοχωρίᾳ μηχανήσασθαι ἐγίγνοντο.
ἐπειδὴ δὲ ἡ σελήνη ἀνέτειλεν, οἱ μὲν ἔχαιρον ὡς καὶ ἐν τῷ φωτὶ
7 πάντως τινὰ ἀμυνούμενοι. κἂν ὠφελήθησάν τι, εἰ μὴ οἱ Ῥωμαῖοι
κατόπιν αὐτὴν ἔχοντες πολλήν σφισι πλάνην, τοτὲ μὲν τῇ τοτὲ δὲ
τῇ προσπίπτοντες, καὶ ἐν τῇ ὄψει καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐνεποίουν. πάμ-
πολλοί τε γὰρ ὄντες καὶ ἐπὶ βαθύτατον κοινῇ πάντες ἀποσκιάζοντες
8 ἔσφαλλον αὐτούς, ἐν ᾧ γε οὔπω προσέμισγόν σφισιν· ἐς γὰρ τὸ
κενὸν οἱ βάρβαροι, ὡς καὶ ἐγγὺς αὐτῶν ὄντων, μάτην ἔπαιον, καὶ
ὁμόσε χωρήσαντες ἐν τῇ σκιᾷ μὴ προσδεχόμενοι ἐτιτρώσκοντο. καὶ
οὕτως ἀπέθανον αὐτῶν πολλοὶ καὶ ἑάλωσαν οὐκ ἐλάττους. συχνοὶ
δὲ καὶ διέφυγον, ἄλλοι τε καὶ ὁ Μιθριδάτης.

[33 Reim.] 50 καὶ τότε μὲν πρὸς τὸν Τιγράνην ἠπείγετο· ἐπεὶ δὲ προπέμψας
πρὸς αὐτὸν οὐδὲν φίλιον εὕρετο, ὅτι τοῦ υἱέος αὐτῷ Τιγράνου
στασιάσαντος ἐκεῖνον μὲν πάππον αὐτοῦ ὄντα αἴτιον τῆς διαφο-
ρᾶς ὑπετόπησε γεγονέναι, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὅπως αὐτὸν ἐδέξατο,
ἀλλὰ καὶ τοὺς προπεμφθέντας ὑπ᾽ αὐτοῦ συνέλαβε καὶ κατέδησε,
Xiph. 5, 20–21 2 διαμαρτὼν [οὖν] ὧν ἤλπισεν ἔς τε τὴν Κολχίδα ἀπετράπετο, καὶ
ἐκεῖθεν πεζῇ πρός τε τὴν Μαιῶτιν καὶ πρὸς τὸν Βόσπορον, τοὺς
μὲν πείθων τοὺς δὲ καὶ βιαζόμενος, ἀφίκετο, καὶ τήν τε χώραν
ἐκομίσατο, τὸν Μαχάρην τὸν παῖδα τὸν τὰ τῶν Ῥωμαίων ἀνθελό-
μενον καὶ τότε αὐτῆς κρατοῦντα καταπλήξας ὥστε μηδὲ ἐς ὄψιν
αὐτῷ ἐλθεῖν, καὶ ἐκεῖνον διὰ τῶν συνόντων οἱ, τήν τε ἄδειάν σφισι
3 καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος, ἀπέκτεινεν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτ᾽
ἐγίγνετο, ὁ Πομπήιος ἔπεμψε ⟨μὲν⟩ τοὺς ἐπιδιώξοντας αὐτόν, ἐπεὶ
Xiph. 5, 21–28 δὲ ἔφθη ὑπὲρ τὸν Φᾶσιν ἐκδράς, πόλιν ἐν τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ ἐνενι-

1 ἐπικατέδραμον Leuncl., ἔπειτα κατέδραμον L 4 ἐπ᾽ αὐτὰ Leuncl., ὑπ᾽ αὐτὰ L 8 μηχανήσασθαι] an μαχέσασθαι? 10 τινὰ] ⟨τρόπον⟩ τινὰ St., an τινὰς? cf. c. 49, 3 14 γε St., τε L οὔπω] Rk., οὕτω L 21 inter ἐκεῖνον μὲν et πάππον lacunam statuit Bk., quem immerito secuti Dind. et Melber. μὲν restringendi vim habet atque ad ἐκεῖνον μὲν cogitatione supplendum est *non filium ipsum*, cf. c. 49, 6 et ad c. 47, 2. Ceterum quod inserendum censebat Bk. ⟨διὰ φυλακῆς ἐποιεῖτο, τοῦτον δὲ⟩ id rebus ipsis repugnat 24 [οὖν] damn. Reim. An anacoluthia statuenda: κατέδησε — διαμαρτὼν οὖν ὧν ἤλπισεν κ. τ. λ.? 31 ⟨μὲν⟩ ins. Bk. ἐπιδιώξοντας H. St., ἐπιδιωξάντας L 32 Φᾶσιν Bk., φάσιν L

κήκει συνῴκισε, τοῖς τραυματίαις καὶ τοῖς ἀφηλικεστέροις τῶν
στρατιωτῶν αὐτὴν δούς. καί σφισι καὶ τῶν περιχώρων ἐθελονταὶ
πολλοὶ [καὶ] συνῴκησαν, καὶ εἰσὶ καὶ νῦν, Νικοπολῖταί τε ὠνο-
μασμένοι καὶ ἐς τὸν Καππαδοκικὸν νομὸν συντελοῦντες.
καὶ ὁ μὲν ταῦτ᾽ ἐποίει· ὁ δὲ δὴ Τιγράνης ὁ τοῦ Τιγράνου παῖς 51 [34 Reim.]
παραλαβών τινας τῶν πρώτων, ἐπεὶ ⟨οὐ⟩ καθ᾽ ἡδονὴν αὐτοῖς ὁ γέ-
ρων ἦρχε, πρός τε τὸν | Φραάτην κατέφυγε, καὶ περισκοποῦντα αὐ- L 11ᵛ
τὸν διὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς τὸν Πομπήιον γενομένας ὅ τι χρὴ
πρᾶξαι, ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἐμβαλεῖν ἀνέπεισε. καὶ ἦλθον μὲν μέχρι 2
τῶν Ἀρταξάτων, πᾶσαν τὴν ἐν ποσὶ χειρούμενοι, καὶ αὐτοῖς ἐκεί-
νοις προσέβαλον· ὁ γὰρ Τιγράνης ὁ γέρων ἐς τὰ ὄρη φοβηθεὶς
σφας ἀνέφυγεν· ἐπεὶ μέντοι χρόνου τε τῇ προσεδρείᾳ δεῖν ἔδοξε,
καὶ διὰ τοῦτο ὁ Φραάτης μέρος τι τῆς δυνάμεως τῷ παιδὶ αὐτοῦ
καταλιπὼν ἐς τὴν οἰκείαν ἀνεχώρησεν, ἀντεπῆλθέ τε ἐνταῦθα ὁ
πατὴρ αὐτῷ μονωθέντι καὶ ἐνίκησε. φυγὼν οὖν ἐκεῖνος τὸ μὲν 3
πρῶτον πρὸς τὸν Μιθριδάτην τὸν πάππον ὥρμησεν, ἐπεὶ δὲ ἔμα-
θεν αὐτὸν ἡττημένον καὶ βοηθείας μᾶλλον δεόμενον ἤ τινι ἐπικου-
ρῆσαι δυνάμενον, προσεχώρησε τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ αὐτῷ ὁ Πομ-
πήιος ἡγεμόνι χρησάμενος ἔς τε τὴν Ἀρμενίαν καὶ ἐπὶ τὸν πατέρα
αὐτοῦ ἐστράτευσε. καὶ ὃς μαθὼν τοῦτο καὶ καταδείσας ἐπεκηρυ- 52 [35 Reim.]
κεύσατό τε εὐθὺς αὐτῷ καὶ τοὺς πρέσβεις τοὺς τοῦ Μιθριδάτου
ἐξέδωκεν. ἐπειδή τε, ἐναντιωθέντος οἱ τοῦ υἱέος, οὐδενὸς μετρίου
ἔτυχεν, ἀλλὰ καὶ ὡς ὁ Πομπήιος τόν τε Ἀράξην διέβη καὶ τοῖς Xiph. 5, 29—6, 8
Ἀρταξάτοις ἐπλησίασεν, οὕτω δὴ τήν τε πόλιν αὐτῷ παρέδωκε καὶ 2
ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐθελοντὴς ἧκεν, ἐν μέσῳ ἑαυτὸν ὅτι μά-
λιστα τοῦ τε προτέρου ἀξιώματος καὶ τῆς τότε ταπεινότητος σκευά-
σας, ὅπως αἰδέσεώς τε καὶ ἐλέου ἅμα ἄξιος αὐτῷ φανείη· τὸν μὲν
γὰρ χιτῶνα τὸν μεσόλευκον καὶ τὸν κάνδυν τὸν ὁλοπόρφυρον ἐξέδυ, 3
τὴν δὲ δὴ τιάραν τό τε ἀνάδημα εἶχε. Πομπήιος δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ
ἵππου κατεβίβασεν αὐτόν, ῥαβδοῦχόν τινα πέμψας (προσήλαυνε
γὰρ ὡς καὶ ἐς αὐτὸ τὸ ἔρυμα κατὰ τὸ σφέτερον ἔθος ἱππεύσων),
ἐσελθόντα δὲ αὐτοποδίᾳ καὶ τό τε διάδημα ἀπορρίψαντα καὶ ἐς

3 [καὶ] del. Rk. συνῴκησαν R. St., συνώικισαν L 6 ⟨οὐ⟩ ins. Xyl. 7 Φραάτην] cf. ad. c. 45, 3 10 τῶν Ἀρταξάτων] ita neutr. pl. semper (cf. Ind.) ut solent script. Gr. et Lat., ἡ Ἀρταξάτα Ptol. 5, 13, 12; 8, 19, 10, *urbe Artaxata* Tac. *ann.* 2, 56; 6, 33 qui ceteroquin *Artaxata, orum, Artaxata* fem. gen. etiam Eutrop. 6, 13 (τὸ Ἀρτάξατον φρουρίον Paean. versio), *Itin. Ant.* 180. 210 W. cf. Neue[2] 1, 480. — Ceterum Ἀρταξιάσατα quoque urbem vocatam dicit Strabo 11, 14, 6 p. 528 13 αὐτοῦ restitui ex L (*ibi*), αὑτοῦ Bk. iniuria 32 διάδημα] Dio distinguit inter διάδημα (i. e. τιάραν circumligatam ἀναδήματι) et ἀνά-

4 τὴν γῆν πεσόντα προσκυνοῦντά τε ἰδὼν ἠλέησε, καὶ ἀναπηδήσας
ἐξανέστησέ τε αὐτόν, καὶ ταινιώσας τῷ ἀναδήματι ἔς τε τὴν πλη-
σίαν ἕδραν ἐκάθισε καὶ παρεμυθήσατο, εἰπὼν ἄλλα τε καὶ ὅτι οὐ
τὴν τῶν Ἀρμενίων βασιλείαν ἀπολωλεκὼς ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν Ῥω-
L 12r μαίων φιλίαν προσειληφὼς εἴη. καὶ ὁ μὲν τούτοις τε αὐτὸν | ἀνε-
[36 Reim.] 53 κτήσατο καὶ ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλεσεν· ὁ δὲ υἱός (ἐκάθητο δὲ ἐκ τοῦ
ἐπὶ θάτερα τοῦ Πομπηίου) οὔθ᾽ ὑπανέστη τῷ πατρὶ οὔτ᾽ ἄλλο τι
αὐτὸν ἐδεξιώσατο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸ δεῖπνον κληθεὶς οὐκ ἀπήντησεν.
2 ὅθεν ὑπό γε τοῦ Πομπηίου μάλιστα ἐμισήθη. τῇ γοῦν ὑστεραίᾳ
διακούσας αὐτῶν τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ τὴν πατρῴαν πᾶσαν ἀρχὴν
ἀπέδωκε· τὰ γὰρ προσκτηθέντα ὑπ᾽ αὐτοῦ (ἦν δὲ ἄλλα τε καὶ τῆς
Καππαδοκίας τῆς τε Συρίας μέρη, ἥ τε Φοινίκη καὶ ἡ Σωφανηνὴ
χώρα τοῖς Ἀρμενίοις πρόσορος οὐ σμικρά) παρείλετο αὐτοῦ, καὶ
προσέτι καὶ χρήματα αὐτὸν ᾔτησεν· τῷ δὲ νεωτέρῳ τὴν Σωφανηνὴν
3 μόνην ἀπένειμε. καὶ ἔτυχον γὰρ οἱ θησαυροὶ ἐν αὐτῇ ὄντες, ἠμ-
φεσβήτησέ τε περὶ αὐτῶν ὁ νεανίσκος, καὶ ἁμαρτών (οὐ γὰρ εἶχεν
ὁ Πομπήιος ὁπόθεν ἄλλοθεν τὰ ὡμολογημένα κομίσηται) ἠγανά-
κτησε καὶ δρασμὸν ἐβουλεύσατο. ὁ οὖν Πομπήιος προμαθὼν τοῦτο
ἐκεῖνόν τε ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ ἐποιήσατο, καὶ πέμψας πρὸς τοὺς τὰ
χρήματα φυλάττοντας τῷ πατρὶ αὐτοῦ πάντα σφᾶς δοῦναι ἐκέ-
4 λευσεν. ἐπειδή τε μήθ᾽ ὑπήκουσαν, λέγοντες τὸν νεανίσκον, οὗπερ
ἡ χώρα ἤδη ἐνομίζετο, χρῆναί σφισι τοῦτο προστάξαι, ἔπεμψεν
αὐτὸν πρὸς τὰ φρούρια. καὶ ὁ μὲν κεκλειμένα αὐτὰ εὑρὼν προσ-
ῆλθέ τε ἐγγύς, καὶ ἐκέλευσε καὶ ἄκων αὐτὰ ἀνοιχθῆναι· ὡς δ᾽ οὐ-
δὲν μᾶλλον ἐπείθοντο, προϊσχόμενοι ὅτι μὴ ἑκούσιος ἀλλ᾽ ἀναγκα-
στὸς τὴν πρόσταξιν ἐποιεῖτο, ἐχαλέπηνεν ὁ Πομπήιος καὶ ἔδησε
5 τὸν Τιγράνην. καὶ οὕτως ὅ τε γέρων τοὺς θησαυροὺς παρέλαβε,

---

δημα *fasciam* (cf. quoque 36, 1 b, 3). Tigranes tiaram de capite deponit (cf. Plut. *Pomp.* 33, 3) Pompeius regem infula tantum ornat. iniuria igitur Xiph. pro ἀναδήματι (p. 390, 2) de suo dat διαδήματι. — Ceterum apud Xen. *Cyr.* 8, 3, 13, quem locum Dio § 2 expressit, *fascia* διάδημα audit.

6 ἐπὶ δεῖπνον L recte   8 τὸ inserui ex L   9 γε St., τε L   12 et 14 Σωφανηνὴ, Σωφανηνὴν] Ita Dio cum Arriano, cf. Steph. Byz. *s. v.* (vide quoque Suid. *s. v.*) Eutr. 6, 13, Proc. *b. Goth.* 1, 21 (Σοφανηνή). Apud ceteros script. Gr. et Lat. Σωφηνή (Σοφηνή), *Sophene*, veluti apud Plut. *Luc.* 24, 8; 29, 5, *Pomp.* 33, 4, App. *Mithr.* 105 (bis), Diod. 40, 4. Syriace *Çuphan* regio audit (Kiepert. *Lehrb. d. alt. Geogr.* 79) et incolae *Çophanojê* (Cureton. *Ancient Syriac monuments* p. 110)   14 νεωτέρῳ Bk., υἱεῖ τῶι ἑτέρωι L, forte [υἱεῖ τῷ] ἑτέρῳ?   15 ἠμφεσβήτησέ scripsi, ἠμφισβήτησέ L, cf. ad 55, 22, 5   21 μήθ᾽] μὴ? Bk., cf. 43, 4, 6   22 ἔπεμψεν Turn., ἔπεμψαν L   23 κεκλειμένα Dind., κεκλεισμένα L, cf. ad c. 23, 1.

καὶ αὐτὸς ἔν τε τῇ χώρᾳ τῇ Ἀναΐτιδι καὶ πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ Κύρνῳ τριχῇ νείμας τὸν στρατὸν παρεχείμασε, τά τε ἄλλα παρὰ τοῦ Τιγράνου συχνὰ καὶ χρήματα πολλῷ πλείω τῶν ὁμολογηθέντων λαβών. [Xiph. 6, 8—11] ἀφ' οὗπερ οὐχ ἥκιστα καὶ ἐκεῖνον ἔς τε τοὺς φίλους 6 καὶ ἐς τοὺς συμμάχους ⟨οὐ⟩ πολλῷ ὕστερον ἐσέγραψε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐς τὴν Ῥώμην μετὰ φρουρᾶς ἐσήγαγεν.

οὐ μέντοι καὶ ἐν ἡσυχίᾳ διεχείμασεν. Ὀροίσης γὰρ Ἀλβανῶν 54 [37 Reim.] τῶν ὑπὲρ τοῦ Κύρνου οἰκούντων βασιλεύς, τὸ μέν τι καὶ τῷ Τιγράνῃ τῷ νεωτέρῳ φίλῳ οἱ ὄντι χαρίσασθαι βουληθείς, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον δείσας μὴ καὶ ἐς τὴν Ἀλβανίδα | οἱ Ῥωμαῖοι ἐσβάλωσι, [L 12v] καὶ νομίσας ὅτι, ἂν ἐν τῷ χειμῶνι ἀδοκήτοις σφίσι καὶ μὴ καθ' ἓν στρατοπεδευομένοις προσπέσῃ, πάντως τι ἐξεργάσεται, ἐστράτευσεν [Xiph. 6, 11—13] ἐπ' αὐτοὺς παρ' αὐτὰ τὰ Κρόνια, καὶ αὐτὸς μὲν ἐπὶ Μέτελλον Κέλερα, παρ' ᾧ ὁ Τιγράνης ἦν, ἤλασεν, ἄλλους δὲ ἐπὶ τὸν Πομπήιον 2 καὶ ἄλλους ἐπὶ Λούκιον Φλάκκον τὸν τῆς τριτημορίδος ἄρχοντα ἔπεμψεν, ὅπως πάντες ἅμα ταραχθέντες μὴ συμβοηθήσωσιν ἀλλήλοις. οὐ μὴν καὶ διεπράξατο οὐδαμόθι οὐδέν· ἐκεῖνόν τε γὰρ ὁ 3 Κέλερ ἰσχυρῶς ἀπεκρούσατο, καὶ ὁ Φλάκκος ἐπειδὴ πολὺν τὸν περίβολον τῆς ταφρείας ὄντα ἀδύνατος ἦν ὑπὸ τοῦ μεγέθους σῶσαι, ἑτέραν ἔνδοθεν ἐποιήσατο, καὶ δόξαν ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἐναντίοις ὡς καὶ φοβηθεὶς ἐμβαλὼν ἐπεσπάσατο αὐτοὺς εἴσω τῆς ἔξωθεν τάφρου, κἀνταῦθα μὴ προσδεχομένοις σφίσιν ἐπεκδραμὼν πολλοὺς 4 μὲν ἐν χερσὶ πολλοὺς δὲ καὶ φεύγοντας ἐφόνευσε. κἀν τούτῳ ὁ Πομπήιος προμαθών τε τὴν πείρασιν τῶν βαρβάρων ἣν ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἐπεποίηντο, προαπήντησε τοῖς ἐφ' ἑαυτὸν ἐπιοῦσιν ἀπροσδόκητος, καὶ κρατήσας ἐπὶ τὸν Ὀροίσην εὐθὺς ὥσπερ εἶχεν ἠπείχθη. καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐ κατέλαβεν (ἀπωσθείς τε γὰρ ὑπὸ τοῦ Κέλερος καὶ μαθὼν καὶ τὰ τῶν ἄλλων πταίσματα ἔφυγε), τῶν 5

---

1 *Ἀναΐτιδι* Fabr., *ταναΐτιδι* L, cf. ad. c. 48, 1 2 *Κύρνῳ*] ita Dio cf. c. 54, 1 et 5; 37, 1, 2. 2, 1. 3, 4, cum Plutarcho (*Pomp.* 34, 2; 35, 1) et Appiano (*Mithr.* 103, codd. *κύρτον*). Ceteroquin *Κῦρος* (hodie *Kur*), ut apud Strabonem (cf. 11, 500). Ptolomaeum, Ael. *v. h.* 1, 32, Asinium Quadratum (Steph. Byz. *s. v.* *Βόγχαι, Ὠβαρηνοί*), Flor. 2, 34 (4, 12), 61, Plinium, Amm. Marc. 23, 6, 40; 27, 12, 17 5 ⟨*οὐ*⟩ add. Rk. 7 *Ὀροίσης*] ut § 4 et 37, 4, 1 et 2, *Ὀροίζης* App. *Mithr.* 103; 117, *Orhozes* (*Horoles?*) Flor. 1, 40 (3, 5), 28, *Orodes* Eutrop. 6, 14, 1, *Orhodes* Fest. 16, *Horodes* Oros. 6, 4, 8 8 *τὸ* Xyl., *τῶι* L 15 *τριτημορίδος*] *τρίτης μέριδος*? Bk. sed vocem Herodoteam merito tuetur Melber coll. 1, 211, 212; 7, 121. 131 21 *εἴσω* restitui ex L, *ἔσω* Dind. 24 *τε τὴν* Bk., *τήν τε* L 25 *ἐπιοῦσιν* R. St., *ἀπιοῦσιν* L, cf. Zon. 8, 19, 2 *ἀπροσδόκητος* restitui ex L, *ἀπροσδοκήτως* R. St.

μέντοι Ἀλβανῶν συχνοὺς περὶ τὴν τοῦ Κύρνου διάβασιν συλλαβὼν ἔφθειρε. κἀκ τούτου δεηθεῖσιν αὐτοῖς ἐσπείσατο· ἄλλως μὲν γὰρ καὶ σφόδρα ἐπεθύμει ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἀντεμβαλεῖν, διὰ δὲ δὴ τὸν χειμῶνα ἡδέως τὸν πόλεμον ἀνεβάλετο.

---

4 post *ἀνεβάλετο* sequitur in L *τότε μὲν δὴ ταῦτ' ἔπραξε.* — *Subscriptio:* ΔΙΩΝΟΣ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ΛϚ.

LIBER XXXVII.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν L 13r

α. *Ὡς ὁ Πομπήιος πρὸς Ἴβηρας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησεν* (c. 1—5).
β. *Ὡς Πομπήιος τὸν Πόντον τῇ Βιθυνίᾳ προσένειμεν* (*periit* inter c. 7 et 8).
γ. *Ὡς Πομπήιος τήν τε Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην ὑπηγάγετο* (*periit* inter c. 7 et 8).
δ. *Ὡς Μιθριδάτης ἀπέθανε* (c. 10—14).
ε. *Περὶ τῶν Ἰουδαίων* (c. 15—19).
ς. *Ὡς Πομπήιος καταστησάμενος τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθε* (c. 20—23).
ζ. *Περὶ Κικέρωνος καὶ Κατιλίνου καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτῶν πραχθέντων* (c. 24—42).
η. *Περὶ Καίσαρος καὶ Πομπηίου καὶ Κράσσου καὶ τῆς συνωμοσίας αὐτῶν* (c. 43—58).

Χρόνου πλῆθος ἔτη ἕξ, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(689/65)	*Λ. Αὐρήλιος Μ. υἱ. Κόττας* *Λ. Μάλλιος Λ. υἱ. ⟨Τορκουᾶτος*	*ὑπ.*
(690/64)	*Λ. Ἰούλιος Λ. υἱ.⟩ Καῖσαρ* *Γ. Μάρκιος Γ. υἱ. Φίγουλος*	*ὑπ.*
(691/63)	*Μ. Τούλλιος Μ. υἱ. Κικέρων* *Γ. Ἀντώνιος Μ. υἱ.*	*ὑπ.*
(692/62)	*Δέκιμος Ἰούνιος Μ. υἱ. Σιλανός* *Λ. Λικίννιος Λ. υἱ. Μουρήνας*	*ὑπ.*
(693/61)	*Μ. Πούπιος Μ. υἱ. Πίσων* *Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας Νιγρός*	*ὑπ.*
(694/60)	*⟨Λ.⟩ Ἀφράνιος Αὔλ. υἱ.* *Κ. Καικίλιος Κ. υἱ. Μέτελλος Κέλερ*	*ὑπ.*

Τότε μὲν δὴ ταῦτ᾽ ἔπραξε, τῷ δ᾽ ἐπιγιγνομένῳ ἔτει, τοῦ τε a. u. 689 (65) *Κόττου τοῦ Λουκίου καὶ τοῦ Τορκουάτου ⟨τοῦ⟩ Λουκίου ὑπατευόν-*

---

1 *τριακοστῷ ἑβδόμῳ*] *λζ* L 11 *ἕξ*] *ς* L 13. 14 *⟨Τορκουᾶτος Λ. Ἰούλιος Λ. υἱ.⟩* ins. Palm. 16. 17. *ὑπ.* scripsi, *ὕπατος* L post *Γ. Ἀντώνιος Μ. υἱ.* 18 *Σιλανός*] ita (sed om. acc.) L (non *σιλλανος*) 19 *Λικίννιος* L, *Λικίνιος* Bk. 20 *Πούπιος* Palm., *πούπλιος* L 21 *Οὐαλέριος* R. St., *γαλεριος* L (s. acc.) *Νιγρός* Palm., *νιπρος* L (s. acc.) 22 ⟨*Λ.*⟩ ins. H. St., spat. vac. L. — In fastis L saepe accentus omisit, ut in *κοττας, φιγουλος, μουρηνας, μεσσαλας* al., *ὑπ* modo prioris modo posterioris consulis nomini adscribitur.

24 *τότε — ἔπραξε*] vide ad 36, 54, 5 25 ⟨*τοῦ*⟩ ins. Bk.

Xiph. 6, 13, 14. των, ἐπολέμησε μὲν καὶ τοῖς Ἀλβανοῖς, ἐπολέμησε δὲ καὶ τοῖς Ἴβηρσι.
καὶ προτέροις γε τούτοις καὶ παρὰ γνώμην ἠναγκάσθη συνενεχθῆ-
2 ναι· Ἀρτώκης γὰρ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν (νέμονται δὲ ἐπ᾽ ἀμφότερα τοῦ
Κύρνου, τῇ μὲν τοῖς Ἀλβανοῖς τῇ δὲ τοῖς Ἀρμενίοις πρόσοροι) φο-
βηθεὶς μὴ καὶ ἐφ᾽ ἑαυτὸν τράπηται, πρέσβεις μὲν ὡς καὶ ἐπὶ φιλίᾳ
L 13r πρὸς αὐτὸν | ἔπεμψε, παρεσκευάζετο δὲ ὅπως ἐν τῷ θαρσοῦντι καὶ
3 διὰ τοῦτο ἀνελπίστῳ οἱ ἐπίθηται. προμαθὼν οὖν καὶ τοῦτο ὁ
Πομπήιος ἔς τε τὴν χώραν αὐτοῦ προενέβαλε, πρὶν ἱκανῶς τε αὐ-
τὸν ἑτοιμάσασθαι καὶ τὴν ἐσβολὴν δυσχερεστάτην οὖσαν προκατα-
σχεῖν, καὶ ἔφθη καὶ πρὸς τὴν πόλιν τὴν Ἀκρόπολιν ὠνομασμένην
4 προχωρήσας, πρὶν καὶ αἰσθέσθαι τὸν Ἀρτώκην ὅτι παρείη. ἦν δὲ
ἐπ᾽ αὐτοῖς τοῖς στενοῖς, ἔνθεν μὲν . . . .
cf. Xiph. 6, 13 τοῦ Καυκάσου παρατείνοντος, οὗ καὶ ἐπὶ τῇ φυλακῇ τῶν ἐσβολῶν
ὠχύρωτο. ὅ τε οὖν Ἀρτώκης ἐκπλαγεὶς οὐδένα καιρὸν ὥστε συντά-
ξασθαι ἔσχεν, ἀλλὰ διαβὰς τὸν ποταμὸν τὴν γέφυραν κατέπρησε, καὶ
5 οἱ ἐν τῷ τείχει πρός τε τὴν φυγὴν αὐτοῦ [αὐτοῦ], καὶ ἅμα καὶ μάχῃ
νικηθέντες, ἐνέδοσαν. κρατήσας οὖν τῶν διόδων ὁ Πομπήιος φρου-
ράν τε ἐπ᾽ αὐταῖς κατεστήσατο, καὶ ἐκεῖθεν ὁρμώμενος πᾶσαν τὴν
2 ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ κατεστρέψατο. μέλλοντος δ᾽ αὖ καὶ τὸν Κύρ-
νον διαβήσεσθαι, πέμπει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀρτώκης εἰρήνην τε αἰτῶν,
καὶ γέφυραν τά τε ἐπιτήδεια ἑκὼν οἱ παρέξειν ὑπισχνούμενος.
2 καὶ ἐποίησε μὲν ἑκάτερον ὡς καὶ συμβησόμενος, δείσας δέ, ἐπειδὴ
εἶδεν αὐτὸν διαβεβηκότα, πρὸς τὸν Πέλωρον, ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐκεῖ-
νον τῇ αὐτοῦ ῥέοντα, ἀπέφυγεν· ὃν γὰρ ἐξῆν αὐτῷ κωλῦσαι δια-
3 βῆναι, τοῦτον ἐπισπασάμενος ἀπεδίδρασκεν. ἰδὼν οὖν τοῦθ᾽ ὁ
Πομπήιος ἐπεδίωξέ τε αὐτὸν καὶ καταλαβὼν ἐνίκησε· δρόμῳ γάρ,

---

3 *Ἀρτώκης*] *Arthoces* Flor. 1, 40 (3, 5), 28, *Artaces* Eutr. 6, 14, 1, Fest. 16, Oros. 6, 4, 8, *Ἀρτώκης* App. *Mithr.* 117 (corrupte *Ὄτωκος* 103) 4 *Κύρνου*] vide ad 36, 53, 5 6 *ἐν τῷ θαρσοῦντι — ἀνελπίστῳ* L recte; cf. Thuc. 2, 51, 6; Lys. 12, 94; Dio fr. 70, 4; 47, 29, 3; 73, 2, 4; *ἀνελπίστῳ* non cum *οἱ* coniungendum, pendet ab *ἐν τῷ* cf. 46, 37, 7, *ἐν τῷ ⟨χρόνῳ⟩ θαρσοῦντι κ. τ. λ.* Kuebler *Rh. Mus.* 46, 326, *ἀνελπίστως* pro *ἀνελπίστῳ* R. St. 7 *ἐπίθηται* R. St., *ἐπίθητε* L *καὶ* del. Rk. 10 *Ἀκρόπολιν*] intellegitur *Ἁρμοζική*, *Harmastica*, *Armazi-tsichê* i. e. *arx* (*dei*) *Armazi* cf. Kiepert, *Lehrb. d. alt. Geogr.* 86, Strab. 11, 3, 5 p. 501 12 *ἔνθεν μὲν . . . .*] deesse aliquid vid. Rk., qui tamen perperam *ἔνθεν μὲν τοῦ Καυκάσου παρατείνοντος ⟨ἔνθεν δὲ τοῦ Κύρν⟩ου, καὶ ἐπὶ τῇ φυλακῇ τὰς ἐσβολὰς ὠχύρωτο, ἔνθεν μὲν ⟨καὶ ἔνθεν⟩ τοῦ Καυκάσου* Reim. coll. Strab. 11, 3, 2 p. 499/500. Multo probabilius *ἔνθεν μὲν ⟨τοῦ Κύρνου παραρρέοντος, ἔνθεν δὲ⟩ τοῦ* Bk., cf. Strab. 11, 3, 5 p. 500/1 15 *διαβὰς* restitui e L, *καὶ διαβὰς* inde a Bk. ex V, cuius librarius *καὶ* addidit de suo 16 *φυγὴν* Leuncl., *φυλακὴν* L *αὐτοῦ* bis L 19 *αὖ*] *αὐτοῦ* Rk., iniuria.

καὶ πρὶν τοὺς τοξότας αὐτοῦ τῇ σφετέρᾳ τέχνῃ χρήσασθαι, ὁμόσε
σφίσιν ἐχώρησε καὶ δι᾽ ἐλαχίστου αὐτοὺς ἐτρέψατο. γενομένου δὲ 4
τούτου Ἀρτώκης μὲν τόν τε Πέλωρον διαβὰς καὶ τὴν γέφυραν καὶ
τὴν ἐκείνου καύσας ἔφυγε, τῶν δ᾽ ἄλλων οἱ μὲν ἐν χερσὶν οἱ δὲ καὶ
τὸν ποταμὸν πεζῇ περαιούμενοι ἀπέθανον· συχνοὶ δὲ καὶ κατὰ τὰς 5
ὕλας σκεδασθέντες ἡμέρας μέν τινας ἀπὸ τῶν δένδρων ὑπερυψήλων
ὄντων ἀποτοξεύοντες διεγένοντο, ἔπειτα δὲ καὶ αὐτοὶ ὑποτμηθέν-
των τῶν δένδρων ἐφθάρησαν. καὶ οὕτω καὶ ὁ Ἀρτώκης ἐπεκηρυ- Exc. UG 31
κεύσατο μὲν αὖθις τῷ Πομπηίῳ καὶ δῶρα ἔπεμψεν· ἐκείνου δὲ 6
δὴ ταῦτα μέν, ὅπως τὰς σπονδὰς ποιή|σεσθαι ἐλπίσας μὴ περαι- L 14r
τέρω ποι προχωρήσῃ, λαβόντος, τὴν δ᾽ εἰρήνην οὐχ ὁμολογήσαντος
δώσειν ἂν μὴ τοὺς [τε] παῖδάς οἱ ὁμήρους προαποστείλῃ, χρόνον
τινὰ ἐπέσχε, μέχρις οὗ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸν Πέλωρον διαβατόν πῃ 7
τοῦ θέρους γενόμενον οὐ χαλεπῶς, ἄλλως τε καὶ μηδενὸς κωλύον-
τος, ἐπεραιώθησαν. οὕτω δὲ δὴ τούς τε παῖδας αὐτῷ ἔπεμψε,
καὶ μετὰ τοῦτο καὶ συνηλλάγη.

κἀκ τούτου μαθὼν ὁ Πομπήιος οὐ πόρρω τὸν Φᾶσιν ὄντα, 3
καὶ νομίσας ἔς τε τὴν Κολχίδα παρ᾽ αὐτὸν καταβήσεσθαι καὶ ἐκεῖ-
θεν ἐπὶ τὸν Μιθριδάτην ἐς τὸν Βόσπορον πορεύσεσθαι, προῄει
μὲν ᾗ διενοεῖτο, καὶ τούς τε Κόλχους καὶ τοὺς προσχώρους σφίσι, 2
τὰ μὲν πείθων τὰ δὲ καὶ ἐκφοβῶν, διῆλθε· αἰσθόμενος δὲ ἐν-
ταῦθα ὅτι ἥ τε ἐπὶ τῆς ἠπείρου κομιδὴ διὰ πολλῶν καὶ ἀγνώστων
καὶ πολεμικῶν ἐθνῶν καὶ ἡ διὰ τῆς θαλάσσης χαλεπωτέρα διά τε
τὸ ἀλίμενον τῆς χώρας καὶ διὰ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὴν εἴη, τῷ 3
μὲν Μιθριδάτῃ τὸ ναυτικὸν ἐφορμεῖν ἐκέλευσεν ὥστε ἐκεῖνόν τε
τηρεῖσθαι μηδαμόσε ἐκπλεῦσαι καὶ τὴν ἐπαγωγὴν αὐτοῦ τῶν ἐπι-
τηδείων ἀφελέσθαι, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοὺς Ἀλβανοὺς οὐ τὴν συντομω-
τάτην, ὅπως σφᾶς καὶ ὑπὸ τούτου πρὸς ταῖς σπονδαῖς ἀνελπίστους
καταλάβῃ, ἀλλ᾽ ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἐπανελθὼν ἐτράπετο. καὶ τόν τε 4
Κύρνον, ᾗ πορεύσιμος ὑπὸ τοῦ θέρους ἐγεγόνει, πεζῇ διέβη, τὴν

8—16 = Exc. UG 31: ὅτι ὁ Ἀρτώκης ἡττηθεὶς ὑπὸ Πομπηίου ἐπεκηρυκεύσατο αὐτῷ καὶ δῶρα ἔπεμψεν — συνηλλάγη. (V. L. vide infra. praeterea 11 ποι om. A, 13 pro πῃ: πείθει M, περὶ B).

10 *ποιήσεσθαι* Turn., *ποιήσασθαι* LUG 12 [*τε*] exp. Rk. *προαποστείλῃ*] *προσαποστείλῃ* Rk. frustra 17 *Φᾶσιν* Bk., *φάσιν* L 19 *πορεύσεσθαι* H. St., *πορεύεσθαι* L 25 *τηρεῖσθαι μηδαμόσε ἐκπλεῦσαι*] lectio vix sana, *τηρῆσαι* ⟨*μὴ*⟩ *μηδαμόσε ἐκπλεῦσαι* Rk., *τηρεῖσθαι* ⟨*μὴ*⟩ *μηδαμόσε ἐκπλεῦσαι* St., *τηρῆσαι μηδαμόσε ἐκπλεῦσαι* Polak. 26 *ἐπαγωγὴν* Reim., cf. 47, 30, 5; 49, 26, 3, Thuc. 5, 82, 5; 7, 24, 3, *ἀπαγωγὴν* L 30 *Κύρνον*] cf. ad 36, 53, 5.

τε ἵππον κατὰ τὸν ῥοῦν καὶ τὰ σκευοφόρα ἑξῆς, εἶτα τοὺς πεζοὺς διιέναι κελεύσας, ἵν᾽ οἵ τε ἵπποι τὸ σφοδρὸν αὐτοῦ τοῖς σώμασί σφων διαχέωσι, καὶ ἐκ τῶν σκευοφόρων εἴ πού τι καὶ ὣς περιτραπείη, ἔς τε τοὺς ἐπὶ θάτερα παρακολουθοῦντας ἐμπίπτῃ καὶ μὴ
5 περαιτέρω καταφέρηται· κἀντεῦθεν πρὸς τὸν Καμβύσην πορευόμενος ὑπὸ μὲν τῶν πολεμίων οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν, ὑπὸ δὲ δὴ τοῦ καύματος καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦ δίψους ἰσχυρῶς μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ, καίτοι νυκτὸς τὸ πολὺ τῆς ὁδοῦ διελθών, ἐταλαιπώρησεν· οἱ γὰρ ἀγωγοί σφων, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων ὄντες, οὐ τὴν ἐπιτηδειοτά-
6 την αὐτοὺς ἤγαγον. οὐ μὴν οὐδ᾽ ὁ ποταμὸς ἐν δέοντί σφισιν ἐγένετο· ψυχρότατόν τε γὰρ τὸ ὕδωρ ὄν, καὶ ἀθρόον ὑπ᾽ αὐτῶν ποθέν, συχνοῖς
L 14v ἐλυμήνατο. ὡς δ᾽ οὖν οὐδὲ ἐνταῦθα ἀντίπαλόν τι αὐτοῖς | ὤφθη, πρὸς τὸν Ἄβαντα προσεχώρησαν, ὕδωρ μόνον ἐπιφερόμενοι· τὰ γὰρ ἄλλα παρ᾽ ἑκόντων τῶν ἐπιχωρίων ἐλάμβανον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδ᾽
4 ἐκακούργουν οὐδέν. καί σφισι διαβεβηκόσιν ἤδη τὸν ποταμὸν ὁ Ὀροίσης προσιὼν ἠγγέλθη. ὁ οὖν Πομπήιος βουληθεὶς αὐτόν, πρὶν τὸ τῶν Ῥωμαίων πλῆθος γνῶναι, πρὸς μάχην ὑπαγαγέσθαι, μὴ
2 καὶ αἰσθόμενος αὐτοῦ ἀναχωρήσῃ, τούς τε ἱππέας προέταξε, προειπών σφισιν ἃ ποιήσουσι, καὶ τοὺς λοιποὺς ὄπισθεν αὐτῶν ἔς τε τὰ γόνατα κεκλιμένους καὶ ταῖς ἀσπίσι συγκεκαλυμμένους ἔχων ἀτρεμεῖν ἐποίησεν, ὥστε τὸν Ὀροίσην μὴ πρότερον μαθεῖν αὐτοὺς
3 παρόντας πρὶν ἐν χερσὶ γενέσθαι. κἀκ τούτου ἐκεῖνός τε τῶν ἱππέων ὡς καὶ μόνων ὄντων καταφρονήσας συνέμιξέ σφισι, καὶ δι᾽ ὀλίγου τραπέντας ἐξεπίτηδες ἀνὰ κράτος ἐπεδίωξε· καὶ οἱ πεζοὶ ἀναστάντες ἐξαίφνης καὶ διαστάντες τοῖς μὲν σφετέροις ἀσφαλῆ τὴν φυγὴν διὰ μέσου σφῶν παρέσχον, τοὺς δὲ πολεμίους ἀπερισκέπτως τῇ διώξει χρωμένους ἐσδεξάμενοι συχνοὺς ἐκυκλώσαντο.
4 καὶ οὗτοί τε τοὺς ἔνδον ἔκοπτον, καὶ οἱ ἱππῆς, οἱ μὲν ἐπὶ δεξιὰ οἱ δὲ ἐπὶ θάτερα αὐτῶν περιελθόντες, κατὰ νώτου τοῖς ἔξω τῆς κυκλώσεως προσέπεσον. καὶ ἐκεῖ τε πολλοὺς ἐφόνευσαν ἑκάτεροι, καὶ ἑτέρους ἐς τὰς ὕλας καταφυγόντας κατέπρησαν, "ἰὼ Κρόνια Κρόνια" πρὸς τὴν ἐπίθεσίν σφων τὴν τότε γενομένην ἐπιλέγοντες.

5 πράξας δὲ ταῦθ᾽ ὁ Πομπήιος, καὶ τὴν χώραν ἐπιδραμών, τοῖς τε Ἀλβανοῖς εἰρήνην ἔδωκε, καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν παρὰ τὸν Καύκασον μέχρι τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἐς ἣν ἀπὸ τοῦ Πόντου τὸ

---

13 Ἄβαντα] ita quoque Plut. *Pomp.* 35, St. Byz. *s. v.* Ἄβαι., Ἄββας Arcad. *acc.* p. 21, 9 16 Ὀροίσης] cf. ad 36, 54, 1 17 πρὸς] nonne ἐς? cf. 36, 4, 2 31 ἑτέρους Rk., ἑκατέρους L ἰὼ Rk., ὦ L alterum *Κρόνια* exp. Cobet coll. 60, 19, 3 *ἰὼ Σατουρνάλια.* an *ἰὼ Κρόνια ἰὼ Κρονία*? 32 ἐπιλέγοντες Xyl., ἐπιλέγοντας L.

*ὄρος ἀρξάμενον τελευτᾷ, κατοικούντων ἐπικηρυκευσαμένοις ἐσπεί-
σατο. Φραάτης δὲ ἔπεμψε μὲν πρὸς αὐτὸν ἀνανεώσασθαι τὰς* 2 Xiph. 6, 14. 15
*συνθήκας ἐθέλων· ὡς γὰρ ἐκεῖνόν τε οὕτω φερόμενον ἑώρα, καὶ
τῆς Ἀρμενίας τοῦ τε Πόντου ⟨τοῦ⟩ ταύτῃ οἱ ὑποστράτηγοι αὐτοῦ
τὰ λοιπὰ προσκατεστρέφοντο, ὅ τε Γαβίνιος καὶ ὑπὲρ τὸν Εὐφρά-
την μέχρι τοῦ Τίγριδος προεχώρησεν, ἐφοβήθη τε αὐτοὺς καὶ τὴν
σύμβασιν βεβαιώσασθαι ἐπεθύμησεν· οὐ μέντοι καὶ διεπράξατό τι.* L 15r
ὁ γὰρ Πομπήιος πρός τε τὰ παρόντα καὶ πρὸς τὰς ἐξ αὐτῶν ἐλ- 3
πίδας κατεφρόνησεν αὐτοῦ, καὶ τά τε ἄλλα ὑπερφρόνως τοῖς πρέ- Xiph. 6, 16
*σβεσιν ἐλάλησε, καὶ τὴν χώραν τὴν Κορδουηνήν, ὑπὲρ ἧς πρὸς
τὸν Τιγράνην διεφέρετο, ἀπῄτησεν. ἐπειδή τε ἐκεῖνοι μηδέν, ἅτε* 4
*μηδὲ ἐπεσταλμένοι τι περὶ αὐτῆς, ἀπεκρίναντο, ἔγραψε μέν τινα
τῷ Φραάτῃ, οὐκ ἀνέμεινε δὲ ἀντιπεμφθῆναί τι, ἀλλ᾽ ἐς τὴν χώραν
τὸν Ἀφράνιον παραχρῆμα ἔστειλε, καὶ κατασχὼν αὐτὴν ἀμαχεὶ τῷ
Τιγράνῃ ἔδωκε. καὶ ὁ μὲν Ἀφράνιος διὰ τῆς Μεσοποταμίας ἐς* 5
*τὴν Συρίαν παρὰ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν Πάρθον κομιζόμενος
ἐπλανήθη, καὶ πολλὰ ὑπό τε τοῦ χειμῶνος καὶ ὑπὸ τῆς σπάνεως
τῶν τροφῶν ἐκακώθη· κἂν ἀπώλοντο, εἰ μὴ Καρραῖοι, Μακεδόνων
τε ἄποικοι ὄντες καὶ ἐνταῦθά που οἰκοῦντες, ὑπέλαβόν τε αὐτὸν
καὶ παρέπεμψαν. ταῦτά τε πρὸς τὸν Φραάτην ἀπὸ τῆς παρ-* 6
*ούσης οἱ δυνάμεως ἔπραξε, σαφέστατα τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομέ-
νοις ἐπιδείξας ὅτι πάντα ἐκ τῶν ὅπλων ἤρτηται καὶ ὁ ἐν αὐτοῖς
κρατῶν νομοθέτης ὧν βούλεται ἀναγκαῖος γίγνεται, καὶ προσέτι
καὶ πρὸς τὴν ἐπίκλησιν αὐτοῦ ὕβρισεν, ᾗπερ πρός τε τοὺς ἄλλους
πάντας ἠγάλλετο καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ῥωμαίους, οὗτοί τε αὖ
πρὸς ἐκεῖνον ἀεί ποτε ἐκέχρηντο. βασιλέως γὰρ αὐτοῦ βασιλέων* 2
*καλουμένου, τό τε τῶν βασιλέων ὄνομα περιέκοψε καὶ βασιλεῖ αὐτῷ
μόνον ἐπιστέλλων ἔγραψε, καίτοι τῷ Τιγράνῃ τῷ αἰχμαλώτῳ καὶ
τοῦτο παρὰ τὸ νομιζόμενον αὐτοῖς δούς, ὅτε τὰ ἐπινίκια αὐτοῦ ἐν
τῇ Ῥώμῃ ἔπεμψεν. ὁ οὖν Φραάτης καίπερ δεδιώς τε αὐτὸν καὶ* 3

---

2 *Φραάτης* R. St., *φραάντης* L (semper) cf. ad 36, 45, 3 4 ⟨*τοῦ*⟩ ins. Reim. 5 *Γαβίνιος* Bk., *γαουίνιος* L (ubique) 6 *Τίγριδος*] cf. ad 36, 6, 2 10 *Κορδουηνήν*] de formis *Κύρτιοι, Κορδυαῖοι, Κορδουηνοί, Καρδουηνοί, Καρδῶαι, Καρδυνοί, Καρδοῦχοι, Γορδυηνοί, Γορδυαῖοι* cf. Kiepert, *Lehrb. d. alt. Geogr.* p. 80. Forma Dionea redit apud Plin. 6, 15, 44 *Cordueni. Γορδυηνή, Γορδυαῖα* praeferunt Strabo, Plutarchus, Appianus, cf. praeterea 68, 26, 2 14 *ἀμαχεὶ* R. St., *ἀμαχὶ* L 18 *ἀπώλοντο* L, *ἀπώλετο* Oddey frustra 20 post *παρέπεμψαν* lacunam statuit Bk., dubito num recte. idem explet ⟨*ὁ δὲ Πομπήιος*⟩ 23 *ὧν* R. St., *ὢν* L *ἀναγκαῖος*] *ἀναγκαίως* Reim., recte fortasse, sed cf. Thuc. 4, 60, 1 27 *αὐτῷ*] *αὐτὸ* Bk. speciose 29 *αὐτοῖς*] nonne *αὐτὸς*?

θεραπεύων, ἠγανάκτησεν ἐπὶ τούτῳ ὡς καὶ τῆς βασιλείας ἐστερη-
μένος, καὶ πέμψας πρέσβεις πάντα τε ὅσα ἠδίκητο ἐπεκάλει οἱ, καὶ
1 τὸν Εὐφράτην ἀπηγόρευε μὴ διαβαίνειν. ἐπειδή τε οὐδὲν μέτριον
ἀπεκρίνατο, εὐθὺς ἐπὶ τὸν Τιγράνην μετὰ τοῦ υἱέος αὐτοῦ, ᾧ τὴν
(a. u. 690) θυγατέρα ἐδεδώκει, ἐστράτευσεν, ἐν τῷ ἦρι ἐν ᾧ Λούκιός τε Καῖ-
(64) L 15r σαρ καὶ Γάιος Φίγουλος ὑπάτευον· καὶ νικηθεὶς μάχῃ ἔπει θ' ὕστε-
5 ρον ἀντεπεκράτησε. τοῦ τε Τιγράνου τὸν Πομπήιον ἐν Συρίᾳ
Xiph. 6, 17—23 ὄντα ἐπικαλεσαμένου, πρέσβεις τε αὖθις πρὸς αὐτὸν ἀπέστειλε, καὶ
πολλὰ μὲν ἐκείνου κατηγόρησε, πολλὰ δὲ καὶ ἐς τοὺς Ῥωμαίους
ὑπεσήμηνεν, ὥστε τὸν Πομπήιον καὶ αἰσχυνθῆναι καὶ καταπλαγῆ-
7 ναι. οὔκουν οὔτε τῷ Τιγράνῃ ἐπεκούρησεν οὔτε πρὸς τὸν Φραάτην
πολέμιόν τι ἔτ' ἔπραξε, πρόφασιν ποιησάμενος τὸ μήτε ἐκείνην οἱ
τὴν στρατείαν προστετάχθαι καὶ τὸν Μιθριδάτην ἐν ὅπλοις ἔτ'
εἶναι. ἀρκεῖσθαί τε τοῖς κατειργασμένοις ἔφασκε, καὶ οὐκ ἐβού-
λετο . . . . . . , μὴ πλειόνων ὀρεγόμενος καὶ περὶ ἐκείνοις, ὥσπερ
2 που καὶ ὁ Λούκουλλος, πταίσῃ. τοιαῦτα γὰρ ἐφιλοσόφει, καὶ τό
τε πλεονεκτεῖν δεινὸν καὶ τὸ τῶν ἀλλοτρίων ἐφίεσθαι ἄδικον εἶναι
τότε ἔλεγεν ὅτ' οὐκέτ' αὐτοῖς χρῆσθαι ἐδύνατο. τάς τε γὰρ τοῦ
Πάρθου δυνάμεις δείσας, καὶ τὸ ἀστάθμητον τῶν πραγμάτων φο-
βηθείς, οὔτε τὸν πόλεμον καίτοι πολλῶν ἐναγόντων ἀνείλετο, καὶ
3 τὰ ἐγκλήματα τοῦ βαρβάρου ἐφαύλισεν, ἀντειπὼν μὲν οὐδέν, φήσας
δὲ ὑπὲρ ὁρίων τινῶν τὴν διαφορὰν αὐτῷ πρὸς τὸν Τιγράνην εἶναι,
Xiph. 6, 23—26 περὶ ὧν δικάσειν σφίσιν ἄνδρας τρεῖς. οὓς καὶ ἔπεμψεν· καὶ αὐ-
τοὺς ὡς ἀληθῶς ἐκεῖνοι διαιτητὰς ἐπιγραψάμενοι πάντα τὰ πρὸς
ἀλλήλους ἐγκλήματα διελύσαντο, ὀργιζόμενος μὲν ὁ Τιγράνης ὅτι
4 τῆς ἐπικουρίας οὐκ ἔτυχε, βουλόμενος δὲ ὁ Φραάτης περιεῖναι τὸν
Ἀρμένιον, ὅπως καὶ συμμάχῳ ποτὲ αὐτῷ, εἰ δεηθείη, κατὰ τῶν
Ῥωμαίων χρήσαιτο. καὶ γὰρ εὖ ἠπίσταντο ἀμφότεροι ὅτι, ὁπότερος
ἂν αὐτῶν τοῦ ἑτέρου κρατήσῃ, τῶν τε πραγμάτων τοῖς Ῥωμαίοις
προκόψει καὶ αὐτὸς εὐχειρωτότερός σφισι γενήσεται.

4—6 Viderunt v. Gutschmid (*Encycl. Brittan.* 18, 596 = *Geschichte Irans* p. 85 n. 1) et Th. Reinach (*Mithridate Eupator* p. 382 n. 1) quae hic narrantur iam supra (36, 51) tradidisse Dionem; unde cum alium iam fontem sequi collegit v. Gutschmid 7 τε] δὲ Rk. 13 *στρατείαν* H. St., *στρατιὰν* L, cf. ad. 38, 36, 6 15 lacunam agnovit Rk., expl. Bk. inserendo *περαιτέρω προχωρεῖν*, nec dubium tale quid requiri. Reiskius ipse proposuerat: *καὶ οὐκ ⟨ἐπὶ πλεῖον κινδυνεύειν* vel *προβαίνειν⟩ βούλεσθαι, μή*, verba *καὶ οὐκ ἐβούλετο* pro insiticiis haberi posse collato 40, 4, 1 idem Bekkerus arbitratur, quod vel propter praecedens *τε* minus placet 24 *ἐπιγραψάμενοι*] cf. 39, 57, 1; 60, 31, 3. alio sensu Thuc. 5, 4, 2, *προσηκάμενοι* substituit Xiph. 29 *ἂν — κρατήσῃ* scripsi, *ἂν — κρατήσειε* L, [*ἂν*] — *κρατήσειε* Dind. 30 *προκόψει* Rk., *προσκόψει* L, Thuc. 4, 60, 3 confert Bk. *εὐχειρωτότερος* Leuncl., *εὐχειρότερος* L.

ἐκεῖνοι μὲν δὴ διὰ ταῦτα κατηλλάγησαν, Πομπήιος δὲ ἔν τε 5 *τῇ Ἀσπίδι καὶ τότε ἐχείμασε, καὶ τά τε ἄλλα ⟨τὰ⟩ ἔτ' ἀνθιστάμενα προσηγάγετο, καὶ Συμφόριον τεῖχος Στρατονίκης οἱ προδούσης ἔλαβεν. αὕτη δὲ γυνή τε τοῦ Μιθριδάτου οὖσα, καὶ ὀργὴν αὐτῷ ὅτι ἐγκατελείφθη ἔχουσα, τούς τε φρουροὺς ἐς παρασκευὴν δὴ τροφῆς ἐξέπεμψε καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐδέξατο, καίτοι παιδὸς αὐτῆς παρὰ* | . . . .

ὑποστρέψας δὲ ἐξ Ἀρμενίας, καὶ τοῖς βασιλεῦσι καὶ τοῖς δυνάσταις τοῖς 7ª προσιοῦσιν αὐτῷ διαιτήσας καὶ χρηματίσας, καὶ τοῖς μὲν τὰς βασιλείας βεβαιώσας τοῖς δὲ τὰς δυναστείας ἐπαυξήσας, τῶν δὲ καὶ τὰς ὑπεροχὰς κολούσας καὶ ταπεινώσας, τήν τε κοίλην Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην ἄρτι τε βασιλέων ἀπηλλαγμένας καὶ ὑπό τε τῶν Ἀραβίων καὶ ὑπὸ τοῦ Τιγράνου κεκακωμένας συνεστήσατο. ἐτόλμησε μὲν γὰρ ὁ Ἀντίοχος ἀπαιτῆσαι αὐτάς, οὐκ ἀπέλαβε δέ, ἀλλ' ἔς τε ἀρχὴν μίαν συνετάχθησαν καὶ

---

1 *ἔν τε τῇ Ἀσπίδι καὶ τότε ἐχείμασε*] sc. hieme anni 690 (64) ineuntis (vel si mavis 689/90), quanquam quae c. 6, 4—7, 4 traduntur ad annum 690 pertinent. In describendis rebus in Oriente gestis Dio c. 6, 4 in alterum annum 690 excurrens primum Tigranis et Phraatis inimicitias foedusque refert (c. 6, 4 — 7, 4), tum quae Pompeius per totum hunc annum in Syria praecipue gessit (c. 7, 5—7ª); capite 8, 1 iam ad annum 689 reversus quid Romae factum sit enarrat. — Ceterum cum iam anno superiore 688/9 (66/5) Pompeius ibidem hibernarit (*καὶ τότε*) Aspida aliunde ignotam aut ad Cyrum flumen aut in Anaitide regione sitam fuisse patet (cf. 36, 53, 5). Verba *ἐν τῇ Ἀσπίδι* num recte tradita sint dubitat Th. Reinach, *Mithridate Eupator* p. 399, 3 2 ⟨*τὰ*⟩ ins. Bk. 3 *Συμφόριον*] apud ceteros scriptores *Σινόρηγα* (App. *Mithr.* 101), *Σίνωρα* (Plut. *Pomp.* 32, 8), *Σινορία* (Strab. 12, 3, 28 p. 555), *Sinhorium* (Amm. Marc. 16, 7, 10), apud geographos *Σινήβρα* (Ptol. 5, 7, 2), *Sanora* (*Tab. Peut.* 11, 5 Miller), *Sinerva* (*Itin. Anton.* 208, 1 W.). castellum *Σινορίαν* proprie vocatum, a Theophane *Συνορίαν* dictum fuisse, quod in Armeniae finibus situm esset, Strabo docet *l. l.* Dionis *Συμφόριον* ex voce Latina *Synhorium* (cf. Amm. Marc. *l. l.*) natum esse sagaciter observavit v. Gutschmid, *Kl. Schr.* 1, 18, atque inde sequi eum hic fonte usum esse Latino, a Theophane pendente.

6 *παιδὸς αὐτῆς παρὰ*] quaternioni tertio (olim ε') Laurentiani codicis deest folium primum. — Septimam fere lacunae partem explet Xiphilinus. De Stratonice et filii eius Xipharis nece cf. App. *Mithr.* 107. Plut. *Pomp.* 36, 6. quid insuper perierit praeter Xiphilinum argumentum quoque huius libri docet: *ὡς Πομπήιος τὸν Πόντον τῇ Βιθυνίᾳ προσένειμεν* et *ὡς Πομπήιος τήν τε Συρίαν καὶ την Φοινίκην ὑπηγάγετο,* vide p. 393.

8 *ὑποστρέψας*] sc. *Pompeius* 11 *κολούσας* Leuncl., *κωλύσας* VC 12 *τε* (prius) Dind., *γε* VC *βασιλέων*] Filii intelleguntur Antiochi Pii et Selenes, Antiochus Asiaticus et frater eius, cf. Cic. *Verr. Acc.* 4, 27, 61.

νόμους ἔλαβον ὥστε τὸν τῶν Ῥωμαίων τρόπον πολιτεύεσθαι. Xiphil.
p. 7, 19—27 R. St. = p. 6, 26—7, 5 Dind.

L 16r 8 . . . . | *τοῦτο μόνον ἐν τῇ ἀγορανομίᾳ ἐπηνέθη, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ Ῥω-*
μαῖα καὶ τὰ Μεγαλήσια πολυτελέστατα ἐποίησεν, ἔτι δὲ καὶ μονο-
μάχων ἀγῶνας ἐπὶ τῷ πατρὶ μεγαλοφρονέστατα διέθηκεν. ἐγένετο
μὲν γὰρ τῶν δαπανηθέντων ἐς αὐτὰ τὰ μὲν κοινῇ αὐτῷ πρὸς τὸν
2 *συνάρχοντα Μᾶρκον Βίβουλον τὰ δὲ καὶ ἰδίᾳ· τοσοῦτον δὲ δὴ ἐν*
τούτοις ὑπερῇρεν ὥστε καὶ τὴν ἐπ' ἐκείνοις δόξαν σφετερίσασθαι
καὶ δοκεῖν ἅπαντα αὐτὸς ἀνηλωκέναι. ὁ οὖν Βίβουλος αὐτὸς ἐπι-
σκώπτων ἔλεγεν ὅτι τὸ αὐτὸ τῷ Πολυδεύκει πεπονθὼς εἴη· τοῦ
γάρ τοι ναοῦ κοινοῦ οἱ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν Κάστορα ὄντος, ἐπ'
ἐκείνου μόνου ἡ ἐπωνυμία αὐτοῦ γίγνεται.
9 *ἐπὶ μὲν οὖν τούτοις ἔχαιρον οἱ Ῥωμαῖοι, τὰ δὲ δὴ τέρατα*
καὶ πάνυ αὐτοὺς ἐθορύβει. ἐν γὰρ τῷ Καπιτωλίῳ ἀνδριάντες τε
πολλοὶ ὑπὸ κεραυνῶν συνεχωνεύθησαν καὶ ἀγάλματα ἄλλα τε καὶ
Διὸς ἐπὶ κίονος ἱδρυμένον, εἰκών τέ τις λυκαίνης σύν τε τῷ Ῥώμῳ
2 *καὶ σὺν τῷ Ῥωμύλῳ ἱδρυμένη ἔπεσε, τά τε γράμματα τῶν στηλῶν*
ἐς ἃς οἱ νόμοι ἐσεγράφοντο συνεχύθη καὶ ἀμυδρὰ ἐγένετο. τά τε
οὖν ἄλλα ἐξεθύοντο τοῖς μάντεσι πειθόμενοι, καὶ τῷ Διὶ ἄγαλμα
μεῖζον, πρός τε τὰς ἀνατολὰς καὶ πρὸς τὴν ἀγορὰν βλέπον, ὅπως
αἱ συνωμοσίαι ὑφ' ὧν ἐταράττοντο ἐκφανεῖεν, ἱδρυθῆναι ἐψηφί-
σαντο.
3 *ταῦτά τε ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔτει συνέβη, καὶ οἱ τιμηταὶ περὶ τῶν*
ὑπὲρ τὸν Ἠριδανὸν οἰκούντων διενεχθέντες (τῷ μὲν γὰρ ἐς τὴν πο-
λιτείαν αὐτοὺς ἐσάγειν ἐδόκει, τῷ δὲ οὔ) οὐδὲν οὐδὲ τῶν ἄλλων
4 *ἔπραξαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπεῖπον. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ διά-*
δοχοι αὐτῶν ἐν τῷ ὑστέρῳ ἔτει ⟨οὐδὲν⟩ ἐποίησαν, ἐμποδισάντων
σφᾶς τῶν δημάρχων πρὸς τὸν τῆς βουλῆς κατάλογον δέει τοῦ μὴ
5 *τῆς γερουσίας αὐτοὺς ἐκπεσεῖν. κἀν τούτῳ πάντες οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ*
διατρίβοντες, πλὴν τῶν τὴν νῦν Ἰταλίαν οἰκούντων, ἐξέπεσον Γαΐου
τινὸς Παπίου δημάρχου γνώμῃ, ἐπειδὴ ἐπεπόλαζον καὶ οὐκ ἐδόκουν
ἐπιτήδειοί σφισιν εἶναι συνοικεῖν.
a. u. 690 (64) 10 *τῷ δὲ ἐχομένῳ ἔτει, τοῦ τε Φιγούλου καὶ τοῦ Καίσαρος τοῦ*
L 16v *Λουκίου ἀρχόντων, βραχέα μὲν μνήμης δ' οὖν ἄξια πρὸς τοὺς* | *τῶν*

---

3 *ἐπηνέθη*] *C. Iulius Caesar* 4 *δὲ* Dind., *τε* L 16 *Ῥώμῳ*] cf. ad fr. 5, 3
18 *ἐσεγράφοντο*] exspectes *ἐσεγεγράφατο* *ἐγένετο* R. St., *ἐγένοντο* L
24 *Ἠριδανὸν*] cf. ad Zon. 8, 20, 3 25 *αὐτοὺς* H. St., *αὐτοῦ* L 27 ⟨*οὐδὲν*⟩
add. R. St. 29 *πάντες οἱ*] ⟨*ξένοι οἱ*⟩ Rk. add. probabiliter 33 *δὲ* Turn., *τε* L.

ἀνθρωπείων πραγμάτων παραλόγους συνηνέχθη. ὅ τε γὰρ τὸν 2
Λουκρήτιον ἐκ τῆς τοῦ Σύλλου προστάξεως ἀποκτείνας, καὶ ἕτερός
τις συχνοὺς τῶν ἐπικηρυχθέντων ὑπ' αὐτοῦ φονεύσας, καὶ κατηγο-
ρήθησαν ἐπὶ ταῖς σφαγαῖς καὶ ἐκολάσθησαν, τοῦ Καίσαρος τοῦ
Ἰουλίου τοῦθ' ὅτι μάλιστα παρασκευάσαντος. οὕτω καὶ τοὺς πάνυ 3
ποτὲ δυνηθέντας ἀσθενεστάτους αἱ μεταβολαὶ τῶν πραγμάτων πολ-
λάκις ποιοῦσι. τοῦτό τε οὖν παρὰ δόξαν τοῖς πολλοῖς ἐχώρησε,
καὶ ὅτι καὶ ὁ Κατιλίνας ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκείνοις αἰτίαν (πολλοὺς
γὰρ καὶ αὐτὸς τῶν ὁμοίων ἀπεκτόνει) λαβὼν ἀπελύθη. καὶ δὴ καὶ
ἐκ τούτου χείρων τε πολὺ ἐγένετο, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀπώλετο· τοῦ 4
γὰρ δὴ Κικέρωνος τοῦ Μάρκου μετὰ Γαΐου Ἀντωνίου ὑπατεύσαν- a. u. 691 (63)
τος, ὅτε Μιθριδάτης οὐδὲν ἔτι δεινὸν τοὺς Ῥωμαίους εἰργάσατο
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν διέφθειρεν, ἐπεχείρησεν ἐκεῖνος τήν τε πολι-
τείαν νεωτερίζειν καὶ τοὺς συμμάχους ἐπ' αὐτῇ συνιστὰς ἐς φόβον
σφᾶς οὐ σμικροῦ πολέμου ἐνέβαλεν. ἐπράχθη δὲ ὧδε ἑκάτερον.
ὁ Μιθριδάτης αὐτὸς μὲν οὐχ ὑπεῖκε ταῖς συμφοραῖς, ἀλλὰ τῇ 11
βουλήσει πλέον ἢ τῇ δυνάμει νέμων ἐνενόει, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ
ὁ Πομπήιος ἐν τῇ Συρίᾳ διέτριβε, πρός τε τὸν Ἴστρον διὰ τῶν
Σκυθῶν ἐλθεῖν, κἀντεῦθεν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐσβαλεῖν· φύσει τε γὰρ 2
μεγαλοπράγμων ὤν, καὶ πολλῶν μὲν πταισμάτων πολλῶν δὲ καὶ
εὐτυχημάτων πεπειραμένος, οὐδὲν οὔτε ἀτόλμητον οὔτε ἀνέλπιστόν
οἱ εἶναι ἐνόμιζεν. εἰ δὲ δὴ καὶ σφαλείη, συναπολέσθαι τῇ βασιλείᾳ
μετὰ ἀκεραίου τοῦ φρονήματος μᾶλλον ἢ στερηθεὶς αὐτῆς ἔν τε
ταπεινότητι καὶ ἐν ἀδοξίᾳ ζῆν ἤθελεν. αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ τούτοις 3
ἔρρωτο· ὅσῳ γὰρ τῇ τοῦ σώματος ἀσθενείᾳ ἀπεμαραίνετο, τοσούτῳ
τῇ τῆς γνώμης ῥώμῃ ἰσχυρίζετο, ὥστε καὶ τὴν ἐκείνου ἀρρωστίαν
τοῖς ταύτης λογισμοῖς ἀναλαμβάνειν· οἱ δ' ἄλλοι οἱ συνόντες αὐτῷ,
ὡς τά τε τῶν Ῥωμαίων ἰσχυρότερα καὶ τὰ τοῦ Μιθριδάτου ἀσθε- 4
νέστερα ἀεὶ ἐγίγνετο (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὁ σεισμὸς μέγιστος δὴ
τῶν πώποτε συνενεχθεὶς αὐτοῖς πολλὰς τῶν πόλεων ἔφθειρεν), | ἠλ- L 17ʳ
λοιοῦντο, καὶ τά τε στρατιωτικὰ ἐκινεῖτο, καὶ παῖδάς τινας αὐτοῦ
συναρπάσαντές τινες πρὸς τὸν Πομπήιον ἐκόμισαν. ἐπ' οὖν τού- 12
τοις τοὺς μὲν ἐφώρα καὶ ἐκόλαζε, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας ὀργῇ

---

1 ὅ τε — ἀποκτείνας] *L. Annius Bellienus,* cf. Ascon. p. 92 Bait. 2 ἕτε-ρός τις] *L. Luscius,* cf. Ascon. p. 91 Bait. 5 πάνυ] πᾶν v. Herw. (litt.), vix necessarium 14 ἐπ' αὐτῇ] ἐπ' αὐτὴν Rk., cf. 59, 4, 3; 37, 30, 1, at cf. Herod. 6, 74, quem locum expressisse videtur Dio, cf. praeterea 54, 3, 4 16 τῇ βου-λήσει — νέμων] cf. Thuc. 3, 48, 1 33 ὀργῇ] Reiskio eo sensu accipiendum videtur quo apud Demosthenem interdum, i. e. pro *poena, castigatione, animadversione,* ut 21, 43 τῷ δράσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργήν, ἄν θ' ἑκὼν ἄν τ' ἄκων,

προκατελάμβανε, καὶ ἦν πρὸς οὐδένα ἔτι πιστός, ἀλλὰ καὶ τῶν
λοιπῶν τέκνων ὑποτοπήσας τινὰ ἀπέσφαξεν. ἰδὼν οὖν ταῦτα υἱός
τις αὐτοῦ Φαρνάκης, καὶ ἐκεῖνόν τε ἅμα φοβηθεὶς καὶ παρὰ τῶν
Ῥωμαίων τὴν βασιλείαν (καὶ γὰρ ἀνὴρ ἤδη ἦν) λήψεσθαι προσδο-
2 κήσας, ἐπεβούλευσεν αὐτῷ. φωραθεὶς δέ (πολλοὶ γὰρ καὶ φανερῶς
καὶ λάθρᾳ πάντα τὰ πραττόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἐπολυπραγμόνουν) εὐ-
θὺς ἄν, εἴπερ τι καὶ τὸ βραχύτατον εὐνοίας οἱ δορυφόροι τῷ γέ-
ροντι εἶχον, ἐδικαιώθη· νῦν δὲ καίτοι σοφώτατος ὁ Μιθριδάτης
ἐς πάντα τὰ βασιλικὰ γενόμενος οὐκ ἔγνω ὅτι οὐδὲν οὐδενὶ οὔτε
τὰ ὅπλα οὔτε τὰ πλήθη τῶν ὑπηκόων ἄνευ τῆς παρ' αὐτῶν φιλίας
ἰσχύει, ἀλλὰ καὶ ὅσῳ τις ἂν πλείω, μὴ μέντοι καὶ πιστὰ αὐτὰ ἔχῃ,
3 χαλεπώτερα αὐτῷ γίγνεται. ὁ γοῦν Φαρνάκης μετά τε τῶν προπαρ-
εσκευασμένων καὶ μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς πρὸς τὴν σύλληψιν
αὐτοῦ πεμφθέντων (ῥᾷστα γὰρ αὐτοὺς ᾠκειώσατο) καὶ ἐπ' αὐτὸν
ἄντικρυς τὸν πατέρα ἠπείχθη. πυθόμενος δὲ τοῦτο ὁ γέρων (ἦν
δὲ ἐν Παντικαπαίῳ) στρατιώτας τινὰς ἐπὶ τὸν υἱόν, ὡς καὶ αὐτὸς
4 ἐφεψόμενός σφισι, προέπεμψε. καὶ τούτους τε ἐκεῖνος διὰ βραχέος,
ἅτε μηδ' αὐτοὺς φιλοῦντας τὸν Μιθριδάτην, ἀπετρέψατο, καὶ τὴν
πόλιν ἑκουσίαν ἔλαβε, τόν τε πατέρα ἐς τὸ βασίλειον καταφυγόντα
13 ἀπέκτεινεν. ἐπεχείρησε μὲν γὰρ ἑαυτὸν διαχρήσασθαι, καὶ τάς τε
γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας τοὺς λοιποὺς φαρμάκῳ προαπαλλάξας τὸ
λοιπὸν ἐξέπιεν, οὐ μέντοι οὔτε δι' ἐκείνου οὔτε διὰ ξίφους αὐτο-
2 χειρίᾳ ἀποφθαρῆναι ἠδυνήθη. τό τε γὰρ φάρμακον, καίτοι θανάσι-
μον ὄν, οὐ συνεῖλεν αὐτόν, ἐπειδὴ πολλῇ καθ' ἑκάστην ἡμέραν
προφυλακῇ ἀλεξιφαρμάκων ἐκεκράτυντο· καὶ ἡ τοῦ ξίφους πληγὴ
διά τε τὴν τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἀπό τε τῆς ἡλικίας καὶ ἀπὸ τῶν περιε-
στηκότων ἀσθένειαν καὶ διὰ τὴν φαρμάκου ὁποιουδηποτοῦν λῆψιν
L 17r 3 ἀπημβλύνθη. ὡς οὖν οὔτε δι' ἑαυτοῦ ἀνηλίσκετο καὶ πέρα | τοῦ
καιροῦ χρονίζειν ἐδόκει, προσέπεσόν τε αὐτῷ ἐκεῖνοι οὓς ἐπὶ τὸν

ἔταξεν ὁ νόμος, et 24, 138 ταύτην τὴν ὀργὴν καὶ νῦν ἐπὶ τουτονὶ λάβετε. cf. Reiskii *Ind. Graec. Demosth.* p. 363. — Tamen subdubito de lectionis sinceritate. ὁρμῇ tentat Polak.

18 ἀπετρέψατο Pflugk., ἐπετρέψατο L, ἀπετρίψατο v. Herw. (litt.) 22 οὔτε Bk., οὐδὲ L δι' ἐκείνου R. St., δ' ἐκεῖνου L 23 ἀποφθαρῆναι] cf. 37, 39, 1; 68, 27, 2, Thuc. 2, 49, 6 24 οὐ συνεῖλεν αὐτὸν] verbum συναιρεῖν quoque a Thucydide in eadem pestis descriptione, 2, 51, 3, mutuatus est nec magis propriam huius vocis vim intellexit. significat enim apud Thuc. *pariter absumere:* ἀλλὰ πάντα ξυνῄρει (ἡ νόσος) καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα. — Recurrit apud Dionem 40, 23, 4; 50, 35, 5; 78, 23, 6. itaque lectio sana nec coniecturis tentanda 25 ἐκεκράτυντο L, ut coniecerat Rk., ἐκεκράτητο R. St. 27 ὁποιουδηποτοῦν R. St., ὅποι δή ποτ' οὖν L.

υἱὸν ἐπεπόμφει, καὶ συνετάχυναν τοῖς ξίφεσι καὶ ταῖς λόγχαις τὸν
ὄλεθρον. Μιθριδάτης μὲν δὴ ποικιλωτάτῃ ἀεὶ καὶ μεγίστῃ τῇ τύχῃ 4
χρησάμενος οὐδὲ τὴν τελευτὴν τοῦ βίου ἁπλῆν ἔσχεν· ἐπεθύμησέ
τε γὰρ ἀποθανεῖν μὴ βουλόμενος, καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποκτεῖναι
σπουδάσας οὐκ ἠδυνήθη, ἀλλὰ τοῦτο μὲν φαρμάκῳ τοῦτο δὲ καὶ
ξίφει αὐθέντης τε ἅμα ἐγένετο καὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀπεσφάγη·
Φαρνάκης δὲ τό τε σῶμα αὐτοῦ τῷ Πομπηίῳ ταριχεύσας, ἔλεγχον 14 Xiph. 7, 5—8
τοῦ πεπραγμένου, ἔπεμψε, καὶ ἑαυτὸν τήν τε ἀρχὴν παρέδωκε.
καὶ ὃς τῷ μὲν Μιθριδάτῃ οὐδὲν ἐλυμήνατο, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πα-
τρῴοις ἠρίοις ταφῆναι αὐτὸν ἐκέλευσε· τὸ γὰρ πολέμιον αὐτοῦ
συναποσβηκέναι τῇ ψυχῇ νομίζων οὐδὲν ἔτι τῷ νεκρῷ μάτην ὠργί-
ζετο· τὴν μέντοι βασιλείαν τοῦ Βοσπόρου μισθὸν τῷ Φαρνάκῃ τῆς 2
μιαιφονίας ἐχαρίσατο, καὶ ἔς γε τοὺς φίλους τούς τε συμμάχους
αὐτὸν ἀνέγραψεν.

ὡς οὖν ἐκεῖνός τε ἀπωλώλει καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ πάντα 3
πλὴν ὀλίγων κατέστραπτο (τείχη γάρ τινα φρουροὶ ἔξω τοῦ Βο-
σπόρου ἔτι καὶ τότε ἔχοντες οὐκ εὐθὺς ὡμολόγησαν, οὐχ ὅτι καὶ
ἀνθίστασθαί οἱ διενοοῦντο, ἀλλ' ὅτι ἐφοβοῦντο μὴ τὰ χρήματα, ἃ
ἐφύλασσον, προδιαρπάσαντές τινες ἐκείνοις τὴν αἰτίαν προσθῶσι,
καὶ διὰ τοῦτο ἀνέμενον, αὐτῷ βουλόμενοι τῷ Πομπηίῳ πάντα ἐπι-
δεῖξαι), ὡς οὖν τά τε ἐνταῦθα κατείργαστο καὶ ὁ Φραάτης ἡσυ- 15
χίαν ἦγεν, ἥ τε Συρία καὶ ἡ Φοινίκη καθειστήκει, τρέπεται πρὸς
Ἀρέταν. οὗτος δὲ Ἀραβίων μὲν τῶν νῦν τοῖς Ῥωμαίοις δουλευόν-
των μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐβασίλευε, πλεῖστα δὲ δὴ τὴν
Συρίαν πρότερον λυπήσας, καὶ διὰ τοῦτο μάχῃ πρὸς τῶν Ῥω-
μαίων ἀμυνόντων αὐτῇ νικηθείς, ὅμως καὶ τότε ἔτ' ἐπολέμει. ἐπ' 2
οὖν τοῦτον τούς τε πλησιοχώρους αὐτῷ ὁ Πομπήιος ἐλάσας ἀκο-
νιτί τε αὐτοὺς προσηγάγετο καὶ φρουρᾷ παρέδωκε. κἀντεῦθεν ἐπὶ Xiph. 7, 8—20
τὴν Συρίαν τὴν Παλαιστίνην, ὡς καὶ τὴν Φοινίκην | κακώσαντας,
ὥρμησεν. ἦρχον δὲ αὐτῶν Ὑρκανός τε καὶ Ἀριστόβουλος ἀδελφοί, L 18r
καὶ ἐτύγχανον ὑπὲρ τῆς τοῦ σφετέρου θεοῦ, ὅστις ποτὲ οὗτός ἐστιν,
ἱερωσύνης (οὕτω γὰρ τὴν βασιλείαν σφῶν ὠνόμαζον) αὐτοί τε δια-

---

5 τοῦτο μὲν — ξίφει ante οὐκ ἠδυνήθη collocanda censet Bk., vix recte; ceterum in margine cod. L ad hunc versum adscriptum est CH′ 10 ταφῆναι αὐτὸν L, neque ut ante Dindorfium edebatur αὐτὸν ταφῆναι 23 Ἀραβίων] cf. ad 36, 2, 5 28 φρουρᾷ παρέδωκε] hoc dicit Dio: praesidium Pompeium collocasse in regno Nabataeorum 29 ὡς καὶ τὴν Φοινίκην κακώσαντας] locos quales sunt 36, 20, 2 et 22, 1 conferenti vix mihi corruptum videtur. pro καὶ legendum censet τοὺς Rk. cf. quoque 41, 18, 3; 40, 16, 2.

3 φερόμενοι καὶ τὰς πόλεις στασιάζοντες. ὁ οὖν Πομπήιος Ὑρκανὸν
μὲν οὐδεμίαν ἀξιόχρεων ἰσχὺν ἔχοντα ἀμαχεὶ εὐθὺς προσέθετο, Ἀρι-
στόβουλον δὲ ἐς χωρίον τι κατακλείσας ὁμολογῆσαί οἱ ἠνάγκασε,
καὶ ἐπειδὴ μήτε τὰ χρήματα μήτε τὸ φρούριον παρεδίδου, ἔδησεν
αὐτόν. κἀκ τούτου τοὺς μὲν ἄλλους ῥᾷον προσεποιήσατο, τὰ δὲ
16 Ἱεροσόλυμα πολιορκῶν πράγματα ἔσχε. τὴν μὲν γὰρ ἄλλην πόλιν,
ἐσδεξαμένων αὐτὸν τῶν τὰ τοῦ Ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀπραγμόνως
ἔλαβεν, αὐτὸ δὲ τὸ ἱερὸν προκατασχόντων τῶν ἑτέρων οὐκ ἀπόνως
Xiph. 7, 20—23 2 εἷλεν· ἐπί τε γὰρ μετεώρου ἦν καὶ περιβόλῳ ἰδίῳ ὠχύρωτο. καὶ
εἴ γε ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ὁμοίως ἠμύνοντο, οὐκ ἂν αὐτὸ ἐχει-
ρώσατο· νῦν δὲ τὰς τοῦ Κρόνου δὴ ὠνομασμένας διαλείποντες,
καὶ οὐδὲν τὸ παράπαν ἐν αὐταῖς δρῶντες, παρέδωκαν τοῖς Ῥω-
3 μαίοις καιρὸν ἐν τῷ διακένῳ τούτῳ τὸ τεῖχος διασεῖσαι. μαθόντες
γὰρ τὴν πτόησιν αὐτῶν ταύτην τὸν μὲν ἄλλον χρόνον οὐδὲν σπουδῇ
Xiph. 7, 23—28 ἔπραττον, ταῖς δὲ δὴ ἡμέραις ἐκείναις, ὁπότε ἐκ τῆς περιτροπῆς
4 ἐπέλθοιεν, ἐντονώτατά οἱ προσέβαλλον. καὶ οὕτως ἑάλωσάν τε ἐν
τῇ τοῦ Κρόνου ἡμέρᾳ μηδ' ἀμυνόμενοι, καὶ πάντα τὰ χρήματα
διηρπάσθη. ἥ τε βασιλεία τῷ Ὑρκανῷ ἐδόθη, καὶ ὁ Ἀριστόβουλος
ἀνηνέχθη.
5 ταῦτα μὲν τότε ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἐγένετο· οὕτω γὰρ τὸ σύμ-
παν ἔθνος, ὅσον ἀπὸ τῆς Φοινίκης μέχρι τῆς Αἰγύπτου παρὰ τὴν
θάλασσαν τὴν ἔσω παρήκει, ἀπὸ παλαιοῦ κέκληται. ἔχουσι δὲ καὶ
ἕτερον ὄνομα ἐπίκτητον· ἥ τε γὰρ χώρα Ἰουδαία καὶ αὐτοὶ Ἰου-
Xiph. 7, 28—8, 11 17 δαῖοι ὠνομάδαται· ἡ δὲ ἐπίκλησις αὕτη ἐκείνοις μὲν οὐκ οἶδ' ὅθεν
ἤρξατο γενέσθαι, φέρει δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὅσοι
τὰ νόμιμα αὐτῶν, καίπερ ἀλλοεθνεῖς ὄντες, ζηλοῦσι. καὶ ἔστι καὶ
παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ γένος τοῦτο, κολουσθὲν ⟨μὲν⟩ πολλάκις, αὐ-
L 1[illegible]v ξηθὲν δὲ ἐπὶ πλεῖστον, ὥστε | καὶ ἐς παρρησίαν τῆς νομίσεως ἐκνι-
2 κῆσαι. κεχωρίδαται δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἔς τε τἆλλα

2 ἀμαχεὶ R. St., ἀμαχὶ L 4 παρεδίδου] quod in Xiphilini epitoma additum invenies καίτοι προσιὼν αὐτῷ καὶ ὑποσχόμενος ταῦτα interpretamentum est verborum ὁμολογῆσαί οἱ ἠνάγκασε quibus in sententia prorsus commutata, quam paraphrasin rectius voces quam excerptum, locus non erat. ita enim Xiphilinus: τὸν μὲν οὖν Ὑρκανὸν οὐδενὸς λόγου ἀξιώσας, τὸν δὲ Ἀριστόβουλον δήσας, ἐπειδὴ μήτε τὰ χρήματα μήτε τὸ φρούριον παρεδίδου καίτοι προσιὼν αὐτῷ καὶ ὑποσχόμενος ταῦτα, τὰ δὲ Ἱεροσόλυμα πολιορκῶν πράγματα ἔσχε. cave credas apud Dionem haec verba excidisse 14 πτόησιν Madvig., nisi quod πτοίησιν scribit: πτόησιν dedi coll. 37, 17, 4 et 77, 7, 1 ubi forma πτοεῖσθαι usurpata est non πτοιεῖσθαι; *furorem et instinctum superstitiosum* interpretatur Madv., ἐμποίησιν L 15 τῆς del. Pflugk. iniuria 19 ἀνηνέχθη] ἀπηνέχθη Turn. praeter necessitatem 27 ⟨μὲν⟩ R. St., om. L.

τὰ περὶ τὴν δίαιταν πάνθ᾿ ὡς εἰπεῖν, καὶ μάλισθ᾿ ὅτι τῶν μὲν ἄλ-
λων θεῶν οὐδένα τιμῶσιν, ἕνα δέ τινα ἰσχυρῶς σέβουσιν. οὐδ᾿
ἄγαλμα οὐδὲν ⟨οὐδ᾿⟩ ἐν αὐτοῖς ποτε τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔσχον, ἄρρη-
τον δὲ δὴ καὶ ἀειδῆ αὐτὸν νομίζοντες εἶναι περισσότατα ἀνθρώπων
θρησκεύουσι. καὶ αὐτῷ νεών τε μέγιστον καὶ περικαλλέστατον, πλὴν 3
καθ᾿ ὅσον ἀχανής τε καὶ ἀνώροφος ἦν, ἐξεποίησαν, καὶ τὴν ἡμέ-
ραν τὴν τοῦ Κρόνου καλουμένην ἀνέθεσαν, καὶ ἄλλα τε ἐν αὐτῇ
ἰδιαίτατα πολλὰ [ἃ] ποιοῦσι, καὶ ἔργου οὐδενὸς σπουδαίου προσ-
άπτονται.

καὶ τὰ μὲν κατ᾿ ἐκεῖνον, τίς τε ἔστι καὶ ὅθεν οὕτως ἐτιμήθη, 4 Xiph. 8, 14—9, 24
ὅπως τε περὶ αὐτὸν ἐπτόηνται, πολλοῖς τε εἴρηται καὶ οὐδὲν τῇδε
τῇ ἱστορίᾳ προσήκει· τὸ δὲ δὴ ἐς τοὺς ἀστέρας τοὺς ἑπτὰ τοὺς 18
πλάνητας ὠνομασμένους τὰς ἡμέρας ἀνακεῖσθαι κατέστη μὲν ὑπ᾿
Αἰγυπτίων, πάρεστι δὲ καὶ ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους, οὐ πάλαι ποτὲ
ὡς λόγῳ εἰπεῖν ἀρξάμενον· οἱ γοῦν ἀρχαῖοι Ἕλληνες οὐδαμῇ αὐτό,
ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι, ἠπίσταντο. ἀλλ᾿ ἐπειδὴ καὶ πάνυ νῦν τοῖς τε 2
ἄλλοις ἅπασι καὶ αὐτοῖς τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιχωριάζει, καὶ ἤδη καὶ
τοῦτό σφισι πάτριον τρόπον τινά ἐστι, βραχύ τι περὶ αὐτοῦ δια-
λεχθῆναι βούλομαι, πῶς τε καὶ τίνα τρόπον οὕτω τέτακται. ἤκουσα
δὲ δύο λόγους, ἄλλως μὲν οὐ χαλεποὺς γνωσθῆναι, θεωρίας ⟨δέ⟩ τι-
νος ἐχομένους. εἰ γάρ τις τὴν ἁρμονίαν τὴν διὰ τεσσάρων καλου- 3
μένην, ἥπερ που καὶ τὸ κῦρος τῆς μουσικῆς συνέχειν πεπίστευται,
καὶ ἐπὶ τοὺς ἀστέρας τούτους, ὑφ᾿ ὧν ὁ πᾶς τοῦ οὐρανοῦ κόσμος
διείληπται, κατὰ τὴν τάξιν καθ᾿ ἣν ἕκαστος αὐτῶν περιπορεύεται
ἐπαγάγοι, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἔξω περιφορᾶς τῆς τῷ Κρόνῳ
δεδομένης, ἔπειτα διαλιπὼν δύο τὰς ἐχομένας τὸν τῆς τετάρτης 4
δεσπότην ὀνομάσειε, καὶ μετ᾿ αὐτὸν δύο αὖ ἑτέρας ὑπερβὰς ἐπὶ
τὴν ἑβδόμην ἀφίκοιτο, κἂν τῷ αὐτῷ τούτῳ τρόπῳ αὐτάς τε ἐπιὼν
καὶ τοὺς ἐφόρους σφῶν θεοὺς ἀνακυκλῶν ἐπιλέγοι ταῖς ἡμέραις,
εὑρήσει πάσας αὐτὰς | μουσικῶς πως τῇ τοῦ οὐρανοῦ διακοσμήσει L 19r

1 ad hunc versum in margine CH′ L 3 ⟨οὐδ᾿⟩ add. v. Herw. ἄρρητον] ἀόρατον Wakefield 6 ἀχανής] cf. Phrynichum Bekkeri 28, 28: ἀχανές: τὸ μὴ ἔχον στέγην ἢ ὄροφον, ἐπὶ τοῦ λαβυρίνθου Σοφοκλῆς 8 ἃ expunxit Rk., neque habet Xiph., [πολλὰ ἃ] secl. Dind. 14 πάρεστι] eo defendi potest quod ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους idem valet atque ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, παρήκει v. Herw. (litt.) 19 τέτακται] πέπρακται Xiph. 20 ⟨δέ⟩ Xyl. cum Xiph., om. L 27 μετ᾿ αὐτὸν] μετ᾿ αὐτὴν? 28 κἂν scripsi L secutus qui κὰν exhibet, cf. 57, 7, 1, καὶ Bk. αὐτάς τε ἐπιὼν Xyl. probata Xiphilini lectione, αὐτός τε ἔπαινον L (in marg. corr. ἐπιὼν), αὐτάς τε ἐπανιὼν Leuncl. vitium altius latere videtur. an αὖ τάς τε ἑτέρας (vel λοιπὰς) ἐπιὼν vel ἐπανιὼν?

19 προσηκούσας. εἷς μὲν δὴ οὗτος λέγεται λόγος, ἕτερος δὲ ὅδε. τὰς
ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρξάμενος ἀρι-
θμεῖν, καὶ ἐκείνην μὲν τῷ Κρόνῳ διδούς, τὴν δὲ ἔπειτα τῷ Διὶ
καὶ τρίτην Ἄρει, τετάρτην ἡλίῳ, πέμπτην Ἀφροδίτῃ, ἕκτην Ἑρμῇ
2 καὶ ἑβδόμην σελήνῃ, κατὰ τὴν τάξιν τῶν κύκλων καθ᾽ ἣν οἱ Αἰ-
γύπτιοι αὐτὴν νομίζουσι, καὶ τοῦτο καὶ αὖθις ποιήσας, πάσας τε
οὕτω τὰς τέσσαρας καὶ εἴκοσιν ὥρας περιελθών, εὑρήσεις τὴν
3 πρώτην τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ὥραν ἐς τὸν ἥλιον ἀφικνουμένην. καὶ
τοῦτο καὶ ἐπ᾽ ἐκείνων τῶν τεσσάρων καὶ εἴκοσιν ὡρῶν κατὰ τὸν
αὐτὸν τοῖς πρόσθε λόγον πράξας, τῇ σελήνῃ τὴν πρώτην τῆς τρί-
της ἡμέρας ὥραν ἀναθήσεις, κἂν οὕτω καὶ διὰ τῶν λοιπῶν πορεύῃ,
τὸν προσήκοντα ἑαυτῇ θεὸν ἑκάστη ἡμέρα λήψεται.

20 ταῦτα μὲν οὕτω παραδέδοται· Πομπήιος δὲ ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνα
κατέπραξεν, πρός τε τὸν Πόντον αὖθις ἦλθε, καὶ παραλαβὼν τὰ
τείχη ἔς τε τὴν Ἀσίαν κἀντεῦθεν ἐς τὴν Ἑλλάδα τήν τε Ἰταλίαν
2 ἐκομίσθη. πολλὰς μὲν δὴ οὖν μάχας ἐνίκησε, πολλοὺς δὲ καὶ δυ-
Bekk. Anecd. 166, 24 νάστας καὶ βασιλέας τοὺς μὲν προσεπολεμώσατο τοὺς δὲ καὶ ὁμο-
λογίᾳ προσεποιήσατο, πόλεις τε ὀκτὼ ἀπῴκισε, καὶ χώρας προσ-
όδους τε συχνὰς τοῖς Ῥωμαίοις ἀπέδειξε, τά τε πλείω ἔθνη τῶν ἐν
τῇ Ἀσίᾳ τῇ ἠπείρῳ τότε αὐτοῖς ὄντων νόμοις τε ἰδίοις καὶ πολι-
τείαις κατεστήσατο καὶ διεκόσμησεν, ὥστε καὶ δεῦρο αὐτοὺς τοῖς
Xiph. 9, 25—28 3 ὑπ᾽ ἐκείνου νομισθεῖσι χρῆσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μέν, καίπερ μεγάλα
τε ὄντα καὶ μηδενὶ τῶν πρόσθε Ῥωμαίων πραχθέντα, καὶ τῇ τύχῃ
καὶ τοῖς συστρατευσαμένοις οἱ ἀναθείη ἄν τις· ὃ δὲ δὴ μάλιστα
αὐτοῦ τε τοῦ Πομπηίου ἔργον ἐγένετο καὶ θαυμάσαι διὰ πάντων
4 ἄξιόν ἐστι, τοῦτο νῦν ἤδη φράσω. πλείστην μὲν γὰρ ἰσχὺν καὶ ἐν τῇ
θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἠπείρῳ ἔχων, πλεῖστα δὲ χρήματα ἐκ τῶν αἰχμα-
λώτων πεπορισμένος, δυνάσταις τε καὶ βασιλεῦσι συχνοῖς ᾠκειωμένος,

---

6 αὐτὴν] αὐτοῖς Bk. dubitans. possis καθάπερ οἱ Αἰγύπτιοι αὐτὴν νομίζουσι. Xiphilini excerptum apud Planudem αὐτοὶ τε scripsi, τ᾽ ἄρ᾽? Bk., γὰρ L, quod ferri nequit 10 πρόσθε] ita L (sine ν) ut c. 20, 3; 40, 12, 1; 36, 48, 5 17 προσεπολεμώσατο] de sinceritate lectionis, quam tuetur Anon. apud Bekk. *Anecd.*, dubitandum non videtur. verbo προσπολεμοῦσθαι eodem sensu Dio usus est 48, 49, 3, quanquam apud Thuc. 3, 3, 1, quem locum Dioni ante oculos versatum fuisse veri est simile, significat *insuper hostilem sibi reddere* 19 ἀπέδειξε] nec 60, 7, 3 vel 61, 19, 2 nec 39, 22, 4 vel 45, 24, 1 cum hoc loco recte comparari possunt, sed cf. Bekk. *Anecd.* I, 419, 21: ἀπέδειξεν ἀντὶ τοῦ παρέδωκεν. Ξενοφῶν (cf. *Anab.* 5, 8, 7), Xen. *de vect.* 2, 7 confert Polak. 21 δεῦρο] ἀεὶ add. v. Herw., fortasse recte. Simplex δεῦρο tamen recurrit 59, 20, 7; 61, 17, 2. cf. etiam 66, 21, 2 et ad 69, 14, 4. 22 ὑπ᾽ St., ἀπ᾽ L 23 πρόσθε] cf. ad c. 19, 3 27 ἠπείρῳ R. St., ἤπειρον L.

τούς τε δήμους ὧν ἦρξε πάντας ὡς εἰπεῖν δι' εὐνοίας εὐεργεσίαις κε-
κτημένος, δυνηθείς τ' ἂν δι' αὐτῶν τήν τε | Ἰταλίαν κατασχεῖν καὶ 5 Xiph. 9, 28—10, 2
τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος πᾶν περιποιήσασθαι, τῶν μὲν πλείστων L 19v
ἐθελοντὶ ἂν αὐτὸν δεξαμένων, εἰ δὲ καὶ ἀντέστησάν τινες, ἀλλ' ὑπ'
ἀσθενείας γε πάντως ἂν ὁμολογησάντων, οὐκ ἠβουλήθη τοῦτο ποι-
ῆσαι, ἀλλ' εὐθύς, ἐπειδὴ τάχιστα ἐς [τε] τὸ Βρεντέσιον ἐπεραιώθη, 6
τὰς δυνάμεις πάσας αὐτεπάγγελτος, μήτε τῆς βουλῆς μήτε τοῦ δήμου
ψηφισαμένου τι περὶ αὐτῶν, ἀφῆκεν, οὐδὲν οὐδὲ τοῦ ἐς τὰ νική-
τήρια αὐταῖς χρήσασθαι φροντίσας. ἐπειδὴ ⟨γὰρ⟩ τά τε τοῦ Μα-
ρίου καὶ τὰ τοῦ Σύλλου ἐν μίσει τοῖς ἀνθρώποις ἠπίστατο ὄντα,
οὐκ ἠθέλησε φόβον τινὰ αὐτοῖς οὐδ' ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας, ὅτι ⟨τι⟩
τῶν ὁμοίων πείσονται, παρασχεῖν. οὔκουν οὐδ' ὄνομα οὐδέν, καίτοι 21
πολλὰ ἀπὸ τῶν κατειργασμένων λαβεῖν ἂν δυνηθείς, προσεκτήσατο.
τὰ μὲν γὰρ ἐπινίκια, λέγω δὴ τὰ μείζω νομιζόμενα, καίπερ οὐχ
ὅσιον ὂν ἔκ γε τῶν πάνυ πατρίων ἄνευ τῶν συννικησάντων τινὶ
πεμφθῆναι, ὅμως ψηφισθέντα ἐδέξατο. καὶ αὐτὰ μὲν ἅπαξ ἀπὸ 2
πάντων τῶν πολέμων ἤγαγε, τρόπαια δὲ ἄλλα τε πολλὰ καὶ καλῶς Xiph. 10, 2—5
κεκοσμημένα καθ' ἕκαστον τῶν ἔργων καὶ τὸ βραχύτατον ἔπεμψε,
καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἓν μέγα, πολυτελῶς τε κεκοσμημένον καὶ γραφὴν ἔχον
ὅτι τῆς οἰκουμένης ἐστίν. οὐ μέντοι καὶ ἐπωνυμίαν τινὰ προσεπέ- 3
θετο, ἀλλὰ καὶ μόνῃ τῇ τοῦ Μάγνου, ἥνπερ που καὶ πρὸ ἐκείνων
τῶν ἔργων ἐκέκτητο, ἠρκέσθη. οὐ μὴν οὐδ' ἄλλην τινὰ τιμὴν ὑπέρ-
ογκον λαβεῖν διεπράξατο, ἢ τοῖς γε ψηφισθεῖσιν ἀπόντι οἱ πλὴν
ἅπαξ ἐχρήσατο. ἦν δὲ ταῦτα δαφνηφορεῖν τε αὐτὸν κατὰ πάσας 4
ἀεὶ τὰς πανηγύρεις, καὶ τὴν στολὴν τὴν μὲν ἀρχικὴν ἐν πάσαις αὐ-
ταῖς, τὴν δὲ ἐπινίκιον ἐν τοῖς τῶν ἵππων ἀγῶσιν ἐνδύνειν. ταῦτα
γὰρ αὐτῷ, συμπράσσοντος ἐς αὐτὰ τὰ μάλιστα τοῦ Καίσαρος, καὶ
παρὰ τὴν τοῦ Κάτωνος τοῦ Μάρκου γνώμην ἐδόθη. καὶ περὶ μὲν 22
ἐκείνου, ὅστις τε ἦν καὶ ὅτι τοὺς πολλοὺς ἐθεράπευε, τόν τε Πομ-
πήιον ἄλλως μὲν καθῄρει, δι' ὧν δὲ δὴ τῷ τε ὁμίλῳ χαριεῖσθαι καὶ
αὐτὸς ἰσχύσειν ἔμελλε προσεποιεῖτο, προείρηται· ὁ δὲ δὴ Κάτων cf. Xiph. 10, 7—11

---

1 *δι' εὐνοίας εὐεργεσίαις κεκτημένος*] ad *δι' εὐνοίας κεκτημένος* = *ἔχων* cf. *δι' εὐνοίας εἶναι*, *διὰ φιλίας ἔχειν* et *διὰ μίσους εἶναι*, *δι' ὀργῆς ἔχειν* et *δι' ὀργῆς εἶναι* sim., *εὐνοίᾳ καὶ εὐεργεσίαις* Rk. frustra 4 *ἐθελοντὶ* R. St., *ἐθελοντῆι* L, sic quoque 38, 24, 3 et 32, 2; 40, 28, 2; 45, 12, 5; 54, 26, 3; 58, 24, 3. an ubique scribendum *ἐθελοντὴν* cf. Herod. 1, 5; 6, 25, Xen. *Mem.* 2, 1, 3? *αὐτὸν* H. St., *αὐτῶν* L 6 [*τε*] seclusit Bk. *τὸ Βρεντέσιον*] cf. ad Zon. 8, 7, 3 9 ⟨*γὰρ*⟩ ins. Rk. 11 ⟨*τι*⟩ ins. Turn. cf. 37, 26, 3, *μή* ⟨*τι*⟩ — *πείσωνται* Rk., at cf. 52, 26, 7, *ὅτι τῶν ὁμοίων πειράσονται* Cob. 19 *τε* inserui ex L 24 *δαφνηφορεῖν* Dind., *δαφνοφορεῖν* L 27 *αὐτὰ* exp. Rk. rectene? cf. tamen 38, 15, 4 30 *μὲν* Rk., *τε* L 31 *προείρηται*] cf. 36, 43, 3.

L 20r οὗτος ἦν ἐκ τοῦ τῶν Πορκίων γένους καὶ τὸν Κάτωνα τὸν πάνυ
2 ἐζήλου, πλὴν καθ' ὅσον παιδείᾳ Ἑλληνικῇ μᾶλλον αὐτοῦ ἐκέχρητο.
Xiph. 10, 11—16 ἤσκει δὲ τὰ τοῦ πλήθους ἀκριβῶς, καὶ ἕνα μὲν ἀνθρώπων οὐδένα
ἐθαύμαζε, τὸ δὲ δὴ κοινὸν ὑπερηγάπα, καὶ πᾶν μὲν τὸ ὑπὲρ τοὺς
ἄλλους πεφυκὸς ὑποψίᾳ δυναστείας ἐμίσει, πᾶν δὲ τὸ δημοτικὸν
3 ἐλέῳ τῆς ἀσθενείας ἐφίλει. καὶ δήμου ἐραστής τε ὡς οὐδεὶς ἄλλος
ἐγίγνετο, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ δικαίου παρρησίαν καὶ μετὰ κινδύνων
ἐποιεῖτο. καὶ ταῦτα μέντοι πάντα οὔτε πρὸς ἰσχὺν οὔτε πρὸς δό-
ξαν ἢ τιμήν τινα, ἀλλ' αὐτῆς ἕνεκα τῆς τε αὐτονόμου καὶ τῆς ἀτυ-
4 ραννεύτου διαίτης ἔπραττε. τοιοῦτος οὖν δή τις ὢν ἔς τε τὸ κοι-
νὸν τότε πρῶτον παρῆλθε καὶ πρὸς τὰ ψηφιζόμενα, καίπερ μηδε-
μίαν τῷ Πομπηίῳ ἔχθραν ἔχων, ἀλλ' ὅτι γε ἔξω τῶν πατρίων ἦν,
ἀντεῖπεν.
23 ἀπόντι μὲν δὴ οὖν αὐτῷ ταῦτ' ἔδοσαν, ἐλθόντι δὲ οὐδέν, πάν-
τως ἂν που καὶ ἕτερα προσθέντες, εἴπερ ἠθελήκει· ἄλλοις γοῦν
τισιν ἐν ἐλάττονι αὐτοῦ κράτει γενομένοις πολλὰ καὶ ὑπέρογκα πολ-
λάκις ἔνειμαν. καὶ ὅτι γε καὶ ἐκεῖνα ἄκοντες ἔπραξαν, δῆλόν ἐστιν.
2 ὁ οὖν Πομπήιος εὖ εἰδὼς ὅτι πάνθ' ὅσα ἐν ταῖς δυναστείαις τοῖς
ἰσχύουσί τι παρὰ τῶν πολλῶν γίγνεται, τήν τε ὑπόνοιαν, κἂν τὰ
μάλιστα ἐθελούσιοί τι ψηφίσωνται, ὡς καὶ κατὰ βίαν ἐκ τῆς τῶν
κρατούντων παρασκευῆς διδόμενα ἔχει, καὶ δόξαν οὐδεμίαν τοῖς
λαβοῦσιν αὐτά, ὡς καὶ μὴ παρ' ἑκόντων ἀλλὰ ἀναγκασθέντων, μηδ'
ἀπ' εὐνοίας ἀλλ' ἐκ κολακείας ὑπάρξαντά σφισι φέρει, οὐκ ἐπέ-
3 τρεψεν ἀρχὴν οὐδενὶ οὐδὲν ἐσηγήσασθαι. καὶ πολύ γε τοῦτο βέλ-
τιον εἶναι ἔλεγεν ἢ ψηφισθέντα μὴ προσίεσθαι· ἐν μὲν γὰρ τῷ
μῖσός τε ἐπὶ τῇ δυναστείᾳ ὑφ' ἧς ἐγιγνώσκετο, καὶ ὑπερηφανίαν
καὶ ὕβριν τῷ μὴ δέχεσθαι τὰ διδόμενα παρὰ τῶν κρειττόνων δῆ-
θεν ἢ πάντως γε τῶν ὁμοίων ἐνεῖναι, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ τὸ δημοτι-
κὸν ὄντως καὶ ὄνομα καὶ ἔργον οὐκ ἀπ' ἐνδείξεως ἀλλ' ἐξ ἀληθείας
4 ὑπάρχειν. τὰς γάρ τοι ἀρχὰς καὶ τὰς ἡγεμονίας ἔξω τῶν πατρίων
L 20v ὀλίγου πάσας λαβών, | τὰ γοῦν ἄλλα τοιαῦτα, ἐξ ὧν μήτε ὠφελῶν
τινα μήτε ὠφελούμενος φθόνον ἄλλως καὶ μῖσος καὶ πρὸς αὐτῶν
τῶν διδόντων αὐτὰ σχήσειν ἔμελλεν, οὐκ ἐδέχετο.
24 καὶ ταῦτα μὲν ἀνὰ χρόνον ἐγένετο, τότε δὲ οἱ Ῥωμαῖοι πολέμων
ἀνάπαυσιν τὸν λοιπὸν τοῦ ἔτους χρόνον ἔσχον, ὥστε καὶ τὸ οἰώ-
νισμα τὸ τῆς ὑγιείας ὠνομασμένον διὰ πάνυ πολλοῦ ποιῆσαι. τοῦτο

---

3 ἀνθρώπων] an ἄνθρωπον? cf. ad 36, 31, 3 4 ὑπερηγάπα] ὑπερήγαλλεν Nab. ad Phot. p. 252, at cf. 49, 20, 4; 77, 22, 1 7 ἐγίγνετο R. St., ἐγένετο L 37 δὴ addidi ex L.

δὲ δὴ μαντείας τις τρόπος ἐστί, πύστιν τινὰ ἔχων εἰ ἐπιτρέπει
σφίσιν ὁ θεὸς ὑγίειαν τῷ δήμῳ αἰτῆσαι, ὡς οὐχ ὅσιον ⟨ὂν⟩ οὐδὲ
αἴτησιν αὐτῆς, πρὶν συγχωρηθῆναι, γενέσθαι. καὶ ἐτελεῖτο κατ᾽ ἔτος 2
ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ μηδὲν στρατόπεδον μήτε ἐπὶ πόλεμον ἐξῄει μήτ᾽ ἀντι-
παρετάττετό τισι μήτε ἐμάχετο. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς συνεχέσι
κινδύνοις, καὶ μάλιστα τοῖς ἐμφυλίοις, οὐκ ἐποιεῖτο· ἄλλως τε γὰρ
παγχάλεπόν σφισιν ἦν καθαρὰν ἀπὸ πάντων αὐτῶν ἡμέραν ἀκρι-
βῶς τηρῆσαι, καὶ προσέτι καὶ ἀτοπώτατον, κακὰ αὐτοὺς ἐν ταῖς 3
στάσεσιν ἑκουσίους ἀμύθητα ἀλλήλοις παρέχοντας, καὶ μέλλοντας,
ἄν τε ἡττηθῶσιν ἄν τε καὶ νικήσωσι, κακοῦσθαι, ἔπειτα σωτηρίαν
παρὰ τοῦ θείου προσαιτεῖν. ἀμέλει καὶ τότε ἠδυνήθη μέν πως τὸ 25
οἰώνισμα ἐκεῖνο ποιηθῆναι, οὐ μέντοι καὶ καθαρὸν ἐγένετο. ἔξεδροι
γάρ τινες ὄρνιθες ἐπέπταντο, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἀνεμαντεύσαντο. καὶ
ἄλλα τε αὐτοῖς σημεῖα οὐκ αἴσια συνηνέχθη· κεραυνοί τε γὰρ ἐν 2
αἰθρίᾳ πολλοὶ ἔπεσον, καὶ ἡ γῆ ἰσχυρῶς ἐσείσθη, εἴδωλά τε πολ-
λαχόθι ἀνθρώπων ἐφαντάσθη, καὶ λαμπάδες ἀνεκὰς ἐς τὸν οὐρα-
νὸν ἀπὸ τῶν δυσμῶν ἀνέδραμον, ὥστε πάντα τινὰ καὶ ἰδιώτην τὰ
σημαινόμενα ἀπ᾽ αὐτῶν προγνῶναι. οἱ γὰρ δήμαρχοι τὸν Ἀντώ- 3
νιον τὸν ὕπατον ὁμοιοτροπώτατόν σφισιν ὄντα προσλαβόντες, ὁ
μέν τις τοὺς παῖδας τῶν ὑπὸ τοῦ Σύλλου ἐκπεσόντων πρὸς τὰς ἀρ-
χὰς ἦγεν, ὁ δὲ τῷ τε Παίτῳ τῷ Πουπλίῳ καὶ τῷ Σύλλᾳ τῷ Κορ-
νηλίῳ τῷ μετ᾽ αὐτοῦ ἁλόντι τό τε βουλεύειν καὶ τὸ ἄρχειν ἐξεῖναι
ἐδίδου. ἄλλος χρεῶν ἀποκοπάς, ἄλλος κληρουχίας καὶ ἐν τῇ Ἰτα- 4
λίᾳ καὶ ἐν τῷ ὑπηκόῳ γενέσθαι ἐσηγεῖτο. L 21r

καὶ ταῦτα μὲν πρός τε τοῦ Κικέρωνος καὶ πρὸς τῶν ἄλλων |
τῶν ὁμογνωμονούντων οἱ προκαταληφθέντα, πρὶν ἔργον τι ἀπ᾽ αὐ-
τῶν συμβῆναι, ἐπαύθη· Τίτος δὲ δὴ Λαβιῆνος Γάιον Ῥαβίριον 26
ἐπὶ τῷ τοῦ Σατουρνίνου φόνῳ γραψάμενος πλεῖστόν σφισι τάραχον
παρέσχεν. ὅ τε γὰρ Σατουρνῖνος πρὸ ἓξ που καὶ τριάκοντα ἐτῶν
ἐτεθνήκει, καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς αὐτὸν οἱ ὕπατοι τότε
παρὰ τῆς βουλῆς προσετετάχατο, ὥστε ἡ γερουσία ἄκυρος ἐκ τοῦ
δικαστηρίου ἐκείνου τῶν ψηφισμάτων ἐγίγνετο. κἀκ τούτου πᾶς 2
ὁ κόσμος τῆς πολιτείας ἐταράττετο. ὁ μὲν γὰρ Ῥαβίριος οὐδ᾽ ὡμο-
λόγει τὸν φόνον, ἀλλ᾽ ἄπαρνος ἦν· οἱ δὲ δήμαρχοι τήν τε ἰσχὺν
καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς βουλῆς καταλῦσαι παντελῶς ἐσπούδαζον, καὶ

---

2 ⟨ὂν⟩ inserendum vidit St. 4 ἡμέρᾳ ἐν ᾗ Rk., ἐν ᾗ ἡμέρᾳ Turn., ἐν ἡμέρᾳ ἐν ᾗ Reim., ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ L ἀντιπαρετάττετό τισι Rk., (ἀντι- pro ἀντε- St.), ἀντεπαρετάττετό τις L 14 ἄλλα τε Dind., ἄλλα δὲ L 24 τῷ] τῇ v. Herw., cf. 36, 36, 4; 53, 26, 3; 66, 8, 4, nec tamen necessarium videtur. Romae et Italiae Dio saepe opponit τὸ ὑπήκοον.

ἐξουσίαν ἑαυτοῖς τοῦ πάνθ᾽ ὅσα βούλοιντο ποιεῖν προπαρεσκεύαζον·
3 διὰ γὰρ δὴ τοῦ τά τε τῷ συνεδρίῳ δόξαντα καὶ τὰ πρὸ τοσούτων
ἐτῶν πραχθέντα εὐθύνεσθαι τοῖς τέ τι τῶν ὁμοίων ἐπιχειροῦσι
ἄδεια ἐδίδοτο καὶ αἱ τιμωρίαι αὐτῶν ἐκολούοντο. ἡ οὖν γερουσία
δεινὸν μὲν καὶ ἄλλως ἐνόμιζεν εἶναι [καὶ] ἄνδρα βουλευτὴν μήτ᾽ ἀδι-
κοῦντά τι καὶ ἐς γῆρας ἤδη προεληλυθότα ἀπολεῖσθαι, πολλῷ δὲ
δὴ μᾶλλον ἠγανάκτει ὅτι τό τε πρόσχημα τῆς πολιτείας διεβάλλετο
27 καὶ τὰ πράγματα τοῖς φαυλοτάτοις ἐπετρέπετο. σπουδαί τε οὖν
ταραχώδεις καὶ φιλονεικίαι ἀφ᾽ ἑκατέρων περί τε τοῦ δικαστηρίου,
τῶν μὲν ὅπως μὴ συναχθῇ, τῶν δὲ ἵνα καθιζήσῃ δικαιούντων, καὶ
ἐπειδὴ τοῦτο διά τε τὸν Καίσαρα καὶ δι᾽ ἄλλους τινὰς ἐνίκησε,
2 περί γε τῆς κρίσεως αὖθις συνέβησαν. καὶ ἦν γὰρ αὐτὸς ἐκεῖνος
καὶ μετὰ τοῦ Καίσαρος τοῦ Λουκίου δικάζων (οὐ γὰρ ἁπλῶς, ἀλλὰ
τὸ δὴ λεγόμενον περδουελλίωνος ὁ Ῥαβίριος ἐκρίθη), κατεψηφί-
σαντο αὐτοῦ, καίτοι μὴ πρὸς τοῦ δήμου κατὰ τὰ πάτρια, ἀλλὰ
3 πρὸς αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ οὐκ ἐξὸν αἱρεθέντες. καὶ ἐφῆκε μὲν ὁ
Ῥαβίριος, πάντως δ᾽ ἂν καὶ παρὰ τῷ δήμῳ ἑάλω, εἰ μὴ ὁ Μέτελ-
λος ὁ Κέλερ οἰωνιστής τε ὢν καὶ στρατηγῶν ἐνεπόδισεν· ἐπειδὴ
γὰρ οὔτε ἄλλως ἐπείθοντό οἱ, οὐδ᾽ ὅτι παρὰ τὰ νενομισμένα ἡ
κρίσις ἐγεγόνει ἐνεθυμοῦντο, ἀνέδραμεν ἐς τὸ Ἰανίκουλον πρὶν καὶ
L 21ʳ ὁτιοῦν σφας ψηφίσασθαι, καὶ τὸ | σημεῖον τὸ στρατιωτικὸν κατέ-
σπασεν, ὥστε μηδὲν ἔτ᾽ αὐτοῖς ἐξεῖναι διαγνῶναι.

28 τοῦτο δέ, τὸ κατὰ τὸ σημεῖον, τοιόνδε τί ἐστι. πολλῶν τὸ
ἀρχαῖον πολεμίων τῇ πόλει προσοικούντων, φοβούμενοι μή ποτε
ἐκκλησιαζόντων σφῶν κατὰ τοὺς λόχους ἐπίθωνταί τινες τῇ πόλει
τὸ Ἰανίκουλον καταλαβόντες, ἐνόμισαν μὴ πάντες ἅμα ψηφίζεσθαι,
ἀλλά τινας ἀεὶ ἐνόπλους τὸ χωρίον ἐκεῖνο ἐκ διαδοχῆς φυλάττειν.
2 καὶ αὐτό, ἕως μὲν ἡ ἐκκλησία ἦν, ἐφρούρουν, ὁπότε δὲ διαλυθή-
σεσθαι ἔμελλε, τό τε σημεῖον καθῃρεῖτο καὶ οἱ φύλακες ἀπηλλάσ-
σοντο· οὐ γὰρ ἐξῆν μὴ φρουρουμένου τοῦ χωρίου ἐκείνου οὐδὲν ἔτι
3 χρηματισθῆναι. τοῦτο δὲ ἐν μόναις ταῖς κατὰ τοὺς λόχους ἀθροι-
ζομέναις ἐκκλησίαις ἐγίγνετο, ὅτι τε ἔξω τοῦ τείχους, καὶ ὅτι πάν-
τες οἱ τὰ ὅπλα ἔχοντες ἀνάγκην εἶχον ἐς αὐτὰς συνιέναι· καὶ ἔτι
[τε] καὶ νῦν ὁσίας ἕνεκα ποιεῖται.

4 οὕτω μὲν δὴ τότε ἥ τε ἐκκλησία καθαιρεθέντος τοῦ σημείου

---

1 προπαρεσκεύαζον L, προσπαρεσκεύαζον Rk. 2 τοῦ Leuncl., τούτου L 4 ἐκολούοντο] ἐκωλύοντο Rk., quod praetulit Bk. fortasse recte. At cf. 52, 37, 9 5 [καὶ] del. Bk. 12 γε Bk., τε L 13 καί, quod delendum censet Rk., coniungendum cum δικάζων 25 λόχους] λόγους Dindorfii editio, typothetae fortasse errore; servavit Melber 34 [τε] del. Bk.

διελύθη καὶ ὁ Ῥαβίριος ἐσώθη· ἐξῆν μὲν γὰρ τῷ Λαβιήνῳ καὶ
αὖθις δικάσασθαι, οὐ μέντοι καὶ ἐποίησεν αὐτό· ὁ δὲ δὴ Κατιλί- 29 cf. Xiph 10, 16—24
νας ὧδέ τε καὶ διὰ τάδε ἀπώλετο. ἔδοξε τῇ βουλῇ, τήν τε ὑπα-
τείαν καὶ τότε αἰτήσαντος ⟨αὐτοῦ⟩, καὶ πᾶν ὁτιδήποτε ἐνεδέχετο ὅπως
ἀποδειχθῇ μηχανωμένου, δέκα ἐτῶν φυγήν, τοῦ Κικέρωνος ἐς τὰ μά-
λιστα ἐνάγοντος, τοῖς ἐπιτιμίοις τοῖς ἐπὶ τῷ δεκασμῷ τεταγμένοις
προσνομοθετῆσαι. τοῦτ' οὖν καὶ ἐκεῖνος δι' ἑαυτόν, ὅπερ που καὶ 2
ἀληθὲς ἦν, ἐγνῶσθαι νομίσας ἐπεχείρησε μέν, χεῖρά τινα παρασκευά-
σας, τὸν Κικέρωνα καὶ ἄλλους τινὰς τῶν πρώτων ἐν αὐταῖς ταῖς
ἀρχαιρεσίαις, ἵν' ὕπατος εὐθὺς χειροτονηθῇ, φονεῦσαι, οὐκ ἠδυ-
νήθη δέ. ὁ γὰρ Κικέρων προμαθὼν τὸ ἐπιβούλευμα τῇ τε γερου- 3
σίᾳ ἐμήνυσεν αὐτὸ καὶ κατηγορίαν αὐτοῦ πολλὴν ἐποιήσατο· ἐπειδή
τε οὐκ ἔπεισέ σφας ψηφίσασθαί τι ὧν ἠξίου (οὔτε γὰρ πιθανὰ
ἐξηγγελκέναι καὶ διὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχθραν καταψεύδεσθαι τῶν ἀν-
δρῶν ὑπωπτεύθη), ἐφοβήθη ἅτε καὶ προσπαρωξυγκὼς τὸν Κατι-
λίναν, | καὶ οὐκ ἐτόλμησεν ἁπλῶς ἐς τὴν ἐκκλησίαν ἐσελθεῖν ὥσπερ 4 L 22r
εἰώθει, ἀλλὰ τούς τε ἐπιτηδείους συνεπηγάγετο παρεσκευασμένους
ἀμῦναί οἱ εἴ τι δεινὸν γένοιτο, καὶ θώρακα τῆς τε ἑαυτοῦ ἀσφα-
λείας καὶ τῆς ἐκείνων διαβολῆς ἕνεκα, ὑπὸ μὲν τὴν ἐσθῆτα, παρα-
φαίνων δ' αὐτὸν ἐξεπίτηδες, ἐνεδύσατο. ἔκ τε οὖν τούτου, καὶ ὅτι 5
καὶ ἄλλως φήμη τις ἐγένετο ὅτι ἐπιβουλεύεται, ὅ τε δῆμος δεινῶς
ἠγανάκτησε καὶ οἱ συνομωμοκότες τῷ Κατιλίνᾳ φοβηθέντες αὐτὸν
ἡσύχασαν. καὶ οὕτως ὕπατοί τε ἕτεροι ᾑρέθησαν, καὶ ἐκεῖνος οὐκ- 30
έτι λάθρᾳ, οὐδὲ ἐπὶ τὸν Κικέρωνα τούς τε σὺν αὐτῷ μόνους, ἀλλὰ
καὶ ἐπὶ πᾶν τὸ κοινὸν τὴν ἐπιβουλὴν συνίστη. ἐκ γὰρ τῆς Ῥώμης 2
αὐτῆς τούς τε κακίστους καὶ καινῶν ἀεί ποτε πραγμάτων ἐπιθυ-
μητάς, κἀκ τῶν συμμάχων ὡς ὅτι πλείστους, χρεῶν τε [καὶ] ἀπο-
κοπὰς καὶ γῆς ἀναδασμούς, ἄλλα τε ἐξ ὧν μάλιστα δελεάσειν αὐ-
τοὺς ἤμελλεν, ὑπισχνούμενός σφισι συνῆγε. καὶ τούς γε πρώτους 3
αὐτῶν ⟨καὶ⟩ δυνατωτάτους (ἦσαν δὲ ἄλλοι τε καὶ Ἀντώνιος ὁ ὕπα-
τος) καὶ ἐς ἀθεμίτων ὁρκωμοσιῶν ἀνάγκην προήγαγε· παῖδα γὰρ

---

4 ⟨αὐτοῦ⟩ inserui, praeeunte Herwerdeno, qui pro *καὶ τότε* proposuit *ἐκείνου τότε*; sed *καὶ* abesse nequit 15 *προσπαρωξυγκὼς* Reim., *προσπαροξυγκὼς* L 16 iniuria et Dindorfius et ego olim, a Vaticani codicis librario deceptus, hic aliquid deesse statuimus. per me in errorem inductus Melber. vide Praef. 18 *γένοιτο* Bk., *γίγνοιτο* L 27 *ὡς* auctore Reiskio exp. Bk., quem posteriores secuti sunt. *ὡς ὅτι* cum superlativo coniunctum flosculus est Platonicus, cf. *symp.* p. 218 D et interpr. ad hunc locum. Redit apud Dionem 41, 47, 2; 49, 39, 2; 52, 26, 2 [*καὶ*] exp. Xyl. 30 ⟨*καὶ*⟩ add. Xyl. 31 *προήγαγεν* Bk., *προσήγαγεν* L.

τινα καταθύσας, καὶ ἐπὶ τῶν σπλάγχνων αὐτοῦ τὰ ὅρκια ποιήσας,
4 ἔπειτ᾽ ἐσπλάγχνευσεν αὐτὰ μετὰ τῶν ἄλλων. συνέπραττον δὲ αὐτῷ
τὰ μάλιστα τὰ μὲν ἐν τῇ Ῥώμῃ ὅ τε ὕπατος καὶ ὁ Λέντουλος ὁ
Πούπλιος ὁ μετὰ τὴν ὑπατείαν ἐκ τῆς γερουσίας ἐκπεσών (ἐστρα-
τήγει γὰρ ὅπως τὴν βουλείαν ἀναλάβῃ), τὰ δὲ ἐν ταῖς Φαισούλαις,
5 ἐς ἃς οἱ στασιῶται αὐτοῦ συνελέγοντο, Γάιός τις Μάλλιος, τῶν τε
πολεμικῶν ἐμπειρότατος (μετὰ γὰρ τῶν τοῦ Σύλλου λοχαγῶν ἐστρά-
τευτο) καὶ πολυδαπανώτατος ὤν· σύμπαντα γοῦν ὅσα τότε ἐκτήσατο,
καίπερ πάμπολλα ὄντα, κακῶς καταναλώσας ἑτέρων ἔργων ὁμοίων
ἐπεθύμει.
31 παρασκευαζομένων οὖν ταῦτα αὐτῶν, μηνύεται τῷ Κικέρωνι
πρότερα μὲν τὰ ἐν τῷ ἄστει γιγνόμενα διὰ γραμμάτων τινῶν, ἃ
τὸν μὲν γράψαντα οὐκ ἐδήλου, τῷ δὲ δὴ Κράσσῳ καὶ ἄλλοις τισὶ
τῶν δυνατῶν ἐδόθη, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς δόγμα ἐκυρώθη, ταραχήν τε
L 22v 2 εἶναι καὶ ζήτησιν τῶν αἰτίων | αὐτῆς γενέσθαι· δεύτερα δὲ τὰ ἀπὸ
τῆς Τυρσηνίδος, καὶ προσεψηφίσαντο τοῖς ὑπάτοις τὴν φυλακὴν τῆς
τε πόλεως καὶ τῶν ὅλων αὐτῆς πραγμάτων, καθάπερ εἰώθεσαν· καὶ
γὰρ τούτῳ τῷ δόγματι προσεγράφη τὸ διὰ φροντίδος αὐτοὺς σχεῖν
3 ὥστε μηδεμίαν ἀποτριβὴν τῷ δημοσίῳ συμβῆναι. γενομένου δὲ τούτου
καὶ φρουρᾶς πολλαχόθι καταστάσης τὰ μὲν ἐν τῷ ἄστει οὐκέτ᾽
ἐνεωτερίσθη, ὥστε καὶ ἐπὶ συκοφαντίᾳ τὸν Κικέρωνα διαβληθῆναι,
τὰ δὲ ἐκ τῶν Τυρσηνῶν ἀγγελλόμενα τήν τε αἰτίαν ἐπιστώσατο
32 καὶ βίας ἐπ᾽ αὐτοῖς γραφὴν τῷ Κατιλίνᾳ παρεσκεύασε. καὶ ὃς τὰ
μὲν πρῶτα καὶ πάνυ αὐτὴν ἑτοίμως, ὡς καὶ ἀπὸ χρηστοῦ τοῦ συνει-
δότος, ἐδέξατο, καὶ πρός τε τὴν δίκην δῆθεν ἡτοιμάζετο, καὶ τῷ
Κικέρωνι αὐτῷ τηρεῖν ἑαυτόν, ὅπως δὴ μὴ φύγῃ που, παρεδίδου.
2 μὴ προσδεξαμένου δὲ ἐκείνου τὴν φρουρὰν αὐτοῦ, παρὰ τῷ Μετέλλῳ
τῷ στρατηγῷ τὴν δίαιταν ἑκούσιος ἐποιεῖτο, ἵν᾽ ὡς ἥκιστα ὑπο-
πτευθῇ νεωτερίζειν τι, μέχρις ἂν καὶ ἐκ τῶν αὐτόθε συνωμοτῶν
3 ἰσχυρόν τι προσλάβῃ. ὡς δ᾽ οὐδέν οἱ προεχώρει (ὅ τε γὰρ Ἀντώ-
νιος φοβηθεὶς ὑπεστέλλετο καὶ ὁ Λέντουλος ἥκιστα δραστήριος
ἦν), προεῖπεν αὐτοῖς νυκτὸς ἐς οἰκίαν τινὰ συλλεγῆναι, καὶ λαθὼν
τὸν Μέτελλον ἦλθέ τε πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπετίμησέ σφισιν ἐπί τε
4 τῇ ἀτολμίᾳ καὶ ἐπὶ τῇ μαλακίᾳ. κἀκ τούτου διεξελθὼν ὅσα τε
πείσοιντο φωραθέντες καὶ ὅσων τεύξοιντο κατορθώσαντες, οὕτως

---

6 ἐς R. St.; αἷς L στασιῶται] στρατιῶται Bk. typothetae ut videtur errore 7 ἐστράτευτο Turn., ἐστρατεύετο L 9 ἑτέρων ⟨δι᾽⟩ ἔργων Rk. praeter necessitatem 14 et 15 interpunctionem mutavi 28 ἑκούσιος rescripsi ex L (ἑκουσῖος), ἑκουσίως R. St. 29 αὐτόθε L, αὐτόθεν Dind.

αὐτοὺς καὶ ἐπέρρωσε καὶ παρώξυνεν ὥσθ᾽ ὑποσχέσθαι δύο τινὰς
ἔς τε τὴν τοῦ Κικέρωνος οἰκίαν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐσάξειν κἀνταῦθα
αὐτὸν φονεύσειν. ὡς δὲ καὶ τοῦτο προεμηνύθη (ὁ γὰρ Κικέρων 33
πολὺ δυνάμενος, συχνούς τε ἐκ τῶν συνηγορημάτων τοὺς μὲν οἰκειού-
μενος τοὺς δὲ ἐκφοβῶν, πολλοὺς τοὺς διαγγέλλοντάς οἱ τὰ τοιαῦτα
ἔσχε), μεταστῆναι ἡ γερουσία τὸν Κατιλίναν ἐψηφίσατο. καὶ ὃς 2
ἀσμένως τε ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ ἐξεχώρησε, καὶ πρὸς τὰς Φαι-
σούλας ἐλθὼν τόν τε πόλεμον ἄντικρυς ἀνείλετο, καὶ τὸ ὄνομα καὶ
τὴν σκευὴν τῶν ὑπάτων λαβὼν καὶ τοὺς προσυνειλεγμένους ὑπὸ τοῦ
Μαλλίου συνεκρότει, κἂν τούτῳ καὶ ἄλλους τινάς, | πρῶτον μὲν ἐκ L 23r
τῶν ἐλευθέρων ἔπειτα δὲ καὶ ἐκ τῶν δούλων, προσεποιεῖτο. ὅθεν- 3
περ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τήν τε βίαν αὐτοῦ κατεψηφίσαντο, καὶ τὸν
Ἀντώνιον ἐς τὸν πόλεμον, ἀγνοοῦντές που τὴν συνωμοσίαν σφῶν,
ἔστειλαν, αὐτοί τε τὴν ἐσθῆτα μετέβαλον. καὶ διὰ ταῦτα καὶ ὁ
Κικέρων κατὰ χώραν ἔμεινεν· εἰλήχει γὰρ τῆς Μακεδονίας ἄρξαι, 4
οὔτε δὲ ἐς ἐκείνην (τῷ γὰρ συνάρχοντι αὐτῆς διὰ τὴν περὶ τὰς
δίκας σπουδὴν ἐξέστη) οὔτε ἐς τὴν Γαλατίαν τὴν πλησίον, ἣν ἀντ-
έλαβε, διὰ τὰ παρόντα ἐξήλασεν, ἀλλ᾽ αὐτὸς μὲν τὴν πόλιν διὰ
φυλακῆς ἐποιήσατο, ἐς δὲ τὴν Γαλατίαν τὸν Μέτελλον, ὅπως μὴ
καὶ ὁ Κατιλίνας αὐτὴν σφετερίσηται, ἔπεμψε.

καὶ ἐν καιρῷ γε ἐς τὰ μάλιστα τοῖς Ῥωμαίοις κατέμεινε. πα- 34
ρασκευαζομένου γὰρ τοῦ Λεντούλου καταπρῆσαί τέ τινας καὶ σφα-
γὰς ἐργάσασθαι μετά τε τῶν ἄλλων τῶν συνομωμοκότων καὶ μετὰ
Ἀλλοβρίγων, οὓς κατὰ πρεσβείαν παρόντας ἀνέπεισε συμφρονῆσαί
τε αὐτῷ . . . καὶ συλλαβὼν τοὺς ἐπ᾽ αὐτὴν σταλέντας ἔς τε τὸ 2
βουλευτήριον μετὰ τῶν γραμμάτων ἐσήγαγε, καὶ ἄδειαν αὐτοῖς δοὺς
πᾶσαν οὕτω τὴν συνωμοσίαν ἤλεγξε. κἀκ τούτου ὁ Λέντουλος
ἀπειπεῖν τὴν στρατηγίαν ὑπὸ τῆς γερουσίας ἀναγκασθεὶς ἐν φρουρᾷ
μετὰ τῶν ἄλλων τῶν συλληφθέντων ἐγένετο, καὶ οἱ λοιποὶ ἀνεζη-
τοῦντο. καὶ ταῦτα καὶ τῷ δήμῳ ὁμοίως ἤρεσε, καὶ μάλιστ᾽ ἐπειδή, 3
τοῦ Κικέρωνος δημηγοροῦντός τι περὶ αὐτῶν, τὸ ἄγαλμα τὸ τοῦ

---

2 ἐσάξειν Dind., ἐσήξειν L 10 κἂν R. St, καὶ L 22 τινας corruptum, τινα Oddey., ⟨συνοικίας⟩ τινὰς Rk., τὴν πόλιν N., τὸ ἄστυ Bk., quod non displicet, ⟨τὴν πόλιν καὶ⟩ Polak. 24 Ἀλλοβρίγων] *Allobroges* scriptores Latini, Ἀλλόβριγες Graeci, Polyb. 3, 49—51, Strabo, Ptol. 2, 10, 7, Plut. *Cic.* 18, App. *Gall.* 1, 4, *b. c.* 2, 4, cf. praeterea Steph. Byz. *s. v.* Ἀλλόβρυγες. Vide C. I. L. 12 p. 217, Holder. *Altcelt. Sprachschatz* 1, 96 sqq. 25 lacunam agnovit H. St., supplevit Rk. in hunc fere modum: καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦ νεωτερισμοῦ κοινωνοῖς· πυθόμενος περὶ τῆς συνωμοσίας ὁ Κικέρων, quae minime placent ἐπ᾽ αὐτὴν] ἐπ᾽ αὐτὸν (sc. Catilinam) Turn. 27 ὁ] ὅ ⟨τε⟩? Bk.

Διὸς ἔς τε τὸ Καπιτώλιον παρ᾽ αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς ἐκκλησίας
ἀνιδρύθη, καὶ κατὰ τὴν ὑφήγησιν τῶν μάντεων πρός τε τὰς ἀνα-
4 τολὰς καὶ πρὸς τὴν ἀγορὰν βλέπον ἀνετέθη. ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνοί
τε συνωμοσίαν τινὰ ἐξελεγχθήσεσθαι ἐκ τῆς τοῦ ἀγάλματος στά-
σεως εἰρήκεσαν, καὶ ἡ ἀνάθεσις αὐτοῦ τοῖς φωραθεῖσι συνέβαινε,
τό τε θεῖον ἐμεγάλυνον καὶ τοὺς τὴν αἰτίαν λαβόντας δι᾽ ὀργῆς
μᾶλλον ἐποιοῦντο.
35 διῆλθε μὲν οὖν λόγος ὅτι καὶ ὁ Κράσσος ἐν αὐτοῖς εἴη, καὶ
τοῦτο καὶ τῶν συλληφθέντων τις ἐμήνυσεν, οὐ μέντοι πολλοὶ ἐπί-
στευσαν· οἱ μὲν γὰρ ἀρχὴν οὐδ᾽ ἠξίουν τοιοῦτό τι ἐς αὐτὸν ὑπο-
2 πτεύειν, οἱ δὲ καὶ ἐκ τῶν ὑπαιτίων ὑπετόπουν αὐτό, ὅπως βοη-
L 23v θείας τινὸς διὰ τοῦτο παρ᾽ αὐτοῦ, ὅτι | πλεῖστον ἐδύνατο, τύχωσι,
λογοποιεῖσθαι. εἰ δ᾽ οὖν τισι καὶ πιστὸν ἐδόκει εἶναι, ἀλλ᾽ οὔτι
γε ἐδικαίουν ἄνδρα τε ἐν τοῖς πρώτοις σφῶν ὄντα ἀπολέσαι καὶ
3 τὴν πόλιν ἐπὶ πλεῖον ἐκταράξαι. ὥστε τοῦτο μὲν παντελῶς διέπεσε·
παρασκευαζομένων δὲ δὴ πολλῶν καὶ δούλων καὶ ἐλευθέρων, τῶν
μὲν ὑπὸ δέους τῶν δὲ καὶ οἴκτῳ τοῦ τε Λεντούλου καὶ τῶν ἄλλων,
ἐξαρπάσαι πάντας αὐτοὺς ὅπως μὴ ἀποθάνωσι, προπυθόμενος
τοῦθ᾽ ὁ Κικέρων τό τε Καπιτώλιον καὶ τὴν ἀγορὰν τῆς νυκτὸς
4 φρουρᾷ προκατέσχε, καί τινα παρὰ τοῦ δαιμονίου χρηστὴν ἐλπίδα
ἅμα τῇ ἕῳ λαβών, ὅτι ἱερῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀειπαρ-
θένων ὑπὲρ τοῦ δήμου ποιηθέντων τὸ πῦρ ἐπὶ μακρότατον παρὰ
τὸ εἰκὸς ἤρθη, τὸν μὲν δῆμον τοῖς στρατηγοῖς ὁρκῶσαι ἐς τὸν κα-
τάλογον, εἰ δή τις χρεία στρατιωτῶν γένοιτο, ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ
ἐν τούτῳ τὴν βουλὴν ἤθροισε, καί σφας συνταράξας τε καὶ ἐκφο-
36 βήσας ἔπεισε θάνατον τῶν συνειλημμένων καταγνῶναι. ἐγένοντο
μὲν γὰρ ἀμφίβολοι, καὶ παρ᾽ ὀλίγον αὐτοὺς ἀπέλυσαν. ὁ γὰρ Καῖ-
σαρ, πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ ψηφισαμένων ἀποθανεῖν σφας, γνώ-
μην ἔδωκε δῆσαί τε αὐτοὺς καὶ ἐς πόλεις ἄλλους ἄλλῃ καταθέσθαι,
2 τῶν οὐσιῶν ἐστερημένους, ἐπὶ τῷ μήτε περὶ ἀδείας ἔτι αὐτῶν χρη-
ματισθῆναί τί ποτε, κἂν διαδρᾷ τις, ἐν πολεμίων μοίρᾳ τὴν πό-
λιν ἐξ ἧς ἂν φύγῃ εἶναι· καὶ τοῦτο πάντες οἱ μετὰ ταῦτα ἀποφη-
νάμενοι μέχρι τοῦ Κάτωνος ἐψηφίσαντο, ὥστε καὶ τῶν προτέρων
3 τινὰς μεταγνῶναι. ἐπεὶ δὲ οὗτος αὐτός τε τὸν θάνατον αὐτῶν κα-

---

4 στάσεως Gros., πτώσεως L, cf. supra c. 9; Cic. *Cat.* 3, 8, 19 sq.; *de div.* 1, 12, 19 sqq.; Arnob. *adv. nat.* 7, 40 14 ἀπολέσαι Rk., ἀπολέσθαι L
31 διαδρᾷ formam Atticam, hoc uno loco apud nostrum a librariis pessumdatam auctore Cobeto *N. L.* p. 698 restituit Dind., διαδράσῃ L. 34 μεταγνῶναι Turn., καταγνῶναι L τὸν damnavit Cob., cf. 60, 33, 3; 68, 1, 2; 37, 42, 2; 58, 11, 4; 73, 17, 4; 75, 8, 4, retinui coll. c. 35, 4 (vide 36, 52, 4 et 53, 1).

τεδίκασε καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ὁμοψήφους ἐποιήσατο, οὕτω δὴ
ἐκεῖνοί τε ἐκ τῆς νικώσης ἐκολάσθησαν, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ θυσία
καὶ ἱερομηνία ἐψηφίσθη, ὃ μηπώποτε ἐπὶ τοιούτῳ τινὶ ἐγεγόνει·
καὶ οἱ ἄλλοι οἱ μηνυθέντες ἐζητοῦντο, καί τινες καὶ ἐπὶ τῷ μελ-
λῆσαι συμφρονήσειν αὐτοῖς ὑποπτευθέντες εὐθύνοντο. καὶ τὰ μὲν 4
ἄλλα οἱ ὕπατοι διῴκουν, Αὖλον δὲ Φούλουιον ἄνδρα βουλευτὴν αὐ- Xiph. 10, 24, 25
τὸς ὁ πατὴρ ἀπέσφαξεν, οὔτι γε καὶ μόνος, ὥς γέ τισι δοκεῖ,
τοῦτ᾽ ἐν ἰδιωτείᾳ ποιήσας· | συχνοὶ γὰρ δὴ καὶ ἄλλοι, οὐχ ὅτι ὕπα- L 24r
τοι ἀλλὰ καὶ ἰδιῶται, παῖδάς σφων ἀπέκτειναν.

τότε μὲν δὴ τόδε ἐγένετο, καὶ τὰς αἱρέσεις τῶν ἱερέων, γρά- **37**
ψαντος μὲν τοῦ Λαβιήνου σπουδάσαντος δὲ τοῦ Καίσαρος, ἐς τὸν
δῆμον αὖθις ὁ ὅμιλος παρὰ τὸν τοῦ Σύλλου νόμον ἐπανήγαγεν,
ἀνανεωσάμενος τὸν τοῦ Δομιτίου. ὁ γὰρ Καῖσαρ τοῦ Μετέλλου
τοῦ Εὐσεβοῦς τελευτήσαντος τῆς τε ἱερωσύνης αὐτοῦ, καίτοι καὶ
νέος καὶ μηδέπω ἐστρατηγηκώς, ἐπεθύμησε. καὶ ἐν τῷ πλήθει τὴν 2
ἐλπίδα αὐτῆς, διά τε τἆλλα καὶ ὅτι τῷ τε Λαβιήνῳ κατὰ τοῦ
Ῥαβιρίου συνηγώνιστο καὶ τὸν Λέντουλον ἀποθανεῖν οὐκ ἐψήφιστο,
λαβὼν τοῦτό τε ἔπραξε, καὶ ἀρχιέρεως τῶν ποντιφίκων, καίπερ ἄλ-
λων τε τῆς τιμῆς πολλῶν καὶ τοῦ Κατούλου μάλιστα ἀντιποιουμέ-
νων, ἀπεδείχθη. καὶ γὰρ θεραπεῦσαι καὶ κολακεῦσαι πάντα τινὰ 3
καὶ τῶν τυχόντων ἑτοιμότατος ἐγένετο, καὶ οὔτε λόγου οὔτε ἔργου
οὐδενὸς ἐς τὸ κατατυχεῖν ὧν ἐσπούδαζεν ἐξίστατο· οὐδὲ ἔμελέν οἱ
τῆς αὐτίκα ταπεινότητος πρὸς τὴν ἐκ τοῦ ἔπειτα ἰσχύν, ἀλλ᾽ ὧν Bekk. Anecd. 178,1
ἐπεχείρει πρωτεῦσαι, τούτους ὡς καὶ κρείττονας ὑπήρχετο. cf. 166, 27

τῷ μὲν οὖν Καίσαρι διὰ ταῦθ᾽ οἱ πολλοὶ προσφιλεῖς ἦσαν, **38**
τὸν δὲ δὴ Κικέρωνα ἐν ὀργῇ ἐπὶ τῷ τῶν πολιτῶν θανάτῳ ποιού-
μενοι τά τε ἄλλα ἤχθαιρον, καὶ τέλος ἀπολογεῖσθαί τε καὶ κατα-
λέξαι πάνθ᾽ ὅσα ἐν τῇ ὑπατείᾳ ἐπεποιήκει τῇ τελευταίᾳ τῆς ἀρχῆς
ἡμέρᾳ ἐθελήσαντα (πάνυ γάρ που ἡδέως οὐχ ὅπως ὑφ᾽ ἑτέρων ἐπῃ- 2
νεῖτο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν ἐνεκωμίαζεν) ἐσίγασαν, οὐδὲ ἐπέτρε-
ψαν αὐτῷ ἔξω τι τοῦ ὅρκου φθέγξασθαι, συναγωνιστῇ Μετέλλῳ
Νέπωτι δημαρχοῦντι χρησάμενοι, πλὴν καθ᾽ ὅσον ἀντιφιλονεικήσας
προσεπώμοσεν ὅτι σεσωκὼς τὴν πόλιν εἴη.

καὶ ὁ μὲν καὶ ἐκ τούτου πολὺ μᾶλλον ἐμισήθη, Κατιλίνας δὲ **39** a. u. 692 (62)
ἐν ἀρχῇ εὐθὺς τοῦ ἔτους ἐν ᾧ Ἰούνιός τε Σιλανὸς καὶ Λούκιος
Λικίννιος ἦρξαν ἀπεφθάρη. τέως μὲν γὰρ καίπερ δύναμιν οὐκ

---

10 τόδε ⟨τ᾽⟩? Bk. 17 συνηγώνιστο Bk., συνηγωνίσατο L 22 ἐσπούδαζεν R. St., ἐσπούδαζον L 35 Ἰούνιός Xyl., ἰούλιός L 36 Λικίννιος L semper, cf. ad Zon. 9, 11, 6 ἀπεφθάρη] cf. ad c. 13, 1.

ὀλίγην ἔχων ἐκαραδόκει τὰ τοῦ Λεντούλου καὶ διέμελλεν ἐλπίζων,
ἂν φθάσωσιν ὅ τε Κικέρων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σφαγέντες, ῥᾳδίως
2 τὰ λοιπὰ προσκατεργάσεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνόν τε ἀπολωλότα ἐπύ-
L 24r θετο καὶ τῶν συνόντων οἱ συχνοὺς | μεθισταμένους διὰ τοῦτ᾽ ᾔσθετο,
ὅ τε Ἀντώνιος καὶ ὁ Μέτελλος ὁ Κέλερ πρὸς ταῖς Φαισούλαις προσ-
εδρεύοντες οὐδαμῇ προελθεῖν αὐτῷ ἐπέτρεπον, ἀποκινδυνεῦσαι
ἠναγκάσθη, καὶ (ἦσαν γὰρ δίχα ἐστρατοπεδευμένοι) πρὸς τὸν Ἀν-
τώνιον ἐτράπετο, καίπερ τῷ ἀξιώματι προέχοντα τοῦ Μετέλλου
3 καὶ δύναμιν πλείω περιβεβλημένον. αἴτιον δὲ ὅτι ἐλπίδα αὐτοῦ
κατὰ τὸ συνώμοτον ἐθελοκακήσειν ἔσχεν. ὑποπτεύσας οὖν τοῦτ᾽
ἐκεῖνος, καὶ μήτε δι᾽ εὐνοίας ἔτ᾽ αὐτῷ ἅτε ἀσθενεῖ ὄντι ὢν (πρός
τε γὰρ τὰς δυνάμεις τινῶν καὶ πρὸς τὰ ἑαυτῶν συμφέροντα καὶ
4 τὰς ἔχθρας τάς τε φιλίας οἱ πολλοὶ ποιοῦνται), καὶ προσκαταδεί-
σας μή πως προθύμως σφᾶς ἀγωνιζομένους ἰδὼν ἐξονειδίσῃ τι
καὶ προενέγκῃ οἱ τῶν ἀπορρήτων, αὐτὸς μὲν νοσεῖν προεφασίσατο,
40 Μάρκῳ δὲ Πετρεΐῳ τὴν μάχην ἐπέτρεψε. συμβαλὼν οὖν οὗτός
σφισι τὸν Κατιλίναν καὶ ἄλλους τρισχιλίους προθυμότατα ἀγωνι-
ζομένους οὐκ ἀναιμωτὶ κατέκοψεν· οὔτε γὰρ ἔφυγεν αὐτῶν οὐδείς,
καὶ ἐν χώρᾳ πάντες ἔπεσον, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς κρατήσαντας
πολὺ τῶν κοινῶν ὀδύρασθαι, ὅτι καὶ τοιούτους καὶ τοσούτους, εἰ
καὶ δικαίως, ἀλλὰ καὶ πολίτας τε καὶ συμμάχους ἀπωλωλέκεσαν.
2 ὁ δ᾽ οὖν Ἀντώνιος τήν τε κεφαλὴν αὐτοῦ ἐς τὸ ἄστυ, ὅπως πι-
στεύσαντες αὐτὸν τετελευτηκέναι μηδὲν ἔτι δεδίωσιν, ἔπεμψε, καὶ
αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῇ νίκῃ, καίτοι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν [τε] πεφονευμένων
ἐλάττονος παρὰ τὸ νενομισμένον ὄντος, ἐπεκλήθη. βουθυτηθῆναί
τε ἐψηφίσθη, καὶ τὴν ἐσθῆτα ὡς καὶ πάντων τῶν δεινῶν ἀπηλ-
λαγμένοι μετέβαλον.

41 οὐ μὴν οἵ γε σύμμαχοι οἱ μετασχόντες τῷ Κατιλίνᾳ τῶν πρα-
γμάτων καὶ τότε ἔτι περιόντες ἡσύχαζον, ἀλλὰ καὶ δέει τῆς τιμω-
ρίας ἐταράττοντο. καὶ ἐκείνους μὲν στρατηγοὶ καθ᾽ ἑκάστους πεμ-
φθέντες προκατέλαβον τρόπον τινὰ ἐσκεδασμένους καὶ ἐτιμωρή-

---

3 *προσκατεργάσεσθαι* Dind., *προσκατεργάσασθαι* L 6 *προελθεῖν* Leuncl., *προσελθεῖν* L 9 *αὐτοῦ*] *τοῦ* Rk., perperam. debebat saltem *τοῦ* — *ἐθελοκακήσειν αὐτόν*. sed Dio hanc constructionem cum *ἐλπίδι* (dat. cas.) tantum coniungere solet, cf. 37, 43, 1; 39, 30, 1; 40, 40, 3; 42, 50, 5; 57, 3, 4; 71, 12, 1, an *αὐτὸν*? 15 *προενέγκῃ*] ita L 16 *Πετρεΐῳ*] per *ε* non per *η* L. — Latinum *-eius* apud Dionem *-έιος* est non *-ήιος*, excepto *Πομπήιος* 21 *τε*] *γε* Pflugk., iniuria; nam praecedens *καὶ* non respondet sequenti *καὶ* (*καὶ πολίτας* — *καὶ συμμάχους*), sed arcte cohaeret cum *ἀλλά* (*at eosdem*) 24 [*τε*] del. Gros. — 26 *μετέβαλον* R. St., *μετέβαλλον* L 30 *ἐταράττοντο*] *ἐτάραττον* Sturz. coll. 37, 43, 1.

σαντο· ἕτεροι δὲ τῶν λανθανόντων μηνύσει Λουκίου Οὐεττίου 2
ἀνδρὸς ἱππέως, συγκοινωνήσαντος μέν σφισι τῆς συνωμοσίας, τότε
δὲ ἐπ᾽ ἀδείᾳ αὐτοὺς ἐκφαίνοντος, ἐλεγχόμενοι ἐδικαιοῦντο, μέχρις
οὗ ἐσαγγείλας τινὰς τά τε ὀνόματα αὐτῶν ἐς δελτίον συγγράψας
ὕστερον καὶ ἄλλους συχνοὺς προσεγγράψαι ἠθέλησεν. ὑπο|πτεύσαν- 3 L 25r
τες γὰρ αὐτὸν οἱ βουλευταὶ μηδὲν ὑγιὲς πράττειν, τὸ μὲν γραμμα-
τεῖον οὐκέτ᾽ αὐτῷ ἔδωκαν, μὴ καὶ ἀπαλείψῃ τινάς, εἰπεῖν δὲ ἀπὸ
γλώσσης ἐκέλευσαν ὅσους παραλελοιπέναι ἔφασκε. καὶ οὕτως αἰ-
δεσθεὶς καὶ φοβηθεὶς οὐκέτι πολλοὺς ἐνέδειξε. θορύβου δ᾽ οὖν 4
⟨καὶ⟩ ὡς ἔν τε τῇ πόλει καὶ παρὰ τοῖς συμμάχοις ἀγνοίᾳ τῶν ὠνο-
μασμένων ὄντος, καὶ τῶν μὲν περὶ σφίσιν αὐτοῖς μάτην θορυβου-
μένων, τῶν δὲ καὶ ἐς ἑτέρους οὐκ ὀρθῶς ὑποπτευόντων, ἔδοξε τῇ
γερουσίᾳ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐκτεθῆναι. κἀκ τούτου οἵ τε ἀναίτιοι
κατέστησαν καὶ τοῖς ὑπευθύνοις δίκαι ἐγένοντο. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν
παρόντες, οἱ δὲ καὶ ἐρήμην ὦφλον.

Κατιλίνας μὲν ταῦτ᾽ ἐποίησε καὶ οὕτω κατελύθη, καὶ ἐπὶ 42
πλεῖόν γε τῆς τῶν πραχθέντων ἀξίας ὄνομα πρὸς τὴν τοῦ Κικέρω-
νος δόξαν καὶ πρὸς τοὺς λόγους τοὺς κατ᾽ αὐτοῦ λεχθέντας ἔσχε·
Κικέρων δὲ ὀλίγου μὲν καὶ παραχρῆμα ἐπὶ τῇ τοῦ Λεντούλου τῶν
τε ἄλλων τῶν δεθέντων σφαγῇ ἐκρίθη. τὸ δὲ ἔγκλημα τοῦτο λόγῳ 2
μὲν ἐκείνῳ ἐπεφέρετο, ἔργῳ δὲ ἐπὶ τῇ βουλῇ κατεσκευάζετο· ὡς
γὰρ οὐκ ἐξὸν σφισιν ἄνευ τοῦ δήμου θάνατον πολίτου τινὸς κατα-
ψηφίσασθαι, πολλὴν καταβοὴν ἐν τῷ ὁμίλῳ πρὸς τοῦ Μετέλλου
τοῦ Νέπωτος ὅτι μάλιστα εἶχον. οὐ μὴν καὶ ὦφλε τότε οὐδέν· 3
τῆς γὰρ γερουσίας ἄδειαν πᾶσι τοῖς διαχειρίσασι τὰ τότε πραχθέντα
δούσης, καὶ προσέτι καὶ προειπούσης ὅτι, κἂν αὖθίς τις εὐθῦναί
τινα αὐτῶν τολμήσῃ, ἔν τε ἐχθροῦ καὶ ἐν πολεμίου μοίρᾳ ἔσται,
ἐφοβήθη τε ὁ Νέπως καὶ οὐδὲν ἔτ᾽ ἐκίνησεν.

ἔν τε οὖν τούτῳ ἡ βουλὴ ἐπεκράτησε, καὶ ἐν ἐκείνῳ ὅτι τὸν 43
Πομπήιον τοῦ Νέπωτος μεταπεμφθῆναι σὺν τῷ στρατεύματι (ἐν
γὰρ τῇ Ἀσίᾳ ἔτ᾽ ἦν) προφάσει μὲν τοῦ τὰ παρόντα κατασταθῆναι,
ἐλπίδι δὲ τοῦ δι᾽ αὐτοῦ, ἅτε τὰ τοῦ πλήθους φρονοῦντος, ἰσχύ-
σειν ἐν οἷς ἐτάρασσεν, ἐσηγησαμένου διεκώλυσαν αὐτὸ κυρωθῆναι.
τὰ μὲν γὰρ πρῶτα ὅ τε Κάτων καὶ Κύιντος Μινούκιος δημαρ- 2

---

4 *συγγράψας*] *ἐγγράψας*? 7 *αὐτῷ* R. St., *αὐτῶν* L 10 ⟨*καὶ*⟩ ins. Bk., sequens *ὡς* (s. acc. L) del. Leuncl. 11 *θορυβουμένων*] *ταραττομένων* Bk. dubitanter, lectio vulgata sanissima 15 post *παρόντες* Bekkero *ἑάλωσαν* addi placuit; sed vulgata lectio satis defendi posse videtur 17 *γε* Sturz., *τε* L, quod hic deleri et post sequens *πρὸς* poni iubet Rk. 26 *προειπούσης* Rk., *προσειπούσης* L 29 *ἐν ἐκείνῳ* Rk., *ἐπ᾽ ἐκείνῳ* L.

χοῦντες ἀντέλεγον τοῖς γραφεῦσι, καὶ τόν ⟨τε⟩ γραμματέα τὸν ἀναγιγνώσκοντα τὴν [τε] γνώμην ἐπέσχον, (Bekk. Anecd. 124, 14) καὶ τοῦ Νέπωτος τὸ γραμματεῖον, ὅπως αὐτὸς ἀναλέξῃ, λαβόντος ἐξήρπασαν, ἐπειδή τε καὶ ὥς ἀπὸ γλώσσης τινὰ εἰπεῖν ἐπεχείρησε, τὸ στόμα αὐτοῦ ἐπέλαβον.

(L 25ᵛ) 3 μάχης δὲ ἐκ τούτου καὶ ἐκείνων καὶ | ἄλλων τινῶν ἑκατέροις βοηθησάντων ξύλοις καὶ λίθοις, ἔτι δὲ καὶ ξίφεσι γενομένης, οἱ βουλευταὶ συνῆλθον αὐθημερὸν ἐς τὸ συνέδριον, καὶ τά τε ἱμάτια ἠλλάξαντο καὶ τοῖς ὑπάτοις τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως, ὥστε μηδὲν ἀπ᾽ αὐτῆς

4 ἀποτριβῆναι, ἐπέτρεψαν. φοβηθεὶς οὖν καὶ τότε ὁ Νέπως ἔκ τε τοῦ μέσου εὐθὺς ἐξεχώρησε, καὶ μετὰ τοῦτο γραφήν τινα κατὰ τῆς βουλῆς ἐκθεὶς πρὸς τὸν Πομπήιον ἀφώρμησε, καίτοι μηδεμίαν αὐτῷ νύκτα ἀπολιπῆναι ἐκ τῆς πόλεως ἐξόν.

44 γενομένου δὲ τούτου οὐδ᾽ ὁ Καῖσαρ (ἐστρατήγει δέ) οὐδὲν ἔτ᾽ ἐνεωτέρισεν. ἔπραττε μὲν γὰρ ὅπως τὸ μὲν τοῦ Κατούλου ὄνομα ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου ἀφαιρεθείη (κλοπῆς τε γὰρ αὐτὸν ηὔθυνε, καὶ τὸν λογισμὸν τῶν ἀνηλωμένων χρημάτων ἀπῄτει), τῷ δὲ δὴ Πομπηίῳ τὰ λοιπὰ προσεξεργάσασθαι ἐπιτρα-

2 πείη. ἦν γάρ τινα, ὡς ἐν τηλικούτῳ καὶ τοιούτῳ ἔργῳ, ἡμιτέλεστα· ἢ ἐκεῖνός γε ἐπλάττετο εἶναι, ὅπως ὁ Πομπήιος τήν τε δόξαν τῆς ἐκποιήσεως αὐτοῦ λάβῃ καὶ τὸ αὐτοῦ ὄνομα ἀντεπιγράψῃ. οὐ μὴν οὕτω γε χαρίζεσθαι αὐτῷ ἤθελεν ὥστε καὶ ἐφ᾽ ἑαυτῷ διὰ τοῦτο ψηφισθῆναί τι τοιοῦτον, οἷον ἐπὶ τῷ Νέπωτι ἐδέδοκτο, ὑπομεῖναι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐκείνου ἕνεκα ταῦτ᾽ ἐποίει, ἀλλ᾽ ἵνα αὐτὸς καὶ διὰ

3 τούτων τὸ πλῆθος σφετερίσηται· καίπερ οὕτω πάντες τὸν Πομπήιον ἐδέδισαν (οὐδέπω γὰρ τὰ στρατεύματα ἀφήσων δῆλος ἦν) ὥστε, ἐπειδὴ Μᾶρκον Πίσωνα ὑποστράτηγον πρὸς αἴτησιν ὑπατείας προύπεμψε, τάς τε ἀρχαιρεσίας, ὅπως ἀπαντήσῃ ἐς αὐτάς, ἀναβαλέσθαι, καὶ παρόντα αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν ἀποδεῖξαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος οὐχ ὅτι τοῖς φίλοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐχθροῖς συνέστησεν αὐτόν.

---

2. 3 τε transposuit Rk. 9 καὶ τότε] idonea causa non est cur Reiskio obtemperemus scribenti φοβηθεὶς οὖν ὁ Νέπως ἔκ τε τοῦ μέσου τότε εὐθὺς ἐξεχώρησε. cf. supra c. 42, 3 12 ἀπολιπῆναι ἐκ τῆς πόλεως] locus corruptus quem subdubito num sanaverit Herwerdenus coll. Thuc. 3, 10, 2; 5, 4, 4 ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς πόλεως restituens. Idem ἀποκοιτᾶν (rectius ἀποκοιτεῖν Schenkl.) quoque proposuit, quod non placet, vel ἀπεῖναι. Fortasse ἀποδημῆσαι (cf. 45, 27, 2; 46, 49, 1) quod, quanquam saepius absolute a Dione usurpatum, tamen ἐκ τῆς Ῥώμης coniunctum sibi habet 58, 1, 1 et ἔξω τῆς Ἰταλίας 60, 25, 6 et ἀπὸ τῆς Γαλατίας 40, 4, 1 22 τι R. St., ἔτι L ἐδέδοκτο scripsi, δέδοκται L, λέλεκται Rk. 25 ἐδέδισαν scripsi, ἐδεδείεσαν L, cf. ad fr. 57, 26 28 παρόντα] παρόντος Rk. ceterum ad totum hunc locum cf. Plut. *Cat. min.* 30, *Pomp.* 44.

κἀν τούτῳ ὁ Καῖσαρ, τοῦ Κλωδίου τοῦ Πουπλίου τὴν γυναῖκα 45
αὐτοῦ ἔν τε τῇ οἰκίᾳ καὶ παρὰ τὴν ποίησιν τῶν ἱερῶν, ἅπερ αἱ
ἀειπαρθένοι παρά τε τοῖς ὑπάτοις καὶ παρὰ τοῖς στρατηγοῖς ἄγνω-
στα ἐκ τῶν πατρίων ἐς πᾶν τὸ ἄρρεν ἐπετέλουν, αἰσχύναντος, ἐκείνῳ
μὲν οὐδὲν ἐνεκάλεσεν (καὶ γὰρ εὖ ἠπίστατο ὅτι οὐχ ἁλώσεται διὰ
τὴν ἑταιρείαν), τὴν δὲ δὴ γυναῖκα ἀπεπέμψατο, εἰπὼν ἄλλως μὲν 2
μὴ πιστεύειν τῷ λεγομένῳ, μὴ μέντοι καὶ συνοικῆσαι | ἔτ᾽ αὐτῇ δύ- L 26r
νασθαι, διότι καὶ ὑπωπτεύθη ἀρχὴν μεμοιχεῦσθαι· τὴν γὰρ σώ-
φρονα χρῆναι μὴ μόνον μηδὲν ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ μηδ᾽ ἐς ὑποψίαν
αἰσχρὰν ἀφικνεῖσθαι.

τότε μὲν ταῦτά τε ἐγένετο, καὶ ἡ γέφυρα ἡ λιθίνη ⟨ἡ⟩ ἐς τὸ 3
νησίδιον τὸ ἐν τῷ Τιβέριδι ὂν φέρουσα κατεσκευάσθη, Φαβρικία
κληθεῖσα· τῷ δὲ ἑξῆς ⟨ἔτει⟩ ἐπί τε Πίσωνος καὶ ἐπὶ Μάρκου 46 a. u. 693 (61)
Μεσσάλου ὑπάτων μισοῦντές τε ἄλλως οἱ δυνατοὶ τὸν Κλώδιον, καὶ
ἅμα καὶ τὸ μίασμα αὐτοῦ ἀποδιοπομπούμενοι, ἐπειδὴ οἱ ποντίφικες
ἀνατυθῆναι τὰ ἱερὰ ὡς οὐχ ὁσίως διὰ τοῦτο τελεσθέντα ἔγνωσαν,
δικαστηρίῳ αὐτὸν παρέδωκαν, καὶ κατηγορήθη μὲν τῆς τε μοιχείας, 2
καίπερ τοῦ Καίσαρος σιωπῶντος, καὶ τῆς μεταστάσεως τῆς περὶ Νί-
σιβιν, καὶ προσέτι καὶ ὅτι τῇ ἀδελφῇ συγγίγνοιτο, ἀφείθη δέ, καίτοι
τῶν δικαστῶν φρουρὰν παρὰ τῆς βουλῆς, ὅπως μηδὲν κακὸν ὑπ᾽ αὐ-
τοῦ πάθωσι, καὶ αἰτησάντων καὶ λαβόντων. ἐφ᾽ ᾧπερ καὶ ὁ Κά- 3
τουλος ἐπισκώπτων ἔλεγεν ὅτι τὴν φυλακὴν ᾔτησαν οὐχ ἵνα ἀσφα-
λῶς τοῦ Κλωδίου καταψηφίσωνται, ἀλλ᾽ ἵνα αὐτοὶ τὰ χρήματα ἃ
ἐδεδωροδοκήκεσαν διασώσωνται. καὶ ὁ μὲν διαφανέστατα τῶν πώ-
ποτε τὸ δημόσιον ἀεὶ πρὸ παντὸς προτιμήσας ἐτελεύτησεν οὐ πολλῷ
ὕστερον· ἐν δὲ δὴ τῷ ἔτει ἐκείνῳ οἵ τε τιμηταὶ πάντας τοὺς ἐν 4
ταῖς ἀρχαῖς γενομένους ἐς τὸ βουλευτικὸν καὶ ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν
ἐσέγραψαν, καὶ ὁ δῆμος ἀπαυστὶ μέχρι τότε τὰς ὁπλομαχίας θεώ-
μενος ἐξανέστη τε μεταξὺ τοῦ ἔργου καὶ ἄριστον εἵλετο. καὶ τοῦτ᾽
ἐκεῖθεν ἀρξάμενον καὶ νῦν, ὁσάκις ἂν ὁ τὸ κράτος ἔχων ἀγωνοθετῇ,
γίγνεται.

ἐν μὲν οὖν τῇ πόλει ταῦθ᾽ οὕτως ἐπράχθη, τῶν δὲ Ἀλλοβρί- 47
γων τὴν Γαλατίαν τὴν περὶ Νάρβωνα πορθούντων Γάιος Πομπτῖ-

---

1 *Πουπλίου* R. St., *πομπηίου* L 3 *ἄγνωστα* Reim., *ἀγνῶς τὰ* L 7 *συνοικῆσαι* scripsi (et 40, 27, 3 *θρέψαι* pro *θρέψειν*), *συνοικήσειν* L. futurum post *δυνασθαι* ferri nequit (cf. Stahl, *Quaest. gramm. ad Thuc. pertinentes*[2] p. 18), *συνοικεῖν* proposuit v. Herw. 11 ⟨*ἡ*⟩ ins. Sturz. 12 *τὸ* Leuncl., *τότε* L 13 ⟨*ἔτει*⟩ ins. Bk. 18 *Νίσιβιν* R. St., *νίσιβι* L, cf. ad 36, 16, 4 24 *ἐδεδωροδοκήκεσαν* Dind., *δεδωροδοκήκεσαν* L 33 *τὴν Γαλατίαν τὴν περὶ Νάρβωνα*] cf. ad fr. 56, 1 *Πομπτῖνος*] ita quoque Cic. *de prov. cons.* 13, 32, *ad*

νος ὁ ἄρχων αὐτῆς τοὺς μὲν ὑποστρατήγους ἐπὶ τοὺς πολεμίους
ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ ἐν ἐπιτηδείῳ ἱδρυθεὶς ἐπετήρει τὰ γιγνόμενα,
ὅπως κατὰ καιρὸν πρὸς τὸ ἀεὶ χρήσιμον καὶ γνώμην σφίσι διδόναι
2 καὶ ἐπαμύνειν δύνηται. καὶ Μάλλιος μὲν Λεντῖνος ἐπὶ Οὐεντίαν
πόλιν στρατεύσας οὕτως αὐτοὺς κατέπληξεν ὥστε τοὺς πλείους ἐκ-
δρᾶναι καὶ τοὺς λοιποὺς ὑπὲρ εἰρήνης πρεσβεύσασθαι. κἀν τούτῳ
L 26ᵛ συμβοηθησάντων τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς ὄντων | καὶ προσπεσόντων αἰ-
φνιδίως τοῦ μὲν τείχους ἀπεώσθη, τὴν δὲ δὴ χώραν ἀδεῶς ἐλεη-
3 λάτει, μέχρις οὗ ὅ τε Κατούγνατος ὁ τοῦ παντὸς αὐτῶν ἔθνους
στρατηγὸς καί τινες καὶ ἄλλοι τῶν παρὰ τὸν Ἴσαρα οἰκούντων
ἐπεκούρησάν σφισι. τότε γὰρ οὐκ ἐτόλμησε μὲν αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ
πλήθους τῶν πλοίων περαιωθῆναι κωλῦσαι, μὴ καὶ συστραφῶσιν
4 ἰδόντες σφᾶς ἀντιπαρατεταγμένους, ὑλώδους δὲ τοῦ χωρίου μετὰ
τὸν ποταμὸν εὐθὺς ὄντος ἐνέδρας ἐν αὐτῷ ἐποιήσατο, καὶ τοὺς ἀεὶ
διαβαίνοντας ὑπολαμβάνων ἔφθειρε. φεύγουσί τέ τισιν ἐπισπόμε-
νος περιέπεσεν αὐτῷ Κατουγνάτῳ· κἂν πασσυδὶ διώλετο, εἰ μὴ
χειμὼν σφοδρὸς ἐξαίφνης ἐπιγενόμενος ἐπέσχε τοὺς βαρβάρους τῆς
48 διώξεως. καὶ ὁ μὲν μετὰ τοῦτο, τοῦ Κατουγνάτου πόρρω ποι
ἀφορμήσαντος, τήν τε χώραν αὖθις κατέδραμε καὶ τὸ τεῖχος παρ᾿
ᾧ ἐδυστύχησεν ἐξεῖλε· Λούκιος δὲ δὴ Μάριος καὶ Σέρουιος Γάλβας
τόν τε Ῥοδανὸν ἐπεραιώθησαν, καὶ τὰ τῶν Ἀλλοβρίγων λυμηνά-
2 μενοι τέλος πρὸς Σολώνιον πόλιν ἦλθον, καὶ χωρίον μέν τι ὑπὲρ
αὐτῆς ἰσχυρὸν κατέλαβον, μάχῃ τε τοὺς ἀντιστάντας σφίσιν ἐνίκη-
σαν, καί τινα καὶ τοῦ πολίσματος ξυλίνου πῃ ὄντος ἐνέπρησαν, οὐ
μέντοι καὶ εἷλον αὐτό· ὁ γὰρ Κατούγνατος ἐπελθὼν ἐκώλυσε. μα-

---

fam. 2, 15, 4, *ad Att.* 4, 18, 4; 5, 1, 5, al. recte, cf. C. I. L. 6, 10338. 24683—24686. — In scriptorum codicibus magna est lectionis varietas.

4 *Λεντῖνος*] Cognomen *Lentinus* nusquam, quod sciam, alibi invenitur nisi C. I. L. 10, 2026 (Puteolis) *P. Firmus Lentinus,* quae nititur fide, sane incorrupta, Sirmondi; sed titulum ab alio accepisse potest *Οὐεντίαν*] corruptum videtur. *Vintium* (in Alpibus maritimis situm, hodie *Vence* cf. C. I. L. 12 p. 1) intellegi nequit, *Οὐαλεντίαν* Heller. *Philol.* 1864 p. 150 et E. Blanc *Revue Archéol.* 1876 p. 268 sq. probabiliter. Posses conicere *Οὐίενναν* (cf. 46, 50, 4, Momms. *R. G.* 5, 79 adn.) nisi a flumine Isara longius abesset 5 *κατέπληξεν* Rk., *κατέπτηξεν* L 8 *ἀπεώσθη* Sturz., *ἀπώσθη* L 9 *Κατούγνατος* R. St., *καὶ τοῦ γνατος* L 10 *τὸν Ἴσαρα*] *τὸν ἴσαρα* L. — *Ἴσαρ* Strab. 4, 1, 11 p. 185; 4, 2, 3 p. 191; 4, 6, 5 p. 204 et Ptol. 2, 10, 4; 9, 6, sed *Ἰσάρας* Pol. 3, 49, 6 (*σκαρας* codd.). *Isara* (Cic.) *ad fam.* 10, 15, 3. 18, 2 et 4. 21, 2. 23, 3; 11, 13, 4, Plin. *n. h.* 3, 33; 7, 166, Luc. 1, 399, Flor. 1, 36 [3, 2], 4, Vib. Seq. p. 149 Riese, *Izera* Anon. Rav. 4, 27 12 *πλοίων*] *πλοίων ⟨ἐκπλαγεὶς⟩*? Polak. 15 *τέ* restitui ex L, *δέ* Bk. 20 *Σέρουιος*] ita L (*σερόυιος*), non *σέργιος* 22 *πρὸς Σολώνιον πόλιν*] *ad Solonem* Liv. *per.* 103 *μέν τι* R. St., *μέντοι* L 24 *πῃ*] *δὴ* Herw. (litt.).

θὼν οὖν τοῦτο ὁ Πομπτῖνος ἐπεστράτευσέ τε ἐπ᾽ αὐτὸ παντὶ τῷ
στρατῷ, καὶ πολιορκήσας σφᾶς ἐχειρώσατο πλὴν τοῦ Κατουγνάτου.
καὶ ὁ μὲν καὶ τὰ λοιπὰ ῥᾷον ἐκ τούτου προσκατεστρέψατο, 49
Πομπήιος δὲ ἦλθε μὲν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ τόν a. u. 694 (60)
τε Ἀφράνιον τὸν Λούκιον καὶ τὸν Μέτελλον τὸν Κέλερα ὑπάτους
ἀποδειχθῆναι ἐποίησεν, ἐλπίσας δι᾽ αὐτῶν μάτην πάνθ᾽ ὅσα ἐβού-
λετο καταπράξειν. ἤθελε μὲν γὰρ ἄλλα τε καὶ ἐν τοῖς μάλιστα 2
χώραν τέ τινα τοῖς συνεστρατευμένοις οἱ δοθῆναι καὶ τὰ πεπρα-
γμένα αὐτῷ πάντ᾽ ἐπικυρωθῆναι, διήμαρτε δέ σφων τότε. οἵ τε
γὰρ δυνατοί, μηδὲ ἐκ τοῦ πρὶν αὐτῷ ἀρεσκόμενοι, διεκώλυσαν αὐτὰ
ψηφισθῆναι· καὶ αὐτῶν τῶν ὑπάτων Ἀφράνιος μέν (ὀρχεῖσθαι 3
γὰρ βέλτιον ἢ τι διαπράσσειν ἠπίστατο) πρὸς οὐδὲν αὐτῷ συνήρατο,
Μέτελλος δὲ ὀργῇ, ὅτι τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καίτοι παῖδας ἐξ αὐτῆς
ἔχων, ἀπεπέπεμπτο, καὶ πάνυ πρὸς πάντα ἀντέπραξεν. ὅ τε Λού- 4 L 27r
κουλλος ὁ Λούκιος, ᾧ ποτε ἐν τῇ Γαλατίᾳ ὁ Πομπήιος ἐντυχὼν
ὑπερφρόνως ἐκέχρητο, πολύς τε αὐτῷ ἐνέκειτο, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν
ἰδίᾳ καὶ καθ᾽ ἕκαστον ὧν ἔπραξεν ἐπεξελθεῖν καὶ μὴ πᾶσιν ἅμα
αὐτοῖς τὴν κύρωσιν αἰτεῖν. ἄλλως τε γὰρ δίκαιον εἶναι ἔλεγε μὴ 5
πάντα ἁπλῶς ὅσα ἐπεποιήκει, καὶ ἃ μηδείς σφων ἠπίστατο ὁποῖα
ἦν, βεβαιωθῆναι ὥσπερ ὑπὸ δεσπότου τινὸς γεγενημένα· καὶ ἐπειδὴ
καὶ τῶν ἑαυτοῦ ἔργων κατελελύκει τινά, ἠξίου ἐξετασμὸν ἑκατέρων
ἐν τῇ βουλῇ γενέσθαι, ἵν᾽ ὁπότερ᾽ ⟨ἂν⟩ αὐτοῖς ἀρέσῃ κυρώσωσι.
καὶ αὐτῷ καὶ ὁ Κάτων ὅ τε Μέτελλος οἵ τε ἄλλοι οἱ τὰ αὐτά 50
σφισι βουλόμενοι ἰσχυρῶς συνεμάχουν. τοῦ γοῦν δημάρχου τοῦ
τὴν γῆν τοῖς τῷ Πομπηίῳ συνεξητασμένοις κατανεῖμαι ἐσηγουμέ-
νου προσγράψαντος τῇ γνώμῃ τὸ καὶ πᾶσι τοῖς πολίταις, ὅπως
τοῦτό τε αὐτὸ ῥᾷον ψηφίσωνται καὶ τὰ πραχθέντα αὐτῷ βεβαιώ-
σωσι, κλήρους τινὰς δοθῆναι, ἐπὶ πᾶν ὁ Μέτελλος ἀνθιστάμενος
ἐπεξῆλθεν, ὥστε καὶ ἐς τὸ οἴκημα ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐμβληθῆναι καὶ τὴν
γερουσίαν ἐνταῦθα ἀθροῖσαι ἐθελῆσαι. ἐπεί τε ἐκεῖνος (Λούκιος 2
δὲ δὴ Φλάουιος ὠνομάζετο) τό τε βάθρον τὸ δημαρχικὸν ἐν αὐτῇ
τῇ ἐσόδῳ αὐτοῦ ἔθηκε, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ καθεζόμενος ἐμποδὼν ὥστε
μηδένα ἐσιέναι ἐγίγνετο, τόν τε τοῖχον τοῦ δεσμωτηρίου διακοπῆναι
ἐκέλευσεν ὅπως δι᾽ αὐτοῦ ἡ βουλὴ ἐσέλθῃ, καὶ ὡς νυκτερεύσων
κατὰ χώραν παρεσκευάζετο. μαθὼν οὖν τοῦθ᾽ ὁ Πομπήιος, καὶ 3

---

1 *αὐτὸ* revocavi ex L, cf. 40, 29, 2; 40, 35, 1; 42, 14, 5, *αὐτὸν* Reim. 6 *μάτην* ante *ἐλπίσας* collocandum censet Rk., praeter necessitatem 9 *σφων*] cf. ad fr. 41 10 *μηδὲ* Rk., *μήτε* L 14 *ἀπεπέπεμπτο* Melber. coll. Plut. *Pomp.* 42, *ἀπεπέμπετο* L 20 *ἦν* Herw. (litt.), *ἐστὶ* Rk., *εἶναι* L, cf. ad 36, 37, 1 22 ⟨*ἂν*⟩ ins. Pflugk., *ὁπότερα* L.

αἰσχυνθείς τε ἅμα καὶ δείσας μὴ καὶ ὁ δῆμος ἀγανακτήσῃ, προσέ-
ταξε τῷ Φλαουίῳ ἀπαναστῆναι. ἔλεγε μὲν γὰρ ὡς τοῦ Μετέλλου
τοῦτ᾽ ἀξιώσαντος, οὐ μὴν ἐπιστεύετο· τὸ γὰρ φρόνημα αὐτοῦ κα-
4 τάδηλον πᾶσιν ἦν. ἀμέλει τῶν ἄλλων δημάρχων ἐξελέσθαι αὐτὸν
βουληθέντων οὐκ ἠθέλησεν. οὔκουν οὐδ᾽ αὖθις ἀπειλήσαντι τῷ
Φλαουίῳ μηδὲ ἐς τὸ ἔθνος ὃ ἐπεκεκλήρωτο ἐπιτρέψειν αὐτῷ, εἰ μὴ
συγχωρήσειέν οἱ διανομοθετῆσαι, ἐξελθεῖν, ὑπεῖξεν, ἀλλὰ καὶ πάνυ
5 ἄσμενος ἐν τῇ πόλει κατέμεινεν. ὁ οὖν Πομπήιος ἐπειδὴ μηδὲν
διά τε τὸν Μέτελλον καὶ διὰ τοὺς ἄλλους διεπράξατο, ἔφη μὲν
φθονεῖσθαί τε ὑπ᾽ αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει τοῦτο δηλώσειν, φοβη-
θεὶς δὲ μὴ καὶ ἐκείνου διαμαρτὼν μείζω αἰσχύνην ὄφλῃ, κατέ-
6 βαλε τὴν ἀξίωσιν. καὶ ὁ μὲν οὕτω γνοὺς ὅτι μηδὲν ὄντως ἴσχυεν,
L 27v ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα καὶ τὸν | φθόνον ἐφ᾽ οἷς ἠδυνήθη ποτὲ εἶχεν,
ἔργῳ δὲ οὐδὲν ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπώνητο, μετεμέλετο ὅτι τά τε στρατό-
51 πεδα προαφῆκε καὶ ἑαυτὸν τοῖς ἐχθροῖς ἐξέδωκε· Κλώδιος δὲ ἐπε-
θύμησε μὲν διὰ . . . . . τοὺς δυνατοὺς ἐπὶ τῇ δίκῃ δημαρχῆσαι, καί
τινας τῶν δημαρχούντων προκαθῆκεν ἐσηγήσασθαι τὸ καὶ τοῖς εὐ-
πατρίδαις τῆς ἀρχῆς μεταδίδοσθαι, ὡς δ᾽ οὐκ ἔπεισε, τήν τε εὐ-
γένειαν ἐξωμόσατο καὶ πρὸς τὰ τοῦ πλήθους δικαιώματα, ἐς αὐτόν
2 σφων τὸν σύλλογον ἐσελθών, μετέστη. καὶ ᾔτησε μὲν εὐθὺς τὴν
δημαρχίαν, οὐκ ἀπεδείχθη δὲ ἐναντιωθέντος οἱ τοῦ Μετέλλου· ἐν
γένει τε γὰρ αὐτῷ ἦν, καὶ τοῖς πραττομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ οὐκ ἠρέ-
σκετο. πρόφασιν δὲ ἐποιήσατο ὅτι μὴ κατὰ τὰ πάτρια ἡ ἐκποίησις
αὐτοῦ ἐγεγόνει· ἐν γὰρ τῇ ἐσφορᾷ τοῦ φρατριατικοῦ νόμου μόνως
ἐξῆν τοῦτο γίγνεσθαι.
3 ταῦτά τε οὖν οὕτως ἐπράχθη, καὶ ἐπειδὴ τὰ τέλη δεινῶς τήν
τε πόλιν καὶ τὴν ἄλλην Ἰταλίαν ἐλύπει, ὁ μὲν νόμος ὁ κατα-
λύσας αὐτὰ πᾶσιν ἀρεστὸς ἐγένετο, τῷ δὲ στρατηγῷ τῷ ἐσενεγ-
κόντι αὐτὸν ἀχθόμενοι οἱ βουλευταί (ὁ γὰρ Μέτελλος ὁ Νέπως
ἦν) ἠθέλησαν τό τε ὄνομα αὐτοῦ ἀπαλεῖψαι ἀπὸ τοῦ νόμου καὶ
4 ἕτερον ἀντεγγράψαι. καὶ οὐκ ἐπράχθη μὲν τοῦτο, καταφανὲς μέντοι
πᾶσιν ἐγένετο ὅτι μηδὲ τὰς εὐεργεσίας παρὰ τῶν φαύλων ἀνδρῶν
ἡδέως ἐδέχοντο. κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ Φαῦστος ὁ τοῦ Σύλ-

2 *Φλαουίῳ* R. St., *φαλουίωι* L 6 *ἐπεκεκλήρωτο* revocavi ex L, *ἐκεκλήρωτο* Rk., an *ἐπεκεκλήρωτο* ⟨οἱ⟩? *ἐπικληροῦν* redit Zon. 9, 14, 1 (cf. 42, 20, 4), 41, 35, 5 (cf. 56, 23, 2) 11 *ὄφλῃ* Dind., *ὀφλήσῃ* L. posteriorum formae vitiosae non inveniuntur nisi 43, 9, 2 *ὀφλῆσαι*, ubi restituendum *ὀφλεῖν*, in Xiph. *ep.* 69, 23, 3 *ὀφλῆσαι* et in *Exc. Peir.* (fr. 97, 2) *ὀφλήσας* 12 *ὄντως* Rk., *οὕτως* L 13 *ἐφ᾽* Pflugk., *ἐν* L, coll. Thuc. 4, 105, 1 frustra defensum a Litsch. *de Cassio Dione imitatore Thucydidis* 1893 p. 40 16 lacunam indicavit Herw. (litt.) idem supplet ⟨*τὸ μισεῖν*⟩ possis quoque *δι᾽* ⟨*ὀργῆς ἔχων*⟩ vel eius modi quid 17 *τὸ* Leuncl., *τι* L.

λου παῖς ἀγῶνά τε μονομαχίας ἐπὶ τῷ πατρὶ ἐποίησε, καὶ τὸν δῆμον λαμπρῶς εἱστίασε, τά τε λουτρὰ καὶ ⟨τὸ⟩ ἔλαιον προῖκα αὐτοῖς παρέσχεν.

ἐν μὲν δὴ τῇ πόλει ταῦτ' ἐγίγνετο, ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ τῆς τε Λυ- 52
σιτανίας μετὰ τὴν στρατηγίαν ἦρξε, καὶ δυνηθεὶς ἂν τὰ ληστικά,
ἅπερ που ἀεὶ παρ' αὐτοῖς ἦν, ἄνευ μεγάλου τινὸς πόνου καθήρας
ἡσυχίαν ἔχειν, οὐκ ἠθέλησε· δόξης τε γὰρ ἐπιθυμῶν, καὶ τὸν Πομ-
πήιον τούς τε ἄλλους τοὺς πρὸ αὐτοῦ μέγα ποτὲ δυνηθέντας ζηλῶν,
οὐδὲν ὀλίγον ἐφρόνει, ἀλλ' ἤλπιζεν, ἄν τι τότε κατεργάσηται, ὕπα- 2
τός τε εὐθὺς αἱρεθήσεσθαι καὶ ὑπερφυᾶ ἔργα ἀποδείξεσθαι, διά τε
τἆλλα καὶ ὅτι ἐν τοῖς Γαδείροις, ὅτε ἐταμίευε, τῇ μητρὶ συγγίγνε-
σθαι ὄναρ ἔδοξε, καὶ παρὰ | τῶν μάντεων ἔμαθεν ὅτι ἐν μεγάλῃ L 23r
δυνάμει ἔσται. ὅθενπερ καὶ εἰκόνα Ἀλεξάνδρου ἐνταῦθα ἐν τῷ
Ἡρακλέους ἀνακειμένην ἰδὼν ἀνεστέναξε, καὶ κατωδύρατο ὅτι μη-
δέν πω μέγα ἔργον ἐπεποιήκει. ἀπ' οὖν τούτων, ἐξὸν αὐτῷ εἰρη- 3 cf. Suid. s v. εἰρηνήσειν
νεῖν, ὥσπερ εἶπον, πρὸς τὸ ὄρος τὸ Ἑρμίνιον ἐτράπετο καὶ ἐκέλευσε
τοὺς οἰκήτορας αὐτοῦ ἐς τὰ πεδινὰ μεταστῆναι, πρόφασιν μὲν ὅπως
μὴ ἀπὸ τῶν ἐρυμνῶν ὁρμώμενοι ληστεύωσιν, ἔργῳ δὲ εὖ εἰδὼς ὅτι
οὐκ ἄν ποτε αὐτὸ ποιήσειαν, κἀκ τούτου πολέμου τινὰ ἀφορμὴν
λήψεται. ὃ καὶ ἐγένετο. τούτους τε οὖν ἐς ὅπλα ἐλθόντας ὑπηγά- 4
γετο· καὶ ἐπειδὴ τῶν πλησιοχώρων τινές, δείσαντες μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς
ὁρμήσῃ, τούς τε παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας τά τε ἄλλα τὰ τιμιώ-
τατα ὑπὲρ τὸν Δώριον ὑπεξέθεντο, τὰς πόλεις σφῶν ἐν ᾧ τοῦτ'
ἔπραττον προκατέσχε, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ἐκείνοις προσέμιξε. προ- 5
βαλλομένων τε τὰς ἀγέλας αὐτῶν, ὅπως σκεδασθεῖσι τοῖς Ῥωμαίοις
πρὸς τὴν τῶν βοσκημάτων ἁρπαγὴν ἐπίθωνται, τὰ τετράποδα πα-
ρῆκε καὶ αὐτοὺς ὑπολαβὼν ἐνίκησε. κἀν τούτῳ μαθὼν τοὺς τὸ 53
Ἑρμίνιον οἰκοῦντας ἀφεστηκέναι τε καὶ ἐπανιόντα αὐτὸν ἐνεδρεύειν
μέλλειν, τότε μὲν ἑτέραν ἀνεχώρησεν, αὖθις δὲ ἐπεστράτευσέ σφισιν,
καὶ κρατήσας πρὸς τὸν ὠκεανὸν φεύγοντας αὐτοὺς κατεδίωξεν.

---

2 τὸ ins. Rk. 6 *καθήρας* Rk., *καθῆραι* L. — Ceterum *καθήρουν* legitur 56, 1, 1 et *καθαιροῦντι* 76, 10, 4 ut apud Thuc. 1, 4 et 13, 5 *καθήρει* et *καθήρουν* in codicibus nostris, sed 1, 4 *ἐκάθηρε* legit Schol. Aristidis p. 39, idque restituendum censet Cobet *V. L.* 147 9 *τότε ⟨μέγα⟩* Rk. quo additamento opus non videtur 16 *τὸ ὄρος τὸ Ἑρμίνιον*] cf. *bell. Alex.* 48. (hodie *Serra di Estrella* 23 *Δώριον*] *Δόριος* App. *Hisp.* 55; 73 (71); 74 (72); 91, codices Ptolemaei variant inter *Δώριος* et *Δόριος* atque inter *Δωρίας* et *Δορίας* (2, 5), *Δορίας* Anon. *geogr. Gr. min.* 2, 502, 12, *Duria* Claudian. *laud. Seren.* 72, *Δούριος Durius* Strabo et scriptores Latini 26 *τὰ τετράποδα* Rk., *τά τε στρατόπεδα* L.

2 ἐπειδή τε τὴν ἤπειρον ἐκλιπόντες ἐς νῆσόν τινα ἐπεραιώθησαν, αὐτὸς μὲν (⟨οὐ⟩ γάρ που πλοίων εὐπόρει) κατὰ χώραν ἔμεινε, σχεδίας δὲ συμπήξας μέρος τι τοῦ στρατοῦ δι᾽ αὐτῶν ἔπεμψε, καὶ συχνοὺς ἀπέβαλε· χηλῇ γάρ τινι πρὸς τῇ νήσῳ οὔσῃ προσσχὼν ὁ τὴν ἡγεμονίαν σφῶν ἔχων, καὶ ἅτε ὡς καὶ πεζῇ διαβαδίσοντας αὐτοὺς ἐκβιβάσας, ἔπειτα αὐτός τε ὑπὸ τῆς ἀναρροίας ἐκβιασθεὶς ἐξανήχθη
3 καὶ ἐκείνους ἐγκατέλιπε, καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἄλλοι γενναίως ἀμυνόμενοι ἔπεσον, Πούπλιος δὲ δὴ Σκαίουιος μόνος τε περιλειφθεὶς καὶ τῆς ἀσπίδος στερηθεὶς πολλά τε τραυματισθεὶς ἔς τε τὸ ὕδωρ
4 ἐσεπήδησε καὶ διενήξατο. τότε μὲν δὴ ταῦτ᾽ ἐγένετο· ὕστερον δὲ ὁ Καῖσαρ πλοῖα ἀπὸ Γαδείρων μεταπεμψάμενος ἐς τὴν νῆσον
L 28r παντὶ τῷ | στρατῷ ἐπεραιώθη, καὶ ἀκονιτὶ αὐτούς, κακῶς ὑπὸ σιτοδείας ἔχοντας, παρεστήσατο. κἀντεῦθεν ἐς Βριγάντιον πόλιν Καλλαικίας παραπλεύσας τῷ τε ῥοθίῳ σφᾶς τοῦ πρόσπλου, οὐπώποτε ναυτικὸν ἑορακότας, ἐξεφόβησε καὶ κατεστρέψατο.

54 πράξας δὲ ταῦτα καὶ νομίσας ἱκανὴν ἀπ᾽ αὐτῶν ἐπιβασίαν πρὸς τὴν ὑπατείαν εἰληφέναι σπουδῇ πρὸς τὰς ἀρχαιρεσίας, καὶ πρὶν τὸν διάδοχον ἐλθεῖν, ὥρμησε, καὶ ἠξίου καὶ πρὸ τοῦ πέμψαι τὰ ἐπινίκια, ἐπειδὴ μὴ οἷά τε προδιεορτασθῆναι ἦν, αἰτῆσαι αὐτήν.
2 μὴ τυχὼν δέ, τοῦ Κάτωνος ὅτι μάλιστα ἐναντιωθέντος, ἐκεῖνα μὲν εἴασε· καὶ γὰρ ἤλπιζε πολὺ πλείω καὶ μείζω ὕπατος ἀποδειχθεὶς καὶ ἔργα πράξειν καὶ ἐπινίκια πέμψειν. πρὸς γὰρ τοῖς εἰρημένοις,
Xiph. 10, 25—31 ἐφ᾽ οἷς μέγα ἀεί ποτε ἐφρόνει, ἵππος τις αὐτῷ διαφυὰς ἐν ταῖς τῶν προσθίων ποδῶν ὁπλαῖς ἔχων ἐγεννήθη, καὶ ἐκεῖνον μὲν γαυ-

---

2 ⟨οὐ⟩ inserui. μὲν γάρ που (non μὲν γὰρ οὐ) L 4 χηλῇ Schenkl., γῇ L, cf. 42, 12, 2, Caes. *b. G.* 3, 12, πέτρᾳ Madvig. προσσχὼν Bk., προσχὼν L 5 καὶ ἅτε] ἅτε aut corruptum aut ad ὡς in marg. adscriptum, inde in textum illatum (ut factum videtur 54, 10, 6, cf. 63, 8, 4 ὡς οἷα, vide quoque Lobeck. ad Phryn. 427). si corruptum est, conicias καὶ αὐτόσε (cf. Thuc. 7, 39), nusquam tamen alibi a Dione usurpatum, vel κἀνταῦθα cf. 42, 43, 3. delendum aut εὐθέως, ἀδεῶς, ἀμελῶς, ἀπερισκέπτως legendum cens. Rk., κἀκεῖσε Polak. 6 ὑπὸ St., ἀπὸ L 8 Σκαίουιος] *Scaefius* ut videtur; nomen gentile Sabellicum, cf. C. I. L. 9, 3121 a (Sulmone), 3326 (Superaequi), 3519 (Furfone), 5920, 5928, 5929 (Anconae), 10, 80 (Vibone). Dionem Σκαίφιον scripsisse non crediderim. Cognomen *Scaevini* vel *Scaevinii* (C. I. L. 5, 3736. 4001) vel *Scaevi* (cf. C. I. L. 2, 396) nostro loco restituendum esse haud probabile 14 Καλλαικίας] de formis *Callaeci, Callaecia, Callaicus* (adi.), quae solae usque ad saec. quintum nostrae aerae in usu fuerunt, vide *Mnemos.* 20 p. 286 sqq. (Huebner. *Monum. linguae Ibericae* Ind. *s. v.* Callaecia) ῥοθίῳ Turn., L. Bos. confert Thuc. 4, 10, 5, ὀρθίῳ L 16 ἐπιβασίαν St., cf. fr. 37, 4; 68, 13, 6; 80, 3, 2, ἐπίβασιν Xyl. (ut fr. 43, 4), ἐπιβάθραν Cob., ἐπὶ βασιλείαν L 24 ὁπλαῖς R. St., ὁπλὰς L.

ρούμενος ἔφερεν, ἄλλον δὲ ἀναβάτην οὐδένα ἀνεδέχετο. ὥστε καὶ 3
ἐκ τούτου μικρὸν οὐδὲν προσδοκῶν τὰ μὲν νικητήρια ἑκὼν ἀφῆκεν,
ἐς δὲ τὴν πόλιν ἐσελθὼν καὶ ἐπαγγειλάμενος τὴν ἀρχὴν οὕτω τούς
τε ἄλλους καὶ τὸν Πομπήιον τόν τε Κράσσον ἐξεθεράπευσεν, ὥστε
δι᾽ ἔχθρας ἀλλήλοις ἔτι καὶ τότε αὐτοὺς ὄντας καὶ τὰς ἑταιρείας
ἔχοντας, καὶ πρὸς πάνθ᾽ ὅσα ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον ἐθέλοντα αἴσθοιτο
ἀντιστασιάζοντας, προσποιήσασθαι, καὶ ὑπὸ πάντων αὐτῶν ὁμοθυ-
μαδὸν ἀποδειχθῆναι. καίτοι τοῦτο τὴν σοφίαν ἐς τὰ μάλιστα αὐ- 4
τοῦ τεκμηριοῖ, ὅτι τόν τε καιρὸν καὶ τὸ μέτρον τῆς θεραπείας αὐ-
τῶν καὶ ἔγνω καὶ διέθετο οὕτως ὥστ᾽ ἀμφοτέρους ἅμα καίπερ ἀν-
τιπράττοντάς σφισι προσθέσθαι.

καὶ οὐδὲ τοῦτ᾽ αὐτῷ ἀπέχρησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἐκείνους συν- 55
ήλλαξεν, οὐχ ὅτι συνενεχθῆναί σφας ἤθελεν, ἀλλ᾽ ὅτι δυνατωτάτους
τε ἑώρα ὄντας, καὶ εὖ ἠπίστατο ὅτι οὔτε χωρὶς τῆς παρ᾽ ἐκείνων
ἀμφοτέρων ἢ καὶ θατέρου βοηθείας μέγα τι ἰσχύσει, κἂν τὸν ἕτε-
ρον ὁποτερονοῦν αὐτῶν προσεταιρίσηται, ἀνταγωνιστήν τε διὰ
τοῦτο τὸν ἕτερον ἕξει καὶ πλέον ὑπ᾽ αὐτοῦ σφαλήσεται ἢ ὑπὸ τοῦ
συναιρομένου οἱ κατεργάσεται. τοῦτο μὲν γὰρ προθυμότερον ἐδό- 2
κουν αὐτῷ πάντες ἄνθρωποι τοῖς ἐχθροῖς ἀντιπράττειν | ἢ συναγω- L 29r
νίζεσθαι τοῖς ἐπιτηδείοις, οὐ κατ᾽ ἐκεῖνο μόνον ὅτι ἥ τε ὀργὴ καὶ
τὸ μῖσος σφοδροτέρας τὰς σπουδὰς πάσης φιλίας ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ
ὅτι ὁ μὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ δὲ ὑπὲρ ἑτέρου πράττων τήν τε ἡδονὴν
κατορθώσας καὶ τὴν λύπην σφαλεὶς οὐχ ὁμοίας ἔχουσιν· τοῦτο δὲ 3
προχειρότερον ἐμποδίζειν τέ τινας καὶ κωλύειν μηδεμίαν αὔξησιν
λαβεῖν ἢ ἐπὶ μέγα προάγειν ἐθέλειν, διά τε τἆλλα καὶ μάλισθ᾽ ὅτι
ὁ μὲν οὐκ ἐῶν τινα αὐξηθῆναι τοῖς τε ἄλλοις ἅμα καὶ ἑαυτῷ χα-
ρίζεται, ὁ δὲ ἐξαίρων τινὰ ἐπαχθῆ αὐτὸν ἀμφοτέροις σφίσι ποιεῖ.

τούτων δὴ οὖν ἕνεκα καὶ ὁ Καῖσαρ τότε ⟨τε⟩ αὐτοὺς ὑπῆλθε 56
καὶ μετὰ τοῦτο ἀλλήλοις κατήλλαξεν. οὔτε γὰρ δίχα τούτων δυ-
νήσεσθαί τι ἀεὶ καὶ οὐκ ἂν θατέρῳ ποτὲ αὐτῶν προσκροῦσαι ἐνό-
μιζεν, οὔτ᾽ αὖ ἐφοβήθη μὴ καὶ συμφρονήσαντες κρείττους αὐτοῦ
γένωνται· πάνυ γὰρ εὖ ἠπίστατο ὅτι τῶν μὲν ἄλλων εὐθὺς διὰ τῆς
ἐκείνων φιλίας, αὐτῶν δ᾽ οὐ πολλῷ ὕστερον δι᾽ ἀλλήλων κρατήσοι.
καὶ ἔσχεν οὕτως. [τούτων μὲν οὖν ἕνεκα καὶ συνεβίβασεν αὐτοὺς 2

---

2 μικρὸν] σμικρὸν? 3 ἐπαγγειλάμενος] solet Dio ἐπαγγέλλειν dicere non ἐπαγγέλλεσθαι, cf. 39, 27, 3; 40, 56, 1; 54, 17, 3; 59, 20, 4 10 καίπερ Reim., καθάπερ L 15 ἰσχύσει Bk., ἰσχύσειε L 18 συναιρομένου L ut coniecerat St., συναιρουμένου R. St. 28 ⟨τε⟩ add. Rk. 30 ἀεὶ corruptum?, αὐτὸς Rk. 31 αὐτοῦ] nonne αὑτοῦ? 34 τούτων — προσεποιήσατο damn. Bk.; repetita videntur ex primo huius capitis enuntiato.

καὶ προσεποιήσατο.] καὶ γὰρ ὁ Πομπήιος ὅ τε Κράσσος ὡς ἀπ'
οἰκείας καὶ αὐτοὶ αἰτίας πρός τε ἀλλήλους, ἐπειδὴ τάχιστα ὥρμη-
σαν, κατελύσαντο καὶ ἐκεῖνον ἐς τὴν κοινωνίαν τῶν πραγμάτων
3 προσέλαβον. [ὁ] Πομπήιος μὲν γὰρ οὔτ' αὐτὸς ὅσον ἤλπισεν ἰσχύων,
καὶ τὸν Κράσσον ἐν δυνάμει ὄντα τόν τε Καίσαρα αὐξανόμενον
ὁρῶν, καὶ ἔδεισε μὴ παντάπασιν ὑπ' αὐτῶν καταλυθῇ, καὶ ἐπήλ-
πισε, προσκοινωνήσας σφίσι τῶν παρόντων, τὴν ἀρχαίαν δι' αὐτῶν
4 ἐξουσίαν ἀναλήψεσθαι· Κράσσος δὲ ἠξίου τε πάντων ἀπό τε τοῦ
γένους καὶ ἀπὸ τοῦ πλούτου περιεῖναι, καὶ ἐπειδὴ τοῦ τε Πομπηίου
παρὰ πολὺ ἠλαττοῦτο καὶ τὸν Καίσαρα ἐπὶ μέγα ἀρθήσεσθαι ἐνό-
μιζεν, ἐς ἀντίπαλον αὐτοὺς ἀλλήλοις καταστῆσαι ἠθέλησεν, ὅπως
μηδέτερός σφων ὑπέρσχῃ, προσδοκήσας ἐκείνους τε ἀνταγωνιστὰς
ἰσοκρατεῖς ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἐν τούτῳ τήν τε ἑκατέρου φιλίαν
5 ἐκκαρπώσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρους τιμηθήσεσθαι. ἀκριβῶς μὲν
γὰρ οὔτε τὰ τοῦ πλήθους οὔτε τὰ τῆς βουλῆς ἐπολίτευεν, τῆς δὲ
ἰδίας αὐτοῦ δυναστείας ἕνεκα πάντ' ἔπραττε, καὶ διὰ τοῦθ' ὑπήρ-
χετό τε ἀμφοτέρους σφᾶς ὁμοίως καὶ τὴν πρὸς ἑκατέρους ἔχθραν
L 29r ἐξέκλινεν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐν τῷ μέρει | κεχαρισμένα ἀμφοῖν σπουδά-
ζων ἐφ' ὅσον ἤμελλε τοῦ μὲν καταθυμίου παντὸς ἑκατέροις αἰτια-
θήσεσθαι, τῶν δὲ δυσχερεστέρων μὴ μεταλήψεσθαι.
57 οὕτω μὲν δὴ καὶ διὰ ταῦτα οἱ τρεῖς τήν τε φιλίαν συνέθεντο,
καὶ ὅρκοις αὐτὴν πιστωσάμενοι τά τε κοινὰ δι' ἑαυτῶν ἐποιήσαντο,
κἀκ τούτου καὶ ἀντεδίδοσάν σφισι καὶ ἀντελάμβανον παρ' ἀλλήλων
ὅσα ἔν τε ἐπιθυμίᾳ εἶχον καὶ πρὸς τὰ παρόντα ἥρμοττεν αὐτοῖς
2 πράττεσθαι. συμφρονησάντων δὲ ἐκείνων καὶ τὰ ἑταιρικά σφων
ὡμολόγησαν, καὶ ἐποίουν καὶ οὗτοι μετὰ ἀδείας ὅσα ἤθελον, ἡγε-
μόσι πρὸς πάντα αὐτοῖς χρώμενοι, ὥστε τὸ σωφρονοῦν ὀλίγον ἔν
τε τῷ Κάτωνι, καὶ εἰ δή τις ἄλλος τὰ αὐτὰ αὐτῷ φρονεῖν δοκεῖν
3 ἐβούλετο, καταλειφθῆναι. καθαρῶς μὲν γὰρ καὶ ἄνευ τινὸς ἰδίας
πλεονεξίας οὐδεὶς τῶν τότε τὰ κοινὰ πλὴν τοῦ Κάτωνος ἔπραττεν·
αἰσχυνόμενοι δέ τινες τοῖς δρωμένοις, καὶ ἕτεροι καὶ ζηλοῦν αὐτὸν
ἐφιέμενοι, προσήπτοντο μέν πῃ τῶν πραγμάτων καί τι τῶν ὁμοίων
οἱ διεδείκνυντο, οὐ μὴν καὶ διαρκεῖς, ἅτε ἐξ ἐπιτηδεύσεως ἀλλ' οὐκ
ἀπ' ἀρετῆς ἐμφύτου ὁρμώμενοι, ἦσαν.

---

4 [ὁ] secl. Bk. αὐτὸς ὅσον Bk., αὖ τοσοῦτον L 6 ἐπήλπισε] cf. 46, 52, 2 12 μηδέτερος Bk., μηδὲ ἕτερος L σφων] σφῶν ⟨αὐτοῦ⟩ Rk. 18 κεχαρισμένα] ⟨τὰ⟩ κεχαρισμένα Rk. 19 αἰτιαθήσεσθαι] αἰτιᾶσθαι in bonam partem Plato saepe, hic tantum, ni fallor, Dio 20 δυσχερεστέρων Rk., δυστυχεστέρων L 25 πράττεσθαι Dind. probabiliter, παρατάττεσθαι L, διαπράττεσθαι Rk., διατάττεσθαι Bk. 29 ἐβούλετο Rk., ἐβουλεύετο L 33 διαρκεῖς R. St., ἀδιαρκεῖς L.

ἐς τοῦτο μὲν δὴ τότε τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα οἱ ἄνδρες 58
ἐκεῖνοι προήγαγον, ἐπὶ πλεῖστον ὅσον τὴν συνωμοσίαν σφῶν ἀπο-
κρυψάμενοι. ἐποίουν μὲν γὰρ ὅσα ἐδέδοκτό σφισιν, ἐσχηματίζοντο
δὲ καὶ προεβάλλοντο τὰ ἐναντιώτατα, ὅπως ἔτ᾽ ἐπὶ μακρότατον
διαλάθωσι, μέχρις ἂν ἱκανῶς παρασκευάσωνται. οὐ μέντοι καὶ τὸ 2
δαιμόνιον τὰ πραττόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν ἠγνόει, ἀλλὰ καὶ πάνυ τοῖς τι
συνεῖναι τῶν τοιούτων δυναμένοις εὐθὺς τότε πάντα τὰ ἔπειτα ἀπ᾽
αὐτῶν ἐσόμενα ἐξέφηνε· χειμών τε γὰρ τοιοῦτος ἐξαίφνης τήν τε
πόλιν ὅλην καὶ τὴν χώραν ἅπασαν κατέσχεν ὥστε πάμπολλα μὲν 3
δένδρα πρόρριζα ἀνατραπῆναι, πολλὰς δὲ οἰκίας καταρραγῆναι, τά
τε πλοῖα τὰ ἐν τῷ Τιβέριδι καὶ πρὸς τὸ ἄστυ καὶ πρὸς τὰς ἐκβο-
λὰς αὐτοῦ ναυλοχοῦντα βαπτισθῆναι, καὶ τὴν γέφυραν τὴν ξυλίνην
διαφθαρῆναι, καί τι καὶ θέατρον πρὸς πανήγυρίν τινα ἐκ ξύλων 4
ᾠκοδομημένον ἀνετράπη, καὶ ἄνθρωποι παρὰ | πάντα ταῦτα παμ- L 30r
πληθεῖς ἀπώλοντο.

ἐκεῖνα μὲν δὴ οὖν καθάπερ εἰκὼν τῶν μελλόντων σφίσι καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῷ ὕδατι συμβήσεσθαι προεδείχθη.

---

11 τὸ ἄστυ R. St., τῶι ἄστει L 13 ξύλων Lipsius (*de amphitheatro* c. 5), quod dudum receptum non mutavi, quanquam praestat fortasse Nabero auctore restituere ἰκρίων (cf. 43, 22, 3; 59, 7, 8; 59, 10, 3 et 5; 60, 33, 3; 66, 25, 3), σύρων L.

Subscriptio: ΔΊΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ΛΖ.

LIBER XXXVIII.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τριακοστῷ ὀγδόῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. Ὡς ἐστασίασαν Καῖσαρ καὶ Βίβουλος (c. 1—8).
β. Ὡς Κικέρων ἔφυγεν (c. 9—17).
γ. Ὡς Κικέρωνα ἐπὶ τῇ φυγῇ Φιλίσκος παρεμυθήσατο (c. 18—30).
δ. Ὡς Καῖσαρ Ἐλουητίοις καὶ Ἀριοουίστῳ ἐπολέμησεν (c. 31—50).

Χρόνου πλῆθος ἔτη δύο, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(695/59) Γ. Ἰούλιος Γ. υἱ. Καῖσαρ / Μ. Καλπούρνιος ⟨Γ. υἱ. Βίβουλος ὑπ.
(696/58) Λ. Καλπούρνιος⟩ Λ. υἱ. Πίσων / Αὖλ. Γαουίνιος Αὔλ. υἱ. ὑπ.

a. u. 695 (59)
Τῷ δὲ ἑξῆς ἔτει ὁ Καῖσαρ τὸ σύμπαν θεραπεῦσαι πλῆθος
ἠθέλησεν, ὅπως σφᾶς ἔτι καὶ μᾶλλον σφετερίσηται. βουληθεὶς
δὲ καὶ τὰ τῶν δυνατῶν δοκεῖν, ἵνα μὴ καὶ δι᾽ ἀπεχθείας αὐτῷ
ὦσι, πράττειν, εἶπέ σφισι πολλάκις ὅτι οὔτε γράψοι τι ὃ μὴ καὶ
2 ἐκείνοις συνοίσει· καὶ δὴ γνώμην τινὰ περὶ τῆς χώρας, ἣν παντὶ
τῷ ὁμίλῳ κατένειμεν, οὕτω συνέγραψεν ὥστε μηδὲ μικρόν τι αὐ-
τῆς αἰτιαθῆναι· καὶ οὐδὲ ταύτην μέντοι ἐσοίσειν, εἰ μὴ βουλο-
μένοις σφίσιν εἴη, ἐπλάττετο. τοῦ μὲν δὴ οὖν νόμου ἕνεκα οὐ-
δεὶς αὐτῷ οὐδὲν ἐπικαλέσαι ἐδύνατο· τό τε γὰρ πλῆθος τῶν πο-
3 λιτῶν ὑπέρογκον ὄν, ἀφ᾽ οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα ἐστασίαζον, πρός

---

1 τριακοστῷ ὀγδόῳ] λη̄ L 4 Φιλίσκος R. St., φλίσκος L 5 Ἀριοουίστῳ R. St., ἀριουιστίτωι L 7—10 γ' ἰουλ' γ' υι καίσαρ | μ καλπούρνιος λ' υι' πίσων | αὐλ' γαουίνιος αὐλ' υι ὕπατος L. — Caesaris collegae cognomen, Pisonis praenomen et nomen gentis inseruit Palm. Ipse dubitans addidi Γ. υἱ ante *Βίβουλος* ex lapide Corcyraeo C. I. Gr. 1880 ἁ πόλις Μᾶρκον Καλ[πούρνιον] Γαΐου υἱὸν Βύβλον τὸν πάτρωνα καὶ εὐεργέτα[ν] Ἑρμᾷ Ἡρακλεῖ quem attulit Willems, *le Sénat* 1, 442. certum non est hunc lapidem consulis a. 59 esse.
16 μικρόν] an σμικρόν?

*τε τὰ ἔργα καὶ πρὸς γεωργίας ἐτρέπετο, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς
Ἰταλίας ἠρημωμένα αὖθις συνῳκίζετο, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ἐν ταῖς
στρατείαις τεταλαιπωρημένους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας
διαρκῆ τὴν τροφὴν ἔχειν μήτε τῆς πόλεως οἴκοθέν τι δαπανω-
μένης μήτε τῶν δυνατῶν ζημιουμένων, ἀλλὰ καὶ τιμὴν καὶ ἀρχὴν
πολλῶν προσλαμβανόντων. τὴν δὲ χώραν τήν τε κοινὴν ἅπασαν* 4
*πλὴν τῆς Καμπανίδος ἔνεμε (ταύτην γὰρ ἐν τῷ δημοσίῳ ἐξαίρε-
τον | διὰ τὴν ἀρετὴν συνεβούλευσεν εἶναι), καὶ τὴν λοιπὴν οὔτε* L 30
*παρὰ ἄκοντός τινος οὔτ᾽ αὖ ὅσου ἂν οἱ γεωνόμοι βουληθῶσιν, ἀλλὰ
πρῶτον μὲν παρ᾽ ἑκόντων, ἔπειτα δὲ τοσούτου ὅσου ἐν ταῖς ἀπο-
γραφαῖς ἐτετίμητο, ἀγορασθῆναι ἐκέλευσε. χρήματά τε γὰρ πολλὰ* 5
*ἀπό τε τῆς λείας ἣν ὁ Πομπήιος εἰλήφει καὶ ἀπὸ τῶν φόρων τῶν
τε τελῶν τῶν προσκαταστάντων περιεῖναί σφισιν ἔλεγε, καὶ χρῆναι
αὐτά, ἅτε καὶ τοῖς τῶν πολιτῶν κινδύνοις πεπορισμένα, ἐς αὐτοὺς
ἐκείνους ἀναλωθῆναι. καὶ μέντοι καὶ τοὺς γεωνόμους οὔτ᾽ ὀλίγους,* 6
*ὥστε καὶ δυναστείᾳ τινὶ ἐοικέναι, οὔτ᾽ ἐξ ὑπευθύνων, ὥστε τινὰ
δυσχερᾶναι, καθίστη, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοῦ συχνοὺς τῆς τιμῆς με-
τασχεῖν εἴκοσιν, ἔπειτα δὲ τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, πλὴν ἑαυτοῦ. πάνυ* 7
*γάρ τι τοῦτο προδιωμολογήσατο, ὅπως μὴ δι᾽ ἑαυτόν τι γράφειν
νομισθείη· αὐτὸς μὲν γὰρ τῇ τε εὑρήσει καὶ τῇ ἐσηγήσει τοῦ πρά-
γματος ἠρκεῖτο, ὥς γε ἔλεγε, τῷ δὲ δὴ Πομπηίῳ καὶ τῷ Κράσσῳ
τοῖς τε ἄλλοις φανερῶς ἐχαρίζετο.*

ἕνεκα μὲν οὖν τῶν γραφέντων ἀναίτιος ἦν, ὥστε μηδὲ διᾶραι 2
*τὸ στόμα ὑπεναντίον οἱ μηδένα τολμῆσαι· καὶ γὰρ προανέγνω αὐτὰ
ἐν τῇ βουλῇ, καὶ ὀνομαστὶ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν ἀνακαλῶν ἐπηρώ-
τησε μή τί τις αἰτιᾶται, μεταγράψειν ἢ καὶ παντελῶς ἀπαλείψειν,
εἴ γέ τῳ μὴ ἀρέσειέ τι, ὑποσχόμενος. τὸ δὲ δὴ σύμπαν καὶ πάνυ* 2
*πάντες οἱ δυνατοὶ οἵ γε ἔξω τῆς συνωμοσίας ὄντες ἐδυσχέραινον.
καὶ αὐτό γε τοῦτο αὐτοὺς ἐς τὰ μάλιστα ἐλύπει, ὅτι τοιαῦτα συγ-
γεγραφὼς ἦν ὥστε μήτε τινὰ αἰτίαν δύνασθαι λαβεῖν καὶ πάντας
σφᾶς βαρύνειν· ὑπώπτευον γὰρ αὐτόν, ἐφ᾽ ᾧπέρ που καὶ ἐγίγνετο,* 3
τό τε πλῆθος ἀπ᾽ αὐτῶν ἀναρτήσεσθαι καὶ ὄνομα καὶ ἰσχὺν καὶ

---

1 *ἐτρέπετο* Cob.[m], *ἐτράπετο* L 13 *προσκαταστάντων* reduxi e L, *προ-καταστάντων* H. St.; nihil certius quam vectigalia ex novis provinciis transmarinis hic intellegi 15 *οὔτ᾽* Bk., *μητ᾽* L 16 *ἐξ ὑπευθύνων*] *e reis,* cf. Cic. *de leg. agr.* 2, 9, 24, Momms. *Staatsr.* I², 468, 3, *ὑπατευκότων* Naber. 17 *τοῦ συχνοὺς τῆς τιμῆς μετασχεῖν εἴκοσι* Reim.; ita iam verterat Leunclavius, *τοῦ συχνοῦ τῆς τιμῆς εἴκοσιν μετασχεῖν* L 19 *τι* Bk., *τοι* L 23 *μηδὲ* v. Herw., rectissime, cf. Dem. 21, 67, al., *μὴ* L 30 *μήτε τινὰ* Bk., *μηδένα* L, *μηδεμίαν* St.

cf. Xiph. 10, 32—11, 3 ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους ἕξειν. καὶ διὰ τοῦτο, εἰ καὶ μηδείς οἱ ἀντ-
έλεγεν, ἀλλ' οὔτι γε καὶ συνεπῄνουν. τοῖς μὲν δὴ οὖν ἄλλοις ἐξήρ-
κει τοῦτο, καὶ ἐπηγγέλλοντο μὲν ἀεὶ αὐτῷ προβουλεύσειν, ἐποίουν
3 δὲ οὐδέν, ἀλλὰ διατριβαὶ καὶ ἀναβολαὶ τὴν ἄλλως ἐγίγνοντο· ὁ δὲ
δὴ Κάτων ὁ Μᾶρκος [ὁ ὕπατος] (ἦν δὲ ἄλλως μὲν ἐπιεικὴς καὶ
οὐδενὶ νεοχμῷ ἀρεσκόμενος, οὐ μὴν καὶ ῥώμην τινὰ οὔτε ἐκ φύσεως
οὔτε ἐκ παιδείας ἔχων) τοῖς μὲν γεγραμμένοις οὐδὲν οὐδ' αὐτὸς
ἐπεκάλει, τὸ δ' ὅλον ἠξίου τῇ τε παρούσῃ σφᾶς καταστάσει χρῆσθαι
L 31r 2 καὶ μηδὲν ἔξω | αὐτῆς ποιεῖν. καὶ ἐμέλλησε μὲν ἐπὶ τούτοις ὁ Καῖ-
Xiph. 11, 3—11 σαρ ἐς τὸ δεσμωτήριον τὸν Κάτωνα ἐξ αὐτοῦ τοῦ συνεδρίου ἐξελ-
κύσας ἐμβαλεῖν· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνός τε ἑτοιμότατα ἑαυτὸν ἀπάγεσθαι
ἐπέδωκε, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγοι οἱ ἐφέσποντο, καί τις αὐτῶν
Μᾶρκος Πετρέιος ἐπιτιμηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ὅτι μηδέπω διαφειμένης
τῆς βουλῆς ἀπαλλάττοιτο, ἔφη ὅτι μετὰ Κάτωνος ἐν τῷ οἰκήματι
3 μᾶλλον ἢ μετὰ σοῦ ἐνταῦθα εἶναι βούλομαι, κατηδέσθη, καὶ τόν
τε Κάτωνα ἀφῆκε καὶ τὴν γερουσίαν ἀπήλλαξε, τοσοῦτον μόνον
ὑπειπὼν ὅτι ἐγὼ μὲν ὑμᾶς καὶ δικαστὰς τοῦ νόμου καὶ κυρίους
ἐποιησάμην, ὅπως, εἴ τι μὴ ἀρέσειεν ὑμᾶς, μηδ' ἐς τὸν δῆμον ἐσε-
νεχθείη· ἐπεὶ δ' οὐκ ἐθέλετε προβουλεῦσαι, ἐκεῖνος αὐτὸς αἱρήσεται.
4 κἀκ τούτου οὐδ' ἄλλο τι τῇ γερουσίᾳ ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτῃ ἐπε-
κοινώνησεν, ἀλλ' ἐς τὸν δῆμον ἄντικρυς πάνθ' ὅσα ἐβούλετο ἐσέ-
2 φερεν. ἐθελήσας δ' οὖν καὶ ὣς ὁμογνώμονας τῶν πρώτων τινὰς
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λαβεῖν (καὶ γὰρ ἤλπιζε μετεγνωκέναι τε αὐτοὺς καί
πῃ καὶ τὸ πλῆθος φοβηθήσεσθαι) ἤρξατο ἀπὸ τοῦ συνάρχοντος,
3 καὶ ἐπύθετο αὐτοῦ εἰ τὰ τοῦ νόμου μέμφοιτο. ἐπεί τ' ἐκεῖνος οὐ-
δὲν ἀπεκρίνατο πλὴν ὅτι οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ νεω-
τερισθῆναί τι, αὐτός τε πρὸς ἱκετείαν αὐτοῦ ἐτράπετο καὶ τὸν ὅμι-
λον συνδεηθῆναί οἱ ἔπεισεν, εἰπὼν ὅτι ἕξετε τὸν νόμον ἂν οὗτος
ἐθελήσῃ. ὁ οὖν Βίβουλος μέγα ἀναβοήσας "οὐχ ἕξετε" ἔφη "τὸν
4 νόμον τοῦτον ἐν τῷ ἔτει τούτῳ, οὐδ' ἂν πάντες ἐθελήσητε." καὶ
ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἀπηλλάγη· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ τῶν μὲν ἄλλων τῶν

---

2 οὔτι γε καὶ Dind., οὗτοι καὶ L 3 ἐπηγγέλλοντο H. St., ἐπηγγέλλετο L 5 ὁ ὕπατος delevit Reim. Corruptum fortasse ex glossa marginali ΟΥΤΙ^{K} i. e. οὐτικήσιος 6 ῥώμην] cf. 39, 27, 3; ῥώμην ἔχειν = *pollere, auctoritate valere* 11 ἀπάγεσθαι Reim. et Xiph., ἐπάγεσθαι L 13 Πετρέιος] Πετρώνιος Xiph. 17 ὑπειπὼν recte Melber. tuetur coll. 40, 64, 3; 46, 36, 1; 52, 28, 1; 53, 9, 6; 58, 24. 4; 63, 27, 2, Thuc. 1, 90, 4; 2, 102, 5. Poppo-Stahl ad Thuc. 1, 90, 4 comparat ὑποσημαίνειν ὑποδεικνύναι, ὑπολογίζεσθαι alia, ἐπειπὼν v. Herw. 19 ἐθέλετε] ita L 24 πῃ] τι Rk., praeter necessitatem, cf. Index 25 εἰ τὰ] εἴ τι Oddey.

ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντων οὐδένα ἔτι διήρετο, δείσας μὴ καὶ ἐκείνων
τις ἐναντιωθῇ οἱ, τὸν δὲ δὴ Πομπήιον τόν τε Κράσσον καίπερ
ἰδιωτεύοντας παραγαγὼν ἐκέλευσε γνώμην περὶ τῶν γεγραμμένων
ἀποφήνασθαι, οὐχ ὅτι οὐκ ἠπίστατο τὴν διάνοιαν αὐτῶν (σύμπαντα 5
γὰρ κοινῇ ἔπραττον) ἀλλ' ἵνα αὐτοῖς τε ἐκείνοις τιμήν, ὅτι καίτοι
μηδεμίαν ἀρχὴν ἔχουσιν συμβούλοις περὶ τοῦ νόμου χρῷτο, προσ-
θείη, καὶ τοὺς ἄλλους προσκαταπλήξῃ, ὁμογνώμονας τοὺς πρώ-
τους τε ὁμολογουμένως ἐν τῇ πόλει τότε ὄντας καὶ μέγιστον παρὰ
πάντας δυναμένους λαβών, τῷ τε πλήθει καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο χα- 6
ρίσαιτο, τεκμηριῶν ὅτι μήτ' ἀτόπου μήτ' ἀδίκου τινὸς ὀρέγοιντο,
ἀλλ' ὧν καὶ ἐκεῖνοι καὶ δοκιμασταὶ καὶ ἐπαινέται γίγνοιντο. | ὅ τε **5** L 31r
οὖν Πομπήιος μάλα ἀσμένως "οὐκ ἐγώ" ἔφη "μόνος, ὦ Κυιρῖται,
τὰ γεγραμμένα δοκιμάζω, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη βουλὴ πᾶσα, δι' ὧν
οὐχ ὅτι τοῖς μετ' ἐμοῦ ἀλλὰ καὶ τοῖς μετὰ τοῦ Μετέλλου συστρα-
τευσαμένοις ποτὲ γῆν δοθῆναι ἐψηφίσατο. τότε μὲν οὖν (οὐ γὰρ 2
ηὐπόρει τὸ δημόσιον) εἰκότως ἡ δόσις αὐτῆς ἀνεβλήθη· ἐν δὲ δὴ
τῷ παρόντι (παμπλούσιον γὰρ ὑπ' ἐμοῦ γέγονε) προσήκει καὶ ἐκεί-
νοις τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπικαρπίαν τῶν κοινῶν πό-
νων ἀποδοθῆναι." ταῦτ' εἰπὼν ἐπεξῆλθέ τε καθ' ἕκαστον τῶν 3
γεγραμμένων, καὶ πάντα αὐτὰ ἐπῄνεσεν, ὥστε τὸν ὅμιλον ἰσχυρῶς
ἡσθῆναι. ὁ οὖν Καῖσαρ ἰδὼν τοῦτο ἐκεῖνόν τε ἐπήρετο εἰ βοηθή-
σοι οἱ προθύμως ἐπὶ τοὺς τἀναντία σφίσι πράττοντας, καὶ τῷ πλή-
θει παρῄνεσε προσδεηθῆναι πρὸς τοῦτο αὐτοῦ. γενομένου δὲ τού- 4
του ἐπαρθεὶς ὁ Πομπήιος, ὅτι τῆς παρ' ἑαυτοῦ ἐπικουρίας, καίπερ
μηδεμίαν ἡγεμονίαν ἔχοντος, καὶ ὁ ὕπατος καὶ ὁ ὅμιλος ἔχρῃζεν,
ἄλλα τε πολλὰ ἀνατιμῶν τε καὶ ἀποσεμνύνων ἑαυτὸν διελέξατο, καὶ
τέλος εἶπεν ὅτι, ἄν τις τολμήσῃ ξίφος ἀνελέσθαι, καὶ ἐγὼ τὴν
ἀσπίδα ἀναλήψομαι. ταῦθ' οὕτως ὑπὸ τοῦ Πομπηίου λεχθέντα 5
καὶ Κράσσος ἐπῄνεσεν. ὥστ' εἰ καί τισι τῶν ἄλλων μὴ ἤρεσκεν,
. . . οι ἄλλως τε ἄνδρες ἀγαθοὶ νομιζόμενοι καὶ πρὸς τὸν Καίσαρα
ἐχθρῶς, ὥς γε καὶ ἐδόκουν σφίσιν, ἔχοντες (οὐ γάρ πω ἡ καταλ-

---

7 *προσκαταπλήξῃ* L recte, cf. fr. 5, 11; 57, 23, al., Thuc. 3, 22, 8; 6, 96, 3; 7, 17, 4, [Dem.] 49, 14, *προσκαταπλήξειεν* Bk. 28 *ἀναλήψομαι*] *ἀνταναλήψομαι* Naber. speciose. ceterum paulo aliter Plut. *Pomp.* 47, 5; *Caes.* 14, 3, unde hic tentes: *ἐγὼ καὶ τὴν ἀσπίδα ἀναλήψομαι.* sed nihil temere mutandum 30 in lacuna, quam L non indicat, reponendum: ⟨*ὅμως* (s. *ἀλλ'*) *ἐπειδὴ* (s. *ἐπεὶ*) *οὗτ*⟩*οι*, vel ⟨*ὅμως ὁρῶντες ὅτι οὗτ*⟩*οι*, vel tale quid, quem ad modum praeiverunt Leuncl.: ⟨*ὅμως ἐπεὶ*⟩ *οἱ*, Rk.: ⟨*ἐπειδὴ οὗτ*⟩*οι*, St.: ⟨*ἀλλ' ὅτι*⟩ *οἱ*, v. Herw.: ⟨*οἱ πολλοὶ ἰδόντες*⟩ *ὅτι.* atque *οἱ* recte stare nequit, neque satis est quod lenissima mutatione proposuit Reim.: *ὅτι ἄλλως.*

λαγὴ αὐτῶν ἔκδηλος ἦν) συνῄνουν οἷς ἐγεγράφει, πρόθυμοι πρὸς
τὴν τοῦ νόμου κύρωσιν ἐγένοντο.
6 οὐ μέντοι καὶ ὁ Βίβουλος ἐνεδίδου, ἀλλὰ τρεῖς δημάρχους συν-
αγωνιστὰς προσθέμενος ἐκώλυσε τὸ νομοθέτημα, καὶ τέλος, ἐπειδὴ
μηκέτ᾽ αὐτῷ μηδεμία ἄλλη σκῆψις ἀναβολῆς ὑπελείπετο, ἱερομη-
νίαν ἐς πάσας ὁμοίως τὰς λοιπὰς τοῦ ἔτους ἡμέρας, ἐν αἷς οὐδ᾽ ἐς
ἐκκλησίαν ὁ δῆμος ἐκ τῶν νόμων συνελθεῖν ἐδύνατο, προηγόρευσε.
2 καὶ ἐπειδὴ ὅ τε Καῖσαρ βραχὺ αὐτοῦ φροντίσας ῥητήν τινα ἡμέ-
ραν προεῖπεν ἵν᾽ ἐν αὐτῇ νομοθετήσῃ, καὶ τὸ πλῆθος νυκτὸς τὴν
ἀγορὰν προκατέλαβεν, ἐπῆλθε μετὰ τῶν παρεσκευασμένων, καὶ πρὸς
μὲν τὸ Διοσκόρειον, ἀφ᾽ οὗπερ ἐκεῖνος ἐδημηγόρει, διέπεσεν, τὰ μὲν
L 32r 3 αἰδοῖ τῶν ἀνθρώπων ὑπεικόντων οἱ, τὰ δὲ καὶ νομιζόντων αὐτὸν
μὴ καὶ ἐναντιωθήσεσθαί σφισιν, ὡς δὲ ἄνω τε ἐγένετο καὶ ἀντι-
λέγειν ἐπειρᾶτο, αὐτός τε κατὰ τῶν ἀναβασμῶν ἐώσθη καὶ ⟨αἱ⟩
ῥάβδοι αὐτοῦ συνετρίβησαν, πληγάς τε καὶ τραύματα ἄλλοι τε καὶ
4 οἱ δήμαρχοι ἔλαβον. καὶ ὁ μὲν νόμος οὕτως ἐκυρώθη, Βίβουλος
δὲ τότε μὲν ἀγαπητῶς ἐσώθη, τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐπείρασε μὲν ἐν τῷ
συνεδρίῳ αὐτὸν λῦσαι, ἐπέρανε δ᾽ οὐδέν· τῇ γὰρ τοῦ πλήθους
5 σπουδῇ δεδουλωμένοι πάντες ἡσύχαζον. ἀνεχώρησέ τε οὖν οἴκαδε,
καὶ οὐκέτι τὸ παράπαν ἐς τὸ κοινὸν μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ ἔτους
ἡμέρας παρῆλθεν, ἀλλ᾽ ἐν τῇ οἰκίᾳ καταμένων ἀεὶ τῷ Καίσαρι,
ὁσάκις γε ἐνεωτέριζέ τι, ἐνετέλλετο διὰ τῶν ὑπηρετῶν ὅτι ἱερομηνία
τε εἴη καὶ οὐδὲν ὁσίως ἐκ τῶν νόμων ἐν αὐτῇ δύναιτο δρᾶσθαι.
6 ἐπεχείρησε μὲν γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τούτοις Πούπλιός τις Οὐατίνιος δή-
μαρχος ἐς τὸ οἴκημα καταθέσθαι, τῶν δὲ συναρχόντων οἱ ἐναν-
τιωθέντων οὐκ ἐνέβαλεν, ἀλλ᾽ ἐκεῖνός τε οὕτω τῶν πολιτικῶν ἐξέστη
καὶ οἱ δήμαρχοι οἱ συνεξετασθέντες αὐτῷ οὐκέτ᾽ οὐδὲν δημόσιον

---

4 *ἐκώλυσε*] *ἐκώλυε* Dind., sed sequitur *τὸ νομοθέτημα* non *τὸν νόμον* 6 *ἐν αἷς*] lectionem codicis intactam reliqui. *ἐν ᾗ* Bekkero auctore in textum receptum ob sequens *οὐδ᾽ ἐς ἐκκλησίαν — συνελθεῖν* non placet. Possis ⟨*καὶ*⟩ *ἐν αἷς*, ut dicat Dio Bibulum vel iis diebus, quibus ne haberi quidem comitia liceret, ferias indixisse, vel (expuncto *οὐδ᾽*) *ἐν αἷς ἐς*, ut Bibulus omnes comitiales dies exemisse dicatur. — Ceterum de errore a Dione hic commisso cf. Momms. *Staatsr.* 3, 1058, 2 et Valeton., *Mnem. N. S.* 19, 106, 1 11 *Διοσκόρειον* Dind., *διοσκούρειον* L, cf. Lobeck. ad Phryn. p. 235 sq. — *Διοσκούρειον* 45, 17, 6 (L et M), 55, 27, 4, *Διοσκούριον* 59, 28, 5 apud Xiphilinum, sed *Διοσκόριον* in Exc. Peir. 13 *μὴ καὶ*] *μηκέτ᾽*? Bk., *μή τι καὶ* Polak. 14 *ἀναβασμῶν*] *ἀναβασμοί* ubique Dionis codices; *ἀναβαθμοί* (ut Herod. 2, 125) Zonaras 7, 9, 16 et Xiphilinus bis (65, 21, 2; 68, 5, 5), hic ceteroquin per *σ* litteram. cf. Phryn. p. 324 Lob. (p. 372 Ruth.), Moeris p. 97 ⟨*αἱ*⟩ ins. Rk. 24 *Οὐατίνιος* Fabricius, cf. Cic. *Vatin.* 9, 21, *ἀτίνιος* L.

ἔπραξαν. ὁ δ' οὖν Μέτελλος ὁ Κέλερ ὅ τε Κάτων, καὶ Μᾶρκός 7
τις δι' αὐτὸν Φαουώνιος, ζηλωτὴς ἐς τὰ μάλιστα αὐτοῦ ὤν, τέως
μὲν οὔτ' ὤμοσαν [τι] περὶ τοῦ νόμου (τοῦτο γὰρ ἀρξάμενόν ποτε,
ὥσπερ εἶπον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀτόπων ἐγίγνετο) καὶ ἀπισχυρί-
ζοντο, ἄλλως τε καὶ ὁ Μέτελλος ἐς τὸν Νουμιδικὸν ἀναφέρων, μηδέ-
ποτε αὐτὸν συνεπαινέσειν· ὡς μέντοι . . . . . ἡμέρα ᾗ καὶ ἔμελλον 2
⟨τὰ⟩ τεταγμένα ἐπιτίμια ὀφλήσειν, ὤμοσαν, ἤτοι κατὰ τὸ ἀνθρώ-
πειον, ὑφ' οὗ πολλοὶ ὑπισχνοῦνταί τέ τι καὶ ἀπειλοῦσι ῥᾷον ἢ καὶ
τῷ ἔργῳ ἐπεξίασιν, ἢ καὶ ὅτι μάτην ζημιωθήσεσθαι ἔμελλον, μη-
δὲν ἐκ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης σφῶν τὸ κοινὸν ὠφελήσαντες. ὅ τε 3
οὖν νόμος οὕτως ἐκυρώθη, καὶ προσέτι καὶ ἡ τῶν Καμπανῶν γῆ
τοῖς τρία τε πλείω τε ἔτι τέκνα ἔχουσιν ἐδόθη. καὶ διὰ τοῦτο καὶ
ἄποικος τῶν Ῥωμαίων ἡ Καπύη τότε πρῶτον ἐνομίσθη.

τὸ μὲν οὖν πλῆθος ἐκ τούτων ὁ Καῖσαρ ἀνηρτήσατο, τοὺς δ' 4
ἱππέας τὸ τριτημόριόν σφισι τῶν τελῶν ἃ ἐμεμίσθωντο ἀφείς·
πᾶσαί τε γὰρ αἱ τελωνίαι δι' αὐτῶν ἐγίγνοντο, καὶ πολλάκις τῆς
βουλῆς δεηθέντες ὅπως ἐκδικίας τινὸς τύχωσιν οὐχ εὕροντο | ἄλλων L 32v
τε καὶ τοῦ Κάτωνος ἀντιπραξάντων. ὡς δ' οὖν καὶ τοῦτο τὸ 5
ἔθνος μηδ' ἀντειπόντος τινὸς ᾠκειώσατο, πρῶτον μὲν τὰ πραχθέντα
ὑπὸ τοῦ Πομπηίου πάντα, μήτε τοῦ Λουκούλλου μήτ' ἄλλου τινὸς
ἀντιστάντος, ἐβεβαίωσεν, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ διενομοθέτησε
μηδενὸς ἐναντιουμένου. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὁ Κάτων ἀντεῖπέ τι, καίπερ 6
ἐν τῇ στρατηγίᾳ, ἣν μετὰ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον ἔσχε, μηδαμοῦ
τῆς τῶν νόμων αὐτοῦ προσηγορίας, ὡς καὶ Ἰουλίων ἐπικαλουμένων,
ἐπιμνησθείς· τὰ γὰρ δικαστήρια κατ' αὐτοὺς ἀποκληρῶν τὸ ὄνομα
αὐτῶν γελοιότατα ἀπεκρύπτετο.

---

2 Φαουώνιος Bk., φαυώνιος L (semper) 3 [τι] ex dittographia natum del. Rk., cf. 60, 10, 1 ποτε reduxi ex L., i. e. *olim, semel.* Dio annum 654/100 respicere videtur, quo anno Metellus Numidicus in legem Appuleiam iuraturum se negavit, τότε Rk. 5 ἄλλως L recte, ἄλλοι Reim. Μέτελλος] Μέτελλος ⟨ὁ⟩ Rk., iniuria 6 ὡς μέντοι . . . ἡμέρα] ἐπέστη supplet Oddey, ὡς μέντοι ⟨ἡ⟩ ἡμέρα ⟨ἧκεν ἐν⟩ ᾗ Rk., ὡς μέντοι ⟨ἐγένετο ἡ⟩ ἡμέρα v. Herw. (litt.), τῇ μέντοι ἡμέρᾳ Leuncl., in L lacuna non est. ⟨ἐν⟩ ante ᾗ necessarium videtur 7 ⟨τὰ⟩ ins. St.

10 ὠφελήσαντες Bk., ὠφεληθήσεσθαι L, Reiskius aut ὠφελήσαντες reponendum duxerat aut scribendum μηδὲν ⟨δ'⟩ ἐκ — ὠφεληθήσεσθαι 15 τριτημόριόν R. St., τριτημέριον L ἐμεμίσθωντο Leuncl., ἐμεμίσθωτο L 16 αἱ Bk., αὖ L τελωνίαι] ita L recte, cf. Dem. 21, 166. fr. 97, 1 τελονείας cod. Peir. praebere videtur, sed lectio ibi certa non est 17 ἐκδικίας] cf. Zon. 9, 11, 8. ἐκδικάζειν de iudice dicitur, qui litem ad finem perducit. cf. Cic. *ad Att.* 1, 18, 7. *Vectigalium remissionem* significare nequit, ἐκδείας Rk. inconsulto 19 ἔθνος] cf. 36, 42, 2; infra c. 8, 1 πραχθέντα Xyl., προσταχθέντα L 25 ἀποκληρῶν Bk., ἀπεκλήρουν L 26 αὐτῶν] ita L (non αὐτοῦ).

τούτους μὲν οὖν, ὅτι πάμπολλοί τέ εἰσι καὶ οὐδ᾽ ὁτιοῦν τῇδε
8 τῇ συγγραφῇ συμβάλλονται, παραλείψω· Κύιντος δὲ δὴ Φούφιος
Καλῆνος ἀναμὶξ πάντων τὰς ψήφους ἔν γε ταῖς φιλονεικίαις (τά
τε κρείττω πρὸς σφᾶς ὡς ἑκάστου τῶν γενῶν ἄγοντος καὶ τὰ ἀτο-
πώτερα ἐς ἑτέρους ἀπωθοῦντος) οὔσας εὑρών, ἐνομοθέτησε στρα-
τηγῶν χωρὶς αὐτοὺς ὡς ἑκάστους ψηφίζεσθαι, ἵν᾽ εἰ μὴ καὶ κατ᾽
ἄνδρα, τῷ κρύφα σφᾶς τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ τά γε ἔθνη αὐτῶν ἔκ-
δηλα ὅπως φρονοίη γίγνοιτο.
2 τὰ μὲν οὖν ἄλλα αὐτὸς ὁ Καῖσαρ καὶ ἐσηγεῖτο καὶ συνεβού-
λευε καὶ διέταττε πάντα καθάπαξ τὰν τῇ πόλει, ὡς καὶ μόνος αὐ-
τῆς ἄρχων· ὅθενπερ χαριεντιζόμενοί τινες τὸ μὲν τοῦ Βιβούλου
ὄνομα παντάπασιν ἀπεσιώπων, τὸν δὲ δὴ Καίσαρα δὶς καὶ ὠνό-
μαζον καὶ ἔγραφον, Γαιόν τε Καίσαρα καὶ Ἰούλιον Καίσαρα ὑπα-
3 τεύειν λέγοντες· τὰ δὲ δὴ καθ᾽ ἑαυτὸν δι᾽ ἑτέρων διῆγε. τοῦτο
γὰρ δὴ καὶ πάνυ ἰσχυρῶς ἐφυλάξατο, μηδὲν αὐτὸς ἑαυτῷ δοῦναι·
καὶ διὰ τοῦτο καὶ ῥᾷον πάνθ᾽ ὅσων ἐπεθύμει κατειργάσατο. αὐ-
τὸς μὲν γὰρ οὐδενὸς προσδεῖσθαι ἔλεγεν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα τοῖς
4 παροῦσιν ἀρκεῖσθαι ἐσκήπτετο· ἕτεροι δέ, ὡς καὶ ἀναγκαίου καὶ
χρησίμου τοῖς πράγμασιν αὐτοῦ ὄντος, καὶ ἐσηγήσαντο ὅσα ἠθέ-
λησε καὶ κυρωθῆναι ἐποίησαν, οὐκ ἐν τῷ πλήθει μόνον ἀλλὰ καὶ
5 ἐν αὐτῇ τῇ γερουσίᾳ. ὅ τε γὰρ ὅμιλος τοῦ τε Ἰλλυρικοῦ καὶ τῆς
Γαλατίας τῆς ἐντὸς τῶν Ἄλπεων ἄρξαι αὐτῷ μετὰ τριῶν στρατο-
πέδων ἐπὶ ἔτη πέντε ἔδωκε, καὶ ἡ βουλὴ τήν τε Γαλατίαν τὴν ἐπέ-
κεινα τῶν ὀρῶν καὶ στρατόπεδον ἕτερον προσεπέτρεψε.
L 33r 9 φοβηθεὶς δ᾽ οὖν | καὶ ὣς μή τι ὁ Πομπήιος ἐν τῇ ἀπουσίᾳ
αὐτοῦ, ἐπειδὴ ὁ Γαβίνιος ὁ Αὖλος ὑπατεύσειν ἔμελλε, νεωτερίσῃ,
ἐκεῖνόν τε ἅμα καὶ τὸν ἕτερον ὕπατον Λούκιον Πίσωνα συγγενείας
ἀνάγκῃ προσηταιρίσατο· τῷ μὲν γὰρ Πομπηίῳ τὴν θυγατέρα καί-
περ ἄλλῳ τινὶ ἠγγυηκὼς συνῴκισε, καὶ αὐτὸς τὴν τοῦ Πίσωνος

---

3 γε Rk., τε L 4 ἀτοπώτερα R. St. (coni.), ἀπώτερα L 7 ἔθνη Leuncl., merito e Bekkero receptum, cum proxime absit ab ἤθη codicis L et eo vocabulo Dio paulo ante (c. 7, 5) usus sit, γένη Rk. — Est Latinorum *ordo*, ut Asc. *in Pison.* p. 129 loquitur de *illis tribus ordinibus*, sc. senatorum, equitum, tribunorum aerariorum ex lege Aurelia res iudicantibus, cf. Momms. *Staatsr.* 3, 193. Ceteroquin *ordo* a Dione reddi solet τέλος cf. fr. 11, 4; 38, 13, 2; 52, 25, 2; 63, 4, 2. cf. *Staatsr.* 3, 483, 3 8 γίγνοιτο St., γίγνοιντο L 12 δὶς Rk., δύο L 15 ἐφυλάξατο] ἐφυλάξατο ⟨τὸ⟩ St. 27 συγγενείας Rk., συγγενεῖς L 29 ἠγγυηκώς] hic et fr. 57, 43 (levi corruptela ἐγγύηται pro ἠγγύηται ubi tamen Zon. 9, 8, 5 ἐγγεγύηται CA^c, ἐνηγγύηται B) genuina forma Perf. servatur, recte quoque traditur ἠγγύησε 54, 31, 2 κατηγγύησαν 48, 39, 2, παρηγγύησεν 59, 28, 7. Librariis, ut videtur, debentur ἐγγεγυημένος 46, 56, 3; 51, 15, 5; 57, 19, 4; 59, 8, 7

ἔγημε. καὶ ὁ μὲν οὕτω πανταχόθεν ἐκρατύνθη, Κικέρων δὲ καὶ 2
Λούκουλλος οὐκ ἀρεσκόμενοι τούτοις ἀποκτεῖναι τόν τε Καίσαρα
καὶ τὸν Πομπήιον διὰ Λουκίου τινὸς Οὐεττίου ἐπεχείρησαν μέν,
οὐκ ἠδυνήθησαν δέ, ἀλλ' ὀλίγου καὶ αὐτοὶ προσαπώλοντο. προμη-
νυθεὶς γὰρ ἐκεῖνος καὶ συλληφθεὶς πρίν τι δρᾶσαι, κατεῖπεν αὐτῶν·
καὶ εἴγε μὴ καὶ τὸν Βίβουλον ὡς καὶ συνεπιβουλεύοντά σφισιν 3
ἐσηγγέλκει, πάντως ἄν τι δεινὸν ἐπεπόνθεσαν· νῦν δέ, ὅτι τοῦτον
τῷ Πομπηίῳ τὸ πραττόμενον δηλώσαντα ἀμυνόμενος ᾐτιᾶτο, ὑπω-
πτεύθη μηδὲ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀληθεύειν, ἀλλ' ἐκ κατασκευασμοῦ
τινος πρὸς συκοφαντίαν τῶν ἀντιστασιωτῶν σφων παρεσκευάσθαι.
καὶ περὶ μὲν τούτων ἄλλοι ἄλλα διεθρύλουν· οὐ γάρ που καὶ διη- 4
λέγχθη τι, ἀλλὰ ἐς τὸ πλῆθος ὁ Οὐέττιος ἐσαχθείς, καὶ μόνους οὓς
εἶπον ὀνομάσας, ἔς τε τὸ οἴκημα ἐσέπεσε, κἀνταῦθα οὐ πολλῷ
ὕστερον ἐδολοφονήθη· ὕποπτός τε οὖν ἐκ τούτων ὁ Κικέρων τῷ τε **10**
Καίσαρι καὶ τῷ Πομπηίῳ γενόμενος ἐβεβαιώσατο τὴν ὑπόνοιαν ἐν
τῇ ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίου ἀπολογίᾳ. οὗτος γὰρ πολλὰ μὲν καὶ δεινὰ
καὶ τὸ ὑπήκοον τὸ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ἄρξας αὐτῆς, καὶ τὸ ἔνσπον-
δον εἰργάσατο, πολλὰ δὲ καὶ ἀντέπαθε. τά τε γὰρ τῶν Δαρδάνων 2
καὶ τὰ τῶν πλησιοχώρων σφίσι πορθήσας οὐκ ἐτόλμησεν ἐπιόντας
αὐτοὺς ὑπομεῖναι, ἀλλ' ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο τι μετὰ τῶν ἱππέων ὑπο-
χωρήσας ἔφυγεν, καὶ οὕτω τοὺς πεζοὺς ἐκεῖνοι περισχόντες ἔκ τε
τῆς χώρας βιαίως ἐξήλασαν καὶ τὴν λείαν προσαφείλοντο. τὸ δ' αὐτὸ 3
τοῦτο καὶ περὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἐν τῇ Μυσίᾳ ποιήσας ἡττήθη
⟨πρὸς⟩ τῇ τῶν Ἰστριανῶν πόλει πρὸς τῶν Σκυθῶν τῶν Βασταρνῶν,
ἐπιβοηθησάντων αὐτοῖς, καὶ ἀπέδρα. οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ τούτοις
αἰτίαν ἔσχεν, ἀλλ' ἐγράφη μὲν ἐπὶ τῇ τοῦ Κατιλίνου συνωμοσίᾳ,
ἑάλω δὲ δι' ἐκεῖνα, καὶ συνέβη αὐτῷ, ὧν μὲν ἐκρίνετο, μὴ ἐλεγχθῆναι,

---

ἐνεγεγυήκει 58, 11, 5, ἐνεγγεγύητο 72, 4, 4, ἐνεγγύησε 48, 38, 3; 48, 54, 4, cf. Kuehn. *Gr. Gramm.* 1, 2³ p. 406, Lob. *ad Phryn.* p. 155 et Rutherf. p. 82.

3 *Οὐεττίου*] ita L 10 *τῶν*] *ὑπὸ τῶν* Rk., sequens *σφων* referens ad Ciceronem, Lucullum, Bibulum 11 *διηλέγχθη*] ita L 14 *τε* (prius) L, *δ'* Bk. 17 *ἔνσπονδον* Oddey, cf. Momms. *Staatsr.* 3, 654, 3, *ἔκσπονδον* L 18 *Δαρδάνων*] cf. ad Zon. 9, 15, 4 23 *Μυσίᾳ* R. St., *μουσίαι* L perperam, nam Dio semper ut Graeci scriptores omnes Moesiam *Μυσίαν* appellat 24 ⟨*πρὸς*⟩ add. Leuncl. coll. 51, 26, 5 *Ἰστριανῶν*] 51, 26, 5 *ἰστρανῶν* M. oppidum vocatur *Ἰστρία* (Herod. 2, 33, Arr. *Peripl.* 24, 2 (= § 35), *v. Max. et Balb.* 16, 3. unde oppidani *Ἰστριανοί* in nummis, apud Memnonem c. 21, *Histriani* Iust. 9, 2, 1 cf. St. Byz. *s. v.* *Ἴστρος*) et *Ἴστρος* (veluti [Scymn.] 768, App. *Ill.* 30) et *Istropolis* sive *Histropolis* (i. a. Mela 2, 2, 5) unde incolae etiam *Ἴστριοι* et *Ἰστριῆς* dicti cf. St. Byz. *l. l.* vide C. Mueller. ad Ptol. p. 461 et *Geogr. Gr. min.* 1, 399.

L 33ʳ 4 ὧν δ' οὐκ ᾐτιάζετο, κολασθῆναι. | καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀπήλλαξεν, ὁ δὲ δὴ Κικέρων ὑπὲρ αὐτοῦ τότε, ἅτε καὶ συνάρχοντός οἱ, ὑπερδικῶν πλείστην κατὰ τοῦ Καίσαρος ὡς καὶ αἰτίου τῆς δίκης αὐτῷ γεγενημένου καταδρομὴν ἐποιήσατο, καί τινα αὐτὸν καὶ προσελοιδόρησεν.

Xiph. 11, 11. 12 11 ὁ δ' ἤχθετο μὲν ἐπ' αὐτοῖς ὥσπερ εἰκὸς ἦν, οὐ μὴν οὔτ' εἶπεν οὔτ' ἔπραξεν ὑβριστικὸν ἐς αὐτὸν οὐδέν, καίπερ ὑπατεύων. τοὺς γὰρ πολλοὺς ἔλεγε συχνὰ καὶ μάταια ἐξεπίτηδες ἐς τοὺς κρείττονάς σφων ἐς φιλονεικίαν αὐτοὺς ὑπάγοντας . . ., ἵν' ἴσοι σφίσι καὶ ὅμοιοι, ἄν γέ τι ὁμοιότροπον ἀντακούσωσι, δόξωσιν εἶναι· καὶ οὐκ ἠξίου ἀν-
2 τίπαλον ἐκ τούτου οὐδένα ἑαυτῷ ποιεῖν. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς τε ἄλλοις τοῖς τι προπηλακίζουσιν αὐτὸν οὕτω προσεφέρετο, καὶ τότε τὸν Κικέρωνα ὁρῶν οὐχ ἑαυτῷ τι τοσοῦτον λοιδορήσασθαι ἐθέλοντα ὅσον ἀντακοῦσαί τι τῶν ὁμοίων, ὥστε καὶ παρισωθῆναί οἱ, ἐπιθυμοῦντα, βραχύ τε αὐτοῦ ἐφρόντισε καὶ οὐδὲν ὧν ἔλεγε προσεποιήσατο, ἀλλ' εἴα αὐτὸν ἀφθόνως, καθάπερ τισὶν ἐπαίνοις ἑαυτοῦ,
3 ταῖς λοιδορίαις χρῆσθαι. οὐ μέντοι καὶ παντάπασιν ὀλιγώρως αὐ-
Xiph. 11, 12. 13 τοῦ ἔσχεν. ἐπιεικεστέραν μὲν γὰρ ὄντως φύσιν εἰλήχει, καὶ οὐ πάνυ ῥᾳδίως ἐθυμοῦτο· συχνοὺς δ' οὖν, ἅτε καὶ ἐν τοσούτοις πράγμασιν, ἐδικαίου, οὐ μὴν ὥστε καὶ δι' ὀργῆς ἢ καὶ παραχρῆμα
cf. Xiph. 11, 17—20 4 πάντως αὐτὸ ποιεῖν. θυμῷ μὲν δὴ οὐδὲν ἐχαρίζετο, τοῦ δὲ δὴ καιροῦ διεσκόπει, καὶ τούς γε πλείους οὐδὲ αἰσθανομένους μετῄει. οὐ γὰρ ὅπως δόξειεν ἀμύνεσθαί τινας ἔπρασσεν, ἀλλ' ὅπως ὅτι ἀνεπιφθονώτατα πρὸς τὸ συμφέρον ἑαυτῷ πάντα διοικήσειε. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀδήλως, καὶ ἐν οἷς ἥκιστα ἄν τις προσεδόκησε, τὰς
5 τιμωρίας ἐπῆγε, τῆς τε φήμης ἕνεκα, τοῦ μὴ δοκεῖν ὀργίλως ἔχειν, καὶ τοῦ μή τινα προαισθανόμενον προφυλάξασθαι ἢ καὶ προποιῆσαί τι δεινὸν αὐτόν, πρὶν παθεῖν, ἐπιχειρῆσαι. οὐ γὰρ τῶν ἤδη
6 γεγονότων μᾶλλόν τι αὐτῷ ἔμελεν ἢ ἵνα . . . . . . καὶ λυθείη. κἀκ τούτου πολλοῖς μὲν καὶ τῶν μεγάλα αὐτὸν λυπησάντων συνεγίγνωσκεν ἢ καὶ ἐπὶ βραχὺ ἐπεξῄει, ὅτι οὐδὲν ἔτι κακουργήσειν αὐτοὺς

---

2 συνάρχοντος] συνάρξαντος Rk., probabiliter cf. 57, 20, 2 4 αὐτὸν restitui ex L, αὐτῶν R. St., αὐτῷ Reim. 8 ὑπάγοντας Bk., ὑπαγαγόντας L lacunam hic statuit Rk., idem excidisse coniecit ἀπορρίπτειν. Possis ⟨λέγειν⟩ cum Herw. (litt.), quem ad modum olim iam Leuncl. vs. 7 ⟨λέγειν⟩ ἔλεγε 12 τι exp. Bk. 13 ὥστε L recte, ὥς γε Pflugk. παρισωθῆναί οἱ coniungens cum ἐπιθυμοῦντα 14 αὐτοῦ] αὐτῶν Leuncl. φύσιν] ⟨τὴν⟩ φύσιν Kuiper. (litt.), cf. ad fr. 40, 15 20 τοῦ δὲ δὴ καιροῦ] Thuc. 1, 52, 3. Vide quoque 47, 38, 3; 58, 7, 4 28 ἔμελεν R. St., ἔμελλεν L ἢ ἵνα . . . καὶ λυθείη] lacunam agnovit Xyl. ἢ ἵνα ⟨τὰ μέλλοντα⟩ κωλυθείη Rk., ἢ ἵνα ⟨ἃ μέλλοι γίγνεσθαι⟩ κωλυθείη v. Herw. (litt.), atque tali fere modo supplendum videtur.

ἐπίστευε· πολλοὺς δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον τοῦ καθήκοντος ἐς ἀσφάλειαν
ἐτιμωρεῖτο, λέγων ὅτι τὸ μὲν . . . . . οὐκ ἄν ποτε | ἀγένητον . . . L 34r
τῆς κολάσεως ὑπερβολῇ πάντως τι δεινὸν πείσεται.
ἐξ οὖν τούτων τῶν λογισμῶν καὶ τότε αὐτὸς μὲν τὴν ἡσυχίαν 12
ἦγε, τὸν δὲ δὴ Κλώδιον ἀντιχαρίσασθαί τι αὐτῷ, ὅτι τῆς μοιχείας
αὐτοῦ οὐ κατηγόρησε, βουλόμενον αἰσθόμενος παρεσκεύασε κρύφα
κατὰ τοῦ Κικέρωνος. καὶ πρῶτον μὲν ἐς τὰ τοῦ πλήθους δικαιώ- 2
ματα αὖθις αὐτόν, ὅπως νομίμως ἐκποιηθῇ, συμπράττοντος αὐτῷ
καὶ τοῦ Πομπηίου μετέστησεν, ἔπειτα δὲ δήμαρχον εὐθὺς ἀποδει-
χθῆναι διεπράξατο. οὗτος οὖν ὁ Κλώδιος ἐπεστόμισε μὲν καὶ τὸν 3
Βίβουλον ἐσελθόντα τε ἐς τὴν ἀγορὰν ἐπ᾽ ἐξόδῳ τῆς ἀρχῆς, καὶ
διανοούμενον μετὰ τῆς τοῦ ὅρκου πιστώσεως καὶ περὶ τῶν παρόν-
των δημηγορῆσαι, ἐπέθετο δὲ καὶ τῷ Κικέρωνι. καὶ ἐπειδὴ μὴ 4
ἐδόκει οἱ ῥάδιον εἶναι ἄνδρα πάμπολυ ἐν τῇ πολιτείᾳ διὰ τὴν τῶν
λόγων δεινότητα δυνάμενον καταλῦσαι, τρέπεται πρὸς οἰκείωσιν οὐχ
ὅτι τοῦ πλήθους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱππέων τῆς τε βουλῆς, παρ᾽ οἷσπερ
που καὶ ὁ Κικέρων πλεῖστος ἐφέρετο, ἐλπίσας, ἂν τούτους σφετε-
ρίσηται, ῥᾳδίως αὐτόν, ἅτε καὶ διὰ φόβον μᾶλλον ἢ δι᾽ εὔνοιαν
ἰσχύοντα, καθαιρήσειν. παμπληθεῖς γὰρ ἐκ τῶν λόγων ἐλύπει, καὶ 5
οὐκ ἐς τοσοῦτον οἵ τι ὠφελούμενοι ὑπ᾽ αὐτοῦ ᾠκειοῦντο ἐς ὅσον οἱ
βλαπτόμενοι ἠλλοτριοῦντο. πρὸς γάρ τοι τῷ τοὺς πλείους τῶν ἀν-
θρώπων προχειρότερον ἐπὶ τοῖς δυσχερεστέροις ἀγανακτεῖν ἢ τῶν
ἀμεινόνων χάριν τισὶν ἔχειν, καὶ τοῖς μὲν συναγορεύσασί σφισιν
ἀποδεδωκέναι τὸν μισθὸν νομίζειν, τοὺς δ᾽ ἀντιδικήσαντας ἀμύνε-
σθαι τρόπον τινὰ προαιρεῖσθαι, πικροτάτους ἐχθροὺς ἑαυτῷ ἐσε- 6
ποίει περιεῖναί τε καὶ τῶν κρατίστων ἀεί ποτε ἐπιχειρῶν καὶ τῇ παρ-

---

1 sqq. Haec mutila esse indicavit in margine librarius cod. L, in quo ita sunt exarata:

ἐπίστευε· πολλοὺσ δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον τοῦ καθήκοντοσ
ζτ ἐσ ἀσφάλειαν ἐτιμωρεῖτο λέγων ὅτι τὸ μὲν οὐκ ἄν ποτε ||
ἀγένητον τῆσ κολάσεωσ ὑπερβολῆι πάντωσ τι δεινὸν πεί- ζτ
σεται κτλ.

2 ὅτι τὸ μὲν ⟨γεγονὸς⟩ οὐκ ἄν ποτε ἀγένητον ⟨γένοιτο⟩, τῆς ⟨δὲ⟩ κολάσεως ὑπερβολῇ πάντως ⟨οὐκέτι⟩ τι δεινὸν πείσεται Leuncl., ὅτι τὸ μὲν ⟨γεγονὸς⟩ οὐκ ἄν ποτε ἀγένητον ⟨ποιήσειεν· εἰ δὲ τοῦ μέλλοντος (vel τοῦ ἔπειτα) μὴ προσκοποίη τῇ⟩ τῆς κολάσεως ὑπερβολῇ, πάντως τι δεινὸν πείσεται Rk., priora ita v. Herw. (litt.): ὅτι τὸ μὲν ⟨γεγενημένον⟩ οὐκ ἄν ποτε ἀγένητον ⟨θείη τις⟩, ὅτι τὸ μὲν ⟨ἅπαξ γεγενημένον τῇ τιμωρίᾳ⟩ οὐκ ἄν ποτε ἀγένητον ⟨ποιήσειε, εἰ δὲ τοὺς ἐπιβουλεύοντάς οἱ μὴ ἐκφοβοίη τῇ⟩ τῆς κολάσεως ὑπερβολῇ κ. τ. λ. 17 πλεῖστος] cf. Aesch. 3, 223 πολὺν τὸν Φίλιππον . . . ἐν ταῖς διαβολαῖς φέρων 25 ἐσεποίει vix sanum, ἐποίει Reim., ἐπεποιήκει Rk.

ρησίᾳ πρὸς πάντας ὁμοίως ἀκράτῳ καὶ κατακορεῖ χρώμενος, ἅτε καὶ
τὴν δόξαν τοῦ δύνασθαι συνεῖναί τε καὶ εἰπεῖν ἃ μηδεὶς ἄλλος, καὶ
7 πρὸ τοῦ χρηστὸς εἶναι δοκεῖν, θηρώμενος. ἔκ τε οὖν τούτου, καὶ
διότι μέγιστόν τε ἀνθρώπων ηὔχει καὶ οὐδένα ἐξ ἴσου ἑαυτῷ ἦγεν,
ἀλλὰ ἔν τε τοῖς λόγοις ὁμοίως καὶ ἐν τῷ βίῳ πάντας τε ὑπερεφρόνει
καὶ ἰσοδίαιτος οὐδενὶ ἠξίου εἶναι, φορτικός τε καὶ ἐπαχθὴς ἦν, καὶ
L 34r ἀπὸ τούτων καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν ἐκείνων | οἷς ἤρεσκε, καὶ ἐφθονεῖτο καὶ
13 ἐμισεῖτο. ὁ οὖν Κλώδιος ἐλπίσας αὐτὸν διὰ ταῦτα, ἂν τήν τε βουλὴν
καὶ τοὺς ἱππέας τόν τε ὅμιλον προπαρασκευάσηται, ταχὺ κατεργά-
σεσθαι, τόν τε σῖτον προῖκα αὖθις διένειμε (τὸ γὰρ μετρεῖσθαι τοῖς
a. u. 696 (58) ἀπόροις, τοῦ τε Γαβινίου ἤδη καὶ τοῦ Πίσωνος ὑπατευόντων, ἐσηγή-
2 σατο) καὶ τὰ ἑταιρικά, κολλήγια ἐπιχωρίως καλούμενα, ὄντα μὲν ἐκ
τοῦ ἀρχαίου καταλυθέντα δὲ χρόνον τινά, ἀνενεώσατο· τοῖς τε
τιμηταῖς ἀπηγόρευσε μήτ᾽ ἀπαλείφειν ἔκ τινος τέλους μήτ᾽ ἀτιμά-
ζειν μηδένα, χωρὶς ἢ εἴ τις παρ᾽ ἀμφοτέροις σφίσι κριθεὶς ἁλοίη.
3 τούτοις οὖν αὐτοὺς δελεάσας καὶ ἕτερόν τινα νόμον ἔγραψε, περὶ
οὗ διὰ πλειόνων ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰπεῖν, ὅπως σαφέστερος τοῖς πολ-
λοῖς γένηται. τῆς γὰρ μαντείας τῆς δημοσίας ἔκ τε τοῦ οὐρανοῦ
καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν, ὥσπερ εἶπον, ποιουμένης, τὸ μέγιστον κῦρος
ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἶχεν, οὕτως ὥστε τὰ μὲν ἄλλα οἰωνίσματα πολλὰ
καὶ καθ᾽ ἑκάστην πρᾶξιν, ἐκεῖνο δὲ ἐσάπαξ ἐπὶ πάσῃ τῇ ἡμέρᾳ
4 γίγνεσθαι. τοῦτό τε οὖν ἰδιώτατον ἐν αὐτῷ ἦν, καὶ ὅτι ἐπὶ μὲν
τῶν ἄλλων ἁπάντων ἢ ἐπέτρεπε πραχθῆναί τινα, καὶ ἐγίγνετο μη-
δενὸς ἔτι καθ᾽ ἕκαστον οἰωνίσματος ἐπαγομένου, ἢ ἐκώλυε, καὶ
ἀνεχειρίζετό τι, τὰς δὲ δὴ τοῦ δήμου διαψηφίσεις πάντως ἐπῖσχεν,
καὶ ἦν πρὸς αὐτὰς ἀεὶ διοσημία, εἴτε ἐναίσιον εἴτε ἐξαίσιον ἐγένετο.
5 καὶ τὸ μὲν αἴτιον τῆς νομίσεως ταύτης οὐκ ἔχω φράσαι, γράφω
δὲ τὰ λεγόμενα. ἐπεὶ οὖν πολλοὶ ἐμποδίζειν ἢ νόμων ἐσφορὰς ἢ
ἀρχόντων καταστάσεις ἐς τὸν δῆμον ἐσαγομένας βουλόμενοι προ-
επήγγελλον ὡς καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μαντευσόμε-
νοι, ὥστε μηδεμίαν ἐν αὐτῇ κύρωσιν τὸν δῆμον σχεῖν, φοβηθεὶς ὁ

---

5 *λόγοις ὁμοίως* Rk., *λογισμοῖς ὡς* L 9 *κατεργάσεσθαι* Dind., *κατεργάσασθαι* L 10 *αὖθις*] corruptum, nam ante Clodium frumentum numquam gratis divisum est, *αὐτίκα* Momms. *die röm. Tribus*, *αὐτοῖς* O. Hirschfeld. *Philol.* 29, 3, totum locum corruptum putat Nasse, *Meletemata de publ. cura annonae apud Romanos*, Bonnae 1851. An *εὐθὺς*? Ad rem cf. Cic. *de domo* 10, 25, *pro Sest.* 25, 55, Ascon. p. 9 Bait., *Schol. Bob.* p. 300 sq. 12 *κολλήγια*] ⟨*τὰ*⟩ *κολλήγια* Bk., nescio quare 25 *ἀνεχειρίζετο*] vocabulum hic tantum, nisi fallor, repertum *ἐπῖσχεν* Bk., *ἐπισχεῖν* L, *ἐπέσχε* iam Reim. 27 Imitatio Herodotea, cf. 5, 66; 2, 123.

Κλώδιος μὴ γραψαμένου αὐτοῦ τὸν Κικέρωνα ἀναβολήν τέ τινες 6
ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ τριβὴν τῇ δίκῃ ἐμποιήσωσιν, ἐσήνεγκε μηδένα
τῶν ἀρχόντων ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς ψηφίσασθαί τι τὸν δῆμον
ἀναγκαῖον εἴη, τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γιγνόμενα παρατηρεῖν.

τοιαῦτα μὲν τότε ἐπὶ τὸν Κικέρωνα συνέγραψε. καὶ ἐπειδὴ 14
ἐκεῖνος, συνεὶς τὸ γιγνόμενον, Λούκιον Νίννιον Κουαδρᾶτον δημαρ-
χοῦντα ἐναν|τιωθῆναι πᾶσί σφισιν ἀντιπαρεσκεύασεν, ἔδεισε μὴ καὶ L 35r
θόρυβος ἐκ τούτου καὶ διατριβή τις γένηται, καὶ ὑπῆλθεν αὐτὸν
ἀπατήσας. προδιομολογησάμενος γὰρ αὐτῷ μηδ᾿ ὁτιοῦν, ἂν μηδὲν 2
τῶν νομοθετουμένων ἐμποδίσῃ, κατ᾿ αὐτοῦ γράψειν, ἔπειτα τὴν
ἡσυχίαν καὶ ἐκείνου καὶ τοῦ Νιννίου ἄγοντος διενομοθέτησεν αὐτά,
καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τῷ Κικέρωνι ἐπεχείρησεν. καὶ ὁ μὲν οὕτω, καί- 3
τοι φρονιμώτατος ἀξιῶν εἶναι, τότε ὑπὸ τοῦ Κλωδίου, εἴ γε ἐκεῖνον
ἀλλὰ μὴ τὸν Καίσαρα τούς τε ἄλλους τοὺς μετ᾿ αὐτῶν συνεστη-
κότας δεῖ λέγειν, ἠπατήθη· ὁ δὲ δὴ νόμος ὃν μετὰ ταῦτα ὁ Κλώ- 4
διος ἐσήνεγκεν, ἄλλως μὲν οὐκ ἐδόκει ἐπ᾿ αὐτῷ τίθεσθαι (οὐδὲ γὰρ
τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶχεν ἀλλὰ κατὰ πάντων ἁπλῶς τῶν πολίτην τινὰ
ἄνευ τῆς τοῦ δήμου καταγνώσεως ἀποκτενούντων ἢ καὶ ἀπεκτονό-
των ἐσήγετο), ἔργῳ δὲ ἐπ᾿ αὐτὸν ὅτι μάλιστα συνεγράφετο. ἔφερε 5
μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν βουλήν, ὅτι τοῖς τε ὑπάτοις τὴν φυ-
λακὴν τῆς πόλεως, δι᾿ ἧσπερ καὶ τὰ τοιαῦτά σφισι ποιεῖν ἐξὸν
ἐγίγνετο, προσετετάχει, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τοῦ Λεντούλου καὶ τῶν
ἄλλων τῶν τότε θανατωθέντων κατεψήφιστο· οὐ μέντοι ἀλλ᾿ ὁ 6
Κικέρων, ἐπειδὴ καὶ ἐσηγγέλκει περὶ αὐτῶν καὶ ἐσήγητο ἀεὶ καὶ
ἐπεψηφίκει καὶ τέλος καὶ τὴν τιμωρίαν σφῶν διά γε τῶν τὰ τοι-
αῦτα ὑπηρετούντων ἐπεποίητο, καὶ τὴν αἰτίαν μόνος ἢ καὶ μάλιστα
ἔσχε. καὶ διὰ τοῦτο τά τε ἄλλα ἰσχυρῶς αὐτῷ ἀντέπρασσε, καὶ 7
τὴν βουλευτικὴν ἐσθῆτα ἀπορρίψας ἐν τῇ ἱππάδι περιενόστει, πάν-
τας τε τούς τι δυναμένους, οὐχ ὅπως τῶν ἐπιτηδείων ἀλλὰ καὶ
τῶν ἀντιστασιωτῶν, καὶ μάλιστα τόν τε Πομπήιον καὶ τὸν Καί-
σαρα ἅτε μηδὲ τὴν ἔχθραν αὐτοῦ προσποιούμενον, καὶ ἡμέρας καὶ
νυκτὸς ὁμοίως περιιὼν ἐθεράπευε. καὶ ἐβούλοντο γὰρ καὶ ἐκεῖνοι 15
μήτε τὸν Κλώδιον αὐτοὶ παρεσκευακέναι μήτε τοῖς γεγραμμένοις

---

14 μετ᾿ αὐτῶν] an μετ᾿ αὐτοῦ? 17 πολίτην Rk., πολιτῶν L 19 ἐσήγετο Bk., συνεσήγετο L. — Uncinum inter εἶχεν et ἀλλὰ (vs. 17) ab editoribus collocatum huc transposui 24 ἐσήγητο Rk., ἐσηγεῖτο L 27 ἔσχε R. St. (coni.), ἔοικε L. Possis quoque cum eodem R. Stephano ⟨ὡς⟩ ἔοικεν ⟨ἔσχε⟩. vitium hic latere indicavit fortasse librarius codicis L addito in margine (sed paulo supra) signo ∾ 28 ἱππάδι Xyl., ἱππίδι L 32 ἐθεράπευε H. St., ἐθεράπευσε L.

ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀρέσκεσθαι δοκεῖν, τοιάνδε τινὰ ἐπὶ τὸν Κικέρωνα ἀπά-
2 την, σφίσι μὲν εὐπρεπῆ ἐκείνῳ δὲ δὴ ἀφανῆ, προσεξεῦρον. ὁ μὲν
γὰρ Καῖσαρ ὑπείκειν αὐτῷ συνεβούλευε, μὴ καὶ κατὰ χώραν μεί-
νας ἀπόληται· καὶ ἵνα γε καὶ μᾶλλον ὑπ᾽ εὐνοίας τοῦτο ποιεῖν
L 35v πιστευθῇ, ὑποστρατήγῳ οἱ χρήσεσθαι ὑπισχνεῖτο, ὅπως | μὴ μετ᾽
ὀνείδους ὡς καὶ ὑπεύθυνος ὤν, ἀλλὰ ἐπί τε ἀρχῆς καὶ μετὰ τιμῆς
3 ἐκποδὼν δὴ τῷ Κλωδίῳ γένηται. ὁ δὲ δὴ Πομπήιος τούτου μὲν
αὐτόν, τό τε πρᾶγμα ἀπόδρασιν ἄντικρυς ὀνομάζων καὶ ἐς τὸν Καί-
σαρα ὥστε καὶ κατ᾽ ἔχθραν οὐκ ἐπιτηδείως οἱ συμβουλεύοντα ὑπο-
σημαίνων, ἀπέτρεπε, γνώμην δὲ ἐδίδου καταμεῖναι καὶ ἑαυτῷ τε ἅμα
καὶ τῇ βουλῇ μετὰ παρρησίας βοηθῆσαι, τόν τε Κλώδιον εὐθὺς ἀμύ-
4 νασθαι· οὔτε γὰρ διαπράξασθαί τι αὐτὸν παρόντος τε ἐκείνου καὶ
ἐναντιουμένου δυνήσεσθαι ἔλεγε, καὶ προσέτι καὶ ⟨δίκην⟩ δώσειν καὶ
ἑαυτοῦ τι πρὸς τοῦτο συμπράξαντος. τοιούτους αὐτῶν λόγους λε-
γόντων οὐχ ὅτι ἐναντία ἀλλήλοις ἐγίγνωσκον ἀλλ᾽ ἵν᾽ ἐκεῖνον ἀνυπ-
5 όπτως ἀπατήσωσι, τῷ Πομπηίῳ προσέθετο. οὔτε γὰρ προϋπώ-
πτευέ τι ἐς αὐτόν, καὶ ἐπίστευε πάντως ὑπ᾽ αὐτοῦ σωθήσεσθαι.
τῶν τε γὰρ ἄλλων πολλοὶ καὶ ᾐδοῦντο αὐτὸν καὶ ἐτίμων, ὥστε καὶ
κινδυνεύοντας συχνοὺς τοὺς μὲν παρὰ τῶν δικαστῶν τοὺς δὲ καὶ
6 παρ᾽ αὐτῶν τῶν κατηγόρων ῥύεσθαι· καὶ ὁ Κλώδιος, ἅτε καὶ ἐν
γένει ποτὲ αὐτῷ γενόμενος καὶ συστρατεύσας ἐπὶ πολὺν χρόνον,
οὐδὲν ὅ τι οὐ κατὰ γνώμην αὐτοῦ ἐδόκει ποιήσειν. τόν τε Γαβί-
νιον ἄντικρυς, ἅτε καὶ πάνυ φίλον αὐτῷ ὄντα, καὶ τὸν Πίσωνα
ἀπό τε τῆς ἐπιεικείας καὶ διὰ τὴν τοῦ Καίσαρος συγγένειαν ὑπάρ-
16 ξειν οἱ προσεδόκησε. τούτοις τε οὖν τοῖς λογισμοῖς κρατήσειν ἐλ-
πίσας (καὶ γὰρ ἐθάρσει παρὰ λόγον ὥσπερ ἀνεξετάστως ἐδεδίει),
καὶ φοβηθεὶς μὴ καὶ ἐκ πονηροῦ συνειδότος τὴν ἀποδημίαν πε-
ποιῆσθαι δόξῃ, τῷ μὲν Καίσαρι χάριν δή τινα ἔχειν ἔλεγε, τῷ δὲ
δὴ Πομπηίῳ ἐπείσθη.
2 καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀπατηθεὶς παρεσκευάζετο ὡς καὶ πολὺ τῶν
ἐχθρῶν ὑπεροίσων. πρὸς γὰρ δὴ τοῖς εἰρημένοις, οἵ τε ἱππῆς συν-
ελθόντες ἐς τὸ Καπιτώλιον πρέσβεις ὑπὲρ αὐτοῦ πρός τε τοὺς ὑπά-
τους καὶ τὴν γερουσίαν, ἄλλους τέ τινας ἐκ σφῶν καὶ βουλευτὰς
3 τόν τε Ὁρτήσιον τὸν Κύιντον καὶ Γάιον Κουρίωνα, ἔπεμψαν· καὶ
ὁ Νίννιος τά τε ἄλλα αὐτῷ συνῄρετο, καὶ τὴν ἐσθῆτα τῷ πλήθει

---

4 *καὶ* (alterum) inserui ex L 8 *ὥστε* L recte, cf. ad fr. 36, 6, *ὥς γε* Pflugk. 11 *εὐθὺς*] an *εὐθύ*? 13 ⟨*δίκην*⟩ ins. Oddey; possis quoque ⟨*ἐν*⟩*δώσειν* cum Leuncl. 14 *αὐτῶν* Reim., *αὐτῶι* L 33 *τὴν γερουσίαν* L, ⟨*πρὸς*⟩ *τὴν γερουσίαν* Bk., at cf. Momms. *Staatsr.* 3, 1026 sq.

ὡς καὶ | ἐπί τινι κοινῇ συμφορᾷ μεταβαλεῖν παρήνεσε. καὶ πολλοὶ L 36
τοῦτο καὶ τῶν βουλευτῶν . . . . ., καὶ οὐ πρότερόν γε μετεβάλοντο
πρὶν τοὺς ὑπάτους σφίσι διὰ προγραφῆς ἐπιτιμῆσαι. ἀλλ᾽ ἦν γὰρ 4
τὰ τῶν ἀντιστασιωτῶν αὐτοῦ δυνατώτερα, οὔτε ὁ Κλώδιος χρηματίσασθαί τι ὑπὲρ αὐτοῦ τῷ Νιννίῳ ἐπέτρεψεν, οὔτε Γαβίνιος τὴν πρόσοδον τοῖς ἱππεῦσιν ἐς τὴν βουλὴν ἔδωκεν, ἀλλὰ καὶ ἕνα τινὰ αὐτῶν, ὡς πολὺς ἐνέκειτο, καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἐξήλασε, τῷ τε Ὁρτησίῳ καὶ τῷ Κουρίωνι, ὅτι καὶ ἀθροισθεῖσί σφισι συνεγένοντο
καὶ τὴν πρεσβείαν ὑπέστησαν, ἐπεκάλει. καὶ αὐτοὺς ὁ Κλώδιος ἐς 5
τὸ πλῆθος ἐσαγαγὼν πληγαῖς ἐπὶ τῇ πρεσβείᾳ διά τινων προπαρεσκευασμένων συνέκοψε. καὶ μετὰ ταῦτα ὅ τε Πίσων, καίπερ εὐνοϊκῶς τῷ Κικέρωνι δοκῶν ἔχειν, καὶ συμβουλεύσας γε αὐτῷ, ὡς ἑώρα ἀδύνατον ὂν ἄλλως αὐτὸν σωθῆναι, προϋπεξέχειν, ὅμως
ἐπειδὴ διὰ τοῦτο ἐκεῖνος ὠργίσθη, παρῆλθεν ἐς τὴν ἐκκλησίαν ὅτε 6
πρῶτον ἠδυνήθη (τὰ γὰρ πολλὰ ἠρρώστει), καὶ πυθομένου τοῦ Κλωδίου τίνα γνώμην περὶ τῶν γεγραμμένων ἔχοι, εἶπεν ὅτι οὐδέν μοι οὔτ᾽ ὠμὸν οὔτε σκυθρωπὸν ἔργον ἀρέσκει· καὶ ὁ Γαβίνιος ἐρωτηθεὶς τὸ αὐτὸ τοῦτο οὐχ ὅπως ἐκεῖνον ἐπῄνεσεν, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἱππέων τῆς τε βουλῆς προσκατηγόρησεν. ὁ μέντοι Καῖσαρ (ἔξω 17
γὰρ τοῦ τείχους ὁ Κλώδιος δι᾽ αὐτόν, ἐπειδήπερ ἐξεστράτευτο, τὸν ὅμιλον συναγαγὼν καὶ ἐκεῖνον ἐπιγνώμονα τῶν γεγραμμένων ἐποιήσατο) τὴν μὲν [γὰρ] παρανομίαν τῶν περὶ τὸν Λέντουλον πραχ-
θέντων κατεψηφίσατο, τὴν μέντοι τιμωρίαν τὴν ἐπ᾽ αὐτοῖς γραφο- 2
μένην οὐκ ἐδοκίμασεν· ὅσα μὲν γὰρ περὶ τῶν τότε γενομένων ἐφρόνησε, πάντας εἰδέναι ἔφη (τὴν γὰρ σώζουσάν σφας ψῆφον δεδωκὼς ἦν), οὐ μὴν καὶ προσήκειν ἐπὶ τοῖς παρεληλυθόσι τοιοῦτόν
τινα νόμον συγγράφεσθαι. Καῖσαρ μὲν ταῦτ᾽ εἶπε, Κράσσος δὲ 3
διὰ μὲν τοῦ υἱέος βοήθειάν τινα τῷ Κικέρωνι ἐνεδείκνυτο, αὐτὸς δὲ τὰ τοῦ πλήθους ἔπρασσε. καὶ ὁ Πομπήιος ὑπισχνεῖτο μὲν αὐτῷ τὴν ἐπικουρίαν, σκήψεις δέ τινας ἄλλοτε ἄλλας ποιούμενος καὶ

---

1 *μεταβαλεῖν* Bk., *μεταβάλλειν* L   *πολλοὶ* R. St., *πολὺ* L   2 *βουλευτῶν . . .*] lacunam deprehendit Xyl. et supplet *ἐποίησαν*   *μετεβάλοντο* Bk., *μετεβάλλοντο* L   5 *τῷ Νιννίῳ* Leuncl., *τοῦ νιννίου* L, *τὸν Νίννιον* Rk. 7 *πόλεως* Cob. coll. Cic. *Sest.* 12, 29, *πολιτείας* L. non mihi persuadeo Latinum *e civitate eicere* Dionem vertisse *ἐκ τῆς πολιτείας ἐξελαύνειν*   13 *προϋπεξέχειν* restitui ex L, *ὑπεξέχειν* hoc sensu Herodotus saepe 5, 72; 6, 74; 8, 132, Dio ipse fr. 24, 4, *προϋπεξελθεῖν* St.   15 *πυθομένου* Xyl., *πυθόμενος* L 17 *οὔτ᾽ ὠμὸν* Petrus Victorius *Var. Lect.* 24, 21 (ut librarius codicis Vaticani B), *οὕτω μόνον* L   *οὔτε* St., *οὐδὲ* L   22 *γὰρ* ex dittographia natum secl. St. 29 *ἔπρασσε* L, *ἔπραττε* Dind.

L 36ᵛ 4 ἀποδημίας συχνὰς ἐπίτηδες στελλόμενος | οὐκ ἐπήμυνε. ἰδὼν οὖν
ταῦθ᾽ ὁ Κικέρων καὶ φοβηθεὶς αὖθις ἐπεχείρησε μὲν ὅπλα ἄρα-
σθαι (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸν Πομπήιον φανερῶς προεπηλάκιζε),
κωλυθεὶς δὲ ὑπό τε τοῦ Κάτωνος καὶ τοῦ Ὁρτησίου, μὴ καὶ ἐμ-
φύλιος ἐκ τούτου πόλεμος γένηται, τότε δὴ καὶ ἄκων μετά τε αἰ-
σχύνης καὶ μετὰ κακοδοξίας, ὡς καὶ ἐκ τοῦ συνειδότος ἐθελοντὴς
5 πεφευγώς, μετέστη. πρὶν δὲ δὴ ἀφορμῆσαι, ἔς τε τὸ Καπιτώλιον
ἀνέβη καὶ ἀγαλμάτιόν τι Ἀθηνᾶς ἀνέθηκε, Φυλακίδα αὐτὴν ὀνο-
μάσας. ὑπεξῆλθε δὲ ἐς Σικελίαν· προστάτης τε γὰρ αὐτῶν ἐγεγό-
νει, καὶ ἐλπίδα πολλὴν ἔν τε τοῖς δήμοις καὶ ἐν τοῖς ἰδιώταις τῷ
6 τε ἄρχοντι αὐτῶν εἶχε τιμηθήσεσθαι. φυγόντος δ᾽ αὐτοῦ ὁ νόμος
τὸ κῦρος, οὐχ ὅπως οὐκ ἐναντιωθέντος τινός, ἀλλὰ καὶ σπουδασάν-
των ἄλλων τε καὶ αὐτῶν ἐκείνων οἵπερ ⟨τὰ⟩ τοῦ Κικέρωνος ἀνὰ πρώ-
τους πράττειν ἐδόκουν, ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐκποδὼν ἐγεγόνει, ἔλαβε·
Xiph. 11, 14—17 καὶ ἥ τε οὐσία αὐτοῦ ἐδημεύθη, καὶ ἡ οἰκία ὥσπερ τινὸς πολεμίου
κατεσκάφη, τό τε ἔδαφος αὐτῆς ἐς νεὼν Ἐλευθερίας ἀνέθηκαν.
7 αὐτῷ τε ἐκείνῳ ἥ τε φυγὴ ἐπετιμήθη καὶ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ διατριβὴ
ἀπερρήθη· τρισχιλίους τε γὰρ καὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα
σταδίους ὑπὲρ τὴν Ῥώμην ὑπερωρίσθη, καὶ προσεπεκηρύχθη ἵν᾽ εἰ
δή ποτε ἐντὸς αὐτῶν φανείη, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ὑποδεξάμενοι αὐτὸν
ἀνατὶ διόλωνται.

18 καὶ ὁ μὲν ἐς τὴν Μακεδονίαν διὰ τοῦτο μετέστη καὶ ἐκεῖ διέ-
Xiph. 11, 20—22 τριβεν ὀδυρόμενος· ἐντυχὼν δ᾽ αὐτῷ Φιλίσκος τις ἀνὴρ ἔν τε ταῖς
Ἀθήναις συγγεγονώς οἱ καὶ τότε κατὰ τὴν τύχην συντυχὼν "οὐκ
αἰσχύνῃ" ἔφη, "ὦ Κικέρων, θρηνῶν καὶ γυναικείως διακείμενος;
ὡς ἔγωγε οὔποτ᾽ ἄν σε προσεδόκησα οὕτω μαλακισθήσεσθαι, πολ-
λῆς μὲν παιδείας καὶ παντοδαπῆς μετεσχηκότα, πολλοῖς δὲ καὶ
2 συνηγορηκότα." καὶ ὃς ὑπολαβὼν εἶπεν "ἀλλ᾽ οὐδέν τοι ὅμοιόν
ἐστιν, ὦ Φιλίσκε, ὑπὲρ ἄλλων τέ τινα λέγειν καὶ ἑαυτῷ συμβου-
λεύειν. τὰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων λεγόμενα, ἀπὸ ὀρθῆς καὶ
ἀδιαφθόρου τῆς γνώμης προϊόντα, καιρὸν ἐς τὰ μάλιστα λαμβάνει·

---

9 *αὐτῶν* reduxi ex L, ita haud raro Dio, cf. 37, 15, 2; 37, 42, 2; 37, 53, 1, *αὐτῇ* R. St. (coni.?), debebat saltem *αὐτῆς*. *προστατεῖν* enim et *προστάτης* cum genetivo casu coniunguntur semper, etiam apud Dionem 11 *αὐτῶν* L, *αὐτῆς* Bk. praeter necessitatem 13 *οἵπερ* ⟨*τὰ*⟩ scripsi, *ὃ ὑπὲρ* L, *οἱ ὑπὲρ* R. St., *studere alicui* Dioni est *τά τινος πράττειν*, vide i. a. locum plane gemellum 42, 22, 2

19 *ὑπὲρ τὴν Ῥώμην ὑπερωρίσθη*] mira locutio, sed de cuius sinceritate non dubitandum 21 *ἀνατὶ*] ita recte L 24 *τὴν*] inducendum videtur, cf. fr. 57, 75; 100; 41, 41, 2; 42, 23, 1; 49, 17, 2; 60, 6, 4; 60, 29, 5; 64, 11, 1; 65, 14, 3, nisi sit *in eius calamitate*. forte *κατὰ τὴν φυγὴν*?

ὅταν δὲ δὴ πάθημά τι τὴν ψυχὴν καταλάβῃ, θολοῦται καὶ σκο-
τοῦται καὶ οὐδὲν δύναται καίριον ἐννοῆσαι. ὅθεν που πάνυ καλῶς
εἴρηται ὅτι ῥᾷον παραι|νέσαι ἑτέροις ἐστὶν ἢ αὐτὸν παθόντα καρ- L 37r
τερῆσαι." "λέγεις μέν τι" ἔφη ὁ Φιλίσκος "ἀνθρώπινον· οὐ μέντοι 3
καὶ ἠξίουν σε, τοσαύτῃ μὲν φρονήσει κεχρημένον τοσαύτην δὲ σο-
φίαν ἠσκηκότα, μὴ οὐ προπαρεσκευάσθαι πρὸς πάντα τὰ ἀνθρώ-
πινα, ἵν' εἴ τι καὶ παράλογόν σοι προσπέσοι, μήτι γε καὶ ἄφρα-
κτόν σε εὕροι. ἐπεὶ δ' οὖν ἐν τούτῳ καθέστηκας, . . . καὶ γὰρ ἄν τι 4
ὠφελήσαιμί σε διαλεξάμενός τι τῶν προσφόρων, ἵν' ὥσπερ οἱ τὰ
φορτία συναιρόμενοί τισιν ἐπικουφίζουσιν αὐτούς, καὶ ἐγώ σοι τὸ
πάθος τοῦτο ἐπελαφρύναιμι, τοσούτῳ ῥᾷον ἐκείνων ὅσῳ μηδὲ τὸ
βραχύτατον αὐτοῦ μεταλήψομαι. οὐ γάρ που καὶ ἀπαξιώσεις πα- 5
ραμυθίου τινὸς παρ' ἑτέρου τυχεῖν. εἰ μὲν γὰρ αὐτάρκης ἑαυτῷ
ἦσθα, οὐδὲν ἂν ἡμῖν τῶν λόγων τούτων ἔδει· νῦν δ' ὅμοιον πέπον-
θας ὥσπερ εἰ Ἱπποκράτης ἢ Δημοκήδης ἢ καὶ ἄλλος τις τῶν πάνυ
ἰατρῶν νοσήματι δυσιάτῳ περιπεσὼν ἀλλοτρίας χειρὸς πρὸς τὴν
ἄκεσιν αὐτοῦ προσεδεήθη." "ἀλλ' εἴ γέ τινα" ἔφη ὁ Κικέρων "τοι- 19
οῦτον ἔχεις λόγον ὥστε τὴν ἀχλύν μου ταύτην ἀπὸ τῆς ψυχῆς
ἀφελεῖν καὶ ἐς τὸ ἀρχαῖόν με φῶς ἐπαναγαγεῖν, ἑτοιμότατός εἰμι
ἀκούειν. ὥσπερ γὰρ τῶν φαρμάκων, οὕτω δὴ καὶ τῶν λόγων καὶ
διαφοραὶ πολλαὶ καὶ δυνάμεις ποικίλαι εἰσίν, ὥστ' οὐδὲν θαυμα-
στὸν εἰ καὶ ἐμὲ τὸν λαμπρὸν ἔν τε τῇ γερουσίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις τοῖς τε δικαστηρίοις σοφίᾳ τινὶ καταιονήσειας."

"φέρε οὖν" εἶπεν ὁ Φιλίσκος, "ἐπειδήπερ ἀκούειν ἕτοιμος εἶ, 2
σκεψώμεθα πρῶτον μὲν εἰ κακὰ ὡς ἀληθῶς ἐστι ταῦτα τὰ περι-
εστηκότα σε, ἔπειτα δὲ τίνα τρόπον αὐτὰ ἀκεσόμεθα. ἐγὼ τοίνυν
πρῶτον μὲν ἁπάντων ὁρῶ σε ὑγιαίνοντα τῷ σώματι καὶ εὖ μάλα
ἐρρωμένον, ὅπερ που πρῶτον κατὰ φύσιν ἀγαθόν ἐστιν ἀνθρώποις,
ἔπειτα δὲ τὰ ἐπιτήδεια αὐτάρκη κεκτημένον, ὥστε μήτε πεινῆν μήτε 3
διψῆν ἢ ῥιγοῦν ἢ καὶ ἄλλο τι ἄτοπον ὑπ' ἀπορίας ὑπομένειν, ὃ δὴ

---

3 ῥᾷον — καρτερῆσαι] Eur. *Alc.* 1078 ῥᾷον παραινεῖν ἢ παθόντα καρτερεῖν. ad θολοῦται (vs. 1) cf. ibid. 1067 7 μήτι γε Dind., μήτοι γε L 8 lacunam indicavit Bk., quam expleas: *te consolari conabor* vel *audi me* sim. nec obtemperandum Reimaro qui καὶ γὰρ ἄν τι in πειρατέον ἄν τι vel πειράσω ἄν τι mutare vult, et multo minus Sturzio καὶ ἐγὼ ἄν τι conicienti. Non magis mihi placet quod placuit Reiskio ut lacunam statuamus post διαλεξάμενος: καὶ γὰρ ἄν τι ὠφελήσαιμί σε διαλεξάμενος ⟨σκοπῶμεν περὶ⟩ τῶν προσφόρων vel ⟨ἀκούειν πειρῶ vel τόλμα⟩ τι τῶν προσφόρων, τάχ' ἂν pro καὶ γὰρ ἄν tentat Kuiper. (litt.) 10 ἐπικουφίζουσιν R. St., ἐπικουφίζωσιν L (corr. ex -ζουσιν) 17 προσεδεήθη Rk., προσδεηθῆι L 23 καταιονήσειας] vox medicorum.

καὶ δεύτερον εἰκότως ἄν τις ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ φύσει τιθείη. ὅταν
γάρ τινι ἥ τε τοῦ σώματος σύστασις εὖ ἔχῃ καὶ διαρκεῖν ἀφρον-
τιστῶν δύνηται, πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπιβάλλοντα καρποῦ-
20 ται." ὁ οὖν Κικέρων ὑπολαβὼν ἔφη "ἀλλ' οὐδὲν τῶν τοιούτων
ὄφελός ἐστιν, ὅταν του τὴν ψυχὴν λυπῇ τι καὶ δάκνῃ· πολλῷ
L 37v γὰρ | πλεῖον αἱ ἐκείνης φροντίδες ταλαιπωροῦσί τινα ἢ αἱ τοῦ σώ-
ματος εὐπάθειαι τέρπουσιν. ὥσπερ καὶ ἐγὼ νῦν οὐδὲν οὔτε τῆς
τοῦ σώματος ὑγιείας προτιμῶ, νοσῶν γε τὴν γνώμην, οὔτε τῆς
2 τῶν ἐπιτηδείων εὐπορίας· πολλῶν γὰρ ἀπεστέρημαι." καὶ ὅς "καὶ
τοῦτό σε" ἔφη "λυπεῖ; εἰ μὲν γὰρ ἐνδεήσεσθαι τῶν ἀναγκαίων
ἔμελλες, λόγον ἄν τινα εἶχεν ἄχθεσθαί σε τοῖς ἀπολωλόσιν· εἰ δὲ
ἔκπλεά σοι πάντα τὰ ἐπιτήδεια ὑπάρχει, τί ἀνιᾷ ὅτι μὴ καὶ πλείω
κέκτησαι; πᾶν γὰρ τὸ ὑπὲρ τὴν χρείαν τινὶ ὂν περιττόν ἐστι,
3 καὶ ἐν τῷ ἴσῳ καὶ παρὸν καὶ ἀπὸν καθέστηκεν, ἐπεί τοι καὶ πρό-
τερον οὐδὲν δήπου τοῖς μὴ ἀναγκαίοις ἐχρῶ, ὥστε καὶ τότε μὴ
εἶναι ὧν μὴ ἔχρῃζες ἢ καὶ νῦν εἶναι ὧν μὴ δέῃ νόμιζε. καὶ γὰρ
οὐδὲ πατρῷά σοι τὰ πολλὰ αὐτῶν γέγονεν, ὥστε σε σπουδὴν ἰδιω-
τέραν περὶ αὐτὰ ποιεῖσθαι, ἀλλὰ ὑπό τε τῆς γλώττης καὶ ὑπὸ τῶν
4 λόγων σου πεπόρισται, δι' οὓς καὶ ἀπόλωλεν. οὔκουν ἀγανακτεῖν
προσήκει εἰ καθάπερ ἐκτήθη τινά, οὕτω καὶ ἀπεβλήθη. οὐδὲ γὰρ
οὐδ' οἱ ναύκληροι πάνυ χαλεπῶς φέρουσι πολλὰ ζημιούμενοι· λογί-
ζεσθαι γάρ, οἶμαι, φρονίμως ἐπίστανται ὅτι ἡ θάλαττα ἡ διδοῦσά
σφισιν αὐτὰ καὶ ἀφαιρεῖται.

21 καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά· ἀποχρῆν τε γὰρ ἀνθρώπῳ πρὸς
εὐδαιμονίαν τὸ τὰ ἀρκοῦντα κεκτῆσθαι καὶ μηδενὸς ὧν τὸ σῶμα
χρῄζει προσδεῖσθαι νομίζω, καὶ πᾶν τὸ περιττὸν καὶ φροντίδας καὶ
2 πράγματα καὶ φθόνους ἔχειν ἡγοῦμαι. ἐπειδὴ δὲ ἔφησθα ὅτι οὐ-
δεμία ἀπόλαυσις τῶν τοῦ σώματος ἀγαθῶν ἐστιν, ἂν μὴ καὶ τὰ
τῆς ψυχῆς προσυπάρχῃ τινί, ἔστι μὲν ἀληθὴς ὁ λόγος (ἀδύνατον
γάρ, κακῶς αὐτῆς ἐχούσης, μὴ οὐ καὶ τοῦτ' αὐτῇ συννοσεῖν), ἐγὼ
μέντοι πολλῷ ῥᾷον οἴομαι εἶναι τῆς εὐεξίας τῆς γνώμης ἐπιμελη-
3 θῆναί τινι ἢ τῆς τοῦ σώματος. τοῦτο μὲν γάρ, ἅτε καὶ σάρκινον
ὄν, πολλὰ μὲν ἄτοπα ἐν ἑαυτῷ ἔχει, πολλῆς δὲ ἐπικουρίας παρὰ

2 τε, post εὖ in L collocatum, transpos. Rk. 6 πλεῖον Rk., πλείονα L
15 ὥστε — νόμιζε] haec quae sanissima sunt et explicationem habent ex placito philosophico, quod proxime praecedit (*quod superfluum est* ἐν τῷ ἴσῳ καὶ παρὸν καὶ ἀπὸν καθέστηκεν) Reiskius temere mutari iussit ita: ὥστε καὶ τότε μη⟨δὲν μᾶλλον κύριος⟩ εἶναι ὧν μὴ ἔχρῃζες ἢ καὶ νῦν ἐστερῆσθαι ὧν μὴ δέῃ νόμιζε 18 ὑπὸ — ὑπὸ] ἀπὸ Cob.; ὑπὸ tuetur Isocr. 15, 278, ut monuit Schenkl. 31 οἴομαι L, οἶμαι Bk.

τοῦ δαιμονίου δεῖται· ἐκείνη δὲ δή, οἷα θειοτέρας φύσεως οὖσα,
καὶ ῥυθμίζεσθαι καὶ νουθετεῖσθαι ῥᾳδίως δύναται. οὐκοῦν κἀν-
ταῦθα ἴδωμεν τί τέ σοι τῶν τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν ἀπέστη, καὶ τί
| τῶν κακῶν προσγενόμενον οὐκ ἂν ἀποτριψαίμεθα. ὁρῶ τοίνυν **22** L 38r
ἔγωγε πρῶτον μὲν φρονιμώτατόν σε ἀνθρώπων ὄντα· τεκμήριον
δὲ ὅτι πλεῖστα μὲν καὶ τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, ἐν οἷς συνεβού-
λευσάς τι αὐτοῖς, ἔπεισας, πλεῖστα δὲ καὶ τοὺς ἰδιώτας, ἐν οἷς συν-
ηγόρησάς σφισιν, ὠφέλησας· ἔπειτα δὲ καὶ δικαιότατον· πανταχοῦ 2
γοῦν ὑπέρ τε τῆς πατρίδος καὶ τῶν φίλων ἀνταγωνιζόμενος τοῖς
ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖς ἐξήτασαι· καὶ αὐτά γε ταῦτα ἃ νῦν πέπονθας,
οὐ δι' ἄλλο τι συμβέβηκέ σοι ἢ ὅτι πάνθ' ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῆς
πολιτείας καὶ λέγων καὶ πράττων διετέλεις. καὶ μὴν ὅτι καὶ σωφρο- 3
σύνης ἐς τὰ πρῶτα ἀνήκεις, αὐτὸ τὸ ἐπιτήδευμά σου δηλοῖ· οὐ γὰρ
οἷόν τ' ἐστὶ δουλεύοντά τινα ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς ἐν μέσῳ τε
ἀεὶ φαίνεσθαι καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναστρέφεσθαι, μαρτύρια τὰ ἡμερινὰ
ἔργα τῶν νυκτερινῶν ποιούμενον. οὕτω δὲ δὴ τούτων ἐχόντων ἐγὼ 4
μέν σε καὶ ἀνδρειότατον ᾤμην εἶναι, τοσαύτῃ μὲν ῥώμῃ διανοίας
τοσαύτῃ δὲ καὶ ἰσχύι λόγων χρώμενον· σὺ δέ, ὡς ἔοικας, αὐτὸς ἑαυ-
τοῦ, ἐκπλαγεὶς ὅτι παρά τε τὴν ἐλπίδα καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἔπται-
σας, παρήρησαί τι τοῦ σφόδρα ἀνδρείου. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εὐθὺς 5
ἀπολήψῃ· τοιούτων δὲ τῶν κατὰ σὲ ὄντων, καὶ εὖ μὲν ἥκοντος τοῦ
σώματος εὖ δὲ καὶ τῆς ψυχῆς, οὐχ ὁρῶ τί τὸ λυποῦν ἐστί σε."

ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος ὁ Κικέρων ἔφη "οὐ δοκεῖ οὖν σοι μέγα **23**
κακὸν εἶναι ἀτιμία καὶ φυγή, καὶ τὸ μήτ' οἴκοι διατρίβειν ⟨μήτε⟩ μετὰ
τῶν φίλων εἶναι, ἀλλὰ ἐκ τῆς πατρίδος μεθ' ὕβρεως ἐκπεπτωκότα
ζῆν ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ καὶ ἀλᾶσθαι, φυγάδα προσαγορευόμενον, καὶ
γέλωτα μὲν τοῖς ἐχθροῖς αἶσχος δὲ τοῖς οἰκείοις παρέχοντα." "οὐ- 2
δαμῇ ἔμοιγε" εἶπεν ὁ Φιλίσκος. "δύο γὰρ τούτων ὄντων ἐξ ὧν
συνεστήκαμεν, ψυχῆς τε καὶ σώματος, καὶ ῥητῶν ἑκατέρῳ παρ'
αὐτῆς τῆς φύσεως καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν δεδομένων, εἰ μέν τι
περὶ ταῦθ' ἁμαρτάνοιτο, καὶ βλαβερὸν ἂν εἰκότως καὶ αἰσχρὸν νο-
μίζοιτο, εἰ δ' ὀρθῶς ἔχοι, καὶ μᾶλλον ἂν ὠφέλιμον εἴη. ὃ καὶ σοὶ 3
νῦν ὑπάρχει. τὰ γὰρ δὴ ἄλλ' ἐκεῖνα, ⟨αἱ φυγαὶ⟩ καὶ αἱ ἀτιμίαι, καὶ
εἰ δή τι τοιοῦτον ἕτερον, νόμῳ τε καὶ δοκήσει | τινὶ καὶ αἰσχρὰ καὶ L 38v

---

3 *ἀπέστη* L, *ἄπεστι* Rk. speciose 10 *γε* H. St., *τε* L 24 ⟨*μήτε*⟩ add. Gros., ⟨*μήτ' ἐπίτιμον*⟩? Bk. 32 inter *νομίζοιτο* et *εἰ δ' ὀρθῶς ἔχοι* inserta in L *εἰ δ' ὀρθῶς αἰσχρὸν νομίζοιτο* e dittographia natum 33 ⟨*αἱ φυγαὶ*⟩ ins. Rk. coll. § 1 et § 3 sub finem. post *ἐκεῖνα* virgulam posui, ut pateret *τὰ ἄλλ' ἐκεῖνα* explicari iis quae sequuntur.

*κακά ἐστι, καὶ οὐδὲν οὔτε τῷ σώματι οὔτε τῇ ψυχῇ λυμαίνεται. ποῖον
μὲν γὰρ ⟨ἂν⟩ σῶμα εἰπεῖν ἔχοις νενοσηκὸς ἢ καὶ ἀπολωλός, ποίαν δὲ
ψυχὴν ἀδικωτέραν ἢ καὶ ἀμαθεστέραν γεγονυῖαν ὑπ' ἀτιμίας καὶ*
4 *φυγῆς ἢ καὶ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ. τὸ
δὲ αἴτιον ὅτι οὐδέν σφων φύσει κακόν ἐστιν, ὥσπερ οὐδ' ἡ ἐπιτιμία
οὐδ' ἡ ἐν τῇ πατρίδι διατριβὴ φύσει χρηστή, ἀλλ' ὁποῖά ποτ' ἂν
τις ἕκαστος ἡμῶν περὶ αὐτὰ δοξάσῃ, τοιαῦτα καὶ δοκεῖ εἶναι. αὐτίκα*
5 *τὴν ἀτιμίαν οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς παντελῶς ἄνθρωποι νομίζουσιν
[ἐπιτιμίαν], ἀλλ' ἔστιν ἃ τῶν ἔργων ἐπαίτια παρά τισιν ὄντα παρ'
ἄλλοις ἐπαινεῖται, καὶ ἕτερα πρός τινων τιμώμενα πρὸς ἑτέρων κο-
λάζεται· εἰσὶ δὲ οἳ καὶ τὴν ἀρχὴν οὔτε τὸ ὄνομα οὔτε τὸ ἔργον*
6 *αὐτῆς ἴσασι. καὶ πάνυ εἰκότως· ὅσα γὰρ μὴ προσάπτεται τῶν τῇ
φύσει τοῦ ἀνθρώπου προσηκόντων, οὐδ' ἀνήκειν ἐς αὐτὸν νομίζε-
ται. ὥσπερ ἂν οὖν, εἰ κρίσις τις ἢ καὶ ψήφισμά τι ἐγένετο τὸν
δεῖνα νοσεῖν ἢ τὸν δεῖνα αἰσχρὸν εἶναι, γελοιότατον ἂν δήπουθεν*
24 *ἦν, οὕτω καὶ περὶ τῆς ἀτιμίας ἔχει. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ
τὴν φυγὴν ἔγωγε ὁρῶ ὄν. ἀποδημία γάρ τις ἄτιμός ἐστιν, ὥστ'
εἴπερ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἡ ἀτιμία μηδεμίαν κακίαν ἔχει, οὐδὲ τῇ*
2 *φυγῇ δήπου προστρίψασθαί τι κακὸν δύναται, ἐπεὶ τήν γε ἄλλως
συχνοὶ πλεῖστον ὅσον χρόνον οἱ μὲν ἄκοντες οἱ δὲ καὶ ἑκόντες ἀπο-
δημοῦσι, καί τινες καὶ πάντα τὸν βίον καταναλίσκουσι περινοστοῦν-
τες, ὥσπερ ἀεὶ πανταχόθεν ἐξελαυνόμενοι, καὶ οὐδὲν μέντοι παρὰ*
3 *τοῦτο βλάπτεσθαι νομίζουσιν. οὐ μὴν οὐδὲ διαφέρει τι ἑκούσιόν
τινα ἢ μὴ τοῦτο ποιεῖν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὁ ἄκων σωμασκῶν ἧττόν
τι ἔρρωται τοῦ ἐθελοντὶ αὐτὸ δρῶντος, οὐδ' ὁ ἄκων ναυτιλλόμενος
ἧττω τινὰ ὠφελίαν τοῦ ἑτέρου κτᾶται. καὶ αὐτό γε τοῦτο τὸ*
4 *ἀκούσιον οὐχ ὁρῶ δυνάμενον ἀνδρὶ φρονίμῳ συμβῆναι. ὥστ' εἴ-
περ ἐν τούτῳ τὸ διάφορον τοῦ τε εὖ καὶ τοῦ κακῶς πράττειν ἐστὶν
⟨ὅτι⟩ τὰ μὲν ἐθελονταὶ ἑτοίμως τὰ δ' ἄκοντες χαλεπῶς ποιοῦμεν, εὐ-*

---

2 ⟨*ἂν*⟩ add. Pflugk. 5 *οὐδ'* Bk., *οὐθ'* L 7 *τις*] *τινα*? 9 [*ἐπιτιμίαν*] exp. Bk. recte, nam quod quis coniciat ⟨*οὐδὲ τὴν*⟩ *ἐπιτιμίαν* vel tale quid cum Reiskio aliisque, id refutatur sententia ea quae sequitur *εἰσὶ δὲ οἳ — τὸ ἔργον αὐτῆς ἴσασι* (quare Oddey *αὐτῶν* legendum censebat) et ultimis verbis huius capitis *οὕτω καὶ περὶ τῆς ἀτιμίας ἔχει* 12 *προσάπτεται* R. St., *προσάπτηται* L 14 *εἰ* H. St., *ἢ* L 15 inter *τὸν δεῖνα* et *αἰσχρὸν εἶναι* Rk. ⟨*χωλεύειν*⟩ vel ⟨*πένεσθαι*⟩ vel tale quid inseri iubet, frustra 19 *τήν γε ἄλλως*] cf. fr. 89, 2; 42, 50, 3 26 *ἧττω* scripsi, *ἧττωνα* L, *ἥττονα* R. St. *ὠφελίαν*] ita L (s. acc.), recte (ut fr. 108, 1; 38, 36, 7; 40, 34, 2, perperam per *ει* fr. 25, 1; 54, 11), cf. Meisterhans[2] p. 44; Stahl, *Quaest. gramm. ad Thuc. pert.*[2] p. 40 25 *ἐθελοντὶ* R. St., *ἐθελοντῆι* L, cf. ad 37, 20, 5 29 ⟨*ὅτι*⟩ add. Leuncl. *ποιοῦμεν* R. St., *ποιῶμεν* L *εὐθεράπευτον* R. St., *εὐθεράπευτος* L.

θεράπευτον· ἐὰν γάρ τοι πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἑκούσιοι ὑπομένωμεν
καὶ πρὸς μηδὲν αὐτῶν ἡττώμεθα, συνανήρηται πάντα κἀκεῖνα, ὅσα
ἂν ἐν τῷ ἀκουσίῳ θῇ τις εἶναι. | καὶ γάρ που καὶ ἀρχαῖος λόγος 5 L 39r
καὶ μάλα εὖ ἔχων ἐστὶν ὅτι δεῖ ἡμᾶς μὴ ὅσα ἂν βουλώμεθα ἀξιοῦν
γίγνεσθαι, ἀλλ᾽ ὅσα ἂν ἔκ τινος ἀνάγκης γίγνηται βούλεσθαι. οὔτε
γὰρ αὐθαίρετον τὸν τοῦ βίου τρόπον ἔχομεν οὔθ᾽ αὑτῶν ἐσμέν·
ἀλλ᾽ ὅπως ἂν τῇ τύχῃ δόξῃ, καὶ ὁποῖος ἂν ἑκάστῳ ἡμῶν δαίμων 6
ἐκπληρωτὴς τοῦ τεταγμένου δοθῇ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ ἐκεῖνον ἡμᾶς
ποιεῖσθαι.

ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτά ἐστιν, ἄν τ᾽ ἐθέλωμεν ἄν τε καὶ μή· εἰ 25
δέ σε οὐχὶ ἡ ἀτιμία αὐτὴ οὐδ᾽ ἡ φυγὴ αὐτὴ λυπεῖ, ἀλλ᾽ ὅτι μὴ
μόνον μηδὲν ἠδικηκὼς τὴν πατρίδα ἀλλὰ καὶ πολλὰ εὐηργετηκὼς
ἠτίμωσαί τε καὶ ἐξελήλασαι, λόγισαι τοῦθ᾽, ὅτι ἐπειδήπερ ἅπαξ
ἐπέπρωτό σοι τοιοῦτό τι παθεῖν, κάλλιστον δήπου καὶ ἄριστον
συμβέβηκε τὸ μηδὲν ἀδικήσαντά σε ἐπηρεάσθαι. [καὶ] σὺ μὲν γὰρ 2
πάντα τὰ καθήκοντα τοῖς πολίταις συνεβούλευσας καὶ ἔπραξας, οὐκ
ἰδιωτεύων ἀλλ᾽ ὑπατεύων, οὐδ᾽ ἰδίᾳ τι πολυπραγμονῶν ἀλλὰ τοῖς τῆς
βουλῆς δόγμασι πειθόμενος, οὐ κατὰ στάσιν ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ
γενομένοις· ὁ δεῖνα δὲ καὶ ὁ δεῖνα ἐκ δυναστείας καὶ ἐπηρείας πάντα 3
κατὰ σοῦ συνεσκευάσαντο, ὥστ᾽ ἐκείνοις μὲν καὶ ἄχθεσθαι καὶ λυ-
πεῖσθαι ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ προσήκει, σοὶ δὲ δὴ ἀνδρείως φέρειν τὰ δό-
ξαντα τῷ δαίμονι καὶ καλὸν καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν. οὐ γάρ που 4
μᾶλλον ἂν ἐθελήσαις τῷ τε Κατιλίνᾳ συμπράξας καὶ τῷ Λεντούλῳ
συνομόσας, καὶ πάντα μὲν τἀναντία τῶν συμφερόντων τῇ πα-
τρίδι παραινέσας, μηδὲν δὲ τῶν προσταχθέντων σοι ὑπ᾽ αὐτῆς
ποιήσας, οἴκοι μένειν ἀδικήσας ⟨ἢ⟩ κατορθώσας φυγεῖν. οὐκοῦν εἰ 5
καὶ τῆς δόξης σοι μέλει, πολλῷ που αἱρετώτερόν ἐστι μηδὲν ἀδική-
σαντά σε ἐκπεπτωκέναι ἢ κακουργήσαντά τι οἴκοι μεμενηκέναι· τά
τε γὰρ ἄλλα καὶ ἡ αἰσχύνη τοῖς ἀδίκως ἐκβαλοῦσί τινα, ἀλλ᾽ οὐ
τῷ κατ᾽ ἐπήρειαν ἐξελαθέντι προσγίγνεται. καίτοι ἔγωγε ἀκούω 26
τοῦθ᾽, ὅτι οὐκ ἄκων οὐδ᾽ ἁλοὺς μετέστης, ἀλλ᾽ ἐθελοντὴς ἐμίσησας

---

2 *ἡττώμεθα*] *ἐναντιώμεθα* Rk., *ἀνιώμεθα* coll. c. 26, 5 Polak., at cf. Plat. *leg.* 1 p. 650 A *συνανήρηται* Rk., *συνανήρτηται* L 5 *γίγνηται* St., *γίγνεται* L 6 *οὔθ᾽ αὑτῶν* R. St. (coni.), *οὔτ᾽ αὐτῶν* L 10 *τ᾽ ἐθέλωμεν* Bk., *τε θέλωμεν* L 11 *αὐτὴ* (bis) Rk., *αὕτη* L 12 *εὐηργετηκὼς* Bk., *εὐεργετηκὼς* L 15 *ἀδικήσαντα* R. St., *ἀδικάσαντα* L *ἐπηρεάσθαι* Bk., *ἐπηρέσθαι* L, *ἐπηρεάζεσθαι* R. St. (coni.) [*καὶ*] exp. Pflugk. 19 *γενομένοις* Pflugk., *γενόμενος* L 23 *ἐθελήσαις* H. St., *ἐθελῆσαι* L 26 ⟨*ἢ*⟩ add. Xyl. *κατορθώσας*] *κατορθοῦν* apud philosophos, praesertim Stoicos, opponitur *τῷ κακουργεῖν* 29 *ἐκβαλοῦσι* Bk., *ἐκβάλλουσιν* L 30 *ἐξελαθέντι* Dind., cf. 67, 13, 3, *ἐξελασθέντι* L 31 *ἁλοὺς* R. St., *ἄλλους* L *μετέστης* Bk., *μετέστησας* L.

τὸν μετ᾽ αὐτῶν βίον, ἅτε μήτε βελτίους σφᾶς ποιῆσαι δυνάμενος
μήτε συναπολέσθαι σφίσιν ὑπομένων, καὶ ἔφυγες οὐ τὴν πατρίδα
ἀλλὰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτῇ. ὥστ᾽ ἐκεῖνοι μὲν καὶ ἄτιμοι καὶ
L 39v 2 ἐξόριστοι εἶεν ἄν, πάντα τἀγαθὰ ἐκ τῶν | ψυχῶν ἐκβεβληκότες, σὺ
δὲ ἐπίτιμος καὶ εὐδαίμων, μήτ᾽ ἀτόπως τινὶ δουλεύων καὶ πάντα
τὰ προσήκοντα ἔχων, ἄν τε ἐν Σικελίᾳ ἄν τε ἐν Μακεδονίᾳ ἄν τε καὶ
ἄλλοθί που τῆς οἰκουμένης ζῆν ἐθελήσῃς. οὐ γὰρ δήπου τὰ χω-
ρία οὔτε εὐτυχίαν οὔτε κακοδαιμονίαν τινὰ δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐ-
τὸς ἕκαστος αὑτῷ καὶ πατρίδα καὶ εὐδαιμονίαν ἀεὶ καὶ πανταχοῦ
3 ποιεῖ. καὶ ταῦθ᾽ ὁ Κάμιλλος ἐννοήσας ἡδέως ἐν Ἀρδέᾳ κατῴκησε,
ταῦθ᾽ ὁ Σκιπίων λογισάμενος ἀλύπως ἐν Λιτέρνῳ κατεβίω. τί γὰρ
δεῖ τὸν Ἀριστείδην, τί δὲ τὸν Θεμιστοκλέα λέγειν, οὓς ἐνδοξοτέρους
ἡ φυγὴ ἐποίησεν· τί τὸν Ἄννιον, τί τὸν Σόλωνα, ὃς ἑκὼν ἔτη δέκα
ἀπεξενώθη.
4 μὴ οὖν μηδὲ σὺ μήτε χαλεπόν τι τῶν τοιούτων, ἃ μήτε ⟨τῇ⟩
τοῦ σώματος μήτε τῇ τῆς ψυχῆς ἡμῶν φύσει προσήκει, νόμιζε εἶναι,
μήτ᾽ ἀγανάκτει τοῖς προσπεπτωκόσιν. οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ αἵρεσίς τις
ἔστιν ἡμῖν τοῦ ζῆν ὅπως ἂν ἐθελήσωμεν, ὥσπερ εἶπον, ἀλλὰ ἀνάγκη
5 πᾶσα ὑπομένειν ἡμᾶς τὰ δοκοῦντα τῷ δαιμονίῳ. τοῦτο δὲ ἂν μὲν
ἐθελονταὶ ποιῶμεν, οὐ λυπησόμεθα, ἂν δὲ ἄκοντες, οὔτε ἐκφευξό-
μεθά τι τῶν πεπρωμένων, καὶ τὸ μέγιστον τῶν κακῶν προσεπικτη-
6 σόμεθα, τὸ μάτην ἀνιᾶσθαι. τεκμήριον δὲ ὅτι οἱ μὲν καὶ τὰ ἀτο-
πώτατα εὐκόλως φέροντες ἐν οὐδενὶ δεινῷ καθεστηκέναι νομίζουσιν,
οἱ δὲ καὶ τοῖς ἐλαφροτάτοις βαρυνόμενοι πάντα τὰ ἐξ ἀνθρώπων
κακὰ ἔχειν ὑποπτεύουσι· καὶ ἕτεροι, οἱ μὲν καὶ τὰ ἀμείνω κακῶς οἱ
δὲ καὶ τὰ χείρω καλῶς μεταχειριζόμενοι, τοιαῦτα καὶ τοῖς ⟨ἄλλοις⟩
27 ἑκάτερα δοκεῖν εἶναι ποιοῦσιν οἷα αὐτοῖς εἶναι παρασκευάζουσι. καὶ
σὺ οὖν ταῦτα λογιζόμενος μήτε τοῖς παροῦσιν ἄχθου, μήτ᾽, ἂν τοὺς
ἐκβαλόντας σε εὐτυχοῦντας πυνθάνῃ, λυποῦ. κουφαὶ μὲν γὰρ καὶ
ἐφήμεροι καὶ ἄλλως αἱ τῶν ἀνθρώπων εὐπραγίαι εἰσί, καὶ ὅσῳ ἂν
μᾶλλόν τις ἀπ᾽ αὐτῶν ἐπαύξῃ, ῥᾷον ὥσπερ πνεῦμα πίπτει, μάλιστα

10 ἐννοήσας Rk., εὖ νοήσας L 13 Ἄννιον corruptum, Αἰνείαν Leuncl., Ἀννίβαν Fabr. quorum neutrum magno opere placet. nisi τί τὸν Ἄννιον delere mavis cum Bekkero et Dindorfio (quod satis tutum non videtur, nam glossema non sapit) plura excidisse statuas ut concinna evadat oratio, veluti in hunc modum: τί τὸν Ἀννί⟨βαν, ὅς . . . .⟩ον, τί τὸν Σόλωνα 15 ⟨τῇ⟩ add. Leuncl. 20 ἄκοντες St., cf. c. 24, 4, ἀκόντως L, quod graecum non est οὔτε Rk., οὐδὲ L 24 ἐλαφροτάτοις R. St., ἐλαφρωτάτοις L 25 καὶ (ante τὰ ἀμείνω) hucusque neglectum praebet L 26 ⟨ἄλλοις⟩ ins. Rk. 29 κουφαὶ Leuncl., cf. Thuc. 2, 51, 6, κωφαὶ L 31 ἐπαύξῃ] ἐπαυξηθῇ? Bk., ἐπαρθῇ Rk., vide tamen 41, 45, 2; 46, 4, 1; 48, 52, 4.

δὲ ἐν ταῖς στάσεσιν. ἅτε γὰρ ἐν τεταραγμένοις καὶ ἀκαταστάτοις 2
πράγμασι φερόμενοι μικρόν, μᾶλλον δὲ οὐδέν, τῶν χειμαζομένων
διαφέρουσιν, ἀλλ' ἄνω τε καὶ κάτω, | τοτὲ μὲν δεῦρο τοτὲ δὲ L 40r
ἐκεῖσε . . . . . · κἂν ἄρα τι καὶ τὸ βραχύτατον σφαλῶσι, παντελῶς
βαπτίζονται. καὶ ἵνα γε μήτε τὸν Δροῦσον μήτε τὸν Σκιπίωνα 3
μήτε τοὺς Γράκχους ἢ καὶ ἄλλους τινὰς εἴπω, μέμνησθε μὲν ὅπως
ὁ Κάμιλλος ὁ φυγὰς ἄμεινον τοῦ Καπιτωλίου μετὰ ταῦτα ἀπήλλαξε,
μέμνησθε δὲ ὅσον Ἀριστείδης τοῦ Θεμιστοκλέους ὕστερον διήνεγκεν.
ὥστε καὶ σὺ μάλιστα μὲν ἔλπιζε καὶ καταχθήσεσθαι (οὔτε γὰρ ἐξ 4
ἀδικίας ἐξελήλασαι, καὶ ἐπιζητήσουσι μέν σε, ὡς πυνθάνομαι, καὶ
αὐτοὶ οἱ ἐκβεβληκότες, ποθήσουσι δὲ πάντες)· ἂν δὲ δὴ καὶ ἐν τοῖς
παροῦσιν ἐμμείνῃς, μήτι γε καὶ ἀνιαθῇς παρὰ τοῦτο μηδέν. ἂν μὲν 28
γάρ μοι πεισθῇς, καὶ πάνυ ἀγαπήσεις χωρίον τέ τι παραθαλασσί-
διον ἔξω πάτου ἐκλεξάμενος, καὶ ἐν αὐτῷ γεωργῶν τε ἅμα καὶ συγ-
γράφων τι, ὡς Ξενοφῶν, ὡς Θουκυδίδης. τό τε γὰρ εἶδος τοῦτο 2
τῆς σοφίας διαρκέστατόν ἐστι καὶ παντὶ μὲν ἀνδρὶ πάσῃ δὲ πολιτείᾳ
ἁρμοδιώτατον, καὶ ἡ φυγὴ φέρει τινὰ σχολὴν γονιμωτέραν. ὥστ'
εἴπερ ὄντως ἀθάνατος καθάπερ ἐκεῖνοι γενέσθαι ἐθέλεις, ζήλωσον
αὐτούς. τά τε γὰρ ἐπιτήδεια ἀρκοῦντα ἔχεις καὶ οὔτ' ἀξιώματός 3
τινος προσδέῃ. εἰ γάρ τι καὶ ἐν τούτοις ἀγαθόν ἐστιν, ὑπάτευκας·
καὶ πλέον οὐδὲν τοῖς καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἢ καὶ τέταρτον ἄρ-
ξασι, πλὴν γραμμάτων ἀριθμοῦ κενῶν, ὑπάρχει, ἃ μήτε ζῶντα
μήτ' ἀποθανόντα τινὰ ὠφελεῖ. οὔκουν ἂν ἕλοιο οὔτε Κορουῖνος 4
οὔτε Μάριος ὁ ἑπτάκις ὑπατεύσας μᾶλλον ἢ Κικέρων εἶναι. οὔτ'
αὖ ἡγεμονίας τινὸς ἐπιθυμεῖς, ὅς γε καὶ τὴν δοθεῖσάν σοι ἐξέστης,
καταφρονήσας μὲν τῶν ἀπ' αὐτῆς κερδῶν, καταφρονήσας δὲ καὶ
τῆς ὀλιγοχρονίου τε καὶ ὑπευθύνου πᾶσι τοῖς συκοφαντεῖν ἐθέλου-
σιν ἐξουσίας. καὶ ταῦτ' εἶπον οὐχ ὅτι καὶ ἀναγκαῖόν ⟨τι⟩ αὐτῶν 5
πρὸς εὐδαιμονίαν ἐστίν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς, ἐπείπερ
ἐχρῆν, ἱκανῶς ἐξήτασαι, ἵνα καὶ ἐξ ἐκείνων τὸ διάφορον τῶν βίων

---

2 *φερόμενοι* R. St., *φερόμενος* L *μικρόν*] an *σμικρόν*? 3 *τοτὲ — τοτὲ* revocavi ex L, *ποτὲ — ποτὲ* R. St. 4 deesse aliquid vidit Xyl., Reim. probabiliter *ᾄττουσι* supplevit coll. 52, 16, 3 (ubi Platonem, *Theaet.* 144 A, imitatur Dio, ut monuit Cob.) et 65, 16, 3 6 et 8 *μέμνησθε*] nonne *μέμνησο* cum Reiskio?, *μέμνησαι* Polak. 7 *Καπιτωλίου* restitui ex L. *Capitolinus* Dioni ut Polybio, Dionysio, Pausaniae, aliis semper audit *Καπιτώλιος* (*Καπετώλιος* Polyb.), *Καπιτωλῖνον* Wesseling. 12 *μήτι γε* Dind., *μήτοι γε* L 18 inter *ἐκεῖνοι* et *γενέσθαι* in L spatium 3 vel 4 litterarum capax non casu factum 19 *οὔτ'*] exciditne aliquid?, *⟨οὔτε τιμῆς⟩ οὔτ'* coll. Xen. *Cyr.* 5, 5, 34 Polak. 20 *εἰ γάρ τι καὶ* bis L (ita: *εἰ γάρ τοι καὶ εἰ γάρ τι καὶ*) 28 *⟨τι⟩* add. Oddey.

μαθὼν τὰ μὲν ἕλῃ τὰ δὲ ἀπώσῃ καὶ τὰ μὲν διώξῃς τὰ δὲ φύ-
γῃς. σμικρὸς γὰρ ὁ βίος ἡμῶν, καὶ δεῖ σε μὴ πάντα αὐτὸν ἄλλοις
6 βιῶναι, ἀλλ' ἤδη τι καὶ σεαυτῷ χαρίσασθαι. σκέψαι δὲ ὅσον ἥ τε
L 40v ἡσυχία τῆς ταραχῆς καὶ ἡ εὔροια τῶν θορύβων | ἥ τε ἐλευθερία
τῆς δουλείας καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν κινδύνων διαφέρει, ἵν' ἐπιθυμή-
σῃς ζῆσαι ὡς ἐγώ σοι παραινῶ. οὕτω μὲν γὰρ εὐδαιμονήσεις, καί
σου μέγα ὄνομα [εἶ] καὶ τοῦτο ἀεὶ καὶ ζῶντος ἐπὶ τούτῳ καὶ τελευ-
29 τήσαντος ἔσται· ἂν δὲ δὴ τήν τε κάθοδον σπουδάσῃς καὶ τὴν ἐν τῇ
πολιτείᾳ λαμπρότητα ζηλώσῃς, δυσχερὲς μὲν οὐδὲν εἰπεῖν βούλομαι,
φοβοῦμαι δέ, ἔς τε τὰ πράγματα ἀποβλέπων καὶ τὴν σὴν παρρη-
σίαν ἐννοῶν, τήν τε δύναμιν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀντιστασιωτῶν σου
2 θεωρῶν, μήποτέ τι καὶ αὖθις σφαλῇς. καὶ εἰ μὲν ἐν φυγῇ γέ-
νοιο, μεταγνώσῃ μόνον, εἰ δέ τι ἕτερον ἀνήκεστον πάθοις, οὐδὲ με-
τανοῆσαι δυνήσῃ. καίτοι πῶς μὲν οὐ δεινόν, πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν
ἀποτμηθῆναί τέ τινος τὴν κεφαλὴν καὶ ἐς τὴν ἀγορὰν τεθῆναι,
3 κἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ἄνδρα τινὰ αὐτῇ καὶ γυναῖκα ἐνυβρίσαι; καί
με μὴ ὡς φαῦλά σοι οἰωνιζόμενον μισήσῃς, ἀλλ' ὡς διοσημίαν τινὰ
προδεικνύντα φύλαξαι. μηδέ σε ἐξαπατάτω τοῦθ', ὅτι καὶ φίλους
τινὰς τῶν δυνατῶν ἔχεις· οὐδὲν γάρ σε ὠφελήσουσιν οἱ δοκοῦντες
φιλεῖν πρὸς τοὺς ἐχθρῶς διακειμένους, ὥσπερ που καὶ πεπείρασαι.
4 οἱ γὰρ δυναστείας ἐρῶντες παρ' οὐδὲν πάντα τἆλλα, πρὸς τὸ τυ-
χεῖν ὧν βούλονται, τίθενται, ἀλλὰ καὶ τοὺς φιλτάτους καὶ τοὺς
συγγενεστάτους πολλάκις ἀντὶ τῶν ἐχθίστων ἀντικαταλλάσσονται."
30 καὶ Κικέρων μὲν ταῦτα ἀκούσας ῥάων πως ἐγένετο, οὐ μέντοι
Xiph. 11, 22—24 καὶ ἐπὶ πολὺ ἔφυγεν, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πομπηίου τοῦ μάλιστα
αὐτὸν ἐκβαλόντος κατήχθη. αἴτιον δὲ ὅτι ὁ Κλώδιος τόν τε Τι-
γράνην τὸν νεώτερον, ἐν δεσμοῖς ἔτι καὶ τότε παρὰ Λουκίῳ Φλα-
2 ουίῳ ὄντα, πεισθεὶς ὑπὸ χρημάτων ἐξήρπασε καὶ ἀφῆκε, καὶ τὸν
Πομπήιον τόν τε Γαβίνιον ἀγανακτήσαντας ἐπὶ τούτῳ περιύβρισε,
τοῖς τε ἀμφ' αὐτοὺς οὖσι καὶ πληγὰς καὶ τραύματα ἔδωκε, καὶ
τοῦ ὑπάτου τάς τε ῥάβδους συνέτριψε καὶ τὴν οὐσίαν καθιέρωσεν.
3 ὀργισθεὶς γὰρ διὰ ταῦθ' ὁ Πομπήιος, ἄλλως τε καὶ ὅτι τῇ ἐξου-
σίᾳ, ἣν αὐτὸς τοῖς δημάρχοις ἀπεδεδώκει, κατ' αὐτοῦ ὁ Κλώδιος
ἐκέχρητο, ἀνακαλέσασθαι τὸν Κικέρωνα ἠθέλησε, καὶ αὐτῷ τὴν
L 41r 4 κάθοδον εὐθὺς διὰ τοῦ | Νιννίου πράττειν ἤρξατο. καὶ ὃς ἐσήνεγκε

---

1 ἀπώσῃ Dind., ἀπωθήσῃ L 4 εὔροια R. St., εὔρεια L 7 εἶ exp. R. St. 13 μόνον Bk., μὲν L 16 καὶ ἄνδρα — καὶ γυναῖκα Bk., κἂν ἀ. — κἂν γ. L 18 προδεικνύντα] προδεικνύντος Rk., cf. Add. ἐξαπατάτω R. St., ἐξαπάτω L 20 ἐχθρῶς R. St., ἐχθροὺς L 21 οὐδὲν Reim., οὐδενὶ L 24 ῥάων Rk., ῥαιδίως L 31 οὐσίαν R. St., ἰουσίαν L, in marg. ∾ 32 τῇ Xyl., ἐν L.

μὲν ἐς τὸ βουλευτήριον τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ γνώμην, ἀπόντα τὸν Κλώ-
διον τηρήσας· ἀντιστάντος δέ οἱ ἑτέρου τινὸς δημάρχου ἐκείνην τε
ὡς καὶ τῷ πλήθει κοινώσων ἐξέθηκε, καὶ τῷ Κλωδίῳ πρὸς πάντα
καθάπαξ ἠναντιοῦτο. κἀκ τούτου καὶ φιλονεικίαι καὶ τραύματα ἀπ᾽
αὐτῶν πολλὰ ἑκατέροις ἐγίγνετο. πρὶν δὲ ἢ ἐς τοῦτο ἀφικέσθαι, 5
βουληθεὶς ὁ Κλώδιος τόν τε Κάτωνα ἐκποδών, ὅπως ῥᾷον ὅσα
ἔπραττε κατορθώσῃ, ποιήσασθαι, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ⟨τὸν⟩ τότε τὴν
Κύπρον ἔχοντα ἀμύνασθαι ὅτι αὐτὸν παρὰ τῶν καταποντιστῶν
οὐκ ἐλύσατο, τήν τε νῆσον ἐδημοσίωσε καὶ πρὸς τὴν διοίκησιν αὐ-
τῆς τὸν Κάτωνα καὶ μάλα ἄκοντα ἀπέστειλε.

ταῦτα μὲν ⟨ἐν⟩ τῇ πόλει ἐγίγνετο· Καῖσαρ δὲ εὗρε μὲν οὐδὲν ἐν 31
τῇ Γαλατίᾳ πολέμιον, ἀλλὰ ἀκριβῶς πάντα ἡσύχαζεν, οὐ μέντοι καὶ cf. Xiph. 11, 24. 25
ἐν εἰρήνῃ διεγένετο, ἀλλὰ αὐτομάτου τὸ πρῶτον πολέμου τινὸς
αὐτῷ συμβάντος ἕτερος συνηνέχθη, ὥστ᾽ αὐτόν, ὅπερ ἐς τὰ μά-
λιστα ἐπεθύμει, πάντα καὶ πολεμῆσαι καὶ κατορθῶσαι. Ἑλουήτιοι 2
γὰρ πλήθει τε ἀκμάζοντες καὶ χώραν οὐκ αὐτάρκη τῇ πολυανθρω-
πίᾳ σφῶν ἔχοντες, μέρος μέν τι ἐκπέμψαι ἐς ἀποικίαν οὐκ ἠθέλη-
σαν, μὴ καὶ διασπασθέντες εὐεπιβουλευτότεροι τοῖς λυπηθεῖσί ποτε
ὑπ᾽ αὐτῶν γένωνται, πάντες δὲ δὴ ἀπαναστῆναι βουληθέντες, ὡς
καὶ ἐς ἑτέραν τινὰ καὶ πλείω καὶ βελτίω χώραν μετοικισθησόμενοι,
τάς τε κώμας καὶ τὰς πόλεις σφῶν ἁπάσας ἔκαυσαν ὥστε μηδένα
μετάμελον τῆς ἀναστάσεως ποιήσασθαι. καί τινας [μὲν] καὶ ἑτέρους 3
τῶν αὐτῶν δεομένους προσλαβόντες ἀπῆραν, Ὀρκετόριγός σφισιν
ἡγουμένου, ⟨ἐν νῷ⟩ ἔχοντες τόν τε Ῥοδανὸν διαβῆναι καὶ πρὸς ταῖς
Ἄλπεσί που κατοικισθῆναι. καὶ ἐπειδὴ ὁ Καῖσαρ τήν τε γέφυραν
διέκοψε καὶ τἆλλα ὡς κωλύσων αὐτοὺς διαβῆναι ἡτοιμάζετο, ἔπεμ-

---

7 ⟨τὸν⟩ ins. Bk., secutus Reiskium qui confert 39, 22, 2 9 ἐδημοσίωσε Melber ex L, ἐδημοσίευσε R. St. δημοσιοῦν Dioni est *publicare*, δημοσιεύειν *in publicum edere, evulgare, palam facere,* vide Ind. 11 ⟨ἐν⟩ ins. R. St. 13 *καὶ* quod inter *ἀλλὰ* et *αὐτομάτου* inde a R. St. circumfertur, abest a L 14 *ἕτερος ⟨ἐξ ἑτέρου⟩* duce Reiskio Bk. dubitanter *ὅπερ* restitui ex L, *ὥσπερ* R. St. 15 *πάντα κ. τ. λ.*] *πάντα ⟨τὸν τῆς ἡγεμονίας χρόνον⟩ καὶ* vel *πάντα ⟨τὰ ε΄ ἔτη⟩ καὶ* Bk., quorum prius non displicet. *πάντα καὶ πολεμῶσαι* Reim., *πάντα καταπολεμῆσαι* Rk. *Ἐλουήτιοι*] ita (*Ἑλουήτιοι?*) Dio, cf. c. 32, 3, Posidonius apud Athen. 6, 233 d, Ptol. 2, 9, 10, per duplicem *τ* Strabo saepe, Plut. *Caes.* 18, Polyaen. 8, 23, 3 18 *διασπασθέντες* Leuncl., (ut etiam scriba cod. V), *διασπανθέντες* L 21 *μετάμελον*] vox Thucydidea, 7, 55, 1 22 [*μὲν*] exp. Bk. 23 *Ὀρκετόριγος*] *Orgetorix* Caes. *b. G.* 1, 2—4, inde Oros. 6, 7, 3 (Orghetorix PR), cf. Zeuss. *gramm. Celt.*[2] 61 24 ⟨*ἐν νῷ*⟩ ins. Leuncl., probabiliter, cf. Herod. 1, 10. 27. 77. 86, saepius, Thuc. 4, 8, 5, Zon. 7, 8, 9, post *-μένου* facile potuit excidere, ⟨*γνώμην*⟩ R. St. (coni.) et ita saepe alibi Dio.

ψαν πρὸς αὐτὸν δίοδόν τε αἰτούμενοι καὶ προσυπισχνούμενοι μηδὲν
4 τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν κακώσειν. καὶ ὅς, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μήτε
ἐπίστευεν αὐτοῖς μήτε προχωρῆσαί ποι ἐπιτρέψειν ἔμελλεν, ἀλλ᾽ ὅτι
γε οὐδέπω καλῶς παρεσκεύαστο, βουλεύσεσθαί τε ὑπὲρ ὧν ἠξίουν
L 41r μετὰ τῶν ὑποστρατήγων ἔφη καὶ τὴν ἀπό|κρισιν ἐν ῥητῇ τινι ἡμέρᾳ
δώσειν. καί τι καὶ ἐλπίδος, ὡς καὶ ἐπιτρέψων σφίσι τὴν δίοδον,
ὑπετείνατο. κἀν τούτῳ τὰ ἐπικαιρότατα διετάφρευσε καὶ ἀπετεί-
32 χισεν, ὥστ᾽ ἄπορον αὐτοῖς τὴν ὁδὸν γενέσθαι. οἱ οὖν βάρβαροι
χρόνον μέν τινα ἐπέσχον, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ μηδὲν ἤκουσαν κατὰ τὸ συγ-
κείμενον, ἄραντες τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῶν Ἀλλοβρίγων ἐπορεύοντο
ᾗπερ ὥρμηντο, ἔπειτ᾽ ἐντυχόντες τοῖς κωλύμασιν ἐς Σηκουανοὺς
2 ἀπετράποντο, καὶ διά τε τούτων καὶ διὰ τῶν Αἰδούων ἐθελοντί
σφισι τὴν δίοδον, ἐφ᾽ ᾧ μηδὲν ἀδικηθῶσι, παρεχόντων διιόντες
οὐκ ἐνέμειναν τοῖς ὡμολογημένοις, ἀλλὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἐλεηλά-
τουν. πέμψαντες οὖν οἵ τε Σηκουανοὶ καὶ οἱ Αἴδουοι πρὸς τὸν
Καίσαρα ἐπικουρίαν τε παρ᾽ αὐτοῦ ᾔτουν, καὶ ἐδέοντο μή σφας
3 περιιδεῖν ἀπολομένους. καὶ ἔλεγον μὲν οὐδὲν ὅμοια οἷς ἔπραξαν,
ἔτυχον δ᾽ οὖν ὅμως ὧν ἠξίουν· ὁ γὰρ Καῖσαρ φοβηθεὶς μὴ καὶ
ἐπὶ τὴν Τόλοσαν οἱ Ἐλουήτιοι τράπωνται, εἵλετο μετ᾽ ἐκείνων αὐ-
τοὺς ἀμύνασθαι μᾶλλον ἢ συμφρονήσασί σφισιν, ὅπερ εὔδηλον ἦν
4 ἐσόμενον, πολεμῆσαι. προσπεσὼν οὖν διὰ ταῦτα τοῖς Ἐλουητίοις
τὸν Ἄραριν διαβαίνουσι τοὺς μὲν τελευταίους ἐπακολουθοῦντας ἐν
αὐτῷ τῷ πόρῳ διέφθειρε, τοὺς δὲ προκεχωρηκότας ἐς τοσοῦτον ἐκ
τοῦ αἰφνιδίου καὶ ἐκ τοῦ τάχους τῆς διώξεως καὶ τῆς πύστεως
τῶν ἀπολωλότων ἐξέπληξεν ὥστε ἐς ὁμολογίαν ἐπὶ χώρᾳ τινὶ ἐθε-
33 λῆσαι ἐλθεῖν. οὐ μέντοι καὶ συνέβησαν· ἐπειδὴ γὰρ ὁμήρους ᾐτή-
θησαν, ἠγανάκτησαν οὐχ ὅτι ἠπιστοῦντο, ἀλλ᾽ ὅτι ἀπηξίουν ὁμή-
ρους τισὶ δοῦναι. καὶ τῶν μὲν σπονδῶν κατεφρόνησαν, προχω-
ροῦντες δὲ αὖθις τήν τε ἵππον τοῦ Καίσαρος, ἀπό τε τοῦ πεζοῦ
πολὺ προδραμοῦσαν καὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας αὐτῶν παραλυποῦσαν,

---

3 *ἐπίστευεν* H. St., *ἐπίστευσεν* L 4 *τε* H. St., *τι* L 10 *Ἀλλοβρίγων*] cf. ad 37, 34, 1 12 *Αἰδούων* R. St. (coni.), *διδούων* L *ἐθελοντί*] *ἐθελοντῆι* L, cf. ad 37, 20, 5 15 *Αἴδουοι* R. St., *αἰδούσιοι* L (ut Apollodorus apud Steph. Byz. *s. v.*), sed Dio semper *Αἴδουοι* 17 *ἀπολομένους* Cob.[m], *ἀπολουμένους* L, *ἀπολλυμένους* v. Herw. 19 *Τόλοσαν*] cf. ad fr. 90 *Ἐλουήτιοι* R. St., *ἑλούτιοι* L, cf. ad c. 31, 2 22 *Ἄραριν*] ut 44, 42, 4; 46, 50, 4. — *Ἄραρ* Strabo 4, p. 186. 191—193; Ptol. 2, 10, 3; Plut. *Caes.* 18. 26 (*Ἄραρα* quarto casu), *de fluv.* 6, 1, formas Latinas vide apud Neue *lat. Formenl.*[2] 1, 184 24 malim *ἐκ* inter *καὶ* et *τῆς πύστεως* collocare nisi bis ponere praestat. *ἔκ ⟨τε⟩ τοῦ αἰφνιδίου ⟨τῆς ἐφόδου⟩ καὶ [ἐκ] τοῦ τάχους τῆς διώξεως καὶ ⟨ἐκ⟩ τῆς* Bk. haud male 25 *χώρᾳ* R. St. (coni.), *χωρίαι* L 30 *ὀπισθοφύλακας* R. St., *ὀπιστοφύλακας* L *παραλυποῦσαν* L, ut coniecerant

ὑποστάντες τῷ ἱππικῷ ἐνίκησαν, κἀκ τούτου αὐτοί τε φρόνημα λα- 2
βόντες καὶ ἐκεῖνον φυγεῖν διά τε τὴν ἐλάττωσιν, καὶ ὅτι σπανίσας
τῶν ἐπιτηδείων πρὸς πόλιν τινὰ ἔξω τῆς ὁδοῦ οὖσαν ἐξετράπετο,
νομίσαντες τοῦ τε πρόσω ἀφεῖντο καὶ ἐπεδίωξαν αὐτόν. ἰδὼν οὖν | 3
τοῦτο ὁ Καῖσαρ, καὶ φοβηθεὶς τήν τε ὁρμὴν αὐτῶν καὶ τὸ πλῆ- L 42r
θος, τῷ μὲν πεζῷ πρὸς μετέωρόν τι ὥρμησε, τοὺς δὲ ἱππέας προ-
εβάλετο προκινδυνεῦσαί σφισιν, ἕως ἐν ἐπιτηδείῳ παρατάξῃ. τρε-
ψαμένων τε αὖθις αὐτοὺς ἐκείνων, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ὄρθιον θυμῷ
φερομένων, ἐπικατέδραμέ σφισιν ἐξαίφνης, καὶ ἅτε συντεταγμένος
σποράδας ἐξ ὑπερδεξίων οὐ χαλεπῶς ἀπεώσατο. τραπομένων δὲ 4
τούτων, ἄλλοι τινὲς τῶν μὴ μαχομένων (ὑπό τε γὰρ τοῦ πλήθους
καὶ ὑπὸ τῆς σπουδῆς οὐ πάντες ἅμα παρεγένοντο) προσέμιξαν ἐξαί-
φνης κατὰ νώτου τοῖς ἐπιδιώκουσί σφας, καὶ ἐθορύβησαν μὲν αὐ-
τούς, πλεῖον δὲ οὐδὲν ἔσχον· ὁ γὰρ Καῖσαρ τοῖς ἱππεῦσι τοὺς φεύ- 5
γοντας προστάξας αὐτὸς τῷ ὁπλιτικῷ πρὸς ἐκείνους ἐτράπετο, καὶ
κρατήσας πρός τε τὰς ἁμάξας ἀμφοτέροις σφίσι συγκαταφυγοῦσιν
ἐφέσπετο, κἀνταῦθα αὖθις ἰσχυρῶς ἐπ᾽ αὐτῶν ἀμυνομένους σφᾶς
ἐνίκησε. παθόντες δὲ ταῦθ᾽ οἱ βάρβαροι δίχα διῃρέθησαν. οἱ μὲν 6
γὰρ ὡμολόγησαν αὐτῷ καὶ ἔς τε τὴν οἰκείαν ὅθεν ἐξανέστησαν ἐπαν-
ῆλθον, κἀνταῦθα τὰς πόλεις ἀνορθώσαντες ᾤκησαν· οἱ δὲ οὐκ
ἐθελήσαντες τὰ ὅπλα παραδοῦναι πρὸς τὸν Ῥῆνον, ὡς καὶ ἐς τὴν
ἀρχαίαν σφῶν γῆν ἐπανελθεῖν δυνάμενοι, ὥρμησαν, καὶ αὐτοὺς οἱ
σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων δι᾽ ὧν διῄεσαν ῥᾳδίως, ἅτε καὶ ὀλίγους
καὶ νενικημένους, ἔφθειραν.

οὕτω μὲν δὴ τὸν πρῶτον πόλεμον ὁ Καῖσαρ ἐπολέμησεν, ἀρ- **34**
ξάμενος δὲ ἐκεῖθεν οὐχ ἡσύχασεν, ἀλλ᾽ αὐτός τε τὸ ἑαυτοῦ βού-
λημα ἅμα ἀπεπλήρωσε καὶ τοῖς συμμάχοις ἐχαρίσατο. οἵ τε γὰρ Exc. U^G 32
Σηκουανοὶ καὶ οἱ Αἴδουοι τήν τε ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἰδόντες καὶ τὰ Suid. *s. v.*
ἔργα ὁμολογοῦντα ταῖς ἐλπίσιν αἰσθόμενοι, ἐκείνῳ τε εὐεργεσίαν *αἰσθόμενοι* (ex U^G 32)
ἅμα καταθέσθαι καὶ τοὺς Κελτοὺς τοὺς ὁμοχώρους σφίσι τιμωρή-
σασθαι ἠθέλησαν· τὸν γὰρ Ῥῆνον πάλαι ποτὲ διαβάντες τῆς τε 2

27—454, 24 = Exc. U^G 32: ὅτι Σηκουανοὶ καὶ Αἴδουοι τὴν προθυμίαν τοῦ Καίσαρος ἰδόντες — ἀντίπεμψαι, ἀλλὰ πρὶν αἰσθέσθαι τὴν Οὐεσουντίνων καὶ τὴν τῶν Σηκουανῶν πόλιν κατασχεῖν. [V. L. vide infra. praeterea 30 ἅμα om. 31 διαβάντες γὰρ (ἐκεῖνοι add. M) τὸν Ῥῆνον

Rk. et Sauppe (hic coll. 38, 48, 2; 54, 33, 4, et Caes. *b. G.* 1, 15, 2), *παραλιποῦσαν* R. St.

6 *προεβάλετο* Rk., *προσεβάλλετο* L 17 *ἐπ᾽*] *ἀπ᾽* Rk., at cf. 43, 32, 5 27 *βούλημα* Bk., cf. 44, 36, 6, 44, 36, 3, *βούλευμα* L 28 *ἐπιθυμίαν* revocavi ex L, *προθυμίαν* St. (auctore Leuncl.) ex U^G Suid.

χώρας αὐτῶν τινα παρετέτμηντο καὶ αὐτοὺς ὑποτελεῖς ἐπεποίηντο, ὁμήρους σφῶν ἔχοντες. καὶ ἐτύγχανον γὰρ δεόμενοι ὧν ὠρέγετο,
3 ῥᾳδίως αὐτὸν ἀνέπεισαν ἐπικουρῆσαί σφισιν. ἦρχε μὲν γὰρ Ἀριό-
L 42ᵛ ουιστος τῶν Κελτῶν | ἐκείνων, καὶ τήν τε κύρωσιν τῆς βασιλείας παρὰ τῶν Ῥωμαίων εἰλήφει, καὶ ἐς τοὺς φίλους τούς τε συμμάχους αὐτῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ὑπατεύοντος ἐσεγέγραπτο· πρὸς δὲ δὴ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου δόξαν καὶ τὴν ἀπ᾽ αὐτῆς ἰσχὺν οὐδὲν τούτων ἐφρόντισε, πλὴν καθ᾽ ὅσον παρὰ τοῦ βαρβάρου πρόφασιν τῆς διαφορᾶς, μὴ καὶ προϋπάρχειν τι ἐς αὐτὸν νομισθῇ, λαβεῖν ἠθέ-
4 λησε. καὶ διὰ τοῦτο μετεπέμψατο αὐτὸν ὡς καὶ διαλεχθῆναί τι αὐτῷ δεόμενος. ἐπειδή τε οὐχ ὑπήκουσεν, ἀλλὰ καὶ ἔφη ὅτι "εἴ τί μοι βούλεται Καῖσαρ εἰπεῖν, αὐτὸς πρὸς ἐμὲ ἐλθέτω· οὔτε γὰρ ἄλλως καταδεέστερος αὐτοῦ εἰμί, καὶ τὸν χρείαν τινὸς ἔχοντα αὐτὸν
5 πρὸς ἐκεῖνον ἀφικνεῖσθαι δεῖ", ὀργήν τε ὡς καὶ πάντας τοὺς Ῥωμαίους προπεπηλακικότος αὐτοῦ ἐν τούτῳ ἐποιήσατο, καὶ παραχρῆμα τούς τε ὁμήρους τῶν συμμάχων ἀπήτησεν αὐτόν, καὶ προσαπηγόρευσεν αὐτῷ μήτε τῆς χώρας σφῶν ἐπιβαίνειν μήτ᾽ ἐπικουρίας
Suid. *s. v.* *ἐξοργιεῖν* (ex U^G 32) 6 οἴκοθεν ἐπάγεσθαι. ταῦτα δὲ ἔπραξεν οὐχ ὅτι καὶ καταπλήξειν αὐτόν, ἀλλ᾽ ὅτι ἐξοργιεῖν κἀκ τούτου πρόφασιν τοῦ πολέμου καὶ μεγάλην καὶ εὐπρεπῆ λήψεσθαι ἤλπισεν. ὅπερ ἐγένετο· ἀχθεσθεὶς γὰρ ὁ βάρβαρος τοῖς ἐπιτάγμασι πολλὰ καὶ δεινὰ ἀπεκρίνατο, ὥστε τὸν Καίσαρα λόγους μὲν μηκέτ᾽ αὐτῷ ἀντιπέμψαι, τὸν δὲ δὴ Οὐεσσοντίωνα, τὴν τῶν Σηκουανῶν πόλιν, εὐθύς, καὶ πρὶν αἰσθέσθαι τινά, προκατασχεῖν.

35 κἀν τούτῳ οἱ στρατιῶται, ἀγγελίας ἐλθούσης ὅτι τε ὁ Ἀριόουιστος ἰσχυρῶς παρασκευάζεται, καὶ ὅτι καὶ ἕτεροι τῶν Κελτῶν πολλοὶ οἱ μὲν διαβεβήκασιν ἤδη τὸν Ῥῆνον ὡς ἐπὶ βοήθειαν αὐτοῦ, οἱ δὲ καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ ποταμῷ συνειλέχαται ὅπως ἐξαίφνης σφίσιν

1 τινα om. 2. 3 καὶ ἐτύγχανον — σφισιν om. 3 ἦρχε δὲ τῶν Κελτῶν Ἀριόουιστος 5. 6 καὶ — ἐσεγέγραπτο om. 7 πολεμίου οὐδὲν αὐτῶν 10 διὰ τοῦτο om. ὡς AB, ὃς καὶ M 11 ἐπεὶ δὲ καὶ om. 15 προπεπηλακότας αὐτὸν 16 ἀπῆρεν B προσηγόρευσεν 18 καὶ om. 19 καὶ om. 20 ὅπερ ἐγένετο om. 21 δὲ (pro γὰρ).]

1 *αὐτοὺς* Bk., *ἑαυτοῖς* L, *ἑαυτοὺς* U^G 6 *ἐσεγέγραπτο* scripsi, *ἔγραπτο* (sic) L, *ἐνεγέγραπτο* Rk., sed vide 36, 53, 6 et Ind. 7 *ἀπ᾽ αὐτῆς* Bk., *ἀπ᾽ αὐτῶν* L, *ὑπ᾽ αὐτῶν* U^G 20 *ὅπερ ⟨καὶ⟩* Rk. 23 *Οὐεσσοντίωνα* L, *τὴν Οὐεσουντίνων πόλιν* U^G, *Βεσοντίωνι* 63, 24, 1 (Xiph.), *Vesontio* Caes. *b. G.* 1, 23. ceterum cf. Mueller. ad Ptol. 2, 9, 10 *αἰσθέσθαι* U^G, *αἰσθηθήσεσθαι* (sic) L 27 *βοήθειαν*] *βοηθείᾳ* Rk., praeter necessitatem 28 *συνειλέχαται* St., *συνειλόχαται* L.

ἐπίθωνται, δεινῶς ἠθύμησαν· τά τε γὰρ μεγέθη αὐτῶν καὶ τὸ πλῆ- 2
θος τό τε θράσος καὶ τὰς ἀπ᾿ αὐτοῦ προχείρους ἀπειλὰς ἐκπλα-
γέντες οὕτω διετέθησαν ὡς μηδὲ πρὸς ἀνθρώπους τινὰς ἀλλὰ πρὸς
θηρία ἄπορα καὶ ἄγρια προσοισόμενοι. καὶ ἐθρύλουν ὅτι πόλεμον
οὔτε προσήκοντα οὔτε ἐψηφισμένον διὰ τὴν ἰδίαν τοῦ Καίσαρος
φιλοτιμίαν ἀναιροῖντο, καὶ προσεπηπείλουν ἐγκαταλείψειν αὐτόν, ἂν
μὴ μεταβάληται. μαθὼν οὖν ταῦτ᾿ ἐκεῖνος τῷ μὲν πλήθει | τῶν 3 L 43r
στρατιωτῶν οὐδὲν διελέξατο (οὔτε γὰρ καλὸν ἐνόμιζεν εἶναι τοι-
αῦτα πρὸς πολλοὺς λέγειν, καὶ ταῦτ᾿ ἐς τοὺς πολεμίους μέλλοντα
ἐκφοιτήσειν, καὶ ἔδεισε μή πως ἀπειθήσαντες θορυβήσωσι καὶ κα-
κόν τι ἐξεργάσωνται), τοὺς δὲ δὴ ὑπάρχους καὶ τοὺς ὑπομείονας
ἀθροίσας τοιάδε ἐν αὐτοῖς ἔλεξεν.

"οὐ τὸν αὐτόν, ὦ ἄνδρες φίλοι, τρόπον ἡγοῦμαι δεῖν ἡμᾶς 36
περί τε τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν κοινῶν βουλεύεσθαι. οὐδὲ γὰρ τὸν
αὐτὸν ὁρῶ σκοπὸν ἰδίᾳ τε ἑκάστῳ καὶ δημοσίᾳ ἅπασιν ὄντα. ἡμῖν
μὲν γὰρ τὰ ἐπιεικέστατα καὶ ἀσφαλέστατα, τῷ δὲ δήμῳ τὰ κρά-
τιστα καὶ προαιρεῖσθαι καὶ πράττειν προσήκει. δεῖ μὲν γὰρ ⟨καὶ⟩ 2
ἐν τοῖς ἰδίοις δραστηρίους εἶναι· τὸ γὰρ ἐπιεικὲς οὐκ ἐθέλει μὴ καὶ
ἐκ τούτου σώζεσθαι· οὐ μὴν ἀλλὰ ἀνὴρ μὲν ὅστις ἀπραγμονέστατός
ἐστι, καὶ ἀσφαλέστατος εἶναι δοκεῖ, πόλις δέ, ἄλλως τε καὶ ἀρχὴν
ἔχουσα, τάχιστ᾿ ἂν ὑπὸ τοῦ τοιούτου καταλυθείη. ταῦτα γὰρ οὕ- 3
τως οὐχ ὑπ᾿ ἀνθρώπων ταχθέντα ἀλλ᾿ ὑπ᾿ αὐτῆς τῆς φύσεως νο-
μοθετηθέντα καὶ ἦν ἀεὶ καὶ ἔστι, καὶ ἔσται μέχριπερ ἂν καὶ τὸ
θνητὸν γένος συνεστήκῃ. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, οὐδ᾿ ὑμῶν
οὐδένα χρὴ τὸ ἴδιον ἡδὺ καὶ ἀσφαλὲς ἐν τῷ παρόντι μᾶλλον ἢ τὸ
τοῖς πᾶσι Ῥωμαίοις καὶ εὐπρεπὲς καὶ συμφέρον προσκοπεῖν. λογί- 4
ζεσθε γάρ τά τε ἄλλα ὅσα εἰκός ἐστι, καὶ μάλισθ᾿ ὅτι δεῦρο ἤλ-
θομεν αὐτοί τε τοσοῦτοι καὶ τοιοῦτοι ἔκ τε τῆς βουλῆς καὶ ἐκ τῶν
ἱππέων ὄντες, καὶ πλῆθος πολὺ στρατιωτῶν χρήματά τε ἄφθονα
λαβόντες, οὐχ ἵνα ῥᾳθυμῶμεν, οὐδ᾿ ἵνα ἀμελῶμεν, ἀλλ᾿ ὅπως τά 5
τε τῶν ὑπηκόων ὀρθῶς διοικήσωμεν καὶ τὰ τῶν ἐνσπόνδων ἀσφα

---

4 ἄπορα καὶ] haec quae a Cobeto damnata seclusit Melber., defenduntur locis qualia sunt Herod. 9, 49 ἱππεῖς ἄποροι προσφέρεσθαι, Plat. *Lys.* 223 B ἐδόκουν . . . ἄποροι εἶναι προσφέρεσθαι, *Apol.* 18 D, *Leg.* 3, 698 B; Thuc. 4, 32, 4; Herod. 6, 44, cf. 49, 6, 3   6 ἀναιροῖντο Reim., ἀναίροιντο L. — πόλεμον ἀναιρεῖσθαι inde ab Herodoto tritissimum a Dione quoque saepissime usurpatur veluti fr. 29, 4; infra c. 37, 1. πόλεμον ἀναίρεσθαι Graecum non est   17 ⟨καὶ⟩ ins. anon. (B.) in *Litt. Centralbl.* 1891 p. 1319   18 οὐκ ἐθέλει μὴ] οὐκ ἐθέλει ⟨εἰ⟩ μὴ Reim., iniuria. Significat: *non solet non* i. e. *solet omnino.* — Ceterum ad totam sententiam cf. fr. 8 et Thuc. 2, 63, 3.

λῶς διασώσωμεν, τούς τε ἀδικεῖν ἐπιχειροῦντάς σφας ἀμυνώμεθα,
6 καὶ τὰ ἡμέτερα ἐπαυξήσωμεν. ὡς εἴ γε μὴ ταῦθ᾽ οὕτω φρονοῦντες
ἤλθομεν, τί ποτε καὶ ἀρχὴν ἐξεστρατεύσαμεν, ἀλλ᾽ οὐ τρόπον γέ
τινα οἴκοι καὶ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις κατεμείναμεν; καὶ γάρ που καὶ ἄμει-
νον ἦν μηδ᾽ ὑποστῆναι τὴν στρατείαν ἢ προσταχθέντας αὐτὴν προ-
7 δοῦναι. εἰ δ᾽ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν νόμων ἀναγκαζόμενοι τὸ προσταττό-
μενον ὑπὸ τῆς πατρίδος πράττειν, οἱ δὲ δὴ πλείους ἐθελονταὶ διά
τε τὰς τιμὰς καὶ διὰ τὰς ὠφελίας τὰς ἀπὸ τῶν πολέμων περιγιγ-
L 43ʳ νομένας πάρεσμεν, | πῶς ἂν ἢ καλῶς ἢ ὁσίως ἡμῖν ἔχοι ψεύσασθαι
καὶ τὰς τῶν ἐκπεμψάντων ἡμᾶς ἅμα καὶ τὰς ἡμετέρας αὐτῶν ἐλ-
8 πίδας; ἰδίᾳ μὲν γὰρ οὐδ᾽ ἂν εἷς οὕτως εὖ πράξειεν ὥστε μὴ οὐ τῷ
κοινῷ πταίσαντι συναπολέσθαι· τὸ δὲ δημόσιον εὐτυχοῦν πάσας
καὶ τὰς ἑκάστου συμφορὰς ἀναφέρει.

37 λέγω δὲ ταῦτα οὐ πρὸς ὑμᾶς, ἄνδρες ἑταῖροί τε καὶ φίλοι,
τοὺς ἐνταῦθα ὄντας (οὔτε γὰρ ἄλλως ἀγνοεῖτε αὐτὰ ὥστε καὶ μα-
θεῖν δεῖσθαι, οὔτ᾽ ὀλιγώρως αὐτῶν ἔχετε ὥστε καὶ προτροπῆς χρή-
ζειν), ἀλλ᾽ ὅτι τινὰς τῶν στρατιωτῶν ᾔσθημαι αὐτούς τε θρυλοῦν-
τας ὡς οὐ προσήκοντα τόνδε τὸν πόλεμον ἀνῃρήμεθα, καὶ τοὺς
2 ἄλλους προσστασιάζοντας, ἵν᾽ αὐτοί τε βεβαιοτέραν ἐκ τῶν παρ᾽
ἐμοῦ λόγων τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προθυμίαν ποιήσησθε, καὶ ἐκεί-
νους πάνθ᾽ ἃ προσήκει διδάξητε· πλείω γὰρ ἂν παρ᾽ ὑμῶν ἰδίᾳ
καὶ πολλάκις ἀκούοντες αὐτὰ ὠφεληθεῖεν ἢ παρ᾽ ἐμοῦ ἅπαξ πυθό-
3 μενοι. λέγετε τοίνυν αὐτοῖς ὅτι οἱ πρόγονοι ἡμῶν οὐκ οἴκοι μένον-
τες, οὐδὲ τὰς στρατείας ὀκνοῦντες, οὐδὲ τοὺς πολέμους φεύγοντες,
οὐδὲ τὰς ῥᾳθυμίας διώκοντες τηλικαύτην τὴν πόλιν ἐποίησαν, ἀλλὰ
ταῖς γνώμαις πάντα τὰ προσήκοντα προχείρως τολμῶντες καὶ τοῖς
4 σώμασι πάντα τὰ ἀρέσαντα προθύμως ἐκπονοῦντες, καὶ τὰ μὲν ἴδια
ὡς ἀλλότρια ἀεί ποτε παραβαλλόμενοι, τὰ δὲ δὴ τῶν πέλας ὡς καὶ
οἰκεῖα ἑτοίμως κτώμενοι, καὶ μήτε εὐδαιμονίαν ἄλλο τι ἢ τὸ τὰ
δέοντα πράττειν νομίζοντες, μήτε δυστυχίαν ἄλλο τι ἢ τὸ μετ᾽
5 ἀπραξίας ἡσυχάζειν ἡγούμενοι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων τῶν πολιτευ-
μάτων αὐτοί τε, ὀλίγιστοι τὸ κατ᾽ ἀρχὰς γενόμενοι καὶ πόλιν οὐ-
δεμίαν ἧς οὐκ ἔλαττω τὸ πρῶτον νεμόμενοι, Λατίνους ἐκράτησαν,
Σαβίνους ἐνίκησαν, Τυρσηνοὺς Οὐόλσκους Ὀπικοὺς Λευκανοὺς Σαυ-

---

3 γέ Bk., τε L 5 στρατεῖαν H. St., στρατιὰν L, cf. Meisterhans² 43, 378. Kock ad Arist. *Eq.* 587, Stahl. *Quaest. gramm.*² 40 8 ὠφελίας L recte cf. ad c. 24, 3 24 στρατείας H. St., στρατιὰς L cf. ad 5 30 μετ᾽ ἀπραξίας Oddey, confirmatum a Thuc. 1, 70, 8 quem locum attulit Kybnitzsch. diss. inaug. Lips. 1894 p. 12, μετὰ εὐπραξίας L οὐδεμίαν] οὐδεμιᾶς Cob.ᵐ 34 Τυρσηνοὺς] cf. ad fr. 2, 4 Οὐόλσκους] cf. ad Zon. 7, 9, 5 Λευκανοὺς] cf. ad Zon. 8, 3, 3.

*νίτας ἐχειρώσαντο, πᾶσαν ἑνὶ λόγῳ τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων γῆν κα-
τεστρέψαντο, πάντας τοὺς ἀλλοφύλους τοὺς ἐπελθόντας σφίσιν
ἀπεώσαντο, καὶ αὐτοὺς καὶ οἱ μετὰ ταῦτα Ῥωμαῖοι οἵ τε πατέρες* 38
*ἡμῶν ζηλώσαντες οὐκ ἠρκέσθησαν τοῖς παροῦσιν, οὐδ᾽ ἠγάπησαν
οἷς παρέ|λαβον, ἀλλ᾽ ὄλεθρον μὲν αὐτῶν σαφῆ τὴν ῥᾳστώνην σω-* L 44r
*τηρίαν δὲ ἀκριβῆ τὴν ταλαιπωρίαν νομίσαντες εἶναι, καὶ φοβηθέν-
τες μὲν μὴ μείναντα αὐτὰ ἐφ᾽ ἑαυτὰ κατατριφθείη καὶ καταγηρά-
σειεν, αἰσχυνθέντες δὲ εἰ τοσαῦτα παραδεξάμενοι μηδὲν ἐπικτή-
σαιντο, πολλῷ πλείω καὶ μείζω προσκατειργάσαντο. τί γὰρ ἄν τις* 2
*καθ᾽ ἕκαστον λέγοι τὴν Σαρδώ, τὴν Σικελίαν, τοὺς Μακεδόνας,
τοὺς Ἰλλυριούς, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἀσίαν τὴν περὶ τὴν Ἰωνίαν, Βι-
θυνούς, Ἴβηρας, Ἄφρους; καίτοι συχνὰ μὲν ἂν χρήματα ἔδοσαν
αὐτοῖς Καρχηδόνιοι ὥστε μὴ ἐκεῖσε ἐκπλεῦσαι, συχνὰ δὲ Φίλιππος
καὶ Περσεὺς ὥστε μὴ ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατεῦσαι, πολλὰ Ἀντίοχος,
πολλὰ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἔγγονοι ὥστε ἐπὶ τῆς Εὐρώπης κατα-
μεῖναι. ἀλλ᾽ οὔτε ἐκεῖνοι πρό τε τῆς δόξης καὶ πρὸ τοῦ μεγέθους* 3
*τῆς ἀρχῆς ἀργεῖν τε ἀκλεῶς καὶ πλουτεῖν ἀδεῶς εἵλοντο, οὔτ᾽ αὐ-
τῶν ἡμῶν οἱ πρεσβύτεροι οἱ καὶ νῦν ἔτ᾽ ὄντες, ἀλλ᾽ ἅτε εὖ εἰδότες
ὅτι διὰ [τε] τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ κτᾶται τὰ ἀγαθὰ καὶ
σώζεται, πολλὰ μὲν ἐβεβαιώσαντο τῶν προϋπαρχόντων, πολλὰ δὲ
καὶ προσεκτήσαντο. τί γὰρ δεῖ κἀνταῦθα καθ᾽ ἕκαστον ἐπεξιέναι* 4
*τὴν Κρήτην, τὸν Πόντον, τὴν Κύπρον, τὴν Ἰβηρίαν τὴν Ἀσιανήν, τὴν
Ἀλβανίαν τὴν ἐκεῖ, Σύρους ἀμφοτέρους, Ἀρμενίους ἑκατέρους, Ἀρα-
βίους, Παλαιστίνους; ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα πρότερον ἀκριβῶς εἰ-
δότες νῦν τῶν μὲν αὐτοὶ δεσπόζομεν, τὰ δὲ ἑτέροις ἐχαρισάμεθα,
ὥστε ἐξ αὐτῶν καὶ προσόδους καὶ δυνάμεις καὶ τιμὰς καὶ συμ-
μαχίας προσειληφέναι.*

τοιαῦτα γοῦν ἔχοντες παραδείγματα, μήτε τὰ τῶν πατέρων 39
ἔργα καταισχύνητε μήτε τὴν ἀρχὴν μεγίστην ἤδη οὖσαν προῆσθε.

---

1 *ἑνὶ λόγῳ* Pflugk., *ἐν ὀλίγῳ* L (ut 44, 48, 3 et 45, 27, 2 cum M) etiam 73, 10, 3 Xiph. cod. — sed *ἑνὶ λόγῳ* fr. 102, 10 (Peir. cod.) 3 post *ἀπεώσαντο* virgulam posui pro puncto, cum sequens *καὶ* respondeat particulae *τε* p. 456, 32 *Ῥωμαῖοι* exp. Sauppe 7 *ἐφ᾽ ἑαυτὰ*] an *ἐφ᾽ ἑαυτῶν* cum Reiskio?, *περὶ ἑαυτὰ* coll. Thuc. 6, 18, 6 Kyhnitzsch l. modo l. p. 13 *καταγηράσειεν αἰσχυνθέντες* Bk., *καταγηράσηι ἐναισχυνθέντες* L 10 *Σαρδώ*] cf. ad fr. 43, 22 18 *ἀλλ᾽ ἅτε* Bk., *ἀλλά τε* L 19 [*τε*] exp. Bk. *κτᾶται*] cf. c. 46, 4 22 *Ἀσιανήν* Bk., praeeunte Penzelio qui *Ἀσιατικήν*, sed Dioni Thucydidem secuto *Ἀσιανὸς* in usu est, cf. p. 78, *ἀσίαν* L 23 *Ἀραβίους*] cf. ad 36, 2, 5 28 *γοῦν*] *δὴ οὖν*? Bk. 29 *καταισχύνητε* Bk., *καταισχύνετε* L (non *καταισχύνοιτε*) *προῆσθε* Bk., *πρόεσθε* L.

οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ἀπ᾽ ἴσης ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς μηδὲν τῶν
2 ὁμοίων κεκτημένοις βουλευτέον ἐστίν. ἐκείνοις μὲν γὰρ ἐξαρκεῖ ῥα-
στωνεύειν καὶ μετὰ ἀσφαλείας ἄλλοις ὑποπεπτωκέναι, ἡμῖν δ᾽ ἀναγ-
καῖόν ἐστι καὶ πονεῖν καὶ στρατεύεσθαι καὶ μετὰ κινδύνων τὴν
παροῦσαν εὐδαιμονίαν φυλάττειν. πολλοί [τε] γὰρ ἐπιβουλεύουσιν
αὐτῇ· πᾶν γὰρ τὸ ὑπεραῖρόν τινας καὶ ζηλοῦται καὶ φθονεῖται,
κἀκ τούτου πόλεμος ἀίδιός ἐστιν ἅπασι τοῖς καταδεεστέροις πρὸς |
L 44r 3 τοὺς ἔν τινι αὐτῶν ὑπερέχοντας. ἢ οὖν ἀπὸ πρώτης ἐχρῆν μηδὲν
διαφερόντως ἡμᾶς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ηὐξῆσθαι· ἢ ἐπείπερ
τηλικοῦτοι γεγόναμεν καὶ τοσαῦτα κεκτήμεθα, πέπρωταί τε ἢ ἄρχειν
τῶν ἄλλων ἐγκρατῶς ἢ καὶ αὐτοὺς παντελῶς ἀπολέσθαι (τοῖς γὰρ
ἔς τε ἀξίωμα τοσοῦτον καὶ ἐς δύναμιν τηλικαύτην προκεχωρηκόσιν
ἀδύνατόν ἐστιν ἀκινδύνως ἰδιωτεῦσαι), πειθώμεθα τῇ τύχῃ, μηδὲ
ἑκοῦσαν αὐτὴν καὶ αὐτεπάγγελτον τοῖς τε πατράσιν ἡμῶν ὑπάρξασαν
4 καὶ ἡμῖν παραμένουσαν ἀπωσώμεθα. ἔσται δὲ τοῦτο οὐκ ἂν τὰ
ὅπλα ῥίψωμεν, οὐδ᾽ ἂν τὰς τάξεις ἐκλίπωμεν, οὐδ᾽ ἂν διὰ κενῆς
οἴκοι καθώμεθα ἢ καὶ παρὰ τοῖς συμμάχοις πλανώμεθα, ἀλλὰ ἂν τά
τε ὅπλα διὰ χειρὸς ἀεὶ ἔχωμεν (οὕτω γὰρ μόνως εἰρήνη σώζεται) καὶ
τὰ ἔργα τοῦ πολέμου διὰ κινδύνων ἀσκῶμεν (οὕτω γὰρ μόνως οὐκ
5 ἀεὶ πολεμήσομεν), τοῖς τε δεομένοις τῶν συμμάχων ἀπροφασίστως
ἐπικουρῶμεν (οὕτω γὰρ πολὺ πλείους ἕξομεν) καὶ τοῖς ἀεί τι παρα-
κινοῦσι τῶν πολεμίων μὴ ἐπιτρέπωμεν (οὕτω γὰρ οὐδεὶς ἔθ᾽ ἡμᾶς
40 ἀδικεῖν ἐθελήσει). εἰ μὲν γάρ τις τῶν θεῶν ἐγγυητὴς ἡμῖν ἐγένετο
ὅτι, κἂν ταῦτα ⟨μὴ⟩ ποιῶμεν, οὔτε τις ἡμῖν ἐπιβουλεύσει καὶ πάνθ᾽
ὅσα κεκτήμεθα ἀσφαλῶς ἀεὶ καρπωσόμεθα, αἰσχρὸν μὲν ἂν ⟨ἦν⟩
εἰπεῖν ὅτι τὴν ἡσυχίαν ἄγειν ἐχρῆν, ὅμως δ᾽ οὖν εἶχον ἄν τινα σκῆψιν
2 εὐπρεπῆ οἱ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν βουλόμενοι. εἰ δ᾽ ἀνάγκη
τε τοὺς κεκτημένους τινὰ ὑπὸ πολλῶν ἐπιβουλεύεσθαι, καὶ προσή-
κει τὰς ἐπιθέσεις αὐτῶν προκαταλαμβάνεσθαι, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοῖς
οἰκείοις ἡσυχάζοντες καὶ περὶ τούτοις κινδυνεύουσιν, οἱ δὲ ἐκ περι-
ουσίας τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ τῶν ἀλλοτρίων χρώμενοι καὶ ἐκεῖνα

---

1 *ἀπ᾽ ἴσης* L, cf. Dem. 14, 6 (quem locum attulit anon. (B.) in *Litt. Centralbl.* 1891 p. 1319) et fr. 57, 16, *ἐπ᾽ ἴσης* Dind. 2 *ῥαστωνεύειν*] Suid. *s. v.* *ῥαστώνη. εἴρηται καὶ ῥαστωνεύειν ἐν τῷ λη᾽ Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.* cf. Phot. *lex. s. v.* 5 [τε] exp. Bk. *ἐπιβουλεύουσιν* Wagner coll. c. 40, 1, 2, *ἐπιθυμοῦσιν* L, quo retento *αὐτῇ* in *αὐτῆς* mutavit R. St., *ἐπιθυμοῦσιν ⟨αὐτῆς καὶ φθονοῦσιν⟩ αὐτῇ* Rk., *ἐποφθαλμοῦσιν* Bk. 8 *ἢ* Rk., *μὴ* L 15 *ἀπωσώμεθα* R. St., *ἀπωσόμεθα* L 16 *ἐκλίπωμεν* Dind. recte, nam sic semper Dio, *ἐκλείψωμεν* L 17 *καθώμεθα* Pflugk., *καθήμεθα* L *καὶ* addidi ex L 22 *πολεμίων* Xyl., *πολέμων* L 24 ⟨*μὴ*⟩ add. Xyl. 25 ⟨*ἦν*⟩ ins. Pflugk. 31 *ἀλλοτρίων* Xyl.,

φυλάσσουσιν (οὐδεὶς γὰρ περὶ τοῖς ἑαυτοῦ δεδιὼς τῶν τοῦ πέλας 3
ἐφίεται· ὁ γὰρ περὶ τῶν ὑπαρχόντων οἱ φόβος ἰσχυρῶς τοῦ πολυπραγμονεῖν τὰ μὴ προσήκοντα αὐτὸν ἀποτρέπει), τί τοῦτο λέγει τις, ὡς οὐ χρὴ ἡμᾶς ἀεί τι προσκτᾶσθαι; οὐ μέμνησθε, τὰ μὲν 4
ἀκηκοότες τὰ δὲ ἑορακότες, ὅτι οὔτε τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ γενῶν οὐδὲν πρότερον ἀπέσχετο τοῦ τῇ πατρίδι ἡμῶν ἐπιβουλεύειν πρὶν τοὺς πολέμους ἐν τῇ ἐκείνων χώρᾳ τοὺς προγόνους ἡμῶν ποιή|σασθαι, L 45r
οὔτε οἱ Ἠπειρῶται πρὶν ἐς τὴν Ἑλλάδα αὐτοὺς περαιωθῆναι; οὐ 5
Φίλιππος μελλήσας καὶ ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν στρατεύσειν, πρὶν φθάσαντας τὴν ἐκείνου κακῶς ποιῆσαι· οὐ Περσεύς, οὐκ Ἀντίοχος, οὐ Μιθριδάτης, πρὶν τὰ αὐτὰ αὐτοὺς ἐργάσασθαι. καὶ τί τἆλλα λέγοι τις ἄν; ἀλλ' οἱ Καρχηδόνιοι ἕως μὲν οὐδὲν δεινὸν ἀφ' ἡμῶν ἐν 6
τῇ Ἀφρικῇ εἶχον, ἔς τε τὴν Ἰταλίαν διέπλεον καὶ τὴν χώραν κατέτρεχον τάς τε πόλεις ἐπόρθουν καὶ παρ' ὀλίγον καὶ τὸ ἄστυ αὐτὸ εἷλον, ἐπειδὴ δ' ἀντιπολεμεῖσθαι ἤρξαντο, παντάπασιν ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἐξέδρασαν. τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα καὶ περὶ τῶν Γαλατῶν καὶ 7
Κελτῶν ἄν τις εἰπεῖν ἔχοι. καὶ γὰρ οὗτοι, μέχρι μὲν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων ἐμένομεν, πολλάκις αὐτὰς ὑπερέβησαν καὶ πολλὰ τῆς Ἰταλίας ἐπόρθησαν· ἐπεὶ δὲ ἐτολμήσαμέν ποτε ἔξω τε τῶν ὅρων ἐκστρατεῦσαι καὶ τὸν πόλεμόν σφισι περιστῆσαι, καί τινα καὶ τῆς χώρας αὐτῶν ἀπετεμόμεθα, οὐκέτ' οὐδένα πόλεμον ἀπ' αὐτῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, πλὴν ἅπαξ, εἴδομεν. ὅταν οὖν τούτων οὕτως ἐχόντων λέγῃ 8
τις ὅτι οὐ χρὴ πολεμεῖν ἡμᾶς, οὐδὲν ἄλλο φησὶν ἢ ὅτι οὐ χρὴ πλουτεῖν, οὐ χρὴ ἑτέρων ἄρχειν, οὐκ ἐλευθέρους, οὐ Ῥωμαίους εἶναι. ὥσπερ οὖν ἄν, εἴπερ τι τούτων εἶπέ τις, οὐκ ἂν ἠνέσχεσθε ἀλλὰ 9
κἂν ἐν χερσὶν αὐτὸν ἀπεκτείνατε, οὕτω καὶ νῦν, ὦ ἄνδρες ἑταῖροι, πρὸς τοὺς ἐκεῖνα λέγοντας διατίθεσθε, μὴ τοῖς ῥήμασί σφων ἀλλὰ τοῖς ἔργοις τὸν νοῦν τεκμαιρόμενοι.

οὐκοῦν ὅτι μὲν οὕτω χρὴ φρονεῖν, οὐδέν' ἂν ἀντειπεῖν ὑμῶν

ἀλλοβρίγων L. Ceterum Hug., quem secuti sunt Dind. et Melber.: *τῷ πολέμῳ καὶ τὰ τῶν ἀλλοτρίων κτώμενοι*, speciose quidem sed frustra; nam *τῷ πολέμῳ χρῆσθαι* et bene dicitur (cf. 39, 46, 3) et rectius quam *τῷ πολέμῳ κτᾶσθαι* opponitur *τῷ ἡσυχάζειν*. praeterea quae sequuntur vulgatam sanam esse arguunt, defensam quoque ab anon. (B.) in *Litt. Centralbl.* 1891 p. 1319. — *ἐκ περιουσίας*, *nulla necessitate cogente* a Platone (*Theaet.* p. 154 D) vel Demosthene (18, 3, cf. 45, 67) Dionem mutuatum esse vix monendum.

3 *λέγει τις* Bk. (praeeunte Reiskio, aliis), *λέγεις τις* L   12 *ἕως* Cobet., *τέως* L (ut saepe, veluti 41, 48, 1 ubi Xiph. praebet *ἕως*)   16 *ἐξέδρασαν*] vix monendum 3 p. pl. Aoristi II in soluta oratione non esse *-έδραν*, ut praecipere solent Atticistae, sed *-έδρασαν*   18 *ἐμένομεν* Oddey, *ἔμενον* L   29 *οὕτω*] ⟨*οὐχ*⟩ *οὕτω* Pflugk., frustra   *οὐδέν' ἂν* Pflugk., *οὐδένα* L   *ὑμῶν* Bk., *ὑμῖν* L.

41 νομίζω· εἰ δ' ὅτι μήτε ἐξήτασται περὶ τοῦ πολέμου τούτου παρὰ
[τε] τῇ βουλῇ καὶ παρὰ τῷ δήμῳ μὴ ἐψήφισται, διὰ τοῦτό τις ἧττον
οἴεται δεῖν ἡμᾶς προθυμηθῆναι, λογισάσθω τοῦθ', ὅτι πάντες οἱ
πόλεμοι ὅσοι πώποτε γεγόνασιν ἡμῖν, οἱ μὲν ἐκ παρασκευῆς καὶ
2 προεπαγγέλσεως οἱ δὲ καὶ ἐπὶ καιροῦ συμβεβήκασι. καὶ διὰ τοῦτο
ὅσα μὲν ⟨ἂν⟩ οἴκοι τε μενόντων ἡμῶν καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀγόντων κι-
νηθῇ καὶ ἐκ πρεσβείας τινὸς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐγκλημάτων λάβῃ, καὶ
σκέψιν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ δεῖ καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι γίγνεσθαι καὶ ψῆ-
φον ἐπάγεσθαι, καὶ μετὰ τοῦτο τούς τε ὑπάτους ἢ καὶ στρατηγοὺς
3 προστάττεσθαί σφισι καὶ τὰς δυνάμεις ἐκπέμπεσθαι· ὅσα δ' ἂν
ἐξεληλυθότων ἤδη καὶ ἐξεστρατευμένων τινῶν ἐκφανῇ, ταῦτ' οὐ-
L 45v κέτ' ἐς | διαγνώμην ἄγεσθαι χρή, ἀλλ' ὡς καὶ δεδογμένα καὶ κεκυ-
ρωμένα ὑπ' αὐτῆς τῆς χρείας προκαταλαμβάνεσθαι πρὶν αὐξηθῆ-
4 ναι. ἢ τίνος μὲν ἕνεκα ὑμᾶς ἐνταῦθ' ὁ δῆμος ἐξέπεμψεν, τίνος δ'
ἕνεκα ἐμὲ μετὰ τὴν ὑπατείαν εὐθὺς ἔστειλε, τοῦτο μὲν ἐπὶ πέντε
ἔτη καθάπαξ, ὃ μήπω πρότερον ἐγεγόνει, ἄρχειν ἑλόμενος, τοῦτο
δὲ τέσσαρσι στρατοπέδοις ὁπλίσας, εἰ μὴ καὶ πολεμῆσαι πάντως
5 ἡμᾶς δεήσειν ἐνόμιζεν; οὐ γάρ που ἵνα μάτην τρεφώμεθα, οὐδ' ἵνα
τάς τε πόλεις τὰς συμμαχίδας καὶ τὴν χώραν τὴν ὑπήκοον περιιόντες
χαλεπώτεροι καὶ τῶν πολεμίων αὐτοῖς γιγνώμεθα, (οὐδ' ἂν εἷς ταῦτα
φήσειεν), ἀλλ' ἵνα τὴν οἰκείαν φυλάξωμεν, ⟨ἵνα⟩ τὴν τῶν πολεμίων
πορθήσωμεν, ἵν' ἄξιόν τι καὶ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἀναλωμάτων
6 ἐργασώμεθα. οὐκοῦν ἐν τούτῳ καὶ οὗτος ὁ πόλεμος καὶ πᾶς ὁστισ-
οῦν ἄλλος καὶ ἐπιτέτραπται ἡμῖν καὶ ἐγκεχείρισται. καὶ πάνυ γε
φρονίμως ἐποίησαν ἐφ' ἡμῖν τὸ τίσι πολεμητέον εἶναι διαγνῶναι
καταλιπόντες καὶ μὴ αὐτοὶ τὸν πόλεμον ψηφισάμενοι. οἱ μὲν γὰρ
οὔτ' ἀκριβῶσαι τὰ τῶν συμμάχων [καὶ] τοσοῦτον αὐτῶν ἀφεστηκότες
ἠδυνήθησαν ἄν, καὶ πρὸς εἰδότας καὶ προπαρεσκευασμένους τοὺς
7 πολεμίους οὐκ ἂν ὁμοίως ἐπιτηδείως προσηνέχθησαν· ἡμεῖς δὲ δὴ
κριταὶ ἅμα καὶ λειτουργοὶ τοῦ πολέμου γιγνόμενοι, καὶ προσέτι καὶ
ἐπ' αὐτοφώρους τοὺς ἐχθροὺς τὰ ὅπλα εὐθὺς ἐπιφέροντες, οὔτ'
ἀνεξετάστως οὔτ' ἀδίκως οὔτ' ἀπροφυλάκτως αὐτὸν ποιησόμεθα.

2 [τε] secl. Rk. 3 τοῦθ' Pflugk., ταῦθ' L 5 ἐπὶ καιροῦ] cf. 52, 28, 5 6 ⟨ἂν⟩ add. Bk. 8 δεῖ] edidi ex L (δεὶ) cf. 52, 37, 5, δὴ R. St. 21 ⟨ἵνα⟩ add. Bk. 23 ἐν τούτῳ] cf. Thuc. 1, 37, 4; 1, 81, 5 25 εἶναι L, εἴη Leuncl. cf. fr. 40, 5; 36, 37, 1; 37, 49, 5 26 τὸν πόλεμον damnat Polak. 27 [καὶ] secl. Cob., possis quoque cum Pflugkio ⟨ἄλλως τε⟩ καὶ 28 προπαρεσκευασμένους Pflugk., cf. c. 42, 4 et Thuc. 1, 68, 3, πρὸς παρεσκευασμένους L 29 ἐπιτηδείως exp. Cob. immerito, ad οὐχ ὁμοίως intellege *atque nos*, cf. quoque Thuc. 2, 60, 6, ἐπιτηδείως προσφέρεσθαι eodem modo usurpatur 56, 37, 3.

καί μοι εἴ τις ὑμῶν ἐκεῖνο ὑπολαμβάνει, τί δὴ τηλικοῦτον ὁ 42
Ἀριόουιστος πεπλημμέληκεν ὥστ᾽ ἀντὶ φίλου καὶ συμμάχου πολέμιος
ἡμῖν γενέσθαι, σκοπείτω τοῦθ᾽, ὅτι τοὺς ἀδικεῖν τι ἐπιχειροῦντας
οὐκ ἐφ᾽ οἷς ποιοῦσι μόνον ἀλλὰ καὶ ἐφ᾽ οἷς φρονοῦσιν ἀμύνασθαι
δεῖ, καὶ τήν τε αὔξησιν αὐτῶν πρὶν καὶ βλαβῆναί τι προκαταλαμ-
βάνειν, καὶ μὴ περιμείναντας κακῶς ἔργῳ παθεῖν, τότε τιμωρεῖσθαι.
ὅτι τοίνυν καὶ ἐχθρὸς καὶ ἔχθιστός ἐστιν ἡμῖν, πῶς ἂν ἄλλως μᾶλ- 2
λον ἐλεγχθείη ἢ ἐξ ὧν ἐποίησεν; πέμψαντος γάρ μου πρὸς αὐτὸν
φιλικῶς ὅπως ἔλθῃ τε πρὸς ἡμᾶς καὶ κοινῇ μεθ᾽ ἡμῶν | βουλεύση- L 46r
ται περὶ τῶν παρόντων, οὔτ᾽ ἦλθεν οὔθ᾽ ἥξειν ὑπέσχετο. καίτοι 3
τί μὲν ἐγὼ ἄδικον ἢ ἀνεπιεικὲς ἢ φορτικὸν ἐποίησα μεταπεμψάμε-
νος αὐτὸν ὡς φίλον καὶ σύμμαχον; τί δὲ ἐκεῖνος ὕβρεως καὶ ἀσελ-
γείας, οὐκ ἐθελήσας ἐλθεῖν, ἐκλέλοιπεν; ἆρ᾽ οὐ δυοῖν ἀνάγκη θά-
τερον, ἤτοι ὑποπτευκότα αὐτόν τι κακὸν πείσεσθαι ἢ ὑπερπεφρο-
νηκότα ἡμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι; οὐκοῦν εἴτε τι ὑποτετόπηκεν, 4
σαφέστατα αὐτὸς ἑαυτὸν ἐξελέγχει ἐπιβουλεύοντα ἡμῖν· οὐδεὶς γὰρ
ἡμῖν μηδὲν δεινὸν παθὼν ὕποπτός ἐστιν, οὐδ᾽ ἀπ᾽ ὀρθῆς καὶ ἀδό-
λου τῆς γνώμης γίγνεται, ἀλλ᾽ οἱ προπαρεσκευασμένοι τινὰς ἀδικῆ-
σαι ἑτοίμην τὴν ὑποψίαν κατ᾽ αὐτῶν ἐκ τοῦ συνειδότος σφῶν ἔχου-
σιν· εἴτ᾽ αὖ μηδενὸς τοιούτου ὑπόντος ὑπερεόρακέ τε ἡμᾶς καὶ 5
λόγοις ὑπερηφάνοις ὕβρικε, τί χρὴ τοῦτον, ἐπειδὰν ἔργου τινὸς ἐπι-
λάβηται, προσδοκῆσαι πράξειν; ὁ γὰρ ἐν οἷς μηδὲν κερδανεῖν ἔμελλε
τοσαύτῃ ὑπεροψίᾳ κεχρημένος πῶς οὐ πόρρωθεν ἐξελήλεγκται μη-
δὲν δίκαιον μήτε φρονῶν μήτε πράσσων; οὐ τοίνυν ἀπέχρησεν αὐτῷ Bekk. Anecd. 124, 17
τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν, εἴπερ τι αὐτοῦ
δεοίμην. καὶ μή μοι μικρὰν τὴν προσθήκην ταύτην εἶναι νομίσητε· 43
μεγάλη γάρ ἐστιν ἐπίδειξις τῆς διανοίας αὐτοῦ. τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν
μὴ ἐθελῆσαι πρὸς ἡμᾶς ἀφικέσθαι τάχ᾽ ἄν τις καὶ ὄκνῳ καὶ ἀρ-
ρωστίᾳ καὶ φόβῳ, ἀπολογούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀνέθηκε· τὸ δὲ δὴ 2
καὶ ἐμὲ μεταπέμψασθαι οὔτε σκῆψιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται, καὶ προσ-
εξελέγχει καὶ ἐκεῖνο αὐτὸν οὐ κατ᾽ ἄλλο τι πεποιηκότα ἢ ὅτι οὔθ᾽
ὑπακούειν ἐς οὐδὲν ἡμῖν καὶ προσέτι καὶ προσαντεπιτάττειν πάντα
παρεσκεύασται. καίτοι καὶ αὐτὸ τοῦτο πόσης ὕβρεως καὶ πόσου 3

---

1 *μοι*] *μὴν* Rk. fortasse recte, cum Dio Demosthenem expresserit qui 23, 58 *καὶ μὴν εἴ τις ἐκεῖνο ὑπολαμβάνει* 14 *ὑπερπεφρονηκότα* R. St., *ὑπερφρονηκότα* L 16—18 *qui a nobis malum non accepit, ille neque est suspicax, neque fit suspicax a recta sinceraque mente* Rk. *ἡμῖν* mirum pro *πρὸς ἡμᾶς* cf. 59, 20, 6, Plut. *Alex.* 74, 1 nec tamen tentandum, *δράσων* pro *παθὼν* Polak. L in marg. ~
21 *τι* Bk., *τίνα* L 24 *πράσσων* L, *πράττων* Dind. 25 *αὐτὸν* Bk., *αὐτὸν* L 26 *μικρὰν*] *σμικρὰν*? 32 *προσαντεπιτάττειν*] *ἀντεπιτάττειν* mavult v. Herw. (litt.). sed cf. 45, 16, 2.

προπηλακισμοῦ μεστόν ἐστιν; μεταπέμπεταί τινα ὁ ἀνθύπατος ὁ Ῥωμαίων, καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἔρχεται· μεταπέμπεταί τις τὸν ἀνθύπατον τὸν Ῥωμαίων Ἀλλόβριξ ὤν. μὴ γὰρ ὅτι ἐμοῦ τοῦ Καίσαρος οὐκ ἐπείσθη, μηδ᾽ ὅτι ἐμὲ τὸν Καίσαρα ἐκάλεσε, σμικρόν τι τοῦτο
4 καὶ φαῦλον εἶναι νομίσητε. οὔτε γὰρ ἐγὼ αὐτὸν μετεπεμψάμην, ἀλλ᾽ ὁ Ῥωμαῖος, ὁ ἀνθύπατος, αἱ ῥάβδοι, τὸ ἀξίωμα, τὰ στρατό-
L 46ᵛ πεδα, | οὔτε ἐγὼ μετεπέμφθην ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ ταῦτα πάντα. ἰδίᾳ μὲν γὰρ ἐμοὶ πρὸς αὐτὸν οὐδέν ἐστι συμβόλαιον· κοινῇ δὲ δὴ πάντες καὶ εἴπομέν τι καὶ ἐποιήσαμεν καὶ ἀντηκούσαμεν καὶ ἐπάθομεν.
44 ὥσθ᾽ ὅσῳ τις ἂν αὐτὸν ἔν τε τοῖς φίλοις καὶ ἐν τοῖς συμμάχοις ἡμῶν ἀναγεγράφθαι φήσῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ἀξιομίσητον ὄντα ἀποδείξει. διὰ τί; ὅτι οἷα μηδὲ τῶν ἐχθίστων τις ὁμολογούντων ἡμῖν εἶναι ἐτόλμησέ ποτε ποιῆσαι, ταῦτ᾽ ἐκεῖνος ἔν τε τοῖς τῆς φιλίας καὶ ἐν τοῖς τῆς συμμαχίας ὀνόμασιν ἐξείργασται, καθάπερ ἐπ᾽ αὐτὸ
2 τοῦτο πεποιημένος αὐτάς, ἵν᾽ ἡμᾶς ἀδικεῖν ἀδεῶς ἔχῃ. ἀλλ᾽ οὔτε τότε ἐπὶ τῷ προπηλακίζεσθαι καὶ ἐπιβουλεύεσθαι ἐσπεισάμεθα αὐτῷ, οὔτε νῦν αὐτοὶ τὰς σπονδὰς λύσομεν· ἡμεῖς μὲν γὰρ ὡς πρὸς φίλον καὶ σύμμαχον ἔτ᾽ αὐτὸν ὄντα ἐπρεσβευσάμεθα, ὁ δ᾽
3 ὁρᾶτε ὅπως ἡμῖν κέχρηται. ὥσπερ οὖν ἡνίκα εὐεργετεῖν τε ἡμᾶς ἐβούλετο κἀντ᾽ εὖ πάσχειν ἠξίου, δικαίως ἐκείνων ἐτύγχανεν, οὕτω καὶ νῦν, ἐπειδὴ τἀναντία αὐτῶν πάντα ποιεῖ, δικαιότατα ἂν ἐν ἐχθροῦ μέρει νομισθείη. καὶ μὴ θαυμάσητε εἰ αὐτὸς ἐγὼ πρότερόν ποτε καὶ ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἐν τῷ δήμῳ χρηματίσας τινὰ
4 ὑπὲρ αὐτοῦ, εἶτα ταυτὶ νυνὶ λέγω. ἐγὼ μὲν γὰρ καὶ τότε καὶ νῦν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω καὶ οὐ μεταβάλλομαι. τίς δέ ἐστιν αὕτη; τοὺς μὲν ἀγαθοὺς καὶ πιστοὺς καὶ τιμᾶν καὶ ἀμείβεσθαι, τοὺς δὲ κακοὺς καὶ ἀπίστους καὶ ἀτιμάζειν καὶ ἀμύνεσθαι. ἐκεῖνος δέ ἐστιν ὁ μεταβαλλόμενος, ὁ μήτε καλῶς μήτε δεόντως τοῖς δοθεῖσιν αὐτῷ παρ᾽ ἡμῶν χρώμενος.

45 ὥσθ᾽ ὅτι μὲν δικαιότατα ἂν αὐτῷ πολεμήσαιμεν, οὐδένα ἀμ-

---

2 τις R. St., τι L 3 τὸν v. Herw. (litt.), τῶν L Ἀλλόβριξ] ἀλλότριος Xyl., βάρβαρος Penzel. mihi Dio ipse errasse videtur ἐμοῦ τοῦ Καίσαρος] καλοῦντος add. St., sed gen. cas. verbo πείθεσθαι *oboedire* haud raro apud Herodotum iungitur (1, 126; 5, 29; 5, 33; 6, 12), nec mirandum πείθεσθαι hoc sensu, quem ad modum ὑπακούειν, et cum gen. et cum dat. casu construi posse, cf. 40, 45, 5 8 συμβόλαιον Oddey, cf. 50, 20, 8. mutuum sumpsit a Demosthene (cf. 34, 3) a quo tamen non nisi nativo sensu usurpatur, συμβούλιον L 9 ἐπάθομεν] ἀντεπάθομεν v. Herw. (litt.), quod valde placet 17 λύσομεν] λύομεν Rk., ἐλύσαμεν Oddey 20 κἀντ᾽ εὖ πάσχειν Dind., καντ᾽ εὖ πάσχειν (sic) L (τ et ι post a m¹ insertum), καντευπάσχειν Rk., cf. Plat. *Gorg.* p. 520 E et Stallb. *a. l.*

φισβητήσειν οἴομαι· ὅτι δὲ οὔτε ἄμαχος οὔτε δυσπολέμητός ἐστιν,
ὁρᾶτε μὲν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοφύλων αὐτῷ, οὓς πολλάκις
μὲν καὶ πρότερον, ῥᾷστα δὲ καὶ νῦν ἐνικήσαμεν, λογίζεσθε δὲ καὶ
ἐξ ὧν περὶ αὐτοῦ ἐκείνου πυνθανόμεθα. οὔτε γὰρ ἄλλως δύναμίν 2
τινα οἰκείαν συνεστηκυῖαν καὶ συγκεκροτημένην ἔχει· νῦν τε, ἅτε
μηδὲν δεινὸν προσδοκῶν, καὶ παντελῶς ἀπαράσκευός ἐστιν. οὐ τοί-
νυν οὐδὲ ἐκ τῶν ὁμοχώρων ἄν τις αὐτῷ προθύμως, οὐδ᾽ εἰ πάνυ
ἐπαγγέλλεται, βοηθήσειε· τίς μὲν γὰρ ἂν | ἕλοιτο ἐκείνῳ συμμαχή- 3 L 47r
σας πολεμῆσαι ἡμῖν, μηδὲν ὑφ᾽ ἡμῶν λελυπημένος; πῶς δ᾽ οὐκ ἂν
μᾶλλον ἡμῖν πάντες ἢ ἐκείνῳ συναράμενοι τήν τε τυραννίδα αὐτοῦ
ὅμορόν σφισιν οὖσαν καταλῦσαι καὶ τῆς χώρας μέρος τι παρ᾽ ἡμῶν
προσλαβεῖν ἐθελήσειαν; εἰ δὲ δὴ καὶ συσταῖέν τινες, οὔτι γε καὶ 4
κρείττους ἂν ἡμῶν γένοιντο. ἵνα γὰρ τἆλλα ἐάσω, τὸ πλῆθος ἡμῶν,
τὴν ἡλικίαν, τὴν ἐμπειρίαν, τὰ ἔργα, ἐκεῖνό γε τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι
ἡμεῖς μὲν κατὰ πᾶν ὁμοίως τὸ σῶμα ὡπλίσμεθα, ἐκεῖνοι δὲ δὴ
γυμνοὶ τὸ πλεῖστόν εἰσι, καὶ ἡμεῖς μὲν καὶ λογισμῷ καὶ τάξει χρώ-
μεθα, ἐκεῖνοι δὲ δὴ θυμῷ πρὸς πάντα ἀσύντακτοι φέρονται; μὴ 5
γάρ τοι μήτε τὴν ὁρμὴν αὐτῶν μήτε τὸ μέγεθος ἢ τῶν σωμάτων
ἢ τῆς βοῆς φοβηθῆτε. φωνή τε γὰρ οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων
ἀπέκτεινε, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν δρᾶν μὲν οὐδὲν πλέον, ἅτε τὰς
αὐτὰς ἡμῖν χεῖρας ἔχοντα, πάσχειν δὲ πολὺ πλείω, ἅτε καὶ μεγάλα
καὶ γυμνὰ ὄντα, δυνήσεται· ἥ τε ὁρμὴ ἄμετρος καὶ προπετὴς τὸ
κατ᾽ ἀρχὰς οὖσα καὶ ἐκκενοῦται ῥαδίως καὶ ἐπ᾽ ὀλίγον ἀνθεῖ. πε- 46
πειραμένοις δέ που ὧν λέγω καὶ νενικηκόσιν ὑμῖν τοὺς ὁμοίους αὐ-
τοῖς ταυτὶ παραινῶ, ὥσθ᾽ ὑμᾶς μήτε τῷ λόγῳ δοκεῖν ὑπ᾽ ἐμοῦ
παράγεσθαι, καὶ τῷ ἔργῳ ἐχυρωτάτην τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἐκ τῶν
προκατειργασμένων ποιεῖσθαι. καὶ μέντοι καὶ τῶν Γαλατῶν αὐτῶν 2
τῶν ὁμοίων σφίσι συχνοὶ ἡμῖν συμμαχήσουσιν, ὥστ᾽ εἰ καί τι φο-
βερὸν τὰ ἔθνη ταῦτα εἶχε, τοῦτο καὶ ἡμῖν καὶ ἐκείνοις ὑπάρξει.

ταῦτ᾽ οὖν αὐτοί τε οὕτω λογίζεσθε καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκετε·
ὡς εἴ γε καὶ ὑμῶν τινες ἄλλως πως φρονοῦσιν, ἀλλ᾽ ἔγωγε καὶ ὣς 3
πολεμήσω, οὐδὲ ἐγκαταλείψω ποτὲ τὴν τάξιν ἣν ἐτάχθην ὑπὸ τῆς
πατρίδος. καί μοι τὸ δέκατον στρατόπεδον ἀρκέσει· καὶ γὰρ εὖ
οἶδ᾽ ὅτι κἂν διὰ πυρὸς δέῃ καὶ γυμνοὶ χωρήσουσι προθύμως. οἱ 4
δὲ δὴ ἄλλοι τὴν ταχίστην ἀπαγάγετε, μηδέ μοι μάτην ἐνταῦθα τρύ-

---

1 οἴομαι L, οἶμαι Dind. 7 αὐτῷ R. St., αὐτὸν L 10 συναράμενοι R. St., συναιράμενοι L 12 ἐθελήσειαν Dind., ἐθελήσαιεν L 15 πᾶν Rk., πανθ᾽ (om. acc.) L 29 ἐκείνοις R. St., ἐκείνων L ὑπάρξει L, an ⟨ἂν⟩ ὑπάρξειε? sed magis placet pro praecedente εἶχε substituere ἔχει 33 καί μοι Pflugk., καί τοι L 35 ἀπαγάγετε] nonne ἀπάγετε? τρύχεσθε Bk., ἐντρύχεσθε L.

χεσθε, τά τε κοινὰ εἰκῇ ἀναλίσκοντες καὶ τῶν ἀλλοτρίων πόνων
μεταποιούμενοι, τήν τε λείαν [καὶ] τὴν ὑφ᾽ ἑτέρων κτωμένην σφε-
τεριζόμενοι."

47 ταῦτα τοῦ Καίσαρος εἰπόντος οὐ μόνον οὐδεὶς ἀντεῖπεν, εἰ καὶ
τὰ μάλιστά τινες [ἐς] τἀναντία σφίσιν ἐγίγνωσκον, ἀλλὰ καὶ συνή-
L 47r νεσαν πάντες, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ δι᾽ ὑποψίας αὐτῷ ὄντες, λογοποιεῖν
ἃ ἤκουσαν. καὶ τούς γε στρατιώτας οὐ χαλεπῶς ἔπεισαν πειθαρχῆ-
σαι, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ προκεκρίσθαι προθυμουμένους, τοὺς δ᾽ ἄλλους
2 δι᾽ ἐκείνους φιλοτιμουμένους. ἐξαίρετον δὲ δὴ τὸ δέκατον στρά-
τευμα ἐποιήσατο, ὅτι εὔνοιάν πως ἀεὶ αὐτοῦ εἶχεν. οὕτω δὲ δὴ
τὰ πολιτικὰ στρατόπεδα πρὸς τὴν τῶν καταλόγων τάξιν ὠνομά-
ζετο· ὅθενπερ καὶ νῦν ὁμοίως τὰ νῦν ὄντα τὰς ἐπικλήσεις ἔχει.
3 ὡρμημένων οὖν αὐτῶν ὁ Καῖσαρ οὐκέτι κατὰ χώραν ἔμεινε,
μὴ καὶ χρονίσαντες ἀμβλύτεροι αὖθις γένωνται, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἄρας
ἐπὶ τὸν Ἀριόουιστον ἤλασε. καὶ οὕτω γε αὐτὸν τῷ αἰφνιδίῳ τῆς
ἐφόδου κατέπληξεν ὥστε καὶ ἐς λόγους οἱ ὑπὲρ εἰρήνης ἐλθεῖν κατη-
4 νάγκασεν. οὐ μέντοι καὶ συνέβησαν· αὐτός τε γὰρ πάντα προστάξαι
καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ὑπακοῦσαι ἠθέλησεν. ὅ τε οὖν πόλεμος συνερ-
ρώγει, καὶ μετέωροι οὐ μόνον αὐτοὶ ἑκάτεροι ἀλλὰ καὶ οἱ σύμμα-
χοι οἵ τε πολέμιοί σφων οἱ ἐκείνῃ πάντες ἦσαν, τήν τε μάχην αὐ-
τῶν ὅτι τάχιστα ἔσεσθαι καὶ τοῖς ἅπαξ κρατήσασι καὶ τἆλλα δου-
Xiph. 11, 25—30 5 λεύσειν νομίζοντες. προεῖχον δὲ οἱ μὲν βάρβαροι τῷ τε πλήθει
καὶ τοῖς μεγέθεσιν, οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι τῇ τε ἐμπειρίᾳ καὶ ταῖς
ὁπλίσεσι· καί πως καὶ πρὸς τὸν θυμὸν τῶν Κελτῶν, τήν τε ἄκριτον
καὶ προπετῆ αὐτῶν ὁρμήν, ἀντίρροπον τὸ τοῦ Καίσαρος φρόνημα
εὑρίσκετο, ὥστε ἰσοπαλεῖς ἐκ τούτων ὄντες καὶ τὰς ἐλπίδας τήν τε
ἐπ᾽ αὐταῖς προθυμίαν ἰσοστασίας ἐποιοῦντο.

48 ἀντικαθημένων δὲ αὐτῶν ἀλλήλοις, αἱ γυναῖκες αἱ τῶν βαρβά-
ρων ἀπηγόρευσάν σφισι θειάσασαι μηδεμίαν πρὸ τῆς νέας σελήνης
2 μάχην συνάψαι. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀριόουιστος (πάνυ γὰρ αὐταῖς
προσεῖχεν ὁπότε τοιοῦτό τι ποιήσειαν) οὐχ ἁπάσῃ εὐθὺς τῇ δυνά-
μει, καίτοι τῶν Ῥωμαίων προκαλουμένων σφᾶς, συνέμιξεν, ἀλλὰ
τοὺς ἱππέας μετὰ τῶν συντεταγμένων σφίσι πεζῶν μόνους ἐκπέμ-
πων ἰσχυρῶς αὐτοὺς ἐλύπει. κἀκ τούτου καταφρονήσας χωρίον τι

---

2 [καὶ] damn. Rk., κἂν? Polak. κτωμένην] cf. c. 38, 3 5 [ἐς] ex dittogr. natum del. Rk. 6 οἱ R. St., ἢ L post ὄντες interpunxit Bk., recte. construendum enim συνῄνεσαν λογοποιεῖν ἃ ἤκουσαν, cf. Xen. *Cyr.* 4, 4, 9; 7, 2, 14. — ceterum cf. c. 35, 3 et c. 46, 2 7 γε Bk., τε L. abesse malim ἔπεισαν (non ἔπησαν) L, ἔπεισε R. St. 15 Ἀριόουιστον R. St., Ὀριόουιστον L γε Bk., τε L 21 δουλεύσειν H. St., δουλεύειν L 27 ἰσοστασίας] ἰσοστασίους Heller., at cf. 49, 3, 6.

ὑπὲρ τοῦ ταφρεύματός σφων καταλαβεῖν ἐπεχείρησε. καὶ κατέσχε 3
μὲν αὐτό, ἀντικαταλαβόντων δὲ καὶ ἐκείνων ἕτερον ἐς μὲν μάχην,
| καίπερ καὶ μέχρι τῆς μεσημβρίας τὸν στρατὸν ἔξω τοῦ Καίσαρος L 48r
παρατάξαντος, οὐχ ὥρμησεν, ἐπαναχωρήσαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς ἑσπέ-
ραν ἐπῆλθέ τε ἐξαπιναίως σφίσι καὶ ὀλίγου καὶ τὸ χαράκωμα αὐ-
τῶν εἷλε. προχωρούντων οὖν οὕτως οἱ τῶν πραγμάτων σμικρόν τε 4
ἔτι τῶν γυναικῶν ἐφρόντισε, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ παραταξαμένων τῶν
Ῥωμαίων, ὅπερ που καθ' ἡμέραν ἐποιοῦντο, ἀντεπεξήγαγε. καὶ 49
αὐτοὺς ἐκεῖνοι προϊόντας ἐκ τῶν σκηνωμάτων ἰδόντες οὐχ ἡσύχα-
σαν, ἀλλ' ἐξᾴξαντες οὔτε συντάξασθαί σφισιν ἀκριβῶς ἐπέτρεψαν,
καὶ τὴν ἀκόντισιν αὐτῶν, ἐφ' ᾗ ἐς τὰ μάλιστα ἐθάρσουν, δρόμῳ
μετὰ βοῆς προσπεσόντες ὑπετέμοντο, καὶ οὕτω γε ὁμόσε αὐτοῖς 2
ἐχώρησαν ὥστε σφᾶς μήτε τοῖς κοντοῖς μήτε τοῖς ξίφεσι τοῖς μα-
κροτέροις χρήσασθαι. ὠθίζοντό τε οὖν, καὶ τοῖς σώμασι [τὸ] πλεῖον
ἢ τοῖς ὅπλοις ἐμάχοντο, ἀνατρέψαι τε τὸν προσκείμενον καὶ κατα-
βαλεῖν τὸν ἀνθεστηκότα ἀγῶνα ποιούμενοι. καὶ πολλοὶ καὶ τῆς 3
τῶν βραχυτέρων ξιφῶν χρήσεως στερηθέντες ταῖς τε χερσὶ καὶ τοῖς
στόμασιν ἀντ' ἐκείνων ἠγωνίζοντο, κατασπῶντες τοὺς ἀντιπάλους,
δάκνοντες, σπαράττοντες, ἅτε καὶ τῷ μεγέθει τῶν σωμάτων πολὺ
αὐτῶν ὑπερέχοντες. οὐ μέντοι καὶ μεγάλα τινὰ ἐκ τούτου σφᾶς 4
ἔβλαψαν· συμπλεκόμενοι γὰρ αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι ἰσόρροποί πως
τῇ τε ὁπλίσει καὶ τῇ τέχνῃ ἐγίγνοντο. καὶ τέλος ἐπὶ μακρότατον
τοιουτοτρόπῳ μάχῃ χρησάμενοι ὀψέ ποτε ἐπεκράτησαν· τά τε γὰρ
ξιφίδια καὶ σμικρότερα τῶν Γαλατικῶν ὄντα καὶ τὰς προσβολὰς
χαλυβδικὰς ἔχοντα χρησιμώτατά σφισιν ἐγένετο, καὶ αὐτοὶ τῷ 5
αὐτῷ πόνῳ ἐπὶ πλεῖον συσχεθέντες μᾶλλον τῶν βαρβάρων ἀντήρ-
κεσαν, ἅτε οὐχ ὅμοιον ταῖς ὀξύτησι τῶν ἐφόδων τὸ διαρκὲς σφων
ἐχόντων. διὰ μὲν οὖν ταῦτα ἡττήθησαν ἐκεῖνοι, οὐ μέντοι καὶ
ἐτράποντο, οὐχ ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ἀλλ' ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν φυγεῖν
ὑπ' ἀπορίας τε ἅμα καὶ ἐκλύσεως. συστρεφόμενοι οὖν κατὰ τρια- 6
κοσίους καὶ πλείους καὶ ἐλάττους, τάς τε ἀσπίδας ἁπανταχόθεν
σφῶν προεβάλλοντο, καὶ ὀρθοὶ ἱστάμενοι ἀπρόσμικτοι μὲν | ὑπὸ τῆς L 48v
συγκλείσεως δυσκίνητοι δὲ ὑπὸ τῆς πυκνότητος ἐγίγνοντο, καὶ οὔτε

---

14 [τὸ] damn. St., ἔτι? Polak. 17 ταῖς St., τοῖς L 24 προσβολὰς] cf. *Lex. Seg.* in Bekk. *Anecd.* 1, 58, 16 προσβολὴ σιδήρου· τὸ στόμωμα τὸ προστιθέμενον ἐπ' ἄκρῳ τῷ σιδήρῳ ἐν ἐργαλείοις et Steph. Byz. *s. v.* Λακεδαίμων· στομωμάτων γὰρ τὸ μὲν χαλυβδικόν, τὸ δὲ κ. τ. λ., vide quoque eundem *s. v.* Χάλυβες. reicienda igitur Reiskii coniectura προβολάς 32 ἀπρόσμικτοι Xyl. (vocabulum est Herodoteum 1, 65, sed alio sensu usurpatum), πρόσμικτοι L 33 συγκλείσεως Leuncl., (cf. Thuc. 5, 71, 1), συγκλίσεως L.

50 ἕδρων οὐδὲν οὔτε ἔπασχον. οἱ οὖν Ῥωμαῖοι, ἐπειδὴ μήτε ἐκεῖνοι
ἀντεπήεσάν σφισιν ἢ καὶ ἔφευγον, ἀλλ᾽ ἐν ταὐτῷ μένοντες ὥσπερ
ἐν πύργοις εἱστήκεσαν, καὶ αὐτοὶ τά τε δοράτια κατὰ πρώτας εὐ-
2 θὺς ἅτε μηδεμίαν χρῆσιν ἔχοντα ἀπετέθειντο, καὶ τοῖς ξίφεσιν οὐκ
ἐδύναντο οὔτε συστάδην μάχεσθαι οὔτε τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, ᾗπερ
καὶ μόνον ἁλωτοὶ οἷά που γυμναῖς αὐταῖς μαχόμενοι ἦσαν, ἐφι-
κνεῖσθαι, τάς τε ἀσπίδας ἀπέρριψαν, καὶ προσπίπτοντές σφισιν,
οἱ μὲν ἐξ ἐπιδρομῆς οἱ δὲ καὶ ἐγγύθεν, ἐνήλλοντο τρόπον τινὰ καὶ
3 ἔκοπτον αὐτούς. κἀκ τούτου πολλοὶ μὲν εὐθὺς ἅτε καὶ μιᾶς ἐπι-
κοπῆς ὄντες ἔπιπτον, πολλοὶ δὲ καὶ πρὶν πεσεῖν ἀπέθνησκον· ὑπὸ
γὰρ τῆς πυκνότητος τῆς συστάσεως καὶ τεθνηκότες ὀρθοὶ ἀνείχοντο.
4 τοῦ μὲν οὖν πεζοῦ τὸ πλεῖστον οὕτω καὶ ἐκεῖ καὶ πρὸς ταῖς ἁμά-
ξαις, ὅσον γε καὶ ἐξωσθὲν ἐς αὐτὰς ἐτύγχανε, σύν τε ταῖς γυναιξὶ
καὶ σὺν τοῖς παισὶν αὐτῶν ἐφθάρησαν· ὁ δὲ [ὁ] Ἀριόουιστος μεθ᾽
ἱππέων τήν τε χώραν παραχρῆμα ἐξέλιπε, καὶ πρὸς τὸν Ῥῆνον
5 [παραχρῆμα] ὁρμήσας ἐπεδιώχθη μέν, οὐ κατελήφθη δέ. ἀλλ᾽ ὁ
μὲν ἐπὶ πλοίου προεξέφυγε, τῶν δ᾽ ἄλλων τοὺς μὲν οἱ Ῥωμαῖοι
ἐς τὸν ποταμὸν ἐσβαίνοντες ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος
ὑπολαβὼν ἀπήνεγκεν.

---

3 *ἐν πύργοις] in munitione, εἰ πύργοι?* Bk. praeter necessitatem 8 *ἐνήλλοντο* Cob. coll. Caes. *b. G.* 1, 52, *ἀνήλλοντο* (sic) L 9 *ἐπικοπῆς*] ita L, ut coniecerat iam Xyl., *ἐπισκοπῆς* R. St. de lectionis sinceritate dubitari nequit, cum haec verba bis redeant 49, 29, 3; 54, 33, 3. Ceterum veri simile mihi videtur legisse Dionem in suo Thucydidis exemplari 5, 103 (quem locum attulit Bk.) *καὶ ἐπικοπῆς μιᾶς ὄντες*, ut habet cod. Paris. 1735 (*ἐπὶ κοπῆς*), non *ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες*, quod dant ceteri 14 [*ὁ*] secl. R. St., an *δὴ*? *μεθ᾽ ἱππέων* sic nude positum stare nequit. *ν̄* i. e. *πεντήκοντα* add. Cob. speciose. at unde numerus certus? Caesar, quem ducem unum Dio secutus est, *b. G.* 1, 53, 2 *perpauci*, cf. tamen c. 49, 6 *συστρεφόμενοι κατα τριακοσίους*. forte *μεθ᾽ ἱππέων* ⟨*τινῶν*⟩ vel ⟨*οὐ πολλῶν*⟩? 16 [*παραχρῆμα*] exp. Rk. 18 *ἐσβαίνοντες* Bk., *ἐσβαίνοντας* L.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ΛΗ͂.

LIBER XXXIX.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τριακοστῷ ἐνάτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. *Ὡς Καῖσαρ Βελγικοῖς ἐπολέμησεν* (c. 1—5).
β. *Ὡς Κικέρων κατῆλθεν* (c. 6—11).
γ. *Ὡς Πτολεμαῖος ἐκπεσὼν ἐξ Αἰγύπτου ἐς Ῥώμην ἀνῆλθεν* (c. 12—16).
δ. *Ὡς Κάτων τὰ ἐν Κύπρῳ κατεστήσατο* (c. 22—23).
ε. *Ὡς Πομπήιος καὶ Κράσσος ὕπατοι ᾑρέθησαν* (c. 27—37).
ζ. *Ὡς τὸ θέατρον τὸ Πομπηίου καθιερώθη* (c. 38).
η. *Ὡς Δέκιμος Βροῦτος Καίσαρος ὑποστράτηγος Οὐενετοὺς ναυμαχίᾳ ἐνίκησεν* | (c. 40—43).
θ. *Ὡς Πούπλιος Κράσσος Καίσαρος ὑποστράτηγος Ἀκυϊτανοῖς ἐπολέμησεν* (c. 46). L 49r
ι. *Ὡς Καῖσαρ Κελτῶν τισι πολεμήσας τὸν Ῥῆνον διέβη· καὶ περὶ τοῦ Ῥήνου* (c. 47—49).
κ. *Ὡς Καῖσαρ ἐς Βρεττανίαν ἐπεραιώθη· καὶ περὶ τῆς νήσου* (c. 50—53).
λ. *Ὡς Πτολεμαῖος ὑπὸ Γαουινίου ἐς Αἴγυπτον κατήχθη, καὶ ὡς ὁ Γαουίνιος ἐπὶ τούτῳ ἐκρίθη* (c. 55—63).

Χρόνου πλῆθος ἔτη τέτταρα ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(697/57) *Π. Κορνήλιος Π. υἱ. Λεντοῦλος Σπινθήρ* / *Κ. Καικίλιος Κ. υἱ. Μέτελλος Νέπως* *ὑπ.*
(698/56) *Γν. Κορνήλιος Π. υἱ. Λεντοῦλος Μαρκελλῖνος* / *Λ. Μάρκιος Λ. υἱ. Φίλιππος* *ὑπ.*
(699/55) *Γν. Πομπήιος Γν. υἱ. Μάγνος τὸ β̄* / *Μ. Λικίννιος Π. υἱ. Κράσσος τὸ β̄* *ὑπ.*
(700/54) *Λ. Δομίτιος Γν. υἱ. Ἀηνόβαρβος* / *Ἄππ. Κλαύδιος Ἄππ. υἱ.Ποῦλχρος* *ὑπ.*

---

1 *τριακοστῷ ἐνάτῳ*] λ̄θ̄ L 2 *Βελγικοῖς* Leuncl., *βελτικοῖς* L 8 *Δέκιμος* R. St. (coni.), *δεκίμιος* L *χίᾳ ἐνίκησεν* in imo fol. perierunt in L 17 *τέτταρα*] δ̄ L 21 *Μάρκιος* Xyl., *μάρκος* L 28 *Ἀηνόβαρβος* R. St. (coni.), *ἀννόβαρβος* L 25 *ἀππ' κλ' ἀππ' υἱ πουλχρος* (s. a.) *υπ'* L. cf. porro p. 393.

a. u. 697 (57) Οὕτω μὲν δὴ καὶ ἐκεῖνα διεπολεμήθη· μετὰ δὲ ταῦτα, τοῦ χει-
μῶνος ἐν ᾧ Κορνήλιός τε Σπινθὴρ καὶ ὁ Μέτελλος ὁ Νέπως ὑπα-
τεύειν ἤρξαντο διελθόντος, τρίτος τις πόλεμος αὐτοῖς ἐγένετο. οἱ
γὰρ Βελγικοὶ τῷ τε Ῥήνῳ πολλοῖς καὶ συμμίκτοις γένεσι προσοι-
2 κοῦντες, καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν κατὰ Βρεττανίαν καθήκοντες, ἐν
μὲν τῷ πρὶν οἱ μὲν ἔνσπονδοι τοῖς Ῥωμαίοις ἦσαν οἱ δὲ ἐφρόντι-
ζον αὐτῶν οὐδέν, τότε δὲ τὸν Καίσαρα εὖ φερόμενον ἰδόντες, καὶ
δείσαντες μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁρμήσῃ, συνεστράφησαν, καὶ κοινῷ πλὴν
Ῥημῶν λόγῳ χρησάμενοι συνεβουλεύσαντό τε ἐπὶ τοῖς Ῥωμαίοις
3 καὶ συνώμοσαν, Γάλβαν προστησάμενοι. ταῦτ᾽ οὖν ὁ Καῖσαρ παρὰ
τῶν Ῥημῶν μαθὼν ἐν φρουρᾷ τε αὐτοὺς ἐποιήσατο, κἀνταῦθα
πρὸς τῷ Αὐξούννῳ ποταμῷ στρατοπεδευσάμενος ἤθροιζέ τε ἅμα
L 49r τοὺς στρατιώτας καὶ ἐξήσκει. οὐδὲ ἐτόλμησε πρότερον | τοῖς πολε-
μίοις, καίτοι τὴν χώραν σφῶν κατατρέχουσιν, ἐς χεῖρας ἐλθεῖν,
4 πρὶν ὡς καὶ δεδιότος αὐτοῦ καταφρονήσαντες ἐπεχείρησαν τήν τε
γέφυραν καταλαβεῖν καὶ τὴν σιτοπομπίαν, ἣν δι᾽ αὐτῆς παρὰ τῶν
συμμάχων ἐποιεῖτο, ἀφελέσθαι. τοῦτο γὰρ ἐξ αὐτομόλων προγνοὺς
ἐσόμενον, ἔπεμψεν ἐπ᾽ αὐτοὺς νυκτὸς τούς τε ψιλοὺς καὶ τοὺς ἱπ-
2 πέας. καὶ οἱ μὲν προσπεσόντες τοῖς βαρβάροις ἀπροσδόκητοι πολ-
λοὺς ἀπέκτειναν, ὥστε πάντας τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἐς τὴν οἰκείαν,
ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ οἱ Αἴδουοι ἐσβεβληκότες ἐς αὐτὴν ἠγγέλλοντο,
ἀπαναστῆναι· Καῖσαρ δὲ ᾔσθετο μὲν τὸ γιγνόμενον, οὐκ ἐτόλμησε
2 δέ σφας εὐθύς, ἀγνοίᾳ τῶν χωρίων, ἐπιδιῶξαι. ἀλλ᾽ ἅμα ⟨ἕῳ⟩ τήν
τε ἵππον λαβὼν καὶ τοὺς πεζοὺς ἐπακολουθεῖν κελεύσας κατέλαβεν
αὐτούς, καὶ ὑποστάντας ἐς μάχην (ἐνομίζετο γὰρ σὺν μόνῃ τῇ ἵππῳ
εἶναι) διέτριψε μέχρις οὗ καὶ ὁ πεζὸς ἦλθε, καὶ οὕτω παντὶ τῷ
στρατῷ περισχὼν τούς τε πλείους κατέκοψε καὶ τοὺς περιλοίπους
ὁμολογίᾳ παρεστήσατο. κἀκ τούτου καὶ τῶν δήμων τοὺς μὲν ἀμαχεὶ
προσηγάγετο τοὺς δὲ πολέμῳ.

3 Νέρουιοι οὖν τῆς μὲν πεδιάδος (οὐ γὰρ ἦσαν ἀξιόμαχοι) ἑκόν-
τες αὐτῷ ἐξέστησαν, ἐς δὲ δὴ τὰ ὄρη τὰ ὑλωδέστατα ἀνακομι-
σθέντες, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖθεν ἐπικατέδραμον ἀνέλπιστοι, καὶ

---

4 *Βελγικοὶ* Leuncl., *Βελτικοὶ* L 9 et 11 *Ῥημῶν* Xyl., *Ῥηνῶν* L, *Remus* Luc. 1, 424 10 *συνώμοσαν Γάλβαν* Bk., *συνωμόσαντο ἁδρὰν* L 12 *Αὐξούννῳ* (sic) L. *Axona* Caes. *b. G.* 2, 5. 8, *Axuena* vel *Auxuena* vel *Auxena Itin. Ant.* (oppidum ad flumen situm), *Auxenna tab. Peut.*, *Axona* (sed *Auxona* cod. B, *Anxona* cod. R) Aus. *Mos.* 461. — cf. *Σηκουανός Sequana* 40, 38, 4 18 *ψιλοὺς*] ita L sed praeterea in marg. a m[1] *φίλους*, posito signo inter *τούς τε* et *ψιλοὺς* 23 ⟨*ἕῳ*⟩ ins. Bk. 28 *ἀμαχεὶ* restitui ex L, *ἀμαχὶ* St. 30 *οὖν* edidi ex L, *δὲ* R. St., *οὖν* Dioni saepe est *autem*. cf. e. gr. 42, 23, 1 32 locus corruptus. *ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ* in *ἐπὶ τὴν πεδιάδα* commutavit Rk. coniectura infelici. Bk. recte

καθ' ὃ μὲν αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἦν ἐτράποντο καὶ ἔφυγον, τῷ δὲ δὴ πλείονι
τοῦ στρατοῦ καθυπέρτεροί τε ἐγένοντο καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοβοεὶ
εἷλον. αἰσθόμενος δὲ τοῦτ' ἐκεῖνος (προεκεχωρήκει ⟨γὰρ⟩ ἐπί τι 2
τοὺς τετραμμένους διώκων) ἀνέστρεψε, καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς ἐν
τῷ ἐρύματι ἁρπαγὴν ποιουμένους περιεστοιχίσατο καὶ κατεφόνευσε.
πράξας δὲ ταῦτα, οὐδὲν ἔτι μέγα ἔργον τοὺς λοιποὺς Νερουίους χει-
ρούμενος ἔσχε.

κἀν τούτῳ Ἀτουατικοί, πλησιόχωροί τε αὐτοῖς ὄντες καὶ τὸ 4
γένος τό τε φρόνημα τὸ τῶν Κίμβρων ἔχοντες, ὥρμησαν μὲν ὡς
καὶ βοηθήσοντές σφισιν, ἐπειδὴ δὲ ἔφθησαν προαλόντες, ἀνεχώρη-
σαν, καὶ πάντα τἆλλα χωρία ἐκλιπόντες ἐς ἓν τεῖχος τὸ κράτιστον
ἀνεσκευάσαντο. | καὶ αὐτῷ τὸν Καίσαρα προσβαλόντα ἐπὶ πολλὰς 2 L 50r
ἡμέρας ἀπεκρούσαντο, μέχρις οὗ πρὸς μηχανῶν ποίησιν ἐτράπετο.
τότε γάρ, ἕως μὲν τήν τε ὕλην τέμνοντας καὶ τὰ μηχανήματα
συμπηγνύντας τοὺς Ῥωμαίους ἑώρων, γέλωτα τῇ ἀπειρίᾳ τῶν γιγ-
νομένων ἐποιοῦντο, ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνά τε ἐξειργάσθη καὶ ὁπλῖταί σφισι 3
πανταχόθεν ἅμα ἐπ' αὐτῶν προσήγοντο, κατεπλάγησαν ἅτε μηπώ-
ποτε τοιοῦτό τι ἑορακότες, καὶ διεκηρυκεύσαντο, τά τε ἐπιτήδεια
τοῖς στρατιώταις πέμψαντες καὶ ὅπλα τινὰ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥί-
ψαντες. ὡς μέντοι τά τε μηχανήματα τῶν ἀνδρῶν γυμνωθέντα 4
αὖθις εἶδον καὶ ἐκείνους πρὸς θυμηδίαν οἷα ἐπὶ νίκῃ τετραμμένους
ᾔσθοντο, μετέγνωσαν, καὶ ἀναθαρσήσαντες τῆς νυκτὸς ἐπέξοδον,
ὡς καὶ ἀνελπίστους σφᾶς κατακόψοντες, ἐποιήσαντο. περιπεσόντες
δὲ τοῖς προφύλαξιν (ὁ γὰρ Καῖσαρ ἀκριβῶς πάντα ἀεὶ διῴκει)
ἐσφάλησαν. καὶ οὐδὲ τῶν λοιπῶν οὐδεὶς ἔτι συγγνώμης ἔτυχεν,
ἀλλὰ πάντες ἐπράθησαν.

---

lacunam agnovisse videtur, quam ita explevit: ἔπειτ' ἐπειδὴ κατα⟨στρατοπεδευόμενον ἑώρων,⟩ ἐκεῖθεν, quod non ab omni parte satisfacit. tentavi: ἔπειτ' ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖσε ⟨ἐπηκολούθησέ σφισι, καταστρατοπεδευομένοις αὐτοῖς⟩ ἐπικατέδραμον, cf. Caes. *b. G.* 2, 19, ἔπειτ' ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖθεν ⟨ἐκβαλεῖν αὐτοὺς ἐπεχείρησεν⟩ ἐπικατέδραμον Polak. — In marg. L (sed post unum versum) ∾.

1 καθ' ὃ] cf. 60, 20, 5; κατ' ἐκεῖνο 54, 19, 1; καθ' ἓν 36, 54, 1 et passim 2 αὐτοβοεὶ R. St., αὐτοβοὶ L 3 προεκεχωρήκει Oddey, προσεχωρήκει L ⟨γὰρ⟩ add. Oddey ἐπί τι Rk., ἐπί τε L 6 ἔτι Xyl., ὅτι L 8 Ἀτουατικοί] Caesar (*b. G.* 2, 5. 6 et passim) utrum *Aduatuci* an *Atuatuci* scripserit non satis liquet cum neque hoc codicum auctoritate careat et ab Orosio 6, 7, 4 (sed *Aduatici* D); 6, 10, 1. 2 lectum fuerit, *Aduaca Tungrorum Itin. Ant.* p. 378, 5, πόλις Ἀτουάκουτον (l. -τουκον) Ptol. 2, 9, 5, *Atuaca tab. Peut.* 10 προαλόντες] pleonastice dictum, nec tamen Dioni abiudicandum 14 ἕως Cob., τέως L 15 γιγνομένων H. St., γενομένων L 21 πρὸς θυμηδίαν οἷα Bk. praeclare, cf. 47, 1, 2, προθυμηιδιανοιαι L 26 ἐπράθησαν R. St. (coni.), ἐπράχθησαν L.

5 ἐπειδὴ δὲ οὗτ⟨οί τε κατ⟩εστράφατο, καὶ ἄλλοι οἱ μὲν ὑπ᾿ αὐτοῦ οἱ δὲ καὶ διὰ τῶν ὑποστρατήγων συχνοὶ ἐκεχείρωντο, ὅ τε χειμὼν
Xiph. 11 (30) 32—12, 3 ἐνέστη, ἀνεχώρησεν ἐς τὰ χειμάδια. μαθόντες δὲ ταῦθ᾿ οἱ ⟨οἴκοι⟩ Ῥωμαῖοι ἐθαύμασαν ὅτι ἔθνη τοσαῦτα, ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα πρότερον ἠκρίβουν, ᾑρήκει, καὶ ἐψηφίσαντο πεντεκαίδεκα ἐπ᾿ αὐτοῖς ἡμέρας θῦσαι, ὅπερ οὔπω πρότερον ἐγεγόνει.
2 κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ Γάλβας ὁ Σέρουιος ὑποστρατηγῶν αὐτῷ, μέχρι μὲν ἥ τε ὡραία . . . καὶ τὸ στράτευμα συνεστὸς εἶχεν, Οὐαράγρους παρά τε τῇ Λεμμάνῳ λίμνῃ καὶ πρὸς τοῖς Ἀλλόβριξι μέχρι τῶν Ἄλπεων οἰκοῦντας, τοὺς μὲν βίᾳ τοὺς δὲ καὶ ὁμολογίᾳ παρεστήσατο, ὥστε καὶ χειμάσαι κατὰ χώραν παρασκευάσασθαι.
3 ἐπεὶ μέντοι οἱ πλείους τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν παρειμένοι οἷα μὴ πόρρω τῆς Ἰταλίας ὄντες, οἱ δὲ καὶ ἐφ᾿ ἑαυτῶν ἄλλοσε ἀπεχώρησαν, καὶ αὐτῷ ἀπροσδόκητοι κατὰ τοῦτο οἱ ἐπιχώριοι ἐπέθεντο,
4 πρὸς ἀπόνοιαν ὑπ᾿ ἀπογνώσεως προήχθη, καὶ ἐκπηδήσας ἐκ τοῦ
L 50v χειμαδίου ἄφνω τούς τε προσκειμένους οἱ τῷ παρα|δόξῳ τοῦ τολμήματος ἐξέπληξε, καὶ δι᾿ αὐτῶν πρὸς τὰ μετέωρα διέπεσε. γενόμενος δὲ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἠμύνατο μὲν αὐτοὺς μετὰ τοῦτο καὶ ἐδουλώσατο, οὐ μὴν καὶ ἐχείμασεν αὐτόθι, ἀλλὰ καὶ ἐς τὴν τῶν Ἀλλοβρίγων μετέστη.

6 ταῦτα μὲν ἐν τῇ Γαλατίᾳ ἐγένετο, Πομπήιος δὲ ἐν τούτῳ τὴν κάθοδον τῷ Κικέρωνι ψηφισθῆναι διεπράξατο. ὃν γὰρ διὰ τοῦ Κλωδίου ἐξεληλάκει, τοῦτον ἐπ᾿ αὐτὸν ἐκεῖνον ἐπανήγαγεν· οὕτω που τὸ ἀνθρώπειον δι᾿ ὀλίγου τε ἔστιν ὅτε μεταβάλλεται, καὶ ἀφ᾿ ὧν ὠφελήσεσθαί τινες ἢ καὶ βλαβήσεσθαι νομίζουσι, τὰ ἐναν-
2 τιώτατα ἀντιλαμβάνουσι. συνέπραττον δὲ ἀπὸ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν δημάρχων ἄλλοι τε καὶ Τίτος Ἄννιος Μίλων, οἵπερ που καὶ τὴν γνώμην ἐς τὸ πλῆθος ἐσήνεγκαν· ὁ γὰρ Σπινθὴρ ὁ ὕπατος τὸ

---

1 *οὗτ⟨οί τε κατ⟩εστράφατο* Leuncl. (*τε* add. Rk.), *οὗτ᾿ ἐστράφατο* L 3 ⟨*οἴκοι*⟩ ins. Bk., recte ut videtur. sic Dio saepe, cf. praesertim c. 53, 2 6 *οὔπω* R. St., *οὖν πω* L 7 *Γάλβας ὁ Σέρουιος* R. St. (coni.), *γαρβαροσερουιος* (s. acc.) L 8 post *ὡραία* excidisse aliquid vidit Oddey. ipse suppl. *ἦν*, Rk. *εἴα* vel *ἐπέτρεπε* 9 *Οὐαράγρους* Rk., *ὀαράγρους* L. — *Οὐαράγροι* Strab. 4, 6, 6 p. 204, *Varagri* tit. trop. Alp. apud Plin. 3, 127 = C. I. L. 5, 7817, *Veragri* Caes. *b. G.* 3, 1. 2 (Oros. 6, 8, 2) et Liv. 21, 38 (*vel acri*) librariorum fortasse errore, ut putat Mommsen C. I. L. 12, p. 20 *Λεμμάνῳ* L, cf. Dittenb. *Herm.* 6, 134. *Lemannus* Caes. *b. G.* 1, 2. 8; 3, 1, Mela 2, 5, Plin. 3, 33, Luc. 1, 396, Amm. Marc. 15, 11, 16. *Λημέννα* vel *Λεμέννα* Strab. 4, 6, 6 p. 204; 4, 6, 11 p. 208, *Λημένη* Ptol. 2, 10, 2 (*λιμένη, λεημένη*) *Ἀλλόβριξι*] cf. ad 37, 34, 1 12 *παρειμένοι* Rk., *παρέμενον* L 21 *Γαλατίᾳ* R. St., *ἰταλίαι* L 26 *ἀπὸ*] Latinismus?, del. Cob.[m].

μέν τι καὶ τῷ Πομπηίῳ χαριζόμενος, τὸ δὲ καὶ ἐξ ἰδίας ἔχθρας
τὸν Κλώδιον ἀμυνόμενος, ὑφ' ἧς καὶ τὴν μοιχείαν αὐτοῦ δικάζων
κατεγνώκει, καὶ . . . . · ἐκείνῳ δὲ ἄλλοι τε τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς 3
ὄντων ὑπῆρχον καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἄππιος Κλαύδιος στρατηγῶν, ὅ τε
Νέπως ὁ ὕπατος ἀπ' οἰκείας τινὸς ἔχθρας τὸν Κικέρωνα μισῶν.
οὗτοί τε οὖν ἐπὶ πλέον ἢ πρίν, ἅτε καὶ ἡγεμόνας τοὺς ὑπάτους 7
ἔχοντες, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν τῇ πόλει διαστάντες πρὸς ἑκατέρους
ἐθορύβουν. καὶ ἄλλα τε ἐκ τούτου οὐκ ἐν κόσμῳ πολλὰ ἐγίγνετο,
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ διαψηφίσει ὁ Κλώδιος γνοὺς τὸ πλῆθος πρὸς τοῦ 2
Κικέρωνος ἐσόμενον, τοὺς μονομάχους οὓς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πρὸς
ἀγῶνας ἐπιταφίους ἐπὶ τῷ Μάρκῳ τῷ συγγενεῖ προπαρεσκεύαστο
λαβὼν ἐσεπήδησεν ἐς τὸν σύλλογον καὶ πολλοὺς μὲν ἔτρωσε πολ-
λοὺς δὲ καὶ ἔκτεινεν. οὔτ' οὖν ἡ γνώμη ἐκυρώθη, καὶ ἐκείνοις ὡς 3
δορυφόροις συνὼν φοβερὸς καὶ ἐς τἆλλα πᾶσιν ἦν, ἀγορανομίαν
τε ᾔτει ὡς καὶ τὴν δίκην τῆς βίας, ἂν ἀποδειχθῇ, διαφευξόμενος.
ἐγράψατο γὰρ αὐτὸν ὁ Μίλων καὶ οὐκ ἐσήγαγε μέν, (οὔτε γὰρ οἱ 4
ταμίαι, δι' ὧν τὴν ἀποκλήρωσιν τῶν δικαστῶν γενέσθαι ἐχρῆν,
ᾕρηντο, καὶ ὁ Νέπως ἀπεῖπε τῷ στρατηγῷ μηδεμίαν πρὸ τῆς κληρώ-
σεως αὐτῶν δίκην προσέσθαι· ἔδει δὲ ἄρα τοὺς ἀγορανόμους πρὸ
τῶν ταμιῶν καταστῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ὅτι μάλιστα | ἡ διατριβὴ ἐγέ- L 51r
νετο) — μαχόμενος δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου πολλὰ ἐτάραττε, καὶ 8
τέλος μονομάχους τινὰς καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλους τῶν τὰ αὐτά οἱ βου-
λομένων ἀθροίσας ἐς χεῖρας τῷ Κλωδίῳ συνεχῶς ᾔει, καὶ σφαγαὶ
κατὰ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν πόλιν ἐγίγνοντο. ὁ οὖν Νέπως φοβηθεὶς 2
πρός τε τοῦ συνάρχοντος καὶ πρὸς τοῦ Πομπηίου τῶν τε ἄλλων τῶν
πρώτων μετεβάλετο, καὶ οὕτως ἥ τε γερουσία κατελθεῖν τὸν Κικέ-
ρωνα τοῦ Σπινθῆρος ἐσηγησαμένου προεβούλευσε, καὶ ὁ δῆμος ἀμ-
φοτέρων τῶν ὑπάτων ἐσενεγκόντων ἐψηφίσατο. ἀντέλεγε μὲν γὰρ 3
πρὸς αὐτοὺς Κλώδιος, ἀλλ' ἐκείνῳ τε ὁ Μίλων ἀντέκειτο ὥστε μη-

---

1 *καὶ ἐξ*] *πλεῖστον ἐξ* Rk. frustra, vide 39, 47, 1; 41, 22, 3, al. 2 *τὴν* damn. Rk. iniuria. respicit Dio celebrem causam Clodianam, de qua egit 37, 46

3 lacunam agnovit Rk., quam ego post *καὶ* statui, post *κατεγνώκει* ceteri. excidit, ut videtur, Lentulum Spinthera de Cicerone revocando rettulisse in senatu, cf. Cic. *p. red. ad Quir.* 5, 11; *Pis.* 15, 34, *Sest.* 33, *ἐς τὰ μάλιστα ἐσπούδαζεν τὰ τοῦ Κικέρωνος* deleto *καὶ* Rk., quod propter praecedens *ὁ γὰρ Σπινθὴρ* minus placet, nec satis est quod proposuit Bk. *τὴν βουλὴν ἐνῆγεν* 11 *Μάρκῳ*] an *Μαρκίῳ*? 13 *ἐκείνοις*] *ἐκεῖνος* Rk. male 15 *διαφευξόμενος* Dind., cf. 40, 22, 2; 54, 5, 4, et Rutherford *The new Phrynichus* p. 93 sq., *διαφευξούμενος* L (ut *φευξούμενοι* 40, 25, 5, *φευξούμενος* quoque 68, 19, 5 in exc. Urs., ubi tamen cod. A *φευξάμενος*) 16 *μὲν* del. R. St., tuetur Polak. *οὔτε γὰρ — ἐγένετο* in parenthesi dicta esse monens 26 *μετεβάλετο* Bk., *μετεβάλλετο* L.

δὲν βίαιον δρᾶσαι, καὶ τῷ νόμῳ ἄλλοι τε καὶ ὁ Πομπήιος συνεῖπον
ὥστε πολὺ κρείττους αὐτοὺς γενέσθαι.
9 κατῆλθέ τε οὖν ὁ Κικέρων, καὶ χάριν τῇ τε βουλῇ καὶ τῷ
δήμῳ, παρασχόντων αὐτῷ τῶν ὑπάτων καὶ [κατὰ] τὸ συνέδριον
καὶ τὴν ἐκκλησίαν, ἔγνω. τῷ τε Πομπηίῳ τὴν ἔχθραν τὴν ἐπὶ
τῇ φυγῇ μεθεὶς συνηλλάγη, καὶ τήν γε εὐεργεσίαν παραχρῆμα ἀπέ-
2 δωκε· λιμοῦ γὰρ ἐν τῇ πόλει ἰσχυροῦ γενομένου, καὶ τοῦ ὁμίλου
παντὸς ἔς τε τὸ θέατρον (οἵῳ δὲ δὴ καὶ τότε ἔτι θεάτρῳ ἐς τὰς
πανηγύρεις ἐχρῶντο) καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐς τὸ Καπιτώλιον ἐπὶ τοὺς
βουλευτὰς συνεδρεύοντας ἐσπηδήσαντος, καὶ τοτὲ μὲν ἐν χερσὶν αὐ-
τοὺς ἀποσφάξειν τοτὲ δὲ καὶ καταπρήσειν σὺν αὐτοῖς τοῖς ναοῖς
3 ἀπειλοῦντος, ἔπεισέ σφας ἐπιμελητὴν τοῦ σίτου τὸν Πομπήιον προ-
χειρίσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀρχὴν αὐτῷ ἀνθυπάτου καὶ ἐν τῇ
Ἰταλίᾳ καὶ ἔξω ἐπὶ πέντε ἔτη δοῦναι. καὶ ὁ μέν, ὥσπερ ἐπὶ τοῖς
καταποντισταῖς πρότερον, οὕτω καὶ τότε ἐπὶ τῷ ⟨σίτῳ⟩ πάσης αὖ-
θις τῆς οἰκουμένης τῆς ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις τότε οὔσης ἄρξειν ἔμελλε·
10 Καῖσαρ δὲ καὶ Κράσσος ἄλλως μὲν ἤχθοντο τῷ Κικέρωνι, σπου-
δὴν δ' οὖν τινα αὐτοῦ ἔσχον, ἐπειδὴ πάντως καθήξοντα αὐτὸν
ᾔσθοντο (καὶ γὰρ ὁ Καῖσαρ καὶ ἀπὼν εὔνοιάν τινα αὐτῷ ἐνεδεί-
2 ξατο), οὐ μέντοι καὶ χάριν οὐδεμίαν ἀντέλαβον. ἐκεῖνος γὰρ τοῦτό
τε οὐκ ἀπὸ γνώμης σφᾶς πεποιηκότας εἰδώς, καὶ τῆς φυγῆς αἰτιω-
τάτους γεγονέναι νομίζων, ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐ πάνυ πρὸς
L 51v αὐτοὺς ἐθρασύ|νετο, ἅτε καὶ τῶν τῆς ἀκράτου παρρησίας ἐπικαρ-
πιῶν νεωστὶ πεπειραμένος, βιβλίον μέντοι τι ἀπόρρητον συνέθηκε,
καὶ [ἐπεί] ἐπέγραψεν αὐτῷ ὡς καὶ περὶ τῶν ἑαυτοῦ βουλευμάτων
3 ἀπολογισμόν τινα ἔχοντι, πολλὰ δὲ δὴ καὶ δεινὰ ἐς αὐτὸ καὶ περὶ
ἐκείνων καὶ περὶ ἄλλων τινῶν συνένησε, καὶ διὰ τοῦτο φοβηθεὶς
μὴ καὶ ζῶντος αὐτοῦ ἐκφοιτήσῃ, κατεσημήνατό τε αὐτὸ καὶ παρέ-

4 [κατὰ] ex dittogr. natum delevi. narrat Dio consules Ciceroni et senatum et contionem dedisse, cf. fr. 72, 2. — Inde a R. St. haec ita eduntur: *παρασχόντων αὐτῷ τῶν ὑπάτων, καὶ κατὰ τὸ συνέδριον καὶ ⟨κατὰ⟩ τὴν ἐκκλησίαν ἔγνω*, quae non uno nomine displicent, maxime vero eo quod futile est dicere Ciceronem senatui in curia et populo in contione populi gratias egisse. (non ita Cic. *ad Att.* 4, 1, 5 ex.) 6 *γε* R. St., *τε* L 8 *ἔς τε τὸ — ἐχρῶντο*] locum vitium alere manifestum est. pro *οἵῳ* Bekkerus *μόνῳ* quod non intellego. Pflugk. *δὲ* in *γε* mutandum censet, quo facto vox tamen repetita *θεάτρῳ* offendit. hoc, ni fallor, scriptor dicere voluit Romanos etiamtum ad ludos theatro ad tempus facto usos fuisse, Pompeii theatro lapideo nondum exstructo. scripserim: *ἔς τέ τι θέατρον* et pro *οἵῳ* vocabulum aliquod, quod temporarii notionem habeat. — cf. 37, 58, 4 11 *σὺν*] delendum? cf. 68, 24, 5 15 ⟨*σίτῳ*⟩ add. Rk. 25 [*ἐπεί*] del. Leuncl. 27 *συνένησε* Leuncl., *συνήνεσε* L.

*δωκε τῷ παιδί, προστάξας οἱ μήτ' ἀναγνῶναι μήτε δημοσιεῦσαι τὰ
γεγραμμένα πρὶν ἂν μεταλλάξῃ.*
Κικέρων μὲν οὖν αὖθις ἀνεβλάστανε, καὶ τήν τε ἄλλην οὐσίαν **11**
*καὶ τὸ ἔδαφος τῆς οἰκίας, καίτοι τῇ Ἐλευθερίᾳ ἀνειμένον, καὶ τοῦ
Κλωδίου καὶ ἐπιθειάζοντος καὶ ἐς ἐνθυμίαν αὐτῷ προβάλλοντος,
ἐκομίσατο. τὴν γὰρ ἐσφορὰν τοῦ φρατριατικοῦ νόμου, παρ' ἣν ἐκ* 2
*τῶν εὐπατριδῶν ἐς τὸ πλῆθος ἐπεποίητο, διαβάλλων ὡς οὐκ ἐν
τοῖς ὡρισμένοις ἐκ τῶν πατρίων χρόνοις ἐκτεθέντος αὐτοῦ, τήν τε
δημαρχίαν τοῦ Κλωδίου πᾶσαν, ἐν ᾗ καὶ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν ἐδέ-
δοκτο, κατέλυε, λέγων οὐχ οἷόν τ' εἶναι, τῆς μεταστάσεως αὐτοῦ
τῆς ἐς τὸν ὅμιλον παρανόμως γεγενημένης, ὑγιές τι τῶν ἐν αὐτῇ
πραχθέντων νομίζεσθαι, καὶ ἔπεισε διὰ τούτου τοὺς ποντίφικας τὸ* 3
*ἔδαφός οἱ ὡς καὶ ὅσιον καὶ βέβηλον ὂν ἀποδοῦναι. καὶ οὕτω καὶ
ἐκεῖνο καὶ χρήματα ἔς τε τὴν τῆς οἰκίας κατασκευήν, καὶ εἰ δή τι
ἄλλο τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἐλελύμαντο, ἔλαβε.*
μετὰ δὲ δὴ ⟨τοῦτο⟩ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως ἕνεκα αὖθις ἐκι- **12** cf. Xiph. 12, 3—9
*νήθησαν. ἐπειδὴ γὰρ πολλά τισι τῶν Ῥωμαίων χρήματα, τὰ μὲν
οἴκοθεν τὰ δὲ καὶ δανεισάμενος, ὅπως τήν τε ἀρχὴν βεβαιώσηται
καὶ φίλος καὶ σύμμαχος ὀνομασθῇ καταναλώκει, καὶ αὐτὰ παρὰ
τῶν Αἰγυπτίων βιαίως ἠργυρολόγει, καὶ διά τε τοῦτο ἐχαλεπαίνετο* 2
*καὶ ὅτι τὴν Κύπρον ἀπαιτῆσαι παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἢ καὶ τὴν φι-
λίαν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀπειπεῖν κελευόντων αὐτῶν οὐκ ἠθέλησε, καὶ
οὔτε πεῖσαί σφας ἡσυχάζειν οὔτ' αὖ βιάσασθαι (ξενικὸν γὰρ οὐκ
εἶχεν) ἠδυνήθη, διέδρα τε ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ἐλ-* 3
θὼν κατηγόρησέ τε αὐτῶν | ὡς καὶ ἐκ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐκβεβλη- L 52r
*κότων, καὶ ἔτυχεν ὥστε ὑπὸ τοῦ Σπινθῆρος, ᾧ ἡ Κιλικία ἐπετέ-
τραπτο, καταχθῆναι. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα . . ., οἱ Ἀλεξανδρεῖς τέως μὲν* **13**

---

5 *ἐς ἐνθυμίαν αὐτῷ* Wesseling. coll. Thuc. 5, 16, 1, *ἐς ἐνθύμιον αὐτοῦ* L 7 *ἐπεποίητο*] *εἰσεπεποίητο* Melber. iniuria. veteres Dio secutus est, qui ubi de adoptione sermo est modo composita modo simplici huius verbi forma utuntur, cf. 40, 51, 3 16 ⟨*τοῦτο*⟩ add. Reim. 17 *πολλὰ* ⟨*πολλοῖς*⟩ Rk., cf. c. 14, 1 26 sq. *ἔτυχεν — καταχθῆναι*] haec in L sic: *ἔτυχεν ὥστε ὥστε ὑπάτου σπινθῆρος ὧι ἡ κιλία ἐπετράπετο καταχθῆναι.* locus difficilis, quem ita corrigunt ut supra exhibui (*ὥστε* semel et *Κιλικία* iam codd. deter., *ὑπὸ τοῦ* Reim., *ἐπετέτραπτο* St.), in quo tamen me offendit *ἔτυχε* cum *ὥστε* coniunctum. quare vide an lacuna statuenda sit: *ἔτυχε . . . . . ὥστε ὑπὸ τοῦ κ. τ. λ.* (*βοηθείας* suppl. Polak.) nisi *ἔτυχε* cum *καταχθῆναι* construendum (cf. 39, 34, 2) et verba *ὥστε ὥστε* graviter corrupta esse censes. Ceterum quanquam Reimari *ὑπὸ τοῦ* pro *ὑπάτου* verum duco (cf. quoque ad 39, 28, 1; sed *δι' ὑπάτου* Xyl., *ὑπὸ ὑπάτου* Leuncl.), tenendum est Lentulo, etiam tum consuli, a senatu mandatum fuisse, ut Ptolemaeum in Aegyptum reduceret (Cic. *Rab. Post.* 3, 6, *ad fam.* 1, 1, 3) 27 lacunam agnovit Reim., *ἐγένετο* supplet idem, *ἐπράττετο*? Bk.

ἀγνοήσαντες ὅτι ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπηρκὼς ἦν, ἢ τεθνηκέναι αὐτὸν νομίσαντες, Βερενίκην τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐς τὴν βασιλείαν ἀντικατέστησαν, ἔπειτα δὲ τἀληθὲς μαθόντες ἄνδρας ἑκατὸν ἐς τὴν
cf. Xiph. 12, 9—14 Ῥώμην ἔπεμψαν πρός τε τὰ ἐγκλήματα αὐτοῦ ἀπολογησομένους καὶ
2 ἀντικατηγορήσοντας ὅσα ἠδίκηντο. προμαθὼν οὖν ταῦτ᾽ ἐκεῖνος (ἔτι δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἦν) ἐνήδρευσε τοὺς πρέσβεις, πρὶν ἐλθεῖν, ἄλλους ἄλλῃ διαπέμψας, καὶ τοὺς μὲν πλείους αὐτῶν κατὰ τὴν ὁδὸν ἔφθειρε, τῶν δὲ δὴ λοιπῶν τοὺς μὲν [αὐτῶν] ἐν τῷ ἄστει αὐτῷ ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ καὶ καταφοβήσας ἐκ τούτων ἢ χρήμασι διαφθείρας ἔπεισε μήτε ταῖς ἀρχαῖς ὑπὲρ ὧν ἐστάλατο ἐντυχεῖν μήθ᾽ ὅλως μνείαν
14 τινὰ περὶ τῶν ἀπολωλότων ποιήσασθαι. καίτοι τὸ πρᾶγμα οὕτω περιβόητον ἐγένετο ὥστε καὶ τὴν βουλὴν ἀγανακτῆσαι δεινῶς, ἐνάγοντός σφας ὅτι μάλιστα Φαουωνίου τοῦ Μάρκου καθ᾽ ἑκάτερον, ὅτι τε πολλοὶ παρὰ τῶν συμμάχων πρέσβεις πεμφθέντες βιαίως ἀπωλώλεσαν, καὶ ὅτι συχνοὶ καὶ τότε τῶν Ῥωμαίων ἐδεδωροδοκήκεσαν.
2 καὶ οἱ μὲν τὸν Δίωνα τὸν τῆς πρεσβείας αὐτοκράτορα (περιῆν γάρ) μετεπέμψαντο ὡς καὶ τὴν ἀλήθειαν παρ᾽ αὐτοῦ μαθησόμενοι· οὕτω δὲ ἄρα καὶ τότε ἔθ᾽ ὁ Πτολεμαῖος τοῖς χρήμασι κατεκράτει ὥστε μήτε τὸν Δίωνα ἐς τὸ συνέδριον ἐσελθεῖν μήτε μνήμην τινὰ τοῦ
Xiph. 12, 14—18 3 φόνου τῶν τεθνηκότων, ἕως γε καὶ αὐτὸς παρῆν, γενέσθαι. καὶ μέντοι τοῦ Δίωνος μετὰ ταῦτα δολοφονηθέντος οὐδεμίαν οὐδ᾽ ἐπ᾽ ἐκείνῳ δίκην ἔδωκε· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὁ Πομπήιος τῇ τε οἰκίᾳ
4 αὐτὸν ὑπεδέδεκτο καὶ ἰσχυρῶς ⟨οἱ συν⟩ήρετο. τῶν γε μὴν ἄλλων τῶν αὐτόθεν ἐνεκλήθησαν μὲν ἐν ὑστέρῳ συχνοί, ἑάλωσαν δὲ ὀλίγοι· τό τε γὰρ δεδωροδοκηκὸς πολὺ ἦν, καὶ ἀλλήλοις διὰ τὸ ἴδιον ἕκαστος δέος συνεμάχουν.

15 οἱ μὲν οὖν ἄνθρωποι τοιαῦτα ὑπὸ τῶν χρημάτων ἐποίουν, τὸ

---

1 ἀπηρκὼς Leuncl., ἀπῃρηκὼς L 2 Βερενίκην] ita L hic, sed 39, 57, 1 βερονίκη ut Xiph. 66, 18, 1. forma vulgaris, quae postea praevaluit (cf. *Veronica*), librariis deberi videtur 8 δὴ addidi ex L [αὐτῶν] del. St. 10 ἐστάλατο St., ἐστάλαντο L 12 ὥστε L (non ὅστε), ὡς R. St. 13 ἑκάτερον Reim., ἕτερον L 20 παρῆν] restitui ex L, περιῆν *in vivis superfuit* (sc. Dio) Rk. temere. Dionem si intellegi voluisset scriptor non αὐτος scripsisset sed οὗτος neque in sequentibus Dionis nomen iterasset. Hoc dicit: quamdiu ipse (Ptolemaeus) in urbe fuit, (ex qua iam ante a. d. IV Id. Dec. huius anni 697/57 profectus est, cf. Fenest. *fr.* 21 Pet. = Non. *s. v. rumor*), nullam de caede interemptorum mentionem factam esse. cf. quoque supra 13, 2 ἔτι δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἦν et § 4 ἐν ὑστέρῳ. verba autem μετὰ ταῦτα ad totum praecedens enuntiatum pertinent, non ad id quod in parenthesi additum est ἕως γε καὶ αὐτὸς παρῆν. cf. etiam 40, 6, 2 22 ἔδωκε Pflugk., δέδωκε L 23 οἱ συνήρετο Bk., praeeunte Xyl. (συνήρετο) et Leuncl. (αὐτῷ συνήρετο), ᾔρετο L.

δὲ δὴ | θεῖον κεραυνῷ κατ' ἀρχὰς εὐθὺς τοῦ ἐχομένου ἔτους τὸ ἄγαλμα L 52r
τοῦ Διὸς τοῦ ἐν τῷ Ἀλβανῷ ἱδρυμένου βαλὸν τὴν κάθοδον τοῦ
Πτολεμαίου χρόνον τινὰ ἐπέσχε. τοῖς γὰρ Σιβυλλείοις ἔπεσιν ἐν- 2
τυχόντες εὗρον ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένον αὐτὸ τοῦτο “ἂν ὁ τῆς Αἰ-
γύπτου βασιλεὺς βοηθείας τινὸς δεόμενος ἔλθῃ, τὴν μὲν φιλίαν
οἱ μὴ ἀπαρνήσασθαι, μὴ μέντοι καὶ πλήθει τινὶ ἐπικουρήσητε· εἰ
δὲ μή, καὶ πόνους καὶ κινδύνους ἕξετε.” κἀκ τούτου τὴν συντυχίαν 3
τῶν ἐπῶν πρὸς τὰ τότε γενόμενα θαυμάσαντες ἀπεψηφίσαντο πάντα
τὰ περὶ αὐτοῦ ἐγνωσμένα, Γαΐῳ Κάτωνι πεισθέντες δημάρχῳ.
ταῦτα δὲ ἐχρήσθη μὲν οὕτως, ἐδημοσιεύθη δέ (οὐ γὰρ ἐξῆν οὐδὲν
τῶν Σιβυλλείων, εἰ μὴ ἡ βουλὴ ψηφίσαιτο, ἐς τὸ πλῆθος ἐξαγγέλ-
λεσθαι) διὰ τοῦ Κάτωνος. ἐπειδὴ γὰρ τάχιστα ὁ νοῦς τῶν ἐπῶν 4
διεθρυλήθη, ὥσπερ εἴωθε γίγνεσθαι, ἔδεισε μὴ συγκρυφθείη, καὶ
ἔς τε τὸν ὅμιλον τοὺς ἱερέας ἐσήγαγε, κἀνταῦθα, πρὶν ὁτιοῦν τὴν
γερουσίαν ἐπ' αὐτοῖς χρηματίσαι, ἐξεβιάσατό σφας ἐκλαλῆσαι τὸ
λόγιον· ὅσῳ γάρ τοι μᾶλλον οὐκ ἐδόκει σφίσιν ἐξεῖναι τοῦτο, . . .
τὸ πλῆθος ἔσχε. καὶ ἐκεῖνο μὲν ἔσχεν οὕτως, ⟨καὶ⟩ ἐς τὴν τῶν Λα- 16
τίνων γλῶσσαν ⟨μετα⟩γραφὲν ἀνεκηρύχθη· γνώμας δὲ αὐτῶν μετὰ
τοῦτο ποιουμένων, καὶ τῶν μὲν ἄνευ στρατοῦ τῷ Σπινθῆρι τὴν τοῦ
Πτολεμαίου κάθοδον προσταττόντων, τῶν δὲ δὴ καὶ τὸν Πομπήιον
μετὰ ῥαβδούχων δύο καταγαγεῖν αὐτὸν κελευόντων (ὅ τε γὰρ Πτο- 2
λεμαῖος μαθὼν τὸ χρησθὲν ἠξίωσε τούτου τυχεῖν, καὶ τὰ γράμματα
αὐτοῦ Αὖλος Πλαύτιος ἐς τὸ κοινὸν δημαρχῶν ἀνέγνω), δείσαντες
οἱ βουλευταὶ μὴ μείζων ἔθ' ὁ Πομπήιος καὶ ἀπ' ἐκείνου γένηται,
ἀντέπραξαν αὐτῷ τῇ τοῦ σίτου προφάσει χρησάμενοι.
ταῦτα μὲν ἐπί τε Λουκίου Φιλίππου καὶ ἐπὶ Γναίου Μαρκελ- 3
λίνου ὑπάτων ἐγένετο· καὶ αὐτὰ ὁ Πτολεμαῖος μαθὼν τήν τε κάθο-
δον ἀπέγνω, καὶ ἐς Ἔφεσον ἐλθὼν παρὰ τῇ θεῷ διῃτᾶτο. τῷ δὲ δὴ 17

---

2 *Ἀλβανῷ* R. St., *λαβανῶι* L *βαλὸν* L ut coni. Bk., *βαλὼν* R. St. 6 *ἀπαρνήσασθαι* L, in oraculo Sibyllino fortasse ferendum, sed magis placet Bekkeri *ἀπαρνήσησθε* 16 in L nulla lacuna. quaedam tamen excidisse manifestum. hoc fere scriptum fuisse videtur *tanto magis populus ut id facerent urgebat* vel *tanto magis ea audire populus cupiebat* sim. non magno opere placent tentamina Herwerdeni ⟨*τόσῳ λιπαρέστερον*⟩, et Dielsii ⟨*τοσούτῳ*⟩ „*um so mehr war das Volk standhaft geblieben*“ (*Sibyll. Blätter* p. 16 adn. 4), quod Graece sic dici nequit; nec probanda ea, quibus etiam verbum *ἔσχε* mutetur ut Leunclavii ⟨*τοσούτῳ πλέον*⟩ *τὸ πλῆθος ἤσχαλλε* et Reiskii ⟨*τοσούτῳ*⟩ *το πλῆθος ἔσπερχε* vel *κατέσχε*. coniecit Wagner: ⟨*τοσούτῳ ἐντονώτερον περὶ τουτο*⟩ *τὸ πλῆθος ἔσχε,* haud male 17 ⟨*καὶ*⟩ add. R. St. 18 ⟨*μετα*⟩*γραφὲν* Rk. recte, cf. Thuc. 4, 50, 2 21 *αὐτὸν* extat in L 23 *Πλαύτιος* Xyl., *πλατύιος* L.

προτέρῳ ἔτει καὶ τοιόνδε τι, ἴδιον μὲν φέρον δέ πως ἐς τὴν συγ-
γραφήν, ἐπράχθη. τοῦ γὰρ νόμου διαρρήδην ἀπαγορεύοντος μη-
δένας δύο ἅμα ἐκ τῆς αὐτῆς συγγενείας τὴν αὐτὴν ἱερατείαν ἔχειν,
L 53r ὁ Σπινθὴρ ὁ ὕπατος | ἐπιθυμήσας Κορνήλιον Σπινθῆρα τὸν υἱὸν ἐς
2 τοὺς οἰωνιστὰς ἐσαγαγεῖν, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ ὁ Φαῦστος ὁ τοῦ Σύλλου
παῖς ἐκ τοῦ τῶν Κορνηλίων φύλου ὢν προενεγέγραπτο, ἐξεποίησεν
αὐτὸν ἐς τὸ Μαλλίου Τορκουάτου γένος, καὶ οὕτως ὁ νόμος ἐν τοῖς
ἑαυτοῦ ῥήμασι μείνας ἔργῳ κατελύθη.
a. u. 698 (56) 18 μετὰ δὲ δὴ τοῦτο ὁ Κλώδιος ἐπειδὴ τάχιστα ἐς τὴν ἀγορανο-
μίαν ἐπί τε τοῦ Φιλίππου καὶ ἐπὶ τοῦ Μαρκελλίνου παρεληλύθει
(πρὸς γὰρ τὴν ἀπόδρασιν τῆς δίκης παρακελευστὸς ᾑρέθη), γραφὴν
κατὰ τοῦ Μίλωνος τῆς τῶν μονομάχων παρασκευῆς ἀπήνεγκε· ἃ
γὰρ αὐτὸς ἔπραττε καὶ ἐφ᾽ οἷς ἐκρίνετο, ταῦτ᾽ ἐκείνῳ ἀντενεκάλει.
2 ἐποίει δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι τὸν Μίλωνα προσεδόκα αἱρήσειν ἅτε καὶ
συναγωνιστὰς ἰσχυροὺς ἄλλους τε καὶ τὸν Κικέρωνα τόν τε Πομ-
πήιον ἔχοντα, ἀλλ᾽ ἵνα ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ τῷ τε Μίλωνι προσ-
19 πολεμοίη καὶ ἐκείνους ὑβρίζοι. πρὸς γοῦν τοῖς ἄλλοις τοιόνδε τι
ἐμεμηχάνητο· παρασκευάσας τοὺς ἑταίρους ἵν᾽, ὁπότε πύθοιτο αὐ-
τῶν ἐν τοῖς συλλόγοις "τίς ⟨ὁ⟩ ποιῶν ἢ καὶ λέγων τοιόνδε τι ἦν",
συνεκβοῷεν ὅτι Πομπήιος, ἐπηρώτα πολλάκις ἐξαίφνης πάνθ᾽ ὅσα
ἐπαίτια περὶ αὐτὸν ἢ κατὰ τὸ σῶμα ἢ κατ᾽ ἄλλο τι ἦν, ἰδίᾳ καὶ
2 καθ᾽ ἕκαστον, ὡς οὐ περὶ ἐκείνου δὴ λέγων· κἀκ τούτου τῶν μὲν
ἐξαρχόντων τῶν δὲ συνεπηχούντων σφίσιν, οἷα φιλεῖ ἐν τοῖς τοι-
ούτοις γίγνεσθαι, καὶ λεγόντων ὅτι Πομπήιος, χλευασία πολλὴ συν-
έβαινεν, ὥστε ἐκεῖνον μήτε τὴν ἡσυχίαν ἄγειν καρτεροῦντα μήθ᾽
ὅμοιόν τι ποιεῖν αὐτῷ ὑπομένοντα περιοργῇ τε γίγνεσθαι καὶ ἐν ἀμη-
χανίᾳ καθίστασθαι, καὶ λόγῳ μὲν τὸν Μίλωνα καταχρίνεσθαι, ἔργῳ
3 δὲ αὐτὸν μηδ᾽ ἀπολογούμενον ἁλίσκεσθαι. ὁ γὰρ Κλώδιος, ὅπως
ἐπὶ πλεῖον ποιοίη, οὐκ εἴα τὸν φρατριατικὸν νόμον ἐσενεχθῆναι·

---

2 *μηδένας* Rk., *μηδένα* L 6 *Κορνηλίων* Leuncl., *κορνηλίου* L 10 *παρεληλύθει* Bk., *παρελήλυθε* L 12 *κατὰ* Leuncl., *καὶ* L 14 *προσεδόκα* scripsi cum Bk., *προσδοκῶν* L. non mutato *προσδοκῶν*, pro *οὐχ ὅτι* quod praecedit *οὐχ οἷα* Leuncl., *οὐχ ὡς* Reim., *οὐχὶ* Rk. sed constructionem a Dione adamatam *οὐχ ὅτι — ἀλλ᾽ ἵνα* (cf. fr. 57, 72; 38, 4, 5; 38, 15, 4; 39, 34, 3; 40, 61, 3; 42, 20, 1, al.) intactam relinquere praestat 18 *ἑταίρους* R. St., *ἑτέρους* L 19 *τίς ⟨ὁ⟩ ποιῶν ἢ καὶ λέγων τοιόνδε τι ἦν* Leuncl. (*τίς* et *καὶ λέγων*), Rk. (*ἦν*), St. (*τοιόνδε τι*), Bk. (add. ⟨*ὁ*⟩), *τί ποιῶν ἢ καταλέγων τοιόσδε τις ὢν* L 29 *ἐπὶ πλεῖον ποιοίη* L vitiose, *ἐπὶ πλεῖον ⟨χρόνον ἐμ⟩ποιοίη* Rk., *ἐπὶ πλεῖον ἀπορροίη* Bk. speciose, *ἔτι πλεῖον ποιοίη* Gros. a Dind. et Melb. receptum, mihi non satis intellectum, *ἐπὶ πλεῖον πονοίη*? Polak. *φρατριατικὸν* R. St. (cf. 37, 51, 2; 39, 11, 2), *φρατριακὸν* L (cf. 41, 43, 3; 45, 5, 3).

πρὶν γὰρ ἐκεῖνον τεθῆναι, οὔτ᾽ ἄλλο τι τῶν σπουδαίων ἐν τῷ κοινῷ
πραχθῆναι οὔτε δίκην οὐδεμίαν ἐσαχθῆναι ἐξῆν.

τέως μὲν οὖν ὁ Μίλων τῶν λοιδοριῶν καὶ τῶν σφαγῶν πρό- 20
σχημα αὐτοῖς ἦν· τεράτων τέ τινων ἐν τούτῳ γενομένων (ἔν τε γὰρ
τῷ Ἀλβανῷ νεὼς Ἥρας βραχὺς ἐπὶ τραπέζης τινὸς πρὸς ἀνατολῶν
ἱδρυμένος πρὸς τὴν ἄρκτον μετεστράφη, καὶ λαμπὰς ἀπὸ τῆς με-
σημβρίας ὁρμηθεῖσα πρὸς βορέαν διῇξε, | λύκος τε ἐς τὴν πόλιν 2 L 53v
ἐσῆλθε, καὶ σεισμὸς ἐγένετο, τῶν τε πολιτῶν τινες κεραυνοῖς ἐφθά-
ρησαν, καὶ θόρυβος ἐν τῷ Λατίνῳ ὑπὸ γῆς ἐξηκούσθη· καὶ αὐτὰ
οἱ μάντεις ἀκέσασθαι ἐθελήσαντες ὀργίζεσθαί σφισι δαιμόνιόν τι
ὡς καὶ ἱερῶν τινων ἢ χωρίων οὐχ ὁσίων ἐποικουμένων ἔφασαν) ἐν- 3
ταῦθα ὁ Κλώδιος τὸν Κικέρωνα μεταλαβὼν τῷ τε λόγῳ πολὺς ἐνέ-
κειτο, ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς οἰκίας ἱερωμένον τῇ Ἐλευθερίᾳ κατῳκοδό-
μησε, καὶ ἐπῆλθέ ποτε ἐπ᾽ αὐτὸ ὡς καὶ ἐκ θεμελίων αὖθις αὐτὴν
ἀναιρήσων. καὶ οὐκ ἐποίησε μὲν τοῦτο, ὁ γὰρ Μίλων ἐκώλυσεν·
ὁ δ᾽ οὖν Κικέρων ὡς καὶ παθὼν αὐτὸ ὀργήν τε εἶχε καὶ κατηγο- 21
ρίας ἐποιεῖτο, καὶ τέλος τόν τε Μίλωνα καὶ δημάρχους τινὰς πα-
ραλαβὼν ἀνῆλθέ τε ἐς τὸ Καπιτώλιον καὶ τὰς στήλας ⟨τὰς⟩ ἐπὶ τῇ
ἑαυτοῦ φυγῇ ὑπὸ τοῦ Κλωδίου σταθείσας καθεῖλε. καὶ τότε μὲν 2
αὐτὰς ἐκείνου σὺν Γαΐῳ ⟨τῷ⟩ ἀδελφῷ στρατηγοῦντι ἐπελθόντος ἀφῃ-
ρέθη, μετὰ δὲ τοῦτο φυλάξας ἐκδημοῦντα τὸν Κλώδιον ἀνέβη τε
αὖθις ἐς τὸ Καπιτώλιον, καὶ λαβὼν αὐτὰς οἴκαδε ἀπεκόμισε. γε- 3
νομένου δὲ τούτου οὐδὲν ἔτ᾽ ἀπώμοτον οὐδετέρῳ αὐτῶν ἦν, ἀλλὰ Bekk. Anecd. 155, 4
ἐλοιδόρουν ἀλλήλους καὶ διέβαλλον ἄλλα τε ὅσα ἐδύναντο, μηδενὸς
τῶν αἰσχίστων ἀπεχόμενοι, καὶ ὁ μὲν τήν τε δημαρχίαν τὴν τοῦ 4
Κλωδίου ὡς καὶ παρὰ τοὺς νόμους γενομένην καὶ τὰ πραχθέντα
ἐν αὐτῇ ὑπ᾽ αὐτοῦ ὡς καὶ ἄκυρα ὄντα, ὁ δὲ τήν τε φυγὴν τὴν τοῦ
Κικέρωνος ὡς καὶ δικαίως ἐγνωσμένην καὶ τὴν κάθοδον αὐτοῦ ὡς
καὶ παρανόμως ἐψηφισμένην.

μαχομένων δὲ αὐτῶν, καὶ τοῦ Κλωδίου πολὺ τῇ στάσει ἐλατ- 22
τουμένου, ὁ Κάτων ὁ Μᾶρκος ἐπελθὼν ἀνίσωσεν αὐτούς· τῷ τε
γὰρ Κικέρωνι ἀχθόμενος, καὶ φοβηθεὶς ἅμα μὴ καὶ ὅσα αὐτὸς ἐν

---

5 Ἀλβανῷ] cf. C. I. L. 14 p. 213 et 216 sq. 9 ἐν τῷ Λατίνῳ] Cic. *har. resp.* 10, 20: *in agro Latiniensi* (cf. 28, 62). an ἐν ἀγρῷ Λατίνῳ vel Λατινίῳ? sane *Latinum* dictum fuisse quem ad modum *Albanum*, unde τὸ Ἄλβανον Dio, vix credendum 10 ἀκέσασθαι Xyl., ἀκούσασθαι L ἐθελήσαντες Bk., θελήσαντες L 12 μεταλαβὼν] sc. ἀντὶ τοῦ Μίλωνος πολὺς Rk., πολὺ L 18 ⟨τὰς⟩ add. Pflugk. 19 ὑπὸ Leuncl., ἐπὶ L 20 ⟨τῷ⟩ ins. Rk. 22 αὐτὰς R. St., αὐτὰ L 23 οὐδετέρῳ Bk., οὐδὲ ἑτέρωι L 31 ἀνίσωσεν Oddey, ἀνέσωσεν L, possis quoque ἀνέσωσεν αὐτὸν cum Xyl.

τῇ Κύπρῳ ἐπεποιήκει καταλυθείη, ὅτι πρὸς τοῦ Κλωδίου δημαρ-
2 χοῦντος ἐπέπεμπτο, προθύμως αὐτῷ συνήρατο. μέγα γὰρ ἐπ' αὐτοῖς
cf. Xiph. 12, 18—20 ἐφρόνει, καὶ περὶ παντὸς τὸ βεβαιωθῆναι αὐτὰ ἐποιεῖτο. ὁ μὲν
γὰρ Πτολεμαῖος ὁ τὴν νῆσον τότε κατέχων, ἐπειδὴ τά τε ἐψηφι-
L 51r σμένα ᾔσθετο καὶ μήτ' ἀντᾶραι τοῖς Ῥωμαίοις | ἐτόλμησε μήτ' αὖ
3 στερηθεὶς τῆς ἀρχῆς ζῆν ὑπέμεινε, φάρμακον πιὼν ἀπέθανε, καὶ
οἱ Κύπριοι τὸν Κάτωνα οὐκ ἀκουσίως, ἅτε καὶ φίλοι καὶ σύμμα-
χοι τῶν Ῥωμαίων ἀντὶ δούλων ἔσεσθαι προσδοκήσαντες, ἐσεδέξαντο·
4 ὁ δὲ Κάτων ἐπὶ μὲν τούτοις οὐδὲν εἶχε σεμνύνεσθαι, ὅτι δὲ δὴ τά
τε ἄλλα ἄριστα διῴκησε, καὶ δούλους καὶ χρήματα πολλὰ ἐκ τῶν
βασιλικῶν ἀθροίσας οὐδὲν ᾐτιάθη ἀλλὰ ἀνεπικλήτως πάντα ἀπέ-
δειξεν, ἀνδραγαθίας οὐδὲν ἧττον ἢ ⟨εἰ⟩ πολέμῳ τινὶ ἐνενικήκει μετε-
ποιεῖτο· ὑπὸ γὰρ τοῦ πολλοὺς δωροδοκεῖν σπανιώτερον τὸ τῶν χρη-
μάτων καταφρονεῖν τινα τοῦ τῶν πολεμίων κρατεῖν ἐνόμιζε.
23 τότε οὖν ὁ Κάτων ἐν δόξῃ τινὶ ἐπινικίων διὰ ταῦτ' αἰσίων
ἐγένετο, καὶ οἱ ὕπατοι γνώμην ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐποιήσαντο στρατη-
γίαν αὐτῷ δοθῆναι καίπερ μηδέπω ἐκ τῶν νόμων προσήκουσαν.
καὶ οὐκ ἀπεδείχθη μέν (αὐτὸς γὰρ ἀντεῖπε), τὴν δὲ δὴ εὔκλειαν
2 καὶ ἐκ τούτου μείζονα ἔσχε. Κλώδιος δὲ ἐπεχείρησε μὲν τοὺς οἰ-
κέτας τοὺς ἐκ τῆς Κύπρου ἀχθέντας Κλωδίους, ὅτι αὐτὸς τὸν Κά-
τωνα ἐκεῖσε ἐπεπόμφει, ὀνομάσαι, οὐκ ἠδυνήθη δὲ ἐναντιωθέντος
αὐτοῦ. καὶ οἱ μὲν Κύπριοι ἐπεκλήθησαν, καίτοι τινῶν Πορκίους
σφᾶς προσειπεῖν ἐθελησάντων (ὁ γὰρ Κάτων καὶ τοῦτ' ἐκώλυσεν)·
3 ὀργῇ δ' οὖν ὁ Κλώδιος τὴν ἐναντίωσιν αὐτοῦ φέρων, τά τε διοι-
κηθέντα ὑπ' αὐτοῦ διέβαλλε καὶ τοὺς λογισμοὺς τῶν πεπραγμένων
ἀπῄτει, οὐχ ὅτι καὶ διελέγξαι τι αὐτὸν ἀδικοῦντα ἐδύνατο, ἀλλ' ὅτι
ὑπὸ ναυαγίας τὰ γράμματα σχεδόν τι πάντα διέφθαρτο, καὶ ἐδόκει
4 κατὰ τοῦτό τι ἰσχύσειν. ἐβοήθει δὲ καὶ τότε τῷ Κλωδίῳ ὁ Καῖ-
σαρ καίτοι μὴ παρών, καὶ τάς γε κατηγορίας αὐτῷ τὰς κατὰ τοῦ
Κάτωνος ἐπιστολιμαίους, ὥς γέ τινές φασιν, ἔπεμπεν. ἐπέφερον
δὲ τῷ Κάτωνι ἄλλα τε καὶ ὅτι τὴν στρατηγίαν οἱ αὐτὸς τοὺς ὑπά-
τους πείσας, ὥς γε ἔλεγον, ἐσηγήσασθαι, προσεποιήσατο ἐθελοντής,
ἵνα καὶ μὴ ἄκων ἀποτετυχηκέναι αὐτῆς δόξῃ, παρεῖσθαι.
24 οὗτοί τε οὖν ἐμάχοντο, καὶ ὁ Πομπήιος ἔσχε μὲν καὶ ἐν τῇ

---

6 ὑπέμεινε R. St., ὑπέμενε L 12 ⟨εἰ⟩ ins. Leuncl. 14 ἐνόμιζε] ἐνομίζετο Reim. dubitans 15 ἐπινικίων — αἰσίων] mihi suspecta. quid hic significat αἰσίων?, ᾀηθῶν? Polak. in L ad v. ζε τότε — ταῦτ' in marg. ∾. ceterum cf. Plut. *Cat. min.* 39; Cic. *Balb.* 25, 57; Flor. 1, 44 (3, 9) 20 et 22 Κλωδίους — Πορκίους] cf. Momms. *Staatsr.* 1², 307, 6 27 ναυαγίας Bk., ναυαγίου L, cf. 49, 1, 5 30 ἐπέφερον Bk., ἐπεφέροντο L, an ἐπεφέρετο cum Sturzio?

τοῦ σίτου διαδόσει τριβήν τινα· πολλῶν γὰρ πρὸς τὰς ἀπ' αὐτοῦ
|ἐλπίδας ἐλευθερωθέντων, ἀπογραφήν σφων, ὅπως ἔν τε κόσμῳ καὶ L 54r
ἐν τάξει τινὶ σιτοδοτηθῶσιν, ἠθέλησε ποιήσασθαι· οὐ μὴν ἀλλὰ 2
τοῦτο μὲν τῇ τε ἑαυτοῦ σοφίᾳ καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τοῦ σίτου ῥᾷόν
πως διῴκησε, τὴν δὲ δὴ ὑπατείαν αἰτῶν πράγματα ἔσχε καὶ αἰ-
τίαν ἀπ' αὐτῶν ἔλαβεν. ἐλύπει μὲν γὰρ αὐτὸν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ 3
Κλωδίου γιγνόμενα, καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὑπερεω-
ρᾶτο ὧν διέφερε, διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ διὰ τὰς ἐλπίδας ἀφ' ὧν
καὶ ἰδιωτεύων ὑπὲρ πάντας αὐτοὺς τιμηθήσεσθαι προσεδόκησεν
ὑβριζόμενος. ἀλλὰ τούτων μὲν ἔσθ' ὅτε καὶ κατεφρόνει· παρα- 4
χρῆμα μὲν γὰρ κακῶς ἀκούων ἐδυσχέραινεν, διαλιπὼν δὲ καὶ ἐς Bekk. Anecd. 124, 20
ἀναλογισμὸν τῆς τε ἑαυτοῦ ἀρετῆς καὶ τῆς τῶν ἐναντίων κακίας
ἀφικνούμενος οὐκέτ' αὐτῶν προετίμα· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ αὐξανόμε- 25
νος, καὶ ὁ δῆμος τά τε κατειργασμένα αὐτῷ θαυμάζων ὥστε καὶ
ἐκ τῆς βουλῆς ἄνδρας ὡς καὶ ἐπὶ δεδουλωμένοις παντελῶς τοῖς
Γαλάταις ἀποστεῖλαι, καὶ πρὸς τὰς ἀπ' αὐτοῦ ἐλπίδας ἐπαιρόμε-
νος ὥστε καὶ χρήματά οἱ πολλὰ ψηφίσασθαι, δεινῶς αὐτὸν ἠνία.
ἐπεχείρησε μὲν γὰρ τοὺς ὑπάτους ἀναπεῖσαι μήτε τὰς ἐπιστολὰς 2
αὐτοῦ εὐθὺς ἀναγιγνώσκειν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλεῖστον, μέχρις ἂν αὐ-
τόματος ἡ δόξα τῶν πραττομένων ἐκνικήσῃ, συγκρύπτειν, καὶ διά-
δοχόν τινα αὐτῷ καὶ πρὸ τοῦ καθήκοντος καιροῦ πέμψαι. τοσαύτῃ 3
γὰρ φιλοτιμίᾳ ἐχρῆτο ὥσθ' ὅσα αὐτὸς τῷ Καίσαρι συνέπραξε καὶ
βασκαίνειν καὶ καταλύειν, καὶ ἐκείνῳ τε ἄλλως τε μεγάλως ταινιου-
μένῳ καὶ τὰ ἑαυτοῦ συσκιάζοντι ἄχθεσθαι, καὶ τῷ δήμῳ ἐγκαλεῖν
ὅτι αὐτόν τε ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιεῖτο καὶ τὸν Καίσαρα ὑπερεσπούδαζε.
τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ἠγανάκτει ὁρῶν αὐτοὺς τῶν τε προποιηθέντων 4
τινὶ ἐπὶ τοσοῦτον μνημονεύοντας ἐφ' ὅσον μηδὲν ἄλλο ἐπιγένοιτο,
καὶ πρὸς τὸ ἀεὶ καθιστάμενον, κἂν ἔλαττον τοῦ προτέρου ᾖ, προ-
χειρότατα τῷ τε τοῦ συνήθους κόρῳ καὶ τῇ τοῦ ξένου ἡδονῇ φε-

---

3 *ἠθέλησε* Leuncl., *ἐθελῆσαι* L 5 *ὑπατείαν αἰτῶν πράγματα* Xyl., cf. 60, 5, 8, *ὑπατείαν τῶν πραγμάτων* L 6 *ἀπ' αὐτῶν*] nonne *ἀπ' αὐτοῦ*? cf. 36, 2, 1 13 *οὐκέτ'*] an *οὐδὲν ἔτ'*? 14 *καὶ ἐκ*] *καὶ* ⟨τι⟩ *ἐκ* Cob. speciose. cf. Cic. *prov. cons.* 11, 28; *Balb.* 27, 61; *ad fam.* 1, 7, 10. vide tamen fr. 72, 2; 36, 43, 2 et 46, 1. — ceterum errore Dio populum hoc iussisse dicit, cf. Cic. *ad fam.* 1, 7, 10 et Momms. *Staatsr.* 2^2, 672 15 *βουλῆς* in margine add L 20 *πραττομένων*] exspectes *πεπραγμένων* sed Thuc. 4, 121, 1 confert Polak. 23 *ἐκείνῳ τε* Rk., *ἐκείνωι γε* L *ταινιουμένῳ*] tuetur Naber. coll. Thuc. 4, 121, quem locum male sc. intellexerit Dio; et statim sequitur altera vox parum usitata *συσκιάζειν*. magis tamen placet Reiskii *ἐπαινουμένῳ*, cf. 57, 19, 8, *τιμωμένῳ* Leuncl. 25 *ὑπερεσπούδαζε* Reim., *ὑπεσπούδαζε* L 26 *προποιηθέντων* Rk., *πρὸς ποιηθέντων* L 27 *τινὶ* Bk., *τινὰ* L.

ρομένους, καὶ τὸ μὲν προευδοκιμοῦν πᾶν καταλύοντας ὑπὸ τοῦ
φθόνου, τὸ δ' ἄρτι προφαινόμενον συνεπαύξοντας ὑπὸ τῶν ἐλπί-
26 δων. δι' οὖν ταῦτα δυσχεραίνων, καὶ μήτε τι διὰ τῶν ὑπάτων
L 55r διαπράξασθαι δυνηθεὶς | καὶ τὸν Καίσαρα μείζω τῆς πρὸς ἑαυτὸν
πίστεως γιγνόμενον ὁρῶν, οὐκ ἐν ἐλαφρῷ τὸ πρᾶγμα ἐποιήσατο.
καὶ γὰρ ἐνόμιζε δύο τε εἶναι τὰ τὰς φιλίας τινῶν συγχέοντα, τό τε
δέλος καὶ τὸν φθόνον, καὶ ταῦτα ἀπ' ἀντιπάλου καὶ τῆς δόξης καὶ
2 τῆς ἰσχύος μόνως συμβαίνειν· ἕως μὲν γὰρ ἂν ἰσομοιρῶσί τινες
αὐτῶν, καὶ ἐκείνας ἐρρῶσθαι, ἐπειδὰν δ' ὑπεράρωσί τι οἱ ἕτεροι,
ἐνταῦθα τό τε ἐλαττούμενον φθονῆσαν μισεῖν τὸν κρείττονα καὶ
τὸ κρατοῦν καταφρονῆσαν ἐξυβρίζειν ἐς τὸν χείρονα, καὶ οὕτως
ἀπ' ἀμφοτέρων τὸν μὲν τῇ ἐλαττώσει ἀγανακτοῦντα, τὸν δὲ τῇ
πλεονεξίᾳ ἐπαιρόμενον, πρός τε διαφορὰς καὶ πρὸς πολέμους ἐκ
3 τῆς πρὶν φιλίας ἀφικνεῖσθαι. τοιούτοις οὖν δή τισι λογισμοῖς ὁ
Πομπήιος ἐπὶ τὸν Καίσαρα ὡπλίζετο. καὶ ἐδόκει γὰρ οὐκ ἂν ῥᾳ-
δίως μόνος αὐτὸν καταλῦσαι, τὸν Κράσσον, ὡς καὶ μετ' αὐτοῦ
ποιήσων, ἔτι καὶ μᾶλλον ἀνηρτήσατο.
27 συμφρονήσαντες οὖν ἄλλως μὲν οὐδὲν [ἂν] ἰδιωτεύοντες πράξειν
ἤλπισαν, ἂν δ' ὑπατεύσωσι κἀκ τούτου καὶ αὐτοὶ τὰ πράγματα τῇ
ἐκείνου ζηλώσει διαλάβωσι, καὶ ἀντίρροποί οἱ ἔσεσθαι καὶ ταχὺ
2 αὐτοῦ, ἅτε καὶ δύο ἑνός, περιγενήσεσθαι προσεδόκησαν. καὶ οὕτω
πᾶσαν τὴν προσποίησιν ἀφ' ἧς, εἰ καί τις τῶν ἑταίρων σφῶν ἐπὶ
τὴν ἀρχὴν αὐτοὺς προῆγεν, ἀπηρνοῦντο μηκέτι βούλεσθαι ὑπατεῦσαι,
ἀποθέμενοι ἄντικρυς αὐτῆς, καίπερ ἑτέροις τισὶ πρότερον συναγω-
3 νιζόμενοι, μετεποιήσαντο. ἐπειδή τε ἔξω τῶν χρόνων τῶν ἐν τοῖς
νόμοις διειρημένων ἐπήγγειλαν αὐτήν, καὶ δῆλοι ἦσαν ἄλλοι τε καὶ
αὐτοὶ οἱ ὕπατοι (καὶ γάρ τι καὶ ῥώμης ὁ Μαρκελλῖνος εἶχεν) οὐκ
ἐπιτρέψοντές σφισιν ἀποδειχθῆναι, διεπράσσοντο τὰς ἀρχαιρεσίας ἐν
τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ μὴ γενέσθαι, ἄλλους τε καὶ τὸν Κάτωνα τὸν Γάιον
ἐνιέντες, ἵνα μεσοβασιλέως αἱρεθέντος καὶ αἰτήσωσι κατὰ τοὺς νό-
28 μους τὴν ἀρχὴν καὶ λάβωσι. καὶ ἐγίγνετο γὰρ τοῦτο λόγῳ μὲν

6 *συγχέοντα* R. St. (et iam librarius cod. Parisini B), *συνέχοντα* L 7 *δέλος* L vitiose, *δέος* R. St. (et iam codices omnes a L derivati), requiro vocabulum quale est *καταφρόνησις, ὕβρις, ὑπερηφανία* 8 *μόνως*] *μόνως ⟨μὴ⟩*? Bk., sane tale quid desideratur, *μόνως ἀπεῖναι*? Polak. 9 *ἐκείνας* (sc. *φιλίας*) Reim., *ἐκεῖνα* L 10. 11 *μισεῖν — ἐξυβρίζειν* Reim., *μισεῖ — ἐξυβρίζει* L 17 *ποιήσων*] an ⟨*τοῦτο*⟩ *ποιήσων*?, *εὐπορήσων* Bk. dubitans. possis *μεθ' αὑτοῦ ποιήσοντ'* 18 [*ἂν*] del. Dind., forte *ἂν — πρᾶξαι*? 22 *ἀφ' ἧς εἰ* Rk., *σφίσι* L 26 *διειρημένων* Rk., cf. Rutherford, *the new Phrynichus* p. 329 sqq., *διηρημένων* L 30 *ἐνιέντες*] ita L (non *ἐνιόντες*) 31 *τοῦτο λόγῳ μὲν* Rk., *λόγωι τοῦτο μέν*.

ὑπὸ τῶν παρεσκευασμένων ἄλλοτε κατ' ἄλλην πρόφασιν, ἔργῳ δὲ ὑπ'
αὐτῶν ἐκείνων (τοῖς γοῦν ἐναντιουμένοις σφίσι φανερῶς ἤχθοντο),
δεινῶς ἡ γερουσία ἠγανάκτησεν, ὥστε ποτὲ μεταξὺ μαχομένων αὐ-
τῶν ἐξαναστῆναι. καὶ τότε μὲν οὕτω διελύθησαν, αὖθις δὲ ἐπειδὴ 2 L 55v
τὰ αὐτὰ ἐγίγνετο, τὰς στολὰς καθάπερ ἐν συμφορᾷ τινι μετενδῦναι
ἐψηφίσαντο, καίτοι τοῦ Κάτωνος ἔκ τε τοῦ συνεδρίου, ἐπειδήπερ
ἀντιλέγων οὐδὲν ἤνυσεν, ἐκπηδήσαντος . . ., ὅπως μηδὲν τελεσθείη·
εἰ γάρ τις τῶν μὴ βουλευόντων ἔνδον ἦν, οὐδεμία ψῆφος αὐτοῖς 3
ἐδίδοτο. ἐκείνους τε γὰρ προαπαντήσαντες ἕτεροι δήμαρχοι ἐκώ-
λυσαν ἐσελθεῖν, καὶ οὕτω τοῦτό τε τὸ δόγμα ἐκυρώθη, καὶ ἐχρη-
ματίζετο ὅπως καὶ ἐς τὴν πανήγυριν τὴν τότε οὖσαν οἱ βουλευταὶ
⟨μὴ⟩ θεωρήσωσιν. ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς ἐκεῖνο ὁ Κάτων ἀνθίστατο, ἐξε- 4
πήδησαν ἀθρόοι, καὶ τὰ ἐσθήματα ἀλλαξάμενοι ἐπανῆλθον ὡς καὶ
διὰ τοῦτ' αὐτὸν καταπλήξοντες. καὶ ἐπειδὴ μηδ' ὣς ἐμετρίαζεν,
προῆλθον ἐς τὴν ἀγορὰν ἅμα πάντες, καὶ συνδραμόντος ἐπὶ τούτῳ
τοῦ πλήθους ἐς πᾶν κατηφείας αὐτοὺς κατέστησαν, δημηγορῶν μὲν 5
ὁ Μαρκελλῖνος καὶ τὰ παρόντα σφίσιν ὀδυρόμενος, ἐπιδακρύοντες
δὲ οἱ ἄλλοι καὶ ἐπιστένοντες, ὥστε μηδένα μηδὲν ἀντιφθέγξασθαι.
καὶ οἱ μὲν τοῦτο πράξαντες ἐς τὸ βουλευτήριον εὐθὺς ἐσῆλθον,
γνώμην ἔχοντες ἐς τοὺς ὑπαιτίους τὴν ὀργὴν ἀφεῖναι· Κλώδιος δὲ 29
ἐν τούτῳ μεταπηδήσας αὖθις πρὸς τὸν Πομπήιον, καὶ τὰ ἐκείνου
πάλιν ἀνθελόμενος ἐλπίδι τοῦ, εἴ τι οἱ τῶν τότε πραττομένων συγ-
κατεργάσαιτο, πάνυ αὐτὸν ἰδιώσεσθαι, παρῆλθέ τε ἐς τὸν ὅμιλον
ἐν τῇ καθηκούσῃ στολῇ, μηδὲν αὐτῆς πρὸς τὸ δόγμα μεταλλάξας,
καὶ κατά τε τοῦ Μαρκελλίνου καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἐδημηγόρει.
πολλῆς οὖν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀγανακτήσεως ὑπὸ τῶν βουλευτῶν γενο- 2
μένης τὸ μὲν πλῆθος μεταξὺ λέγων ἐγκατέλιπε, πρὸς δὲ δὴ τὸ συν-
έδριον ἄξας ὀλίγου διεφθάρη· τῆς γὰρ γερουσίας ἀπαντησάσης
αὐτῷ εἴσω τε ἐσελθεῖν ἐκωλύθη, κἂν τούτῳ ὑπὸ ἱππέων περιστοι- 3
χισθεὶς διεσπάσθη ἄν, εἰ μὴ ἀνακραγόντος αὐτοῦ καὶ τὸν ὅμιλον
ἐπιβοησαμένου προσέδραμον πολλοὶ πῦρ φέροντες, ὡς καὶ μετὰ τοῦ
βουλευτηρίου σφᾶς καταπρήσοντες εἴ τι αὐτὸν ἐξεργάσαιντο.
| καὶ ὁ μὲν παρὰ τοσοῦτον ἐλθὼν ἀπολέσθαι οὕτως ἐσώθη· L 56r

---

1 ὑπὸ τῶν N., ὑπάτων L 2 ἐκείνων Reim., ἐκείνοις L 7 lacunam agnovit Bk., qui explet ⟨καὶ τοὺς τυχόντας ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἐσκαλέσαντος⟩ rectissime quod ad sensum. — cf. quoque Momms. *Staatsr.* 3, 978, 4 9 ἕτεροι] ἕτεροι ⟨τε καὶ οἱ⟩ Gros. 12 ⟨μὴ⟩ ins. Rk. 14 διὰ τοῦτ' restitui ex L, cf. fr. 57, 40; 39, 55, 5; 39, 57, 3, διὰ τούτου Rk. 22 ἐλπίδι R. St., ἐλπίδα L 28 ἄξας Wesseling., ἄρξας L 29 ὑπὸ ἱππέων L, ὑπὸ ⟨τῶν⟩ ἱππέων Rk., ὑπὸ ἱππέων ⟨τινων⟩?

30 Πομπήιος δὲ οὐδὲν τούτοις ἐκπλαγεὶς ἔς τε τὸ συνέδριόν ποτε ἐσεπήδησεν, ὑπεναντιούμενος αὐτῷ ψηφιεῖσθαι μέλλοντι, καὶ ἐκεῖνό τε κυρωθῆναι ἐκώλυσε, καὶ τοῦ Μαρκελλίνου μετὰ τοῦτο πυθομένου δημοσίᾳ αὐτοῦ εἰ ὄντως ἐπιθυμεῖ ὑπατεῦσαι, ἐλπίδι τοῦ κατοκνήσειν αὐτὸν σπουδαρχεῖν ὁμολογῆσαι, τῶν μὲν δικαίων ἀνδρῶν ἕνεκα οὐδὲν τῆς ἀρχῆς δεῖσθαι ἔφη, διὰ δὲ δὴ τοὺς ταραχώδεις καὶ σφόδρα αὐτῆς ἀντιποιεῖσθαι. 2 ὡς οὖν τούτῳ φανερῶς ἐνέκειτο, καὶ ὁ Κράσσος ἐρωτηθεὶς καὶ αὐτὸς τὰ αὐτὰ οὐχ ὡμολόγησε μέν, οὐ μὴν οὐδ᾽ ἀπηρνήσατο, ἀλλ᾽ ὥσπερ εἰώθει διὰ μέσου ἐχώρησεν, εἰπὼν ὅτι πάνθ᾽ ὅσα τῷ κοινῷ συμφέροι πράξοι, κατέδεισαν ὅ τε Μαρκελλῖνος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τήν τε παρασκευὴν αὐτῶν καὶ τὴν 3 ἀντίταξιν, καὶ οὐδὲ ἀπήντων ἔτι ἐς τὸ βουλευτήριον. μὴ συλλεγομένου δὲ τοῦ καθήκοντος ἐκ τῶν νομίμων ἀριθμοῦ πρὸς τὸ ψηφισθῆναί τι περὶ τῶν ἀρχαιρεσιῶν, οὐδὲ χρηματισθῆναί τι ἀρ- 4 χὴν περὶ αὐτῶν ἠδυνήθη, ἀλλὰ ὁ ἐνιαυτὸς οὕτω διέβη. οὐ μέντοι οὔτε τὴν ἐσθῆτα μετημπίσχοντο οὔτε ἐς τὰς πανηγύρεις ἐφοίτων, οὐκ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τῇ τοῦ Διὸς ἑορτῇ εἱστιάθησαν, οὐκ ἐπὶ τὰς ἀνοχὰς τὰς Λατίνας, δεύτερον τότε ὑπό τινος οὐκ ὀρθῶς πραχθέντος ποιουμένας, ἐς τὸ Ἀλβανὸν ἀφίκοντο, ἀλλ᾽ ὥσπερ δεδουλωμένοι, καὶ μήτ᾽ ἀρχὰς ἑλέσθαι μήτ᾽ ἄλλο τι πολιτικὸν

31 πρᾶξαι ἐξουσίαν ἔχοντες, τὸ λοιπὸν τοῦ ἔτους διήγαγον. καὶ μετὰ a. u. 699 (55) τοῦτο ὅ τε Πομπήιος καὶ ὁ Κράσσος ὕπατοι ἐκ μεσοβασιλείας ἀπεδείχθησαν, οὔτ᾽ ἄλλου τινὸς τῶν προεπηγγελκότων ἀπαντήσαντος, καὶ Λουκίου Δομιτίου, ὃς μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας ἐσπουδάρχησεν, ὁρμήσαντος μὲν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν οἴκοθεν ὑπὸ νύκτα, ἐπεὶ δ᾽ ὁ παῖς ὁ τὸν λύχνον οἱ προφέρων ἐσφάγη, δείσαντος 2 καὶ μηκέτι περαιτέρω προχωρήσαντος. οὔτ᾽ οὖν ἀντιστάντος τινὸς τὴν ἀρχήν, καὶ προσέτι τοῦ Πουπλίου Κράσσου, ὃς υἱός τε τοῦ Μάρκου ἦν καὶ τότε τῷ Καίσαρι ὑπεστρατήγει, στρατιώτας ἐπ᾽ L 56r αὐτὸ τοῦτο ἐς τὴν Ῥώμην | ἀγαγόντος, οὐ χαλεπῶς ᾑρέθησαν.

32 παραλαβόντες ⟨δ᾽⟩ οὕτω τὴν ἡγεμονίαν τὰς λοιπὰς ἀρχὰς τοῖς ἐπιτηδείως σφίσιν ἔχουσι δοθῆναι ἐποίησαν, τὸν Κάτωνα τὸν Μάρκον κωλύσαντες στρατηγὸν ἀποδειχθῆναι· ὑπώπτευόν τε γὰρ αὐτὸν οὐκ ἀνέξεσθαι τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἰσχὺν αὐτῷ ἔννομον

---

1 ποτε] ⟨μόγις⟩ ποτὲ Rk. 2 ψηφιεῖσθαι] ⟨ἤδη⟩ ψηφιεῖσθαι Rk. inutiliter μέλλοντι R. St., μέλλοντος L 7 τούτῳ R. St., τοῦτο L, an οὗτος?, οὕτω Polak. 15 ἀλλὰ ὁ ἐνιαυτὸς G. Canterus (ὁ Reiskio debetur), ἀλλὰ θέσει αὐτὸς L 19 ποιουμένας R. St., ποιούμενα L 21 πρᾶξαι Bk., πράξασθαι L 28 τοῦ Πουπλίου] τοῦ Πουπλίου ⟨τοῦ⟩ Bk., at cf. 59, 20, 7 31 ⟨δ᾽⟩ add. Rk., possis quoque ⟨οὖν⟩ 32 ἐπιτηδείως R. St., ἐπιτηδείοις L.

πρὸς τὰς ἀντιλογίας προσθεῖναι. καὶ ἡ μὲν τῶν στρατηγῶν κατά- 2
στασις (ὁ γὰρ Κάτων οὐδὲν βίαιον πρᾶξαι ἠξίωσεν) εἰρηναία ἐγέ-
νετο, περὶ δὲ τοὺς ἀγορανόμους τοὺς κουρουλίους σφαγαὶ συνέβη-
σαν, ὥστε καὶ τὸν Πομπήιον πολλοῦ αἵματος ἀναπλησθῆναι. οὐ 3
μὴν ἀλλ' ἐκείνους μέν, τούς τε ἄλλους τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου αἱρου-
μένους, πρὸς τρόπον σφίσιν (αὐτοὶ γὰρ τὰς ἀρχαιρεσίας ἐποίουν)
ἀπέδειξαν, τούς τε ἀγορανόμους τοὺς ἑτέρους καὶ τῶν δημάρχων
τοὺς πλείους προσηταιρίσαντο· δύο δὲ δήμαρχοι, Γάιός τε Ἀτέιος
Καπίτων καὶ Πούπλιος Ἀκύλιος Γάλλος, οὐχ ὡμολόγησαν αὐτοῖς.
ὡς οὖν αἱ ἀρχαὶ κατέστησαν, εἴχοντο ὧν ἐφίεντο. καὶ αὐτοὶ **33**
μὲν οὐδένα οὔτε ἐν τῇ βουλῇ οὔτε ἐν τῷ δήμῳ λόγον ὑπὲρ αὐτῶν
ἐποιήσαντο, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐπλάττοντο μηδενός σφων προσδεῖσθαι·
Γάιος δὲ δὴ Τρεβώνιος δημαρχῶν ἔγραψε τῷ μὲν τήν τε Συρίαν 2
καὶ τὰ πλησιόχωρα αὐτῆς, τῷ δὲ τὰς Ἰβηρίας (καὶ γάρ τι καὶ
ἔναγχος ἐκεκίνηντο) ἄρχειν ἐπὶ πέντε ἔτη δοθῆναι, στρατιώταις τε
ὅσοις ἂν ἐθελήσωσι καὶ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν συμμάχων χρωμέ-
νοις, καὶ πόλεμον καὶ εἰρήνην πρὸς οὓς ἂν βουληθῶσι ποιουμένοις.
χαλεπῶς οὖν ἐπὶ τούτῳ πολλῶν, καὶ μάλιστα τῶν τοῦ Καίσαρος 3
φίλων, ἐχόντων, ὅτι ἤμελλον ἐκεῖνοι, τυχόντες ὧν διῳκοῦντο, τὸν
Καίσαρα μηκέτ' ἐπὶ πολὺ τὴν ἀρχὴν ἕξοντα καθείρξειν, καὶ παρα-
σκευαζομένων διὰ τοῦτο ἀντειπεῖν τινων τοῖς γεγραμμένοις, φοβη-
θέντες οἱ ὕπατοι μὴ διαμάρτωσιν ὧν ἔπραττον, προσεποιήσαντο
αὐτοὺς ὥστε τὴν ἡγεμονίαν καὶ ἐκείνῳ τρία ἔτη πλείω, ὥς γε τἀ-
ληθὲς εὑρίσκεται, μηκῦναι. οὐ μέντοι καὶ ἐς τὸν δῆμόν τι ὑπὲρ 4
αὐτοῦ πρότερον ἐσήνεγκαν πρὶν τὰ σφέτερα βεβαιώσασθαι. οἵ τε
γὰρ τοῦ Καίσαρος ἐπιτήδειοι προκαταληφθέντες οὕτως ἡσύχασαν,
καὶ τῶν ἄλλων τὸ μὲν πολὺ δουλωθὲν ὑπὸ τοῦ | φόβου ἡσυχίαν L 57r
ἦγαγον, ἀγαπῶντες εἰ καὶ ὣς περισωθεῖεν, ὁ δὲ δὴ Κάτων καὶ ὁ **34**
Φαουώνιος ἠναντιοῦντο μὲν πᾶσι τοῖς πρασσομένοις ὑπ' αὐτῶν,
συνεργοὺς ἄλλους τέ τινας καὶ τοὺς δύο δημάρχους ἔχοντες, ἅτε δὲ
ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀγωνιζόμενοι μάτην ἐπαρρησιάζοντο. καὶ ὁ 2
μὲν Φαουώνιος μίαν ὥραν μόνην παρὰ τοῦ Τρεβωνίου πρὸς τὴν
ἀντιλογίαν λαβών, κατέτριψεν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς τοῦ καιροῦ
στενοχωρίας εἰκῇ βοῶν· ὁ δὲ δὴ Κάτων ἔτυχε μὲν ἐν δύο ὥραις
δημηγορῆσαι, τραπόμενος δὲ πρὸς κατηγορίαν τῶν τε ἐν χερσὶ καὶ 3

---

6 *πρὸς τρόπον* Wesseling., *προστρόπους* L 8 *δήμαρχοι* Xyl., *δημοσίαι* L, forte *δὴ μόνοι*? *Ἀτέιος* Leuncl. (nisi quod *Ἀτήιος*), *ἄτιος* L (ita semper) 9 *Ἀκύλιος* Reim., *ἀκυλλιος* L 12 *σφων* L recte, cf. ad fr. 41; 36, 12, 3; 38, 47, 1, *σφεῖς* Naber. 14 *Ἰβηρίας* R. St., *ἴβηρας* L 15 *ἐκεκίνηντο* Bk., *ἐκεκίνητο* L, cf. 39, 54, 1 23 *τρία ἔτη*] cf. 44, 43, 2.

τῆς ὅλης καταστάσεως, ὥσπερ εἰώθει, κατανάλωσε τὸν καιρὸν πρὶν
καὶ ὁτιοῦν τῶν εὀνουμένων, οὐχ ὅτι οὐκ ἐνεδέχετό τι καὶ περὶ ἐκεί-
νων λεχθῆναι, ἀλλ' ἵν' ἔτι τι δημηγορῆσαι δοκῶν ἔχειν ὑπό τε τοῦ
Τρεβωνίου σιγασθῇ καὶ αὐτῷ καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐγκαλῇ, ἐπεὶ εὖ γε
ἠπίστατο ὅτι οὐδ' εἰ πάσῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐκέχρητο, πεῖσαί τι ὧν ἐβού-
4 λετο ψηφίσασθαί σφας ἐδύνατο. οὐκοῦν οὔτε παραχρῆμα σιωπῆ-
σαι κελευσθεὶς ἐπαύσατο, ἀλλὰ καὶ ἐξωσθεὶς καὶ ἑλκυσθεὶς ἐκ τοῦ
συλλόγου ἐπανῆλθε, καὶ τὸ τελευταῖον καὶ ἐς τὸ οἴκημα ἐσαχθῆναι
προσταχθεὶς οὐκ ἐμετρίασεν.

35 καὶ ἐκείνη μὲν ἡ ἡμέρα οὕτω κατετρίβη ὥστε μηδ' εἰπεῖν ἀρ-
χὴν μηδὲν τοὺς δημάρχους δυνηθῆναι· ἐν γάρ τοι ταῖς συνόδοις
καὶ ταῖς τοῦ δήμου, ἐν αἷς γε καὶ ἐβουλεύοντο, πάσαις [πρὸς] τοῖς
2 ἰδιώταις πρὸ τῶν τὰς ἀρχὰς ἐχόντων ὁ λόγος ἐδίδοτο, τοῦ μηδένα
αὐτῶν, ὡς ἔοικε, τῇ τοῦ κρείττονος γνώμῃ προκαταλαμβανόμενον
ὑποστέλλεσθαί τι ὧν φρονοίη, ἀλλ' ἐπὶ πάσης παρρησίας τὰ δο-
3 κοῦντα αὐτῷ λέγειν. φοβηθεὶς οὖν ὁ Γάλλος μή τις αὐτὸν ἐκ τῆς
ἀγορᾶς τῇ ὑστεραίᾳ ἐξείρξῃ ἢ καὶ δεινότερόν τι ἐργάσηται, ἔς τε
τὸ συνέδριον ἀφ' ἑσπέρας ἐσῆλθε καὶ ἐν αὐτῷ ἐνυκτέρευσε, τῆς
τε ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς παρὰ τοῦ χωρίου, καὶ ὅπως ἐκεῖθεν ἅμα
4 ἕῳ πρὸς τὸ πλῆθος ἐξέλθῃ. καὶ τοῦτον μὲν ὁ Τρεβώνιος μάτην
ἐνταῦθα καὶ τὴν νύκτα καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖον ἐνδιατρῖψαι ἐποί-
ησε, πάσας τὰς θύρας τοῦ βουλευτηρίου κλείσας· τὸν δὲ Ἀτέιον
τόν τε Κάτωνα καὶ τὸν Φαουώνιον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετ' αὐ-
L 57r τῶν ὄντας ἕτεροι, προκαταλαβόντες | τῆς νυκτὸς τὸ τοῦ συλλόγου
5 χωρίον, ἐξεῖργον. καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν Φαουώνιος καὶ ὁ Νίννιος δια-
λαθόντες πως ἔνδον ἐγένοντο, ὁ δὲ δὴ Κάτων καὶ ὁ Ἀτέιος ἐπα-
ναβάντες τισὶ τῶν περιεστηκότων καὶ μετεωρισθέντες ὑπ' αὐτῶν
διοσημίαν, ὡς καὶ διαλύσοντές σφας, ἐψηφίζοντο, τούτους μὲν
ἑκατέρους οἱ ὑπηρέται τῶν δημάρχων ἐξήλασαν, τοὺς δ' ἄλλους

---

2 *τῶν εὀνουμένων* (sic) L, *τῶν νεοχμουμένων* (sive *νομοθετουμένων*) ⟨*λέγειν*⟩ Wagner, quem secutus est Melber. debebat saltem ⟨*μεμνῆσθαι*⟩ pro ⟨*λέγειν*⟩ vel ⟨*περὶ*⟩ *τῶν νεοχμουμένων* ⟨*λέγειν*⟩ sive ⟨*εἰπεῖν*⟩, sed non placet *νεοχμουμένων* (pass.), *τῶν εἰκότων λέγειν* Leuncl., *τῶν προκειμένων* ⟨*εἰπεῖν*⟩ Rk., *τῶν προσκειμένων* ⟨*εἰπεῖν*⟩ Heller., *τῶν ἐπειγόντων εἰπεῖν* Bk., *τῶν Τρεβωνίου νόμων* vel *τῶν καινοτομουμένων* ⟨*μνησθῆναι*⟩ Pflugk., *τῶν ἀνομουμένων* (coll. Herod. 1, 144) vel *τῶν διοικουμένων* (coll. c. 33, 3) ⟨*διελθεῖν*⟩ Polak. 6 *οὔτε* Bk., *οὐδὲ* L *σιωπῆσαι* Reim., *σιωπήσειν* L 12 *καὶ* (prius) del. Xyl. an *καὶ* ⟨*ταῖς τοῦ πλήθους καὶ*⟩? Ad rem cf. Momms. *Staatsr.* 3, 394 sq. [*πρὸς*] del. Xyl. varia lectio videtur ad *πρὸ* (vs. 13) adscripta, post e margine in textum illata 18 *ἐσῆλθε*] ita L (non *ἐπῆλθε*) 28 *διοσημίαν* Bk., *διοσημείαν* L 28 *ἐψηφίζοντο*] *ἐπεφήμιζον* Rk., *ἐφήμιζον* (?) Bk., *ἐψεύδοντο* coll. Plut. *Cat. min.* 42 Polak.

τοὺς σὺν αὐτοῖς ὄντας κατετραυμάτισαν, καί τινας καὶ ἀπέκτειναν.
κυρωθέντος δὲ οὕτω τοῦ νόμου, καὶ τοῦ πλήθους ἀπαλλαττομένου 36
ἤδη ἐκ τοῦ συλλόγου, παραλαβὼν ὁ Ἀτέιος τὸν Γάλλον αἵματος
ἀνάπλεων (ἐκβιαζόμενος γὰρ ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐπλήγη) παρήγαγέ τε
ἐς τοὺς ἔτι παρόντας, καὶ ἐπιδείξας αὐτόν, καὶ ἐπειπὼν ὅσα εἰκὸς
ἦν, δεινῶς σφας ἐξετάραξεν. αἰσθόμενοι οὖν τοῦθ' οἱ ὕπατοι ἦλ- 2
θόν τε διὰ ταχέων (ἐγγύθεν γάρ ποθεν τοῖς πραττομένοις ἐφήδρευον)
καὶ καταφοβήσαντες αὐτούς, ἅτε καὶ χεῖρα οὐκ ὀλίγην ἔχοντες, εὐ-
θύς τε ἐκκλησίαν συνήγαγον καὶ τὰ κατὰ τὸν Καίσαρα ἐπεψήφισαν,
ἀντειπεῖν μὲν καὶ πρὸς ἐκεῖνα τῶν αὐτῶν πειραθέντων, οὐ μέντοι
καὶ δυνηθέντων τι πρᾶξαι.

ταῦτά τε οὖν κυρωθῆναι ἐποίησαν, καὶ μετὰ τοῦτο πικρότερα 37
ἐπιτίμια τοῖς δεκάζουσί τινας ἐπέταξαν, ὥσπερ τι αὐτοὶ ἔλαττον,
ὅτι οὐ χρήμασιν ἀλλὰ βίᾳ τὴν ἀρχὴν εἰλήφεσαν, ἁμαρτόντες.
ἐπεχείρησαν μὲν γὰρ καὶ τὰ ἀναλώματα τὰ ⟨κατὰ⟩ τὴν δίαιταν ἐπὶ 2
μακρότατον προηγμένα συστεῖλαι, καίπερ ἐς πᾶν αὐτοὶ καὶ τρυ-
φῆς καὶ ἁβρότητος προκεχωρηκότες, ἐκωλύθησαν δὲ ὑπὸ αὐτοῦ τού-
του διανομοθετῆσαι. ὁ γὰρ Ὁρτήσιος φιλαναλωτὴς ἐν τοῖς μά- 3
λιστα ὢν ἔπεισεν αὐτούς, τό τε μέγεθος τῆς πόλεως ἐπεξιών, καὶ
⟨αὐτοὺς⟩ ἐπί τε τῇ οἴκοι πολυτελείᾳ καὶ ἐπὶ τῇ ἐς τοὺς ἄλλους μεγα-
λοφροσύνῃ ἐπαινῶν, καταβαλεῖν τὴν γνώμην, ἅτε καὶ συναγωνιστῇ
τῶν λόγων τῷ βίῳ σφῶν χρώμενος. τήν τε γὰρ ἐναντίωσιν αἰδε- 4
σθέντες, καὶ προσέτι καὶ κατοκνήσαντες φθόνῳ τινὶ τοὺς ἄλλους,
ὧν αὐτοὶ ἐποίουν, δοκεῖν ἀπείργειν, ἑκόντες ἀφῆκαν τὴν ἐσήγησιν.

κἀν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις | ὁ Πομπήιος τὸ θέατρον, ᾧ καὶ νῦν 38 L 58r Xiph.
λαμπρυνόμεθα, καθιέρωσε, καὶ ἔν τε ἐκείνῳ θέαν καὶ μουσικῆς καὶ 12, 20—29
ἀγῶνος γυμνικοῦ κἀν τῷ ἱπποδρόμῳ καὶ ἵππων ἅμιλλαν καὶ θη-
ρίων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν σφαγὰς ἐποίησεν. λέοντές τε γὰρ 2
πεντακόσιοι ἐν πέντε ἡμέραις ἀναλώθησαν, καὶ ἐλέφαντες ὀκτωκαί-
δεκα πρὸς ὁπλίτας ἐμαχέσαντο. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν παραχρῆμα ἀπέ-
θανον, οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον. ἠλεήθησαν γάρ τινες ὑπὸ τοῦ δή-
μου παρὰ τὴν τοῦ Πομπηίου γνώμην, ἐπειδὴ τραυματισθέντες τῆς
μάχης ἐπαύσαντο, καὶ περιιόντες τάς τε προβοσκίδας ἐς τὸν οὐ- 3
ρανὸν ἀνέτεινον καὶ ὠλοφύροντο οὕτως ὥστε καὶ λόγον παρασχεῖν

---

15 ἀναλώματα τὰ ⟨κατὰ⟩ τὴν Rk. praeeunte Leunclavio (ἀναλώματα iam codd. det.), ἀναλώτατα τὴν L 16 προηγμένα Leuncl., προσηγμένα L 18 διανομοθετῆσαι] ita L (non τοῦ διανομοθετῆσαι) φιλαναλωτὴς Pflugk., cf. 77, 9, 1, φιλανάλωτος L 20 ⟨αὐτοὺς⟩ add. Leuncl. 21 καταβαλεῖν Xyl., καταλαβεῖν L συναγωνιστῇ R. St., συναγωνιστὴν L 24 ἐποίουν Bk., ἐποιοῦντο L.

ὅτι οὐκ ἄλλως ἐκ συντυχίας αὐτὸ ἐποίησαν, ἀλλὰ τούς τε ὅρκους
οἷς πιστεύσαντες ἐκ τῆς Λιβύης ἐπεπεραίωντο ἐπιβοώμενοι καὶ τὸ
4 δαιμόνιον πρὸς τιμωρίαν σφῶν ἐπικαλούμενοι. λέγεται γὰρ ὅτι οὐ
πρότερον τῶν νεῶν ἐπέβησαν πρὶν πίστιν παρὰ τῶν ἀγόντων σφᾶς
ἔνορκον λαβεῖν, ἦ μὴν μηδὲν κακὸν πείσεσθαι. καὶ τοῦτο μὲν εἴτ᾽
ὄντως οὕτως εἴτε καὶ ἄλλως πως ἔχει, οὐκ οἶδα· ἤδη γάρ τινες καὶ
Xiph. 12, 30—13, 9 5 ἐκεῖνο εἶπον, ὅτι πρὸς τῷ τῆς φωνῆς τῆς πατριώτιδος αὐτοὺς ἐπαΐειν
καὶ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ γιγνομένων συνιᾶσιν, ὥστε καὶ ἐν ταῖς νου-
μηνίαις, πρὶν ἐς ὄψιν τοῖς ἀνθρώποις τὴν σελήνην ἐλθεῖν, πρός τε
ὕδωρ ἀείνων ἀφικνεῖσθαι κἀνταῦθα καθαρμόν τινά σφων ποιεῖ-
6 σθαι. ἤκουσα μὲν δὴ ταῦτα, ἤκουσα δὲ καὶ ἐκεῖνο, ὅτι τὸ θέατρον
τοῦτο οὐχ ὁ Πομπήιος ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ Δημήτριός τις ἀπελεύ-
θερος αὐτοῦ, ἐκ τῶν χρημάτων ὧν συστρατευόμενός οἱ ἐπεπόριστο.
ὅθενπερ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἔργου δικαιότατα αὐτῷ ἀνέθηκεν,
ἵνα μὴ μάτην κακῶς ἀκούῃ ὅτι ἐξελεύθερος αὐτοῦ ἠργυρολόγησεν
ὥστε καὶ ἐς τηλικοῦτον ἀνάλωμα ἐξικέσθαι.

39 οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἐν μὲν τούτοις οὐ σμικρὰ τῷ δήμῳ ὁ Πομπήιος
ἐχαρίσατο, τοὺς δὲ δὴ καταλόγους μετὰ τοῦ Κράσσου πρὸς τὰ
ἐψηφισμένα σφίσι ποιούμενος πλεῖστον αὐτοὺς ἐλύπησε. καὶ τότε
L 58v δὴ οἱ πολλοὶ μετεμέλοντο καὶ τόν τε Κάτωνα καὶ τοὺς ἄλλους | ἐπῄ-
2 νουν, ὥστε καὶ ἐκείνους διά τε τοῦτο, καὶ ὅτι δίκη τις λόγῳ μὲν
τοῖς ὑποστρατήγοις σφῶν ἔργῳ δὲ αὐτοῖς πρὸς τὰ γιγνόμενα παρὰ
δημάρχων τινῶν ἐπήχθη, βίαιον μὲν μηδὲν τολμῆσαι, τὴν δὲ ἐσθῆτα
ὡς ἐπὶ συμφορᾷ μετὰ τῶν ἐκ τῆς βουλῆς στασιωτῶν ἀλλάξασθαι.
3 καὶ ταύτην μὲν εὐθὺς μεταγνόντες καὶ μηδὲ προφάσεώς τινος ἐπι-
λαβόμενοι μετεσκευάσαντο· τῶν δὲ δημάρχων τούς τε καταλόγους
διαλῦσαι καὶ τὰς στρατείας αὐτῶν ἀναψηφίσαι ἐπιχειρούντων ὁ
cf. Xiph. 11, 9—11 4 μὲν Πομπήιος οὐκ ἠγανάκτει (τούς τε γὰρ ὑπάρχους παραχρῆμα
ἐξεπεπόμφει, καὶ αὐτὸς κατὰ χώραν, ὡς καὶ κωλυόμενος ἐξελθεῖν,

---

7 ἐπαΐειν (ut Xiph.) R. St., ἐπαίσειν L 8 γιγνομένων ita (omisso tamen altero γ) L 10 ἀείνων Bk. (ἀείναον Leuncl.), ἀεινὸν L (ut Xiph.) 12 καὶ (om. a Xiph.) delendum censet Rk. quod idem Κναῖος pro καὶ legendum proposuit, id sine dubio falsum: Γναῖος dicitur non Κναῖος nec Γναῖος Δημήτριός τις scripsisset Dio sed Γναῖός τις Δημήτριος. at retento καὶ post Πομπήιος ⟨μόνος⟩ inserendum putat Polak. 14 αὐτῷ] αὑτῷ Polak. ut Xiphilinus
15 μὴ μάτην Polak., μὴ τὴν L (non μήτε), μήτε R. St., μὴ Leuncl. ex Xiphilino, qui totum locum ita refinxit: τὴν μέντοι ἐπωνυμίαν τοῦ ἔργου ἑαυτῷ ἀνέθηκεν ὁ Πομπήιος, ἵνα μὴ κακῶς ἀκούῃ ὅτι ἐξελεύθερος αὐτοῦ τοσαῦτα ἠργυρολόγησεν κ. τ. λ. αὐτοῦ] αὐτοῦ ⟨τοσαῦτα⟩ Leuncl. cum Xiphilino 27 στρατείας Bk., στρατιὰς L, cf. ad 38, 36, 6 29 ὡς . . . ἄλλως] ὡς . . . ἀλλ᾽ ὡς Reim., ὡς . . . ἄλλως καὶ Rk., ⟨οὐχ⟩ ὡς . . . ἀλλ᾽ ὡς Bk.

ἄλλως διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σίτου παρεῖναι ὀφείλων, ἡδέως ἔμε-
νεν, ἵνα τάς τ' Ἰβηρίας ἅμα δι' ἐκείνων κατάσχῃ καὶ τὰ ἐν τῇ
Ῥώμῃ τῇ τε ἄλλῃ Ἰταλίᾳ δι' ἑαυτοῦ ποιήσηται), ὁ δὲ δὴ Κράσσος, 5
ἐπειδὴ μηδέτερον αὐτῷ τούτων ὑπῆρχεν, ἐπὶ τὴν ἐκ τῶν ὅπλων
ἰσχὺν ἐτράπετο. οἱ οὖν δήμαρχοι ἰδόντες ὅτι ἡ παρρησία αὐτῶν
ἄοπλος οὖσα ἀσθενὴς πρὸς τὸ κωλῦσαί τι πραχθῆναι ⟨ἦν⟩, ἄλλως
μὲν ἐσιώπων, ἐπεφήμιζον δὲ αὐτῷ πολλὰ καὶ ἄτοπα, ὥσπερ οὐ καὶ
τῷ δημοσίῳ δι' ἐκείνου καταρώμενοι, καὶ τοῦτο μὲν ἐν τῷ Καπι- 6
τωλίῳ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ τὰς νομιζομένας ἐπὶ τῇ στρατείᾳ ποιουμέ-
νου καὶ διοσημίας τινὰς καὶ τέρατα διεθρόουν, τοῦτο δὲ ἐξορμω-
μένῳ οἱ πολλὰ καὶ δεινὰ ἐπηράσαντο. ἐπεχείρησε μὲν γὰρ ὁ Ἀτέιος
καὶ ἐς τὸ δεσμωτήριον αὐτὸν ἐμβαλεῖν· ἀντιστάντων δὲ ἑτέρων δη- 7
μάρχων μάχη τε αὐτῶν καὶ διατριβὴ ἐγένετο, κἀν τούτῳ ὁ Κράσ-
σος ἔξω τοῦ πωμηρίου ἐξῆλθε.

καὶ ὁ μέν, εἴτε ἐκ συντυχίας εἴτε καὶ ἐκ τῶν ἀρῶν αὐτῶν, οὐκ
ἐς μακρὰν ἐσφάλη, ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ἐν τῇ τοῦ Μαρκελλίνου τῇ τε **40** a. u. 698 (56)
Φιλίππου ὑπατείᾳ ἐπὶ Οὐενέτους ἐστράτευσεν. οἰκοῦσι δὲ πρὸς τῷ
ὠκεανῷ, καὶ στρατιώτας τινὰς Ῥωμαίους πεμφθέντας ἐπὶ σῖτον
συνέλαβον, καὶ μετὰ τοῦτο τοὺς πρέσβεις τοὺς ὑπὲρ ἐκείνων ἐλθόν-
τας κατέσχον, ὅπως ἀντ' αὐτῶν τοὺς ὁμήρους σφῶν ἀπολάβωσιν.
ὁ οὖν Καῖσαρ τούτους μὲν οὐκ ἀπέδωκε, διαπέμψας δὲ ἄλλους 2
ἄλλῃ, τοὺς μὲν τὰ τῶν | συναφεστηκότων αὐτοῖς πορθεῖν, ἵνα μὴ L 59r
συμβοηθήσωσιν ἀλλήλοις, τοὺς δὲ καὶ τὰ τῶν ἐνσπόνδων, μὴ καὶ
αὐτοί τι παρακινήσωσι, φρουρεῖν, αὐτὸς ἐπὶ τοὺς Οὐενέτους ἤλασε, 3
καὶ πλοῖα ἐν τῇ μεσογείᾳ, ἃ ἤκουεν ἐπιτήδεια πρὸς τὴν τοῦ ὠκεα-
νοῦ παλίρροιαν εἶναι, κατασκευάσας διά τε τοῦ Λίγρου ποταμοῦ
κατεκόμισε, καὶ πᾶσαν ὀλίγου τὴν ὡραίαν μάτην ἀνάλωσεν. αἵ τε 4
γὰρ πόλεις ἐπ' ἐρυμνῶν χωρίων ἱδρυμέναι ἀπρόσιτοι ἦσαν, καὶ ὁ
ὠκεανὸς πάσας ὡς εἰπεῖν αὐτὰς περικλύζων ἄπορον μὲν τῷ πεζῷ
ἄπορον δὲ καὶ τῷ ναυτικῷ τὴν προσβολήν, καὶ πλημμύρων καὶ ἀναρ-
ρέων, ἔν τε τῇ ἀμπώτιδι καὶ ἐν τῇ ῥαχίᾳ ἐποίει, ὥστε ἐν παντὶ 5
τὸν Καίσαρα γενέσθαι, μέχρις οὗ Δέκιμος Βροῦτος ταχείαις οἱ

---

2 *τάς τ' Ἰβηρίας* Bk., *τασιβερια* (om. acc.) L 6 ⟨*ἦν*⟩ ins. Bk. 7 *οὐ καὶ* Xyl., *οὐκ ἐν* L 9 *στρατείᾳ* Bk., *στρατιᾶ* L, cf. ad 38, 36, 6 10 *διοσημίας* Bk., *διοσημείας* L *ποιουμένου* Leuncl., *ποιούμενοι* L 16 *τῇ τε*] *τοῦ τε* Melber., frustra 17 *Οὐενέτους*] acc. cod. L. hic et infra restitui 19 *συνέλαβον* Bk., *ἔλαβον* L 26 *Λίγρου* Leuncl., *αἴγρου* L. — *Liger, eris* Caes. *b. G.* passim, et ceteri scriptores Latini. *Λείγηρ, ηρος* Strabo p. 189 sqq. (cf. tamen p. 177), *Λίγειρ, ειρος* Ptol. 2, 7, 1 sqq.; 2, 8, 1, *Λίγρος* Dio hic ut 40, 38, 3; 44, 42, 4 30 *καὶ πλημμύρων καὶ ἀναρρέων* secl. Melber. haud male. — *πλημμύρων* accentu caret in L 32 *Δέκιμος* R. St., *δεκίμιος* L (non *δεκίμιος ὁ*).

ναυσὶν ἐκ τῆς ἔνδοθε θαλάσσης ἦλθεν. αὐτὸς μὲν γὰρ ὡς οὐδὲ
ἐκείναις τι πράξων γνώμην εἶχεν, οἱ δὲ δὴ βάρβαροι καταφρονή-
σαντες τῆς τε σμικρότητος καὶ τῆς ἀσθενείας τῶν σκαφῶν ἡττή-
41 θησαν. ταῦτα μὲν γὰρ πρὸς τὸ κουφότερον ὑπὲρ τοῦ ταχυναυτεῖν
ἐς τὸν τῆς παρ' ἡμῖν ναυτιλίας τρόπον ἐσκεύαστο, τὰ δὲ δὴ τῶν
βαρβάρων, ἅτε ἐν τῇ συνεχείᾳ τῆς τοῦ ὠκεανοῦ παλιρροίας ἐπί τε
τοῦ ξηροῦ πολλάκις ἵστασθαι καὶ πρὸς τὴν ἄνω τε καὶ κάτω αὐ-
τοῦ διαρροὴν ἀντικαρτερεῖν ὀφείλοντα, πλεῖστόν σφων καὶ τῷ με-
2 γέθει καὶ τῇ παχύτητι προεῖχεν. δι' οὖν ταῦθ' οἱ βάρβαροι, οἷα
μήπω πρότερον τοιούτου ναυτικοῦ πεπειραμένοι, πρός τε τὴν ὄψιν
τῶν νεῶν καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσαντο, καὶ εὐ-
θὺς ναυλοχούσαις σφίσιν ἐπανήχθησαν ὡς καὶ δι' ἐλαχίστου τοῖς
κοντοῖς αὐτὰς καταποντώσοντες. ἐφέροντο δὲ ἀνέμῳ καὶ πολλῷ
καὶ σφοδρῷ· καὶ γὰρ ἱστία δερμάτινα εἶχον, ὥστε πᾶσαν τὴν τοῦ
42 πνεύματος ἰσχὺν ἀπλήστως ἐσδέχεσθαι. ὁ οὖν Βροῦτος, ἕως μὲν
ἐκεῖνο ἐπέσπερχεν, οὐδ' ἀνταναχθῆναι αὐτοῖς διά τε τὸ πλῆθος καὶ
διὰ τὸ μέγεθος τῶν νεῶν τήν τε ἐκ τοῦ πνεύματος φορὰν καὶ τὴν
ἐπιβολήν σφων ἐτόλμησεν, ἀλλὰ παρεσκευάζετο ὡς καὶ πρὸς τῇ
γῇ τὰς προσβολὰς αὐτῶν ἀμυνούμενος καὶ τὰ σκάφη παντελῶς
L 59v 2 ἐκλείψων. ἐπεὶ δ' ὅ τε ἄνεμος ἐξαπιναίως ἔπεσε καὶ τὸ κῦμα ἐστο-
ρέσθη, τά τε πλοῖα οὐκέθ' ὁμοίως ὑπὸ τῶν κωπῶν ἐκινεῖτο, ἀλλ'
ἅτε καὶ καταβαρῆ ὄντα κατὰ χώραν τρόπον τινὰ εἱστήκει, τότε δὴ
θαρσήσας ἀντανήχθη, καὶ προσπεσὼν αὐτοῖς πολλά σφας καὶ δεινὰ
3 ἀδεῶς καὶ περιπλέων καὶ διεκπλέων, καὶ τοτὲ μὲν ἐμβάλλων τινὶ
τοτὲ δὲ ἀνακρουόμενος ὅπῃ τε καὶ ἐφ' ὅσον ἤθελεν, εἰργάσατο, πολ-
λαῖς τε πρὸς μίαν καὶ ἑτέρωθι ἴσαις ⟨πρὸς ἴσας⟩, ἔστι δ' ᾗ καὶ ἐλάσ-
4 σοσι πρὸς πλείονας ἀσφαλῶς προσφερόμενος. ὅπου μὲν γὰρ κρείτ-
των αὐτῶν ἐν τῇ .... προσηρτᾶτό σφισι, καὶ τὰς μὲν κατέδυεν
ἀναρρηγνύς, ἐς δὲ τὰς πολλαχόθεν μετεκβαίνων ἔς τε χεῖρας τοῖς

---

1 ἔνδοθε L, ἔνδοθεν R. St. 4 κουφότερον R. St., κουφούτερον L ὑπὲρ Rk., ὑπὸ L 9 προεῖχεν Bk., προεῖχον L 12 ναυλοχούσαις Rk., ναυλοχοῦσαί L 15 ἕως Cob., τέως L 16 ἐκεῖνο Leuncl., ἐκεῖνος L 18 ἐπιβολήν] cf. Thuc. 1, 93, 4; 3, 45, 5 21 ὁμοίως R. St., ὁμοί L (in versus fine) κωπῶν] ita L ἀλλ' ἅτε R. St., αλλατε (sic) L 24 διεκπλέων v. Herw., cf. 50, 29, 2; 49, 3, 2; 60, 33, 4, Thuc. 1, 50, 1; 7, 36, 4, διαπλέων L 26 ⟨πρὸς ἴσας⟩ ins. Rk. 28 ἐν τῇ ...... προσηρτᾶτό] ἐν τῇ προσήρατό L, haec manca esse vidit Xyl., προσηρτᾶτό Reiskio debetur, ἐν τῇ ⟨συμπλοκῇ ἤλπιζεν ἔσεσθαι, ἐνταῦθα⟩ προσηρτᾶτο idem, ἐν τῇ ⟨προσμίξει ἐφέρετο⟩ προσηρτᾶτό Bk. (qui pro κρείττων habet κρεῖττον), ἣν ⟨ταύ⟩τῃ προσηρτᾶτό Gros., praeeunte Leunclavio qui ἣν ἐκεῖ προσήρατό.

ἐπιβάταις ᾔει καὶ πολλοὺς ἐφόνευεν· εἰ δὲ καὶ καθ᾽ ὁτιοῦν ἐλατ-
τοῖτο, ῥᾷστα ἀνεχώρει, ὥστε ἐπ᾽ αὐτῷ τὴν πλεονεξίαν ἀεὶ εἶναι.
οἱ γὰρ βάρβαροι μήτε τοξείᾳ χρώμενοι, μήτε λίθους, ὡς οὐδὲν 43
αὐτῶν δεησόμενοι, προπαρασκευάσαντες, εἰ μέν τίς σφισιν ὁμόσε
ἐχώρησε, τρόπον τινὰ ἀπεμάχοντο, τοὺς δ᾽ ὀλίγον σφῶν ἀφεστηκό-
τας οὐχ εἶχον ὅ τι ποιήσωσιν. αὐτοί τε οὖν ἐτιτρώσκοντο καὶ ἀπέ- 2
θνησκον καὶ οἱ μηδὲ ἀμύνασθαί τινα δυνάμενοι, καὶ τὰ σκάφη τὰ
μὲν ἀνερρήγνυτο ἐμβαλλόμενα τὰ δὲ κατεπίμπρατο ὑφαπτόμενα·
ἄλλα ἀναδούμενα ὥσπερ κενὰ ἀνδρῶν εἵλκετο. ὁρῶντες δὲ ταῦθ᾽ 3
οἱ λοιποὶ ἐπιβάται οἱ μὲν ἀπεκτίννυσάν σφας, μὴ καὶ ζῶντες ἁλῶ-
σιν, οἱ δὲ ἐς τὴν θάλασσαν ἐξεπήδων, ὡς καὶ δι᾽ ἐκείνης ἤτοι τῶν
πολεμίων νεῶν ἐπιβησόμενοι ἢ πάντως γε ⟨οὐχ⟩ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων
ἀπολούμενοι. προθυμίᾳ μὲν γὰρ καὶ τόλμῃ οὐδὲν αὐτῶν διέφερον, 4
τῷ δὲ δὴ σταδίῳ τῶν σκαφῶν προδιδόμενοι δεινῶς ἤσχαλλον. Suid. Zon.
ὅπως γὰρ δὴ μηδ᾽ αὖθίς ποτε πνεῦμά τι ταῖς ναυσὶν ἐπιγενόμενον Phot. s. v. στάδιον
κινήσειεν αὐτάς, δορυδρέπανα πόρρωθέν σφισιν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπέ- Cram. Anecd.
φερον, καὶ τά τε σχοινία αὐτῶν διέτεμνον καὶ τὰ ἱστία διέσχιζον. Par. 1, 389
πεζομαχεῖν δὲ τρόπον τινὰ ἐν πλοίοις πρὸς ναυμαχοῦντας ἀναγκα- 5
ζόμενοι πάμπολλοι μὲν αὐτοῦ ταύτῃ ἐφθάρησαν, πάντες δὲ οἱ πε-
ριλιπεῖς ἑάλωσαν· καὶ αὐτῶν τοὺς λογιμωτάτους ὁ Καῖσαρ ἀπο-
|σφάξας τοὺς ἄλλους ἐπώλησε. L 60r

καὶ μετὰ τοῦτο ἐπί τε Μωρίνους καὶ ἐπὶ Μεναπίους ὁμόρους 44
σφίσιν ὄντας ἐστράτευσε, προσκαταπλήξειν τε αὐτοὺς ἐκ τῶν προ-
κατειργασμένων καὶ ῥᾳδίως αἱρήσειν ἐλπίσας. οὐ μέντοι καὶ ἐχει-
ρώσατό τινας· οὔτε γὰρ πόλεις ἔχοντες ἀλλ᾽ ἐν καλύβαις διαιτώ- 2
μενοι, καὶ τὰ τιμιώτατα ἐς τὰ λασιώτατα τῶν ὀρῶν ἀνασκευασά-
μενοι, πολὺ πλείω τοὺς προσμίξαντάς σφισι τῶν Ῥωμαίων ἐκάκωσαν
ἢ αὐτοὶ ἔπαθον. ἐπεχείρησε μὲν γὰρ ὁ Καῖσαρ καὶ ἐς αὐτὰ τὰ
ὄρη τὴν ὕλην τέμνων προχωρῆσαι, ἀπειπὼν δὲ διά τε τὸ μέγε-
θος αὐτῶν καὶ διὰ τὸ πρὸς χειμῶνα εἶναι ἀπανέστη.

---

3 λίθους R. St., λίθοις L 5 ἐχώρησε] χωρῆσαι? Bk. 7 καὶ οἱ] καίτοι Leuncl., πολλοὶ vel παμπληθεῖς Bk. dubitanter, sed vulgata lectio sanissima 8. 9 ἀνερρήγνυτο et κατεπίμπρατο et εἵλκετο St., ἀνερρήγνυντο, κατεπίμπραντο, εἵλκοντο L 9 ἀναδούμενα Rk. (cf. Thuc. 2, 90, 6; 4, 14, 1), ἀναδύομενα L 12 ⟨οὐχ⟩ add. Bk. 15 γὰρ] δὲ Rk. 22 Μωρίνους] per ω litteram hic et c. 50, 2; c. 51, 1 et 3 (μωριώνων); 51, 21, 6. per ο litteram Strabo 4, 3, 5 p. 194; 4, 5, 2 p. 199. 200 et Ptol. 2, 9, 1. 4, *Mŏrini* Verg. *Aen.* 8, 727. quare inde a Leunclavio apud Dionem Μόρινοι editur, fortasse recte 26 ὀρῶν et 29 ὄρη] ἑλῶν et ἕλη Cluver., Dionem corrigens non librarios 30 αὐτῶν] αὐτῆς? Bk., inutiliter.

45 ἔτι δ' αὐτοῦ ἐν τῇ Οὐενετίᾳ ὄντος Κύιντος Τιτούριος Σαβῖνος
ὑποστράτηγός τε ἐστάλη ἐπὶ Οὐενέλλους, ὧν ἡγεῖτο Οὐιριδοῦιξ, καὶ
τὰ μὲν πρῶτα καὶ πάνυ τὸ πλῆθος αὐτῶν κατεπλάγη, ὥστ' ἀγα-
2 πᾶν ἂν τό γε ἔρυμα διασώσηται, ἔπειτα δὲ αἰσθόμενός σφας θρα-
σύτερον μὲν ἀπὸ τούτου διακειμένους, οὐ μὴν καὶ τῷ ἔργῳ δεινοὺς
ὄντας, οἷά που οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐν ταῖς ἀπειλαῖς πᾶν τὸ
φοβερὸν διὰ κενῆς ἐπικομποῦσιν, ἀνεθάρσησε. καὶ ἐκ μὲν τοῦ προ-
φανοῦς οὐδ' οὕτως ἐτόλμησέ σφισι συνενεχθῆναι (τῷ γὰρ πλήθει
3 πολὺ κατείργετο), πρὸς δὲ δὴ τὸ τάφρευμα τὸ ἑαυτοῦ [ᾗ] μετεώρου
τοῦ χωρίου ὄντος ὑπηγάγετο αὐτοὺς ἀπερισκέπτως προσβαλεῖν· τῶν
γὰρ συμμάχων τινὰ ὁμοφωνοῦντά σφισιν ὑπὸ τὴν ἑσπέραν ὡς αὐ-
τόμολον πέμψας, ἔπεισεν αὐτοὺς ὅτι ὅ τε Καῖσαρ ἐπταικὼς εἴη . . .
4 καὶ οὕτω πιστεύσαντες ἀπερισκέπτως ἐκεῖνοι (πάνυ γάρ τι διακο-
ρεῖς καὶ τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ποτοῦ ἦσαν) εὐθὺς ἐπὶ τοὺς Ῥω-
μαίους, μὴ καὶ φθάσωσί σφας φυγόντες, ὥρμησαν, καὶ ἔδει γὰρ
μηδὲ πυρφόρον τῷ λόγῳ αὐτῶν σωθῆναι, φρύγανα καὶ ξύλα τὰ
μὲν ἀράμενοι τὰ δὲ ἐφελκόμενοι ὡς καὶ καταπρήσοντες αὐτούς,
5 πρός τε τὸ ὄρθιον προσέβαλον καὶ σπουδῇ προσανέβαινον, μηδενὸς
σφισιν ἐναντιουμένου· ὁ γὰρ Σαβῖνος οὐκ ἐκινήθη πρὶν ἐντὸς τῆς
ἐπικρατείας αὐτοῦ τοὺς πλείους αὐτῶν γενέσθαι. τότε δὲ ἐπικατέ-
L 60v δραμέ σφισιν ἁπανταχόθεν | ἅμα ἀπροσδόκητος, καὶ τοὺς πρώτους
6 ἐκπλήξας κατήραξε κατὰ τοῦ πρανοῦς ἅπαντας, κἀνταῦθα αὐτοὺς
ἐν τῇ ἀναστροφῇ περί τε ἀλλήλοις καὶ περὶ τοῖς ξύλοις σφαλλομέ-
νους κατέκοψεν οὕτως ὥστε μηδένα αὐτῶν μηδὲ τῶν ἄλλων ἔτ'
7 ἀντᾶραι. ἄπληστοι γὰρ ἀλογίστως οἱ Γαλάται ἐς πάνθ' ὁμοίως
ὄντες οὔτε τὸ θαρσοῦν σφων οὔτε τὸ δεδιὸς μετριάζουσιν, ἀλλὰ ἔκ
τε τούτου πρὸς δειλίαν ἀνέλπιστον καὶ ἐξ ἐκείνου πρὸς θάρσος
προπετὲς ἐκπίπτουσιν.

46 ὑπὸ δὲ δὴ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ ὁ Κράσσος ὁ Πούπλιος, τοῦ

---

2 *Οὐενέλλους* scripsi, *Οὐενεσίους* L, *Οὐνέλλους* Reim., *Unelli* Caes. *b. G.* 2, 34; 3, 11. 17; 7, 75 sed *Venelli* Plin. 4, 107 (cod. Riccard.), *Οὐένελλοι* sive *Οὐενελοί* Ptol. 2, 8, 2   *Οὐιριδοῦιξ* R. St. (coni.) ex Caes. *b. G.* 3,17. 18, *ἰδουὶξ* L

3 *ὥστ' ἀγαπᾶν ἂν τό γε* Leuncl. (nisi quod *εἰ τὸ*, pro quo *ἐὰν τό γε* Rk., *ἂν τό γε* St.), *ὡς τὰ πάντοτε* L, cf. fr. 57, 8; 58, 5; 89, 3; 39, 33, 4; 39, 54, 2 al., Zon. 9, 6, 3; 9, 11, 5; 9, 18, 7   8 *οὐδ' οὕτως* L, *οὐδ' ὧς* v. Herw. at cf. fr. 11, 16; 56, 7, 3, Zon. 9, 2, 5, Herod. 6, 87, 1, Dem. 18, 199   9 [*ᾗ*] secl. Reim., *ᾗ με-τεώρου τοῦ χωρίου ὄντος* ⟨*ἀφύλακτον ἦν*⟩ vel ⟨*ἀνάλωτον ἦν*⟩ Rk.   12 lacunam indicavit St., cf. v. 15 et Caes. *b. G.* 3, 18, 4, ⟨*καὶ αὐτὸς φυγεῖν διανοοῖτο*⟩ Polak.

13 *οὕτω* R. St., *οὕτως* L   *τι* Bk., *τοι* L   15 *τῷ λόγῳ* tuetur Melber. coll. Herod. 8, 6, ⟨*τὸ*⟩ *τοῦ λόγου* v. Herw.   18 *προσανέβαινον*] *ἀνέβαινον*? Bk.   23 *ξύλοις* Rk., *ξυλίνοις* L   27 *τούτου* Rk., *τοῦ* L.

Κράσσου τοῦ Μάρκου παῖς, τὴν Ἀκυϊτανίαν ὀλίγου πᾶσαν κατεστρέ-
ψατο· Γαλάται γὰρ καὶ αὐτοὶ ὄντες τῇ τε Κελτικῇ προσοικοῦσι καὶ
παρ' αὐτὸ τὸ Πυρηναῖον ἐς τὸν ὠκεανὸν καθήκουσιν. ἐπ' οὖν τού- 2
τους ὁ Κράσσος στρατεύσας Σωτιάτας τε μάχῃ ἐκράτησε καὶ πο-
λιορκίᾳ εἷλεν, ὀλίγους μὲν ἐν ὁμολογίᾳ τινὶ ἐξ ἀπάτης ἀποβαλών,
ἰσχυρῶς δέ σφας καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἀμυνάμενος· καὶ ἑτέρους 3
τινὰς ἰδὼν ἠθροισμένους τε καὶ στρατιώτας ἐκ τῆς Ἰβηρίας Σερ-
τωριείους ἔχοντας, καὶ μετ' αὐτῶν στρατηγικώτερον ἢ προπετέστε-
ρον τῷ πολέμῳ χρωμένους ὡς καὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν τροφῶν δι' ὀλίγου
σφῶν ἐκ τῆς γῆς ἐκχωρησόντων, προσεποιήσατό τε αὐτοὺς δεδιέναι,
καὶ καταφρονηθεὶς οὐχ ὑπηγάγετο μὲν οὐδ' ὣς ἐς χεῖράς οἱ ἐλθεῖν,
ἀδεῶς δ' ἐς ὕστερον ἔχουσί σφισι προσέβαλεν ἐξαίφνης ἀνέλπιστος.
καὶ ταύτῃ μὲν ᾗ προσέμιξεν οὐδὲν εἰργάσατο (ἐπεκδραμόντες γὰρ οἱ 4
βάρβαροι ἰσχυρῶς ἠμύνοντο), ἐνταῦθα δὲ δὴ τῆς δυνάμεως αὐτοῖς
οὔσης περιέπεμψέ τινας ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα τοῦ στρατοπέδου σφῶν,
καὶ τοῦτό τε ἔρημον ἀνδρῶν κατέσχεν, καὶ τοῖς μαχομένοις δι' αὐ-
τοῦ κατὰ νώτου ἐπεγένετο. καὶ οὕτως ἐκεῖνοί τε πάντες ἐφθάρη-
σαν, καὶ οἱ λοιποὶ πλὴν ὀλίγων ἀκονιτὶ ὡμολόγησαν.

ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐπράχθη, χειμαζόντων δὲ τῶν Ῥω- 47 a. u. 699 (55)
μαίων ἐν τῇ φιλίᾳ Τέγκτηροί τε καὶ Οὐσιπέται, Κελτικὰ γένη, τὸ
μέν τι καὶ πρὸς Σουήβων ἐκβιασθέντες ⟨τὸ⟩ δὲ καὶ πρὸς τῶν Γαλα-

---

1 *Μάρκου* R. St. (coni.), *μαρκίου* L 2 *Κελτικῇ* R. St., *βελτικῆι* L 3 *τὸ Πυρηναῖον*] cf. ad fr. 56, 2 p. 189, vide praeterea Desjardins *Géographie de la Gaule Romaine* 1, 109 4 *Σωτιάτας* Fabr., *ἀπιάτας* L. — *Sontiates* (v. l. *Sotiates*) Caes. *b. G.* 3, 20 sq., *Sotiates* Oros. 6, 8, 19. 20 (ex Caes.), *Sottiates* Plin. 4, 108, *Σωτιανοί* Nic. Damasc. (apud Athen. 6, 54 p. 249 B) 5 *ἐξ ἀπάτης* Xyl., *ἐξαπάσης* L 6 *ἀμυνάμενος* Bk., *ἀμυνόμενος* L 7 *Σερτωριείους* Xyl., *σερτωρίους* L 16 *κατέσχεν* Bk., *κατέσχον* L 20 *Τέγκτηροι*] ita quoque 54, 20, 4 (*τέγκρητοι*). — *Tencteri* Caes. *b. G.* 4, 1, 1; 4, 4, 1; 4, 16, 2; 4, 18, 4 (*Thencteri* 6, 35, 5; *Thincteri* 5, 55, 2), *cenchrei* Liv. *per.* 140 (cf. App. *infra*), *Tencteri* Flor. 1, 45 (3, 10), 14; 2, 30 (4, 12), 22, *Thencteri* Oros. 6, 21, 15 (ex Floro), *Tencteri* Tac. *ann.* 13, 56, *hist.* 4, 21. 64. 65. 77, *Germ.* 32. 33. 38, *Τεντέριται* Plut. *Caes.* 21, *Ταγχρέαι* vel *Ταγχαρέαι* App. *Celt.* 1, 4; 2, 18, *Τέγκτροι* Ptol. 2, 11, 6 (*τέγατροι* cod. Pici Mirandulae, alii, *τέγκεροι* ceteri fere). *Οὐσιπέται*] ut 54, 20, 4. — *Usipetes* Caes. *b. G. l. l.*, Flor. 2, 30 (4, 12), 22, Oros. 6, 21, 15, Tac. *ann.* 1, 51, sed *Usipi* Tac. *ann.* 13, 55 sq., *hist.* 4, 37, *Agric.* 28. 32, *Germ.* 32, Mart. *epigr.* 6, 60, 3 (*genus Usiporum*, in vers. fine), *Οὔσιποι* Strabo 7, 1, 4 p. 292, *Οὔσιπαι* Plut. *Caes.* 21, *Οὐσιπέται* App. *Celt.* 1, 4; 2, 18. cf. Muellenh. *D. A.* 3, 323 (2, 230) 21 *Σουήβων* R. St. (coni.), *οὐήβων* L. *Σουῆβοι* 39, 48, 5; 40, 32, 2 (*σουέβοι*); 51, 21, 6; 51, 22, 6 et 8; 55, 1, 2 (*Σουηβία*); 67, 5, 2. — *Suebi* (per *b* litteram) omnes, ni fallor, scriptores Graeci et Latini et tituli usque ad saec. quintum fere. ceterum Graeci *Σοῆβοι* (Strabo) et *Συῆβοι* (Ptolemaeus, ut videtur) et *Σουῆβοι* ⟨*τὸ*⟩ add. Xyl.

τῶν ἐπικληθέντες, τόν τε Ῥῆνον διέβησαν καὶ ἐς τὴν τῶν Τρηουή-
2 ρων ἐνέβαλον. κἀνταῦθα τὸν Καίσαρα εὑρόντες καὶ φοβηθέντες
L 61r ἔπεμψαν | πρὸς αὐτὸν σπονδάς τε ποιούμενοι καὶ χώραν αἰτοῦντες,
ἢ σφίσι γε ἐπιτραπῆναί τινα ἀξιοῦντες λαβεῖν. ὡς δ᾽ οὐδενὸς ἔτυ-
χον, τὸ μὲν πρῶτον ἐθελονταὶ οἴκαδε ἐπανήξειν ὑπέσχοντο καὶ διο-
3 κωχὴν ᾐτήσαντο· ἔπειτα δὲ ἱππέας αὐτοῦ ὀλίγους προσιόντας ἰδόν-
τες οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ σφῶν ὄντες κατεφρόνησάν τε αὐτῶν καὶ μετέ-
γνωσαν, κἀκ τούτου ἐπισχόντες τῆς πορείας ἐκείνους τε μὴ προσ-
δεχομένους ἐκάκωσαν, καὶ ἐπαρθέντες ἐπὶ τούτῳ εἴχοντο τοῦ πολέ-
48 μου. καὶ αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι καταγνόντες πρός τε τὸν Καίσαρα
καὶ παρὰ τὴν γνώμην σφῶν ἦλθον, καὶ ἐδέοντο αὐτοῦ συγγνῶναί
σφισι, τὴν αἰτίαν ἐς ὀλίγους τρέποντες. ὁ δὲ τούτους μὲν ὡς καὶ
2 ἀπόκρισίν τινα αὐτοῖς οὐκ ἐς μακρὰν δώσων κατέσχεν, ὁρμήσας
δὲ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἐν ταῖς σκηναῖς ὄντας ἐπέστη τέ σφισι μεσημ-
βριάζουσι καὶ μηδὲν πολέμιον, ἅτε ἐκείνων παρ᾽ αὐτῷ ὄντων, ὑπο-
τοπουμένοις, καὶ ἐσπηδήσας ἐς αὐτὰς παμπληθεῖς τῶν πεζῶν, οὐδὲ
τὰ ὅπλα ἀνελέσθαι φθάσαντας, ἀλλὰ καὶ περὶ ταῖς ἁμάξαις ὑπό
τε τῶν γυναικῶν καὶ ὑπὸ τῶν παίδων ἀναμὶξ ὄντων ταραττομένους,
3 κατεφόνευσε. τούς τε ἱππέας ἀπόντας τότε, καὶ παραχρῆμα, ὡς
ἐπύθοντο τὸ γεγονός, πρός τε τὰ οἰκεῖα ἤθη ὁρμήσαντας καὶ
πρὸς Συγάμβρους ἀποχωρήσαντας, πέμψας ἐξῄτησεν, οὐχ ὅτι καὶ

1 *Τρηουήρων* scripsi, *τριήρων* L (*τριούρους, ρων* 40, 31, 2. 3; *τρηούροι* (sic) 51, 20, 5; *τρηουήριοι* 40, 11, 1; *τρηουήροις* 40, 32, 1). — *Τρήουηροι* Strabo, nisi fallor, 4, 3, 4. 5 p. 194, nam quanquam 4, 3, 5 *τρήουιροι* codd. praebent, *τρηοῦσγροι* et *τρηουάγροις* 4, 3, 4 magis ex *Τρήουηροι* quam ex *Τρήουιροι* corruptum videtur, *Τρίβηροι* (*τρίβηρροι*) vel *Τριβιροί* (*τριβιρροί*) Ptolemaei codd. 2, 9, 7 unde hunc quoque *Τρηουηροί* vel *Τρηβηροί* scripsisse conicias, *Τριβέροι* Zos. 3, 7. Latine: *Treveri* (non *Treviri*) et sing. num. *Treverus* (Bramb. 307. 1245 *Trevere,* dat. sing. fem.) vel *Trever* (C. I. L. 3, 4391. 4499. 5797; 7, 36. 288, *Eph. Epigr.* 4, 930, *Abh. Berl. Akad.* 1895 p. 403). *Trevir* tamen Lucan. 1, 441, Tac. *hist.* 3, 35; 4, 55, cf. Cic. ad *fam.* 7, 13, 2. sed *Trevir* Dipl. n. 36 et 3, 5901 incertae est lectionis. *Trēvĕricus* (adi.) Aus. *ord. urb. nob.* 29 5 *ἐθελονταὶ* R. St., *ἐθελοντὰς* L *διοκωχὴν*] ita L 8 *κἀκ* Rk., *καὶ* L *πορείας* Xyl., *ἀπορίας* L, cf. Xen. *Cyr.* 4, 2, 12 12 *τούτους* R. St., *τούτοις* L 16 *αὐτὰς* scripsi ex L, intelleguntur *αἱ σκηναί* (Caes. *b. G.* 4, 14, 3. 4) cf. 38, 49, 1 et Xen. *anab.* 1, 2, 17. 18, *αὐτοὺς* R. St. 17 *καὶ περὶ* Rk., *καίπερ* L 18 *ταραττομένους* R. St., *παραταττομένους* L 19 post *τότε* Bk. ins. ⟨*ἅτε*⟩ iniuria, cf. Caes. *b. G.* 4, 9, 3 et 16, 2 20 *ἤθη* Bk., *ἤθη* (sic) L 21 *Συγάμβρους* R. St. (coni.), *συγγάμβρους* L (eodem modo per duplicem *γ* etiam § 4 et 5 et 55, 6, 2; sed *Σύγαμβροι* 54, 20, 4; 54, 32, 1; 54, 33, 1. 2; 54, 36, 3; 40, 32, 3. 4 (*σύγαβροι*), *ἡ Συγαμβρίς* 54, 32, 2. — *Sugambri Σούγαμβροι* Caesar Tacitus Strabo Plutarchus Appianus; *Sygambri Σύγαμβροι* Livius (Florus), poetae aetatis Augustae, Dio; *Sigambri* et (per *c* litteram) *Sucambri Sycambri Sicambri* sequiorum sunt. vide

ἐκδοθήσεσθαί σφας προσεδόκησεν (οὐ γάρ που οὕτως οἱ πέραν
τοῦ Ῥήνου τοὺς Ῥωμαίους ἐφοβοῦντο ὥστε καὶ τὰ τοιαῦτα αὐτῶν
ἀκούειν) ἀλλ' ὅπως ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ καὶ ἐκεῖνον διαβαίη.
αὐτός τε γὰρ ὁ μηδείς πω πρότερον τῶν ὁμοίων οἱ ἐπεποιήκει, δει- 4
νῶς πρᾶξαι ἐγλίχετο, καὶ τοὺς Κελτοὺς πόρρωθεν ἐκ τῆς Γαλατίας
ἀνείρξειν, ἅτε καὶ ἐς τὴν οἰκείαν αὐτῶν ἐσβαλών, προσεδόκησεν.
ὡς οὖν οὔτε οἱ ἱππῆς ἐξεδίδοντο, καὶ οἱ Οὔβιοι ὅμοροί τε τοῖς
Συγάμβροις οἰκοῦντες καὶ διάφοροι αὐτοῖς ὄντες ἐπεκαλέσαντο
αὐτόν, διέβη μὲν τὸν ποταμὸν γεφυρώσας, εὑρὼν δὲ τούς τε Συ- 5
γάμβρους ἐς τὰ ἐρυμνὰ ἀνακεκομισμένους καὶ τοὺς Σουήβους συ-
στρεφομένους ὡς καὶ βοηθήσοντάς σφισιν ἀνεχώρησεν ἐντὸς ἡμε-
ρῶν εἴκοσιν.

ὁ δὲ δὴ Ῥῆνος ἀναδίδωσι μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων τῶν Κελτικῶν, 49 L 61r
ὀλίγον ἔξω τῆς Ῥαιτίας, προχωρῶν δὲ ἐπὶ δυσμῶν ἐν ἀριστερᾷ μὲν
τήν τε Γαλατίαν καὶ τοὺς ἐποικοῦντας αὐτήν, ἐν δεξιᾷ δὲ τοὺς
Κελτοὺς ἀποτέμνεται, καὶ τελευτῶν ἐς τὸν ὠκεανὸν ἐμβάλλει. οὗ- 2
τος γὰρ ὁ ὅρος, ἀφ' οὗ γε καὶ ἐς τὸ διάφορον τῶν ἐπικλήσεων
ἀφίκοντο, δεῦρο ἀεὶ νομίζεται, ἐπεὶ τό γε πάνυ ἀρχαῖον Κελτοὶ ἑκά-
τεροι οἱ ἐπ' ἀμφότερα τοῦ ποταμοῦ οἰκοῦντες ὠνομάζοντο.

ὁ οὖν Καῖσαρ τόν τε Ῥῆνον πρῶτος τότε Ῥωμαίων διέβη, καὶ 50 Xiph. 13, 10—26
ἐς Βρεττανίαν μετὰ ταῦτα, τοῦ τε Πομπηίου καὶ τοῦ Κράσσου
ὑπατευόντων, ἐπεραιώθη. ἡ δὲ δὴ χώρα αὕτη ἀπέχει μὲν τῆς 2
ἠπείρου τῆς Βελγικῆς κατὰ Μωρίνους σταδίους πεντήκοντα καὶ τε-
τρακοσίους τὸ συντομώτατον, παρήκει δὲ παρά τε τὴν λοιπὴν Γα-

---

Muellenh. *Zeitschr. f. d. A.* 23 (1879) p. 26 sqq. Lapidum testimonia C. I. L. 3, p. 1153; 6, n. 1543; 8. p. 1077, *Bull. d'Oran* 1, 47 (*Eph. Epigr.* 5 p. 175). *Syng(am)b(rorum)* legitur in lapide Auziensi C. I. L. 8, 9045 anni p. Chr. n. 255 (lectionis certae).

4 *ὁμοίων οἱ*] cf. 60, 7, 1 et 9, 1 *οἱ* exstat in L 6 *ἐσβαλὼν* Leuncl., *ἐσβαλεῖν* L 7 *ἱππῆς* scripsi, *ἱππεῖς* L *οἱ Οὔβιοι* Leuncl., *ἐούβιοι* L 9. 10 *Συγάμβροις, Συγάμβρους* cf. ad § 3 13 *Κελτικῶν* Xyl., *Κελτιβήρων* L 17 *γε* H. St., *τε* L 18 *ἀφίκοντο* H. St., *ἀφίκονται* L *ἐπεὶ* R. St., *ἐπὶ* L 21 *Βρεττανίαν*] Dio semper *Βρεττανία Βρεττανοί, Βρεττανίς, Βρεττανικός* per *B* (non *Π*) duplicatum *τ* simplex *ν*, nec usquam codices in hac scriptura variant. De forma *Πρεττανία* cet., quae Graecis olim (etiam Straboni, Diodoro, atque adeo Ptolemaeo) in usu fuit, vide C. Muellerum, *Geogr. Gr. min.* 1, p. CXXXV et p. 516 sq. not. 22 *ἀπέχει* Xyl. (et Xiph.), *ἔχει* L 23 *Βελγικῆς* Leuncl., *βελτικῆς* L *Μωρίνους* cf. ad 39, 44, 1 *σταδίους πεντήκοντα καὶ τετρακοσίους*] i. e. *m. p. sexaginta.* Caesar (*b. G.* 5, 2, 3) *circiter m. p. triginta.* nec tamen de lectionis sinceritate apud Dionem esse dubitandum, allato *Itin. marit.* p. 463 Wess.: *a Gessuriaco de Galliis Ritupis in portum Britanniarum stadia numero CCCCL,* monet Reim. cf. praeterea Plin. *h. n.* 4, 102 et Strab. 4, 5, 2 p. 199.

λατίαν καὶ παρὰ τὴν Ἰβηρίαν ὀλίγου πᾶσαν, ἐς [τε] τὸ πέλαγος ἀνατεί-
3 νουσα. καὶ τοῖς μὲν πάνυ πρώτοις καὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων
οὐδ᾽ ὅτι ἔστιν ἐγιγνώσκετο, τοῖς δὲ ἔπειτα ἐς ἀμφισβήτησιν εἴτε
ἤπειρος εἴτε καὶ νῆσος εἴη ἀφίκετο· καὶ πολλοῖς ἐφ᾽ ἑκάτερον, εἰ-
δόσι μὲν οὐδὲν ἅτε μήτ᾽ αὐτόπταις μήτ᾽ αὐτηκόοις τῶν ἐπιχωρίων
γενομένοις, τεκμαιρομένοις δὲ ὡς ἕκαστοι σχολῆς ἢ καὶ φιλολογίας
4 εἶχον, συγγέγραπται. προϊόντος δὲ δὴ τοῦ χρόνου πρότερόν τε ἐπ᾽
Ἀγρικόλου ἀντιστρατήγου καὶ νῦν ἐπὶ Σεουήρου αὐτοκράτορος νῆσος
οὖσα σαφῶς ἐλήλεγκται.

cf. Xiph. 13, 27 51 ἐς ταύτην οὖν τότε ὁ Καῖσαρ, ἐπειδὴ τά τε ἄλλα τὰ τῶν Γα-
λατῶν ἡσύχαζε καὶ τοὺς Μωρίνους προσεποιήσατο, ἐπεθύμησε δια-
βῆναι. καὶ τὸν μὲν διάπλουν καθ᾽ ὃ μάλιστα ἐχρῆν μετὰ τῶν πε-
ζῶν ἐποιήσατο, οὐ μέντοι καὶ ᾗ ἔδει προσέσχεν· οἱ γὰρ Βρεττανοὶ
τὸν ἐπίπλουν αὐτοῦ προπυθόμενοι τὰς κατάρσεις ἁπάσας τὰς πρὸς
2 τῆς ἠπείρου οὔσας προκατέλαβον. ἄκραν οὖν τινα προέχουσαν
περιπλεύσας ἑτέρωσε παρεκομίσθη· κἀνταῦθα τοὺς προσμίξαντάς
οἱ ἐς τὰ τενάγη ἀποβαίνοντι νικήσας, ἔφθη τῆς γῆς κρατήσας πρὶν
τὴν πλείω συμβοήθειαν ἐλθεῖν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ἐκείνους προσ-
L 62r 3 βαλόντας ἀπεώσατο. καὶ ἔπιπτον μὲν | οὐ πολλοὶ τῶν βαρβάρων
(ἁρματηλάται τε γὰρ ὄντες καὶ ἱππῆς ῥᾳδίως τοὺς Ῥωμαίους, μη-
δέπω τοῦ ἱππικοῦ αὐτοῖς παρόντος, διέφυγον), ἐκπλαγέντες δὲ πρός
τε τὰ ἐκ τῆς ἠπείρου περὶ αὐτῶν ἀγγελλόμενα, καὶ ὅτι περαιωθῆ-
ναί τε ὅλως ἐτόλμησαν καὶ ἐπιβῆναι τῆς χώρας ἠδυνήθησαν, πέμ-
πουσι πρὸς τὸν Καίσαρα τῶν Μωρίνων τινάς, φίλων σφίσιν ὄντων,
ἐπικηρυκευόμενοι. καὶ τότε μὲν ὁμήρους αἰτήσαντι αὐτῷ δοῦναι
52 ἠθέλησαν, πονησάντων δὲ ἐν τούτῳ τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ χειμῶνος
καὶ τῷ παρόντι ναυτικῷ καὶ τῷ ἀφικνουμένῳ καὶ μετέγνωσαν, καὶ
ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐπέθεντο αὐτοῖς (τὸ γὰρ στρατόπεδον
2 ἰσχυρῶς ἐφυλάσσετο), δεξάμενοι δέ τινας ὡς καὶ ἐς φιλίαν τὴν χώ-
ραν σφῶν πρὸς κομιδὴν τῶν ἐπιτηδείων πεμφθέντας, αὐτούς τε
πλὴν ὀλίγων ἔφθειραν (ὁ γὰρ Καῖσαρ διὰ ταχέων τοῖς λοιποῖς ἐπή-
μυνε) καὶ μετὰ τοῦτο καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἔρυμα αὐτῶν προσέβαλον.
καὶ ἔπραξαν μὲν οὐδέν, ἀλλὰ καὶ κακῶς ἀπήλλαξαν· οὐ μέντοι καὶ
3 ἐς ὁμολογίαν ἦλθον πρὶν πολλάκις σφαλῆναι. καὶ γὰρ ὁ Καῖσαρ
ἄλλως μὲν οὐκ εἶχε γνώμην σπείσασθαι σφίσιν· ἐπεὶ δὲ ὅ τε χειμὼν

---

1 [τε] cum Xyl. delendum videtur ex dittographia natum. non habet Xiph. 2 πρώτοις] παλαιοῖς Xiph. interpretans 6 ἕκαστοι R. St., ἑκάστοις L 7 δὴ addidi ex L 14 πρὸς L ut coni. Bk., πρὸ R. St. 24 Μωρίνων R. St., μωριώνων L, cf. ad 39, 44, 1 30 αὐτοὺς Leuncl., τοὺς L 35 σπείσασθαι L recte.

προσήει, καὶ οὐχ ἱκανὴν τὴν παροῦσαν δύναμιν περιεβέβλητο ὥστε
καὶ ἐν αὐτῷ πολεμῆσαι, ἥ τε κομιζομένη ἔσφαλτο, καὶ οἱ Γαλάται cf. Xiph. 13, 27—29
πρὸς τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἐνεωτέρισαν, καὶ ἄκων αὐτοῖς συνηλλάγη,
ὁμήρους καὶ τότε πλείους αἰτήσας μέν, λαβὼν δὲ ὀλίγους.
καὶ ὁ μὲν ἐς τὴν ἤπειρον ἀναπλεύσας τὰ ταραχθέντα καθί- 53
στατο, μηδὲν [μήτε] ἐκ τῆς Βρεττανίας μήτε ἑαυτῷ μήτε τῇ πόλει
προσκτησάμενος πλὴν τοῦ ἐστρατευκέναι ἐπ' αὐτοὺς δόξαι. τούτῳ
γὰρ καὶ αὐτὸς ἰσχυρῶς ἐσεμνύνετο καὶ οἱ οἴκοι Ῥωμαῖοι θαυμαστῶς
ἐμεγαλύνοντο· ἐμφανῆ τε γὰρ τὰ πρὶν ἄγνωστα καὶ ἐπιβατὰ τὰ 2
πρόσθεν ἀνήκουστα ὁρῶντές σφισι γεγονότα, τήν τε μέλλουσαν ἐξ
αὐτῶν ἐλπίδα ὡς καὶ παροῦσαν ἔργῳ ἐλάμβανον, καὶ πάνθ' ὅσα
καταπράξειν προσεδέχοντο, ὡς καὶ ἔχοντες ἤδη ἠγάλλοντο.
καὶ οἱ μὲν διὰ ταῦτα | ἱερομηνίας ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀγαγεῖν L 62v
ἐψηφίσαντο· ἐν ᾧ δὲ ἐκεῖνα ἐγίγνετο, καὶ ἡ Ἰβηρία ἐκινήθη, διὸ 54
καὶ τῷ Πομπηίῳ προσετάχθη. ἐπαναστάντες γάρ τινες καὶ Οὐακ-
καίους προστησάμενοι μάχῃ μὲν ὑπὸ τοῦ Νέπωτος τοῦ Μετέλλου,
ἀπαράσκευοι ἔτ' ὄντες, ἡττήθησαν, πολιορκοῦντι δ' αὐτῷ Κλουνίαν 2
ἐπελθόντες ἀμείνους ἐγένοντο, καὶ ἐκείνην μὲν περιεποιήσαντο, ἑτέ-
ρωθι δὲ ἐσφάλησαν, οὐ μὴν ὥστε καὶ δι' ὀλίγου δουλωθῆναι. τῷ
γὰρ πλήθει πολὺ τῶν ἐναντίων περιῆσαν, ὥστε τὸν Νέπωτα ἀγα-
πᾶν ἂν τὴν ἡσυχίαν ἀκινδύνως ἄγῃ.
κατὰ δὲ δὴ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον καὶ ὁ Πτολεμαῖος, καί- 55
τοι τῶν Ῥωμαίων τήν τε ἐπικουρίαν ἀπεψηφισμένων καὶ πρὸς τὰς
δωροδοκίας τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας δεινῶς ἔτι καὶ τότε διακειμέ-
νων, κατήχθη καὶ τὴν βασιλείαν ἐκομίσατο. ἔπραξαν δὲ τοῦτο ὅ 2
τε Πομπήιος καὶ ὁ Γαβίνιος· τοσοῦτον γὰρ αἵ τε δυναστεῖαι καὶ
αἱ τῶν χρημάτων περιουσίαι καὶ παρὰ τὰ ψηφίσματα τά τε τοῦ
δήμου καὶ τὰ τῆς βουλῆς ἴσχυσαν, ὥστε ἐπιστείλας μὲν ὁ Πομ- 3
πήιος τῷ Γαβινίῳ τῆς Συρίας τότε ἄρχοντι, στρατεύσας δὲ ἐκεῖνος,
ὁ μὲν τῇ χάριτι ὁ δὲ τῇ δωροληψίᾳ καὶ ἄκοντος αὐτὸν τοῦ κοινοῦ
κατήγαγον, μηδὲν μήτε ἐκείνου μήτε τῶν τῆς Σιβύλλης χρησμῶν
φροντίσαντες. καὶ ἐκρίθη μὲν ὕστερον ἐπὶ τούτῳ ὁ Γαβίνιος, οὐχ 4
ἑάλω δὲ διά τε τὸν Πομπήιον καὶ διὰ τὰ χρήματα· οὕτω γάρ που
τὰ πράγματα τοῖς τότε Ῥωμαίοις συνεκέχυτο ὥστε ἀπὸ πολλῶν ὧν
ἐδωροδόκησε σμικρὰ ἄττα τῶν τε ἀρχόντων τινὲς καὶ τῶν δικα-

6 [μήτε] secl. Leuncl. 7 αὐτοὺς Leuncl. recte, cf. 37, 15, 2; 38, 17, 5, al., αὐτὰς L, αὐτὴν Odd. 12 καταπράξειν R. St., καταπρήξειν L 15 ἐπαναστάντες Bk., προσαναστάντες L 20 post ὥστε edebatur καὶ, quod in L non exstat 24 ὑπ' St., ἀπ' L 34 τότε L, ut coniecerat St. συνεκέχυτο Odd., συνέχυτο L.

στῶν παρ᾿ αὐτοῦ λαβόντες οὔτε τοῦ προσήκοντός τι προετίμησαν, καὶ προσέτι καὶ τοὺς ἄλλους κακουργεῖν ὑπὲρ χρημάτων ἐξεδίδαξαν
5 ὡς καὶ τὴν τιμωρίαν ῥᾳδίως ἐξωνεῖσθαι δυναμένους. τότε μὲν οὖν διὰ ταῦτα ἀφείθη, αὖθις δὲ ἐπί τε ἑτέροις τισί, καὶ ὅτι πλέον ἢ μυρίας ἐκ τῆς ἀρχῆς μυριάδας ἥρπασε, κριθεὶς ἑάλω. καὶ ἐκείνῳ τε τοῦτο παραδοξότατον συνέβη (τῆς τε γὰρ προτέρας δίκης διὰ τὰ χρήματα ἀπελύθη, καὶ ἐπὶ τούτοις δι᾿ ἐκείνην ὅτι μάλιστα κατ-
L 63r 6 εδικάσθη) καὶ τῷ Πομπηίῳ, ὅτι τὸ μὲν πρότερον, καίτοι | πόρρω που ὤν, ἐρρύσατο τὸν Γαβίνιον διὰ τῶν ἑταίρων, τότε δὲ ἔν τε τῷ προαστείῳ ὢν καὶ τρόπον τινὰ καὶ ἐν τῷ δικαστηρίῳ αὐτῷ παρὼν οὐδὲν ἤνυσεν.

56 ἔσχε δὲ ὧδε. ὁ Γαβίνιος πολλὰ μὲν καὶ τὴν Συρίαν ἐκάκωσεν, ὥστε καὶ τῶν λῃστικῶν, ἃ καὶ τότε ἤκμαζε, πολὺ πλείω σφίσι λυμήνασθαι, πάντα δὲ δὴ τὰ αὐτόθεν λήμματα ἐλάχιστα εἶναι νομίσας τὸ μὲν πρῶτον ἐνόει καὶ παρεσκευάζετο ὡς καὶ ἐπὶ τοὺς Πάρ-
2 θους τόν τε πλοῦτον αὐτῶν στρατεύσων. τοῦ γὰρ Φραάτου ὑπὸ τῶν παίδων δολοφονηθέντος Ὀρώδης τήν τε βασιλείαν αὐτοῦ διεδέξατο, καὶ Μιθριδάτην τὸν ἀδελφὸν ἐκ τῆς Μηδίας, ἧς ἦρχεν, ἐξέβαλε. καὶ ὃς καταφυγὼν πρὸς τὸν Γαβίνιον ἀνέπεισεν αὐτὸν
3 συμπρᾶξαί οἱ τὴν κάθοδον. ἐπεὶ μέντοι ὁ Πτολεμαῖος μετὰ τῶν τοῦ Πομπηίου γραμμάτων ἦλθε, καὶ πολλὰ μὲν αὐτῷ πολλὰ δὲ καὶ τῷ στρατῷ χρήματα τὰ μὲν ἤδη παρέξειν, τὰ δ᾿ ἂν καταχθῇ δώσειν ὑπέσχετο, τά τε τῶν Πάρθων εἴασε καὶ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον
4 ἠπείχθη, καίπερ ἀπαγορεύοντος μὲν τοῦ νόμου μήτε ἐς τὴν ὑπερορίαν τοὺς ἄρχοντάς τινων ἀποδημεῖν μήτε πολέμους ἀφ᾿ ἑαυτῶν ἀναιρεῖσθαι, ἀπειρηκότος δὲ καὶ τοῦ δήμου τῆς τε Σιβύλλης μὴ καταχθῆναι τὸν ἄνδρα. ἀλλ᾿ ὅσῳ γὰρ ἐκεκώλυτο ταῦτα, τόσῳ πλείο-
5 νος αὐτὰ ἀπημπόλησε. καταλιπὼν οὖν ἐν τῇ Συρίᾳ Σισένναν τε τὸν υἱὸν κομιδῇ νέον ὄντα καὶ στρατιώτας μετ᾿ αὐτοῦ πάνυ ὀλίγους, τὴν μὲν ἀρχὴν ἐφ᾿ ἧς ἐτέτακτο τοῖς λῃσταῖς ἔτι καὶ μᾶλλον

---

2 ὑπὲρ Rk., ὑπὸ L 7 ἐπὶ τούτοις δι᾿ ἐκείνην] ἐπὶ ταύτης δι᾿ ἐκεῖνα Rk. κατεδικάσθη Rk., ἐδικάσθη L 15 ἐνόει Xyl., ἐνενόει Rk., ἐνόσει L, qui in marg. ad vs. *πάντα — νομί* signum ∾ habet appositum 16 *Φραάτου* R. St., *φραάντου* L, cf. ad 36, 45, 3 17 Ὀρώδης] sic Dio semper (Ὀρώιδης 48, 24, 4. 5), Ὀρώδης quoque Strabo 15, 1, 36 p. 702, Ὠρώδης *Mon. Anc. gr.* 17, 5. 15, Ὑρώδης Plut. *Crass.* 18. 21 sq., 31 sqq., *Ant.* 32 (*Ant.* 37 Ἡρώδης errore librariorum), Ἡρώδης (Ἡρρώδης) App. *Syr.* 51 pro Ὑρώδης, ut videtur. *Orodes* Latini. est indigenarum *Hyraodha* cf. v. Gutschm. *Geschichte Irans* p. 86 18 *Μιθριδάτην*] cf. ad. 36, 3, 1 *Μηδίας* R. St., *μηδείας* L 23 *Πάρθων*] cf. ad 36, 1, 1 27 *ἐκεκώλυτο* scripsi ex L, *ἐκώλυετο* R. St.

ἐξέδωκεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Παλαιστίνην ἐλθὼν τόν τε Ἀριστόβου- 6
λον (διαδρὰς γὰρ ἐκ τῆς Ῥώμης ὑπετάραττέ τι) συνέλαβε καὶ τῷ
Πομπηίῳ ἔπεμψε, καὶ φόρον τοῖς Ἰουδαίοις ἐπέταξε, καὶ μετὰ
τοῦτο καὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἐνέβαλε. ἦρχε δὲ τότε τῶν Αἰγυπτίων 57
ἡ Βερενίκη, καὶ ἐπιεικὲς μὲν οὐδὲν πρὸς τὸν . . ., καίτοι φοβουμένη
τοὺς Ῥωμαίους, ἔπραξε, Σέλευκον δέ τινα, ὡς καὶ ἐκ τοῦ βασιλείου
γένους τοῦ ποτε ἐν τῇ Συρίᾳ ἀνθήσαντος ὄντα, μεταπέμψασα ἄν-
δρα τε ἐπεγράψατο καὶ κοινωνὸν τῆς τε βασιλείας καὶ τοῦ πολέ-
μου ἐποιήσατο. ὡς δὲ ἐκεῖνος ἐν οὐδενὸς μοίρᾳ ὢν ἑωρᾶτο, τοῦ- 2
τον μὲν ἀπέκτεινεν, Ἀρχέλαον δὲ τὸν τοῦ Ἀρχελάου τοῦ πρὸς τὸν
Σύλλαν αὐτομολή|σαντος, δραστήριόν τε ὄντα καὶ ἐν τῇ Συρίᾳ τὴν L 63r
δίαιταν ἔχοντα, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπηγάγετο. ὁ γὰρ Γαβίνιος ἐδύ-
νατο μὲν ἀρχόμενον τὸ δεινὸν παῦσαι (τὸν γὰρ Ἀρχέλαον προϋπο-
τοπήσας συνέλαβε, καὶ ἔμελλεν ἐκ τούτου μηδὲν ἔτ' ἔργον ἕξειν),
φοβηθεὶς δὲ μὴ καὶ ἐλάττω διὰ τοῦτο παρὰ τοῦ Πτολεμαίου τῶν 3
ὡμολογημένων οἱ χρημάτων, ὡς οὐδὲν ἀξιόλογον πεποιηκώς, λάβοι,
καὶ ἐλπίσας ἔτι καὶ πλείω πρός τε τὴν δεινότητα καὶ πρὸς τὴν δό-
ξαν τὴν τοῦ Ἀρχελάου χρηματιεῖσθαι, καὶ προσέτι καὶ ἄλλα παρ'
αὐτοῦ ἐκείνου συχνὰ λαβών, ἐθελοντὴς αὐτὸν ὡς καὶ διαδράντα
ἀφῆκε. καὶ οὕτως ἐς μὲν τὸ Πηλούσιον ἀφίκετο μηδενὸς ἐναν- 58
τιουμένου, προϊὼν δὲ ἐντεῦθεν δίχα διῃρημένῳ τῷ στρατῷ τοὺς
Αἰγυπτίους ἀπαντήσαντάς οἱ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐνίκησε, καὶ μετὰ
τοῦτ' αὖθις ἔν τε τῷ ποταμῷ ναυσὶ κἀν τῇ γῇ ἐκράτησεν· οἱ γὰρ
Ἀλεξανδρεῖς θρασύνασθαι μὲν πρὸς πάντα ἱκανώτατοι καὶ ἐκλαλῆ-
σαι πᾶν ὅ τι ποτ' ἂν ἐπέλθῃ σφίσι προπετέστατοι πεφύκασι, πρὸς 2
δὲ δὴ πόλεμον τά τε δεινὰ αὐτοῦ φλαυρότατοί εἰσι, καίπερ ἐν ταῖς
στάσεσι, πλείσταις δὴ καὶ μεγίσταις παρ' αὐτοῖς γιγνομέναις, διὰ
φόνων τε ἀεὶ χωροῦντες καὶ τὸ ζῆν παρ' οὐδὲν πρὸς τὴν αὐτίκα
φιλονεικίαν τιθέμενοι, ἀλλὰ καὶ ὥσπερ τι τῶν ἀρίστων ἀναγκαιό-
τατον τὸν ἐν αὐταῖς ὄλεθρον διώκοντες. νικήσας οὖν αὐτοὺς ὁ 3
Γαβίνιος, καὶ ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν Ἀρχέλαον φονεύσας, ἐγ-
κρατής τε τῆς Αἰγύπτου πάσης παραχρῆμα ἐγένετο καὶ τῷ Πτολε-
μαίῳ αὐτὴν παρέδωκε.

---

5 *Βερενίκη* Xyl., *βερονίκη* L, cf. ad 39, 13, 1 *πρὸς τὸν* . . . . .] lacunam agnovit Xyl. qui supplet ⟨*πατέρα*⟩, *πρὸς* ⟨*αὐ*⟩*τὸν* Leuncl., *πρὸς τὸν δῆμον* Rk., *πρὸς τὸν* ⟨*καιρὸν*⟩ Wagner., an *πρὸς τὸν* ⟨*καιρὸν τοῦτον*⟩ vel *πρὸς τὴν* ⟨*ἔφοδον αὐτοῦ*⟩?, *πρὸς τὸν* ⟨*στόλον*⟩ Polak. 12 *ἐπηγάγετο* Rk., *ὑπηγάγετο* L 20 *οὕτως* Fabr., *οὗτος* L. fortasse post *οὗτος* quaedam exciderunt de Archelao dicta *ἐς* Reim., *ὡς* L 29 *ἀναγκαιότατον*] ⟨*τε καὶ*⟩ *ἀναγκαιοτάτων* Rk., ⟨*ἢ*⟩ *ἀναγκαιοτάτων* Bk., an ⟨*ἢ καὶ*⟩ *ἀναγκαιοτάτων*?

καὶ ὁ μὲν τήν τε θυγατέρα καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πρώτους καὶ
πλουσιωτάτους, ἅτε καὶ χρημάτων πολλῶν δεόμενος, ἀπέκτεινε·
59 Γαβίνιος δὲ ἐκεῖνον μὲν οὕτω κατήγαγεν, οὐ μέντοι καὶ οἴκαδε
περὶ τῶν πραχθέντων ἐπέστειλεν, ἵνα μὴ καὶ αὐτάγγελός σφισιν ὧν
παρηνομήκει γένηται. ἀλλ' οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν τηλικοῦτο πρᾶγμα
2 κρυφθῆναι, εὐθύς τε αὐτὸ ὁ δῆμος ἐπύθετο, καὶ ἐπειδὴ καὶ οἱ
Σύροι πολλὰ τοῦ Γαβινίου, ἄλλως τε καὶ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ
L 64r δεινῶς ὑπὸ τῶν λῃστῶν κακωθέντες, κατεβόησαν, οἵ τε τελῶναι μὴ
δυνηθέντες τὰ τέλη δι' αὐτοὺς ἐσπρᾶξαι συχνὰ ἐπωφείλησαν, ὠρ-
γίζοντο καὶ γνώμας τε ἐποιοῦντο καὶ ἑτοίμως εἶχον καταψηφίσα-
3 σθαι αὐτοῦ. καὶ γὰρ ὁ Κικέρων τά τε ἄλλα ἰσχυρῶς ἐνῆγε, καὶ
συνεβούλευέ σφισι τὰ Σιβύλλεια ἔπη αὖθις ἀναγνῶναι, προσδοκῶν
60 ἐγγεγράφθαι τινὰ ἐν αὐτοῖς τιμωρίαν ἄν τι παραβαθῇ. ὁ οὖν Πομ-
πήιος ὅ τε Κράσσος ὑπάτευόν τε ἔτι, καὶ ὁ μὲν ἑαυτῷ βοηθῶν, ὁ
δὲ τήν τε ἐκείνου χάριν καὶ ἅμα καὶ χρήματα παρὰ τοῦ Γαβινίου
πεμφθέντα οἱ λαβών, ἔκ τε τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ αὐτοῦ διεδικαίουν,
καὶ ἄλλα τε καὶ φυγάδα τὸν Κικέρωνα ἀποκαλοῦντες οὐδὲν ἐπεψή-
a. u. 700 (54) 2 φισαν. ὡς μέντοι ἐκεῖνοί τε ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπηλλάγησαν καὶ αὐ-
τοὺς ὅ τε Δομίτιος ὁ Λούκιος καὶ Ἄππιος Κλαύδιος διεδέξαντο,
γνῶμαι αὖθις πολλαὶ ἐλέχθησαν, καὶ κατὰ τοῦ Γαβινίου αἱ πλείους
3 ἐγένοντο· ὅ τε γὰρ Δομίτιος ἐχθρὸς τῷ Πομπηίῳ διά τε τὸ σπου-
δαρχῆσαι καὶ διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτοῦ ἀποδειχθῆναι ὤν, καὶ ὁ
Κλαύδιος, καίπερ προσήκων οἱ, ὅμως τοῖς τε πολλοῖς χαρίσασθαί
τι ὑπὸ δημαγωγίας ἐθελήσας, καὶ παρὰ τοῦ Γαβινίου δωροδοκή-
σειν, ἄν γέ τι συνταράξῃ, προσδοκήσας, πάντα ⟨ἐπ'⟩ αὐτῷ ἔπραξαν.
4 καὶ αὐτὸν καὶ ἐκεῖνο δεινῶς ἐπίεσεν, ὅτι προπεμφθέντα τινὰ ὑπὸ
τοῦ Κράσσου ὑποστράτηγον ἐπὶ τῇ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ διαδοχῇ οὐκ
ἐδέξατο, ἀλλ' ὥσπερ ἀθάνατον τὴν ἡγεμονίαν εἰληφὼς κατεῖχεν αὐ-
τήν. ἔδοξεν οὖν σφισι τὰ τῆς Σιβύλλης ἔπη ἀναγνωσθῆναι, [διὸ]

---

4 *αὐτάγγελος* Xyl., *αὐταὶ γέλος* L 5 *παρηνομήκει* L, *παρανενομήκει* Cob.m. at Dio et hic et infra 63, 13, 3; 77, 18, 1; 77, 21, 2; 78, 2, 1 posteriorum usum secutus est. *παρηνομημένον* iam 355 a. Chr. invenitur in inscriptione Carica apud Ditt. *Syll.* n. 76, 38 6 *αὐτὸ* Rk., *αὐτὸς* L 13 *ἄν τι παραβαθῇ* scripsi, cf. 48, 2, 4, *ὅτι παρεβάνθη* (sic) L, *ὅταν παραβαθῇ* Bk. — formam vitiosam per *ν* litteram (hic ut 48, 2, 4 et 41, 53, 3) librariis deberi mihi persuasum est quoniam abest a Thucydide 3, 67, 6; 4, 30, 4 22 *διὰ* R. St., *δα* L 23 *ὅμως* R. St., *ὅπως* L 25 *πάντα ⟨ἐπ'⟩* scripsi praeeunte Bekkero, qui *ἐπ'* inseruit, cf. 42, 13, 4; 45, 11, 1; 42, 29, 3, *πᾶν* L 26 *ἐπίεσεν* Leuncl., *ἔπεισεν* L 29 [*διὸ*] delet Leuncl. sed unde in textum irrepserit non satis apparet (an ex AI praecedente?), quare Reim. *δημοσίᾳ* vel *διὰ τῶν ἱερέων* proposuit. Ceterum L in marg. ∾ quanquam ad vs. *χεν* — *ἔπη*.

καίπερ ἀντειπόντος τοῦ Πομπηίου. κἀν τούτῳ ὁ Τίβερις, εἴτ' οὖν 61 Xiph. 13, 30—14, 3
ὄμβρων ἄνω που ὑπὲρ τὴν πόλιν ἐξαισίων γενομένων, εἴτε καὶ σφο-
δροῦ πνεύματος ἐκ τῆς θαλάσσης τὴν ἐκροὴν αὐτοῦ ἀνακόψαντος,
εἴτε καὶ μᾶλλον, ὡς ὑπωπτεύετο, ἐκ παρασκευῆς δαιμονίου τινός,
τοσοῦτος ἐξαπιναίως ἐρρύη ὥστ' ἐν πᾶσι μὲν τοῖς πεδίοις τοῖς ἐν
τῷ ἄστει οὖσι πελαγίσαι, πολλὰ δὲ καὶ τῶν μετεωροτέρων καταλα-
βεῖν. αἵ τε οὖν ⟨οἰκίαι⟩ (ἐκ πλίνθων γὰρ συνῳκοδομημέναι ἦσαν) 2
διάβροχοί τε ἐγένοντο καὶ κατερράγησαν, καὶ τὰ ὑποζύγια | πάντα L 64v
ὑποβρύχια ἐφθάρη. τῶν τε ἀνθρώπων ὅσοι μὴ ἔφθησαν πρὸς τὰ
πάνυ ὑψηλὰ ἀναφυγόντες, οἱ μὲν ⟨ἐν⟩ ταῖς τέγαις οἱ δὲ καὶ ἐν ὁδοῖς
ἐγκαταληφθέντες ἐξώλοντο. καὶ γὰρ αἱ λοιπαὶ οἰκίαι, ἅτε ἐπὶ πολ-
λὰς ἡμέρας τοῦ δεινοῦ συμβάντος, σαθραί τε ἐγένοντο καὶ πολ-
λοῖς τοῖς μὲν εὐθὺς τοῖς δὲ μετὰ τοῦτ' ἐλυμήναντο. οἱ οὖν Ῥω- 3
μαῖοι ἐπί τ' ἐκείνοις τοῖς παθήμασι λυπούμενοι, καὶ ἕτερα χαλεπώ-
τερα ὡς καὶ διὰ τὴν τοῦ Πτολεμαίου κάθοδον ὀργήν σφισι τοῦ
δαιμονίου πεποιημένου προσδεχόμενοι, ἠπείγοντο καὶ ἀπόντα τὸν
Γαβίνιον, ὡς καὶ ἧττόν τι, ἂν φθάσωσιν αὐτὸν ἀπολέσαντες, κα-
κωθησόμενοι, θανατῶσαι. καὶ οὕτω γε ἐντόνως ἔσχον ὥστε, καίτοι 4
μηδενὸς τοιούτου ἐν τοῖς Σιβυλλείοις χρησμοῖς εὑρεθέντος, ὅμως
τὴν γερουσίαν πικρότατα καὶ τραχύτατα τούς τε ἄρχοντας καὶ τὸν
δῆμον αὐτῷ χρήσασθαι προβουλεῦσαι.

ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐγίγνετο, χρήματα ὑπὸ τοῦ Γαβινίου προπεμ- 62
φθέντα οὐχ ὅπως ἀπόντα ⟨ἀλλ'⟩ οὐδὲ ἐπανελθόντα δεινόν τι παθεῖν
αὐτὸν ἐπί γε ἐκείνοις ἐποίησε. καίτοι οὕτω καὶ αὐτὸς αἰσχρῶς
καὶ κακῶς ὑπὸ τοῦ συνειδότος διετέθη ὥστε καὶ χρόνιος ἐς τὴν
Ἰταλίαν ἀφικέσθαι καὶ νυκτὸς ἐς τὴν πόλιν ἐσκομισθῆναι, ἔξω τε
τῆς οἰκίας συχναῖς πάνυ ἡμέραις μὴ τολμῆσαι φανῆναι. τὰ μὲν 2
οὖν ἐγκλήματα πολλὰ ἦν, καὶ κατηγόρους οὐκ ὀλίγους εἶχε. πρῶτον
δ' οὖν περὶ τῆς τοῦ Πτολεμαίου καθόδου, ἅτε καὶ μεγίστου, ἐδι-

1 ἀντείποντος Xyl., ἀνείποντος L 5 τοσοῦτος Pflugk., τοσοῦτον L 7 ⟨οἰκίαι⟩ ins. R. St. ex Xiph. 10 ⟨ἐν⟩ add. Leuncl. ἐν] ἐν ⟨ταῖς⟩? τέγαις R. St., τέγναις L, per τ scribitur τοῦ τέγους Zon. 8, 6, 8 (στέγους cod. A), τῶν τεγῶν Zon. 9, 30, 5, τὸ τέγος Zon. 9, 30, 6, τῶν τέγων 65, 19, 3 (Xiph.), τὰ τέγη 77, 22, 2 (Xiph.), per στ τὴν στέγην 72, 18, 1 (Xiph.), στεγανόν 74, 10, 3 (Xiph.). — An scribendum ⟨ἐν⟩ τοῖς στεγνοῖς coll. Xen. *anab.* 7, 4, 12, *oec.* 7, 19? 11 καὶ γὰρ] καὶ δὴ καὶ vel καὶ μέντοι καὶ Bk., praeter necessitatem 12 πολλοῖς Reim., πολλοὶ L, πολλαὶ Leuncl. 13 τοῖς δὲ] καὶ quod hic inseri solet abest a L οἱ R. St., ὁ L 18 κακωθησόμενοι R. St., κακοθησόμενοι L 23 ⟨ἀλλ'⟩ add. Xyl. ἐπανελθόντα Rk., ἐπελθόντα L 24 ἐποίησε St., praeeunte Xylandro qui ἐποίησαν, ποιῆσαι L καίτοι Rk., καὶ L 27 οἰκίας Leuncl., ἰταλίας L.

*κάσθη. καὶ ὅ γε δῆμος σύμπας ὡς εἰπεῖν πρός τε τὸ δικαστήριον
συνερρύη καὶ διασπάσασθαι πολλάκις αὐτὸν ἠθέλησεν, ἄλλως τε
καὶ ὅτι οὔθ᾽ ὁ Πομπήιος παρῆν καὶ ὁ Κικέρων δεινότατα αὐτοῦ*
3 *κατηγόρησεν. οὕτω δὲ αὐτῶν διακειμένων ἀφείθη· αὐτός τε γάρ,
ἅτε ἐπὶ τηλικούτοις κρινόμενος, παμπληθῆ χρήματα ἀνάλωσε, καὶ
οἱ τοῦ Πομπηίου τοῦ τε Καίσαρος ἑταῖροι προθυμότατα αὐτῷ συν-
ήραντο, λέγοντες ἄλλον τέ τινα καιρὸν καὶ ἄλλον βασιλέα πρὸς τῆς
Σιβύλλης εἰρῆσθαι, καὶ τὸ μέγιστον ὅτι μηδεμία τῶν πραχθέντων
τιμωρία ἐν τοῖς ἔπεσιν αὐτῆς ἐνεγέγραπτο.*
L 65r 63 *ὁ δ᾽ οὖν δῆμος ὀλίγου μὲν καὶ τοὺς δικαστὰς ἀπέκτεινε, | δια-
φυγόντων δὲ αὐτῶν ἐπετήρει τὰ λοιπὰ αὐτοῦ ἐγκλήματα, καὶ ἐποίη-*
2 *σεν ἐπ᾽ ἐκείνοις γοῦν αὐτὸν ἁλῶναι. οἱ γὰρ λαχόντες περὶ αὐτῶν
κρῖναι, τό τε πλῆθος ἅμα φοβηθέντες καὶ μηδὲν μέγα παρὰ τοῦ
Γαβινίου εὑρόμενοι (ὡς γὰρ ἐπί τε βραχυτέροις εὐθυνόμενος καὶ
προσδοκῶν καὶ τότε κρατήσειν οὐ πολλὰ ἐδαπάνησε) κατεψηφίσαντο
αὐτοῦ, καίτοι τοῦ τε Πομπηίου πλησίον ὄντος καὶ τοῦ Κικέρωνος*
3 *συναγορεύοντος αὐτῷ. ὁ γὰρ Πομπήιος κατὰ τὴν τοῦ σίτου πρό-
νοιαν, ἐπειδὴ πολὺς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ διέφθαρτο, ἐκδημήσας ὥρ-
μησε μὲν ὡς καὶ ἐς τὸ πρότερον δικαστήριον ἀπαντήσων (ἐν γὰρ
τῇ Ἰταλίᾳ ἦν), ὑστερήσας δὲ αὐτοῦ οὐκ ἀπεχώρησεν ἐκ τοῦ προ-*
4 *αστείου πρὶν καὶ ἐκεῖνο τελεσθῆναι. καὶ μέντοι καὶ τοῦ δήμου ἔξω
τοῦ πωμηρίου (τὴν γὰρ ἀρχὴν ἤδη τὴν τοῦ ἀνθυπάτου ἔχων οὐκ
ἠδυνήθη ἐς τὴν πόλιν ἐσελθεῖν) ἀθροισθέντος πολλὰ ὑπὲρ τοῦ
Γαβινίου ἐδημηγόρησε, καὶ γράμματά τέ τινα παρὰ τοῦ Καίσαρος
πρὸς ἑαυτὸν ὑπὲρ αὐτοῦ πεμφθέντα ἀνέγνω, καὶ τοὺς δικαστὰς*
5 *ἱκέτευσε, τόν τε Κικέρωνα οὐχ ὅπως κατηγορῆσαι ἔτ᾽ αὐτοῦ ἐκώ-
λυσεν, ἀλλὰ καὶ ὑπερδικῆσαι [καὶ] ἔπεισεν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου τὸ
τοῦ αὐτομόλου ἔγκλημα καὶ ὄνομα ἐπὶ πλεῖόν οἱ αὐξηθῆναι. οὐ
μέντοι καὶ ὠφέλησέ τι τὸν Γαβίνιον, ἀλλὰ τότε μὲν ἔφυγεν ἁλούς,
ὥσπερ εἶπον, ὕστερον δ᾽ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος κατήχθη.*
64 *ἐν δὲ τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ καὶ ἡ τοῦ Πομπηίου γυνὴ θυ-
γάτριόν τι τεκοῦσα ἀπέθανε· καὶ αὐτήν, εἴτε διαπραξαμένων τῶν
τε ἐκείνου καὶ τῶν τοῦ Καίσαρος φίλων, ἢ καὶ ἄλλως πως χαρί-
σασθαί τινες αὐτοῖς ἐθελήσαντες συνήρπασαν, ἐπειδὴ τάχιστα τῶν
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐπαίνων ἔτυχε, καὶ ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ ἔθαψαν, καί-
τοι τοῦ Δομιτίου ἀνθισταμένου καὶ λέγοντος ἄλλα τε καὶ ὅτι οὐχ
ὁσίως ἐν τῷ ἱερῷ τόπῳ ἄνευ τινὸς ψηφίσματος θάπτοιτο.*

---

4 *ἀφείθη*] ⟨*ὅμως*⟩ *ἀφείθη* Rk., probabiliter 14 *ὡς* Bk., *ὃ* L, possis quoque *οἷα* 17 *συναγορεύοντος* Xyl., *ἀγορεύοντος* L 27 [*καὶ*] secl. Reim. *ἔπεισεν ὥστε* R. St., *ἔπεισενὲ. ὥστε* (sic) L.

κἀν τούτῳ καὶ ὁ Πομπτῖνος ὁ Γάιος τὰ ἐπινίκια τὰ τῶν Γα- **65**
λατῶν ἔπεμψεν· ἐς γὰρ ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, μηδενός οἱ διδόντος
αὐτά, ἔξω τοῦ πωμηρίου διέμεινε. καὶ τότε δ' ἂν αὐτῶν ἥμαρτεν, 2
εἰ μὴ ὁ Γάλβας ὁ Σέρουιος συστρατευσάμενος αὐτῷ, κρύφα καὶ ὑπὸ
τὴν ἕω στρατηγῶν | τὴν ψῆφόν τισι (καίπερ οὐκ ἐξὸν ἐκ τῶν νόμων L 65v
πρὶν πρώτην ὥραν γενέσθαι ἐν τῷ δήμῳ τι χρηματισθῆναι) ἔδωκε.
καὶ διὰ τοῦτο τῶν δημάρχων τινὲς ἀπολειφθέντες τῆς ἐκκλησίας
ἐν γοῦν τῇ πομπῇ πράγματα αὐτῷ παρέσχον, ὥστε καὶ σφαγὰς
συμβῆναι.

---

1 *Πομπτῖνος*] cf. ad 37, 47, 1 9 post *συμβῆναι* sequitur in L *ἐν μὲν δὴ — ἐγένετο*, cf. ad 40, 1, 1.

Subscriptio: ΔΙΏΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΗ͂Ϲ ἹϹΤΟΡΊΑϹ Λ͂Θ.

LIBER XL.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Δομιτίου καὶ Ἀππίου Κλαυδίου ὑπατείας καὶ ἄλλα ἔτη τέτταρα, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(701/53) *Γν. Δομίτιος Μ. υἱ. Καλουῖνος*
Μ. Οὐαλέριος ⟨. . . . . Μεσσάλας ὑπ.

(702/52) *Γν. Πομπήιος⟩ Γν. υἱ. Μάγνος τὸ γ̄*
Κ. Καικίλιος Μέτελλος Σκιπίων Νασικοῦ υἱ. ὑπ.

(703/51) *Σέρουιος Σουλπίκιος Κ. υἱ. Ῥοῦφος*
Μ. Κλαύδιος Μ. υἱ. Μάρκελλος ὑπ.

(704/50) *Λ. Αἰμίλιος Μ. υἱ Παῦλος*
⟨Γ. Κλαύδιος Γ. υἱ. Μάρκελλος⟩ ὑπ.

L 66r | *Ἐν μὲν δὴ τῇ Ῥώμῃ ταῦτα, τότε ἑπτακόσια ἔτη ἀγούσῃ, ἐγένετο· ἐν δὲ δὴ τῇ Γαλατίᾳ ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνων τοῦ Δομιτίου τοῦ Λουκίου καὶ τοῦ Κλαυδίου τοῦ Ἀππίου ὑπάτων τά*

---

1 *τετταρακοστῷ*] μ̄ L 13 *τέτταρα*] δ̄ L 14 *Καλουῖνος* Xyl., *καλουινιος* (s. acc.) L 15 *Μεσσάλας* add. Xyl. 16 *Γν. Πομπήιος* add. Xyl. 17 *Κ.* Xyl., *κ' υι'* L 18 *Σέρουιος* Xyl., *σερπος* (s. acc.) L. an *Σέργιος* (*Π* = *ΓΙ*)? cf. Momms. *R. F.* 1, 8 n. 3 20 *Λ. Αἰμίλιος* Xyl., *δαιμιλίου* L *ὑπ.* scripsi, *σπ* L 21 consulis nomen ins. Xyl., *Γ. υἱ.* addidi ego, cf. Cic. *ad fam.* 15, 7, 8. cf. porro p. 393.

22 *ἐν μὲν δὴ — ἐγένετο*] haec libri initio repetit L 24 *τοῦ Λουκίου* Bk., *αὐτοῦ λευκίου* L.

τε ἄλλα καὶ ναῦς ἐν μέσῳ τῶν τε σφετέρων τῶν ταχειῶν καὶ τῶν
αὐτόθεν τῶν φορτίδων, ὅπως ὡς μάλιστα καὶ κουφίζωσι καὶ πρὸς
τὸ κῦμα ἀντέχωσιν, ἐπί τε τοῦ ξηροῦ ἱστάμεναι μὴ λυμαίνωνται,
παρεσκευάσατο. καὶ ἐπειδὴ πλόιμα ἐγένετο, ἐς τὴν Βρεττανίαν 2 Xiph. 14, 3. 4
αὖθις ἐπεραιώθη, πρόφασιν μὲν ὅτι μὴ πάντας τοὺς ὁμήρους σὓς
ὑπέσχοντό οἱ ἐπεπόμφεσαν, νομίζοντες αὐτόν, ὅτι διὰ κενῆς τότε
ἀνεχώρησε, μηκέτ᾿ αὖθίς σφων πειράσειν, ποιησάμενος, ἔργῳ δὲ
δεινῶς τῆς νήσου ἐφιέμενος, ὥστε εἰ μὴ καὶ τοῦτο ἦν, πάντως ἂν
ἄλλην τινὰ σκῆψιν εὑρεῖν. κατῆρέ τε οὖν ἔνθα καὶ πρότερον, μη- 3
δενὸς ὑπό τε τοῦ πλήθους τῶν νεῶν καὶ ὑπὸ τοῦ πολλαχόσε ἅμα
αὐτὰς κατασχεῖν τολμήσαντος ἀντιστῆναι, καὶ τὸ ναύσταθμον εὐ-
θὺς ἐκρατύνατο. οἱ οὖν βάρβαροι τὸν μὲν πρόσπλουν αὐτοῦ οὐκ 2
ἠδυνήθησαν διὰ ταῦτα κωλῦσαι, δείσαντες δὲ μᾶλλον ἢ πρότερον,
ἅτε καὶ στρατῷ πλείονι αὐτοῦ ἐλθόντος, ἐς τὸ λασιώτατον καὶ ἐς
τὸ λοχμωδέστατον τῶν ἐγγὺς χωρίων πάντα τὰ τιμιώτατα συνεφό-
ρησαν, καὶ αὐτὰ ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι (τά τε γὰρ πέριξ ξύλα 3
ἔκοψαν, καὶ ἕτερα ἐπ᾿ αὐτοῖς στοιχηδὸν ἐπισυνένησαν, ὥστε ἐν χα-
ρακώματι τρόπον τινὰ εἶναι) ἔπειτα τοὺς προνομεύοντας τῶν Ῥω-
μαίων ἐλύπουν. καὶ δὴ καὶ μάχῃ τινὶ ἐν τῷ ψιλῷ ἡττηθέντες ὑπή-
γαγόν σφας ἐκεῖσε κατὰ τὴν δίωξιν, καὶ συχνοὺς ἀνταπέκτειναν.
καὶ μετὰ τοῦτο χειμῶνος αὖθις τὰς ναῦς αὐτῶν λυμηναμένου συμ- 3
μάχους τε προσμετεπέμψαντο καὶ ἐπ᾿ αὐτὸ τὸ νεώριόν σφων ὥρ-
μησαν, Κασουελλανὸν τὸν τὰ πρῶτα ⟨τῶν⟩ ἐν τῇ νήσῳ δυναστῶν
φερόμενον προστησάμενοι. καὶ αὐτοῖς ἀπαντήσαντες οἱ Ῥωμαῖοι 4
τὸ μὲν πρῶτον ἐταράχθησαν τῇ τῶν ἁρμάτων σφῶν προσμίξει,
ἔπειτα δὲ διιστάμενοι, καὶ ἐκεῖνά τε παρεξιέντες καὶ τοὺς παρα-
θέοντας ἐς τὰ πλάγια βάλλοντες, ἀνίσωσαν τὴν μάχην. καὶ τότε 3

---

4 *πλόιμα* scripsi ex L, cf. v. Herw. *Stud. Thuc.* p. 112, Stahl, *Quaest. gramm. ad Thuc. pert.*[2] p. 46, *πλώιμα* R. St. *ἐγένετο* R. St., *ἐγένοντο* L, cf. Thuc. 1, 7, 1; 1, 8, 2 11 *τὸ* Rk., cf. 42, 11, 3, Thuc. 3, 6, 2, *τὸν* L, ut Zon. 9, 12, 10. — *ναύσταθμος* masc. gen. saepe invenitur, veluti Polyb. 5, 19, 6; Plut. *Lys.* 5, 1; *Alc.* 25, 9; *Arist.* 22, 2; *Ant.* 63, 5, sed tantum, quod sciam, quarto casu *τὸν ναύσταθμον*, quod ex *τὸ ναύσταθμον* facile nasci poterat 23 *Κασουελλανὸν* Reim., *και σουελλανὸν* L. Apud Caes. *b. G.* 5, 11—22 cod. variant inter *Cassivellaunus, Casivellaunus, Casuvellaunus* (sed *Vercassivellaunus Arvernus* 7, 76. 83. 85. 88), Oros. 6, 9, 6. 9 (ex Caes.) *Cassovellaunus* (*Cassobellaunus*), Flor. 1, 45 [3, 10] 18 *Casuella* (c. Bamb.) *Cavelianis* (c. Nazar.), Polyaen. 8, 23, 5 *Κασολαῦνος*. Cf. nomen populi *οἱ Κατουελλανοί* Dio 60, 20, 2, *Catuvellauni* C. I. L. 7, 863 (cf. Ptol. 2, 3, 11), et praeterea *Δομνοελλαῦνος Dumnobellaunus Mon. Anc.* 6, 2. vide quoque Zeuss. *gramm. Celt.*[2] p. 32. 128 ⟨*τῶν*⟩ add. Leuncl. 27 *πλάγια* Rk., *πλαίσια* L, cf. Herod. 4, 49; Thuc. 4, 35, 4; 7, 40, 5 *ἀνίσωσαν* Rk., *ἀνέσωσαν* L, cf. 39, 22, 1. — Ceterum *ἀνασώζειν τὴν ἀρχὴν* Herod. 3, 65.

L 66ᵛ μὲν κατὰ χώραν ἀμφότεροι ἔμειναν· αὖθις δὲ | οἱ βάρβαροι τοῦ μὲν
πεζοῦ κρείττους γενόμενοι, ὑπὸ δὲ τῆς ἵππου κακωθέντες, πρός τε
τὸν Ταμέσαν ἀνεχώρησαν, καὶ τὸν πόρον αὐτοῦ σταυροῖς, τοῖς μὲν
2 ἐμφανέσι τοῖς δὲ καὶ ὑφύδροις, διαλαβόντες ηὐλίσαντο. ἐπειδὴ δὲ
ἐκείνους τε ὁ Καῖσαρ τό τε σταύρωμα προσβολῇ βιαίᾳ ἐκλιπεῖν
ἠνάγκασε καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ ἐρύματος προσεδρείᾳ ἐξήλασε,
καὶ τοὺς προσβάλλοντάς σφων τῷ ναυστάθμῳ ἕτεροι ἀπεώσαντο,
Xiph. 14, 5. 6 κατέδεισαν καὶ κατελύσαντο ὁμήρους τε δόντες καὶ φόρον ἐτήσιον
ταξάμενοι.
4 καὶ οὕτως ὁ Καῖσαρ ἀπῆρε παντάπασιν ἐκ τῆς νήσου, καὶ οὐ-
δὲν ἐγκατέλιπε στράτευμα ἐν αὐτῇ· ἐκεῖνό τε γὰρ κινδυνεύσειν ἐν
ἀλλοτρίᾳ πῃ χειμάζον, καὶ αὐτὸς οὐκ ἂν ἐν καλῷ ἐπὶ πλεῖον ἀπὸ
τῆς Γαλατίας ἀποδημῆσαι νομίζων, ἠγάπησε τοῖς παροῦσι, ⟨μὴ⟩ καὶ
2 μειζόνων ὀριγνώμενος καὶ περὶ ἐκείνοις σφαλῇ. καὶ ἔδοξε καὶ τοῦτο
ὀρθῶς πεποιηκέναι, ὥσπερ που καὶ τῷ ἔργῳ διεδείχθη· ἐπεὶ γὰρ ἐς
τὴν Ἰταλίαν ὥρμησεν ὡς καὶ ἐκεῖ παραχειμάσων, οἱ Γαλάται, καί-
τοι φρουροὺς ὡς ἕκαστοι πολλοὺς ἔχοντες, ὅμως ἐνεόχμωσαν, καί
τινες αὐτῶν καὶ φανερῶς ἐπανέστησαν. ὅπερ εἰ ἐν τῇ Βρεττανίᾳ
καταμείναντος αὐτοῦ παρὰ τὸν χειμῶνα ἐγεγόνει, πάντα ἂν τὰ τῇδε
ἐτετάρακτο.
5 ἦρξαν δὲ τοῦ πολέμου τούτου Ἐβουρωνοί, ἡγουμένου σφίσιν
Ἀμβιόριγος. καὶ ἔλεγον μὲν τῇ παρουσίᾳ τῶν Ῥωμαίων, ⟨ὧν⟩ ὅ τε
Σαβῖνος καὶ Λούκιος Κόττας ὑποστράτηγοι ἦρχον, ἀχθόμενοι κεκι-
νῆσθαι· τὸ δ' ἀληθὲς ἐκείνων τε κατεφρόνησαν ὡς οὐχ ἱκανῶν ἀμῦ-
ναί σφας ἐσομένων, καὶ τὸν Καίσαρα οὐκ ἤλπισαν διὰ ταχέων σφί-
2 σιν ἐπιστρατεύσειν. ἐπῆλθόν τε οὖν αὐτοῖς μὴ προσδεχομένοις ὡς
καὶ αὐτοβοεὶ τὸ στρατόπεδον αἱρήσοντες, καὶ ἐπειδὴ διήμαρτον αὐ-
τοῦ, πρὸς ἀπάτην ἐτράποντο. τῶν γὰρ χωρίων τὰ ἐπιτηδειότατα
ὁ Ἀμβιόριξ προλοχίσας ἦλθεν ἐξ ἐπικηρυκείας πρὸς τοὺς Ῥω-

---

3 *Ταμέσαν*] sic quoque 60, 20, 5, *Ταμήσα* (*Ἰαμήσα* codd.) Ptol. 2, 3, 4 et 11, *Tamesa* Tac. *Ann.* 14, 32, *Tamesis* Caes. *b. G.* 5, 11. 18 (Oros. 6, 9, 6), *Tamesa* geogr. Rav. 428, 8   4 *ἐπειδὴ δὲ* Rk., *ἐπειδή τε* L   8 *κατέδεισαν*] *καὶ* quod ante *κατέδεισαν* editur recte abest ab L   12 *πῃ*] *γῇ* Rk. frustra   13 ⟨*μὴ*⟩ add. R. St., praestat fortasse *μὴ* pro *καὶ* substituere, cf. 37, 7, 1   21 *Ἐβουρωνοί* Xyl., *ἐβουρων οἱ* L. *Eburones* Caes. *b. G.* 2, 4; 4—7 passim; 8, 24 (ex eo Orosius), Liv. *per.* 106. 107 (*Eburnorum*, *Euburonas* c. Naz.), Flor. *ep.* 1, 45 (3, 10) 7, *Ἐβούρωνες* Strabo 4, 3, 5 p. 194. Ceterum ad vs. *τὰ τῇδε* — *Ἐβου* L in marg. ∾ *ἡγουμένου* R. St., *ἡγούμενοι* L   22 *Ἀμβιόριγος*] ita hic L sed § 2; c. 6, 2; 7, 1; 31, 2; 32, 3 *ἀμβιόριξ* errore manifesto; *Ambiorix* script. Latini, cf. Zeuss. *gramm. Celt.*[2] p. 64   ⟨*ὧν*⟩ ins. Leuncl.

μαίους ὡς οὐχ ἑκὼν δὴ πολεμήσας, καὶ αὐτὸς μὲν μεταγιγνώσκειν 3
ἔφη, τοὺς δ᾽ ἄλλους φυλάττεσθαί σφισι παρῄνεσεν· οὔτε γὰρ αὐτῷ
πειθαρχεῖν αὐτοὺς καὶ ἐκείνοις μέλλειν τῆς νυκτὸς ἐπιθήσεσθαι.
κἀκ τούτου καὶ γνώμην αὐτοῖς ἔδωκε τὴν μὲν | Ἐβουρωνίαν, ὡς καὶ L 67r
κινδυνεύσουσιν ἂν καταμείνωσι, καταλιπεῖν, πρὸς δὲ συστρατιώτας
τινὰς πέλας που χειμάζοντας ὡς τάχιστα μεταστῆναι. ἀκούσαντες 6
δὲ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι ἐπείσθησαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι εὐηργέτητο
πολλὰ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καὶ χάριν αὐτῷ ταύτην ἀντιδιδόναι ἐδόκει.
συσκευασάμενοί τε σπουδῇ εὐθὺς ἀφ᾽ ἑσπέρας ἀφώρμησαν, καὶ
ἐμπεσόντες ἐς τὰ λελοχισμένα δεινῶς ἐσφάλησαν· ὅ τε γὰρ Κότ- 2
τας παραχρῆμα μετὰ πολλῶν ἀπώλετο, καὶ τὸν Σαβῖνον ὁ Ἀμ-
βιόριξ μετεπέμψατο μὲν ὡς καὶ σώσων (οὔτε γὰρ τοῖς γιγνομέ-
νοις παρῆν, καὶ πιστὸς αὐτῷ καὶ τότε ἔτ᾽ ἐδόκει εἶναι), συλλαβὼν
δὲ δή, καὶ ἀποδύσας καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὴν ἐσθῆτα, κατηκόντισεν,
ἐπιλέγων ἄλλα τε καὶ ὅτι τοιοίδε μέντοι ὄντες πῶς τηλικούτων
ἡμῶν ὄντων ἄρχειν ἐθέλετε; οὗτοι μὲν δὴ ταῦτ᾽ ἔπαθον· οἱ δὲ 3
λοιποὶ διέπεσον μὲν ἐς τὸ τάφρευμα ὅθεν ἀπανειστήκεσαν, ἐπεὶ δὲ
οἵ τε βάρβαροι καὶ ἐκεῖ προσέμιξαν καὶ οὔτ᾽ ἀμύνασθαι αὐτοὺς
οὔτε διαφυγεῖν ἠδυνήθησαν, ἀλλήλους ἀπέκτειναν.

γενομένου δὲ τούτου ἄλλοι τέ τινες τῶν πλησιοχώρων ἀπέστη- 7
σαν καὶ Νέρουιοι, καίτοι Κυίντου Κικέρωνος παρ᾽ αὐτοῖς χειμάζον-
τος· ἀδελφὸς δὲ τοῦ Κικέρωνος τοῦ Μάρκου ἦν, ὑποστρατηγῶν
τῷ Καίσαρι. καὶ αὐτοὺς ὁ Ἀμβιόριξ προσλαβὼν συνέβαλε τῷ
Κικέρωνι· καὶ ἀγχώμαλα ἀγωνισάμενος, καί τινας καὶ ζῶντας ἑλών, 2
ἀπατῆσαι μέν πῃ καὶ ἐκεῖνον ἐπεχείρησε, μὴ δυνηθεὶς δὲ ἔς τε πο-
λιορκίαν αὐτὸν κατέστησε, καὶ διὰ ταχέων ὑπό τε τῆς πολυχειρίας
καὶ ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας, ἣν ἐκ τῆς συστρατείας ἣν μετὰ τῶν Ῥωμαίων
ἐπεποίητο ἐκέκτητο, καί τινα καὶ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων ἂν ἑκάστων
μαθών, καὶ ἀπεσταύρωσε καὶ ἀπετάφρευσεν. ἐγίγνοντο μὲν γὰρ καὶ 3
μάχαι, οἷα ἐν τῷ τοιούτῳ εἰκὸς ἦν, συχναί, καὶ ἀπώλλυντο πολὺ
πλείους τῶν βαρβάρων ἅτε καὶ πλείους ὄντες· οὐ μὴν ἀλλὰ αὐτοὶ μὲν

---

3 *ἐκείνοις* Xyl., *ἐκείνους* L 5 *κινδυνεύσουσιν* Reim., *κινδυνεύσωσιν* L 8 *ταύτην ἀντιδιδόναι* v. Herw. (praeeunte Nabero qui *Mnem. N. S.* 4, 344 *ταύτην ἀνταποδιδόναι*), cf. Thuc. 1, 41, 1; 3, 63, 4, *τὰ ὑπεναντία διδόναι* L 10 *Κόττας*] bis L 17 *ἀπανειστήκεσαν* Dind., *ἀπανεστήκεσαν* L 26 *αὐτὸν*] typothetae incuria omissum in ed. Dind. 28 *ἂν ἑκάστων*] *ἀν᾽ ἕκαστον* Rk., [*ἂν*] *ἑκάστων* vel *αὖ* (aut *ἅμα*) *ἑκάστων* St., *ἂν* ⟨*ὡς*⟩ *ἑκάστων*? Bk., *ἀναγκαστῶν* coll. Herod. 6, 58, Thuc. 7, 13, 2; 8, 24, 2 Polak. 31 *ἅτε καὶ πλείους ὄντες*] *ἅτε καὶ πλειόνων ὄντων*? Bk., post *αὐτοὶ μὲν* collocari posse monet idem.

*ὑπὸ τῆς περιουσίας τοῦ στρατοῦ οὐδὲ ἐν αἰσθήσει τοῦ φθειρομένου
σφῶν ἦσαν, οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι μήτε ἄλλως πολλοὶ ὄντες καὶ ἐλάτ-
8 τους ἀεὶ γιγνόμενοι ῥᾳδίως περιεστοιχίσθησαν. κινδυνευόντων οὖν
L 67v αὐτῶν ἁλῶναι (οὔτε γὰρ τὰ τραύματα θερα|πεύειν ἀπορίᾳ τῶν
ἐπιτηδείων ἐδύναντο, οὔτε τὴν τροφὴν ἀφθόνως, ἅτε ἐν ἀδοκήτῳ
πολιορκίᾳ, εἶχον· οὐδ' ἐπήμυνέ τις αὐτοῖς, καίτοι πολλῶν οὐκ ἄπω-
θεν χειμαζόντων· οἱ γὰρ βάρβαροι τὰς ὁδοὺς ἀκριβῶς φυλάσσον-
τες πάντας τοὺς ἐκπεμπομένους σφῶν συνελάμβανον κἀν τοῖς
2 ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἐφόνευον) Νερουιός τις εὐνοϊκῶς σφισιν ἐξ
εὐεργεσίας ἔχων, καὶ τότε σὺν τῷ Κικέρωνι πολιορκούμενος, δοῦλόν
τινα ἑαυτοῦ διάγγελον αὐτῷ παρέσχεν· ἔκ τε γὰρ τῆς σκευῆς καὶ
ἐκ τῆς φωνῆς τῆς ἐπιχωρίας ἠδυνήθη λαθεῖν συγγενόμενος τοῖς
9 πολεμίοις ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν ὢν καὶ μετὰ τοῦτο ἀποχωρήσας. μα-
θὼν οὖν ὁ Καῖσαρ τὸ γιγνόμενον (οὐδέπω δὲ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπε-
ληλύθει, ἀλλ' ἔτ' ἐν ὁδῷ ἦν) ἀνέστρεψε, καὶ τοὺς ἐν τοῖς χειμα-
δίοις, δι' ὧν διῄει, στρατιώτας παραλαμβάνων ἠπείγετο. κἀν τούτῳ
φοβηθεὶς μὴ καὶ φθάσῃ ὁ Κικέρων ἀπογνώσει τῆς βοηθείας δει-
2 νόν τι παθὼν ἢ καὶ συνθέμενος, προέπεμψεν ἱππέα. τῷ μὲν γὰρ
οἰκέτῃ τῷ ⟨τοῦ⟩ Νερουίου, καίτοι πεῖραν ἔργῳ τῆς εὐνοίας αὐτοῦ λα-
βών, οὐκ ἐπίστευσε, μὴ καὶ τοὺς πατριώτας ἐλεήσας μέγα τι κα-
κόν σφας ἐξεργάσηται· ἐκ δὲ δὴ τῶν συμμάχων ἱππέα τήν τε διά-
λεκτον αὐτῶν εἰδότα καὶ τῇ στολῇ τῇ ἐκείνων σκευασθέντα ἔπεμψε.
3 καὶ ὅπως γε μηδ' αὐτός τι μήτ' οὖν ἐθελοντὴς μήτ' ἄκων ἐξείπῃ,
οὔτε τι αὐτῷ ἐξελάλησε, καὶ τῷ Κικέρωνι πάνθ' ὅσα ἠβουλήθη
ἑλληνιστὶ ἐπέστειλεν, ἵνα ἂν καὶ τὰ γράμματα ἁλῷ, ἀλλ' ἀσύνετά
γε καὶ τότε τοῖς βαρβάροις ὄντα μηδέν σφας ἐκδιδάξῃ. εἰώθει δὲ
καὶ ἄλλως, ὁπότε τι δι' ἀπορρήτων τινὶ ἐπέστελλε, τὸ τέταρτον
ἀεὶ στοιχεῖον ἀντὶ τοῦ καθήκοντος ἀντεγγράφειν, ὅπως ἂν ἄγνωστα
4 τοῖς πολλοῖς ᾖ τὰ γραφόμενα. ὁ δ' οὖν ἱππεὺς ἦλθε μὲν πρὸς τὸ
τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον, μὴ δυνηθεὶς δ' ἐγγύθεν αὐτῷ προσ-
μῖξαι συνέδησε τὰ γράμματα ἀκοντίῳ, καὶ ὤσας αὐτὸ ἐς τοὺς πο-
λεμίους πρὸς πύργον ἐξεπίτηδες προσέπηξε. καὶ ὁ μὲν Κικέρων
L 68r οὕτω τὴν | πρόσοδον τοῦ Καίσαρος μαθὼν ἀνεθάρσησε καὶ προ-*

---

1 *ὑπὸ* R. St. (coni.), *περὶ* L 11 *διάγγελον*] ita L (neque *δ' ἄγγελον*), cf. Thuc. 7, 73, 3 15 *ἀνέστρεψε*] *ἀντέστρεψε* Dind. (typ. errore?) 19 ⟨*τοῦ*⟩ ins. R. St. 28 *ἂν ἄγνωστα*] *ἀνανάγνωστα* Rk., Thuc. 7, 65, 2 (cf. 6, 91, 4) comparat Stahl. *Quaest. gramm. ad Thuc. pert.*[2] p. 25 31 *ὤσας — πολεμίους*] suspectum. *ὤσας αὐτὸν ἐς τοὺς πολεμίους* Rk. speciose (cf. Herod. 7, 167), *ὡς ὤσας αὐτὸ ἐς τοὺς πολεμίους* Reim., *ὤσας αὐτὸ ὡς ἐς τοὺς πολεμίους* Davisius, sed valde dubito num *ὠθεῖν ἀκόντιον* dici possit, *ὡς ἱεὶς κ. τ. λ.* Polak.

θυμότερον διεκαρτέρησεν· οἱ δὲ δὴ βάρβαροι ἐπὶ πολὺ μὲν τὴν 10
ἐπικουρίαν αὐτοῦ ἠγνόησαν (νυκτοπορῶν γὰρ ἔπειτα τὰς ἡμέρας ἐν ἀφανεστάτοις χωρίοις ηὐλίζετο, ὅπως ἀπροσδοκήτοις ὅτι μάλιστα αὐτοῖς προσμίξῃ), ὀψὲ δέ ποτε ἐκ τῆς τῶν πολιορκουμένων περιχαρείας ὑποτοπήσαντες αὐτὴν προσκόπους ἔπεμψαν, καὶ μαθόντες παρ' αὐτῶν πλησιάζοντα ἤδη τὸν Καίσαρα ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν ὡς καὶ ἀνελπίστῳ οἱ προσπεσούμενοι. προμαθὼν οὖν τοῦτ' ἐκεῖνος 2
τήν τε νύκτα κατὰ χώραν ἔμεινε, καὶ ὑπὸ τὴν ἕω χωρίον τι ἐρυμνὸν προκαταλαβὼν ἐνταῦθα ὡς ἐν βραχυτάτῳ ἐστρατοπεδεύσατο τοῦ καὶ μετ' ὀλίγων εἶναι δοκεῖν καὶ ἐκ τῆς πορείας πεπονῆσθαι τήν τε ἔφοδόν σφων δεδιέναι, κἀκ τούτου καὶ ἐς αὐτὸ τὸ μετέωρον αὐτοὺς ὑπαγαγέσθαι. καὶ ἔσχεν οὕτως· καταφρονήσαντες γὰρ αὐ- 3
τοῦ διὰ ταῦτα πρός τε τὸ ὄρθιον προσέβαλον καὶ μεγάλως ἔπταισαν, ὥστε μηκέτ' ἀντιπολεμῆσαι.

οὕτω μὲν οὖν τότε καὶ ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐχειρώθη- 11
σαν, οὐ μέντοι καὶ δι' εὐνοίας τοῖς Ῥωμαίοις ἦσαν. οἱ γοῦν Τρήουηροι φοβηθέντες, ἐπειδήπερ τοὺς παρ' ἑκάστοις ⟨πρώτους⟩ ὁ Καῖσαρ μεταπέμπων ἐκόλαζε, μὴ καὶ αὐτοὶ δίκην δῶσιν, ἐξεπολεμώθησαν αὖθις αὐτοῖς, Ἰνδουτιομάρου σφᾶς ἀναπείσαντος, καὶ συνα- 2
ποστήσαντες καὶ ἄλλους τινὰς τῶν τὰ αὐτὰ δεδιότων ἐπεστράτευσαν ἐπὶ τὸν Λαβιῆνον τὸν Τίτον ἐν Ῥημοῖς ὄντα, καὶ ἐπεξελθόντων σφίσι παρὰ δόξαν τῶν Ῥωμαίων ἐφθάρησαν.

ταῦτα μὲν ἐν τῇ Γαλατίᾳ ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ καὶ ὁ Καῖσαρ ἐχείμασεν ὡς καὶ ἀκριβῶς σφας καταστήσασθαι δυνησόμενος. ὁ δὲ δὴ 12
Κράσσος ἐπιθυμήσας τι καὶ αὐτὸς δόξης τε ἅμα καὶ κέρδους ἐχό- Xiph. 14, 12. 13
μενον πρᾶξαι, ἔπειτ' ἐπειδὴ μηδὲν ἐν τῇ Συρίᾳ τοιοῦτό τι εἶδεν ὂν (αὐτοί τε γὰρ ἡσύχαζον, καὶ οἱ πρόσθε προσπολεμήσαντές σφισιν οὐδὲν ὑπ' ἀδυνασίας παρεκίνουν), ἐπὶ τοὺς Πάρθους ἐπεστράτευσε, μήτε ἔγκλημά τι αὐτοῖς ἐπιφέρων μήτε τοῦ πολέμου οἱ ἐψηφισμένου· αὐτούς τε γὰρ παμπλουσίους ἤκουεν ὄντας, | καὶ τὸν Ὀρώδην εὐάλω- L 68r

4 *περιχαρείας* H. St., *περιχαρίας* L (ut 44, 8, 2; 47, 44, 4; sed *περιχαρείας* Xiph. 62, 24, 3), cf. Suid. *s. v.* 12 *ὑπαγαγέσθαι* Reim., *ἀπαγαγέσθαι* L 15 *ἐκεῖνοι* Xyl., *ἐκεῖνος* L 16 *γοῦν*] ita L *Τρήουηροι* scripsi, *τρηουήριοι* L. cf. ad 39, 47, 1 17 *ἐπειδήπερ* Reim., *ἐπειδὴ πρὸς* L ⟨*πρώτους*⟩ ins. Reim., item v. Herw. coll. Caes. *b. G.* 5, 54, 1, ⟨*ἐπαιτίους*⟩ Bk. 19 *αὐτοῖς*] *αὖ τοῦ* Rk., del. Bk. sine causa, cf. Herod. 3, 66; 5, 73, Jos. *b. I.* 7, 10, 2 *Ἰνδουτιομάρου* Reim. ut c. 31, 2, *ἰνδυοτιμάρου* L, *Indutiomarus* Caes. *b. G.* 5 et 6 passim. cf. C. I. L. 12, 5884 26 *τι*] *ἔτι*? Bk. 27 *πρόσθε*] ita L cf. ad 37, 19, 3 28 *ὑπ' ἀδυνασίας* Bk., (*ὑπ' ἀδυναμίας* iam Rk.), *ὑπὸ δυναστείας* L, cf. Thuc. 7, 8, 2; 8, 8, 4, Herod. 3, 79; 7, 172 30 *Ὀρώδην*] cf. ad 39, 56, 2.

2 τον ἅτε καὶ νεοκατάστατον εἶναι προσεδόκησε. τόν τε οὖν Εὐφράτην
ἐπεραιώθη, καὶ προῆλθεν ἐπὶ πολὺ τῆς Μεσοποταμίας, φέρων τε
αὐτὴν καὶ πορθῶν· τῆς γὰρ διαβάσεως αὐτοῦ ἀδοκήτου τοῖς βαρ-
βάροις γενομένης οὐδεμία ἀκριβὴς φυλακὴ αὐτῆς καθειστήκει, ὥστε
ταχὺ μὲν ὁ Σιλάκης ὁ τότε τῆς χώρας ἐκείνης σατραπεύων ἡττήθη
τε περὶ Ἰχνίας, τεῖχός τι οὕτω καλούμενον, ἱππεῦσιν ὀλίγοις μαχε-
σάμενος, καὶ τρωθεὶς ἀπεχώρησεν αὐτάγγελος τῷ βασιλεῖ τῆς ἐπι-
13 στρατείας αὐτοῦ γενησόμενος, ταχὺ δὲ καὶ ὁ Κράσσος τά τε φρού-
ρια καὶ τὰς πόλεις τὰς Ἑλληνίδας μάλιστα, τάς τε ἄλλας καὶ τὸ
Νικηφόριον ὠνομασμένον, προσεποιήσατο· τῶν γὰρ Μακεδόνων
καὶ τῶν ἄλλων τῶν συστρατευσάντων σφίσιν Ἑλλήνων ἄποικοι
πολλοί, βίᾳ ἀχθόμενοι καὶ ἐς τοὺς Ῥωμαίους ὡς καὶ φιλέλληνας
2 πολλὰ ἐλπίζοντες, οὐκ ἀκουσίως μεθίσταντο· πλήν τε ὅτι οἱ Ζη-
νοδοτίου οἰκήτορες μετέπεμψάν τινας αὐτῶν ὡς καὶ μεταστησόμε-
νοι, ἐπειδὴ δὲ ἔνδον ἐγένοντο, ἀπέλαβόν τε αὐτοὺς καὶ διέφθειραν
καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀνέστησαν, οὐδὲν ἄλλο δεινὸν οὔτε ἔπραξε τότε
3 Κράσσος οὔτε ἔπαθε. πάντως δὲ κἂν τὰ λοιπὰ χωρία τὰ ἐντὸς
τοῦ Τίγριδος ὄντα ἐκεχείρωτο, εἰ τῇ τε ἑαυτοῦ ὁρμῇ καὶ τῇ τῶν
βαρβάρων ἐκπλήξει πρὸς πάντα ὁμοίως ἐκέχρητο, καὶ προσέτι καὶ
4 κατὰ χώραν χειμάσας ἐν φρουρᾷ αὐτὰ ἀκριβεῖ ἐπεποίητο. νῦν δὲ
ἑλὼν ὅσα ἐξ ἐπιδρομῆς ἠδυνήθη λαβεῖν, οὔτε τι τῶν λοιπῶν οὔτ᾽
αὐτῶν ἐκείνων ἐφρόντισεν, ἀλλὰ τῇ τε ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ δια-
τριβῇ ἀχθεσθεὶς καὶ τῆς ἐν τῇ Συρίᾳ ῥᾳστώνης ἐπιθυμήσας πα-
ρέσχετο τοῖς Πάρθοις καιρὸν παρασκευάσασθαι καὶ τοὺς ἐγκατα-
λειφθέντας ἐν τῇ χώρᾳ στρατιώτας κακῶσαι.

---

5 *ταχὺ μὲν ὁ* Kidd. ad Dawes. p. 11, *ταλυμενος* (s. acc.) L *Σιλάκης* Xyl. (nisi quod *Σιλλακῆς*), *ειλακης* (om. spir. et acc.) L, add. in marg. ∾. Kiddii emendatione certissima (cf. c. 13, in.) refellitur v. Gutschmid, qui (*Geschichte Irans* p. 123 et n. 4 = *Encycl. Brit.* 18 p. 106) pro *Ταλύμενος* Dionem *Καλύμενος* scripsisse aut saltem scribere debuisse contendit, quo titulo Silacem ornatum fuisse coniecit. — *Silaces* Flor. *ep.* 1, 46 (3, 11), 8, Fest. *brev.* 17 (*cum Silate*) Oros. 6, 13, 3 (*Silacea* [abl.]); *Σιλλάκης* Plut. *Crass.* 21, 4; 33, 2. 3 (unde [App.] in *Parthicis*) 6 *Ἰχνίας*] *Ἴχναι* Plut. *Crass.* 25, 11, Isid. Charac. *mans. Parth.* 1 (Muell. *Geogr. Gr. min.* 1 p. 246) Steph. Byz. *s. v.*; oppidum Macedonicum *Ἴχναι* memoratur ab Herod. 7, 123, Steph. Byz. *s. v.*, Thessalicum *Ἴχναι* apud Strab. 9, 5, 14 p. 435 7 *αὐτάγγελος* Leuncl., *αὐτοῦ ἄγγελος* L 12 *βίᾳ ἀχθόμενοι* corruptum, *βίᾳ ἀρχόμενοι* Cob., ⟨*τῇ τε τῶν βαρβάρων*⟩ *βίᾳ ἀχθόμενοι*? Bk. cf. c. 28, 4 13 *ὅτι οἱ* Bk. (praeeunte Reimaro qui tamen praecedens *τε* post *οἱ* collocaverat), *οἵ τε* L, a verbis *οὐδὲν ἄλλο* apodosin incipere intellexit Bk. *Ζηνοδοτίου*] *Ζηνοδοτείου* v. Herw. — *Ζηνοδότιον* etiam Steph. Byz. *s. v.* (ex Arr. *Parth.*), *Ζηνοδοτία* Plut. *Crass.* 17, 3 17 *κἂν* St., *καὶ* L 18 *Τίγριδος*] cf. ad 36, 6, 2 23 *παρέσχετο* Bk., *παρέσχε τε* L.

αὕτη μὲν ἡ ἀρχὴ τοῖς Ῥωμαίοις τοῦ πρὸς αὐτοὺς πολέμου 14
ἐγένετο· οἰκοῦσι δὲ ὑπὲρ τοῦ Τίγριδος τὸ μὲν πολὺ τείχη καὶ
φρούρια, ἤδη δὲ καὶ πόλεις, ἄλλας τε καὶ Κτησιφῶντα, ἐν ᾗ καὶ
βασίλεια ἔχουσι. τὸ γὰρ γένος σφῶν ἦν μέν που καὶ παρὰ τοῖς
πάλαι βαρβάροις, καὶ τό γε ὄνομα τοῦτο καὶ ὑπὸ τὴν Περσικὴν 2 Xiph. 14, 32—15, 10
βασιλείαν εἶχον· | ἀλλὰ τότε μὲν αὐτοί τε ἐν μέρει χώρας βραχεῖ L 69r
ᾤκουν καὶ δυναστείαν ὑπερόριον οὐκ ἐκέκτηντο, ἐπεὶ δὲ ἥ τε τῶν
Περσῶν ἀρχὴ κατελύθη καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων ἤκμασεν, οἵ τε
τοῦ Ἀλεξάνδρου διάδοχοι στασιάσαντες ἄλλοι ἄλλα ἀπετέμοντο
καὶ βασιλείας ἰδίας κατεσκευάσαντο, ἔς τε τὸ μέσον τότε πρῶτον 3
ὑπ᾽ Ἀρσάκου τινὸς ἀφίκοντο, ὅθενπερ καὶ οἱ ἔπειτα βασιλεύσαντες
αὐτῶν Ἀρσακίδαι ἐπωνομάσθησαν, καὶ εὐτυχήσαντες τήν τε πλη-
σιόχωρον ἐκτήσαντο πᾶσαν καὶ τὴν Μεσοποταμίαν σατραπείαις
κατέσχον, τελευτῶντες δὲ ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς δυ-
νάμεως ἐχώρησαν ὥστε καὶ τοῖς Ῥωμαίοις τότε τε ἀντιπολεμῆσαι
καὶ δεῦρο ἀεὶ ἀντίπαλοι νομίζεσθαι. εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως ἰσχυ- 4 cf. Xiph. 15, 14
ροὶ τὰ πολέμια, μεῖζον δ᾽ ὅμως ὄνομα, καίτοι μήτε τῶν Ῥωμαίων
τι παρῃρημένοι καὶ προσέτι καὶ τῆς ἑαυτῶν ἔστιν ἃ προεμένοι,
ἔχουσιν, ὅτι μηδέπω δεδούλωνται, ἀλλὰ καὶ νῦν ἔτι τοὺς πολέμους
τοὺς πρὸς ἡμᾶς, ὁσάκις ἂν συνενεχθῶσι, διαφέρουσι. περὶ μὲν οὖν 15
τοῦ τε γένους καὶ τῆς χώρας τῆς τε ἰδιότητος τῶν ἐπιτηδευμάτων
αὐτῶν πολλοῖς τε εἴρηται καὶ ἐγὼ οὐκ ἐν γνώμῃ ποιοῦμαι συγγρά-
ψαι· τῇ δὲ δὴ ὁπλίσει καὶ τῇ τῶν πολέμων διαχειρίσει (τούτων
γὰρ ὁ ἐξετασμὸς τῷδε τῷ λόγῳ, ὅτι καὶ ἐς χρείαν αὐτῶν ἀφικνεῖ-
ται, προσήκει) τοιᾶδε χρῶνται. ἀσπίδι μὲν οὐδὲν νομίζουσιν, ἱπ- 2 Xiph. 15, 10
ποτοξόται δὲ καὶ κοντοφόροι, τὰ πολλὰ κατάφρακτοι, στρατεύονται.
πεζοί τε ὀλίγοι μὲν καὶ οἱ ἀσθενέστεροι, τοξόται δ᾽ οὖν καὶ ἐκεῖνοι
πάντες εἰσίν. ἔκ τε γὰρ παίδων ἀσκοῦνται, καὶ ὁ οὐρανὸς ἥ τε Xiph. 15, 11—14
χώρα αὐτοῖς συναίρεται πρὸς ἀμφότερα. αὕτη τε γὰρ πεδιὰς ὡς 3
πλήθει οὖσα ἀρίστη τε ἵππους τρέφειν ἐστὶ καὶ ἐπιτηδειοτάτη κα-
θιππεύεσθαι· ἀγέλας γοῦν ὅλας καὶ ἐν τοῖς πολέμοις, ὥστ᾽ ἄλλοτε

---

4 *βασίλεια* Leuncl., *βασιλέα* L, ⟨*τὰ*⟩ *βασίλεια* Polak. 7 *ἐπεὶ δὲ* Leuncl. (ex Xiph.?), *ἐπειδὴ* L 9 *ἄλλοι ἄλλα* Bk., *ἄλλοι ἄλλῃ* L. — pro *στασιάσαντες* — *κατεσκευάσαντο* Xiph. haec substituit: *στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους ἀπανθεῖν ἤρξαντο καὶ μαραίνεσθαι* 18 *προέμενοι* L recte. *προειμένοι* (quod dubitans coniecit Bk., in textum receperunt Dind. et Melber.) si scripsisset Dio, hoc dixisset: Romanos quas imperii Parthici partes aliquando occupaverint semper in potestate sua retinuisse, quod contra est 19 *ἔτι* Rk., *ἐπὶ* L 26 *κοντοφόροι* Valesius ad Ammian. Marc. 25, 1, 13 coll. infra c. 22, 2. 3 et Arr. *tact.* 4, 3; 44, 1 et Amm. *l. l.*, *ἀκοντοφόροι* L 30 *ἀρίστη* Bk., *ῥαίστη* L.

ἄλλοις ἵπποις χρῆσθαι καὶ πόρρωθέν τε ἐξαπιναίως ἐπελαύνειν καὶ
4 μακράν ποι ἐξ αἰφνιδίου ἀποχωρεῖν, ἐπάγονται· καὶ ⟨ὁ⟩ οὐρανὸς ὁ
ὑπὲρ αὐτῶν, ξηρότατός τε ὢν καὶ ἰκμάδα οὐδὲ ἐλαχίστην ἔχων,
ἐντονωτάτας σφίσι τὰς τοξείας πλὴν τοῦ πάνυ χειμῶνος παρέχεται.
L 69v καὶ διὰ τοῦτο τὴν ὥραν ἐκείνην οὐδαμῇ στρατεύονται. | τῷ δὲ δὴ
λοιπῷ ἔτει δυσμαχώτατοι ἔν τε τῇ σφετέρᾳ καὶ ἐν τῇ ὁμοιοτρόπῳ
5 εἰσί· τόν τε γὰρ ἥλιον φλογωδέστατον ὄντα ἀνέχονται τῇ συνηθείᾳ,
καὶ τῆς ὀλιγότητος τῆς τε δυσχερείας τοῦ ποτοῦ πολλὰ ἀλεξιφάρ-
μακα ἀνευρήκασιν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου μὴ χαλεπῶς τοὺς ἐς τὴν
χώραν αὐτῶν ἐσβάλλοντας ἀμύνεσθαι. ἔξω γὰρ ἐκείνης ὑπὲρ τὸν
Εὐφράτην μάχαις μέν τισι καὶ καταδρομαῖς αἰφνιδίοις ἤδη ποτὲ
6 ἴσχυσάν τι, πολεμῆσαι δέ τισιν ἀπαυστὶ καὶ διαρκῶς οὐ δύνανται,
καὶ ἐς ἀλλοτριωτάτην σφίσι καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ κατά-
στασιν ἀπαρτῶντες, καὶ μήτε σίτου μήτε μισθοφορᾶς παρασκευὴν
ποιούμενοι.

cf. Xiph. 15, 15. 16 16 τοιαῦτα μὲν τὰ τῶν Πάρθων ἐστίν, ἐσβαλόντος δὲ ἐς τὴν Με-
σοποταμίαν τοῦ Κράσσου ὥσπερ εἴρηται, ὁ Ὀρώδης ἔπεμψε μὲν
καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐς τὴν Συρίαν πρέσβεις, τῆς τε ἐσβολῆς αἰτιώμε-
νος καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου πυνθανόμενος, ἔπεμψε δὲ πρός τε
2 ⟨τὰ⟩ ἑαλωκότα τά τε μεθεστηκότα Σουρήναν σὺν στρατῷ· αὐτὸς γὰρ
τῇ Ἀρμενίᾳ τῇ τοῦ Τιγράνου ποτὲ γενομένῃ διενοεῖτο ἐπιστρατεῦ-
σαι, ὅπως ὁ Ἀρταβάζης ὁ τοῦ Τιγράνου παῖς ὁ τότε αὐτῆς βασι-

---

2 ⟨ὁ⟩ R. St. 4 *ἐντονωτάτας* Reim. ex Xiph., *ἐντονώτατα* L 12 *ἀπαυστὶ καὶ* Rk., *ἀπαντίκα* L 14 *ἀπαρτῶντες* Bk. coll. Thuc. 6, 21, 2, vide quoque 51, 4, 2, *ἀπαρτῶνται* L *μισθοφορᾶς παρασκευὴν* Reim. coll. 78, 27, 2 vel *μισθοῦ παρασκευὴν*. hoc praetulerunt Bk. Dind. Melber., illud ego, cf. 41, 28, 1; 53, 15, 4; 78, 28, 2; 78, 36, 2 et Thuc. 6, 24, 3; 8, 45, 2. 6; 8, 50, 3, *μισθοφόρα σκεύη* L 16 *ἐσβαλόντος* R. St., *ἐσβάλλοντος* L 19 ⟨τὰ⟩ ins. Leuncl.
20 *Σουρήναν*] om. acc. L. Ceterum *Surenas* dignitatis magis quam proprium nomen est, cf. Plut. *Crass.* 21, 4 sqq., Tac. *ann.* 6, 42, Ammian. Marc. 24, 2, 4; 30, 2, 5, Zos. 3, 15 22 *Ἀρταβάζης*] *Ἀρταβάζου* (gen. casu) fr. Urs. 39 (Dind. 5, 237 ad 55, 10 a, 3) filius ut videtur huius (apud Tac. *ann.* 2, 4 *Artavasdes*), *Ἀρτουάσδης* (rex Mediae) 49, 25, 1, *Ἀρτάβαζος* nepos regis Mediae 55, 10 a, 7 (an vitiose pro *Ἀρταβάζης*?). — Eadem huius nominis scribendi inconstantia, quo ea aetate haud pauci ex regia stirpe Armeniorum et Medorum usi sunt, apud ceteros scriptores obviam est: *Ἀρτανάζδης* in *nummo Num. Chron.* 1872 p. 9 tab. 1 n. 7 (apud Momms. *Mon. Anc.*[2] p. 115), *Ἀρταονάσδης nummi* apud Langlois *num. de l'Arménie* p. 34 (Momm. *Mon. Anc.*[2] p. 110 n. 2), *Mon. Anc. gr.* 15, 5; 17, 1, Strabo p. 524. 529. 530. 532, Plut. *Crass.* 21. 22. 33, *Ant.* 37. 39. 50 (verum *Ἀρταβάζης Crass.* 19, *Ἀρτάβαζος Dem. et Ant. comp.* 5), *Ἀρταβάζης Mon. Anc. gr.* 15, 10, Plut. *Crass. l. l.*, Jos. *A. I.* 15, 4, 3, *Ἀρτάβαζος* Plut. *l. l.*, *Ἀρταβάσδης* in *titulo* urbis Romae *Bull. dell' Inst.* 1884 p. 205. singulare et vitiosum ut vi-

λεύων μηδεμίαν τοῖς Ῥωμαίοις, ἅτε καὶ περὶ τῇ οἰκείᾳ δεδιώς,
βοήθειαν πέμψῃ. ὁ οὖν Κράσσος ἐκείνῳ τε ἐν Σελευκείᾳ (ἔστι δὲ 3
πόλις ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πλεῖστον τὸ Ἑλληνικὸν καὶ νῦν ἔχουσα)
τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ἐρεῖν ἔφη· καὶ αὐτῷ τῶν Πάρθων τις ἐς
τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερὰν τοῖς τῆς ἑτέρας δακτύλοις κρούσας εἶπεν
ὅτι "θᾶσσον ἐντεῦθεν τρίχες ἀναφύσουσιν ἢ σὺ ἐν Σελευκείᾳ γε-
νήσῃ". καὶ ἐπειδὴ ὁ χειμὼν ἐν ᾧ Γναῖός τε Καλουῖνος καὶ Οὐαλέριος 17 (a. u. 701) (53)
Μεσσάλας ὑπάτευσαν ⟨ἐνέστη⟩, πολλὰ μὲν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ
τέρατα τότε ἐγένετο· καὶ γὰρ βύαι καὶ λύκοι ὤφθησαν, οἵ τε κύνες
περιφοιτῶντες ἠκίζοντο, καὶ ἀγάλματα τὰ μὲν ἴδρωσε τὰ δὲ ἐκεραυ-
νώθη, τάς τε ἀρχὰς τὸ μέν τι φιλονεικίᾳ, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον ὑπό 2
τε τῶν ὀρνίθων καὶ ὑπὸ διοσημιῶν μόλις ποτὲ τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ
ἀπέδειξαν· ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν οὐδὲν σαφὲς | διεδήλου ἐς ὅ τι τελευτή- L 70r
σει· τά τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἐταράττετο καὶ οἱ Γαλάται ἐκινήθησαν
αὖθις, πρός τε τοὺς Πάρθους οὐδ' εἰδότες . . . . πως συνερρώγεσαν·
τῷ δὲ δὴ Κράσσῳ τὸν Εὐφράτην κατὰ τὸ Ζεῦγμα (οὕτω γὰρ ἀπὸ 3 Xiph. 14, 13—25
τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου στρατείας τὸ χωρίον ἐκεῖνο, ὅτι ταύτῃ ἐπε-
ραιώθη, κέκληται) διαβαίνοντι καὶ προφανῆ καὶ εὐσύμβολα συνη-
νέχθη. ὁ γὰρ ἀετὸς ὠνομασμένος (ἔστι δὲ νεὼς μικρός, καὶ ἐν 18
αὐτῷ ἀετὸς χρυσοῦς ἐνίδρυται· καθίσταταί τε ἐν πᾶσι τοῖς ἐκ τοῦ
καταλόγου στρατοπέδοις, καὶ οὐδαμόσε ἐκ τῶν χειμαδίων, πλὴν εἴ

---

detur Ἀρταπάτης App. *b. c.* 2, 71 (ἀρτάπα τοῦ gen. casu). *Artavazdes Mon. Anc. lat.* 6, 11, *Artavasdes* Cic. *ad Att.* 5, 20, 2. 21, 2, *ad fam.* 15, 2, 2 (*Artuasdes* vitiose ut videtur pro *Artavasdes*), *Mon. Anc. lat.* 5, 26, Vell. 2, 82, Tac. *ann.* 2, 3. 4, *Artaba*[*zes*] *Mon. Anc. lat.* 5, 29, *Artabasdes* C. I. L. 6, 1798 cf. *Bull. dell' Inst. l. l.*, *Artauzdes* Vell. 2. 94, 4 codicis vitium videtur pro *Artavazdes* (sane Artavasdes ille cuius mentio est apud Tac. *ann.* 2, 4 et Dionem *l. s. l.* (fr. Urs. 39) intellegi debet, non Artaxias ut voluit Momms. *Mon. Anc.*[2] p. 110). *Artoasdes*, ut videtur, Iust. 42, 2, 6. vitiose *Artabanes* Oros. 6, 19, 3 et *Artundes* Liv. *per.* 131. Forma Ἀρτάβαζος apud Dionem et Plutarchum *l. l.* librariorum incuriae deberi veri quidem est simile, sed quo minus pro certo affirmemus hoc fortasse obstat quod apud veteres Graecos in usu fuit, vide Herodotum, Thucydidem, Xenophontem, Diodorum, Arrianum, Curtium alios. — Ceterum cf. Mommsen *Mon. Anc.*[2] 110 n. 1.

6 ἀναφύσουσι] ἀναφύσονται? Bk., cf. 56, 7, 5 7 Καλουῖνος H. St., καλουίνιος L 8 ⟨ἐνέστη⟩ ins. Rk. cf. 54, 28, 2, in L spatium vacuum 8 litterarum fere capax et in marg. ∾ 9—13 interpunctionem mutavi ut melius appareret πολλὰ μὲν — ἐγένετο protasin, ἀλλ' ἐκεῖνα — διεδήλου apodosin esse 10 ἠκίζοντο corruptum. ἐκνύζοντο vel ἐκνυζῶντο Polak., ὠρύοντο St. coll. Obs. 63 (123) et 45, 17, 7, cf. quoque 55, 1, 5; 69, 14, 2, ἐσκύζοντο Rk. quod non placet, ἔρρυζον? Bk. 12 διοσημιῶν Bk., διοσημειῶν L 15 εἰδότες . . . . . πῶς L, addito in marg. ∾; spatium est 4 vel 5 litt., an εἰδότες ⟨πω ὅ⟩πως? cf. c. 12, 1, εἰδότες πω Rk. lacunae ignarus.

2 ποι σύμπας ὁ στρατὸς ἐξίοι, κινεῖται· καὶ αὐτὸν εἷς ἀνὴρ ἐπὶ δό-
ρατος μακροῦ, ἐς ὀξὺ τὸν στύρακα ἀπηγμένου ὥστε καὶ ἐς τὸ δά-
πεδον καταπήγνυσθαι, φέρει) — τούτων οὖν τῶν ἀετῶν εἷς οὐκ
ἠθέλησε τὸν Εὐφράτην αὐτῷ τότε συνδιαβῆναι, ἀλλὰ ἐν τῇ γῇ ἐνέσχετο
ὥσπερ ἐμπεφυκώς, πρὶν δὴ πολλοὶ περιστάντες βίᾳ αὐτὸν ἀνέσπασαν.
3 καὶ ὁ μὲν καὶ ἄκων ἐπηκολούθησε, σημεῖον δέ τι τῶν μεγάλων, τῶν
τοῖς ἱστίοις ἐοικότων καὶ φοινικᾶ γράμματα ἐπ' αὐτῆς πρὸς δήλω-
σιν τοῦ τε στρατοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ σφων τοῦ αὐτοκράτορος
ἐχόντων, ἐς τὸν ποταμὸν ἀπὸ τῆς γεφύρας περιτραπὲν ἐνέπεσε.
4 καὶ τοῦτο μὲν ὑπὸ πνεύματος ὄντος σφοδροῦ ἐγένετο· ὁ δὲ δὴ
Κράσσος καὶ τἆλλα τὰ ἰσομήκη οἱ συντεμών, ὅπως βραχύτερα καὶ
ἐκ τούτου καὶ βεβαιότερα φέρειν εἴη, προσεπηύξησε τὰ τέρατα.
καὶ γὰρ ὁμίχλη ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ ποταμοῦ διαβάσει τοσαύτη τοῖς
στρατιώταις περιεχύθη ὥστε περί τε ἀλλήλοις αὐτοὺς σφαλῆναι
5 καὶ μηδὲν τῆς πολεμίας, πρὶν ἐπιβῆναι αὐτῆς, ἰδεῖν· καὶ τὰ δια-
βατήρια τά τε ἀπόβαθρά σφισι δυσχερέστατα ἐγένετο. κἂν τούτῳ
Xiph. 14, 25—32 ἄνεμός τε πολὺς ἐπέπεσε καὶ κεραυνοὶ κατέσκηψαν, ἥ τε γέφυρα,
πρὶν πάντας αὐτοὺς διελθεῖν, διελύθη. καὶ ἦν γὰρ τὰ γιγνόμενα
οἷα πάντα τινὰ καὶ τῶν πάνυ ἀγνωμόνων τε καὶ ἀσυνέτων ἐκδιδά-
ξαι ὅτι κακῶς ἀπαλλάξουσι καὶ οὐκ ἀνακομισθήσονται, φόβος καὶ
19 κατήφεια ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐγένετο δεινή. ὁ οὖν Κράσσος παρα-
L 70v μυθούμενος αὐτούς | εἶπεν ὅτι "μὴ καταπλήττεσθε, ἄνδρες στρατιῶ-
ται, εἰ ἡ γέφυρα διέφθαρται, μηδὲ οἴεσθε ἐκ τούτου χαλεπόν τι
2 ἐπισημαίνεσθαι· ἐγὼ γὰρ ὑμῖν αὐτὸς ἐπομνὺς λέγω ὅτι δι' Ἀρμε-
νίας τὴν ἐπάνοδον ποιήσασθαι ἔγνωκα". ἐκ μὲν δὴ οὖν τούτου
ἐθάρσυνε νῦν δὲ προσεπειπών τινα ἔφη, μέγα ἀναβοήσας, "θαρ-
3 σεῖτε· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἐντεῦθεν ἐπανήξει." ἀκούσαντες γὰρ τοῦθ'
οἱ στρατιῶται οἰωνόν τέ σφισιν οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἧττω γεγονέναι
ἐνόμισαν καὶ ἐς ἀθυμίαν πλείω κατέπεσον, ὥστε μηδὲν ἔτι μηδὲ
τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παραινέσεων φροντίσαι, δι' ὧν τόν τε βάρβαρον
ἐφαύλιζε καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων ἐνεκωμίαζε, χρήματά τε αὐτοῖς ἐδί-
4 δου καὶ γέρα ἐπηγγέλλετο. ἀλλὰ καὶ ὡς εἵποντο, καὶ οὔτε ἀντεῖπέν
οἱ οὐδεὶς οὔτ' ἀντέπραξε, τάχα μὲν καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου, ἤδη δὲ καὶ

---

2 *μακροῦ* Leuncl. ex Xiph., *μικροῦ* L 4 *ἐνέσχετο*] *ἐνίσχετο* Rk. 7 *ἐπ' αὐτῆς* corruptum, *ἐπ' αὐτοῖς* Rk., *ἐπ' αὐτῶν* St., *ἐπιγραφέντα* vel *ἐπ' ἄκρας* vel *ἐπ' αἰχμῆς* idem St., *ἐπιπολῆς* Polak. 16 *ἀπόβαθρα*] voc. poet., vide Bekk. *lex. rhet.* p. 426, 18 coll. a Nabero 19 *οἷα* Oddey (nisi quod *οἷά τε*), *οἱ* L 20 *καὶ* (alterum) bis legitur in L 26 *ἐθάρσυνε νῦν δὲ*] lacunosa haec et corrupta. quod ad sensum suppleas: *ἐθάρσυνεν ἂν ⟨αὐτοὺς εἰ μὴ⟩* vel *ἐθάρσυνεν ⟨αὐτούς, δεινῶς δὲ κατέπληξεν ὅτε⟩* vel tale quid, ut partim praeivit Rk.

ἐκπεπληγμένοι καὶ μήτε τι βουλεῦσαι μήτε πρᾶξαι σωτήριον δυνάμενοι. πάντα γοῦν καὶ τὰ ἄλλα, καθάπερ ὑπὸ δαιμονίου τινὸς κατακεκριμένοι, καὶ ταῖς γνώμαις καὶ τοῖς σώμασιν ἐσφάλλοντο.

μέγιστον δὲ ὅμως αὐτοὺς ὁ Αὔγαρος ὁ Ὀρροηνὸς ἐλυμήνατο· 20
ἔνσπονδος γὰρ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπὶ τοῦ Πομπηίου γενόμενος ἀνθείλετο τὰ τοῦ βαρβάρου. καὶ τοῦτο μὲν καὶ ὁ Ἀλχαυδόνιος ὁ Ἀράβιος ἐποίησε. πρὸς γὰρ τὸ ἰσχυρὸν ἀεὶ μεθίστατο. ἀλλ᾽ ἐκεῖνος 2
μὲν ἐκ τοῦ προφανοῦς ἀπέστη, καὶ κατὰ τοῦτο οὐ δυσφύλακτος ἦν· ὁ δ᾽ Αὔγαρος ἐφρόνει μὲν τὰ τοῦ Πάρθου, ἐπλάττετο δὲ τῷ Κράσσῳ φιλικῶς ἔχειν, καὶ χρήματά τε ἀφειδῶς αὐτῷ ἀνήλισκε, καὶ τά τε βουλεύματα αὐτοῦ πάντα καὶ ἐμάνθανε καὶ ἐκείνῳ διήγγελλε, καὶ προσέτι εἰ μέν τι χρηστόν σφων ἦν, ἀπέτρεπεν αὐτόν, εἰ δ᾽ ἀσύμφορον, ἐπέσπερχε. καὶ δὴ καὶ τοιόνδε τι τελευτῶν ἔπραξε. 3
τοῦ γὰρ Κράσσου πρὸς Σελεύκειαν ὁρμῆσαι διανοουμένου, ὥστε ἐκεῖσέ τε ἀσφαλῶς παρά τε τὸν Εὐφράτην καὶ δι᾽ αὐτοῦ τῷ τε στρατῷ καὶ τοῖς ἐπιτηδείοις κομισθῆναι, καὶ μετ᾽ αὐτῶν (προσ-

---

4 *Αὔγαρος*] restituendum fortasse *Ἄβγαρος*, quae est genuina huius nominis forma in *chron. Edess.* Dionysii Telmaharensis, in *nummis* (veluti Eckhel 3, 514. 516), apud Arrian. (Suid. *s. v. ἀπὸ θυμοῦ,* vide infra), apud Euseb. *h. e.* 1, 13, apud scriptores Armeniacos Mosen Chor. alios, in *tit.* C. I. Gr. 6196 = Kaibel 583; Latine *Abgar* C. I. L. 6, 1797, *Abgarus v. Pii* 9, 6, *v. Sev.* 18, 1, cf. Aur. Vict. *Caes.* 20, 14 (*Agarro*). — Dio: *Αὔγαρος* § 2; c. 21, 1; c. 23. 1, apud Xiph. 77, 12, 1; 79, 16, 2, *Ἄγβαρος* in cod. Peir. 68, 21, 1 et 77, 12, 1, *Ἄλβαρος* in fr. Urs. 68, 18, 1 et 68, 21, 1 sed 68, 21, 1 cod. Ambr. in marg. *ἔχει Ἄγβαρον.* — *Αὔγαρος* invenitur etiam Herodian. 3, 9, 2 et in Suida *s. v. Ἔδεσσα, ἄκρα, ἐλλόβια, ὠνήτη, φυλάρχης* ex Arriano, *s. v. ἱκέτευμα* ex Dione, *s. v. Αὔγαρος* = Zon. *lex.* p. 339 A ubi tamen in marg. *Ἄγβαρος λέγουσιν οἱ πολλοί,* sed *Ἄγβαρος* apud Suidam *s. v. Ἄγβαρος* et ex Arriano *s. v. ἄκρα* (cod. A) et *ὑφηγήσονται*. *Acbarus* praeterea Tac. *ann.* 12, 12 (sed c. 14 *Abbarus*), *Ἄκβαρος* [App.] *Parth.* 9. 10 (quanquam Plut. *Crass.* 21 sqq. *Ἀριάμνης* et *ὁ βάρβαρος*), *Ἀγκάρου* Jul. Afric. *cest.* 29 p. 300 (Thévenot). — Crediderim apud scriptores Graecos genuinum *Ἄβγαρος* librarios modo in *Αὔγαρος* corrupisse commutatione perfacili (nam in literatura cursiva saec. X antiquiore *υ* et *β* vix possunt distingui), modo per metathesin in *Ἄγβαρος,* quanquam fatendum est *Ἄγβαρος* explicationem suam fortasse habere ex Arabico *Acbar* (= magnus) et *Αὔγαρος* vel euphoniae causa vel ad similitudinem Armeniaci „*auagajr*" formari potuisse, cf. v. Gutschmid. *Kl. Schr.* 3, 86 n. 69. Quod ad Dionem attinet non video quomodo explices Xiphilini *Αὔγαρος* et cod. Peiresciani *Ἄγβαρος* nisi ex communi *Ἄβγαρος.* — Ceterum Abgarus noster apud Plut. *Crass.* 21 sqq. *Ἀριάμνης* audit et *Mazzares* sive *Mazzarus* sive *Mazorus* apud scriptores qui a Livio pendent Flor. 3, 11, 7 et Ruf. Fest. *brev.* 17. cf. v. Gutschmid. *Geschichte des Königr. Osroëne* (*Mém. Acad. St. Pétersb.* 1887) p. 21 *Ὀρροηνὸς*] *Ὀσροηνὸς* Xyl. cf. ad 68, 18, 1 6 *Ἀλχαυδόνιος*] cf. ad 36, 2, 5 7 *ἀεὶ* R. St., *αἰεὶ* L 15 *δι᾽ αὐτοῦ*] cave praepositionem vertas *trans.*

ποιήσεσθαι γάρ σφας ἅτε καὶ Ἕλληνας ῥᾳδίως ἤλπιζεν) ἐπὶ Κτη-
4 σιφῶντα μὴ χαλεπῶς περαιωθῆναι, τούτου μὲν ὡς καὶ χρονίου
L 71r ἐσομένου ἀμελῆσαι αὐτὸν | ἐποίησε, τῷ δὲ δὴ Σουρήνᾳ ὡς καὶ ἐγγὺς
21 καὶ μετ' ὀλίγων ὄντι συμμῖξαι ἔπεισε. καὶ μετὰ τοῦτο παρασκευά-
σας τὸν μὲν ὅπως ἀπόληται τὸν δ' ὅπως κρατήσει (συνεχῶς γὰρ
προφάσει κατασκοπῆς τῷ Σουρήνᾳ συνεγίγνετο), ἐξήγαγε τοὺς Ῥω-
μαίους ἀφροντιστοῦντας ὡς ἐπὶ νίκην ἕτοιμον, καὶ αὐτοῖς ἐν αὐτῷ
τῷ ἔργῳ συνεπέθετο.
2 ἐπράχθη δὲ ὧδε. οἱ Πάρθοι τὸ πλεῖον τοῦ στρατοῦ σφων
ἀποκρύψαντες (ἡ γὰρ χώρα ἀνώμαλός τέ πῃ ἦν καὶ δένδρα εἶχεν)
ἀπήντησαν τοῖς Ῥωμαίοις. ἰδὼν οὖν αὐτοὺς ὁ Κράσσος, οὐκ ἐκεῖ-
cf. Xiph. 15, 16, 17 νος ἀλλ' ὁ νεώτερος (πρὸς γὰρ τὸν πατέρα ἐκ τῆς Γαλατίας πα-
3 ρῆν), καὶ καταφρονήσας σφῶν ὡς καὶ μόνων, ἀντεξήγαγε τῷ ἱπ-
πικῷ, καὶ τραπομένους ἐξεπίτηδες αὐτοὺς ἐπιδιώκων ὡς καὶ κρα-
τῶν ἀπήχθη πολὺ ἀπὸ τῆς φάλαγγος, κἀνταῦθα περιστοιχισθεὶς
22 κατεκόπη. γενομένου δὲ τούτου οἱ πεζοὶ τῶν Ῥωμαίων οὐκ ἀπε-
τράποντο μέν, ἀλλὰ καὶ προθύμως τοῖς Πάρθοις, ὡς καὶ τιμωρή-
σοντες αὐτῷ, συνέμιξαν· οὐ μέντοι καὶ ἄξιόν σφων οὐδὲν ἔκ τε
τοῦ πλήθους καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς μάχης αὐτῶν, ἄλλως τε καὶ
2 ὑπὸ τοῦ Αὐγάρου ἐπιβουλευθέντες, ἐποίησαν. εἴτε γὰρ συνασπίσαι
ἔγνωσαν ὡς καὶ τῇ πυκνότητι τῆς τάξεώς σφων τὰ τοξεύματα αὐ-
τῶν ἐκφευξόμενοι, προσπίπτοντές σφισιν οἱ κοντοφόροι ῥύμῃ τοὺς
μὲν κατέβαλλον, τοὺς δὲ πάντως γοῦν ἐσκεδάννυσαν· εἴτε καὶ δια-
3 σταῖεν ὅπως τοῦτό γε ἐκκλίνοιεν, ἐτοξεύοντο. κἂν τούτῳ πολλοὶ
μὲν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς προσελάσεως τῶν κοντοφόρων ἐκπληττόμενοι
ἔθνησκον, πολλοὶ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἱππέων ἐγκαταλαμβανόμενοι
ἐφθείροντο· ἄλλοι τοῖς κοντοῖς ἀνετρέποντο ἢ καὶ ἀναπειρόμενοι
4 ἐφέροντο. τά τε βέλη καὶ πυκνὰ καὶ πανταχόθεν ἅμα αὐτοῖς ἐμ-
πίπτοντα συχνοὺς μὲν καιρίᾳ πληγῇ κατέβαλλε, συχνοὺς δὲ ἀπο-
μάχους εἰργάζετο, πᾶσι δ' ἀσχολίαν ἐνεποίει· ἔς τε γὰρ τοὺς ὀφθαλ-
μούς σφων ἐσπετόμενα καὶ πρὸς τὰς χεῖρας τό τε ἄλλο σῶμα πᾶν
καὶ διὰ τῶν ὅπλων χωροῦντα τήν τε προφυλακὴν αὐτῶν ἀφῃρεῖτο,
5 καὶ γυμνοῦσθαί σφας πρὸς τὸ ἀεὶ τιτρῶσκον ἠνάγκαζεν, ὥστε ἐν

---

5 κρατήσει L, κρατήσῃ R. St. 10 γὰρ Rk., τε L 15 ἀπήχθη Turn., ὑπήχθη L ἀπὸ Xyl., ὑπὸ L 21 ἔγνωσαν] γνοίησαν? Bk., cf. Thuc. 2, 51, 5, an γνοῖεν? 24 ἐκκλίνοιεν H. St., ἐκκλίνειεν L 27 ἀνετρέποντο H. St., ἀνετράποντο L 29 καιρίᾳ Xyl., κεραίαι L κατέβαλλε Xyl., ἀπέβαλλε L 33 γυμνοῦσθαι Leuncl., γυμνούς τε L τιτρῶσκον Toup. ad Long. ed. 2 p. 380 (qui tamen τιτρῶσκον μένειν), τιτρωσκόμενον L. — γυμνούς [τε] σφας πρὸς τὸ ἀεὶ τιτρῶσκον μένειν Bk.

ᾧ τις τόξευμα | ἐφυλάττετο ἢ καὶ ἐμπαγὲν ἐξῃρεῖτο, πλείω τραύ- L 71v
ματα ἄλλα ἐπ᾽ ἄλλοις ἐλάμβανε. κἀκ τούτου ἄπορον μέν σφισι
κινηθῆναι, ἄπορον δὲ καὶ ἀτρεμίζειν ἦν· οὔτε γὰρ ἀσφάλειαν οὐ-
δέτερον αὐτοῖς εἶχε, καὶ τὸν ὄλεθρον ἀμφότερα ἐπέφερε, τὸ μὲν ὅτι
οὐκ ἐδύναντο, τὸ δὲ ὅτι ῥᾷον ἐτιτρώσκοντο. καὶ ταῦτα μέν, ἕως 23
ἔτι πρὸς μόνους τοὺς ἐμφανεῖς πολεμίους ἐμάχοντο, ἔπασχον· ὁ γὰρ
Αὔγαρος οὐκ εὐθὺς αὐτοῖς ἐπεχείρησεν· ἐπεὶ δὲ καὶ ἐκεῖνος ἐπέ-
θετο, ἐνταῦθα οἱ Ὀρροηνοὶ αὐτοί τε ὄπισθεν ἐς τὰ γυμνὰ ἀπε-
στραμμένους σφᾶς ἔπαιον καὶ τοῖς ἄλλοις ῥᾷον φονεύειν παρεῖχον.
τὴν γὰρ τάξιν, ὅπως ἀντιπρόσωποι αὐτοῖς γένωνται, ἐξελίξαντες ὄπι-
σθέν σφων τοὺς Πάρθους ἐποιήσαντο. αὖθίς τε οὖν πρὸς αὐτοὺς 2
μετεστράφησαν, καὶ πάλιν αὖθις πρὸς ἐκείνους, εἶτα πρὸς τούτους.
κἀκ τοῦ τοιούτου μᾶλλον ἐπιταραχθέντες, ἅτε καὶ συνεχῶς δεῦρο
κἀκεῖσε μεθιστάμενοι καὶ πρὸς τὸ ἀεὶ τιτρῶσκον ἀποβλέπειν ἀναγ-
καζόμενοι, τοῖς τε ξίφεσι τοῖς σφετέροις περιέπιπτον καὶ πολλοὶ καὶ
ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀπώλοντο. τέλος δὲ ἐς στενὸν οὕτω κατεκλείσθησαν, 3
ἀναγκαζόμενοι, τῶν πολεμίων ἀεί σφισι πανταχόθεν ἅμα προσπι-
πτόντων, ταῖς τῶν παραστατῶν ἀσπίσι τὰς γυμνώσεις σφῶν προ-
στέλλειν, ὥστε μηδὲ κινηθῆναι ἔτι δυνηθῆναι. οὐ μὴν οὐδὲ τὴν
στάσιν βεβαίαν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν νεκρῶν εἶχον, ἀλλὰ καὶ περὶ
ἐκείνοις ἀνετρέποντο. τό τε καῦμα καὶ τὸ δίψος (μεσοῦντός τε γὰρ 4
τοῦ θέρους καὶ ἐν μεσημβρίᾳ ταῦτ᾽ ἐγίγνετο) καὶ ὁ κονιορτός (ὅπως
γὰρ ὅτι πλεῖστος αἴροιτο, πάντες σφᾶς οἱ βάρβαροι περιίππευον)
δεινῶς τοὺς λοιποὺς συνῄρει, καὶ συχνοὶ καὶ ὑπὸ τούτων ἄτρωτοι
ἔπεσον. κἂν πασσυδὶ ἀπώλοντο, εἰ μὴ οἵ τε κοντοὶ τῶν βαρβάρων 24
οἱ μὲν ἀπεστράφησαν οἱ δὲ ἐκλάσθησαν, καὶ αἱ νευραὶ τῇ συν-
εχείᾳ τῆς βολῆς ἐρράγησαν, τά τε βέλη ἐξετοξεύθη, καὶ τὰ ξίφη
πάντα ἀπημβλύνθη, τό τε μέγιστον οἱ ἄνδρες αὐτοὶ φονεύοντες
ἐξέκαμον. οὕτω γὰρ δή, (καὶ ⟨γὰρ⟩ νὺξ ἐγίγνετο καὶ πόρρω ποι 2
ἀφιππεῦσαι αὐτοὺς ἐχρῆν), ἀπεχώρησαν· οὐδέποτε γὰρ πλησίοι οὐδὲ L 72r

1 ἐξῃρεῖτο Rk., ᾑρεῖτο L 2 ἐπ᾽ ἄλλοις Oddey, ἐν πολλοῖς L 5 ἐδύναντο R. St., ἐδύνοντο L. ceterum ad τὸ μὲν subaudi κινηθῆναι (non ἀτρεμίζειν, ut voluit Rk.), sed vel sic sententia languet, ⟨ἀσφαλῶς⟩ ἐδύναντο? Polak. ἕως St., ὡς L recte fortasse, cf. Thuc. 4, 117, 2 et interpr. *a. l.*; 4, 79, 2 et vide infra ad v. 18 et p. 466 ad v. 9 6 ἔτι Xyl., ἐπὶ L πολεμίους Leuncl., πολέμους L 7 Αὔγαρος] cf. ad c. 20, 1 8 Ὀρροηνοὶ] cf. ad 68, 18, 1 ἀπεστραμμένους Rk., ἐπεστραμμένους L 9 ῥᾷον] an ῥᾴους? 18 προστέλλειν] Thuc. 5, 71, 1 imitatus est Dio ut observavit Reim. ibi editores novissimi προσστέλλειν, recte ut videtur, unde tamen non pro certo affirmaveris apud Dionem quoque προσστέλλειν legendum esse 25 πασσυδὶ] cf. ad 36, 13, 1 29 ⟨γὰρ⟩ add. Reim., possis quoque ⟨γὰρ καὶ⟩ vel cum Bekkero οὕτω γάρ, ⟨ἐπει⟩δὴ καὶ νὺξ κ. τ. λ. vel simile quid.

τοῖς ἀσθενεστάτοις στρατοπεδεύονται διὰ τὸ μηδεμιᾷ ταφρείᾳ χρῆ-
σθαι καὶ διὰ τό, ἄν τις ἐπέλθῃ σφίσιν ἐν τῷ σκότῳ, ἀδύνατοι μὲν
3 τῷ ἵππῳ ἀδύνατοι δὲ καὶ τῇ τοξείᾳ ἰσχυρίσασθαι εἶναι. οὐ μέντοι
καὶ ζῶντά τινα τῶν Ῥωμαίων τόθ᾽ εἷλον· ἑστῶτάς τε γὰρ αὐτοὺς
ἐν τοῖς ὅπλοις ὁρῶντες, καὶ μήτε τινὰ ἐκεῖνα ἀπορριπτοῦντα μήτ᾽
αὐτὸν φεύγοντα αἰσθανόμενοι, ἰσχύειν τε ἔτι σφᾶς ἐνόμισαν καὶ
ἐφοβήθησαν αὐτῶν ἐπιλαβέσθαι.
25 οὕτως ὅ τε Κράσσος καὶ ἄλλοι ὅσοι γε ἠδυνήθησαν ἐς τὰς
Κάρρας ὥρμησαν, βεβαίους σφίσιν ὑπὸ τῶν καταμεινάντων ἔνδον
Ῥωμαίων τηρηθείσας· πολλοὶ γὰρ δὴ τῶν τετρωμένων μήτε βαδί-
σαι οἷοί τε ὄντες μήτ᾽ ὀχημάτων εὐποροῦντες ἢ καὶ ποδηγέτας
ἔχοντες (ἀγαπητῶς γὰρ οἱ λοιποὶ ἑαυτοὺς ἀνέφερον) κατὰ χώραν
2 ἔμειναν. καὶ ἐκείνων τε οἱ μὲν ἀπέθανον ἐκ τῶν τραυμάτων ἢ καὶ
ἑαυτοὺς καταχρησάμενοι, οἱ δὲ ἑάλωσαν τῇ ὑστεραίᾳ· καὶ τῶν
ἑαλωκότων συχνοὶ μὲν ἐν τῇ ὁδῷ προλιπόντων σφᾶς τῶν σωμάτων,
συχνοὶ δὲ καὶ μετὰ τοῦτ᾽ ἐφθάρησαν, θεραπείας παραχρῆμα ἀκρι-
3 βοῦς μὴ δυνηθέντες τυχεῖν. ὁ γὰρ Κράσσος ἀθυμήσας οὐδὲ ἐν
τῇ πόλει ἀσφαλῶς ἔθ᾽ ὑπομεῖναι δυνήσεσθαι ἐνόμισεν, ἀλλὰ δρα-
σμὸν εὐθὺς ἐβουλεύσατο. καὶ ἐπειδὴ οὐχ οἷόν τε ἦν αὐτῷ μεθ᾽
ἡμέραν ἐξιόντι μὴ οὐ καταφώρῳ γενέσθαι, ἐπεχείρησε μὲν νυκτὸς
ἀποδρᾶναι, προδοθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς σελήνης, πανσελήνου οὔσης, οὐκ
4 ἔλαθεν. προσέμειναν τε οὖν μέχρι τῶν ἀσελήνων νυκτῶν, καὶ οὕ-
τως ἄραντες δή, οἷα ἐν σκότῳ καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ καὶ προσέτι καὶ
πολεμίᾳ γῇ φόβῳ τε ἰσχυρῷ, ἐσκεδάσθησαν, καὶ αὐτῶν οἱ μὲν
ἁλόντες ἡμέρας γενομένης ἀπώλοντο, οἱ δὲ ἐς τὴν Συρίαν μετὰ
5 Κασσίου Λογγίνου τοῦ ταμίου διεσώθησαν· ἄλλοι τῶν ὀρῶν μετ᾽
αὐτοῦ τοῦ Κράσσου λαβόμενοι παρεσκευάζοντο ὡς καὶ δι᾽ ἐκείνων
26 ἐς τὴν Ἀρμενίαν φευξόμενοι. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ Σουρήνας, καὶ
φοβηθεὶς μὴ μεταστάντες ποι αὖθίς σφισι προσπολεμῶσι, προσβα-
λεῖν μὲν πρὸς τὰ μετέωρα ἄφιππα ὄντα οὐκ ἠθέλησεν (ὁπλῖταί τε

---

2 σκότῳ Xyl., σκόπωι L 6 αὐτὸν] αὖ Rk., sed more Dioneo τῷ ἐκεῖνα ἀπορριπτοῦντα opponitur αὐτὸν φεύγοντα, i. a. cf. c. 30, 2 9 Κάρρας Xyl., ἄκρας L sed in marg. ~ βεβαίους] βεβαίως v. Herw. 14 ἑάλωσαν τῇ ὑστεραίᾳ Turn., ἑάλων τῆι ἑτέραι L 15 ἑαλωκότων] corruptum. διαπεφευγότων Bk. recte omnino quod ad sensum, nam intelleguntur ii qui cum Crasso Carras abierant, ut iam viderat Rk., διαδεδρακότων Polak. προλιπόντων Turn. coll. Thuc. 7, 75, 4, προέλιπον L 20 καταφώρῳ H. St., καταφόρωι L 21 πανσελήνου οὔσης] addidi interpunctionem ne cum τῆς σελήνης coniungatur. ceterum cf. Thuc. 7, 50, 4 23 δὴ Reim., δὲ L 24 ἰσχυρῷ R. St., ἰσχυρῶς L 28 φευξόμενοι Dind., cf. ad 39, 7, 3, φευξούμενοι L.

γὰρ ὄντες | καὶ ἐξ ὑπερδεξίων μαχόμενοι, καί τι καὶ [δι'] ἀπονοίας L 72r
ὑπ' ἀπογνώσεως ἔχοντες, οὐ ῥᾴδιοι προσμῖξαί οἱ ἐγένοντο), πέμπει
δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐς σπονδὰς δῆθέν σφας προκαλούμενος, ἐφ' ᾧ τὴν
ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου πᾶσαν ἐκλίπωσι. καὶ αὐτῷ ὁ Κράσσος οὐδὲν 2
ἐνδοιάσας ἐπίστευσεν· ἔν τε γὰρ ἀκμῇ τοῦ δέους ὢν καὶ ὑπ' ἐκ-
πλήξεως τῆς τε ἰδίας ἅμα καὶ τῆς δημοσίας συμφορᾶς τεθολωμέ-
νος, καὶ προσέτι καὶ τοὺς στρατιώτας τήν τε ὁδὸν ὡς πολλὴν καὶ
τραχεῖαν ὀκνοῦντας καὶ τὸν Ὀρώδην φοβουμένους ὁρῶν, οὐδὲν τῶν
δεόντων προϊδέσθαι ἠδυνήθη. ἑτοίμου οὖν αὐτοῦ πρὸς τὰς σπον- 3
δὰς γενομένου ὁ Σουρήνας οὐκ ἠθέλησε δι' ἑτέρων σπείσασθαι,
ἀλλ' ὅπως αὐτὸν μετ' ὀλίγων ἀπολαβὼν συλλάβῃ, αὐτῷ ἐκείνῳ ἔφη
βούλεσθαι ἐς λόγους ἐλθεῖν. κἀκ τούτου δόξαν σφίσιν ἐν τῷ με- 4
ταιχμίῳ μετ' ἴσων ἀνδρῶν ἑκατέρωθεν συμβαλεῖν ἀλλήλοις, ὅ τε
Κράσσος ἐς τὸ ὁμαλὸν ὑποκατέβη, καὶ ὁ Σουρήνας ἵππον αὐτῷ
δῶρον, ἵνα δὴ θᾶσσον πρὸς αὐτὸν ἀφίκηται, ἔπεμψε. καὶ οὕτω 27
διαμέλλοντα τὸν Κράσσον, καὶ βουλευόμενον ὅ τι ποιήσῃ, συναρ-
πάσαντες οἱ βάρβαροι βίᾳ ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλον. κἀν τούτῳ
ἀντιλαμβανομένων αὐτοῦ τῶν Ῥωμαίων ἔς τε χεῖράς σφισιν ἦλθον,
καὶ τέως μὲν ἰσοπαλεῖς ἐγίγνοντο, ἔπειτα δὲ προσβοηθησάντων τι-
νῶν αὐτοῖς ἐπεκράτησαν· οἱ γὰρ βάρβαροι ἔν τε τῷ πεδίῳ ὄντες 2
καὶ προπαρεσκευασμένοι ἔφθησαν τοὺς ἄνω Ῥωμαίους ἀμύναντες
σφίσι. καὶ οἵ τε ἄλλοι ἔπεσον καὶ ὁ Κράσσος, εἴτ' οὖν ὑπὸ τῶν
σφετέρων τινὸς ὅπως μὴ ζωγρηθῇ, εἴτε καὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων
ἐπειδὴ κακῶς ἐτέτρωτο, ἐσφάγη. καὶ ἐκείνῳ μὲν τοῦτο τὸ τέλος 3
ἐγένετο, καὶ αὐτοῦ χρυσὸν ἐς τὸ στόμα οἱ Πάρθοι, ὥς γέ τινες Xiph. 15, 18—22
λέγουσιν, ἐνέτηξαν ἐπισκώπτοντες· οὕτω γὰρ δὴ περὶ τὰ χρήματα,
καίτοι πολυχρήματος ὤν, ἐσπουδάκει ⟨ὥστε καὶ⟩ ὡς πένητας οἰκτεί-
ρειν τοὺς μὴ δυναμένους στρατόπεδον ἐκ καταλόγου οἴκοθεν θρέ-
ψαι· τῶν δὲ δὴ στρατιωτῶν τὸ μὲν πλεῖον διὰ τῶν ὀρῶν ἐς τὴν 4
φιλίαν ἀπέφυγε, τὸ δέ τι καὶ ἐς τοὺς πολεμίους ἑάλω.

οἱ δὲ δὴ Πάρθοι τότε μὲν οὐ περαιτέρω τοῦ Εὐφράτου προεχώ- 28
ρησαν, ἀλλὰ τὴν ἐντὸς | αὐτοῦ πᾶσαν ἀνεκτήσαντο· μετὰ δὲ τοῦτο L 73r
καὶ ἐς τὴν Συρίαν, οὐ μέντοι καὶ ἐν πλήθει τινί, ὡς μήτε στρατηγὸν a. u. 702 (52)

---

1 [δι'] ex dittographia natum exp. Reim. 4 *ἐκλίπωσι* Bk., *ἐκλείπωσι* L 9 ἑτοίμου R. St., ἑτοίμους L 12 *μεταιχμίῳ* Turn., *μεταίχμωι* L 17 *ἀνέβαλον* Xyl., *ἀνέλαβον* L, cf. Xen. *An.* 4, 4, 4, *Cyr.* 7, 1, 38, *Hell.* 6, 5, 9 24 *κακῶς*] *καὶ ὡς* Bk., *καιρίως* Polak., sed nihil mutandum 27 ⟨*ὥστε καὶ*⟩ Leuncl. (*ὥστε*) et Xyl. (*ὡς καὶ* ex Xiph.). ceterum L in marg. hic ~ 28 *ἐκ* habet L *θρέψαι* v. Herw. (litt.), *θρέψειν* L, *τρέφειν* Xiph. 31 *ἐς τοὺς πολεμίους ἑάλω*] cf. ad 36, 17, 3.

μήτε στρατιώτας ἔχουσαν, ἐνέβαλον· ἀφ᾽ οὗπερ Κάσσιος ῥᾳδίως αὐ-
2 *τούς, ἅτε μὴ πολλοὺς ὄντας, ἀπεώσατο. οὗτος γὰρ ἐν μὲν ταῖς*
Κάρραις τῶν τε στρατιωτῶν τὴν αὐτοκράτορα αὐτῶν ἡγεμονίαν μί-
σει τοῦ Κράσσου διδόντων, καὶ προσέτι καὶ [παρ᾽] αὐτοῦ ἐκείνου
ἐθελοντὶ διὰ τὸ τῆς συμφορᾶς μέγεθος ἐπιτρέποντος, οὐκ ἐδέξατο,
τότε δὲ καὶ ἀνάγκῃ τῆς Συρίας ἔν τε τῷ παρόντι καὶ μετὰ ταῦτα
a. u. 703 (51) 3 *προέστη. οἱ γὰρ βάρβαροι οὐκ ἀπέσχοντο αὐτῆς, ἀλλὰ χειρὶ αὖθις*
μείζονι, Πακόρου μὲν ὀνόματι, τοῦ υἱέος τοῦ Ὀρώδου, ἔργῳ δέ (παῖς
γὰρ ἔτι ἐκεῖνος ἦν) Ὠσάκου ἡγουμένου σφίσιν, ἐστράτευσαν, καὶ μέχρι
cf. Xiph. 15, 22—25 4 *τῆς Ἀντιοχείας ἦλθον, πᾶσαν τὴν ἐν ποσὶ χειρούμενοι. καὶ ἐλπίδα*
εἶχον καὶ τὰ λοιπὰ καταστρέψεσθαι, μήτε τῶν Ῥωμαίων ἀξιομάχῳ
τινὶ δυνάμει παρόντων, καὶ τῶν δήμων τῇ τε ἐκείνων δεσποτείᾳ
ἀχθομένων καὶ πρὸς αὐτοὺς ἅτε καὶ γείτονας καὶ συνήθεις σφίσιν
29 *ὄντας ἀποκλινόντων. ἁμαρτόντες δὲ τῆς Ἀντιοχείας (ὅ τε γὰρ Κάσ-*
σιος ἰσχυρῶς αὐτοὺς ἀπεκρούσατο, καὶ ἐκεῖνοι ἀδύνατοι πολιορκῆσαί
τι ἦσαν) ἐπ᾽ Ἀντιγόνιαν ἐτράποντο. καὶ ἐπειδὴ τό τε προάστειον
αὐτῆς σύμφυτον ἦν, καὶ οὐκ ἐθάρσησαν, ἀλλ᾽ οὐδὲ ἠδυνήθησαν ἐς
2 *αὐτὸ ἐσελάσαι, ἐνενόησαν μὲν τά τε δένδρα κόψαι καὶ τὸ χωρίον πᾶν*
ψιλῶσαι, ὅπως καὶ θαρσούντως καὶ ἀσφαλῶς τῇ πόλει προσμίξωσι,
μὴ δυνηθέντες δέ (ὅ τε γὰρ πόνος πολὺς ἐγίγνετο καὶ ὁ χρόνος ἄλ-
λως ἀναλοῦτο, ὅ τε Κάσσιος τοὺς ἀποσκεδαννυμένους σφῶν ἐλύ-
3 *πει) ἀπανέστησαν ὡς καὶ ἐπ᾽ ἄλλο τι ἐπιστρατεύσοντες. κἀν τούτῳ*
ὁ Κάσσιος ἔς τε τὴν ὁδὸν δι᾽ ἧς ἀποπορεύεσθαι ἔμελλον ἐλόχισε,
κἀνταῦθα ἐπιφανείς σφισι μετ᾽ ὀλίγων ἔς τε δίωξιν αὐτοὺς ὑπηγά-
γετο, καὶ περιστοιχισάμενος ἄλλους τε καὶ τὸν Ὠσάκην ἀπέκτεινε.
τελευτήσαντος δ᾽ ἐκείνου πᾶσαν τὴν Συρίαν ὁ Πάκορος ἐξέλιπε,
καὶ οὐδ᾽ αὖθίς ποτε ἐς αὐτὴν ἐσέβαλεν.
30 *ἅμα δὲ οὗτος ἀνεκεχωρήκει καὶ ὁ Βίβουλος ἄρξων τῆς Συρίας*
ἀφίκετο, καίπερ ἐψηφισμένου μηδένα μήτε στρατηγὸν μήθ᾽ ὕπατον
L 73v *μήτε εὐθὺς μήτε πρὸ πέμπτου | ἔτους ἐς τὰς ἔξω ἡγεμονίας ἐξιέναι,*

---

1 *Κάσσιος* R. St. (ex Xiph.), *κράσσος* L (in marg. ∾) 3 *αὐτῶν*] defendi posse videtur, quanquam magno opere placet Oddeii coniectura *αὐτῷ* a Bekkero recepta 4 [*παρ᾽*] damn. St. 5 *ἐθελοντὶ* R. St., *ἐθελοντῆι* L, cf. ad 37, 20, 5 9 *Ὠσάκου*] *Osaces* Cic. *ad Att.* 5, 20, 3, *Osages* Oros. 6, 13, 5. nomen corruptum apud Front. *Strat.* 2, 5, 35 (*sacen*) et *de vir. ill.* 83 (*lysacen* vel *sysacen*) 11 *καταστρέψεσθαι* Turn., *καταστρέψασθαι* L 14 *Κάσσιος* R. St. (ex Xiph.), *κράσσος* L (in marg. CH) 16 *Ἀντιγόνιαν* L (ut Strabo p. 565. 593. 597. 604. 750), *Ἀντιγόνειαν* Bk. 22 *ἐπιστρατεύσοντες* R. St., *ἐπιστρατεύοντες* L 28 *ἀνεκεχωρήκει* Dind., *ἀνακεχωρήκει* L 29 *καίπερ ἐψηφισμένου*] *καθάπερ ἐψηφισμένον ἦν* Heller *Philol.* 21, 150, quod non placet, nec tamen credibile videtur Dionem talem errorem commisisse. Ceterum cf. c. 46, 2 et 56, 1.

ἵνα μὴ διὰ τοῦτο σπουδαρχοῦντες στασιάζωσι. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν 2
ἡσυχίᾳ τὸ ὑπήκοον διήγαγε, τοὺς δὲ δὴ Πάρθους ἐπ᾽ ἀλλήλους
ἔτρεψε· Ὀρνοδαπάτην γάρ τινα σατράπην ἀχθόμενον τῷ Ὀρώδῃ
προσποιησάμενος, ἀνέπεισε δι᾽ ἀγγέλων τόν τε Πάκορον βασιλέα
στήσασθαι καὶ ἐπ᾽ ἐκεῖνον μετ᾽ αὐτοῦ στρατεῦσαι.

ὁ μὲν οὖν πόλεμος οὗτος, ὅ τε τῶν Ῥωμαίων καὶ ὁ τῶν Πάρ- 3 a. u. 703 (51)
θων, τετάρτῳ ἔτει ἀφ᾽ οὗ ἤρξατο, ἐπί τε Μάρκου Μαρκέλλου καὶ
ἐπὶ Σουλπικίου Ῥούφου ὑπάτων, ἐπαύσατο· ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἐκείνῳ 31
χρόνῳ καὶ ὁ Καῖσαρ τὰ ἐν τῇ Γαλατίᾳ ταραχθέντα αὖθις μάχαις
κατέλαβε, πολλὰ πάνυ τὰ μὲν αὐτὸς τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν ὑποστρα-
τήγων πράξας, ὧν ἐγὼ τὰ ἀξιολογώτατα διηγήσομαι μόνα. ὁ γὰρ 2 a. u. 701 (53)
Ἀμβιόριξ τοὺς Τρηουήρους χαλεπῶς ἔτι καὶ τότε τῷ τοῦ Ἰνδου-
τιομάρου θανάτῳ ἔχοντας παραλαβὼν τά τε αὐτόθεν ἐπὶ πλεῖον
συνέστησε, καὶ παρὰ τῶν Κελτῶν μισθοφορικὸν μετεπέμψατο.
βουληθεὶς οὖν ὁ Λαβιῆνος, πρὶν ἐκείνους ἐπελθεῖν, συμμῖξαί σφισι, 3
προενέβαλεν ἐς τὴν τῶν Τρηουήρων χώραν. καὶ ἐπειδὴ μὴ ἠμύνοντο
τὴν ἐπικουρίαν ἀναμένοντες, ἀλλὰ ποταμόν τινα διὰ μέσου ποιησά-
μενοι ἡσύχαζον, συνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ ἐδημηγόρησε
τοιάδε ἀφ᾽ ὧν τούς τε σφετέρους καταπλήξειν καὶ ἐκείνους . . ,
ἔμελλε, χρῆναί τέ σφας ἔλεγε, πρὶν τοὺς Κελτοὺς αὐτοῖς ἐπαμῦναι, 4
πρός τε τὸν Καίσαρα καὶ ἐς τὸ ἀσφαλὲς ἀποχωρῆσαι, ἐσήμηνέ τε
εὐθὺς συσκευάσασθαι. καὶ ἐξανέστη οὐ πολλῷ ὕστερον, προσδο-
κήσας ἔσεσθαι τοῦτο ὃ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ βάρβαροι ἀκούσαντες 5
ταῦτα (ἦν γὰρ αὐτοῖς ἐπιμελές, καὶ δι᾽ αὐτό γε τοῦτο καὶ φανερῶς
ἐλέχθη) δεδιέναι τε αὐτὸν ὄντως καὶ φυγὴν ὡς ἀληθῶς ποιεῖσθαι
ἐπίστευσαν, καὶ τὸν ποταμὸν σπουδῇ διαβάντες θυμῷ ἐπ᾽ αὐτοὺς

---

3 Ὀρνοδαπάτην scripsi, ὀρνοδαπάντη L, Ὀρονδαπάτην v. Gutschmid. *Gesch. Irans* p. 93 n. 1 (= *Enc. Britt.* 18 p. 597 a) memor, puto, Ὀροντοπάτου satrapae Cariae apud Arr. *Anab.* 1, 23, 1. 8; 2, 5, 7 et *Orondobatis* apud Ctes. *Pers. ep.* c. 8 (ex ipsius coniectura pro Νορονδοβάτης, cf. *Kl. Schr.* 3, 507). id reponerem nisi *Ornospades* Parthus apud Tac. *ann.* 6, 37 memoraretur 4 δι᾽ ἀγγέλων L (nisi quod διαγγέλων) ut coniecerat Palmerius pro deteriorum cod. lectione διαγγέλλων 6 ὅ τε τῶν Ῥωμαίων καὶ ὁ τῶν Πάρθων pro glossemate habet v. Herw.

7 τετάρτῳ ἔτει] τῷ ante τετάρτῳ additum in codicibus deterioribus atque in omnibus editionibus repetitum abest ab L recte, cf. Xen. *Hell.* 4, 6, 6 ἤρξατο Reim., ἤρξαντο L Μαρκέλλου Xyl., μαρκελλίνου L 12 Ἀμβίοριξ] cf. ad c. 5, 1 Τρηουήρους et 16 Τρουήρων scripsi, τριούρους et τριούρων L, cf. ad 39, 47, 1 ἔτι R. St. (coni.), ἐπεὶ L 19 lacunam agn. Leuncl., ⟨θαρσυνεῖν⟩ Reim., ἐπελπιεῖν Bk., ἐπαρεῖν Jelgersma *de fide et auctoritate Dionis Cassii* p. 57, ⟨ἐπελπιεῖν δῆθεν⟩ Polak. 20 χρῆναί τε] χρῆναί τε ⟨γὰρ⟩? Bk., praeter necessitatem 21 ἐσήμηνέ Bk., σημῆναι L 25 δεδιέναι Bk., διέναι L.

6 *ἐχώρουν, ὡς τάχους ἕκαστος εἶχε. καὶ οὕτως ὁ Λαβιῆνος ὑπέστη*
τέ σφας ἐσκεδασμένους, καὶ τοὺς πρώτους ἐκπλήξας ῥαδίως καὶ
τοὺς λοιποὺς δι᾽ αὐτῶν ἐκείνων ἐτρέψατο. κἀκ τούτου φευγόντων
L 74r *τέ σφων τεταραγμένως | καὶ ἀλλήλοις ἐμπιπτόντων καὶ πρὸς τὸν*
ποταμὸν ὠθουμένων πολλοὺς ἀπέκτεινε.
32 *διαφυγόντων τε καὶ ὡς συχνῶν, ὁ Καῖσαρ τῶν μὲν ἄλλων οὐ-*
δένα λόγον ἐποιεῖτο, τὸν δὲ Ἀμβιόριγα διαδιδράσκοντα ἄλλοτε
ἄλλῃ καὶ πολλὰ κακουργοῦντα καὶ ζητῶν καὶ διώκων πράγματα
ἔσχε. καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐδένα τρόπον λαβεῖν ἠδυνήθη, ἐπὶ δὲ δὴ
τοὺς Κελτοὺς ὡς καὶ τοῖς Τρηουήροις βοηθῆσαι ἐθελήσαντας ἐστρά-
2 *τευσε. καὶ ἔπραξε μὲν οὐδὲ τότε οὐδέν, ἀλλὰ καὶ διὰ ταχέων φόβῳ*
τῶν Σουήβων ἐπανεχώρησεν, ἔδοξε δ᾽ οὖν αὖθις τὸν Ῥῆνον δια-
βεβηκέναι, καὶ τῆς τε γεφύρας μόνα τὰ προσεχῆ τοῖς βαρβάροις
ἔλυσε, καὶ φρούριον ἐπ᾽ αὐτῆς ὡς καὶ ἀεὶ διαβησείων ᾠκοδόμησε.
3 *καὶ μετὰ τοῦτο ὀργῇ τὴν τοῦ Ἀμβιόριγος διάφευξιν φέρων, τὴν*
πατρίδα αὐτοῦ καίτοι μηδὲν νεωτερίσασαν διαρπάσαι τοῖς βουλο-
μένοις ἐπέτρεψε, προεπαγγείλας σφίσιν αὐτὸ τοῦθ᾽, ὅπως ὅτι πλεῖ-
στοι συνέλθωσιν· ὅθενπερ πολλοὶ μὲν Γαλάται πολλοὶ δὲ καὶ Σύ-
4 *γαμβροι πρὸς τὰς ἁρπαγὰς ἦλθον. οὐ μέντοι καὶ ἀπέχρησε τοῖς*
Συγάμβροις τὰ ἐκείνων λῄσασθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῖς Ῥωμαίοις
ἐπέθεντο· τηρήσαντες γάρ σφας πρὸς σίτου κομιδὴν ἀπιόντας ἐπε-
χείρησαν τῷ στρατοπέδῳ αὐτῶν, κἂν τούτῳ προσβοηθησάντων
5 *σφῶν, ἐπείπερ ᾔσθοντο, συχνοὺς ἐφόνευσαν. καὶ οἱ μὲν φοβηθέν-*
τες διὰ τοῦτο τὸν Καίσαρα οἴκαδε σπουδῇ ἀνεχώρησαν· ἐκεῖνος δὲ
τούτων μὲν οὐδενός, διά τε τὸν χειμῶνα καὶ διὰ τὸ τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ
στασιάζεσθαι, οὐδεμίαν τιμωρίαν ἐποιήσατο, τοὺς δὲ δὴ στρατιώ-
τας πρὸς τὰ χειμάδια διαπέμψας αὐτός τε ἐς τὴν Ἰταλίαν, πρό-
φασιν μὲν τῆς ἐκεῖ Γαλατίας ἕνεκα, τὸ δ᾽ ἀληθὲς ὅπως ἐγγύθεν
τοῖς ἐν τῇ πόλει δρωμένοις ἐφεδρεύῃ, ἀπῆλθεν.

---

7. 15. *Ἀμβιόριγα, Ἀμβιόριγος*] cf. ad c. 5, 1   10 *Τρηουήροις*] cf. ad 39, 47, 1   12 *Σουήβων* R. St., *σουέβων* L, cf. ad 39, 47, 1   *ἔδοξε δ᾽* Rk., *ἔδοξεν* L. cf. 36, 2, 2   inter *οὖν* et *αὖθις* inde a Bekkero *καὶ* edi solet ex V, quo librarii additamento caret L. — Ceterum ad v. *να τὰ προσεχῆ — φρούριον ἐπ᾽ αὐ* L adscriptum habet in marg. CH   14 *διαβησείων* Dind. (auctore Piersono ad Moer. p. 14), *διαβασείων* L (cf. Thuc. 8, 56, 3)
16 *διαρπάσαι* scripsi, cf. Xen. *Anab.* 1, 2, 19, *διαρπάζειν* Rk., *διαρπάσειν* L
18 et 20 *Σύγαμβροι, Συγάμβροις* R. St. (coni.), *Σύγαβροι, Συγάβροις* L, cf. ad 39, 48, 3   19 *ἀπέχρησε* R. St. (coni.), *ἀπεχώρησε* L   22 *προσβοηθησάντων*] ita L   24 *ἐκεῖνος* Reim., *ἐκείνοις* L   25 *οὐδενός* Reim., *οὐδὲν* L.

κἀν τούτῳ οἱ Γαλάται αὖθις ἐνεόχμωσαν. Ἀρουερνοὶ γὰρ ἡγου- 33 a. u. 702 (52) μένου σφῶν Οὐερκιγγετόριγος ἀπέστησαν, καὶ τούς τε Ῥωμαίους, ὅσους ἔν τε ταῖς πόλεσιν ἔν τε τῇ χώρᾳ σφῶν εὗρον, πάντας ἀπέκτειναν, καὶ ἐπὶ τὴν συμμαχίδα αὐτῶν χωρήσαντες τοὺς μὲν συναποστῆναί σφισιν ἐθελήσαντας περιεῖπον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκακούργουν. μαθὼν οὖν ταῦθ' ὁ | Καῖσαρ ἀνεκομίσθη, καὶ καταλαβὼν 2 L 74ʳ αὐτοὺς ἐς Βιτούριγας ἐσβεβληκότας ἐκείνοις μέν (οὐ γάρ πω πάντες οἱ στρατιῶται αὐτοῦ παρῆσαν) οὐκ ἐπήμυνεν, ἐς δὲ δὴ τὴν Ἀρουερνίδα ἀντεμβαλὼν ἐπανήγαγεν οἴκαδε τοὺς πολεμίους καὶ (οὐ γὰρ ἐδόκει πω ἀξιόμαχος αὐτοῖς εἶναι) προαπεχώρησεν. αὖθις οὖν 34 ἐκεῖνοι πρός τε τοὺς Βιτούριγας ἐπανῆλθον, καὶ πόλιν αὐτῶν Ἀουαρικὸν ἑλόντες ἐπὶ πλεῖστον ἐν αὐτῇ ἀντέσχον. ὕστερον δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πολιορκούμενοι — τό τε γὰρ τεῖχος δυσπρόσιτον ἦν, τῇ μὲν ἑλῶν δυσδιαβάτων τῇ δὲ ποταμοῦ ῥοώδους αὐτὸ περιέχοντος, καὶ αὐτοὶ παμπληθεῖς ὄντες τάς τε προσβολάς σφων ῥᾳδίως ἀπεκρούοντο, καὶ ἐπεξιόντες πολλὰ αὐτοὺς ἐλύπουν. καὶ τέλος τά τε 2 πέριξ πάντα, οὐχ ὅπως ἀγροὺς ἢ κώμας, ἀλλὰ καὶ πόλεις ἀφ' ὧν ὠφελίαν τινὰ ἔσεσθαί σφισι προσεδόκων, κατέφλεξαν, εἴ τε τι παρὰ τῶν πόρρωθεν συμμάχων ἐκομίζετο αὐτοῖς, ἥρπαζον, ὥστε πολιορκεῖν τὴν πόλιν τοὺς Ῥωμαίους δοκοῦντας τὰ τῶν πολιορκουμένων πάσχειν, πρὶν δὴ ὑετός τε λάβρος καὶ πνεῦμα μέγα προσβάλ- 3 λουσί πῃ αὐτοῖς ἐπιγενόμενον (ὁ [τε] γὰρ χειμὼν ἐνειστήκει) πρώτους μὲν ἐκείνους ἀπήλασε καὶ ἐς τὰς σκηνὰς ἐπανήγαγεν, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς βαρβάρους ἐς τὰς οἰκίας κατέκλεισεν. ἀπελθόντων γὰρ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων οἱ Ῥωμαῖοι προσέβαλον ἐξαίφνης αὖθις αὐταῖς ἐρήμοις ἀνδρῶν οὔσαις· καὶ πύργον τινὰ παραχρῆμα, πρὶν 4 καὶ αἰσθέσθαι τοὺς πολεμίους τῆς παρουσίας σφῶν, ἑλόντες ἔπειτα καὶ τὰ λοιπὰ οὐ χαλεπῶς ἐχειρώσαντο, καὶ τήν τε πόλιν πᾶσαν διήρπασαν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους πάντας ὀργῇ τῆς τε προσεδρείας καὶ τῆς ταλαιπωρίας ἔσφαξαν.

πράξας δὲ ταῦτα ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπεστρά- 35

---

2 *Οὐερκιγγετόριγος* R. St. (coni.), *οὐερκιντετόριγος* L. — *Οὐεργεντόριξ* Plut. *Caes.* 25, 3; 27, 5 (nonne *Οὐεργεγγετόριξ* scribendum?) *Οὐεργετόριξ* Polyaen. 8, 9 *τε* Rk., *γε* L 6 *ἀνεκομίσθη* Reim., *ἐκομίσθη* L 7 et 11 *Βιτούριγας* Bk., *ἰουρτούριγας* L, an *Οὐιτούριγας*, ut olim edebatur? ceteroquin tamen semper per *β* scribitur, cf. Mueller. ad Ptol. 2, 7, 10 11 *ἐπανῆλθον* R. St., *ἐπανῆλθεν* L *Ἀουαρικὸν* Leuncl. (nisi quod *Ἀναρικὸν*), *εὐάκον* L 13 sqq. recte Bk. indicavit hanc sententiam *ἀνακολούθως* esse constructam 18 *ὠφελίαν* recte L (sed *ὠφέλιαν τινὰ*), cf. ad 38, 24, 3 19 *ἥρπαζον* restitui ex L, *διήρπαζον* R. St. 22 [*τε*] del. Bk.

τευσε. καὶ ἐπειδὴ πολεμούμενοι τὰς γεφύρας οἱ λοιποὶ Ἀρουερνοὶ
προεκεκρατήκεσαν δι᾽ ὧν διαβῆναι αὐτὸν ἐχρῆν, ἀπορήσας ὅπως
περαιωθῇ, ἐπιπαρῆλθεν ἐπὶ πολὺ παρὰ τὴν ὄχθην, εἴ πως ἐπιτη-
δείου τινὸς χωρίου ὥστε πεζῇ δι᾽ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος διελθεῖν λά-
2 βοιτο. κἀκ τούτου ἔν τε ὑλώδει τινὶ καὶ ἐν συσκίῳ τόπῳ γενόμε-
L 75r νος τὰ μὲν | σκευοφόρα καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλεῖον προέπεμψε, μα-
κρὰν ἐκτεταμένῃ τάξει κελεύσας αὐτοὺς προϊέναι, ὥστε καὶ πάντας
3 σφᾶς ἐνταῦθα εἶναι δοκεῖν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἐρρωμενεστάτων
ὑπέμεινε, καὶ ξύλα τε ἔτεμε καὶ σχεδίας ἐποίησε καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν
διέβη τὸ ῥεῦμα, τῶν βαρβάρων πρός τε τοὺς ἐν τῷ πρόσθεν πο-
ρευομένους τὸν νοῦν ἐχόντων καὶ τὸν Καίσαρα μετ᾽ αὐτῶν εἶναι
4 λογιζομένων. καὶ μετὰ τοῦτο τούς τε προεληλυθότας νυκτὸς ἀνε-
καλέσατο, καὶ διαβιβάσας αὐτοὺς ὁμοίως τῆς μὲν χώρας ἐκράτησε,
τῶν δ᾽ ἀνθρώπων ἐς Γεργοουίαν συγκαταφυγόντων καὶ ἐκεῖσε πάντα
τὰ τιμιώτατά σφισι συγκομισάντων πλεῖστον πόνον μάτην αὐτοῖς
36 προσεδρεύων ἔσχε. τό τε γὰρ φρούριον ἐπί τε λόφου καρτεροῦ ἦν
καὶ τείχεσιν ἰσχυρῶς ἐκεκράτυντο, καὶ οἱ βάρβαροι πέριξ αὐτὸ
πάντα τὰ μετέωρα κατειληφότες περιεφρούρουν, ὥστε καὶ μένειν
αὐτοῖς κατὰ χώραν ἀσφαλῶς ὑπάρχειν καὶ ἐπικαταθέουσι πλεονε-
2 κτεῖν τὰ πλείω. ἔν τε γὰρ πεδίῳ ὁ Καῖσαρ ηὐλίζετο (οὐ γὰρ εὐ-
πόρησεν ἐχυροῦ χωρίου), καὶ αὐτὸς μὲν οὔτε προεγίγνωσκεν . . . . . .,
οἱ δὲ δὴ βάρβαροι, ὡς καὶ ὑπερδεξίων ὄντες, τό τε στρατόπεδον
3 αὐτοῦ κατεθεῶντο καὶ ταῖς καταδρομαῖς ἐπικαίροις ἐχρῶντο. εἴ τέ
πῃ περαιτέρω τοῦ καιροῦ προχωρήσαντες ἀνεκόπτοντο, δι᾽ ὀλίγου
αὖθις ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας σφῶν ἐγίγνοντο· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι οὐδένα
τρόπον, ἐφ᾽ ὅσον οἵ τε λίθοι καὶ τὰ ἀκόντια ἐξικνεῖτο, πελάσαι
4 τοῖς χωρίοις ἐδύναντο. ὁ οὖν Καῖσαρ, ἐπειδὴ ὅ τε χρόνος ἄλλως
ἀναλοῦτο, καὶ πολλάκις καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ὄρθιον, ἐφ᾽ οὗ τὸ πό-
λισμα ἦν, προσβαλὼν μέρους μέν τινος ἐκράτησεν αὐτοῦ ὥστε καὶ

---

1 πολεμούμενοι] πολέμου προνοούμενοι vel προϊδόμενοι Rk. 3 ὄχθην R. St., ὄχθαν L, cf. Zon. 9, 1, 12 4 δι᾽ αὐτοῦ τοῦ] διὰ τοῦ Rk. 5 ἔν τε — συσκίῳ] ἐν ὑλώδει τέ (v. Herw.) τινι καὶ συσκίῳ (Rk., v. Herw.) 6 μακρὰν Reim., μακρᾶι L 14 Γεργοουίαν Leuncl. (nisi quod Γεργουίαν), γοργοθυῖαν L. — *Gergovia* script. Lat., Γεργοουία Strabo 4, 2, 3 p. 191, γεργυβίη, γεργυβόη, γεργυβαῖοι cod. Polyaeni (8, 23, 9. 10) 17 ἰσχυρῶς] ἰσχυροῖς Rk., cf. 73, 16, 4 21 προεγίγνωσκεν Leuncl., προσεγίγνωσκεν L lacunam agnovit Rk. qui supplet οὔτε προπαρασκευάζεσθαι ἐδύνατο αὐτῶν ἐπιτίθεσθαι μελλόντων audacius quam verisimilius, οὔτι προεγίγνωσκεν Bk., quod non placet 22 ὡς — ὄντες corruptum, ὡς καὶ ἐφ᾽ ὑπερδεξίων ὄντες Leuncl., melius ὡς καὶ ⟨κύριοι vel ἐγκρατεῖς τῶν⟩ ὑπερδεξίων ὄντες Rk., an ὡς καὶ ὑπερδεξίων ⟨κρατοῦ⟩ντες? Ceterum ὑπερδεξιῶν L 24 ἀνεκόπτοντο Rk., ἀνέκοπτον L.

ἐντειχίσασθαί τι ῥᾴω τε ἐκεῖθεν τὴν ἐπὶ τἆλλα ἔφοδον ποιεῖσθαι,
τὸ δ' ὅλον ἀπεκρούετο, καὶ τῶν τε στρατιωτῶν συχνοὺς ἀπέβαλε 5
καὶ ἐκείνους ἀλήπτους ἑώρα ὄντας, τά τε τῶν Αἰδούων ἐν τούτῳ
ἐκινήθη, καὶ προσέτι καὶ πρὸς τούτους ἀπελθόντος αὐτοῦ κακῶς
οἱ καταλειφθέντες ἀπήλλαξαν, ἀνέστη.

οἱ γὰρ Αἴδουοι κατ' ἀρχὰς μὲν ταῖς τε ὁμολογίαις ἐνέμειναν 37
καὶ ἐπικουρίας αὐτῷ ἔπεμπον, ἔπειτα δὲ καὶ ἄκοντες ἐπολέμησαν,
ἀπατησάντων | σφᾶς ἄλλων τε καὶ Λιταουίκου. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἔπει- L 75r
θεν αὐτοὺς ἄλλως τοῦτο ποιῆσαι, διεπράξατο προσταχθῆναί οἱ
πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπαγαγεῖν τινας ἐπὶ συμμαχίᾳ δῆθεν αὐτοῦ,
καὶ ὥρμησε μὲν ὡς καὶ τοῦτο ποιήσων, προπέμψας δὲ ἱππέας, καὶ 2
κελεύσας τισὶν αὐτῶν ἐπανελθοῦσιν εἰπεῖν ὅτι ⟨οἵ τε⟩ συμπεμφθέντες
σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις σφῶν ὄντες συνειλημ-
μένοι τε ὑπ' αὐτῶν εἰσι καὶ ἀπολώλασι, προσπαρώξυνε τοὺς στρα-
τιώτας δημαγωγήσας ἀκόλουθα τοῖς ἀγγέλοις. καὶ οὕτως αὐτοί τε 3
ἐπανέστησαν καὶ τοὺς ἄλλους συμμετέστησαν. καὶ τότε μέν (ὁ γὰρ
Καῖσαρ ὡς τάχιστα τοῦτ' ᾔσθετο, τούς τε Αἰδούους οὓς εἶχε καὶ
ἐδόκει πεφονευκέναι ἔπεμψεν αὐτοῖς, ὥστε φανεροὺς πᾶσι ζῶντας
γενέσθαι, καὶ τῷ ἱππικῷ ἐφέσπετο) μετενόησαν καὶ συνηλλάγησαν·
αὖθις δὲ τῶν Ῥωμαίων πρός τε τῇ ⟨Γεργοουίᾳ τῇ⟩ τοῦ Καίσαρος 38
ἀπουσίᾳ πταισάντων, καὶ μετὰ τοῦτο παντάπασιν ἀπ' αὐτῆς ἀποχω-
ρησάντων, ἐφοβήθησαν οἱ τήν τε ἐπανάστασιν πράξαντες καὶ νεωτέ-
ρων ἀεὶ πραγμάτων ἐφιέμενοι ⟨μὴ⟩ σχολάζοντες . . . ποιήσωνται, καὶ
ἐνεόχμωσαν. μαθόντες δὲ τοῦθ' οἱ στρατεύοντες αὐτῶν τῷ Καί- 2
σαρι ᾐτήσαντο ἐπιτραπῆναί σφισιν οἴκαδε ἀπελθεῖν, ὑποσχόμενοι
πάντα καταστήσειν. καὶ οὕτως ἀφεθέντες πρός τε Νοουιοδουνόν,
ἔνθα τά τε χρήματα καὶ τὸν σῖτον ὁμήρους τε πολλοὺς οἱ Ῥω-
μαῖοι κατετέθειντο, ἦλθον, καὶ τούς τε φρουροὺς αὐτῶν, συναιρο-

---

1 *τε* Bk., *γε* L 2 *ἀπέβαλε* dedi ex L, *ἀπέβαλλε* H. St. 3 *Αἰδούων*] cf. ad 38, 32, 2 5 *ἀνέστη*] recte cf. 36, 10, 2. 15, 1; 41, 22, 2, Thuc. 7, 50, 3, *ἀπανέστη* Bk.
8 *Λιταουίκου*] *Litaviccus* Caes. *b. G.* 7, 37—67. cf. Zeuss. *gr. Celt.*[2] p. 171. — In L post *Λιταουίκου* spatium 3 vel 4 litt., nec tamen quidquam deesse videtur
12 ⟨*οἵ τε*⟩ ins. Rk. praeeunte Leuncl. qui ⟨*οἱ*⟩ 15 *ἀγγέλοις*] nonne *ἠγγελ⟨μέν⟩οις*? 16 *συμμετέστησαν* R. St., *συμμέτεσαν* L 20 ⟨*Γεργοουίᾳ τῇ*⟩ add. Rk. praeeunte Leuncl. 23 ⟨*μὴ*⟩ hic ins. Rk., post *σχολάζοντες* iam Leuncl., deteriorum codicum lectione *ἐφιεμένοις* in errorem inductus lacunam indicavit R. St., ⟨*τιμωρίαν*⟩ suppl. Rk., ⟨*ἀπ' ἐκείνων οἱ Ῥωμαῖοι τιμωρίαν σφῶν*⟩ Bk., pro *ποιήσωνται* Leuncl. coni. *κολασθήσωνται*. ad hunc locum L in marg. ∾ 24 *στρατεύοντες*] *συστρατεύοντες* Melber., recte ut videtur, sed cf. 47, 26, 3, App. *b. c.* 1, 42 26 *Νοουιοδουνὸν* Leuncl., *νοουιδοουνον* L 27 *ὁμήρους* R. St., *ὁμόρους* L 28 *κατετέθειντο* Bk., *κατέθειντο* L *συναιρομένων* R. St., *συναιραμένων* L.

μένων σφίσι τῶν ἐπιχωρίων, μὴ προσδεχομένους ἔφθειραν, καὶ ἐν
3 κράτει πάντων αὐτῶν ἐγένοντο. καὶ ἐκείνην τε τὴν πόλιν ἐπίκαιρον
οὖσαν κατέπρησαν, ὅπως μὴ οἱ Ῥωμαῖοι ὁρμητήριον αὐτὴν τοῦ
πολέμου ποιήσωνται, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν Αἰδούων προσαπέστησαν.
ὁ οὖν Καῖσαρ ἐπεχείρησε μὲν παραχρῆμα ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατεῦσαι,
μὴ δυνηθεὶς δὲ διὰ τὸν ποταμὸν τὸν Λίγρον ἐπὶ Λίγγονας ἐτρά-
4 πετο. καὶ ὁ μὲν οὐδ᾽ ἐκεῖ κατώρθωσεν, ὁ δὲ δὴ Λαβιῆνος τὴν
νῆσον τὴν ἐν τῷ Σηκουανῷ ποταμῷ οὖσαν, τούς τε προκινδυνεύ-
L 76r σαντας ⟨ἐν⟩ τῇ ἠπείρῳ κρατήσας καὶ τὴν διάβασιν | πολλαχῇ ἅμα
κατά τε τὸν ῥοῦν καὶ ἀνάπαλιν, ὅπως μὴ καθ᾽ ἓν περαιούμενος
κωλυθῇ, ποιησάμενος, κατέσχε.
39 πρὶν δὲ τοῦτο γενέσθαι, καταφρονήσας ὁ Οὐερκιγγετόριξ τοῦ
Καίσαρος ἐξ ὧν ἐπταίκει, ἐπ᾽ Ἀλλόβριγας ἐστράτευσε. κἀν τούτῳ
ὁρμήσαντα αὐτὸν ὡς καὶ βοηθήσοντά σφισιν, ἀπέλαβεν ἐν Σηκουα-
2 νοῖς γενόμενον καὶ ἐνεκυκλώσατο, οὐ μέντοι κακόν τι εἰργάσατο,
ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον τούς τε Ῥωμαίους ἠνάγκασεν ἀγαθοὺς
εἶναι ἀπογνώσει τῆς σωτηρίας, καὶ αὐτὸς ὑπό τε τοῦ πλήθους καὶ
ὑπὸ τοῦ θράσους ἔπταισε, καί τι καὶ ὑπὸ τῶν Κελτῶν τῶν τοῖς
3 Ῥωμαίοις συμμαχούντων ἐσφάλη· ταῖς τε γὰρ ὁρμαῖς ἀπλήστοις
σώμασι τὴν τόλμαν προσεπισχυρίσαντες διέρρηξαν τὴν περίσχεσιν.
εὑρὼν δὲ δὴ τὸ εὕρημα τοῦτο ὁ Καῖσαρ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλ᾽ ἐς Ἀλε-
40 σίαν τοὺς διαφυγόντας αὐτῶν κατακλείσας ἐπολιόρκει. κἀν τούτῳ
ὁ Οὐερκιγγετόριξ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ἱππέας, πρὶν παντελῶς ἀπο-

---

6 *Λίγρον* Leuncl., *αἴγρον* L, cf. ad 39, 40, 3 *Λίγγονας*] sic quoque 66, 3, 1. script. Lat.: *Lingŏnes* veluti Lucan. 1, 397, Mart. 8, 75, 2, Claud. *cons. Stil.* 3, 94; sing. *Lingonus* Mart. *l. l.*, Tac. *hist.* 4, 55, Henz. 5880 (*civis Lingonus*). script. Graeci: *Λίγγωνες* Pol. 2, 17, 7 (ex coni., *αἴγωνες* codd., sed *αἴγονες* eclogarum cod. Urb.), *Λίγγονες* Strabo 4, 3, 4 p. 193; 4, 6, 11 p. 208 sed *Λιγκάσιοι* 4, 1, 11 p. 186 (cf. tamen Mueller. ad Ptol. 2, 8, 11 p. 218), *Λόγγονες* (*Λόγγωνες*) Ptol. 2, 9, 9 (corrupte ut videtur). ceterum cf. Zeuss. *gr. Celt.*^{2} p. 772 7 *ἐκεῖ* restitui ex L, *ἐκεῖνα* R. St. *κατορθοῦν* absolute 36, 26, 2; 37, 32, 4; 37, 55, 2, Thuc. 6, 33, 5; 7, 68, 2 al. 8 *Σηκουανῷ*] *Sequana* Latine, *Σηκοάνας* Strabo (4, 3, 2 p. 192 A m^1 in marg. quanquam in textu *σηκοανος*; 4, 3, 3 p. 193; *gen. cas.* *Σηκοάνα* 4, 1, 14 p. 189; 4, 3, 3. 4 p. 193; 4, 3, 5 p. 194; 4, 4, 1 p. 195; 4, 5, 2 p. 199, *acc. cas.* *Σηκοάναν* (ex coni. pro *σηκοάνα*) 4, 3, 5 p. 194, *Σηκοάνας* quoque Ptolemaeus (*Σηκοάνα gen. cas.* 2, 8, 2. 5. 7. 8 et 2, 9, 1, *Σηκοάναν acc. cas.* 2, 8, 3. 10). vide etiam Steph. Byz. *s. v.* *Σηκοανός*. — cf. *Axona* *Αὔξουννος* 39, 1, 3 9 ⟨*ἐν*⟩ ins. Bk. 17 ad v. *ἀπογνώσει — τοῦ πλή* L in marg. ∾. 19 *ὁρμαῖς ἀπλήστοις σώμασι*] corrupta. *ὁρμαῖς ἄπληστοι ⟨ὄντες καὶ τοῖς⟩ σώμασι* Rk., *ὁρμαῖς, ἀπλήστοις πώμασι* Pflugk., *ὁρμαῖς ⟨φοβεροὶ ὄντες καὶ⟩ ἀπλήστοις σώμασι* Polak. 21 *Ἀλεσίαν*] *Ἀλησία* Diod. 5, 24, 2, Strabo 4, 2, 3 p. 191, Plut. *Caes.* 27, *Ἀλαισία* Polyaen. 8, 23, 11.

τειχισθῆναι, ἐξέπεμψε, τῆς τε τροφῆς τῶν ἵππων ἕνεκα (οὐ γὰρ ἦν)
καὶ ὅπως ἐς τὰς πατρίδας ἕκαστοί σφων κομισθέντες τά τε ἐπιτή-
δεια καὶ ἐπικουρίαν αὐτῷ ἀγάγωσιν. ἐπεὶ δ' οὗτοί τε ἐχρόνιζον 2
καὶ τὰ σιτία σφᾶς ἐπιλείπειν ἤρξατο, τούς τε παῖδας καὶ τὰς γυ-
ναῖκας ⟨καὶ⟩ τῶν ἄλλων τοὺς ἀχρειοτάτους ἐξέβαλεν, ἐλπίσας μάτην
ὅτι ἢ καὶ ἐκεῖνοι πρὸς τῶν Ῥωμαίων τῆς λείας ἕνεκα σωθήσονται,
ἢ οἵ γε λοιποὶ ταῖς τροφαῖς αὐτῶν ἐπὶ πλεῖον χρησάμενοι περιγε-
νήσονται. ὁ γὰρ Καῖσαρ ἄλλως μὲν οὐδ' αὐτὸς τῶν ἐπιτηδείων, 3
ὥστε καὶ ἑτέρους τρέφειν, εὐπόρει· τοῖς δ' οὖν πολεμίοις ἰσχυροτέ-
ραν τὴν σιτοδείαν ἐπανελθόντων αὐτῶν, ἐλπίδι τοῦ πάντως σφᾶς
καταδεχθήσεσθαι, ποιήσειν νομίσας πάντας αὐτοὺς ἀπεώσατο. καὶ 4
οἱ μὲν οὕτως ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως καὶ τοῦ στρατοπέδου, μη-
δετέρων σφᾶς δεχομένων, οἰκτρότατα ἀπώλοντο· ἡ δὲ ἐπικουρία
τῶν τε ἱππέων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀχθέντων ἐπῆλθε
μὲν οὐκ ἐς μακρὰν τοῖς βαρβάροις, ἱππομαχίᾳ δὲ δὴ τῶν Ῥωμαίων
τῇ βοηθείᾳ. . . . . . καὶ μετὰ τοῦτο πειράσαντες | νυκτὸς διὰ τῶν 5 L 76r
περιτειχισμάτων ἐς τὴν πόλιν ἐσελθεῖν ἰσχυρῶς ἐπόνησαν· τάφρους
τε γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι κρυπτὰς ἐν τοῖς ἱππασίμοις ἐπεποιήκεσαν καὶ
σκόλοπας ἐς αὐτὰς ἐνεπεπήχεσαν, πάντα ἐπιπολῆς τῷ ἄλλῳ τῷ πέ-
ριξ χωρίῳ ὁμοιώσαντες, ὥστε καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους 6
ὅτι μάλιστα ἀπερισκέπτως ἐς αὐτὰ ἐμπεσόντας σφαλῆναι. οὐ μέν-
τοι καὶ ἐνέδοσαν πρὶν ἐκ παρατάξεως αὖθις πρὸς αὐτοῖς τοῖς τει-
χίσμασιν αὐτοί τε ἅμα καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐπεξελθόντες πταῖσαι.
ὁ δ' οὖν Οὐερκιγγετόριξ ἠδυνήθη μὲν ἐκφυγεῖν (οὔτε γὰρ ἑάλω 41
καὶ ἄτρωτος ἦν), ἐλπίσας δ', ὅτι ἐν φιλίᾳ ποτὲ τῷ Καίσαρι ἐγε-
γόνει, συγγνώμης παρ' αὐτοῦ τεύξεσθαι, ἦλθε πρὸς αὐτὸν μὴ ἐπι-
κηρυκευσάμενος, καὶ καθημένῳ οἱ ἐπὶ βήματος ἐξαίφνης ὤφθη,
ὥστε καὶ ταραχθῆναί τινας· ἄλλως τε γὰρ περιμήκης ἦν καὶ ἐν

---

5 ⟨καὶ⟩ add. R. St. *ἐξέβαλεν* R. St., *ἐξέβαλον* L 9 *δ' οὖν* Pflugk., *γοῦν* L 10 interpunxi post *αὐτῶν*, nam *ἐλπίδι — καταδεχθήσεσθαι* cum *ἐπανελθόντων αὐτῶν* coniungendum non est, sed cum *ἰσχυροτέραν τὴν σιτοδείαν ποιήσειν νομίσας*. ceterum concinnius haec post *νομίσας* legerentur, ut proposuit Rk. 13 *οἰκτρότατα* R. St., *οἰκτρότα* L 15. 16 lacunosa haec et fortasse corrupta probabilem in modum restitui nequeunt. Possis *ἱππομαχίᾳ δὲ δή, τῶν Ῥωμαίων τῇ βοηθείᾳ ⟨τῶν Κελτῶν μάλιστα* (vel *καὶ τότε*) *νικησάντων, ἀπεκρούσθησαν⟩*. Rk.: *ἱππομαχία δὲ δὴ ⟨ἐγένετο⟩, τῶν Ῥωμαίων τῇ βοηθείᾳ ⟨ἀπαντώντων. καὶ οὗτοι μὲν χαλεπῶς* (vel *αἰσχρῶς*) *τε καὶ τότε ἀπήλλαττον⟩, καὶ μετὰ τοῦτο κ. τ. λ.* — L lacunas non exhibet sed in marg. habet ∼ 17 *ἐπόνησαν* H. St., *ἐποίησαν* L, *ἔπταισαν* Xyl. 19 *ἐνεπεπήχεσαν* Dind., *ἐμπεπήχεσαν* L *τῷ ἄλλῳ* Rk., *τῶν ἄλλων* L 21 *ἀπερισκέπτως ἐς αὐτὰ* edidi ex L, *ἐς αὐτὰ ἀπερισκέπτως* R. St. 22 *αὖθις* Bk., *ἀρθεὶς* L.

2 τοῖς ἄλλοις δεινῶς ἐνέπρεπεν· ἡσυχίας δ' οὖν γενομένης εἶπε μὲν
οὐδέν, πεσὼν δὲ ἐς γόνυ τώ τε χεῖρε πιέσας ἐδεῖτο. ταῦτα τοῖς
μὲν ἄλλοις οἶκτον τῇ τε τῆς προτέρας αὐτοῦ τύχης ἀναμνήσει καὶ
τῷ τῆς παρούσης ὄψεως περιπαθεῖ ἐνέβαλεν· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ αὐτό
τε αὐτῷ τοῦτο, δι' ὃ μάλιστα σωθήσεσθαι προσεδόκησεν, ἐπεκά-
3 λεσε (τῆς γὰρ φιλίας τὴν ἀντίταξιν ἀντιθεὶς χαλεπωτέραν τὴν ἀδι-
κίαν αὐτοῦ ἀπέφηνε), καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἐν τῷ παραχρῆμα αὐτὸν
ἠλέησεν ἀλλ' εὐθὺς ἐν δεσμοῖς ἔδησε, καὶ ἐς τὰ ἐπινίκια μετὰ τοῦτο
πέμψας ἀπέκτεινε.

a. u. 703 (51) 42 τοῦτο μὲν οὖν ὕστερον ἐγένετο, τότε δὲ τοὺς μὲν ὁμολογίᾳ τῶν
λοιπῶν προσέθετο, τοὺς δὲ καὶ μάχῃ κρατήσας ἐδουλώσατο. οἵ τε
γὰρ Βελγικοὶ οἱ πλησιόχωροι, Κόμμιόν τινα Ἀτρέβαν προστησάμε-
νοί σφων, ἐπὶ πλεῖστον ἀντέσχον, καὶ δύο τε ἱππομαχίαις ἀγχώ-
μαλά πῃ ἠγωνίσαντο, καὶ τρίτῃ πεζομαχίᾳ ἰσοπάλῳ τὸ πρῶτον
συνενεχθέντες ἔπειτα ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ κατὰ νώτου σφίσιν ἀνελπί-
2 στως προσπεσόντος ἐτράπησαν. κἀκ τούτου τό τε στρατόπεδον τῆς
νυκτὸς οἱ περιλιπεῖς ἐξέλιπον, καὶ διελθόντες ὕλην τινὰ ἐκείνην τε
L 77r ἐνέπρησαν καὶ τὰς ἁμάξας | μόνας ὑπελίποντο, ὅπως τῶν πολεμίων
διά τε ταύτας καὶ διὰ τὸ πῦρ χρονισάντων φθάσωσιν ἐς τὸ ἀσφα-
3 λὲς ἀποχωρήσαντες. οὐ μέντοι καὶ ἐπιτυχεῖς τῆς ἐλπίδος ἐγένοντο·
οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι ὡς τάχιστα τῆς φυγῆς αὐτῶν ᾔσθοντο, ἐπεδίωξάν
σφας, καὶ ἐντυχόντες τῷ πυρὶ τὰ μὲν κατέσβεσαν τὰ δὲ καὶ διέ-
κοψαν, καί τινες καὶ διὰ μέσης τῆς φλογὸς δραμόντες κατέλαβον
43 αὐτοὺς ἀπροσδόκητοι καὶ παμπληθεῖς ἐφόνευσαν. ἐκ δὲ τούτου

---

2 *γόνυ*] *γόνυ* ⟨*οἱ*⟩? cf. Her. 5, 86 *πιέσας* Reim. (V b secutus), recte fortasse, cf. Plat. *Phaed.* p. 117 E, *ποιήσας* L, *προτείνας* Leuncl. *ἐδεῖτο* Dind., *ἐδέετο* L. *δεῖσθαι* absolute Herod. 3, 46; 8, 59, sed non sensu eodem 6 *τῆς γὰρ φιλίας*] *τῇ γὰρ φιλίᾳ* Rk. et Bk., at Thuc. 2, 85, 2 (frustra tent. a Cobeto) et 3, 56, 5 confert Melber. 8 *ἐς τὰ ἐπινίκια*] exspectes *ἐν τοῖς ἐπινικίοις*, cf. 36, 19, 3 10 *τῶν λοιπῶν*] collocandum ante *τοὺς μὲν*? 12 *Βελγικοὶ* Leuncl., *βελτικοὶ* L *πλησιόχωροι* R. St., *πλησιοχώριοι* L *Ἀτρέβαν*] ita L hic ut c. 43, 1. *Atrebas, Atrebates* Caes. (et Hirt.) *b. G.* passim (sed *Atrebatis* abl. pl. 2, 16, 2), Oros. 6, 7, 14 (ex Caes.); 6, 11, 12 (*Atrebatas* acc. pl., ex Hirt.); 7, 32, 8 (*Atrebatas* acc. pl. ex Hieron. 2383 e g), Plin. *n. h.* 4, 106, Sid. Apoll. *carm.* 5, 213, *Itin. Ant.* p. 478, 3 (Brit. pop.), geogr. Rav. p. 427, 17 (Brit. pop.); postea per a litteram *Atrabates, Atrabaticus* (cf. Suid. *s. v.* *Ἀτραβατικάς*), *v. Gall.* 6, *v. Car.* 20, *not. Occ.* 40, 4 p. 120 B., *not. Gall.* 6. — *Ἀτρεβάτιοι* Strabo 4, 3, 5 p. 194 (ut videtur; cod. variant inter *ἀτρέβατοι, ἀτρεβαταίων, ἀτρεβατοίων*), *Ἀτριβάτιοι* Ptol. 2, 9, 4 (corrupte, Britanniae certe populus 2, 3, 12. 13 *Ἀτρεβάτιοι*) 14 *πῃ* Rk., *τε* L *ἰσοπάλῳ*] an *ἰσοπαλεῖ*? Dio ceteroquin utitur forma *ἰσοπαλής*, vide Indicem 16 *προσπεσόντος* R. St., *προσπεσόντες* L 18 *ὑπελίποντο* Bk., *ὑπελείποντο* L.

τῶν μὲν ἄλλων τινὲς ὡμολόγησαν, ὁ δὲ Ἀτρέβας διαφυγὼν οὐδ᾽ ὣς ἡσύχασεν, ἀλλὰ καὶ τὸν Λαβιῆνον ἐπεχείρησεν ἐνεδρεῦσαί ποτε. ἡττηθεὶς δὲ τῇ μάχῃ ἀνεπείσθη μὲν ἐς λόγους αὐτῷ ἐλθεῖν, πρὶν 2 δὲ ἢ ὁτιοῦν συμβῆναι τρωθεὶς ὑπό τινος τῶν Ῥωμαίων ἀπιστίᾳ τοῦ μὴ ἂν ἀκριβῶς εἰρηνῆσαι διέφυγε, καὶ χαλεπὸς αὖθις αὐτοῖς ἐγένετο, μέχρις οὗ ἀπογνοὺς τὰ πράγματα τοῖς μὲν ἄλλοις τοῖς συνοῦσίν οἱ ἀκέραιον τὴν ἄδειαν ἐπὶ πᾶσι τοῖς σφετέροις ἔπραξεν, αὐτὸς δὲ ἑαυτῷ τὸ μηδέποτε, ὥς γέ τινες, ἐς ὄψιν μηδενὸς Ῥωμαίου ἐλθεῖν. ἐκεῖνοί τε οὖν οὕτω κατελύσαντο, καὶ οἱ λοιποὶ μετὰ τοῦτο, 3 οἱ μὲν ἑκούσιοι οἱ δὲ καὶ καταπολεμηθέντες, ἐχειρώθησαν, καὶ αὐτοὺς ὁ Καῖσαρ καὶ φρουραῖς καὶ δικαιώσεσι χρημάτων τε ἐσπράξεσι καὶ φόρων ἐπιτάξεσι τοὺς μὲν ἐταπείνωσε τοὺς δὲ ἡμέρωσε.

ταῦτα μὲν οὕτως ἐπί τε Λουκίου Παύλου καὶ ἐπὶ Γαΐου Μαρ- 44 a. u. 704 (50) κέλλου ὑπάτων ἐτελευτήθη, ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ τῶν μὲν Γαλατῶν ἕνεκα καὶ τοῦ χρόνου τοῦ πρὸς τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ δοθέντος ἔκ τε τῆς Γαλατίας ἀπαλλαγῆναι καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ἐπανακομισθῆναι ὤφειλεν· ἐκεῖνός τε γὰρ ἐπ᾽ ἐξόδῳ ἦν καὶ ὁ πόλεμος ἐπέπαυτο, καὶ οὐδεμίαν ἔτ᾽ εὐπρεπῆ σκῆψιν πρὸς τὸ μὴ οὐ τά τε στρατόπεδα ἀφεῖναι καὶ ἰδιωτεῦσαι εἶχεν· ἐπεὶ δὲ τά τε ἐν τῷ ἄστει 2 ἐστασιάζετο, καὶ ὁ Κράσσος ἐτεθνήκει, ὅ τε Πομπήιος ἔν τε δυνάμει αὖθις, ἅτε τρίτον ὑπατευκὼς καὶ τὴν ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ ἀρχὴν ἐπὶ πέντε ἄλλα ἔτη δοθῆναί οἱ διαπεπραγμένος, ἐγένετο, καὶ αὐτῷ οὐκέτ᾽ οἰκείως, ἄλλως τε καὶ τοῦ παιδίου, ὅπερ που καὶ μόνον ἐν 3 τῇ φιλίᾳ αὐτοὺς κατεῖχε, [τε καὶ] τετελευτηκότος, . . . , ἐφοβήθη μὴ τῶν στρατιωτῶν ψιλωθεὶς | ἐπί τε ἐκείνῳ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις L 77v ἐχθροῖς γένηται, καὶ οὐ διῆκεν αὐτούς.

ἐν γὰρ δὴ τοῖς αὐτοῖς τούτοις ἔτεσιν ἄλλα τε ἐν τῇ πόλει στα- 45 a. u. 701 (53) σιώδη πολλὰ κἀν ταῖς ἀρχαιρεσίαις μάλιστα ἐγένετο, ὥστε μόλις ἑβδόμῳ μηνὶ τόν τε Καλουῖνον καὶ τὸν Μεσσάλαν ὑπάτους ἀποδειχθῆναι· καὶ οὐδ᾽ ἂν τότε ᾑρέθησαν, εἰ μὴ Κύιντός τε Πομ- 2 πήιος ὁ Ῥοῦφος ἐς τὸ δεσμωτήριον ὑπὸ τῆς βουλῆς, καίτοι τοῦ τε Σύλλου θυγατριδοῦς ὢν καὶ δημαρχῶν, ἐνεβλήθη, καὶ τοῦτο καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κακουργῆσαί τι ἐθελήσασιν ἐψηφίσθη, τῷ τε Πομπηίῳ ἡ πρὸς αὐτοὺς βοήθεια ἐνεχειρίσθη. ἔστι μὲν γὰρ ὅτε καὶ 3 οἱ ὄρνιθες τὰς ἀρχαιρεσίας ἐπέσχον, οὐ βουλόμενοι τοῖς μεσοβασι-

---

7 αὐτὸς R. St., αὑτοὺς L ὥς γέ τινες] nonne ὥς γέ τινές ⟨φασιν⟩? cf. 39, 23, 4, Hirt. *b. G.* 8, 23, 6 et 48, 9 15 αὐτοῦ dedi ex L, αὐτῷ H. St. 17 ἐκεῖνός Leuncl., εἰκός L 24 αὐτοὺς R. St. (coni.), αὐτοῦ L [τε καὶ] exp. Xyl. lacunam agnovit R. St., ⟨προσεφέρετο⟩ Reim., cf. 48, 20, 4, ⟨διέκειτο⟩ Rk. 29 Μεσσάλαν H. St., μεσαλαν L (s. acc.).

λεῦσι γενέσθαι· μάλιστα δὲ οἱ δήμαρχοι, τὰ πράγματα τὰ ἐν τῇ
πόλει διέποντες ὥστε καὶ τὰς πανηγύρεις καὶ ἀντὶ τῶν στρατηγῶν
ποιεῖν, ἐκώλυον τὰς λοιπὰς ἀρχὰς αἱρεθῆναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ
4 Ῥοῦφος ἐς τὸ οἴκημα ἐσέπεσε. καὶ οὗτος μὲν τὸν Φαουώνιον ἀγο-
ρανομοῦντα ἐς αὐτὸ ὕστερον ἀπό τινος οὐ μεγάλης αἰτίας, ἵνα δὴ
κοινωνὸν τῆς ἀτιμίας λάβῃ, κατέθετο· πάντες δὲ οἱ δήμαρχοι ἄλ-
λας τε σκήψεις ἐμποδίους ἐσέφερον, καὶ χιλιάρχους ἀντὶ τῶν ὑπά-
των, ὅπως πλείους ἄρχοντες ὥσπερ ποτὲ ἀποδεικνύωνται, καθί-
5 στασθαι ἐσηγοῦντο. ἐπειδή τ' οὐδεὶς αὐτῶν ἐπείσθη, δικτάτορα
γοῦν τὸν Πομπήιον λεχθῆναι δεῖν ἔφασκον. καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἐπὶ
τῇ προφάσει ταύτῃ διέτριψαν· ἐκεῖνός τε γὰρ ἀπεδήμει, καὶ ἐκ τῶν
παρόντων οὔτε ψηφίσασθαί τις αὐτό (πρὸς γὰρ τὴν τοῦ Σύλλου
ὠμότητα ἐμίσουν πάντες τὸ πολίτευμα) οὔτ' αὖ μὴ ἑλέσθαι διὰ
46 τὸν τοῦ Πομπηίου φόβον ὑπέμεινε. τέλος δὲ ὀψέ ποτε αὐτὸς ἐλ-
θὼν τὴν μὲν δικτατορίαν διδομένην οἱ δῆθεν οὐκ ἐδέξατο, τοὺς δὲ
ὑπάτους ἀποδειχθῆναι παρεσκεύασεν. οὐ μέντοι οὐδὲ ἐκεῖνοι δια-
δόχους σφίσι διὰ τὸν ἐκ τῶν σφαγέων τάραχον κατέστησαν, καί-
περ καὶ τὴν βουλευτικὴν ἐσθῆτα καταθέμενοι κἂν τῇ ἱππάδι τὴν
2 γερουσίαν ὥσπερ ἐπὶ μεγάλῳ τινὶ πένθει συνάγοντες. δόγμα τε
L 78r ἐποιήσαντο μηδένα μήτε στρατηγήσαντα μήθ' ὑπατεύσαντα τὰς
ἔξω ἡγεμονίας, πρὶν ἂν πέντε ἔτη διέλθῃ, λαμβάνειν, εἴ πως ὑπὸ
τοῦ μὴ παραυτίκα ἐν δυνάμει τινὶ αὐτοὺς γίγνεσθαι παύσαιντο
σπουδαρχοῦντες. οὔτε γὰρ ἐμετρίαζον οὔθ' ὑγιὲς οὐδὲν ἐποίουν,
3 ἀλλ' ἐπ' ἀλλήλους παρώρμηντο πολλὰ μὲν δαπανώμενοι πολλῷ δ'
ἔτι πλείω μαχόμενοι, ὥστε καὶ τὸν ὕπατόν ποτε τὸν Καλουῖνον τρω-
θῆναι. οὔκουν οὔθ' ὕπατος οὔτε στρατηγὸς οὔτε πολίαρχός τίς
a. u. 702 (52) σφας διεδέξατο, ἀλλὰ ἄναρκτοι κατὰ τοῦτο παντελῶς οἱ Ῥωμαῖοι
47 τὰ πρῶτα τοῦ ἔτους ἐγένοντο. κἀκ τούτου οὔτε τι ἄλλο χρηστὸν
συνέβη, καὶ ἡ ἀγορὰ ἡ διὰ τῶν ἐννέα ἀεὶ ἡμερῶν ἀγομένη ἐν αὐτῇ
2 τῇ τοῦ Ἰανουαρίου νουμηνίᾳ ἤχθη. καὶ τοῦτό τε αὐτούς, ὡς οὐκ
ἀπὸ ταὐτομάτου συμβὰν ἀλλ' ἐν τέρατος λόγῳ γενόμενον, ἐθορύ-
βει, καὶ ὅτι βύας ἐν τῇ πόλει καὶ ὤφθη καὶ συνελήφθη, ἄγαλμά
τέ τι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἵδρωσε, καὶ λαμπὰς ἐκ τῶν νοτίων πρὸς

---

2 *καὶ* (ante *ἀντὶ*) inde a Rk. iniuria delent edit. non tantum ludos Megalenses et Florales (ludos aedilicios) sed *vel* ludos Apollinares (praetorios) ediderunt tribuni plebis 8 *καθίστασθαι* scripsi, *καθίσται* L, *καθιστάναι* R. St. *αὐτῶν*] *αὐτοῖς* vel ⟨*ὑπ'*⟩ *αὐτῶν* Rk., at cf. ad 38, 43, 3 17 *σφαγέων*] corruptum videtur, *σφαγῶν* v. Herw. (litt.). an *στάσεων* coll. c. 48, 3? 19 *συνάγοντες*] *συναγαγόντες* Rk., praeter necessitatem *δόγμα τε* R. St., *δόγματα* L 24 *παρώρμηντο* Xyl., *πανώρμηντο* L 30 *αὐτοὺς* R. St., *αὐτοῖς* L.

ἀνατολὰς διέδραμε, καὶ πολλοὶ μὲν κεραυνοὶ πολλοὶ δὲ καὶ βῶλοι
λίθοι τε καὶ ὄστρακα καὶ αἷμα διὰ τοῦ ἀέρος ἠνέχθη. δοκεῖ δὲ 3
ἔμοιγε καὶ ἐκεῖνο τὸ τῷ προτέρῳ ἔτει, ἐπ᾿ ἐξόδῳ αὐτοῦ, περί τε
τὸν Σάραπιν καὶ περὶ τὴν Ἶσιν ψηφισθὲν τέρας οὐδενὸς ἧττον γε-
νέσθαι· τοὺς γὰρ ναοὺς αὐτῶν, οὓς ἰδίᾳ τινὲς ἐπεποίηντο, καθε-
λεῖν τῇ βουλῇ ἔδοξεν. οὐ γὰρ δὴ τοὺς θεοὺς τούτους ἐπὶ πολὺ 4
ἐνόμισαν, καὶ ὅτε γε καὶ ἐξενίκησεν ὥστε καὶ δημοσίᾳ αὐτοὺς σέ-
βεσθαι, ἔξω τοῦ πωμηρίου σφᾶς ἱδρύσαντο.

τοιαύτης οὖν τότε τῆς ἐν τῷ ἄστει καταστάσεως οὔσης, καὶ 48
μηδενὸς τοῖς πράγμασιν ἐπιτεταγμένου, σφαγαὶ καθ᾿ ἑκάστην ἡμέ-
ραν ὡς εἰπεῖν ἐγίγνοντο, τάς τε ἀρχαιρεσίας, καίτοι σπεύδοντες ἐπὶ
τὰς ἀρχὰς καὶ δεκασμοῖς καὶ φόνοις δι᾿ αὐτὰς χρώμενοι, οὐκ ἐπε-
τέλουν. ὁ γοῦν Μίλων ὑπατείαν αἰτῶν τὸν Κλώδιον ἐν τῇ Ἀππίᾳ 2
ὁδῷ συντυχόντα οἱ τὸ μὲν πρῶτον ἁπλῶς πως ἔτρωσεν, ἔπειτα δὲ
φοβηθεὶς μὴ ἐπεξέλθῃ τῷ γεγονότι κατέσφαξεν, ἐλπίσας, ἐπειδὴ
πάντας τοὺς οἰκέτας τοὺς τοῦτο ποιήσαντας εὐθὺς ἠλευθέρωσε,
ῥᾷον τοῦ φόνου τελευτήσαντος αὐτοῦ ἢ τοῦ τραύματος εἰ περι-
|γίγνοιτο ἀφεθήσεσθαι. ἀκούσαντες οὖν τοῦθ᾿ οἱ ἐν τῇ πόλει πρὸς 3 L 78v
ἑσπέραν δεινῶς ἐταράχθησαν· ταῖς τε γὰρ στάσεσιν ἀφορμὴ πο-
λέμου καὶ κακῶν ἐγίγνετο, καὶ οἱ διὰ μέσου, εἰ καὶ ἐμίσουν τὸν
Κλώδιον, ὅμως διά τε τὸ ἀνθρώπινον καὶ ὅτι καὶ τοῦ Μίλωνος
στερηθῆναι ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ ἤθελον, ἠγανάκτουν. παραλα- 49
βόντες δὲ αὐτοὺς οὕτως ἔχοντας ὅ τε Ῥοῦφος καὶ Τίτος Μουνά-
τιος Πλάγκος προσπαρώξυναν· δημαρχοῦντες γὰρ ἔς τε τὴν ἀγορὰν
⟨τὸν⟩ νεκρὸν ὑπὸ τὴν ἕω ἐσεκόμισαν καὶ ἐπὶ τὸ βῆμα ἐπέθεσαν πᾶσί
τε ἐπεδείκνυσαν, καὶ ἐπέλεγον οἷα εἰκὸς ἦν ὀδυρόμενοι, ὥστε τὸν 2
ὅμιλον καὶ ἐξ ὧν ἑώρων καὶ ἐξ ὧν ἤκουον συνταραχθῆναι, καὶ μήτε
τοῦ θείου ἔτι φροντίσαι, ἀλλὰ πάντα μὲν τὰ περὶ τὰς ταφὰς νό-
μιμα συγχέαι, πᾶσαν δὲ ὀλίγου τὴν πόλιν καταπρῆσαι. τὸ γὰρ σῶμα
τοῦ Κλωδίου ἀράμενοι ἔς τε τὸ βουλευτήριον ἐσήνεγκαν, καὶ εὐθέ-

---

1 πολλοὶ δὲ] cf. Lob. ad Phryn. p. 54 4 Σάραπιν] Σάραπις Dio semper, sed Σεραπεῖον 77, 23, 2 et Σεραπίων 78, 4, 4. 5 (Σαραπίων 50, 27, 1). Graeci Σάραπις solent scribere, Latini *Serapis*, cf. Preller-Jordan *röm. Myth.* 2, 375 5 αὐτῶν Leuncl., αὐτοῦ L 7 ὅτε Rk., ὅτι L 15 ἐπεξέλθῃ R. St. (coni.), ἐξέλθῃ L 16 πάντας R. St., πάντες L ἠλευθέρωσε Leuncl., ἐλευθερῶσαι L, ἐλευθερώσαι (-σειε) Sturz. (in add.) 21 τὸ R. St., τὸν L 25 ⟨τὸν⟩ ins. Rk., recte quanquam apud posteriores adiectivum νεκρός in usu est, veluti Appiano *b. c.* 2, 21, et apud Zonaram bis repperitur 9, 13, 6 et 10, vide 44, 35, 4 27 μήτε τοῦ θείου] an μηδὲ τοῦ θείου cum Reiskio vel ⟨μήτε τοῦ ἀνθρωπίνου⟩ μήτε τοῦ θείου ut idem proposuit? cf. 65, 2, 1, ⟨μήτε τοῦ ὁσίου⟩ μήτε τοῦ θείου? Bk.

τησαν, καὶ μετὰ τοῦτο πυρὰν ἐκ τῶν βάθρων συννήσαντες ἔκαυσαν καὶ
3 ἐκεῖνο καὶ τὸ συνέδριον. οὕτω τε οὐχ ὁρμῇ τινι, οἵα που τοὺς ὄχλους
ἐξαπιναία καταλαμβάνει, ἀλλὰ ἐκ προαιρέσεως αὐτὸ ἔπραξαν ὥστε
καὶ τὴν ἐνάτην τὸ περίδειπνον ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορᾷ, τυφομένου ἔτι
τοῦ βουλευτηρίου, ποιῆσαι, καὶ προσέτι καὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ
4 Μίλωνος καταφλέξαι ἐπιχειρῆσαι. ἐκείνη μὲν οὖν πολλῶν αὐτῇ
ἀμυνάντων οὐκ ἐκαύθη· ὁ δὲ δὴ Μίλων τέως μὲν περίφοβος ἐπὶ
τῷ φόνῳ ὢν ἐκρύπτετο, οὐχ ὑπὸ ἰδιωτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ ἱππέων
βουλευτῶν τέ τινων φρουρούμενος· ἐπεὶ δὲ τοῦτό τε ἐγένετο καὶ
τὴν ὀργὴν τῆς γερουσίας ἐς τὸ τῶν ἀντιστασιωτῶν μίασμα περι-
5 χωρήσειν ἤλπισεν (εὐθὺς γοῦν τῆς δείλης ἐς τὸ παλάτιον δι᾽ αὐτὸ
τοῦτο συλλεγέντες τόν τε μεσοβασιλέα προχειρισθῆναι, καὶ τῆς φυ-
λακῆς τῆς πόλεως καὶ ἐκεῖνον καὶ τοὺς δημάρχους καὶ προσέτι καὶ
τὸν Πομπήιον ἐπιμεληθῆναι ὥστε μηδὲν ἀπ᾽ αὐτῆς ἀποτριβῆναι,
ἐψηφίσαντο), προήει τε ἐς μέσον καὶ τῆς ἀρχῆς ὁμοίως ἢ καὶ μᾶλ-
λον ἀντεποιεῖτο.

50 μάχαι τε οὖν ἐκ τούτου πολλαὶ καὶ σφαγαὶ αὖθις ἐγίγνοντο,
ὥστε τὴν βουλὴν τά τε προειρημένα ἐπικυρῶσαι, καὶ τὸν Πομ-
L 79r πήιον μεταπέμψασθαι, καταλόγους τε αὐτῷ καινοὺς | ποιήσασθαι
2 ἐπιτρέψαι, καὶ τὰ ἐσθήματα ἀλλάξασθαι. ἐλθόντος τε αὐτοῦ οὐ
πολλῷ ὕστερον ἔξω τε τοῦ πωμηρίου πρὸς τῷ θεάτρῳ αὐτοῦ σὺν
φρουρᾷ ἠθροίσθησαν καὶ τὰ τοῦ Κλωδίου ὀστᾶ ἀνελέσθαι ἔγνω-
σαν, τό τε βουλευτήριον τῷ Φαύστῳ τῷ τοῦ Σύλλου υἱεῖ ἀνοικο-
3 δομῆσαι προσέταξαν. ἦν μὲν γὰρ τὸ Ὀστίλιον, μετεσκεύαστο δὲ
ὑπὸ τοῦ Σύλλου· διὸ τοῦτό τε περὶ αὐτοῦ ἔδοξε, καὶ ὅπως ἐξοικο-
δομηθὲν τὸ ἐκείνου ὄνομα ἀπολάβῃ. μετεώρου δὲ τῆς πόλεως οὔ-
σης ἐπὶ τοῖς ἄρξουσί σφων, καὶ διαθροούντων τῶν μὲν ὡς δικτά-
τορα τὸν Πομπήιον, τῶν δὲ ὡς ὕπατον τὸν Καίσαρα αἱρεθῆναι
4 ⟨δεῖ⟩ (οὕτω γάρ που ἐκ προαιρέσεως ἐπὶ τοῖς κατειργασμένοις αὐτὸν
ἐτίμων ὥστε καὶ ἑξήκονθ᾽ ἡμέρας θῦσαι ἐπ᾽ αὐτοῖς ψηφίσασθαι),
φοβηθέντες ἑκάτερον οἵ τε ἄλλοι βουλευταὶ καὶ Βίβουλος, ὅσπερ
που τὴν γνώμην πρῶτος ἐρωτηθεὶς ποιήσεσθαι ἔμελλε, προκατέλα-
βον τὴν τοῦ πλήθους ὁρμήν, τῷ Πομπηίῳ τὴν ὑπατείαν, ὥστε μὴ

---

1 *συννήσαντες* Polak. coll. Her. 7, 107, *ἐνήσαντες* L, *νήσαντες* R. St. (coni.), cf. Her. 1, 50 4 *ἐνάτην*] sc. *ὥραν* (non *ἡμέραν*, ut putant), cf. Asc. p. 34 B. et Marq. *Privatleben*² p. 378 15 *ἐς μέσον*] *ἐς ⟨τὸ⟩ μέσον* St., ut solet Dio 21 *αὐτοῦ* Reim., *αὐτῶι* L 22 *ἠθροίσθησαν* Rk., *ἤθροισαν* L 25 *διὸ* Bk., *διὰ* L *αὐτοῦ* Xyl., *αὐτοὺς* L 26 *ἀπολάβῃ* Reim., *ἀποβάλῃ* L 29 ⟨*δεῖ*⟩ add. Rk. 30 *ἑξήκονθ᾽*] Caes. *b. G.* 7, 90 *viginti*. fortasse tres supplicationes Caesari decretas (cf. *b. G.* 2, 35; 4, 38) intellegit Dio, quanquam ne sic quidem numeri quadrant.

δικτάτορα αὐτὸν λεχθῆναι, καὶ μόνῳ γε, ἵνα μὴ ὁ Καῖσαρ αὐτῷ
συνάρξῃ, δόντες. ξένον μὲν δὴ τοῦτο καὶ ἐπὶ μηδενὸς ἄλλου γενό- 5
μενον ἔπραξαν, καὶ ὀρθῶς αὐτὸ πεποιηκέναι ἔδοξαν· ἐπειδὴ γὰρ ἥττον τοῦ Καίσαρος τῷ ὁμίλῳ προσέκειτο, ἀπορρήξειν τε αὐτὸν ἀπ' ἐκείνου παντάπασι καὶ σφετεριεῖσθαι ἤλπισαν. καὶ ἔσχεν οὕτως· τῷ τε γὰρ καινῷ καὶ τῷ παραδόξῳ τῆς τιμῆς ἐπαρθεὶς οὐκέτ' οὐδὲν ἐς τὴν τῶν πολλῶν χάριν ἐβούλευσεν, ἀλλ' ἀκριβῶς πάντα τὰ τῇ βουλῇ ἀρέσκοντα ἔπραξεν.

οὐ μέντοι καὶ μόνος ἄρξαι ἠθέλησεν· τὴν γὰρ εὔκλειαν ἐν τῷ 51
δεδόχθαι τοῦτ' ἔχων, τὸν φθόνον τὸν ἐπ' αὐτῇ ἐξέκλινε. καὶ φοβηθεὶς μήποτε κενῆς τῆς χώρας οὔσης ὁ Καῖσαρ ἔκ τε ⟨τῆς⟩ τῶν δυνάμεων καὶ ἐκ τῆς τοῦ πλήθους σπουδῆς συνάρχων αὐτῷ δοθῇ,
ἐκείνῳ μέν, ἵνα μὴ καὶ παντελῶς παρημελῆσθαι νομίσῃ κἀκ τού- 2
του τινὰ ὀργὴν δικαίαν ποιήσηται, παρεσκεύασε διὰ τῶν δημάρχων ἐπιτραπῆναι καὶ ἀπόντι τὴν ἀρχήν, ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκῃ, αἰτῆσαι, αὐτὸς δὲ Κύιντον Σκιπίωνα πενθερόν τέ οἱ ὄντα καὶ δε-
κασμοῦ αἰτίαν ἔχοντα προσείλετο. οὗτος γὰρ γόνῳ μὲν υἱὸς τοῦ 3
Νασικοῦ ὤν, ἐκ δὲ δὴ κλήρου διαδοχῆς ἐς τὸ τοῦ Μετέλλου τοῦ
Εὐσεβοῦς γένος ποιηθεὶς καὶ διὰ | τοῦτο καὶ τὴν ἐπίκλησιν αὐτοῦ L 79ᵛ
φέρων, τήν τε θυγατέρα τῷ Πομπηίῳ ἐξέδωκε, καὶ παρ' αὐτοῦ
τήν τε ὑπατείαν καὶ τὸ μὴ κατηγορηθῆναι ἀντέλαβε. πάνυ γὰρ 52
πολλοὶ ἐπὶ τῷ ἐγκλήματι τούτῳ εὐθύνθησαν, καὶ μάλισθ' ὅτι τὰ δικαστήρια ἀκριβέστερον ἐκ τῶν τοῦ Πομπηίου νόμων συνήγετο. πάντας τε γὰρ τοὺς ἄνδρας ἐξ ὧν τοὺς δικάσοντας ἀποκληροῦσθαι ἐδόκει αὐτὸς ἐπελέγετο, καὶ τὸν τῶν συναγορευσόντων ἑκατέρῳ τῷ μέρει ἀριθμὸν ὥρισεν, ὥστε μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους αὐτῶν τοὺς δι-
καστὰς θορυβουμένους ἐκταράττεσθαι. χρόνον τε τῷ μὲν διώ- 2
κοντι δύο ὥρας, τῷ δὲ φεύγοντι τρεῖς δίδοσθαι ἐκέλευσε. καὶ ὃ δὴ μάλιστα πλείστοις ἐλυμαίνετο, ⟨τό⟩ τινας ἐπαινέτας ὑπὸ τῶν κρινομένων δίδοσθαι (πάμπολλοι γὰρ ὑπὸ τῶν ἀξιοπίστων ἐπαινούμενοι ἐξηρπάζοντο), ἐπηνώρθωσε νομοθετήσας μηδένα ἔτι τὸ πα-

---

2 *μὲν*] τε Bk. 3 *καὶ ὀρθῶς*] ⟨*καλῶς δὲ*⟩ vel ⟨*φρονίμως δὲ*⟩ *καὶ ὀρθῶς*?, *ἀλλ' ὀρθῶς* Polak. 11 ⟨*τῆς*⟩ suppl. Bk. 13 *ἐκείνῳ* Xyl., *ἐκεῖνον* L *νομίσῃ* Bk., *νομισθῆι* L 15 *καθήκῃ* R. St., *καθήκει* L 16 *Κύιντον*] cf. Drumann. 2, 44 25 *ἐδόκει* restitui ex L, *ἔδει* Bk. Lex Pompeia 360 iudices selegi iubebat (Plut. *Pomp.* 55, Vell. 2, 76, Cic. *ad Att.* 8, 16, 2, Cael. *ad fam.* 8, 8, 5) ex quibus sorte ducerentur qui rem iudicarent. cf. Asc. p. 40 Bait., Momms. *Staatsr.* 3, 532, 5, Madvig. *Verf. und Verw.* 2, 225 sq. *συναγορευσόντων* Rk., *συναγορευόντων* L 29 *πλείστοις*] sc. *τοῖς δικαστηρίοις* ⟨*τὸ*⟩ ins. Rk. 31 *μηδένα*] *μηδενὶ* Polak. retento in sequentibus cod. lectione.

3 ράπαν ἐξεῖναι ἐν τοῖς τοιούτοις γίγνεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν ἄλλα
τέ τινα κατὰ πάντων ὁμοίως τῶν δικαστηρίων ἐτάχθη, τοῖς
δὲ δὴ τὰς ἀρχὰς δεκάζουσι καὶ τοὺς προεαλωκότας ἐπὶ τοιούτῳ
τινὶ κατηγόρους ἐπέστησεν, ἆθλόν σφισιν οὐκ ἐλάχιστον προθείς·
εἰ γάρ τις ἤτοι δύο τῶν ὁμοίων τῶν τε ἐλαττόνων ἢ καὶ ἕνα τῶν
μειζόνων [ἢ] τῆς καθ' ἑαυτὸν αἰτίας εἷλεν, ἄδειαν εὑρίσκετο.

53 ἄλλοι τε οὖν ἐκ τούτου πολλοὶ καὶ ἑάλωσαν καὶ Πλαύτιος
Ὑψαῖος ἀνταιτήσας τῷ τε Μίλωνι καὶ τῷ Σκιπίωνι τὴν ὑπατείαν.
τῶν γὰρ δὴ τριῶν δωροφορησάντων μόνος ἐκεῖνος κατεδικάσθη.
2 ὅ τε γὰρ Σκιπίων ἐγράφη μὲν καὶ ὑπὸ δυοῖν γε, οὐκ ἐκρίθη δὲ διὰ
τὸν Πομπήιον· καὶ ὁ Μίλων ἐπὶ μὲν τούτῳ οὐκ ἐσήχθη (τὸ γὰρ
τοῦ φόνου ἔγκλημα μεῖζον εἶχεν), ὑπαχθεὶς δὲ ἐπ' ἐκείνῳ ἑάλω, μη-
δὲν δυνηθεὶς βίαιον δρᾶσαι. ὁ γὰρ Πομπήιος τήν τε ἄλλην πόλιν
διὰ φυλακῆς ἐποιήσατο, καὶ ἐς τὸ δικαστήριον σὺν ὁπλίταις ἐσῆλθε,
3 θορυβησάντων τε ἐπὶ τούτῳ τινῶν προσέταξε τοῖς στρατιώταις ἐκ-
διῶξαι αὐτοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς πλαγίοις καὶ πλατέσι τοῖς ξίφεσι
παίοντας. ἐπειδή τε οὐχ ὑπεῖκον ἀλλὰ καὶ καθάπερ ἐν παιδιᾷ
L 80r τινι πλαγιαζόμενοι ὕβριζον, καὶ | ἐτρώθησάν τινες αὐτῶν καὶ ἀπέ-
θανον.

54 τά τε οὖν δικαστήρια ἡσύχως ἐκ τούτων συνήγετο, καὶ ἐδι-
καιώθησαν ἐπί τε ἑτέροις τισὶ πολλοὶ καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ Κλωδίου
φόνῳ ἄλλοι τε καὶ ὁ Μίλων, καίτοι τὸν Κικέρωνα συναγωνιστὴν
2 ἔχων. ὁ γὰρ ῥήτωρ ἐκεῖνος τόν τε Πομπήιον καὶ τοὺς στρατιώτας
ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἰδὼν ἐξεπλάγη καὶ κατέ-
δεισεν, ὥστε τῶν μὲν παρεσκευασμένων μηδὲν εἰπεῖν, βραχὺ δέ τι
καὶ τεθνηκὸς χαλεπῶς φθεγξάμενος ἀγαπητῶς μεταστῆναι. τοῦτον
γὰρ τὸν λόγον τὸν νῦν φερόμενον ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ Μίλωνος τότε
λεχθέντα χρόνῳ ποθ' ὕστερον καὶ κατὰ σχολὴν ἀναθαρσήσας
3 ἔγραψε. καὶ δὴ καὶ τοιόνδε τι περὶ αὐτοῦ παραδέδοται. ὁ Μίλων
τῷ λόγῳ πεμφθέντι οἱ ὑπ' αὐτοῦ ἐντυχών (ἐπεφυγάδευτο γάρ) ἀν-
τεπέστειλε λέγων ὅτι ἐν τύχῃ αὐτῷ ἐγένετο τὸ μὴ ταῦθ' οὕτω καὶ
ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεχθῆναι· οὐ γὰρ ἂν τοιαύτας ἐν τῇ Μασσαλίᾳ,
(ἐν ᾗ κατὰ τὴν φυγὴν ἦν) τρίγλας ἐσθίειν, εἴπερ τι τοιοῦτον ἀπελε-

---

1 ἐξεῖναι ἐν] ἐπαινέτην Bk., quod non displicet, ἐξεῖναι ἐπαινέτην Rk., cf. ad pag. 531 v. 31 3 τὰς ἀρχὰς] corruptum, ⟨διὰ⟩ τὰς ἀρχὰς Rk. an ἐπὶ ταῖς ἀρχαῖς? cf. 54, 16, 1 τοιούτῳ Oddey, τούτωι L 6 [ἢ] del. Rk. an ἢ ⟨αὐτὸς ἦν⟩? 7 καὶ ἑάλωσαν] aut καὶ inducendum aut supplendum καὶ ⟨ἐνεκλήθησαν καὶ⟩ vel καὶ ⟨ἐκρίθησαν καὶ⟩ vel tale quid 11 τούτῳ St., τοῦτον L 26 τεθνηκὸς] hic et 46, 7, 2 Dio imitatur Aesch. 2, 34 unde utroque Dionis loco δειλίᾳ inserendum censet Cob.[m] 30 ἀντεπέστειλε Reim., ἀνταπέστειλε L.

λόγητο. τοῦτο δὲ ἔγραψεν οὐχ ὅτι τοῖς παροῦσιν ἠρέσκετο (πολλὰ 4
γὰρ ἐπὶ τῇ καθόδῳ ἐπετόλμησεν) ἀλλ' ἐς τὸν Κικέρωνα ἀποσκώ-
πτων, ὅτι μηδὲν χρηστὸν ἐν τῷ τῆς ἀπολογίας καιρῷ εἰπὼν ἔπειτα
ἀκάρπους λόγους καὶ ἐμελέτα καὶ ἔπεμπεν αὐτῷ, ὥσπερ τι ὠφελῆ-
σαι τότε αὐτὸν δυναμένους.

ὅ τε οὖν Μίλων οὕτως ἑάλω, καὶ ὁ Ῥοῦφος ὅ τε Πλάγκος 55
ἐπειδὴ πρῶτον ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξῆλθον, ἄλλοι τε σὺν αὐτοῖς συχνοὶ
διὰ τὴν τοῦ βουλευτηρίου ἔμπρησιν, καίτοι τῷ Πλάγκῳ καὶ τοῦ
Πομπηίου συσπουδάσαντος, ὥστε καὶ βιβλίον ἔπαινόν τε ἅμα αὐ-
τοῦ καὶ ἱκετείαν ἔχον ἐς τὸ δικαστήριον ἔπεμψεν· ὁ γὰρ Κάτων ὁ 2
Μᾶρκος (δικάζειν δὲ ἔμελλεν) οὐκ ἔφη τὸν ἐπαινέτην ἐπὶ τῇ τῶν
ἑαυτοῦ νόμων καταλύσει προσίεσθαι. καὶ ὁ μὲν οὐκέτι τὴν ψῆφον
ἔδωκεν· ὁ γὰρ Πλάγκος ὡς καὶ τὴν καθαιρήσουσαν αὐτὸν οἴσοντα
ἐξέκρινεν (ἐξῆν γάρ, ἐκ τῶν Πομπηίων νόμων, πέντε ἑκατέρῳ τῶν
διαδικούντων ἐκ τῶν δικάσειν σφίσι μελλόντων ἀπολέγειν)· οἱ μέν- 3
τοι ἄλλοι δικασταὶ κατεψηφίσαντο αὐτοῦ. οὔτε γὰρ ἄλλως ὀρθῶς
ἔχειν ἔδοξέ σφισι, τοῦ Ῥούφου κατεγνωκόσιν, ἐκεῖνον ἐπὶ τοῖς αὐ-
τοῖς κρινόμενον | ἀφεῖναι· καὶ ἐπειδὴ τὸν Πομπήιον συναιρόμενόν L 80v
οἱ εἶδον, ἀντεσπούδασαν αὐτῷ, μὴ καὶ δοῦλοί τινες ἄντικρυς αὐ-
τοῦ μᾶλλον ἢ δικασταὶ νομισθῶσιν εἶναι. καίπερ καὶ τότε ὁ Κι- 4
κέρων οὐδὲν βέλτιον τοῦ Πλάγκου κατηγόρησεν ἢ ὑπὲρ τοῦ Μίλω-
νος ἀπελογήσατο· ἥ τε γὰρ τοῦ δικαστηρίου ὄψις ἡ αὐτὴ ἦν, καὶ
ὁ Πομπήιος ἐν ἑκατέρῳ τἀναντία οἱ καὶ ἐβουλεύετο καὶ ἔπραττεν,
ὅθεν οὐχ ἥκιστα αὖθις αὐτῷ προσέκρουσε.

ταῦτά τε οὖν ἅμα διῴκει, καὶ τὸν περὶ τῶν ἀρχαιρεσιῶν 56
νόμον τὸν κελεύοντα τοὺς ἀρχήν τινα ἐπαγγέλλοντας ἐς τὴν ἐκ-
κλησίαν πάντως ἀπαντᾶν, ὥστε μηδένα ἀπόντα αἱρεῖσθαι, παρη-
μελημένον πως ἀνενεώσατο· τό τε δόγμα τὸ μικρὸν ἔμπροσθε γε-
νόμενον, ὥστε τοὺς ἄρξαντας ἐν τῇ πόλει μὴ πρότερον ἐς τὰς ἔξω
ἡγεμονίας, πρὶν πέντε ἔτη παρελθεῖν, κληροῦσθαι, ἐπεκύρωσεν.
οὐδ' ᾐσχύνθη τότε μὲν τοιαῦτα γράψας, ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ αὐ- 2
τός τε τὴν Ἰβηρίαν ἐς πέντε ἄλλα ἔτη λαβών, καὶ τῷ Καίσαρι καὶ
ἀπόντι (οἱ γὰρ φίλοι αὐτοῦ δεινῶς ἠγανάκτουν) αἰτῆσαι τὴν ὑπα-
τείαν, ὥσπερ ἐψήφιστο, δούς. προσέγραψε μὲν γὰρ τῷ νόμῳ τὸ 3

---

4 ἔπεμπεν Leuncl., εἶπεν L 5 δυναμένους Leuncl., δυνάμενος L 6 Πλάγκος R. St., πλάχνος L 9 συσπουδάσαντος R. St., σπουδάσαντος L, cf. ad fr. 11, 3 14 Πομπηίων edidi ex L, cf. 38, 7, 6; 48, 33, 5; 56, 10, 2 (ubi Οὐοκώνιον scribendum); 56, 10, 3, Πομπηίου R. St. 28 μικρὸν] an σμικρὸν? ἔμπροσθε L, ἔμπροσθεν R. St. 29 ἐς] cf. 60, 25, 6; 54, 26, 6 31 τότε μὲν Rk., μὲν τότε L 34 προσέγραψε R. St., προέγραψε L.

μόνοις αὐτὸ ἐξεῖναι ποιεῖν οἷς ἂν ὀνομαστί τε καὶ ἄντικρυς ἐπι-
τραπῇ, διέφερε δ' οὐδὲν τοῦτο τοῦ μηδ' ἀρχὴν κεκωλῦσθαι· πάν-
τως γὰρ οἵ τι δυνάμενοι καὶ ἐκεῖνο ψηφισθῆναί σφισι διαπράξα-
σθαι ἔμελλον.
57 ὁ μὲν οὖν Πομπήιος τοιαῦτ' ἐπολιτεύετο, ὁ δὲ δὴ Σκιπίων
οὔτε ἐνομοθέτησέ τι, καὶ τὰ πρὸς τοῦ Κλωδίου περὶ τῶν τιμητῶν
γραφέντα κατέλυσε. καὶ ἔδοξε μὲν τὴν ἐκείνων χάριν τοῦτο πε-
ποιηκέναι, ἐπειδὴ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῖς ἣν καὶ πρὶν εἶχον ἀπέδωκε,
2 περιέστη δὲ ἐς τοὐναντίον. ὑπὸ γὰρ τοῦ πολλοὺς ἔν τε τῇ ἱππάδι
καὶ ἐν τῷ βουλευτικῷ φλαύρους ἄνδρας εἶναι, ἕως μὲν μηδένα
μήτε κατηγορηθέντα μήθ' ἁλόντα διαγράψαι σφίσιν ἐξῆν, οὐδεμίαν
3 τῶν οὐκ ἀπαλειφομένων αἰτίαν εἶχον· ἀπολαβόντες δὲ τὴν ἀρχαίαν
ἰσχύν, ὑφ' ἧς αὐτοῖς καὶ καθ' ἑαυτοὺς τὸν ἑκάστου βίον ἐξετάζουσι
τοῦτο ποιεῖν ἐδέδοτο, οὔτε πολλοῖς προσκρούειν ὑπέμενον, οὔτ' αὖ
ἐν μέμψει τινὶ ὡς μὴ διαγράφοντες τοὺς οὐκ ἐπιτηδείους γίγνεσθαι
L 81r ἤθελον, καὶ διὰ τοῦτο | οὐδὲ ἐφίετο ἔτι τῆς ἀρχῆς τῶν ἐμφρόνων
οὐδὲ εἷς.
58 περὶ μὲν δὴ τοὺς τιμητὰς ταῦτ' ἐψηφίσθη, ὁ δὲ δὴ Κάτων ἄλλως
μὲν οὐδεμιᾶς ἀρχῆς ἐδεῖτο, ἰδὼν δὲ τόν τε Καίσαρα καὶ τὸν Πομ-
πήιον ὑπὲρ τὴν κατάστασιν τῆς πολιτείας αὐξανομένους, καὶ ὑπο-
τοπήσας ἤτοι καὶ ἀμφοτέρους σφᾶς τὰ πράγματα ἕξειν, ἢ καὶ διε-
νεχθέντας ἀλλήλοις στάσιν τε μεγίστην ποιήσειν καὶ τὸν κρατή-
2 σαντα αὐτῶν μοναρχήσειν, ἠθέλησε μέν σφας πρὶν ἀνταγωνιστὰς
γενέσθαι καταλῦσαι, καὶ τὴν ὑπατείαν ἐπ' αὐτοὺς ᾔτησεν, ἐπειδή-
περ ἰδιωτεύων οὐδὲν ἰσχύσειν ἔμελλεν, ὑποπτευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν τὰ
ἐκείνων πραττόντων τοιοῦτόν τι δράσειν οὐκ ἀπεδείχθη, ἀλλ' ὅ τε
a. u. 703 (51) 3 Μάρκελλος ὁ Μᾶρκος καὶ ὁ Ῥοῦφος ὁ Σουλπίκιος, ὁ μὲν διὰ τὴν
τῶν νόμων ἐμπειρίαν ὁ δὲ διὰ τὴν τῶν λόγων δύναμιν, ᾑρέθησαν,
ἄλλως τε καὶ ὅτι αὐτοὶ μέν, εἰ καὶ μὴ χρήμασιν ἢ βιαίῳ τινὶ ἔργῳ,
ἀλλὰ τῇ γε θεραπείᾳ καὶ τῇ παρακλήσει πολλῇ πρὸς πάντας ἐχρή-
4 σαντο, ὁ δὲ δὴ Κάτων οὐδένα αὐτῶν ἐθεράπευσε. καὶ ὁ μὲν οὐ-
κέτ' αὖθις τῆς ἀρχῆς ἀντεποιήσατο, λέγων ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἔργον
εἶναι μήτ' ἀποδιδράσκειν τὴν προστασίαν τῶν κοινῶν, ἄν γέ τινες
χρῆσθαι αὐτῷ ἐθελήσωσι, μήθ' ὑπὲρ τὸ προσῆκον αὐτῆς ἐφίεσθαι·

---

3 οἵ Xyl., ὅ L 9 τοῦ Xyl., τοὺς L 10 ἕως scripsi, τέως L, cf. ad 38, 40, 6 ἕως μὲν — ἐξῆν] cf. 38, 13, 2 16 ἐφίετο R. St., ἐφίεντο L 28 ᾑρέθησαν Xyl., διῃρέθησαν L 30 γε Bk., τε L 31 αὐτῶν] haereo in hac voce. supplendumne in iis quae praecedunt πρὸς πάντας ⟨τοὺς δυνάτους⟩ vel tale quid? ἁπλῶς pro αὐτῶν legi posse putat Polak.

Μάρκελλος δὲ πάντ' εὐθὺς ἐπὶ τῇ τοῦ Καίσαρος καταλύσει (τῆς 59
γὰρ τοῦ Πομπηίου μερίδος ἦν) ἔπραττε, καὶ ἄλλα τε ἐπ' αὐτῷ πολλά, καὶ ὥστε καὶ διάδοχόν οἱ ἤδη καὶ πρὸ τοῦ καθήκοντος χρόνου πεμφθῆναι, ἐσηγήσατο. καὶ αὐτῷ ὅ τε Σουλπίκιος καὶ τῶν δημάρχων τινὲς ἀντέπραξαν, οὗτοι μὲν τῇ πρὸς τὸν Καίσαρα χάριτι· ἐκεῖνος δ' αὐτοῖς ἐκοινώσατο καὶ ὅτι τοῖς πολλοῖς οὐκ ἤρεσκε τό τινα μεταξὺ ἄρχοντα μηδὲν ἠδικηκότα παυθῆναι. μαθὼν οὖν 2
ταῦθ' ὁ Πομπήιος (ἀπῆρε μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἄστεως ὡς καὶ ἐς τὴν Ἰβηρίαν στρατεύσων, οὐ μὴν οὐδὲ τότε ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐξεχώρησεν, ἀλλὰ τοῖς ὑποστρατήγοις πάντα τὰ ἐκεῖ προστάξας αὐτὸς τῇ πόλει ἐφήδρευε) τὸ μὲν δὴ τὸν Καίσαρα τῆς ἡγεμονίας παραλυθῆναι 3
οὐδὲ ἑαυτῷ ἀρέσκειν ἐπλάττετο, ἔπραττε δ' ὅπως, ὅταν τὸν δεδομένον οἱ χρόνον διάρξῃ (τοῦτο δὲ οὐκ ἐς μακρὰν ἀλλ' εὐθὺς | τῷ L 81ʳ
ὑστέρῳ ἔτει γενήσεσθαι ἔμελλε), τά τε ὅπλα κατάθηται καὶ ἰδιωτεύσων οἴκαδε ἐπανέλθῃ. καὶ διὰ τοῦτο Γαιόν τε Μάρκελλον ⟨τὸν 4
τοῦ Μάρκου⟩ ἀνεψιὸν ἢ καὶ ἀδελφόν (λέγεται γὰρ ἑκάτερον) ὑπατεῦσαι, ἐπειδὴ τῷ Καίσαρι καίπερ ἐξ ἐπιγαμίας προσήκων ἐχθρὸς ἦν, καὶ τὸν Κουρίωνα τὸν Γάιον, δι' ἔχθρας καὶ αὐτὸν ἐκ παλαιοῦ οἱ ὄντα, δημαρχῆσαι ἐποίησεν.

ὁ οὖν Καῖσαρ μήτ' ἄλλως ὑπομένων ἔκ τε τηλικαύτης καὶ ἐκ 60
χρονίου ἡγεμονίας ἰδιωτεῦσαι, καὶ φοβηθεὶς μὴ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς a. u. 704 (50)
γένηται, παρεσκευάζετο ὡς καὶ ἀκόντων αὐτῶν ἐν τῇ ἀρχῇ ἐμμενῶν, καὶ στρατιώτας προσκατελέγετο καὶ χρήματα ἤθροιζεν ὅπλα τε ἐποίει, καὶ καθ' ἡδονὴν πᾶσιν ἡγεῖτο. κἂν τούτῳ καὶ τὰ οἴκοι 2
τρόπον τινά, τοῦ μὴ πάντῃ βίᾳ ἀλλὰ καὶ πειθοῖ πράττειν δοκεῖν, προδιοικήσασθαι ἐθελήσας ἔγνω συναλλαγῆναι τῷ Κουρίωνι· τοῦ τε γὰρ τῶν Κουριώνων γένους ἦν, καὶ τὴν γνώμην ὀξύς, εἰπεῖν τε δεινός, τῷ τε πλήθει πιθανώτατος, καὶ χρημάτων ἐς πάντα ἁπλῶς ἐξ ὧν ἢ αὐτός τι πλεονεκτήσειν ἢ καὶ ἑτέρῳ διαπράξειν ἤλπιζεν ἀφειδέστατος. καὶ αὐτὸν πολλὰ μὲν ἐπελπίσας, πάντων δὲ 3 Bekk. Anecd. 140, 12

---

6 καὶ ὅτι τοῖς πολλοῖς] καὶ τοῖς πολλοῖς, ὅτι Madvig. forte exciderunt quaedam ante καὶ ἤρεσκε τό Rk., ἠρέσκετό L 13 διάρξῃ Rk., διαπράξῃ L τῷ] edebatur ἐν τῷ, sed praep. abest a L 15 ⟨τὸν τοῦ Μάρκου⟩ add. Bk. praeeunte Leuncl. qui Μάρκου. cf. Drumann 2, 398. Possis quoque post ἀδελφόν inserere ⟨τοῦ Μάρκου ὄντα⟩ 22 ἐμμενῶν R. St., ἐμμένων L 24 ἐποίει] ἐποιεῖτο v. Herw. 25 πάντῃ βίᾳ ἀλλὰ καὶ πειθοῖ πράττειν] post Rk. editur: πάντα βίᾳ ἀλλὰ καὶ πειθοῖ ⟨τι⟩ πράττειν haud scio an iniuria, cf. Plat. *leg.* 4 p. 722 B, Isocr. 4, 188, Dem. 18, 45 et saepius 26 συναλλαγῆναι Reim., συλλαγῆναι (sic) L 27 Κουριώνων] Σκριβωνίων? Bk.(?), at cf. Plin. *n. h.* 7, 133 28 ἐς πάντα scripsi e L, ἐς τὰ πάντα R. St. 30 πολλὰ μὲν Bk., μὲν πολλὰ L et Bekk. *Anecd. l. l.*

τῶν ὀφειλημάτων, συχνῶν διὰ τὸ πολλὰ δαπανᾶσθαι ὄντων, ἀπαλ-
λάξας ἀνηρτήσατο. πρὸς γὰρ τὴν παροῦσαν ὧν ἔπραττε σπουδὴν
οὔτε [γὰρ] ἀργυρίου, ἅτε καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἀργυρολογῶν, ἐφεί-
δετο, καὶ προσυπισχνεῖτό τισι παμπληθῆ ὧν οὐδὲ πολλοστὸν μέρος
4 δώσειν ἔμελλε. καὶ οὐ μόνον γε τοὺς ἐλευθέρους ἀλλὰ καὶ τοὺς
δούλους τούς τι καὶ ὁπωσοῦν παρὰ τοῖς δεσπόταις σφῶν δυναμέ-
νους ἐθεράπευσε· καὶ συχνοὶ αὐτῷ καὶ ἐκ τούτου καὶ τῶν ἱππέων
καὶ τῶν βουλευτῶν ὑπῆρξαν.
61 ὁ δ' οὖν Κουρίων ἐφρόνησε μὲν τὰ τοῦ Καίσαρος, οὐ μέντοι
καὶ παραχρῆμα φανερῶς αὐτὰ πράττειν ἤρξατο· πρόφασίν τε γὰρ
εὐπρεπῆ τοῦ μὴ καὶ ἑκὼν ἀλλ' ἀναγκασθεὶς δὴ μεθεστηκέναι δόξαι
ἐζήτει, καὶ ἐνόμισεν, ὅσῳ ἂν ἐπὶ πλεῖον τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ ὡς καὶ
φίλος σφῶν συγγένηται, καὶ πλείω καὶ μείζω τῶν ἀπορρήτων αὐ-
L 82r 2 τῶν μαθήσεσθαι. | δι' οὖν ταῦτα ἐπὶ μακρότατόν τε ἐπεκρύψατο,
καὶ ὅπως μηδένα τρόπον ὑποπτευθῇ μεταβεβλῆσθαί τε καὶ οὐκ
ἀνὰ πρώτους καὶ πάντα τὰ ἐναντία τῷ Καίσαρι καὶ τότε ἔτι καὶ
φρονεῖν καὶ λέγειν, καὶ ἐδημηγόρει κατ' αὐτοῦ ἀφ' οὗ γε καὶ δη-
3 μαρχεῖν ἤρξατο, καὶ ἐσηγεῖτο πολλὰ καὶ ἄτοπα. καί τινα καὶ ἐπὶ
τῇ βουλῇ τοῖς τε δυνατωτάτοις σφῶν, οἵπερ που καὶ τὰ τοῦ Πομ-
πηίου μάλιστ' ἔπραττον, ἔγραφεν, οὐχ ὅτι καὶ ἤθελεν ἢ καὶ ἤλ-
πιζέ τι αὐτῶν γνωσθήσεσθαι, ἀλλ' ἵνα μὴ προσδεχομένων μήτε
κατὰ τοῦ Καίσαρός τι ψηφισθείη (πολλὰ γὰρ ἐπ' αὐτῷ ὑπὸ πολ-
62 λῶν ἐγράφετο) καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ μετασταίη. συ-
χνὸν οὖν ἐκ τούτου χρόνον ἄλλοτε ἄλλαις σκήψεσιν, ὥστε μηδὲν
αὐτῶν τὸ παράπαν κυρωθῆναι, κατατρίψας ἀγανακτεῖν τε προσ-
εποιεῖτο, καὶ ἠξίου μῆνα ἄλλον πρὸς τὰς ἀπ' αὐτῶν δὴ νομοθεσίας
ἐπεμβληθῆναι. τοῦτο δὲ ἐγίγνετο μὲν ὁσάκις γε καὶ καθῆκον ἦν,
οὐ μέντοι καὶ ἐκεῖνο συνέβαινεν, ὥσπερ που καὶ αὐτὸς ἅτε ποντί-
2 φιξ ὢν ἠπίστατο. ὅμως δ' οὖν δεῖν τε αὐτὸ γενέσθαι ἔλεγε, καὶ
τοὺς συνιερέας ὅσον ἀπὸ βοῆς ἐξεβιάζετο· καὶ τέλος μὴ δυνηθεὶς

---

3 [γὰρ] del. Xyl. ἀργυρολογῶν] an ἀργυρολογήσων? 5 γε H. St., τε L 6 ὁπωσοῦν] ὁποσονοῦν Dind. sine iusta causa 12 ὅσῳ Rk., ὡς L 19 τὰ Xyl., κατὰ L 21 γνωσθήσεσθαι Bk., γνώσεσθαι L, quod vix defendas, nam parum est probabile subiectum indefinitum hic mente supplendum esse quemadmodum suppleri debeat ad sequens *μὴ προσδεχομένων* 26 ἀπ'] del. Xyl., ἐπ' v. Herw. frustra uterque 28 *καὶ ἐκεῖνο*] corruptum. *κατ' ἐκεῖνο* inde a Xyl. editur, *καὶ* ⟨*κατ'*⟩ *ἐκεῖνο* St., *καὶ εἰκῇ* Cob.[m], an *καὶ* ⟨*τότε*⟩ *ἐκεῖνο*? *ποντίφιξ*] iniuria in *ποντίφεξ* mutatur. cf. *Οὔινδιξ* 63, 22—24, *Σίμπλιξ* 65, 17, 1. vide Dittenb. *Herm.* 6, 145 29 *οὖν* Rk., *οὐδὲν* L 30 *ὅσον ἀπὸ βοῆς*] cf. 51, 9, 6; 61, 8, 2, Thuc. 8, 92, 9, Xen. *Hell.* 2, 4, 31, ubi *ἕνεκα* additur *ἐξεβιάζετο*] ⟨*συγχωρεῖν*⟩ vel simile quid supplendum censet Rk. praeter necessitatem, cf. c. 63, 3.

αὐτοὺς πεῖσαι συγκαταθέσθαι οἱ, ὥσπερ οὐδὲ ἐβούλετο, οὐδ' ἄλλο
τι διὰ τοῦτο ψηφισθῆναι ἐπέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ ἤδη
τὰ τοῦ Καίσαρος διαδικαιῶν, ἐπειδὴ μηδὲν κατ' αὐτοῦ δῆθεν ἠδυ- 3
νήθη ποιῆσαι, πᾶν ὅ τι ποτὲ ἐνεδέχετο οὐ δεχθῆναι προΐσχετο, καὶ
μάλισθ' ὅτι πάντας τοὺς τὰ ὅπλα ἔχοντας ταῦτά τε καταθέσθαι
καὶ τὰ στρατόπεδα διαλῦσαι χρή, ἢ μηδ' ἐκεῖνον ψιλώσαντας αὐ-
τῶν ταῖς δυνάμεσι ταῖς τῶν ἀντιστασιωτῶν ἐκδοῦναι. ἔλεγε δὲ 4
τοῦτο οὐχ ὅτι καὶ τὸν Καίσαρα ποιῆσαι αὐτὸ ἤθελεν, ἀλλ' ὅτι τὸν
Πομπήιον εὖ ἠπίστατο μὴ πειθαρχήσοντα αὐτῷ· καὶ ἐκ τούτου
καὶ ἐκείνῳ πρόφασις εὔλογος τοῦ μὴ διιέναι τοὺς στρατιώτας
ἐδίδοτο.

ὁ οὖν Πομπήιος ἐπεὶ μηδὲν ἄλλως πράττων ἤνυτε, πρός τε τὸ 63
τραχὺ ἀπαρακαλύπτως ὥρμησε, καὶ ἐκ τοῦ προφανοῦς πάντα καὶ
ἔλεγε καὶ ἐποίει κατὰ τοῦ Καίσαρος. οὐ μέντοι καὶ κατέπραξέ τι.
ἄλλοι τε γὰρ ἐκείνῳ πολλοὶ καὶ Λούκιος Παῦλος ὁ τοῦ Μαρκέλλου 2
συνάρχων, ὅ τε Πίσων ὁ Λούκιος ⟨ὁ⟩ πενθερὸς αὐτοῦ τιμητὴς ὢν L 82r
συνηγωνίζοντο· καὶ γὰρ τιμηταὶ τὸν χρόνον τοῦτον ὅ τε Κλαύδιος
⟨ὁ⟩ Ἄππιος καὶ ὁ Πίσων, καίτοι μὴ βουληθείς, ἐγένοντο. καὶ οὗτος 3
μὲν διὰ τὴν συγγένειαν ὑπῆρχε τῷ Καίσαρι, ὁ δὲ δὴ Κλαύδιος
ἠναντιοῦτο μὲν αὐτῷ (τὰ γὰρ τοῦ Πομπηίου ᾑρεῖτο), οὐκ ἐλάχιστα
δὲ καὶ ἄκων ὠφέλησε· πλείστους γὰρ καὶ τῶν ἱππέων καὶ τῶν βου-
λευτῶν διέγραψεν, ἐκβιασάμενος τὸν συνάρχοντα, κἀκ τούτου πάν-
τας αὐτοὺς τὰ τοῦ Καίσαρος φρονεῖν ἐποίησεν. ὁ γὰρ Πίσων οὔτ' 4
ἄλλως πράγματ' ἔχειν ἐθέλων καὶ πρὸς τὴν τοῦ γαμβροῦ φιλίαν
πολλοὺς θεραπεύων αὐτὸς μὲν οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησεν, ἐκείνῳ δὲ
οὐκ ἀντέπραξε πάντας μὲν τοὺς ἐκ τῶν ἀπελευθέρων συχνοὺς δὲ
καὶ τῶν πάνυ γενναίων, ἄλλους τε καὶ τὸν Κρίσπον τὸν Σαλούστιον
τὸν τὴν ἱστορίαν γράψαντα, ἀπελάσαντι ἐκ τοῦ συνεδρίου. τὸν μέν- 5
τοι Κουρίωνα μελλήσαντα καὶ αὐτὸν ἀπαλειφθήσεσθαι ἐξῃτήσατο
μετὰ τοῦ Παύλου, οὗπερ συγγενὴς ἦν· καὶ ὃς οὐ διήλλαξε μὲν αὐ- 64
τὸν διὰ τοῦτο, τὴν μέντοι γνώμην ἣν περὶ αὐτοῦ εἶχεν ἐδημοσίευσεν
ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὥστε ἐκεῖνον ἀγανακτήσαντα τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ

---

4 οὐ δεχθῆναι] ὑπειχθῆναι Madvig. frustra 6 αὐτῶν Leuncl., cf. c. 44, 3, Herod. 2, 151, αὐτὸν L, ψιλώσαντα ἑαυτὸν Rk. 12 ἤνυτε] ita L 16 ⟨ὁ⟩ ins. Bk. 17 καὶ γὰρ Reim., καίτοι L 18 ⟨ὁ⟩ add. R. St. 20 ἠναντιοῦτο R. St., ἠναντιοῦντο L 24 πράγματ' Rk., πρᾶγμα L 28 γράψαντα L receptum a Dind. (cf. Thuc. 5, 26, 1), συγγράψαντα R. St. 30 οὐ διήλλαξε corruptum, οὐ διήλειψε Casaub. ad Suet. *Claud.* 16, οὐκ ἀπήλλαξε *missum fecit* Rk., οὐκ ἀπήλασε St. (coll. c. 63, 4), οὐ διέγραψε Pflugk., quod non displicet, vide Ind. 31 αὐτοῦ L recte ut coni. Rk., *vestem sibi discindere* τὴν ἐσθῆτα

περιρρῆξαι. παραλαβὼν οὖν τοῦτον ὁ Μάρκελλος, καὶ νομίσας ἐπί
τε τῷ Κουρίωνι καὶ δι' αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῷ Καίσαρι δεινόν τι τὴν
2 γερουσίαν ψηφιεῖσθαι, γνώμας περὶ αὐτοῦ προέθηκεν. ὁ οὖν Κου-
ρίων τὸ μὲν πρῶτον ἠναντιοῦτο μηδεμίαν περὶ αὐτοῦ γνώμην δοθῆ-
ναι· γνοὺς δὲ τὸ πολὺ τῶν βουλευτῶν τῶν τότε παρόντων τοὺς μὲν
καὶ φρονοῦντας ὄντως τὰ τοῦ Καίσαρος τοὺς δὲ πάνυ αὐτὸν δεδιό-
3 τας, ἐπέτρεψέ σφισι διαγνῶναι, τοσοῦτον ὑπειπὼν ὅτι σύνοιδα μὲν
ἐμαυτῷ τά τε ἄριστα καὶ τὰ συμφορώτατα τῇ πατρίδι πράττοντι,
ὑμῖν μέντοι καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν παραδίδωμι χρήσασθαι ὅ
τι βούλεσθε. κατηγορήσας οὖν αὐτοῦ ὁ Μάρκελλος ὡς καὶ πάντως
4 ἁλωσομένου, ἔπειτ' ἐπειδὴ πρὸς τῶν πλειόνων ἀφείθη, δεινόν τε
ἐποιήσατο καὶ ἐκπηδήσας ἐκ τοῦ συνεδρίου πρὸς τὸν Πομπήιον ἐν
L 83r τῷ προαστείῳ ὄντα ἦλθε, καὶ τήν τε φυλακὴν | αὐτῷ τῆς πόλεως καὶ
δύο στρατόπεδα πολιτικὰ αὐτὸς καθ' ἑαυτόν, μηδενὸς ἐψηφισμένου,
ἔδωκεν. οἱ δὲ δὴ στρατιῶται οὗτοι ὧδέ τε καὶ ἐπὶ τῷδε συνειλεγμένοι
65 καὶ παρόντες τότε ἦσαν. ὁ Πομπήιος πρότερον μέν, ἕως ἔτι τὸν
Καίσαρα διὰ φιλίας εἶχε, στράτευμα ἓν τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου αὐτῷ
στρατευομένῳ ἐδεδώκει, (οὔτε γὰρ οὗτος πόλεμόν τινα διεχείριζε,
2 καὶ ἐκείνῳ χρεία στρατιωτῶν ἐγένετο,) ἐπεὶ δὲ διηνέχθησαν, ἐθε-
λήσας τοῦτό τε ἀπολαβεῖν παρ' αὐτοῦ καὶ ἔτι καὶ ἄλλο αὐτὸν προσ-
αφελέσθαι ἐλογοποίησεν ὡς τοῦ Βιβούλου στρατιωτῶν πρὸς τοὺς
Πάρθους δεομένου, καὶ ἵνα γε μὴ καινοὶ δή τινες κατάλογοι γέ-
νωνται (τό τε γὰρ πρᾶγμα κατεπείγειν καὶ περιουσίαν σφίσι στρα-
τοπέδων εἶναι ἔλεγε), ψηφισθῆναι ἐποίησεν ὥστε ἑκάτερόν σφων,
3 ἑαυτόν τε καὶ τὸν Καίσαρα, ⟨ἓν⟩ δεῖν αὐτῷ πέμψαι. κἀκ τούτου
τῶν μὲν συστρατευομένων οἱ οὐδένα ἀπέστειλε, τὸ δὲ δὴ στράτευμα
ἐκεῖνο ὅπερ τῷ Καίσαρι ἐδεδώκει ἐκέλευσε τοῖς ἐπὶ τοῦτο ταχθεῖσιν
αἰτῆσαι. καὶ οὕτω τῷ μὲν λόγῳ ἀμφότεροι, τὸ δ' ἀληθὲς ὁ Καῖ-
4 σαρ μόνος τὰ δύο ἔπεμψεν· ᾔδει μὲν γὰρ τὸ γιγνόμενον, ἐπειθάρ-
χησε δὲ μὴ βουληθεὶς αἰτίαν ὡς καὶ ἀνηκουστηκὼς λαβεῖν, ἄλλως
τε καὶ μέλλων ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ πολλῷ πλείους στρατιώτας
ἀντικαταλέξειν.
66 ταῦτα οὖν τὰ στρατόπεδα παρεσκευάσθη μὲν ὡς καὶ ἐπὶ τοὺς

περιρρήγνυσθαι Dioni est cf. 48, 31, 6; 48, 37, 7; 56, 23, 1; 61, 13, 5; 75, 6, 7. vide quoque 65, 20, 2; 77, 4, 4.

4 *αὐτοῦ* Bk., *αὐτοῦ* L 15 *τῷδε* Leuncl., *τῶι* L 17 *αὐτῷ στρατευομένῳ* Xyl. (*αὐτῷ*) et Rk. (*στρατευομένῳ*), *αὐτῶν στρατευομένων* L 18 *ἐδεδώκει* Bk., *δέδωκεν* L *οὗτος*] *αὐτὸς* v. Herw. quo opus non est cum verba *οὔτε — ἐγένετο* in parenthesi dicta sint 25 ⟨*ἓν*⟩ ins. Melber, sed post *δεῖν*, ego transposui. *ᾱ* i. e. *ἓν* post *Καίσαρα* facile excidere potuit.

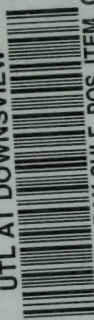
Πάρθους πεμφθησόμενα, ἐπεὶ δ᾽ οὐδὲν αὐτῶν ἐδέησε (οὐδὲ γὰρ χρεία σφῶν ἦν), ὁ Μάρκελλος πρότερον μὲν φοβηθεὶς μὴ τῷ Καίσαρι ἀποδοθῇ, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ δεῖν εἶναι ἔλεγεν, τότε δὲ τῷ Πομπηίῳ, ὥσπερ εἶπον, ἐνεχείρισε. καὶ ἦν γὰρ ἐπ᾽ ἐξόδῳ τοῦ ἔτους 2
τὰ γιγνόμενα, καὶ ἔμελλεν οὐκ ἐπὶ πολύ, ἅτε μήτε τῇ βουλῇ μήτε τῷ δήμῳ δόξαντα, ἰσχύσειν, ἐπήγετο πρὸς τὸν Πομπήιον Κορνήλιόν τε Λέντουλον καὶ Γάιον Κλαύδιον τοὺς τῷ ὑστέρῳ ἔτει ὑπατεύσειν μέλλοντας, καὶ ἐποίησε καὶ ἐκείνους τὰ αὐτὰ προστάξαι· ἐπειδὴ γὰρ καὶ γράμματα τοῖς ἀποδεδειγμένοις ἐς τὰς ἀρχὰς ἐκτι- 3
θέναι καὶ ἄλλα τινὰ τῶν τῇ ἡγεμονίᾳ σφῶν προσηκόντων, καὶ πρὶν ἐνίστασθαι αὐτήν, πράττειν ἔτι καὶ τότε ἐξῆν, καὶ τούτου κύριοι ἐνόμιζον | εἶναι. καὶ ὅ γε Πομπήιος, καίπερ ἐς πάντα τἆλλα ἀκρι- L 83r
βὴς ὤν, ὅμως οὐδὲν διὰ τὴν στρατιωτῶν χρείαν ἐπολυπραγμόνησεν, οὔτε ἀφ᾽ ὧν οὔθ᾽ ὅπως αὐτοὺς λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἄσμενός σφας ἐδέξατο. οὐ μέντοι καὶ ἐπράχθη τι οἷον ἄν τις ἐπὶ τηλικούτῳ 4
τολμήματι γεγενῆσθαι προσεδόκησεν, ἀλλὰ τὴν ἔχθραν μόνον τὴν πρὸς τὸν Καίσαρα ἐνδειξάμενοι αὐτοὶ μὲν οὐδὲν ἄλλο ἰσχυρὸν παρεσκευάσαντο, ἐκείνῳ δὲ καὶ ἐκ τούτου πρόφασιν εὔλογον ἐς ⟨τὸ⟩ τὰ στρατόπεδα τὰ συνόντα οἱ κατασχεῖν παρέσχον. ὁ γὰρ Κουρίων 5
ἐπί τε τούτοις πολλὴν ἐν τῷ πλήθει κατηγορίαν κατά τε τῶν ὑπάτων καὶ κατὰ τοῦ Πομπηίου ἐποιήσατο, καὶ ἐπειδὴ διῆρξε, πρὸς τὸν Καίσαρα εὐθὺς ἀφωρμήθη.

---

3 *εἶναι*] *μεῖναι* Rk. 6 *ἐπήγετο* Rk., *ἠπείγετο* L 12 *γε* Rk., *τε* L 13 *στρατιωτῶν*] ⟨*τῶν*⟩ *στρατιωτῶν* Leuncl. 16 *γεγενῆσθαι* R. St., *γεγεννῆσθαι* L, *γενήσεσθαι* Rk., recte ut videtur 18 ⟨*τὸ*⟩ ins. Reim.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚῆϹ ἹϹΤΟΡΙΑϹ Μ̄.

Lipsiae, typis I. B. Hirschfeldi.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 17 25 11 013 1